Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.

Udkom 1873-1901.

Skønlitterært indhold indekseret på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p108811.htm

---

Udarbejdet af Niels Jensen

Husvennen

Billedblad

for

Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

(Med 120 Billeder.)

Udgivet af **N. C. Rom.**

Aargang 1880—81.

Kjøbenhavn.
N. C. Roms Forlagsforretning.
Trykt hos J. H. Schultz.
1881.

BOLSEN del. H. HANSEN

Indholdsfortegnelse.

Fortællinger.

Digte.

Historiske og biografiske Afhandlinger.

Fra Naturen og Folkelivet.

Billeder.

Bognyt.

Husflid, Almennyttigt m. m.

I næsten hvert Nr. findes

Smaating Anekdoter, Gaader, firkantede Nødder, samt Brevvexling.

Carit Etlar.

(Tegnet efter et Maleri af Monies.)

Carit Etlar.

Af —n.

Den begavede jyske Digter St. St. Blicher, hvis ejendommelige Personlighed som Forfatter og Menneske kortelig blev fremstillet i dette Blads forrige Aargang, har nu alt længe hvilet i sin Grav; men ved hans Bortgang blev hans Digtergjerning tagen i Arv af en yngre, der ved sit aandelige Slægtskab med den bortgangne og ved sin rige Begavelse overhovedet blev i Stand til som ingen anden at fortsætte Blichers Forfattervirksomhed. Denne Mand er Carit Etlar eller, som hans virkelige Navn lyder, Johan Carl Christian Brosbøll. Han er bleven Blichers Arvtager, for saa vidt som han har bearbejdet det samme rige poetiske Omraade, som Blicher fandt paa den jyske Halvø, og som han opdyrkede med saa stort Mesterskab; men for øvrigt har Carit Etlar behandlet sine Æmner fra Hede og Klit, sine Skildringer af Natur- og Folkeliv paa en saa selvstændig Maade, at hans Digtning ingenlunde kan betragtes som Gjen- eller Efterklang af Blichers —, hvorimod den maa betragtes som en Fremtoning for sig selv, udsprungen af en helstøbt og selvstændig Digterpersonlighed. Der er vel ingen Tvivl om, at Blicher har haft stor Indflydelse paa Carit Etlar, men paa den anden Side kan der heller ikke være Tvivl om, at denne sidste er en saa kraftig Natur, at han, selv om Blicher aldrig havde levet, vilde have brudt sig Vej tidligere eller sildigere som ypperlig folkelig Forfatter.

Carl Brosbøll fødtes den 7de August 1820 i Fredericia. Faderen, der var Kjøbmand og Brandinspektør og ejede en Tobaks- og Kartefabrik, bestemte tidlig Sønnen til Handelen, og den unge Brosbøll maatte, endnu inden han var voxen, gjennemstrejfe Jylland, Fyn og Sønderjylland i Hjemmets Anliggender; men det tørre, beregnende Forretningsliv behagede ham saa lidet, at han allerede som sextenaarig Dreng drog bort til Kjøbenhavn for at bryde sig en selvstændig Bane ved en mere aandelig Virksomhed. Ankommen til Hovedstaden, gjennemgik han alle Skolerne paa Kunstakademiet og optraadte derefter som Skribent. Kun 18 Aar gammel, udgav han „Smuglerens Søn“ og flere andre Noveller, under det Forfattermærke, som han senere har beholdt. I 1840 besvarede han Universitetets Prisopgave og blev tilkjendt Accessit, i 1844 besvarede han en anden Opgave blev tilkjendt Guldmedaillen, men kunde ikke faa den fordi han endnu ikke var Student. I Slutningen af samme Aar blev han akademisk Borger og fik kort Tid efter sit første Skuespil, det anonyme Drama „Ejaghs Sønner“ opført paa det kongelige Theater. To Aar senere besvarede han for tredje Gang Universitetets æsthetiske Prisopgave og vandt atter Guldmedaillen for en Afhandling. Ved den Række Fortællinger han i Mellemtiden havde skrevet var hans Digtervirksomhed tilstrækkelig bekjendt, og i den efterfølgende Tid, lige op til 1880, har han udfoldet en saa rig Forfattervirksomhed, at man maa forbavses over hans Opfindsomhed og uopslidelige Arbejdskraft. I 1859 begyndte han at udgive sine „Skrifter“, der udgjøre en anselig Række og hvoraf Størsteparten er oversat paa tysk, fransk, engelsk, hollandsk o. s. v. Af disse skal her blot nævnes: Gjøngehøvdingen, Herregaardshistorier, Medens de kæmpe, Hervets Krønike, Tranens Varsel, og fra de senere Aar Viben Peter, Fangen paa Kalø, Folk i Nød, Undervejs, af hvilken sidste der i disse Dage er udkommen en vellykket tysk Oversættelse. Foruden den lange Række af Fortællinger har han uden at navngive sig vist omtrent skrevet lige saa meget i vore forskjellige Blade, Naturskildringer, Rejseiagttagelser, Kritiker o. s. v., endelig ogsaa dramatiske Værker, der er blevne opførte paa det kongelige Theater og Sekondtheatrene i Kjøbenhavn. Flere af disse Skuespil („Tonne gaar i Krigen“, „Naar Solen gaar ned“, „Rørfuglen“, „Tordenskjold“ o. s. v.) er blevne modtagne med megen Begejstring, og navnlig har de Skuespil, hvori den af Forfatteren saa kjækt tegnede Folkehelt Tordenskjold optræder, vundet stærkt Bifald.

I Aaret 1853 fik han Ansættelse ved det store kongelige Bibliothek, hvorved han opnaaede en Stilling, der ikke alene levnede ham Tid til digteriske Sysler, men som ogsaa aabnede fortrinlig Adgang til rige Bogskatte. At han har forstaaet at benyttet Bogsamlingens historiske Kilder, derom vidner en stor Del af hans bedste Arbejder, der springer frem fra Sagnets eller den virkelige Histories Baggrund. Baade i ældre og nyere Tid har han foretaget længere Udenlandsrejser, ved hvilke han i rigt Maal har samlet Indtryk og Æmner til ny Arbejder. I 1867 berejste han for det Anckerske Legat Nordafrika, i 1869 gjæstede han Østeuropa, og i de senere Aar har han fremdeles besøgt Spanien, Italien o. fl. St. Frugten af de tvende førstnævnte Rejser blev de fortrinlige Rejseskildringer, han har udgivet under Navnet „Araber og Kabyler“ og „Gjennem Ungarn og Siebenbürgen“. Den førstnævnte af disse Rejseskildringer er overført paa svensk Grund, medens en tysk Oversættelse af den sidstnævnte blev forbudt „paa Grund af Bogens Tendens.“

At Carit Etlars Liv har været rigt paa Hæn-

delser og ikke er gledet hen som en rolig solbeskinnet Strøm, derom vidner klarlig nok hans Arbejder, af hvilke mange bærer Mærker af stærke indre Kampe og er prægede af dyrtkjøbte Erfaringer. Man fatter, at det er mægtige og dybe Følelser, der har arbejdet bag hele hans Digtning, der er Kraft og Lidenskab i den, han er fuldstændig vaagen, opfyldt og optaget af sit Stof, undertiden i den Grad, at han lader sig beherske af det, lader sig saaledes rive hen af de tænkte Situationer og Forviklinger, at han stundom synes at glemme eller ringeagte det højere digteriske Maal, han oprindelig havde sat sig, og hvori det hele skulde samle sig. Hermed hænger det sammen, at han har sin Styrke i Udmalingen af Enkeltheder, saa vel de mindre dagligdags Optrin som de store Situationer, hvori stærke Følelser, mægtige Kræfter brydes. Der er et Liv, en Fylde og Kraft i hans Malerier, som paakalder Læserens hele Opmærksomhed og Beundring, og i mangfoldige af hans Arbejder har han paa en mesterlig Maade samlet alle Enkeltheder til en harmonisk Enhed, der stempler dem som ægte Digterværker.

Saa meget er vist, man finder intet af den Poesi, som kvalmer, hos Carit Etlar, man skal ikke beskylde hans Arbejder for at være paavirkede af den engelske Gouvernante-Literatur; tvært imod synes han stundum af lutter Rædsel for alt, hvad der hedder Sødhed og Følsomhed at gaa lidt videre end nødvendigt i Retning af kraftige Handlinger og Situationer. Han vandrer helst ud i Mose og Hede, hvor Naturen udfolder sig i kraftige, djærve Træk, og hvor Vinden suser frisk over Hovederne, men hvor Lidenskaberne til Gjengjæld brydes med utøjlet Voldsomhed. Han er Digter for det store, sunde Publikum og henter gjærne sine Æmner fra dets egen Lejr. Det er stærke Midler, han anvender; han ved, at dette Publikum kan taale kraftig Kost. Med hvilken Virkning tumler han ikke med sine lurvede Tatere fra de mørke Jordhuler paa Heden, disse vejrslagne vilde Skikkelser i ugarvede Lammeskindskofter og med blanke Knive i Bæltet! Det løber uvilkaarlig koldt ned ad Ryggen paa en, hver Gang man under Læsningen af hans Historier ser de mørke senestærke Karle med lynende Øjne fare op mod hinanden; thi man har en Forudfølelse af, at der stunder Optrin til, som ender med braadne Pander eller i heldigste Tilfælde med blodige Flænger eller andre Mærker af den dragne Kniv. Og dog — hvor tit skuffes Læserne ikke i sine Gætninger? Hvor ofte slaar Begivenhederne ikke ind i ny, uanede Spor og sætter Læserne fra den ene Forbavselse ind i den anden? Nævn en Forfatter, der kan stilles ved Siden af Carit Etlar i Opfindsomhed, i Evne til at skabe virkningsfulde Optrin og Gaver til at slynge Begivenhederne sammen med faa kraftige Pennestrøg. Hvilken levende, glødende Fantasi er han dog ikke i Besiddelse af! Hvor skarpt og klart tegner ikke Gjenstandene sig for hans Øje, og hvor levende springer ikke Handlingerne frem af hans Indbildnings uudtømmelige Kilde! Hertil kommer, at man paa ethvert Blad i hans Bøger kan spore en skarp og fin Iagttagelsesevne, der har Blik for Naturens karakteristiske Fremtoninger, ser til Bunds i det menneskelige Sjæleliv og formaar skarpt at opfatte og fastholde dets Tankers og Følelsers Udtryk i Ord og Bevægelser.

Skjønt der gjennem alle Carit Etlars Arbejder gaar en Luftning af Friskhed, Sandhed og Kraft, er Grundtonen i hans Digtning næsten altid mørk og tungsindig. Ossians Sørgesang, Vestenvindens melankolske Susen over Lyngheden, lyder for os, det er, som om der fra Dybet af hans Digterverden strømmer Læserne et langt og klagende Suk i Møde. Livet synes at have lært ham at tvivle paa Manden, til Gjengjæld tror han ganske vist paa Kvinden, hvorledes skulde det ellers have været muligt at tegne alle disse fine, ophøjede og ædle Kvindeskikkelser fra Folk i Nød, Fangen paa Kalø, Undervejs og Viben Peder. Hengivelsen og Forsagelsen, det Rene og det Uberørte hos Kvinden har funden sin troende og veltalende Talsmand i hans Bøger. Carit Etlar pynter ikke paa Livet med farverige Skildringer af den Lykke, Fred og Harmoni, som det dog visselig ejer for mange Sjæle, og som han jo ogsaa paa mange Steder selv røber Tro paa; den løftende Frigjørelse, som kan hæve Menneskeaanden ud fra al Livets Elendighed og pege trøstende opad, overlader han som oftest til andre Forfattere, der er mere frejdigt og religiøst anlagte. Carit Etlar er stærkest i at male Skyggebilleder, at skrive om Folk i Nød. Han ved, hvor ofte de onde Magter sejrer, hvor ofte Raaheden har Overtaget i Livet. Vel har han ogsaa vist, at han mesterlig forstaar at tale Fædrelandskjærlighedens, Heltemodets og andre store Følelsers Sag, og vel har han i adskillige af sine Skrifter givet Lunet Tøjlen og ladet alt ende i „Fryd og Gammen"; men hans fleste Fortællinger er tegnede paa mørk Baggrund. Hvor virkningsfuld forstaar han ikke at tegne lumske og ondskabsfulde Karakterer, som f. Ex. det sorte Uhyre, der under Navn af Kulsoen øver sine djævelske Kunster i Gjøngehøvdingen! Og hvor fortrinligt forstaar han ikke at vise, hvor ofte den troskyldige, umistænksomme Bravhed brænder sig i Livet, medens den snedige Slangekløgt, der forstaar at bugte sig gjennem Farerne, som oftest naar sit Maal. Det er som sagt i Regelen mørke, rystende Livsbilleder, han

ruller op for Læserne; men med disse mørke Billeder opnaar han ikke alene at give Indblik i Fortidens raa Kulturtilstande og at bringe en Spænding ind i Udviklingen, som kan vedligeholde Læserens Interesse, lære ham at veje sine Illusioner og bortkaste, hvad der befindes at være for let. Og selv om det maa indrømmes, at man undertiden ender Læsningen af Carit Etlars Bøger med et dybt Suk, med Følelser, der gjør ondt, saa maa det paa den anden Side indrømmes, at han forstaar at give Læserne en gavnlig Lære — den nemlig, at man maa væbne sig med Taalmodighedens og Udholdenhedens stærke Panser, naar man vil vente at slippe nogenlunde helskindet gjennem Livet, — ligesom det ogsaa maa indrømmes, at han forstaar med indgaaende Styrke at paakalde den ædle Harme, den uforsonlige Indignation, som ethvert Menneske, der føler Trang til at bekæmpe Livets raa Jættemagter, maa være gjennemglødet af.

Carit Etlars Skrifter har fundet en Udbredelse i Danmark, som kun bliver faa Forfatteres Værker til Del. Man vil vist have gjort den Erfaring overalt, at af vore nu talrige Sognebibliothekers Bøger er der faa eller ingen, der er efterspurgte som hans, og navnlig er „Gjøngehøvdingen“ — denne fortrinlige Folkebog, der har gjort saa mangen Ynglings Kind hed — stadig paa Vandring fra Hus til Hus. Det er ogsaa saare naturligt, at denne Forfatters Skrifter med deres fyndige, malende Stil, deres kraftige Fuldblodsskildelser, deres brede Vid, deres hele fængslende Indhold maa tiltale et Folk, der er fostret op ved Sagaens kraftige Kost og Kæmpevisens manende Trylleri, og hvis Almue i den Grad har vist Hunger efter krydret Næring, at det — med en des værre grundig vildledt Smag — har slugt og endnu sluger en Mængde af det literære Ukrudt, som i Form af usle Romaner og uhyggelige Viser indsmugles rundt om i Husene af samvittighedsløse Spekulanter. At vort Folk, trods alle Smagsudskejelser, har saa at sige slaaet Kreds om saadanne Forfattere som St. St. Blicher og den Mand, hvis Billede og Levnetstegning „Husvennen“ i Dag bringer, og at det med Glæde og Taknemmelighed tilegner sig de Værker, de har skabt, er et glædeligt Tidernes Tegn; thi det viser, at det endnu har — ikke alene stærke — men ogsaa sunde og gode Følelser paa Bunden af sit Hjerte.

Carit Etlar lever endnu midt iblandt os i en kraftig Alder. Jeg tvivler ikke om, at Tusender af „Husvennens“ Læsere vil i Dag med mig sende ham en hjærtelig Hilsen og Tak for den Række af friske og herlige Værker, han har skjænket det danske Folk.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

Første Kapitel.

Sommeraftenen begyndte at sænke sine Skygger ned over den gamle By Gent, og fra de mange Taarne, som hævede sig op over Husrækkerne, begyndte Klokkerne at sende deres malmfulde Toner ud over Byen, først svagere og derefter stærkere og stærkere, alt eftersom flere Klokker stemmede i med og kaldte til Aftensang. Paa Gaden blev der samtidig et livligt Røre, i det Arbejderne, som var sysselsatte i de forskjellige Dele af Byen, nu lagde Værktøjet til Side og skyndte sig hjem til deres spredte Boliger for at udhvile sig ved den hjemlige Arne.

Oppe i et af Taarnene stod der en Mand foran en Række af umaadelig store Tangenter; ikke uligt Tangenterne paa et kæmpemæssigt Klavèr. For hver Gang han slog paa en af dem, gav en af Klokkerne Lyd, og paa den Maade fremkom der en langsom, højtidelig rungende Melodi, der, hørt i Frastand, ikke var blottet for en vis gribende Virkning. Det var let at se, at Klokkespilleren havde stor Øvelse i sin Gjerning, thi, uden at hæfte Blikket paa Tangenterne, slog han hver Gang den rette an, og han dvælede med øjensynlig Behag ved saadanne Toner, der særlig tiltalte ham.

Da Melodien var endt, satte han sit Kæmpeinstrument til Ro, og han hørte nu en dæmpet Gjenlyd nede fra Klosterkirken af Munkenes Sang til den hellige Jomfru:

Til dig vi sukker,
til dig vi raaber,
og Klagen høres
i Taaredalen.

„De lovpriser Skabningen og glemmer Skaberen,“ mumlede han halv højt for sig selv.

Han havde stillet sig ved et af Lydhullerne i Taarnet og lod Blikket svæve ud over det Rundskue, der aabnede sig for ham. Neden for ham laa Byen, omgiven af sine Volde og Fæstningsværker, og tydeligt, som paa et Kort, saa han Gaderne, Torvene, Kanalerne og Broerne udbredt under sig.

Det truende Citadel, „Spaniernes Slot", som Flamlænderne kaldte det, stod ligesom paa Vagt for at holde den underkuede By i Ave. Pragtfulde Kirker, mørkt udseende Klostre, anselige Privatbygninger og vældige Fabrikker hævede deres Tage op over de andre Huse.

Det var dog ikke Byen selv, som tildrog sig Klokkespillerens Opmærksomhed, ikke heller den Skov af Skibsmaster, som hævede sig nede fra Havnen. Hans Blik søgte ud over Stadsmurene til de grønne, af Kanaler gjennemskaarne Marker, hvor der viste sig et livligt Røre. Vogne kom kjørende fra alle Sider, Telte blev oprejste, og alt var Liv og Bevægelse. Det syntes næsten, som man uden for Byen var i Færd med at opslaa en Lejr.

„Skulde Brødrene virkelig vove at holde Forsamling saa nær ved Byen," mumlede Klokkespilleren igjen, i det han betænksomt rystede paa

Den første Advarsel

Hovedet. „Blot det ikke ender med Forfærdelse for os alle! Tungt er det dog, naar man kun med Livsfare kan tjene sin Gud paa den Maade, man anser for den rigtige!"

Han blev endnu en Stund staaende og saa ud over Lejrstedet, hvor stadig ny Klynger af ridende, kjørende og gaaende strømmede til, derefter gik han hen i en mørk Krog af Taarnet, tog med nogen Besvær en løs Sten ud af Muren og stak Haanden ind i den saaledes fremkomne Aabning. Den Skat, han bragte frem for Dagens Lys, bestod i en lille Bog, indbunden i brunt Skind: et af Morten Luthers Skrifter, der ved Bogtrykkerkunstens Hjælp var mangfoldiggjort i tusende og atter tusende Exemplarer og spredt viden om.

At være Ejer af en saadan Bog var i de Dage i Nederlandene det samme som at være en overbevist Kjætter og at have fældet sin egen Dødsdom. Filip den anden af Spanien holdt Landet i et Jærnaag, der laa knugende tungt paa det fri-

baarne Folks Skuldre, og trods sine Løfter og al Folkeret havde han paa ny indført Inkvisitionen i Landet med samt dens Følgesvende: Kjætterforfølgelser, Baal, Pinebænk og Marterredskaber. Hans mandhaftige Søster Hertuginde Margrete af Parma var bleven indsat som Statholderinde over Landet, og den frisindede Del af Statsraadet, nemlig Prins Vilhelm af Oranien, Grev Egmont og Admiral Horn, mægtede ikke at sætte Grænse for de Vilkaarligheder og Overgreb, som Dag for Dag øvedes af Spanierne. Det gjærede derfor alle Vegne rundt om i Landet; der behøvedes tilsyneladende kun en ringe Gnist, for at Oprøret skulde slaa ud i lys Lue.

Alt dette var vel kjendt af vor Klokkespiller, og naar han nu satte sig til at læse i en af de Bøger, hvis Besiddelse kunde koste ham Livet, var det med fuld Bevidsthed om den Fare, han udsatte sig for. I Begyndelsen svævede ogsaa hans Blik sky om i Taarnet, hver Gang en Lyd ude fra afbrød Stilheden der inde, men snart fordybede han sig saaledes i Bogen, at han glemte al Frygt og fuldstændig gik op i det læste. Endelig lukkede han Bogen i, gjemte den forsigtig paa dens forrige Skjulested og gav sig langsomt paa Vej ned ad Trapperne. Da han traadte ud i Klosterets Forhal, faldt hans Blik paa en Avgustinermunk, som i sin hvide Messesærk gik frem og tilbage paa Gulvet med afmaalte Skridt, medens han læste halv højt for sig selv op af en Bog, han holdt opslagen i sine Hænder. Det var en høj, stærktbygget Skikkelse med et skjægget Ansigt, over hvis skarpe Træk der laa et Udtryk af ubøjelig Strænghed.

I det Klokkespilleren sagte vilde liste sig forbi ham, standsede Munken sin Gang og fæstede sit Øje skarpt og gjennemborende paa ham.

„Du deltager sjælden i Messen nu, Gerard Franck," sagde han strængt. „Hvad er Aarsagen dertil?"

„Klokkeringen optager min Tid, ærværdige Fader," svarede Klokkespilleren undskyldende.

„Den, der ønsker at tjene Gud, finder ogsaa Tid dertil. Ringningen er ophørt for længe siden, og dog kommer du først nu ned fra Taarnet. Har du maaske frydet dine Øjne ved Synet af Kjætternes Lejr der uden for Byen? Vogt dig, Gerard Franck, at du ikke kommer paa urette Veje!"

„Hvor kan I dog tro, ærværdige Fader . . ."

„Jeg tror, du trænger til at advares," afbrød Munken ham truende, „og det er du nu blevet. Har jeg gjort dig Uret, skal det glæde mig, men ve dig, hvis du bliver en frafalden, ligesom din Søn er bleven det. Da vil Dommen ramme dig uden Naade og Barmhjærtighed. Gaa!"

Gerard Franck adlød Befalingen med rystende Knæ og skyndte sig bort fra det mørke Kloster, hvor han paa Grund af sine musikalske Anlæg i den sidste halve Snes Aar havde haft Ansættelse som Klokkespiller. Det forekom ham, at Munkens flammende Øjne havde skuet ind i hans inderste Sjæl og læst alle hans Tanker, og han vidste kun alt for godt, at han vilde være redningsløst fortabt, hvis den Mistanke, Munkens Ord havde indeholdt, nogen Sinde blev stadfæstet. Pater Reginus, som Munken hed, var bekjendt for at være den mest fanatiske Forfølger af alt, hvad der hed Kjætteri, og af hans Barmhjærtighed vilde der intet være at haabe. Franck tænkte med Bekymring paa den lille Bog, som laa skjult oppe i Taarnmuren. Blev den funden, vilde hans Skæbne være afgjort med det samme.

Opfyldt af denne Tanke, ilede Klokkespilleren gjennem de nu næsten mennesketomme Gader mod Hjemmet. Dette var et uanseligt lille Hus i en af Sidegaderne og bar Vidnesbyrd om, at Franck hørte til den Menneskeklasse, som ikke er overflødig velsignet med jordisk Gods. I Overensstemmelse med Datidens almindelige Bygningsstil laa Huset med Gavlen vendt mod Gaden. Midt paa Huset var Indgangsdøren, til hvilken et Par slidte Trappetrin med Jærnrækværk førte op.

Da Franck steg op ad Trappen, aabnedes Døren, og en ung Pige, der øjensynlig havde staaet paa Udkig ved Vinduet ved Siden af Døren, slyngede sine Arme om hans Hals med det Udraab:

„Aa, Fader, hvor du blev længe borte! Jeg har været helt angest for din Skyld, men Gud være lovet, at det var uden Grund!"

„Plag dig ikke med unyttige Bekymringer, Barn," svarede Franck, medens hans Ansigt mildt opklaredes under hendes Kjærtegn. Han fæstede et Blik, fuldt af inderlig Kjærlighed, paa hende og klappede hende paa de friske røde Kinder.

„Vi har faaet en Gjæst, medens du har været borte," tog den unge Pige igjen til Orde. „Hr. Arnoldson har næsten ventet en Time efter dig."

„Arnoldson!" gjentog Franck. Tonen, hvormed dette ene Ord blev udtalt, lod en i Tvivl om, hvor vidt den omtaltes Besøg var ham kjært eller ukjært.

Klokkespilleren hængte imidlertid sine Nøgler fra sig og fulgte Datteren ind i Stuen, hvor en undersætsig, men kraftig bygget Mand, der haltede stærkt, traadte ham i Møde med udstrakt Haand og en hjærtelig Hilsen.

„Du havde nær gjort mig Tiden lang med din Udeblivelse," sagde Arnoldson med en Basstemme, hvis kraftige Klang forraadte en tætsluttet Personlighed. „Hvis ikke din kjære Datter Lyske n havde forstaaet saa godt at korte mig Tiden, tror

jeg, at jeg havde opsat mit Gjensyn med dig til en anden Gang."

„Det vilde have gjort mig ondt, om sligt var sket," svarede Klokkespilleren og trykkede sin Gjæst i Haanden.

„Aa hvad, vi havde vel nok truffet hinanden i Morgen," mente denne. „Du ved jo, at vore Venner til den Tid holder Forsamling uden for Byen, og du møder selvfølgelig der ude."

„Jeg saa oppe fra Taarnet, at man var ved at slaa Lejr," svarede Franck undvigende. „Men vil det ogsaa gaa godt?"

„Uden Tvivl! Vore Forfølgere vil ikke vove at formene os vor Ret."

„For fem Aar siden prædikedes der paa den Maade i Tornay og Valenciennes, men Følgen blev, at John Lancy maatte bestige Baalet," indvendte Klokkespilleren og rystede paa Hovedet.

„Men nu er der kommet andre Tider. Flamlænderne har sluttet sig sammen for at bekæmpe Inkvisitionen og det fremmede Tyranni, og den gode Sag vil sejre til sidst."

„Gid du spaaede sandt," ytrede Klokkespilleren med et Suk, medens han med et ængsteligt Blik saa ud ad Vinduet, om der ikke var nogen udenfor, som havde kunnet opfange Vennens højt udtalte Ord. „Men jeg frygter for, at meget Blod vil flyde, inden vi naar saa vidt."

„Muligt det, Ven Franck," svarede Arnoldson, „men hvem ofrer ikke gjærne sit Liv for den gode Sag? Tro mig, den Tid oprinder snart, da vi ikke alene har Frihed for vor Tro, men ogsaa Frihed i vort borgerlige Liv. Flamlænderne har længe nok sukket under Spaniernes Aag; dette vil snart briste. Lad vore Fjender længe nok spotvis kalde Fædrelandets Forsvarere for Geuserne*); det Navn vil en Gang blive et Hædersnavn for os og en Skræk for vor Forfølgere!"

Medens Vennerne saaledes talede med hinanden, den ene modløs, den anden fuld af Haab og Fortrøstning til Fremtiden, havde Lysken dækket Aftensbordet og indbød nu Mændene til at tage for sig af hvad Huset formaaede. Under Maaltidet spurgte Franck:

„Og du bliver endnu ved at vandre om med dine Bøger, stadig med Døden for Øjnene? Vil du ikke en Gang vælge dig en mindre farlig Livsstilling?"

„Bør Soldaten vel forlade den Post, han er sat paa, om ogsaa en Kugle en Gang imellem fløjter ham om Ørene? Ganske vist er min Virksomhed: at udbrede og sælge Luthers og andre protestantiske Høvdingers Skrifter, ikke uden Fare, men Faren kan ogsaa afvendes til sine Tider, naar man er nær ved at tro, at alt er tabt. Saaledes blev jeg forleden greben og slæbt for Dommeren, og alle mine Handelsvarer, Kniplinger, Lommetørklæder og baldyrede Sager blev krammede op. Da begyndte Borgmesteren at le: „Kongen af Spanien fører ikke Krig mod Kvindeprydelser," sagde han, „men kanske har du andre Varer at sælge." Saa fik man fat i Bøgerne, og han tog en af dem og læste Titlen: Forklaring over Louvains Artikler af den højærværdige Pater Ruard Tapper. „Men det er jo en prægtig Bog," sagde han, „sælg blot saa mange som mulig af den!" Dermed lod han mig gaa, uden at ane, at der bag i Bogen var aftrykt hele Kapitler af Kalvin, Luther og Melanchton."

(Fortsættes.)

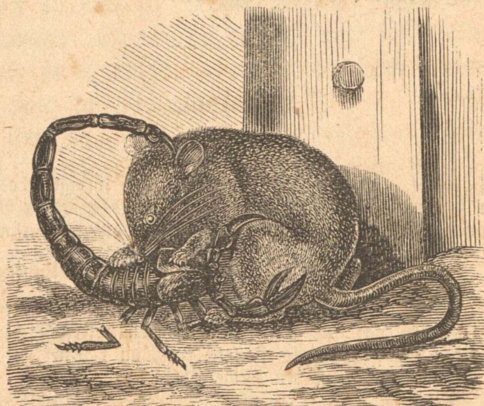
*) Tiggerne.

En Kamp mellem en Skorpion og en Mus.

Ved E. T.

Den utrættelige amerikanske Naturforsker Buckland fortæller i sin Skildring af Skorpionerne følgende om en Kamp mellem en Skorpion og en Mus:

„I Februar 1868 sendte en Ven mig to levende Skorpioner, som han havde fanget under en Sten ved Heliopolis i Ægypten, og jeg anbragte strax et af disse Dyr i en høj Glasbeholder, der var aaben for oven. Da jeg ønskede at prøve, hvor kraftigt Skorpionens Stik er, fangede jeg en levende Mus i en Musefælde og satte den ind til Skorpionen. Musen, som sandsynligvis aldrig før havde set et saadant Dyr, vidste ikke rigtig, om den skulde betragte Skorpionen som en Ven eller en Fjende;

den bevægede sig livligt omkring inde i Glasset og stræbte forgjæves at slippe ud af det. Skorpionen blev snart kjed af Musens stadige Krumspring, og da denne kom i Nærheden af den, gav den den et Stik med en Giftbraad, som sidder ude i Enden af

den lange Hale. Musen blev meget forskrækket over dette uventede Angreb og fortsatte ivrigere end før sine Forsøg paa at slippe bort. Det varede ikke længe, før Skorpionen gjorde et nyt Udfald mod den med Giftbraaden uden dog at ramme den. Nu var det forbi med Musens Taalmodighed; da den atter kom i Nærheden af Skorpionen og saa, at denne gjorde sig rede til et nyt Udfald, styrtede den sig pludselig over den og bed den i Ryggen. Skorpionen borede strax sin Braad ind i Musens Nakke, som det ses paa hosstaaende Billede. Kampen var nu i fuld Gang og blev stedse mere og mere hidsig, begge de kæmpende tumlede lystig om med hinanden, og Skorpionen gav Musen det ene Stik efter det andet med Giftbraaden, i det dens Hale bevægede sig hurtig op og ned ligesom Naalen i en Symaskine. Den blev imidlertid snart træt af Kampen og vilde gjærne standse denne, men Musen greb den om Halen og bibragte den et kraftigt Bid, afbed dernæst to af dens Ben, hvorpaa den trak sig tilbage og begyndte at vaske sit Ansigt. Jeg havde naturligvis ventet, at Skorpionens Gift vilde have dræbt Musen, men denne syntes ikke at have taget nogen Skade heraf; thi da jeg undersøgte Dyret den næste Morgen, lod den til at befinde sig i bedste Velgaaende og havde fortæret næsten hele Skorpionen til Frokost. Til Belønning for denne modige Opførsel gav jeg Musen lidt Mælk at drikke og slap den derpaa løs igjen."

Til nøjere Oplysning for Læserne skal vi tilføje, at Skorpionen hører til Edderkopperne; dens Kjæber er omdannede til store Saxe, og Halen, der bæres bøjet op over Ryggen, ender med en Giftkrog. Hos de større Arter, der er 6 Tommer lange kan dens Gift endog virke dræbende paa Mennesker; den lever især i de varme Lande, hvor den ofte er en slem Plage for Indbyggerne.

Smaating.

Parreret. Justitsraadsenken (til sin forrige Kokkepige): „Som jeg hører, har De giftet Dem. Hvad er Deres Mand?" — Konen: „Skærsliber, Frue." — Justitsraadsenken: „Saa—aa! Det er noget lidt!" — Konen: „Naa, jeg skulde mene, at en levende Skærsliber dog altid er bedre end en død Justitsraad!"

Fra Fisketorvet. Damen: „De Rødspætter, jeg kjøbte af Dem i Gaar, var ikke friske." — Fiskehandlersken: „Jøsses, Frue, jeg tilbød Dem jo Fiskene tre Dag i Træk — hvorfor kjøbte De dem saa først den tredje Dag?"

En fristende Indbydelse. Konen: „Hvor vil du nu hen, Mand?" — Manden: „Jeg vil gaa en lille Tur — vil du med, kan du jo komme bag efter!"

Et Vink til gifte Koner. „Hvis jeg ikke er kommen hjem til Kl. 10 fra Selskabet, skal du ikke vente paa mig," sagde en Mand til sin bedre og tykkere Halvdel. — „Det vil jeg heller ikke," sagde Damen, „jeg venter ikke paa dig, men jeg gaar hen og henter dig." — Han kom hjem præcis Kl. 10.

Historisk=geografisk Opgave. Forbogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, nævner en Dommer i Israel, Endebogstaverne, læste opad, danner Navnene paa en By i Westphalen: En Del af Lilleasien, — en Bjærgkjæde i Evropa, — en By i Sverige, kjendt af Tordenskjolds Historie, — et Kongerige i Evropa, — en af Sandwichsøerne, — en By i England.

Firkantet Rød. Af 2 A, 2 E, 2 N, 2 T og 1 K dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første i Huset ofte gjør Gavn,
imellem vel ogsaa lidt Skade;
det andet er kjendt som et Pigenavn
paa Døbesedlernes Blade;
det tredje snurrer og snurrer omkring
og afgiver Stof til den omvendte Ting.

R.

Gaade.

Det, som her skal for Tanken staa,
en Kvinde nødig trækker paa,
og lige nødig Mænd vil gaa
i det, som Ordet strax betegner,
naar blot dets „o" for „ø" man regner.
At sige mere, ikke gaar,
jeg tror, alt Gaaden man forstaar.

Brevvexling.

En ung studerende. Den ønskede Vejledning vil De finde i Udgiverens **„Den lille Paparbejder"**, der faas gjennem enhver Boglade, eller i N. C. Roms Forlagsforretning i i Axelhus, Kjøbenhavn, V.

8 p. anmodes om at henvende sig personlig med yderligere Oplysninger i Husflidssagens Interesse, sammesteds som sket er den 30te Juli.

K. S. Sæby. Tak for Anekdotsamlingen, hvoraf adskilligt vil kunne benyttes. Det ønskede affendt.

Til Læserne. Til Julen vil enhver Holder af „Husvennen", ligesom i Fjor, have Adgang til mod Efterbetaling af 1 Krone, at erholde et Bind ny fortrinlige Fortællinger, hvis Bogladepris er mindst det dobbelte.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) Nr. 2.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

8. Aargang. Nr. 2.
Søndagen den 10. Oktober 1880.

En klog Borgermester*).

Fortalt af Carit Etlar.

> List og Lempe
> er vildest Kæmpe.

En Aften faldt der stærk Regn i Horsens. Folk skyndte sig hjemad og Gaderne blev tomme. Paa Nørregade var der dengang en lille Smøge mellem to Huse, saa smal, at man kunde række fra Mur til Mur. Ud til denne Smøge gik der et Vindue fra det ene Hus, og en Loftsluge fra det andet. Da Regnen var stærkest, kom en ung Karl frem i Loftslugen, stak Hovedet ud og saa sig om til alle Sider, derefter tog han en Kjæp og bankede sagte paa Vinduet lige overfor. Strax blev der lukket op, først paa Klem, siden mere, og der viste sig en ung Pige, indhyllet i et uldent Tørklæde, som hun havde trukket op over Hovedet. De stod lidt og saa paa hinanden, smilede og rakte hinanden Haanden. Derpaa spurgte han, hvorledes hun havde det, og om Dorthe havde tænkt paa ham i Dag. Medens han talede, holdt han hendes Haand i sin, og Dorthe lod ham have sin Vilje, og støttede sit Hoved til Karmen og sukkede dybt.

„Det gaar os ikke, som det skulde," sagde hun. „For lidt siden kom Kobbersmedens Erik Nissen her over og talte med Fader, og de sad længe inde paa Høvlebænken og lagde Raad op sammen, men hvad de talte om, gjaldt mig, for da jeg kom ind med Mellemmad, tav de begge, og Erik Nissen blev saa rød som et dryppende Blod i hans tykke Kinder."

„Det skal aldrig spørges, at du skal faa den Erik Nissen, om jeg saa skal lade mit Liv, sagde han. Du er for god og for fin og for hvid til ham, en Karl, der altid har sorte Hænder, og som kun forstaar at banke paa en Kobberkjedel fra Morgen til Aften. Nej, saa priser jeg Væverne. Og nu skal jeg betro dig en dybsindig Plan, mit søde, lille Hjærte! den jeg har udgrundet imens jeg sad og spolede i Formiddags. Jeg gaar ind og tager min brune Kofte paa og min Sabel ved Siden, saa banker jeg paa hos Mester Bigum for at forhøre, om jeg ikke kan tale mig til Rette. Det Gudfader den Almægtigste lægge sin Velsignelse i." Da han havde sagt dette, aftalte de, at hun skulde være nede og lytte efter, naar Dørhammeren lød, for at hun kunde faa hende at se, før han gik ind til Mester Bigum. Derefter bød de hinanden Farvel og lukkede for sig. Regnen vedblev at strømme, men de to havde andet at tænke paa, end Regnen.

Der var i de samme Dage stor Strid og Ufred i Horsens. Byen var delt i to Lejre. De skulde vælge en ny Borgermester og kunde ikke blive enige om Valget. Snedkerne, Smedene og Hjulmændene havde en, Væverne, Skrædderne og Skomagerne en anden, Kjøbmændene, Høkerne og den menige Almue en tredje. Hvert Laug holdt paa ham, der kunde bringe dem mest Fordel, og det var rimeligt nok. Denne Uenighed havde nu staaet paa i over to Uger, og blev med hver Dag større. Medens Mestrene stredes paa Raadstuen om Dagen, sloges deres Svende om Aftenen paa Krostederne, Læredrengene tog ogsaa Parti i Sagen og alle var de opfyldt af en saa ædel Iver, at en Skomagerdreng tilsidst ikke kunde se en Smededreng

---

*) Aftrykt med Forfatterens og Forlæggerens Tilladelse efter Skrifter af Carit Etlar, 19 Bind, „Sagn og Æventyr".

paa Gaden før de satte deres Sager fra sig og begyndte at prygle paa hinanden af Hjærtenslyst. Nu skulde det just træffe sig saa uheldigt, at Dorthes Fader var Oldermand for Snedkerne, medens Terkel Skjøt, hendes Kjærestes Fader, var Oldermanden for Væverne, og disse to Laug stod skarpt mod hinanden. Tidligere havde Bigum og Skjøt været Hjertensvenner og siddet sammen hver Aften paa Bænken, uden for Gadedøren og røget Tobak. Det var ogsaa en ren Aftale mellem dem, at Dorthe skulde gifte med Terkel, naar den Tid kom, men hvad hjalp det nu. Naar det angaar Landets Velfærd gjælder der ingen Kammeratskab, sagde Bigum, og da Væver Skjøt ikke vilde slaa sig til samme Parti som han, vendte han ham Ryggen og trak Hatten dybt ned i Panden, naar de mødtes paa Gaden. Nu maa der føjes til, at Terkel Skjøt var en gammel, klog og besindig Mand, hvis Mening og Raad Folk gjærne hørte og stod sig vel ved at følge. Han nød megen Anseelse i Horsens, hvortil hans Rigdom vel ogsaa bidrog sit. Han holdt to Senge i Hospitalet ved Sønderport og havde givet sexten Daler til den nye Klokke paa Raadhuset. Alle de Laug som holdt med Væverne, vilde vælge Terkel Skjøt til Borgermester, men de andre sagde nej, Terkel var dem for aflægs, især i den sidste Tid. Han var bleven saa svag, at han maatte støtte sig til to Stokke for at gaa over Gaden. Saadan stod det til i Horsens, da Terkels Søn, Jens, gik over til Bigum for at fri.

Den unge Pige var ganske rigtig kommen ind i Forstuen og lukkede op, da han bankede. Hun rakte ham begge sine Hænder, men rystede sørgmodig paa Hovedet til det han havde i Sinde. Jens kunde heller aldrig være kommen paa en mere ubelejlig Tid. Medens de stod og talte sammen oppe i Lugen, havde Mester Bigum faaet Besøg af Oldermændene for alle de Laug som hørte til hans Parti, de sad nu inde i Storstuen og drak Øl og raadslog med hinanden. Da Jens stod uden for Døren og rettede lidt paa sit Tøj, hørte han højrøstede Stemmer indenfor, alle Oldermændene talte paa en Gang. Enhver vilde give sin Mening tilkjende, og den talte bedst, der raabte højst. Da han lukkede Døren op, kunde han i Begyndelsen næppe se Stuen til Ende for Tobaksdamp, men det første han fik Øje paa, var den tykke Erik Nissen, Kobbersmedens Søn. Han laa med det ene Ben oppe i Sofaen, som om han kunde være hjemme, og det var intet godt Tegn. Der var sat to Fjerdinger ind i Stuen, og paa dem var der lagt en høvlet Fjæl til Bænk, for skjøndt Bigum var Snedker, havde han dog ikke Stole nok til alle de Mennesker, han ventede i Aften. To Læredrenge gik omkring med deres blaa Lærredsforklæder paa og store Tinkander i Hænderne, hvoraf de skænkede Prysling og Brunsviger Mumme, men Mester Bigums Hustru gik om og stoppede Kridtpiber. Den gamle Snedker blev meget forundret ved at se Jens, han gik hen til ham og holdt sine Hænder paa Ryggen, for at alle skulde lægge Mærke til, at han ikke gav en Fjende Haanden til Velkomst. Dernæst spurgte han, hvad han vilde. De andre tav stille og Jens fremførte sit Ærende med lydelig Røst. Mester Bigum smilede og saa hen til Oldermændene paa Bænken. „Det er ogsaa et Ærende at komme med, naar Landets Velfærd staar paa Spil, sagde han."

„Hver passer sit, sagde Jens."

„Kan du faa din Fader til at gaa over paa vor Side?"

„Dertil kjender Mester Bigum ham vist for godt."

„Aa, skænk den Mand et lille Glas Prysling," sagde Bigum. „Og saa Farvel, Jens."

„Ellers Tak," sagde Jens. „Ingen Prysling for mig."

„Kan du faa din Fader til at blive borte fra Raadstuen i Morgen?"

„Ingenlunde!" sagde Jens. „Han kommer, om han saa skal lade sig bære derop."

„Farvel Jens og hils hjemme," sagde Bigum. Han aabnede med disse Ord Døren. Jens Skjøt gik og Oldermændene gav sig til at drikke Prysling og raadslaa paa ny.

Den næste Dag var det bleven godt Vejr. Da skulde Borgerne træffe det endelige Valg. Dermed forholdt det sig saadan, at Laugene først valgte den, de syntes bedst om. Naar Oldermændene derefter var blevne enige om en bestemt Mand, foreslog de den valgte for Raadet, som igjen maatte lade Valget bekræfte af Lehnsmanden. Borgermesteren var Stadens Dommer, han hjalp Byfogden med at skifte Lov og Ret mellem Bymændene, og naar en Sag syntes ham vanskeligere, end at han selv kunde overkomme den, lod han den udømt gaa ind til de adelige Herrer paa Landsthinget, som vidste bedre at dømme. Ellers var Taxten for en Dom, før Enevoldsregimentet, ti Skilling, men han havde ofte stor Ulejlighed for disse ti Skilling. Naar han var Haandværker, kom han i Uvenskab med sine Laugsbrødre, som han ikke dømte til Behag, og den Dommen gik imod, undte ham heller ikke mere sin Søgning.

Det var altsaa Dagen efter den stærke Regn, da Borgerne samledes paa deres Laugshus. Derfra drog de op til Raadstuen, som laa paa Hjørnet af Søndergade og Provstegyden. Først kom Bryggerne, de havde Sværd ved Siden, skjøndt Kong Christiern havde sat Bøde for den, der drog væbnet

til Laug eller Thinge, men det brød de sig ikke om. Bryggerne ansaa sig for bedre end de andre, Loven gjorde ogsaa nogen Forskjel paa dem. En gammel Byret sætter den Straf for Bager og Slagter, at „Hvilken som faar gjort svigelig mod den Skikkelse, Kongens Foged sætte paa Brødsens Godhed og Storhed, tredie Gang skal udi et ganske Aar ej bruge sit Embed, og ej dismindre skal han pines med legemlig Pine, som kaldes Støde. Det samme siger Vi og om dem, som opholde Bryggeri, dog det undtagen, at de ikke skulle pines med legemlig Pine". Efter Bryggerne kom Tømmerlauget, de havde ingen Sabel, men istedet derfor gik hver Mand med en Bindøxe paa Skulderen, og det var nok saa godt. Paa deres Huer havde de røde og gule Silkebaand, som flagrede i Luften. Efter Tømrerne kom Bødkerne. Foran dem gik der en udpyntet Bajads med en Tønde paa Ryggen, hvoraf han lod som han drak. Ham syntes Folk bedst om, han sprang omkring paa Gaden, fra den ene Side til den anden, og vilde kysse Pigerne. Skrædderne Fane var den bedste, den var af gult Silketøj. Skomagerne kom dernæst, deres Fane var gammel og rød, med et Billede, som forestillede en Ørn. De tog sig ikke saa godt ud, men til Gjengjæld var deres Laug det eneste, som førte Musik med sig. Derefter kom Snedkerne, de var de fleste og gik en for en, for endnu at strække længer. En havde en Sav, en anden en Vinkel paa Skulderen, og forrest gik fire Mænd, som bar Laden i to Stænger paa deres Skuldre. Laden saa ud som en lille Ligkiste, og ved Siden af den gik andre med Sølvtøjet, Kander og Bægre bundne fast til en lang Stang, saa at denne Stads kunde synes i Frastand. Alle Snedkerne havde ogsaa en tyk Knippel i Haanden, for Oldermanden sagde, det var bedst at tage den med, man kunde aldrig vide, hvad der kom paa. Alle disse Laug holdt stille paa den store Raadstueplads, og delte sig der, saaledes at de som var enige om at vælge den samme Mand, stod paa den ene Side af Rendestenen og deres Modstander paa den anden. Gaderne, hvorigjennem Toget gik, var fulde af Mennesker. Folk kom frem i Vinduer og Døre for at se paa Stadsen. Bødkernes Bajads skreg og sang. Skomagernes Musik blev ved at spille og Solen skinnede ned over den hele Forsamling. Læredrengene havde ogsaa faaet Lov den Dag, de holdt hellig paa deres Maade, og fulgte Laugene, de hørte til. Kurvekoner, med Kringler og ristede Aal, gik omkring og falbød deres Varer, og midt paa Pladsen holdt en Vogn med to store Tønder Øl, hvoraf der flittigt blev skænket. Væverners Laug kom efter alle de andre, foran det gik en gammel Mand, indsvøbt i en lang Kofte, kantet med Pelsværk, skjøndt det var varmt i Vejret og tidligt paa Efteraaret. Han støttede sig ved to Stokke, og saa højst sygelig og affældig ud. Det var Terkel Skjøt, Fader til den ulykkelige Jens, som Mester Bigum ikke vilde have til Svigersøn. Oldermændene gik nu op paa Raadhuset, for at bringe Raadslagningen til Ende, deres Laugsbrødre blev nede paa Gaden, og fordrev Tiden imedens med at spise og drikke. I Førstningen gik det fredeligt til, men Bødkernes Bajads drak til sidst temmelig meget, han sprang omkring og gjorde nogle spottende Tegn og Miner over mod de andre. Først lo de deraf, saa truede de ad ham, til sidst kastede de en Sten efter ham og begyndte at skjælde paa hverandre. Læredrengene pustede til, de skreg og begyndte at slaas for deres egen Fornøjelse, Svendene tog Parti med dem, Kniplerne kom frem, Udfordringerne og Ukvemsordene blev lydeligere, og fra de aabenstaaende Vinduer oppe paa Raadstuen lød hævede Stemmer, Raab og Støj, som tydede paa, at det ogsaa der gik heftigt til. De venligtsindede Laugsbrødre rykkede nærmere sammen, Skrædderne trak Koften af, der lød et almindeligt Skrig hen over Raadstuepladsen, og Slagsmaalet skulde lige til at begynde, da der nede fra Søndergade, kom en Hob væbnede Ryttere til Syne, som red ind paa Torvet. Det var Lehnsmanden fra Bygholm, Hr. Erik Lange, Stadens Foged og øverste Dommer. Gamle Terkel Skjøt havde i al Hemmelighed skikket Bud ud til ham om Morgenen tidlig og sagt ham, hvordan det stod til i Byen. Han kom ogsaa i en heldig Stund, hans Ryttere var vel væbnede, selv sad han i Jærn og Plade paa sin Hest og red om paa Pladsen og skilte de kamplystne, der hvor Trængselen var størst. Han formanede Mændene til at holde Fred, ellers skulde de se al Landsens Ulykke. Samme Erik Lange var en stor Guldmager, han havde et Taarn hjemme paa Bygholm, hvor han øvede sine hemmelige Kunster. Der sagde de, at den onde kom og besøgte ham, og der lyste og skinnede den røde Lue ud om Natten, saa det kunde ses langt borte. Han tjente dog ikke meget ved at gjøre Guld, hans Gaard forfaldt og han kom til sidst, som Krøniken melder, i saadan Vidtløftighed, at han kunde ikke svare Kongen sin Afgift, men pantsatte Gaarden, hvorfor han siden paa Herredagen blev dømt fra Slot og Lehn. Der er endnu en Historie om ham, som her maa anføres. En Gang var han i stor Forlegenhed for Penge. Diglen gav intet af sig, og han havde laant i Øst og Vest, hos alle dem han kjendte. Saa fandt han paa følgende Maade at frelse sig. Der gik en Alfarvej over Bygholm Mark, fra Horsens sønder paa ned til Færgestedet ved Klakringstrand. Erik Lange

„Kommer til mig, alle I som arbejde og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile."

(Tegnet efter et Maleri af Prof. C. Bloch).

sendte Bud efter Tømmermanden og sagde, at han skulde bygge ham en stor Bro, midt paa denne Vej.

Tømmermanden lo. Hvorfor vilde Naadigherren have en Bro, sagde han, her er jo ingen Vand, og en Bro koster jo mange Penge.

(Sluttes).

Kommer hid!

„I, som stønne, I, som lide,
I, som er af Byrden trætte,
kommer hid, o kommer alle,
jeg vil eders Byrde lette!“

En Morgenhilsen.

Det var Guddomsmandens Tale;
rundt om Lande end den bæres;
lyt dertil, I faldne Hjærter,
som af Synd og Sot fortæres!

Sig kun frem, du slagne Kæmpe,
syge Barn og trætte Kvinde,
sig det, I, som til ham søgte:
sveg han Løftet nogen Sinde?

Gjorde Knæfald I forgjæves,
blev [illegible]jert Raab omsonst frembaaret?
Gav han ikke Bod for Savnet,
lægte ej han Hjærtesaaret?

Vidn det da alt Landet over,
vidn det frit og ti ej længer;
der er mange trætte Sjæle,
som saa haardt til Hvilen trænger.

Vis dem ham, som gav dig Haanden,
gav dit eget Hjærte Varme.
Sig, at end i Synderflokken
rækker frem han sine Arme.

Zakarias Nielsen.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Franck og Lysken lo, medens Arnoldson fornøjet gned sig i Hænderne. I samme Øjeblik for Klokkespilleren forskrækket i Vejret ved Lyden af en kraftig Banken ude paa Gadedøren.

„Hvem kan det være?" udbrød han med en Uro, han ikke mægtede at skjule.

Hans Frygt blev dog strax efter forvandlet til Glæde. Lysken var hurtig ilet ud til Døren, og et jublende Udbrud fra hendes Side overtydede Klokkespilleren om, at det ikke var nogen uvelkommen Gjæst, der havde indfundet sig. Et Øjeblik efter stod der en ung Sømand midt i Stuen og trykkede med et Smil den gamles Hænder.

„Du her, min Søn!" udbrød Klokkespilleren fornøjet. „Det var en uventet Glæde at se dig saa hurtig igjen."

„Ja, Rejsen gik over Forventning godt, og nu ligger Skibet i Havnen igjen," svarede den unge Sømand, medens han hilste Arnoldson som en gammel Ven. „Har alt ogsaa staaet vel til, siden jeg forlod Hjemmet? Det var jo rart! Aa, Lysken, jeg har store Nyheder . . . men jeg er saa sulten som en Ulv; jeg styrede Vejen hjem efter, saa hurtig jeg kunde, og gav mig ikke Tid til at spise min Aftensmad. Har du noget til mig, Søster?"

„Det har jeg rigtignok, Villiam," svarede Lysken. „At sige, hvis du ikke er alt for kræsen."

Hun skyndte sig at sætte Mad og Drikke frem for Broderen, og alt imens straalede hendes smukke Øjne af en Glæde, der viste, hvor kjær han var hende. Efter at den unge Sømand havde taget for sig af Retterne med en Appetit, der frydede den unge Husmoder, lagde han sig tilbage i Stolen og sagde:

„Jeg bringer, som sagt, store Nyheder denne Gang. Jeg skal hilse eder begge fra Onkel Floris og Kusine Nina."

„Fra min Broder!" udbrød Klokkespilleren overrasket. „Har du talt med ham?"

„Baade talt med ham og besøgt ham, Fader, og det ikke en, men mange Gange. Han bad mig bringe eder hans kjærlige Hilsen, at intet vilde være ham kjærere, end om at I vilde flytte bort her fra til Antwerpen og bo hos ham. Han havde Rigdom nok til at dele med eder, og intet vilde glæde ham mere, end at I vilde følge hans Indbydelse."

„Jeg forstaar det ikke," sagde Franck og rystede paa Hovedet; „jeg har saa tit længtes efter at se ham igjen, men aldrig fandt der nogen Tilnærmelse Sted fra hans Side, efter at . . ."

„Efter at Moder havde foretrukket dig for ham," vedblev Sønnen, da Faderen holdt inde. „Han har selv fortalt mig sin Ungdomshistorie og om det Nag, der skilte eder ad. Men det er nu glemt for længe siden. Onkel Floris er en af vore, han længes efter at trykke sin Broder i Favn . . . og Nina vil blive rigtig glad ved at lære dig at kjende, Søster Lysken."

Der strømmede nu det ene Spørgsmaal efter det andet ind paa den unge Sømand, og han fortalte udførlig, hvorledes han ved en Tilfældighed havde gjort Farbroderens Bekjendtskab, og hvor vel han havde fundet sig som Gjæst i hans Hus.

„Men Nina, Broder?" sagde Lysken. „Hvorledes er hun?"

„Hvorledes hun er?" gjentog den unge Sømand, i det en varm Rødme et Øjeblik for hen over hans brune Kinder. „Hun ligner dig, Lysken; hun er den bedste og kjærligste Datter og vil blive dig en trofast Veninde, naar I lærer hinanden at kjende."

Medens man saaledes talede med hinanden, var Mørket faldet paa, og Arnoldson rejste sig og tog Afsked, efter at han endnu en Gang havde paalagt Klokkespilleren ikke at forsømme Mødet uden for Byen den næste Dag. Kort efter slukkedes Lyset i Klokkespillerens Sovekammer, men Villiam og Lysken sad endnu længe sammen i den lille Dagligstue og talede med hinanden om deres Slægtninge i Antwerpen.

Andet Kapitel.

Tidlig den næste Morgen aabnedes Klokkespillerens Gadedør, og Lyskens friske ungdommelige Ansigt kom til Syne i Døraabningen. Hun saa et Øjeblik op til den klare blaa Sommerhimmel, der forjættede en smuk Dag, derefter gled hendes Øjne med et hurtigt Blik hen mod et Hus, der laa en Snes Skridt fjærnet paa den anden Side af Gaden. Dettes Gadedør aabnede sig i det samme, og en ung velvoxen Mand forlod Huset og gik rask hen ad Fortovet i Retning af Klokkespillerens Hus. Da han fik Øje paa Lysken, forstærkede han sine Skridt og stod snart ved hendes Side. Han tog hendes svagt modstræbende Haand i sin og sagde muntert:

„God Morgen, Lysken! Nu ser jeg da, at Solen ikke løj, da den skinnede ind til mig og for-

talte, at der var langt bedre ude end inde, siden jeg skulde forundes et Glimt af dig."

„Tys, tys, Karl!" formanede den unge Pige rødmende. „Du taler jo saa højt, at hele Gaden kan høre dig."

„Og om saa var? Er der vel noget ondt i, at jeg holder af dig, og du af mig? Aa, min lille søde Lysken, lad mig et Øjeblik slippe ind i Forstuen til dig. Giv mig et Kys med paa Vejen; det det vil lyse op for mig hele Dagen."

„Et Kys, nej!" udbrød Lysken helt forskrækket. „Hvor kan du dog tænke paa at forlange sligt!"

„Aa, det er vel ikke saa forskrækkeligt et Forlangende endda," sagde Karl smilende. „Holder du maaskee ikke af mig mere, Lysken?"

„Holder af dig! Jo, vist gjør jeg. Men ved du, Karl, at til sine Tider er jeg næsten bange for, at du ikke holder af mig paa samme Maade, som jeg af dig."

„Ja saa!"

„Det er min oprigtige Mening, Karl; det er ikke Spøg," sagde Lysken og saa alvorlig ud. „Saa det vilde gjøre mig ondt, om du vilde le deraf."

„Jeg er frygtelig alvorlig," forsikrede den unge Mand, i det han lagde Hovedet paa skraa med en Skjælm kigende ud af hver Øjenkrog, „og jeg er frygtelig begjærlig efter at vide, paa hvad Maade jeg nu igjen har forsyndet mig."

„Du ved det godt," svarede Lysken ivrig. „Du har henne i Trykkeriet klædt dig ud som Pater Reginus og efterabet ham og gjort ham til Latter for alle dine Kammerater, og du har tegnet et Vrængbillede af ham paa Muren ved Siden af Trykkeriet, saa Folk har samlet sig derom og let deraf. Er det ikke sandt?"

„Forfærdelig sandt," sagde Karl og drog et dybt Suk.

„Men kan du da ikke forstaa, at det er umaadelig letsindigt!" udbrød Lysken utaalmodig. „Om det nu kom Pater Reginus for Øre, hvad saa? Han har Magt til baade at tilintetgjøre din og min Fremtid!"

„Faar jeg saa det Kys?"

„Karl!"

„Naa da, løb nu ikke din Vej Lysken; jeg vil jo være alvorlig, jeg er alvorlig! Pater Reginus, siger du! Tror du da virkelig, at jeg frygter den sortsmudsede Munk med de skarpe truende Øjne. Lad ham komme mig for nær, og jeg sværger dig til, han skal faa en Modtagelse, der skal betage ham al Lyst til at blande sig i mine Sager!"

Den unge Mand rettede sig ved disse Ord stolt i Vejret, men Lysken rystede misbilligende paa sit lille kjønne Hoved og sagde:

„Du taler daarlige Ord, Karl. Bag ved Pater Reginus staar der en Magt, mod hvilken du ikke mægter at kæmpe, var du end ti Gange stærkere og modigere, end du er. Hvis du ret holdt af mig, vilde du lade slig udfordrende Færd fare. Du høster ingen Gavn deraf, men kan en Gang bitterlig komme til at fortryde den."

„Du ser Spøgelser ved høj lys Dag," svarede Karl. „Men lige meget, jeg skal dog føje dig for at vise dig, at jeg virkelig holder af dig og gjærne vil rette mig efter dig."

Lyskens Ansigt opklaredes, og da Karl kort efter tog Afsked, fik han til Løn Lov til at kysse hendes Haand. Dermed maatte han lade sig nøje for denne Gang, og fløjtende en munter Vise fortsatte han sin Vej til Trykkeriet, hvor han havde Plads som Typograf.

Lysken blev et Øjeblik staaende og saa efter hans velvoxne Skikkelse, indtil den forsvandt om Gadehjørnet, derefter drog hun et let Suk og løb med hurtige lette Skridt op ad Trappen for at lytte efter ved Faderens og Broderens Soveværelse; da hun fandt det stille der inde, ilede hun atter ned og skred strax efter tværs over Gaden til det Hus, ad hvis Dør Karl var kommen ud. Hun aabnede Døren og traadte ind, hilsende et venligt Godmorgen til en midaldrende Kone, som sad inde i Værelset og var syssselsat med at lære en lille Dreng de første Begyndelsesgrunde i Læsning.

„Alt saa tidlig oppe, kjære Tante Margrete," sagde Lysken, i det hun klappede Drengen paa de sunde røde Kinder.

„Morgenstund har Guld i Mund," svarede den tiltalte og saa op til den unge Pige med et venligt Blik; „den Lærdom søger jeg netop nu at indprente min lille Povl, ligesom jeg ogsaa i sin Tid hjalp Karl til at forstaa den. Du saa ham vel, da han gik til Trykkeriet?"

„Ja, jeg talte et Par Ord med ham," sagde Lysken og slog rødmende sine Øjne ned. Tænk, Tante Margrete, i Aftes overraskedes vi af Broder William, som uventet var kommen hjem efter en heldig Rejse. Jeg glemte rent at fortælle Karl det; han vilde vist ellers have glædet sig ved at høre det."

„Det vilde han ganske vist; de har jo været Venner lige fra Barn af. Men ventelig ses de allerede i Eftermiddag ved Forsamlingen; I tager vel alle der ud?"

„Jeg haaber det, skjønt Fader ikke er rigtig dristig ved at overvære Mødet. Han siger, at Pater Reginus har truet ham, og Munken er ikke god at have til Uven i disse Tider."

„Aa nej," svarede Margrete alvorlig, „han er stærk i sit Had. Gud tilgive ham, hvad han har

gjort mod mig og mine Børn. Det var ham, som bragte min Mand til at dø paa Pinebænken."

„Pater Reginus!" raabte Lysken forfærdet.

„Tys, stille!" formanede Margrete hende, i det hun saa sig forsigtig om efter den yngste Søn, der havde nyttet Lejligheden til at smutte ud ad Døren. „Lad aldrig Karl faa Nys derom; han er heftig og voldsom af Karakter, og Gud alene ved, hvad han kunde faa i Sinde, hvis han fik Kundskab om, at Pateren var Skyld i vor Ulykke . . . Ja, det var Pater Reginus, som anklagede min Mand for Inkvisitionen og fik ham fængslet og pint til Døde, og det var det bitreste Had, der ledede ham dertil. Han og min Mand havde været Venner i deres Ungdom, og Pater Reginus, som den Gang endnu ikke havde tænkt paa at blive Munk, fattede Kjærlighed til hans yngste Søster og vilde have ham til at tale hans Sag hos hende. Men i det Sted advarede min Mand hende mod Filip, som Pateren den Gang kaldtes, thi han vidste, at han havde ført et vildt Liv — og det førte til, at hun ikke vilde høre paa hans Frieri, men giftede sig med en anden. Men dette kostede siden min Mand Livet, thi Pater Reginus glemmer hverken sit Had eller sin Hævn."

„Forfærdeligt!" udbrød Lysken gysende.

„Der sker dog intet uden Guds Vilje," vedblev Enken med vemodig Hengivelse, „og jeg er nu glad ved, at min kjære van Muler hellere gik i Døden end fornægtede sin Tro. Vilde kun Gud naadig bevare mine to Børn, da skal jeg ikke klage over det Kors, han tidlig lagde paa mine svage Skuldre."

(Fortsættes).

Smaating.

Mislykket Væddemaal. To letsindige unge Mennesker bemærkede i en Kafe en prægtig Hund, der stolt som en Løve saa sig omkring. „Ejeren af denne Hund," sagde den ene, kan da vandre sorgløs gjennem Verden; han har en trofast Beskytter." — „Mener du Hunden?," spurgte den anden. „Jeg tør vædde med dig, at den ikke vil røre sig af Pletten, naar dens Herre bliver fornærmet, men forholde sig saa rolig som et Faar." Denne Paastand blev modtagen af den anden med Tilføjende: „I hvert Fald har du ikke Mod til at fornærme Hundens Herre" — „Vædder vi?" — „Om en Middag?" — „Med Champagne?" — „Lad gaa!" Den væddelystne unge Mand sprang op, styrtede ind paa en Herre, som uden at ane ondt stod og trak sine Handsker paa ved Siden af Hunden, og ruskede voldsomt i ham. Den overfaldne svarede med en Ørefigen, og de pryglede nu lystig løs paa hinanden — men Hunden rørte sig ikke. Endelig lagde Angriberens Ven sig imellem og forklarede Anledningen til Angrebet. Hundens Troskab var lagt paa Vægtskaalen og funden for let. „Hunden," skreg den slagne, „hvad vedkommer Hunden mig? Den tilhører jo Værten og ikke mig!"

Firkantet Nød. Af 5 S, 3 E, 3 I, 3 K, 2 L, 2 O, 2 R, 2 T, 2 V og 1 D dannes fem Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Fuglen paa det første gynger,
muntert Drengen andet synger,
mens paa tredje rundt han farer.
Hundred Aar det fjerde varer;
femte hører til de slemme
Gjæster, som er gaaet i Glemme.

Gaade.

Med P foran betegner Ordet en,
som baade du og jeg en Gang har været.
Med M foran: et Dyr foruden Ben,
hvis Velsmag mangen Lækkermund har æret.
Foruden P og M et Navn paa en,
som Sind og Hjærte Synden har besnæret.

H. A.

Opløsninger fra Nr. 1.

paa den historisk-geografiske Opgave:

S y r i e **n**
A l p e r n **e**
M a r s t r a n **d**
S p a n i e **n**
O v a i h **i**
N o t t i n g h a **m**

paa den firkantede Nød;

K A T
A N E
T E N

paa Gaaden: Skjorter — Skjørter.

Brevvexling.

En Bondekarl fra Vendsyssel. Deres Forslag taget under Overvejelse og skal om muligt blive fulgt.

„Husvennens" Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares rene og glatte vil Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor og indholdsrig Bog, der, ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for gamle og unge.

Billige og stærke Mapper eller løse Bind til at opbevare de løse Numre i, faas hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde Nr. 5 i Kjøbenhavn for 50 Øre Stykket (ved skriftlig Bestilling, ledsaget med 56 Øre i Frimærker, frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Øre Stykket. Manglende Numre tillægges, for saa vidt Forraad haves, à 10 Øre Stykket.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

8. Aargang. Nr. 3.

Søndagen den 17. Oktober 1880.

En klog Borgermester.

Fortalt af Carit Etlar.

(Sluttet).

Hvad kommer det dig ved?" sagde Hr. Erik Lange.

„Men en Bro koster ogsaa Penge for dem, som farer over den," sagde Tømmermanden.

„Hvad kommer det mig ved?" svarede Ridderen.

Tømmermanden rejste altsaa en Bro midt paa den tørre Vej. Da den var færdig slog Lehnsmanden Bom for, satte en Bommand til Vagt, og fra nu af maatte enhver vejfarende betale ham Afgift for at faa Lov til at komme over. Derved tjente han meget, og det kunde ingen gjøre ham noget for. Der stod i Recessen, at „Herremand har Lov til at lægge Bro, hvor han vil, og hver Mand, som Broen gaar over, skal betale efter Rimelighed."

Hr. Erik Lange red altsaa ind paa Raadstuepladsen og gjorde Ende paa Striden. Horsens Borgere holdt meget af ham, de fortjente mange Penge hos Herskabet paa Bygholm. Ved Lehnsmandens Side red en anden Herre, det var Hr. Holger Rosenkrans fra Boller, han kunde nu gjøre og lade alt, hvad han vilde med Bymændene. Det var hans Fader, som efter den store Ildebrand aabnede sine Lader og uddelte sit Korn uden Vederlag til de fattige Borgere, og som Vinteren derefter kjørte otte Dage i Rad en Stabel Brænde ind paa Torvet, det Byfogden skulde dele ud til alle dem, der trængte og ikke havde Raad til at betale.

Medens nu Erik Lange red lidt frem og tilbage paa Raadstuepladsen, med draget Sværd i Haand, og saa sig barsk om til alle Sider, lagde Hidsigheden sig, og det blev roligere. Hans Ryttere fulgte efter ham, hen hvor Mængden var størst, og Raabene højest; de kamplystne Borgermænd blev adsplittede og trængte ind mod Husene. Der gik da to Mestere frem paa Torvet, tog en af Ladens Sølvkander og fyldte den med Øl fra Vognen og bød Lehnsmændene lidt at drikke. Erik Lange takkede, drak og gav Kanden til Rosenkrans. „Det var da noget dejligt Øl," sagde han, da han havde faaet ham til at drikke; „surt som en evig Ulykke og tyndt som det rindende Vand." Med disse Ord spyttede han en Mundfuld Øl ud paa Jorden. Derefter kaldte han paa nogle Ryttere og lod dem hjælpe ham ned paa Jorden. Det var nemlig paa de Tider ikke let for en Mand i Harnisk at komme af Hesten, endnu større Møje kostede det at stige op paa den, og naar en Ridder først faldt af, var han saa at sige prisgiven sin Fjende. Det vidste Bønderne godt i den første Ditmarskerkrig. Derfor raabte Wolf Isebrand til sine Mænd: Schlaagt den Perd dodt! Det samme gjorde de i Grevens Fejde, da Bønderne sloges med Ridderne ved Svenstrup Mose.

Da Lehnsmanden og hans Ven havde formanet Borgerne til at holde Fred, gik de op paa Raadstuen. Der var Støjen og Striden endnu stærkere end paa Gaden. Snedkerne, Smeddene, Hjulmændene og Bødkerne havde Aftenen forud bestemt sig for en Mand i deres Kreds, Hattemagerne, Væverne, Skrædderne og Skomagerne for en anden, om disse gik nu Striden. Forsamlingen havde delt sig i to Hold, hvert paa sin Side i Salen. Det store Raadstuebord stod imellem dem. Henne i en Krog sad der en gammel Mand, indsvøbt i en lang Kofte, det var Terkel Skjøt, Oldermanden for Væverne. Han tog kun ringe Del i Samtalen, støttede sig til sin Stok og hostede ofte.

Hans Modstander, Mester Bigum, var saa meget ivrigere, han talte næsten hele Tiden, slog ud med Hænderne, var ildrød i Ansigtet, og Sveddraaberne perlede paa hans skaldede Pande.

„Vi maa se at blive enige," sagde han, „Snak har vi nok af. En god Borgermester er Landets Velfærd, det sætter jeg over alt. Gud ske Lov for den rare Regn i Nat, den har spoleret alle Garvernes Kuler nede ved Dæmningen; deres Skind ligger nu og sjasker om i Aaen, saa de kan ikke komme med op og stemme mod mig og mine." Det var Indholdet af hans Tale. Landets Velfærd fremfor alt.

Da Lehnsmanden og Holger Rosenkrans kom ind, stod de først og hørte til. Erik Lange gik derpaa hen til Terkel Skjøt, gav ham Haanden og spurgte, hvordan han havde det.

„Med mig er det kun daarligt bevendt," sagde Terkel. Den slemme Hoste, hun klemmer mig, og det bliver hver Dag ringere. Efter disse Ord hostede han igjen, stærkere end før.

Det vakte stor Opsigt, at Lehnsmanden bød Væver Skjøt Haanden, og ikke mindre, at han nødte ham til at blive siddende, medens de talte sammen; men Forsamlingen fik ingen Tid til at grunde herover, thi Erik Lange gik strax efter hen og slog i Bordet og sagde, at nu maatte de se at blive enige i Hast; naar de ikke kunde det, vilde han vælge dem en Borgermester, den, de da skulde lyde og følge. „Oldermanden for Borgerskabet har Lov at foreslaa, men Lehnsmanden beskikker, det staar at læse i Recessen," føjede han til.

Der gik atter nogen Tid bort med Tale, da sagde Lehnsmanden til Mester Bigum, at nu skulde han tage tre Mænd af sit Parti og følge med ind i den næste Stue, saa vilde de raadslaa sammen. Det skete. Hr. Erik Lange gik med de fire Mænd ind i Tingstuen og lukkede Døren efter sig. Det var en Hjulmand, en Smed og en Bødker, som Bigum tog med sig. Da de kom ind, hviskede Erik Lange til Bødkeren: „Min Hustru klager meget over de Kar, som Mester har skikket hende sidst til Mælken, Gjordene holder ikke, og Træet bliver svart. Jeg har i Sinde at unde en anden Bødker min Søgning herefter."

Han kaldte derpaa Smedden afsides til sig og sagde: „Jeg har et godt Stykke Arbejde til Mester hjemme paa min Gaard, vi skal snakkes ved om det, naar vi gaar fra Raadstuen. Lad mig nu høre, hvad I gode Oldermænd har tænkt paa," sagde han til de andre, „og hvorfor I ikke kunde blive enige."

„Landets Velfærd fremfor alt," sagde Mester Bigum.

„Aa Snak!" sagde Hr. Lange, „jeres egen Velfærd fremfor alt, det er det, I mener, og det fortænker jeg ingen i. Hvem af jer er den bedste?"

„Ja, de paastaar rigtignok, at jeg skal være den dygtigste til at tale for mig," sagde Bigum, „men Selvros lader ilde. Jeg siger blot, at Landets Velfærd —"

„Det har vi hørt," sagde Lehnsmanden. „Hvem af jer kjender Loven bedst?"

„Det gjør vel Terkel Skjøt," sagde Bigum. „Han roder i de gamle Stadsretter og lærer dem udenad om Helligdagen, medens vi andre gaar paa Kroen, men Terkel kan der da ikke være Tale om. Han er jo saa gammel og aflægs, at man kan ryste Benene ud af ham. Hør blot, hvor han sidder og hoster der inde."

„Og hvem tror I da, at I vilde være bedst faren med at faa til Borgermester," sagde Erik Lange. „En Mand, der er mægtig og stridbar" og som forstaar at sætte sin Vilje igjennem, eller en, der er aflægs og skrøbelig, ham „I kan vende og dreje, som I bedst synes."

Bødkeren og Smedden havde endnu ikke talet. Den første stod og sørgede over, at han skulde miste Lehnsmandens Søgning, den anden glædede sig over det ny Stykke Arbejde, han havde i Vente.

„Jeg holder paa vor Lehnsmands Mening," raabte Bødkeren.

„Det gjør jeg ogsaa, sagde Smedden."

Bigum grublede lidt. Hr. Erik Langes Ord fremstillede Sagen fra en ny Synsmaade for ham.

„Var jeg i eders Sted," vedblev Lehnsmanden, „saa valgte jeg nu netop den gamle, affældige Terkel Skjøt. Inden Aar og Dag ligger han i den sorte Jord, saa husker hans Laugsbrødre paa eders Eftergivenhed og vælger Mester Bigum til Gjengjæld. Bliver den gamle Mand Borgermester, er det dog i Grunden jer, der regerer. Mester Bigum, der taler saa godt for sig, kan faa ham til at gjøre og lade alt, hvad det skal være. Det er han vist Mand for."

„Jeg holder paa vor Lehnsmands Mening," sagde Bødkeren.

„Det gjør jeg ogsaa," sagde Smedden.

„Ja, for mig kan I gjøre, hvad Fanden I vil," sagde Erik Lange, „lad os blot faa Ende paa den Sag. Naar vi er færdige, skal jeg hjem og snakke med Mester Bigum om et nyt Salsgulv, vi trænger til paa Bygholm."

„Landets Velfærd for alt," sagde Bigum, „men siden mine agtbare Laugsbrødre er enige, saa stemmer jeg ogsaa paa Terkel Skjøt. Det vilde ellers slet sig skikke, om Naadigherren gik hjem til en ringe Mand som mig. Jeg kan komme op til Bygholm og tage Maal af det Salsgulv, hvornaar det skal være."

„Ja, lad os gaa ind og sige dem vor Mening," sagde Lehnsmanden.

Da de fem Mand kom ind i Raadstuesalen, havde Terkel Skjøt rejst sig op. Han gik hen til Lehnsmanden, støttende sig til sine to Stokke, og sagde:

„Mens Naadigherren raadslog i Tingstuen, er nogle af os blevne enige her inde, og jeg og mine har valgt Mester Bigum til Borgermester." Bigums røde Ansigt straalede af Stolthed og Glæde, men Lehnsmanden traadte frem for ham og sagde: Vi er ogsaa blevne enige hist inde, og Mester Bigum og hans Venner har valgt eder. I er en klog og forfaren Mand, der kjender Loven. Jeg lægger min Stemme til Bigums."

„Ak Naadigherre!" sagde Terkel Skjøt. „Jeg er saa gammel og skrøbelig, tænker I ikke paa det?" Med disse Ord begyndte han at hoste langt heftigere end før.

„Kroppen faar at være, som den vil," sagde Hr. Erik Lange, „naar blot Hovedet duer. I skal være Borgermester og ingen anden."

Der blev nu en stor Støj i Salen og et almindeligt Omslag i alles Meninger. Terkel Skjøt blev valgt, de trængte sig omkring ham, trykkede hans Haand og raabte hans Navn ud af de aabne Vinduer, ned paa Pladsen. Væveren stod midt i Kredsen, det syntes, som om han voxede større i den, hans Ryg var ikke længer saa kroget, han hostede heller ikke mere, og han sagde: „Hvis jeg skal være Borgermester, saa sker det kun paa den Maade, at Mester Bigum lover med Haand og Mund, at han vil blive ved at være min gode Ven, som i gamle Dage, og at han vil gaa mig til Haande med Raad og Daad, for hans Lige til at tale for sig, har jeg endnu ikke kjendt."

Snedkeren rakte Terkel Haanden, han tørrede sine Øjne, saa rørt var han over denne Lovtale. Alle hans Laugsbrødre følte sig ogsaa smigrede paa hans Vegne, og nu udbrød der en almindelig Jubel omkring den ny Borgermester. Terkel gik da ud paa Raadstuetrappen, tog sin Hue af og hilste ned paa Forsamlingen. „Jeg er bleven valgt til Borgermester, meget imod mit Ønske," sagde han, med en Røst saa kraftig, at den naaede over paa den anden Side af Gaden. „I kunde have valgt den, der var bedre, men det faar at være. Nu skal I lystre mig, som gode Borgere. Den, der ikke gjør det, skal jeg tvinge dertil, efter Lov og Ret. Min første Befaling er, at der bringes to Tønder godt Øl her ud paa Pladsen, det skal Jens besørge, og Tappen maa ikke drejes for, før Øllet er drukket, men Klokken ti kommer Vægteren og sætter Kjæden for Gaden, saa skal hver Mand gaa til Sit. I Morgen tidlig gives af de fattiges Vadmel sex ny Klædninger til dem, som mest have det behov. Det være nok for denne Gang, dermed tage Vorherre jer i sin Varetægt alle sammen."

Da han havde sagt dette, gik han ind igjen i Salen. Her havde de imedens sat den store Raadstuekande paa Bordet og fyldt den med Franskvin. Denne Raadstuekande var af drevet Sølv, saa stor, at den kunde rumme tre Stob, men en Stob var lig med to Potter. Indvendig var Kanden afdelt med smaa Pæle. Enhver af de tilstedeværende drak nu sit Maal, Lehnsmanden først, dernæst den ny Borgermester, det kaldtes at drikke til Pæls. Ellers lagde Folk Mærke til, at da Terkel Skjøt gik tilbage fra Raadstuetrappen, støttede han sig kun ved en Stok, men da han siden kom ned paa Gaden, gik han med begge sine Stokke under Armen. Hans Ryg rettede sig bestandig ligere, og nu hostede han slet ikke mere.

Da Terkel kom hjem, fik de travlt i Huset. Konen blev hentet fra Øltapperens, hvor hun stod i Boden og hjalp med at skænke Øl ud. Alle Væverdrengene blev sendte i Byen, med flittig Hilsen fra Mester, om den og den vilde gjøre ham den Fornøjelse at spise til Middag hos ham Klokken to slet. Først blev Mester Bigum budt, til ham gik Jens, dernæst de fleste af hans Laugsbrødre, saa mange Væverens Hus kunde rumme. Konen stod i Køkkenet, Kjøbmandens Piger gik hende til Haande. Saa kom Musikken og begyndte at blæse uden for Gadedøren, dem gik Terkel selv ud og skænkede for. Der var nok at tage Vare paa for dem alle. Jens blev ellers lovlig længe borte. I Dag var det ham, som sad oppe paa Hovedbænken og hørte Bigum tale, men Dorthe sad ved hans Side, og de holdt hinanden ved Haanden. Da nu Selskabet om Middagen var samlet, tog Terkel Skjøt Vinkanden og bød alle Velkommen. Næste Gang gik Kanden rundt for den ny Borgermester, derefter bragte Bageren en Skaal for Borgermesterinden, som sad ved det lille Bord, for der var ikke Plads ved det store. Da Bageren vel fik begyndt, stod Mester Bigum og klaprede med Laaget paa Kanden, til Tegn paa, at han vilde tale. Bageren sendte ham nogle onde Øjne, men det brød Snedkeren sig ikke om, han hævede sin Røst og sagde, at nu skulde der først drikkes en Skaal for Jens og Dorthe, som i Dag havde trolovet sig. De to unge stod ude ved Køkkendøren og lyttede til, nu kom de frem med hinanden ved Haanden. Jens i sin ny Kofte og en tyk Blomsterkost midt paa Brystet, Dorthe havde sin Blomsterkost i Haanden.

„Jeg troede ellers, at Dorthe skulde have Kobbersmeddens den tykke Erik Nissen," sagde Gjørtleren.

„Der har nok været talt om den Ting frem og tilbage," svarede Bigum kort og fyndig, „men der

blev intet Løfte eller Haandslag givet, saa det haver føje at sige." Da Maaltidet var endt, aabnede de alle Vinduerne, imedens gik Selskabet, to og to med hinanden under Armen, lidt ned til Ladebrohoved og saa paa Vandet. Mester Bigum fulgte med Terkel Skjøt, og naar Folk stod stille og tog Huen af for den ny Borgermester, tog Bigum sin Hue af for dem igjen.

Om Eftermiddagen kom Raadmændene med Nøglerne til Stadens Kister, til Segl og Bøger. De blev ogsaa bedte om at blive, saa Huset til sidst var saa fuldt af Gjæster, at de maatte tage Væverstuen til Hjælp. Men om Aftenen, da Lystigheden var paa det højeste, kom der en Svend fra Grynmøllen ind og sagde, at Mester Bigums Brodersøn havde været i Slagsmaal nede paa Fuglholm Bro og slaaet sin Modstander det ene Øje ud. Den saarede havde de bragt ind til Barberen. Synderen førte nu Folk op til Terkel Skjøts Dør.

„Det har vel ikke saa stort at betyde, som du gjør Væsen af," sagde Mester Bigum. „Jeg skal gaa ud og høre Sagens Sammenhæng.

„Det er vist bedst, jeg gjør det," sagde Terkel Skjøt.

Han gik nu ud paa Gaden. Der stod en Mængde Mennesker, hvoraf to holdt Slagsbroderen, hver i sin Arm. Bigum fulgte med og lod dem forklare, hvordan alt var gaaet til. „Vi skal nok se at faa den Sag jevnet med det gode," sagde han. „Lad nu bare min Brodersøn gaa sin Vej."

„Bring ham paa Raadstuen," sagde Terkel Skjøt, „og lad Raadstuesvendene slaa Laas og Bolt for ham. I Morgen skal han dømmes efter Ret og Skjel."

Mester Bigum saa forbavset over paa Terkel. „Det er er da ikke dit Alvor?" sagde han.

„Det bliver som jeg har sagt," svarede Terkel bestemt. Dermed vendte han sig om og gik ind i Stuen igjen. Mester Bigum var rasende, han mærkede, at han var gaaet i Fælden, han satte sig hen i en Krog af Stuen og vendte Ansigtet om mod Væggen. Naar nogen kom hen og talte til ham, saa han paa dem, men svarede ikke. Terkel Skjøt, lod som om han ikke lagde Mærke dertil, han talte og spøgede som før. Silde om Aftenen, da Selskabet skulde skilles, blev der atter Opløb i Gaden. Da kom Vægteren trækkende med en drukken Mand. Han havde faaet en lang Snor gjort fast til Knebelen af Klosterkirkens Klokke, og siden staaet nede paa Gaden og kimet med Klokken, saa Folk kom ilende til, og troede der var Ildløs. Da Vægterne vilde tage Snoren fra ham, gav han sig i Slagsmaal med dem og slog to af dem til Skamme. Terkel Skjøt udspurgte dem nøje om alt, den berusede skreg og slog om sig og mente, at det havde intet at sige, for han var i nær Slægt med den ny Borgermester.

„Hvad skal vi gjøre derved?" sagde Snedkeren, som nu var bleven god igjen.

„Først vil jeg gaa paa Raad med min gamle Ven Mester Bigum," sagde Terkel, „hvad han mener her bør foretages; for jeg er selv Part i Sagen."

„Jeg mener, vi skal sætte den Synder op paa Raadstuen til den anden," sagde Bigum, „han er ikke bedre."

„Det mener jeg ogsaa," sagde Terkel, „sæt ham ned i Synderhullet i Kjælderen, slut ham en Lænke fra Haand til Fod, og lad ham ligge paa Straa til i Morgen, saa skal han faa sin Dom. Den, som bryder Byfred eller handler voldelig med Stadens Vagt, skal bøde fireti Mark eller stryges til Kagen. Det staar i Loven."

„Ja, men han er jo af din egen Slægt," sagde Bigum.

„En Borgermester har ingen Slægt," svarede Terkel.

Næste Morgen blev der holdt Dom, uden at dog Bigum blev spurgt til Raads. Han, som kimede paa Klokken, blev straffet haardest. Om Formiddagen kom Lehnsmanden op til Væveren og fik halvtredsindstyve Daler til Laans, med godt Pant og Sikkerhed, og siden holdt Terkel Skjøt et strængt Regimente. Men Folk havde stor Tillid til ham. Han gjorde lige Ret og Skjel mod alle. Han blev en gammel Mand og hostede fra den Dag aldrig mere. Naar man kommer ind i den gamle Klosterkirke, gaar man paa hans Ligsten.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Den unge Pige havde Møje med at fatte sig efter den Skræk, Margrete van Mulers Fortælling havde fyldt hende med. Om nu Pater Reginus havde hørt Tale om Karls kaade Streger, hvad kunde man da ikke vente sig af et Menneske, der saaledes gjennem Aaringer kunde bære paa sit Had og tage en saa forfærdelig Hævn? Lysken gøs ved Tanken om, at Munken maaske allerede havde besluttet den unge Mands Undergang, men hun nænnede ikke at fylde Moderens Hjærte med Angest ved at indvie hende i sin egen Frygt. Hun skjønnede, at Margrete van Muler ikke havde nogen Anelse om, hvorledes Karl dumdristig havde udfordret den skumle Munk.

Da Lysken kort efter kom hjem, fandt hun baade Faderen og Broderen paa Benene og lejrede om Frokostbordet. I den Stemning, hun var i, faldt det hende ikke ind at lægge Skjul paa hvad hun havde hørt, men fortalte dem alt, hvad hun vidste om Munkens Forhold til van Mulers Familie.

„Den Skurk!" udbrød Villiam oprørt, medens han hug Skaftet af sin Kniv haardt mod Bordpladen. „Jeg gad have ham om Bord paa vort Skib i fire og tyve Timer for en Krigsret af brave Søgutter; jeg tænker da, han skulde faa en Afkøling, som kunde indvirke paa hans hede Blod!"

„Forsynd dig ikke min Søn!" sagde Klokkespilleren og saa ængstelig hen til Vinduet. „Hævnen hører Herren til og ikke os. Mod Pater Reginus mægter vi ikke at stride."

„Maaske ikke," svarede Villiam, „men kommer Karl i Betryk, Søster, saa vær vis paa, at han skal faa den Haandsrækning, jeg mægter at give ham. Der er for godt Tømmer i ham, til at han

Gudstjenesten i Lejren.

skulde bruges som Brændsel til et Kjætterbaal. Munkevældens Tid er vel ogsaa snart forbi, tænker jeg. Alene det, at man, trods al Forfølgelse, samler sig til fælles Gudsdyrkelse nær ved Byen, tyder paa, at lysere Tider er ved at bryde frem. . . . I gaar da vel begge med til Forsamlingen?"

„Jeg ved næsten ikke, om det er raadeligt," sagde Klokkespilleren hovedrystende, „og dog har jeg stor Lyst dertil, Lysken vist ogsaa."

„O ja, Fader; jeg vilde blive meget bedrøvet, hvis jeg skulde blive hjemme," paastod den unge Pige.

„Vi gaar med alle tre, Fader," vedblev Sønnen opmuntrende. „Det er jo alligevel din Mening at rejse her fra Byen om ikke lang Tid, hvorfor da ængstelig holde sig tilbage fra at deltage i en lovlig Forsamling. Jeg er vis paa, at vi vil træffe mange Venner der ude."

Baade han og Søsteren vedblev at tale saa længe for den gamle, at denne indvilligede i at

følge med dem uden for Byen, men de sky Blik, han kastede om sig, medens de vandrede gjennem Gaderne, viste tydelig nok, at han frygtede for, at hans Eftergivenhed vilde drage skæbnesvangre Følger efter sig. Først da han kom uden for Byens Port og saa Lejren ligge udbredt foran sig, medens Hundreder af Mennesker, Mænd og Kvinder, unge og gamle, væbnede og vaabenløse, strømmede sammen fra alle Sider, begyndte han at aande fuldstændig frit. Af og til vexlede Familien Hilsener med Venner og Bekjendte i de Klynger, der stod samtalende hist og her ved Siden af Vejen, og Lyssken gjorde sine Ledsagere opmærksom paa Arnoldson, der var ivrig sysselsat med at anbefale sine protestantiske Skrifter, for hvilke han alle Vegne fandt en livlig Afsætning.

„I Dag handler vi ikke med Kniplinger," raabte han til dem i Forbigangen, „men med ægte Guldsager!"

Sveden trillede ham ned ad Kinderne, medens han stærkt haltende, men ufortrøden hastede fra den ene Gruppe til den anden.

Af og til banede en ridderklædt Rytter sig Vej gjennem Klyngerne, dragende Folkets Blik paa sig, eller en høj kutteklædt Skikkelse lod sig til Syne for strax efter at blande sig mellem Mængden. Man saa Folk af alle Samfundsklasser, velhavende Haandværkere i deres Søndagsstads, fløjelsklædte Adelsmænd i stadselige Karosser eller ridende paa deres med prægtige Skabrakker udstyrede Heste, Fattigfolk i deres simple Klæder og væbnede Lanseknægte med Hjælmhatte og Bøssen over Skulderen. Midt i Folkemassen hævede der sig en Talerstol, bygget af simple uhøvlede Brædder.

Pludselig forstummede Støjen rundt om, en dæmpet Mumlen gik gjennem Klyngerne, og alles Øjne vendtes hen mod Talerstolen, hvor en høj Skikkelse, iklædt Munkekutte og med Hætten kastet tilbage over Skulderen, traadte frem. Da han lod sit Blik svæve hen over Forsamlingen, saa man et magert blegt Ansigt med dybtliggende Øjne, der straalede af Begejstringens Energi. Det var en Dominikanermunk, ved Navn Herman Stryker, paa hvis Liv der var sat en høj Pris; men skjønt han jagedes som det vilde Dyr i Skove og vidste, at den pinligste Død ventede ham, hvis han blev tagen til Fange, lod han sig dog ikke hindre i at give Møde, naar det gjaldt om at lægge en Sten til den Bygning, han og hans Trosbrødre arbejdede paa.

Tavsheden blev brudt af Munkens malmfulde Røst, der opsendte en Bøn, som af Hjærtet istemmedes af hans Tilhørere. Derefter hævede der sig en Sang af tusendfoldige Røster, dannende et vældigt Kor, hvis Gjenlyd rungede vidt og bredt ud over Egnen og vakte Følelsen af Kraft og Fortrøstning i hver enkelts Bryst. Da Salmen var endt, tog Prædiken sin Begyndelse, og Herman Stryker viste her, at hans Ry som Taler ikke var blevet overdrevet. Med en hellig Begejstring, der gav hans Stemme Malm og Ordene Kraft, talede han om de Forfølgelsens Tider, der var komne over de troende som en Prøvelse fra Herren og en Mindelse om ikke at forsage i Striden. En anden Salme, som blev afsungen efter endt Prædiken, rungede endnu mægtigere end den første ud over de vide Marker. Det var, som om Munkens Ord allerede bar Frugt, og at alle de fortrykte med Tillid og Hengivenhed saa Fremtiden i Møde.

Næppe var Salmen endt, før der i en af de Klynger, som var længst fjærnede fra Talerstolen, opstod en urolig Bevægelse, og man hørte forskjellige forbitrede Udraab: „Slaa ham ned!" — „Væk med Spionen!" — „Riv Kutten af ham og varm hans brede Ryg!"

Den, der gav Anledning til denne Uro, var Pater Reginus. Uden at agte Faren, han udsatte sig for, havde Munken blandet sig mellem Tilhørerne, og medens disse alle havde deres Øjne henvendte paa Prædikanten, lod han sit Blik løbe søgende rundt i Mængden for at se, om der var kjendte Ansigter at opdage. Det varede da heller ikke længe, før han fik Øje paa Klokkespilleren og hans to Børn, til hvilke Karl van Muler havde sluttet sig. Ingen af dem lagde Mærke til det mørke strænge Ansigt, der holdt Øje med dem, før Klokkespilleren følte en tung Haand paa sin Skulder og med et Udbrud af Skræk mødte Munkens truende Blik.

„Gaa hjem, Gerard Franck," sagde Pater Reginus strængt, „og tag din Datter med dig. Træffer jeg dig tiere paa saadanne Veje, vil du bitterlig fortryde, at du glemte den Advarsel, jeg gav dig i Aftes."

Klokkespilleren var alt for skrækslagen til at kunne svare et eneste Ord, men Villiam maalte Munken fra øverst til nederst med et Blik, fuldt af Foragt, og spurgte:

„Med hvad Ret byder I over min Fader? Skylder han eder Regnskab for sine Handlinger maaske? Skynd eder heller bort, ærværdige Herre, dette Sted er ikke sundt for Folk af eders Kaliber!"

Munken saa et Øjeblik paa den unge Sømand med et vredegnistrende Blik, men derpaa vendte han sig atter til Klokkespilleren og tog fat om hans Arm, i det han bydende sagde:

„Kom, Gerard Franck, hvis du ikke vil være hjemfalden til Dommen."

Han førte ham et Par Skridt frem gjennem Klyngen, og Lyssken fulgte efter med et ængsteligt

Aasyn. William blev et Øjeblik staaende, uenig med sig selv om hvad han skulde gjøre, men Karl van Muler sprang rask til, og inden Munken saa sig for, spændte den unge Mand Ben for ham, saa at han faldt til Jorden, saa lang han var. En skraldende Latter fra Klyngen hilste hans Fald, og ude af sig selv af Vrede rejste han sig op og gik truende ind paa Livet af den unge Mand, der rolig og med et spottende Smil ventede paa ham.

„Formastelige!" raabte Pater Reginus. „Vover du at angribe en af Kirkens Tjenere!"

„En Ulv i Faarepels," svarede Karl van Muler, „en snigende Spion, som er ude at søge sig Ofre! Ja, saadan en Kirkens Tjener vilde jeg ikke være bange for at sparke ind til Byens Port. Hvad mener I, Godtfolk, skal vi taale denne luskende Hund i vor Midte?"

„Nej, nej! Afsted med ham!" lød Svaret fra de omstaaende, som for det meste bestod af unge Haandværkere med deres Svende og Lærlinge.

Munken saa sig om i Kredsen med et flammende Blik og hævede sin stærke Skikkelse i Vejret. Det syntes et Øjeblik, som om han vilde kaste sig over den unge Typograf og slaa ham til Jorden, men han beherskede sig og sagde kun:

„Du taabelige Dreng! Den Dag vil sikkert komme, da du ligger bønfaldende for Fødderne af den Mand, du i dette Øjeblik mener at kunne haane. Da vil du komme til at mindes denne Stund med Anger. Og I andre forblindede, som med lukkede Øjne vandrer Fordærvelsen i Møde — tag eder i Agt, medens det endnu er Tid!"

Han blev afbrudt ved, at en kaad Læredreng, der kun betragtede det hele som en god Spads, kastede ham en tør Jordklump i Hovedet, saa Støvet stod ud til alle Sider. Dette var Signalet til et almindeligt Angreb paa Munken, og bearbejdet med Skjødskind, Spandremme og Albuestød blev han i en Haandevending dreven ud af Klyngen, hvorefter hans Skikkelse snart tabte sig i den bølgende Mængde, der gjorde sig rede til Opbrud eller til at indrette sig i Lejren for Natten. Meningen var nemlig, at der atter den følgende Dag skulde prædikes paa samme Sted.

Men før Munken forsvandt, havde Lysken opfanget et saa hadefuldt og hævngnistrende Blik fra hans mørke Øjne, at hun følte en gysende Skræk gjennemfare sig fra Isse til Fod, og da hun paa Tilbagevejen til Byen en kort Stund gik ene ved Siden af Karl van Muler, sagde hun bedrøvet:

„Karl, du har i Dag letsindig sat vor Fremtid paa Spil. Gud give, at du aldrig maa fortryde, at du saa hurtig brød det Løfte, du havde givet mig."

(Fortsættes).

En mærkelig Jærnbane.

En mærkelig Jærnbane.

Det Billede, som vi her viser Læserne, fremstiller en mærkelig Jærnbane, som især er ejendommelig derved, at den næsten, som man ser, er bygget lodret op i Luften. Det er vistnok en af de mærkeligste Jærnbaner, som der endnu er anlagt, og den giver et slaaende Bevis paa, hvor utilbøjelig man i vore Dage er til at skrækkes tilbage for nogen nok saa stor naturlig Hindring, da Menneskets Opfindsomhed næsten altid hitter paa en Udvej til at overvinde denne. Den Jærnbane, som fremstilles her, er anlagt i Pensylvanien i de forenede nordamerikanske Fristater op ad et meget stejlt Bjærg tæt ved Byen Ralston. Den bruges især til Transport af Kul fra Gruberne i dette Bjærg til en Jærnbanestation ved Foden af det. Det er allerede interessant nok at tage et saadant ejendommeligt Jærnbaneanlæg i nøje Øjesyn, men det er dog endnu mere interessant at gjøre en lille Tur op og ned med Toget. Naar man kommer ind i det lille Hus ved Foden af Bjærget, hører man her hvert Øjeblik en tom Jærnbanevogn hvine saa hurtig forbi, at man næppe faar Tid til at se den, og med den samme Hurtighed ruller Vognene ogsaa op ad den stejle Bjærgvæg, hvis øverste Kant de naar i Løbet af nogle faa Minuter. Vi vil tage Mod til os og i Tankerne stige ind i en tom op ad gaaende Vogn, hvor vi efter Behag kan tage Plads

saaledes, at vi enten faar Hovedet ned ad og Benene op ad eller omvendt. Inden Farten begynder vil vi helst lade være at kaste et Blik op ad den stejle Skraaning, da vi maaske ellers let vilde føle saa stor Betænkelighed ved at prøve en efter vor Mening saa halsbrækkende Tur. Det gaar imidlertid her som ved saa mange andre Lejligheder i Livet, Skinnet bedrager; hvor halsbrækkende en saadan Tur end ser ud, kan man dog kjøre lige saa sikkert paa denne Bane som paa en almindelig Jærnbane. Naar man først har naaet Toppen af Bjærget, vil man heller ikke fortryde at have gjort Turen, paa Grund af den smukke og storartede Udsigt, som man her har over hele Omegnen i en vid Kreds.

Den her skildrede Bane er en Tovbane af en lignende Konstruktion som de Tovbaner, vi tidligere har omtalt her i Bladet. Vi behøver derfor ikke at give nogen Beskrivelse af den Maade, hvorpaa den er indrettet. Man bruger ogsaa ved denne Bane et Tov uden Ende og har to Spor ved Siden af hinanden, et for de nedadgaaende belæssede Vogne og et andet for de opadgaaende tomme Vogne.

Bognyt.

Skriftlæsningsbog for Folkeskolen og Hjemmet, samlet af Lærerne M. Abrahamsen i Kildebrønde og S. Abrahamsen i Jersi. Hos Thaning & Appel, Kjøbenhavn.

At Skriftlæsning baade er en vigtig og tillige ofte vanskelig Sag, er en Erfaring, som mange vil have gjort. Det er derfor ogsaa i sin Orden, at dette Fag øves i Skolen og Hjemmet, og ethvert godt Hjælpemiddel i den Retning bør derfor modtages med Glæde. Ovennævnte Skriftlæsningsbog synes i alle Henseender at være et fortrinligt Apparat, da Indholdet helt igjennem bestaar af underholdende eller belærende Smaastykker, der er valgt med megen Omtanke, og Udførelsen sikkert er det bedste, der hidtil er leveret i denne Retning. Haandskrifterne er af Mænd og Kvinder i alle Livsstillinger: Husmænd, Gaardmænd, Haandværkere, Lærere og Lærerinder, Præster, Læger, Handelsmænd o. s. v., og der er en saa stor Mangfoldighed, at Bogen vil kunne yde al den Øvelse, der behøves som Grundlag for det daglige Livs Behov. Vi tager derfor heller ikke i Betænkuing særlig at anbefale Bogen saa vel til Skole som Hjem; den vil i Hjemmet kunne være til en behagelig og nyttig Tidskort, da den ved Siden af lette, smukke Haandskrifter, der gjærne kan tjene til Mønster for Skjønskrivning, tillige efterhaanden giver saa vanskelige Stykker, at de nok for mange vil være haarde Nødder at knække. At Bogen ogsaa indeholder enkelte skriftlige Smaating fra det daglige Liv, saasom Breve, Kontrakter, en Regning, en Klage til Forligelseskommissionen o. s. v., er paa sin Plads og kan være til Hjælp i Hjem, hvor Skriveri ikke er Hverdagsarbejde. Boges faas i enhver Boghandel for 2 Kroner.

Smaating.

En vanskelig Kur. Lægen: „Min gode Kone, Deres Mands Liv er i stor Fare. Hans Arme og Hænder er allerede ganske røde — han har Skarlagensfeberen i allerhøjeste Grad!“ — Konen: „Hr. Doktor, min Mand er Farver, og i Dag har han farvet rødt.“ — Lægen: „Hm, ja saa kan jeg maaske endnu frelse ham!“

En betænkelig Theaterdirektør. Første Elsker: „Men betænk dog, Hr. Direktør, 60 Kr. om Maaneden, det skal jeg sandelig ikke blive fed af.“ — Theaterdirektøren: „Fed? Er De gal, Mand? Hvad skulde jeg bruge en fed Elsker til?“

Unødvendig Forsigtighed. Konen: „Men Herregud, giv dog ikke Barnet saa mange Blommer — det faar jo ondt i Maven deraf!“ — Moderen: „Gjør ingen Ting, det har allerede Mavepine!“

For meget forlangt. En Irlænder indfandt sig paa et Posthus og spurgte efter Brev. „Hvad er Deres Navn?“ spurgte Postmesteren. — „Det behøver jeg ikke at sige Dem,“ svarede Irlænderen; „hvis De kan læse, kan De se det paa Udskriften paa Brevet.“

Geografisk Opgave. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to Byer i Sverige: En By i Svejts, — en Ø ved Italien, — en By i Spanien, — en By i Rhinbaiern, — en Flod i Tyskland.

J. M. J.

Firkantet Nød. Af 3 S, 2 E, 2 I, 2 M, 2 N, 2 O, 2 R og 1 D dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første findes — et frugtbart Land —
henslængt i Limfjordens blanke Vand;
det andet dyrkedes som en Gud,
var Fædrenes Trøst, naar de drog ud.
At gjøre det tredje, saa Verset faar Sving,
er ikke just saa lige en Ting;
det fjerde et Mangefold er af ti;
og dermed er ogsaa Gaaden forbi.

P.

Opgave.

Skriv Tallene fra 12 til 36 (begge Tal medregnede) saaledes under hinanden i 5 Rækker, at Summerne for hver enkelt Række, hvad enten man tæller fra oven, til Siden eller paa tværs, bliver lig 120.

Opløsninger fra Nr. 2.

paa den firkantede Nød:
KVIST
VISER
ISSKO
SEKEL
TROLD

paa Gaaden: Pusling — Musling — Usling.

Brevvexling.

E. T. H. i Aalborg. — P. K. J. Hv. — S. P. R. i Horsens. — J. M. i O.: Tak for den gode Mening; men det tilsendte passer ikke for Bladet.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn.

8. Aargang. Nr. 4.

Søndagen den 24. Oktober 1880.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Tredje Kapitel.

Det var i en nedtrykt og ængstelig Stemning, at det lille Selskab naaede tilbage til Byen. Klokkespilleren og Lysken var begge opfyldte af Frygt for den kommende Dag, Villiam gik og grundede paa, hvorledes han skulde afværge Munkens Hævn i den korte Tid, de endnu agtede at forblive i Byen; thi Faderen var nu bleven bestemt paa at følge Broderens Indbydelse og drage til Antwerpen, og hvad Karl van Muler angik, saa klang Lyskens Bebrejdelse ham endnu i Øret og bragte ham til at angre sin overilede Handlemaade. Han vidste ikke selv, hvorledes det var, men Synet af den skumle Munk med de skarpe truende Øjne bragte stedse hans Blod i Kog og æggede ham til Strid. Det var, som om der ubevidst for ham selv boede en Anelse i ham om, at Pater Reginus var Skyld i de mange sorgfulde Taarer, han havde set Moderen udgyde, medens han endnu var Barn. Han var en opbrusende heftig Karakter, der let lod sin Forstand overmande af Øjeblikkets Stemninger, men paa den anden Side var han en brav varmhjærtet ung Mand, der havde et aabent Øje for alt, hvad der var smukt og godt og aldrig rakte Haand til noget, der var ondt eller uædelt.

Da Mørket faldt paa, sad Klokkespillerens Familie og van Mulers efterladte sammen i den sidstes Hus og talede sammen om Dagens Begivenheder. Margrete van Muler var meget bleg og aabenbart et Bytte for en pinlig Angest. Hver Gang man hørte den svageste Lyd ude fra Gaarden, for hun sammen af Skræk og stirrede hen mod Døren.

„Hvor kunde du dog handle saa letsindigt, Karl," sagde hun halv grædende, „da du dog ved, hvor let vi kan blive udsat for Forfølgelser i disse trange Tider. Du ved, hvilken skrækkelig Død, din Fader maatte lide, og nu udfordrer du selv ham, som . . . nu vel, du kan lige saa godt faa det at vide nu . . . det var Pater Reginus, som fik din Fader fængslet, og som lod ham pine til Døde."

„Pater Reginus!" raabte Karl og sprang ligbleg op fra sin Stol. Han følte, hvorledes alt Blodet strømmede ham til Hjærtet, og snappede et Par Gange efter Vejret for at faa Luft. „Pater Reginus, siger du, Moder! Ved den levende Gud, havde jeg vidst det, saa var han nu ikke mere blandt de levendes Tal . . . Nej, jeg vil ikke længer høre paa dine Formaninger om Taalmodighed og Forsagelse, Moder . . . en saadan Skjændighed skal ikke blive ustraffet! Hvorfor har du ikke fortalt mig det for længe siden, Moder? Saa du da ikke, at min Arm var stærk nok til at ramme Morderen og give ham hans fortjente Løn, eller troede du vel, at mit Hjærte var fejt og bange for at tage Kampen op med den elendige . . ."

„Karl . . . Karl!" udbrød Moderen forfærdet ved Synet af hans Ophidselse, „betænk dog, hvad du siger!"

„Jeg har aldrig i mit Liv sagt noget, der staar fastere end det, jeg siger i dette Øjeblik," svarede Karl roligere. „Saa sandt, der er en retfærdig Gud til, saa sandt skal vor Faders Død blive hævnet, saa sandt skal hver Taare, som du har fældet i Angest og Sorg, blive sonet i Blod!"

„O, Karl . . . Karl dog!"

„Vær rolig, Lyjken, jeg ved, hvad jeg siger, og jeg maa sige det nu, da alle Minder fra min Barndom strømmer ind paa mig og raaber tusendtunget om Hævn for ham, der tog mig i Favn og kaldte mig Søn! Jeg ved, at jeg maaske mister dig for stedse, thi ogsaa du hylder den Lære, at vi skal taale og lide og lade os trampe i Støvet, uden at kny eller sætte os til Modværge — men det faar saa være, jeg kan ikke leve paa den Maade, jeg vil det ikke! Der er andre Maader at tjene Herren paa end at lade sig kue og tie stille dertil . . . jeg vælger enhver anden Maade, kun ikke denne!"

„Vel talt, min Gut," sagde Villiam og klappede Vennen opmuntrende paa Skulderen, „den Dag kommer nok, da der er Brug for stærke Arme og modige Hjærter, og da skal jeg staa ved din Side!"

Klokkespilleren havde forgjæves søgt at tysse paa den højrøstede Tale, i Skræk for, at den skulde kunne høres ud paa Gaden. Nu skød han i Hast Jærnbolten for Yderdøren og greb Villiam om Armen.

„Tys, vær stille! Hører I da ikke, at der nærmer sig væbnede Folk? Hør, nu er de her snart ved Døren."

Alle lyttede efter og fandt hans Paastand bekræftet. Lyden af klirrende Vaaben og taktfaste Skridt naaede tydelig ind til dem; lidt efter kom der en Standsning, og der lød en høj Banken paa Nabohusets Dør.

„Luk op, i Kongens Navn!" lød en barsk Røst ude i Mørket.

„Det gjælder ikke os," sagde Margrete van Muler med et lettende Suk, „det var ved Tøjmagerens, de standsede."

„Jeg er alligevel bange for, at det gjælder Karl," svarede Klokkespilleren, „og at de kun af en Fejltagelse er standsede ved Tøjmagerens. Er her intet sikkert Skjulested i Huset?"

„Gjælder det mig, saa lad dem tage mig, om de kan," udbrød Karl, medens han i Hast stak nogle Papirer og en kort spids Dolk i Lommen. Begge Dele havde ligget gjemte i den øverste Skuffe af Dragkisten, der stod i et Hjørne i Værelset. Han skød sagte Skuffen i igjen og trykkede Moderens og Lyjkens Hænder.

„Farvel, Moder," sagde han. „Tilgiv mig, hvis jeg har beredt dig Smerte . . . jeg kunde ikke tale anderledes. Farvel, Lyjken; glem mig ikke, medens jeg er borte. Jeg har den Tro, at vi atter vil mødes under lykkeligere Forhold."

„Men, ulykkelige Barn," sagde Moderen, „hvorledes vil du komme bort fra Huset?"

„Intet er lettere," svarede han og pegede paa den store Kamin, som efter Landets Skik var aaben for neden og dannede et Ildsted, der i fornødent Fald kunde benyttes som Kogested. „Der op ad gaar Vejen til Friheden, men jeg forlader ikke Huset, før jeg hører, at det er mig, det gjælder."

„Op med dig da," afbrød Villiam ham, „nu har vi strax Vagten her. Naar du hører mig nævne dit Navn højt og lydeligt, er det Tid at fly. Vi mødes i Morgen ved Daggry nede ved Havnen. Lykke paa Rejsen!"

Næppe var disse Ord udtalte, før der lød en stærk Banken paa Døren, og medens Karl med en Kats Behændighed forsvandt i Skorstenen, lød den samme befalende Røst, som man før havde hørt:

„Luk op, i Kongens Navn!"

„Vel, vel!" raabte Villiam og gav sig til at skyde Bolten paa Døren frem og tilbage for at vinde Tid for Vennen til at undslippe. „Der skal strax blive aabnet."

Først da de udenfor staaende begyndte at blive utaalmodige, besluttede han sig til at aabne Døren, og en spansk Officer, efterfulgt af nogle Lanseknægte, af hvilke et Par bar Fakler i Haanden, viste sig paa Dørtærskelen.

Officeren lod sit Blik glide om i Stuen og lagde derefter Haanden paa den unge Sømands Skulder.

„Er dit Navn Karl van Muler?" spurgte han.

„Karl van Muler!" gjentog Villiam højt i tilsyneladende Forundring. „Nej ingenlunde! Mit gode ærlige Navn lyder Villiam Franck, Styrmand paa Briggen „Fremad", nylig hjemkommen fra Messina, anløbende Antwerpen som sidste Station."

„Meget vel," sagde Officeren, „jeg har ingen Grund til ikke at tro paa Rigtigheden af dit Udsagn. Men hvor er den unge Mand, hvis Navn jeg nævnede?"

„Han drog i Eftermiddags bort fra Byen ad Brügge til," svarede Sømanden uden Betænkning. „Han er Typograf og rejste ud for at søge Arbejde."

„Meget vel," sagde Officeren i sin afmaalte Tone, „ikke des mindre er han set her i Huset for et Par Timer siden, hvad der kun daarlig samstemmer med dit Udsagn . . . Kom her ind," vedblev han, henvendt til Lanseknægtene, „gjennemsøg Huset fra øverst til nederst og tag den unge Mand levende eller død, alt efter som han giver sig godvillig eller sætter sig til Modværge."

Hans Befaling blev strax efterkommen, og man hørte snart Lanseknægtene tumle omkring paa Loftet, medens de undersøgte alle Kroge. Alt imens havde Officeren tilsyneladende ligegyldig sat sig i en Stol, som Margrete van Muler havde skudt frem til ham. Det lod til, at han ikke brød sig om at udspørge nogle af Husets Folk, men at han stolede paa, at Knægtene nok af sig selv skulde finde den eftersøgte. Et Par Gange gled hans

Blik som ved en ren Tilfældighed hen paa Lyksen, der bleg og med bankende Hjærte stod støttet til Bordet og lyttede til hver Lyd, der lod sig høre. Klokkespilleren havde vendt sig om til Vinduet og saa ud gjennem de mørke Ruder, Villiam stod nær ved Døren og betragtede den koldblodige Spanier med en Interesse, der viste, at han ikke var paa det rene med, hvad Slags Mand han havde for sig, og Margrete van Muler sad nedtrykt og angest i en Krog tillige med Pövl og lyttede spændt efter Trinene af Soldaterne.

Endelig kom disse ned ad Trappen, uden at have fundet nogen, og de vilde nu give sig paa Vej ind i Sideværelserne, da Officeren standsede dem med en Haandbevægelse og koldblodig sagde:

„Det behøves ikke; han sidder oppe i Kaminen."

Et forfærdet Udraab, der undslap Lyksen, fik et flygtigt Smil til at fare hen over Spanierens mørkhudede Ansigt, medens Villiam rynkede Panden og for med Haanden ned i Sidelommen. Klokkespilleren og Margrete van Muler vexlede et bekymret Blik, medens Lansknægtene spørgende saa paa Befalingsmanden. Denne rejste sig langsomt op og gik hen til Kaminen.

„Stig ned, Karl van Muler!" raabte han op i den mørke Aabning. „Det gaar kun ud over dig selv, om du ikke giver dig godvillig."

Der fulgte intet Svar paa denne Opfordring, og efter forgjæves at have ventet en kort Stund, bød han en af Lansknægtene at stige op paa Ildstedet og støde Flygtningen ned med Partisanen. Lansknægten adlød, og enhver af de tilstedeværende ventede med Spænding paa Udfaldet. Man hørte Øxen klinge mod Skorstenens Sidevægge, men øjensynlig uden noget Resultat.

„Højere op!" kommanderede Officeren utaalmodig.

„Jeg kan ikke række højere."

„Op i Kaminen med dig da; han skal ned!"

Den svære Lansknægt blev løftet i Vejret af sine Kammerater, indtil han fik Fodfæste; derefter begyndte han langsomt at kravle opad, medens man fra neden søgte at lyse for ham med Faklerne. Kort efter var han forsvunden i Mørket.

„Kan du se ham?" spurgte Officeren.

„Her er mørkt som i en Grav og snævert som en Ulykke," lød Lansknægtens brummende Svar. „Av! for tusend Ulykker, hvad er det!"

„Har du ham fat?"

Der fulgte intet Svar, men en dump Larm som af en vild Kamp trængte ned gjennem Kaminen. Den stod kun paa et Øjeblik, saa kom Lansknægten rutschende ned gjennem Kaminen, rivende Stene, Kalk og Sod med sig i Faldet, indtil han hovedkulds styrtede ud over Kaminpladen midt ud paa Gulvet.

„Fordømte Bæst!" udbrød Officeren, der nær var bleven bragt ud af Ligevægten ved Sammenstødet med Lansknægtens tunge Legeme. „Hvordan er det, du kommer afsted?"

I Steden for at svare, gav Soldaten sig til at hoste og spytte og hive efter Vejret som en Blæsebælg, der er bleven utæt. Hans Ansigt og Hænder var blevne sværtede med Sod, saa han saa ud som en Morian.

„Tal!" befalede Officeren vredt. „Er Flygtningen der oppe?"

„Om han er der oppe!" gjentog Lansknægten og rakte en Tunge, saa sort som Beg, langt ud af Munden for at tørre Kulstøvet af den. „Den Hund havde Tag i min Halskrave, før jeg anede det, og vred den om, saa Aanden forgik mig. Derefter satte han sin jærnskoede Hæl lige i min Pande, saa Himmel og Jord gik i et for mig, og jeg ramlede ned."

„En Ting er klar," svarede Officeren med et Skuldertræk, „og det er, at du er et Fæ, som lader dig trampe ned af en Hanekylling . . . Ud i Gaarden, I andre, sæt en Stige til Taget og giv ham en Hellebard i Nakken oven fra, saa kommer den Satan nok ned."

Lansknægtene forsvandt skyndsomst, og Officeren satte sig igjen rolig hen paa sin forrige Plads, medens Lyksen og Margrete van Muler vexlede et fortvivlet Blik. Kort efter hørte man Larm oppe fra Kaminen, og en hæs Røst raabte ned:

„Knægten er forsvunden! Der sprang en Skygge hen over Taget paa Nabohuset og blev borte. Hvis det var ham, ligger han nu rimeligvis knust nede paa Gaden."

„Meget vel," svarede den spanske Officer. „Undersøg de nærmeste Gader og meld mig, naar I har fundet ham."

Befalingen blev efterkommen. Der forløb endnu et Kvarters Tid, i hvilket de stakkels Kvinder led alle Uvishedens Pinsler, uden at de turde gjøre et Skridt for at finde Beroligelse; kun Villiam nikkede med et Smil opmuntrende til dem. Endelig hørte man Soldaterne vende tilbage; deres Søgen havde været uden Resultat.

Atter faldt Officeren ud af sin tilvante Ro, han bandede sine Folk, og i det han pegede paa de tilstedeværende, sagde han:

„Tag disse Personer med til Fængslet; de har hjulpet Forbryderen til at undslippe."

„Hr. Officer," afbrød Villiam, „jeg protesterer imod dette, som stridende mod Lov og Ret."

„Lov og Ret er her," svarede Spanieren koldt og slog med Haanden paa sit Sværd. „Det vil I

dorske Flamlændere faa at føle ... Tag dem imellem eder og sørg for, at ingen af dem undslipper!"

Lanseknægtene traadte nærmere, og en af dem tog Villiam ved Armen; men i samme Nu tørnede den unge Sømands knyttede Næve mod hans Pande med en saadan Kraft, at han styrtede baglængs om og rev en af sine Kammerater med sig i Faldet. Inden de andre havde fattet sig efter det uventede Angreb, for Villiam med et Spring ud gjennem Døren og forsvandt i Mørket. Et Par af Lanseknægtene satte efter ham, men inden de var komne til Enden af Gaden, havde de tabt hvert Spor af Flygtningen, og de vendte tilbage med uforrettet Sag.

Kort efter drog en Klynge væbnede Mænd med taktfaste Skridt gjennem Gaderne og tog Retningen mod Raadhuset. Det var Vagten, som førte Klokkespilleren og Lysken tillige med Margrete

Faren nærmer sig.

van Muler og hendes lille Søn til Fængslet. En enlig Skikkelse sneg sig forsigtig i Afstand bag efter dem; da Fængselsporten lukkedes, forsvandt den i en af Sidegaderne.

(Fortsættes).

Hvedemyggen.

Et Eventyr af A. C. Rom.

Solen skinnede, og Lærkerne sang, Dugperlerne glimrede paa Kløveren i den tidlige Morgenstund, og Hvedens knejsende Ax saa helt velnærede ud, medens Blomsterne hængte som bløde Kapper om dem. Og det var den stolte Hvedemark, som den gamle rige Bonde stod og saa paa med hov-

modig Glæde. Ja, han havde vel ogsaa Grund til Stolthed? Tog han ikke mod Marken for mange Aar siden, da den knap kunde føde en Ko, næppe kunde bære et ordentlig Straa, og havde han ikke ved ufortrøden Flid og Stræben gjort Marken til hvad den nu er, saa at han nu formaar at beregne sig Hundredemaal af Tønder? Stolt bryster han sig, medens det lyder inden i ham: „Alt dette er mit Værk!" Og Hovmodsdjævelen i ham raaber højt: „Alt dette kan du alene takke dig selv for! Du er Manden!" medens de svejende Hvedeax nikker ja! ja! i tusendvis. Og han ser omkring sig paa de frugtbare Marker med det fede Kvæg, og atter lyder Røsten i ham: „Alt dette kan du alene takke

Hvor er Frugten.

dig selv for! Det er alene Frugterne af din Flid, din Dygtighed!" Og atter og atter gjentoner Hovmodsrøsten højt i hans Bryst: „Du er den dygtigste! Du er den klogeste! Du er Manden for det hele!" Og hans Hoved knejsede om Kap med de forhaabningsfulde Ax.

Men Morgenvinden susede hviskende i de svagt bølgende Straa, og Manden syntes at høre milde Røster tone ham i Øret, og han syntes at høre Stemmerne hviske: „Er du sikker i din Sag? Kan du skærme din Høst? Er du Manden for Væxten?" Og hans Øje gled opad og søgte Himlen, søgte Uvejret, Stormen og Regnen, ikke ham, der styrer Vindene. Bekymret og prøvende saa hans Øje opad, men den klare blaa Himmel svarede ham kun med Smil og Lærkesang, medens han atter syntes

at høre Stemmerne hviske: „Stormen, Regnen og Uvejret skal ikke skade din Mark, og Duggen skal vederkvæge den med sine kostelige Perler, er du saa Manden, er du saa sikker paa din Høst?“ Og hans Blik gled atter ud over den stolte, bølgende Flade, og Stemmen i hans Bryst svarede: „Ja, saa er jeg Manden! Staar Vejret mig bi, da sejrer min Flid, da kan jeg alene takke min Dygtighed for de fyldte Ax.“ Men Stemmerne hviskede atter med Morgenluftningen i den gyngende Flade: „Betænk dig vel, om du er sikker i din Sag, at du da er Manden for det hele!“ Og atter pustede Hovmodsaanden hans Bryst højt op, og han raabte højt: „Ja, jeg er Manden, jeg!“ og i det hans Øjne faldt paa et lille bitte Dyr, der sad paa et Hvedestraa, saa spædt og fint som et Fnug, vedblev han: „Saa vist som dette usle Kræ ikke formaar at skade mig for en Kjærne, saa vist kan jeg takke mig selv alene for min rige Hvedehøst!“ Og han gik bort med knejsende Hoved, medens Hvedeaxene hviskede til hinanden: „Ja, han er Manden, den kloge, den dygtige,“ og de nikkede klogt med deres knejsende Hoveder, medens den milde Morgenvind kyssede Dugdraaberne af deres Dunblomster.

Tiden gik, og Manden kom igjen og betragtede atter og atter sin Hvedemark. Han tyktes, at det snart var paa Tide, at de ranke Ax skulde bøje sig for deres voxende Afkom, og dog nikkede de ham lige knejsende i Møde hver Morgen, medens de tydelig hviskede: „Du er Manden! Du kan takke dig selv alene for hvad du er, og det kan vi ogsaa; men du er dog Manden for det hele!“ Og atter og atter nikkede de til ham i tusendvis, alle med lige let Sind.

Men Mandens Mine blev mørkere og mørkere hver Dag, og hans Sind vedblev ikke at være lige saa let som Hvedens Ax. Vejret var saa dejligt, frugtbart og velsignet, Morgen paa Morgen kom han og saa og saa, og lige letsindigt nikkede de knejsende Hvedeax deres Morgenhilsen imod ham — det var som Gjenlyden af hans gamle Tanker, og dog mørknedes hans Ansigt mere og mere. Da udbrød endelig Manden smerteligt: „Hvor bliver dog eders Frugt af?“ Thi han saa med Forfærdelse, at Axene blev tomme. Men de nikkede glade og hviskede: „Den kommer, den kommer! Vi ved jo, at du alene er Manden for det hele, vi stoler lige saa fast paa dig, som du gjør selv; naar Tiden bliver dig belejlig, da kommer Frugten, og vi vil bøje vort Hoved med Ydmyghed for din Duelighed, din Flid, din Magt!“ Saa vadede han forbitret ind i sin før saa kjære Hvedemark og saa den med sit erfarne Øje efter alle Vegne, men den fejlede intet; svære og kraftige stod Straaene med de knejsende og smilende Ax; kun saa han alle Steder mange af de smaabitte Dyr, som han havde bemærket et af hin Dag, da han stod i Hovmod og Stolthed ved sin Mark; men hvad kunde vel de jammerlige smaa Kryb gjøre? Ikke en Kjærne kunde de jo fordærve, tyktes ham, og han rystede forvirret paa Hovedet og gik mismodig og beklemt hjem.

Og Marken hvidnede mod Høsten, da Manden en Aftenstund atter stod ved sin Hvede, medens Luftningen atter bar de knejsende Axes Nik og Hvisken over til ham. Næste Dag skulde Leen klinge hen over Marken, og han søgte for sidste Gang Ax efter Ax igjennem, ledende efter den tunge Hvede, men fandt atter og atter tomme Ax og svange Kjærner, medens han rasende mumlede: „Hvor blev Frugten af min Sved og af min Duelighed, fordømte golde Straa? Høsten er kommen, hvor blev eders Frugt?“ Og han syntes at høre spottende Hvisken gjennem de golde Ax: „Det bliver jo din Sag! Du sagde jo, at du var Manden for det hele! Vi voxede og trivedes jo af alle Kræfter og blev stolte og dygtige lige som du! Hvad kunde vi for, at Egenkjærlighedens og Hovmodens næppe synlige Kryb kjærtegnede os, medens de umærkeligt berøvede os vor skjønne Frugt i Fødselen. Du var jo Manden, hvorfor skjærmede du os ikke for Faren, du dygtige! Hvor er Frugten?“

Da bøjede Manden sit hvide Hoved med Skamfuldhed og Fortvivlelse, thi Stemmen gjenlød i hans Indre: „Hvor er Frugten?“ Men Hovmodsrøsten forblev tavs, medens en ydmyg, ængstelig Stemme tonede fra hans Bryst: „Hveden stolede alene paa din Dygtighed, din Kraft, og blev uden Frugt! Hvad om du, der alene med Hovmod har stolet paa det samme, ogsaa i dit Livs Aften skulde sænke dit Hoved uden Frugt!“

Og alt som Dagen kvældede, og de glimrende Stjærner en for en tindrede frem paa den rene Høsthimmel, dæmrede det i hans Indre; som Natten tilslørede Jorden, saa han, hvorledes Hovmod og Egenkjærlighed havde omhyllet hans Sjæl; men som Stjærnerne atter glimtede frem gjennem Nattens Mørke, brød pludseligt et længst forglemt og foragtet Bibelord fra Barndomsdagene frem som en vejledende Stjærne i hans Sjæl, og det tonede højere og klarere for ham: „Hvo, som bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen Frugt, men uden mig kunne I slet intet gjøre“.

I Efterhøst.

Hvor er du nu, du glade Sang
fra Somrens lyse Stunde,
som højlydt klang fra Mark og Vang
og fra de grønne Lunde?

Hvor er du nu, du Sangertrop,
hvis Toner fyldte Byen,
mens paa din lette Vinge op
du svang dig under Skyen?

Hvor er I nu, I Blomster smaa,
som frydede mit Øje
og bredte Bolstre, gule, blaa,
hen over Dal og Høje?

Hvor er du nu, du lette Sværm,
du spraglet klædte Skare,
der summed om hver Blomsterskjærm
alt paa de Vinger klare?

Hvor er du nu, du ranke Straa
med fulde Ax i Følge,
som, lig et gyldent Hav, jeg saa
for Sommervinden bølge?

Forstummet alt er Fuglens Røst
med Sangens Toner fulde,
og Blomsten sank til Jordens Bryst
i Efterhøstens Kulde.

Forsvundet er det fagre Syn
af Sommersværmens Flagren,
og Skoven ser med mørknet Bryn
til Stubbene paa Agren.

Og Stormen stemmer op sin Sang,
og Skyens Taarer følger,
og Taagen svøber Mark og Vang
i sine klamme Bølger.

Et dæmpet Vemodssuk der gaar
hen over Mark og Enge,
og Sukket, ak, det Gjenklang faar
ifra mit Hjærtes Strænge.

Det er, som mørkned alt sig nu,
saa Haabet maatte vige,
og alt, hvortil jeg satte Hu,
mig troløst skulde svige.

Da suser det i Luften — som en Sky,
der bølgende for Vinden frem mon fare,
saa løfter sig den tætte Trækfuglskare
og drager ilsomt over Land og By.
Ved fjærne Kyster søger den et Ly,
som trygt mod Sult og Kulde den vil vare;
naar Foraarssolen atter til den smiler,
fortrøstningsfuldt den op mod Norden iler.

Og sælsomt klinger i min Sjæl en Røst,
der kalder Skammens Rødme frem paa Kinde:
„Hvi er du mørk og sorrigfuld i Sinde,
hvi bæver under Sukket nu dit Bryst?
Se Fugleskaren, som med frejdig Lyst
til fjærne Strande søger frem at vinde,
den ved for vist, at efter Vintren kommer
der atter Vaar og en livsalig Sommer."

Saa kom da, Vinter, med din Kappe hvid,
med Frost og Kuld og barske Storm i Følge,
spænd ud din stærke Bro paa Søens Bølge —
jeg ved, du hersker kun en stakket Tid.
Da kommer Vaaren, lysnende og blid
og folder ud hver Knop, som sig mon dølge,
hvert lønligt Haab, der nu forskræmt sig dækker,
til nyfødt Liv og kraftig Vækst den vækker.

Men du, o Mismod, som har svøbt min Aand
i efterhøstligt Tungsinds Taager klamme
og snævret Haabet ind i Tvivlens Ramme
og fængslet Livet selv med trange Baand —
du vige skal for Troens stærke Haand,
ej mer din Rimfrost skal mit Aandsliv lamme.
Mens Vintrens Kuld hist ude Livet kvæler,
end Vaar og Sommer i mit Hjærte dvæler.

Holger Vinge.

Husflid.

Kjære Husven! Da vi nu har de lange Vinteraftener og med dem de mange ledige Timer paa Landet, har jeg faaet Lyst til at sende dig en lille Meddelelse om en Husflidsmand her paa Egnen, for om muligt enkelte af dine mange Læsere kunne faa Lyst til at følge Exemplet og tage sig en eller anden nyttig eller fornøjelig Husflidssyssel for i de lange, for mange ofte kjedelige Aftentimer.

Det er mange Aar, siden at en Dreng, da han gik til Præsten, fandt en Træske, som var hugget op til at tælle (snitte), han tog den med sig hjem, huggede en op efter den og tællede den. Siden den Tid lavede han mange smukke Skeer Da han blev ældre, lavede han flere gode og smukke Træredskaber, f. Ex. Trætøjet til en Svingplov, Kasteskovle, Skovl og Grebskafter og flere lignende Ting. Blandt andet har han ogsaa lavet sig et smukt Pibehoved og et Bøsseskaft, der blev rigtig vellykket; det tog jo rigtignok nogen Tid, men da det saa var færdig, var Fornøjelsen over selv at have frembragt det i sin Fritid jo saa meget større. Han har ogsaa en rigtig god Have, som han ofte tager en lille Biindtægt af, og hvori han selv har plantet og podet de fleste af Træerne. I mange Aar har Søren Christensen, som er denne Husflidsmands Navn, været Skovfoged ved Skrødstrup Skov. Han er nu en gammel Mand, men endnu kan man for det meste træffe ham sysselsat ved Snittebænken eller i Haven. Nu vil jeg slutte mit Brev til dig denne Gang med en Tak for de mange belærende og underholdende Timer, du har bragt mig; jeg længes altid efter dig som efter en kjær Ven.

J — — n.

Bognyt.

Dannebrog, Ugeblad for Hær og Flaade, udgivet af Premierlieutenanterne C. H. Nørdam, N. Larsen, O. Lütken. Dette Ugeblad, der udkommer fra 1ste Oktober, har til Formaal dels at tilbyde vore Soldater og Matroser god og nyttig Læsning i Fritiden, dels at tjene til Underholdning for alle, der har Interesse for Hær og Flaade og føler sig knyttede til dem, det være igjennem Erindringen om den Tid, de har tilbragt under Dannebrog, eller i Følelsen af det Baand, som omslynger Folket og dets værnepligtige Sønner. Ved Skildringen af vore Kampe til Lands og til Søs, Biografier af vore bekjendte Førere og Træk fra Livet i Geleddet og om Bord vil det stræbe at styrke Fadrelandskjærligheden, fremme Følelsen af Pligt mod Konge og Land og levendegjøre Mindet om dem, højt- eller lavtstillede, hvis Navne er indridsede paa Historiens Blade. Foruden at meddele, hvad der i forskjellige Lande udrettes saa vel fra Statens som fra Folkets Side for i Tjenestetiden at værne om de unges nationale Følelser og kristelige Tro, vil det give Oplysning om de Velgjørenhedsforanstaltninger, ved hvilke Nutiden søger at mildne Efterveerne fra Valpladsene. Endelig vil det bringe Artikler dels af underholdende og opbyggelig Art, dels vedrørende saadanne Spørgsmaal, som i ren praktisk Henseende kunne være nyttebringende under Tjenesten i Krig som i Fred. Undgaaende Partistridigheder, særlig af politisk eller religiøs Natur, vil det søge at bringe sit Stof i en folkelig og let tilgjængelig Form.

Udgiverne har henvendt sig til og erholdt Tilsagn om Bidrag fra en stor Mængde ydede Forfattere og kjendte Mænd.

„Dannebrog" vil udkomme 1 Gang ugentlig (hver Løverdag) med et sextensidigt Ark i Oktavformat til en Pris af 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Enkelte Nummere 10 Øre.

Smaating.

En Kats Klogskab. En Mand fortæller følgende Historie: Fra mit Vindue, der vender ud til Naboens rummelige Gaardsplads, havde jeg ofte Lejlighed til at se Fjerkræet blive fodret. Hver Gang lagde jeg Mærke til, at en Kat listede sig om i Nærheden af Stedet, skjulte sig bag en eller anden Gjenstand og saa sit Snit til at fange en af de mange Spurve, der ugenert tog Del i Maaltidet under aaben Himmel, hvorpaa den med sit Bytte i Munden hurtig sprang op paa Loftet til sine Killinger. Denne for Katten saa heldige Jagt blev dog forstyrret ved, at Naboen skilte sig ved Fjerkræet, imellem hvilket der var udbrudt Sygdom. Katten indfandt sig som sædvanlig, men da Ejeren ikke længer strøede noget Foder ud i Gaarden, maatte den undvære sin lækre Steg. Den saa sig forlegen om, som om den vilde sige: „Hvad skal jeg nu gjøre?" Den betænkte sig dog ikke længe, men listede sig ind i Hestestalden og vendte strax efter tilbage. Min Nysgjerrighed blev vakt i høj Grad, da jeg bemærkede, at Katten flere Gange gik ind i Stalden og hver Gang havde noget i Munden, naar den kom ud, og saa lagde det paa Jorden. Jeg saa nu med Forbavselse, at det var Havre, som Katten havde hentet i Stalden, for dermed at lokke Spurvene til Stedet. Kort efter lykkedes det kloge Dyrs List. Spurvene kom flyvende for at delikatere sig med Havren og maatte som tidligere tjene til Føde for Katten og dens Killinger. Den Historie, som jeg og flere andre var Vidne til, gjentog sig nu i længere Tid, indtil Opførelsen af en Bygning i Gaarden gjorde Ende paa denne aparte Sport.

Avertissement. En opvakt Dreng af den mosaiske Trosbekjendelse, der vil spise alt i Huset, kan komme i Skrædderlære.

Firkantet Nød. Af 4 A, 4 R, 2 G, 2 K, 2 M, 1 E og 1 I dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Kjøbte du det første i andet, min Ven,
maatte du rejse til Rusland hen.
Tredje paa fjerde saa ofte du saa,
grøn eller guldgul med svajende Straa.
Kjøbmanden kjender det første og andet,
tredje og fjerde hver Bonde i Landet.

K. Larsen.

Gaade.

Tit det hele har du andet,
ogsaa vel det første med,
naar en Sangerfest i Landet
lokked dig fra Arnested.
Giver du det første Vægt,
mens du det udtaler andet,
har du Tegnet, som er æret
allensteds i Kristenlandet.
Giver du det andet Vægt,
mens du første let udtaler,
da for Tanker sig afmaler
et Kyrads — tilgiv, Veninder!
som man finder
kun hos Kvinder.

Opløsninger fra Nr. 3.

paa den geografiske Opgave:

G e n **f**
E l b **a**
F e r r o **l**
L a n d a **u**
E l b e **n**

paa den firkantede Nød;

M O R S
O D I N
R I M E
S N E S

paa Opgaven:

22	35	18	31	14
15	23	36	19	27
28	16	24	32	20
21	29	12	25	33
34	17	30	13	26

Brevvexling.

S. N. i H. Kan ikke bruges.

Mangel paa Plads forbyder Optagelsen af Digte, som kun en mindre Del af „Husvennens" Læsere kan have Interesse af.

„Husvennens" Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares rene og glatte vil Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor og indholdsrig Bog, der, ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for gamle og unge.

Billige og stærke Mapper eller løse Bind til at opbevare de løse Numre i, faas hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Hestemøllestræde Nr. 8, 2den Sal over Gaarden i Kjøbenhavn for 50 Øre Stykket (ved skriftlig Bestilling, ledsaget med 56 Øre i Frimærker, frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Øre, i Papbind 1 Kr. pr. Stykket. Manglende Numre tillægges, for saa vidt Forraad haves, à 10 Øre Stykket.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 5.
Søndagen den 31. Oktober 1880.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

Fjerde Kapitel.

Samme Aften ved Midnatstid standsede en enlig Vandrer uden for en rig Borgers Hus i Gent og bankede tre Gange med bestemte Mellemrum paa Porten. Husets Beboere laa tilsyneladende i en dyb Søvn, thi alle Vinduerne var mørke, og ingen Lyd hørtes inden for dem. Ikke des mindre varede det kun kort, før Portdøren lydløs aabnede sig paa sine Hængsler og lod Nattevandreren træde ind, hvorefer den igjen lukkedes til uden Støj.

Med et sagte fremhvisket Løsen gik Vandreren forbi de to Mænd, som fuldt væbnede holdt Vagt inden for Porten, steg op ad en Trappe, der udmundede i Portrummet, og stod snart uden for en Dør, bag hvilken der lød Mumlen af Menneskestemmer. Efter at have banket paa Døren paa samme Maade som før paa Porten, traadte han ind og fandt sig nu i et rummeligt Værelse, hvor en Snes Mænd og nogle faa Kvinder var forsamlede. Deres Dragter viste, at de dels hørte til Adelsstanden, dels til den mere velhavende Borgerstand. Afskedsbægeret var lige i Begreb med at vandre om imellem dem.

I det den fremmede traadte ind, faldt Lyset paa hans Ansigt og beskinnede Karl van Mulers Træk. Den unge Mand saa ophidset og anstrængt ud; han traadte hen til Bordet, hvorom en Del af de tilstedeværende sad lejrede, og sagde:

„Jeg beder undskylde, at jeg trænger mig ind i eders Raadslagning; men jeg har vigtige Ting at meddele.“

„Hvem er den unge Mand?“ spurgte en anselig Krigerskikkelse, der sad bænket for Bordenden og syntes at lede Forhandlingerne. Det var den over Nederlandene saa vel bekjendte Grev Egmont, der senere i Forbindelse med Horn skulde lade sit Liv paa Skafottet.

„Det er en af vore; jeg kjender ham og indestaar for ham,“ svarede Husets Vært, den rige Kjøbmand Klaas van Ruyter.

„Kom da frem med hvad du har at melde,“ sagde Egmont. „Det er vel sagtens ingen god Tidende, kan jeg tro, eftersom slige kun sjælden spørges i disse Tider.“

„Des værre, nej,“ ytrede Karl, „den Tidende, jeg bringer, kan næppe kaldes god. Herman Stryker, som prædikede i Lejren uden for Byen i Eftermiddags, er ved en skjændig Løgn lokket bort fra sit Opholdssted og fængslet. Jeg kommer der ude fra og fik Efterretningen fra en Ven, der var paalidelig underrettet.“

„Stakkels Herman Stryker,“ sagde Egmont, „han staar ikke til at redde, thi han er allerede for længe siden dømt til Baalet. Men hvorledes kunde han lade sig lokke bort fra sit Skjul?“

„Man bad ham komme til en døende for at bringe denne den sidste Trøst, og i det Sted førte man ham i et Baghold, hvor Lansknægtene bandt ham og sporenstregs slæbte ham til Citadellet.“

„Hvem var Ophavsmanden til denne skjændige Streg?“

„Munken, Pater Reginus,“ svarede Karl med

sammenbidte Tænder, „et Uhyre, der ikke synes at kunne mættes af Blod."

„Er Folkene der ude i Lejren underrettede om Sagen?"

„Endnu ikke, men det vil næppe kunne skjules længe for dem."

„Højst rimelig," ytrede Grev Egmont. „Jeg forudser, at vi faar en bevæget Dag i Morgen, mine Venner, men hvorledes det nu end bliver eller ikke: et maa staa klart for os alle, nemlig at Tiden endnu ikke er moden til at bryde det Aag, som tynger paa os. Derfor maa I, saa vidt det staar til eder, med mig virke hen til, at Freden ikke bliver forstyrret. Vi maa endnu haabe at vinde Retfærdighed, uden at udgyde Strømme af Blod."

De forsamlede tilkjendegav deres Bifald, og man beredte sig til at skilles for denne Gang. Værten skjænkede et Bæger Vin til Karl, der saa træt og bleg ud, og da han hørte, at den unge Mand kun ved at klatre langs med Hustagene havde undgaaet at blive fængslet, tilbød han ham beredvillig Ophold i sit Hus, indtil han havde fundet sig et sikkert Tilflugtssted. En Time senere havde alle Gjæsterne forladt Kjøbmandens Hus, og dettes Beboere søgte nu Hvile i Søvnens Arme.

Karl fik dog ikke megen Søvn i sine Øjne; de urolige Tanker, som tumlede om i hans Hoved, lod ham ingen Ro. Atter og atter forelagde han sig det Spørgsmaal, om han ikke havde nedkaldt Forfølgelsen over sine Slægtninges og Venners Hoved ved selv at unddrage sig den ved Flugten. Paa den anden Side kunde han ikke taale at tænke paa, at han skulde have overgivet sig magtesløs til Munkens Hævn, denne Munk, hvis Hænder var plettede med hans Faders og hundrede andre uskyldiges Blod. Det gjærede og sydede i ham, alle hans fromme Moders Formaninger om Forsagelse og Hengivenhed i Guds Vilje var forglemte; han saa kun hendes bitre Taarer, hendes dybe Sorg, da Faderen var revet bort fra hende for at lide en forfærdelig Død. Han havde udaandet paa Pinebænken under Bøddelens Hænder, medens Pater Reginus havde søgt at aftvinge ham Tilstaaelsen om Forbrydelser, der aldrig var komne i hans Tanke. Hidtil havde Karl van Muler kun haft lidt Alvor i Sind; han havde været livlig og bevægelig, oplagt til at være med til en hvilken som helst munter og tankeløs Spøg; denne ene Nats Grublen modnede ham til Mand.

Han var oppe med det første Dagskjær, der trængte sig ind i hans Kammer; han mindedes, at Villiam havde sat ham Stævne ved Havnen, og længtes efter at høre, hvorledes det stod til i Hjemmet. Ad alle Haande Kringelkroge, der var ham vel kjendte fra hans Barndom, forbi Kirker og mørke Klostre samt skydende Gjenvej over Broerne, der i et Antal af flere hundrede førte over de Kanaler, som gjennemskærer Byen den Dag i Dag, ilede han ned til Havnen og søgte nu mellem Skibene, som laa fortøjede ved Bolværkerne, at finde den Brig, paa hvilken Villiam var Styrmand. Efter nogen Tids forgjæves Spejden saa han, at den laa for Anker midt ude i Floden, og at en lille Jolle, der roedes af en halvgammel Ulk, styrede fra Fartøjet ind mod Land.

„Baad ohøj!" raabte Karl dæmpet og vinkede.

„Vel, vel!" brummede Sømanden til Svar. „Nu skal jeg snart være der."

„Er Villiam Franck om Bord?" spurgte Karl, da Jollen lagde til.

„Hvem er det, som spørger?" sagde Sømanden forsigtig.

„Karl van Muler."

„Vel, vel! Saa er Styrmanden om Bord. Stig ned i Jollen, saa lægger vi strax til der ude."

Karl fulgte Indbydelsen og klatrede snart op ad Briggens Faldereb, hvor Villiam stod rede til at modtage ham. Et Øjeblik efter var Karl sat ind i Sagernes Stilling, og Villiam sagde:

„Det er en slem Historie, du har rodet vore gamle ind i, Karl. Jeg ved i Øjeblikket ikke, hvad der er at gjøre, men vi faar nu begge se at lægge vore Hoveder i Blød og finde en eller anden Udvej til at befri dem."

„Jeg melder mig selv som Fange!"

„Det gjør du nu slet ikke," sagde Sømanden findig, „desformedelst at det slet ikke vil nytte det ringeste, uden for saa vidt, at du vil times en Ulykke. Der vil rimeligvis blive anstillet Husundersøgelse baade i dit og mit Hjem, og det fejler sig næppe, at man jo nok vil finde tilstrækkeligt til at bygge en Anklage paa for Kjætteri. Imidlertid er Sagen maaske ikke saa farlig, som den ser ud til. Jeg fulgte efter Vagten og saa, at de blev førte til Raadhuset. Var de blevne førte til Citadellet, kunde vi lige saa gjærne strax have strøget Flaget, der fra vilde man næppe have kunnet tænke paa Flugt."

„Men hvad kan vi gjøre nu?"

„Det kan jeg endnu ikke sige, vi maa handle efter Omstændighederne, som de viser sig at være . . . Jan!" kaldte han, i det han bøjede sig ud over Rælingen.

„Her!" svarede Sømanden, som havde roet Karl ud til Briggen.

„Du gaar altsaa i Land og ser at faa saa meget at vide som muligt."

„Vel, vel, Styrmand!"

„Jo hurtigere du vender tilbage, jo bedre."

Jan nikkede eftertrykkeligt og satte Kaasen ind

mod Land, medens de to Venner gik ned i Kahytten for at raadslaa om hvad der var at gjøre. Et Par Timer efter vendte Jan tilbage og lagde til ved Skibet.

„Hvad nyt?“ spurgte Villiam.

„Sært nyt,“ svarede Sømanden, „hele Byen er som en Myretue, man har pirret op i. Det lader til, at Munken, som prædikede i Gaar, er bleven taget til Fange, og alle Folk er strømmede fra Lejren ind i Byen for at fordre ham udleveret. Der bliver Mudder over en lav Sko.“

„Og hjemme?“

„Ja, Huset er gjennemrodet fra øverst til nederst; det var fuldt af Lanseknægte, da jeg gik der forbi.“

„Hørte du noget om Fangerne?“

„De sidder i Raadhuskjælderen; Slutteren fortalte mig det selv.“

„Godt,“ sagde Karl pludselig, „nu er det Tid for os at arbejde. Lad os afsted hurtigst mulig.“

Som sagt, saa gjort. Sømanden greb atter til Aarerne, og snart gav de sig alle tre afsted ind mod Byens Midtpunkt. Jo nærmere de kom dette, jo tydeligere hørte de den Larm af fjærne Raab, som havde ledet deres Skridt, jo livligere blev den Bevægelse, der ytrede sig i de Gader, de gjennemskred. Væbnede Mænd af alle Samfundsklasser kom ud af Dørene til højre og venstre og sluttede sig til dem, og snart efter drog de som en stadig voxende Strøm ind paa Torvet der var myldrende fuldt af ophidsede Mennesker, som raabte i Munden paa hinanden og svang de mest forskjelligartede Vaaben over deres Hoveder.

„Ned med Spanierne!“

„Bort med Inkvisitionen!“

„Herman Stryker . . . Herman Stryker!“

„Til Citadellet . . . afsted til Citadellet!“

(Fortsættes.)

Engelbrekt Engelbrektsen.

Ved J—n.

De tre nordiske Rigers Forening (1397) var et Kæmpeværk, som vil sikre Dronning Margrete et udødeligt Ry, saa længe Verden staar. Havde de efterfølgende Regenter været lige saa snilde og dygtige, lige saa forsigtige og kloge, som hun var, vilde den treløbede Snor sikkert have holdt længere, end den gjorde; men som bekjendt gav allerede hendes Eftermand Erik Pommerinke Anledning til den Splid og Misfornøjelse, der senere kilede sig stærkere og stærkere ind mellem Broderfolkene, og som kun alt for snart endte med et fuldstændigt Brud mellem Danmark og Sverige. Erik Pommerinke var den første Udlænding, der besteg Danmarks Trone. Han var en svag og troløs, men stivsindet og opfarende Mand og viste snart sin Uduelighed til at bære Nordens Trillingkrone. Den Krig, som Dronning Margrete havde ført med de holstenske Grever om Sønderjylland, fortsatte han, men med en saa jammerlig Ledelse, at den trak ud i hele 23 Aar og først sluttedes Aar 1435, endda med den Bestemmelse, at den holstenske Greve Adolf den 8de skulde beholde det omtvistede Hertugdømme; men denne lange Krig vil vi ikke her indlade os paa, derimod vil vi vende os til Urolighederne i Sverige og navnlig fortælle de vigtigste Træk af den Helts Liv, hvis Navn staar over disse Linjer.

Svenskerne var forbitrede paa Kong Erik, fordi han pressede store Skatter af dem, til Brug ved Krigsførelsen; men endnu mere forbitrede var de over den Strænghed, hvormed disse Skatter blev indfordrede af de af Kongen indsatte fremmede Fogeder. Iblandt disse var der navnlig en Blodhund, ved Navn Jens Eriksen, hvem Svenskerne hadede for hans bøddelagtige Strængheds Skyld. Han faar det Skudsmaal af vor gamle Historiker Barfod, at han ranede Mændenes Ejendom og Kvindernes Ære. „Naar han havde udpantet Bondens sidste Hest, spændte han ham selv for Ploven og hans frugtsommelige Kvinde for Hølæsset, eller han hudflettede dem, skar Ørene af dem og hængte dem op i Røg for at gotte sig ved deres Spræl.“ Det hjalp ikke, at de ulykkelige Bønder klagede til Kongen, thi han holdt dem kun op med tomme Løfter og jammerlige Udflugter; men da fremstod der en Mand, som evnede at befri sine Landsmænd fra Tyrannernes Aag og bringe bedre Gang i Tingene; det var Folkehelten Engelbrekt Engelbrektsen. Han var en Mand af fribaaren Stand, vel lille af Væxt, men kraftig bygget, kjæk, dannet og smuk, hvortil kom, at han var godt inde i Krigsvæsenet og havde ualmindelige Talegaver. „Kort at sige, denne Mand var,“ siger Holberg, „begaven med slige Qvaliteter, der udfordres af een, som Himlen har udvalt at være Instrument til store Revolutioner.“ Han var ansat som Inspektør ved Falun Kobberværk i Dalarne; men da Bøndernes Veraab kom ham for Øre, sadlede han sin Hest og red syd paa for at tale deres Sag hos selve Kongen. For ham fremstillede han nu i djærve Ord, hvorledes Bonden blev behandlet af den fornævnte Foged, og forlangte, at Kongen skulde sende Bud efter Jens Eriksen og tage ham i Forhør. „Viser det sig da, at jeg har ført falsk Klagemaal, da er jeg rede til at tage Strikken om Halsen; men har jeg Ret, da forlanger jeg, at han

skal straffes." — „Du byder noget højt," svarede Kongen; „men rejs nu hjem; jeg skal nok sørge for, at Rigens Raad undersøger Sagen." Dermed slog Engelbrekt sig foreløbig til Ro og drog hjem; men da Rigens Raad havde undersøgt Forholdene paa selve Stedet og afgivet den Kjendelse, at Engelbrekt havde fremstillet Sagen rigtig, drog han atter til Kongen. „Aa, du klager ogsaa altid," udbrød Kongen, „gaa din Vej, og kom mig ikke tiere for Øje." — „Jo, en Gang skal jeg komme igjen," sagde Engelbrekt ved sig selv, da han gik. Nu drog han atter hjem, men denne Gang med den Beslutning at lade Staalet tale for Eftertiden. Han fremstillede sig nu for Dalkarlene, (se omstaaende Billede) dette „kongelige Folk i luvslidte Kofter, født i Armod, klædt og ammet i Møje, haardt og hærdet som Malmen i dets Gruber, men varmt for Frihed og Fædreland, — opildnede

Det hemmelige Raad.

dem til Kampen og lod sig kaare til deres Høvedsmand. I Høsten drog Engelbrekt med sine Folk til Vesteraas for at jage den forhadte Foged bort; men ved fagre Løfter af Raadets Udsendinge lod de sig bevæge til at vende hjem igjen. Jens Eriksen vedblev imidlertid med sine Grusomheder, og Dalkarlene kom derfor igjen; men ogsaa denne Gang lod de sig snakke for, i det Raadet bestemt lovede at afsætte Fogden. Denne blev vel ogsaa jaget paa Døren*); men en anden forhadt Udlænding fik hans Embede, og der gik Ord om, at Kongen nok skulde sørge for, at Bønderne blev pinte endnu værre end forhen. Engelbrekt havde imidlertid faaet 1000 Dalkarle paa Benene og begyndte nu (1434) Kampen for Alvor mod Regeringen og

*) Bønderne faldt senere over ham og afhuggede hans Hoved.

dens Venner, afbrændte det ene Slot efter det andet og fordrev alle fremmede Fogeder og Befalingsmænd fra Landet. Efterhaanden som han rykkede frem med sine Karle, sluttede flere og flere sig til, ja endog en Del af Adelsmændene gjorde fælles Sag med Bønderne. Inden lang Tids Forløb var Engelbrekt Herre over alle faste Pladser i Landet. Ved et Møde, som Rigens Raad holdt i Vadstene, indfandt den mægtige Folkehelt sig og forlangte, at de høje Herrer skulde sende Kongen et Opsigelsesbrev. „Vi kan ikke bryde den Troskabsed, vi har svoret Kongen," indvendte vel adskillige af dem; men Engelbrekt svarede hertil, at naar Kongen rask væk brød sine edelige Forsikringer over for dem, kunde de umulig være forpligtede til at holde deres. „Vil I desuagtet staa paa Kongens Parti," tilføjede han, „saa ser jeg ingen anden Udvej end at give jer i Bøndernes Vold." Dermed tog han en

Engelbrekt og Dalkarlene.

af dem i Kraven og truede med at smide ham ud til Bønderne; men Raadsherrerne gav nu Kjøb og lavede Opsigelsesbrevet i Stand. Engelbrekt, hvis Hær var naaet op til 100,000 Mand, bemægtigede sig nu de sydligste Landskaber samt Halland, der den Gang hørte til Danmark, hvorefter han drog hjem og lod sine Folk gaa hver til sit. Kongen gjorde nu i Slutningen af Aaret et Tog til Stokholm for at bringe Svenskerne til Lydighed igjen; men hermed gjorde han kun ondt værre, thi Bønderne og til Dels Adelen rejste sig igjen, og Kongen maatte drage tilbage til Danmark med uforrettet Sag. Ved Nytaarstid sammenkaldtes der derefter en Rigsdag i Arboga, og her valgtes Engelbrekt enstemmig til Rigsforstander. Svenskerne var nu villige til at slutte Fred med Kongen, der i denne Anledning igjen drog op til Sveriges Hovedstad. Halland skulde gives tilbage til Danmark, de svenske Slotte maatte kun betroes til indenlandske Mænd, en Drost og en Marsk skulde

udnævnes til at staa for Styret, naar Kongen var fraværende, Engelbrekt skulde have Ørebro som Len, og al Ufred skulde derefter være gjemt og glemt. Kongen gik ind paa Forliget, men overholdt det ikke, og da han derhos paa Hjemturen plyndrede de svenske Kyster, kaldte Engelbrekt igjen paa sine Karle og drog, tillige med den nyvalgte Drost Karl Knutson, imod Stokholm, der snart faldt i deres Hænder. Rigets Stormænd holdt derefter en Herredag, ved hvilken et nyt Rigsforstandervalg blev foretaget. Karl Knutson blev valgt; men da den tilsidesatte Engelbrekt og hans talrige Venner ytrede lydelig Misfornøjelse herover, maatte Karl Knutson finde sig i at dele Befalingen med Engelbrekt. Denne drog syd paa med sin Hær og begyndte en ny Kamp for Fædrelandets Frihed og Selvstændighed. Paa nogle faa Maaneder havde han ikke alene tilbagevundet næsten alle Landets Slotte, men havde endog indtaget Bleking og Halland.

Hermed var hans Livsværk til Ende. Endnu inden Felttoget var forbi, blev han syg og maatte drage hjem til sit Len Ørebro. I Nærheden af samme boede en af hans Fjender Bengt Stensson, med hvem han dog nu sluttede Fred og Forlig. Bengt havde imidlertid en Søn, Maans Bengtsson, i hvem Hadet til Engelbrekt vedblev at koge, og da den sidstnævnte en Aften paa en Rejse vilde gaa i Land paa en lille Holm i Bjørksund, faldt Maans over ham og myrdede ham med Øxehug i Hoved og Hals (1436). Sorgen over den tapre og ædle Helt var stor i hele Landet. Morderen tog Flugten, men Bønderne stak Ild paa hans Fædrenegaard og jævnede den med Jorden, hvorefter de førte Engelbrekts Lig til Ørebro og jordfæstede det hæderligt. „Saadant Endeligt fik denne store Mand udi sit Fædrene Land, som han havde vovet saa ofte sit Liv for," siger Holberg. „Bønderne dyrkede ham lang Tid som en Helgen, ja ansaa ham som en Martyr, der var død for Landets Frelse. Alle forundrede sig over, hvorledes en saa maadelig Person turde understaa sig at omkomme saadan Mand; men man mærkede siden, at der var andre større Mænd med udi denne Læg, og røbede Marsken Carl Knudson sig strax selv, i det at han offentligen tog Mogens Bengtson udi Forsvar og lod udgaa Breve over det hele Land, at ingen maatte forkaste ham denne Gjerning." Men var end Helten segnet for Snigmorderstaalet, saa tilintetgjordes ikke derved hans Manddomsdaad, som var at frelse Fædrelandet fra fremmed Vold og Uret. Ved hans Død sang hans Ven Biskop Tomas:

„Herre Gud! där i himmerikes bo
låt honom njuta, det han var Sverike tro!
Jungfru Mariæ, med din heliga bön
du hjälpe hans själ till himmerikes lön!
Alle Guds helgon i himmerik,
beden för honom evinnelik!"

Hvorledes man kan blive en klog Mand.

(Optegnet af J—Sk.)

Tørstrup Møller og jeg sad en solblank Efteraarsdag og styrkede os efter Jagtdagens Strabads ved en Bid Brød og en Pibe Tobak, og da gav han mig denne Fortælling.

„Om jeg kjender ham! De kan stole paa, jeg kjender ham saa godt som nogen. Vi tjente i sin Tid en Husbond i Bølling, han og jeg, han for Karl, jeg for Halvkands eller Storslubbert, de ogsaa kalder det, og den Gang var han ret en syges Skalk; jeg forsikkrer, der sad omtrent lige saa mange Skjælmsstykker i Hovedet paa ham, som der var Dage i Aaret — et godt Hoved sidder der for Resten paa ham, min Sandten gjør der saa.

Men saa var det jo, han kom i Lav med den her kloge Smed. Hvad var det for en? Smeden? Aa, det var saadan en sær sort gammelagtig Stoder, som boede omme i en Udside af Byen og levede af Bismere og Træskobeslag — smede dem, forstaar sig — og saadan andet Smaatteri; men den største Næring havde han nok ellers af det, han var inde i den her Videnskab at kunne skære Grise og Kalve og dokterere ved andet umælende. Signe og se Forvarsler kunde han ogsaa, og somme Folk sagde for vist og sandt, han havde baade „Cyprianus" og „Hendrik Schmidt". Hvornaar og hvordan Niels Gertsen kom i Lav med den her sære Smed, kan jeg ikke her melde noget sikkert om. Nogle vilde have til, Niels kom i med ham en Nytaarsaften, da han og et Par andre var ude og vilde drive Løjer med ham, stoppe hans Skorsten eller saadan noget, andre derimod sagde — og de var nok nærmere ved Sandheden —, at Niels havde en Vinteraften reddet ham fra et Par Kumpener, der var efter ham uden for Bølling — enten det nu var for Spøg eller Alvor — og vilde have Klør i det Korn Skillinger, han havde bjærget sig paa en af hans Vandringer med Kramkisten — for han trippede af og til ud omkring i Landsbyerne for at sælge det her Jærnsmaatteri, Smeden. — Naa, ihvilketsom, inden vi saa os til, havde han sit Strøg der ude hverandet lidt. Folk smilte; de ventede, der skulde komme kostelige Løjer ud af den Omgang, men de blev lumsk narrede, der kom skam ingen. Smeden døde, og det var ramme Alvor. Kone og Børn var der ingen af, andre Slægtninge ikke heller. Niels arvede ham og sørgede for, han

fik en hæderlig Jordefærd. Mammen og Herligheder var der vist tyndt med efter ham; det meste af det der var, Hus og Have og Smederedskaber, gik nok med til at dække Udgifterne og lidt Klatgjæld, det havde lykkedes Smeden at samle.

Naa; men de her Bøger, de spøgede i Hovedet paa Folk; for ingen havde kunnet faa Øje paa dem, da de begyndte at rumstere op derude. Niels havde naturligvis stukket dem til Side, hed det.

„Sig mig nu oprigtig, Niels," sagde jeg en Gang til ham, vi var ene i Kammeret, og han sad og rodede om i sit Skrin, „har du virkelig de her to ræddelige Bøger, en kan læse den slemme til sig i?"

„Folk vil jo med Vold og Magt have det," svarede han og knistlo, „hvi skal jeg saa ikke lade dem blive i Troen."

„Aa, lad mig se en af dem?"

„Hold du din Næse ved dig selv, Klør Es," siger han, i det han smækker Laaget i og tjatter mig over Fingrene. „Ved du ikke, hvordan det gik Konen, der læste i saadan en Bog; hun læste og læste, og jo længer hun læste, jo tykkere vrimlede det omkring hende af Høns, sorte Høns, og Kyllinger i Stuen, hvor hun sad, og de begyndte at hakke og kradse efter hende; men saa kom Manden farende og rev Bogen fra hende, smækkede hende en ved Hovedet, saa det sang ved hendes Øre mange Dage efter, og gav sig saa til at læse Stuen tom igjen. En skal kjende at læse baade frem og tilbage, Farlill', agt det; en skal baade kunne kjøre og vende — men det forstaar du ikke endnu, derfor vælter du og saa tit, som du gjør, Mester Bertel."

Har han dem eller har han dem ikke? maatte jeg spørge mig selv.

Saa hænder det en Høstdag noget efter, og mens den her Cyprianus-Snak endnu saa smaat var oppe, at en af vor Husbonds aller bedste Kør — han havde faaet dem i Medgift med Konen — gaar hen og forsluger sig i nogen Ungkløver og faar jo da en Bælg som en fyldt Humlesæk. Vi travede den og lod den gumle paa Tøjrestagen og paa en tjæret Halmbaandsknude, lige meget hjalp det, Koen blev tykkere og tykkere.

„Ja jeg ved et Raad," siger han saa, Niels; „rigtignok har jeg aldrig selv prøvet det, men jeg ved saa meget, at kan det ikke hjælpe, saa er der intet paa Apoteket, der kan. Vover du Koen, Husbond, saa vil jeg forsøge det?"

„Kom bare med det," siger Manden. „Jeg vover Koen, den styrter jo ligegodt."

Det var kun et Øjebliks Sag, saa havde Niels hentet en Kniv med et langt smalt Blad inde i sit Skrin, skaaret en Hyldepind til og skudt Marven ud, og det her Hylster satte han saa paa Knivsbladet, saa der stak kun en lille Spids som en Pen udenfor. Nu gaar han saa og lurer lidt paa Konen, siger ingen Ting, men tager ligesom Sigte paa noget og stikker saa til, ind i Trommen paa Koen.

„Hu!" skreg vor Madmor, „aa . . . ja!" lagde hun til, og saa skvat hun i det samme, som om hun var skudt; væk var hun, daanet. Hun havde staaet og klaget sig over den sølle Ko, Folk var komne til — det gik nemlig for sig lige udenfor Gaarden i Toften ved Vejen — og Grete Bødkers havde da ogsaa haft den store Slumpelykke at støde til i allen god Lav med Potte og Bindehose. Det var Vand, dette her, paa Gretes Mølle; for hun var just et af de Kvindfolk, der løber om med en Bindehose og bjærger paa Livet ved at fortælle nyhedssyge Gaardkoner Sladder og Bynyt. Aa, De skulde bare have set hende ved det her Optrin. Hun rakte lang Hals som en Gase, og sikken et Par Smaamaaner hun stod og laante Niels, alt mens han gik og syslede med Hyldepinden og det, men især da han stak Himstrigimsten ind i Koen, og Vejret hvislede ud som af en oppustet Svineblære. Det er livagtig, som jeg kunde se hende for mig. Nu, kort at fortælle, Koen kom sig. Vor Mo'er kom ogsaa til Eje igjen, og om Aftenen opvartede hun os med en Hønsekjødsuppe til Nadver, som min Sandten var værd at knappe under Vesten, kan De tro.

„Spis, Niels, nu skal du tage ved og spise dig noget, det har du fortjent," sagde hun hverandet lidt.

„Ja tak, tak, Madmo'er, men jeg maa da passe paa, det ikke gaar mig som Koen; hvem skulde saa trommestikke mig," svarede Niels, og vi lo. — Ha ha ha! ja morsom kunde han være.

Nu, hvad gaar imidlertid for sig: knap en halv Snes Dage efter kommer en Karl fra Nabobyen flyvende paa en skumsvedt Hest op til os paa Høstageren og beder fra hans Husbond, om Niels ikke maatte komme derop, de havde en toaars Kvie, som havde forslugt sig eller faaet Skarn i sig, de vidste ikke hvilket, men galt fat var det da.

Det forstaar sig, han maa, siger vor Mand; den fremmede tog Høleen, og Niels smed sig paa Hesten og hallov!

Men inden Niels nu kom til Stedet, havde Kvien kylt sig; den var væk, lod det til.

„Jeg vil alligevel vise dig, hvordan det gaar til at kurere dem for den Syge," siger han, Niels, til Manden; „saadan og saadan, du stikker ind i den Retning og lader Hyldepinden blive siddende i, til Hovedet er bleven slunken," — og saadan fremdeles henad Vejen, og han stikker imens Indretningen i Kvien.

„Hm, hm. Men Ordene, der hører til, maa vi ikke ogsaa faa dem at vide,“ spørger Røgteren, en gammel Fyr, som stod og saa til.

„Ordene?“ svarer Niels, „aa ja, hvorfor ikke,“ — jeg kan tænke mig til, at i det han sagde det har han faaet de Trækninger om Munden, han altid fik, hver Gang Skjælmen for i ham —, Ordene de lyder saadan: „Herutus Slubbertus.“

„Herutus Slubbertus,“ mumler Røgteren efter.

„Naa, ja ja,“ tager Manden Ordet og siger, „de er spildt her,“ og saa befaler han Røgteren kaste en Kule og smide Hovedet i, og Niels byder han ind paa en Dram og Bid Brød for hans Umage og Villighed.

(Fortsættes).

Smaating.

Opdaget. En Godsejer, som ikke levede paa den bedste Fod med sin Ægtefælle, var en Gang nær ved at miste hende, i det hun faldt ned i en lille Flod, som gjennemstrømmede hans Gods. Han bekjendtgjorde sin Glæde over den lykkelig afvendte Fare ved en autograferet Rundskrivelse og ventede paa Lykønskningerne. Kun en gammel Onkel til Godsejeren skrev i al Korthed: „Jeg har jo altid sagt dig, at Floden er altfor lav.“

Bedre er bedre. En Komponist lod sig melde hos Rossini, som modtog ham meget venligt og bad ham spille en af sine Kompositioner. Komponisten følte sig særdeles smigret, satte sig til Klaveret og begyndte at arbejde af al Kraft med Hænder og Fødder, Øjne og Næse. „Hvad er det?“ spurgte Rossini, da han var færdig. „En Sørgemarsch, som jeg har komponeret i Anledning af Meyerbeers Død. Hvorledes synes De om den?“ — „Slet ikke saa daarligt, men det havde været endnu bedre, hvis De var død, og Meyerbeer havde komponeret Deres Sørgemarsch.“

Meget sandt. „Holder De meget af Anekdoter?“ spurgte en Herre en anden tilstedeværende i et Selskab.“ „Aa, ja! Gode Anekdoter er ikke daarlige.“

En ejendommelig Slags Udgangsbilletter. I japanesiske Teatre bruger Publikum, ligesom hos os, at forlade Pladserne imellem Akterne, og faa derfor ved Udgangen Teatrets Stempel paatrykt med blaa Farve paa den indvendige Side af Haanden.

Fiffigt. „Hvad koster Sauce?“ spurgte en Herre, som studerede Spisesedlen paa en Restauration. „Det faar Herren til,“ svarede Opvarteren. „Og Brød?“ — „Det faar De til Saucen.“ — „Maa jeg saa bede om Sauce og Brød.“

God Afsætning. „Hr. B. er dog en dygtig Skribent!“ sagde en for nogle Aar siden. „Han expederer fem, sex Bøger ud ad Gangen?“ — „Ja, det er godt nok; men har de ogsaa Afsætning?“ — „Afsætning? Forlæggeren sælger dem endog i Pundevis!“

Skinsyge. „Hvem holder du mest af: Goethe eller Schiller?“ spurgte en Elsker, for at erfare sin elskedes Smag. — „Er De nu allerede skinsyg, min Herre,“ svarede hun stødt, „saa er det bedst, vi i Tide hæver vor Forbindelse.“

Angeren. I et muntert Selskab skulde enhver sige, hvad han mest angrede i sit Liv. En lystig Mand sagde: „I den første Uge af mit Ægteskab vilde jeg spise min Kone af bare Kjærlighed; nu angrer det mig, at jeg ikke har gjort det.“

At gjøre Nytte lige til det sidste. Papirfabrikanten: „Hvad ønsker De?“ Skriveren: „Her har jeg en Frakke, der er revnet i alle Ender og Kanter — fuldstændig laset. Kan De ikke lave mig nogle Ark Klatpapir af den?“

En Trusel. Vagabonden: „Det siger jeg Dem rent ud, Hr. Arrestforvarer: jeg kommer aldrig mere tilbage til Deres lumpne Hundehul; thi saadan en jammerlig Arrest som den, jeg tilbragte Natten i her hos Dem, har jeg endnu ikke haft paa hele min Rejse!“

Grundig Oversidden. En Dame kom paa et Bal i den samme Balklædning, hun havde været i paa det sidste Bal. „Se blot,“ hviskede en anden smuk Dame til sin Naboerske, „nej se en Gang, hun der sidder endnu over fra sidste Bal.“

Historisk-geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to Statsmænd under Kristian den 7de: En Flod i Indien, — en By i Holland, — to ved hinanden liggende danske Øer, — en Flod i Mellemevropa, — en By i Amerika, — en Flod i Sønderjylland, — en By i Frankrig, — en Flod i Spanien.

C. B.

Firkantet Nød. Af 4 A, 4 E, 2 G, 2 L, 2 N, 1 B og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første os fortæller
om ældgammel Tid;
det andet grumt blev dræbt
af sin Broder i Strid.
Det tredje kalder Vrede
og Utilfredshed frem;
det fjerde som Maal
man har i hvert et Hjem.

A. & L.

Udgravningsarbejde.

I følgende Vers er fire Hovedstæder begravne. Hvilke?

Skal vi en Tur til Skoven gaa?
Spørg, lille Inger, om du maa!
Ser vi et elskende Par i Skoven
lytte til Fuglenes Sang fra oven,
da vil jeg vædde, at Henrik det er,
som gaar omkring med sin Hjærtenskjær.

Tal- og Bogstavgaade.

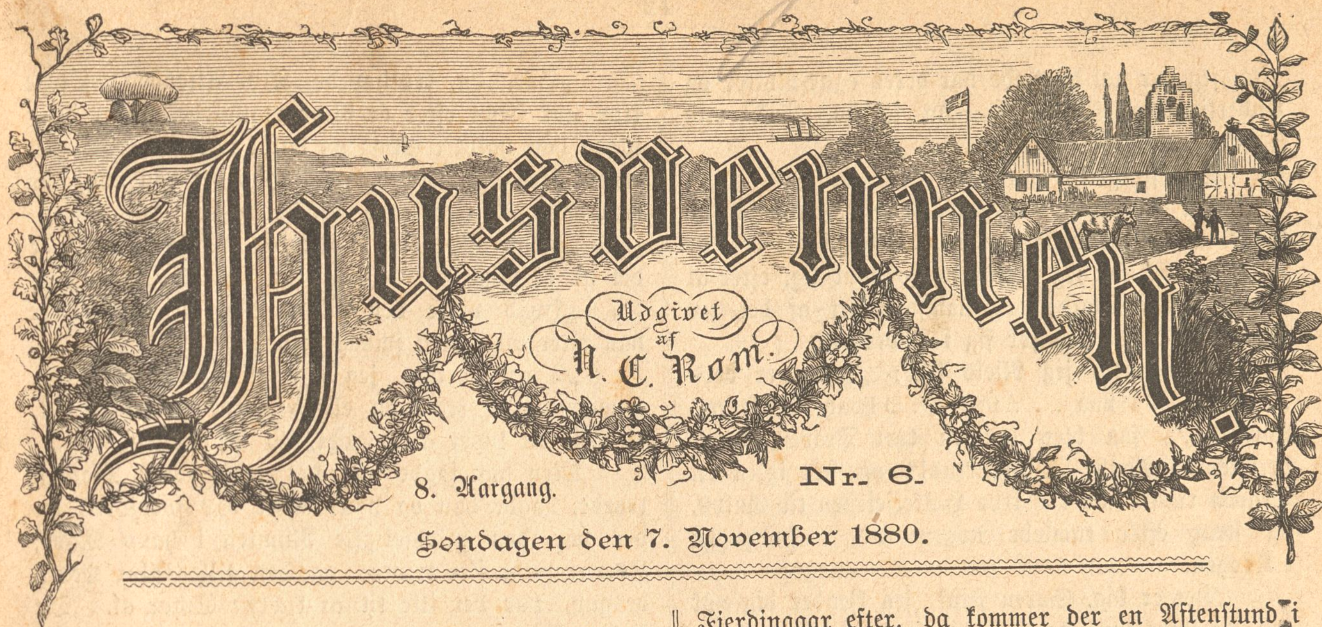
G A N G
1 2

Opløsninger fra Nr. 4.

paa den firkantede Nød:
KRAM
RIGA
AGER
MARK

paa Gaaden: Korset — Korset.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn.

8. Aargang. Nr. 6.

Søndagen den 7. November 1880.

Hvorledes man kan blive en klog Mand.

(Optegnet af J—Sk.).

(Fortsat).

Hvad gaar for sig: som de sidder allerbedst og snakker om Korn og Kvæg, eller hvad det nu var, kommer den gamle Røgter rokkende og travende og raabende hen forbi Vinduerne.

„Hva ... hva ... hvad er der ved'et?" raaber Manden ham i Møde i Døren.

„Nu har jeg, saa gammel jeg er, aldrig i mit Liv kjendt Mage til forunderligt Blikspil og Troldomskunster. Som jeg kommer og vil slæbe Kvien hen i Hullet, gaar den, min syndige Sjæl, og piller af vor Mo'ers Kaaltoppe."

Niels stak i at le, men tog sig strax i det og sagde grumme alvorlig til Røgteren: „Hør, Mikkel, det er ikke værd, det kommer ud mellem Folk."

„Det vilde være en ringe Løn og Tak," siger Manden, „at føre dig i Ulejlighed og Filteri med Præst og Øvrighed da. Du holder Bøtte, Mikkel?"

Jo ... o, Mikkel var gammel og snu, sagde han, han havde lært at tie. Han fortalte det ogsaa kun til alle dem, han mødte paa Malkevejen.

Men da den her Historie kom Grete Bødkers for Øre, sagde hun: „Vil I nu give mine Ord Magt da? Siger jeg det ikke, og har jeg ikke nok sagt det: han kan noget, han har Bøgerne; han lærer Dæ'me hans Sipretikunster af Sypriaanus. Der er jo Syn for Sagen — hvad vil I snakke!" Og der var flere af den Mening end Grete.

(Værs'god, der er Tobak og Svovlstikker.)

Lad mig nu se — jo rigtig, det var knap et Fjerdingaar efter, da kommer der en Aftenstund i Mørkningen, som jeg staar og vander Heste ude i Baggaarden, en fremmed Mand ind fra Vejen og giver sig til at snakke med mig om Vejret og roser Hestene for den gode Stand, de var i.

„Men det er jo ikke at undres paa," hvisker han og sukker, „jeg siger, det er jo ikke at undre paa, nej, det er ej, siden I har ham i Gaarde, I har, til at afvende Plager og Ondskabsmagter, ak nej! Mon han er til at komme i Tale, lille Søn?"

„Hvem er det, I staar og snakker om?" svarede jeg noget studs; for De har jo vel nok lagt Mærke til, der er intet der pirrer saadan en Halvkarl værre, end naar nogen minder ham om, han er ikke Karl endnu.

„Hvem andre end den kloge Karl, I har, lille du; Niels Gertsen er jo hans Navn."

„Va'r I jer heller for at komme i Lav med ham."

Jeg saa, det gav et Skuds i ham; det gottede mig.

„Er han ... han ... er han ikke god at komme i Lav med?" hviskede han saa forknyt, at jeg fortrød, hvad jeg havde gjort.

„Aa jo, naar en tager ham paa den rette Maade," sagde jeg saa. „Gaa I kun ind til ham, det er ham, der fløjter inde i Foderloen."

„Hvordan er den rette Maade, min lille Dreng? Sig mig det, skal du faa en Drikkeskilling, jeg siger, saa skal du faa en Drikkeskilling, Søn."

Nej, nu for Hovmodsdjævelen i mig ret for Alvor. Kalde mig rent ud Dreng!

„Jeg vil ikke have jere ... Penge," sagde jeg, „men jeg vil sige jer saa meget, vil I have gode Raad af ham, skal I gaa stiltiende ind paa ham og pirre Luen af hans Hoved og saa sige Slubbertus. Det hører han."

„Hm, hm. Det var da sært," mumlede han.

„Ja, jeg har nok hørt, de har deres egne Nykker og Underligheder, de Folk. Ja ja da, Tak, min Dreng."

Saa stolprede han af.

Det kan Skam gjærne være, Husbonds de blankbrune Stadsheste den Aften ikke fik alt det, de kunde drikke; for jeg higede jo, forstaar sig, efter at komme ind i Stalden og namse noget af det her Spil, der skulde gaa for sig i Foderloen.

Først hørte jeg Niels sige: „Hvem er det? . . . naa . . . naa . . . hva' . . . hvad Rakkerens Pine . . .", saa blev der en kort Traven rundt, derefter et Raab: „Slubbertus!" og saa igjen en Traven rundt, saa buldrede Hakkelsekisten til Gulvs, og strax efter tumlede nogen ned i Hødyngen i Krogen.

„Det er dig, Søren Fink, jeg kjender dig nok paa dit store knoklede Skrog," sagde Niels nok saa muntert. „Der blev du ellers slemt til Bogfinke, min Fa'er."

„Nej, jeg er Momme fra Højballe, jeg siger, fra Højballe," lød det fra Høkrogen.

„Hva . . . hvad er det?"

Jo det var rigtig nok Momme fra Højballe, som gjærne vilde bede ham om gode Raad.

Da var det en sær Maade at bede om Raad paa: liste sig ind og kradse og overgramse en i Ansigtet.

Det var den rette, havde „Drengen," der vandede Heste, sagt.

Dumrian, jeg var! at jeg ikke havde kunnet sanse det og sørget for et Lukkelse til hans Mund. Der havde jeg nok ellers bundet Ris!

„Saa . . . aa," sagde Niels — det var halvanden Alen langt det samme saa . . ., „er du der inde, Bertel?"

Bertel var naturligvis ikke i Stalden i det Øjeblik. Saa begyndte Højballemanden at hviske.

„Nej, det kan jeg ikke have med at gjøre," hørte jeg Niels svare. „Jeg forstaar mig i Grunden ikke stort paa saadan noget; det er bare Folk, der er kommen i den Tro."

„Jeg forstaar ham nok, jeg siger, jeg forstaar ham nok; men jeg vil sværge ham til, jeg skal ikke røbe noget for nogen. Aa hvad," bad han saa indtrængende, „gjør en god Gjerning, gjør vel imod mig arme Mand og skil mig af med den græsselige Plage, onde Mennesker har smidt paa os, vi sølle uskyldige Folk."

Og hist op og her ned i samme Skure.

„Ja ja da, jeg skal saa komme og gjøre min Flid," lovede Niels til sidst.

Manden kom med Taksigelse paa Taksigelse; Niels fulgte ham uden for Gaarden og kom tilbage ind i Stalden.

„Hør, du krølhovede Klør-Attenben, Ørene kløer nok slemt efter at blive manglede, lader det," sagde han halvt i Spøg og halvt i Alvor. „Sætter en vildfremmed Mand ind i Hovedet paa mig! Ja kom bare ikke tiere med de Spilopper."

„Hvad vilde den Mand dig, Niels?" dumpede det ud af mig.

„Hvad vilde den Mand dig, Niels!" abede han efter mig, men smaagrinte.

„Tror du ikke, jeg mærkede, du lurede, din Himmelhund! Kan du ellers holde tæt? Ja vist, ja vist, du lover altid godt, dit Spøgelse."

Men han sagde mig det lige godt. Manden troede, baade han og hans Køer var forgjorte, for der var den græsseligste Rumlen i hans Mave; Køerne vilde ikke trives, og den lille Slat Mælk, de gav, var der ikke til at kjærne Smør af. Det skulde Niels nu hen at raade Bod paa, om han kunde. Aa, om jeg ikke maatte komme med ham paa den Rejse? tiggede jeg, — for jeg mærkede, han kom mer og mer i Solskinshumør. Han havde ogsaa en Orm, Niels, ligesom saa mange andre. Det, at der kom en Mand tre — fire Mil fra til ham, kunde jo ogsaa nok kilre og sætte i godt Lune.

„Nej nu tror jeg, Trolden spiller for dig, Klør Knægt! forlanger du oven i Kjøbet at komme med," svarede han og kneb mig i Ørene. „Bare du ikke forkludrer mig det hele. Ja ja da, du kan jo se, om du maa faa Lov af vor Mand til at følge med."

Det mente jeg nok, jeg kunde; for jeg var Skam i Husbonds Kridthus.

Søndagen efter, om Morgenen tidlig — ja det er forunderligt, jeg husker alle de Smaating, men de staar saa tydelig for mig alle —, saa drog vi af. Husbond havde ingen Indvendinger gjort, især da Niels lod ham forstaa, hvad der var paa Færde, og at han maaske kunde have min Hjælp og Bistand nødig. Det havde han nu for det første ogsaa, for han trak et Par store Bylter op af Kisten, som jeg maatte bære den ene af. Hvad det var og hvad til, spurgte jeg. Det skulde jeg tids nok faa at vide, svarede han. Da vi saa hen ved Middagstid naaede frem til Højballe, holdt vi et lille Pustehvil i en Kratskov uden for Byen, og der kom Bylternes Indhold for Dagens Lys: en gammel storskygget Kabuds af Hundeskind og en falmet ruststrød Hareuldshat og saa en gammeldags Frakke fra Kong Volmers Tid med urimelig høj Krave, Tombakknapper og et Par allervældige lange Skjøder. Niels trak Frakken og Kabudsen paa; men da han stod for mig i den Mondur, maatte jeg skoggerle.

„Du er altfor grinmundet, Klør-Attenben. Der, tag den paa og stop saa Munden med det. Spørger nogen dig om noget, siger du bare „hys"

og slet ikke andet, og vover du at knyste eller grine, times du en lille Ulykke, naar jeg faar dig for mig selv igjen."

Og da jeg saa havde faaet den gruelige Bøtte til Hat paa — jeg druknede næsten i den —, og Niels havde skaaret sig en tyk Hyldestamme til Stav og nogle Tveger og krogede og krinklede Pinde, som han skar Skurer og Streger i, saa holdt vi vort Indtog i Højballe By, en Ende af den kun, Niels spankede foran, jeg traskende bag efter med Hareuldshatten nede om Ørene. Det har rimeligvis ikke set saa meget hverdagsligt ud, vort Optog, for de gode Højballinger, vi kom forbi, stak Hovederne sammen og maabede, som de nylig havde faaet Øjne. En enkelt en grinte og pegede Fingre, og et Par Stykker fulgte en Tid bag efter os, men da Niels havde forespurgt sig om Vej til Mommens Gaard ved en gammel Kone, vi mødte, og som krummede sig helt ned i Grøften, tabte jeg dem strax af Syne.

„Du skal lade være at gaa og se dig om," brummede Niels til mig, han gik saa stiv som en Staver.

Saa naaede vi vort Bestemmelsessted, en lille Gaard et Stød uden for Byen. Det saa forfaldent og grumme uordentligt ud i hver en Krog. Manden tog mod os med Huen i Haanden og begyndte strax at snakke og jamre om det her Rumleri i hans Mave, men Niels vinkede af og sagde med en sær hul og dæmpet Røst:

„Først til Stalden."

„Ja, jo, ja," svarede Mommen, han var saa føjelig som en Pilevøje.

„Gaa saa ud og tilluk Døren."

Han mere fløj end gik ud af Stalden. Køerne, det sølle Kræ, var hudmagre og saa gruelig forhutlede og vanrøgtede ud. Der var Fjællevægge i Huset, Kulde og Væde havde frit Kjørind ad Sprækker og Aabninger, og muget var der vist ikke i de sidste fjorten Dage.

Hvad vi tog os for der inde? Vi kæmpede jo med Troldtøjet. Niels gik længe frem og tilbage i Stalden og mumlede og mumlede, saa stak han en af de krogede Pinde ind hist og en anden her i Høstænget over Kræet, gravede et Par Smaahuller og dækkede dem til igjen; jeg sled med at staa og se til. Da saa Troldtøjet var overmandet, bankede vi paa Døren, og Manden kom og lukkede os ud. Han var gulgraa i Ansigtet som et Stykke tørt Bøgebrænde.

„Fik I Magt med det?" hviskede han til mig, mens Niels gik rundt om Stalden.

„Hys . . . s!" svarede jeg og rystede paa Hovedet. Jeg tror Skam ikke, han kjendte mig igjen, det havde jeg halvvejs gaaet og frygtet for.

„Nu følger du med mig," bød Niels og tog ham i Trøjen.

„Aa, kan jeg ikke blive fri?" stammede han og strittede imod. Men her hjalp hverken Løn eller Bøn, han maatte følge med en Omgang omkring Kvægstalden.

„Hør nu godt efter," sagde Niels saa. „Allerførst, og det i Morgen den Dag, sørger du for at tætte alle Væggene saadan med Halm, at ingen kan se ind til dit Kræ med onde Øjne, rigtig tæt maa det være, for det er ind ad Sprækkerne, det meste Troldtøj har haft sin Gang; saa skal du sørge for at holde rent baade for og bag Kræet og give det Æde og Drikke til bestemte Tider, saadan som du ser det opskreven paa „Reseften". Alt det skal gjøres til Punkt og Prikke, og du skal gjøre det i egen Person. Sker det ikke, saa dør først hvert Høved, du har, og siden farer alt Troldtøjet ind i dine Indvolde og rumler dig til Døde."

Det gyste i den sølle Mand. Han forsikrede, han skulde nok gjøre, som der var sagt ham. „Men kan jeg kun bare overkomme det," indvendte han sagte.

„Du skal," sagde den kloge Mand haardt og bestemt.

„Ja, ja, ja."

Efter det kom vi til Bryggerset, til Stampekjærnen, Flødebøtten og de andre Mælkekar; grisede var de, og sure lugtede de. Niels gik først rundt om dem og mumlede noget, og saa blev Konen og Datteren kaldt ind — to rigtige Slusker begge, Konen turde ikke komme nærmere end til Døren. Datteren maatte strax til at røre Lemmerne med at skruppe og skylle de her Trækar i varmt Vand, og jeg hjalp til paa Kraft, men stiltiende maatte det gaa til, ikkun Niels, den kloge Høne, gik rundt om os og mumlede hans Hokus Pokus og gav imellem Stunder et lille Raab og slog ud med Haanden, ligesom han viskede en en Lussing. Jeg laa og sled med at holde en Skoggerlatter i mig.

Omsider fik vi da ogsaa Bugt med Troldpakket der, og Spande og Fade saa nu saa skinnende hvide og rene ud, at det var en Lyst.

„Giv nu godt Agt paa mine Ord, min lille Pige: se endelig at holde jer Mælkekar og Kogekar i samme Stand. Forsømmer du det, kommer det til at svie til jer alle sammen, det kan jeg spaa jer, og du bliver enten slet ikke gift, eller ogsaa faar du en gammel drikfældig Enkemand, som prygler dig med en Hæsselkæp, saadan vil de her Ondskabsmagter vide at mage det. Lad mig nu bare se, du holder det i god Skik og Orden i Huset, saa skal du se."

Og saa gik han hen og skrev med Kridt paa begge Dørene: Medardus, Medardus, Medardus.

Ovenpaa den her Dyst med Trolderiet, som det jo havde taget Tid at faa til at fortrække,

kunde vi nok have nødig at faa noget at styrke os paa, og det fik vi ogsaa, en hel stegt And lagde vi to kloge Høns saa rent øde, at der blev kun det bare Skrog tilbage. Saa brød vi op, for Aftenen tog til at falde paa, og der begyndte at indfinde sig en og anden Højballing, og dem skjøttede vi ikke om at komme i Lav med. De satte store Øjne op og sagde Godaften, da vi spankede igjennem Stuen, hvor de sad, men sagde ellers ikke et Muk. Momme fulgte os uden for Gaarden.

„Hvad er jeg ham nu skyldig?" spurgte han.

„Følg nøje mine Raad og kom til mig om en Maaned," svarede den kloge Mand.

„Aa bi lidt! vil han saa ikke nok sige mig Raad for det her Rumleri i min Mave, aa hvad?" tiggede han.

„Hvordan griber det fat?"

„Ja, først spænder det mig her i Nakken, og saa galopperer det ned ad mine Rygstykker, og saa børster det ind paa min Hjærtekule, og saa ligger

Tumulten.

det og tordner og kjører og rumler i mine Indvolde som en syges Ulykke, jeg siger, som en syges Ulykke — aa ja!"

„En farlig, farlig Syge! Naa, lad os se. Kjøb paa Apoteket for en Tremarks Penge af et hvidt Pulver, som kaldes kulsurt Natron, gaa saa hver Morgen, inden Sol og Folk staar op, ud til et rindende Vand, stiltiende maa det ske, tag en Kopfuld af det rindende Vand og kast en Teskefuld af det hvide Pulver deri, drik det, gaa saa rask og stiltiende hjem og paa dit Arbejde. Husker du det?"

„Jo, hvidt Pulver, som kaldes kulsort Natron, jo Hvid — kulsort Natron. Tusend, Tak!"

Saa skiltes vi. Og godt var det, for det rigtignok paa høje, høje Tid, jeg kom saa langt fra ham, at jeg turde lade det faa Luft, som jeg saa længe havde maattet dølge i mig. Men Niels tog ingen videre Del i min Lystighed, han gik stille og

tankefuld forved mig, og omsider standsede han og sagde: „Saa saa! hold nu endelig op en Gang med den Skrannen. Kan du da ikke se, dit Tosse-hoved, der er Alvor under det." Og det blev ikke sagt i nogen blid Tone da; — men ellers ikke et Ord mere den hele Hjemvej.

(Sluttes.)

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Saaledes lød Raabene rundt om i den oprørte Skare, der øjensynlig kun manglede en An-

Foran Raadhuset.

fører for at lade disse Raab gaa over til at blive Handling. De spanske Lanseknægte saa man intet til, de havde trukket sig tilbage til Citadellet og afventede bag dettes Mure, hvad der vilde komme. De kjendte Gents Borgere fra gammel Tid af; tredive Aar i Forvejen havde Byen kæmpet en haardnakket og fortvivlet Kamp med Karl V., før det lykkedes denne at bringe de 80,000 væbnede Folk, som Byen kunde stille paa Benene, til Fornuft.

Pludselig opstod der en Bevægelse i det ene Hjørne af Torvet, og man saa flere adelsklædte Ryttere trænge sig frem gjennem Folkehoben.

„Grev Egmont leve!" lød Raabet.

„Egmont skal føre os!"

„Til Citadellet . . . til Citadellet!"

Den forreste af Rytterne, som red en mælkehvid Hest, og under hvis fjersmykkede Filthat man saa Egmonts djærve Ansigtstræk, hævede Haanden

for at paabyde Stilhed, og inden ret længe hendøde Raabene og efterfulgtes af en forventningsfuld Tavshed.

„Mine Venner!" raabte Egmont med en Røst, der klang tydelig fra den ene Ende af Torvet til den anden. „Hvad er det, I forlanger? Retfærdighed og Frihed under de bestaaende Love! Nu vel det er billige Fordringer, som vi, der er eders Fortalere, vil søge at faa fyldestgjorde i alle Maader. Men vil I have, at Loven skal ske Fyldest over for eder, saa maa I selv respektere den og ikke gribe ind med voldsom Haand. Magistraten er forsamlet paa Raadhuset for at raadslaa om hvad der under de forhaandenværende Omstændigheder er at gjøre, og jeg lader eder alle være forvissede om, at eders og Fædrelandets dyrebare Interesser ikke skal blive tilsidesatte."

Han formanede dem derfor indtrængende til ikke at forstyrre Byens Rolighed, men hver for sig at vende tilbage til den daglige Gjerning med Tillid til, at Øvrigheden vilde vide at sørge for alles bedste.

Hans Tale gjorde for saa vidt Virkning, som man udbrød i Leveraab for ham, men næppe havde han med sine Ledsagere forladt Torvet for at deltage i Magistratens Forhandlinger, før der opstod et øredøvende Raab, der forplantede sig fra den ene Ende af Folkemassen til den anden: „Til Raadhuset! Til Raadhuset!"

Som en vældig Strøm, der river alt med sig i sit Løb, trængte Folkemasserne sig gjennem Gaderne i Retning af Raadhuset. Rygter om, at Herman Stryker sad fangen i en af Kjælderfængslerne tillige med flere andre Protestanter, trængte sig med Lynets Fart fra Hob til Hob, og Raabene blev stedse mere truende. Den store Plads foran Raadhuset var snart fyldt af den tæt sammenstuvede Menneskemasse; nærmest ved den store Stentrappe, der førte op til Indgangen, stod Villiam, Karl van Muler og Jan. Den sidste var i et ypperligt Humør og havde væbnet sig med en vældig Stridskølle, besat med Pigge.

„Immer lystig, Gutter!" raabte han til de nærmest staaende, „saa giver de nok Kjøb! Lad os faa Herman Stryker og de øvrige Fanger frem af Kjælderne!"

Hans Ord faldt i en god Jordbund, og atter lød det tusendstemmige Raab: „Herman Stryker! Frem med Herman Stryker!"

„Munken er i Citadellet," sagde Karl van Muler dæmpet, „det er sikkert nok, og ham mægter vi ikke at redde. Men om saa Byen skal vendes paa den anden Ende — vore kjære skal i Frihed!" Og atter raabte han: „Herman Stryker! Frem med Fangerne!" et Raab, som gjentoges fra alle Sider.

I dette Øjeblik traadte en Del Magistratspersoner ud paa Trappen. En af dem vinkede med et Papir, han holdt i sin Haand, og lidt efter lidt dæmpede Larmen og gav Plads for en forventningsfuld Stilhed. Da der var blevet tilvejebragt Tavshed, begyndte han at oplæse en Proklamation fra Kommandanten i Citadellet, i hvilken Spanieren truede med at erklære Byen i Belejringsstand, saafremt den oprørte Hob ikke adskiltes inden faa Timer. Om Herman Stryker udtalte Proklamationen, at han efter Landets Lov og Ret var bleven dømt til Døden paa Baalet, og at intet vilde kunne frelse ham fra at lide den ham idømte Straf.

Dette Budskab virkede i høj Grad nedslaaende paa Folkemassen, en ubestemt Mumlen gik en kort Tid gjennem Klyngen, indtil Jans vældige Røst brølede: „Ned med det spanske Pak! Ned med Tyrannerne! Bort med Inkvisitionen!"

„Ned med Spanierne!" lød det som et forbitret tusendstemmigt Ekko. „Frem med Fangerne! Til Kjælderne . . . til Kjælderne!"

„Se saa, nu er det Tid," sagde Karl van Muler, og i det han rask sprang op ad Trappen, dragende Villiam og Jan efter sig, raabte han: „Frem, gode Venner, lad os befri Inkvisitionens Fanger!"

I et Nu var Trappen fuldproppet af væbnede Mænd, Magistraten søgte skyndsomst Tilflugt i Raadsværelset, og strax efter var Raadhuset fyldt af en larmende Skare, der sprængte Dørene til Fængslerne og satte alle dem i Frihed, som fandtes indespærrede der.

Jan havde faaet fat i Slutteren, der bleg og skjælvende havde forsøgt at skjule sig.

„Naa gode Ven," sagde Sømanden, „ikke forknyt! Det er ikke dig vi vil entre. Før os nu til de Fanger, du modtog i Aftes, om du ellers har din Hals kjær."

Slutteren adlød, og snart efter omfavnede Karl og Villiam deres kjære, som, satte i Skræk ved Larmen og uden Kjendskab til dens Foranledning, ikke ret vidste, om de var kjøbte eller solgte.

„Karl . . . Karl, hvad er dog dette?" spurgte Margrete van Muler.

„Det er Friheden og Livet for eder alle," svarede Karl. „Følg kun med uden Frygt, vi er iblandt lutter Venner."

Kort efter stod de alle velbeholdne nede paa Gaden, og man tog nu Retningen mod Hjemmet, som de uden Fare kunde betræde, da alle Soldaterne var trukne tilbage til Citadellet for at afvente et muligt Angreb paa dette.

(Fortsættes).

Glemt.

Klokken minder med sin dybe Klang
om, at Tiden ilsomt gaar sin Gang,
Time efter Time hastig gaar,
Dage flyr og samles snart til Aar.

Aar paa Aar forsvinder som en Drøm,
bort vi hvirvles snart af Tidens Strøm,
hvert Minut vi nærmes Gravens Bred,
Slægt paa Slægt i Graven synker ned.

Paa den stille, tavse Kirkegaard,
Grav ved Grav i tætte Rækker staar,
under hver af dem et Liv er gjemt,
snart dets Gjerning er i Verden glemt.

Kundskab, Tapperhed, Talent og Flid,
Skjønhed, Dyd, Elskværdighed og Vid,
Smil og Taarer, Had og Kjærlighed —
alt i Gravens Glemsel sænkes ned.

Stundum taler vel en Mindeskrift
om den hedengangnes Storbedrift —
fjærne Slægter mindes ham, fordi
Lykkens Gunst har staaet hans Gjerning bi.

Men hvormangen Grav mon trindt om staar,
hvor forbi man ligegyldig gaar?
Ej man minder den, som der er dulgt,
thi hans Liv blev ej af Lykken fulgt.

Naar omsider ogsaa jeg er død
og nedlagt i Jordens kolde Skjød,
naar det grønne Græs i Sommerpragt
dækker Graven, hvori jeg er lagt, —

hvo vil da blandt Dødens Blomsterbed
standse ved mit stille Hvilested:
kaldende mit Minde frem for sig
og en kjærlig Tanke skjænke mig?

Hvo vil tænke paa, at Sorgen her
som min Skygge stedse var mig nær,
og at jeg, mens mine Dage svandt,
stedse Skuffelse og Modgang fandt?

At mit fagre Ungdomshaab blev knust,
da af Modgangs Storm det blev omsust?
at til sidst jeg under Sorg og Savn
træt af Byrden sank i Gravens Favn?

Lad et halv Aarhundreds Storm og Slud
over Graven bringe Vinterbud,
lad halvhundred Gange Sol i Vaar
smelte Sneen, hvor min Gravhøj staar!

Glemt er da i Verdens travle Støj,
hvem der hviler i den sunkne Høj,
glemt er al min Strid og alt mit Savn,
knap erindrer nogen mer mit Navn.

Dog lad glemmes alt, hvad her jeg led,
lad mit Navn i Glemsel sænkes ned,
naar blot Haab og Tro og Kjærlighed
har mig fulgt paa hvert af Livets Fjed;

har mig fulgt hver Stund til Gravens Bred
til den grænseløse Evighed;
da lad glemmes alt, hvad glemmes vil,
evig Glæde jeg dog vandrer til.

Mikkel Væver.

Ovenstaaende Digt har jeg fundet blandt en afdød Vens Efterladenskaber. Jeg finder det for godt til at kastes i Forglemmelsens Krog, og jeg sender det derfor til „Husvennen" til Optagelse ved Lejlighed.

Hvem var Mikkel Væver? Han var fra sin tidligste Barndom en hjælpeløs, værkbruden Stakkel. Han kunde hverken gaa eller staa; fra Vuggen til Graven maatte han løftes og ledes som et spædt Barn. Men uagtet hans Legeme var svagt, var der dog en sjælden Kraft i hans Aand. Han kunde tegne, skrive og læse, og det med en Færdighed, der maatte forbavse alle, som fik Lejlighed til at aflægge ham et Besøg i hans fattige Bolig; hvor man til enhver Tid kunde træffe ham sysselsat med hans kjæreste Beskæftigelse; i Særdeleshed var Tegning det, som han befattede sig mest med, og i dette Fag havde han tilegnet sig en sjælden Færdighed, uagtet han var lam paa begge Hænder — ja, lam i den Grad, at man maatte anse det for et Guds Under, at han kunde føre Penslen med en saadan Færdighed. Han kunde eftertegne Fotografier i større Format med en Lighed efter Originalen, der maatte forbavse enhver, som tog hans Tegninger i Øjesyn. Han har tegnet flere Billeder efter et større Kobberstik af Grundtvig. En højt anset Dame i Kjøbenhavn skaffede ham jævnlig Afsætning paa disse Billeder.

Anders Sjørup.

Ordsprogsvisdom.

Man laaner sin Ven og kræver sin Uven.

Mange vil tænke, at Meningen af dette Ordsprog er, at ens Ven er man tilbøjelig til at hjælpe: ham yder man gjærne til; men ens Uven vil man derimod ilde: ham piner man ud af, hvad man har Krav paa. Denne Forklaring er imidlertid urigtig. Her er ikke Tale om to Personer, men om en: Vennen og Uvennen er den selv samme Person. I det Øjeblik en laaner mig noget, er jeg venlig stemt imod ham, og det i højere Grad, jo større Forlegenhed jeg er i. Jeg har ogsaa de redeligste Tanker om, ikke blot at ville gjælde ham det laante tilbage — naturligvis! men ogsaa at ville yde ham en lignende Tjeneste

ved Lejlighed. Jeg hylder Ordsproget: „Laan skal gaa hjem uden Lakke (ubeskadiget) og have Tak paa sin Nakke". Men Tiden gaar. De laante Penge bruges; men det er ofte ondt at faa den samlet igjen; thi „det er en Fjer at laane, men en Sten at bære hjem igjen", og „den har kun kort Faste, som skal betale Gjæld til Paaske". Det laante Brød spises; men det, man skulde bringe tilbage igjen, spises ogsaa — en Gang, ja flere Gange; thi „opædt Brød vil nødig betales". Glæden over det er nemlig nu forbi; Forlegenheden, man var i, er glemt, og man synes, det er ligefrem en Foræring at skulle rykke ud med det igjen. Naar man saa endelig bliver krævet og derved bliver mindet om, at „længe borget er derfor ikke skjænket", ja saa stødes man over denne, som man synes, kjendelige Mangel paa fin Følelse. „Mange er Stakler at laane, men Herrer at bære hjem igjen"; da man kom for at laane, var man ydmyg og lille; men nu er man brøsig og kort for Hovedet og kaster den, der hjalp, det laante i Øjnene. Det er: Man er ikke længere Ven, men Uven.

Den, der har set sig selv, det være lidt eller meget, afbildet i ovennævnte Ordsprog; den, der maaske har en Erindring om, hvorledes et saadant skyldigt Brød eller en saadan skyldig Tønde Korn er bleven vejet eller maalt eller efterset, hvad Beskaffenheden angik, inden det uvillig betaltes tilbage, for at det lige bestemt kunde erstatte, hvad man laante, men heller ikke mere; den, der i sin egen Færd har set Exempel paa, at „laant Hest og egne Sporer gjør korte Mile" — han skamme sig! han give et andet Ordsprog Plads hos sig og lader det voxe sammen med sin inderste Person:

„Æren er det fejreste Træ i Skoven".

Chr. Balling.

Husflid.

Til hvilken Færdighed man kan drive det, naar man med gode Anlæg, Ihærdighed og Flid arbejder hen til et bestemt Maal, turde nedenstaaende bære Vidnesbyrd om. En Søn af Gaardmand Due i Korning, Ungkarl C. Due, røbede allerede tidlig Anlæg for Tegning og Lyst til at skære i Træ. Først da Husflidssagen kom frem, begyndte han at tage fat, og i de senere Aar har han særlig kastet sig over en enkelt Retning: udskaarne Pibehoveder, og i at forfærdige disse har han i Følge „Hors. Folkebl." erhvervet sig en forbavsende Færdighed og en ikke mindre Hurtighed. Han har saaledes i sidste Vinter for Kunstdrejer Jensen i Horsens udskaaret omtrent 200 Dusin Pibehoveder, som er afsatte i Kjøbenhavn og i andre danske Byer. Disse Udskæringer røber gode Anlæg, og der et vist rask Snit i de udskaarne Grupper. Ganske vist kan man se, at Chr. Due savner tilstrækkelig Kjendskab til Tegning; men denne Mangel vil han nu søge afhjulpen ved at rejse til Kjøbenhavn for at uddanne sig. Due skal gjennemsnitlig have tjent mellem 30 og 40 Kr. ugentlig.

Smaating.

Barnlig Logik. „Tante! en Telegraf, hvad er det for noget?" — „En Telegraf er en Ting, naar man fortæller den noget her, saa ved man det strax i Kjøbenhavn." — „Saa—aa, ikke sandt, saa er du en Telegraf!" — „Hvorfor det?" — „Ja, for Fa'er sagde i Gaar til Mo'er: Fortæl ikke Tante noget om det, ellers ved man det strax i hele Byen."

De daarlige Tider. „Aa Gud ja, en spørger da heller aldrig andet end ondt i disse Tider" sagde Kællingen, man fortalte hende, at Vesterhavet var brændt.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis op- og nedad, danner Navnene paa to bekjendte danske Biskopper: En Ø ved Afrika, — en By i England (læst omvendt), — en Flod i Tyskland — en Provins i Tyrkiet, — en By i England, — en Ø i Arkipelagus, — en Sø i Sverige.

L.

Firkantet Nød. Af 3 O, 2 M, 2 R, 1 K og 1 Ø dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er et Sted paa Landet,
hvor daglig man kan blive vandet;
det andet kjendes som en Drik,
man ofte i det første fik.
Det tredje er en lille Ø,
som ligger hist i Østersø.

A. & L.

Gaade.

Det første findes i Dag,
det andet i Lag,
det tredje i Nag,
det fjerde i Mag,
det femte i Pak,
det sjette i Rak,
det syvende i Snak.
At hele er et Rige,
du kan dig vel sige.

C. B.

Opgave.

Skriv Tallene fra 1 til 25 i fem Rækker saaledes under hinanden, at hver Række paa langs, paa tværs eller paa Kryds giver Summen 65.

B. B.

Opløsninger fra Nr. 6.

paa den historisk-geografiske Gaad:

G a n g e **s**
U t r e c h **t**
Lolland-Falste**r**
D o n a **u**
Baltimor**e**
Ejdere**n**
Rheim**s**
Guadeloup**e**

paa den firkantede Nød;

SAGA
ABEL
GENE
ALEN

paa Udgravningsarbejdet:
1ste Linje: Vien,
2den — Rom,
3die — Paris,
5te — Athen.

paa Tal- og Bogstavgaaden: En total Undergang.

Brevvexling.

„En Dame." Den af Dem ønskede Vejledning i Udskæring af Smaating i Træ vil De finde i Udgiverens „Haandgjerningsbog", hvoraf ny Subskriptionsudgave er begyndt at udkomme fra N. C. Roms Forlagsforretning. Redskaber og Tegninger faas billigst hos C. Th. Rom & Co., Axelhus 2.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 7.
Søndagen den 14. November 1880.

Hvorledes man kan blive en klog Mand.

(Optegnet af J—Sk).

(Sluttet).

en Maanedsdagen derefter havde vi Mommen fra Højballe igjen, og han var svært fornøjet og godt tilfreds; for nu trivedes hans Køer, og nu kunde de kjærne Smør, og nu mærkede han næsten aldrig til den slemme Spænden og Galoperen og Rumlen, sagde han.

Naa, hvad Niels gav ham for ny Raad, og hvad han gav Niels til Gjengjæld, ved jeg intet om, noget er der sagtens nok faldet af. Men jeg kunde ikke undgaa at lægge Mærke til, at Niels begyndte at blive saa underlig den Vinter. Flere Gange traf jeg ham sidde og læse og blade i en gammel Bog, som han strax gjemte, saa snart jeg kom, og somm'tid kunde han falde hen i Tanker og Grublerier og staa og stirre stift ned for sig, ligesom han havde faaet Øje paa en gal Skilling. Talte en ham saa til, naar det Sind var over ham, fik en gjærne et vredent Svar eller ogsaa slet intet. Men det var dog kun i Ny og Næ, han var i det Hjørne, som tiest var han den gamle Niels, paa det nær, han kunde slet ikke lide, jeg snakkede om eller morede mig over vor Højballerejse.

Imidlertid saa kom Foraaret, og om Majdag skiltes vore Veje. Jeg havde mere og mere faaet Mod paa Mølleriet, kom andensteds hen, længere og længere fra Bølling, og saadan gik over hele en halv Snes Aar saa vel.

Saa træffer det, en Gang jeg var udrejst til de store Skovegne for at faa Fingre i en rigtig krabat Møllerаxe, at jeg kommer Bølling paa en god Mils Vej nær. Du skal med det samme stikke ud og se, sagde jeg til mig selv, hvordan din gamle Husbond og Madmoder har det. Jeg gjorde saa. Det var en lys Sommeraften og varmt i Vejret. Det gjør saadan et underligt, mildt og godt Indtryk paa en, kjender De vel nok, at se de Steder igjen, hvor en har henlevet nogle af sine gladeste Dage. Jeg maatte af og til standse og se mig om, for jeg mindedes jo saa godt det meste, jeg saa; men meget var ogsaa forandret eller rent borte. Ved Gaarden var der ikke sket store Forandringer, nogle Træer var bleven større, en ny Lade var der bygget, og min gamle Madmoder havde endelig naaet at føre sin Krig helt igjennem, hun havde faaet Gardiner for baade Stor- og Midtestuevinduerne. Ellers var alt ved det gamle. Jeg gik ind, Døre og Vinduer stod aabne; ude fra Haven hørte jeg flere Stemmer i højrøstet Samtale. Da jeg nærmede mig Løvhytten der ude, hørte jeg Madmoder sige:

„Hvem kurerede vel Birte Knuds sølle Ben til syvende og sidst, den Gang alle de her højlærde Kjøbstaddoktere havde maattet sige dem det fra, spør' jeg om? Og Ivers vanføre Dreng? Og hvem stillede Blodet ved Konen i Nemstrup, var det ikke ogsaa ham?"

„Ja, og hvem stillede Klaus Tams løbske Vædderlam, Mo'er?" sagde en ungdommelig Skjælm.

Saa lo de. Husbond var ogsaa med, hørte jeg. „Gavstrik!" sagde han.

„Ja ja," sagde Madmoder igjen, „I maa nu sige, hvad I vil; jeg siger kun saa meget, han er grummere end den anden, for han er født med en lykkelig Haand."

Saa tav de stille, for nu blev de mig var. De kjendte mig ikke strax, mer da det saa endelig gik op for dem —

„Ak, Her . . . re Gud!" — nej hun kyssede mig ikke, min rare gamle Madmoder, men hun var Skam ikke langt fra det; og saa tog hun til at smaagræde.

Husbond stod længe og klappede mig paa Ryggen og Brystet og sagde et Par Gange: „Knopsak! sikken kjøn lille Mave, du har bjærget dig."

Jo, jeg blev rigtig nok tagen imod da. Nu blev der naturligvis en Spørgen og Fortællen om nyt og gammelt.

„Men hvor blev Niels Gertsen af i Verden?" spurgte jeg.

„Niels?" svarede de som med en Mund, baade Husbond og Modmoder og de fremmede — jeg jeg nævnte nok ikke, der sad ogsaa et Par fremmede der ude tillige med de gamles Plejesøn — „Niels, han bor en halv Times Gang her fra, ved Lands Lund, du ved," sagde de gamle. „Han staar sig godt."

„Vi snakkede netop om ham, da du kom," sagde Madmoder. „Der er kommen en Korn Kjøbstadknægt og har sat sig ned som Dyrlæge i vor Naboby, og han er da saa iband efter at faa Strikken over Hovedet paa Niels og vil have ham tiltalt for Kvaksalveri, kalder han det. — Ja jeg mærker nok, I unge Karle ikke tror paa, Niels kan noget; men jeg siger kun det: lad den anden bare vare sig, han ikke brænder sig paa ham."

Kort fortalt: jeg fik ud af det Ordskifte, som nu igjen tog ved mellem de unge og de gamle — jeg hjalp jo de gamle —, at Niels Gertsen havde i mange Aar været en berømt „klog Mand", som Folk kom til langvejs fra for at spørge om Raad for Uraad.

Da jeg saa næste Dags Eftermiddag bød min gamle Husbond og Madmoder Farvel og Tak, siger de begge: „Gjør Vejen kroget, Bertel, og kig ind til Niels et lille Vend."

Jeg gjorde saa.

Skal du nu ikke prøve at drive lidt Kixer med ham, tænkte jeg ved mig selv undervejs, og saa gav jeg mig til at grunde og pønse paa et Skjælmsstykke. Men, hvori det nu stak, nok er det, jeg kunde ikke rigtig komme paa noget morsomt; jeg traf ham nu ogsaa langt anderledes, end jeg havde forestillet mig ham. Jeg kunde Skam knap kjende ham.

„Hvad, er du Niels Gertsen!" sagde jeg og stejlede et Skridt tilbage. „Da kan det ellers nok være, Aarene har taget paa dig da!"

Hvor kunde jeg have tænkt, at en tolv — fjorten Aar kunde gjøre saadan en stovt og rask Karl, Niels havde været, til den sære gammelagtige og magre Stoder, som stod der for mig i Haven og plirede paa mig igjennem et Par store blaa Briller og med en gammel, fidtet Kaninskinds Kabuds paa Hovedet!

„Kan du kjende mig — Bertel Lavrsen?" spurgte jeg.

„Ber . . . tel Lavr . . . sen," summede han og saa op i Trætoppene og ned i Jorden. „Ne . . . j."

„Vi tjente begge for godt og vel en halv Snes Aar siden her ovre ved Per Nielsens i Bølling. Det var mig, der hjalp dig at slaas med Troldtøjet i Højballemandens Mave og Kohus," buste det ud mig, inden jeg tænkte paa.

„Saa . . . aa. Det ved jeg ikke noget af. Det husker jeg ikke noget til," svarede han lidt fos. Og saa gav han sig igjen til at nysle og pille ved nogle Urter, det Arbejde, jeg havde truffet ham ved.

Det skrider ikke med den her Vind, tænkte jeg ved mig selv, du maa se at lade det blæse af et andet Hjørne. Jeg satte mig ned og sukkede rigtig dybt.

„Ja, du er jo bleven en grumme bekjendt Mand, siden vi tærede Brød sammen i Bølling, Niels," sagde jeg om lidt; „der gaar Ry af dig over baade Byer og Sogne. Ikke saadan med mig."

Han laa lidt og pillede, saa svarede han:

„En skal se efter at komme paa den Hylde, en er bestemt til at ligge paa. Hvem der er slaaet til en Skilling, bliver aldrig en Daler."

Den skulde jeg rimeligvis stikke til mig.

„Det var nok et sandt Ord," svarede jeg smaamælet og hentede mit Vejr nede fra Bunden af min Mave omtrent.

„En er født til Konge og en til Kejser," blev han ved, langsomt og sagte, „en til Degn og en til Præst, en til Stodder og en til Millionær, og saadan videre. Somme har faaet det paa en anden Maade. Enkelte fødes med en underlig Kraft i Synet og især med en lykkelig Haand til at fri Medmennesker og Dyr fra Ondskabens Plager og Gjenvordigheder."

„Men som nu Tyve og Røvere og Menedere, fødes de og til det da?"

Han pillede lidt, saa sagde han: „Mennesket skal gjøre godt, ikke ondt; ingen maa handle imod bedre Vidende."

„Men ved du nu — tror du nu ogsaa fast paa, du er født med en lykkelig Haand og det?"

Han keg op. „Om jeg tror det! Jeg har syslet mer end længe nok dermed til at tro paa det."

„Det render næsten rundt for mig," sagde jeg. „Men maa jeg gjøre dig et Spørgsmaal endnu — og forstaa mig nu ret: antager du, en kan fortælle Løgn saa længe, at han til sidst selv tror paa det, han fortæller?"

Saa var hundrede og et ude med os.

„Gaa til dem, der har med det at skaffe, saa kommer du ikke til mig."

Dermed gik han ind og hug Døren i efter sig. — Men han havde Skam lige godt givet mig noget at tænke paa, den Svend; nu forstod jeg, hvad jeg før ikke begreb:

Hvordan kloge Mænd bliver til!

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Den katolske Gejstlighed havde med Skræk set Oprøret i Byen og mente sig forpligtet til at gjøre sit til at besværge Stormen. Som Følge deraf udgik der fra Kirken St. Bavon ved Middagstid en prægtig Procession, bestaaende af Præster og Munke, som, ledsagede af Piber og Trommer og omgivne af bevæbnede, drog gjennem Byens Hovedgader, førende Helgenbilleder, Relikvier og en pragtfuld Statue af den hellige Jomfru med sig i højtideligt Optog. Tanken med dette Optog var at gyde Mod i den katolske Befolkning samtidig med, at man imponerede de oprørske Protestanter.

Men Resultatet svarede langt fra til Forventningen. Katolikkerne holdt sig inden for aflaasede Døre, og Pøbelen, som altid er rede, naar der er noget paa Færde, respekterede ikke de ærværdige Fædre med deres hellige Snurrepiberier. Spotteglosер og alt andet end ærbødige Tilraab regnede ned over Præster og Munke, og hvad der var værre, kort efter regnede der ogsaa Stene ned over dem — som forvildede Faar flygtede Deltagerne i Processionen til alle Sider, forfulgt med Latter og Haansord.

Da den sidste af Processionen var forsvunden, hævede der sig et Raab, der som et Lyn for fra den ene Ende af Byen til den anden: „Til Kirkerne . . . ned med Afgudsbillederne!" Og dermed tog en Vandalisme uden Lige sin Begyndelse.

Vilde og ophidsede Pøbelhobe, væbnede med Øxer, Hammere, Køller og Stænger trængte ind i Byens Kirker — Gent talte den Gang et halvt hundrede saadanne —, sønderbrød de kostbare Mariabilleder, rev de juvelbesatte Prydelser i Stumper og Stykker, kastede Malerierne ned fra Væggene, skar dem igjennem paa Kryds og tværs, slog de med prægtige sjældne Glasmalerier prydede Vinduer i Splinter og efterlod Bygningerne med tomme Vægge som et Billed paa Ødelæggelsens Vederstyggelighed.

Det var Begyndelsen til „Billedstormen", som i utrolig kort Tid bredte sig ud over hele Landet. Der fandtes næppe en By, som i Løbet af de følgende otte Dage undgik Ødelæggelsen. Utallige Kunstværker gik for stedse til Grunde, og mangfoldige Menneskelivs bedste Værker lagdes øde.

Da Protestanterne saa, hvorledes Pøbelen fiskede i rørt Vande, trak de sig tilbage fra Bevægelsen. De indsaa det umulige i med Magt at befri Herman Stryker, for hvis Skyld de havde grebet til Vaaben, og med sorgfuldt Hjærte brød de Lejren op uden for Byen og drog hver til sit.

Da Billedstormen var faret forbi, indtraadte der en meget naturlig Reaktion i Sindene, og den katolske Gejstlighed hævede atter Hovedet, støttende sig til Spaniernes Magt. Mangfoldige Mennesker blev fængslede, Undersøgelser blev indledede, og Straffe idømte. Blandt dem, der dømtes til at have deres Liv forbrudt, var Villiam Franck, Karl van Muler og Matrosen Jan Frieser, men da ingen af dem var at finde i Byen, udsattes der en Pris paa deres Hoved, og Stikbreve blev udsendt efter dem til alle Sider.

Fjorten Dage efter at Urolighederne i Gent var endte, havde en tæt sammenpakket Menneskemasse samlet sig oppe paa Torvet. Midt paa dette var der rammet en sex Alen høj Pæl ned i Stenbroen, og rundt om Pælen var der lagt Risbundter og Knipper af let brændende Materiale, som var overgydt med Tjære. I nogen Afstand der fra stod der en Ring af fuldt væbnede Lanseknægte, som holdt Tilskuerne i Afstand.

Fra en af Sidegaderne, som førte fra Citadellet til Torvet, kom en Afdeling Lanseknægte gaaende med taktfaste Skridt, førende en munkeklædt Skikkelse med sig. Det var Herman Stryker, som førtes til Baalet.

En dæmpet Mumlen gik igjennem Folkemassen, da hans høje Skikkelse med det blege Ansigt kom til Syne, et Par Kvinder brød ud i en hulkende Graad og skyndte sig bort, medens Mændene harmfuldt knyttede Hænderne i magtesløs sorgfuld Vrede.

„Det er en Skjændsel, at sligt kan ske, trods Lov og Ret," sagde en midaldrende Borgermand med en dyb Basstemme til sin Sidemand. „Havde jeg saa vist hundrede brave Geusere om mig, saa skulde dette Sørgespil ikke føres til Ende!"

„Her er vi magtesløse, Arnoldson," svarede den tiltalte med et Suk, „men jeg har det Haab, at der stunder lysere Tider til."

„Gud give det, min Ven!" sagde Arnoldson. „Hør, han synger! Han gaar som en brav Herrens Stridsmand i Døden. Lad os vise ham, at han er omgiven af Venner, som beder til Gud om at

gjøre hans Pine kort og hans Opstandelse fuld af salig Glæde."

Med disse Ord istemte han den af Protestanterne vel kjendte Salme, hvis Melodi han havde hørt Munken synge. Hans kraftige Basstemme hævede sig op over Mængden og vakte Opmærksomhed, flere stemmede i med, og snart lød et Kor af mange hundrede Stemmer hen over Torvet. Den dødsdømtes Aasyn oplivedes, han steg uden Hjælp op paa de sammenstablede Risknipper, og medens Bøddelen bandt ham fast til Pælen, strakte han sine Hænder velsignede ud over Mængden. Højere og højere klang Salmens vemodige klagende Toner, overdøvende Kvindernes Graad, Bøddelen og hans Medhjælpere stak Ild paa Brændet, det knitrede og bragede, Røgen steg op i tunge Skyer og skjulte for en Stund den døende. Da han atter kom til Syne, omgiven af Flammerne paa alle Sider, havde han foldet sine Hænder og vendt sit Ansigt op mod den lyse Sommerhimmel, der

Processionen.

skyfri og blaa hvælvede sig for oven som et Protest mod den umenneskelige Grusomhed, der øvedes her nede. Atter kastedes der ny Brande paa Baalet, Flammerne og Røgen steg højt i Vejret, men højere steg Sangen fra den omgivende Folkeskare, den svang sig som en Bøn op for selve Guds Trone. En Time efter var Baalet kun rygende Emmer; en af Protestanternes ihærdige Høvdinger havde ophørt at leve.

(Fortsættes).

Kvinderne paa Korsika.

Den Korsikas storartede Bjærgnatur, der er ligesaa vild som de uigjennemtrængelige Urskove i Sydamerika, stemmer godt overens med dens Beboeres Karakter; thi paa denne lille Ø er baade Mænd og Kvinder fødte Helte og Heltinder. Lige saa vulkansk som Øens Jordbund er, uagtet den ingen ildsprudende Bjærge kan opvise, lige saa vulkansk

er ogsaa dens Beboeres Natur. Opfyldte af Begejstring for Krigshaandværket, men afsluttet fra den store Verden, hvor denne Lyst kunde finde en ærefuld Tumleplads, og indskrænket til deres lille Ø udvikler Beboernes dristige Aand sig ofte i en ond Retning. Raa og tapre, men kun lidet modtagelige for Civilisationen, uagtet de staa under fransk Herredømme og er Frankrig og Italien saa nær, hvor der blomstrer en høj Kultur, lever Korsikanerne endnu i vore Dage i en krigerisk Naturtilstand og har til Dels bevaret deres barbariske Sæder og Skikke, der gaar tilbage til den graa Oldtid.

De korsikanske Kvinder er næsten ligesaa kamplystne som Mændene og staar ikke tilbage for disse i Tapperhed og Heltemod. De er øvede og flinke Ryttersker, der sidde lige saa fast i Sadlen som deres Ægtefæller og Brødre. Ligesom de fleste

Paa Baalet.

andre krigerske Folk sættes Korsikanerne en Ære i at bære Vaaben. Krigshaandværket er efter hans Mening det eneste Arbejde, der passer for en fri Mand, og alt andet Arbejde vælter han over paa Kvinderne. Disse maa baade passe Huset og Marken og er i alle Retninger Mændene underordnede; de passe denne tjenende Stilling med Beskedenhed og Taalmodighed. De tilberede Maden, sætter den paa Bordet og opvarte Mændene, men sidder ikke selv og tager Del i Maaltidet. Trods denne underordnede Stilling har flere korsikanske Kvinder dog hævet sig til den største Højde af jordisk Magt, vi behøver blot at erindre om, at Napoleonidernes Stammoder, Lætitia Bonaparte, var en Korsikanerinde. Paa Korsika fødte hun de Børn, som senere kom til at beklæde mægtige Troner og satte de smukkeste og rigeste Landes Kroner paa Hovedet. Af hendes Døtre blev to regerende Fyrstinder i Italien og en tredje blev Dronning af Neapel. Paa samme Tid blev en

anden Korsikanerinde Kejseren af Morokkas første Gemalinde.

Korsikanerinderne er i Besiddelse af en ejendommelig vild Skjønhed. Deres mørke, glødende Øjne med de skarpt tegnede Øjenbryn, det ravnsorte Haar og Ansigtets antike, klassiske Træk, alt dette gjør et fremmed Indtryk. Dog ser man ogsaa hist og her blide, blaa Øjne, bløde, kvindelige Ansigtstræk og en lys Ansigtsfarve. Paa Hovedet bærer de den saakaldte Mantille, et langt Tørklæde, som bedækker Panden og vikles om Haaret, saa at man ikke kan se dette; det giver dem et aldeles orientalsk-maurisk Udseende, er af ældgammel Oprindelse og klæder især de unge Piger særdeles godt. Kvinderne af den højere Stand bærer som oftest et sort Slør paa Hovedet, medens Kvinderne af Middelstanden i Almindelighed indhylle sig i den klædelige Faldetta, et langt og som oftest sort Stykke Tøj, hvis bageste Ende kastes omkring Hovedet. Bønderkvinderne bærer som oftest en rund Straahat med en meget lav Pul; paa denne lægges en lille Pude, og de kan da bære meget tunge Byrder paa Hovedet. Paa Korsia er Kvinderne nemlig Øens Lastdyr; her ser man næsten altid Manden gaa tomhændet, medens Kvinden følger bag efter ham, stønnende under en tung Byrde. Naar de bærer deres Byrde paa Hovedet, har de i Almindelighed ogsaa en Haandten i Haanden og spinde under Gangen. Tidlig om Morgenen drager de i store Skarer ud fra deres ensomme Landsbyer eller stige ned fra de stejle Bjærge, bærende store Kurve paa Hovedet med Frugter og Grønt, som de sælger paa Torvet i den nærmeste Kjøbstad. De skrider flinkt og let til Bens frem paa Vejen, i det de le, spøge og passiare indbyrdes, og trods deres Fattigdom er de dog altid net og renligt klædte. Om Aftenen samles Konerne og Pigerne ved Brøndene for at slaa en lille Sladder af, og dette er den eneste Adspredelse, der falder i deres Lod efter Dagens trættende Arbejde, og da de fleste af dem har Haandtenen med og spinde paa den, gaar Tiden ikke spildt. Det er et smukt Syn at se en saadan Samling af passiarende Kvinder, da Korsikanerinderne ligesom andre sydlandske Kvinder udmærker sig ved en medfødt Ynde.

Naar det gjælder om at forsvare Fædrelandet staar de korsikanske Kvinder heller ikke tilbage for Mændene, men staa disse bi efter bedste Evne. Saavel i de tidligere Kampe mod Genua som i de senere mod Frankrig, hvis Herredømme Korsikanerne som et frit Folk ikke vilde underkaste sig, kæmpede Kvinderne ofte tappert i Soldaternes Rækker, ved hvilken Lejlighed de bar Mandsklæder og var væbnet med Bøsse og Sværd. Enkelte Kvinder har erhvervet sig et berømt Navn ved deres Tapperhed i disse Kampe. I den lille By Corte viser man endnu den Dag i Dag et lille af mange Kugler gjennemboret Hus som et glimrende Vidnesbyrd om kvindelig Tapperhed. Dette talende Monument skriver sig fra Midten af det attende Aarhundrede, da Korsikanerne trods de mange Nederlag, som de nylig havde lidt, atter prøvede paa at afryste det forhadte genuesiske Aag. Gaffori, en af deres bedste og mest tapre Anførere, havde stillet sig i Spidsen for dem, og han var saa heldig i sine dristige Foretagender, at han truede med at blive meget farlig for Genueserne. Disse besluttede derfor at benytte en Dag, da han var fraværende, til at overfalde hans Hus og fange hans Hustru, og ved at true med at ville dræbe hende troede de at kunne faa lagt et Baand paa Mandens Dristighed. Da Gaffori's Hustru saa Genueserne komme, forskandsede hun i en Fart Husets Døre og Vinduer, saa godt det lod sig gjøre, og med nogle faa Venners Bistand, som var ilet hende til Hjælp, forsvarede hun derpaa Huset i flere Dage mod Genueserne, som stadig overøste det med en Hagl af Kugler. Da Faren stedse blev mere truende, raadede hendes Venner hende til at overgive sig, men hun hentede nu en lille Tønde Krudt fra Kjælderen, greb en Lunte og truede med strax at ville sprænge Huset i Luften, hvis hendes Venner ophørte med at skyde paa Fjenden. Disse, som kjendte hendes fortvivlede Mod, optog atter Kampen, indtil omsider Gaffori med en Skare Korsikanere kom til og drev Genueserne tilbage. Da Gaffori kort efter faldt i Kampen, lod den ulykkelige Enke sin unge Søn sværge paa, at han altid vilde hade Genueserne og hævne Faderens Død.

Da Pasquale Paoli, den ædle Patriot, som hele sit Liv igjennem kæmpede for Korsikas Frihed, en Gang forberedte sig til et nyt Krigstog og var overlæsset med Forretninger, gav han Vagtposten Ordre til, at ingen maatte faa Adgang til ham; strax efter indfandt der sig en Kvinde med en væbnet Yngling ved Vagtposten og forlangte at komme til at tale med Paoli, men blev afvist. Paoli, som blev lokket ud ved Støjen, aabnede sin Dør og spurgte ærgerlig, hvad hun ønskede. „Hør mig min Herre," sagde Kvinden med en bevæget Stemme; „jeg var Moder til to Sønner; den ene af disse faldt ved Girolatas Taarn, den anden, som staar her, kommer jeg nu for at tilbyde Fædrelandet i den faldne Broders Sted." Derpaa vendte hun sig til Ynglingen og sagde: „Glem aldrig, at Fædrelandet har større Krav paa dig end jeg har." Med disse Ord fjærnede hun sig. Paoli, der hidtil havde staaet som rodfæstet til Jorden, ilede nu efter hende, omfavnede hende og Sønnen og forestillede dem for sine Officerer.

Ligesom Mændene er Kvinderne besjælet af den højeste Fædrelandskjærlighed, der for Korsikanerne er den helligste Pligt; først efter den kommer Kjærligheden til Familien. Korsikanerne skatter endnu den Dag i Dag Søsterkjærligheden som den højeste og reneste Form af Kjærligheden, i Lighed med hvad der fandt Sted hos de gamle Hellenere. Søskende-Forholdet betragtes paa Korsika som det helligste af alle Forhold, saa at endog Hustruen i det højeste Udtryk af Kjærlighed kalder sin Mand „Broder". I nøje Forbindelse med denne Familie-kjærlighed staar den frygtelige „Vendetta" eller Blodhævn, der endnu i vore Dage udøves paa Korsika i hele sin Vildhed.

Gjennem de blodige Kampe der varede i Aarhundreder, var al ordentlig Retspleje efterhaanden bleven ophævet, og den genuesiske Regering brugte selv mere end en Gang Mordvaabenet for at faa en eller anden af Korsikanernes dristige Anførere ryddet af Vejen. Som Følge af disse uhyggelige Tilstande paa Øen ophørte lidt efter lidt al Agtelse for Lov og Ret, og der herskede overalt den største Usikkerhed. Kun Familierne holdt fast sammen. Naar et eller andet Medlem af en Familie blev fornærmet eller dræbt paa en voldsom Maade, holdt de andre det for en hellig Pligt selv at hævne dette. Drab hørte langt fra til de sjældne Hændelser, da enhver Strid som oftest fik et blodigt Udfald paa Grund af Korsikanernes heftige Karakter. Morderen tog da strax sin Tilflugt til de høje, øde og utilgængelige Bjærge eller til de tætte Skove. Da Morderen som oftest mangler ethvert Middel til at kunne forlade Øen, førte han en ynkelig Tilværelse i sit Tilflugtssted, hvor han skjulte sig i en eller anden Hule og ernærede sig af Urter eller Rødder, hvis han ikke var saa heldig at træffe paa Gedehyrder, der var villig til at dele deres tarvelige Kost med ham.

Naar den myrdedes Slægtninge ikke kan faa fat paa Morderen, vende deres Hævn sig mod hans nærmeste Paarørende, som med deres Blod maatte bøde for hans Gjerning. Af denne Grund væbner begge Familier sig, den ene for at hævne Mordet paa Gjerningsmanden eller hans nærmeste Slægt, og den anden for at værge sig mod Hævnen. De forskanser sig ligesom midt i Krigen i deres Huse, vover hverken Dag eller Nat at aflægge Vaabnene og turde næppe vove sig ud af Huset af Frygt for en Kugle eller et Knivstik. En Korsikaners Hævntørst udslukkes aldrig, om Mordet end var nok saa gammelt, og det var i Korsikanernes Øjne vanærende ikke at hævne sig. Trods de strænge Straffe, som den franske Regering har fastsat for Vendettaen, kan den dog ikke faa Bugt med den korsikanske Hævntørst, og Vendettaen er endnu i vore Dage en Forbandelse for Øens Indbyggere.

Kjærligheden fører ogsaa ofte til en blodig Hævn, da de korsikanske Kvinder er ligesaa hævnlystne som Mændene. En ung korsikansk Karl havde en Gang forstødt sin Kjæreste og forlovet sig med en anden Pige. Da han en Dag sad paa en aaben Plads i sin Landsby og morede sig med at spille Dam, kom hans forstødte Kjærest hen til ham, overøste ham med Forbandelser, trak derpaa en Pistol frem og knuste hans Hoved med en Kugle. En anden forstødt Pige havde en Gang sagt til sin Kjærest: „Hvis du forlover dig med en anden Pige, skal du kun faa kort Glæde deraf." To Aar derefter førte Karlen en ung Pige til Kirken for at ægte hende, men da han traadte ud af Kirken, strakte hans forstødte Kjærest ham til Jorden med et Skud. Øvrigheden dømte Pigen kun til tre Maaneders Fængsel, og da hun atter blev fri, fik hun det ene Ægteskabstilbud efter det andet, medens derimod ingen brød sig om den myrdedes Enke. Efterfølgende aldeles sandtro Begivenhed afgiver ogsaa et godt Exempel paa de korsikanske Kvinders Hævntørst. I Aaret 1794 glædede Indbyggerne i den lille Appietro sig ved Karnevalet. Efter den gamle Skik, som endnu vedligeholdes paa Øen, sad Karnevalskongen med en gylden Krone paa Hovedet, omgiven af sine Ministre midt paa Markedspladsen, hvor der var opstillet Borde med Vin, Frugter og alle Slags Spisevarer, og der blev spist og drukket dygtigt, medens man forlystede sig med Musik og Dans. Midt under den almindelige Jubel faldt der et Skud, som ramte Felix Pozzo di Borgo, en Yngling af en rig og anset Familie, og dræbte ham. Han var bleven dræbt af Andrea Romanetti, som troede sig fornærmet af ham, og Morderen flygtede strax til Skovene. Man bar den dræbte Yngling hen til hans Moders Hus; hun var Enke og havde oplevet megen Sorg. Da Sønnen var bleven begraven, spildte hun ingen Tid med Sorg og Klage, men tænkte kun paa Hævn, thi hun var en modig Kvinde og hørte til den urgamle Familie Colonna d'Istria. Hun tog strax Mandsklæder paa, væbnede sig og stillede sig i Spidsen for sine Slægtninge for at forfølge Morderen. Denne flygtede forgjæves fra Skov til Skov, fra Hule til Hule og fra Bjærg til Bjærg, men den myrdedes Moder Marianna var stedse i Hælene paa ham. I en mørk Nat flygtede han til sin Landsby og skjulte sig i sit Hus, men her opdagede en af Mariannas Slægtninge ham og forraadte hans Skjulested. Marianna ilede strax til og omringede Huset med sine Slægtninge. Romanetti forsvarede sig fortvivlet, men da han hverken havde Kugler eller Krudt mere, og Fjenden havde

bestegen Taget for gjennem dette at trænge ind i Huset, erkjendte han, at han var fortabt. Han raabte derfor nu ud til sine Fjender: „Hold inde, jeg vil overgive mig, naar I blot vil love mig, at jeg maa komme til at skrifte for en Præst, inden jeg skal dø.“ Marianna Pozzo di Borgo lovede ham dette, og han kom ud af Huset og overgav sig frivillig til sine Fjender. De førte ham derpaa strax til Præsten Saverius Casalongas Hus i Landsbyen Sopya, og Marianna bad denne om at modtage Romanetti's Skriftemaal, inden han blev skudt. Præsten bønfaldt om at skaane den ulykkelige Mands Liv, men hans Bønner var forgjæves. Romanetti knælede derfor for Præsten og skriftede sine Synder, medens Marianna paa samme Tid ligeledes knælende opsendte en Bøn for hans Sjæls Frelse. Da Skriftemaalet var endt, førte man Romanetti bort og bandt ham til et Træ uden for Landsbyen for at skyde ham der. Man havde allerede hævet Bøsserne til Skud, da Marianna pludselig styrtede frem og raabte: „Hold inde for Guds Skyld!“ Med disse Ord løb hun hen til Træet, hvor Romanetti stod bunden, og i det hun dækkede sin Søns Morder med sit eget Legeme, sagde hun: „I Guds Navn tilgiver jeg dig. Om du end har gjort mig til den mest ulykkelige af alle Mødre, skal man dog før faa Lov til at dræbe mig, inden man tilføjer dig noget ondt.“ Præsten, som var fulgt efter, traadte nu til; men hans Mellemkomst var overflødig. Mændene løste strax Romanetti; denne var nu fri, og efter Marianna's Opfordring blev der aldrig senere krummet et Haar paa hans Hoved.

(Sluttes.)

Smaating.

Forsigtighedshensyn. En ung Dame skrev til sin Veninde: „Jeg haaber, du tager med i Theatret i Aften. Det ser ikke godt ud i Vejret, du maa helst være hos mig Kl. 6. Skulde det imidlertid regne til den Tid, maa du hellere møde allerede Kl. 5.“

Ikke noget at tale om. I et Selskab af unge Piger kom man til at tale om en afdød gammel Dame, som havde opnaaet en Alder af 102 Aar. „Aa, det var slet ikke farligt,“ udbrød en tilstedeværende, „havde min Bedstemoder været levende nu, saa vilde hun have været 120 Aar.“

Præsten og Bonden. En Præst irettesatte en Bonde, fordi denne levede i stadig Ufred med sin Kone. „I mundhugges jo daglig,“ sagde Præsten, „og der er saadan en Støj af jer, at I er til Pine og Plage for eders fredelige Naboer, der aldrig kan have en rolig Time for jer. Men I gjør ogsaa en stor Uret mod eder selv, fordi I forbitrer hinanden Livet, og I forsynder eder mod Guds Bud, der siger, at Mand og Hustru skal være som en.“ — „Nok muligt, Deres Velærværdighed,“ svarer Manden; „men hvis De kom forbi i det Øjeblik, min Kone og jeg ta'er en Tørn med hinanden, saa vilde De snarere sige, at vi var en hel Snes.“

Umuligt. En Kjøbmand bekjendtgjorde i Avisen, at han — „for at rømme op“, som det hedder — agtede at udsælge sine Varer langt under det, de kostede ham selv. — „Det er jo rent umuligt!“ bemærkede en af hans Bekjendte; „thi han har jo til Dato ikke betalt en eneste Stilling for dem!“

God Underretning. Paa en Herregaard hentede man Lægen til Røgteren, der havde stødt sit Knæ meget slemt. „Hvor er det, De har stødt Dem?“ spurgte Lægen ved Ankomsten. „Ude i Kostalden,“ lød Svaret.

Mundheld. Store Ord og liden Magt haver Fanden sammenbragt. — Naar Fingeren er ringet, er Pigen tinget. — Var ikke Bugs Fylde, kunde man sin Bag forgylde. — Somme praler og har ikke, andre klager og ska'er ikke.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnet paa en berømt By i Oldtiden og en Lovgiver fra samme By: En By i Rusland, — en By i Skotland, — en By i Rusland, — et Grevskab i Holsten, — en Flod i Italien, — en By i Jylland.

Bork.

Firkantet Nød. Af 4 R, 2 A, 2 E, 2 N, 2 Y, 1 G, 1 O, 1 T og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første var en Danedronning blid,
som levede i længst henrundne Tid.
Af andet man en prægtig Drik kan faa,
som nydes tit af store og af smaa.
Naar tredje blot kan komme ret til Orden,
det Frugtbarhed og Grøde bringer Jorden,
og fjerde som en Flod du sagtens kjender,
i Middelhavets Dyb dens Vande ender.

C. B

Gaade:

Snavs er det første;
det vil du andet,
naar du forbi det
vandrer paa Landet.
Og dog — i Grunden
sært nok det lyder —
det hele en Lækkermund
mangen Gang fryder.
Delikatesser det
nævnes ej blandt,
dog selv Prinsesser det
velsmagende fandt.

Oplosninger fra Nr. 6.

paa den geografiske Gaade:

M a d e i r **a**
L o t s i r **b** Bristol)
E m **s**
H erzegovin **a**
L iverpoo **l**
I m b r **o**
W ä t t e r **n**

paa den firkantede Nød:

K R O
R O M
O M Ø

paa Gaaden: Danmark.

paa Opgaven:

2	14	21	8	20
10	7	23	9	16
25	15	13	11	1
22	17	3	19	4
6	12	5	18	24

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 8.

Søndagen den 21. November 1880.

Kvinderne paa Korsika.

(Sluttet).

Uden Undtagelse fejres ethvert Bryllup paa Korsika som en stor Højtid, hvori alle Venner og Slægtninge tager levende Del. En korsikansk Historieskriver, som har givet mange interessante Skildringer af Folket og Folkelivet paa denne lille Ø, skildrer en korsikansk Fiskerpiges Bryllup paa følgende Maade: „Ved Indgangen til Fiskerlejet var der bleven opreist en grøn Triumfbue, pyntet med brogede Baand. Brudens Slægtninge, Naboer og Venner samledes paa en aaben Plads i Fiskerlejet for at ledsage hende. Nu traadte en Yngling frem foran Bruden og beklagede, at hun maatte forlade Fiskerlejet, hvor hun var opvoxet, og hvor hun altid havde funden Venner, Koraller og Blomster. Da hun nu ønskede at forlade sit Fødested, vilde han i hendes Venners Navn ønske hende Lykke og Velsignelse i Fremtiden og bringe hende et Levvel. Ved disse kjærlige Ønsker rakte Bruden bevæget Ynglingen en Gave, som hun bad Vennerne gjemme til Erindring om sig. En pyntet Hest blev nu ført frem, paa hvilken Bruden satte sig, omgiven af ridende unge Karle, der var væbnede og pyntet med Blomster. I Spidsen for hele Brudefølget red der en Yngling, som bar en med mange brogede Baand pyntet Freno (Spinderok), der betragtes som et Sindbillede paa Flid og Frugtbarhed. Da Følget kom til den By, hvor Brudgommen boede, var der ved Indgangen til denne opført en smuk grøn Triumfbue, og her traadte en Yngling frem, som med smukke Ord overrakte Bruden en med brogede Baand ombunden Oljegren. Nu sprængte i rasende Hast to unge Karle afsted fra Brudens Følge for at kappes om den Ære, hvem af dem, der først kunde naa Brudgommens Hus og bringe Bruden Nøglen fra dette, som Sindbillede paa hvilken en Blomst tjener. Den hurtigste Rytter fik Blomsten, hvilket Symbol han derpaa sprængte tilbage med og overrakte Bruden. Nu satte hele Brudefølget sig i Bevægelse mod Brudgommens Hus. Paa alle Balkoner i Byen stod der Koner og unge Piger, som strøede Blomster, Ris og Hvedekorn paa Vejen og kastede Frugter til Følget, i det de udtalte Ønsker om Lykke og Velsignelse for Brudeparret. Da man naaede Bestemmelsesstedet, traadte Brudgommens Fader ud af Huset og sagde i en alvorlig Tone til Brudefølget: „Hvo er I, Mænd i Vaaben? Venner eller Fjender? Ledsager I en Donna gentile, eller har I røvet hende, uagtet jeg efter eders Udseende at dømme maa tro, at I er tapre og ædle Mænd?“

Derpaa svarede Brudeføreren: „Vi er Gjæstevenner og ledsager denne smukke Jomfru. Vi har plukket de smukkeste Blomster ved Stranden og bringer dem som en Gave til Campo (saaledes hed den By, som Brudgommen boede i).“

„Vær da velkommen, Gjæstevenner,“ svarede nu Brudgommens Fader, „træd ind i mit Hus og vederkvæg eder til Festen.“ Derpaa gik han hen til Bruden, løftede hende af Hesten, omfavnede hende og førte hende ind i Huset, hvor den lykkelige Brudgom modtog hende i sine Arme.

Nu begav Brudeparret og hele Brudefølget sig til Kirken, hvor Kjerterne var tændte og en Mængde Myrter udstrøede med ødsel Haand, og efter at Vielsen var fuldbyrdet, vendte man tilbage til Brudgommens Hjem. Efter at det unge Brudepar her havde taget Plads paa to Feststole, kom en Kone med et udpyntet Svøbelsebarn, som hun lagde

i Brudens Skjød. Denne tog Svøbelsebarnet, kjærtegnede og kyssede det og satte en lille frygisk Hue, der var pyntet med brogede Baand, paa dets Hoved. Derpaa omfavnede enhver af Slægtningene Brudeparret, i det enhver af dem udtalte det gamle korsikanske Mundheld:

„Div vi dia buona fortuna,
Tre di maschi e femmin' una."

(„Gud give eder en god Lykke, tre Sønner og en Datter.")

Til sidst uddelte Bruden smaa Gaver til sin Mands Slægtninge, af hvilke de nærmeste altid faar en lille Mynt. Man gik derpaa til Bords. Efter Maaltidet fulgte et Bal, som varede lige til den lyse Morgen, og man dansede især de korsikanske Nationaldanse, Cercaen, Marsilianaen og Tarantellaen.

Korsikanerne elsker Musik og har et meget musikalsk Øre. De spiller baade Guitar og Mandolin og ledsager Spillet med Sang. Deres Sange er fulde af Romantik og Poesi, men som oftest tungsindige. Selv under Arbejdet hører man altid Sang. Hver Aften samles Husets Ungdom uden for dette, man spiller Guitar eller Mandolin og synger dertil, ved hvilken Lejlighed man ofte kan høre særdeles smukke Sange blive udførte med en kunstløs Skjønhed. De fleste Sange er altid digtede af Kvinder.

Begravelserne foregaar paa Korsika med stor Højtidelighed. I det indre af Øen har de urgamle hedenske Begravelsesskikke vedligeholdt sig aldeles uforandret til vore Dage, medens de derimod i de større Byer, hvor Kulturen er trængt ind, enten er aldeles eller dog til Dels fortrængt. Naar Døden er indtraadt, beder de omkring Dødslejet samlede Slægtninge ved Rosenkransen og opløfter derpaa et Klageskrig. Liget bliver derpaa lagt paa et ved en Væg stillet Bord, som kaldes „Tola". Hvis den døde er en ung Pige, ifører man hende en hvid Ligskjorte og bekranser hende med Blomster; en ung Kone iføres som oftest en broget og en gammel Kone en sort Klædning. Ved „Tolaen" bliver der i Almindelighed vaaget og klaget hele Natten igjennem, medens Ilden brænder. De højeste Klager høres, naar Ligbærerne tidlig om Morgenen kommer for at føre Liget bort til Begravelsen, i hvilken Venner og Slægtninge fra hele Omegnen deltager. En Kvinde, der som oftest er Digterinde, anfører Klagekvindernes Kor. Saa snart dette Kor træder ind i Sørgehuset, slutter Klagekvinderne en Kreds omkring „Tolaen" og svinger sig hylende omkring den døde, i det de snart opløser og snart atter slutter Kredsen, stedse under Klageraab og de højeste Tegn paa Sorg. Med det opløste Haar flagrende omkring Brystet, funklende Øjne og flagrende sorte Kaaber slaar de Hænderne sammen eller mod Brystet, river sig i Haaret, hulker, kaster sig ned mod „Tolaen" og strø Støv paa sig. Pludselig hører Støjen op, og Grædekvinderne sætter sig nu stille ned paa Gulvet. Paa de Steder, hvor de urgamle Begravelsesskikke har vedligeholdt sig aldeles uforandret, river Grædekvinderne Ansigtet paa sig til Blods, da Blodet efter den urgamle, hedenske Forestilling var behagelig for den døde og kunde forsone Skyggerne.

Naar den døde har fundet sin Død ved et Mord, optræder Grædekvinderne saa rasende og vildt, at de aldeles ligner Furier. De drejer sig med opløst Haar hvirvlende omkring i Kredse, i det de hylende paakalder Hævnen. Deres hylende Sang og vilde Optræden har en saa voldsom Virkning paa Morderen, om han hører paa dem, at han, greben af Rædsel og Samvittighedsnag, uvilkaarlig forraader sig selv. Man fortæller om en Morder, som en Gang havde den Frækhed at overvære den myrdedes Begravelse indhyllet i Ligbærernes Kappe, at han kom til at ryste saa stærkt, at Kjærten faldt ud af hans Hænder, da han hørte Grædekvindernes Sang, og saaledes forraadte sig selv. Ved Rettergang gjælder nemlig Vidners Beskyldning mod den, som har rystet ved denne Lejlighed, som et fuldgyldigt Bevis paa Skyld.

Denne Skildring gjælder dog kun de Egne paa Øen, som staar i ringe Forbindelse med hele Omverdenen. Langs Øens Kyster, hvor Beboerne ved Skibsfart og Handel staar i Berøring med andre Nationer, er de gamle korsikanske Skikke bleven mildnet i mange Retninger. Dette gjælder især den frugtbare Slette, hvor Øens vigtigste Stæder Ajaccio og Bastia ligger. I disse Byer, hvor der findes Undervisningsanstalter baade af højere og lavere Art, har den moderne Civilisation fundet Indgang, og den har ogsaa banet sig Vej til deres hele Omegn.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Femte Kapitel.

Det var en smuk Sommeraften, da en indtagende ung Pige vandrede om i den store og smukke Have, som strakte sig bag den rige Kjøbmand Floris Francks anselige Hus i Antverpen. Hendes fine Ansigtstræk var af en fuldendt Skjønhed, hendes Øjne var mørke og straalende, og hver Bevægelse af

hendes slanke formfuldendte Skikkelse fuld af Lethed og Ynde. Hendes rige guldvirkede Kjole, der sluttede tæt om hendes Skikkelse og fremhævede dens Skjønhed, var nedskaaren i Firkant for oven og lod en broderet Krave af det fineste Lærred, der om Halsen endte i en opstaaende Flip, komme til Syne. I en tynd Guldkjæde, der slyngede sig om hendes Hals, hang der en juvelbesat Medaillon af emailleret Guld ned paa hendes Bryst. I Øjeblikket hvilede der et Udtryk af Tankefuldhed over hendes ungdommelige Aasyn, medens hun langsomt vandrede frem og tilbage i en skyggefuld Gang mellem to Rækker gamle frodige Lindetræer og mekanisk plukkede Bladene af den Rose, hun holdt i sin ene Haand.

En Lyd fra Havelaagen, der blev aabnet og lukket igjen, vakte den unge Pige op af sine Tanker, og hun gik med lette Skridt hen til Enden af Lindegangen for at se, hvem det var, der var traadt ind i Haven.

En midaldrende Mand og en Kvinde, der øjensynlig havde overskredet Livets Midsommer, kom langsomt gaaende ned ad Midtgangen. Manden, som var klædt som en af Datidens velhavende Borgere med bræmmet Kappe og en baretlignende Hovedbedækning, var høj og velbygget og havde et af Sol og Vind brunet Ansigt, under hvis høje og kraftig formede Pande to Øjne, fulde af Ro og Viljestyrke, skinnede frem. Hans Gang var let og elastisk som en Mands, der er vant til at færdes meget til Fods, og den dannede derfor en egen Modsætning til hans Ledsagerindes, der var rokkende og usikker, som om hun var plaget med Ligtorne. Hendes Ansigt, der var gjennemfuret af Rynker, havde et ejendommeligt spændt Udtryk, som forraadte en urolig Aand, der ikke var fri for at ligge i Strid med sig selv. Af og til kunde der tegne sig Haardhed deri, som om hun var kommen til at tænke paa et eller andet, der vakte Bitterhed til Live i hendes Sind, men kort efter kunde dette Udtryk saa atter give Plads for den Slaphed, der plejer at følge efter lidenskabelige aandelige Kampe.

Da den unge Pige saa disse to komme gaaende, ilede hun dem i Møde med opklaret Ansigt.

„Velkommen, Hr. van der Haase," udbrød hun og strakte den kommende en Haand i Møde, som trykkedes venlig. „De venter vist paa Fader, han kommer vistnok om kort Tid tilbage. Tror du ikke, Tante Filippa?"

„Han maa være her om et Øjeblik, hvad jeg ogsaa underrettede Hr. van der Haase om," svarede den ældre Dame. „Jeg har imidlertid Strygningen at passe . . . hvad bestiller vel de dovne Piger, naar jeg er borte? Det er ikke, som i mine unge Dage, da man kunde betro alt til Pigernes Omsorg og være vis paa, at alt Arbejdet var ryddet til Side, naar man kom igjen . . . Nej, nu om Stunder er det ikke saaledes, aa Gud, nej! Jeg mente derfor, du kunde underholde Hr. van der Haase, til din Fader kom, Nina."

„Det vil jeg gjærne efter bedste Evne," tog den unge Pige til Orde med et Smil, hvis Skjælmeri klædte hende fortryllende, „men det bliver nok ellers ham, der kommer til at underholde mig, om ellers ikke Forholdet bliver vendt op og ned."

„Ja, det faar I nu selv om," sagde Tante Filippa paa hendes mutte Maade.

Den fremmede fulgte med et halvt Smil de to Kvinders Samtale og gik med dem hen til en af Havebænkene, som stod i Skyggen af et gammelt Lindetræ. Her tog han Plads ved Siden af Nina og begyndte en Samtale med hende om ligegyldige Ting. Tante Filippa blev endnu en kort Stund staaende hos dem; det lod til, at hun kun ugjærne lod dem ene, men Tanken om Strygningen lod hende ingen Ro, og efter faa Øjebliks Forløb fjærnede hun sig hurtig i Retning af Huset.

Næppe var hun forsvunden, før Nina udbrød:

„Hvor er det kjedeligt, at Tante Filippa hænger saa fast ved den papistiske Lære og ikke kan indse dens Vildfarelser! Jeg er næsten bange for, at hun har Mistanke til eder, ærværdige Fader, og aner, at der skjuler sig en af vor Tros ypperste Kæmper under Borgeren van der Haases Navn. Vidste hun, at I er Francis Junius selv, er jeg næsten bange for, at hun vilde fortælle det til sin Skriftefader."

„Din Tante er af det Slags Mennesker, som giver sig fuldt hen i Troen, Nina, og det kan man ikke dadle, om de end i deres Følelsers Lidenskab tager fejl af Sandheden. Faar hun en Gang Øjet op for denne, da vil hun bekjende den højt og lydelig, uden at skrækkes af den Fare, hun derved udsætter sig for . . . og jeg har det Haab, at den Tid en Gang vil oprinde."

„Gud give det," sagde Nina.

Manden ved hendes Side bar et Navn, hvis Klang gjenlød over hele Landet og nævnedes med Kjærlighed og Beundring af alle Protestantismens Tilhængere. Hans ihærdige Kamp mod Inkvisitionen, hans utrættelige Virksomhed og ubegrænsede Mod havde, i Forbindelse med hans vidunderlige Begavelse som Taler, omgivet ham og hans Gjerning med en Straaleglorie som en Helgens. Han var endnu ganske ung, da han blev kaldet fra Genf til at forestaa den hemmelige protestantiske Kirke i Antwerpen, og gjennem Aarene var han, som ingen anden, bleven forfulgt af Inkvisitionen og dens Tilhængere, uden at det dog en eneste Gang var lykke-

des hans Fjender at faa ham fat. De Æventyr, han under forskjellige Forklædninger havde oplevet, var utallige og gik fra Mund til Mund, gjørende hans Navn endnu mere anset og afholdt, thi det Mod, han havde udvist, i det han reddede sig ud af Faren, var lige saa storslaaet som den Arbejdskraft og Udholdenhed, hvormed han forvaltede sit farefulde Embede. For ikke længe siden havde han, forklædt som Munk, besøgt et Katarinerkloster, hvor den berygtede Pater Reginus den Gang opholdt sig, og at han der i selve Refektoriet havde holdt en Prædiken for de forsamlede Munke, som næsten havde lammet dem med Skræk, thi det var det rene Gudsord, han forkyndte. Til sidst var Pater Reginus sprungen op med det Udraab: „Enten er I Francis Junius selv eller hans nærmeste Discipel!" og det var kun ved en hurtig Flugt lykkedes ham at undgaa at blive fængslet. Hans Evne til at gjøre sin Person ukjendelig ved alle Haande vel gjennemførte Forklædninger gjorde ham

Under Linden.

det muligt at vandre om paa Gaden ved høj lys Dag midt imellem Fjender, der vilde have anfaldet ham som vilde Dyr i samme Øjeblik, de havde gjenkjendt ham. I Floris Francks Hus var han saaledes for alle Ikke-Protestanter kun kjendt under Navnet van der Haase, og ingen af de uindviede anede i den adstadige Borgermand at se Protestantismens berømte Forkæmper Francis Junius.

Som han sad der ved Siden af den unge Pige og lod sit rolige Øje hvile paa hendes smukke Ansigt, medens hun fortalte ham, hvad nyt der var sket i Hjemmet, siden han sidst havde været Faderens Gjæst, var der dog en saa umiskjendelig Højhed udbredt over hans regelmæssige Træk, at selv den, der ikke vidste, hvem han var, maatte sige sig selv, at det næppe var et almindeligt dagligdags Menneske, der her havde sat sig til Hvile. Hele den unge Piges Maade at tiltale ham paa bar ogsaa, trods hendes naturlige Frimodighed, et Præg af hengiven Ærbødighed til Skue, som viste, at hun saa højt

op til ham og nærede en ubegrænset Tillid til hans Dom.

Da de havde talt sammen en halv Times Tid, hørte Nina igjen Lyden af Havelaagen, og med Udraabet: „Der kommer Fader!" rejste hun sig hurtig op og løb den kommende i Møde. Det var en halvgammel Mand med graaspræengt Skjæg og lokket, næsten hvidt Haar, der hang ham ned paa Kappekraven. Der var nogen Lighed til Stede mellem ham og Klokkespilleren, dog var Floris af en mere anselig Skikkelse, ligesom ogsaa hans Træk havde et ædlere og finere Præg. Man saa dog let, at han og Gerard maatte være nærbeslægtede.

„Velkommen hjem, Fader," sagde Nina, i det hun omfavnede ham og kyssede ham paa Panden, medens han klappede hende mildt paa Kinden. „Du ved vel, at Pastoren er her? Han er henne paa Bænken under Lindetræet. Hvis I vil blive

Reformatoren i Klosteret.

her ude i Haven, skal jeg bringe eder et Bæger Vin og passe paa, at I kan tale uforstyrret med hinanden."

„Tak, det er vel betænkt af dig, mit Barn," svarede Kjøbmanden venlig. Nina styrede Vejen op til Huset, medens Floris Franck tog Retningen mod den anviste Bænk, og snart efter trykkede de to Mænd hinandens Hænder med en Hjærtelighed, der viste, at de begge var glade ved Mødet.

„Vi har længtes inderlig efter Dem i denne trange Tid, Hr. Pastor," tog Kjøbmanden til Orde, i det de begge satte sig til rette paa Havebænken. „Det har været Dage fulde af Frygt for os, disse Billedstormens Dage, da alle onde Lidenskaber syntes at være slupne løs. De har vel hørt, hvorledes det er gaaet til her i Kirkerne? Den prægtige Kathedralkirke staar som et Billede paa Ødelæggelse med nøgne Mure, alle dens uskatterlige Kunstværker er ødelagte, og i de andre Kirker staar det ikke bedre til."

„Man har allerede underrettet mig derom," svarede Junius. „Den samme Billedstorm er gaaet

over Landet og har efterladt Ruiner alle Vegne. Det har gjort mig ondt, at det er saaledes, ikke blot for de Kunstværkers Skyld, som for stedse er gaaede tabte, og som, fraset den afguderiske Dyrkelse, der blev dem vist, fortjente at bevares for Efterverdenen, men ogsaa fordi vore Fjender ved Billedstormen har faaet grundet Anledning til ny Forfølgelser mod vore Trosbrødre. Jeg hørte i Gaar, at man i Gent har fængslet Herman Stryker — han vil blive en ny Martyr for vor Tro, thi hans Dom er jo, ligesom min, for længe siden fældet, og Inkvisitionen vil næppe efter de sidste Begivenheder vise større Skaansel end hidtil. End videre hørte jeg — og det bedrøver mig at fortælle Dem det — at Deres Broder og hans Datter skal være fængslet."

„Min Broder!" udbrød Kjøbmanden i en Tone, fuld af Sorg og Skræk. „Min stakkels gamle Gerard! Hvad kan han have forbrudt ... dog, hvad siger jeg, i disse Tider behøver man jo kun at søge Sandheden for strax at blive dømt som Forbryder ... Jeg vil endnu i Morgen rejse til Gent og gjøre alt for at redde ham og hans Barn ... des værre, jeg har alt for længe glemt, hvad jeg var dem skyldig."

„Jeg ventede, at De vilde tage denne Beslutning," sagde Junius, „og jeg kan ikke andet end billige den. Maaske har Rygtet ogsaa overdrevet eller vel endog forvexlet hans Navn med et andet, i hvert Fald er der jo en Mulighed for, at De kan være ham til Nytte. Men tys! der kommer Deres Datter; lad hende foreløbig være ukjendt med Sagen, indtil der er mere Vished for den. Hun sad her, før De kom, og fortalte, med hvilken Glæde hun ventede Besøg af sin Onkel og Kusine."

I dette Øjeblik kom Nina til Syne, bærende paa en Bakke, hvorpaa der stod en Sølv-Vinkande og to fint udarbejdede Bægere af samme Metal. Hun flyttede et lille Havebord hen til Bænken, satte Kanden og Bægrene til rette derpaa og fjærnede sig derefter igjen for ikke at forstyrre de fortrolige Meddelelser, hendes Fader og hans Gjæst havde at gjøre hinanden.

(Fortsættes).

Damperen „Karavanen".

Historie fra Missisipi, af Sam Slick.

„Karavanen" var, hvad man nu vilde kalde, en noget langsom Baad; i den Tid for halvtredsenstyve Aar siden bekjendtgjordes den sædvanlig under Benævnelsen „hurtiggaaende". Dens regelmæssige Ture fra New-Orleans til Natchez varede sædvanlig fra sex til otte Dage; en Tur, som endtes paa fem Dage, betragtedes som noget rent mærkværdigt. En Rejse fra New-Orleans til Vicksburg og tilbage indbragte sædvanlig Befalingsmændene og Mandskabet en Maaneds Hyre. Om „Karavanen" nogen Sinde kom saa langt som til Louisville, har jeg aldrig hørt; hvis saa var, saa har den dertil behøvet sin rundelige Tid.

Det var min Skæbne en Gang at rejse med denne Baad. Kaptejnen var en godmodig, tjenstvillig Mand, omhyggelig for sine Passagerers Bekvemmelighed og yderlig hengiven til at spille Kort. Vi havde været noget over fem Dage ude, og vi havde Haab om at faa de stejle Bakker ved Natchez i Sigte den næste Dag. Vort Brænde var gaaet med, og nu faldt Mørket paa. Den Styrmand, som havde Vagten paa Dækket (den anden Styrmand havde paa samme Tid tre Esser paa Haanden, medens Kaptejnen sad med tre Konger) sendte Bud ned, at Baadsmandsmaten meldte Brændebeholdningens Sammesmelten til en halv Favn. Den værdige Kaptejn bad om Undskyldning hos den Styrmand, som havde Vagten **under** Dækket, og hos de to Passagerer, som udgjorde Partiet, og skyndte sig op paa Dækket, hvor han snart ved Hjælp af Landmærkerne opdagede, at vi befandt os omtrent en halv Mil fra et Brændeoplag, som han sagde var beliggende „just paa den anden Side af den fremspringende Odde."

„Men," mumlede Kaptejnen, „jeg synes just ikke videre om at tage Brænde af den gamle gule Skurk, som staar for Gaarden; han forlanger altid en kvart Dollars mere end alle andre. Dog nu findes der ingen anden Udvej."

Baaden drev frem, det bedste den formaaede, og inden en Time, da vort Brænde næsten var forbi, passerede vi Odden og vore Kabler bleve stukne ud og fæstede ved Træerne langs med en Brændestabel af et betydeligt Omfang.

„Holla, Oberst! Hvad koster Brændet i Dag?"

En citrongul gammel Herre, med et to Uger gammelt Skjæg, Tovstumper over Skuldrene for at holde et Par vitriolfarvede Buxer, hvis Ben naaede lidt neden for Knæene, op under Armhulerne, Sko uden Strømper, en gammel bleget, bredskygget Hat, som en Gang havde været sort, og en Pibe i Munden, kastede et Sideblik til de tomme Brændekasser paa vor Baad og svarede med ved en Gryntning:

„Aa, Kaptejn, vi maa have **tre og en Kvart** i Dag."

„Fanden heller!" svarede Kaptejnen, (Kaptejner plejede at bande lidt den Gang); „hvad skal den Fjerdedel til, om jeg maa spørge. De forlangte jo kun **tre**, da jeg gik ned."

„Jo, Kaptejn," gryntede Brændehandleren med et Slags Skelen i sit gule Ansigt, som klarlig viste, at hans Brænde var saa godt som solgt, „Brændet er steget, siden De gik ned for to Uger siden. For øvrigt maa de være saa god at huske paa, at De meget sjælden stopper, naar De gaar ned. Naar De gaar op, saa er De af og til tvungen til at hilse paa mig, eftersom De har Strømmen imod Dem, og der findes ikke noget andet Brændeoplag paa ni Miles Afstand; og hvis De tilfældigvis skulde være nær ved Enden paa Brændet, saa —"

„Godt," afbrød Kaptejnen ham, „vi vil tage nogle Favne under de forhaanden værende Forhold," og saa vendte han tilbage til Spillet.

Efter hen ved en halv Times Forløb, mærkede vi, at „Karavanen" begyndte at krybe fremad igjen. Aftensmaaltidet var forbi, og jeg trak mig tilbage til min Køje, hvorfra jeg kunde overse Spilleborbet, hvor Kaptejenen var stærkt sysselsat med den anden Styrmand til Modspiller. Vi plaskede frem i al Mag og syntes at gaa med en skikkelig Fart.

„Hvordan brænder Vedet?" spurgte Kaptejnen Baadsmaten, som saa paa Spillet.

„Det er ikke meget bevendt med det, tror jeg," svarede han, „det er Bomuldsbrænde og for største Delen grønt, saa at . . ."

„Godt, Thompson — (Tre Esser igjen, Hr. Passager. Jeg tager Tidollarssedler, hvis De behager, — det er Dem, som giver). — Thompson, siger jeg, det er bedst at tage tre eller fire Favne ved det næste Brændeoplag; det kan ikke være mere end sex Mil herfra. — (To Esser og en Matador imod Esset! Lang mig Femdollarssedlen der!)."

Spillet fortsattes, og Hjulskovlene vedblev at bevæge sig. Klokken elleve meldtes det til Kaptejnen, at vi vare nær ved Brændeoplaget, Lyset derfra saas tydelig af den vagthavende Styrmand.

„Hold hen mod Bredden da, og tag sex Favne ind, hvis det er godt. Se efter med det, Thompson. Jeg kan ikke godt forlade Kortene just nu. Det gaar varmt til her. Den Styrmand, — han knuser os da allesammen til pure Støv!"

Efter at Brændeindkjøbet var endt, plaskede vi fremad igjen. Kaptejnen syntes at blive noget urolig, da Thompson sagde ham, at Prisen var den samme som ved den forrige Brændegaard eller tre og en kvart, men snart var han igjen dybt inde i Spillet.

Fra min Køje kunde jeg betragte de spillendes Bevægelser. Hele Kampen syntes at finde Sted mellem Kaptejnen og Styrmændene (de sidste Herrer passede deres Forretninger efter Tur, at styre Baaden og spille Kort), og en af dem vandt næsten uden Undtagelse, medens de to Passagerer ikke havde andet at gjøre end at give Kort, tage af og betale deres Penge. De vare ivrige for at lære Spillet — og de lærte sig det ogsaa. Undertiden, naar de havde to Esser og et Herrekort, kunde de vove en Indsats paa fem eller ti Dollars, men de vare altid tvungne til at stryge Flag over for Kaptejnens eller Styrmændenes forskrækkelige Trumfer. Uagtet denne Modgang vedblev de at spille, — de vilde saa gjærne lære det.

Klokken tre spurgte Kaptejnen Baadsmandsmaten, hvorledes det gik frem.

„Meget tarveligt, Kaptejn," svarede han. „Man kan næppe sige hvad Fart vi gaar med, thi vi er nødte til at holde os midt i Floden, og det er desuden af og til taaget. Dette her Brænde synes alligevel at være bedre end det, vi tog ind hos den gamle gule, men det er snart forbi igjen, og vi maa have mere. Jeg saa et Lys før paa Styrbordssiden. Skal vi praje det?"

„Ja ja," sagde Kaptejnen, „ring med Klokken og spørg dem, hvad Prisen paa Brændet er heroppe. (Nu har jeg kuppet Dem igjen; jeg har to Konger.)"

Jeg hørte Klokken ringe og Styrmanden spørge:

„Hvad er jeres Pris paa Brænde?"

En ungdommelig Røst inde paa Bredden svarede:

„Tre og en kvart!"

„Hollo!" skreg Kaptejnen, som just havde tabt Prisen paa to Favne til Styrmanden, medens de fremmede Passagerer ligeledes tabte noget ved samme Lejlighed, „tre og en kvart igjen! Kommer vi da aldrig til et billigere Sted? (Vær saa god at give, min Herre! Bedre Lykke næste Gang.)"

Den anden Styrmands Røst hørtes paa Dækket:

„Hvormange Favne har I?"

„Kun en ti Favne," svarede den ungdommelige Handelsmand.

Kaptejnen sagde da til Thompson, at der skulde kjøbes sex Favne, som burde kunne holde ud til Morgen, og vendte derpaa igjen sin Opmærksomhed til Kortene.

Nu byttede Styrmændene Plads. Jeg gad vide, naar de Herrer sov. Efter at Brændet var taget ind, indtog „Karavanen" paany sin Plads midt i Floden og plaskede frem som sædvanlig. Til sidst gryede Dagen, Spillepartiet opløstes, og Regnskabet gjordes op, under hvilken Forretning Kaptejnen fik Lejlighed til at skryde med sin Dampbaads Hurtighed: den maatte efter hans Beregning nu have gjort fine tredsenstyve Mil og vilde have tilbagelagt flere endnu, hvis man havde kunnet skaffe bedre Brænde. Det viste sig, at de to Passagerer ved denne deres første Undervisning i Spillet tilfældigvis havde tabt hundrede og tyve Dollars. Kaptejnen, som rejste sig for at se efter, om han

kunde faa noget bedre Brænde, hvad han ansaa for sikkert, da han var kommen oven for Lavlandet, vinkede af sin Medspiller, Styrmanden, med hvem han under Spillets Gang syntes at staa paa en spændt Fod, og sagde i en lav Tone:

„Fyrre til hver, til Dem og mig og James (den anden Styrmand), det var ikke saa galt paa en Aften."

„Jeg var staaet op og gik ud med Kaptejnen for at nyde Synet af de høje Bakker. Der fandtes imidlertid Taage nok til at forhindre os i at se mere en tredsenstyve Alen frem for os, saa at jeg blev skuffet i min Forventning. Vi nærmede os atter til Bredden i den Hensigt at se efter mere Brænde, eftersom Kysten ikke var til at se fra Midten af Floden.

„Der er det!" raabte Kaptejnen. „Stop!"

„Ding, ding, ding!" lød den store Klokke, og Kaptejnen raabte:

„Hallo! Brænde!"

„Hallo, De selv!" svarede en pibende Fruentimmerrøst, som kom fra en Madam med en Kjole over Skuldren i Steden for Shawl.

„Hvad er jeres Pris paa Brænde?"

„Jeg tænke, De vidste denne Gang, hvad Prisen er, svarede Fruentimmeret i Kjolen; det er tre og e..n k..v..a..r..t, ..og nu ved De det!"

„Tre og Fanden," faldt Kaptejnen ind. „Hvorfor har I lagt paa jert Brænde? Jeg vil give tre og ikke en Øre mer!"

„Ja saa," sagde Kjolen, „her kommer den gamle selv. Han kan tale med Dem."

Og, min Sjæl, krøb ikke den blegede Hat, de vitriolfarvede Buxer, det gule Ansigt og det to Uger gamle Skjæg, som vi havde set Aftenen forud, frem af Stuen, og samme Røst, som vi havde hørt bestemme Prisen paa Bomuldsbrændet, gryntede følgende, ledsaget af samme skelende Blik i samme gule Ansigt:

„Fanden ta'e mig, Kaptejn, hvis der findes mere end tre eller fire Favne tilbage, — men da det er Dem, saa skal jeg ikke være saa paastaaelig, men lade Dem faa Resten for tre, eftersom De er en saa god Kunde."

Efter et hurtigt Blik paa Landmærkerne rundt omkring, laasede Kaptejnen sin Dør og lagde sig til Ro. Det var klart, hvad Læseren formodentlig allerede for en Stund siden har opdaget, at vi havde ligget og hjasket midt i den stride Strøm uden at avancere og havde kjøbt Brænde hele Natten paa et og det samme Sted!

Smaating.

Godt svaret. I et Selskab spurgte man en Gang en bekjendt Forfatter, om det var sandt, at den ene Skribent ikke holdt meget af den anden. „Hvad andre gjør, ved jeg ikke," svarede han, „men hvad mig angaar, da holder jeg i det mindste af en Slags Skribenter, nemlig Subskribenter."

En vanskelig Opgave. En Officer sagde til sin Opvarter som altid kogte Æggene haarde, at han kun maatte koge dem i 3 Minutter: „Hvorledes skal jeg kunne det," svarede Tjeneren; „vort Ur gaar jo et Kvarter for stærkt!"

Historisk-geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis ned- og opad, danner Navnene paa to Anførere for det jødiske Folk: En By i Arabien, — en stor Bugt ved Asien, — en By i Amerika, — en Flod i Spanien, — en By i Kina.

C. L.

Firkantet Rod. Af 2 D, 2 E, 2 I, 2 K, 2 L, 2 N, 2 O, 1 B og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er et Vaaben,
bekjendt fra mangt et Mord;
det andet var en Afgud,
som hersked her i Nord.
Det tredje nævner Navnet
dig paa en Pigelil,
det fjerde, tror jeg vist nok,
hver Fraadser kjender til.

A. & L.

Gaade.

Er det sidste første tvende,
Tavshed ruger over Dalen,
aldrig klinger Pigens Sange
lydt og smukt i Aftensvalen,
kun de vilde Rovdyrs Brølen
lyder dumpt fra Bjærgets Kløfter
med den store Bjærgørns Susen,
naar den sig paa Vingen løfter.
Er du, ak, min kjære Læser,
selv det hele, da jeg frygter,
at du, selv om Heldet følger
dig, dit Gods du daarlig røgter —
altid aaben har du Lommen,
styrer blindt mod Fattigdommen.

Opgave.

Skriv Tallene fra 1 til 36 i sex Rækker saaledes under hinanden, at hver Række paa langs, paa tværs eller paa Kryds giver Summen 111.

L. L.

Opløsninger fra Nr. 7.

paa den geografiske Gaade:

Sebastopo**l**
Pairsl**y**
Arkangels**k**
Rantza**u**
Tibe**r**
Aalborg

paa Gaaden: Pølse.

paa den firkantede Rod:

TYRA
YVER
REGN
ARNO

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 9.

Søndagen den 28. November 1880.

En Korsdrager.

Af Leo Ritter.

Ved Aabjærg Skov laa, og ligger maaske endnu, et lille Hus som hørte under Herregaarden og paa den Tid vor Fortælling foregaar, beboedes af to Mænd, Hans Jensen og Iver Stavgaard, med deres Familier. Hans var fra det nærliggende Fiskerleje, havde i sine unge Dage faret til Søs, og siden som Orlogsgast været med Anno 48, da han mistede sit ene Ben. Staten gav ham et Træben i Steden og en lille Pension. Han sagde Farvel til Søen, blev Landkrabbe, lejede sig ind i Skovhuset, lærte at flikke Sko og Støvler og giftede sig med en ældre, rask Pige, som havde lidt til bedste. Forresten hørte han til de nøjsomme Naturer, som ikke stiller større Fordringer til Livet end dette kan opfylde. Paa Arbejde skortede det ham ikke, han sang sine Viser, helst saadanne, som lugtede af Saltvand og holdt nok af, at en god Ven om Aftenen gjorde ham Selskab ved et Glas Grog og hørte paa hans Historier.

Iver Stavgaard var derimod formet af et andet Stof. Han var utilfreds med sig selv og Verden og anstillede i Almindelighed Betragtninger over, hvor ulige Skjæbnens Goder ere fordelte i denne uretfærdige Verden og ærgrede sig i Særdeleshed over sin Husfælles gode Humør og den i hans Øjne betydelige Pension hin oppebar for Ingenting! — Træbenet regnede han nemlig ikke for noget — og meget andet — Ærgrelse er en Urt, som aldrig dør af Mangel paa Næring. Iver var Pessimist, saa alt sort i sort og mente, at hele Menagen var splittergalt indrettet og han lige saa godt kunde klynge sig op i Dag som i Morgen; han opsatte det rigtignok altid. En Dag, da han sad nede i Kroen, traf han der en tysk Skræddersvend, som snakkede vidt og bredt om Socialisme og Menneskerettigheder. Iver kunde ikke rigtig følge med, men saa meget forstod han dog, at Samfundet var raaddent, der maatte en anden Gænge i det, Arbejderen skulde ikke slide og slæbe for at de rige kunde mæske sig, alle Mennesker skulde være lige og den rige dele med den fattige; saadan som det var, kunde det ikke gaa længer; der maatte en anden Orden paa Krammet, og det vilde der blive, naar de forurettede blot tog Skeen i en anden Haand og sluttede sig sammen i Kampen mod Storborgere og Herremænd.

Den Tale gav Iver noget at tænke paa.

I flere Dage rørte han ikke en Haand til Arbejde, men gik hver Dag ned til Kroen for at høre hvorvidt Kalfatringen var fremskreden; dog de gyldne Dage udeblev og Iver maatte igjen gribe til Spaden, men trøstede sig med, at Folket snart vilde tiltvinge sig sin Ret som Skræddersvenden havde spaaet.

Iver vilde bringe Hans Jensen paa sit Parti, men denne lo kun ad ham og spurgte om han var bleven smaatosset.

„Alle Mennesker skulle være lige, siger du! Naada! Naar vi gaa til Søs sidder en Mand til Agters, ellers girede vi nok snart fra den rette Kurs og hvis der ingen var til at kommandere saa det galt ud, og de kloge Hoveder maa tænke for de dumme. Ellers kom det hele snart af lave. Nej, du; der er Fejl ved Alting, men det kan hverken du eller jeg raade Bod paa, og fordi en tysk Skræddersvend kommer og siger, at det er snavs og maa blive anderledes, saa lad ham gjøre det i Fald

han kan, men han lader det minsæl kjønt være, tro du mig."

Og Hans syede iøvrigt videre og fløjtede dertil.

„Ja, du er nu en Storborger, derfor taler du saadan," brummede Iver.

„Naa, saa jeg er en Storborger, udbrød Hans, og der spillede en Skjælm i hans ærlige graa Øjne. „Det kan gjærne være, for jeg skal ærlig tilstaa, jeg ved ikke, hvad det er. Men hvis det er en Mand, som ærlig og redelig gjør, hvad han kan og ikke bemænger sig med Ting, der ikke kommer ham ved, saa kan du kalde mig en Storborger."

Nogle Dage efter denne Samtale var Iver paa Vej til Aabjærg for at bede Herremanden om Henstand med Huslejen. Et Stykke fra Gaarden mødte han Hans, som kom derfra og havde opgjort sit Regnskab, han var i Søndagsklæder og humpede muntert afsted, smøgende af sin korte Træpibe. Synet af ham virkede irriterende paa Iver; hans venlige Hilsen besvarede Iver kun med et kort Nik og saa saa menneskefjendsk ud som en Moppe i Regnvejr.

Da han kom op til Herremanden og havde fremført sit Ærende, gjorde denne ham Bebrejdelser og udtalte sin Forundring over, at en saa rask og kraftig Arbejder som Iver ikke kunde betale den ubetydelige Leje.

Iver saa ned for sig og indvendte noget om de daarlige Tider.

„Tiderne er vel ikke daarligere for dig end for enhver, der kan og vil arbejde. Der er nu Hans Jensen, han møder altid paa Pletten og bliver mig aldrig en Skilling skyldig."

„Ja," sagde Iver og drejede Huen mellem Hænderne, „somme Folk komme til Verden med Sølvskeer i Munden og til dem hører Hans Jensen. Det er intet Under, at han kan betale, han faar jo Pengene kastede ind ad Døren og behøver ikke at trælle for dem, som en anden."

„Hans har en lille Pension, det er sandt, men til Gjengjæld har han ogsaa et tungt Kors at bære paa. Hvis du, som han, havde mistet et Ben, vilde du nok klage mere end nu, skjønt du sagtens ogsaa havde en Pension?

„Jeg? Klage!" udbrød Iver hastig, „der tager De fejl, Herre! Havde jeg været saa heldig at miste et Ben, og derved vundet det samme som Hans, skulde jeg aldrig kny! De siger, at han bærer et tungt Kors — men jeg mener, at Pensionen letter ham det betydeligt. Det tungeste Kors, jeg ved, er at maatte slide som et Asen for at skaffe Tag over Hovedet og lidt at putte i Munden."

Herremanden var en forstandig Mand og en Ven af en lille uskyldig Spøg, og eftersom han kjendte Ivers misundelige Tilbøjeligheder, fik han Lyst til at overtyde denne om, at det letteste Kors snart faar knugende Vægt for den utilfredse.

„Jeg kjender dig, Iver," sagde han, „og tror, at du har et galt Blik paa Tingene. Men hvis du virkelig tror, at din Husfælles Kors er saa overvættes let og vil paatage dig at bære et endnu lettere, skal du ikke svare en Skilling i Leje, saa længe du bliver dit Forsæt tro."

„Med Forlov, hvad skulde det være for et Kors?" spurgte Iver, der frygtede for, at det muligt var noget han ikke kunde paatage sig.

Herremanden havde imidlertid taget et Stykke Kridt. „Nu tegner jeg et Kors paa din Ryg, og saa længe, du bærer det skal jeg ikke minde dig om Lejen."

„Det er vel Herremandens Spøg?" indvendte Iver.

„Mit ramme Alvor!"

„Ja, vær saa artig, her er min Ryg," sagde Iver grinende. Men saa skal De ikke mere gjøre Regning paa Leje af mig, saadan et Kors kan jeg bære saa længe, jeg lever."

„Vi faar at se," sagde Herremanden med et lunt Smil, i det han tegnede Korset, stort og iøjnefaldende. „Holder du dit Løfte, holder jeg mit."

„Nu skal De have Tak og Farvel."

„Farvel!" sagde Herremanden smilende, „det klæder endda ikke saa ilde."

Iver gik gladere bort, end han var kommen og lo i sit stille Sind over den uventede Lykke.

„Herremanden er en god Tosse," sagde han ved sig selv, „saadan at give Afkald paa sin Leje. Han kaster jo ligefrem Pengene bort. Naa, det bliver hans Sag — jeg har ikke bedt om det, saa det maa han selv om."

I mange Tider havde Iver ikke i saa godt Humør betraadt Hjemmet, som denne Morgen. Alting var ham tilpas, han lo, spøgte, gjorde Løjer med Børnene og var saa god at komme til Rette med, at hans Kone slet ikke kunde forklare, især da hun vidste, at det langtfra havde været noget behageligt Ærende, han havde udrettet.

Iver havde sat sig med Ryggen op til Skabet, derfor saa Konen ikke det hvide Kors paa hans Frakke, men næppe vendte han sig om for at trække Uret op, før hun slog Hænderne sammen og udbrød:

„Ih, du forbarmende? Hvordan er det du ser ud? Det er en Guds Lykke, at jeg fik det at se, ellers havde du været til Nar for Folk. Lad mig børste dig af. Sikke Narrestreger. Det er godt, at Børnene er i Skole, ellers var de rendte efter dig."

„Gjør dig ingen Ulejlighed," sagde Iver og drejede sig hurtig om, „jeg vil ikke have det børstet af. Skjøt dine egne Sager og lad min Ryg i Fred."

„Nej, min sandten om jeg gjør," svarede hun, „jeg vil ikke have den Skam, at min Mand skal blive et Fugleskræmsel for hele Landsbyen. Det var ellers kjønt? Jeg vil børste det af. Du kan jo ikke vise dig for Folk, saadan som du ser ud."

Iver vidste kun altfor vel, at naar hans Ægtehalvdel en Gang havde sat sig noget i Hovedet, lod det sig ikke pille ud, derfor svarede han ingen Ting, men benyttede et Øjeblik, da Konen gik ud i Køkkenet til at slippe bort, men slog Døren haardt i efter sig, som et Udtryk for at han var Herren.

(Sluttes).

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Sjette Kapitel.

Samtidig med at Kjøbmanden og Præsten underholdt sig med hinanden nede i Haven, gik et lille Selskab, bestaaende af to Kvinder og en halvgammel vejrbidt Sømand, op ad Gaden og standsede tøvende uden for Kjøbmandens Hus. Tante Filippa, som netop var sysselsat i Forstuen, fik Øje paa de fremmede, og da hun saa, at de ikke var paa det rene med, om de skulde gaa ind eller styre Vejen videre, traadte hun hen i den aabne Dør og sagde paa sin mutte Maade at tale paa:

„Hvis I søger Floris Francks Hus, saa er det her."

„Jeg er Lysken Franck," tog en af Kvinderne frygtsomt til Orde, „og . . ."

„Lysken!" afbrød Tante Filippa hende ivrig. Hun ilede ud og tog den unge Piges Haand. „Kom ind, Barn, kom dog ind, og I andre ogsaa, hvem I saa end er! . . . Saa du er Lysken, min Svogers Broderdatter! Hvor Nina vil glæde sig, og hvor I vil faa meget at snakke sammen om . . . Du er vel Protestant?"

„Ja," svarede Lysken halvt forskrækket ved den barske Tone, hvori Spørgsmaalet kom frem.

„Jeg kunde jo tænke det," mumlede Tante Filippa. „Men lige meget, kom nu ind, alle sammen, saa skal jeg sende en Pige ud efter Nina."

Hun førte dem ind i Familiens Dagligstue, et stort Værelse med mørke Egetræs Paneler og udskaaret Bjælkeloft og udstyret med en Rigdom og Luxus, der gjorde Lysken helt beklemt om Hjærtet. Omgivelserne virkede ogsaa imponerende paa Jan Frieser, Sømanden; han saa sig en Stund om efter et Sted, hvor han kunde være bekjendt at spytte, men da han ingen passende Plads kunde opdage, listede han sig ud til Gadedøren og spyttede betænksomt tre Gange midt ud paa Gaden.

Medens en af Tjenestepigerne løb efter Nina, forestillede Lysken Margrete van Muler og Jan for Tante Filippa, og denne bød dem begge et venligt Velkommen. Strax efter aabnedes Døren til Sideværelset, og med et Udbrud af Glæde løb Nina gjennem Stuen og slyngede sine Arme om Kusinen.

„O, min søde Lysken, tusend Gange kjærlig Velkommen!" udbrød den unge Pige og overvældede sin Gjæst med Kjærtegn. „Du kan ikke tro, hvor jeg har længtes efter dig! Der har næppe været en Dag, siden Villiam forlod os, uden at jeg jo har ventet at se dig træde ind ad Døren. O, Lysken! Lysken! hvor jeg er glad ved at se dig . . . du er netop saaledes, som jeg havde ventet at finde dig, saa sød og smuk som den lyse Dag!"

„En Engel med broderet Kjole og hvidt om Halsen kunde ikke have gjort det pænere," sagde Jan siden, da han gjengav dette Optrin for Villiam. „Det var, Drollen splide mig, . . . aa Gud forlade mig min Synd! — ligefrem nyselig! Hun er den stolteste Gallionsfigur, jeg nogen Sinde har set, ja, ja, ja, det er nu ikke at snakke om!"

Den kjærlige Modtagelse gjorde Lysken godt, og hun og Margrete van Muler følte sig snart hjemme i de ny Omgivelser, særlig efter at Tante Filippa havde forladt Værelset for at se efter ved Pigernes Arbejde. Lysken fortalte nu de Begivenheder, som var foregaaede i Gent og havde fremskyndet deres Afrejse, og hvorledes de paa Rejsen til Antwerpen flere Gange havde været udsatte for at falde i deres Forfølgeres Hænder. Samme Dags Eftermiddag var de ankomne til Byen, hvor de gjennem en af Villiams Venner havde faaet at vide, at han og Karl var efterlyste med Stikbreve, og at det vilde koste dem Livet, hvis man fik dem fat. De var derfor tillige med Klokkespilleren og Karls Broder Povl foreløbig forblevne i et Herberg i Byens Udkant, hvor de vilde oppebie et Bud fra Floris Franck om, hvorledes han mente, de bedst skulde forholde sig i den kritiske Stilling, hvori de for Øjeblikket befandt sig. I den Anledning var Jan fulgt med til Kjøbmandens Hus.

„De skal naturligvis bo her hos os alle sammen!" udbrød Nina, da Lysken havde endt sin Fortælling. „Skal det knibe, har vi Skjulesteder nok her i Huset til at indlogere ti Gange saa mange, om saa skal være . . . Saa Villiam har handlet saa modigt og smukt . . . det glæder mig, at han ligner dig, Lysken; aa, det er for mig, som

om jeg havde kjendt dig i mange Tider . . . Naa, endelig kommer da Fader . . . og," vedblev hun, medens hun dæmpede Stemmen til en sagte Hvisken, „den Mand, der følger med ham, er den berømte Pastor Francis Junius. Tante Filippa kjender ham kun under hans antagne Navn Hr. van der Haase."

Et Øjeblik efter aabnedes Døren, og de to omtalte traadte ind. Nina løb Faderen i Møde og satte ham med faa Ord ind i Sagernes Stilling. Hendes Fortælling væltede en tung Byrde fra Kjøbmandens Hjærte, og han gav sine Gjæster et hjærteligt Velkommen.

„Jeg vil selv gaa ud til Herberget efter vore Venner," sagde han. „Med Guds Hjælp skal de ingen Fare være udsat for her i dette Hus. Sørg du nu paa bedste Maade for dine Gjæster, Nina; om en Time vil jeg være her igjen."

Ankomsten.

Da han og Junius, efterfulgt af Jan, kom ned paa Gaden, sagde Præsten:

„Se saaledes, gamle Ven, vender Gud i et Øjeblik Uro og Bekymring om til Glæde. Ogsaa deri viser hans Kjærlighed sig, at han sender Prøvelsen forud, for at vi skal end fuldere kunne nyde Glæden, som han har tiltænkt os."

„Det er sandt," svarede Floris Franck alvorlig, „Gud har været god og kjærlig imod mig over al Maade. Gid jeg vidste, hvorledes jeg, menneskelig talt, kunde afbetale noget af den store Gjæld, hvori jeg staar til hans uendelige Naade og Barmhjærtighed . . . Sig mig, Hr. Pastor, trænger De ikke til noget at uddele til Deres fattige? De ved, at jeg saa gjærne vil yde alt, hvad De ønsker."

„Jeg ved det, kjære Franck, og jeg skal ogsaa senere drage Vexler paa Deres rige Rundhaandethed, men jeg har endnu langt fra brugt de sidste 2000

Gylden, De stillede til min Raadighed . . . Hvad har De nu tænkt at bruge de unge Mænd til?"

„Min Brodersøn skal faa et af mine Skibe at føre. Det er vel bedst, at han i nogen Tid holder sig uden for Landet. Manden, der følger med os her, kan jeg anvende i mine Pakhuse, om han har Lyst dertil, og hvad den fremmede unge Mand angaar . . ."

„Ham kan jeg bruge. Blev der ikke sagt, at han var Typograf?"

„Jo."

„Nu vel, saa send ham hen til mig i Morgen Aften, at jeg kan tale med ham."

„Det skal jeg."

Lidt efter skildtes de to Mænd med et varmt Haandtryk, og Præsten gik ned ad en Sidegade, medens Kjøbmanden, ledsaget af Jan, styrede Vejen ud mod „det gyldne Horn", som det Værtshus hed, hvori vore Venner havde taget Ophold.

Gjensynet mellem Brødrene var varmt og

Gjensynet.

hjærteligt; begge havde Taarer i Øjnene, da det lange Favntag løsnedes, hvormed de havde hilst paa hinanden.

„Du er bleven gammel, Gerard, siden vi saas sidst," tog Kjøbmanden til Orde.

„Du ogsaa, Broder Floris," sagde Klokkespilleren.

„O, ja, det er jo ogsaa mange Aar, siden vi skiltes, Gerard, og dog ligger den Tid, vi var sammen, mig forunderlig nær i dette Øjeblik. Husker du vore Aftenvandringer ude ved Gents Volde; hvilke Timer tilbragte vi da ikke i hinandens Selskab, hvormeget havde vi ikke at fortælle hinanden!"

„Jeg husker det alt sammen, Broder Floris," sagde Klokkespilleren vemodig, „jeg har gaaet der mangen Aften siden og gjennemlevet de Tider i Tanken.

„Ja, ja, ja," udbrød Floris og greb hans Haand, „du var mere trofast end jeg, der higede efter Rigdom og Ære og glemte dem, jeg havde kjær . . . Nej, undskyld mig ikke, Gerard, jeg har handlet daarlig imod dig, jeg har ikke været en Broder for dig . . ."

„Du var den bedste Broder," mumlede Klokkespilleren, „det var mig, som stødte dig fra mig . . . det var min Skyld alt sammen."

Saaledes stod de gamle en Stund, holdende hinanden i Hænderne, skuende hinanden i Øjnene med vemodig Glæde, medens Erindringerne fra deres Ungdom trængte ind paa dem og overvældede dem. Floris fattede sig først, og i det han rakte de unge Mænd, som stiltiende havde været Vidne til dette Optrin, sin Haand, sagde han:

„Naa, Gud være lovet, at jeg har faaet jer alle vel beholdne her til. Vil Gud, skilles vi ikke mere. Jeg har Rigdom nok til at sørge for eder paa bedste Maade, hvad det timelige angaar; dog derom skal vi nu senere tale sammen. Lad os nu give os paa Vej til Hjemmet."

Som sagt, saa gjort. Uden at forulempes af nogen, naaede de Kjøbmandens Hus, hvor de blev modtagne af Tante Filippa, der førte den lille Povl op til det Gjæsteværelse, hvor Lysken og Margrete van Muler, trætte efter Rejsen, var blevne bragte til Ro. Kjøbmanden og hans Broder trak sig tilbage til den førstes Værelse for at tale uforstyrret med hinanden, Jan blev bænket ved et vel besat Bord nede i Folkestuen, og strax efter kom Tante Filippa tilbage til Dagligstuen og bød de unge Mænd at følge med. Hun førte dem op ad den brede Egetræs Trappe, der med sit udskaarne Rækværk ledede op til Husets andet Stokværk, og traadte med dem ind i et stort Værelse, hvis Buevinduer vendte mod Vest. Her sad Nina i en Lænestol tæt ved et af Vinduerne med en opslagen Bog paa sit Skjød. Vinduet nærmest ved hende stod aabent; man havde derigjennem Udsigt ud over den store vel vedligeholdte Have med alle dens ældgamle Træer, grønne Buskadser og spraglede Blomstergrupper. Fra den rødmende Aftenhimmel i Vest, trængte et mildt Lys ind gjennem Vinduet og overgød den unge Piges Ansigt med et svagt Purpurskjær. Eller var det maaske Blodet fra hendes underligt bankende Hjærte, der farvede hendes fine Kinder?

„Velkommen, Hr. van Muler, velkommen, Fætter Villiam," sagde den unge Pige med en vis fornem Værdighed, der klædte hende godt og samtidig imponerede de to Ynglinge. „Det glæder mig, at I er komne velbeholdne her til. Efter hvad jeg hører, har I jo været udsatte for Fare baade i Gent og paa Rejsen og samtidig dermed ogsaa udsat eders nærmeste for den samme Fare."

„Jeg forsikrer dig, Nina . . .," stammede Villiam, der syntes helt at have tabt sit frejdige Mod, samtidig med at han traadte ind ad Døren.

„Tak, Fætter Villiam," afbrød den unge Pige ham, „jeg er fuldt underrettet."

„Naar det er Tilfældet," tog Karl van Muler til Orde, „maa Frøkenen ogsaa vide, at det ikke var min Ven Villiam, men mig, som letsindig nedkaldte Forfølgelsen over os. Ingen viste sig mere snarraadig og modig end han for at bringe os ud af Klemmen, og, Gud ske Lov, det lykkedes jo ogsaa."

Det glæder mig at høre Dem sige det," svarede Nina med et venligt Blik, „men ikke des mindre er I begge to fredløse."

„Jeg giver Fredløsheden en god Dag!" udbrød Villiam og rettede sig stolt i Vejret; Ninas Modtagelse havde øjensynlig saaret ham. „En Sømand finder et Fristed alle Vegne; naar Landjorden svigter ham, er Havet ham tro."

„Ja, de Protestanter . . . de Protestanter," brummede Tante Filippa, som havde taget Plads bag Ninas Stol og maalte de to unge Mænd med et hvast Blik, „de er nogle urolige Hoveder. Aldrig kan de holde Fred eller tage mod Fornuft. De farer løs paa Kirkerne og slaar alle Helligdomme ned for Fode . . . intet er dem helligt, ikke en Gang Guds Moder selv!"

Med disse Ord forlod hun Stuen, raslende med Nøgleknippet ved hendes Bælte, og lod de unge alene. Villiam saa mørkt og fortrædeligt ned for sig, men da han igjen løftede Blikket og saa Skjælmen spille i Ninas Øjne, opklaredes hans Ansigt, og han gik dristig hen og greb hendes Haand.

„Du er jo ikke vred paa mig, Nina," sagde han, „er du vel?"

„Du skal dog ikke være saa vis i din Sag, det kunde dog være, du bag efter vilde fortryde det . . . Men sæt eder nu ned og fortæl mig alt, hvad der er sket siden sidst, du var her, Villiam. Jeg har vel nok hørt det fortælle af Lysken, men det kunde jo være, at hun ikke havde husket alting."

Som Følge af denne Opfordring var der snart en livlig Samtale i Gang mellem de unge. Tiden randt hurtig for dem, og da Tante Filippa kom op for at kalde dem ned til Aftensbordet, undrede de sig alle tre ved pludselig at opdage, at det næsten var blevet helt mørkt.

Da de gik ned ad Trappen, fandt Villiam Lejlighed til ubemærket at hviske til Nina:

„Er du saa vel vred paa mig, Nina?"

„Nej, du store Dreng; men pas paa, at jeg ikke bliver det."

Strax efter traadte de ind i den oplyste Spisestue, hvor Kjøbmanden og Klokkespilleren allerede ventede paa dem ved det under vægtigt Sølvtøj og mange Haande Retter bugnende Bord.

(Fortsættes).

Løjtnant Zidén.

Efter Runebergs „Fänrik Ståls sägner",

ved Andreas Beiter.

Den tapre Zidén jeg tænker paa,
han havde sin egen Sæd:
for Fronten vilde han ene gaa:
„Fremad, mine Wasagutter,
det gjælder at vinde med!"

Han fremmest vilde gaa Faren imod,
hans Folk maatte følge hans Fjed.
Gud naade den, der var sen paa Fod,
saa snart som Løjtnanten raabte:
„Hurra, mine Mænd, afsted!"

Saa lærte han paa sin egen Vis
den lille, prægtige Hob,
led aldrig Dressur eller Exercits:
„Rask efter i Sporet, Gutter,"
det var hans Kommandoraab.

Og fremad saa han, han saa sig ej om,
naar kjækt mod Faren det bar.
Hvor tæt i Sporet hans Skare kom,
kun sjælden derpaa han agted,
før midt i Striden han var.

Først naar han skued i Fjendens Blik
og begyndte at hugge og slaa,
da saa han efter, hvor flinkt de gik,
hans kjære Wasagutter,
og om de med Kraft gik paa.

Og var da hos ham den tapre Hob,
hans hele Kompagni,
da var han munter, da lød hans Raab:
„Hurra, det var flink Manøver,
se, nu er vi Herrer, vi!"

Men gik hans Trop, naar han selv sprang frem,
og kom han i Strid før den:
„Gud sig forbarme, den Skam er slem!
Nu har de krøbet som Snegle,
nu blev de bag efter igjen."

Han førte, da Krigen først brød ud,
en Skare paa femti Mand.
Men Døden sendte den ofte Bud:
med tyve Wasagutter
stod nu i Hæren han.

Men om med færre, hvad heller fler,
det agted han lidet paa,
han fulgte sin gamle Krigsmaner:
„Tæt efter i Sporet, Gutter,
nu skal vi kun rask gaa paa!"

Det var i Striden ved Wirta Bro,
den sidste, hvor han var med;
paa den saa meget skulde bero.
Fahlander, Malm og Duncker
de droge mod Stranden ned.

Der stod Tutschkoff med et tusend Mand,
sex hundred kun havde de.
„I tre Kolonner vi rykker nu an,"
saa raabte til dem Fahlander,
„hvem kommer først af de tre?"

De Ord blev hørt af Løjtnant Zidén,
blev agted, det mærktes snart.
„Fremad," saa raabte han, „flinke Ven,
Hurra, mine Wasagutter,
i Dag maa vi ret ta' Fart."

Det var vist ikke den første Gang,
han raabte til Folket saa,
men aldrig havde i saadant Sprang,
saa blindt han forhen med Ilen
mod Fjenden stormet, som da.

Før nogen anden til Anfald kom,
han tre dybe Saar havde faaet.
Da svandt hans Kraft, og han saa sig om,
saa efter, hvad Hjælp han havde,
hvor tappert hans Trop var gaaet.

Han sank til Jorden, han saa og saa:
det var jo utroligt — nej!
Hans gamle Korp'ral ved hans Side laa,
hans eneste Wasagosse,
de øvrige saa han ej.

Kolonnen kom, den kom helt nær.
Han fæsted paa den sit Blik:
„Mine tapre er vel i Hoben der?"
Forgjæves, han saa slet ingen,
ham Taalmodet rent forgik.

„Nu rykker de andre med Sejer frem,
og mine kommer ej end,
Gud sig forbarme, den Skam er slem!
Nu har de krøbet som Snegle,
nu blev de bag efter igjen."

Det hørte hans gamle Korporal,
slog døende Ojet op:
„Hold inde, Løjtnant, vor Sejers Val
om Skam at høre ej taaler,
De førte en tapper Trop."

„Gid alle blot som vi rykked an,
da var saa mangen ej død.
Nu er vi faldne til sidste Mand,
thi fremmest var Wasaflokken,
paa den først Fjenderne skød."

„De saa, Hr. Løjtnant, tilbage ej,
da De raabte: Frem! — da det gjaldt;
men vi hørte, vi fulgte Dem tro paa Vej,
og der blev ingen tilbage,
førend med Ære han faldt."

Da løfted Løjtnanten højt sin Arm,
som var den ej længer mat,
hans Aasyn lyste, hans saarede Barm
steg højt i Dødsminuttet,
han svang sin forslidte Hat:

„Og faldt de alle for ædle Saar,
før nogen dem sprang forbi,
og fulgte de i deres Løjtnants Spor,
Hurra, det var flink Manøver,
nu dør vi som Herrer, vi!"

Almennyttigt.

Mod Frostknuder.

Et simpelt og godt Middel er følgende: Man opløser 1 Pund Allun i 4 Potter varmt Vand og bader de smertende Lemmer hver Aften før man gaar i Seng, 5—8 Dage efter hverandre, med denne Opløsning, og saa varmt som man kan taale det. Man benytter altid samme Vand. Smerterne gaa ikke alene bort, men Huden antager ogsaa igjen sin sunde Farve.

Smaating.

En god Levevej. „Hvoraf lever I dog?" spurgte en Herre to Lapse, der altid drev op og ned ad Gaden i hinandens Selskab, „I bestiller aldrig noget, og dog har I altid Lommen fuld af Penge." — „Det er den simpleste Ting af Verden," lød Svaret, „vi laaner af hinanden."

Klaret. „Holdt!" raabte en Toldbetjent til Kusken, som kjørte ind ad Porten med en Passager paa Vognen, „holdt! Vognen maa først visiteres." Passageren, som just ikke havde den bedste Samvittighed, da Vognen var opfyldt af Kontrabande, blev hed om Ørene, men for ikke at tabe Kontenancen, bød han Betjenten en Pris Tobak, i det han spurgte: „Hvorledes gaar det ellers med Helsen?" — „Saa lala," svarede Betjenten. „Jeg spurgte, hvorledes De befinder Dem," gjentog den rejsende, anstillende sig meget tunghørig. „Jeg siger jo: kan passere!" skreg Betjenten meget højt, og i det samme gav Kusken Hestene af Pisken og jagede afsted.

Vanen er den anden Natur. En Postillon blev afskediget for Drukkenskab, men kort Tid derefter ansat som Ligvognskusk. Heller ikke i den ny Stilling kunde han lade være at drikke, og i sin Fuldskab bildte han sig ofte ind, at han kjørte Posten paa Landevejen. En Gang raabte han fra Bukken til en forbigaaende: „Vil De kjøre med. Værsgo' at komme her op!"

Ulykkestilfælde. En haar(d) Skæbne hændtes den unge Baron G., i det han under en livlig Samtale med Komtesse B. tabte sit Overskjæg ned i dennes Suppetallerken. Baronen besvimede og blev i en lidende Tilstand bragt hen til en Barber.

De daarlige Tider. To Handelsrejsende stødte sammen, og den ene sagde: „Det gaar usselt; ingen Forretninger at gjøre nogensteds! Man kunde gjærne gaa ud af sit gode Skind i saadanne Tider!" — „Det har du Ret i," svarede den anden, „bare man vidste, hvor man saa skulde gaa hen."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis op- og nedad, danner Navnene paa en By og et i Evropa liggende Land, hvori denne By findes: En dansk Ø, — en fransk By, — en af Sandwichsøerne, — en By i Rusland, — en Verdensdel, — en fransk Provins, — en By paa Sardinien.

J. N.

Firkantet Rod. Af 5 E, 4 B, 3 A, 2 L, 1 N og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Ved første tit paa Havets Bund
man uden Gene vanker;
det andet har en graadig Mund,
sæt det de rette Skranker.
Det tredje stukket er for hver,
som her maa Livet friste.
Det fjerde lære man især,
det, som det før ej vidste.

P. H.

Bogstavgaade.

Det første er i Dranker,
det andet i Banker,
det tredje i Hule,
det fjerde i Smule,
det femte i Stymper,
det sjette i Nymfer,
det syvende i Lind,
det ottende i Pind,
det niende i Grotte,
det tiende i Rotte.
Det hele er et Stykke,
som gjorde megen Lykke.

C. B.

Tal- og Bogstavgaade.

1 LAGS R19NG

Opløsninger fra Nr. 8.

paa den historisk-geografiske Gaad:

M e k k **a**
Okotske Ha**v**
St. Loui**s**
E b r **o**
Sjangha**j**

paa Gaaden: Ødeland.

paa den firkantede Rod;

DOLK
ODIN
LISE
KNEB

paa Opgaven:

1	34	33	7	31	5
35	8	28	27	11	2
12	23	15	16	20	25
18	17	21	22	14	19
13	26	10	9	29	24
32	3	4	30	6	36

Brevvexling.

p. 8. anmodes om at give nærmere Oplysninger med Navns Underskrift paa Husflidsselskabets Kontor.

Da Udgiveren har ligget syg siden først i Oktober bedes Brevskrivere og Indsendere undskylde manglende Besvarelser.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 10.
Søndagen den 5. December 1880.

En Korsdrager.

Af Leo Ritter.

(Sluttet).

„Kvindfolk er der ikke noget at stille op med," brummede han, „de skulle have Næsen i Alting. Havde hun været fornuftig, var det min Agt, at fortælle hende min store Lykke, men nu kan hun skabe sig saa galt hun lyster, af mig faar hun ikke et Ord."

„Hejda Iver!" raabte Jesper Murer, da vor Korsdrager kom forbi. „Hvem Pokker har gjort Løjer med dig? — Du bærer jo et Kors paa Ryggen, saa en bliver ganske angest og bange. Du ligner jo den vandrende Pest. Kom ind til vor Mo'er og lad hende børste det af!"

„Tag Vare paa din egen Ryg og lad min i Fred," brummede Iver vredt og gik hurtigt videre.

„Iver, Iver!" raabte lille Karen Marie, Høkerens Datter, og løb efter ham. „Du har et Kors paa din Ryg. Kom ind til Mo'er og faa det visket af."

Men Iver mumlede noget mellem Tænderne, og den lille Pige blev staaende med aaben Mund og kunde slet ikke forstaa, hvad der gik af ham.

Ellers lagde ingen Mærke til Iver, før han kom i Nærheden af Smedjen. Udenfor holdt Slagterens Vogn, og Smedden stod i Skjødskind og bare Arme og talte med ham.

„Er du der, Iver," sagde Slagteren, da han blev ham var, „du kommer just til Pas. Kan du ikke høre ind til mig i Morgen?"

I det samme kom en gammel Kvinde, som gik under Navnet „Halte-Ane", med Forklædet i Haanden, humpende i fuld Fart hen imod Mændene.

„Herre Jøsses, hvor jeg har rendt — jeg kunde ikke vinde ind paa dig, Iver. Man bliver gammel og aflægs, ak ja — Skarnsmennesker har malet dig et stort Kors paa Ryggen. Staa lidt stille, saa skal jeg tørre det af."

Hun løftede just Forklædet for at lægge Haand paa Værket, men Iver vendte sig om med et vredt: „Lad det bare sidde og spar din Ulejlighed!"

Nu var Smedden ogsaa bleven opmærksom paa Korset og raabte leende til Slagteren:

„Du kommer til at give Iver en banket Trøje, Peer!"

„I, for Pokker, hvem har mærket dig saadan?" udbrød Slagteren, som ogsaa maatte le. „Du ligner jo en levende Begravelse."

Hvad skulde Iver gjøre?

Halte-Ane stod parat med Forklædet for at borttage Korset, trods Ivers bestemte Protest. Slagteren vilde banke det af, og Smeddens fede Ansigt var et eneste bredt Grin. Alle tre havde ham til bedste. Under disse Omstændigheder var der ikke andet for ham at gjøre end hurtigst at tøfle af; det gjorde han da ogsaa, i det han bemærkede noget om „nævenyttige gamle Sladdertasker og Folk, som ikke havde mere Levemaade end at le en ordentlig Mand op i Øjnene."

Da Iver bøjede om det næste Hjørne, følte han dog, at Korset langt fra var saa let, som han havde forestillet sig.

I Dag syntes ogsaa alt at have sammensvoret sig imod ham; ligesom han naaede Skolen, var Undervisningen til Ende, og Børnene væltede brølende og summende ud paa Gaden, sjæleglade over den vundne Frihed og rede til at vise deres gode Humør i Gjerningen.

Iver var forud ikke i det bedste Lune, men ringere blev det ved Synet af den glade Ungdom, han blev formelig uhyggelig til Mode, da han hvert Øjeblik kunde befrygte, at de vilde falde over

hans Kors. Hans Frygt viste sig fuldstændig grundet; henved halvtredsindstyve smaa Slyngler fulgte, besjælede af ungdommelig Kaadhed, i Hælene paa ham, raabte Hurra, svang deres Huer og skraalede af fuld Hals: „Et Kors! Et Kors! Han har et Kors paa Ryggen!"

Det var nu slet ikke pænt af dem. Naar Børn kommer fra Skole, skal de gaa stille og adstadigt hjem og ikke gjøre Løjer med ældre Folk. Iver var aldeles æddersprændt og havde maaske valgt en eller anden til Syndebuk, hvis Skolelæreren ikke tilfældig var bleven opmærksom paa den syndige Spektakel og traadt imellem for at gjøre sig bekjendt med Aarsagen.

Børnene forstummede strax, og Iver fremførte sin Klage for Læreren over de uopdragne Børn og fordrede en exemplarisk Afstraffelse.

Læreren som imidlertid ligeledes havde opdaget Korset paa Ivers Ryg, svarede i en mild og værdig Tone, at han selvfølgelig vilde dadle og straffe enhver usømmelig Opførsel fra Skolebørnenes Side. „Men, Iver Stavgaard," vedblev han, „du ved maaske ikke, at du selv har givet Anledning til det hele. I saa Fald vil jeg blot sige dig, at en eller anden har tegnet et hvidt Kors paa din Ryg, saa stort og paafaldende, at endog ældre Folk kunde fristes til Latter, end sige mine Skolebørn, og jeg raader dig derfor til, saa snart som muligt at skaffe det bort, hvis du ikke vil udsætte dig for flere Fortræteligheder."

„Min Ryg er min egen, Skolelærer," sagde Iver stødt, „og den kommer ingen ved."

Dermed drejede han sig om paa Hælen og fortsatte sin Gang.

Men Korset tyngede ham med stigende Vægt.

Mangfoldige Tanker gjennemkrydsede hans Hoved og plagede ham uafladelig. Det var rigtignok en stor Lettelse for ham at bo husfrit, men naar hele Byen, selv de gamle Kællinger og Skolebørnene frit kunde rive ham Korset i Næsen, vilde han jo aldrig mere faa en rolig Time; det følte han kun alt for vel. Og selv om Naboerne og hans daglige Omgang med Tiden vilde vænne sig dertil og lade ham i Fred, saa kjendte han dog en, som aldrig slog sig til Taals, og denne ene var hans Kone.

Jo mere han grundede derover, desto tydeligere gik det op for ham, at Affæren slet ikke var saa fordelagtig, som han i det første Øjeblik havde forestillet sig.

Da Iver under disse Betragtninger gik ned ad Vejen, fik han Øje paa Herremanden, som stod uden for Kroen i Samtale med en Stenslager, og strax efter kom ogsaa til hans store Bestyrtelse Hans Jensen hen imod ham, i Følge med en Husmand, som i hele Egnen var kjendt for sin hvasse Tunge og sit bidende Vid. Der var intet, Iver frygtede saa meget som at tjene til Skive for den vittige Husmand, især da Hans var til Stede.

Hans første Tanke var, at trække Frakken af, men den forkastede han strax; hvad vilde Herremanden sige dertil!

Raadvild om hvad han skulde gjøre, bestemte han sig endelig til ikke at lade sig anfægte, og i det han, med et tørt Goddag, gik forbi Mændene, traadte han ind i Kroen og forlangte et Glas Øl.

Det viste sig snart, at deri havde han ikke handlet klogt. Gjæsterne, som sad der, begyndte at le og puffe til hverandre og gjøre Bemærkninger om Ivers Ryg. Da Krokonen blev opmærksom herpaa og opdagede Grunden, erklærede hun, der var en resolut Kone, at i hendes Hus skulde ingen holdes for Nar, saa længe hun havde Evne til at forhindre det; hun lod strax bringe en Klædebørste og et vaadt Haandklæde, og Iver, som mærkede, hvad der skulde komme, maatte hurtig tage Harens Parti, hvis han vilde beholde sit Kors og den Fordel, som var knyttet dertil.

Da Iver gik hjemme fra, var det hans Agt at gaa til Nabobyen, hvor han havde Ærende; men alle de Fortræteligheder, der hidtil var mødt ham, havde ærgret ham i den Grad, at han nu besluttede hellere at vende Kursen hjem.

Han foretrak dog at lade sig skjælde ud af sin Kone — det blev i det mindste i Familien — fremfor at være til Latter for hele Landsbyen.

Paa Vejen hjem var Iver til Mode som et jaget Vildt. Snart fremskyndede han sin Gang for ikke at blive indhentet, snart gik han langsomt for ikke at indhente andre, snart sneg han sig bag en Hæk, snart gjennem en Have eller over en Mark, men stadig ad Gjenveje, hvor han var mindst udsat for at blive set, bestandig snigende, ængstelig spejdende til alle Sider, som en, der har en daarlig Samvittighed.

Korset var allerede blevet saa tungt, at det næsten oversteg hans Kræfter at bære det.

Næppe var den stakkels Mand havnet i sin Stue, før hans Kone fik Munden paa Gang.

„Du er gaaet ud som en Tosse og kommer hjem som et Fæ," sagde hun. „Alle vore Kjendinge have været her og spurgt, om du virkelig var gaaet fra Forstanden. At en Kone skal taale den Tort og Skam. Nu ser jeg, at de har Ret. Har en Mand nogen Sinde været gal, saa er det dig! Men det siger jeg: du trækker Frakken af, strax paa Minuttet, ellers henter jeg Sognefogden."

Hvis hun havde taget lidt mere varsomt og roligt paa Sagen, vilde hun efter al Sandsynliged have opnaaet sin Hensigt, men nu gjorde hun kun

ondt værre, og der fulgte en Scene, som var alt andet end fredelig.

Men paa enhver Storm følger Stille, det skete ogsaa her. Da Ivers Vrede havde lagt sig, og han var kommen til den Overbevisning, at saa længe det Kors sad paa hans Ryg, kunde han ikke gjøre Regning paa Fred hverken hjemme eller ude, — saa tog han sit Parti, trak Frakken af og børstede Korset bort.

Mandagen efter gik Iver op til Herremanden og lagde Huslejen paa Bordet.

Herremanden smilede.

„Jeg tænker nok, at Korset vilde falde dig for tungt," sagde han. „Tilfredshed er det største Gode, et Menneske kan eje. Den, som har det, behøver ikke at misunde andre, selv om han tror, at de bærer en langt lettere Byrde, end han selv. Alle har vi vort Kors, men Vorherre gjør det ikke tungere, end vi har Kræfter til at bære det."

De Ord tænkte Iver over og huskede dem siden. Han forsonede sig ogsaa med sin Husfælles Pension, og de to blev gode Venner; den forhenværende Sømands gode Humør gav Iver et sundere Blik paa Livet. Rigtig tilfreds blev han dog aldrig, han ansaa sig endnu ved enkelte Lejligheder for et Stykke af en Korsdrager. Historien med Kridtkorset og Aarene bragte ham imidlertid til at indse, at det, der stundum synes let, kan være tungt, og omvendt; man skal kun finde sig i sin Lod, og er man utilfreds, afhjælpe den ved Handling, ikke ved Klager; det første giver Agtelse, men de sidste bryder ingen sig om.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Syvende Kapitel.

Næste Dags Aften gik Karl van Muler ned gjennem en af de Smaagyder, som fører ned til Havnen, og som mest er bebyggede med kolossale Pakhuse. Himlen var overtrukken med mørke Skyer, og en fin Støvregn sænkede sig ned over Byen. Af og til trængte et køligt Vindstød ind i den snævre Gyde og bragte Vindfløjene paa Toppen af Pakhusene til at dreje sig skrigende paa deres rustne Stænger. Denne Piben var med Undtagelse af en enkelt Pladshunds dumpe Gøen den eneste Lyd, som afbrød Stilheden.

Da den unge Mand næsten var naaet ned til Enden af Gyden, standsede han ved en jærnbeslagen Dør, som førte ind til et af de største Pakhuse, hvis solide Mure og gitrede Vinduer gav det Lighed med en lille Fæstning. Han bankede et Par Gange haardt paa Døren, og umiddelbart derefter aabnede den sig knirkende paa sine Hængsler og tillod ham at træde ind. Der stod en Mand inden for Døren, og han lukkede den omhyggelig til ved Hjælp af to svære Jærnbolte, saa snart Karl var kommen ind. Derefter vendte han sig til Karl og spurgte:

„Dit Navn?"

„Karl van Muler."

„Saa følg mig."

Gjennem et stort Pakrum, der var opfyldt med alle Haande Vareballer, Fustager og Handelsgods, førtes han ind i et mindre Rum med panelede Vægge og enkelte Møbler, der viste, at det af og til brugtes som Kontor. Manden lod Haanden glide hen ad Væggen under en Hylde, hvor der var opstablet Pakker med Tvist, og strax efter knagede det i Væggen, en Dør, der hidtil ikke havde været synlig aabnede sig med en svag Støj og lod Karl se ind i et Værelse, hvorfra Lyset strømmede ham i Møde.

Det var et Værelse af middelmaadig Størrelse han var kommen ind i, men bekvemt udstyret med alle nødvendige Møbler. Højt oppe paa Væggen var der et Vindue, forsynet med et mørkt, uigjennemsigtigt Gardin, de to Sidevægge var dækkede af Reoler med alskens Bøger og Papirer, ved den tredje stod der et simpelt Skrivebord, ved hvilken der sad en Mand og skrev ved Skjæret af to Voxlys, der i simple Stager var stillede foran ham. Da Døren aabnede sig, saa han op; det var Francis Junius.

Karl blev staaende ved Døren og hilste ærbødig.

„Er det dig, der er sendt mig fra Kjøbmand Franck?" spurgte Junius, i det han fæstede sit Blik opmærksomt paa Karl.

Denne svarede bekræftende og nævnede sit Navn.

„Og du er Typograf? Forstaar du at sætte en Bog?"

„Fuldkomment, Hr. Pastor!"

„Jeg kunde tænke mig det, siden du har haft Ansættelse i Genf ... Jeg har ladet dig kalde, fordi jeg har din Hjælp nødig. Vort hemmelige Trykkeri her i Antwerpen er fuldt optagen af at trykke en ny Udgave af Bibelen og maa foreløbig ikke forstyrres af noget andet Arbejde. Det er mig imidlertid om at gjøre hurtigst muligt at faa udgivet et Skrift, som jeg har skrevet for vore Trosfæller. Vil og kan du paatage dig at trykke det?

Der er Fare forbunden dermed, men paa den anden Side tjener du den gode Sag dermed."

„Jeg vil gjerne udføre Arbejdet, Hr. Pastor. Men Trykkeriet? Hvor er det?"

„Det glæder mig, at du er villig til at paatage dig det," sagde Junius med den indtagende Venlighed, hvormed han kunde vinde alles Hjærter. „Trykkeriet ligger i en Landsby tre Mile her fra og ejes af en Grovsmed, ved Navn Arnoldson."

„En Broder til Bogkræmmeren?"

„Netop. Er du rede til at tage afsted i Morgen?"

„Ja, naar som helst, Hr. Pastor?"

„Nu vel, saa skal der i Morgen tidlig Kl. 4 være en Vogn uden for Kjøbmand Francks Hus. Sæt dig op paa den, Kusken ved Besked, han er en af vore, og han vil føre dig til Arnoldsen, ligesom han ogsaa vil overgive dig Manuskriptet til

Paa Rejsen.

Bogen og et Brev til Grovsmeden. Trykningen af Bogen vil tage et Par Maaneders Tid, naar ingen Forstyrrelse ellers indtræffer. Kan du afse saa lang en Tid?"

„Med Lethed, Hr. Pastor?"

„Det var rart, at jeg traf dig. Sæt dig ned og lad os tale lidt sammen."

Karl adlød, og Præsten ledede nu Samtalen hen paa den unge Mands Forhold og fik ham til at fortælle om de sidste Begivenheder i Gent. Den Menneskekundskab, Junius var i Besiddelse af, lod ham snart se, at han fuldt ud kunde stole paa Karl; han blev des Aarsag selv mere meddelsom og fortalte til Gjengjæld enkelte Træk af sit bevægede Liv. Da Karl rejste sig og tog Afsked, undrede det ham ikke mere, at denne Mands Navn var berømt og elsket; han følte sig til Mode, som om han havde haft Foretræde hos en Konge og ikke hos en Præst, der boede i Skjul i en Kjøbmands Pakhus. I det han gik, sagde Præsten:

„Jeg haaber, du vil være forholdsvis sikrere mod Efterstræbelser der ude i den lille Landsby end her i Byen. Men det er aldrig til Skade at være forsigtig; vis dig derfor ikke for meget blandt fremmede."

Han trykkede venlig hans Haand og lod ham gaa.

Om Aftenen tog Karl Afsked med alle Vennerne, da han skulde afsted saa tidlig næste Morgen. Ikke des mindre mødte han dog Lysken paa Trappen, da han om Morgenen kom ned fra sit Sovekammer.

„Jeg vilde dog endnu en Gang sige dig Farvel og ønske dig en lykkelig Rejse," sagde hun og rakte ham Haanden.

„Det var smukt af dig, Lysken."

„Og saa, kjære Karl, vær forsigtig, hører du ... Og skulde det føje sig saaledes, at Forfølgerne skulde komme efter dig ... Gud forbyde, at det skulde ske ... men hvis det sker, da lid heller, hvad ondt det skal være, end at begaa nogen Voldsomhed ... Kjære Karl, lov mig, at du vil holde Hævntanken borte fra dit Hjærte."

I Lejren.

„Hvor kan jeg nægte dig noget!" svarede han, bevæget ved hendes Bøn, der klang lige saa ydmygt som indtrængende. „Jeg lover dig det, min egen Lysken. Men lov saa ogsaa mig til Gjengjæld, at du vil tænke paa mig."

„Hvor vilde jeg vel kunne lade være! O, Karl, gaar det ogsaa an? Er det ikke Synd af os?"

Han havde taget hende i sin Favn og kyssede hende paa den bløde Mund og paa Øjnene, der stod fulde af Taarer.

„Saa ... o, Karl, jeg elsker dig dog saa inderlig!"

Endnu et Kys, og hun løb let op ad Trappen til sit Værelse. Karl hørte hendes Dør aabnes og lukkes og fortsatte sin Vej ned til Dagligstuen,

hvor Moderen ventede paa ham og nødte ham til at spise lidt, før han tog afsted.

Kort efter lød der Vognrumlen ude paa Gaden, og en halv Snes Minutter efter rullede Karl igjennem de endnu menneskeſtomme Gader ud af Byen.

Hans Kusk var en lang mager Skikkelse med en spidspullet Hat paa Hovedet og syntes at være meget faatalende af Naturen, thi han gav kun Enstavelsesord til Svar paa de Spørgsmaal, Karl stillede til ham.

„Ved De, hvor vi skal hen?"

„Ja."

„Hvem har underrettet Dem om det?"

„Han selv."

„Pastor Junius?"

„Ja."

„Kjører De tilbage til Byen?"

„Nej."

„Saa skal De maaske videre frem?"

„Ja."

Til sidst indsaa Karl Umuligheden af at faa en Samtale i Gang og sank ligesom Kusken hen i Tavshed. Det var en yndig frisk Sommermorgen med Solskin og Fuglesang. Duggen laa endnu paa Græsset og Buskene langs Vejen, der i længere Tid fulgte Flodens Løb, indtil den svingede ind mellem frodige Enge og vidtstrakte Marker, hvor Kornet bølgede i den svage Morgenvind. Den unge Mand følte sig let og glad i Sindet. Kjøbmand Franck havde lovet ham paa bedste Maade at sørge for hans Moder og Broder samt at varetage hans Interesser i Gent ved Hjælp af en af sine derværende Handelsvenner. Naar Huset og deres faa Ejendele blev solgte, vilde Moderen faa en lille Kapital i Hænde, ved Hjælp af hvilken der altid vilde kunne aabne sig ny Udveje, om det atter skulde blive nødvendigt for hende at skifte Opholdssted.

Pludselig pegede Kusken forud med Pisken og sagde:

„Du er min Søn."

„Hvad er jeg?" udbrød Karl temmelig forbavset ved saa pludselig at faa en ny Fader.

„Min Søn, siger jeg jo," svarede Kusken utaalmodig og pegede atter forud, hvor Toppen af nogle hvide Telte ragede op over det grønne Buskads. „Vejen gaar lige forbi Spaniernes Lejr, og bliver vi adspurgte, er du min Søn."

„Naa saadan at forstaa!"

„Ja," sagde den tavse Kusk.

Det varede ikke længe, før den lille Lejr, der afgav Ly for en Afdeling Lanseknægte, traadte tydeligere frem for dem. De saa Røgen af Blussene, hvorved Soldaterne kogte deres Morgendrik, stige op mellem Teltene, og snart kjørte de forbi en enlig Vagtpost, der stod halvsovende og støttede sig til sit Vaaben uden at skjænke dem mindste Opmærksomhed.

Kusken havde haft Ret, Vejen gik lige forbi, eller rettere lige igjennem Lejren. Lanseknægtene var komne paa Benene efter Nattehvilen og var sysselsatte paa forskjellige Maader. Medens nogle var i Færd med at koge Øl ved Ilden, sad andre lejrede om en Tromme i Begreb med at spille Tærninger, atter andre drev om mellem Teltene og saa ørkeløse paa Kokkene, hvem de opmuntrede med forskjellige Tilraab af en ingenlunde høvisk Art.

Netop som Vognen svingede ind i Lejren kom en høj sværlemmet Munk gaaende fra den modsatte Side, og Karl følte en Gysen fare sig igjennem Legemet. Han kjendte denne bredskuldrede Skikkelse med det strænge Ansigt og de skarpe mørke Øjne — det var Pater Reginus. Karl hyllede sig tættere ind i sin Kappe og vendte ikke sit Øje bort fra Munken. Han saa hvorledes denne, tilsyneladende hensunken i sine egne Tanker, gik forbi Lanseknægtenes Grupper, uden at agte paa de forskjellige og mindre ærbødige Tilraab, der sendtes ham fra alle Sider, og han var allerede sikker paa, at Vognen vilde rulle ham forbi uden at vække hans Opmærksomhed, da Pateren pludselig hævede Hovedet og fæstede sit skarpe Blik paa ham og Kusken. I samme Øjeblik rullede Vognen ind gjennem Lejren, og adskillige Spotteglosér regnede nu ned over det gammeldags Kjøretøj.

Der var dog ingen, som gjorde Mine til at forulejlige dem, og Karl saa sig allerede med lettet Hjærte tilbage, da han i det samme saa Pater Reginus vende om og tiltale Lanseknægtene, i det han pegede i Retning af Vognen og syntes at opfordre dem til at standse den.

„Munken har kjendt os," sagde Karl hurtig, „han er min Dødsfjende. Om et Øjeblik har vi Lanseknægtene efter os."

„Kusken vendte sig om og saa sig tilbage, derefter gav han et Smæk med Tungen, og de kraftige Heste satte afsted i et strygende Trav, der i en kort Stund lod Lejren langt tilbage.

„Vi hytter os vel," sagde han.

Ikke des mindre lod han til at være lige saa urolig i Sindet som Karl, thi han vendte sig hvert Øjeblik om i Retning af Lejren og ansporede stadig Hestene til en raskere Fart. Det gik nu ikke længer i Trav, men i fuldt Firspring. Den gamle Vogn hoppede op og ned paa den stenede Vej og knagede af og til, som om den vilde skilles i sine Sammenføjninger, men uden at tage Hensyn dertil blev Kusken ved at drive Hestene frem.

„Der er de!" sagde han med et og brummede

noget mellem Tænderne, der havde en betænkelig Lighed med en Ed. Karl saa sig tilbage og fik Øje paa en Støvsky, der hævede sig foran Lejren og aabenbart stammede fra en Trop Ryttere, der forlod den i fuld Galop.

„Vi er fortabte!“ udbrød han, fuld af Skræk ved Tanken om, at Manuskriptet og Brevet til Grovsmeden skulde blive opdagede. Begge Dele laa skjulte i Agestolen.

„Nej?“ sagde Kusken energisk.

Hidtil havde han ikke brugt Pisken, men nu lagde han et kraftigt Slag hen over Lænden paa hver af Hestene, og de opskræmmede Dyr, som øjensynlig ikke var vante til en saadan Behandling, udstødte en forskrækket Prusten og for vildt afsted med sænkede Hoveder. Det var en Kjørsel, som Karl endnu aldrig havde prøvet, og han ventede hvert Øjeblik, at Vognen skulde blive slynget hovedkulds ned i en af Grøfterne, men Kusken lod ikke til at frygte noget saadant, han styrede Retningen med fuldstændig Ro og tillod ikke sine Heste at sagtne Farten.

En lille Landsby laa foran dem, og med hvert Øjeblik kom de den nærmere, men trods den Fart, Vognen havde, vandt Ryttertroppen øjensynlig ind paa dem; inden et Kvarter vilde de være indhentede.

„Det nytter ikke,“ sagde Karl. „Lad os heller skjule Manuskriptet ved Siden af Vejen, før Rytterne er os nær nok til at opdage det. Det er det klogeste, vi kan gjøre.“

„Nej!“ svarede Kusken.

Atter drev han Hestene et Slag over Lænderne, og et Par Minutter efter naaede Vognen Landsbyen og rullede igjennem den med rasende Fart. Ved Byens anden Ende laa der en Smedje, og da den dukkede op for ude, greb Kusken fastere i Tøjlerne, Hestenes vilde Løb sagtnede lidt efter lidt, og uden for Smedjedøren standsede Vognen.

En underlig Mand med opsmøgede Ærmer stod i Døren.

„Her er Typografen; lad Viktor stige op. Soldaterne er efter os,“ sagde Kusken.

„Viktor!“

„Her!“

En ung Mand kom frem af Smedjen og ilede ud til Vognen.

„Stig ned, tag Papirerne, giv Viktor din Kappe og Hat!“ sagde Kusken igjen og saa sig tilbage.

Karl adlød. I en Haandevending havde han Papirerne i Hænde, kastede Kappen og Hatten til den unge Mand og sprang ind i Smedjen. I samme Øjeblik var Viktor paa Vognen, Kusken lod de dampende Heste strække ud, og som et Lyn forsvandt Kjøretøjet ved Ombrejningen af Gaden.

Smedden fulgte efter Karl og spurgte med en rungende Bas, der mindede om Bogkræmmeren:

„Hvem har sendt dig?“

„Pastor Junius; der er her i Pakken Brev fra ham. I er vel Smed Arnoldsen?“

„Det har sin Rigtighed. Er Soldaterne nær herved?“

„De maa komme her forbi om et Øjeblik.“

„Saa er der ingen Tid at spilde. Gaa der hen i Krogen, der hvor den røde Flise ligger . . . saadan der! Staa nu fast paa Benene, at du ikke falder . . . Godt! Hold dig i Ro, til du ser mig.“

Med disse Ord greb Smedden fat i et Reb, der hang ned fra Loftet over Blæsebælgen, og trak af al Magt i det, og i samme Nu følte Karl Grunden synke under sine Fødder, og han for dybt ned som i en Brønd. Da han efter nogen Tumlen var kommen i Ligevægt igjen, fandt han sig staaende i Bælgmørke og hørte Smedden hamre løs paa Ambolten over hans Hoved. Han famlede sig frem med Hænderne og fik Hold paa en Løjbænk, hvor han satte sig til Hvile, lyttende efter hver Larm, der lod sig høre.

Det varede ikke længe, før der lød Dundren af galoperende Hestehove oven over ham, og han sluttede sig til, at det var Lansknægtene, som for forbi efter Vognen. Saa lød der atter Hammerslag paa Ambolten, og døsig efter Turen i Morgenluften og den udstandne Spænding lagde Karl sig tilbage paa Løjbænken og faldt i Søvn.

Han vaktes op af denne ved et Lysskjær, som skinnede ham i Øjnene; han gned Søvnen af dem og fik Øje paa Smedden, der stod foran ham med et Lys i Haanden og et Smil paa sit graaskjæggede Ansigt.

„Vel opvaagnet!“ sagde Arnoldson. „Jeg tænker nu, at Faren er dreven over for denne Gang. Viktor og Klaus er komne tilbage fra Lejren, og Klaus er allerede afsted igjen.“

„Klaus, er det Kusken?“

„Ja; jeg troede, du kjendte ham. Han er en af vore paalideligste Budbringere, taber aldrig Fatningen og forsnakker sig ikke.“

„Soldaterne indhentede dem altsaa?“

„Ja, det havde de let ved, da Klaus havde sat Hestene i Skridt tæt uden for Byen. Saa maatte de vende om med til Lejren, men Munken vilde ikke kjendes ved nogen af dem og troede vel, han havde set fejl, og da Klaus foregav, at Hestene var blevne løbske, lod de ham kjøre bort igjen . . . Men lad os nu faa fat paa Præstens Brev.“

Karl tog det frem og overrakte ham det, og medens Smedden med øjensynlig Anstrængelse stavede

sig igjennem det, tog den unge Mand Omgivelserne i Øjesyn, saa godt det kunde lade sig gjøre ved Hjælp af det svage Lys, der udsendtes fra Kjærten, som Smedden holdt i sin Haand. Han saa, at han befandt sig i en lille Kjælder med murede Vægge og Fliseguly, og at der midt i Kjælderen fandtes en Bogtrykkerpresse af en meget primitiv Beskaffenhed, en Skriftkasse med Typer og øvrige til et Bogtrykkeri hørende Rekvisiter. I et Hjørne var der paa en Forhøjning af Træ opstablet flere anselige Pakker af Trykpapir; i et andet Hjørne fandtes der en aabentstaaende Dør, der ledede ud til et andet Rum, der laa fuldstændig i Mørke.

Da Arnoldson var kommen til Ende med Læsningen af Brevet, saa han op og sagde:

„Det har nu sin Rigtighed alt sammen, ser jeg, og jeg haaber, at vi skal komme godt ud af det med hinanden, saa længe Arbejdet staar paa. Du vil finde alt, hvad du behøver her nede i Kjælderen. Men lad os nu gaa op til Daglyset igjen. Du er vel sulten, kan jeg tro, og Mutter har vist allerede dækket Bordet."

Med disse Ord gik han foran hen til Døren, og Karl fulgte efter. De kom igjennem en snæver Gang, steg op ad en Stige ved Enden af denne og fandt sig pludselig i Smeddens fliselagte Dagligstue, hvor Konen og Sønnen Viktor bød Karl et venligt Velkommen, medens Arnoldson omhyggelig dækkede Aabningen, de var komne op af, med en flisebelagt Lem, der sluttede saa nøje til de andre Fliser, at det skarpeste Øje ikke vilde have kunnet opdage den.

Endnu samme Dag begyndte Karl paa sit Arbejde, understøttet paa bedste Maade af samtlige Medlemmer af Familien, og det varede ikke længe, før han havde faaet de brave Folk hjærtelig kjær, ligesom de ogsaa fandt stor Behag i deres Gjæst. Et Par Maaneders Tid henrandt i fredelig Ro, og Bogen var nu saa godt som færdigtrykt, da indtraadte der pludselig Begivenheder, der foranledigede Karl til over Hals og Hoved at ile tilbage til Byen.

(Fortsættes).

Smaating.

En Afkøling. Kejser Augustus lagde ved en Mønstring Mærke til en Soldat, som med megen Stolthed fremviste et Saar, han havde faaet i Ansigtet. Til sidst lod Kejseren ham kalde frem for sig og sagde: „Jeg ser, du er bleven saaret i Ansigtet; jeg haaber, at du fremtidig vil lade være at se dig tilbage, naar du er paa Flugt."

Spørgsmaal og Svar. „Har du set „Mer end Perler og Guld?" — „Mer end Perler og Guld!" — jeg har ikke set Sølv i otte Dage."

Godt Raad. En Landmand kom i en Samtale med en Kjøbstadfrøken til at berøre, at Muldvarpene var slemme til at ødelægge hans Marker. „Men det kan De jo sagtens forhindre," svarede Frøkenen, „De kan jo bare lade Markerne brolægge."

Paa Ballet. „Min kjære Pige! Du maa danse livligere," hviskede Fru A. til sin smukke Datter, da denne havde udført sine Trin i en Kvadrille temmelig skjødesløst. „Lad du kun mig gjøre, som jeg vil, kjære Moder!" svarede Datteren. „Tror du, at jeg vil have mine Lokker ødelagte, naar jeg danser med en gift Mand?"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis op- og nedad, danner Navnene paa to Kongeriger i Evropa: Et Hav ved Danmark, — en Flod i Tyskland, — en Ø i Middelhavet, — en By i Holland, — et Land i Asien, — en By i Jylland, — et Kongerige i Evropa.

M. U. K.

Firkantet Nød. Af 3 D, 3 E, 2 I, 2 N, 2 O, 1 L, 1 R og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Den første er en fager Blomst,
som yndes af enhver;
den anden var i Hedenold
de gamle Kæmper kjær.
Som brugbar Fisk den tredje godt
er kjendt i mangt et Land;
og til det fjerde du vel nok
dit Arbejd føre kan.

F.

Gaade.

Hvis Aaret er dette, du aldrig mer
dets Dage du oprinde ser.
med **B** det stænger ved Nætter og Dage,
maaske du da til det med **L** maa tage,
hvis ellers igjennem du vil med **K**
Pas paa,
at ej du for stræng er i det med **D**!
O ve,
i Fald vore Hjærner var det med **T**!
Da var vi ej bedre end det med **S**,
der stopper med Græs
det, Gaaden dig siger med **V**.

Bogstavgaade.

Af Ordene: Jernø — Fyn — Skib — Galt dannes Navnet paa en Ø i Danmark og en By paa denne Ø.

Opløsninger fra Nr. 9.

paa den geografiske Gaade:

F y **n**
L i l **l** e
O w a i h **i**
R e v a **l**
E v r o p **a**
N ormandi **et**
S a s s a r **i**

paa den firkantede Nød:

EBBE
BAAL
BANE
ELEV

paa Bogstavgaaden: De usynlige.

paa Tal- og Bogstavgaaden: En Forlagsforretning.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 11.
Søndagen den 12. December 1880.

Hvordan en Staalpen bliver til.

Ved —r—n.

Hvem af os, der er henved et halvt hundrede Aar eller derover, husker ikke de gamle Fjerpenne. Andet havde vi jo ikke at skrive med, den Gang vi begyndte at lægge os efter den ædle Skrivekunst. Da var Gaasefjeren en søgt Vare, og en skarp Pennekniv var en lige saa nødvendig Gjenstand for den, der syslede med Pen og Blæk, som en skarp Ragekniv for den, der havde faaet Skjæg paa Hagen. Staalpennen havde dog allerede den Gang længe været opfunden; men den var endnu kun lidt kjendt, og den var alt for kostbar til at vinde almindelig Udbredelse. Gaasepennen florerede derfor endnu til ind i Fyrrerne, og endog længe efter den Tid kunde mange af de ældre ikke ret finde sig i den ny Metalpen, der var dem for haard og ikke ret vilde føje sig efter de vældige Sving og de stærke Tryk, som de tit yndede at give deres Navnetræk. Hin Slægt er borte, og den lille Husflid, hvorved enhver med større eller mindre Kunstfærdighed dannede sin Pen, er forsvunden med den. Store Fabrikker beskæftiger nu Tusender og atter Tusender af Hænder for at tilvirke de Milliarder af Penne, der aarlig forbruges, og hvis Forbrug Aar for Aar voxer efter en stor Maalestok.

En Englænder, ved Navn Wise, skal i Aaret 1803 have forfærdiget de første Staalpenne. Det var dog først mellem 1820 og 1830, at Brugen af disse Skriveredskaber begyndte at udbrede sig, men endnu i sidstnævnte Aar var Fabrikprisen i Birmingham henved 7 Kroner pr. Gros, og det varede temmelig længe, inden Priserne blev saa lave, at navnlig Skolerne kunde indføre Brugen af Staalpennen, der ogsaa den Gang i Godhed stod langt tilbage for de Penne, der nu faas.

Der findes vel Fabrikker for Staalpenne i Frankrig, Tyskland og Amerika, men Hovedsædet for denne Industri er dog England, og de fleste Penne, vi bruger hos os, forfærdiges i Birmingham. Dette er ogsaa Tilfældet med den af nærværende Blads Udgiver for nogle Aar siden konstruerede originale Skolepen, der allerede nu bruges i Hundreder danske Skoler og stadig vinder større Udbredelse. Det vil derfor sikkert interessere mange Brugere at høre lidt om, hvorledes denne Staalpennefabrikation foregaar, og vi skal derfor i det følgende give en Oversigt over de vigtigste Arbejder, der er forbundne med at omforme Staalpladen til en Skrivepen. Det er herved beundringsværdigt at se, hvorledes hver eneste Pen maa undergaa saa mange omhyggelige Operationer, passere saa mange forskjellige Hænder, før den er færdig, og man skulde næppe tro, at den efter saa meget Arbejde kunde sælges for den billige Pris, hvortil den nu kommer i Handelen.

Man bruger i Almindelighed til Staalpennefabrikationen svensk Støbestaal i tynde Plader af 1,30 Meters, c. 4 Fods Længde, og 48 Centimeters, c. 1½ Fods Bredde, som man opstabler i store Støbekar og anbringer i Stenovne, der opvarmes, dog ikke til Smeltehede, men til Hvidglødhede, for at en Udglødning kan finde Sted. Efter 12 Timers Forløb fører man de udglødede Staalplader ind i Cylindre, der ved en langsom Omdrejning om deres egen Axe bevirker en stærk Gnidning af Pladerne mod hinanden, hvorved Metallets Ujævnheder og de ved Varmen foraarsagede overfladiske Blærer udglattes. Nu er Pladerne færdige til Udvalsning. En Mand og en Dreng betjener Valsen (se omstaaende Fig. 1); den første lader Jærnblikket glide ind mellem to Metalcylindere, den

anden modtager det ved den modsatte Side. Efter at Bladet derved er blevet betydelig tyndere, valses det endnu yderligere mellem flere andre Cylindere, indtil det er blevet tilstrækkelig tyndt.

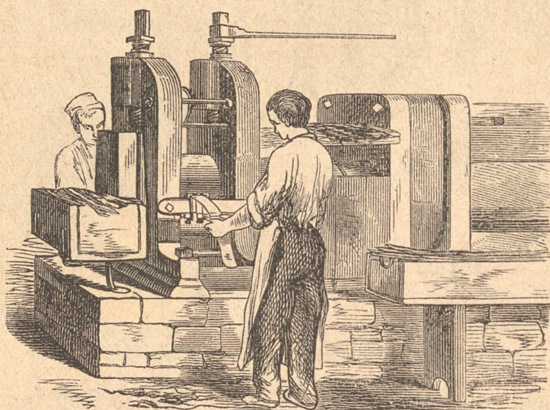

Fig 1. Udvalsning af Staalpladen.

Ved den sidste Udvalsning klippes den brede Staalplade i Baand paa omtrent 3 Tommers Bredde. Disse udglødes og føres nu til Værkstedet for Udklipningen, hvilken udføres af Kvinder, der sidder paa Bænke i lange Rækker og med bekvemme Stemplemaskiner udhugger Staalbladene i Smaastykker, saakaldte „blanks", hvoraf hvert er bestemt til at blive en Pen. Dette Arbejde sker med en forbavsende Hurtighed; en øvet Haand kan i en Arbejdsdag af 10 Timer i Almindelighed levere 200 Gros. Der udskæres to Penne ad Gangen, i det man, som Fig. 2 viser, skærer dem saaledes ind i hinanden, at

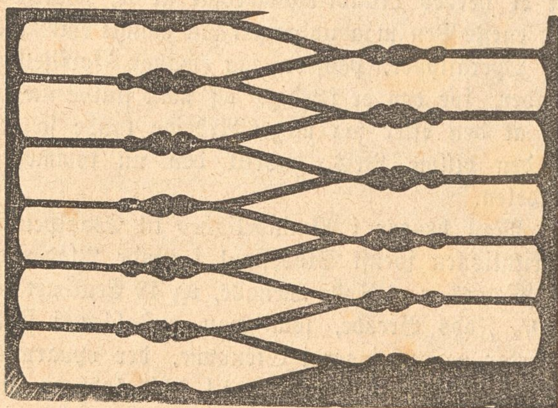

Fig. 2. Staalpladen efter Udskæringen.

der gaar saa lidt Metal som muligt til Spilde. Nu er altsaa Æmnet til Pennen udskaaret og ser ud, som hosstaaende lille Figur viser. De smaa

Fig. 3. Den udhuggede Pen.

Staalstykker forarbejdes nu videre. Først kommer Gjennemboringen, der ogsaa i Regelen besørges af kvindelige Arbejdere. Pennene lægges, den ene

Fig. 4. Gjennemhullingen.

efter den anden, paa en Tærning af Staal, og Arbejdersken bevæger en Mekanisme, hvorved et fint Instrument hurtig og sikkert giver Metallet den forskjellig formede Gjennemboring i Midten, der er nødvendig for Pennens Bøjelighed.

De tilklippede og gjennemhullede Smaaplader maa nu atter i Diglen for at underkastes en ny Glødning, og naar de har overstaaet den, er de saa bløde og bøjelige, som om de var af Bly i Steden for Staal. I denne Tilstand bliver de stemplede, ↄ: prægede med Fabrikens eller Forhandlerens Navn eller Mærke, undertiden endog med Skjoldmærker, Portrætbilleder eller patriotiske Sindbilleder. I en stor Fabrik kan være flere tusende saadanne Mærker. Fig. 5 viser Stemplingen. Den udføres af unge Piger, der ved et Trædebræt, forbundet med Stemplemaskinen ved en Snor, løfter en Vægt, som lynsnart falder ned paa Pennebladene, efterhaanden som de hurtig lægges til rette. Det frembyder en livlig Scene at se hele Rækker af unge nette Arbejdersker paa denne Maade flittig beskæftigede med Haand og Fod, og Larmen af de mangfoldige Slag, der uafladelig høres, er næsten øredøvende. En Arbejderske kan stemple mange Tusender daglig.

Hidtil har Pennen haft en plan Overflade. For at give den sin Krumning, lægges den paa et konkavt (halvrundt) Underlag, mod hvilket der af et tilsvarende konvex Stempel udøves et Tryk, som

giver Pennen sin endelige Form. Alle Bøjninger eller Omdannelser af den oprindelige plane Form kan naturligvis meddeles paa denne Maade, saa længe Metallet er blødt.

Fig. 5. Staalpennens Stempling.

Blødheden maa imidlertid forsvinde, og i denne Hensigt faar den lille Pen sin tredje Ildprøve. Efter at være opvarmede til Hvidglødhede, bliver Pennene hurtig kastede i et Oljebad, hvor de bliver saa skjøre, at de knuses ved et let Tryk mellem Fingrene. Den Sejhed og Spændighed, som de skal have, faar de, efter at Oljen er aftørret, i en Cylinder, der er aaben i den ene Ende, og som drejes rundt over en stærk Ild omtrent ligesom de store Cylindermaskiner til Kaffebrænding (se Fig. 6).

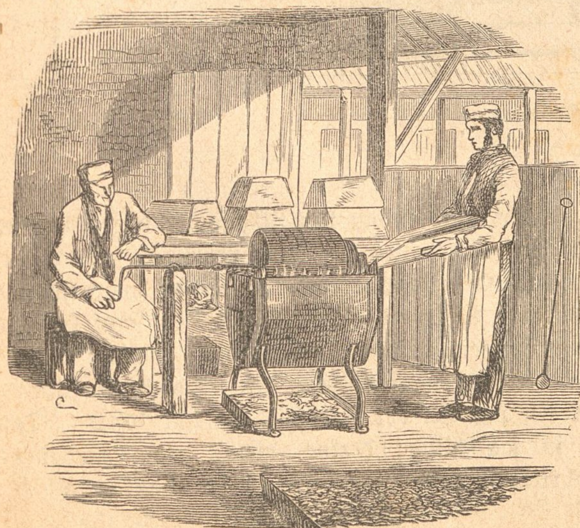

Fig. 6. Pennens Hærdning.

Under denne Opvarmning faar Pennen ligeledes sin Farve. Den er, efter at være kommen op af Oljen, mørkegraa, men bliver efterhaanden i Cylinderen først straagul, derpaa brun, blaalig etc.

Endnu er Pennene ikke fuldstændig glatte, og de maa derfor underkastes en Polering, som fremstilles paa Fig. 7. De kommes til den Ende i store

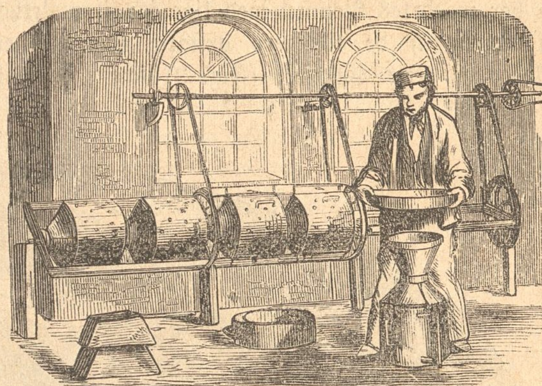

Fig. 7. Pennens Polering.

Tinflasker tilligemed lidt Jærnfilspaan. Idet disse Flasker anbringes paa en Træramme, meddeler man dem en omdrejende Bevægelse, og Pennene faar nu Politur ved at gnides mod hinanden. Den fuldstændige og rette Elasticitet faar de derefter ved Slibningen, der fremstilles paa Fig. 8. Det er

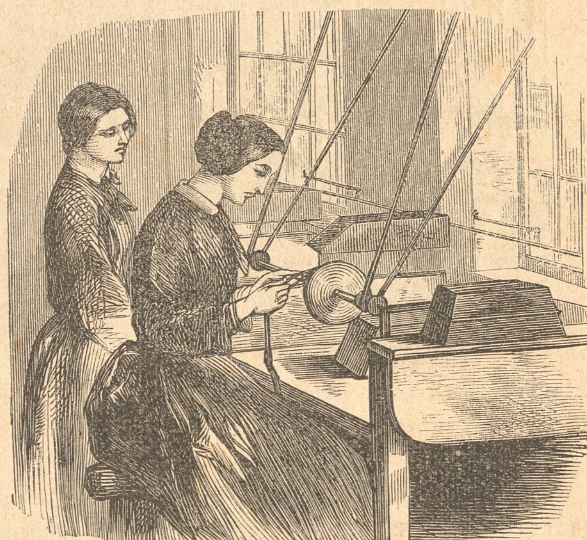
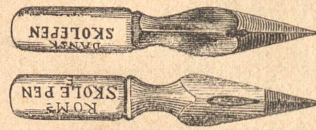

Fig. 8. Pennens Slibning.

atter unge Piger, der udfører dette Arbejde, som kræver omtrent en Fjerdedel af alle de i Fabrikken beskjæftigede Hænder. Saa vel ved den store Mængde, her er sysselsat, som ved den Sikkerhed og Hurtighed, hvormed Arbejdet udføres, ved Hjælp af den tilsyneladende temmelig indviklede Mekanisme, frembyder dette et livlig og interessant Billede. Som man vil

kunne se paa en ny Pen, sker Slibningen i to Retninger, baade paa langs og paa tværs. Pennen gribes ved en Tang, hvormed Arbejdersken holder den et Øjeblik mod en lille omdrejende Slibesten, indtil den er tilstrækkelig affleben.

Pennens næste Vandring er til Værkstedet, hvor den skal have den Split, som ved Fjerpennen ansaas for den vanskeligste Del af Arbejdet, men som her meddeles Pennen med lige saa stor Lethed som nogen af de tidligere omtalte Operationer. Billedet af dette Værksted (Fig. 9) kan i det hele give en Forestilling om, hvorledes Arbejderskerne er placerede i Fabrikens mange forskjellige store Rum. I ingen af alle Værkstederne er Larmen saa stærk som her, hvor mangfoldige skarpe Staalinstrumenter er i uafladelig Bevægelse for at kløve Pennespidserne, foretage den saa kaldte Splitning. Pennen har nu, som vedføjede Tegning viser, faaet sin endelige Form, og Metalarbejdet er færdigt.

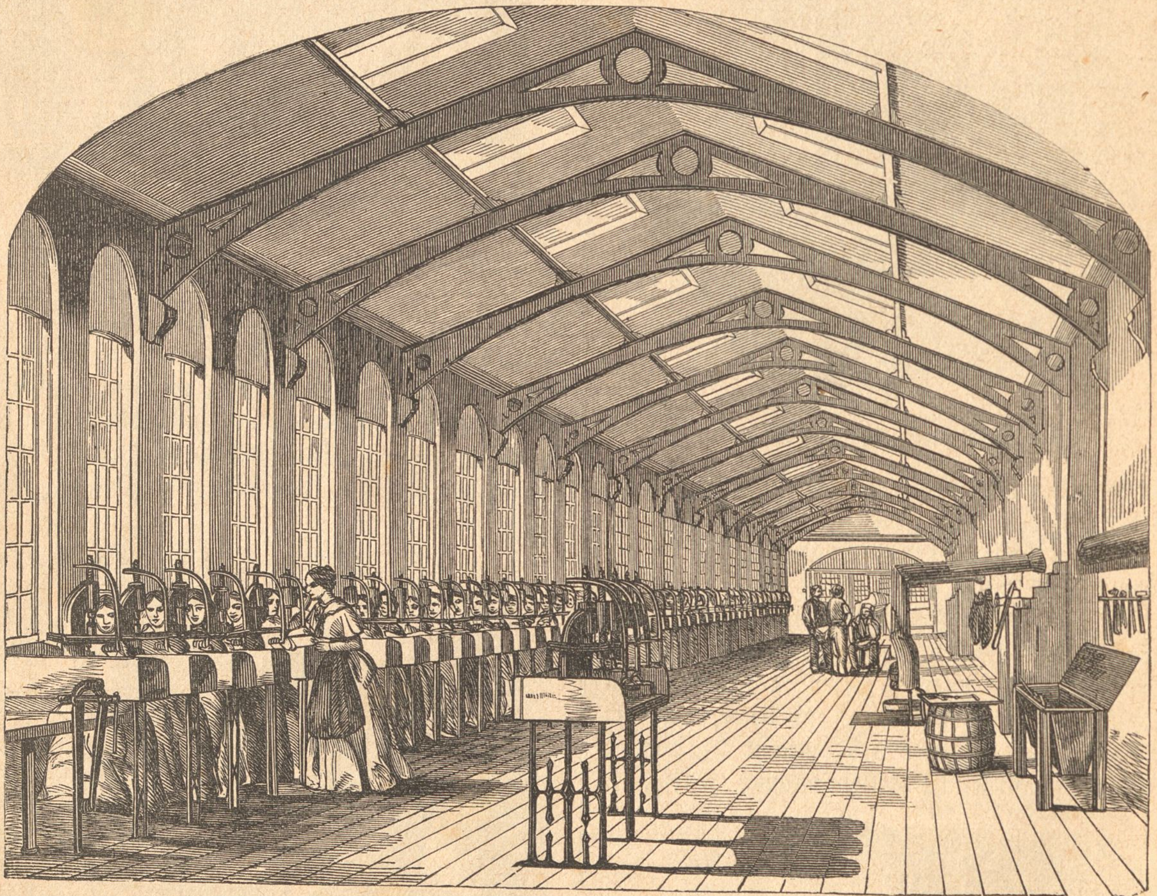

Fig. 9. Pennens Splitning.

Den sidste Behandling, Pennen faar, er Lakeringen, som bestaar i, at den rystes sammen med en Lakopløsning. Derpaa skrider man til Sorteringen, som sker ved, at hver Pennespids trykkes mod et lille Stykke Elfenben eller mod Tommelfingerens Negl. Derved bedømmes Pennens Godhed. Hver Slags Penne inddeles i Almindelighed efter Spidsens Bredde og Elasticiteten i tre Klasser, der betegnes ved M (bredeste), F (fin, mellembredde) og E F (extra fin, den spidseste og blødeste Sort).

Der staar endnu kun tilbage at lægge Pennene i Æsker. De tælles ikke, men vejes, og hver Vægt, indeholdende et Hundrede, kommes af smaa hurtige Hænder i Æsker, hvorpaa klistres en smuk Etikette med Pennens Navn. Saaledes kommer den i Handelen, og naar vi faar den i Hænde, tænker de færreste paa alt det Arbejde, den har kostet. Den er jo saa billig; derfor, mener man, maa dens Fabrikation vist ogsaa være en let Sag!

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Ottende Kapitel.

En Middagsstund da Karl stod ude i Smedjen og talede med Arnoldson, kom Viktor hurtig løbende ind og raabte:

„Bort med dig, Karl! Der kommer en Trop Lanseknægte gjennem Byen, ledsaget af en Munk. Jeg er bange for, at det gjælder dig!"

Karl vilde skynde sig ud af Smedjen for at naa Vaaningshuset og Nedgangen til Trykkeriet, men Arnoldson stoppede ham i Farten.

„Det gaar ikke an. Gaa hellere ned gjennem Falddøren. Og hvad som helst der foregaar, saa forraad dig ikke. Maaske gjælder det slet ikke os."

Som sagt, saa gjort. Karl tog fast Fodfæste paa Flisen i Krogen. Smedden trak i Rebet, og atter sank den unge Mand som ved en Trolddom i Jorden. Smedden havde selv opfundet den sindrige Mekanisme, som sænkede og hævede Lemmen, men faa havde Kræfter nok til ene at sætte Maskineriet i Bevægelse. Da Lemmen igjen hævede sig i Vejret, og dens Fliser sluttede tæt med de øvrige, nikkede Arnoldson tilfreds og sagde til Sønnen:

„Lad dem nu finde ham, om de kan."

Han og Viktor gav sig derefter til at arbejde, og snart lød deres muntre Hammerslag ud over Gaden, medens Gnisterne fra det glødende Jærn fløj til alle Sider. Alt imens holdt de Øje med Gaden, og det varede ikke længe, inden de opdagede den omtalte Trop Lansetnægte, der kom marscherende henne ved Omdrejningen af Vejen. En høj sværtbygget Munk gik ved Siden og holdt Skridt med den.

„Ikke skulde det undre mig, om det var den Pater Reginus, som Karl har talt om," sagde Smedden. „Ikke heller tror jeg, vi gaar Ram forbi. Men hvad der saa kommer, ikke et Ord, Viktor, som kan forraade vor Gjæst! Det gjælder Liv og Død for ham, og Pater Junius's Bog for at blive ødelagt."

Strax derefter formørkedes Døren af Munkens Skikkelse, og Arnoldson holdt inde med Arbejdet og lod Hammeren synke, medens han med et barsk Ansigt betragtede den indtrædende, der fulgtes i Hælene af fire Lanseknægte, medens to andre posteredes ude i Gaarden for at holde Øje med Vaaningshuset.

„Hvad er til Tjeneste?" spurgte Smedden.

Munken — som ganske rigtig var Pater Reginus — lod sine skarpe Øjne vandre om i Smedjen, uden at opdage noget mistænkeligt, og gav til Svar:

„Der skal findes et hemmeligt Trykkeri her i Huset og en ung Mand, ved Navn Karl van Muler. Vi eftersøger paa den hellige Inkvisitions Vegne begge Dele."

„Ja saa," ytrede Smedden. „Ja, søg saa kun væk, ærværdige Fader, og lad eder ikke forstyrre af os . . . Naa, Viktor, lad os saa tage fat igjen!"

Han slog et Par Slag paa det nu svagtglødende Jærn, men Pater Reginus skød den unge Mand til Siden og traadte truende et Par Skridt nærmere hen til Ambolten.

„I misforstaar eders Stilling," sagde han, „og for at I ikke skal være udsat tiere for at gjøre dette, vil jeg sige eder, at I er anklaget for at skjule efterlyste Protestanter i eders Hus og at stille et Trykkeri til deres Raadighed, hvorved der udbredes forbudne Skrifter. Det er en Anklage, som kan koste eder Livet."

„Ser man det," svarede Smedden rolig. „Ja, hvis den findes grundet. Man kan i disse Tider faa forunderlige Ting at høre i vore fri Nederlande . . . Men meget vel, søg Huset igjennem, I vil da bedst kunne skjønne, om Anklagen er sand eller falsk."

Pater Reginus vinkede til Lanseknægtene, og to af dem traadte hen ved hver Side af Arnoldson, medens de to andre tog Viktor imellem sig. Smedden fandt sig rolig deri, men han beholdt Hammeren i Haanden og sagde:

„Hvis I har jeres Pandeskal kjær, I gode Folk, saa er det bedst, I lader mig have Albuerum."

Da Smeddens Kone saa Soldaterne træde ind ad Døren til Dagligstuen, blev hun højlig forfærdet, men et Blik fra hendes Mand beroligede hende fuldkommen igjen. Huset blev nu gjennemsøgt paa Kryds og tvers, men man fandt intet som helst, der kunde tjene til at stadfæste Mistanken mod Smedden. Munkens Ansigt blev mørkere og mørkere, og til sidst befalede han Lanseknægtene at vende tilbage til Smedjen, medens de to, som stod i Gaarden, blev sat som Vagt ved Stuedøren.

„Jeg ved med Vished, at der er skjult et Trykkeri her i Huset," sagde Pater Reginus strængt. „Vil I vise os det med det gode?"

Arnoldson smilede spottende.

„Hvorfor tager I det ikke selv, naar I er saa vis i jer Sag, ærværdige Fader?"

„Snør Armene sammen paa Fangerne!" befalede Munken koldt.

Smedden gjorde et Skridt tilbage og hævede Hammeren, men indseende Umuligheden af at gaa sejerrig ud af en Kamp med Soldaterne, hvis

Hellebarder vilde have kunnet gjennembore ham paa langt Hold, kastede han Hammeren fra sig og fandt sig i, at Lansknægtene snørede hans Arme sammen paa Ryggen.

Pater Reginus stod imidlertid og saa sig om i Smedjen; han gav en af Lanseknægtene et Vink, denne kastede Enden af Rebet op over en Tværbjælke over Smeddens Hoved og halede til af alle Kræfter. Næppe mærkede Arnoldson Rykket i Armene, før han søgte at frigjøre sig, men det var for sent, hans sammenbundne Arme hævedes bag op med en saadan Voldsomhed, at det knagede i dem begge oppe ved Skulderen. Hans Fødder naaede næppe Jorden. Smeddens Ansigt blev blodrødt, og han stønnede sagte.

„Vil du bekjende, hvor Trykkeriet er?" spurgte Munken.

„Jeg vil bekjende, at kommer jeg nogen Sinde fri, saa skal jeg knuse dit Hoved som et raaddent Æg," svarede Arnoldson.

„Højere op med ham!" kommanderede Munken. „Slid Knoklerne i Stykker paa ham, dersom han ikke vil tale!"

Atter trak Lanseknægtene i Rebet, og Smeddens svære Legeme hævedes en halv Alen op fra Gulvet. De voldsomme Smerter, denne Bevægelse foraarsagede ham, bragte en dump Stønnen frem af hans brede Bryst, hans Ansigt blev blaalig blegt, og Øjnene traadte næsten ud af dens Huler.

„Vil du tale?" spurgte Munken.

„Jeg sværger dig, at du skal dø for min Haand, du Bøddel af en hyklerisk Munk," stønnede Smedden. „Saa vist som du er et Udskud af Menneskeslægten, saa vist vil Gud ikke regne mig det til Synd, at befrier Verden fra et Uhyre som dig."

Pater Reginus trak haanlig paa Skulderen og sagde:

„Lad ham hænge. Vi vil forsøge det med den unge."

Men hvor var den unge? Benyttende sig af Lejligheden, da hans Bevogteres Opmærksomhed var henvendt paa Smedden, havde Viktor umærkelig nærmet sig Døren, og nu løb han i vild Flugt gjennem Landsbyen, raabende fine og Faderens Trosfæller til Hjælp.

Pater Reginus udstødte en forbitret Forbandelse over Lanseknægtene og befalede dem at forfølge Flygtningen. Derefter vendte han sig igjen til Smedden, der med sammenbidte Tænder og fortrukkent Ansigt hang under Bjælken.

„Vil du tale?" spurgte han igjen.

„Forbandelse over dig!" stammede Arnoldson med et krampagtigt Suk.

Munken vinkede til Lanseknægtene, og disse firede den pinte saa langt ned, at han netop kunde berøre Jorden med Taaspidserne.

„Læg en Tommeskrue paa ham," sagde Munken, „maaske det gaar bedre."

En tynd Snor blev lagt løst om Smeddens venstre Tommelfinger, og en Ladestok anbragt i Mellemrummet. Derefter blev Stokken drejet et Par Omgange, indtil Snoren skar sig ind i Kjødet, og Blodet sprang frem. Smedden udstødte for første Gang et dumpt Brøl som et saaret Dyr, der er blevet rasende af Smerte.

„Har du betænkt dig?"

„Ja," sagde Arnoldson.

Munken gav et Tegn, og Snoren løsnedes.

„Lad os da høre, hvad du har at sige."

„Jeg har en Ting at sige," svarede Smedden langsomt, „og det er denne: om du saa begrov dig i Jordens Dyb, saa skulde jeg finde dig, elendige Skurk af en Munk; den Dag, vi igjen staar Ansigt til Ansigt, er du Dødsens!"

„Skru til!" raabte Munken rasende. „Han skal snart komme til at synge i en anden Tone!"

Lanseknægtene gjorde sig rede til at udføre Befalingen, da i det samme de to Soldater, som var udsendte efter Viktor, kom styrtende ind i Smedjen med forstyrrede Miner og raabte, at hele Landsbyen var i Oprør, og at et halvt hundrede væbnede Protestanter i Løb nærmede sig Smedjen. Der var intet andet Raad end at søge Redning i Flugten.

Ret som for at vise, at det var det eneste, der var at gjøre, skyndte de sig med det samme bort fra Smedjen, og et Øjeblik efter fulgte de fire andre deres Kammeraters Exempel, uden at agte paa Munkens Trusler. Smedden var sunken ned paa Gulvet og stirrede med et graadigt Blik paa Munken, der raadvild var bleven ene tilbage. En Larm fra Landsbyens Gade underrettede ham dog om, at hvert Øjebliks Dvælen kunde blive skæbnesvanger for ham.

„Vi mødes igjen," sagde han truende til Smedden, i det han skyndte sig ud ad Døren.

„O ja," stønnede Arnoldson og sled i sine Baand, „vi mødes igjen . . . Ved den levende Gud, er der Retfærdighed til paa Jorden, saa mødes vi to en Gang igjen!"

En halv Snes Minutter efter var Smedjen fuld af væbnede Folk fra Landsbyen, og Smedden blev befriet fra Rebene, som snørede hans Arme sammen. Han saa en kort Stund paa sin mishandlede Tommelfinger, der sad i et blodigt Kjød.

„Gud ske Lov, det var den venstre," mumlede han.

Saa svang han langsomt sine Arme frem og tilbage og over Hovedet.

„Alt i Orden," sagde han tilfreds. „Viktor

min Dreng, nu skal du have Tak; jeg tror dog endnu, der er Retfærdighed til i Verden."

Da ved Aftens Tid en større Afdeling Lansekneegte omringede Smedjen, var baade den og Vaaningshuset tomme, og hvor meget Soldaterne end søgte omkring, fandt de hverken Spor af Arnoldson og hans Familie eller af det hemmelige Trykkeri. Men paa Ambolten laa der et Stykke Papir, paa hvilket der med store klodsede Bogstaver stod skrevet følgende Ord:

„Vi mødes igjen!"

(Fortsættes.)

Soldatens Barn.

Efter Runebergs „Fänrik Ståls sägner",
ved Andreas Beiter.

Min Fader var en ung Soldat, den vakreste forsand,
paa femten Aar Gevær han tog, paa sytten var han Mand.
Kjækt svulmede hans friske Mod,
paa Ærens Mark saa glad han stod
i Sult og Kulde, Ild og Blod; —
han var min Fader, han.

Jeg var et Barn, da han drog bort, da Fredens Dage svandt,
dog mindes jeg hans stolte Gang, jeg mindes den saa grandt,
hans Fjederhat, hans Buskebryn,
hans brune Kind og Øjets Lyn:
nej, aldrig gaar det af mit Syn,
hvor herlig jeg ham fandt.

Det hørtes snart fra høje Nord, da Hæren rykked ned,
hvor han var kjæk, hvor han var stærk i hver en Strid han stred.
Et Ordenskors de gav ham paa,
det spurgtes snart, at han fik to;
ak, tænkte jeg, mens Hjærtet lo,
var jeg nu bare med!

Og Vintren gik med hviden Sne, og det blev atter Vaar,
da kom der Bud: din Fader faldt, han faldt for ædle Saar.
Jeg tænkte da — jeg ved ej hvad,
var stundum sorgfuld, stundum glad;
min Mo'er græd Dage tre i Rad, —
saa blev hun lagt paa Baar'.

Min Fader sank ved Fanen om, paa Lappo's Mark i Strid;
de sagde, det var første Gang, han blev om Kinden hvid.
Paa Uttismalm, for Gustafs Land,
min Fa'rfa'r faldt med Sværd i Haand;
hans Fader faldt ved Willmanstrand,
han var fra Karols Tid.

Saa leved og saa blødte de, saa det dem altid gik;
et herligt Liv de førte dog, en herlig Død de fik.
Ak, hvem vil stavre træt og arm?
Nej, Krigerdød, mens ung og varm
for Æren svulmer højt vor Barm —
den Lod har bedre Skik!

Jeg er en fattig Gosse, jeg, som spiser andres Brød,
jeg har ej Tilhold eller Hjem, alt siden Faders Død;
men aldrig jeg beklager mig,
hver Dag jeg vokser mere høj,
jeg er en Krigergosse, jeg,
og har slet ingen Nød.

Og lever jeg, til jeg bli'er stor og fylder femten Aar,
til samme Nød, til samme Kamp, til samme Død jeg gaar.
Hvor Kugler tættest ned mon slaa,
der, skal man finde mig at staa,
ja der jeg prøve vil at gaa
i mine Fædres Spor.

Bognyt.

Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark, ved J. P. Trap. Det er ikke Hensigten med efterfølgende Linjer at give en indgaaende Anmeldelse af dette betydelige Værk, hvis enestaaende Værdi i vor Literatur er bleven anerkjendt i lige høj Grad af Fagmænd, af hele Pressen og af Publikum. Men i det der er udgaaet en ny Subskriptionsindbydelse paa den foreliggende anden Udgave, gjør „Husvennen" sig en Fornøjelse af at henlede Opmærksomheden derpaa for paa det varmeste at anbefale enhver, som har Evne dertil, at anskaffe sig dette Værk, af hvilket der — som selv ikke tilnærmelsesvis af noget andet — kan høstes et omfattende og interessant Kjendskab til vort Fædreland. Skjøndt Traps, „Kongeriget Danmark" kaldes en Haandbog, yder den dog langt mere, end man ellers plejer at vente af en saadan; den giver nemlig ikke blot et ydre Overblik over Danmarks geografiske Forhold, Natur, Ejendommeligheder og Mindesmærker, endvidere historiske og kulturhistoriske Oplysninger om Landets Fortid og Nutid, og endelig reale, statistiske Meddelelser om det danske Folk, dets Levevis, Regering, Administration m. m., men — hvad der udtrykkelig maa fremhæves — alle disse Oplysninger gives med et Liv og en Anskuelighed i Fremstillingen, der gjør Læsningen ligesaa interessant som nyttig og belærende. Den højt ansete Forfatter har samlet sit omfattende Stof fra mangfoldige Kilder og vidst at benytte disse og ordne Stoffet med en saa overlegen Dygtighed, at der derved er fremkommet et Arbejde, der, som det meget rigtig hedder i Subskriptionsindbydelsen, har Præget af et Nationalværk, som næppe nogen Literatur har Mage til.

Vi skal endnu gjøre opmærksom paa, at hele Værket med det dertil hørende Klingsey's Atlas koster 60 Kr., uden dette 50 Kr. Hver Maaned udkommer et Hæfte, hvis Text ledsages af fortrinlig udførte Illustrationer og Kort, til Subskriptionspris 1 Kr., og samtidig med hvert femte Hæfte af Beskrivelsen følger et Hæfte af Atlasset. Hvis man foretrækker to eller flere Hæfter maanedlig, kan man træffe Aftale derom med vedkommende Boghandel. Saafremt man ikke ønsker, at Klingsey's Atlas medfølger, maa dette udtrykkelig bemærkes. (Udkommer hos Forlagsbureauet i Kjøbenhavn, O. H. Delbanco, G. E. C. Gad, F. Hegel, E. Lose).

V. O.

Smaating.

Et Exempel. „Kan De give mig et rigtig slaaende Exempel paa Indgreb i anden Mands Næringsret?" — „Ja, f. Ex. naar en Skomager drikker som en Børstenbinder."

En Regning. En Dyrlæge, som havde haft en Stud i Kur paa et Grevskab, skrev paa sin Regning: „For at kurere det højadelige Kreatur" 7 Rd. 2 Mk.

Bedre er bedre. En Jøde, der hed Israel Løve, havde fornærmet en Officer. Denne udfordrede ham og tilføjede: „Hvis De ikke møder, er De en Hund." — „Saa vil jeg s'gu hellere være en levende Hund end en død Løve," var Svaret.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis ned- og opad, danner Navnene paa to jydske Byer: En gammel By i Frankrig, — en By i Sydrusland, — en Bjærgtop i Svejts, — et Rige i Europa, — en preussisk Provins.

H. P. H.

Firkantet Rod. Af 2 D, 2 L, 2 N, 2 U, 2 V, 2 Ø, 1 E, 1 I, 1 K og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Tit sætter man første paa gamle Klæder,
det andet Limfjordens Bølge væder;
tag første Bogstav fra Nummer tre,
derved dig selv og det tredje du glæder,
naar dygtig haardt i Gulvet du træder,
det vil det fjerde — det skal du se.

P.

Stavelsegaade.

Det første trives ikke ret i andet,
da holder det sig heller inden Døre,
thi andet bistert er, og bide kan det,
saa du kan mærke det i Haand og Øre.
Det hele er en mægtig Bro, der fører
til Steder hen, hvor aldrig Vognen kjører,
foruden Træ og Sten den snildt er bygget,
skjønt uden Maling, farverig dog smykket.

Opgave.

Af 10 Svovlstikker kan man let danne sig tre sammenhængende Firkanter; men prøv en Gang at danne tre Firkanter af 9.

Opløsninger fra Nr. 10.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Rød:
S k a g e r a **k**	
V e s e **r**	R O S E
E l b **a**	O D I N
Rotterda**m**	S I L D
I n d i e **n**	E N D E
G r e n a **a**	
Englan**d**	

paa Gaaden: Omme — Bomme — Lomme — Komme — Domme — Tomme — Somme — Vomme.

paa Bogstavgaaden: Falster — Nykjøbing.

Indhold. Hvorledes en Staalpen bliver til, ved r—n., med ti Billeder. — De hjemløse, Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede, ved Emanuel Henningsen. — Bognyt, af V. Ø. — Soldatens Barn, Digt af Runeberg, ved Andreas Beiter. — Smaating.

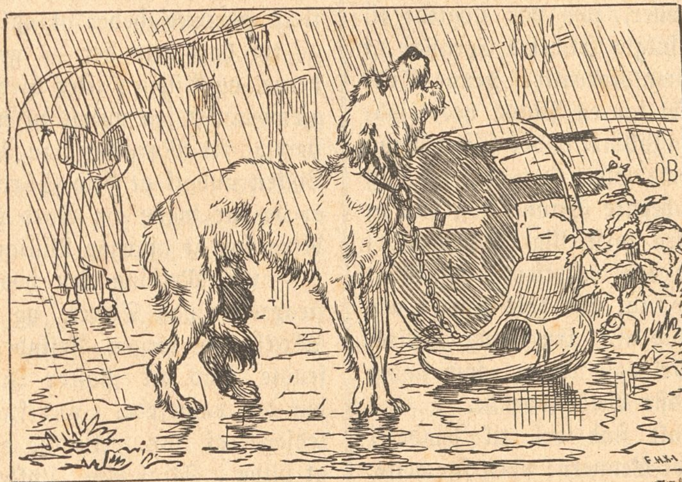
Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 12.
Søndagen den 19. December 1880.

Lænkehunden.

Disse Linjer fremkomme ikke med Fordring paa, at indeholde noget nyt. Nej, de skal kun være en lille Paamindelse til kjærlige og medfølende Mennesker til Gunst for vor tro Ven Lænkehunden.

Vinteren staar nu for Døren, ja, vi har destoværre allerede mærket dens isnende Haandtag. Den har usædvanlig tidligt meldt sig med streng Kulde og stærkt Snefald. Du har vel kjære Læser beredt dit Hus og foretaget de nødvendige Forholdsregler for at beskytte dig og dine mod et barskt Vejrligs bratte Omvexlinger. Dine Husdyr staa vel ogsaa lunt og godt og nyde en god og omhyggelig Pleje.

Men har du nu ogsaa erindret din bedste Ven og trofaste Vogter: „Lænkehunden". Husk paa, at det er den, paa hvis Paapassenhed du maa stole om Natten, og at den er et levende Væsen, er følsom for og lider under en daarlig og ligegyldig Behandling. Det er ikke tilstrækkeligt, at den har en ussel og utæt Tønde at krybe ind i samt et snavset Trug med frossen Æde indenfor Lænkens Rækkeevne; en Smule Omtanke vil strax sige dig, at dens Tilværelse under saadanne Omstændigheder er saa sørgelig, at du da hellere maa ende dens Lidelser med et velrettet Skud, dersom du ikke vil mildne dens haarde Kaar med hvad du formaar.

Det var jo heldigst, om Huset var indrettet saaledes, at Dyret selv kunde dreje det efter Vinden; men er det nu en Gang ikke det, saa maa du saa meget oftere sørge for at Hundehuset bliver vel fyldt med blød Halm og se efter, at det ikke er halvt fuldt af Sne. Lidt Omsorg og Omhu imod en Hund skal nok lønne sig; thi den er sandelig ikke utaknemmelig af Naturen! Den vil komme til at holde mere og mere af dig, jo mere du giver dig af med den. Du har maaske ofte ærgret dig over, at den om Natten har forstyrret din Ro ved at hyle uafbrudt timevis. Det er da saa let at ønske alt muligt ondt over det stakkels Dyr; men du kan tro, uden Grund har den ikke hylet. Maaske har den været forpint af Kulde i sit for Halm blottede Hus, eller ogsaa er dens beskedne Maves Fordringer maaske ikke en Gang blevne tilfredsstillede den foregaaende Dag. Den stakkels Lænkehund bliver saa let glemt af Tyendet.

Holder du af den Hund, saa se derfor lidt efter den selv, og overlad ikke uden lidt Tilsyn dens Pasning til et ligegyldigt Tjenestetyende. Husk at den stakkels lænkede Hund kan ikke tage selv, hverken Ly eller Æde og at Forsømmelse i begge Retninger paafører et trofast Dyr mangen en kvalfuld Lidelse.

V. J.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Niende Kapitel.

Tiden var indtil de seneste Dage henrunden fredelig og rolig i Kjøbmand Francks Hus. Brødrene havde sluttet sig nøje og inderlig til hinanden, og det samme inderlige Forhold havde udviklet sig mellem Nina og Lyksen, medens Margrete van Muler havde sat sig grundig fast i Tante Filippas Gunst ved at hjælpe hende ved Bestyrelsen af Husvæsenet. Tante Filippa kunde efter fjorten Dages Samværen med Enken ikke forstaa, at hun nogen Sinde havde mægtet ene at bære Husvæsenets Byrder. Baade Margrete van Mulers og Klokkespillerens Ejendom i Gent var paa Foranstaltning af Kjøbmanden lykkelig blevne solgte, og Fortidens trange Dage syntes dem alle som en styg Drøm, de nu var vaagnede op af. Villiam var bleven Fører for et hurtigsejlende lille Skib, som stadig var paa Rejse mellem Antwerpen og England, tilsyneladende i Handelsanliggender, men i Virkeligheden for at bringe Bud og Brevskaber mellem Protestanterne i Byen og deres Trosfæller, som var flygtede til England. Jan Frieser fulgte Skibet i Egenskab af Skibshovmester og Proviantsforvalter, denne Stilling havde han foretrukket for en Plads ved Kjøbmand Francks Pakhuse. Villiam havde skiftet Navn og gik for at være Skibets Ejer, der ernærede sig ved Fragtfart, og for at bevare Skinnet tog han af og til Varer om Bord fra forskjellige Kjøbmænd i Byen. Skibet, der var døbt „Lykken“, syntes at bære sit Navn med Rette, thi alle dets Farter var hidtil løbne godt og heldig af. En Gang imellem indløb der Brev fra Karl van Muler, som stadig skrev, at han levede i bedste Velbefindende.

Medens saaledes alt stod vel til baade i Kjøbmandshuset og blandt Vennerne uden for dette, var der dog en af Familiens Medlemmer, som, trods den Medhjælperske, hun havde faaet, slet ikke var rolig eller tilfreds. Det var Tante Filippa.

Ved en Tilfældighed havde hun hørt Nina og hendes Fader benævne Hr. van der Haase med Navnet Francis Junius, og hun fik derved Vished for, at der bag Borgermanden skjulte sig den Præst, hvis Navn var hadet og afskyet af alle rettroende Katolikker. Fra dette Øjeblik af var Tante Filippa et Bytte for den heftigste Sjælekamp. Hver Nat laa hun timevis søvnløs paa sit Leje, græd og bad og kæmpede for at finde Lys, der kunde lede hende den rette Vej. Begik hun ikke en Dødssynd ved at tie stille til, at Kirkens og Pavens mægtigste Fjende gik ind og ud i hendes Svogers Hus og modtog hans rige Gaver for ved Hjælp af dem at vinde Udbredelse for den kjætterske Lære, han prædikede? Vilde hendes Sjæl ikke komme til at brænde i Skjærsildens Luer, naar hun behandlede ham som en kjær Gjæst af Huset og vederkvægede ham med det bedste, dette havde at fremvise? Burde hun ikke underrette sin Skriftefader om dette Forhold og sætte en Stopper for, at denne kjætterske Præst fortsatte sin fordærvelige Gjerning?

Disse Spørgsmaal paatrængte sig hende idelig, den ene Gang efter den anden, forstyrrede hendes Nattero og gjorde hende urolig og nervøs om Dagen. Hun gik hyppigere end før til Skrifte, og stedse mærkede Skriftefaderen, at hun havde noget paa Hjærte, som hun gjærne vilde have frem, uden at hun dog mægtede at bringe det over sine Læber, hvor meget han saa end opmuntrede hende dertil.

Da hun derfor en Aftenstund paa ny mødte i den sædvanlige Skriftestol i „Vor Frue Kirke“, var det ikke længer hendes gamle Skriftefaders milde Stemme, der talte til hende, men en fremmed haard Mandsrøst, der udmalede hende alle Helvedes Rædsler og fyldte hendes Hjærte med Forfærdelse. Hendes Vilje var som Vox i hans kraftige Hænder, og da hun forlod Skriftestolen, havde hun ingen flere Hemmeligheder at aabenbare. Pater Reginus — thi ham var det — gned sig fornøjet i Hænderne, og Aftenen efter blev Kjøbmand Francks Hus gjennemsøgt fra øverst til nederst, og han selv arresteret. At Margrete van Muler, Klokkespilleren og Lyksen undgik at dele Skæbne med ham, laa kun i, at de var tagne om Bord paa „Lykken“ tillige med Nina for at aflægge Villiam et Besøg.

En Melding om hvad der var sket, indtraf strax efter paa Skibet, og Nina havde midt i sin Skræk saa megen Besindelse, at hun øjeblikkelig sendte Bud til Pastor Junius med Underretning om det passerede. Derefter skyndte hun sig hjem, ledsaget af Jan. Alle de andre fandt det raadeligst at blive i Skjul paa „Lykken“.

Da Nina kom ilende ind i Dagligstuen, fandt hun Tante Filippa opløst i Graad og Fortvivlelse.

„O, Nina . . . Nina, hvad har jeg dog gjort!“ udbrød hun og vred sine Hænder. „Det er mig, som har styrtet din Fader i Ulykke!“

„Hvorledes? Du, Tante Filippa!“

„Ja, jeg! Men hvor kunde jeg tro, at det vilde blive regnet din Fader til Last, at han saa Præsten i sit Hus! O, Nina . . . Nina, hvad skal vi dog gribe til?“

Først lidt efter lidt kom Nina til Forstaaelse

af, hvorledes det hele hængte sammen, og trods den Smerte, Tantens Bekjendelse forvoldte hende, havde hun dog Sjælestyrke nok til at trøste den fortvivlede med kjærlige Ord.

„Han indgød mig Rædsel, saa snart jeg hørte hans Røst i Skriftestolen," jamrede Tante Filippa, „og saa kommer det forfærdelige Menneske selv i Spidsen for Soldaterne og slæber din Fader med sig og forsegler hele Huset, undtagen dit og mit Værelse. Nej, den Pater Reginus er ingen Herrens Tjener, han har brudt Skriftemaalets Hemmelighed!"

Saaledes vedblev Tante Filippa at klage, hvad der for saa vidt var heldigt nok, som hun derved tvang Nina til at betvinge Udbrudet af den fortvivlede Sorg, der strax havde bemægtiget sig hende ved Underretningen om Faderens Fængsling. Den Nat fik ingen af de to Søvn i Øjnene, Tante Filippa anklagede uafbrudt sig selv, medens Nina pønsede paa hvad der var at gjøre for at udfri Faderen af den Fare, hvori han var kommen.

Den følgende Morgen bragte Jan et Brev fra Villiam til Nina. Den gamle Sømand bad hende ikke være forknyt; der skulde nok komme „Orden og Redelighed" i det hele igjen, forsikrede han tillidsfuldt, og den samme Forsikring gav Villiam hende i Brevet. „Søg først og fremmest at faa at vide, til hvilket Fængsel din Fader er bragt, og se at faa Lov til at aflægge ham et Besøg" — saaledes sluttede Brevet — „sig ham, at vi vil befri ham, det koste saa, hvad det vil, og at han derfor stedse maa være rede til Flugt."

Dette Brev gav Nina lidt Mod tilbage, og hun besluttede strax at følge det Paalæg, der var hende givet. Det var hende let at faa at vide, hvor Faderen sad fængslet, og ved Middagstid gav hun sig, under Jan Friesers Ledsagelse, paa Vejen der hen.

Jan ringede paa Porten, og Fængslets Portner aabnede et lille firkantet Luge og spurgte om deres Ærende.

„Her er en ung fornem Dame, som skal i Besøg hos Fængselsdirektøren," svarede Jan. „Skynd dig og luk op, gode Ven, saadanne Folk, som vi, er ikke vant til at vente uden for Dørene!"

Portneren følte sig øjensynlig imponeret ved Sømandens Optræden og aabnede Portdøren for dem.

„Hør nu, gode Ven," vedblev Jan, da Portneren atter stængede den jærnbeslagne Dør med solide Bolte, „kunde du nu ikke hjælpe os til et rigtigt Bestik og lodse os ind i Direktørens Lukaf. Du skal ikke gjøre det for ingen Ting, forstaar sig, Folk som vi, der ikke behøver at spare paa Mønten . . ."

„Jeg maa ikke forlade min Post," svarede Portneren beklagende, „men der kommer en af Slutterne; han kan vise jer Vej."

Den omtalte var meget villig til at være Vejviser, og Nina fulgte ham over Gaarden, medens Jan stak Hænderne i Buxelommerne og slentrede tilbage til Portneren.

„Det maa da være en nederdrægtig kjedelig Bestilling for dig at sidde her Dag ud og Dag ind og passe paa den smule Port der," sagde han. „Hvordan kan et kristent Menneske holde saadant et Levnet ud?"

„Aa, Vanen gjør jo sit," mente Portneren.

„Og saa den gode Hyre vel?"

„Hyre! Jo, der skal vi have det! Fulgte der ikke Kost med, saa sultede man ihjel, saa ussel er den!"

„Og Konen og Børnene ogsaa?"

„Ja, dem har jeg nu ingen af."

„Ja, da er det, Drollen splide mig, haardt for et enligt Mandfolk at leve under saadanne Vilkaar," sagde Jan og rystede paa Hovedet. „Det er nu ogsaa sært nok, som det er fordelt her i Verden, en har næppe at bide og brænde, og en anden ligger og vælter sig i Guld op over Ørene. Der er nu, vil jeg sige, den unge Dame, som nysssens gik op til Direktøren . . . aa, Gud bevare os, hvor hun er rig! Og hvad vilde hun vel ikke give den, der skaffede hendes Fader ud af Brummen. Jeg skulde ikke ønske mig flere Penge i denne Verden, ej heller i den hinsides; det er nu vist nok."

„Hvem er hendes Fader?"

„I, du spillevende Landkrabbe, har jeg ikke sagt dig det! Det er den rige Kjøbmand Franck, som de nappede i Aftes. Han kunde forgylde dig, gode Ven, lige fra Knappen af din Stormast ned til Kjølsvinet."

„Hvad har han gjort?"

„Gjort, siger du! Behøver man at gjøre noget for at blive smidt i Hullet i disse Tider? . . . Jeg vil betro dig noget, du . . . men lad det blive mellem os, der jo er som gode Venner . . . det Jesuitterkram er snart færdigt, de haler for rask ind paa Linen, det lider vi Flamlændere ikke . . . det er noget Rak det hele, det er Meningen af det. Og inden de ved af det, har de Geuserne over sig, det er Karle, du! Naa, og saa heraus med hele Lasten! De rider aldrig Stormen af; det skal du faa at se!"

Jan spyttede betænksomt frem for sig, medens Portneren saa sig forskrækket omkring for at forvisse sig om, at ingen Lurer lyttede til den forræderske Tale, Sømanden førte.

„Jeg har faret paa mange Lande," vedblev Jan, „men saadant noget skidenfærdigt Pak som de Spaniere gives der ikke rundt om Jorden. De

gnider Enden af deres lange Snydeskaft en Gang om Ugen med en Karklud, og saa lader de det være godt. Og røve og plyndre gjør de over en lav Sko. Jeg har ogsaa hørt fortælle, at de æder Skruptudser og andet ukristeligt Griseri, men det tør jeg ikke bande paa . . . Jeg vil bare sige som saa, hvor kan en fri Flamlænder faa sig til at tjene saadant et Folkefærd? Drollen splide mig, om jeg forstaar det!"

Medens Sømanden saaledes underholdt sig med Portneren, der blev mere og mere ængstelig ved den Retning, Samtalen tog, bønfaldt Nina Fængselsdirektøren, en graaskjægget spansk Kaptejn, om Tilladelse til at besøge sin Fader i hans Fængsel. Det nyttede ikke, at han indvendte, at denne ikke maatte modtage Besøg af nogen som helst, Nina blev ved at bede saa indtrængende, og hun saa saa indtagende ud i sin Sorg, at den gamle Graaskjæg

I Fængslet.

til sidst gav efter for hendes Bønner og selv førte hende til Faderen.

Tavse skred de ved hinandens Side gjennem det gamle Fængsel. Porte aabnedes, Jærnbolte blev trukne tilbage, og de tunge Døre knagede paa deres rustne Hængsler, medens de gik frem over de fugtige Fliser gjennem de lange Korridorer, som gav et lydeligt Ekko af hvert Trin. For hvor mange havde denne Vandring ikke været den sidste paa Jorden? Lykkeligvis tænkte Nina ikke derpaa, hun havde kun Tanke for, at hun snart skulde hvile i den elskede Faders Favn. Vejen gik ned ad nogle Trapper, Fugtigheden blev mere og mere følelig, tunge Vanddraaber hang paa de tykke Stenmure og dryppede langsomt ned paa Gulvet. Til sidst stod de uden for Faderens Fængsel; Direktøren

søgte Nøglen ud i det store Knippe, han bar i sin Haand, og et Øjeblik efter laa Nina hulkende ved sin Faders Bryst.

„Fader, elskede Fader!" udbrød hun. „Hvor forfærdeligt, at det skulde komme saaledes!"

„Det var saa Guds Vilje, mit Barn," svarede Franck. „Han er den, som ophøjer, og den, som nedtrykker. Han vil ogsaa give os Kraft til at bære den Prøvelse, han lægger paa os."

„O ja, Fader," sagde den unge Pige og tørrede Taarerne af sine Øjne, „jeg vil heller ikke tabe Modet og gjøre dig det endnu haardere, end det allerede er for dig. Jeg vil bede Gud om Hjælp i vor Nød, og visselig vil det ikke være forgjæves."

Paa Vindeltrappen foran den aabne Dør stod Fængselsdirektøren og lyttede til deres Samtale, men ingen af dem lagde Mærke dertil, før han efter et Kvarters Forløb larmede med Nøgleknippet og betydede den unge Pige, at den Frist, der var givet hende, nu var forbi. Med tavs Smerte klyngede hun sig endnu en Gang til Faderen og kyssede ham, derefter rejste hun sig vaklende op og fulgte sin Fører tilbage gjennem Fængslets mørke Gange.

„Jeg har haft Loddet ude," sagde Jan, da de vandrede fra Fængslet tilbage til Kjøbmandshuset, „jeg tænker, vi klarer Skjærene. Bare inte forknyt, lille Frøken!"

Lidt om Luften, dens Egenskaber og Sammensætning.

Af E. T.

Naar vi tager et tomt Glas og sætter det med nedadvendt Aabning i et Kar med Vand, ser vi, at Vandet trænger op i Glasset, men dog ikke saa højt, at det kommer til at staa lige saa højt inden i som uden for det. Der maa da altsaa være noget i det tomme Glas, der hindrer Vandet i at stige højere op; thi hvis dette ikke var Tilfældet, maatte Vandets Højde være ens baade i og uden for Glasset. Det er ogsaa ganske rigtig, thi det tomme Glas er i Grunden ikke tomt, men fuldt af det Legeme, som vi kalder Luft. Som det forholder sig her med Glasset, saaledes forholder det sig ogsaa med alle andre saa kaldte tomme Rum. Der gives nemlig ingen tomme Rum i Naturen, men vi kalder dem dog saaledes i daglig Tale, fordi vi hverken kan se eller føle den Luft, som er i dem. Luften er nemlig et meget tyndt, let og gjennemsigtigt Legeme, der kan udvides og sammentrykkes i en meget høj Grad. Paa Grund af sin store Evne til at kunne udvide sig, trænger Luften ind overalt og fylder alle Rum, der ikke er fyldte af et andet Emne. Med et fremmed Navn kalder vi Luften Atmosfæren, og den omgiver vor Jord paa alle Sider ligesom en Skal eller et Hylster, hvis Tykkelse er 8—12 Mile. Vi kan ogsaa sammenligne Luften med et Hav, der omgiver Jorden paa alle Sider, og vi gaar og lever da paa Bunden af dette Lufthav.

Ved ovennævnte simple Forsøg med Glasset ser vi, at Luften lader sig sammentrykke, thi ellers var Vandet ikke i Stand til at kunne trænge op i det. I det Vandet stiger op i Glasset, trykker det paa Luften i dette. Luften kan ikke slippe bort og giver derfor efter for Vandets Tryk, men dette Tryk er ikke saa stort, at Luften kan blive saa stærkt sammentrykket, at Vandet kan naa den samme Højde i som uden for Glasset. Hvor let end Luften er, har den dog den samme Egenskab som alle andre Legemer, nemlig Vægt, og derfor udøver den et Tryk paa alt, som den kommer i Berøring med. Dette Tryk kan maales ved Hjælp af Lufttrykmaaleren eller Barometret, der dannes af et Glasrør, som er lidt over 30 Tommer langt og lukker i den øverste Ende; den nederste Ende af dette et bøjet og udvidet til en aaben Glaskugle. En Del af Røret fyldes med Kvægsølv, og Rummet i Røret over dette maa være aldeles lufttomt. Luften trykker nu paa Kvægsølvet i den aabne Ende af Røret, og eftersom dette Tryk er større eller mindre, vil Kvægsølvet i Røret stige eller falde. For nøjagtig at kunne maale Luftens Tryk, fæster man Glasrøret til et Bræt, paa hvilket der er afsat en Maalestok, som er inddelt i Linier. Kvægsølvet naar sædvanlig op til den 28de Tomme i Røret, men da Luftens Tryk ikke altid er lige stort, vil Kvægsølvets Højde forandres i samme Grad, som Trykket forandres. Af Kvægsølvets Højde i Røret kan man slutte sig til, hvorledes Vejret vil blive i den nærmeste Tid, og man kan derfor bruge denne Trykmaaler som en Slags Vejrspaamand. Dette har sin Grund i, at Luften næsten stadig indeholder Vanddampe eller Vand, der er blevet luftformig, dog i forskjellig Mængde efter forskjellige Omstændigheder. Naar Luften er smuk og klar, er alt det Vand luftformigt, som findes i den, og dens Tryk paa Kvægsølvet maa da blive større, end naar der intet luftformigt Vand findes i den, og som Følge heraf stiger Kvægsølvets Højde. Naar nu det luftformige Vand udskilles af Luften og bliver flydende, saa at det falder ned til Jorden som Regn eller Sne, bliver Luften derved lettere, dens Tryk paa Kvægsølvet altsaa mindre, hvorfor dette falder. Kvægsølvets Stigen i Røret tyder derfor i Almindelighed paa smukt Vejr, dets Fald derimod paa daarligt Vejr, altsaa paa Regn eller Sne, Storm o. s. v. Om

Vinteren kan man vente Frost, naar Kvægsølvet stiger, og Sne eller Tøvejr, naar det falder. Naar Kvægsølvet om Sommeren under en trykkende Varme falder, plejer dette at være Tegn til Torden. Hvis det i Løbet af en kort Tid skiftevis stiger og falder, kan man i Almindelighed vente ustadigt Vejr. Man bruger ogsaa Lufttrykmaaleren til at maale Bjærge og andre Højder med. Luften bliver nemlig tyndere og derfor ogsaa lettere, jo højere man kommer op i den. For hver 73 Fod, som man stiger i Vejret, falder Kvægsølvet en Linie, og det er derfor let ved Hjælp af denne Trykmaaler at kunne maale forskjellige Højder, da man ved, at Kvægsølvets Højde ved Havets Overflade under sædvanlige Forhold er 28 Tommer. Det er ogsaa ved Hjælp af Trykmaaleren, at man har fundet, at Luftens Tryk ved Jordens Overflade er omtrent 14 Pund paa hver Kvadrattomme eller lidt over 2000 Pund paa hver Kvadratfod. For ret at kunne gjøre os en Forestilling om, hvor stærkt Luftens Tryk er, kan vi ved et simpelt Regnestykke udregne det Tryk, som vort eget Legeme maa bære, da vi stadig er i et Hav af Luft. Overfladen af et voxent Menneskes Legeme er noget over 15 Kvadratfod, og det Tryk, som Luften udøver paa vort Legeme, maa altsaa være 15 $\times$ 2000 eller 30,000 Pund. De fleste af Læserne vil nu vistnok ryste vantro paa Hovedet og spørge, hvorledes det dog er muligt, at vort Legeme kan bære et saa stort Tryk uden at knuses af det, ja endog uden den mindste Møje. Svaret paa dette Spørgsmaal er da, at vort Legeme ikke er tomt, men fyldt med Luft, forskjellige Vædsker og faste Dele, og alle disse Dele trykker lige saa stærkt paa den udvendige Luft, som denne trykker paa dem. Paa denne Maade bringes der en Ligevægt i Stand, som gjør Luftens store Tryk aldeles umærkeligt for os. Dette Tryk er derfor ikke alene uskadeligt for os, men vi kan paa ingen Maade undvære det. Sandheden heraf erfarer vi strax, naar vi stiger op paa høje Bjærge eller gaar højt op i Luften med en Luftballon. Her bliver Luftens Tryk mindre, fordi den stadig bliver tyndere og lettere, jo højere vi stiger op i den. Som Følge heraf forstyrres Ligevægten mellem det indvendige og det udvendige Tryk paa vort Legeme; det første Tryk faar Overvægten, vi faar let Næseblod, og Blodet træder ud af Øjnene og andre Steder, hvor der kun er meget tynd Hud, paa Grund af det formindskede Lufttryk.

Vi kan ogsaa overtyde os om Lufttrykkets Virkning ved et andet og meget simpelt Forsøg, som enhver af Læserne selv kan gjøre. Vi fylder et Glas med Vand og dækker dets Aabning med et Stykke stærkt Papir, som ikke let indsuger Fugtighed. Naar vi nu lægger Haanden paa Papiret og vender Glasset om, saa at dets Aabning kommer til at vende ned ad, kan vi med Forsigtighed tage Haanden bort, uden at Vandet flyder ud, uagtet baade Papirets og Vandets Vægt trykker ned ad. Grunden hertil er, at Luften uden fra trykker Papiret mod Glassets Rand og saaledes baade hindrer Papiret i at falde ned og Vandet i at strømme ud.

Den Luft, der overalt omgiver Jorden, er i et stadigt Røre. Aarsagen hertil er Luftens forskjellige Opvarmning paa forskjellige Steder. Naar Luften opvarmes, bliver den nemlig baade tyndere og lettere; den stræber da altid at stige op ad, medens den kolde Luft stiger ned. Dette er Grunden til, at Luften i et opvarmet Værelse altid er varmest for oven og koldest nede ved Gulvet. Naar vi holder Haanden for Nøglehullet i et saadant Værelse, mærker vi tydelig, at den kolde Luft altid har Tilbøjelighed til at ville strømme ind paa Steder, hvor Luften er varmere og lettere. Træk i Skorstenen har ligeledes sin Grund i, at den opvarmede Luft stiger i Vejret, medens den kolde Luft trænger hen til Ilden baade fra oven og fra neden. Denne Bevægelse i Luften er af stor Vigtighed; det er den, som fører Varme og Fugtighed med sig fra et Sted til et andet, den tilfører os frisk Luft og spreder den skadelige Luft, som vi udaander. Efter som Luftstrømningerne eller Røret i Luften er svagere eller stærkere, faar det forskjellige Navne. Et svagt Røre kalder vi en Luftning, et stærkere Blæst eller Storm, og et meget stærkt Røre kalder vi en Orkan.

Man har længe kjendt Luftens store Vigtighed i Naturen, men dens Sammensætning har man derimod først lært at kjende for en Del Aar siden. Man troede tidligere, at den dannedes af et eneste Emne, og paa Grund af den store Vigtighed regnede man den til de fire Elementer eller Grundæmner (Vand, Luft, Ild og Jord), men nu har man allerede i en Del Aar vidst, at intet af disse fire Emner er noget Grundæmne, det vil sige et Emne, som ikke lader sig opløse i uensartede Dele. Luften er nemlig sammensat af flere Emner, af hvilke de vigtigste er Ilt, Kvælstof, Kulsyre og Vanddampe.

Ethvert Menneske ved, at Ilden kun kan brænde og vedligeholdes, naar Luften har fri Adgang til den. Dette har sin Grund i, at Luften indeholder et Emne, der er en nødvendig Betingelse for enhver Forbrænding, nemlig Ilt. Denne Luftart er saa vigtig for Forbrændingen, ikke fordi den selv er brændbar, thi det er den ikke, men fordi den giver Ilden en Del af den nødvendige Næring. Det er derfor let at forstaa, at jo bedre Lufttrækket er i vore Skorstene, desto hurtigere og livligere vil Forbrændingen ske, og desto større vil ogsaa Varmen blive. Ilten er en Luftart, der ikke alene findes i Luften, men ogsaa i Vandet, i alle Plante- og

Dyreæmner samt næsten i alle Miniralier. Derimod findes det næsten aldrig rent i Naturen, men altid sammensat med andre Æmner. Vi kan dog let fremstille det rent af det røde Kvægsølvilte, som ved Opvarmning deler sig i de to Grundæmner, Ilt og Kvægsølv, hvoraf det er sammensat. Naar vi tager et lille Stykke Trækul paa Enden af en Jærntraad og opvarmer det, saa at det begynder at gløde, og derpaa stikker det ned i en Flaske, som er fyldt med ren Ilt, vil det strax brænde med en klar og livlig Flamme. Trækker vi det hurtig op af Flasken, gløder det, men begynder atter at brænde i Flamme, saa snart vi igjen stikker det ned i Flasken, og vedbliver at brænde, men stadig svagere og svagere, indtil det omsider slukkes, fordi der ikke findes mere ren Ilt i Flasken. Ilten er ikke alene en nødvendig Betingelse for enhver Forbrænding, men ogsaa for Aandedrættet hos Mennesker og Dyr. Ved hvert Aandedrag indsuger vi nemlig en Del Luft, af hvilken vi uddrager Ilten i vore Lunger som en nødvendig Næring for os. Af denne Grund er det meget vigtigt for vor Sundhed, at Luften ofte fornyes i de Værelser, som vi opholder os i, thi paa samme Tid, som vi ved Indaandingen bruger en Del af Luftens Ilt, udaander vi tillige en Luftart, Kulsyre, der er meget skadelig at indaande. Den gamle Luft i Værelset bliver derfor efterhaanden uskikket til Indaanding, og det er nødvendigt, at der kommer frisk Luft ind i det.

Ved det simple Forsøg med det lille Stykke glødende Trækul, der brændte med en klar Flamme i den rene Ilt, hørte vi, at Flammen stadig blev svagere og svagere og til sidst sluktes. Vi hørte ogsaa, at Grunden hertil var, at der ikke var mere ren Ilt i Flasken. Ilten er dog ikke aldeles forsvundet, men har kun faaet en anden Skikkelse. Den har nemlig forbundet sig med de Smaadele af Kullet, der løsrev sig under Forbrændingen og i Forening med disse dannet en anden Luftart, „Kulsyre". Denne dannes af to Grundæmner, Kulstof, der findes i alle Dyr og Planter, samt Ilt, og den har ligesom Ilten hverken Farve eller Lugt, men en svag syrlig Smag. Kulsyren udvikles ved enhver Forbrænding, ved Menneskers og Dyrs Udaanding samt ved al Gjæring og Forraadnelse. Desuden udstrømmer den ogsaa fra Jordens Indre, paa enkelte Steder endog i meget stor Mængde, f. Ex. i Hundegrotten ved Neapel og i Giftdalen paa Øen Java. Paa Grund af sin større Tyngde holder denne giftige Luftart sig nede ved Jordens Overflade, og en Hund eller et andet Dyr, der bærer sit Hoved lavt, vil derfor strax dø efter et kort Ophold paa de to nævnte Steder. Kulsyren findes ogsaa ofte i dybe Kjældere og Brønde, hvorfor det er meget farligt at gaa ned i disse. Vi kan let forvisse os, om den findes paa disse Steder eller ej, thi naar vi tager et tændt Lys med, vil det strax slukkes, hvis der er Kulsyre, men derimod vedblive at brænde, naar der ingen findes. Som tidligere nævnt, kommer der ved Aandedrættet og fra Jorden en stor Mængde Kulsyre til Luften, og da den ikke alene slukker enhver Forbrænding, men ogsaa er dræbende at indaande baade for Mennesker og Dyr, skulde man tro, at Luften derfor snart maatte blive uskikket baade til Aandedrættet og til at vedligeholde enhver Forbrænding. Dette vilde ogsaa ske, hvis der ikke i Naturen var sørget for, at denne store Mængde Kulsyre blev gjort uskadelig. Ved det stadige Røre i Luften blandes Kulsyren med de andre Dele af denne og hindres herved i at holde sig nede ved Jordens Overflade, saa at den kun kan findes i større Mængde paa saadanne Steder, hvor Luftens Bevægelse ikke kan naa hen. Kulsyren er et af Planternes vigtigste Næringsmidler. Alle de grønne Blade paa Planterne virker som Aandedrætsorganer; de uddrager Kulsyren af Luften og adskiller den i dens to Bestanddele, Kulstof og Ilt; det første bruger de selv, og Ilten giver de atter tilbage til Luften. Paa denne Maade formindsker de altsaa Kulsyren i Luften paa samme Tid, som de tillige forøger Ilten.

Hilsen til Vinteren.

Goddag du gamle Mand fra Nord!
end halvt du skjuler dig!
Fra Isens Rige hid du for,
jeg ser din Kjortels Flig.

Dølg ej dit Aasyns strænge Træk;
du stærke gamle Svend!
Jeg hilser dig foruden Skræk,
som ærlig Barndomsven.

Du er lidt mørk, du er lidt bleg;
og bag din Kappes Fold,
du huser Stormens vilde Leg
med Visværm hvid og kold.

Men klart som Stjærnehimlens Blaa
er Øjets dybe Skjær;
og over Pandens Hvælving gaa
de rige Tankers Hær.

Og underfulde Æventyr
den gamle har i Gjem;
i Aftenstund ved Arnens Fyr
de dukke lifligt frem.

Og er du barsk og alvorsfuld,
jeg siger dog forsand:
den kjælne Sommers Nymfe huld
som du ej smile kan.

Vel sandt! Dit glimmerklare Smil
ej lokker Blomster frem;
de holde sund og stille Hvil
i Demantlagens Gjem.

Dog Tankens lette Blomsterflor
fremspirer i dit Fjed;
thi bag din Vinge, stærk og stor,
det finder Ly og Fred.

Saa kom da Kæmpegubbe bold
fra Nordpols hvide Slot!
om end du lader streng og kold,
du mener det dog godt.

+

Bognyt.

Julegave for Børn. Æventyr af **Morten Jensen.** Denne lille Bog, som er udkommet i Kommission hos Boghandler H. C. Andersen Hovmøller i Nykjøbing (paa Mors) er af et meget fornøjeligt Indhold og fortjener at anbefales som en smuk lille Julegave for Børn.

Smaating.

En forsigtig Mand. I et italiensk Provindsialraads Møde, der var sammenkaldt for at vedtage Forholdsregler imod Koleraen, der herskede i Neapel, tog et Medlem Ordet og opfordrede i veltalende Ord til de kraftigste Forholdsregler: „Jeg har nok set," sagde han, „at Breve fra Neapel blive gjennemrøgede, men, mine Herrer, Telegrammer, som komme derfra, dem røger man ikke det mindste. Ja, mine Herrer, det er min Sanden, ingen Ting at le af."

Præsidenten: „Min gode Ven han er en Æsel." **Den anklagede:** „Undskyld, Hr. Præsident, er jeg en Æsel, fordi jeg er Deres Ven, eller er jeg Deres Ven, fordi jeg er en Æsel?„

Haandværkssvenden ved Døren: „En fattig rejsende Haandværkssvend." **Pigen:** „De maa gaa videre, Madammen giver intet ved Døren." **Haandværkssvenden:** „Spørg da Madammen, om jeg tør komme ind i Værelset til hende."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa et forhenværende Kongerige i Evropa og Hovedstaden i samme: En By i England, — en Verdensdel, — en Flod i Afrika, — en By i Palæstina, — en Flod i Amerika, — et Bjærg i Evropa — en Ø ved Danmark, — en Bjærgkjæde i Tyskland.

J. U

Firkantet Nød. Af 4 E, 4 R, 2 D, 2 G, 2 O, 1 B og 1 N dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første tynge kan dit Liv
selv i de lyse Dage;
den andet mellem Rør og Siv
til Østersø mon drage;
det tredje er bag fjerde gjemt,
blandt Bladehang det skjules nemt.

E. S.

Gaade.

Stænget sikkert mod Tyvehaand,
gjemmende Skatte i mørke Kjæld're,
gives det kun dog med en Haand
af de vrede Forældre.
Lægges det kan paa et Spillebord
trives hvad heller sprænges —
eller det ned over Ryggen for,
særlig paa slemme Drenges.

H. A.

Opløsninger fra Nr. 11.

paa den geografiske Gaade:

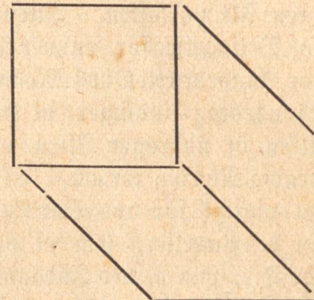
V a r d **e**
A s o **v**
R i g **i**
D anmar **k**
E l s a **s**

paa den firkantede Nød:

K L U D
L I V Ø
U V E N
D Ø N E

paa Stavelsegaaden: Bifrost.

paa Opgaven:

„Husvennens" Julepræmie.

Paa given Anledning bemærkes, at der i Aar ikke medsendes nogen særlig Præmiekupon som Vidnesbyrd for at vedkommende Indsender er Holder af „Husvennen". En simpel Erklæring herom paa Bagsiden af Postanvisningens Kupon tages fuldt gyldig.

De, der ville sikre sig den, paa fint og smukt Papir trykte Præmiebog tilstillet i rette Tid, bedes snarest indsendt Bestillingen, efter den i forrige Numer givne Anvisning, til Husvennens Expedition:

N. C. Roms Forlagsforretning.

Adresse: Kjøbenhavn, V.

Brevvexling.

S. S. ved R. N. C. Rom, saavelsom N. C. Roms Forlagsforretning har ikke det mindste at gjøre med Expedition og Regnskabsførelse i Firmaet C. Th. Rom & Co. og kan altsaa ikke bære Ansvaret for mangelfuld Expedition fra dette.

Jens Jyde. Tak! Mere af samme Tønde modtages gjærne.

P. J. Agerd. Udgiverens Sygdom har desværre flere Gange forsinket Udgivelsen noget, saa at Forsendelsen først er sket fra Kjøbenhavn Fredag i Steden for Torsdag. Forhaabentlig vil fremtidig den sædvanlige punktlige Afsendelse fra Kjøbenhavn Torsdag Aften blive regelmæssig saa at Bladet kan være alle Landets Holdere i Hænde om Søndagen.

8. Aargang. Nr. 13.
Søndagen den 26. December 1880.

Karl den tolvtes Ligfærd.

Hans Liv var kort. Hvi skulde han vel graane?
Hvi skulde dølge sig hans Morgens Gry
bag Middagsdis og blegen Aftenmaane,
mens nu den straaler evig ung og ny?
— — — — — — — — — —
Kong Karl og han de skulde følges sammen
i Livets Tvekamp og i Dødens Fred,
i Daadens Glans og Rygtets Evighed,
thi de var Tvillingskud af Asastammen.
C. Ploug af „Peder Tordenskjold".

Var Karl den tolvte Sverrigs Nationalhelt, inden Geijer skrev Nationalsangen „Kung Karl den unga hjelte", eller var det Sangeren og Sangen, der gjorde ham fortrinsvis til den nationale Helt? Saaledes kunde man næsten fristes til at spørge, naar man kjender Sveriges Historie, navnlig dets glimrende Krigshistorie i det 17de Aarhundrede, da det blandt sine Konger talte Helte som Gustav Adolf og Karl Gustav. Var Karl den tolvte større som Kriger end hine Forgængere? Det tør vist næppe paastaas, medens Historien jo paa den anden Side lærer, at han i alt Fald langt fra var saa lykkelig Kriger som hine. Og i Højsind, i ridderlige Dyder vil vist næppe nogen stille ham foran Heltekongen, der ved Lützen ofrede sit Liv for Reformationens Sag. Men hvad der dog forklarer, at det Folk, som han, trods sin Anførerduelighed, trods sit grænseløse Mod, bragte til Afgrundens Rand ved sin Stivsindethed og sin Mangel paa Herskerklogskab — dog gjorde ham til sin Yndlingshelt, er det æventyrlige i hans Liv. Kun 15 Aar gammel fik han Regeringens Tøjler, kun 18 Aar gammel førte han en svensk Krigshær til et kort Felttog mod Danmark, og strax efter begyndte den unge Helt sine Angreb paa Polen og Rusland, under hvilke den lille svenske Hær vandt saa mange berømmelige Sejre, indtil den til sidst i 1709 blev tilintetgjort af Czar Peter paa Stepperne ved Poltava. Han selv søgte Tilflugt i Tyrkiet, hvor han i 5 Aar forgjæves stræbte at opnaa Forbund med Muselmændene mod den russiske Arvefjende. Denne lange Fraværelse fra Land og Folk, der først ophørte, da Tyrkerne med Magt drev ham bort fra sit Asyl efter en fortvivlet Kamp, er lige saa mærkværdig, som hans Tilbagerejse, der skete i et 18 Dages Ridt gjennem Evropa. Langt fra at være bleven fredelig stemt, besluttede han nu med Kraft at fortsætte Krigen mod Danmark, den nordiske Elleveaarskrig. Her vilde han søge Erstatning for, hvad Sverrig havde tabt til Rusland, og han søgte endog til dette Øjemed Forbund med sin gamle Fjende, den statskloge Czar Peter den store. Men Sverige var udmattet. Tordenskjold krydsede hans Planer ved dristige Søtog, og til sidst, da Karl vilde begynde Erobringen af Norge ved at bemægtige sig Grænsefæstningen Frederikshald, bortrev en Kugle ham pludselig i en af Løbegravene, just som han en Aften bøjede sig over Brystværnet (1718). Der har endog været opkastet Formodning om, at den Kugle, der saaledes udslukte hans Liv i hans 36te Aar, var svensk, noget, der naturligvis aldrig bliver opklaret. Men det er vist, at hans Død kom i en belejlig Stund for det ulykkelige Sverige, fordi den banede Vejen for den Fred, hvortil Landet saa højlig trængte. Herpaa tænkte dog maaske næppe de af hans Krigere, der bar hans afsjælede Legeme bort fra Stedet, hvor han var falden, saaledes som vi ser det paa medfølgende Tillægsbillede. For dem var han vel kun den elskede Høvding, der delte ondt og godt med sine Soldater og ikke forlangte noget for sig selv, modig indtil Dumdristighed, retfærdig uden Persons Anseelse. Og saa var denne Høvding en Konge, der sejrrig paa mange Valpladse havde baaret Sveriges Navn gjennem Evropa. Nu er det klare Øje slukt, den stærke Røst for-

stummet, de kjære mandige Træk stivnede i Døden. Sverige har ingen Herster, dets Hær ingen Fører. Hvad Under, at Soldaten, den simple Soldat, der ikke raader Statsklogtens Gaader, græder over sin faldne Herre, som han nu yder den sidste Tjeneste, for hvem han forretter den sidste Vagt. Men Frederikshalds Borgere jublede, og det lettede, som om en Sten var falden fra de nordiske Folks Bryst. Der blev snart sluttet Fred — en Fred, der kun en Gang er brudt i de 160 Aar, som er forløbne, siden Karl den tolvte endte sit æventyrlige Liv. Sverige var yderst svækket ved Karls Død; det havde mistet sine bedste Provinser ved Østersøens østlige Kyst til Czaren, der midt under Krigen havde ved Nevaens Munding lagt Grunden til den Hovedstad, som bærer hans Navn; Skatkammeret var udtømt, og Folket var forarmet. Men alt som i den følgende Fredstid Krigens Saar lægtes, glemte Folket Karls Uklogskab og hans Fejl. Hans glimrende Sejre (ved Narva slog han med 8000 Mand 80,000 Russere), hans Heltemod, hans Afholdenhed og hans Retfærd forenede sig til en Glorie omkring hans Hoved, og han blev i Sang og Sagn den mest yndede Folkehelt. Kung Karls Sangen er derfor sjungen ud af det svenske Folkehjærte, og af de prægtige Mindesmærker, der pryder Stockholms offentlige Pladser, er der ingen, som Folket ser op til med større Stolthed end til Standbilledet af „den unga hjelte".

—r—n.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Tiende Kapitel.

Ved Aftens Tid kom Villiam for at tale med Nina. Han fandt den unge Pige i en nedslaaet Sindsstemning, men rolig og fattet i sin Sorg. Tante Filippa vedblev derimod at være et Bytte for fortvivlet Selvanklage; hun sad rokkende i en Krog og græd.

„Hvorfor kommer du selv, Villiam!" udbrød Nina ængstelig. „Huset bliver rimeligvis bevogtet, og bliver du ogsaa fængslet, er alt dit Haab brudt."

„Jeg kom ind gjennem Haven," svarede den unge Sømand, „ingen har set mig betræde Huset . . . Jeg maatte tale med dig, Nina . . . dog, jeg ved ikke . . . Tante Filippa . . ."

„Tante Filippa forraader os ikke, kjære Villiam."

„Forraade jer med!" udbrød Tante Filippa grædende. „Nej, Villiam, nej, Nina! Jeg har jo gjort det? Jeg har anrettet Ulykker nok, da jeg troede at handle ret. O, min Gud, at det skulde blive mig, som bragte Sorg og Elendighed over dem, jeg havde kjærest i Verden! . . . Nej, Børn, jeg har skriftet sidste Gang for Menneskene, herefter vil jeg kun skrifte for Gud!"

„Nu vel," tog Villiam igjen til Orde, „først og fremmest vil jeg da sige eder, at I ikke skal tabe Modet og Haabet. Jan mener halvvejs at have vundet Portneren i Fængslet og har af ham faaet vigtige Oplysninger, som senere kan komme os til gode. Han bliver her i Byen for at varetage vore Interesser, medens jeg sejler med „Lykken" til Vlissingen for at sikre Fader, Lysken og Margrete van Muler Ophold der hos en af din Faders Venner. Naar Tiden kommer, maa du og Tante Filippa ogsaa tage der hen og stole paa, at jeg efter Evne fører Sagen til en god Ende. Dog derom en anden Gang. Endnu maa jeg fortælle dig, at Karl van Muler kom for en Time siden om Bord med Smed Arnoldson og hans Familie; de var med Nød og næppe undslupne Pater Reginus, som ved Middagstid indfandt sig i Smedjen og ved Pinsler forsøgte at tvinge Smedden til at forraade Karl og vise dem det hemmelige Trykkeri . . ."

„O Gud, o Gud!" stønnede Tante Filippa, „ogsaa det er min Skyld! Jeg vidste ikke selv, hvad jeg gjorde, da jeg forraadte jer alle sammen."

„Karl Arnoldson og Sønnen Viktor bliver hos mig paa Skibet," vedblev Villiam, „alle de andre Folk er ogsaa tro og paalidelige og rede til at vove alt for din Faders Frelse. Jeg haaber, Nina, at det vil lykkes os at redde ham."

„Gud give det . . . O, Villiam, jeg ser dig først nu i din rette Skikkelse, og jeg lægger saa tillidsfuldt og trøstig alt i dine Hænder . . . Fordum var jeg tit saa lunefuld og styg imod dig, Villiam . . . du maa ikke tænke mere derpaa, det gjør mig nu saa usigelig ondt."

„Nina, hvor kan du dog tro . . . du, som har været saa venlig mod mig fra den første Stund, jeg saa dig!" udbrød den unge Sømand og greb hendes Haand. „Nej, Nina, de Minder, jeg ejer fra dette Hus, de er mig saa hellige og dyrebare . . ."

„Jeg tror dig, kjære Villiam," afbrød Nina ham. „Men du bør ikke dvæle her længere; husk paa, at alt hviler paa, at ikke ogsaa du falder i Forfølgernes Hænder."

„De faar mig ikke fat," svarede Villiam fortrøstningsfuldt. Han trykkede hendes og Tante Filippas Hænder til Afsked og forlod Huset ad samme Vej, han var kommen.

Otte Dage efter blev Floris Franck første Gang stillet frem for Inkvisitionens Domstol, og da denne Retshandling var offentlig, var baade Nina og Tante Filippa til Stede i Retssalen. Floris Franck fik strax Øje paa dem, og et Udtryk af Glæde for et Øjeblik hen over hans rolige blege Ansigt.

Anklagen mod ham gik ud paa, at han havde plejet Omgang med Kjættere og skjult dem i sit Hus, at han havde understøttet den dødsdømte Præst Francis Junius med betydelige Pengesummer til Protestantismens Fremme, at han selv var gaaet over til den kjætterske Lære, samt at han havde staaet i hemmelig Forbindelse med det statsfjendtlige Parti, som kaldte sig Geuserne. End videre blev det ham foreholdt, at han havde anbragt Størsteparten af sin Formue i England for ved Hjælp af den at støtte Geusernes forræderske Planer.

Hvad de første Punkter i Anklagen angik, bekjendte den fangne frit, at de var grundede. Han var selv Protestant og havde mangen Gang huset forskjellige Trosfæller. I det han hævdede, at Nederlandene var i Besiddelse af fuld Religionsfrihed, viste han, at Anklagen for disse Punkters Vedkommende var uden Betydning. Derimod benægtede han paa det bestemteste at have haft nogen som helst Forbindelse med Geuserne. At han havde anbragt Størstedelen af sin Formue i England var grundet paa, at han i Lighed med saa mange andre af hans Landsmænd agtede at udvandre til dette Land. Heri kunde der ingen Forbrydelse ligge.

Hans Forsvar, der var holdt i en rolig og maadeholden Tone, gjorde et gunstigt Indtryk paa Tilhørerne, af hvilke de fleste kjendte den rige Kjøbmand som en i alle Henseender hæderlig og brav Mand, men det var tydeligt nok, at det over for Domstolen faldt magtesløst til Jorden, og at den, naar Forhørerne var sluttede, vilde dømme den anklagede til Døden.

Da Nina og Tante Filippa kom tilbage fra Forhøret, kom Jan dem i Møde med den Hilsen, at Villiam ventede dem om Bord paa „Lykken" i Mørkningen og bad dem om at gjøre sig rejsefærdige. Det holdt haardt for Nina at adlyde. Det var hende næsten en uudholdelig Tanke, at hun skulde rejse bort fra Byen, medens Sværdet hang truende over hendes Faders Hoved, og først efter en tung Kamp med sig selv, bøjede hun sig under Villiams Vilje og begyndte at pakke de nødvendigste Ting sammen til Rejsen. For Tante Filippa kneb det endnu haardere, Nina maatte næsten tvinge hende til at tage Rejsetøjet paa og følge med hende, da Tiden til Afrejsen kom.

Efteraaret havde begyndt at melde sin Ankomst med Storm, Regn og Slud. Vinden for sukkende om Hjørnet, og Regnen plaskede i Vandpytterne under Tagrenderne, da de kom ned paa Gaden og styrede Vejen ad Havnen til. Jan, som havde ventet paa dem, gik et Par Skridt bag efter dem, af og til rystende sig som en Hund, der har været ude at svømme.

Pludselig for Tante Filippa angest sammen og trak Nina med sig nærmere ind til Husrækken, i det en enlig Munkeskikkelse, med Hætten slaaet over Hovedet, gik dem forbi.

„Det var ham . . . den skrækkelige!" hviskede hun stammende. „Saa du, hvorledes han stod i Retssalen og holdt sine truende Øjne fæstede paa din Fader? De siger, at han har stadig sin Gang i Fængslet, og at han forsøger at omvende din Fader."

„Hvor ved du, at det var ham?"

„Jeg ved ikke, jeg har det paa Fornemmelsen," svarede Tante Filippa, „jeg kommer til at ryste over hele Kroppen, saa snart han kommer mig nær."

Hun saa sig sky tilbage, og Jan, som bemærkede det, traadte nærmere og sagde:

„Vær ikke bange; det var Pater Reginus, men han kjendte os ikke. Han snuser hver Aften omkring Kjøbmandsgaarden, rimeligvis i den Tanke, at han skal fange Pastor Junius. Men Pastoren er advaret for længe siden, og Pateren faar nøjes med en lang Næse."

Kort efter steg man om Bord paa „Lykken", hvor vore Venner blev modtagne af Villiam og Lysken, hvilken sidste grædende sluttede Nina i Favn.

„Jeg kunde ikke blive tilbage i Vliessingen," sagde hun, „og tiggede derfor Villiam saa længe, til han tog mig med sig tilbage. Min stakkels Nina, hvor du maa have lidt i disse tunge Dage!"

Det var en stor Trøst for Nina at have Veninden hos sig paa Rejsen, og hun takkede hende mange Gange for den kjærlige Omtanke, der havde ledet hende til at tage Beslutning derom. Karl van Muler syntes aabenbart ogsaa, at det var vel gjort af Lysken, at dømme efter de venlige Blik, han stadig sendte hende. Tante Filippa fandt en taalmodig og deltagende Tilhørerinde i Smed Arnoldsons Kone, og hvad Arnoldson selv angik, da havde han og Jan adskilligt at afhandle med hinanden. Smedden var noget stiv i Armene efter den Behandling, han havde lidt, men det vilde nok fortage sig i Løbet af nogle faa Dage, mente han.

(Fortsættes.)

En Pebersvendehistorie.

Af O. P. Ritto.

Jeg er et mageløst Menneske: jeg er Pebersvend — en af de rigtige, uhelbredelige! Det er jeg nu født til! Jeg tror for Resten ogsaa, at jeg er født med det; i det mindste har jeg været det, saa langt jeg kan huske tilbage. Det er ikke alle der er komne ud over Lømmelperioden med det 20de Aar, og det er ikke alle, der begynder Pebersvendestanden med det 40de. Det ligger i Naturen. Som Dreng kaldtes jeg „sær" og „underlig"; som Student kaldtes jeg „Tørvetriller" og „Filister"; nu kaldes jeg Pebersvend; men der gaar en rød Traad gjennem det hele. Det er ikke derfor, jeg har saamænd ogsaa haft Besøg af den lille vingede Venussøn; men jeg har maaske — og det

For Inkvisitionsdommen.

er det slemme ved det — haft det for ofte. Der gik ikke et Aar, uden at han besøgte mig, men det var altid kun „franske Visiter". Saadan gjennemsyret af Kjærlighed i hver en Nervetraad fra Top til Taa, det har jeg aldrig været. Dette fri, stolte Verdensblik, denne Følelse af en altformaaende Kraft, denne livsalige, hjærtevarmende Fremtidsdrøm har jeg aldrig haft; jeg kjender det kun af Omtale. Jeg har aldrig været meget rolig af mig, selv i mine hedeste Forelskelser, saa rolig, at min Mund aldrig har snakket over sig, hvilket jeg for Resten betragter som meget heldigt; thi jeg tror, at jeg var bleven en meget middelmaadig Ægtemand. Som Pebersvend kan jeg derimod godt gaa an. Den Stilling kan jeg udfylde helt og holdent. Og dog staar Ægtestanden unægtelig for mig som Livets højeste Lykke — men Livets „højeste" Lykke kan nu ikke tilfalde os alle! Jeg

har søgt af min Pebersvendestand at trække al den Fordel og Nytte, som den frembyder; det tiloversblivende tager jeg med som Ballast.

En lille Kapital, som Fortuna en Gang i et oprømt Øjeblik tilkastede mig, samt en ret god Lægepraxis sætter mig i Stand til at indrette mig nogenlunde bekvemt, og jeg bor hyggeligt og lunt i min ensomme Rede. Men der en Tid af Aaret, hvor jeg føler mest og inderligst denne Ensomhed, føler, at jeg er en vildsom Fugl, føler, at der er noget, som nok kunde være anderledes: det er ved Juletid, og fremfor alt Juleaften. Mange bekjendte har jeg ikke, og Familielivets Hygge bliver jeg kun sjældent indbudt til at nyde. Min Lægepraxis har for en stor Del været hos den fattigere og mere ubemidlede Samfundsklasse, og jeg kjender kun faa Familier uden for den. Juleaften her i Hovedstaden har jeg altid tilforn været lidt forlegen med mig selv. Sidste Juleaften trak det op til det samme. Den stod lige for Døren. Det mærkedes overalt: i Husene, fra Køkkenet, hvor der bagedes og brasedes, til Stuen, hvor der broderedes og klippedes; det sporedes paa Gaderne hos de mange travle Folk med de forskjelligste Pakker under Armene, af de mange Landbovogne, der rumlede her ind med de forskjelligste Varer; det saas paa Torvene, der var forvandlede til hele Granskove; det saas i Bladene, der vrimlede af Juleannoncer; det saas hos Boghandlere, Galanterihandlere, Manufakturister og Urtekræmmere, fra de simpleste til de fineste; det saa ud, som om hele Butikken i et smagfuldt og sirligt Arrangement var flyttet hen i Vinduet, omgiven af et blændende Gashav: alle handlende vendte den pæneste Side ud for at lokke Kunderne ind. Man følte det endelig paa sig selv, at der var noget festligt paa Færde. Selv om man, som jeg, ikke turde vente sig noget særligt, kan man dog ikke frigjøre sig for den almindelige Forventning. Og hvorfor ogsaa frigjøre sig derfor? Der er noget barnligt i denne Følelse, og Julen er jo Børnenes Fest, de smaas som de stores. Det er ikke dens Skyld, om vi saa skuffes noget.

Efter at have overværet Gudstjenesten i Vor Frue Kirke gik jeg ud ad Døren i en glad, ungdommelig Klynge, som vel nu skulde hjem at nyde Festens huslige, hyggelige Lykke. Jeg stod lidt „opgivet" midt paa Frue Plads. Ønskerne om en „glædelig Fest", der nys surrede mig om Ørene, hørte jeg vel, men forstod dem ikke rigtig; de lød for mig snarere som Ironi. Nu! her paa Pladsen kunde jeg ikke ret vel blive staaende i den kolde Vinteraften. Jeg vandrede ned ad Gaden, fik en Hjærtestyrkning paa en Kafe og forsøgte at læse Bladene. Men hvert Øjeblik klang det i mine Øren: „Et Barn er født i Bethlehem!", uden at dog Ordene rigtig naaede Hjærtebunden. Tomt og øde var der paa Kafeen, tomt og øde paa Gaderne. Jeg vandrede videre min ensomme Gang. Hvor var de dog henne, alle Hovedstadens Pebersvende? Alle Vegne var der rigt og straalende oplyst; uden at vide af det, var jeg kommen langt bort fra mit Hjem paa Vesterbro, helt ud i Nybodekvarteret. Der saa ikke saa straalende ud som i den mere velhavende Del af Byen, men Julebudskabet gjælder jo lige fuldt her som der, og Juleaften fejres her, om end paa anden Maade saa i selvsamme Aand og ud af selvsamme Hjærtelag. Og Glæden og Lykken vokser jo ikke uden fra og indad, men breder sig fra Hjærtets Dybde ud over Tilværelsen og Livet — i al Fald den sande Glæde og den sande Lykke, den, som Julens Budskab forkynder.

Da jeg drejede om det andet Hjørne, i den Tanke, at det vel var bedst at styre Kursen hjemad til min mørke Celle, mødte jeg en Mand, som jeg vistnok aldrig havde lagt Mærke til, hvis han ikke havde rømmet sig, i det samme han gik mig forbi. I selvsamme Nu standsede jeg uvilkaarlig, som forstenet. Det er nu egentlig ikke saa sjældent eller saa ejendommeligt at høre Folk rømme sig, men denne Rømmen satte ikke des mindre hele min Fantasi og min Tankegang i den største Bevægelse. Inden jeg endnu var mig selv fuldkommen bevidst, var jeg paa Tilbagevejen efter ham. En saadan Rømmen har jeg kun hørt et Menneske frembringe, men hvem var det, og naar var det? Denne dybe, undertrykte, noget skrattende Lyd gjorde et ganske mærkværdigt Indtryk paa mig, som jeg her gik i mine egne Tanker, og vakte noget til Live hos mig, som jeg ikke var klar over, men som jeg uvilkaarlig maatte have Rede paa. Med en Del Besvær naaede jeg op paa Siden af Manden; ved en Gaslygte drejede han Hovedet om imod mig, surrede i næste Nu helt omkring og raabte den første Halvdel af mit Navn med Overraskelsens og Overbevisningens Kraft, men lod den anden Halvdel følge efter tøvende og ligesom tvivlraadig spørgende.

„Jo, det er mig," svarede jeg langsomt, „men — Jens Mikkelsen? Tager jeg fejl?"

„Nej, saa min Sjæl, gjør De ej! Det er mig!" raabte han og trykkede varmt og heftig min fremrakte Haand, i det han udtalte sin Forbavselse over at gjense mig saa pludselig og efter saa mange Aars Forløb. Vi talte lidt sammen paa Stedet, hvor vi stod, og fulgtes saa ned ad Gaden.

Jens Mikkelsen var en brav Arbejder, en stræbsom og retskaffen, grundhæderlig Mand; baade han og Kone stod i Grunden ikke saa lidt over deres Stand og Vilkaar, men skjønt han jo nok sad ret godt i det, kunde han ikke rigtig komme

frem; han havde ikke Evne til at gjøre sig gjældende. Jeg havde lært ham at kjende i Horsens i min Egenskab af Læge. Hans lille Pige Marie, en lysøjet flink Glut, laa længe farlig syg, og jeg kom i et halvt Aars Tid næsten daglig i Hjemmet. Jeg lærte Familien nøje at kjende: Jævne, tarvelige Folk, men med Hjærter, som ikke mange har dem. Da Sygdommen lykkelig var hævet, vedblev jeg en Gang imellem at besøge dem, og jeg forlod dem altid med frejdige, lykkelige Tanker, Drømme, som Tidens og Livets vexlende Bølgegang snart igjen rullede hen over og dækkede, indtil jeg saa igjen kom ud til dem. Et Par Aar efter flyttede jeg til Hovedstaden og hørte eller saa intet mere til Jens Mikkelsen og hans Familie, før jeg nu her paa Kjøbenhavns Gader otte Aar efter ved et tilfældigt Kjendemærke, som jeg ofte havde undret mig over hos ham, atter traf den brave Mand. Han havde, fortalte han, boet her omtrent et Aars Tid, havde oftere villet besøge mig, men den lange Vej og det travle Arbejde havde altid lagt ham Hindringer i Vejen.

„Hvordan har saa min lille Marie det?"

„Lille Marie!" lo han. „Nej, Doktor, nu er det bleven til lille Katrine, hahaha! Ja, det er en ny Udgave, som De ikke kjender! Nej, „lille Marie" er nu store Marie, 18 Aar! Jo, Tiden har ikke staaet stille!"

„For mig har den næsten staaet stille," svarede jeg lidt trist; „ingen synderlig Forandring fra den Gang . . ."

„Ikke en Gang saa meget som en lille Kone? Det er — ja, om Forladelse, jeg havde nær sagt noget rent ud, men . . ."

„Ja, det bliver nu ikke anderledes, Jens Mikkelsen! De ved nok, hvordan jeg er indrettet!"

„Aa, man er indrettet, som man indretter sig," svarede han kort. „Men siden De nu alligevel gaar løs og ledig omkring, saa gaa med hjem til mit, kjære Doktor! Det er jo et Guds Under, at vi to er stødte sammen her og paa saadan en Aften. Nu maa vi være sammen. Hvor Stine vil slaa Øjnene op, naar vi to triner ind. De skal se, jeg bor pænt, saadan som jeg kan; jeg skulde nu just hjem. Vi har saamæn ogsaa Juletræ der hjemme, i hvor lille det er! Følg nu med!"

Juleaften.

„Ja, jeg har, da jeg nu er her i Kvarteret en nødvendig Visit at aflægge; men om en halv Times Tid skal jeg være hos Dem, naar De vil opgive mig Deres Adresse."

Den fik jeg, og vi skiltes; men han raabte efter mig:

„Saa venter vi endnu en halv Time med Juletræet, men saa maa De være der."

Jeg havde aldrig troet, at jeg kunde gaa saa rask. Det var, som om mine Ben var unge igjen; men i hvor hurtig jeg end kom afsted, kom jeg dog langt bag efter mine Tanker — de var for ude.

De handlende, jeg besøgte, havde næppe tænkt at faa mere solgt til denne Juleaften. Butikkerne var saa at sige tomme, men des hurtigere blev jeg expederet, og med fuldpakkede Lommer tog jeg atter Vejen mod Nyboder. Da jeg traadte ind i Stuen, stod Jens Mikkelsen der og hans huslige, godhjærtede lille Stine.

„Kan du kjende ham?" raabte han, og smilende over hele Ansigtet kom hun mig i Møde.

„Om jeg kan! Ja, selv om du ikke havde fortalt det, kunde jeg da strax have kjendt Doktoren."

Man vidste ikke alt det gode, man vilde gjøre mig. Jeg blev placeret midt i Sofaen, og alt mens vi talte, saa jeg, det saa ud ganske som derovre: de samme tarvelige, men kjønne og vel vedligeholdte Møbler, det samme Husligheds- og Hyggeligheds-præg overalt; men de samme flinke Hænder havde jo ogsaa virket her som der. Lille Marie, som nu var bleven store Marie, kom strax efter ind med den mindre Søster ved Haanden. Hvor hun var glad over at se mig! Og Forældrenes Glæde og Stolthed, mens de stod og saa til, var ikke mindre. Det lille Aftensmaaltid, der anrettedes, var det bedste og mest velsmagende, jeg længe havde nydt. Gamle Minder dukkede frem; det ene afløste det andet i en broget talløs Række, og det er forunderligt, hvor de gjør en godt! Madam Mikkelsen forberedte Juleglansen, Marie dækkede af Bordet, Kathrine løb forventningsfuld omkring i Stuen og jublede, Jens Mikkelsen og jeg fik os til en Pibe Tobak en rigtig lun Passiar.

Døren gik op — og den smaa styrtede med et højt Glædesskrig ind mod det lille Grantræ! Vi andre stoppede op midt i Samtalen og maatte med! I Julen er det Børnene, der fører an! Herregud, det var længe siden, jeg havde været til Juletræ! Hvorfor nægte, at jeg blev blødt bevæget! Jeg blev det, og her — medens de to Kvinder og Jens Mikkelsen sang „Et Barn er født i Bethlehem" — følte jeg, at nu naaede den min dybeste Hjærtebund.

Forunderligt! Hvad er der ikke sket med mig, siden jeg nedskrev disse Blade, denne lille Episode af mit Livs Historie hin stemningsfulde Julеaften for to Aar siden. Da jeg forleden Dag var ved at ordne mine Sager, fandt jeg dem, læste dem igjennem og besluttede mig strax til at fuldføre Historien . . . Ja, hvem skulde tro det! Saadan kan et Menneske forandre sig, og saadan kan Omgivelserne faa Indflydelse paa ens Liv . . . Jeg fik for et halvt Aars Tid siden Brev fra en god Ven i Jylland, hvori han opfordrede mig til at søge en Distriktslægepost derovre. Vilkaarene var ret gunstige for mig, og jeg gav mig virkelig til at overtænke Sagen; men jeg, som ellers ikke havde haft synderlig Interesse af at blive i Hovedstaden, følte nu for Alvor, at det vilde koste mig meget at forlade den. Det var ikke dens Forlystelser, der tiltrak mig, det var derimod min kjære Nyboderfamilie, der efterhaanden var bleven mig uundværlig. Jeg kom hyppigere og hyppigere der ud; det var Folk efter min Recept! Savnede de end et eller andet, jeg kunde have ønsket at finde hos dem, var Horisonten der ude end maaske lidt snæver, saa havde de til Gjengjæld et saa friskt og smukt Livssyn, at det rigelig bødede derpaa. Den frejdige Troskyldighed og Enfold, der lyste ud af deres Ansigter, den aabne Hjærtelighed, hvormed de kom mig i Møde, det smukke hyggelige Familieliv, de førte i Stilhed med hverandre, og frem for alt den sande religiøse Grundstemning, der hvilede over hele deres Liv, indvirkede stærkt paa mig.

Kilder, der for længst var tørrede ind i mit Hjærte, sprudlede frem igjen med fornyet Kraft. Jeg havde mange mere alvorlige Samtaler med de gamle, og friske, livsvækkende med Marie, som virkelig havde Øjne og Hjærte aabent for alt smukt og godt. Det var mig ret en Glæde at tale med hende om, hvad der interesserede mig, og at se, med hvilken Opmærksomhed og Inderlighed hun lyttede til, hvad jeg kunde fortælle hende eller læse for hende. Ved dette næsten daglige Samliv mærkede jeg nok, at Marie mer og mer var ligesom voxet ind i mit Hjærte, og nu da det kom til en Afgjørelse, om jeg skulde blive her eller tage til Jylland, blev det mig fuldkommen klart, at det egentlig var hende, det vilde falde mig tungest at forlade.

Familien Mikkelsen og jeg foretog oftere Smaaudflugter i Omegnen. Paa en Foraarsdag i Maj fulgtes vi ad gjennem Dyrehaven. Marie og jeg gik lidt bag efter de andre. Her var det, at Afgjørelsen blev truffet, den vigtigste i mit Liv! Det velsignede Barn gav mig sin Haand, og da vi strax efter samledes med de gamle, var jeg let om Hjærtet, og en forunderlig Sjælefred opfyldte mig. Jens Mikkelsen og hans Kone spilede Øjnene op, lo og græd paa en Gang.

Himlen var blank og klar, Fuglene svingede sig kvidrende fra Gren til Gren; aldrig havde Livet ligget saa solrigt for mig som da. Alt, hvad der laa bag mig, syntes mig mørkt og koldt. Uden Maal og Med var jeg flakket omkring gjennem de mange Aar; nu havde jeg faaet Fodfæste i Livet.

Jeg rejser ikke til Jylland. Marie og jeg blev enige om at blive boende her i Byen; men det var dog denne Begivenhed, dette Brev, der havde bragt mig til at randsage mit Hjærte.

Ja, saadan gaar det! Ved St. Hans Dags Tid skal Brylluppet staa! Nu har jeg opsagt Madam Terkelsen Huldskab og Troskab; jeg forlader min „mørke, lille Celle" paa Vesterbro. I gamle Pebersvende! Jeg melder mig ogsaa ud af eders Lag — ja, det gjorde jeg allerede hin Foraarsdag i Skoven! Det er endnu ikke for sent for jer at træde i mit Spor, men jeg indrømmer, det vil være vanskeligt, naar I ikke kan finde jer en Marie, der ved sin elskelige og naturlige Livlighed kan optø jeres forfrosne Hjærter; det kan være meget vanskeligt at finde jer en saadan Marie; men jeg forsikrer jer om, at hun vil blive — en mageløs Kone!

Glædelig Jul.

Glædelig Jul i Vorherre!
Nu lyder til store og smaa,
glædelig Jul til alle
i Slot som i fattigste Vraa!
Se Stjærnerne tindre fra Sky,
de bringe den Hilsen paany:
„Glædelig Jul og Guds Fred!“

Glædelig Jul i Vorherre!
Ja, glæd dig, du frelste Jord.
I Dag dig fødtes en Frelser,
o, hvilket livsaligt Ord!
Du syndige Sjæl saa arm
tør hvile dig nu ved Guds Barm:
„Glædelig Jul og Guds Fred!“

„Glædelig Jul i Vorherre!“
Det lysner i Mørkets Nat.
I Bethlehems fattige Krybbe,
der fødtes Alverdens Skat:
Saa jag da al Sorrig af Sind
luk Glæden i Hjærterne ind.
„Glædelig Jul og Guds Fred!“

„Glædelig Jul i Vorherre!“
Nu lyder med Orgelklang.
„Glædelig Jul,“ det toner
i Nat i Guds Englenes Sang.
O sjunger da alle i Kor
af Hjærtet de dejlige Ord:
„Glædelig Jul og Guds Fred!“

Anton Andersen.

Med forrige Nr. fulgte Tillægsbillede for Oktober Fjerdingaar **Karl den tolvtes Ligfærd**, efter Maleri af den svenske Kunstner Cederfeldt (solgt f. A. til den russiske Storfyrste for 20,000 Kroner).

Opløsninger fra Nr. 12.

paa den geografiske Gaade:

H a r v i c **h**
A m e r i k **a**
N i l e **n**
N a j **n**
O r i n o k **o**
V e s u **v**
E n d e l a v **e**
R hætiske Alpe **r**

paa Gaaden: Bank.

paa den firkantede Nød:

S O R G
O D E R
R E D E
G R E N

Solformørkelse.

Paa Aarets sidste Dag gaar Solen formørket ned. $^{8}/_{12}$ af Diameteren bliver formørket. Formørkelsen begynder omtrent Kl. $2^{3}/_{4}$ Efterm. for os, men i den østlige Del af Nordamerika ses Formørkelsen ved Solopgang.

Til „Husvennens“ Holdere.

Forskjellige Omstændigheder har i den senere Tid været til Hinder for, at „Husvennen“ har kunnet ofre saa megen Plads til Husflidsstykker, som jeg, og mange af Læserne har ønsket. Det er mig derfor kjært at kunne meddele Bladets ærede Holdere, at jeg **fra Nytaar** vil se mig i Stand til, **uden Forhøjelse i Prisen,** at kunne give „Husvennen“ en **betydelig Udvidelse** til Fordel for Husflidssagen, i det der den første Søndag i hver Maaned vil medfølge et Tillægsblad under den særlige Titel:

Dansk Husflidstidende.

Dette maanedlige Tillægsblad vil indeholde Meddelelser om alt hvad der vedrører Husflidssagen og kan befordre Udviklingen af gode Evner og Kræfter hos Ungdommen, særlig blandt Landets Arbejdere. Efter derom indgaaet Overenskomst vil Bladet tillige blive Organ for **„Dansk Husflidsselskab“**, hvis Medlemmer vil faa det frit tilstillet.

Denne ny Ordning, hvorved „Husvennen“ udvides med henved en Fjerdedel mere end hidtil uden nogen Forhøjelse i Prisen, vil selvfølgelig ikke kunne ske uden at foraarsage mig en betydelig Merudgift. Det er imidlertid mit Haab, at „Husvennens“ Holdere vil paaskjønne denne Udvidelse — hvorved de fremtidig for 4 Kroner faar for **5 Kroners Værdi** aarlig — ved kraftig at anbefale Bladet i deres Kreds, saa at „Husvennen„ ved forøget Udbredelse kan bringe nogen Dækning af de ved Udvidelsen forøgede Omkostninger. Fjerdingaarsbillederne vil paa Grund heraf foreløbig holde op, men erstattes af et smukt **Oljetryksbillede** ved Aargangens Slutning.

„Dansk Husflidstidende“ — der vil danne et Blad til Indbinding for sig, med særlig Paginering — vil ogsaa kunne bestilles alene for sig gjennem Postvæsenet for en Krone Aargangen.

Mærk. Ved Bestilling af **„Husvennen“** (som hidtil for 1 Krone fjerdingaarlig) faas altsaa fremtidig dette Blad **tilligemed** nævnte Maanedstillæg, hvorimod man ved Bestilling af **„Dansk Husflidstidende“ alene** har at erlægge 1 Kr. forud for **hele Aargangen.**

N. C. Rom.

For at ingen Standsning skal ske i Forsendelsen, bedes Bestilling for næste Fjerdingaar indsendt snarest efter Modtagelsen af dette Numer.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 14.

Søndagen den 2. Januar 1881.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

Aldrig saa saare steg Dagen frem i Øst, før „Lykken" lettede Anker og stod for fulde Sejl ud af Havnen. Vinden var gunstig, og Strømmen med, og allerede næste Dags Morgen laa det lille Skib i Havn ved Vliessingen.

Efterfulgte af Jan, som bar deres Rejsegods paa Skulderen, gav de unge Piger sig først paa Vej til deres Bestemmelsessted, en Kjøbmandsgaard, der laa ud til Havnen og tilhørte en af Floris Francks velhavende Handelsvenner, ved Navn Lippershay. Hidtil havde Nina været ved godt Mod, men nu, da hun atter betraadte Landjorden og tænkte paa, hvor mange Mil der var imellem Faderen og hende, blev hun pludselig svag og kraftesløs, og Lysken maatte opbyde al sin Kraft, for at Veninden ikke skulde segne om paa Gaden.

„Men hvad er det, Nina!" udbrød hun forskrækket ved Synet af den unge Piges blege Ansigt. „Er du syg?"

„Nej . . . nej," stammede Nina, „men der kom pludselig en Tanke til mig og gjorde mig mat og svimmel: om jeg nu aldrig mere fik Fader at se!"

„Du vil faa ham at se," svarede Lysken forstrøstningsfuldt. „Stol paa Gud, og stol paa „Lykken", ingen af dem vil svigte i Nøden!"

„O, min Gud, ja, jeg vil stole paa dig . . . jeg vil haabe paa din Barmhjærtighed og Naade," hviskede den unge Pige med bævende Læber. „Vredes ikke paa mig, fordi mit Hjærte skjælver, men styrk mig i min Svaghed . . . og saa, o min Gud, din Vilje ske!"

Det var kun med Nød og næppe, at hun mægtede at gaa den korte Strækning, der endnu skilte dem fra Lippershay's Hus, og aldrig saa snart var hun kommen over dets Tærskel, før hun sank fuldstændig sammen og maatte bæres i Seng. Den Spænding, hun havde været udsat for i den sidste Uge, havde været for stærk for hende, og da hun igjenkom til Bevidsthed, rasede Feberen i hendes Aarer.

Det var med et sorgfuldt og bekymret Hjærte, at Villiam hen paa Eftermiddagen lod Ankeret lette og styrede Kursen ind mod Scheldes Munding for at vende tilbage til Antwerpen.

Ellevte Kapitel.

„Hvordan gaar det med Armene, Smed?"

„Tak, Jan; det gaar godt. Nu er de, som de skal være."

„Saa meget des bedre, for vi faar maaske snart Brug for dem. Tager jeg ikke fejl, gaar det løs i Aften."

„Vel, vel, jeg er parat!" svarede Smedden og svingede Armene over Hovedet.

„Styrmanden, eller hvad jeg vilde sige — Kaptejnen taler med Slutteren i „Fiskehalen", Værtshuset der ovre paa den anden Side, og jeg kan næppe tro, han opsætter det længer end nødvendig. Stop lidt, der kommer han!"

Jan havde set rigtig, det var Villiam, som drejede om Gadehjørnet og styrede ned mod Skibet, som laa for Anker midt ude i Strømmen. Det havde nu allerede ligget tre Dage i Antwerpens Havn.

En lille Jolle bragte Villiam om Bord, og man flokkede sig om ham for at høre de Nyheder, han bragte med sig.

„Jeg har nu afgjort det hele med Slutteren, i Aften skal Forsøget voves. Han paastaar, at

Portneren ikke er til at overtale; vi maa altsaa være belavede paa at overmande ham."

„Ham paatager jeg mig," sagde Jan.

„Der er endnu en Fare at undgaa," vedblev Villiam, „thi efter hvad Slutteren paastaar, færdes Pater Reginus meget i Fængslet om Aftenen, og i Følge Direktørens Befaling har han fri Adgang alle Vegne. Skulde han træde os i Vejen . . ."

„Saa er han min Mand!" afbrød Smedden ham med en Røst, der var hæs og afbrudt.

„En Jolle styrer ud mod Skibet," meldte Viktor, som havde Udkigsvagten.

Alles Øjne rettedes med Spænding for ud og fulgte det lille Fartøj, som rask nærmede sig. Et overrasket Udraab undslap Karl van Muler.

„Det er Pastor Junius," sagde han dæmpet. „Det var et Held! Nu kan jeg overrække ham det Exemplar af hans Bog, som jeg fik med mig, og give ham Anvisning paa hvor han kan finde Resten."

Det viste sig, at hans skarpe Øje ikke havde taget fejl, det var virkelig Præsten, der med ungdommelig Lethed klatrede op ad Falderebet og hilste paa vore Venner.

„Vil I tage mig med til England?" spurgte han, i det han rakte Villiam Haanden og venlig nikkede til de andre.

„Hjærtens gjærne!" lød Svaret.

„Hvornaar letter Skibet?"

„Rimeligvis i Aften sent."

„Og Floris Franck?" spurgte Junius. „Vil Forehavendet lykkes?"

„Forhaabentlig. I hvert Fald kan vi ikke sejle, før det er lykkedes. I Aften skal det gaa for sig."

„Saa bliver jeg om Bord." Han vendte sig til Manden i Jollen og vedblev: „Saa kan du gjærne ro tilbage. Hils Vennerne!"

„Det skal jeg. Lykkelig Rejse, Hr. Pastor! Naar kommer De igjen?"

„Om en tre Ugers Tid, haaber jeg."

„Vel! Lykkelig Rejse!"

Dermed stød Jollen rask ind mod Bolværkerne.

„Jeg syntes, jeg skulde kjende den sære Karl i Jollen," sagde Karl til Smedden, da Præsten havde fulgt Villiam ned i Kahytten.

„Ja, det tror jeg nok," svarede Arnoldson smilende, „det var jo Klavs, din gamle Kusk til Smedjen."

„Klavs!" udbrød Karl forundret. „Ja, jeg tror det ogsaa. Men han var jo næppe til at gjenkjende!"

„Aa nej, han fusker jo ogsaa lidt i Forklædning en Gang imellem . . . Aa, Herregud, bare det dog snart var Aften!" sagde Smedden med et dybt Suk, medens han daskede sig paa de muskuløse Arme.

Lidt efter gik Karl van Muler ned i Kahytten, hvor Præsten modtog ham med et venligt Haandtryk.

„Jeg hører, at du har været i Fare for Bogens Skyld," sagde han. „Tror du, at den er i Behold?"

„Jeg haaber det," svarede Karl og overrakte ham den Bog, han holdt i Haanden, „her er et Exemplar af den. Jeg har selv hæftet den, saa den ser ikke saa godt ud, som den kunde. Men de øvrige Exemplarer ligger færdige til Bogbinderens Haand i det hemmelige Trykkeri under Smedjen. Det var os ikke muligt at føre dem med os paa Flugten, men Arnoldson er overbevist om, at ingen af Fjenderne vil kunne finde den skjulte Nedgang."

„Det er godt, meget godt," sagde Præsten, medens han flygtig bladede Bogen igjennem, „jeg ser, du forstaar dine Sager. Bøgerne skal jeg let faa fat, naar jeg vender tilbage. Du tager vel med til England?"

„Ja, Hr. Pastor."

„Jeg skal skaffe dig Arbejde derovre; du kan ogsaa der tjene den gode Sag. Tag nu foreløbig min hjærtelige Tak for hvad du har virket i den gode Sags Tjeneste; naar vi naar England, tales vi nøjere ved."

Med lettet Hjærte vendte Karl tilbage til Dækket, hvor Smedden stadig væk gik frem og tilbage og længtes efter, at det skulde blive Aften.

Aftenen kom da ogsaa til sidst, den var skyfuld, men ikke mørk, da det var nær ved Fuldmaane. Da Tusmørket var indtraadt, nærmede fire Skikkelser sig til Fængslet, og en af dem ringede paa Porten. Lugen blev aabnet, og en grov Røst spurgte:

„Hvem ringer?"

„Fødselsdagsvennerne!" blev der svaret.

En Larm af Bolte, der blev skudt fra, lod sig høre. Derefter aabnede Døren sig, og de fire udenforstaaende traadte ind. Det var Villiam, Karl van Muler, Smedden og Jan.

„Hvor er Portneren?" spurgte Jan sagte.

„Han sidder inde i sit Lukaf," svarede Slutteren — thi ham var det — ligeledes med dæmpet Røst. „En af jer maa gaa tilbage til ham, naar Tiden nærmer sig. Vent et Øjeblik!"

Han aabnede Døren paa Klem ind til Portnerstuen og raabte:

„Det var mine Venner, der kom. Nu faar du selv passe Porten."

„Godt," brummede Portneren, „god Fornøjelse!"

De gik nu over Gaarden og vankede igjennem et Par lange Gange, dæmpende deres Fodtrin saa meget som mulig. Pludselig blev en Dør aabnet foran dem, og en Lanseknægt stak Hovedet ud.

„Ej, hvad er det for et Selskab?" spurgte han og aabnede Døren helt, saa Lyset inde fra Værelset

faldt paa dem. Det var Vagtstuen; en fem, sex Soldater sad der inde og slog Tærninger.

„Mine Fødselsdagsgjæster," svarede Slutteren rolig. „Nu skal I ret snart faa min Brunsviger Mumme at smage."

„Det var brav; spar blot ikke paa Varerne, for vi er tørstige."

„I skal nok blive tilfredse, mine Døggelam," svarede Slutteren.

Dermed gik han videre, og hans Ledsagere, der med bankende Hjærter havde lyttet til den korte Samtale, fulgte efter ham. Snart efter naaede de Slutterens Værelse, og for et Syns Skyld forsynede han dem med en skummende Kande Øl, hvorefter han bragte en lignende Kande hen til Vagtstuen. Da han kom tilbage, var han meget bleg, og hans Haand rystede, da han satte Kanden for Munden og tog et dybt Drag af den.

„Den forbandede Munk er ude i Aften igjen," sagde han og tørrede Skummet af Skjægget. „Blot han ikke forstyrrer os det hele!"

Smedden udstødte en Brummen, der kunde betyde hvad som helst, derefter tog han ogsaa Kanden fat og gjorde den god Besked.

Et Par Timer henrandt i ængstelig Venten, under hvilken Slutteren flere Gange havde bragt en frisk Kande Øl ind i Vagtstuen. Da han nu kom tilbage efter saadan en Tur, sagde han:

„De begynder nu at blive døsige der henne; jeg tror, det er paa Tiden, at vi skrider til Værket. En maa gaa ned og vogte paa Portneren, at han ikke gjør Larm; jeg har ikke turdet indvie ham i Sagen. Hvem gaar?"

„Det gjør jeg," sagde Jan og rejste sig.

„Kom, jeg følger dig forbi Vagtstuen."

Da Slutteren atter kom ind i Værelset, tog han et stort Nøgleknippe frem af et Skab i Væggen, hvorefter han vinkede til de tre andre, at de skulde følge ham; selv gik han foran med en Lygte i Haanden. Vejen gik ned ad en fugtig Stentrappe og gjennem en lang Korridor med massive Døre til begge Sider; de fugtige Mure, der glinsede i Lysskjæret, gav en dump Gjenlyd ved hvert Skridt, de tog.

„Et skrækkeligt Opholdssted!" hviskede Karl gysende til Villiam.

Denne nikkede tavs. Et Øjeblik efter standsede Slutteren uden for en Dør og søgte efter Nøglen til den mægtige Hængelaas, som lukkede for Døren. Da han stødte den svære Egetræs Dør op og holdt Lygten i Vejret, laa Floris Francks uhyggelige Fængsel foran dem. Kjøbmanden rejste sig halvt op fra Bænken, hvor han havde hvilet, og saa paa de indtrædende, men først da Villiam og Karl hver greb en af hans Hænder, kjendte han, hvem det var.

„Hvorledes kommer I her?" spurgte han forfærdset.

„Vi bringer dig Friheden, Farbroder," sagde Villiam. „Kan du følge med os? „Lykken" ligger sejlklar i Havnen og venter blot paa dig for at gaa til Søs. Nina og Tante Filippa er i god Behold i Vliessingen."

„Styrter I ikke jer selv i Ulykke, Villiam? Hvorledes vil det lykkes os at komme ud af Fængslet?"

„Det vil nok lykkes, blot du mægter at følge med os."

„I Guds Navn da," sagde Franck dybt bevæget og rejste sig lidt vaklende op. Villiam og Karl støttede ham hver fra sin Side, og man begyndte paa Tilbagevejen. Slutteren og Smedden gik foran med Lygten, de andre fulgte langsomt efter.

Da de næsten var naaede hen til Enden af Korridoren, hvor Trappen fandtes, skinnede der pludselig et Lys fra Sidegangen, og før de kunde naa hen til Trappen, skred Pater Reginus høje Skikkelse ud i Korridoren, bærende en Lygte i Haanden. Slutteren kvalte en Forbandelse, der var ved at undslippe ham, og Smed Arnoldsson udstødte et dybt Suk.

I samme Øjeblik Munken betraadte Korridoren, havde han ogsaa faaet Øje paa Flygtningene, der kun var fjærnede et Par Skridt fra ham. Han blev studsende staaende og hævede Lygten i Vejret, saa at dens fulde Lys faldt paa dem, og han gjenkjendte øjeblikkelig Fangen. Han satte hurtig Lygten fra sig.

„Hvad betyder dette?" spurgte han derefter strængt.

„Det skal jeg sige dig, ærværdige Skurk," svarede Smedden og var ham med det samme inde paa Livet, „vi vil holde Regnskab i Aften, vi to . . . Skynd jer blot op ad Trappen, I andre, mens jeg snører Arme og Ben sammen paa denne hellige Ulvepels!"

Det var imidlertid lettere sagt end gjort, thi vel havde Smedden ualmindelige Kræfter, men Munken var ham ikke meget underlegen i Styrke, og han slog fra sig med Fortvivlelsens Kraft, da han gjenkjendte sin Modstander. Det Tag, Arnoldsons Haand havde faaet om hans Hals, forhindrede ham i at raabe om Hjælp, men samtidig forhindrede det ogsaa Smedden i at anvende sin fulde Styrke. De to kæmpende brødes en Stund med hinanden, da gled Arnoldsons Fod paa de fugtige Fliser, og han faldt bag over, dragende Munken med sig til Jorden. Hans Tag om Munkens Hals glippede ham dog ikke, skjønt han var kommen til at ligge underst, og hvor meget Pater Reginus end kæmpede derfor, lykkedes det ham ikke

at unddrage sig det. Det matte Lys fra Munkens Lygte oplyste Kamppladsen og lod dem se hinanden ind i de vredefunklende Øjne. Pludselig saa Arnoldson det korte Glimt af en Daggert, der med Lynets Fart blev hentet frem af Munkekuttens Folder, og i samme Nu slap han sit Tag om Paterens Strube, spændte sine senefulde Arme fast om Munken og væltede ham af sig. Det dundrede i Korridoren, da Munkens Hoved faldt haardt mod Fliserne, men samtidig fornam Arnoldson en stikkende Smerte i Siden, og han mærkede, hvorledes Blodet løb ned ad ham.

Med en Haand som af Jærn holdt han Pateren lænket til Jorden, med den anden famlede han efter noget under Kappen. Hans Haar stod som Børster om hans Hoved, hans Øjne formelig flammede hans Fjende i Møde.

„Du har selv villet det," hviskede han hæst. „Husker du Smedjen, elendige Skurk? Husker du mit Løfte? Nu er det opfyldt ... nu ... nu ... nu!"

Bort fra Hjemmet.

For hvert et „Nu", han hvislede frem mellem de sammenbidte Tænder, hævedes og sænkedes hans Haand med fuld Kraft ned mod Munkens Bryst. En krampagtig Skjælven gjennemfor Paterens Legeme, en dump uhyggelig Rallen trængte sig frem af hans Strube, hans Greb løsnedes, og Haanden med Daggerten gled klirrende ned paa Fliserne, der vædedes af hans Blod.

Smedden rejste sig og saa et Øjeblik paa det ubevægelige Legeme for sin Fod, derpaa strøg han sig et Par Gange over Panden og mumlede ligesom undskyldende for sig selv:

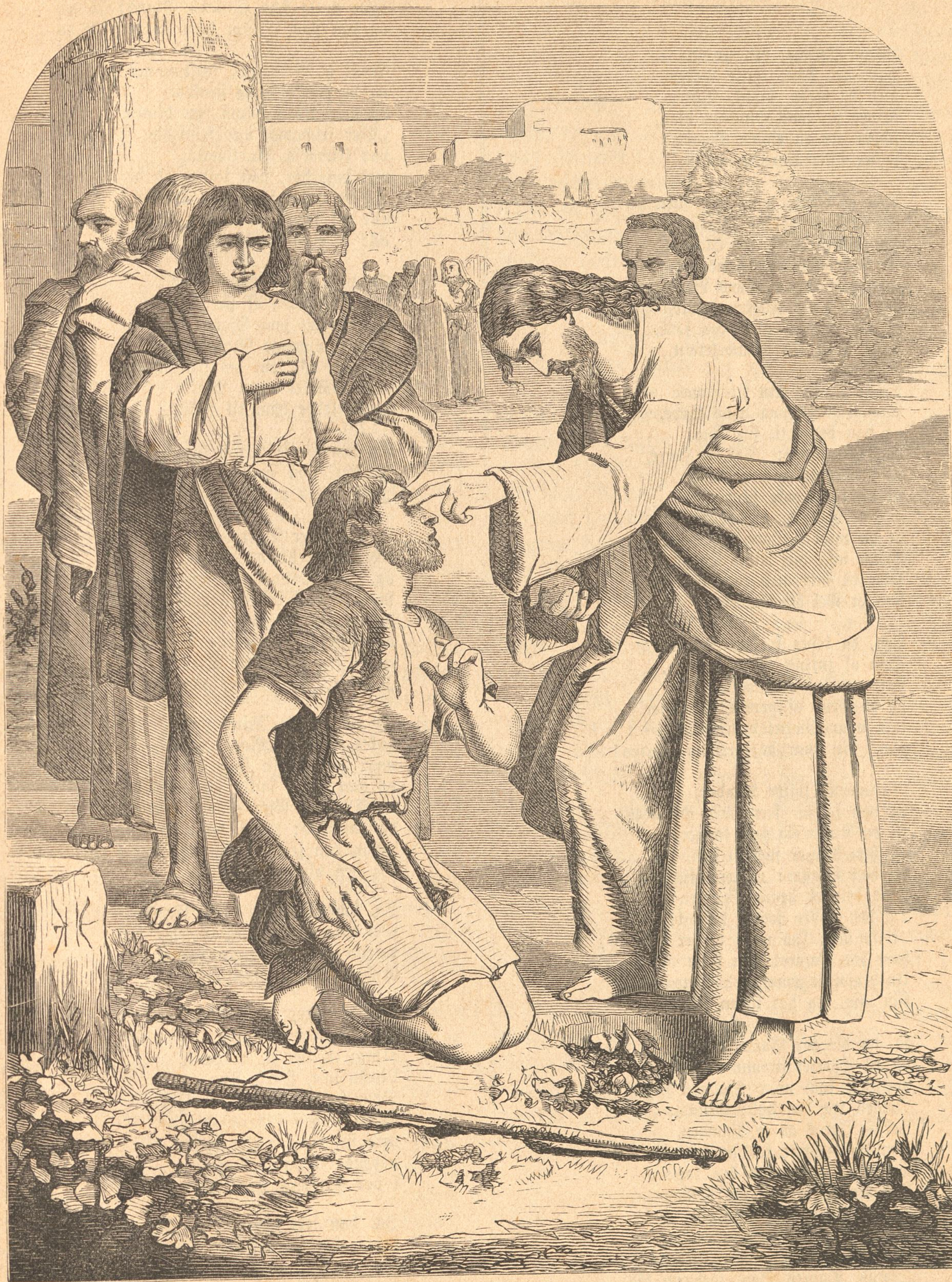
„Han har selv været Skyld deri ... han var et umenneskeligt Uhyre."

Han tog derefter Lygten til sig og skyndte sig op ad Trappen efter de andre, som tvivlraadige var blevne staaende oven for denne.

„Hvad blev det til?" spurgte Slutteren.

„Han forraader os ikke," svarede Arnoldson mørkt.

(Fortsættes).

Frelseren og Bartimæus.

Bartimæus.

Af Vilhelm Gregersen.

Foran Jericho, ved Porten,
hvor den høje, ranke Palme
med de brede, blanke Vifter
tegner sig mod Himlens blaa,
sidder der en ensom Tigger,
sidder stille Bartimæus.

Han er blind, hans Øje skuer
ikke Solens gyldne Rigdom,
ikke Bjærgets fjærne Blaanen,
ikke Blomsten ved hans Fod;
men han føler Solens Varme,
og han hører Fuglen kvidre,
og han aander glad den søde,
friske Duft fra Mandeltræet.

Stille sænker han sit Hoved
Smilet fødes paa hans Læbe,
og han beder til sin Gud.
Ja, han beder: „Tak, o Herre,
at du ser til mig i Naade,
at du lader mig fornemme
al din Godhed, al din Fred,
at du midt i Savn og Mørke
sender mig din milde Styrke,
taler til mig med en Stemme,
som er idel Kjærlighed!“

Tys, da lyder fra det fjærne
Trin af tusend rappe Fødder,
Larm af tusende Sandaler
og et Brus af mange Stemmer,
som naar Bierne de sværme —
Hør! Nu gaar de gjennem Porten!

Bartimæus løfter Panden,
og han famler frem med Haanden,
til en Kappeflig han fanger,
og han drager sagte i den,
og han spørger: „Kjære, sig mig,
hvad betyder denne Stimlen?“
Og den anden svarer hastigt:
„Slip mig, slip mig; det er Jesus,
ham fra Nazaret, den store
Undergjerningsmand, Profeten;
slip mig, jeg har ingen Tid!“

O, da blegner Bartimæus,
og til Hjærtet strømmer Blodet
mægtigt, som naar Maanen suger
Bølgen fra den dybe Grund.
Jesus, Jesus er jo Manden,
som har Hjærte for de smaa,
som kan lindre, som kan læge,
som kan frelse selv fra Døden —
nu er Timen eller aldrig!
Og han raaber, ja han raaber,
som naar Hjorten søger Kilden:
„Jesus, Davids Søn, forbarm dig,
o, forbarm dig over mig!“

Og det naar til Jesu Øre,
dette Suk fra Hjærtets Kilder,
og han vender sig bevæget,
og hans dybe Guddomsøje
lyser mildt som Solens Glans;
og han siger: „Før ham til mig!“

Hvert et Vredesord forstummer,
og de mørke Øjne sænkes,
og man trænges om den blinde:
„Vær frimodig, vær frimodig,
vær frimodig, Bartimæus,
rejs dig, hør, han kalder ad dig!“
Og de ynker ham, den Stakkel,
alle vil de til at hjælpe —
alle se et nyt Mirakel.

Og den blinde Bartimæus
kaster Kjortlen af sin Skulder,
springer op som Hjortekiddet,
naar den ømme Moder kalder,
springer op, som om han aldrig
havde famlet om i Mørke —
og de leder ham til Jesus.

Og den Herre Jesus spørger
kjærligt, som en Broder spørger:
„Sig, hvad vil du, jeg skal gjøre?“

O, da løfter Bartimæus
bedende sit blinde Hoved,
og hans Stemme er som Vindens
sagte Sus i Myrteskoven,
blid og bønlig som et Barns,
og han sukker, medens Taarer
ruller fra det slukte Øje:
„Mester, gjør, at jeg maa se!“

Og den Herre Jesus ynkes,
ynkes, som en Moder ynkes,
naar hun ser sit syge Barn,
og han byder mildt og myndigt,
vældigt som Gud Fader fordum,
da han bød: „Det vorde Lys!“
„Gaa kun frit — din Tro har frelst dig!“
Og den blindes Øjne ser.

Ja, han ser, hans Øje blændes
i et Hav af Lys og Glæde,
tusend gyldne Straalebølger
bryder sammen over ham.

Ja, han ser, og Blikket sænker
sig i Jesu milde Øje,
aldrig mættet af at drikke
Livets nye, stærke Vin.
Som for Øjet Solens Kjærte
opgik Dagen i hans Hjærte
med sin dybe, milde Fred,
aabenbaret og forklaret
i vor Frelsers Kjærlighed.

Ja, han ser, han ser, og Jubel
bruser fra hans fulde Hjærte
som en Ørn paa brede Vinger,
men fra hele Skaren klinger
det igjen med vældig Stemme:
„Priser Herren, priser Herren,
han er god, og Herrens Naade
varer ved evindelig!“

Og vor Frelser skrider fremad
i et Hav af Lovsangstoner,
ret som Solen, naar den løfter
sig af Havets dybe Vande,
og de tusend Fugle juble
Dagens unge Drot i Møde
fra den sommerlige Strand.
Men i Skaren, som ham følger,
gaar i sine ringe Pjalter,
mere rig end Romas Kejser,
glad og ydmyg Bartimæus.

(Marc. 10. Kap.).

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

I. Hviledage i Zürich.

Naar man har sejlet op ad Rhinen, skuet ud fra Schwarzwalds Højder og forfrisket sig som ved et aandeligt Styrtebad ved Laufens herlige Vandfald, da ruller man unægtelig ned i Svejtserlandets Indre med store Fordringer. Den nordlige Del af dette Land tilfredsstiller imidlertid ikke ganske Forventningerne, da Naturen her hverken er storartet eller ualmindelig smuk. Overalt lave, skovbevoxede Bjærge, adskilte ved grønne Dale, hist og her en lille Vinmark, en af sorte Skruer tæt besat Tørvemose, et Stykke Runkelroer eller en gusten, prosaisk Kartoffelager, Det hele gjør et noget kjedeligt og hverdagsagtigt Indtryk. Men naar man saa endelig ned til Zürich og hilser paa den første af de berømte blaagrønne Svejtsersøer, da purres Opmærksomheden igjen op af sin Dvale.

Züricher-Søen, der som en bred Flod krummer sig mod Sydøst i en Længde af 5–6 Mil, er ved sine høje, men blødt afrundede, frodige Kyster, sin livlige Skibsfart og ved den herlige Baggrund, som Glarner- og Schwyzeralperne danner ved lys Himmel, et af Svejts's skjønneste Vande og er derfor ogsaa i Tidernes Løb blevet omkranset af Landsbyer, Herregaarde og Villaer. Staden Zürich ligger ved Søens nordligste Spids og er gjennemstrømmet af Floden Limmat. Hele den vestre Del af Staden er nyopbygget og bestaar af tre- og fireetages Huse, der ved deres fremspringende Sandstensaltaner, rigtsirede Friser, talrige Fordybninger med dejlige Billedstøtter og store glinsende Spejlglasruder gjør et storartet Indtryk og bibringer en Forestillinger om en Rigdom og Overdaadighed, som man ikke finder Mage til ret mange Steder. Banegaarden, en overordentlig omfangsrig Bygning, overgaar i ydre og indre Udstyrelse de fleste Banegaarde i Evropa, og er navnlig langt større og smukkere end den efter vore Forhold dog ellers ret anselige Banegaard i Kjøbenhavn. Fra en bred Søjleopgang gaar man gjennem store Korridorer ind i Ventesalen, der ved Søjler og andre Skillemærker er delte i flere Rum, saaledes at f. Ex. 3dje Klasses Ventesal bestaar af tre eller fire Afdelinger, af hvilke den ene til Dels opfyldes af et Bassin med et højt Vandspring og er overhvælvet med et mat Glastag. De andre Ventesale er selvfølgelig udstyrede med endnu større Pragt. Væggene bestaar saaledes til Dels af gult slebet Marmor. Perronerne er uhyre brede, Ankomstsiden har sex Spor og Afgangssiden andre sex. Rundt om den store Bygning løber et udvendigt Galleri, hvor Folk spaserer omkring og nyder Udsigten over Floden og Søen. Det ene Tog kommer eller gaar efter det andet, der er en Piben og Fløjten og Klokkeringning i det uendelige. Lange Rækker af Drosker og Herskabsvogne ruller til og fra Søjleopgangen, Folk mylre som Bier i Ventesalene, talende alle mulige Tungemaal i Munden paa hverandre, sveddryppende Dragere med Kasser og Vadsække paa Nakken herser omkring alle Vegne, og midt under alt dette Virvar ruller og kimer og fløjter det uafbrudt ude fra Bygningens modsatte Side, hvor Togene kommer og gaar. „Er her saadant Liv hver Dag?" spurgte vi en Hoteltjener. — „Ak ja, og om Natten med, kan man gjærne sige. Herrerne maa vide, at her kommer og gaar 150 Tog i hvert Døgn." 150! Naa, der tog Fyren nok ogsaa Munden saa fuld, som han kunde have den.

Blandt andre iøjnefaldende Bygninger tiltrækker Grossmünsteren sig mest Opmærksomheden. Det er unægtelig udvendig en storartet og smuk Kirke, men hvor er den dog — ligesom overhovedet alle reformerte Kirker — fattig og tarvelig udstyret indvendig! Og dog — hvor gribes man ikke af hellig Alvor og stille Ærbødighed ved at betragte disse gamle skjoldede Mure og Hvælvinger, der for noget over halvfjerde hundred Aar siden var Vidne til Ulrich Zwinglis mærkelige Reformatorgjerning. Hvilken Trængsel har der ikke været inden for disse Mure i hine Dage, da Stadens trosivrige og nyhedsberusede Borgere stimlede til for at høre den djærve Præst, der med uforfærdet Sandhedsiver vidnede mod Løgnevævet i Pavekirken, trodsende de rasende Katolikers knyttede Næver, ja endog trodsende deres Trusler om Anvendelsen af „Gift og Dolk".

(Sluttes.)

Bognyt.

„Dyrevennen", nordisk illustreret Maanedsskrift, udgivet af Kammerraad J. Chr. Lembcke, har nu sluttet sin første Aargang, der kan faas i alle Boglader i et smagfuldt litograferet Omslag, tegnet af Albert Hartvig. Det foreliggende Bind indeholder Bidrag i Vers og Prosa fra ikke faa navngivne

Forfattere, saaledes t. Ex.: Chr. Bredsdorff, Holger Drachmann, Henning Fox, Just Chr. Holm, Benedicte Arnesen-Kall, Severin Petersen, C. Rosenberg, samt fra flere Dyrlæger. Indholdet er valgt med Smag saaledes, at det kan interessere alle og vække Interessen for vore umælende Medskabninger, der vitterlig ofte behandles med stor Hensynsløshed. I et roligt og sindigt Sprog henledes Opmærksomheden paa mange af de unødvendige Lidelser, der paaføres Dyrene, stundum af Raahed eller Ubarmhjærtighed, men som oftest af Uvidenhed og Tankeløshed. Paa den anden Side advares lige saa fuldt mod al det sygelige Føleri der ikke sjældent ved enkelte Personers Naragtighed har bragt Dyrebeskyttelsessagen i Miskredit. Maanedsskriftet er meget smukt udstyret, indeholdende mange meget gode Træsnit og leveres Abonnenterne for en overordentlig billig Pris — 40 Øre fjerdingaarlig. Det er herved gjort muligt ogsaa for den ubemidlede at komme i Besiddelse af et lige saa smukt som nyttigt og underholdende illustreret Blad, og vi skulle derfor paa det bedste anbefale det til enhver der har Kjærlighed til Dyrene og Vilje til at støtte vellykkede Bestræbelser for at bringe Dyrebeskyttelsessagen frem i et sundt og virkelig frugtbringende Spor. Vi vide, at „Dyrevennens" Udgiver ikke alene ofrer Bladet sin Tid og sine Kræfter, men ogsaa for den gode Sags Skyld, paa dette i det forløbne Aar har ofret ikke saa Midler, hvorfor en større Tilslutning til Foretagendet, saa det kunde dække de med Udgivelsen forbundne Udgifter, er saa meget mere ønskelig. Som Fingerpeg i denne Retning fortjener det at anføres, at i vort Nabo-land Sverige har et lignende Blad fundet stor Udbredelse blandt andet derved, at Godsejere, Proprietærer, Landboforeninger og andre have anskaffet et større Antal Exemplarer til gratis Fordeling. Den ringe Udgift, som dette kræver, bærer sikkert gode Renter gjennem den bedre Behandling, der bliver Dyrene til Del. Ønskeligt vilde det derfor være, om man her i Danmark fulgte det givne Exempel.

Smaating.

Dommeren og Farveren. I en Retssag befalede Dommeren en Farver at aflægge Ed. Da denne hævede sin Haand, der paa Grund af hans Haandtering var meget mørk, sagde Dommeren: „Tag Deres Handsker af." — „Min Herre," svarede Farveren, „maaske De vil være saa god at tage Deres Briller paa."

Udgravningsarbejde.

Hvem kan i nedennævnte Linjer se et Bjærgværk, paa hvis Bund der findes Guld, men hvor man ved at grave nedad kan finde fem Metaller?

„„Bob," lyder Ordet
op, det er Dag"
— ti nede under Bordet
der laa jeg i Mag,
Kromandens Øl var for stærkt for mit Blod!
Vogt jer nu, I andre og staa det imod.
Jeg kan ikke lide at du saadan bli'r fuld,
skynd dig nu op og grav efter
Guld.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis ned- og opad, danner Navnene paa to af Europas større Hovedstæder: Et Kejserdømme i Sydamerika, — en Flod som falder i Middelhavet, — et Rige i Evropa, — en Øgruppe ved Norge, — en By i Holsten, — By i Italien.

C. B.

Firkantet Nød. Af 4 A, 3 L, 2 E, 2 T, 2 S, 1 K, 1 P og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Har første du blot
det skjærmer dig godt
for Kuld, som mon bide
ved Vintertide.
Andet du kjender,
naar Ordet du vender,
tit, naar det lyder,
det glæder og fryder.
Fra Bjærgenes Top
tit kastedes op
det tredje, hvis Glød
voldte Jammer og Nød.
I Høsttiden fjerde
man bygger bag Gærde,
ved Hus og ved Gaard
det fredeligt staar.

J. Mortensen.

Landposten.

Naar man sammenligner Postforholdene paa Landet for en Snes Aar siden og nu, er Forskjellen meget stor. Medens mange Steder tidligere var uden nogen som helst regelmæssig Postforbindelse med nærmeste Kjøbstad, og det andre Steder var store Sager, om man havde et privat Postbud til at hente Breve og Aviser en Gang om Ugen, saa har man nu i de fleste Landsbyer i Danmark „sin Post" mindst 3 Gange om Ugen. Hvem bringer Posten og hvem imødeses med Længsel, navnlig i Vintertiden? Jo, det er **Landposten.** Han er vor gode Ven, der bringer nyt, bringer gode Efterretninger fra vore kjære fjærn og nær. Men det er ogsaa ham, som ofte maa trave sine 5—7 Mil daglig, i Sommerens Hede, i Efteraarets Storme og Slud og i Vinterens Kulde, selv i det mest forrygende Vejr. Ved Juletid kommer han ofte stønnende under Vægten af den med Julegaver fyldte Posttaske, men han drager det tunge Læs med en god Vilje, thi han faar jo gjærne milde Ansigter hvor han kommer.

Men tænker du, kjære Læser, paa, hvad han ellers faar? Han faar en grumme tarvelig Dagpenge for sin anstrængende Gjerning. Naar Postbuddet i Kjøbenhavn og i Kjøbstæderne ved Nytaarstid bringer Posten om, faar han overalt en venlig, ofte ikke saa lille Drikkeskilling, som Paaskjønnelse for Aarets punktlige og paalidelige Udførelse af sin tarvelig lønnede Gjerning. Denne Skik er endnu næppe rigtig kommet i Gang paa Landet. Maa „Husvennen" lægge et godt Ord ind til Nytaar for den utrættelige Vandrer, der bringer den til Huse rundt om i Landet? Glem ikke Landposten med en lille Opmuntring til Nytaar!

Brevvexling.

L. Billesb. Deres Ønske skal blive opfyldt.

T. R.: Tak for de sendte Smaating. De før sendte Digte egnede sig ikke for Bladet.

Lhiu. — A. L. R.: Det tilsendte skal efterhaanden blive benyttet.

Da det til „Husvennens" Maanedstillæg (Husflidstidende) bestilte særlige Papir endnu ikke er ankommet, vil Tillægget for Januar først medfølge næste Numer.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 15.

Søndagen den 9. Januar 1881.

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

I. Hviledage i Zürich.

(Sluttet.)

Det var Søndag, og der afholdtes Kaproning eller rettere Kapstagning paa Limmatfloden. En Flok af unge kraftige Karle, klædte i blaa Bluser og med et rødt Skjærf om Livet, søgte under flere tusende Tilskueres spændte Opmærksomhed at overbyde hinanden i Styre- og Stagefærdighed. I deres lette Smaajoller gled de i rutschende Fart paa Strømmens furede Ryg, en for en, nogle hundrede Alen ned ad Floden, for derefter i kortest mulig Tid at stage Baaden mod den rivende Strøm tilbage til Udgangsstedet. Det var en Fornøjelse at se, med hvilken Kraft og Smidighed disse unge Idrætsmænd forstod at tvinge Jollerne gjennem Strømmen langs Flodbredden. Kampen endte med en Slags Fastelavnsspøg, der bestod i, at en af Idrætsmændene, siddende eller liggende paa fire sammenbundne Tønder, sejlede om Kamp med to Svømmere. Under Raaben og Fægten med Arme og Ben søgte den førstnævnte at skyde sit løjerlige Fartøj i saa stærk Fart ned ad Strømmen som mulig. Pludselig gjorde Tønderne sig balstyrige og svingede ud fra hverandre, hvorved Styrmanden tabte Ballancen og gik paa Hovedet i Strømmen. Det varede dog kun et Øjeblik, før hans vaade Hoved atter kom til Syne i Nærheden af Tønderne, og i næste Nu havde han svunget sig op paa Fartøjet igjen og fortsatte Farten under Sang og Hurraraaben; men Svømmerne, der ved Tøndemandens Uheld havde faaet et betydeligt Forspring, kom til Maalet længe før denne og blev hilsede med Fanfare og jublende Hurraer af Tilskuerne.

Nede ved Søen ligger Byens fornemste Koncerthal, „Palmehaven" eller „Tonhalle", (som Læserne ser paa omstaaende Billede til venstre) hvor et Orkester paa 40 Mand hver Sommeraften fryder de som oftest talrige Gjæster med dejlige Musikstykker. Omkring et plaskende Vandspring og mellem Grupper af Palmer og andre tropiske Væxter sidder Venner og Kjendinge og nipper til deres Øl- eller Vinglas eller nyder et let Aftensmaaltid, medens Tonerne ruller ud under Hallens brede Tag. Vi gjæstede gjentagne Gange Palmehaven, ikke alene for den dejlige Musiks Skyld, men ogsaa for at nyde Udsigten over Søen i Maaneskin. Et af mine smukkeste Minder fra Rejsen knytter sig til denne Plet. Det var en mild, stille Aften. Maanen lyste over Søen med denne dæmpede Glans, der giver Naturen et saa vidunderlig fredeligt og dog højtideligt Præg, Bjærgene bag Søen fortonede sig i den blaalige Luft, medens Lysene ovre fra Kysten sendte lange og gyldne Striber hen over Vandfladen. En Flok tamme Svaner skød sig majestætisk frem langs Bolværket, og længere ude gled smaa kajaklignende Baade, roede af barhovede Ungersvende og styrede af unge Piger, langsomt og stille over Vandspejlet, medens dejlige Harmonier, Brudstykker af Mozarts „Tryllefløjte" lød ud over Søen fra den aabne Koncerthal. Det var et af disse stemningsrige Øjeblik, der ikke blot i et flygtigt Nu løfter Hjærtet, men som senere tit og ofte vender tilbage i Mindet og bestyrker en i Troen paa Jordelivets Skjønhed og Poesi.

Aftenens Romantik gik senere over i en Toneart af en i bogstavelig Forstand rystende Karakter, i det et pludselig optrækkende voldsomt Tordenvejr afløste den drømmende Fred, der før havde hvilet over Naturen. Den stjærnebesaaede Himmel sortnede i Synskredsen og gjennemkrydsedes af et fjærnt Lyn, hvis zikzakformede Spejlbilleder tegnede sig med

skarpe Rids mellem de mylrende Fartøjer paa Søens mørke Vande, samtidig med at Tordenen rullede skrattende og drønnende hen over Byen og Søen. Lokket af den Tiltrækningskraft, som et sligt storartet Naturoptrin har for mange Mennesker, gik min Rejsefælle hen mod en Landgangsbro, hvor der laa en Del Baade til Udlejning, og vilde forsøge at kapre en Jolle til en natlig Fart paa den endnu temmelig rolige Sø. Jeg fulgte naturligvis Trop, men jeg skal ærlig tilstaa, at jeg — i hvor gjærne jeg end under almindelige Omstændigheder vilde lade mig vugge af Züricher-Søens Vande — dog helst ønskede i dette Øjeblik at blive paa det tørre, i det jeg ikke følte den aller mindste Lyst til at gjøre min Person til Legebold for disse uforudselige Kastevinde, der saa ofte ledsager et Uvejr i Bjærglandene. Ovre fra Skovene hørtes en hul Susen, der spaaede om alt andet end stille Nattefred. „Skal vi være Mennesker?“ spurgte jeg min nautiske Ven og tog ham i Ærmet. Efter nogle korte Meningsudvexlinger fik jeg endelig besejret hans Udvandrelyst. I Steden for at pløje den af de stedse hyppigere og hyppigere Lyn oplyste Sø, valgte vi at søge Havn i vort trygge Hotel, og næppe var vi komne til Køjs, før en skybrudlignende Regn, ledsaget af Tordenbulder og susende Vindstød, væltede ned over Staden. I Løbet af Natten blev Uvejret endnu værre, og da Opvartningspigen næste Morgen kom op med Te til os, fortalte hun, at et saadant Herrens Vejr havde de ikke haft i de sidste 5 Aar der paa Egnen; Lynet havde slaaet ned paa mangfoldige Steder i Byen og Omegnen, utallige Tagsten var blæste af Husene, og adskillige Træer knækkede.

Jeg vil ikke gjøre Krav paa Fortjenstmedaille, ikke en Gang paa Redningsmedaille, men jeg kan ikke nedskrive disse Linjer uden at føle en vis indre Glæde ved Tanken om den værdige og fornuftige Optræden, hvormed jeg forpurrede hint natlige Togt, der sandsynligvis vilde have endt paa Bunden af Züricher-Søen. Jeg har maaske min Andel i, at „Husvennens“ Leder i dette Øjeblik sidder i bedste Velbefindende paa sin Redaktørstol paa Mynstersvej, og for saa vidt synes mig nok, at jeg til en vis Grad har gjort mig fortjent af Fædrelandet, og at jeg særlig kan have Krav paa alle husvenlige Velynderes Taknemmelighed. Det er formodentlig ogsaa i Erkjendelsen af min Fortjeneste i saa Henseende, at Bladets Redaktør med en sjælden Liberalitet har aabnet disse Spalter for en sandfærdig Redegjørelse, der giver hans ellers noksom bekjendte Ry for Ro og Besindighed et lille velfortjent Knæk*).

*) Hidtil har vor Ven været meget ædruelig i Fortællingen af Rejsens Se- og Viderværdigheder, men her slipper det des værre for ham, og (Digter-) Naturen gaar over Optugtelsen (Rejsens, naturligvis).

Da vi næste Aften sad i Palmehaven, kom et Par yngre Herrer og satte sig ved det Bord, ved hvilket vi havde Plads. Uden at give synderlig Agt paa dem, sad vi længe tavse og lyttede opmærksomt til Musiken, medens vore tvende andre Bordfæller førte en temmelig ivrig Samtale paa Tysk. Den ene af dem bar paa Hovedet en lille Straahat, omvunden med et bredt sort-gult-rødt-hvidt Baand, der gav mig Anledning til at stille det Spørgsmaal til min Rejsefælle: „Hvad mon det er for et spraglet Mærke?“ „Ved det ikke, rimeligvis et eller andet tysk Foreningsmærke.“ Vi fik ikke Tid til nærmere at drøfte Spørgsmaalet, thi næppe havde Hattens Ejermand opfanget et Par afbrudte Ord af vor Samtale, før han afbrød den tyske Samtale og med en glad Haandbevægelse udbrød: „Danskere!“ Han sprang op med Hatten i Haanden og sagde: „Undskyld, jeg hører, at De er danske, maa jeg som Landsmand have den Fornøjelse at hilse paa Dem?“ I samme Nu gjenkjendte jeg ham. „Det er jo Hr. Thoresen!“ udbrød jeg og gav ham et godt dansk Haandslag. Der blev Glæde paa begge Sider, og vi kom snart i en fornøjet Samtale. Gamle Minder fra Skyttefester i Roskilde, hvor vi flere Gange havde truffet sammen, levede op og bragte Samtalen ind paa mange forskjellige fædrelandske Æmner. Han havde opholdt sig i tre Aar i Zürich for at studere ved den derværende berømte polytekniske Anstalt, og da han i saa lang Tid havde været borte fra Fædrelandet, interesserede det ham selvfølgelig at høre noget her hjemme fra. „For øvrigt,“ sagde han, „har jeg i disse Dage faaet mundtlige Hilsener fra Danmark igjennem den bekjendte Forkæmper for Skyttesagen, Kaptejn Nielsen.“ „Er Kaptejn Nielsen her i Byen?“ spurgte jeg og glædede mig allerede til at faa fornyet et for mange Aar siden stiftet Bekjendtskab med ham. „Nej, han tog des værre bort i Gaar; han rejser omkring her i Landet for at gjøre sig bekjendt med Skyttevæsenet her nede.“ Jeg maatte saaledes give Afkald paa den Glæde at hilse paa den af vort eget Skyttevæsen saa fortjente Mand. (Skulde han tilfældigvis faa fat paa disse Linjer, beder jeg ham modtage min Hilsen og Tak.)

Om det svejtsiske Skyttevæsen fortalte for øvrigt Hr. Thoresen, at det ikke var i saa udmærket Gænge, som man gjærne bildte sig ind hjemme i Danmark, og navnlig savnede man ved de store Skyttefester en kraftig ledende Aand, der kunde tilvejebringe den

Han faar derfor ikke Spor af Medaille, da vor Rotur paa Søen i den dejlige sene Aften, før det prægtige optrækkende Uvejr rigtig brød løs, højst kun havde medført Fare for en vaad Trøje og kun blev forhindret ved, at Baadudlejerne havde afsluttet deres Dagværk. Det gjør mig ondt, saaledes at maatte rive Fortjenstmedaillen af Brystet paa vor Ven — for han tvivler saamænd ikke i mindste Maade om, at han har fortjent den. Skulde Digteren senere hen igjen tage Magten fra den paalidelige Rejsebeskriver, skal jeg nok tage ham i Kraven igjen.
N. C. R.

ved slige Lejligheder saa nødvendige Orden og Præcision. Med Hensyn til det flerfarvede Hattebaand fik vi nu den Oplysning af Hr. Thoresen, at det var Foreningsmærke for en Roklub, af hvilken han var Medlem, og ved hvis Kapsejlinger han — efter hvad der senere blev fortalt os — flere Gange havde taget første Præmie. Byen havde flere saadanne Kaproningsforeninger, hvis Medlemmer jævnlig i Sommerens Løb tumlede sig i deres letflydende, lange og smalle engelske Robaade i ivrige Væddekampe paa den friske Sø. Da vi skiltes fra Hr. Thoresen, indbød han os til at gjæste hans Hjem næste Aften, en Indbydelse, som vi saa meget hellere vilde efterkomme, som vi derved vilde faa Lejlighed til at gjøre Bekjendtskab med hans Moder — den berømte Forfatterinde Magdalene Thoresen, der i flere Aar har boet i Zürich sammen med sin Søn.

Næste Aften tilbragtes derfor i dette hyggelige Hjem. Jeg kunde nu levere en lang Skildring, maaske en interessant Skildring om „Digterinden Magdalene Thoresen i sit Hjem.“ Navnkundige Personers Levevis og hjemlige Forhold har altid haft en mægtig Tiltrækning paa Publikum, og jeg tvivler ikke om, at det vilde interessere mange af „Husvennens“ Læsere at høre noget om, hvorledes den rigtbegavede nordiske Digterinde ser ud, hvorledes hun klæder sig, hvordan hun vogter sine Husmoderpligter, hvad hun helst taler om, og hvordan hun bærer den store Ære, som i de senere Tider er tilflydt hende derved, at en Mængde ansete tyske og svejtsiske Blade har gjenlydt af Ros over hendes nu paa tysk overførte Digterværker — alt dette, siger jeg, vilde sikkert interessere mange af Bladets Læsere, navnlig dem, som har et grundigere Kjendskab til hendes dramatiske Værker og hendes Skitser og Fortællinger; men jeg skal vel vogte mig for, hvor fristende det end kan være, her at komme ind paa en Skildring, der gaar Privatlivets Fredhellighed for nær. Kun saa meget tror jeg at turde sige, at de Timer, som vi den paafølgende Aften tilbragte i det lille gjæstfri danske Hjem lidt uden for Staden, og som under Samtaler om Nordens Aandsliv i vore Dage kun alt for hurtig fløj afsted, vil mindes af os begge som nogle af de herligste Timer, vi havde paa Rejsen.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Samtidig hermed var Jan nede i Portnerens Lukaf og underholdt dets Beboer efter bedste Evne. Portneren sad tilbagelænet i en gammel Lænestol, hvid i Ansigtet som en kalket Væg, og Jan stod foran ham og skrabede sine Negle med en lang tveægget Sømandskniv.

„Ja, gode Ven,“ sagde Jan, „det er meget rigtig, at Folk er forskjellig anlagt anbelangendes de indre saa vel som de ydre Dele. En kan have brav Lyst til at jage det spanske Pak ud af Landet, en anden holder sig ikke for god til at slikke Støvet af deres Støvler — det er nu alt sammen noget, der kommer an paa en selv, hvordan en er indrettet . . . Sagde du noget?“

Portneren rystede paa Hovedet.

„Naa, ja, jeg er nu ikke af de Folk, som tvinger andre til at have samme Mening som jeg, men jeg tror nu rigtignok, du gjør fejl Bestik, naar du ikke slutter dig til os . . . Jeg vil nu bare til Exempel sige, at jeg var af en grum Natur og sagde til mig selv: Denne Helvedes nederdrægtige spanske Porthund kan gaa hen og gjøre os en lebendig Ulykke, som han ikke vilde gjøre med sex Tommer Jærn i Livet . . . Nej, du behøver ikke at se saa barmhjærtig til mig, for jeg er nu slet ikke saa grum, som jeg ser ud til, og du skal faa en skikkelig Behandling i det hele . . . men jeg under dig det godt, du, det er Sagen, og vil du følge med, saa skal du ikke fortryde det.“

„Jeg tør ikke,“ stammede Portneren.

„Ikke det?“ sagde Jan. „Ja, saa er det jo aldrig værd, vi taler mere om den Ting, for Kujoner kan vi have nok af i Forvejen . . . Sid nu bare ganske stille og hengiven, gode Ven, du skal se, jeg skal tage paa dig med Jomfruhænder.“

Han tog et Bundt Strikker frem af en af sine dybe Lommer, og i en Haandevending var Portneren surret fast til Stolen med Arme og Ben, saa han ikke mægtede at gjøre en Bevægelse. Et Tørklæde, der blev bundet fast om hans Mund, gjorde ham det umuligt at skrige.

Næppe var denne Forretning endt, før det ringede haardt paa Porten.

„Saa for al Landsens Pestilens og Ulykker!“ mumlede Jan. „Nu sidder vi nysseligt i det!“

En fornyet Ringen, heftigere end den første, bragte ham i en Fart ud til Porten. Han aabnede Klappen og spurgte med en paatagen grov Røst:

„Hvem ringer?"

„Fængselsdirektøren!" lød Svaret i en barsk Tone. „Skynd dig og luk op! Hvad smøler du efter?"

„Aa, Herregud, hvor det ser pænt ud!" mumlede Jan, medens han i Hast skød Boltene fra og aabnede Døren. Direktøren traadte ind og maalte Jan med Øjnene.

„Hvor er Portneren?" spurgte han. „Og hvem er du?"

„Jeg er med Deres Velbaarenheds Tilladelse Portnerens Søstersøn," tog Jan til Orde med en Røst, der skulde være blid og indsmigrende. „Min stakkels Morbroder har faaet sig en Kolden paa Halsen og ligger nu inde i Sengen og sveder efter Hyldete, det Skind. Jeg fik ham i Kojen, men det holdt haardt. „Tjenesten," sagde han, „maa ikke forsømmes . . . nej ikke for aldrig det! Direktøren er ude i Byen," sagde han, „og før han kommer hjem, gaar det, Drollen splide mig, ikke an." Men jeg lovede ham at blive her og vaage hele Natten, og saa slog han sig til Ro . . . det vil sige saadan i Sindet, forstaar sig, for Kolden rystede alle Lemmer paa ham . . . Vil Deres Velbaarenhed ikke barestens

Udsigt over Zürichersøen.

lige træde indenfor og sige ham, at De ikke tager ham det fortrydelig op?"

„Nej, han burde have sendt Melding derom til Vagtstuen," sagde Fængselsdirektøren barsk. „Jeg skal strax sende en af Vagtmandskabet ned for at løse dig af. Porten kan ikke betros til fremmede!"

„Ja, men Deres Velbaarenhed," sagde Jan, „dersom Deres Velbaarenhed bare vil . . . Nej, for Satan, gjør bare ikke saa megen Kvalm, for her er De, Herren forlade mig, den lille!"

Han havde pludselig grebet Direktøren bag fra og kastet ham ned ad Trappen til Portnerens Lukaf. Inden den saaledes overfaldne kunde raabe om Hjælp eller sætte sig til Modværge, var han snøret lige saa solidt sammen som Portneren, og Jan lagde ham omhyggelig op paa en Slagbænk, der stod i en Krog af Kammeret.

„Se saa!" udbrød han tilfreds, „nu klarede vi de Værter! Det gjør mig ellers nederdrægtig ondt for Deres Velbaarenhed, for De skal, af en Spanier at være, ellers være et temmelig skikkeligt Menneske. Men hvad skal man sige, en er jo sig selv nærmest, og jeg har ikke den mindste Lyst til at hilse paa de ærværdige Ulve, som sidder i den højhellige Inkvisition."

Der lød en sagte Larm oppe fra Portrummet, og Jan kigede forsigtig ud og fik Øje paa Slutteren og Vennerne.

„All right!" sagde han. Derpaa nikkede han fortrolig til sine to Fanger, slukkede Lyset, der stod paa Bordet og forlod Kammeret, lukkende Døren i Laas efter sig.

En halv Time efter kappede „Lykken" Anker og gled for fulde Sejl nord ud mod Scheldes Munding.

Tolvte Kapitel.

Det havde været Dage fulde af ængstelig Spænding for vore Venner i Vliessingen. Ninas Sygdom syntes de første Par Dage at skulle tage en farlig Vending, skjønt hun plejedes med Omhu af Lysken, Tante Filippa og Margrete van Muler, men lidt efter lidt forlod Feberen hende, og Kræfterne begyndte at vende tilbage. Alt imens gik Klokkespilleren hver Dag og spejdede ud over Sejlløbet

I ængstelig Spænding.

for at opdage, om „Lykken" ikke var blandt de Sejlere, der daglig gled forbi og styrede ud mod det aabne Hav. En let forstaalig Uro fyldte alles Sind, og tusende Spørgsmaal og Tvivl pinte baade gamle og unge. Om nu Flugten var mislykkedes, og alle faldne i Forfølgernes Hænder? Set paa Afstand forekom hele Foretagendet dem saa æventyrligt og fast uigjennemførligt, at deres Hjærter med hver Dag, der kom og gik, mere og mere fyldtes med Angest. Gerard Franck vandrede fra Morgen til Aften omkring ude ved den yderste Havnemole og spejdede ud over Vandet for at opdage et Glimt af „Lykken" og bringe de andre Underretning derom. Kjøbmand Lippershay og et Par andre Venner og Trosfæller var underrettede om hvad der forestod, og de søgte efter bedste Evne at opretholde deres Mod.

Det var en smuk Efteraarsdag med skyfri

Himmel, da Nina igjen forlod Sygesengen og mat og bleg, som hun var, blev bragt til Sæde i en gammeldags Lænestol i Dagligstuen. Gjennem det aabentstaaende Vindue, fra hvilket der var en vid Udsigt ud over Havnen, Sejlløbet og det aabne Hav, kom der en sommerlig mild Luftning som en sidste Hilsen fra Aarets varme Aarstid. Klokkespilleren og et Par Venner var til Stede og søgte at opmuntre den unge Pige, hvis blege Ansigt var fuldt af sørgmodig Alvor. Samtalen drejede sig som sædvanlig om, hvorvidt det var sandsynligt, at man denne Dag vilde faa Øje paa „Lykken."

„Maaske er den allerede forbi og paa Vejen til England," sagde Klokkespilleren. „I de maaneklare Nætter, vi har haft i den sidste Tid, har Villiam med Lethed kunnet føre Sejl hele Tiden, og hvem ved, om han ikke er kommen her forbi om Natten? Desuden kan Skibet ogsaa være undgaaet vort Blik i Forbifarten om Dagen."

„Jeg stoler paa, at alt er gaaet godt," ytrede Lysken, „ellers vilde vi nok have faaet Bud paa en eller anden Maade."

„Det er ogsaa Visheden om, at der vilde blive skikket os Bud i værste Fald, der holder Haabet oppe hos mig," sagde Nina. „Men hvor hurtig kan et saadant Bud ikke komme, endnu før vi tænker derpaa? Hver Gang der bliver banket paa Døren der nede, frygter jeg for, at det er Budbringeren, der skal melde os, at alt er tabt. Jeg kan end ikke frigjøre mig for Tanken om, at han nærmer sig Huset i dette Øjeblik."

„Nej, nej, slige Tanker maa du ikke nære," svarede Klokkespilleren, i det han nærmede sig det aabne Vindue og saa ud. „Jeg kan da berolige dig med, at ingen i dette Øjeblik nærmer sig Huset."

Han stod en Stund og saa ud over Havnen, derefter udbrød han med et:

„Endelig! Hilsen fra „Lykken", Nina! Skuffer mine gamle Øjne mig ikke, skyder den i dette Øjeblik forbi Havnen for fulde Sejl . . . Ja, ved Gud, det er den, jeg kjender dens Rejsning igjen . . . det er „Lykken" selv, saa vist som jeg staar her!"

Nina rejste sig skjælvende op og forsøgte at se selv, men hun sank igjen magtesløs tilbage i Stolen.

„Nej, jeg kan ikke," sukkede hun, „det løber rundt for mig . . . O, kjære Onkel, sig mig, hvad I ser."

„Der er ingen Tvivl mere, det er „Lykken"," sagde Klokkespilleren, stadig seende ud af Vinduet. „Skibet har alle Sejl oppe og gaar for strygende Medbør."

„Men Flagene . . . Flagene?"

„Det fører et Flag paa Stortoppen . . . og stop lidt! nu kommer der nok et til Vejrs under det andet . . . der sidder det!"

„O, Gud være evig lovet og takket!" udbrød Nina pludselig, i det en Glædesrødme farvede hendes blege Kinder, „saa er alt gaaet godt, og Fader er om Bord. To Flag paa Stortoppen, det var Tegnet, som Villiam vilde give mig, naar alt var løbet lykkelig af. O, du min Gud, du være evig takket og priset for din Naade og Barmhjærtighed!"

Der var kommen en glad Stemning over dem alle, og den blev ikke mindre, da Kjøbmand Lippershay kom ilende hjem ude fra Havnehovedet og bekræftede, at det var „Lykken", der var sejlet forbi. Den gamle Gerard Franck blev ung igjen i sin Glæde, og i det han kjærlig kyssede Nina paa Kinden, sagde han fornøjet:

„Nu faar du ikke mere Lov til at være syg, lille Nina; nu skal vi ogsaa paa Rejse, jo før jo heller."

Og Glæden er en god Medicin. Ikke mange Dage efter, at „Lykken" var sejlet forbi Vliessingen, var Nina rask nok til at rejse, og efter en bevæget Afsked med Lippershay og de andre gode Venner i Byen, gik de alle om Bord paa et sejlfærdigt Skib, der tilhørte Kjøbmanden, og strax satte Kursen efter England. Rejsen gik heldig, og den følgende Dags Aften kastede Skibet Anker i Dovers Havn tæt op til „Lykken", fra hvis Dæk et rungende Hurra klang det i Møde. Oppe paa Dækket stod Floris Franck, Villiam, Karl van Muler, Jan, Arnoldson og Viktor og svingede med Hattene. En halv Time senere laa Vennerne i hinandens Arme.

(Fortsættes).

Husflid.

Foredrag om Husflidssagen.

Sidste Efteraar holdt Dansk Husflidsselskabs Sekretær, Hr. Ritmester Lillienskjold, en Række Foredrag om Husflidssagen i Salling (i Mogenstrup, Grinderslev, Jebjerg og Thise Skoler), der i Skive Avis refereres paa følgende Maade:

Taleren udviklede paa en klar og overbevisende Maade Husflidssagens Vigtighed for Befolkningen og den store Nytte, den kunde medføre for det enkelte Menneske, for Hjemmet og hele Samfundet. Det var en Sag, som Alle kunde slutte sig til og være med til at fremme, da man heri havde et Vaaben mod Menneskenes fordærvelige Fjende: Lediggang, et Værn mod Kjedsomhed og Utilfredshed samt en Modvægt og Støtte mod mange Slags Fristelser. Husfliden var en væsentlig Støtte for Barnets Opdragelse, hvorfor den ogsaa burde optages i Skolen; Barnet vilde betragte Haandgjerningen som en Leg og ikke alene ved sit selvlavede Arbejde forskaffe sig mangen uskyldig Glæde, men tillige anspores til en Virkelyst, som, bragt med ud i Livet, kunde blive til uberegnelig Nytte for dets hele Fremtid. Taleren nævnede flere Skoler i Landet, hvor Haandgjerning øvedes baade med Piger og Drenge en Eftermiddag i hver Uge om Vinteren. Men hvor dette ikke kunde ske, maatte man oprette Haandgjerningsskoler, hvor Børn og unge Mennesker kunde øve sig i nyttig

Haandsyssel. Taleren ytrede, at hvor Husflidssagen var trængt frem, fandt den altid varm Tilslutning af Venner, der vare rede til med Hjærte, Haand og Mund at fremme dens Udbredelse; blev dette ikke Tilfældet, hidrørte det fra, at Sagen var for lidt bekjendt, at den var greben fejl an fra Begyndelsen eller var bleven ledet i en skjæv Retning. Ihvorvel Taleren anbefalede Husflidsskoler, mente han dog, at Husfliden godt kunde trives uden disse; dette afgav den for Grindersley østre Skoledistrikt oprettede Husflidsforening et godt Bevis for. Taleren maatte forundres over de mange og forskjellige Husflidsarbejder, der vare tilvirkede i denne Forening i de 8 Aar, den har bestaaet, og man maatte være de Mænd taknemlige, som havde fremkaldt og ledet denne Husflidsbevægelse. Det udtaltes som ønskeligt, at der oprettedes Husflidsforeninger, af hvilke der allerede var mange i Landets forskjellige Egne. Saavidt Midlerne kunde række, vilde Dansk Husflidsselskab støtte saadanne Foreninger, der ved deres Udstillinger og Præmieuddelinger kunde fremkalde en gavnlig Kappelyst og vække Sansen og Agtelsen for og Lysten til Arbejdet. Men da Enhver maatte sætte en Ære i at anvende sin Fritid til nyttigt Arbejde, og dette altid bragte Glæde og Velsignelse med sig, var Taleren ingen Ven af Præmier, som, ifald de uddeltes, ikke skulde bestaa i Penge, men i gode Bøger, passende Værktøj eller andre Nyttesgjenstande. Taleren udviklede nærmere Betydningen af Husflidsudstillinger, hvortil Alle burde indsende deres Arbejder og ikke af falsk Undseelse eller af utidig Beskedenhed holde sig tilbage fra at udstille. Det var især de simplere og mere dagligdags Arbejder, der skulde frem. Af kvindelige Arbejder var den finere Hækling, Brodering, Filering o. lign. kun berettiget som præmieæskende Husflidssyssel paa en Udstilling, naar der ved Siden af lagdes lappede og stoppede Arbejder samt Linnedsyning, der kunde godtgjøre Vedkommendes Dygtighed i denne Slags Haandgjerning, der især vilde komme hende til Nytte som vordende Husmoder. Af Mandfolkearbejder kunde smukt udskaarne Træsager, af hvilke Taleren fremviste Modeller, vel have sin Berettigelse bl. A. til Pynt og Hygge i Hjemmet; men de grovere Træarbejder samt Arbejder af Siv og Halm, Alvsredskaber, Halmløbe, Maatter o. Lign. burde dog have Fortrinet. Interessen for Husfliden skulde udgaa fra de Ældre; hvor disse stille sig venlig til Sagen, ser man overalt de Unge rede til at tage fat; lægger man dem da ikke Hindringer i Vejen for deres Virkelyst, ser man ikke skjævt til deres Arbejde, men lønner den begyndte Idræt med et venligt Smil og opmuntrende Ord, vil det som oftest vise sig, og dette vil være tilstrækkeligt til at holde Sagen i Gang. Enhver Husfader og Husmoder, hvem deres Tyendes og Børns Vel ligger paa Hjærte, skulde lade sig det være magtpaaliggende at fremkalde Lysten og tilbyde Lejlighed for deres Undergivne til at gribe de ilende Timer og udfylde dem med gavnlig Daad. Dersom Fritiden saaledes anvendes til Fordel for Husbonden, maa han gjøre sine Tyende delagtig i Fortjenesten for at lade dem forstaa, at han, naar han søger at anspore dem til Flid, ikke ledes af egennyttige Hensigter, men at han ogsaa har deres Vel for Øje. En Husfader vil i Reglen staa sig godt ved at have et Huggehus med det nødvendige Værktøj, hvor Karlene kunne lave nye og simple Redskaber eller reparere de gamle. Mangt et Arbejde kan jo ogsaa de lange Vinteraftener udføres i Stuen, hvor der maaske vel herved kunde fremkomme lidt Uorden af Halm, Snittespaaner osv., som Husmoderen da ikke maa se surt til eller betragte som „Urenlighed", da det fremkommer ved Flid. Man maa betænke, at med Leddigang følger ofte en Urenlighed, der, skjønt mindre øjnefaldende, dog er langt værre, fordi det trænger helt ind i Sjælen og tidt følger Mennesket gjennem hele Livet, uden at kunne afvadskes. Endskjøndt man har mange Exempler paa, at Husfliden kunde være ret indbringende og undertiden skaffe sine Dyrkere ikke ubetydelige materielle Fordele, advarede dog Taleren imod at tage altfor stærkt Sigte paa Pengefortjeneste; man kunde i saa Henseende let blive skuffet, og Glæden over og Kjærligheden til selve Arbejdet vilde lide ved en saadan Skuffelse. For en Familie i trange Kaar, som kunde finde Afsætning paa de tilvirkede Sager, kunde Husfliden være en god og virksom Hjælp; men Taleren godtgjorde med slaaende Beviser, at den frie og nyttige Beskjæftigelse i ellers ledige Timer kunde have saa velsignelsesrige Følger, at det derved vundne Udbytte langt overgik Penge og Penges Værd. Det bemærkedes, at „Husfliden" var kun Fritidssyssel og maatte ikke tage Tiden op for den egentlige Gjerning i Huset og paa Marken. Husfliden havde saa mange Forgreninger og var af saa forskjellig Art, at man, ved at prøve sig frem, nok vilde finde Beskjæftigelser der tiltalte og passede for Enhvers Lyst, Evner og Anlæg.

Bognyt.

„Tidsskrift for Kirke-, Skole- og Folkesang." Dette Tidsskrift, som vi omtalte strax, da det begyndte at udgaa, og som nu har sluttet sin første Aargang, tillader vi os paa ny at anbefale til „Husvennens" Læsere. Vor Tid er jo en Sangens Tid; Folk vil gjærne synge, og overalt, i Skolen og i Kirken, ved folkelige Møder og Sammenkomster, lyder Sangen frejdigere og livligere end forhen. Vort Folk er dog ikke alene i Stand til at nyde, men vort Land har ogsaa fostret udmærkede Tonekunstnere, som kan yde rigelige Bidrag til Folkesangens Fremvæxt. Udgiverne af ovennævnte Tidsskrift, D'Hrr. Sanglærer N. K. Madsen-Stensgaard i Frederiksberg og Organist L. Nielsen i Odder, har fra mange af disse vore ypperste Tonedigtere modtaget værdifulde Bidrag til dette. Tidsskriftet bringer saaledes hver Maaned 3 à 4 ny originale Sange af nordiske Komponister (i den nu sluttede Aargang 37 Sange af 21 forskjellige Digtere og Komponister). Iblandt de bidragydende findes Navne som: Joh. Chr. Gebauer, Chr. Barnekov, Jørgen Malling, Viggo Kalhauge, H. Nutzhorn, Ludv. M. Lindeman, Joseph Glæser, N. P. Hillebrandt, Fr. Rung, Aug. Winding o. fl. og Udgiverne har desuden Løfte om Bidrag fra N. W. Gade, J. P. E. Hartmann, H. Matthison-Hansen o. fl. — i det hele kan der ventes Bidrag fra alt, hvad der er stort i den nordiske Komponistverden. Da Sangene er let arrangerede, vil man navnlig paa Landet kunne skaffe sig en stor Nydelse ved at abonnere paa dette smukt udstyrede Tidsskrift, som tillige indeholder Billeder af Berømtheder i Musikkens Verden. Ved Siden heraf findes smaa Afhandlinger og Biografier, deriblandt en meget interessant af P. E. Rasmussen („Danmark, dejligst Vang og Vænge"s Komponist) ved L. Both.

Foruden, at man som Abonnent paa Tidsskriftet efterhaanden vil faa en smuk Sangsamling, støtter man en god Sag, som det er D'Hrr. Udgiveres Fortjeneste at have ført frem. Et saadant Foretagende koster jo Flid og Udholdenhed for ikke at tale om Udgifter, navnlig i Begyndelsen, og det skulde glæde os, om mange af vore Læsere, navnlig Lærere og Kirkesangere vilde tegne sig som Abonnenter og saaledes bidrage til at hjælpe Tidsskriftet ud over de første Vanskeligheder.

Tidsskriftet, som kun koster 1 Krone Kvartalet, kan bestilles i alle Nordens Boglader og Posthuse, hvor tillige hele 1ste Aargang kan faas for 4 Kr. (I Kommission hos E. L. Thaarup, Kjøbenhav).

Es.

„Paa Farten", folkelige Rejseskildringer af Anton Nielsen. (Lehmann & Stage, Kbhvn.).

Saa vidt vi ved er denne Rejseskildring den første i den danske Literatur, der kalder sig „folkelig", og det forekommer os ogsaa, at den bærer Navnet med rette, for saa vidt den ved „folkelig" nærmest tænker paa Menigmand. Han læser nemlig ikke store Rejseskildringer som Livingstones, dertil har han ikke Tid eller Oplysning, han holder heller ikke af tyske eller franske Rejsebeskrivelser, da hans sunde Sans fortæller ham, at de ofte er fulde af Overdrivelser. Men naar han kjender Anton Nielsen af hans Skrifter som en ædruelig og troværdig Mand, da vil han faa Lyst til at se, hvordan han tumler sig i fremmede Lande, og da vil han tro, hvad denne Mand fortæller. Sproget er let, og Fremstillingen klar, saaledes som det bør være i en folkelig Bog, og dens Størrelse er passende for hvem der ikke har megen Tid til at læse. Vi kunde ønsket, at den havde været ledsaget af gode Billeder, men det vilde have fordyret den for meget; saaledes som den foreligger, er den meget billig efter sin Størrelse. Vi kan trøstig paa det bedste anbefale vore Læsere at kjøbe denne Bog som Julegave, enten til sig selv eller andre; de vil ikke komme til at fortryde det.

Smaating.

En saaret. Frederik den sjette holdt en Gang Mønstring over den kjøbenhavnske Borgervæbning. Da han red langs Fronten, bemærkede han en menig, hvem Blodet løb ned over Ansigtet. Kongen standsede og spurgte ham om han var saaret. — „Nej, Deres Majestæt," lød Svaret, „det er bare Syltetøjet, som løber ud af nogle Pandekager, som min Kone har puttet i min Chakot."

En Undskyldning. En vagthavende Officer havde faaet Befaling af sin Chef, at han ikke maatte forlade Vagten. Desuagtet traf Chefen ham op ad Dagen paa en Kafe, og da han gjorde Officeren Bebrejdelser derover, svarede denne: „De maa undskylde, jeg er kun inkognito her."

En falsk Anskuelse. Den gode Birkedommer i X. skeler saa frygtelig, at det endogsaa generer ham i Embedssager. Saaledes gik han en Dag op og ned foran Fronten af den mandlige Del af Sognets Beboere, der var samlede for at bringe den ny Godsejer en Ovation, og bliver staaende midt for Rækken for at holde en Tale til dem i Anledning af Dagens Betydning. Ligesom han vil begynde, opdager han, at Manden lige ud for ham ikke er festlig klædt. „Hvad hedder De?" tiltordner han Synderen. Men saa svarer Fløjmanden til venstre: „Jakob Eriksen!" — „Jeg spurgte jo slet ikke Dem!" snærrede Birkedommeren, og ovre fra den højre Fløjmand lyder det: „Jeg sagde jo heller ikke et eneste Muk!"

Altid høflig. En meget høflig Mand skrev i Slutningen af et Brev: „Undskyld, at jeg paa Grund af den trykkende Varme skriver Dem til i Skjorteærmer."

Geografisk Gaade. Forbogstaverne af efterfølgende Navne læste nedad giver Navnet paa en dansk Konge; Endebogstaverne læste opad nævner en By i Holsten: En By i Holsten — En By i Jylland — Et Kanton i Svejts — En By i Norge.

Povl Larsen Pedersen.

Firkantet Nød. Af 3 O, 2 E, 2 L, 2 N, 2 P, 2 Y, 1 A, 1 D og 1 T dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første sang sit Kvad i højen Sky,
paa andet kan en Purk sig rigtig glæde,
for det, som er af tredje, bør man fly
og hurtigst mulig ind i fjerde træde.

S.

Opløsninger fra Nr. 14.

Paa Udgravningsarbejdet:

Bob lyder — ti nede — Kromandens Øl var — vogt jer nu — kan ikke lide — (Bly, Tin, Sølv, Jern, Nikkel.)

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
B r a s i l i e **n**	P E L S
E b r **o**	E L A T
R u s l a n **d**	L A V A
L o f o t e **n**	S T A K
I t z e h **o**	
N e a p e **l**	

„Husvennens" Julepræmie.

Da mange Holdere har forespurgt, om de ikke skal have Præmiekupon at indsende for at faa „Fra Jylland" til Præmiepris (1 Krone), meddeles gjentagende, at Bogen i Aar faas uden Kupon, blot ved vedkommende Bestillers egen Bevidnelse om at være Holder, med Opgivelse af, hvor Bladet er bestilt. Enhver, der af ovennævnte Grund ikke har faaet Bogen, vil derfor endnu kunne faa den frit tilsendt mod Indsendelse af 1 Krone (og 4 Øre til Frimærke).

Da enkelte har indsendt Betaling uden at opgive tilstrækkelig Adresse, bedes enhver, der af denne Grund ikke har modtaget den bestilte Bog, snarest sende Navn og Adresse til

N. C. Roms Forlagsforretning.
Kjøbenhavn. V.

Hermed følger „Husvennens" Tillægsblad for Januar: **„Dansk Husflidstidende".**

Brevvexling.

H. P. M. i E. Nej, der faas ikke Præmie for Gaadeopløsninger.

O. P. S. — O. A. i J. — C. P W I S — Nytaarsnummeret var færdig til Trykning inden Ankomsten af Digtene, som er henlagte. Tak for den gode Vilje og venlig Gjenhilsen: Glædeligt Nytaar!

F. B—H. Tak for Oplysningen om, at „En Korsdrager" staar som en fransk Historie i en fransk Læsebog. Den er paa dansk indsendt som originalt Arbejde af Pseudonymen „Leo Ritter", hvis Navn De derfor ikke oftere vil træffe i „Husvennen".

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 16.

Søndagen den 16. Januar 1881.

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

II. En Dag i Luzern.

Det var tidlig om Morgenen den 2den September. Luzern, Vierwaldstættersøens vestligste Forpost, var klædt i straalende Festdragt — naturligvis i Forudanelsen om de tvende Danskeres Ankomst (!!). Broen, som fører over den brede Vig, der skærer sig ind i Byen, var prydet med Æreporte og Vimpler, Husene inde i Staden var behængte med Blomsterlænker og smykkede med firkantede røde Flag, hvis hvide Kors saa levende mindede om Danebrog; hist og her var ophængt blomstersmykkede hvide Tavler, paa hvilke Ordet „Velkommen", efterfulgt af nogle Verslinjer, prangede med store Bogstaver. Naar man er Gjenstand for en saa storartet Opmærksomhed, bliver man højtidelig rørt og skammer sig næsten over sin Ubetydelighed. „Det er alt for meget, det er virkelig for galt!" udbrød vi hvert Øjeblik, medens vi vandrede om i den festligklædte Stad og faldt fra den ene Overraskelse i den anden. Ak! du søde Fortryllelse, hvor ofte opløser du dig ikke i Skuffelsernes kjedelige Virkelighed og bevirker samtidig, at dine ulykkelige Ofres Ansigter forlænger sig som ved Selvbetragtning i et Hulspejl! Hvorfor kunde alle disse spædlemmede og med røde Kalotter forsynede Studenter, som lidt efter lidt dukkede frem i Gader og Stræder, ikke have blevet borte og ladet os uforstyrret nyde den Ære, Byen viste os. Det var altsaa disse blege Videnskabsdyrkere, stævnede hid fra alle Svejts's Universiteter, der retteligt turde sole sig i Festglansen, medens de tvende flove Nordboere allernaadigst havde at afholde sig fra enhver Tilegnelse af Straaleglansen.

Efter at vi ved Nydelsen af nogle Styrkningsmidler havde slukket Ærgrelsen og gjenvundet en rolig og værdig Holdning, sagde vi med en vis Foragt hele Staden foreløbig Farvel og styrede Kaasen langs Søen, ud til et Valfartssted, hvor vi vidste, at der ventede os en Nydelse, vi som Nordboere havde Ret til at tilegne os med Stolthed og Glæde, nemlig Synet af Thorvaldsens herlige Løvemonument.

Thorvaldsens Løve ved Luzern.

„Svejtserløven", som ethvert Skolebarn kjender af Navn, er som bekjendt udhugget i en Klippevæg til Amindelse om den tapre Svejtsergardes heltemodige Kamp og blodige Endeligt ved den parisiske Pøbels Storm paa Tuillerierne den 10de August 1792. I en 45 Fod bred Grotte, indhugget i en næsten lodret Klippevæg oven over et indhegnet Vandbassin, ligger den mægtige Løve, med en afbrækket Lansespids i Siden. Døende holder det majestætiske Dyr sit Hoved ned paa den højre Pote, der igjen hviler paa det franske Kongevaaben, me-

dens den anden Pote hænger mat ned ad Grottens Skraaning — et gribende Billede paa den overmandede Trofasthed og Vælde. „Luzernløven er alt for bekjendt, til at den skulde trænge til nogen nærmere Beskrivelse," siger en fransk Kunstkjender, „og det er vistnok kun saare faa rejsende, der uden en vis Bevægelse har set dette forunderlige Mindesmærke i dets ejendommelige vilde Ramme, denne uhyre Niche, der, indsprængt i Klippen, omslutter det poetiske Symbol i disse Omgivelser af mørke Lærketræer oven over det stille Vand, hvori den døende Løves kolossale Figur spejler sig. Aldrig har nogen Mejsel siden Michel Angelos Tid talt med større Veltalenhed." Billedet er 30 Fod langt og 16 Fod bredt. Oven over det er i Klippevæggen indhugget en latinsk Indskrift, der tilkjendegiver Monumentets Betydning, og under Grotten er indhugget Navnene paa de faldne Krigere. I Nærheden af Monumentet findes et lille Kapel, hvor der hvert Aar paa den 10de August læses en Sjælemesse for de faldne. I en anden lille Bygning i Nærheden opbevares Thorvaldsens Originalmodel til Billedet, og sammesteds findes Udsalg af nydelig udskaarne Træegjenstande, Fotografier, Gibssager o. s. v. — deriblandt naturligvis en Overflod af smaa Efterligninger af det berømte Monument. Ved vor Indtrædelse i Boden kom strax et Par vimse unge Piger frem og holdt os den store Billedhuggers Fotografi op for Næsen. „Vær saa artig . . . den berømte Billedhugger Thorvaldsen, som har modelleret Løven!" „Tak, vi kjender ham, det er vor Landsmand!" „Ah . . . h!" Det forekom mig, at de unge Jomfruers Øjne blev en Del større, end de var før, og at deres Ansigter fik et Udtryk af Forbindtlighed, i det de med en let Bøjning paa „Landsmandsskabets" Vegne ydede os deres Respekt.

Tæt ved Løvegrotten findes en Have, som der næppe gives Mage til i hele Verden, nemlig den saa kaldte „Gletscherhave", som Bladet i Dag bringer et Billede af. Man plejer ellers ikke at sætte Ordet „Gletscher" i Forbindelse med „Have", da Gletscherne, disse uhyre Isflager, som findes paa høje Bjærge, og som langsomt glider ned ad Bjærgsiderne, indtil de smeltes i Dalenes varme Luft, jo ikke plejer at have synderlig med Dalboernes Haver at gjøre. Der er heller ikke i den her omtalte Have mindste Spor af Gletschere, men derimod er der i bogstavelig Forstand dybe Spor efter Gletschere, nemlig en Mængde store runde Huller ned i Klippegrunden, dannede ved nedstyrtende Gletscherbækkes evindelige Skuren og Hvirvlen. Men for at kunne forklare os disse ejendommelige Hulers eller „Jættegryders" Fremkomst maa vi gaa lidt tilbage i Tiden — blot nogle tusend eller maaske nogle Millioner Aar.

Der har, efter hvad lærde Geologer med fuldstændig Sikkerhed kan paavise, været en Tid, da ikke blot Svejts, men Størstedelen af Jordens nordlige Halvkugle, ligesom nu Grønland, var begraven under uhyre Ismasser, der paa sine Steder endog havde en Tykkelse af flere tusende Fod. Fra denne Jordperiode, der som sagt ligger mange Aartusender tilbage i Tiden, stammer de ovennævnte Jættegryder. I den varme Aarstid opstod der paa Gletscherne Tøvandsbække, der brusende og drønende styrtede sig ned i de Spalter, som hist og her var fremkomne i Isdækket. Disse Spalter gik vel i Almindelighed ikke helt ned til Grunden, men det nedstyrtende Vand borede sig ved sin hvirvlende Bevægelse og ved Hjælp af nedstyrtede Isstykkers Skuren mod Bunden, efterhaanden Vej helt ned til Jordoverfladen. Aar for Aar gjentog den samme Naturvirksomhed sig, og i Aarhundredernes Løb malede Vandhvirvlerne, ved Hjælp af Grus og Smaastene, dybe Huler ned i Klippegrunden. Det er disse kjedelformige Fordybninger, der nu, efter at vor nuværende varmere Jordperiode for længst har bortsmeltet hine Gletschermasser, er komne for Dagens Lys. Men nu møder der os et nyt Særsyn. Paa Bunden af nogle af Jættegryderne findes store, paa alle Sider glat afrundede Rullestene af Granit eller Gnejs, der øjensynlig har været medvirkende ved Kjedlernes Udhuling i Sandstensgrunden. Hvorfra skriver disse „Malestene" sig? Det er Klippeblokke, som er løsrevne fra Nabobjærgene, og som dels rullende ned ad Gletscherskraaningerne, dels skubbede ned af rivende Isbække, omsider er naaede frem til en Spalte og af det nedstyrtende Vand revne med ned i Jættedybet, hvor de saa af de skummende Vandhvirvler er blevne kjørte saaledes omkring i „Gryden", at de ikke alene selv har faaet slidt alle fremstaaende Kanter bort, men tillige ved deres evindelige Kjøren rundt bidraget til Kjedlens bestandig voxende Udhuling.

Efter Vandets forskjellige Fald er Jættegrydernes Form ogsaa blevne forskjellige. Nogle af dem er regelmæssig og glat afrundede saa vel i Bunden som paa Siderne, og andre spiralformigt snoede. Den største af dem, der tillige er den smukkeste og mest regelmæssige, er henved 30 Fod dyb og 25 Fod i Gjennemsnit. Man kan af dette Omfang samt af de mandshøje Rullestens Størrelse danne sig et Begreb om, hvilke mægtige Naturkræfter, der her har arbejdet.

Efter Istidens Ophør fyldtes Kjedlerne med nedskyllet Grus, forvitrede Klippedele o. s. v. og blev lidt efter lidt overgroede med Buske og Træer. Først for ganske faa Aar siden, nemlig i 1872, kom de ved et rent Tilfælde for Dagens Lys. Ejeren af Grunden vilde grave sig en Kjælder og fandt

derved en af Jættegryderne. Pladsen blev nu i de efterfølgende tre Aar nærmere undersøgt, hvorved den ene Gryde opdagedes efter den anden. Vel kostede det svedige Pander og adskillige blanke Francs at faa tømt og renset dem og at faa omdannet Pladsen til en Have med Snirkelgange og Springvand og med Broer over og Rækværk omkring Gryderne; men Ejeren er en fornuftig Mand, der til Gjengjæld forstaar at stille Krav ikke alene til Gjæsternes Beundring men ogsaa til deres Pengepung. Disse Gruber er sikkert blevne til sande Guldgruber for den driftige Spekulant, i det Adgangen til Haven betales med 1 Franc pr. Hoved.

Haven indeholder for øvrigt mange andre Seværdigheder. I dens nordøstlige Hjørne findes saaledes i en tarvelig, men smagfuld lille Bygning en naturtro, kunstfuld Fremstilling i ophøjet Arbejde (Relief) af Midtsvejts's storslaaede Natur. Paa en Forhøjning omtrent saa stor som et almindelig Sovekammergulv har en General Pfyffer efter 36 Aars møjsommelige Arbejde fremstillet (formodentlig i Papmaché) hele Alpenaturen med dens knejsende Bjærge, dens dejlige Skove, Søer og Floder, saaledes at den forholdsmæssige Maalestok for Bjærgenes Højde, Søernes Størrelse o. s. v., ligesom for de enkelte Punkters indbyrdes Afstand fra hverandre, skal være gjennemført med stor Nøjagtighed. Naturforholdene er yderlig anskueliggjorte ved fremtrædende Farver, saaledes at Bjærgenes Snetoppe er malede hvide eller graa, Søerne blaagrønne, Byerne med deres smaa knejsende Taarne og Spir røde, og saa fremdeles. Ved den ene Ende af Forhøjningen kan man ad nogle Trappetrin stige ned i en firkantet Fordybning i Gulvet og derfra i vandret Linje betragte den ejendommelige Naturfremstilling gjennem farvede Glas, der giver det hele et virkningsfuldt idealt Skjær.

(Sluttes i Nr. 18.)

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Fortsat).

Dagen efter gik to Mænd frem og tilbage uden for en af Dovers Kirker. Alle Vegne fra strømmede der Folk til Kirken, og af de Samtaler, Kirkegængerne førte med hinanden paa Vejen, var det let at mærke, at man denne Dag ventede sig noget særdeles af Prædiken. De to Mænd kom flere Gange forbi den aabne Kirkedør, og den ene gjorde et Forsøg paa lempelig at trække den anden med sig der ind.

„Nej, jeg vil ikke, Jan, jeg er ikke værdig dertil."

„Det er jo noget Snak, Arnoldson."

„Nej, det er ikke Jan, det er Alvor," sagde Smedden og rystede mørkt paa Hovedet. „Jeg vil først sone det, jeg bedrev hin Nat; jeg vil slutte mig til Geuserne og slaa et Slag for vor Tro og vort Fædreland . . . siden faar vi saa at se, hvordan det vil stille sig."

„Men du var jo nødt til at dræbe ham, den hyklerske Skurk!" udbrød Jan utaalmodig. „Han hug jo dig først."

„Det gjorde han," svarede Smedden, „det er nu vist nok. Men jeg havde ikke haft nødig at undlive ham; jeg kunde have snøret ham sammen med de Strikker, jeg havde i Lommen. Det var lige godt min egen Hævn, jeg fuldbyrdede, og det piner mig nu."

Jan trak paa Skulderen, som om han vilde antyde, at han var kjed af at tale mere om den Ting, men da Smedden ikke vilde betræde Kirken, mente Sømanden dog, det var bedst, han holdt ham med Selskab.

Alle de andre af vore Venner var derimod der inde, og med en Glæde, som alene den kan føle, der i Aaringer kun i Smug har turdet dyrke Gud paa den Maade, han anser for at være den rette, deltog de i Salmesangen. Da denne hørte op, kom en høj imponerende Skikkelse til Syne paa Prædikestolen. Hans Aasyn var fuldt af Højhed, hans Tale gribende og beaandet; det var Pastor Junius, som paa det kjendte og elskede Modersmaal gød Trøst og Haab til Fremtiden i sine landflygtige Trosfællers Hjærter.

Trange Tider oprandt for Nederlandene. Kong Filip vilde med Magt dæmpe de Uroligheder, som hans lovløse Undertrykkelser hist og her fremkaldte, og sendte sin Hærfører, Hertugen af Alba, dertil som Statholder. Strømme af Blod blev udgydte, og i Tusendvis flygtede Indbyggerne bort fra Landet, der syntes viet til Undergang.

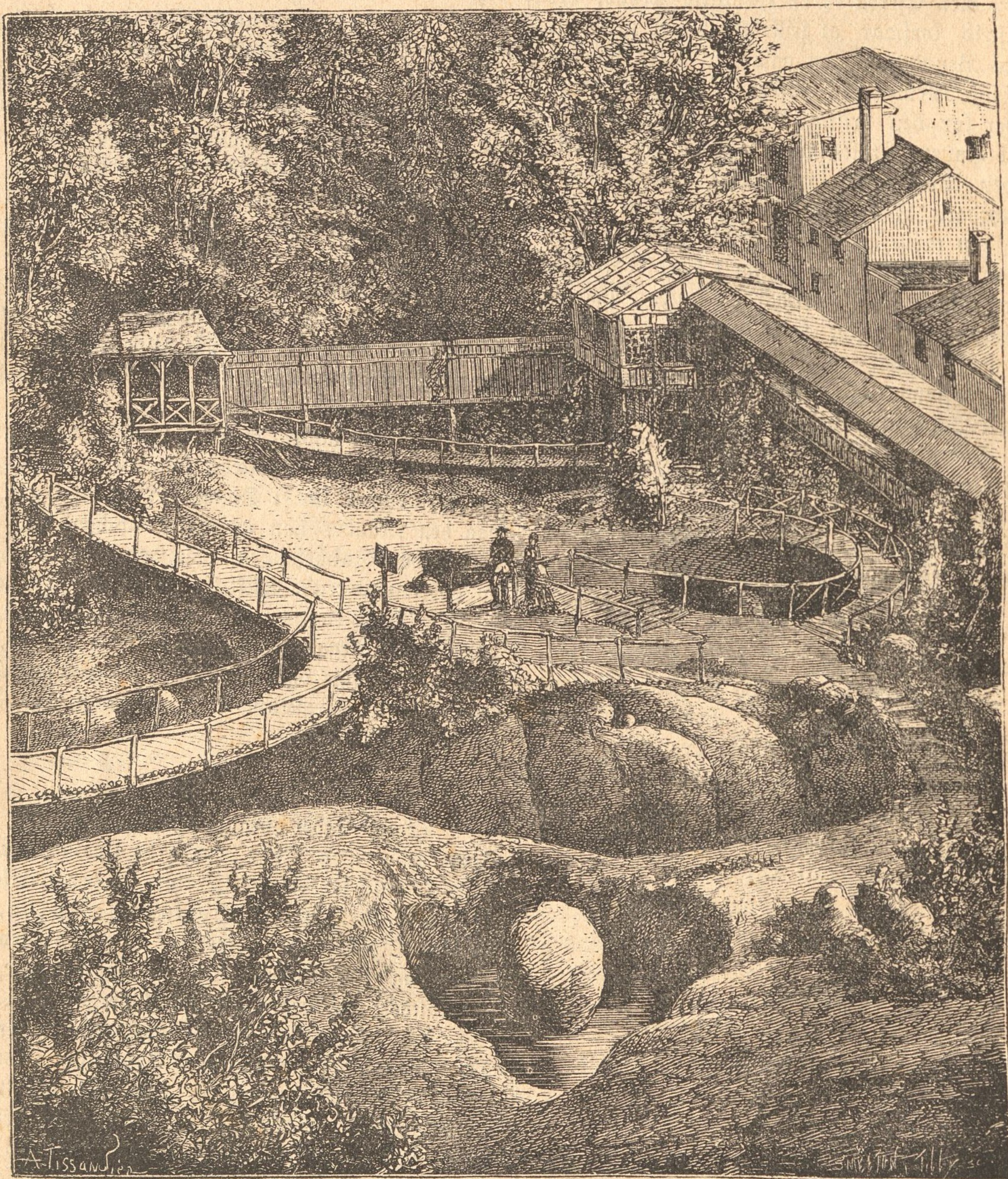
Da kastede Vilhelm af Oranien endelig Tærningerne og samlede sine Trosfæller under sin Fane, ligesom han ogsaa ved Hjælp af landflygtige Hollændere dannede en lille Flaade af velrustede Skibe, ved hvis Hjælp han endelig skulde faa Lykke til at sikre sit store Frihedsværk og for stedse jage Landets Tyranner ud over dets Grænser.

En Eftermiddag, nogle Aar efter den Dag, da de Venner, hvis vexlende Skæbne vi har fulgt gjennem denne Fortælling, var forsamlede i Kirken i Dover, stod et lille Skib for fulde Sejl ind mod Dovers Havn og kastede Anker paa Reden. Kort efter blev en Hækjolle firet ned og bemandet med

fem Personer, nemlig Villiam Franck, Jan, Arnoldson med hans Søn Viktor og Bogkræmmeren, hans Broder. Under Jans og Viktors kraftige Aaretag nærmede Jollen sig rask til Bryggen og blev fortøjet ved Broen.

„Lev nu vel indtil videre," sagde Villiam og sprang rask i Land. „Hils Fader og Lysken fra mig og sig dem, at jeg snart skal være hos dem."

Dermed skyndte han sig ind i Byen, medens de andre saa efter ham med et smilende Blik. De

Gletscherhaven ved Luzern.

vidste, at han tog den lige Retning til Floris Francks Hus, og at han der vilde blive modtagen med jublende Glæde af sin unge indtagende Brud Nina Franck. Om faa Dage skulde deres Bryllup fejres i Dover.

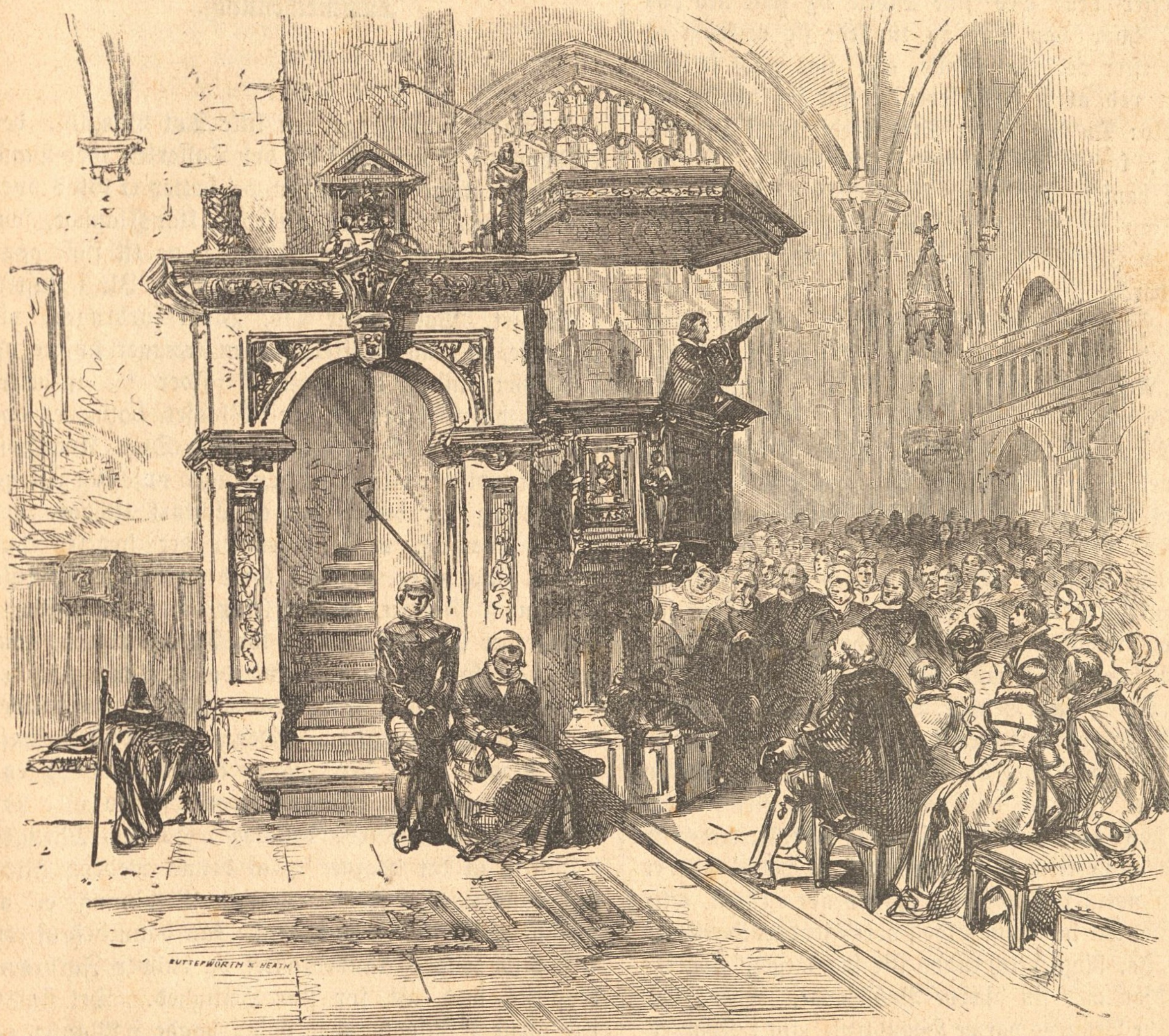
De andre steg nu ogsaa i Land og tog Vejen op gjennem Dovers Gader. Smedden gik ved Siden af Jan og saa sig om med et forstemt Udtryk i Ansigtet, der ikke undgik hans Kammerats Opmærksomhed. Da de gik forbi den Kirke, uden for

hvilken Smedden i sin Tid havde vanket om, pint af Samvittighedsnag, sagde Jan:

„Gaar du nu igjen og plager dig med Munken, gamle?"

„Med Munken? Nej," svarede Smedden og daskede sig paa Armene, „jeg tænker paa min stakkels gamle, som jeg lod blive ene tilbage i dette fremmede Land, Gud glæde hendes Sjæl i Himmerig . . . hun var en god og trofast Kone!"

„Det var hun," sagde Jan og nikkede eftertrykkeligt. „Men hvad nu det anbelanger, at du rejste fra hende, saa havde hun det jo godt hos Kjøbmanden — det skrev hun jo stadig, ved du . . . Og at hun lod Ankeret falde, mens du var borte," lagde Jan trøstende til, „det var jo hverken af Sorg eller Nød, men hvad jeg vil kalde efter en Naturens Orden . . . Begravelsen var pæn i alle Dele, med Ligvogn og Følge og Tale ved Graven,

I Kirken.

rigtig fornøjelig."

„Ja, hvem der endda havde været med!" sukkede Smedden.

„Ja, men en kan jo ikke have baade i Pose og Sæk," indvendte Jan, „du krigede jo den Gang af al Magt der nede med Spanierne . . . Hvordan gik det ellers til, at du fik Kig paa Munken?" spurgte han for at aflede Vennens Tanker fra den Retning, de havde taget.

Smeddens Ansigt opklaredes og han svarede:

„Det var en Aftenstund, at vi drog forbi en lille Landsby i Nærheden af mit forrige Hjem, at vi saa en kroget Munk slæbe sig hen ad Vejen med en Stok i hver Haand. Pjaltet og ussel var han og udtæret som en Benrad, og Folkene grinte ad ham. Saa lettede han Hovedet og slog Hætten tilbage, og jeg kjendte det skumle Ansigt igjen, skjønt det kun var Skind og Ben. Det var Pater Reginus, som jeg troede død og begravet for længe siden. Han havde høstet Utak fra sine egne og gik nu ussel

og pjaltet og tiggede paa Vejen for at opholde sit sølle Liv. Men Skæbnens Haardhed havde ikke bøjet ham, hans Øjne var fulde af Had og Forbitrelse, og han gav sig til at udstøde Forbandelser over os med en Røst, saa hæs og pustende som en Blæsebælg. Vore Folk vilde have givet ham hans Bekomst, men jeg traadte dem i Vejen og sagde: „Lad ham gaa, Gud har mærket ham, for at han skal leve og komme til Eftertanke," og saa nøjedes de med at drille ham, til han i magtesløst Raseri slog efter dem med sine Stokke og sank ned paa Vejen, hvor han laa og tumlede sig omkring og hylede efter os. Jeg følte mig lige godt lettet i Sindet ved at se ham levende, for jeg tænkte ved mig selv: Du har været Strafferedskabet i Herrens Haand; kanske den Usselhed, han lever i nu, kan bringe ham til Anger og Fortrydelse."

Jan indlod sig ikke paa at udtale nogen Mening om Sandsynligheden af et saadant Resultat, men svarede kun:

„Han har fortjent sin Skæbne, den skinhellige Slyngel. Saa du ham ellers ikke siden?"

„Nej, siden har jeg ikke set ham. Kanske lever han ikke mere."

Man var nu naaet til et Hus, paa hvis Væg der med store Bogstaver stod malet „Karl van Mulers Bogtrykkeri", og Viktor satte den blankpolerede Dørhammer i Bevægelse, saa det gav Gjenlyd i hele Huset. Strax efter blev Døren aabnet, og Klokkespilleren viste sig paa Tærsklen. Han saa rask og ungdommelig ud, og da han fik Øje paa vore Venner, lyste hans Ansigt af Glæde.

„Ej, ej, kjære Venner, Velkommen, Velkommen!" udbrød han og rakte dem begge sine Hænder i Møde. „Hvor det vil blive en Glæde for Karl og Lysken at se eder! Og du, min gamle Ven fra Gent," vedblev han og trykkede hjærtelig Bogkræmmerens Haand, „hjærtelig velkommen skal du være! Det er mig en uventet Glæde at se dig levende og frisk, efter at Rygtet har ladet dig falde i vore Fjenders Hænder."

„Ja, Rygtet løj endda ikke saa meget," svarede Arnoldson med sin djærve Basstemme, medens han besvarede Vennens varme Haandtryk, „for i Spaniernes Vold har jeg været, og Blødheden af Pinebænkens Leje har jeg ogsaa prøvet, men takket være disse brave Venner, slap jeg fra dem endnu en Gang."

„Saa har du da opgivet din farefulde Boghandel?"

„Nej, nej!" udbrød Arnoldson og lo, „en Soldat som jeg dør paa sin Post, men svigter den ikke. Tvært imod kommer jeg for at forsyne mig med en ny Ladning Bøger hos din vakre Svigersøn, ligesom jeg ogsaa bringer ham nyt Manuskript fra Pastor Junius."

Klokkespilleren rystede betænkelig paa Hovedet; han havde svært ved at forstaa den Frejdighed, hvormed Vennen trodsede Pinsler og Død.

„Men kom nu indenfor," sagde han og aabnede Daglistuedøren for dem. „Jeg skal strax underrette Karl og Lysken om eders Komme."

(Sluttes).

Lidt om Luften, dens Egenskaber og Sammensætning.

II.

Naar man lægger en lille Tot Bomuld, der er dyppet i Spiritus, i en dyb Tallerken med Vand og derpaa tænder Bomulden og sætter et Glas over den, vil den strax brænde med en klar Flamme, som dog efterhaanden bliver svagere og til sidst gaar aldeles ud, naar der ikke findes mere Ilt i Luften i Glasset. Paa samme Tid, Ilten forbruges, vil vi da se, at Vandet efterhaanden trænger højere op i Glasset, indtil det omsider fylder $^1/_5$ af dette. Luften, der fra først af var i Glasset, dannedes oprindelig af en Del Ilt og fire Dele Kvælstof. Vandet indtager efter Forbrændingen nøjagtig Iltens Plads, og der bliver kun en Luftart tilbage, der kaldes Kvælstof, et Grundemne, der hverken har Farve, Lugt eller Smag. Hvis vi bringer et lille Dyr ind i Glasset, vil det strax dø, fordi Luften i Glasset er lige saa skadelig for Indaandingen, som den var for Forbrændingen, da den mangler det nødvendige Vilkaar for Vedligeholdelsen af Livet og Ilden, nemlig Ilten. Denne Luftart har faaet dette Navn, fordi den kvæler ethvert Dyr og enhver Forbrænding. Uagtet Kvælstoffet alene har denne Egenskab, findes det dog i saa stor Mængde i Luften, at det udgjør $^4/_5$ af denne, medens Ilten kun danner $^1/_5$. Dets vigtigste Betydning er at fortynde Luften, thi hvis denne kun dannedes af ren Ilt, vilde baade Aandedrættet og enhver Forbrænding ske med alt for stor Heftighed. Det findes ikke alene i Luften, men ogsaa baade i Planter og Dyr og er en vigtig Næring for disse.

Enhver af Læserne har vistnok lagt Mærke til, at naar et Kar med Vand sættes i fri Luft, vil Vandet efterhaanden svinde bort, om Karret end er nok saa tæt. Vi kan let se, at Vandet svinder, men vi kan dog ikke se det gaa bort. Det samme sker ogsaa, naar vi hænger vaadt Tøj ud i Luften; Vandet gaar efterhaanden bort fra dette, og Tøjet bliver tørt. Hvad er der da bleven af Vandet? Det er vel gaaet bort af Karret og Tøjet, men det er dog ikke forsvundet. Det har kun faaet en anden Form og skiftet Opholdssted. Før var det nemlig

i Karret eller Tøjet, nu finder vi det derimod i Luften. Ved dennes Indvirkning faar Vandet efterhaanden en luftformig Skikkelse og stiger op i Luften som en usynlig Vanddamp; dette er altsaa Grunden til, at vi ikke kan se det gaa bort. Vi siger da om Vandet, at det fordamper. Luften er i sig selv ganske tør, men den har en stærk Tilbøjelighed til at indsuge Fugtighed, og ved dens Indvirkning forandres stadig store Masser af Vand til Vanddampe. Mængden af disse er dog ikke stadig den samme i Luften. Jo varmere Luften er, desto mere tør er den tillige, og desto stærkere søger den at indsuge Vandet, saa at Fordampningen af dette altsaa tiltager med Luftens Tørhed. Det er derfor let at forstaa, at Mængden af Vanddampene maa staa i et nøje Forhold til Varmen. Nærværelsen af Vanddampene i Luften er af stor Vigtighed for alt Liv. Planternes Blade sender stadig Vand til Luften som en usynlig Vanddamp. Fra vort eget og fra Dyrenes Legeme afgives ligeledes Vand til Luften, dels ved Udaanding (naar det er koldt, kan vi tydelig se de Vanddampe, som vi udaander), dels gjennem Huden, enten som en synlig Sved eller som usynlige Vanddampe, der trænger ud gjennem den Mængde smaa Aabninger eller Porer, som findes i Huden. Hvis Luften var aldeles blottet for Fugtighed, vilde Vandet fordampe meget hurtigere fra Planternes Blade, end det kunde blive erstattet fra Jorden, og disse vilde da snart visne og dø. Huden paa os og paa Dyrene vilde skrumpe ind og udtørres, det samme vilde ske med Lungerne, og alt Liv vilde efterhaanden ophøre. Vanddampene er altsaa nødvendige til Vedligeholdelsen af vort eget, Dyrenes og Planternes Liv.

De Vanddampe, som efterhaanden samles i Luften fra Vandet, Menneskene, Dyrene og Planterne, bliver ikke stadig i denne, men kommer atter Jorden til gode som Dug, Taage, Regn, Hagl eller Sne. Enhver af Læserne har vistnok lagt Mærke til, at naar man sætter et Glas koldt Vand ind i en varm Stue, bliver Glasset vaadt udvendig, og at Vinduesruderne i et opvarmet Værelse bliver duggede eller vaade paa den indvendige Side, naar det er koldt ude. Grunden hertil er, at Vanddampene i Luften i Værelset bliver fortættede ved at komme i Berøring med det kolde Glas eller den kolde Rude. Paa samme Maade gaar det ogsaa til i Naturen. Naar Solen om Eftermiddagen er forsvunden fra vor Synskreds eller er „gaaet ned", som vi siger i daglig Tale, formindskes dens opvarmende Kraft. Luften modtager da paa samme Tid Varme fra Jorden ved Udstraaling, hvorved dennes Overflade og alle Gjenstande paa den bliver afkølede. Jo mere klar og stille Luften er, desto større er Varmeudstraalingen og derfor ogsaa Afkølingen. Er Luften derimod fuld af Skyer, standser disse den udstraalede Varme og kaster den atter tilbage til Jordens Overflade, hvorved denne hindres i at blive stærkt afkølet. Naar Afkølingen er stærk, vil den fortætte Vanddampene i Luften, og disse sætter sig da som smaa gjennemsigtige Vandperler paa alle afkølede Gjenstande paa Jorden og danner herved Duggen, der er til saa stor Vederkvægelse for Planterne. Duggen er altid stærkest i de klareste Nætter. Hvis Jordens Overflade afkøles under Frysepunktet, før Vanddampene fortættes, bliver Duggen til Rimfrost, som altsaa er frossen Dug. Paa Grund af deres Lethed stræber Vanddampene fra Jorden at stige i Vejret, men da Luften er koldere højere oppe end nede ved Jordens Overflade, fortættes de og danner Skyerne paa Himlen; disse er altsaa kun fortættede Vanddampe. Naar Luften er saa kold, at dens Fugtighed bliver fortættet i Nærheden af Jordens Overflade, kalder vi denne Fortætning Taage. I varme Lande svæver Skyerne meget højere oppe i Luften end i de kolde; thi i de første Lande er Luften først i en betydelig Højde saa kold, at Vanddampene kan blive fortættede, medens den i de kolde Lande allerede i en langt ringere Højde er kold nok til at kunne fortætte dem. I de højere Egne af Luften bevæger der sig stadig Strømme af varm Luft fra Syd mod Nord og kolde Strømme i omvendt Retning. Naar to saadanne Strømme, der altsaa har en forskjellig Varmegrad, begge mættede med Fugtighed, mødes, vil de blive blandede sammen. Da de ikke kan bære alle de Vanddampe, som indeholdes i dem begge, fortættes disse og falder ned paa Jorden som Draaber, og saaledes opstaar Regnen. Naar Regndraaberne paa deres Vej ned til Jorden kommer til at passere gjennem et meget koldt Luftlag, fryser de og bliver til Hagl. Sneen fremkommer derved, at de smaa Vandblærer, som danner Skyerne, fryser, før de har antaget Form af Draaber. Læserne vil heraf let indse Grunden til, at vi om Sommeren faar Regn og en sjælden Gang Hagl, om For- og Efteraaret Regn og ikke saa sjældent Hagl og om Vinteren især Sne.

Den Vandmasse, som Jorden modtager i Form af Regn, Hagl eller Sne, fordamper atter for en stor Del, stiger op i Luften som Vanddampe og falder atter ned fra Luften; paa denne Maade danner altsaa den opstigende og nedfaldende Vandmængde et stadigt Kredsløb. Regnens vigtigste Nytte bestaar deri, at den gjør Jorden frugtbar og bidrager til alle de levende Væseners Ernæring, men den gjør ogsaa Nytte paa en anden Maade. I det den falder ned paa Jorden, medtager den nemlig saadanne Dunster fra Luften, som er skadelige for Mennesker og Dyr, men som kan bidrage til Planternes Ernæring. Dette er Grunden til,

at Luften altid er mere frisk og behagelig at indaande efter en nylig falden Regn.

De fire omtalte Stoffer: Ilt, Kvælstof, Kulsyre og Vanddampe, danner de vigtigste Bestanddele af den atmosfæriske Luft. Denne indeholder foruden disse endnu mange andre Stoffer, som dels dannes i Luften selv (som Ozon og Salpetersyre) og dels som Dampe stiger op fra Jorden (f. Ex. Amoniak og Svovlbrinte). De Dampe, som Jorden opsender, opstaar dels ved Forraadnelsen af Planter og Dyr, ved Forbrænding i Luften af utallige Stoffer, dels stiger de op fra Sumpe, Vulkaner og fra Havet. Alle disse Dampe, som har en flygtig og gasagtig Beskaffenhed, gribes af Vinden og blandes ved denne med Luften. Da de undertiden er til Stede i stor Mængde, vilde Luften let blive skadelig at indaande, hvis ikke Regnen, som før nævnt, udvaskede og rensede den. Paa denne Maade hindres alle skadelige Dunster i stadig at hobe sig sammen, og Regnen gjør altsaa Tjeneste som en Slags Regulator i Luften.

Af denne lille Skildring vil Læserne let kunne indse, at Luften ikke er saa ganske simpel, som den ser ud for os. Den indeholder mange forskjellige Bestanddele, og der foregaar daglig mange Ting i den, som det nok er Umagen værd at lære lidt nøjere at kjende.

Bognyt.

„Fra Jylland" af Emanuel Henningsen. Af Pressens rosende Anmeldelser om denne Bog anføres her følgende af „Lol. Falst. Stiftstid.": „Vore Læsere ville mindes de to Fortællinger „Fra Laaland", der ifjor blev udgivne af samme Forfatter, og det nærværende Bind, der indeholder to Fortællinger, „Vinter og Vaar" og „Efterslæt", hævder ikke alene sin Plads ved Siden af hint, men staar i adskillige Henseender over det. Henningsen er en af de betydeligste af de yngre Skolelærer-Novellister, og hans Fortrin — navnlig hans friske Humor — træder i nærværende to Fortællinger frem paa en meget fordelagtig Maade. Handlingen i den første Fortælling foregaar blandt en Samling godt fremstillede jyske Proprietærer og drejer sig væsentligst om en ung Pige, som for at redde sin Fader, der har Kassemangel, gifter sig med en lav Karl, der til sidst falder som Offer for sin egen Nederdrægtighed, men ved Siden af denne Skildring faar vi en overstrømmende Fylde af godt tegnede Karakterer, først og fremmest den glimrende Mühlbach, der „holder Ærens Fane højt"; Henningsen har her skabt en selvstændig komisk Figur, der, om end den maaske i enkelte Stykker kan være vel overdreven, dog gjør et uimodstaaligt komisk Indtryk. En original Figur er ogsaa den fiffige Schrøder, som i „Efterslæt" har sin egen Historie, der navnlig indeholder en morsom Skildring af den Forfærdelse, der griber hans Pige, da han vil have hende til at følge den franske Smag med at lave Ragout paa Frøer."

Smaating.

Et Overfald. En Mand havde været i Byen og drukket vel meget; imidlertid kom han dog til Hest og skulde ride hjem. Nogle lystige Fyre, der vilde have Løjer med ham, omringede ham paa Vejen, lod, som om de plyndrede ham, og satte ham bagvendt paa Hesten. Denne gik nu rolig hjem med sin Herre, men da den kom ind i Gaarden, kom hans Kone ud for at tage imod ham og blev ikke lidt forundret ved at se ham saaledes. „Ak," jamrede Manden, „jeg er bleven udplyndret af Røvere, og saa har de Slyngler oven i Kjøbet hugget Hovedet af min stakkels Hest."

Fiffigt. En Mand var i Besøg hos en Ven. Da han om Aftenen vilde gaa hjem, regnede det ganske forfærdeligt, hvorfor hans Vært bad ham om at blive Natten over og gik ud til sin Kone for at bede hende om at lave Gjæstekammeret i Stand til ham. Da han kom ind i Stuen igjen, var den anden forsvunden, men efter nogen Tids Forløb kom han drivvaad igjen. „Undskyld," sagde han, „jeg var bange for, at min Kone skulde blive ængstelig for mig, naar jeg blev ude; jeg var derfor hjemme for at sige hende, at jeg ikke kom før i Morgen."

Kunde misforstaas. En Mand havde kjøbt et Par Stude, som han vilde have med sig hjem, og vilde derfor kjøre med Godstoget. En Bekjendt, der skulde med Persontoget, spurgte ham, om han ikke vilde med. „Nej," svarede han, „det Tog tager ingen Stude med."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en dansk Konge og hans Dronning: En By i Tyrkiet — en Flod i Tyskland — en By i Danmark — en By i Holland.

J. M.

Firkantet Rød. Af 4 E, 3 A, 3 N, 2 B, 2 K, 1 G og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første kan fyldes med alle Slags Sager;
paa andet en Tur man sig ofte tager;
det tredje kan Hestene hæmme i Løbet;
det fjerde har Børnene alt i Svøbet.

S.

Bogstavgaade.

Har du til Examen faaet
Karakteren 2 og 3,
er det vel til Pas dig gaaet,
4—5 du vil maaske,
Stilles du som Offer frem
for et 4—2—6—5,
er du kun et 6—2—4,
hvis du vil for dette gire.
2—3—4—5 og 6
staar for hele som en Hex,
skjønt den selv er hele, skal
den dog spottes, hades drilles
og i Gabestokken stilles,
naar den ses i Skovens Hal.

Opløsninger fra Nr. 15.

paa den geografiske Gaade:

K i e **l**
N i b **e**
U r **i**
D r ø b a **k**

paa den firkantede Rød:

A P O L
P O N Y
O N D E
L Y E T

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A C Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 17.

Søndagen den 23. Januar 1881.

Testamentet.

Fortælling af Andreas Beiter.

> Med tørre Taarer
> Tøk vil græde.
> Edda.

Den gamle Ole Pallesen i Lønborg var død efter nogle faa Dages Sygeleje, og det var en Begivenhed, som havde bragt mangfoldige Gemytter i Bevægelse. Det var nemlig at vente, at han havde efterladt sine Slægtninge en betydelig Arv til Deling, saa hans Død kunde nok volde Sindsrørelse og vække Forhaabninger, eftersom det kun var ham selv, der var gaaet bort, og ikke hans Formue; thi hvor uadskillelig denne end havde været fra hans Person, mens han levede, saa var dog nu enhver Forbindelse mellem ham og den løst. Det gaar med en Mands Penge som med hans Eftermæle: han maa efterlade dem begge her, naar han dør, og kan ikke tage dem med sig i Graven, hvilket sikkert er Gjenstand for mangen døendes bitre Beklagelser.

Hvor stor nu den omtalte Formue var, havde ingen nogen rigtig Vished om, thi gamle Ole var altid meget tilbageholden med den Slags Ting og indviede aldrig nogen i sine Hemmeligheder. Men man vidste, at han i de sidste Aar havde indladt sig paa meget vovelige Spekulationer og havde været heldig, ligesom man ogsaa vidste, at hans Handel og Værtshushold havde kastet godt af sig. Gaarden, som han beboede, havde han modtaget i en forfalden og forgjældet Tilstand, medens han nu ejede den kvit og frit. Det, man vidste, var altsaa meget og af overordentlig Vigtighed, men netop derfor var man færdig at forgaa af Sorg og Bekymring for at faa endnu mere at vide.

Gamle Ole, der var død som den rigeste Mand i Sognet, havde ikke haft andet at begynde med end et Par arbejdsvante Hænder, et godt Hoved og en lys, klar Forstand. Den sidstnævnte Egenskab skulde man dog ikke lettelig tiltro ham, thi han var en af disse „tørre" Jyder, som skjuler deres Kløgt og Snildhed under et temmelig enfoldigt Udseende. Hvor ofte blev ikke en Jøde eller anden snu Handelsmand, med hvem han kom i Berøring, overlistet af den ubetydelige Bondemand, der stod, som om han ikke kunde „tælle til fem", medens han i Virkeligheden med den fødte Handelsmands klare, skarpe Blik overskuede Sagen. Tilsyneladende forsigtig og bange for at vove sig for langt ud, tøvende og betænksom, stod han da og drævede, firede og halede saa længe, til han havde faaet sin Modpart der, hvor han netop vilde have ham — saa slog han til, hurtig som et Lyn, og tog sig bag efter et billigt Grin, naar Handelen var usædvanlig fordelagtig.

Men til at drive Handel hører der ikke alene Dygtighed, men ogsaa — og fornemmelig — Held. Det gaar dermed som med Kortspillet, hvor det først og fremmest kommer an paa, om man har gode Kort paa Haanden, thi er dette ikke Tilfældet, saa kan selv den dygtigste Spiller tabe. Og for Ole Pallesen havde Omstændighederne en Tid lang været ugunstige, saa han i en Række af Aar havde ondt ved at holde Forretningen gaaende. En Gang var han lige ved at blive reven over Ende, men han blev dog „hængende" ved Gaarden. Med Forsigtighed arbejdede han sig efterhaanden op, og det skred i nogen Tid jævnt fremad; da saa den gode Tid kom, forstod han til Gavns at benytte den og svang sig i Løbet af nogle faa Aar op til at blive en rig Mand.

Mærkeligt nok forstod han ikke den ædle Kunst at skrive, men førte desuagtet selv sine Handelsbøger. Han besad en ganske forbavsende Hukommelse, der

tillod ham at fastholde de ubetydeligste Ting i Erindringen, men naar han alligevel noterede, saa benyttede han sig af en ganske særegen og original Methode. Han gjorde nemlig i Bogen en Afbildning af vedkommende Gjenstand. Selvfølgelig kunde det da hænde, at der en Gang imellem kom lidt Forstyrrelse i Regnskabet, naar en Tegning ikke var tilstrækkelig tydelig udført. En Dag kom der saaledes en Mand, som vilde betale sin Gjæld. Ole Pallesen ser efter i sin „Hovedbog". — „Her er en Oxe," siger han, „her er en Skovl og her en Sødmælksost . . ." — „En Ost? Den ved jeg ikke af, at jeg har faaet." — „Ja holdt nu, undskyld!" sagde den gamle, „det er ogsaa en — Slibesten." — Han havde ved nærmere Eftersyn opdaget et Hul midt i Tegningen af den formentlige Ost!

Ole Pallesen var Pebersvend og i flere Henseender en Særling, der maaske aldrig vilde have plejet Omgang med nogen, om han ikke for Forretningens Skyld havde været nødt til det. Med sine talrige velhavende Slægtninge kom han ikke godt ud af det, thi de havde tidligere bestandig set ham over Hovedet, hvilket han ikke glemte, da de siden, efter at han var kommen paa den grønne Gren, søgte hans Selskab. De blev da behandlede med Kulde og den yderste Mangel paa Forekommenhed, hvilket dog ikke hindrede dem i, som Arvinger i Haabet, at behandle ham med al mulig Venlighed og Imødekommen, skjønt han undertiden kunde snærre slemt ad dem og komme med Spydigheder og bidende Bemærkninger. De af Familien, som især gjorde ham til Gjenstand for deres Opmærksomhed, var de giftefærdige Piger og unge Enker, og Ole kunde nu med største Lethed til Rækken af sine øvrige fordelagtige Forretninger have føjet den: at gjøre et rigt Parti. Men er det end muligt, at Tanken derom er opstaaet i hans spekulative Hjærne, saa er det dog sikkert, at den lige saa hurtig er bleven forkastet igjen, thi han var en afgjort Kvindehader, i hvis Øjne det at gifte sig var den største Taabelighed, som tænkes kunde. Det sagde han tit og ofte til sin Avlskarl, Søren Pallesen, den eneste af hans Slægtninge, som han kunde lide, og som havde været hos ham i en Aarrække og trolig hjulpet ham med Raad og Daad, baade i den daarlige og den gode Tid. Hvor tilknappet og sær gamle Ole end var mod andre — mod Søren var han det ikke, ham viste han ikke alene megen Tillid, men var endog hans fortrolige Ven. Der var kun et Punkt, hvori de til en Tid ikke havde stemt rigtig overens, nemlig i deres Mening om Kvinderne, men efterhaanden var Søren — i det mindste tilsyneladende — bleven af samme Mening om den Sag som den gamle, hvilket denne i høj Grad glædede sig over.

Og dog var han netop, hvad den Sag angik, mindst aabenhjærtig mod Søren, og hverken denne eller nogen anden fik det mindste at vide om Grunden til det nævnte Had. Var det maaske en hemmelig Sorg, som havde gjort ham saa bitter, en forsmaaet Kjærlighed? Ingen kan sige det. Men da han laa paa sin Dødsseng, vendte han sig endnu en Gang mod Søren, som sad paa Sengekanten, trykkede hans Haand til Afsked og sagde med brudt Stemme: „Søren! — jeg siger dig — gift dig aldrig — aldrig, siger jeg! — Det er en falsk — en jammerlig Slægt!"

For Resten tog han Døden med Ro, som enhver anden Begivenhed, en Forretning; i hvert Tilfælde saa det saaledes ud. Lige til det sidste vedblev han at træffe Bestemmelser, vedrørende Bedriften, og afsluttede en Kreaturhandel, nogle faa Timer før Aanden forlod ham. Er det virkelig Sløvhed og Ligegyldighed for Døden, der viser sig hos saadanne Naturer? Det er ikke godt at vide.

Saa kom Jordfæstelsen, og der var et talrigt Ligfølge. Alle Slægtningene havde indfundet sig, selvfølgelig klædte i Sørgedragt, men dette var da ogsaa det eneste hos dem, der tydede paa Sorg. Den kunde jo derfor godt være til Stede, thi heller ikke hos Søren viste der sig nogen Bedrøvelse, og dog var den der. Han sørgede dybt og inderligt over den afdøde, hvem han virkelig havde holdt af, trods hans Særheder, og hvem han nu bittert savnede, i det han med Taknemmelighed tænkte paa, hvad han havde været for ham, den fattige, forældreløse og venneløse Karl.

Hans Stilling var nu ikke ganske den samme som før. Som den, der havde staaet den afdøde nærmest og efter al Rimelighed en af de mest begunstigede Arvtagere, fik han i Slægtningenes Øjne et Værd, som de ikke tidligere tillagde ham, og han kunde paa Begravelsesdagen tydelig mærke deres forandrede Sindelag. De store Bønder af Familien, Jakob i Laustrup, Terkel i Vostrup og Per Krænsen i Bøel tog ham til en Side og indlod sig i Samtale med ham, i det de søgte at faa Oplysninger om den gamles Forhold og om Testamentet, men hvad dette sidste angik, kunde han ikke tilfredsstille deres Nysgjerrighed, da han selv ikke vidste noget.

„Det er da underligt, at du slet ikke fik Besked om den Ting," sagde Terkel.

„Ja, det var en sær „Gebulgthed"," gav store Jakob sit Ord med i Laget, i det han udblæste nogle vældige Røgskyer af sin Merskummer, „men hva' Fa'en! han var jo en løjerlig Snegl, den gamle."

Sørens Ansigt farvedes af en Vredesrødme. „Jeg synes, du kunde gjærne lade ham have Fred

nu!" sagde han i en noget bitter Tone. „Han har vist ingen Fortræd gjort dig!"

Per Krænsen blinkede til Jakob.

„Nej det er s'gu sandt nok," sagde denne lidt flov, „men — æ — jeg mente det jo heller ikke paa den Maade, Søren. Men hvad jeg vilde sige, du faar da nok en god Skilling efter ham."

„Kan hænde."

Stemningen blev noget trykket, men til Held for Søren endtes den pinlige Samtale ved, at Mændene blev kaldte til Bords. En „hæderlig" Begravelse hos jyske Bønder ender nemlig med et stort Gilde, hvor det undertiden kan gaa temmelig lystigt til, naar den Mængde Brændevin og Punsch, som indtages, har gjort sin Virkning. Der er ofte kun liden Forskjel paa et saadant Gilde og et almindeligt Julegilde, og det er ikke saa besynderligt, thi Gjæsterne maa jo have noget at tage sig for. Medens de gamle spiller Kort og passiarer, søger de unge at more sig med en Leg eller en Sang, dog foregaar saadan Lystighed aldrig i selve Begravelsesgaarden. Saadan gik det da ogsaa her, og Søren var glad, da den larmende Forsamling omsider opløste sig, og han blev ene tilbage paa Gaarden, som han efter den afdødes Bestemmelse skulde bestyre, til Boet var skiftet.

Saa blev da alle Slægtningene tilsagte til at give Møde paa Herredets Tingstue, og hver kom med sine Ønsker og sine Forhaabninger. De ellers saa rolige og sindige Jyder mistede ved denne Lejlighed en Del af deres Ro, thi det var en over al Maade vigtig Sag, det gjaldt, og spændt Forventning var at læse paa alles Ansigter.

Herredsfogden aabnede det indholdsrige Dokument. Det var et fuldt lovformeligt Testamente, opsat og formuleret af en Prokurator, hvilket maatte anses for et stort Held, thi hvor godt gamle Ole end forstod at finde Rede i sine Optegnelser, saa er det dog i høj Grad usandsynligt, at Efterverdenen vilde have været tjent med et Testamente, skrevet — eller rettere tegnet — af ham selv. Men var Testamentet saaledes regelret og upaaklageligt med Hensyn til Formen, dets Indhold var ganske vist noget besynderligt. Det lød nemlig paa, at Søren Pallesen skulde arve det halve af alt, hvad den afdøde efterlod sig, men paa den Betingelse, at han giftede sig inden tre Maaneders, tre Ugers og tre Dages Forløb efter Testamentets Aabning. Efter den fastsatte Frist skulde Arvingerne atter samles, for af et Tillæg til Testamentet at erfare, hvad der siden var bestemt angaaende Formuen.

Hvilket Sindsoprør denne Meddelelse voldte, kan man omtrent tænke sig. Store Jakobs brede Ansigt blev om muligt endnu bredere, samtidig med at det aldeles skiftede Kulør og fra rødt gik over til graat. Rystende af Harme stak han og et Par andre Hovederne sammen og gav deres Følelser Luft paa en dæmpet, men derfor ikke mindre bidsk og arrig Maade, og paa Hjemvejen undslap der dem mangen drøj Ed af Forbitrelse over den gamle Særling, der saaledes havde narret dem. Efterhaanden blev de dog roligere i Sindet, i det de indsaa, at de endnu ikke burde opgive Haabet, thi den anden Halvdel af Formuen kunde jo endnu komme dem til gode. Den ene Halvdel var uigjenkaldelig tabt, thi Søren vilde selvfølgelig skynde sig med at opfylde den stillede Betingelse, mente de. Ellers maatte han jo være dum som en Torsk. De overvandt omsider sig selv saa meget, at de kunde give ham Haanden og ønske til Lykke med Arven, ja, Terkel gjorde det endog med al mulig Oprigtighed, thi han havde pludselig faaet den Ide, at Søren kunde være et ypperligt Parti for hans Datter Marie. Han kjendte dog Søren for godt til at turde gjøre ham et ligefremt Forslag derom, men talte med Datteren om Sagen, som fuldstændig vandt hendes Bifald.

Hun var en ganske kjøn Pige, men bekjendt for at være lidt skrap, og hun var nu allerede over den første blomstrende Ungdom. At blive Kone i en stor Gaard, og oven i Kjøbet med en saa rolig og spagfærdig Mand som Søren, hvem hun mente at kunne styre med Lethed, det var ret efter hendes Hoved, og hun gjorde sig al mulig Umage for at fange ham.

En berømt Digter*), der var en ganske mageløs Hjærtekjender, siger et Sted:

Med Smiger og Ros den hæsligste Kvinde,
som skabtes paa Jord, let Manden kan vinde,

og det er utvivlsomt sandt. Men hvor meget mere maa det da ikke være Tilfældet, naar Pigen er smuk og tækkelig. Søren og Marie blev virkelig ret gode Venner; han følte sig tiltalt af hende og var hende taknemmelig for den Venlighed, hun viste ham. Det var noget nyt og uvant for ham at blive vist en saadan Opmærksomhed af en smuk Pige, og han følte sin Forfængelighed i høj Grad smigret derved. Thi Forfængeligheden er nu en Gang alle Menneskers svage Side, og Søren var ingenlunde undtaget fra den almindelige Regel.

Men vil man nu end saaledes, ved paa rette Maade at appellere til den menneskelige Forfængelighed, i Regelen kunne opnaa, hvad man ønsker, saa kan der dog være Omstændigheder til Stede, som lader ethvert Forsøg strande. At det var saaledes her, vil vi siden faa at se.

*) Shakespeare.

Søren havde nogen Lighed med sin afdøde Onkel, var lidt indesluttet og et Stykke af en Drømmer, hvilket foranledigede, at han ofte, sig selv uafvidende, holdt Enetaler eller „tænkte" højt. Marie blev flere Gange Ørevidne til, hvad han saadan, i afbrudte Sætninger, stod og snakkede om, og hørte da til sin store Glæde, at han nævnede hendes Navn og det paa en Maade, som ikke kunde misforstaas. Det var klart, at han holdt af hende, og hun troede sig nu vis paa Sejren; dog maa det siges til hendes Ære, at hun ikke ledes af blot og bar Egennytte, thi hun havde virkelig fattet Godhed for den skikkelige Karl, hvis gode Egenskaber hun ingenlunde var blind for. Det undrede hende imidlertid, at Søren i deres Samtaler aldrig berørte Sagen, og hun havde undertiden ligesom en Følelse af, at han ikke forstod hende, thi Forholdet imellem dem vilde ikke ret antage den Karakter, som hun ønskede.

(Fortsættes).

Geusernes Flaade ved Dover.

De hjemløse.

Tidsbillede fra det sextende Aarhundrede.

Ved Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Vennerne fulgte hans Indbydelse, og strax efter vendte han tilbage med Karl og Lysken, hvilken sidste bar sin lille førstefødte, en rødmusset og kjøn Dreng, paa sine Arme. Atter blev der vexlet Velkomsthilsener, og Spørgsmaal og Svar krydsede hinanden i en broget Forvirring, indtil Sindene blev lettede for den overstrømmende Glæde, og en almindelig Samtale tog sin Begyndelse.

Der var meget at fortælle fra begge Sider, og meget at spørge om, og da Lysken efter en kort Fraværelse kom tilbage og førte Selskabet ind i Spisestuen, hvor Bordet bugnede under de bedste Retter, Huset mægtede at fremvise, blev den almindelige Stemning saa munter og festlig, og Synet

paa Fremtiden saa lys, at selv Klokkespilleren lod sig henrive deraf og ytrede:

„Saa I Geuserflaaden ude paa Reden? Prægtige Skibe og prægtige Folk! Nærmest Havnen ligger Briggen, som Broder Floris har udrustet, og som skal føres af Villiam; saa I den?"

„Ja vel saa," sagde Jan, „vi er da ikke Muldvarpe . . . Her sidder Højbaadsmanden om Bord paa Briggen „Lykken"," lagde han til med en vis Selvfølelse, i det han bankede sig selv paa Brystet, „og der sidder Understyrmanden Viktor Arnoldson, for ikke at tale om Proviantsforvalteren, forhenværende Smed Arnoldson. Om vi har set „Lykken"? Drollen . . . hm, jo, det var sært andet."

„Ja, kjære Venner," vedblev Klokkespilleren bevæget, i det han rejste sig med et Bæger Vin i Haanden, „Gud har sørget underlig for os hjemløse og bragt os i Havn, da vi troede alt Haab ude, og det bæres mig for, at han ogsaa vil sørge for vort arme Fædreland, der endnu sukker i Lænker.

Den lykkelige Stund.

Jeg har været svag og tvivlende over for det store Befrielsesværk, men nu tror jeg, det bærer frem mod Sejer, skal det end ske med dyre Ofre. En Skaal for vort elskede gamle Land der nede bag Havtaagen, en Skaal for, at det maa afryste sine knugende Lænker og vorde frit som før!"

Et rungende „Leve Nederlandene!" besvarede den gamles Skaal, og Bægrene stødte klirrende sammen, hvorefter de tømtes til den sidste Draabe.

Medens man saaledes jubilerede i Karl van Mulers velindrettede Hus, der bar synlige Spor af, at Ejeren var ved at arbejde sig op til at blive en velhavende Mand, sad Villiam og Nina sammen med Floris Franck, Tante Filippa og Margrete van Muler i Kjøbmandens smukt udstyrede Dagligstue og lagde Planer for Fremtiden. Tante Filippa og Margrete havde sluttet sig nøje til hinanden, og ved Sønnens Bryllup med Lysken Franck havde

Margrete indvilliget i at tage Bolig hos Kjøbmanden og gaa Tante Filippa til Haande ved Husvæsenet. Hendes lille Søn opholdt sig hos Karl, der sørgede for hans Undervisning og havde den Plan at uddanne ham som Typograf, naar han blev gammel nok dertil.

Tante Filippa var for et halvt Aar siden højtidelig gaaet over til den reformerte Lære. Hendes Tro paa Katolicismen havde faaet et Knæk ved de forhen fortalte Begivenheder; ved den daglige Omgang med Margrete van Muler fik hun lidt efter lidt Øjet op for Sandheden i den Lære, hun hidtil kun havde nævnet med Afsky og Medlidenhed, og hun blev nu en lige saa ivrig Protestant, som hun før havde været Katolik. En Middelvej laa ikke for hendes lidenskabelige Karakter.

Nu sad de, som sagt, alle der inde i Dagligstuen og talede sammen. Nina og Villiam sad Haand i Haand, og begges Ansigter var fulde af straalende Lykke.

„Som jeg har talt Dagene, til du kom!" sagde den unge Pige, i det hun fæstede sine klare Øjne paa den elskede med et varmende Blik. „Aldrig, syntes det mig, var Tiden saa lang, aldrig var mine Tanker ængsteligere. Hvad om nu Spanierne havde fanget dig og pint dig til Døde, hvad om Skibet var forlist, og du havde fundet din Grav i Bølgerne — disse Spørgsmaal plagede mig Dag for Dag."

„Daarlige Tanker for en Sømands Brud," sagde hendes Fader og rystede smilende paa Hovedet.

„Syndige Tanker, Broder!" udbrød Tante Filippa ivrig. „Mistillid til Guds Styrelse, Nina, det er Synd."

„O, Tante Filippa, tror du da ikke, at Gud var den, jeg søgte Trøst hos, naar mit Hjærte skjalv af Frygt?"

„Det er rigtigt," sagde Tante Filippa og nikkede.

Villiam indlod sig ikke paa at bebrejde sin Brud hendes Frygt, han trykkede kun hendes Haand fastere i sin, og hun læste i hans Øjne, hvor usigelig lykkelig han var ved at besidde hendes Kjærlighed.

I det samme lød der Larm af Trin ude paa Trappen, og med Gerard Franck i Spidsen kom hele Selskabet fra Karl van Mulers Hus ind ad Døren, hilst med et Udbrud af Glæde af alle de tilstedeværende. Floris Franck lod hente en mægtig Kande Vin op fra Kjælderen, og medens Vinen perlede i de blanke Sølvbægere, fejrede man Gjensynet i et muntert og hyggeligt Vennelag.

Faa Dage efter skred et anseligt Bryllupstog op gjennem Skibet i den Kirke, hvor Pastor Junius i sin Tid havde talt sine gribende Ord til den store Forsamling. Det var Villiam Franck, der viedes til sin Kusine Nina. Alle vore Venner saas i Brudefølget, iført deres bedste Puds, og særlig optraadte Jan Frieser med en Elegance, der syntes at gjøre ham halv fremmed for sig selv, thi han saa af og til ned ad sig med en vis Undren i Blikket og kneb sig derefter selv i Armen, som om han trængte til at overbevise sig om, at det ogsaa virkelig var Jan, der stak i al den fine Stads. Det havde været Floris Francks og Brudefolkenes Ønske, at Pastor Junius skulde have udført Vielsen, men under de nuværende Forhold havde det ikke været muligt for denne at give Møde.

En Uges Tid efter Brylluppet fulgte Nina sin Mand ned til Havnen. Ude paa Reden laa Geusernes Flaade klar til at afsejle, og midt i Flaaden hævede Briggen „Lykken" sine slanke Master op over de andre Skibe.

„Gud bevare dig, min elskede Husbond," hviskede Nina, da Villiam for sidste Gang tog hende i Favn, „han holde sig Haand over dig ved Dage og Nætter, i Fredens og i Kampens Stund!"

Han kyssede hende gjentagende paa den bløde bævende Mund, og de skiltes. Da Jollen med raske Aaretag førte ham ud mod Skibene, stod hun ved Bolværket, kæmpende med sine Taarer og vinkende til ham med sit hvide Lommeklæde.

Hen paa Eftermiddagen tordnede Kanonerne Skud paa Skud, den sidste Hilsen til Vennerne paa Strandbredden, Sejlene blev hejsede, og drevne af en frisk Brise stævnede Flaaden ud mod det aabne Hav, mod Fædrelandets Kyster — til Kamp og Sejer.

Kongelige Manerer.

Ved R. N.

Naar Negerkonger drikke, lader de altid Halvdelen af det, de drikke, løbe i Skjæget. De sætter megen Pris paa de heraf opstaaende Rendestene, og det anses for en Slags Flothed.

Kongen af Loango indtager sine Maaltider i to forskjellige Huse; han spiser i det ene og drikker i det andet. Børnene i Loango gaar altid nøgne. Saa snart de kan gaa, hænger man en lille Klokke om deres Hals, for at man med nogenlunde Lethed kan finde dem igjen, naar de er blevne borte, men Kongens Børn har to Klokker om Halsen.

Hos Tartarerne i Daghestan samler Prinserne sig i en Rundkreds ved Kongens Død. En Præst kaster derpaa et Guldæble ind imellem dem, og den, som det rammer, beklædes med den kongelige Magt.

Plinius fortæller, at visse Afrikanere havde en Hund til Konge, og at de fuldkomment underkastede sig dens Herredømme og dens Luner.

Paa Ceylon var det omvendte Tilfældet. Naar Undersaatterne talte til deres Konge, turde

de ikke betragte sig selv som Mennesker. I Steden for at sige: jeg har gjort det, sagde de: Benet af en Hund har gjort det. Spurgte Kongen: Hvor mange Børn har du? Svarede man: Dit Ben af en Hund har saa og saa mange Hvalpe.

Kongen af Monomotapa's Garde var to hundrede store Hunde, og han gik aldrig ud uden at være ledsaget af fem hundrede Gjøglere.

Efter Kongen af Congo's Kroning tiltaler en Adelsmand ham saaledes: „Du, som skal være Konge, bliv ikke tyvagtig, gjerrig eller hævngjerrig; bliv de fattiges Ven; brug Løsesummerne for Fanger og Slaver til Almisse; hjælp de ulykkelige; vær Religionen hengiven; stræb at holde Fred og Ro i Landet." Hele Forsamlingen kastede derefter Sand og Jord paa ham og raabte: „Du vil en Gang blive til Støv, skjønt du er Konge."

Før Spanierne erobrede Mexiko, maatte Kejseren strax efter sin Hylding begynde et Felttog og vinde en Sejer over Statens Fjender. Ved sin Kroning aflagde han Ed paa, at under hans Regering vilde der falde en passende Regnmængde, at Floderne ikke vilde bevirke Oversvømmelser, at Jorden vilde være frugtbar, og at Folk ikke skulde faa nogen Grund til at klage over Vejret eller Solen. Man mener, at den Ed var beregnet paa at foreholde Kejseren at regere med saa meget Maadehold og Visdom, at ingen kunde tilskrive hans Dumheder eller Udskejelser de Ulykker, som kunde ramme Nationen. De store Ulykker betragtedes nemlig den Gang som Straffe fra Himlen.

Kongen af Zinterne i Afrika var tidligere forpligtet til at tage sig selv af Dage, naar Lægerne ikke kunde helbrede ham, ja endog naar han blot manglede to Tænder, fordi man ansaa det for nødvendigt, at en Konge var uden Lyde.

Et stejlt Bjærg i Abyssinien danner paa sin Top en Slette, men Bjærget er saa stejlt, at man kun kan komme derop ved Hjælp af et Hejseværk. For tre hundrede Aar siden blev Kongens Brødre og Sønner forviste til denne Slette. De fik Bevogtere og Tjenere med sig, som dyrkede Korn og passede Kvæg for dem og anlagde en Have. Bevogterne behandlede dem med megen Strænghed, og det var umuligt for dem at modtage noget Budskab fra Omverdenen. Ved Kongens Død lod man hans Efterfølger komme ned, men de andre maatte blive, hvor de var.

Kongen af Monomotapa var omgivet af Digtere og Spillemænd, som sang Vers til hans Pris og kaldte ham Hersker over Solen og Maanen, Overtroldmand og Generaltyv.

Herskeren over Arrakan bærer Titel af Kejser af Arrakan, Ejer af den hvide Elefant og de to Ørenringe, og som Følge af denne Besiddelse Pegus og Bramas retmæssige Arving, Herre over Bengalens tolv Provinser og tolv Konger, der lægger deres Hoveder under hans Fodsaaler.

Kongen af Ava havde Titel af „Gud". Naar han skrev til en fremmed Hersker, kaldte han sig Kongernes Konge, hvem alle Mennesker skulde adlyde, saasom han var alle Guders, Himlens og Jordens Slægtning og Ven og den, hvem disse havde overdraget Bevarelsen af alle Dyr og Aarstidernes regelmæssige Rækkefølge, Solens Broder, Maanens og Stjærnernes Fætter, uindskrænket Herre over Ebbe og Flod, Konge af den hvide Elefant og de fire og tyve Parasoller.

Medens Kaptejn Sarris var i Mokka, modtog han et Besøg af Kongen af Rabaita paa Kysten af Abyssinien. Hans Majestæt kom aldeles nøgen ridende paa en Ko.

Sønnerne og Svigersønnerne af Kongen over Landene ved Sertos Bredder bærer, ligesom Kongen, en Hue af Pilekviste, og det er den eneste Prydelse, som adskiller dem fra de øvrige Negere.

Dronningen af Foulis vender aldrig sit Hoved og lægger aldrig Mærke til, hvad der sker bag ved eller ved Siden af hende, da dette vilde være under hendes Værdighed. Man maa tage sig i Agt for at gjøre nogen Støj, for ikke at friste hende til at se efter, hvad der er paa Færde.

Kongen af Dahomey bevogtes alene af Kvinder. Da Suelgrare havde Foretræde hos ham, saa han tre Kvinder, som holdt Parasoller over hans Hoved, og fire, som stod med Geværet paa Skulderen.

Naar Abyssinierne hører deres Konges Navn nævne, bøjer de sig og berører Jorden med Hænderne. Pater Lobo beklager sig over at have faaet Stokkeprygl i det Øjeblik, han skulde træde ind til Kongen. Da han spurgte, hvorfor man slog ham, svarede man, at Hofmændene var bevæbnede med lange Stokke for at lære Folk, at den abyssinske Nation er den tapreste af alle, og at man derfor maa ydmyges, naar man traadte frem for deres Konge.

Negerne i Loango titulerer deres Konge som Gud og Elementernes Herre. I Slutningen af December samles Folket og underretter ham om, at Landet trænger til Regn. Han afskyder da en Pil imod Himlen, og hvis det saa giver sig til at regne samme Dag, vedvarer Glædesudbrudene hele Maaneder.

Der gives Folkefærd, som lemlæster sig selv, naar deres Konge er bleven saaret. Kongen af Ethiopien paalagde sine Tjenere denne Forpligtelse, og hans Venner og Undersaatter opfyldte hans Ønske af Hengivenhed for ham. „Det er en Skam," sagde de, „at gaa godt, naar Kongen er halt, og at se med begge sine Øjne, naar han kun har et."

Almennyttigt.

Linoleum.

1 Pund Kolofonium (Harpix) og 1 Pund Linoljefernis opvarmes hver for sig og gives derpaa et Opkog sammen med 7 Pund fortyndet Ammoniaklud (Salmiakspiritus); denne Blanding opspædes dernæst med 7 Pund god Linoljefernis. Blandingen stryges paa stramt udspændt Lærred og der paadrysses fint Korkpulver ved Hjælp af en Sigte; denne Fremgangsmaade gjentages, indtil Tæppet har naaet den Tykkelse, man ønsker.

Anvisning til at lave godt Oljetøj.

Til Oljetøj bruges godt Bomuldslærred (ca. 40 Øre pr. Alen). Naar det er syet, tager man god kogt Linolje, vender Tøjet og gnider Linoljen godt ind paa den indvendige Side, derpaa vender man det igjen og giver det ligeledes paa den udvendige Side. Det rulles nu sammen, omsvøbes fast med et Stykke Sejlgarn og ophænges paa et skyggefuldt Sted, helst hvor der er Træk, saaledes at der kan sættes et Fad neden under for at opfange den Linolje, der drypper fra Tøjet, og som godt kan bruges igjen. Saaledes hænger nu Tøjet, til Linoljen er tørret saa meget ind, at det ikke drypper mere. Herpaa løses Baandet, og Tøjet ophænges udspændt, ligeledes i Skygge, indtil det er fuldstændig tørt.

Det smøres nu anden Gang, men kun udvendig og ikke for tykt, og naar det igjen er tørt, er det færdigt til Brug. Man maa passe, at det ikke bliver for medtaget, og smøre det, naar man kan se, at Oljen begynder at slides for nær af. Det er gavnligt, hvis det har været brugt, at skylle det godt af, før man smører det, da der ellers let kan være Smuds, som frembringer Ujævnheder. Man maa frem for alt aldrig hænge det i Sol- eller Kakkelovnsvarme, da det saa brændes og bliver skjørt. Man kan bruge en god Pensel til at paastryge Linoljen med.

A. L.

Bognyt.

Forlagsbureauets Haandlexikon. Under denne Titel har Forlagsbureauet i Kjøbenhavn nylig med 23de Hæfte sluttet Udgivelsen af en Bog, som sikkert vil være velkommen hos de mange, der ikke har Raad til at kjøbe det kostbare store Nordiske Konversationslexikon, men dog ofte føler Savnet af en let overkommelig Haandbog til at slaa op i, naar man ønsker Oplysning om mangfoldige Ting eller mangt et Begreb eller Fremmedord, som der ofte savnes Kundskab om i det daglige Liv. Artiklernes Udførlighed er selvfølgelig mindre, men deres Antal til Gjengjæld større end i Nordisk Konversationslexikon, og der er lagt særlig Vind paa at levere korte biografiske Notitser om danske og norske Mænd og Kvinder, hvis Navne er blevne bekjendte i en videre Kreds, enten i Kunsten, i Literaturen eller i det offentlige Liv. Det foreliggende Konversationslexikon er saaledes til Dels et Uddrag af Nordisk Konversationslexikon, fortsat til Nutiden, forsynet med Forklaring over fremmede Ord og Betegnelse af disses Udtale, samt forøget med talrige ny Artikler, saa at disses samlede Antal udgjør c. 40,000. Der foreligger saaledes her en særdeles nyttig Haandbog, hvori der er samlet en meget betydelig Kundskabsmasse, gjennem hvilken der gives Svar paa utallige i det daglige Liv under Læsning og i Samtale forekommende Spørgsmaal. Værket udgjør to svære Bind i stort Format, trykt særdeles tydeligt med en fin og tæt, men skarp Skrift, saa at Prisen, 50 Øre pr. Hæfte (i alt 11 Kr. 50 Øre), maa anses for at være overordentlig billig.

Smaating.

Formildende Omstændigheder. Dommeren: „Retten har dømt Dem for Indbrud til et Aars Fængsel, men i Betragtning af, at den paagjældende Kasse kun indeholdt Gjenstande af ringe Værdi, er Straffen bleven nedsat til sex Maaneder. Har De noget at sige til Deres Forsvar?" — Den Anklagede: „Aa, Hr. Justitsraad, hvis De vil tage i Betænkning, at jeg svinede mig saa grulig til, at jeg ikke en Gang havde et ordentligt Instrument — blot min Lommekniv og et gammelt Søm — og oven i Kjøbet efter to Timers Arbejde intet fandt, saa mener jeg, at man kunde ogsaa skjænke mig de sex Maaneder!"

Truffet. En Dreng havde stjaalet Lærred paa en Blegeplads for sin Moder. Skolelæreren tog ham i Forhør, og spurgte ham, hvor meget han havde taget. „40 Alen," lød Svaret. — „Det var dog vel groft," raabte Læreren og slog Hænderne sammen. — „Ja," svarede Drengen grædende, „jeg fik ogsaa Prygl, fordi jeg ikke havde taget noget finere."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Øer i Middelhavet: En By i Spanien — et historisk kjendt Bjærg i Asien — en Flod i Frankrig — en By i Forindien — en By i Rusland.

Fr. Nielsen.

Firkantet Nød. Af 4 E, 3 G, 2 A, 2 I, 2 K, 2 R og 1 N dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Den første man spiser baade blød og haard;
paa andet tripper om baade Lam og Faar;
hvor tredje mangled, der hjalp ikke fjerde,
selv om man som Mester ham kjende lærte.

Opløsninger fra Nr. 16.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Galata	S K A B
Oder	K A N E
Rødby	A N G E
Maastricht	B E E N

paa Bogstavgaaden: Fuglen.

Brevvexling.

J. P. P. i Gr. Løst Papbind med rød Shirtingsryg til „Husvennen" kan De godt faa tilsendt gjennem Bladets Expedition (frigjort mod Indsendelsen af 56 Øre). „Husvennen" indbindes i dette Bind hos Bladets Bogbinder C. Haastrup, Badstustræde 5 Kjøbenhavn, for 1 Krone. I stærkt Bind med forgyldt Læderryg for 1 Kr. 50 Øre.

R—s. De manglende Numre til Indbindingen af forrige Bind kan faas tilsendt à 10 Øre (+ 4 Øre til Porto) fra Bladets Kontor, saa vidt Forraad haves.

M. H. R—n. „Den ved sit Barn omvendte Fader" samt Digtene kan ikke bruges, hvorimod Gaader og Nødder for en Del vil blive anvendte.

Jens Jyde. Takker for den gode Mening — men Digtene kan ikke anvendes.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 18.

Søndagen den 30. Januar 1881.

Testamentet.

Fortælling af Andreas Beiter.

(Fortsat.)

Der kalder intet dog saa trylleriſk
de ſvundne Tiders Følelſer tilbage,
ſom Blomſterduft og gamle Melodier.
Oehlenſchläger.

Der var Julegilde for de unge hos Terkels. I den rummelige, men lave Storſtue gik det lyſtigt med Danſen, og de unge rørte Benene, ſaa det havde Skik, medens Munterhed og Livsglæde lyſte af deres Anſigter og lød i deres glade Latter og ſkjæmtende Ord.

Søren var der ogſaa, men han paſſede øjenſynlig ikke ret i det muntre Lag. Noget undſelig og forlegen ſad han paa en Bænk og ſaa til.

Man hvilede ſig efter en Dans, og medens nogle af Karlene ſtod omkring de i et Hjørne af Stuen ſiddende Spillemænd og drak Snapſe med dem, iſtemte et Par unge Piger en Viſe, der gik paa en ejendommelig ſørgelig Melodi og var digtet af en Bondepige. Snart ſang flere i Kor:

For mig har Verden ingen Glæde,
Naturen ingen Ynde mer,
min tunge Lod det blev at græde,
forladt i mine Lidelſer.
Naar Morgenſolen lifligt ſmiler,
mit Blik vemodigt hilſer den,
og Kummer paa mit Aaſyn hviler,
naar den forlader Himmelen.

Søren ſad ſtille med et drømmende Blik. Det var længe, ſiden han havde hørt denne Sang, der aandede den knugende Fortvivlelſe over en ulykkelig Kjærlighed. Hvilke Minder kaldte den ikke til Live hos ham, hvor tryllede den ikke den ſvundne Ungdomstid frem igjen!

Han vaktes af ſine Drømmerier, ved at Marie kom hen til ham.

„Naa Søren," ſagde hun, „du vil da give mig en Dans?"

Han ſaa paa den friſke, glade Pige, hvis Kinder bluſſede af den raſke Dans, hvori hun nylig havde ſvunget ſig. Hun var ſmuk og munter, og hendes glade Stemning indvirkede øjenſynlig paa ham.

„Jeg kan ikke," ſagde han halvt modſtræbende, „det er ſaa længe ſiden, at jeg har danſet. — Længe ſiden!" gjentog han ſom for ſig ſelv med en egen Betoning.

„Vær nu ikke ſær, Søren!" ſagde Marie dæmpet, „hør, nu ſpiller de en Vals! — kom, lad os gaa med!"

Sørens Kinder farvedes af en livlig Rødme. „O ja," ſagde han pludſelig med Liv, „den Vals glemmer jeg aldrig!" Han greb hendes Haand og førte hende i Danſen.

„Men du danſer jo godt, Søren!" ſagde Marie forundret, medens de ſvang ſig i den ſirlige Valſetakt. „Og jeg, ſom troede, at Du aldrig havde kunnet!"

Søren ſvarede ikke, men han danſede med Liv og Lyſt; hans Øjne ſtraalede, og hans Kinder bluſſede. Da Muſiken tav, ſvingede han endnu et Par Gange rundt med Marie og trak hende derefter med ned paa Bænken, hvor han blev ſiddende med Armen om hendes Liv. Deri var der nu ikke noget uſædvanligt, thi det var en gammel Skik, og de fleſte af Karlene ſad i ſamme fortrolige Stilling hos deres Piger, enten ved Siden af dem eller med dem paa Skjødet. Men noget paafaldende var der alligevel i Sørens Færd.

Han holdt Maries Haand i ſin, han drog

hende tæt op til sig, som greben af en feberagtig Bevægelse, og hviskede ømme Ord i hendes Øre: — „Marie, Marie, min egen lille Pige, saa har jeg dig da igjen! Nu skal vi aldrig mere skilles!" — „Søren!" sagde Marie, blussende af Undseelse, thi han havde talt saa højt, at de nærmeste kunde høre det, „for Guds Skyld, ti dog! — Eller — hvad mener du?" — „Hvad jeg mener?" gjentog Søren med forandret Stemme og som vaagnende op af en Drøm, — Han slap hende hurtig, sprang op og ilede ud af Stuen, medens man med Forundring stirrede efter ham. —

Imidlertid var Søren ilet ud og vankede urolig omkring ved Gaarden, kølende sin hede Pande i den kolde Nattevind. Han følte sig skamfuld over sin Særhed og turde ikke for alt i Verden vove sig ind i Dansestuen igjen. Sagte sneg han sig hen i Forstuen og fik fat paa sin Kaskjet og sin Frakke, hvorefter han skyndsomt forlod Gaarden.

Hans Hjærte bankede, og hans Tanker arbejdede. Alle de kjære Minder fra hans Ungdomstid stod saa levende for ham. Han mindedes, hvorledes han en Gang havde danset med Palle Mogensens Marie, hvorledes de mødtes og lovede hinanden Troskab. Og medens han nylig dansede, havde disse Minder saaledes hentryllet ham til en forsvunden Tid, at han rent glemte den nærværende og troede at favne Marie, sin Ungdoms elskede. Men ak! den skjønne Indbildning svandt, og den tørre, sørgelige Virkelighed blev tilbage.

Men den Gang! Ja, da var han den muntreste blandt de glade, da var hans Bryst opfyldt af Ungdomslyst og Frejdighed, og hele Livet laa lyst og smukt for ham. Men da kunde han ogsaa træde Dansen med Byens smukkeste og vakreste Ungmø, stolt og glad i Bevidstheden om, at han var den, hvem hun alene vilde tilhøre, og til hvem hun klyngede sig med en elskende Kvindes hele Tro og Tillid. Hvorfor skulde dog denne Lykke forstyrres, dette fagre Haab lægges øde!

Han havde løftet sine Øine for højt, thi han var kun en fattig Karl, og Marie Mogensen en rig Mands Datter. Da Folk begyndte at tale om de tvende, og Forældrene fik Nys om Forholdet, forbød de med Strænghed Marie at tænke paa Søren og gjorde alt, hvad der stod i deres Magt, for at hindre dem i at tale med hinanden. Det kunde dog selvfølgelig ikke undgaas, at de mødtes i Løndom, men en Gang blev de ved et saadant Møde overraskede af den gamle Palle, som med Vrede, Haan og Foragt for løs mod Søren og befalede ham at pakke sig bort. Den stakkels Marie vred sine Hænder og græd sine modige Taarer, thi det syntes hende umuligt at tænke paa Hjælp og Redning.

Søren derimod tog Sagen med Ro. Han nærmede sig Marie, greb hendes Haand og sagde: „Vi har jo intet ondt gjort; fat Mod og bliv mig tro!" Den gamle Palle var bleven ganske maalløs over Sørens Dristighed og stod et Par Sekunder tvivlraadig, i det han havde Lyst til med Vold at jage dem fra hinanden. Han vilde maaske ogsaa have gjort det, hvis ikke Søren hurtig havde bortfjærnet sig.

De mødtes atter, skjønt der nu blev passet dobbelt saa godt paa dem, som før. Men Kjærligheden gjør opfindsom og lader sig ikke hindre af nogen som helst Vanskelighed, tvært imod styrkes den netop af Modgang og Besvær.

Haand i Haand sad de en Aftenstund hos hinanden ude i Haven, omskyggede af det tætte, mørke Løv. Inde fra Lyngheden lød Hjejlens sørgmodige Skrig, klagende som en Afskedssang, et Varsel om Adskillelse og Smerte.

Marie var ængstelig og fuld af bange Anelser. Alt, hvad Kjæresten sagde for at trøste hende, var forgjæves.

„Ak Søren, Søren!" klagede hun; „hvis du vidste, hvad jeg maa døje hver Dag. Stadig overhænger mine Forældre mig med Bebrejdelser, de siger, at jeg skal glemme dig, og vil absolut have mig gift med en rig Mand. I Gaar tog jeg Mod til mig og sagde Fader rent ud, at jeg aldrig vil tage nogen anden til Mand end dig, men saa forbitret han blev . . . Aa Gud! Jeg holder det aldrig ud!"

„Det er haarde Vilkaar for os," sagde Søren sørgmodig, „men vi maa ikke tabe Modet. Er det Guds Vilje, at vi skal komme tilsammen, kan dog din Fader ikke hindre det. Ingen har Ret til at skille dem, der i trofast Kjærlighed holder sammen."

Hans Blik tindrede og gjennem hans rolige og faste Stemme klang en Overbevisning, som maatte kue enhver Modstand, nedslaa enhver Tvivl. Marie følte dette, thi hun smilte gjennem Taarer, i det hun saa op til ham, gjennemtrængt af Glæde og Fortrøstning og indgydt fornyet Haab og Mod af hans tillidsvækkende Ord. I dette Øjeblik var enhver Tvivl, enhver Vaklen hos hende forsvunden, hun troede sig besjælet af et urokkeligt Mod og følte sig stærk nok til at gjenoptage Kampen for sit Livs Lykke.

De skiltes, opfyldte af et lysere Haab, end da de mødtes. Ak, de anede kun lidet, at de aldrig oftere skulde gjense hinanden!

Nogle Dage efter blev Søren indkaldt til at møde som Soldat og maatte strax rejse til Kjøbenhavn. Medens han laa inde, var al Forbindelse afbrudt mellem ham og Marie, thi hun fik aldrig de Breve, han skrev, og der blev passet saa godt

paa hende, at det aldrig lykkedes hende at sende ham noget Budskab.

Da han kom hjem af Tjenesten, var Palle Mogensens flyttede til en langt borte liggende By, og der gik Rygter om, at Marie skulde giftes med en rig Kreaturhandler. Søren fik det Bud i Hænde fra hende, at alt Haab for dem var forbi, og dyb Græmmelse betog ham.

Sorgen angreb hans stærke Natur og kastede ham paa et langvarigt Sygeleje. Det er sandt, hvad Blicher siger:

Den største Sorg i Verden her
er dog at miste den, man har kjær.

Ingen Sorg kan lignes ved Sorgen over en tabt Kjærlighedslykke, den graver sig ind til den inderste Hjærterod.

Da Søren atter blev rask, var han næppe til at kjende igjen; der var ikke Spor tilbage af den før saa friske og frejdige Ungersvend. Alt Livsmod og al Glæde havde forladt ham, han blev mørk og indesluttet, en Drømmer, der kun drømte en eneste Drøm og vedblivende drømte den om igjen, thi Erindringen om den svundne Lykke var i al sin Vemod og Bitterhed hans eneste Trøst.

Hvor underligt havde det ikke føjet sig for ham siden! Nu var han rig og kunde optræde som Bejler til en hvilken som helst rig Pige, uden at blive vraget, hvad Hensyn til Formuen angik. Men nu var det for sent at tænke paa sligt. Ja mon det var? Et svagt Haab begyndte at dæmre i hans Sjæl og han besluttede, ikke at give sig Ro, før han havde opsøgt Marie og forvisset sig om, at hun virkelig var tabt for ham.

Den næste Morgen tidlig sadlede han en Ridehest og gav sig paa Vejen. En underlig higende Uro og Længsel fyldte ham, en Følelse, der var som en Levning af det tidligere brusende Ungdomsmod, betog ham aldeles og gjorde ham ung paa ny. Han tyktes sig selv en Eventyrhelt, der drog ud i den vide skjønne Verden for at vinde en dejlig Prinsesse. Det var hans Hjærtes evig unge og vaarfriske Kjærlighed, som fremtryllede sine lyse Billeder for ham.

Aftenen faldt paa, inden han naaede Byen, hvor Palle Mogensen skulde bo, men skjønt han var træt af det lange Ridt, undte han sig dog kun en kort Hvile i Kroen og gik, efter at have opspurgt Familiens Bolig, lige der hen.

Det var en temmelig stor Gaard, men den var i yderste Grad forfalden, og den rummelige Gaardsplads var fuld af alskens Svineri. En snavset Tjenestepige stod ved Brønden, og til hende henvendte Søren sig med Spørgsmaalet, om Palle Mogensen boede her.

„Gamle Palle," sagde Pigen, i det hun betragtede Spørgeren med nysgjerrige Øjne, „hvor er den Mand fra?"

„Det kan jo være det samme," sagde Søren. „Bor han her?"

„Palle — nej, han boer i det lille Hus her sønden omme. Han er Aftægtsmand."

„Er Konen maaske død?"

„Ja hun er."

„Og Datteren . . . Marie?"

„Det er hende, jeg tjener hos, og hun bor da her i Gaarden, saa længe det varer. Ak, Gud bedre det for hende, Stakkel!"

„Hun er altsaa gift?" sagde Søren, beklemt om Hjærtet.

„Ja, Gud bedre det, hun blev saamænd tids nok gift," svarede den meddelsomme Tjenestepige.

„Hvad saa?" spurgte Søren hastigt, „og hvad var det, du sagde før om at blive boende paa Gaarden? Svar dog!"

„Herregud, du kjender hende!" sagde Pigen. „Det er da sært, at du saa ikke ved, hvorledes det staar til. Gaarden skal saamænd stilles til Auktion i Morgen."

„Til Auktion!" udbrød Søren bestyrtet, „du gode Gud, er det saa galt fat! Hvem blev hun da gift med?"

„Med den store Frederik Pranger," svarede Pigen. „Det var rigtig en sølle Skidt, men den Gang var der nu ingen, som vidste det. Palle troede, han var rig, og saa havde han ikke andet end Bram og Brask og Borg og Gjæld. Men det værste var endda, at han var en Svirebroder og en — — — ja, der kommer han for Resten selv, om du ellers vil ham noget."

En Vogn kom rullende ind i Gaarden. To Mænd sad paa Agebrættet, holdende en tredje imellem sig, hvem de derefter søgte at faa ned af Vognen. Men dette var ikke nogen let Sag, thi han var tung og svær og tillige helt ledeløs og ubehjælpsom, eftersom han var ganske døddrukken. Ved Sørens Hjælp fik de ham omsider læsset af, hvorefter han sank sammen paa Jorden, næsten kun en formløs Masse.

„Sørg for at faa ham ind," sagde Mændene til Pigen. „Vi har fulgt ham hjem fra Markedet, for han kunde jo ikke retirere sig selv."

„Vil I ikke ind og have en Bid Brød!" sagde Pigen.

„Nej Tak, det er det samme."

Derpaa gik Mændene, fulgte af Søren, som heller ikke havde Lyst til at blive. Han var glad ved, at Marie ikke var kommen ud; thi et Gjensyn under saadanne Omstændigheder vilde have været alt for tungt for ham. Han havde allerede hørt tilstrækkeligt. Aandsfraværende svarede han paa

Mændenes Spørgsmaal om, hvor han var fra, og skyndte sig at sige Farvel til dem, hvorefter han ilede bort, for i Ensomhed at kunne hengive sig til Sorgen, den bitre, tunge Sorg over de fejlslagne Forhaabninger, over hans Livs Lykke, som var lagt i Graven.

Før han den næste Dag begav sig paa Hjemturen, udspurgte han Gjæstgiveren nøje om Maries Forhold. Manden havde ikke andet end godt at sige om hende, hun var en blid og føjelig Kone, der behandlede sin fordrukne Ægtefælle godt, men hun var ingen kraftig Karakter, der kunde tage Haand i Hanke med og styre Bedriften. Man sagde, at hun stedse var sørgmodig, og det var nok heller ikke med hendes Vilje, hun blev gift med Frederik, sagde Værten. Den gamle Palle Mogensen var færdig at gaa i Jorden af Græmmelse, og den før saa hovne og stolte Mand var nu kun en Skygge af sig selv.

(Sluttes.)

Stærkasser.

En af de første Vaarbebudere er den livlige Stær, hvis Nytte enhver voksen jo kjender, og hvis Sang selv det mindste Barn glæder sig til. Da det jo nu snart er ved den Tid, da den plejer at lade sig indfinde, var det heldigst, om de, der vil vise den en venlig Modtagelse ved at give den en lun og god Bolig, sørgede for at faa en saadan lavet saa snart som muligt; thi hænger man først Stærkassen op hen i Foraaret, en Tid efter at Fuglen er kommen, bliver den sædvanligvis ubenyttet, desuden kan man ved at hænge den op nu maaske skaffe Beboeren lidt Læ mod de sidste Vinterdages Sne og Kulde. Vi har i en tidligere Aargang af „Husvennen“ nærmere omtalt og givet Tegninger af flere forskjellige Former paa Fuglekasser*), saa vi skal her kun i al Korthed minde om Sagen.

Kassen, hvis Flyvehul maa anbringes muligst højt oppe, ophænges paa et Hus eller Træ, og helst saaledes, at det vender mod Øst, da Fuglen holder meget af Morgensol og Middagsskygge. Ved at lade en Vedbend slynge sig om Kassen, vil man i høj Grad forskjønne denne samt gjøre den mere tiltrækkende for Stæren.

*) I Haandgjerningsbogens ny Udgave, Side 142, findes ogsaa flere af de bedste Maader at forfærdige Stærkasser og Fuglebo paa beskrevne.

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

II. En Dag i Luzern.

(Sluttet.)

Gjemt mellem skovklædte Bjærge, bag hvilke atter himmelhøje Klippemasser hæver deres graa- og hvidsprængte Toppe i Vejret, ligger Luzern — Hovedstaden i Kantonet af samme Navn — ved Reussflodens Udløb af den herlige Vierwaldstättersø. Fra den før nævnte Kæmpebro — den saakaldte ny Bro — kan man se milelangt ned ad Søen, hvis Kyster bugter og krummer sig med al ønskelig poetisk Uregelmæssighed langs de grønne, med talrige Lyststeder og Bønderhuse overstrøede Skrænter. Med ophøjet Ro skuer Bjærgene ned paa den smilende Sø, hvis Solskinsflade hist og her fures af hurtigløbende Dampskibe og langsomt glidende Sejlbaade. Foruden den nævnte Bro har Staden tre andre, der i ejendommelig Bygningsstil og seværdig Udstyrelse langt overgaar hin; det er tre smalle middelalderlige Træbroer, hvis gammeldags Soliditet og djærve Simpelhed stikker morsomt af mellem alle de fine og nymodens Omgivelser. De to ældste af dem, der stammer fra det 14de og 15de Aarhundrede, hviler paa uhyre Bjælkepiller og er for oven dækkede af vinkelformede Trætage. Den længste af dem, „Kapelbroen“, er 500 Fod lang og fører over til et ældgammelt ottekantet „Vandtaarn“, hvis massive

Mure en Gang med samme tavse Trofasthed omsluttede Stadens Skatkammer og Arkiv, Fængsel og Torturkammer. Endnu den Dag i Dag opbevares Stadens Arkiv i Taarnet. Det mærkeligste ved Broen er de 121 Malerier, som er udførte paa trekantede Tavler under Taget og som, siddende paa tværs lig Skillerum, inddeler Brohuset ligesom i lange Fag. I kunstnerisk Henseende er disse Arbejder vel værdiløse, men ikke des mindre er det højst interessant at betragte disse gamle naive Billeder, der i skrigende Farver fremstiller forskjellige gruopvækkende Træk af Svejts's, særlig Stadens egen Historie. Talrige Borgere, Studenter, Arbejdere, Mænd og Kvinder færdedes mellem hverandre paa den smalle Bro. Det gjorde et underligt Indtryk at høre Plankegulvet gjenlyde hult af deres dundrende Skridt, der lød som en fjærn evigtrullende Torden.

Luzern er Midtpunktet for alle rejsende, som gjæster „Ursvejts"s storartede Natur. Franskmænd, Tyskere, Englændere — kort sagt Folk fra alle Europas Lande mødes her i Sommertiden, nyder Livet nogle Dage i den idyllisk beliggende Stad og farter derefter videre til Lands eller til Vands til

Luzern.

ny Valfartssteder, navnlig til Rigi, Pilatus eller St. Gotthard. Byen har 17,000 Indbyggere, af hvilke kun 1300 er Protestanter, medens alle de andre er Katoliker. I en af Stadens fem Kirker var der Betalings-Koncert hver Søndag Aften — formodentlig en Spekulation, hvorved de katolske Præster søgte at bejle til de rejsendes velspækkede Pengepunge, til Fordel for kirkelige Anliggender. Vi kom netop i Aftenskumringen forbi denne Kirke, der laa lidt uden for Staden, og benyttede Lejligheden til at kige indenfor. Oppe i Koret, der var svagt oplyst af nogle søvnige Lamper og Voxpraase, sad i et Par lange Indelukker, der lignede vore gamle Degnestole, tvende Rækker af sort- og hvidklædte gejstlige og halvvoxne Kordrenge, der med dæmpede, ensformige og snøvlende Stemmer læste i Munden paa hverandre. Vi skyndte os hurtig bort fra denne aandløse Summen, der ikke havde det mindste opløftende ved sig.

Om Aftenen, da vi hver med et Glas „Bier" sad i en lille Lysthave midt i Byen og samtalede om den nederdrægtige Skuffelse, vi om Morgenen havde været Ofre for, opskræmmedes vi pludselig af et mægtigt Kanonbulder, der formelig rystede Luften

om Ørene paa os, og samtidig hørte vi en forvirret højrøstet Summen af Hornmusik, Sang og Hurraraab, der efter Larmens tiltagende Styrke at dømme syntes at komme os nærmere og nærmere. Vi sprang ud paa Gaden og saa nu en uoverskuelig Hær af de før omtalte blege Videnskabsdyrkere og andre yngre Svejtserborgere, der under fuld Musik, med vajende Faner og utallige blussende Fakler drog lige hen imod os, som om de i ungdommeligt Overmod agtede at nedtrampe de Rester, som var blevne tilbage af vore Personer, efter at hin knusende Skuffelse om Morgenen havde reduceret os fra et Par selvfølende Æresgjæster til et Par almindelig Rejsende. At møde en saadan fremvæltende Menneskestrøm med Foragt eller Trods, vilde være den sikre Undergang; her var intet Valg, vi maatte tage en hurtig Beslutning, og for at undgaa personlig Overlast sprang vi hurtig til Side og ydede Toget vor Respekt. Vi opdagede imidlertid nu, at Deltagerne ikke alene ingen Tegn viste paa drilagtige eller overmodige Planer, men at deres ved Faklernes rødlige Skin kobberfarvede Ansigter endog smilede os glade og velvillige i Møde, som om de fuldt ud undte os en Part af Festglansen. Slaaede af denne Velvilje overlod vi vore endnu næsten fulde Ølglas inde paa Haveborbet til Værtens eller Opvarterens eget Godtbefindende og sluttede os med forsonlig og broderlig Gemytlighed til Toget. Men hvilken fornøjelig Overraskelse skulde der ikke møde os, netop i det Øjeblik, da vi vilde træde ind i en af de marscherende Rækker. Med Udraabet: „Anton Nielsen!" for jeg ind paa Livet af en skjægget Mand, der med et ungt Menneske under Armen vandrede med i Festtoget, greb ham haandfast i Kraven og raabte: „Du her?" Den overfaldne stirrede et Øjeblik forfærdet paa mig, men udbrød derpaa med glad Overraskelse: „Nej — er det dig!" — „Ja vel er det mig, og her er en anden god Kjending fra Danmark." „Hvad for noget! Nej, hvor det glæder mig . . . her er saamæn en fjerde Landsmand, en af mine Elever, som gjør Turen med mig til Italien." Vi trykkede hjærtelig hverandres Hænder, og Arm i Arm og under Spørgsmaal og skjæmtende Samtaler fulgte vi Toget videre op ad Gaden. Langsomt, men støt, syngende, jublende, vandrende i Takt efter Orkestrets brusende Harmonier skød Menneskemassen sig gjennem Gaden som en jævnt rullende Strøm gjennem en indsnævret Flodseng. Røgen fra Faklerne trak som en rødlig Taage hen over Hovederne, steg til Vejrs og erstattedes af ny Røgbølger. Gasblussene i Gadelygterne og de talrige Blus fra Vinduerne paa begge Sider sendte deres hvide Lyspile ind i Røgen, Faklernes rødgule Skjær gød sig ud over Menneskestrømmen, op ad Husenes Forsider og ud over de grønne Plæner med Grupper af Sirbuske, som Toget af og til vandrede forbi. Rødhvide Flag og lange Vimpler hang ud fra Vinduer og Altaner og svajede let for Vinden, hist og her viftede smilende Kvinder med hvide Lommetørklæder fra Trapper og Vinduer, omstraalede af Lyshavet som Figurerne i et Tableau. Alle Vegne Trængsel, Larm og Glædesraab. Opløbne Lærebrenge og andre nysgjerrige Tilskuere løb pustende og svedende langs Husene og søgte at naa frem i Spidsen af Toget. Med opspilede Øjne og fægtende Arme trængte de sig frem i Stimlen, skød hverandre til Side, faldt paa Næsen, sprang uforsagt op igjen, borede sig ind mellem Armene paa Festdeltagerne og forsvandt paa den anden Side af Gaden. Nu knaldede et Skud, som fra en vældig Kanon, Husene rystede, Damerne udstødte et Forfærdelsesskrig, der dog hurtig afløstes af en lystig Latter. Pludselig hørtes en hvislende Lyd som af en Riffelkugle, nok en og nok en! Slag i Slag steg lysende Raketter til Vejrs, krydsende hverandre i alle Retninger. „Nej se, nej se!" raabtes der fra tusende Munde, og alles Øjne drejedes opad mod Himlen, der hist og her skimtedes svagt mellem Taagebølgerne, og mod hvis mørke Bue Raketterne skød sig op som Straaler fra en Ildfontæne, sprang og knitrede i Luften og faldt ned som en Regn af blaa, røde og gule Gnister. Næppe var de sidste Funker slukkede, før en kraftig bengalsk Flamme sendte sit røde Skjær op ad Husenes Sider, paa ny dundrede „Kanonslagene" gjennem Gaden, paa ny hvislede en Vrimmel af Raketter i Luften, medens Folkeskaren, der nu var naaet frem til en mere aaben Plads, jublede i stedse højere og højere Toner. Toget gjorde omsider Holdt, Faklerne blev kastede sammen i Bunker paa Jorden, rundt over den fyldte Plads knitrede og blussede det, Folk skubbede til hverandre og trængte paa for at komme saa langt bort som mulig fra Baalene, der ikke alene sendte en Regn af sort Røg ud over de nærmest staaende, men tillige udbredte en gloende Hede om sig. Endelig begyndte Blussene at mattes, og et lille prægtigt Fyrværkeri blev nu afbrændt foran et mægtigt Kastanietræ, hvis mørke Krone dannede en herlig Baggrund for de svirrende og spruttende Ildhjul. I den dæmpede Glans fra Gasblussene og de hendøende Flammer fra Faklerne traadte derefter en Taler frem paa en løvsmykket Forhøjning og holdt en Tale, der næppe blev hørt af ti Mennesker, men som ikke des mindre blev hilset med stormende Jubel. Puh! — nej, nu havde vi faaet nok af Festlighederne; øredøvede, svedige og fortumlede af de idelig vexlende Indtryk trak vi fire Danskere os tilbage og begav os hen til vort Hotel. Paa Vejen der hen hørte vi endnu det ene Skud dundre efter det andet og saa af og til en Vrimmel

af røde og blaa Sværmere fare i Slangebugtninger mellem hverandre i den mørke Luft, ligesom vi ogsaa alt imellem hørte en opbrusende Bølge af Sangen og Larmen fra den utrættelige Festskare. Men endnu længe efter at Faklerne var slukkede, og Larmen forstummet, sad vi godt bænkede i en hyggelig Krog i Hotellet og samtalede om den storartede Afslutning paa Dagen og glemte naturligvis ikke at drikke en velment Skaal for vort kjære fjærne Fædreland.

Frøer som Næringsmiddel.

Franskmændene paastaar, at Frøerne er en meget delikat Spise, naar de tilberedes paa rette Maade, og hvem tør modsige denne Paastand, da Smag og Behag er saa forskjellige, og enhver ved ogsaa, at Kogekunsten i Frankrig mere end i noget andet Land er naaet til at blive en virkelig Kunst.

Efter Meddelelser, hvis Rigtighed ikke kan drages i Tvivl, er der for nogen Tid siden i det korte Tidsrum af tre Uger fra et Handelshus i Belgien sendt ikke mindre end 200,000 Frøer til Frankrig, især til Byerne Paris, Nancy og Rheims. Den Pris, der blev betalt for disse Frøer, var omtrent 13 Francs pr. 1000. Der paastaas, at Laarene af disse Frøer bliver lavet til en velsmagende Frikasé eller stegte og derefter spiste med en hvid Sauce. Huden og alle de øvrige Dele kastes dog ikke bort, tvært imod laver man heraf en udmærket forloren Skildpadde eller Skildpaddesuppe. Det er især Vandfrøen eller den grønne Frø (Rana esculenta), som er Gjenstand for en stærk Efterstræbelse, da dens Baglemmer med rette anses for et sundt og velsmagende Næringsmiddel; dens Krop er lidt over 3 Tommer lang, og Baglemmerne 4 Tommer. Den findes i de fleste Lande i Evropa og er ogsaa almindelig her i Landet.

Denne Tilberedelse er for øvrigt ikke nogen ny Opfindelse, men har været kjendt og brugt i flere Aarhundreder især i Frankrig og Italien. En rejsende fortæller saaledes, at han en Gang for nogle Aar siden i Majland saa Koner sidde paa Gader og Torve beskæftigede med at forberede de ulykkelige Frøer til deres Bestemmelse som Menneskeføde. Her blev han Vidne til et græsseligt Dyrplageri, i det han saa Koner sidde med hele Sække fulde af levende eller døde Frøer; de tog dem op en for en, lagde dem i Skjødet og flaaede derpaa Huden af dem, medens de endnu var levende. Derpaa blev de kastet i en Spand, hvor de stakkels Dyr laa og kravlede mellem hverandre, indtil man forbarmede sig over dem og kastede dem paa Stegepanden eller tillavede dem paa anden Maade. I Paris og i mange andre Byer i Frankrig og Italien kan man ligeledes hver Dag se en Mængde Frøer falbydes paa Torvene.

Spurvenes Pip.

Se, nej se! Ved frosne Rude
pippe Spurve bønligt mod:
„Giv os Stakler lidt her ude,
Kulden isner alt vort Blod.
Ræk os venligt nogle Smuler
fra jert velbesatte Bord —
Sneen alt her ude skjuler
for os paa den frosne Jord.

Aarle ved jer Lo og Lade
flokkes vi med sulten Mund;
for hvert Frø vi kvidre glade
i den kolde Morgenstund.
Solen aldrig til os smiler
nu, som før ved Sommertid;
hurtig den bag Skyen iler,
synker — Dagen er forbi;
hist, hvor Busk og Gren sig bøjer,
knuget ned af Sne og Is,
maa vi der i vore Køjer
sidde bag de nøgne Ris.

Kunde vi som Blomsten skjule
os i Jordens lune Skjød,
eller, som saa mange Fugle,
flyve bort fra Sult og Nød;
men vi maa her hjemme blive,
flakke om ved Hus og Gaard,
glem da ej os lidt at give,
til det atter bliver Vaar."

X.

Bognyt.

„Ivanhoe eller den hemmelighedsfulde Ridder", romantisk Fortælling om, hvorledes Ridder Ivanhoe frelser den skjønne Jødinde Rebekka fra at blive brændt paa Baalet, af Walter Scott. Ny illustreret Folkeudgave, oversat af Vilh. Østergaard, udgivet af N. C. Roms Forlagsforretning. Af Pressens Udtalelser hidsætter vi følgende enkelte Uddrag:

(„Berl. Tidende"): „— — At den berømte skotske Forfatters Værker i mange Henseender er fortrinlig skikkede til underholdende Læsning for den modnere Ungdom og Folket, vil ingen kunne nægte. Ved prisbillige Udgaver bliver disse Romaner i alt Fald tilgængelige for mange, der ellers ikke vilde gjøre Bekjendtskab med dem. Den af V. Østergaard besørgede Udgave af „Ivanhoe" er tillige forsynet med en Del Træsnit. At adskilligt er udeladt og forkortet, kan kun billiges. Lignende Bearbejdelser har vundet stor Udbredelse i Sverige og Tyskland."

(„Aftenposten"): „— — Er der nogen Bog, der i fuld Forstand egner sig til Folkelæsning, saa er det denne, og dens Udgivelse kan ogsaa betragtes som et Forsøg paa at modarbejde de saa meget udbredte Hæfteskrifter af et mere eller mindre slet

og usundt Indhold. Prisen er sat saa lavt (10 Øre pr. Hæfte), at Bogen ogsaa derved kan konkurrere med den sædvanlige Kolportageliteratur. Tillige faar Subskribenterne som Præmie gratis et smukt Portræt af Kronprinsen — —."

(„Helsingør Dagblad"): „— — Formaalet med Udgivelsen har været at modarbejde de temmelig udbredte Kolportageromaner af et mere eller mindre slet og usundt Indhold, og det maa indrømmes, at det foreliggende Forsøg er meget heldigt. For Oversættelsens tilfredsstillende Udførelse borger Hr. Vilh. Østergaards Navn, men man maa ligefrem forbavses over, at det er muligt at levere et saa voluminøst Værk, 761 Sider, og ledsaget af 36 illustrerede Blade, for den billige Pris af 4 Kr. 90 Øre og endda give Subskribenterne i Gratispræmie et stort Oljetryksbillede (Kronprinsens Portræt), hvis Bogladepris er 4 Kr. — —"

Husflid.

Et billigt Legetøj for Smaaborn.

Man opbevarer tomme Tændstikæsker, hvoraf der i ethvert Hus snart kan samles en Del, og paaklæber disse Glanspapir af forskjellig Farve. Har man et stort Antal, kan der paa forskjellig Maade bygges Huse eller Slotte i Lighed med Korthuse; men de har det Fortrin, at de staar fastere og er lettere for Børn at komme til rette med. Overklæbningen sker vist lettest ved at afklippe en Del passende Stykker Glanspapir (c. $4^3/_4$ Tomme i Længde og $3^1/_4$ Tomme i Brede), som man, et ad Gangen, paastryger Klister og vikler fast om Æsken, saaledes at der er Papir til Indbukning for Enderne; før dette foretages, lægger man en Sax fast an mod Æskens Hjørner, og ved et skraat Snit ud ad mod Papirets Kant afklipper man efterhaanden ved de 8 Hjørner, hvorefter Indbukningen foregaar med Lethed.

N. C. B-N.

En ung Kunstnerinde. Paa Udstillingen i Herning forrige Aar fandtes en Del modellerede Smaasager af en ung Pige, Oline Bertelsen, om hvis kunstneriske Begavelse flere af vore fremragende Kunstnere har udtalt sig meget lovende. Hun har i Følge „Aarh. Stiftstid." havt sit Arbejde i Kjøbenhavn hos Billedhuggerne, Professor Jerichau og Bissen, og nu er der Udsigt til, at hun kan erholde Friplads paa Fagskolen for Kvinder, samt til at Fru Jerichau-Baumann vil tage sig af hende, naar forøvrigt ved velvillige Menneskers Hjælp det fornødne kan blive tilvejebragt til hendes Ophold i Hovedstaden. Adskillige i Aarhus har tilsagt deres Bistand i saa Henseende.

Smaating.

Aarstallet 1881 har, ifølge „B. T.", den samme Egenskab, som Aaret 1863 havde; det er et „Nitals-Aar", og Nitallet maa i indeværende Aar være et lykkeligt Tal. De to første Tal $1 + 8 = 9$; de to sidste Tal $8 + 1 = 9$; adderer man alle fire Tal, faar man $18 = 2$ Gange 9; $18 + 81 = 99$; $81 \div 18 = 63 = 7$ Gange 9; lægger man 6 og 3 sammen faar man atter 9. Hvad enten man læser Aarstallet for fra eller bag fra bliver det 1881; om man holder det foran et Spejl eller stiller det paa Hovedet, faar man altid det samme Tal. Dette sidste Tilfælde vil ikke indtræffe igjen før om 7,007 Aar, nemlig i 8888.

En inkurabel Sygdom. En meget bekjendt Læge blev en Gang kaldet til en adelig Dame i Wiesbaden. „Nu, hvorledes gaar det Dem, min kjære Frue?" tiltalte han hende med sin vante Gemytlighed. — „Jeg er Baronesse!" svarede den naadige Frue fornærmet i en skarp Tone. — „Gjør mig ondt," sagde Lægen, „den Sygdom kan jeg ikke kurere Dem for."

Den sidste Tjeneste. „Laan mig endelig for Guds Skyld tredive Kroner!" raabte en paatrængende Borger til en bekjendt, der kjendte ham særdeles godt. — „Det er mig ikke muligt," svarede denne med et Skuldertræk, „jeg har ikke en Gang selv ti Kroner." — „Jeg styrter mig i Vandet, hvis jeg ikke faar Pengene." — „Det er ikke saa let, min kjære, vi har Vinter nu, og Aaen er tilfrossen. Men for at gjøre Dem den sidste Tjeneste: her er 1 Krone, saa kan De lade en hugge Hul i Isen til Dem."

Gjensidigt Ønske. Retstjeneren: „Her har De Deres Vandrebog, vær nu flittig og lær noget!" — Haandværkssvenden: „Tak, i lige Maade!"

Fra Retssalen. Herredsfogden (fremsigende en Edsformular): „Jeg sværger . . . ." — Bonden: „Det gjør jeg ogsaa!"

En tragikomisk Scene tildrog sig for nylig i et Brysseler Politibureau. En Fru X. meldte sig hos den tjenstgjørende Officer og bragte Klage over en Arbejder, som havde givet hende en Ørefigen. „Hvorledes gik det til?" spurgte Politiofficeren. — „Saaledes!" sagde Konen og leverede den uforsigtige Spørger den prægtigste Ørefigen, nogen kunde forlange. Lovens Haandhæver løb med Mærkerne af alle fem Fingre i Ansigtet til Politikommissæren med Klage. Men denne lod Konen slippe, i Betragtning af hendes Naivetet.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, giver Navnene paa to Hovedstæder i Evropa: en By i Fyn — en af Selskabsøerne — et Kongerige i Tyskland — en Ø ved Italien — et Forbjærg i Evropa.

K. U.

Firkantet Nød. Af 3 N, 2 D, 2 E, 2 G, 2 I, 2 O, 2 R og 1 L dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første finder man med en Naal,
det andet dæmper Maskinens Skraal,
det tredje som Troskabstegn man bærer,
med fjerde nævnes i Jylland en Lærer.

Opløsninger fra Nr. 17.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
M a l a g **a**	K A G E
A r a r a **t**	A G E R
L o i r **e**	G E N I
T r a n k e b a **r**	E R I K
A r k a n g e l s **k**	

Brevvexling.

Androkles. — En Bondekarl ved S.: De indsendte Bidrag kan ikke benyttes.

J. M. og S. M. i O.: Heller ikke.

J. P. P. i Sl. v. B.: Tryllekvadrater modtages ikke for 1882.

M. J. H. i Gj. pr. Aa.: Digtet optages ikke. — De tidligere Aargange af „Husvennen", med Undtagelse af 1ste og 5te, faas à 4 Kr., naar De henvender Dem til N. C. Roms Forlagsforretning, Axelhus 2 B. Kjøbenhavn V.

C. P. W. J i B. v. F.: Saa unge Begynderes Digte optages ikke.

„Et Kongedrab" er henlagt.

„Husvennens" Indbinding. Ved en Fejl er Betalingen for „Husvennens" Indbinding i Nr. 17 angivet til 1 Kr. 50 Øre i Steden for **1 Kr. 66 Øre**, som er Prisen for et stærkt, godt Bind.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 19.

Søndagen den 6. Februar 1881.

Kongeligt Mod.

Af Andreas Beiter.

Den, som er Herre over sit Sind, er større end den, der indtager en Stad.
Salomo.

Op mod Oljebjærget vandrer David,
Jødefolkets sejerrige Konning,
han, som mægtig greb i Lyrens Strænge,
saa de tone skal til alle Tider.
Men hans Fod er tung, og Øjet graadfyldt,
thi for Absalon, sin Søn, han flygter —
Absalon, der frækt, af Herskesygens
onde Aand besat, har løftet Haanden,
lig det graadige, det vilde Rovdyr,
mod sin Fader, Landets ædle Konge.
Sledsk og snedig Absalon har snæret
med sin glatte Tunge Folkets Hjærte,
saa det nu i blind Forvirring raser,
medens Oprørsfaklen rød og blodig
flammer med sit Skjær paa Broderblodet,
paa de knuste Lig af Landets Sønner.

Over Landet er der Graad og Jamren,
med sit stærke Raab til Himlen trænger
de uskyldiges og spædes Klager.
Men med stille Graad den ædle Konge
vandrer frem, mens han sit Hoved hyller,
og den nøgne Fod af Stubben saares:
„Gud er mægtig, jeg mit Hoved bøjer,
han kan rejse, og han kan fornedre!
Tøve vil jeg her paa Oljebjærget,
til jeg ser hvad Herrens Raad beslutter."
Og han staar og skuer ned i Dalen.
Se, da kommer Simei, den frække;
Hadet luer i det vilde Øje,
og han truer den forladte Konge,
haaner ham, som, skjønt af Herren salvet,
røvet blev sin Magt og Kongepurpur:
„Bort, du Blodhund, du er traadt i Støvet,
Gud til Absalon har givet Kronen!
Gaa, du Søn af Belial, hvis Hænder
ofte har besmittet sig med Blodet!"
Saa hans Mund af bitter Ondskab flyder,
lig en Mudderstrøm, der skyller over
Markens Blomsterflor, og med sin Aande,
stinkende og ful, forpester Luften.
Rasende, mens fælt hans Træk fordrejes,
hæver Simei sin Haand mod Kongen,
kaster Sten paa David og hans Følge.

Brat da standser Abisai, den kjække,
mod sin Konge tro, en tapper Kriger,
medens Vreden funkler i hans Øje:
„Hvi skal denne Hund ustraffet haane
dig, min Herre Konge? Byd din Tjener,
og jeg gaar og bringer dig hans Hoved!"

David kastet har sin vide Kappe,
rank og høj han staar med blottet Aasyn;
over Pandens Hvælving bølger Haaret,
ubedækt, med Løvens Man at ligne.
Under stærke Bryn hans Øje lyner,
dyb og bred sig rynker Pandens Fure,
Haanden knyttes — kun et Vink er nødigt,
kun et sagte Vink af Herskerhaanden,
og den frække Spotters Liv er udslukt,
lig et Lys, som pustes ud af Vinden.

Men i samme Nu den ædle Konge
atter ydmygt sænker Herskerblikket,

medens Taaren funkler i hans Øje:
„Herre, din er Magten, din er Æren!
Du kan løfte, og du kan fornedre!
Rør ham ikke, ham, som mig forbander,
thi om Herren saa det har befalet,
hvo tør sige da: det er ej velgjort?"
Og han bøjed Knæ, mens Taaren strømmed:
„Tag mit Hjærtes Tak, min Gud og Herre!
Tak, fordi du lærte mig at knæle!
Naar du dybest mig i Støvet bøjer,
da gjør du mig stor, thi af mit Hjærte
bort du driver al min egen Stolthed,
og i dig jeg al min Styrke finder!"

Ned bag Oljebjærget daler Solen,
straaler endnu med sit sidste Gjenskin
luerød hen over Ørkensletten,
kaster Glans i Kongens mørke Lokker.
— — — — — — — —
Den er dalet, Davids Sol, den daled,
Magtens Sol, som straalte om hans Isse —
— — — — — — — —
Men med Glans den hæved sig tilvisse,
skjøn og herlig Dagen atter gryede,
medens Nattens mørke Skygger flyede.
Og den straaler end igjennem Tiden,
Davids Sol, men ingen Sinde siden
med en Glans, som da i Ydmyghed
her han for sin Herre knælte ned.

Testamentet.

(Sluttet.)

Et Glimt af Sol bag Taagen at bevare,
det er det Livsenskrav, en Mand skal klare.
Henrik Ibsen.

Nogle Dage efter sin Hjemkomst opsøgte Søren Terkels Marie og havde en lang Samtale med hende. Han meddelte hende sit Livs Historie, skildrede sin Kjærlighed og Sorg og sagde hende, hvem det var, han havde tænkt paa, og som var Gjenstand for hans Haab og hans Drømme. „Og," sluttede han, „jeg er glad ved, at jeg ikke har set hende, som hun nu er, thi jeg kan nu bedre bevare i mit Hjærte det Billede af hende, jeg i Aaringer har gjemt paa, bevare det lige saa friskt og rent, som det var i hine lyse Dage, i min Kjærligheds Vaar. Jeg vil gjemme Erindringen om hende som min bedste Skat, og ingen Kvinde skal komme til at indtage hendes Plads i mit Hjærte."

Maries Øjne var fugtige af Taarer, da Søren havde endt sit Skriftemaal. Hun tog hans Haand og trykkede den varmt. „Nu er det først, jeg lærer dig ret at kjende!" sagde hun. „Gid jeg var saa god og trofast, som du!"

Tiden var gaaet. Til alles Forundring havde Søren Pallesen undladt at opfylde den i Testamentet stillede Betingelse, og forgjæves brød Folk deres snilde Hoveder med at udfinde Grunden dertil. Det var og blev dem uforklarligt, at man kunde være i den Grad ligegyldig med Hensyn til Penge, og begaa den Dumhed at lade de mange tusend Kroner gaa sin Næse forbi. Hvor let havde det ikke været at vinde dem! Der var jo ti for en, som med Glæde havde givet Søren sit Ja, og det desuden rige Piger, hvis Medgift kunde have fordoblet hans Formue. Nej, det var da aldeles ubegribeligt. Den fastsatte Tidsfrist var udløben, og man samledes atter paa Tingstuen, for at erfare den afdødes sidste og endelige Bestemmelser.

Der herskede om muligt endnu større Spænding i de begjærlige Gemytter, end ved det første Møde, thi der var jo Udsigt til at faa hele Arven til Deling. Med feberagtig Bevægelse betragtede man Herredsfogden, der aabnede det vigtige Stykke Papir. Stilhed hersked, ved Dommerens Mund hang hvert Øje og Øre.*)

Han pudsede sine Briller, rømmede sig og læste:

„Dersom min Brodersøn, Søren Pallesen, har opfyldt den givne Betingelse og fremlægger Bevis for, at han er gift, saa beholder han den ham tillagte Halvdel af min Ejendom, og den anden Halvdel bliver at fordele imellem de øvrige Slægtninge."

Da Herredsfogden var kommen saa vidt, standsede han og spurgte: „Er Søren Pallesen af Lønborg her?" — Det bejaedes, og Søren traadte frem. — „Har De opfyldt den omtalte Betingelse?" spurgte Dommeren atter, skjønt han godt vidste Besked om Sagen. — „Nej," svarede Søren.

Derpaa vedblev Herredsfogden:

„Men for det Tilfælde, at min kjære Brodersøn ikke er en saa topmaalt Nar, at han skulde være i Stand til for en lumpen Pengefordels Skyld at give Afkald paa sin gyldne Frihed og skaffe sig et Kvindfolk paa Halsen, vil og bestemmer jeg — — —"

Dommeren holdt et Øjeblik inde og rømmede sig. Arvingerne betragtede ham i aandeløs Spænding — — —

„Vil og bestemmer jeg," vedblev Dommeren, „at bemeldte Søren Pallesen skal arve min hele Formue og alle mine Efterladenskaber, min Gaard med Besætning o. s. v."

*) Schiller.

Der var næppe nogen af de tilstedeværende, som hørte Slutningen. Store Jakob udstødte en drøj Ed og for ud af Retssalen; Per Krænsen fra Bøel stod med stirrende Blik og korslagte Arme, bleg som et Lig, og en anden af Arvingerne saas at fælde en Taare. Hvilken Overraskelse var det ikke, den gamle her havde beredt dem, og hvilken Forbitrelse rasede der ikke i manges Bryst ved Tanken derom! Det var jo næsten aldeles ufatteligt, og dog var det den tørre, nøgne Virkelighed.

Og for Søren var Overraskelsen lige saa stor, som for de andre. Usikkert og forvirret stirrede han paa Dokumentet, som blev ham forelagt til Underskrift, og først efter gjentagen Opfordring begreb han, hvad han skulde. Da alt var bragt i Orden, hævede Dommeren Mødet, og man forlod Retssalen.

Kort Tid efter fik Søren Skjøde paa Ejendommen og overtog den tillige med Formuen, som beløb sig til 30,000 Rigsdaler. Han var nu den rigeste Mand i Byen, det vil da sige, naar man undtog Herremanden paa Lønborggaard; thi med ham kunde han ganske vist ikke hamle op.

Ved Hjælp af en Udsending skaffede han sig Underretning om Marie og Frederik. Den fordrukne Mand var død, kort efter at Søren havde været der, og Marie boede nu hos sin gamle Fader, hvem hun maatte hjælpe, da hans Aftægt nu var i den Grad formindsket, at han ikke kunde leve af den. Hun havde lært sig at sy Modepynt og arbejdede flittigt; da hun var almindelig afholdt, var Folk meget gode ved hende, og hun slog sig derfor ret godt igjennem. Men snart forbedredes hendes Omstændigheder betydeligt. Ingen kunde ret forstaa, hvorledes det gik til dermed, men det antoges, at hun havde faaet et Pengelaan af en god Ven. Hun fik snart en god Forretning i Gang, der satte hende i Stand til at give sine Børn en hæderlig og ordentlig Opdragelse og at forsørge den gamle Fader. Søren glædede sig ved stadig at faa gode Efterretninger om hende, men han opsøgte hende ikke og saa hende aldrig siden. I hans Chatol findes der et Testamente, hvori hun og hendes Børn er sikrede for al Fremtidstrang.

Om Terkels Marie er at fortælle, at hun blev en brav og hæderlig Mands Hustru, og at Søren gav hende en Brudegave paa 10,000 Kroner. Imellem hende og Søren bestaar der et hjærteligt Venskab, og det er den gamle Pebersvends største Fornøjelse at besøge hende og lege med hendes Børn, der hilser ham med Jubel og Fryd og gladc flokker sig omkring ham, hver Gang han lader sig til Syne.

Under Vandfloden.

Fortalt efter en engelsk Landmands Beretning, af —n.

Vandfloden! En feberagtig Skjælven farer endnu igjennem mit Legeme, hver Gang jeg nævner dette Ord. Hvor levende mindes jeg ikke hin mørke Efteraarsdag, da Havet gød sine hvidkammede Bølgehære ind over det flade Kystland, kastede dem Favn for Favn op over de nøgne Agre, som maaske aldrig tilforn havde været vædede af dets salte Vande. En hjærterystende Angest greb mig, da jeg saa Vandet skvulpe op ad Vægge og Tag paa et af de nærmest Havet liggende Huse. Du gode Gud! Vilde Vandmasserne maaske om faa Minutter ogsaa vælte sig op imod mit, højere oppe liggende, Hus, trænge sig ind ad Døre og Vinduer, bortrive Vægge og Tag, bortrive mig selv, Hustru og Børn og hvirvle os i Dødens Favn! Gud være lovet, vi blev sparede for dette rædselsfulde Endeligt! Havet steg ikke højere; men Ødelæggelsen var stor nok alligevel. Hvad der foregik paa andre Egne, hvor Kystlandet var endnu fladere, og hvor Vandmasserne derfor væltede sig længere ind og anrettede endnu skrækkeligere Ødelæggelser, er det ikke min Hensigt her at dvæle ved. Kun hvad jeg saa med egne Øjne, hvad jeg selv oplevede hin forfærdelige Dag, vil jeg opfriske i min Erindring og særlig dvæle ved et Træk fra Dyrelivet, der greb mig med en saa betagende Magt, at jeg endnu føler mit Hjærte sitre ved at gjenkalde dets Enkeltheder i min Erindring.

Huset der nede ved Tangbunkerne vaklede som en søsyg paa et gyngende Skibsdæk, Væggene var sønderslaaede, og Taget halvt afrevet. Fra mit Havedige saa jeg, hvorledes Ejeren, en gammel Enkemand, og hans voxne Datter og fjortenaarige Søn løb forvirrede til og fra Loftslugen, vridende Hænderne i navnløs Rædsel. Hvad skulde jeg gjøre? Jeg ejede ingen Baad, og vade eller svømme derned vilde være en Umulighed. Da saa jeg et Stykke borte mod Øst en Baad kæmpe sig gjennem Bølgerne i Retning mod Huset. Det var John Fisker og hans Søn, som boede nogle hundrede Favne derfra, og som begge var almindelig bekjendte for at være djærve og behjærtede Mænd. Efter en halv Times møjsommelige Anstrængelser havde de to Fiskere faaet de vandlidte Stakler indskibede i deres lille Fartøj og satte Kursen op efter mit Hus, der syntes dem bekvemmest til Landsætning. Lykkeligt blev de bjærgede, skjønt i en noget forkommen og forvirret Tilstand. „Men Hunden . . . Hunden!" udbrød Datteren, da hun begyndte at komme lidt til Samling. „Aa, Gud!" raabte Drengen, „min stakkels „Djalma", hun drukner med alle

sine Unger!" Inden jeg anede det, havde de to modige Fiskere forladt Stuen, og da jeg kigede ud af Vinduet saa jeg, at de stod nede ved den skvulpende Brænding paa Marken og saa ud efter en paa Bølgerne svømmende Gjenstand omtrent et tusend Alen borte. Jeg opdagede snart, at det var den omtalte Hund, der, svømmende paa sit Hus, til hvilket den var lænket, kastedes hid og did paa Bølgerne, i det den snart krøb oven paa Huset, tilsyneladende med en Gjenstand i Munden, snart kastedes eller sprang af sig selv ned i Vandet igjen. Jeg løb ned til Fiskerne, efterfulgt af den jamrende Dreng, og næppe var jeg kommen der ned, før et langtrukkent Hyl fra det ulykkelige Dyr lød op til mit Øre. „Ja, Villiam, faar lige godt prøve paa det," sagde den gamle Fisker, „for det er dog kraperlig at se og høre paa!" Et Øjeblik efter havde de brave Mænd skudt Baaden, som vi før havde hivet op paa Land og fortøjet ved en Træstub, ud i Søen igjen, og roede ud efter det svømmende Hus. Lykkelig og vel blev Hunden og to af dens Unger bjærgede, hvorimod en tredje Hvalp var druknet, inden Hjælpen kom. Fiskerne har senere fortalt, at det var rørende at se, hvorledes den

I Nød.

trofaste Moder værgede om sine smaa ved at holde Poterne omkring dem og trække dem op til sig med Munden, naar de var ved at glide ned af Huset. Alt imellem stak den i sin Angest og Vaande Hovedet i Vejret og hylede hjærteskærende, som om den vilde paakalde Himlens Barmhjærtighed. Men hvilken uendelig Glæde viste ikke det stakkels Dyr, da det, befriet fra Hus og Lænke, med sine tvende Børn var bragt ind i Baaden. Det sprang omkring, slikkede afvexlende sine Redningsmænds Hænder og de to forkomne Hvalpe, der dirrende krøb sammen i Bunden af Baaden. Taknemmelighed lyste ud af det kloge Dyrs Øjne, og Glæden sporedes i hver af dets Bevægelser. Men pludselig, efter at det en Gang havde slikket de to reddede Hvalpe, sprang det op, lagde Forlabberne paa Rælingen, stirrede hen over Søen og udstødte et langt sorgfuldt Hyl, der bedre end Ord udtrykte Savnet af den tredje Hvalp. Før Fiskerne kunde forhindre det, havde Hunden kastet sig i Havet og svømmede snøftende omkring, og det var kun med yderste Møje, og navnlig ved at bruge de to Hvalpe som Lokkemidler, at de fik den til at nærme sig Baaden saa meget, at de kunde faa fat i dens laadne Pels og

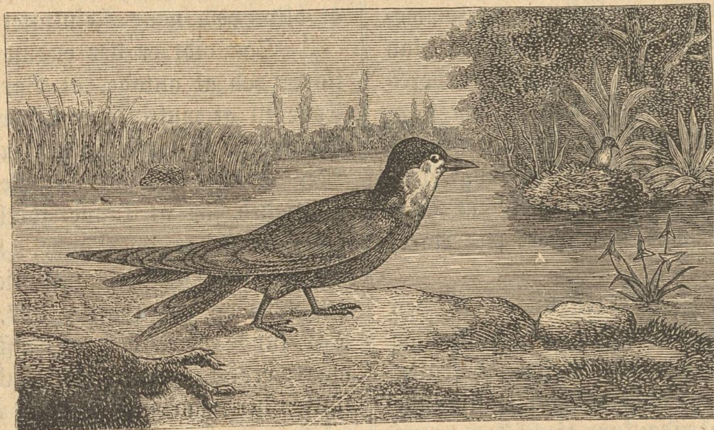
faa trukket den ind i Baaden igjen. Endnu flere Timer efter at de tre Dyr var bragte til Land, løb den sørgende Moder flere Gange ned til Strandbredden og stirrede hylende ud over Vandet, som om den ikke endnu vilde opgive Haabet om at faa sit savnede Barn tilbage. Jeg følte mig forunderlig grebet ved at betragte Dyrets hele Adfærd og ved at høre om dets rørende Omhyggelighed for sine smaa, medens det tumledes om med dem paa det flydende Hus. Ja, jeg ved ikke, hvad der denne Dag gjorde mit Hjærte mest godt, enten at se de tre Mennesker eller de tre umælende Skabninger blive frelste. Senere, da jeg tænkte ædrueligere over Sagen, indsaa jeg selvfølgelig strax, at et Menneskeliv er af langt betydeligere Værd end et Dyreliv; men jeg er endnu den Dag i Dag af den uforgribelige Mening, at de to brave Fiskeres opofrende Medfølelse for de stakkels umælende er lige saa værdig til offentlig Omtale og Anerkjendelse, som deres Behjærtethed over for de tre ulykkelige Mennesker.

Søsvalen og dens svømmende Rede.

Den Fugl, som fremstilles for Læserne paa hosstaaende Billede, er en Svømmefugl, som kaldes Søsvalen eller Moseternen (Sterna Nigra). Hannen, som er lidt større end Hunnen, opnaar en Længde af 9 Tommer og har om Foraaret en graabrun Fjerklædning, mørkere paa de nedad vendende Dele, der ser ud, som om de var sorte. Hovedet og Halsen er sort, Næbbet og Fødderne brunrøde. Om Efteraaret erstattes det sorte paa Hovedet og Kroppen mer eller mindre af hvidt. Denne Fugl er mærkelig ved sin højst ejendommelige flydende Rede, som er bleven nøje iagttagen af den franske Læge og Naturforsker Deglaud, der i et fransk Tidsskrift har givet følgende Skildring af Fuglen og dens Rede:

„I Juni Maaned 1847 fik jeg Lejlighed til at skyde en Hun-Søsvale, der fløj alene hen over en af Smaadammene i „Saône et Loire“ tæt ved Slottet Terraus, og i August 1862 skød jeg en gammel Han, som tillige med fem andre dannede Resten af en stor Flok, der i Juni Maaned havde bygget Rede i en Dam; de var imidlertid blevne fordrevne af Opsynsmanden for Fiskeriet, da han sagde, at de fortærede Fiskene. Han var derfor roet ud i Dammen med en Baad og havde med Aarerne ødelagt alle Rederne, saa at der ikke var blevet skaanet et eneste Æg.

Den 29de Juni 1874 roede jeg i en Baad ud i en af de smaa Damme i Kanton de Pjerre (Saône et Lojre), hvor man havde underrettet mig om, at der fandtes en stor Mængde Søsvaler. Da jeg manøvrerede med Baaden for at faa den gjennem de høje og tætte Siv, blev Søsvalerne opmærksomme paa mig. Denne Indtrængen paa deres Enemærker var dog langt fra at gjøre dem bange og skræmme dem bort, de strømmede tvært imod til fra alle Sider af Dammen, saa at jeg fik Lejlighed til at undersøge dem tæt ved. Da jeg kom i Nærheden af Rederne, blev Baaden bogstavelig talt bestormet af en Flok af disse Fugle; der var i det mindste 200, og jeg blev næsten døv af deres idelig gjentagne, stærke Skrig. De fløj omkring mig i store Buer, og mange af dem blev endogsaa saa nærgaaende, at de strejfede mit Hoved med deres lange Vinger, saa at jeg kunde have dræbt en Mængde af dem, hvis jeg havde været forsynet med en almindelig Spaserestok. De Reder, som jeg saa, var meget store og havde Form af afskaarne Kegler; der var en Snes Stykker samlede paa et Sted. I hver Rede kunde jeg tydelig for oven se enten Æg eller Unger, altid 3 i Tallet. De smukke, guldgule Unger, som nylig var komne ud af Ægget, blev grebne af Skræk ved Synet af mig og kastede sig modig i Vandet, rimeligvis for at undgaa mig. Jeg kunde se, at de svømmede af alle Kræfter for at naa et sikkert Skjulested; ingen af dem dykkede, ikke en Gang et Exemplar, der omtrent var 15 Dage gammelt og allerede var bedækket med nogle Fjer, og som strax, da jeg nærmede mig, havde skyndt sig at flygte; det Kjølvand, som den efterlod sig paa Grund af sine hurtige Bevægelser, satte mig i Stand til at iagttage den og forfølge den. Da jeg indhentede den, og den mærkede, at den ikke kunde undslippe, lagde den sig aldeles ubevægelig fladt ned paa Vandet, indtil jeg tog den. Nu begyndte den at hugge med Næbbet og at skrige om Hjælp, og dens Skrig samlede snart

Søsvalen og dens flydende Rede.

en Sværm af de gamle omkring mig. — Søsvalens Rede bygges af de hule Stængler af forskjellige Vandplanter, som voxer i disse Damme. I Vandgangen har Reden et Gjennemsnit af omtrent 15 Tommer og i Toppen af 6 Tommer; dens Højde over Vandet er omtrent 10 Tommer og den stikker 14 Tommer dybt. Denne mærkelige Rede opfylder alle de Betingelser, som stilles til den, i det Vægten i Bunden forøges, naar Planterne opblødes, saa at hverken Bølgeslaget eller Vinden kan kæntre Reden. Dennes Bestemmelse er jo ogsaa kun at bevare Æggene, medens de udruges, da Ungerne, som før nævnt, strax kan svømme. Rederne blive mere og mere tunge, indtil de i Slutningen af August synker, saa at man paa den Tid ikke kan finde en eneste. At man finder mange Reder paa et og samme Sted viser, at disse Fugle holder af Selskab, desuden maa man antage, at de hjælpes ad ved Redebygningen, da en saa umaadelig Samling Materiale, som udfordres til en saadan Rede, vilde være et aldeles uoverkommeligt Arbejde for et Par Fugle. Desuden kan Fuglene ogsaa bedre beskytte deres Afkom ved deres store Mængde. Grunden til, at man ser saa store Flokke af Fuglene, skjønt man kun finder en Snes Reder, er rimeligvis den, at der findes langt flere Hanner end Hunner, og at maaske flere af disse sidste ikke vil udruge Æggene før senere paa Aaret i et andet Klima.

Til Slutning skal jeg blot endnu omtale den store Forskjel, som findes mellem de forskjellige Fugle af Terne-Slægten, til hvilken Søsvalen hører. Nogle bygge umaadelig store, flydende Reder og lever tilsyneladende kun af Fiskerogn og Insekter; disse Fugle samler sig altid i stor Mængde paa et udvalgt Sted. Andre ser man kun parvis om Foraaret; de lever enkeltvis og slaar sig til Ro paa den bare Strandbred, hvor de indretter deres simple Rede eller rettere sagt lægger deres 3 Æg paa den nøgne Jord, og de lader for en stor Del Solens Varme udruge Æggene, i det de selv kun ruger om Natten og paa mørke, regnfulde Dage. Ungerne kan ikke svømme strax, men løber omkring paa Sandet og skjuler sig saa godt som muligt paa Strandbredden, naar de mærker, at der er Fare paa Færde. De lever udelukkende af smaa Fisk, som de har en umaadelig Færdighed i at fange, i det de stryger langs hen ad Vandfladen baaren af deres lange kraftige Vinger.

En stor Regnekunstner.

Zerah Colburn var Søn af en simpel amerikansk Landmand. Han var næppe fyldt 6 Aar, da han forbavsede sin Fader ved den Hurtighed, med hvilken han kunde multiplicere Tal og løse andre simple arithmetiske Opgaver. Han kom til London 1812, da han kun var 8 Aar gammel, og hans Evner blev der prøvet af Francis Baily samt andre dygtige Mathematikere. Mathematikeren Carpenter giver følgende Meddelelse om denne Prøve.

Zerah Colburn kunde multiplicere ethvert Tal, der var mindre end 10, ni Gange med sig selv, den ene Gang efter den anden, ved virkelig Multiplikation, ikke ved Hjælp af sin Hukommelse, hurtigere, end nogen kunde nedskrive det. Han multiplicerede 8 femten Gange med sig selv, og Resultatet, der bestod af et Tal paa femten Cifre, var fuldstændig rigtig. Han kunde multiplicere Tal paa to Cifre 8 Gange med sig selv, men havde Vanskelighed ved at blive ved, naar Resultatet blev større Tal.

Saa vidt er der endnu intet, som ikke kan forklares ved at antage, at Barnet simpelt hen havde Evne til at multiplicere i Hovedet med overordentlig Hurtighed og Nøjagtighed, men paa sædvanlig Vis. Men den næste Prøve udelukker aldeles enhver Mulighed for at kunne forklare hans Arbejde som gjort paa sædvanlig Maade. Han blev nemlig spurgt om, hvilket Tal der, multipliceret med sig selv, gav 106,929, og han svarede 327, før det først nævnte Tal kunde være bleven nedskrevet. Det var højst mærkværdigt. Og derpaa udførte han et Kunststykke, der maa synes endnu mærkeligere, hvis man vil bedømme hans Arbejde efter sædvanlige Regler. Han blev spurgt om, hvilket Tal der, multipliceret med sig selv, gav 268,336,125, og med beundringsværdig Lethed og Hurtighed svarede han 645. Selv om Beregneren har det i sin Magt at regne i Hovedet med lige saa stor Sikkerhed, som naar han skriver hvert Tal op, maa han dog mindst have et halvt Minut for at faa det nøjagtige Resultat. Og for at kunne anstille denne Beregning i Hovedet, maa man oven i Kjøbet have en saadan Evne til at forestille sig hele Talrækker, at selv om Colburns Arbejde kan forklares derved, bliver det dog ikke mindre mærkeligt, om ikke snarere mere ufatteligt. Colburn fulgte imidlertid ikke de sædvanlige Regler, men en Fremgangsmaade, der var særegen for ham. Han var nemlig saa uvidende om den sædvanlige Fremgangsmaade, at det var ham aldeles umuligt at regne et simpelt Multiplikationsstykke eller Divisionsstykke paa Tavle eller Papir.

Vi skal nu gaa over til at nævne nogle andre Exempler paa hans mærkelige Regneevne.

Da han blev spurgt om, hvor mange Minutter

der er i 48 Aar, svarede han, før Spørgsmaalet endnu kunde blive nedskrevet, 25,228,800; det er aldeles rigtigt, naar Skuddagene lades ude af Beregningen. Et Øjeblik efter nævnte han Tallet paa Sekunderne.

Nu kommer vi imidlertid til den Del af Prøven, hvis Resultater maa være endnu mere forbavsende for Mathematikerne end de før nævnte, da de angaar Spørgsmaal, til hvilke endnu ingen har været i Stand til at kunne angive en systematisk Fremgangsmaade. Han blev nemlig spurgt, om han kunde nævne to Tal, der, multipliceret med hinanden, gav 247,483, og han nævnte strax 941 og 263, de eneste to Tal, der opfylder denne Betingelse. Den samme Opgave fik han med Hensyn til Tallet 171,395, og han nævnte følgende Tal: 5 og 34,279, 7 og 24,485, 59 og 2,905, 83 og 2,065, 35 og 4,897, 295 og 581, og til sidst 413 og 415.

Den næste Kunst, han udførte, var vidunderlig. Han skulde nemlig nævne et Tal, der gik op i 36,083, og han svarede øjeblikkelig, at der ikke findes noget saadant Tal; han saa med andre Ord strax, at Tallet var et Primtal, og det lige saa sikkert og hurtigt, som de fleste kan se et Primtal i 17, 19 eller 23, og en stor Del hurtigere end rimeligvis ni af ti vilde se et saadant i 53 eller 59.

Hvis en Mathematiker fik en saadan Opgave, var han nødsaget til at prøve sig frem med mange Tal paa to og tre Cifre, inden han kom fuldkommen paa det rene med, at 36,083 maa være et Primtal. Man behøver naturligvis ikke at prøve med alle Tal lige fra 1 til 36,083; man vil strax kunne se, at, da det ikke er lige, kan det ikke deles med noget som helst lige Tal; heller ikke med 3, thi i saa Fald vilde Tværsummen, efter en vel bekjendt Regel, ogsaa være delelig med 3; lige saa lidt med 5, da Tallet hverken ender paa 5 eller 0. Der var saaledes mange Tal, man strax kunde bortkaste; men det vilde dog tage mindst et Kvarter at udregne, at 36,083 er et Primtal. Her var det imidlertid et Barn paa kun otte Aar, der kom med det rigtige Resultat i samme Øjeblik, han havde faaet Tallet opgivet.

Den næste Kunst var af samme Art, men langt vanskeligere; det er ikke for meget at sige, at den mere end nogen anden beviste den unge Beregners Færdighed. Fermat, en Mathematiker, der har sysselsat sig meget med Læren om de hele Tal, var af Grunde, der ikke behøves at omtales her, kommen til den Slutning, at hvis Tallet 2 blev ophøjet til den 32te Potents, altsaa multipliceret 32 Gange med sig selv, og 1 føjet til dette Produkt, vilde Resultatet blive et Primtal. Resultatet er 4,294,967,297. Efter et møjsommeligt Arbejde og megen Tidsspilde lykkedes det imidlertid den berømte Mathematiker Euler at vise, at Tallet er deleligt med 641. Det nylig nævnte store Tal blev opgivet for Zerah Colburn, uden at han naturligvis blev gjort bekjendt med Eulers tidligere Forsøg, og efter nogle Ugers Forløb var Barnet kommen til samme Resultat, som den erfarne Euler først havde naaet efter meget længere Tids Arbejde.

Barnet var kun lidet meddelsom med Hensyn til den Fremgangsmaade, som det fulgte, uden Tvivl fordi den Evne, som det besad, ikke var ledsaget af en tilsvarende Klarhed i andre Retninger. Man kan naturligvis ikke forlange, at et Barn paa otte Aar skal kunne forklare Beregningsmaader, hvor lette de end er, lige saa lidt som det skal kunne forklare, hvorledes det taler eller trækker Vejret. En Mathematiker, som mere end nogen anden trængte ind paa Barnet for at faa det til at forklare sin Fremgangsmaade, fik et udmærket Svar af Drengen, skjønt vi aldeles ikke finder det latterligt af Mathematikeren, at han prøvede paa at faa den rette Forklaring af Colburns tilsyneladende mystiske Evne ud af ham selv. „Gud," sagde Barnet, „gav mig disse Ting i Hovedet, og jeg kan ikke faa dem ind i Deres."

Bognyt.

„Veckoblad för Folkundervisningen". Det tør vel forudsættes, at det i Sommer afholdte Skolemøde i Stockholm har bidraget meget til hos os danske at vække og nære Interessen for vort Broderland hinsides Sundet og Kattegattet. Det er jo klart, at de to Naboriger har meget at lære af hinanden med Hensyn til Skolevæsenet, og jeg er derfor vis paa, at mange, særlig blandt dem, der var Deltagere i den mindeværdige Tur, med mig deler Ønsket om, at det ved Mødet indledede Bekjendtskab mellem Nordens Skolemænd maa fortsættes ved en nærmere aandelig Sammenslutning og Samvirken mellem disse til Gavn for Skolen og derigjennem for Folkene. Men for at et saadant Samarbejde kan komme i Stand, er det nødvendigt, at Skolen i Norden har et Fællesorgan, hvorigjennem Vexelvirkningen kan ske, og hermed skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa et Blad, der efter min Mening synes vel skikket til at blive et saadant Organ for Tankeudvexling og gjensidigt Bekjendtskab mellem de nordiske Landes Lærere. Det er „Veckoblad för Folkundervisningen", der udgives i Karlstad af Seminarieadjunkt Albr. Segerstedt. Jeg har holdt dette Blad i det sidste Aar og kan paa det bedste anbefale det til de af mine Kaldsfæller, der ønsker at faa et Indblik i, hvad der i vort Naboland rører sig paa alle Folkeoplysningens Omraader. Det indeholder dels Artikler og praktiske Vink angaaende Undervisningsmaaden i de forskjellige Fag i Børneskolen, dels Diskussion om Skolespørgsmaal og Beretninger om Skolevæsenets Ordning og Tilstand paa de forskjellige Steder; desuden en Række populærvidenskabelige Afhandlinger, — jeg skal saaledes nævne en Afhandling om Spektralanalysen, der nylig har været optaget deri —, samt Meddelelser angaaende de svenske Folkehøjskoler; i den sidste Tid har det indeholdt en Række Artikler om disse, deres Tilblivelse, Virksomhed og Betydning. Dernæst bringer

det Referater af Skolemøder m. m., og Korrespondancer ikke blot fra selve Sverige, men tillige fra Finland, Norge og Danmark. Det har saaledes blandt andre Meddelelser her fra (paa dansk) indeholdt et temmelig udførligt Referat af Biskop Kierkegaards interessante Foredrag ved Skolemødet i Aalborg i Sommer, samt Referat af Forhandlingerne ved Skolemødet i Kjøbenhavn i Fjor. Baade om dette Møde og om Møder paa forskjellige danske Højskoler har Bladet tillige bragt Meddelelser fra svenske Deltagere. Hvad der ogsaa gjør os danske godt ved at læse Bladet, er den venlige Stemning imod Danmark, der stedse kommer til Orde deri. Det er meget udbredt saa vel i Norge og Finland som i Sverige, derimod er det vist mindre kjendt her i Danmark. Det begynder med det kommende Aar sin 5te Aargang, og det kan bestilles saa vel helaars-, trefjerdingaars- og halvaars- som fjerdingaarsvis og koster henholdsvis Kr. 3,38 — 2,81 — 1,95 og 1,20; man har det saaledes betydelig billigere ved at bestille det for et helt Aar ad Gangen. Bestilling sker overalt gjennem Postvæsenet, og saa vel sidste Halvaargang som sidste Kvartal deraf kan endnu bestilles.

En og anden kunde maaske frygte for Vanskeligheder med Hensyn til Sproget, men jeg kan forsikre, at denne Frygt mest er Indbildning. Gjør et Forsøg med at lære den svenske Literatur at kjende igjennem Originalsproget — Oversættelse fra svensk til dansk og omvendt er en Uskik, der aldrig burde finde Sted — og det skal visselig nok lønne den Ulejlighed, der er forbundet med i Førstningen maaske at skulle slaa et Par Ord paa hver Side op i en Ordbog. (Larsens svenske Ordbog koster kun en Ubetydelighed).

Hermed være da „Veckoblad för Folkundervisningen" anbefalet til danske Skolevenners Opmærksomhed.

Aarestrup, Støvring St., 6te December 1880.

Karl Hjorth.

Smaating.

Gjengjældelse. En Blytækker faldt en Gang ned af Taget og dræbte i Faldet en forbigaaende, uden selv at komme til Skade derved. Sagen blev bragt for Retten, og efter at man længe havde talt baade for og imod, blev det Anklagerne, som fordrede Dødsdom over Blytækkeren, tilladt at hævne sig paa ham efter den strængeste Gjengjældelsesret. Man dømte nemlig, at Blytækkeren skulde gaa nede paa Gaden forbi det samme Sted, og imidlertid kunde hvo af Anklagerne, der havde Lyst, lade sig styrte ned fra Taget paa ham.

Gamle Folkemeninger. 1) I det Hus, hvori Lig ligger, maa saa længe intet løbe rundt (Rok, Garnvinde o. s. v.); dette maa heller ikke finde Sted fra Juleaften til Nytaarsdag (eller Hellig tre Kongers Dag). 2) Ingen maa uden Vederlag bortskjænke Ting med Od eller Æg; det sønderskærer Venskabet. 3) En Ungkarl maa ikke holde Garn for en Pige, thi saa faar han Nej, naar han vil bejle, eller hun vinder Lykken fra ham. 4) Paa Fiskeri maa ingen Trætte eller Misundelse finde Sted, thi da mislykkes Fangsten. 5) En afskaaren Brødende maa paa Bordet ej vende mod Udgangsdøren. 6) Naar Ilden falder ud af Kakkelovnen, eller en Skade sætter sig paa Huset, da kommer der fremmede. 7) Tretten maa ikke sidde til Bords, og mindst Nytaarsaften. 8) Julenat ved Kl. 12 rejser Kvæget sig, og Paaskemorgen leger Solen. 9) Til Søs skal det være slemt at fløjte i Stormvejr; i stille Vejr skal derimod en sagte Fløjten lokke Vinden frem.

Fra Fængslet. Fangen: „Hvad er det nu igjen for noget Svineføde?" — Fangevogteren: „Derfor er De jo ogsaa i Tugthuset. Man kan ikke give flere Penge ud til slige Gavtyve." — Fangen: „Gavtyve? — Naa, sig til jeres Konge, at naar han ikke kan føde sine Gavtyve, saa skal han heller ingen holde."

1881—8118.

Hr. Redaktør!

Tillad mig at gjøre en lille Bemærkning angaaende Stykket „Aarstallet 1881" i „Husvennen"s Nr. 18.

Aarstallet 8118 har nemlig samme Egenskab: er et „Nitals-Aar", de to første Tal $8 + 1 = 9$; de to sidste $1 + 8 = 9$ osv. osv. Hvad enten man læser Aarstallet for fra eller bag fra bliver det 8118, om man holder det foran et Spejl eller stiller det paa Hovedet, faar man altid det samme Tal. Men Aarstallet 8118 indtræffer om 6237 Aar, altsaa 770 Aar før 8888 — hvilket Aarstal i det nævnte Stykke var opgivet som det først indtræffende Tilfælde efter 1881, hvor Aarstallet kunde spejles uden at forandres.

Deres
C—n.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, giver Navnene paa to, efter hinanden følgende Konger i Danmark: en By i Danmark — en Halvø i Nordamerika — et Kanton i Svejts — en By i Sjælland — en By paa Bornholm — et Kanton i Svejts — en By i Jylland — en By i Sverige — en Flod i Spanien — en By i Sjælland.

H. P. H.

Firkantet Rod. Af 4 A, 4 E, 4 N, 3 V og 1 R dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:
Det første er en Flod i den nordlige Sfære;
det andet var en Gud i et Hedningeland;
det tredje baade ond og god kan være;
det fjerdes Mængde fryder en Adelsmand.

S.

Gaade.

Hoppende, springende,
muntert sig svingende
ser du det færdes
fra Gren og til Gren.
Sætter du Halen
for Hovedet, Ka'len
bliver dog sort, om
han ogsaa er ren.
Hugger du Hovedet
af Kannibalen,
drukner du ikke
i Blodet af Ka'len,
men i den Strøm, som
du nu ser fremstillet,
kan du vel drukne,
om ellers du vil 'et.

Opløsninger fra Nr. 18.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Rod:
Assens	NORD
Tahiti	OLIE
Hannover	RING
Elba	DEGN
Nordkap	

Brevvexling.

A. N. Da et Digt med samme Hensigt som Deres allerede findes i Nr. 18, har vi tilladt os at oversende Deres til Red. af „Dyrevennen", hvor det maaske vil finde Anvendelse.

A. M. i D. „Husvennen" vil forhaabentlig senere bringe Fortællinger af samme Art som „Hugenotterne" og „De hjemløse."

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 20.
Søndagen den 13. Februar 1881.

Søren Oris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

At Gaardejer Søren Oris var en mægtig og anset Mand, kunde man slutte sig til af hans store og vel indrettede Udflyttergaard — Orisgaard kaldet — der laa paa Brinken oven for Aaen og Engene og i Frastand næsten skjultes af den for en jysk Bondegaard usædvanlig gode Frugthave og det brede Læbælte af Popler, Ahorn, Elm og Naaletræer; men det kunde ogsaa vides deraf, at han havde saa mange „Titler", thi han var Sognefoged og Lægdsmand, Sogneraadsmedlem, Vandsyns- samt Jordboniteringsmand og Dannebrogsmand. Da han derfor var en overmaade brav og retsindig Mand, kan det ikke undre nogen, at han stod højt anskreven hos høje og lave, og at hans Sognemænd stundum var i Tvivl, om de ikke burde sætte ham i lige Rang med Herremanden og Præsten. En saadan Mand er det nok værd at lære nærmere at kjende, og vi vil derfor besøge ham.

Da vi altsaa skal i Besøg, og tilmed paa Landet, lad det saa helst være om Sommeren, og lad os vælge en Søndag.

Det er hen over Middag. Søren Oris sidder for Bordenden i sin pæne, hyggelige Dagligstue og trommer med Fingrene i Bordet. For lidt siden er han kommen fra Kirke, har nylig spist sin Middagsmad, og nu sidder han og venter paa Kaffen. Naar undtages den store graabrogede Kat, der sidder og spinder paa Bænken ved Siden af ham, og Kanariefuglen, der hænger i sit Bur over Bordet, er Manden ganske ene i Værelset. Den rene, varme Sommerluft og Duften fra Roserne, Levkøjerne, Resedaerne o. s. v. og de blomstrende Frugttræer strømmer ind til ham fra Haven igjennem det aabne Vindue. Det er næsten, som om selve Naturen er i Perlehumør, og det er Søren Oris ogsaa.

Og der er i det mindste et fornøjet Menneske mere i Huset; thi ude i Køkkenet er der en munter Kvinderøst, der synger og traller i et væk. Det er Sørens yngste Datter, Mariane. Nu aabner hun Køkkendøren og kommer ind med en dampende Kop Kaffe.

„Vær saa god, Fa'er," siger hun og sætter Kaffen foran ham paa Bordet.

„Tak, lille Mariane. Du er en gjæv bitte Pige."

„Bliver I nu godt tilpas, Fa'er?"

„Ja, jeg gjør, min Pige. Jeg bliver altid godt tilpas, hver Gang jeg spiser eller drikker noget, som du eller din Søster Mine har lavet til mig. Ingen Mad smager mig saa godt som den, jeg faar hjemme. Det var godt, jeg sendte jer ud at lære noget og fik jer vel hjem igjen."

„Ja, vi har det saamæn godt, Fa'er; gid vi altid maatte have det saadan."

„Du tænker altsaa ikke paa at forandre dig?" spurgte Faderen med et skjælmsk Smil.

„Nej, det gjør jeg rigtignok ikke — aaha nej!"

„Klogt af dig, lille Mariane; det haster ikke med den Slags. Men hvor er din Søster Mine?"

„Hun er vist oppe i Øverstestuen. Skal jeg kalde paa hende?"

„Ja, lad hende komme her ned. Jeg vil saa gjærne have jer om mig begge to."

I det Mariane traadte ind ad Øverstestuedøren, stod Mine foran sin Komode med et Portræt i Haanden og saa paa det med et ømt og vemodigt Blik. Hun gjemte det nu hurtig i Kommodeskuffen og lukkede den.

„Aa, staar du nu og hænger over ham igjen?" sagde den muntre Søster. „Gid jeg kunde gjøre dig glad og lykkelig, ligesom jeg er selv; saa vilde du have det meget bedre."

„Vilde du mig ellers noget?" spurgte Mine og vendte sig om.

„Ja, kom med ned til Fader; han længes efter dig."

De fulgtes ad ned i Dagligstuen.

Dette Søskendepar var Søren Øris's hele Børneflok. Mine var 26 Aar og Mariane 22. Det var et Par kjønne, nette og friske Piger, og ved et flygtigt Øjekast lignede de hinanden i en saadan Grad, at man kunde antage dem for Tvillingsøstre. Men trods denne ydre Lighed var de dog temmelig forskjellige af Karakter og Sindelag. Mariane var munter og lystig, og hende kaldte Faderen stundum i Spøg „Jomfru Galfrans", fordi hun lo og sang fra Morgen til Aften. Mine derimod var stille og tilbageholden; hun brød sig ikke meget om Dans og Fornøjelser, vilde som oftest helst være ene, og hun saa noget sørgmodig ud. „Det er Kjæresten, hun gaar og længes efter," tænkte Faderen; „men ham kan hun nu skyde en hvid Pind efter."

„I vilde nok tale med mig, Fa'er?" spurgte Mine.

„Ja, det er nu slet ikke andet, end at jeg gjærne vilde se dig, inden jeg gaar hen og lægger mig. Men det kan være, jeg kommer til at undvære min Middagssøvn i Dag, for vi faar nok fremmede, kan jeg høre paa Unkas."

I det han stod op, for bedre at kunne se ud af Vinduet, rullede en Vogn ind igjennem Porten og kjørte hen for Døren. Sognefogden gik ud for at tage imod de fremmede.

„Der er kun to, Kusken og en til," sagde Mariane. „Hvem tror du, det kan være?"

„Aa, det er vist ingen, vi kjender," svarede Mine ligegyldig.

„Se, nu stiger Herren af Vognen, og Fader giver ham Haanden; han maa altsaa kjende ham."

Søsteren svarede ikke og saa ikke en Gang ud ad Vinduet.

„Det er vist en Avlsforvalter eller saadan en," vedblev Mariane ufortrøden; „maaske det kan være en Bejler til mig — eller dig."

„Mariane dog!"

„Aa, tror du, jeg mener det! Men nu kommer han og Fader ind, og jeg maa nok kjønt være skikkelig."

Den fremmede traadte ind og hilste høfligt paa Sognefogdens Døtre. Han saa ud til at kunne være hen imod de tredive. Det var en høj, kraftig og vel bygget Skikkelse. Haar og Skjæg var lyst, Trækkene kjønne og regelmæssige, og Udtrykket i hans Ansigt livligt, djærvt og frejdigt.

Hans Ærinde var ikke at bejle til Mariane, som hun overgivent havde sagt til Søsteren; men han var kommen for at slaa en Handel af med hendes Fader. Han var heller ikke Avlsforvalter, men Mekaniker og Maskinsmed, og hans Navn var Petersen.

Da den fremmede var bleven beværtet, som Husets Skik og Brug krævede, fulgtes han og Søren Øris ud i Marken, og det blev næsten Aften, inden de vendte tilbage. Petersen havde da kjøbt nogle Tønder Land af Sognefogdens Ejendom neden for Bakkerne; der agtede han at anlægge og drive et Hammerværk, og Aaløbet skulde benyttes som Drivkraft.

En Kjøbekontrakt blev opsat og underskreven, og der tilkaldtes et Par Naboer, der skrev under som Vitterlighedsvidner. Petersen lod til at være en praktisk og ihærdig Forretningsmand; hvad der kunde afgjøres i fem Minutter, spildte han ikke Timer paa. „Saa snart Bevillingen om Fraskillelsen er indhentet, og alle Papirerne i Orden, faar De Deres Penge," sagde han, „og saa begynder vi paa Arbejdet. De skal faa at se, der bliver Liv der neden for Bakkerne!"

Dermed tog han Afsked og rejste sin Vej.

Vi gaar nu en halv Snes Aar tilbage i Tiden. Foruden de to Døtre, som vi allerede har gjort Bekjendtskab med, havde Søren Øris en Plejesøn, som hed Anton, og som for en Del Aar siden var kommen til at tjene der i Gaarden som Hyrdedreng. Han var flink og opvakt, og baade Husbond og Madmoder havde fattet megen Godhed for den fattige og forældreløse Dreng. Paa sin Dødsseng tog Konen det Løfte af sin Mand, at han skulde beholde Drengen, indtil denne blev saa gammel, at han kunde forsørge sig selv. Anton voxede altsaa op i Plejefaderens Gaard, vogtede Kvæg, gik i Skole, blev konfirmeret og blev ved at være der, til han kunde gjøre Karls Arbejde, og intet tydede paa, at der skulde indtræde nogen Forandring i dette Forhold, i det mindste ikke for det første. Men saa lige med et skete der et Brud mellem ham og Plejefaderen, og det gik saaledes til.

En Middag i Høstens Tid var Søren Øris gaaet ud i sin Havrelade for at se efter, om alt var i Stand til at modtage Sæden, der stod høstet paa Marken og snart kunde blive tjenlig til Indagning. Nej, der manglede intet, alt var i Orden, undtagen at der laa en lille Bunke Halm midt paa Gulvet; men den var jo nem at flytte. Der var saa dejlig køligt her i den store, tomme Lade, og han stod just og overvejede, om han ikke helst maatte lægge sig i Halmen og tage sig en lille Lur, da det

pludselig forekom ham, at der lød dæmpede Stemmer ude fra Hæshaven. Han gik til Lemmen og kigede ud, og det, han fik Øje paa, huede ham ikke i mindste Maade. Ude paa Grønningen laa der en Træskjævle, og paa den sad Anton og Mine. De havde hinanden om Livet, ja, det forekom ham endogsaa grangivelig, at de kyssedes, lige som han lod sit godmodige Ansigt komme til Syne i den aabne Lem. Dog, nu var han ikke godmodig længer; thi med alle de fornævnte gode Egenskaber havde Søren ogsaa sine Fejl. Skjønt ingen let skulde se det paa ham til daglig, var han dog stolt af sine Penge og sin store Gaard, og han holdt paa Standsværdigheden trods nogen Adelsmand; men hans største Skrøbelighed var dog hans Hidsighed, thi han var som Peber og Tobak, naar noget gik ham imod.

De unge havde ikke set ham, og han trak sig ubemærket tilbage. Hille den, hvor han skyndte sig! Ud af Laden, hen over Gaardspladsen, ud igjennem Gaardsleddet til den anden Side, uden om Haven, langs Diget, indtil han kom forbi det sidste Hjørne og naaede Hæshaven fra den modsatte Side. „Forbryderne" sad der endnu, men uden Anelse om, hvilket Uvejr, der hang over deres Hoved; thi de vendte Ryggen til ham. Søren Dris satte Træskoene og listede sig lydløst hen over Grønningen, indtil han stod lige bag ved de skyldige, og saa edderspændt var han, at han gjærne kunde have faret løs paa dem og gjennemtærsket dem; men han vilde høre, hvad de hviskede og tiskede om, inden han kom over dem som et Tordenvejr. Karlen havde endnu Armen om Pigens Liv, og hun lagde kjælent sit Hoved til hans Bryst. De sad noget foroverbøjet, og uden at de tilfældig vendte sig om, kunde de umulig opdage Lureren.

„O Gud, hvad skal der blive af os, Anton?" sagde Pigen forknyt.

„Der skal blive et Par Ægtefolk af os en Gang," sagde Karlen opmuntrende.

„Tror du?"

„Ja, det er vist; men det bliver hverken i Dag eller i Morgen."

„Eller i Overmorgen," tænkte Søren Dris.

„Nej, det kan jeg godt forstaa, vi kommer til at vente," vedblev hun, „naar det saa endda kunde naa sig en Gang."

„Jeg skal sige dig, min Pige," sagde Anton tillidsfuldt, „Jeg føler at der er Kræfter i mig; din Fader skal blive nødt til at tage Hatten af for mig en Gang."

„Ja saa!" tænkte Sognefogden.

„Han giver aldrig efter, er jeg bange," klagede hun.

„Jo, han gjør, lille Mine, det kan du stole paa!" trøstede Kjæresten. „Bare du vil være mig tro og holde ud, saa skal du se, hvor pænt alt tilsidst skal føje sig."

„Du kjender ikke Fader."

„Jo, jeg ved, han er, hvad man med et nymodens Udtryk kalder en Gaardmandsaristokrat, det vil sige, han er indvendig kalkunsk, i hvor glat han er uden paa . . ."

„Din Hvalp! Din Hanekylling!" tænkte Søren Dris og knyttede Næverne.

„Jeg skulde nødig tale ondt om min Plejefader," fortsatte Anton, „og det er heller ikke sagt i en ond Mening . . ."

„Det var endda din Lykke!" tænkte Lureren.

„Og det er heller ikke uden Grund, han er stolt, han har meget at være stolt af; men jeg er ogsaa paa en Maade stolt; jeg har en Rigdom, som han ikke kjender, og naar jeg først faar den sat paa Rente, saa skal du og din Fader og hele Verden se, hvilken Karl jeg bliver."

„Det er noget forbandet Vrøvl, han forstaar at bilde Tøsen ind, den Grønskolding!" tænkte Søren.

Anton vedblev: „Sagen er den, jeg har Nemme, som du ved; Vorherre har givet mig gode Gaver, og det er dem, jeg kalder min Rigdom; men for at faa min Kapital sat paa Rente, maa jeg nødvendig rejse bort og blive borte nogle Aar. Jeg maa lære, at blive til noget, og naar jeg har naaet mit Maal og svunget mig i Vejret, saa kommer jeg tilbage som en stor Mand, det vil sige, saadan i al Beskedenhed, lille Mine, og saa, som sagt, skal Sognefogden blive nødt til at hatte af for mig. Giv mig saa et Kys, lille Mine!"

Hun slyngede Armene om hans Hals og kyssede ham.

Dette Syn fik Sognefogdens Vredesbæger til at flyde over.

„Siden vi skal til at tage Hatten af for hinanden, saa er det sømmeligt, at du begynder først!" raabte han og langede Karlen en paa Siden af Hovedet, saa hans Kaskjet røg af og fløj langt ud paa Grønningen.

„Forbryderen" for op og stirrede et Øjeblik forfærdet paa ham, hvorefter Pigen med et lydeligt Skrig tog Flugten og ilede ind, medens Anton samlede sin Kaskjet til sig og derefter stillede sig over for sin opbragte Plejefader med rynkede Bryn og saa ham fast ind i Ansigtet.

„Det er kun Røvere og Stimænd, der overfalder Folk bag fra," sagde han med dirrende Læber.

„Hvad! Røver til mig!" raabte Søren Dris og gav ham et Par varme Lussinger, en paa hver Side af Hovedet. „Der har du Renten af din Kapital, Tøseforfører! Pjalt! Tiggerunge!"

Karlen greb ham fat om begge hans Arme og tvang ham til Sæde paa Trækjævlen og sprang let tilbage, idet han med glødende Kinder raabte:

„I kan vel mærke, at jeg ikke behøver at staa stille og tage imod Hug, naar jeg ikke vil; men slaa igjen vil jeg heller ikke, for det vilde jeg skamme mig ved, efter som I har været mig i Faders Sted og gjort mig saa meget godt. Kvindeforfører kaldte I mig, men det fortjener jeg ikke, for det er i Tugt og Ære, jeg har forlovet mig med jeres Datter. Tiggerunge kaldte I mig; det var det værste, og det skal jeg ikke glemme i en Hast."

Da han havde sagt dette, slog han op med Haanden, vendte sig om og gik hurtig ind igjennem Gaardsleddet.

Søren Dris havde en tydelig Fornemmelse af, at han i sin Hidsighed havde trukket det korteste Straa, og temmelig ærgerlig gik han hen og tog sine Træsko paa, hvorpaa han ligeledes forlod Skuepladsen for det forefaldne bedrøvelige Optrin. Hvad han havde i Sinde, eller hvor hen han vilde, var ham ikke rigtig klart, og før han ret vidste, hvor han var, stod han atter inde i den store Havrelade, hvor han først havde gjort den skæbnesvangre Opdagelse og ladet den slemme Hidsighed løbe saa voldsomt af med sig. Hans naturlige Godmodighed begyndte atter at vinde Herredømme over den oprørte Sindsstemning, og han fortrød, at han havde slaaet Karlen; det samme, ja et langt bedre og smukkere Resultat, kunde han have opnaaet, hvis han havde faret frem med mere Lempe. Hvordan skulde han nu gjøre sin Uret god igjen, uden at give efter i Hovedsagen? Thi det var en given Ting, at en saa taabelig Forbindelse som den, de unge havde sat sig i Hovedet, kunde der aldrig være Tale om. Han blev staaende nogle Øjeblikke og vidste bogstavelig, ikke hvad Raad han skulde gribe til, og i denne sin Nød greb han til den eneste, der vilde falde ham ind: han lagde sig, saa lang han var, i den bløde Halm. Men om det ellers havde foresvævet ham, at han en Stund kunde sove sig fri for denne Verdens Modgang, saa blev han fuldstændig skuffet; thi jo længere han laa, desmere tænkte han, og det var i Grunden heldig nok; for da han havde ligget og grublet frem og tilbage en Times Tid, var Bitterheden helt forsvunden, og han fattede en vel overvejet og fast Beslutning. Saa stod han op og gik ind for at bringe den i Udførelse.

Da han traadte ud af Ladedøren, kom Anton gaaende ind igjennem Porten. Søren Dris vinkede ad ham, Karlen lystrede Signalet villig nok, og de fulgtes ad ind i Huset og op i Øverstestuen.

„Sæt dig ned, Anton."

Anton satte sig paa en Stol.

Manden hægtede sine Tommelfingre i Ærmegabene, og gav sig til at gaa frem og tilbage paa Gulvet; omsider standsede han foran Karlen og sagde:

„I er altsaa Kjærester, du og Mine?"

Ja, det kunde da ikke nægtes.

„Mener du ikke, det er lovlig tidlig, I begynder med de Kunster? du er atten Aar, og hun sexten."

Anton sad nok saa stiv og svarede ikke; de varme Lussinger brændte ham endnu paa Kinderne. Søren Dris maalte atter Gulvet et Par Gange.

„Kan du huske din Moder?" var hans næste Spørgsmaal.

„Nej," svarede Anton og blev rød i Hovedet; hans Blik var nu mindre sikkert end før.

„Det er muligt nok min Dreng; for du var ikke større end halvanden Gæsling, da du mistede hende; men du husker da min salig Kristine, din Plejemoder?"

Av! der ramte han Fyren paa et ømt Sted; han blev helt urolig i Sædet og vidste aldrig, hvor han skulde gjøre af sine Øjne.

„Ja du holdt af hende min Dreng," vedblev Søren Dris; „jeg ved det, og du kan tro, du havde ogsaa en oprigtig Ven i hende. Det er hende, du kan takke for, at jeg har gjort imod dig som mit eget Barn, om du nu ikke vilde have gjort det for din egen eller min Skyld, saa troede jeg, at du for hendes Skyld vilde have lagt dig efter at blive et skikkeligt Menneske. Nej, det har du ikke gjort!" vedblev han mere højrøstet, da Karlen vilde gjøre Indvendinger. „At lege Kjæreste med min Datter og sætte hende Fluer i Hovedet er en daarlig Streg, som du skal komme til at gjøre god igjen, og det vil maaske vare adskillige Aar, inden vi bliver gode Venner igjen. For det er ikke min Mening, at jeg vil forstøde dig i Vrede — tvert imod: det er dit eget vel, jeg har for Øje. Og hør nu, hvad jeg har bestemt. Du snakkede jo med Tøsen om, at du vilde rejse bort, og jeg siger: lad gaa! I hvor flink og dygtig du er, tror jeg dog ikke, at du egner dig til Landvæsenet; du har hjemme paa en ganske anden Hylde. Du har et Par nyttige Næver, du har Hoved, og du har „Sjeni". Dine smaa Vandmøller og Vejrmøller, dine Hejsemaskiner og alt det andet Spilleværk, du gik og makkede med fra Barnsben af, har jeg lagt mere Mærke til, end du maaske tror. Der ligger maaske en død Skat begravet i dig — var det ikke saadan omtrent, du sad og pralede? — og da du nu ikke opfører dig saadan, at jeg kan have dig hjemme, saa skal du herfra og ud imellem fremmede; det bæres mig for, at det maaske bliver til din Lykke — og hendes; for Mine faar du aldrig med mit Samtykke. Se dette skal være din Straf; men det skal tillige være

dig en gavnlig Lære for Fremtiden, en Spore til at gaa fremad og blive dygtig. Du ved, jeg er en bestemt Mand, og at komme med Indvendinger nytter dig ikke."

Med disse Ord forlod Søren Dris Stuen og lod den forbløffede Knægt være ene med sine Betragtninger.

(Fortsættes.)

I Baghold.

Stratenrøveriet har haft sine gyldne Tider i alle Lande, men dog fortrinsvis i Riddervæsenets Dage. Fyrsternes og de saa kaldte Rigsretters Magt forslog ofte kun daarligt til Landefredens Opretholdelse. Man havde stundum i forrige Tider begaaet den Dumhed at betale Skat til de adelige og borgerlige Stratenrøvere, og efterhaanden steg Udpresningerne i den Grad, at Stæderne ikke kunde svare Skatten, men maatte gribe til Vaaben. Man har dog Exempler paa, at ikke blot mindre Byer, men ogsaa store Stæder maatte underkaste sig og udrede Skatten, ja selv Kejserstaden Wien løskjøbte sig 1408 fra Plyndring ved at betale en offentlig Løsesum til Røverhøvdingen Johan Laun, og for at betrygge den kejserlige Hovedstad maatte Hertug

Et Overfald.

Leopold end ydermere bekvemme sig til at overlade den modige Eventyrer det forhenværende Hertugdømme Pütten som Pant.

Mange lignende Exempler kan anføres paa, at Fyrsternes Magt var utilstrækkelig til at hævde Retssikkerheden, men de høje Herrer tog det ikke saa nøje, ja man kunde endog stundum se dem selv stige ned fra deres ophøjede Sæde for at tage Del i Plyndringerne.

I Tyskland indtraadte en kort Pavse i Røverlivet, medens Sindene var syselsatte med Kirkerensningens store Hændelser; men efter Trediveaarskrigens Slutning brød Røveruvæsenet frem med fornyet Styrke. Kampens rædselsfulde Tider var forbi, men Dønningerne havde endnu ikke lagt sig. Stædernes Liv var fuldstændig tilintetgjort, Adelen vanslægtet, Bonden bragt til Undergangens Rand, al Orden opløst, al offentlig Sikkerhed rystet. Især var de omvankende Flokke af afskedigede Soldater en forfærdelig Plage for Befolkningen. De Dage var forbi, da de af deres Ledere blev forsynede med alt, hvad de behøvede, eller i fornødent Fald sendt ud til Rov og Plyndring, nu strejfede de om som forsultne Bander, blottede for alt, og gjorde Røveriet

paa egen Haand til en Levevej. Det var Folk fra alle Verdens Lande. Den forhenværende Matros fra Nordsøkysten havde tjent sammen med den italienske Bandit, Røveren fra Ungarns Heder havde som let Rytter i Wallensteins Armé travet Side om Side med den franske Kavaller, som paa Grund af en eller anden ulovlig Handling i Hjemmet havde maattet ty til ny Egne for at forsøge sin Lykke. Krigen var sluttet, og disse Mennesker stod brødløse. De havde ikke lært andet end at slaas og plyndre. Hvad skulde de tage sig til?

Efter den westfalske Fred drog disse Bander gjennem Landet. De havde intet andet i Behold fra den store Plyndrings Tid end deres lasede Klæder og et og andet Vaaben. Musketereren bar endnu sit Hjullaasgevær, Patronbælte og Krudthorn, Rytteren sit Staalspyd og brede Slagsværd, Artilleristen var væbnet med sin Huggert, og Kyradssereren bar sin Hjælm eller Jærnhue paa Hovedet. Den italienske Bandit, der hjemme fra havde givet sig af med at plyndre Lig, var den, der var mest lurvet klædt af dem alle, men han bar sin Kniv og sine Pistoler, og det var nok. Han skal nok blive et dygtigt Medlem af Banden, thi han har en sikker Haand, og ve det Offer, som kommer inden for hans Klinges Rækkevidde. Desuden forstaar han alle Haande Kunstgreb, kan tale Tyvesproget — lave Aftryk af Nøgler — og stille gøende Hunde til Freds.

Det er en saadan Bande af frygtelige Røverkarle, vi ser paa omstaaende Billede. De har fra deres Tilholdssted opdaget, at et Vogntog, slingrende langsomt over den sandede Slette, nærmer sig. Skridt for Skridt. Den gamle Rytter med Hjælmen ordner sine Tropper til Kampen, Italieneren er foran, han skal vove Dysten med Kjøresvenden; bag ved ham staar Ungareren, Riffelskytten fra Holks Jægerkorps. Han skal give Ild, lige meget om han rammer eller ej — Røgen, Knaldet, Ildglimtet gjør Hestene sky, forskrækker Togets Fører, alt kommer i Forvirring, og under Forvirringen er det let at bruge Kniven. En anden Skytte staar bag ved den halvt nedfaldne Mur, mest for at bibringe de rejsende den Forestilling, at der ligger en hel Flok i Baghold; Artilleristen og Kyradssereren skal i Forening optage Kampen med Rytteren. Pladsen er fortræffelig valgt, Stenskuret med den hellige Moder med Barnet i sit Skjød er et Sted, som Kjøresvendene næppe vil drage forbi uden at holde Rast — de vil nærme sig langsomt, følende en indre Paamindelse om her at holde Bøn. Bag ved Stenskuret er den høje Sæd, man kan altsaa i værste Tilfælde let undvige, eller — bringe Rovet i Sikkerhed.

Middagssolen sender sine brændende Straaler ned over Egnen, Hestene arbejder sig møjsommelig frem ad den tunge Grusvej, Kjøresvendene er trætte og søvnige. Skurkene derimod — nej, de er hverken trætte eller søvnige, de er lysvaagne, hører, ser og venter i stor Spænding. Vognen nærmer sig, Røverne trækker sig tættere sammen, Italieneren har taget sin bolognesiske Kniv frem, han prøver stille sine Bens Spændkraft for at kunne være sikker paa, at han i fornødent Fald kan med et kraftigt Spring fare op og kaste sig over sit Bytte. „Vov, vov, vov!" lyder det pludselig. Røverne bøjer sig forskrækkede ned, thi en stor kraftig Hund nærmer sig med lange Spring. En saadan mangler aldrig ved den forreste Vogn. „Lyn og Djævel!" mumler den gamle Rytter, „Bæstet forraader os!" — „Ja," hvisker Ungareren paa sit rotvælske, „Formand holder, Formand bange!" Sultan, Hunden, er imidlertid naaet helt hen til Stenskuret, han snuser i Vejret og kigger, han kjender dette pjaltede Pak og har en instinktmæssig Afsky for disse Landevejsriddere. Endnu et Spring, han studser, knurrer — han staar Ansigt til Ansigt med Italieneren. Ungareren hæver sit Hjullaasgevær og gjør sig færdig til at skyde Hunden ned. „Holdt, holdt!" hvisker Rytteren, læggende sin Haand paa Skyttens Skulder, „er du forrykt? Skuddet vil jo forraade os." — „Tys!" hvisker Italieneren og gjør Tegn med Haanden. „Se her, Diana, Karo, Valdine!" Han har hurtig taget et Stykke Kjød op af sin Lomme, en Levning fra Maaltidet, og holder det hen for Sultans Næse. Skal han tage det? Skal han vove sig nærmere til? Ak, hvis du kommer nær nok til, at han kan række dig med Kniven! Snap Kjødet, Sultan, og skynd dig tilbage, eller du er Dødsens. Din falske Ven har sit aldrig fejlende Vaaben rede — et Stik, og du synker til Jorden, uden at give en Lyd fra dig. Sultan lader sig lokke nærmere, griber Kjødet og trækker sig tilbage med det. Da han har ædt det, nærmer han sig atter for muligen at faa en ny Bid. Kjøresvenden, der har set Hunden snuse rolig omkring, er igjen bleven beroliget og nærmer sig Skridt for Skridt. „Pas nu paa!" hvisker Rytteren. Ungareren griber om sit Gevær, Italieneren har sin Kniv til Rede, Rytteren sit Sværd, Artilleristen og Kyradsereren deres Lanser. Vognene kommer, de standser. „Hellige Guds Moder!" begynder den første andagtsfuld, „bed for os stakkels . . .!" Et Knald, et Lyn og en Sky af Røg! „Hurra, hug ind!" raabes der, og frem springer de forreste af Skurkene. En Hest styrter, truffen af Ungarerens Kugle. Gøende og hylende springer Hunden frem og tilbage; den ene væbnede Bandit styrter frem efter den anden fra Bagholdet. Føreren for Vogntoget gribes af Forfærdelse — endnu et Skud! Kuglen strejfer den medfølgende Rytters Hest, der stejler, fnyser og jager vildt afsted over Sletten med sin Rytter. To, tre

vilde Karle kaster sig nu over Vognene, Føreren og hans Ledsagere flygter, thi Skurkenes Vaaben er frygtelige at se til; men Røverne sønderflænger Lærredet, som er spændt over Vognene, og rager begjærlig om i disses Indhold. Ungareren holder sit Gevær truende frem mod Flygtningene, naar disse rædselslagne ser sig tilbage. Da lyder noget borte et skrattende Signal; den flygtende Rytter har hentet Hjælp henne fra Byen, Stormklokken gaar og kalder Bønder frem til Kamp. Røverne gribes af Forfærdelse. „Bort, bort!“ raaber en af dem, og i næste Øjeblik forsvinder de med deres Bytte i Sæden. Nu faar Togets Fører Mod og begynder at forfølge Røverne; men da blinker et nyt Lyn, og en Kugle suser forbi hans Øre. Bønderne kommer imidlertid nærmere, bevæbnede med Høtyve og Slagler, men de flygtende Røvere har allerede faaet et saa langt Forspring, at de ikke kan indhentes. Snart har de naaet et sikkert Skjulested. Ved Nattens Frembrud skraaler Banden af fuld Hals en Vise fra Wallensteins Dage og udkaster Planer til ny Overfald.

En Bryllupsfest i Skyerne.

Bryllupsfester kan, som bekjendt, fejres under mange forskjellige Omstændigheder. Bryllupper paa Søen, paa Landet, ved den bekjendte Smed i Gretna Green i England, ved Dødssengen o. s. v. er noget temmelig almindeligt. Et Bryllup i Skyerne er derimod noget ganske nyt, i det mindste har man ikke tidligere hørt noget herom, men det er jo ikke umuligt, at Methoden kan finde Bifald, naar den bliver noget mere bekjendt.

Det kan maaske ogsaa siges at være noget ganske nyt at benytte et Giftermaal eller et Bryllup som et Avertissement, men, som man ved, forstaar Amerikanerne frem for alle andre Nationer den Kunst at avertere paa alle mulige Maader, og af alle Amerikanere er den noksom bekjendte Barnum maaske den mest driftige i denne Retning. Sagen, som det her drejer sig om, er i Korthed følgende: Da Barnum skulde aabne sit senere saa berømte Hippodrom, der er enestaaende i sit Slags, fik han den geniale Tanke, at et Bryllup i Skyerne kunde være en passende Indledning til den højtidelige Aabning af denne Anstalt, en Indledning, der rigtig vilde falde i Amerikanernes Smag, og som kun en Amerikaner kunde falde paa. En Tanke i Barnums Hoved er det samme som en Handling, altsaa han lejede en Ballon, der blev stillet til Raadighed for de to lykkelige, der snart uopløselig skulde forenes i Hymens søde Lænker. Han sendte endvidere Indbydelser omkring til de udvalgte, som skulde være til Stede som Bryllupsgjæster, og endelig sørgede han naturligvis for en Præst til at forrette Vielsen. Da alt var ordnet paa den bedste Maade, stod der kun tilbage at skaffe Brud og Brudgom. I Hippodromen fandtes heldigvis tvende Sjæle, som intet havde imod at blive til en, selv om de skulde forlade den Jord, paa hvilken de hidtil havde levet, og indgaa Pagten i Himlen eller da i det mindste oppe i Skyerne. Saa var altsaa det hele færdig. Ballonens Gondol blev udstyret med stor Pragt, betrukken med grønt og hvidt Tøj samt behængt med Blomsterguirlander, Buketter, Flag o. s. v. Paa den bestemte Dag Klokken 4 om Eftermiddagen saa man Bryllupsoptoget komme ud af en Pavillon i Byen Cincinatis, bevægende sig i afmaalt Takt efter Mendelsohns Bryllupsmarsch hen imod Ballonen, med den yndige Brud, Miss Jates, der var klædt med en udsøgt Smag og med et vist Kunstberidersnit, i sin henrivende Skjønhed, samt Brudgommen i Spidsen; Brudgommen alvorlig, som det sømmer sig en Mand, der skal indgaa den vigtige Pagt, oven i Kjøbet oppe i Himlen. Derefter fulgte Præsten, den uundgaalige Referent og det øvrige Følge, som alle tog Plads i Gondolen. Da alt var i Orden, kastedes Rebene los, og Ballonen hævede sig majestætisk op over Byen Cincinatis under tordnende Hurraraab fra den talløse Menneskemængde, medens et talrigt Musikkorps udførte en dejlig Vielseshymne. Da Ballonen havde naaet en Højde, der ansaas for passende, forrettedes Vielsen, og de to blev saaledes til en, højt hævet over den øvrige Menneskehed, de var nu en Sjæl og en Tanke, men Tanken var egentlig Barnums. Saa lykønskede man det nygifte Par, kyssede Bruden, drak Skaaler og holdt Taler for Parrets Lykke og Held o. s. v. Man lod nu Ballonen dale ned, og under Nedfarten blev der udkastet en Mængde Bekjendtgjørelser om Aabningen af Hippodromet. Et muntert Bryllupsgilde afsluttede Festen, og Barnum havde nu paa en enestaaende og eftertrykkelig Maade anbefalet sit Hippodrom. Denne ejendommelige Aabnings-Højtidelighed blev omtalt i alle de amerikanske Blade, Folk strømmede til i stor Mængde, baade fra nær og fjærn, for at se Beriderforestillingerne i Hippodromet, og Barnum tjente mange Penge.

Bognyt.

„Ugeskrift for Landmænd“, redigeret af J. V. T. Hertel og Erhard Frederiksen. Dette bekjendte og ansete Blad møder nu, efter at have tilbagelagt et fjerdedels Aarhundrede, i en større, smukkere og mere tidssvarende Skikkelse end hidtil, i det det nu udkommer to Gange om Ugen, og fra Nytaar af med betydelig udvidet tospaltet Format. Vi benytter gjærne

Lejligheden til at henlede vore Læseres Opmærksomhed paa dette i enhver Henseende saa fortrinlige landøkonomiske Ugeblad, der, trods de i Aarenes Løb opstaaende Konkurenter, altid har kunnet hævde en af de mest ansete Pladser inden for Landbrugsliteraturen. Det indeholder stadig Bidrag fra en større Kreds af ansete Fagmænd i forskjellige Livsstillinger, og Redaktørernes Navn vil være enhver tilstrækkelig Borgen for, at alt nyt, som der baade her hjemme og i Udlandet forekommer paa Landbrugets Omraade, bliver Læseren bekjendt. „Ugeskrift for Landmænd“ udkommer to Gange ugentlig, Torsdag og Lørdag, og koster 3 Kr. 50 Øre Kvartalet.

Husflid.

I denne Tid, da Plejlen bliver brugt saa flittig, hændes det vel ikke saa sjældent, at den gaar i Stykker, og et lille velvilligt Raad om, hvorledes man lettest laver den i Stand paa ny, vilde derfor maaske ikke være af Vejen. Er det Hand- eller Slagvollen, der gaar i Stykker, maa man jo skaffe sig en ny, er det Hillen, plejer man at gaa til Kjøbmanden og kjøbe sig en ny. Dette kunde spares, hvis man vilde kjøbe et Stykke godt Saalelæder, 7½ Tomme langt og 2½ Tomme bredt, samt en smal Strimmel Oxehud til at sy Hillen med. Man kan nu let lave en saadan selv. Saalelæderet lægges i Vand til det bliver rigtig blødt og bøjeligt, derpaa lægger man det sammen paa langs, bøjer det paa Midten omkring en Pind, som man lader sidde, indtil Hillen er syet færdig. Som Mønster ved Syningen maa man helst benytte en anden Hille. Hullet tvers igjennem kan man, i Mangel paa andet, lave med et almindeligt Bor. J — —n.

At lave et Cigarrør.

Af det Ben, der sidder fra Knæet og op i Baglaaret paa en Hare, kan man lave sig et smukt Cigarrør. Paa det nævnte Ben sidder et lille fint, hvidt Ben, hvormed man maa være forsigtig, at det ikke skal gaa af, da det er det pynteligste ved det hele. I det Tilfælde, hvor det gaar af, eller hvor det, som paa unge Harer, endnu ikke er fastvoxet til Laarbenet, kan man lade en Guldsmed sætte en lille Sølvtap paa i Steden for. Denne fastgjøres med en fin Nagle paa Enden af selve Tappen, men bliver dog ikke saa smukt som det naturlige Ben.

Ved Tillavningen af Cigarrøret er Fremgangsmaaden følgende: Naar Haren er stegt, tager man Benet, afskraber nøjagtig alt Kjødet, hvorved man dog maa vogte sig for at ridse Benet. Dette afskærer man derpaa i passende Længde, hvortil man kan bruge enten en Kniv eller en Sav, men dog helst det sidste. Man udhuler nu den tykkeste Ende, hvori Cigaren skal sidde, derpaa udtages Marven, hvilket sker bedst ved at omvinde Sejlgarn med Hør og trække det igjennem Benet; man maa nemlig passe paa, at al Marven kommer ud, da Røret ellers under Brugen vil blive surt. Man tager nu lidt koldt Vand i en Skaal, kommer Gibs deri, indtil det hele ligner en tynd Vælling, derpaa tager man Cigarrøret i venstre Haand, og i den højre tager man en Pennekniv, hvormed man tager den tillavede Gibs, men kun lidt ad Gangen, og trykker godt fast i Rummet indvendig, hvor Cigaren skal sidde. Naar Hullet er fyldt, dækker man hele Enden med et Lag paa en Linjes Tykkelse, hvorpaa Røret henlægges, til Gibsen er halvt tør. Derefter udskærer man med en smal, skarp Pennekniv et nøjagtigt rundt Hul i Røret. Med en Strikkepind, som er sleben trekantet, laver man nu nogle Ridser paa den en Linje brede Kant rundt om Cigarrøret. Dette lægges hen paa et ikke for varmt Sted, indtil det er fuldkommen tørt. Derpaa tager man en ulden Klud samt noget revet Kridt og pudser Cigarrøret blankt.

Efterhaanden som Cigarrøret bruges, bliver det brunt og til sidst sort som lakeret Læder; det maa dog af og til pudses for rigtig at beholde Glansen. Naar Gibsen gaar af, kan man gibse Røret paa ny. Foruden Harebenet kan ogsaa Gaasebenanvendes til Cigarrør. Fremgangsmaaden er her den samme, men Gaasebenet har ikke saa smuk en Form og bliver heller ikke ved Røgens Gjennemtrængning af saa smuk en Farve.

P. P.

Husflidsmeddelelserne fortsættes i medfølgende Tillæg.

Smaating.

Tjenesten fremfor alt. En Sergent spurgte en Gang en Soldat, hvad han gjorde, naar han drømte om sin Sergent. „Jeg — Jeg snorker,“ svarede Soldaten forlegen. — „Snak! Naar du drømmer om din Sergent, saa retter du dig og kaster Haanden til Huen!“

Bedre er bedre. En fuld Mand gik en Aften hjem medens Fuldmaanen stod paa Himlen. „Du skal slet ikke gjøre dig saa vigtig,“ sagde han til Maanen, „fordi du er fuld en Gang om Maaneden, jeg er fuld hver Dag!“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Byer: en By i Sachsen — en Del af Asien — en Flod i Sønderjylland — en Ø ved Fyn — en Flod i Bøhmen. J. U.

Firkantet Rod. Af 6 A, 4 M, 2 V, 1 D, 1 L, 1 R og 1 E dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mit første tit bringer Jammer og Død
over Mand og Kvinde — Afkom af andet;
er Stuen det tredje, man lunt det har,
og fjerde maaske dig paa Armen bar.

Opløsninger fra Nr. 19.

paa den geografiske Gaade:

Odens**e**
Labrado**r**
Ur**i**
Frederiksvær**k**
Hasl**e**
Ur**i**
Nib**e**
Gøtebor**g**
Ebr**o**
Ringste**d**

paa den firkantede Rod:

NEVA
EVAN
VANE
ANER

paa Gaaden: Egern — Neger — Eger.

Hermed følger et Tillæg, indeholdende, som Fortsættelse af Husflidsmeddelelserne i Hovednumret, følgende: Et Tilbud. — Husflidssagen og Almueskolen. — Husflidens Betydning for Arbejderen paa Landet, af N. C. Rom. — Fra en Husflidsrejse i Sverige, af V. Lillienskjold. (Sluttet). — Feriekursus. — Husflidsmeddelelser: Af en Lærers Brev, Nogle Husflidsexempler, Hvorledes et godt Exempel kan virke, Husfliden i Skolen. — Bognyt. — Dansk Husflidsselskab.

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

8. Aargang. Nr. 21.

Søndagen den 20. Februar 1881.

Søren Oris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

nton følte sig i Førstningen ganske som lamslaaet. At den udtalte Beslutning var urokkelig, tvivlede han ikke om, kjendte han ellers sin Plejefader ret. Han maatte altsaa bort; men — var det ikke netop det, han selv havde ønsket? Jo, men ikke paa den Maade; der var dog noget tungt og bittert i saaledes at afskediges i Unaade, saa godt som udjaget fra sit Barndomshjem, fra Mine, som han elskede, fra alt, hvad der var ham kjært og dyrebart. Ja, det kunde ikke nægtes, han var vred paa sin Plejefader, og det havde han Grund til, mente han. Vel havde Sognefogden sagt: „Det er dit eget vel, jeg har for Øje;" men det kunde han bilde Gæs ind, Anton var klogere end som saa. Nej, han skulde afskediges, smides paa Døren, af den Grund, at han ikke var god nok til at blive Sognefogdens Svigersøn — naturligvis! Og naar han saa var borte, saa skulde der prækes for hende tidlig og sent, at hun skulde slaa den „Tiggerunge" af Hovedet, og saa skulde der arbejdes hen til at faa hende smeddet sammen med en, der ejede Guld til et Svinetrug, men som maaske vilde gjøre Pigen ulykkelig. Ja! det var til at blive gal over!

„Men," tænkte han saa igjen, „det var jo dog dit eget Ønske at komme ud og lære noget, og lad nu Manden end mene, hvad han vil, hans Beslutning hjælper dog til, at du faar dit eget Ønske opfyldt; under andre Omstændigheder vilde det maaske ikke være sket saa snart. Og han og alle andre skal faa at se, at jeg er ingen lad eller doven Natur, men at jeg har Mod og Kraft til at bryde mig en Bane!" Og langt borte i det fjærne laa hans Fremtids forjættede Land, hans lille Kongerige, lyst og smilende, og der stod Mine, hans gode Fylgje, og tilvinkede ham Kamp, Fremgang og Sejer! Det var Ungdommens løftende Mod, der som en Kongeørn udfoldede Vingerne og lovede at bære ham over alle Hindringer — frem til Maalet!

Naar bare Mine vilde blive ham tro og være lige saa standhaftig som han, saa havde det dog med Guds Hjælp vist ingen Nød.

Han gik ud og opsøgte sin Plejefader.

„Naar skal jeg rejse?" spurgte han med en Trods i Tonen, som han gjærne kunde have sparet.

„Saa snart Pigerne kan faa dit Tøj færdigt — Tid er Penge for Folk af din Slags," svarede Søren Oris.

„Ja, derfor vilde jeg ogsaa helst afsted strax — i Morgen tidlig."

Plejefaderen saa til ham to Gange, inden han svarede.

„Det kan maaske ogsaa lade sig gjøre. Har du tænkt paa, hvor du vil hen?"

„Helst til en større By, Aarhus for Exempel."

„Det er rigtigt! Ja, saa skal du ogsaa komme der i Morgen, hvis du ikke bliver omsindet og vil bie nogle Dage?"

Det svarede Anton intet paa.

I Løbet af Dagen saa han Lejlighed til at faa talt med Kjæresten, og de fik ret deres Hjærter udøste for hinanden. De gjorde hinanden det sædvanlige Løfte under lignende Omstændigheder: Troskab indtil Døden!

Anton fik sin Kiste pakket, og næste Morgen lod Søren Oris spænde for sin Fjedervogn og kjørte ham selv til Aarhus. Plejefader og Plejesøn sad ved hinandens Side i samme Agestol. De vexlede ikke mange Ord under Vejs. Søren

Øris var ikke i Snakkehjørnet, og Anton var det endnu mindre.

Da de sagde hinanden Farvel i Aarhus, gav Søren Øris ham et Brev og bad ham læse det, naar han var bleven ene, og saa sagde han:

„Saa snart du nu har faaet dig en Plads, lad mig saa vide det, og jeg venter da ogsaa, at du kommer og besøger os en Gang imellem."

„Det er saa meget godt," svarede Karlen bittert; „men det er umuligt, jeg rejser saa langt bort, at jeg bliver nødt til at lade det være."

„Ja, ja, styr nu dine Sager, saa godt du ved og kan, og vor Herre være med dig. Farvel."

„Farvel."

Saa snart Anton var bleven ene, skyndte han sig at aabne Konvoluten. Den indeholdt — tusend Kroner i Sedler, en god Anbefaling fra Søren Øris, samt et lille Brev, der lød saaledes:

„Kjære Anton!

Der er et lille Ord, jeg maa have dig sagt, inden vi skilles, maaske for længere Tid. Det var urigtigt af mig, at jeg slog dig, det skulde jeg ikke have gjort, jeg kunde jo have sagt dig min Mening uden Tærsk, og jeg fortrød det ogsaa strax, at Hidsigheden førte mig for vidt. Se saa, nu er det sagt, og lad nu sket være glemt. Til Bevis paa, at jeg mener dig det godt, vedlægger jeg nogle Penge, som du skal have at klæde dig for, indtil du selv kan tjene dig nogle. Vi vil altsaa skilles som gode Venner, ikke sandt: Lev vel, Anton, og skik dig godt.

Det ønskes af mig

Søren Øris."

Anton var paa sin Side lige saa ærekjær og i sin ungdommelige Ilterhed langt mere uforsonlig end Plejefaderen. Det kildrede ham ordentlig, at her var Lejlighed til at vise, hvor dybt han følte den krænkende Medfart, der var overgaaet ham, og at han paa ingen Maade var til Sinds at kysse den Haand, der havde slaaet ham, selv om han kunde faa Penge for det. Det hidsige Blod for ham til Hovedet, han greb Pengene, ilede i Spring bag efter Søren, hvem han naaede uden for Byen.

„Tag disse Penge igjen, dem behøver jeg ikke!" raabte han forpustet.

„Jo, behold dem Anton."

„Nej, jeg vil ikke have dem! Jeg har Penge nok til mit eget Brug, og jeg skal snart tjene mig nogle flere! Jeg skal vise jer, jeg er ingen Tiggerunge!"

Jo længere han talte, des hæftigere blev han.

„Naa, naa! Smaa Slag! det kan vare en god Tid inden du kommer saa vidt, at du kan tjene noget," vedblev Søren Øris. „Behold derfor Pengene, de er dig vel undte, og Meningen er god."

„Nej!" raabte Karlen. „Jeg kan ikke tage mod Almisse af den samme Haand, der slaaer mig i Ansigtet og derefter jager mig paa Døren som en Hund. Hvad ondt havde jeg gjort, hun er rig, og jeg er fattig — det er min Fejl; lad mig beholde den! Ellers skal I have Farvel og Tak for alt godt! Saa er vi kvit."

Med disse Ord lagde han Pengene i Agestolen og ilede hurtig tilbage.

„Jaget paa Døren som en Hund!" mumlede Søren Øris, i det han samlede Pengene til sig — „der gjør han mig dog Uret, den Lømmel! Men lad os nu se! Jeg faar ham vel i Tale siden hen, det Brushoved!"

Den Gang havde Landsbyfolk intet andet Landpostvæsen, end hvad de selv sørgede for og lønnede af deres egen Lomme. Søren Øris og nogle flere Mænd der paa Egnen havde slaaet sig sammen og lønnede et privat Postbud, der bragte dem Breve og Aviser to Gange om Ugen.

Nogle Dage efter, at Anton var bleven „jaget paa Døren," kom Postbuddet — en gammel Husmand, „Kristen Post," kaldte man ham — gaaende ind igjennem Sognefogdens Port, med Pigkjæp i Haanden og tre Posttasker i Remme over Skuldrene. Han gik, som han plejede, ind i „Kakkelstuen," hvor for Øjeblikket ingen var tilstede, satte sig paa Bænken, aabnede den af Posttaskerne, der ikke var Laas for, og gav sig til at se efter, hvad der var til Ørisgaard.

„Lad os nu se," smaasnakkede han med sig selv; „der er nu Avisen fra Fredag, Lørdag, Mandag — det er rigtigt." Han lagde dem paa Bordet. „Saa var det Brevskaberne. Der er nu et, det er fra Amtmanden — hans egen Haand, bansat gnidret og slem at læse; men Kristen Post kan den uden ad. Det der er fra Herredskontoret, — Fuldmægtigens Skrift, kan jeg se — og nok en ditto, samme Haand. Saa var det Smaabrevene, mon der er nogen af dem til Ørisgaard: Nej, det lader ikke til det — jo, hille den! „Jomfru Vilhelmine Øris, Ørisgaard." Det er naturligvis fra Anton. Ja, nu skal der skrives, siden han er kommen bort og ikke maatte være hjemme — for Tøsens Skyld begribeligvis — jo, Kristen kjender Rummelen, alle og enhver kjender den, skjønt der ikke maa snakkes om det. Det er nu ikke for den Sag — Fyren maatte saamænd gjærne have faaet hende og Ørisgaard med, uden Fortrydelse fra min Side — saadan et Fittekammis vilde jeg vel ogsaa have spidset min Næse efter, om jeg havde været i Antons Sted. Men — vil ikke ha'e det, sa'e Søren! Nej! Paa Porten med dig — strax! Væk fra Ørisgaard og Tøsebarnet og hele Kramsikken — ja vel! Hvem vil ikke bruge Pisken, naar han har den?

Saadan gaar det i Verden. Der er altid noget i Vejen, naar Stakler vil til Himmerig."

Han lagde Postsagerne paa Kakkelstuebordet, lukkede Tasken for dens øvrige Indhold og gik sin Vej.

Et Øjeblik efter kom Sognefogden ned i Kakkelstuen, samlede Aviser og Breve med sig og gik op i sit Sovekammer, der tillige tjente ham som „Studerværelse" og gav sig i Færd med at gjennemlæse sin Post.

Da han kom til Brevet med Udskrift „Jomfru Vilhelmine Øris, Ørisgaard", vidste han strax, hvem det var fra, men han var lige saa hurtig paa det rene med, at han vilde læse det først, og han aabnede det altsaa uden Betænkning. Brevet havde til Overskrift: „Min kjære, min uforglemmelige Pige!" og var undertegnet: „Fra din længselsfulde og evig hengivne Ven Anton". Det var en meget lang og lige saa om Epistel, fuld af Kjærlighed, Længsel, Haab og Forsikringer om „Troskab til Døden". Han meddelte hende ogsaa om Afskedsscenen i Aarhus, om Pengebrevet og det hele. „Jeg vilde naturligvis ikke modtage hans Penge," skrev Anton, „fordi jeg syntes, det var som et Slags Tilbud om Betaling for de Hug, han havde givet mig, og at lade sig slaa for Penge er ikke pænt. Og saa var jeg vred den Gang; det er jeg ikke mere; jeg tror alligevel, han mente mig det godt, og det var maaske urigtigt af mig, at jeg sagde nej og var saa vred; han er dog saa meget ældre end jeg og har gjort mig saa meget godt . . ." — „Hvorfor tog du dem saa ikke, dit Fløs!" brummede Søren; „den Vrede er ilde spildt, som ingen bryder sig om, og Penge faar du ikke af mig mere, med mindre du forlanger dem." Brevskriveren meddelte dernæst, at han endnu ingen Plads havde faaet, men at han stadig var paa Udkig efter en saadan. Foreløbig havde han lejet sig et Kvistværelse og gik paa Dagleje, hvormed han rigelig kunde ernære sig, men „det var ikke nok, der skulde arbejdes hen til et større Maal". Den sidste Del af Brevet gjorde Sognefogden smækvred og fyldte ham med en Slags Rædsel, saa han i sit stille Sind takkede Gud for, at dette skæbnesvangre Brev var faldet ham i Hænderne. „Jeg har tænkt meget paa det, vi talte om den sidste Aften, jeg var hjemme. At det faldt mig ind at foreslaa dig, at vi skulde gribe til en saadan Udvej, kom naturligvis af, at jeg holdt saa usigelig meget af dig, og saa var vi jo blevne opdagede af din ubarmhjærtige Fader, og jeg syntes den Aften, at det saa saa mørkt ud for os. I Fortællingsbøger sker det jo saa tit, at unge Folk flygter bort sammen og gifter sig med hinanden imod Forældrenes Vilje, og det ender altid godt til sidst; men jeg tror, det var heldigt, at vi ikke var modige nok til at gjøre Alvor af det; thi hvor skulde vi have flygtet hen, og hvor skulde vi have fundet en Præst, der vilde vie os, især da vi ingen Papirer havde? Jeg er alligevel glad ved, at jeg sagde det til dig, fordi du svarede ja strax og uden Betænkning, thi det var et Bevis paa din trofaste Kjærlighed til mig, og at du er villig til helt at give dig hen til mig. Nej, vi maa se at naa vort Maal paa en mere fornuftig Maade. Vi maa give Tid. Nu, da jeg er kommen i Ro efter denne svære Storm, finder jeg, at min oprindelige Plan alligevel er den bedste. Jeg skal arbejde for dig, jeg skal stræbe fremad, blive dygtig, bryde mig en Bane og komme i en god Stilling, og saa melder jeg mig hos din Fader som Frier og forlanger dig af ham. Men det bæres mig for, at han endda er lige stiv og vil ikke vide af „Tiggerungen" som Svigersøn. Se saa gjælder det, kjære Mine, om du er lige saa standhaftig, som da jeg første Gang nævnede Ordet „Flugt" for dig; thi saa kommer jeg i al Hemmelighed og henter dig; vi følges ad, du og jeg, ud i Verden og tager, hvad vort er, med Kjærlighedens Ret. Og naar vi saa er gifte, kan din Fader selv om, om han vil sige „Lykke og Velsignelse" strax, eller han vil gaa og betænke sig et Par Aars Tid; det gjør jo hverken fra eller til, vi naar vort Maal alligevel, og han giver naturligvis efter til sidst. Saadan bør vi, efter min Mening, stile vore Sager, og det skal nok lykkes, naar du bare vil blive ved at være mig tro. Pas endelig godt paa dette Brev og gjem det paa et sikkert Sted. Du maatte egentlig helst brænde det . . ." Sluttelig bad han hende at „skrive snarest muligt". Der var lagt en Konvolut i Brevet med hans Adresse paa.

„Den nedrige Slyngel!" udbrød Søren Øris, da han var bleven færdig med Gjennemlæsningen. „Saa det er saadanne Fluer, han har sat Pigebarnet i Hovedet! Og Mine, min egen Datter, hvem jeg har opdraget i Tugt og Herrens Formaning, hun sagde „strax og uden Betænkning" Ja og Amen til alt det gale Tøj, denne . . . Rakkeræsel tudede hende i Øret! Hm! Det var nok i en god Stund og paa høje Tid, jeg fik Øjnene op. Hun skal naturligvis aldrig faa Brevet at se — den Slags Sukkergift skal Galningen ikke faa Lov at putte i Munden paa mine Døtre, Hm! Vaaset skulde først læses — en halv Snes Gange naturligvis — og saa gjemmes som en Helligdom eller „brændes" — for min Skyld, det forstaar sig! Nej, bitte Anton, den Del af Forretningen skal jeg nok besørge tillige med alt det øvrige — jeg har ogsaa „et sikkert Sted" at gjemme Breve paa."

Dermed stod han op, lagde Brevet i det allerhemmeligste Rum i sit Skatol og lukkede Klappen i Laas.

Fra den Dag af havde Sognefogden et Øje paa hver Finger og holdt navnlig skarpt Udkig, naar Posten var i Vente, thi der kom naturligvis flere Breve til Datteren, og hun maatte ikke faa et eneste af dem, hvis han kunde afværge det. Han saa nok, hvordan hun gik og ventede og længtes; men naar hun omsider mærkede, at der ingen Breve kom, maatte hun vel tro, at Kjæresten havde glemt hende, og det var det allerbedste Middel til, at hun kunde glemme ham. Ypperligt! Thi hun lod nok være at skrive til Anton, saa længe han ikke havde ladet høre fra sig og meddelt hende, hvor han var, og han vilde vel saa ogsaa paa sin Side tro om hende, at hun havde skiftet Sind og slaaet ham af Tanker. Midt i sin Bekymring og Ærgrelse over den Streg, de unge havde haft i Sinde at spille ham, kunde Søren ikke lade være en Gang imellem at gnide sig i Hænderne og ønske sig selv til Lykke med, hvor nemt han havde vundet Spillet.

(Fortsættes.)

Hjælp i Nøden.

Hjælp i Nøden.

Hvilket jublende Liv der henne ved Skolebakken! Sneen er netop tilstrækkelig frossen til, at Slæderne kan faa en ordentlig Fart ned ad Bakken, og helt hen over den islagte Dam, som ligger neden for, og Kulden er ikke strængere, end at man magelig kan holde Varmen ved den Idræt. Hvor kjedeligt dog ogsaa at Slæden gik i Stykker! Havde det bare ikke været saa uheldigt, at den var løbet lige mod den store Afviserstén, vilde den kunne have holdt endnu i mange Tider, hvor gammel og skrøbelig, den end ellers var. Hvordan skulde man faa den sat i Stand i en Fart? At forlange Fader til det Stykke Arbejde nyttede intet; han havde vigtigere Ting at tage Vare paa. Men Bedstefader? Ja, Bedstefader havde jo rigtignok ogsaa travlt, men der var ikke andet for end at bede ham om Hjælp. Og Bedstefader lod sig ikke bede ret længe; han fik Sav og Øxe, Hammer og Søm frem,

og nu gaar det løs med Istandsættelsen af det sønderbrudte Sted, medens Drengene med fornøjede Ansigter ser til og føler deres Hjærte lettet for en tung Byrde. Godt er det at have en Fader, men det er heller slet ikke af Vejen at have en Bedstefader i Baghaanden, naar der er „noget i Stykker."

Vaskebjørnen.

Ved E. H.

Dette Dyr, der hører til Saalegængernes Klasse, har sit Hjem i det nordlige Amerika og har sit Navn af, at det gjærne, naar det ikke er meget

Vaskebjørnen

sultent, omhyggelig vasker sin Føde, før det nedsvælger den. Vaskebjørnens Benbygning og Tandforhold viser dens Slægtskab med Bjørnen; dens Udseende minder derimod mere om Vildkatten. Ansigtet har nogen Lighed med Rævens og paa Grund af nogle mørke Striber mellem Øjenbrynene et ejendommeligt mørkt og knarvornt Udtryk, der dog ingenlunde stemmer overens med dens Sindspræg. Dens Poter raader over en næsten abeagtig Behændighed; hver Pote er delt i fem Tæer, som er forsynede med korte, skarpe Kløer. Bagfødderne er baade bredere og stærkere end Forfødderne, da de ofte alene maa tjene Legemet som Støtte. Den kraftige Ryg er hvælvet som hos Katten, og den store buskede Hale, der er forsynet med brune Ringe, kan opnaa en Tykkelse som en Arm. Om Vinteren,

naar Dyret er i Besiddelse af sin fuldthaarede graa Pels, har det et kraftigt og smukt Udseende.

Under Gangen sætter Vaskebjørnen hele Bagfoden med Saalen til Jorden; dens Løb bestaar af raske Spring, som den udfører med krummet Ryg og nedhængende Hale. Den er en Mester i at klatre; men da den ikke, som Katten, har den Evne at kunne falde ned paa Fødderne, iagttager den altid en vis Varsomhed under Klatringen og lader sig gjærne glide baglængs ned ad den Træstamme, som den et Øjeblik i Forvejen med raske Spring er klatret opad. Dens Ledemod er overordentlig bøjelige. Ligger den paa Ryggen, kan den uden Møie sætte en af Bagpoterne paa Jorden og skyde sig frem, og under Legen drejer den jævnlig et Ben saaledes, at det synes helt vanskabt, for et Øjeblik efter at slaa en munter Kuldbøtte i Luften.

Naar Vinteren nærmer sig, indtræffer Parringstiden, efter hvilken den kun nødig forlader sin lune Vinterseng. Bliver Kulden stræng, tilstopper den gjærne alle Udgange og ligger da snorkende paa sit Leje, undertiden flere Dage igjennem. Den hviler da paa alle fire Ben med Hovedet stukket ind under Brystet, mellem Forbenene og med Halen kastet om til Siden, saa at den ligner en rund laadden Klump. Nogen egentlig Vintersøvn sover den ikke, da den er let at vække og strax er livlig og munter, naar den vaagner. For den falder i Søvn giver den en snurrende Lyd fra sig i Lighed med Kattens bekjendte Spinden.

Vaskebjørnen er let at tæmme, naar den fanges ung; men den fatter ikke synderlig Hengivenhed for sin Herre; dog forstaar den godt at smigre for ham, naar det gjælder at opnaa en eller anden Gunstbevisning af hans Haand. Omgaas den haardt, glemmer den det ikke let og søger ofte at hævne sig, naar Lejlighed gives. I Dyregaarde, hvor den er under Tvang, ser man den som oftest krybe stille sammen i en Krog; først naar den er fuldkommen fri, faar man Lejlighed til at iagttage de mærkelige Modsætninger, hvoraf dens Sindelag er sammensat. Den viser da en Nysgjerrighed uden Lige, Havesyge og Egensindighed, men paa den anden Side ogsaa Koldblodighed, Selvbeherskelse og Lune. Den mest brændende Nysgjerrighed kan give Plads for stor Ligegyldighed, og fra det mest forstokkede Egensind gaar den med en Kuldbøtte over til den mest ubundne Lystighed.

En Vaskebjørn, der levede paa en Gaard, tillige med nogle andre tæmmede Dyr, havde kastet sin Kjærlighed paa en Grævling, som havde et lille indhegnet Rum til sin Raadighed. Naar det var smukt Vejr, kom Grævlingen gjærne ud af sin Hule og lagde sig til at sove under en Busk. Vaskebjørnen var da strax paa Pletten; men da den kjendte Grævlingens stærke Tænder, holdt den sig varlig bag ved den og rørte kun ved dens Bagdel med sin udstrakte Pote. Da den gjentog disse Kjærtegn med regelmæssige Mellemrum, blev Grævlingen derved holdt vaagen og til sidst bragt til Fortvivlelse. Det nyttede ikke, hvor meget den end snappede om efter sin Plageaand; Vaskebjørnen vidste altid at komme i Sikkerhed over Indhegningen. En Dag, da den længe havde fortsat dette Spil, sprang Grævlingen til sidst rasende op og løb ind i sit Hus. Lidt efter stak den imidlertid Hovedet ud af Aabningen og faldt i Søvn. Vaskebjørnen stod længe og iagttog den med en meget alvorlig Mine, og da den indsaa, at den ikke kunde vise Grævlingen den alvorlige Opmærksomhed, saa længe den laa i denne Stilling, vilde den netop trække sig tilbage, da Grævlingen i det samme vaagnede og spærrede sin Mule vidt op. Dette Syn overraskede Vaskebjørnen overordentlig, og den mønstrede med stor Opmærksomhed de skarpe Tænder fra alle Sider. Grævlingen blev liggende bomstille i samme Stilling, og dens paatrængende Fælles Nysgjerrighed steg nu til det højeste. Den rørte varsomt ved dens Snude, med en Forpote; men Grævlingen rørte sig ikke. Vaskebjørnens Uro steg med hvert Sekund; den maatte have at vide, hvad denne forunderlige Adfærd skulde sige, og efter i nogen Tid at have været uenig med sig selv, om den skulde foretage Undersøgelsen med Poten eller med Snuden stak den pludselig denne ind i Grævlingens opspærrede Gab. I samme Øjeblik klappede de skarpe Tandrækker sammen, og Vaskebjørnen sprællede i et højst uhyggeligt Fangenskab, indtil det endelig lykkedes den at rive sin blodige Snude løs, hvorefter den i Hast ilede bort. Siden den Dag plejede den at fare sig med Poten hen over Snuden, hver Gang den kom forbi Grævlingens Bolig.

Mindre Pattedyr og Fjerkræ blev overfaldne af den, saa snart den fik Øje paa dem, og man havde da Møje med at frelse dem fra dens Kløer. Med andre Dyr, som kunde forsvare sig, kom den gjærne lige saa uheldig af Sted, som med Grævlingen. En tam Ræv, der en Gang havde bidt den slemt, plejede senere aldeles at overse den og gik ofte for at ærgre den tæt forbi dens Hus uden at værdige den et Øjekast. En Dag for Vaskebjørnen løs paa den og bed den dybt i Halen; men Ræven fortsatte sin Vej med paatagen Ligegyldighed og lod som om den slet ikke havde mærket det.

En stor Hønsehund, der hørte hjemme paa Gaarden, var Vaskebjørnens bedste Ven. Saa snart den blev løst af sin Lænke, ilede den hen til Hunden, rejste sig paa Bagbenene, lagde Forbenene om dens Hals og strøg sit Hoved op mod dens Kind. Naar denne Hilsen var til Ende, begyndte den nys-

gjerrig at beføle Vennens Krop og slikkede og strøg dens Haar. Saa længe dette varede, stod Hunden ganske stille og alvorlig, løftende snart et Ben, snart et andet, eftersom Vaskebjørnen fandt det nødvendigt; men naar den gjorde en Bevægelse for at klatre op paa dens Ryg, blev Hunden utaalmodig, og der udspandt sig nu mellem Vennerne en Kraft- og Smidighedsprøve, der var ret ejendommelig at se. Vaskebjørnen slyngede som et Lyn sine Forben om Hundens Hals, klemte samtidig sin Bagkrop ind under dens Bug og søgte at klamre sig fast til dens Ryg med sine Bagpoter. Naar dette lykkedes, maatte Hunden strax give tabt og kunde kun ved at vælte sig i Græsset forsøge paa at fri sig ud af Vennens Omfavnelse. En bidsk Grævlingehund drev den undertiden samme Spil med og jog bort med lystige Spring, naar Knebet var lykkedes den.

Følelsen er Vaskebjørnens skarpeste Sans. Den undersøger derfor først og fremmest Tingene ved at føle paa dem, og dens Lyst til at bade Poterne i Vand udspringer derfor af Nødvendigheden for den til at holde Fodsaalernes følsomme Hud smidig og ren. Efter en lang Tørke kan Synet af en Dam bringe den i Henrykkelse. Efter at have undersøgt Vandets Dybde stiger den forsigtig ned i den og samler paa Bunden efter en eller anden Gjenstand, der kan trænge til at vaskes. En Muslingskal, et Sneglehus eller et Lerskaar er den en kjærkommen Gjenstand, som nu undergaar en grundig Renselse. Skorter det da paa anden Tidsfordriv, tager den til Takke med en lille rund Sten, som den ivrig og med en mageløs Behændighed ruller mellem Forpoterne, medens dens Ansigt vedligeholder sit alvorlige Udtryk, og Blikket er fæstet paa ganske andre Gjenstande. Selv om den taber Stenen, vender den dog ikke Blikket bort, men lader de smidige Poter selv opsøge det tabte Legetøj mellem Græsset.

I vild Tilstand lever Vaskebjørnen fortrinsvis af Frøer, Padder, og Vandinsekter, dog tager den ogsaa gjærne en Fugl, naar det kan lykkes for den. Om Vinteren kommer den sjælden til Syne uden for sit Hjem, og om Sommeren forlader den først sit Skjul, der findes i Klippehuler og hule Træer, ved Solens Nedgang. Bliver den jagen, flygter den tilbage til sit Smuthul, hvorfra den gjærne bliver røget ud. Paa fri Mark indhentes den let af Hundene; den kaster sig da om paa Ryggen og forsvarer sig under skingrende Skrig mod Fjenden, der mange Gange først efter en langvarig Kamp faar Bugt med den. Dens Kjød kan vel spises, men smager ikke godt; dens bløde, grovhaarede Skind benyttes som Pelsværk.

Jøderne i Tanger.

De marokkanske Jøder minder ved deres Træk om deres Stammefrænder i vort Land; men deres Væxt er højere, Hudfarven mere brun; dette i Forbindelse med det lange sorte Haar og deres maleriske Kostume giver dem et helt andet Udseende. De bærer et Klædningsstykke omtrent af Facon som en Slobrok, af forskjellige Farver, lige fra den aller mørkeste, fastholdt omkring Legemet ved et rødt Bælte; derhos en sort Kalot, lange Benklæder, der naar et Par Tommer neden for Kjolen, og gule Tøfler. Det er et utrolig stort Antal rigtklædte Personer, der findes mellem dem. Deres Dragt er af de aller fineste Stoffer; de har broderede Skjorter, Silkeskjærf, Guldringe og Guldkjæder. Deres hele Holdning er stræng, fuld af Ynde og præstelig Værdighed. Kun nogle enkelte fattigere maa nøjes med en Cylinderhat og en sort Overkjole. Blandt Børnene findes prægtige smaa Ansigter; men den samme Slags side Kjole, hvori man ogsaa indhyller dem, passer ikke synderlig for deres Alder.

Der er virkelig intet overdrevet i, hvad man fortæller om de marokkanske Jødinders Skjønhed, som er af en ganske egen Karakter, ukjendt i ethvert andet Land. Det er en rig og glimrende Skjønhed med store, sorte Øjne, en Pande som Elfenben, en Mund som Purpur; Legemets Omrids er som en antik Statues. Det er en Skjønhed, som blænder langt borte og fremkalder flere Bifaldsraab end Sukke, og som Indbildningskraften helst hensætter ved et antikt Gjæstebud mellem Fakler og blomsterkransede Bægere som deres naturlige Ramme.

Jødinderne i Tanger bærer ikke offentlig den rige, traditionelle Dragt; de er klædte næsten europæisk, men med skrigende Farver: solferinoblaat, karminrødt, svovlgult og græsgrønt. Med deres Schawler og Skjørter, der skjuler Legemets naturlige Ynde, se disse Kvinder ud, som om de var indhyllede i Faner fra alle Verdens Lande. Naar man om Lørdagen gaar igjennem de af Jøderne beboede Gader, ser man overalt disse stærke Farver, disse blomstrende Ansigter, disse store, blide og smilende Øjne, disse lange, sorte Fletninger. Og saa ser man Reder fulde af nysgjerrige og støjende Rollinger — en Fylde af Ungdom og Skjønhed, som staar i en levende Modsætning til de mavriske Gaders melankolske Ensomhed.

—r—n.

Smaating.

Den snilde Lars.

Lars var mødt paa Sessionen — skjønt grumme nødig han vil —
prøves skulde Personen at se, hvad han duede til.
Nu mente vor Lars, den snilde, han var en forslagen Krabat,
og gjærne han prøve vilde at slippe rent fri for Soldat.
Glad var han vel ingenlunde, han rysted' som Espeløv,
dog prægtig han lade kunde, som han var forskrækkelig døv.
Hver Gang man ej skreg ham i Øret og sænkede Stemmen lidt,
han lod, som han ej kunde hør'et, og rysted' paa Hovedet blidt.
Sergeanten betragter ham stille og tænker: „Den listige Trold!
Tror du, at vi her la'r os drille af saadan en Bondeknold!"
Han blinker til Knøsen fortrolig, som fandt han i Spøgen Behag,
og hvisker til ham: „Vær kun rolig, vi to skal nok klare den Sag!"
Med militæriske Lader han nærmer sig til vor Ven
og brøler: „Hvad hedder din Fader?" Og Lars han svarer igjen:
„Min Fader Niels Peter Nielsen!" Rask til de Herrer ved Bord
med militærisk Hilsen Sergeanten gjentog hans Ord.
Men atter med listige Noder Sergeanten sig nærmer ham snart
og hvisker: „Hvad hedder din Moder? Naa, sig mig det nu i en Fart!"
Med smilende, tillidsfuld Mine, ej anende her nogen List,
Lars hvisker tilbage: „Stine! og det er s'gu ganske vist."
Dog, knap var ham Ordet af Munden, før fra de Herrer ved Bord,
hvortil han snart fattede Grunden, der udbrød et Latterkor.
Nu blev han da snart expederet, thi Midlet sig viste probat:
Lars blev for Døvhed kureret og bli'r nok en tapper Soldat.

En Redaktionsbemærkning. En amerikansk Redaktør, der hørte til Pebersvendenes forstokkede Samfund, meddelte en Nyhed med følgende Ord: For et halvt Aar siden frelste Mr. Alfred Jones med Livsfare den unge Pige Omna Robson fra at drukne. Den unge Pige har dog langt fra vist den heltemodige Yngling skyldig Taknemlighed, men tvært imod giftet sig med ham i disse Dage."

Ogsaa et Samtykke. En Herre, der vilde fri, tog Damens hvide Kat i sit Skjød og sagde: „Maa jeg have din Frue, Kis?" — Damen bemærkede hertil: „Sig ja, Kis!"

Et Lommetørklæde som fuldgyldigt Bevis. Byfogden: „De tror altsaa, at De paa Farven kan kjende det Lommetørklæde, der er blevet Dem frastjaalet? Men det er endnu intet Bevis. Ser De, jeg har for Exempel akkurat et lignende Lommetørklæde hos mig!" Klageren: „Aa, Hr. Byfoged, man har ogsaa stjaalet flere Lommetørklæder fra mig!"

Kvindelig Skarpsynethed. Moderen: „Hvad gaar der af dig, mit kjære Barn — er du ikke rask?" — Datteren: „Aa, Mo'er, Karl . . ." — Moderen: „Karl? Har I været oppe at trættes — eller er han maaske endogsaa bleven dig utro? — Datteren: „Nej, slet ikke — men — men jeg er bange for . . ." — Moderen: „For hvad? Men, Klara, hvorledes kan man dog være saa barnagtig og sætte sig saadanne Nykker i Hovedet — ingen har dog holdt saa meget af dig som Karl!" — Datteren: „Ja, Mo'er, men det er alligevel Tilfældet — jeg tager ikke fejl, nej paa ingen Maade — naar han nu følger mig hjem — aa, du min Skaber — vælger han altid den korteste Vej!"

Hvad en svensk Forfatterinde kan lade sin Romanhelt udføre i 1 Minut: „ . . . . . han red til Havegærdet, sprang af Hesten, krøb over Hegnet, fløj til Lysthuset, hvor han vidste, den elskede sad, kastede sig ned for hendes Fødder, som han bedækkede med brændende Kys, rejste sig op, satte sig ved hendes Side, sank til hendes Bryst og svømmede i et Hav af uendelig Lyksalighed."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en By i Belgien og en By i Holland: en By i Holland — en By i Grækenland — en vestindisk Ø — en Flod i Tyskland — en Bjærgkjæde i Tyskland — en By i Frankrig — et Landskab i Italien — en Flod i Spanien — en By i Belgien.

H. C. P.

Firkantet Rød. Af 4 K, 2 E, 2 A, 2 B, 2 I, 1 N, 1 S og 1 R dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra oven og fra venstre, giver Løsningen paa følgende Gaader:
Mit første er en jyllandsk By, der til en Dronning skued;
mit andet var en jødisk Mand, hvem Kniven en Gang trued;
for tredje i din Barndomstid, du maaske ofte grued;
var du i Skov, mens du var Barn, mit fjerde godt du hued.

Bogstavgaade.

13V1 P FYR L0V1.

Opløsninger fra Nr. 20.

paa den geografiske Gaade:

Hall**e**
Arabie**n**
Slie**n**
Ly**o**
Ege**r**

paa den firkantede Rød:

LAVA
ADAM
VARM
AMME

Brevvexling.

Vi har modtaget følgende Hjærtesuk:
Højstærede Hr. Redaktør Rom!
Vi skriver Dem til for at bede Dem om
en lille Oplysning at give.
Vi vide, at De er en Oplysnings Ven,
derfor vi vender os til Dem hen
og beder Dem om at skrive
i „Husvennen", hvordan det til kan gaa,
at aldrig vi vort Exemplar kan faa
til Lørdag, da det jo udkommer
om Torsdagen ovre i Kjøbenhavn,
og det kan ej nægtes, det er et Savn,
at netop om Søndag vi bedst har Tid
at læse vor „Husven" med Lyst og Flid,
den aldrig vort Øje fryder,
det græmmer

to tørre Jyder.

Aarsagen til de „to tørres" Græmmelse kan Udgiveren ikke saa let give „Oplysning" om. Jstransporten har naturligvis bragt nogen Forstyrrelse i Forsendelsen. Som Regel afleveres Bladet til Postforsendelse hver Torsdag Eftermiddag i rette Tid paa Avispostkontoret i Kjøbenhavn. Udgiverens Sygdom har kun i det forløbne Fjerdingaar adskillige Gange foraarsaget en Forsinkelse af en Dag, men fremtidig vil dette forhaabentlig ikke ske oftere. Bladet vil altsaa kunne være Landposterne hele Landet over i Hænde om Fredagen eller Lørdagen og leveret til Holderne om Søndagen — saafremt disse ikke lader dem henligge paa Brevsamlingsstedet hvilket ofte har været Tilfældet, naar Klager over Forsinkelser er blevne nærmere undersøgte af Postvæsenet.

K. V. Jensen. Der bliver, baade af udenlandske „Opfindere" og indenlandske „Menneskevenner" spekuleret saa stærkt i Medmenneskers Lidelser, og som oftest er de lovede store Fordele Svindel og Humbug. Dette er sandsynligst ogsaa Tilfældet med de „Orespiraler", De ønskede Oplysning om.

W. Sch. Den sendte Skitse vil kun kunne finde Anvendelse, om der en Gang skulde tilbyde sig et Billede passende dertil.

D. g. T. De har Ret. Tallet 8008 kan i Lighed med 8118 og 8888 vendes paa Hovedet og stilles foran et Spejl, uden at forandres.

H. P. P. Digtet nej. Husflidsmeddelelserne, De stiller i Udsigt, skal være velkomne.

H. P. P. L. J. V. o. fl. Der modtages ikke flere Tryllekvadrater for 1882.

R. L. i L. Bogstavgaaderne med Tak modtaget.

Trykt hos J. L. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 22.
Søndagen den 27. Februar 1881.

Søren Øris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Der var gaaet en tre Ugers Tid. Saa mødtes Søren Øris og Kristen Post en Dag — helt „tilfældig" naturligvis — ude paa Vejen, just som Kristen kom hivende med sin Ladning af trykte og skrevne Nyheder.

„Er der noget til mig i Dag?" spurgte Sognefogden.

„Ja, der er jo da altid Bladene; jeg tror ogsaa, der er Breve. Telegrammer er der vist ingen af."

„Telegrammer plejer jeg jo heller ikke at faa. Du kan give mig, hvad der er, saa kan du spare Gangen op til Gaarden."

Kristen adlød og gav ham Aviser og Breve.

„Men dette her er til „Jomfru Vilhelmine Øris, Ørisgaard" — skal jeg gaa om ad Gaarden og give hende det?" spurgte han.

„Nej, lad mig faa det med, jeg gaar lige hjem," svarede Sognefogden og tog det, næsten snappede det fra ham.

Kristens Ansigt var et eneste bredt, polisk Grin. Han saa paa Sognefogden og sagde:

„Det er fra Anton, kan jeg se; jeg kjender hans Skrift."

„Hvad er nu det for noget forbandet Sludder, Kristen!" udbrød Sognefogden fortrædelig og røbede derved, hvad han netop vilde dølge. „Brevet er stemplet „Kjøbenhavn", og Anton er i Aarhus, ved du nok."

„Jeg tænkte, om han maaske kunde være flyttet?"

„Sludder og Vrøvl!"

„Jeg ved ingen Ting, Søren."

„Du skal heller ingen Ting vide. Du skal bare bekymre dig om, hvad der staar uden paa Brevene, og hvad du ikke ved, tier du bedst med, forstaar du."

„Begribelig."

„Ja, lad mig se, du heller ikke glemmer det! Trænger du til en Haandsrækning, saa ved du, hvor jeg bor. Jeg er ingen Per Nittengryn, ved du."

„Jeg ved, du er en god Mand, Søren, og det ved alle Smaafolk her i Sognet. Gid vi havde nok af din Slags."

Efter at have sagt Sognefogden denne Smiger, bød Posten Farvel og gik sin Kaas.

„Han narrer dem naturligvis og beholder Brevet," mumlede han ved sig selv. „Jeg tør bande paa, at hun heller ikke fik det første Brev, siden hun ikke har flyet mig et eneste Brev til Anton. Og hvorfor gaar Søren og passer paa mig hver eneste Postdag, ligesom han spillede i Lotteriet, og der blev trukket ty Gange om Ugen? Og hvorfor har Pigen, det stakkels kjønne Barn, været to Gange hos mig i min egen Bopæl og spurgt, om der ikke var Brev til hende? Og naar jeg saa sagde nej, hvi blev hun da saa bedrøvelig, som om hun lige skulde stikke i at græde? Ja, en Post faar Indsigter i et og andet; men en stakkels fattig Djævel som jeg ved naturligvis ingen Ting, ak nej, ikke det mindste, det har jeg lovet Søren Øris."

Sognefogden skyndte sig hjem og op i Sovekammeret med sine Blade og Breve. Han længtes navnlig efter at faa Antons Epistel Nummer to læst og gjemt „paa et sikkert Sted".

Thi Brevet til „Jomfru Vilhelmine" var naturligvis fra ham. Det var dateret Kjøbenhavn og affattet i en anden Tone end det første; „Kjærlighed, Længsel, Haab og dyre Forsikringer om Troskab til Døden" skulde denne Gang mere læses mellem Linjerne, medens det sagdes rent ud, at han havde

begyndt at tvivle om hendes Troskab, siden hun i al den Tid ikke havde sendt ham et eneste Ord. Men han nærede dog endnu et svagt Haab om, at alt var „ved det gamle", at Aarsagen til hendes ubegribelige Tavshed maatte søges i, at hun blev nøje bevogtet af Faderen, eller at hun maaske havde været syg eller lignende, og at hun, saa snart hun kunde, vilde sende ham et „langt Brev". Efter saaledes at have gjort Rede for sin nagende Tvivl og sit syge Haab, meddelte han hende, at han nu havde faaet en Plads, og hvorledes han havde faaet den. Dette var gaaet saaledes til: I den Gaard i Aarhus, i hvilken han havde haft sit Kammer, boede der en Kjøbmand, hos hvem han snart havde faaet stadigt Sjovarbejde. „Det var en flink Mand og en god Betaler, og jeg mærkede snart, at han godt kunde lide mig. Men jeg var ogsaa paapassende og tro; det var Synd andet; thi det er det, der skal hjælpe mig frem i Verden." En Dag, da der var Marked, skulde Anton hjælpe til i Butikken, hvilket han skilte sig godt fra, og da Kjøbmanden ved samme Lejlighed opdagede, hvor flink han var til at regne og skrive, og deres yngste Butiksdreng just var bleven syg, vilde han have ham til at staa i Butikken bestandig, indtil Drengen kom sig. En Dag kaldte han ham ind til sig i Kontoret, hvor de havde en lang Samtale. Kjøbmanden vilde have ham til at give sig til Handelen og lære hos ham; men da Anton ingen Lyst havde til det, men helst vilde være Maskinsmed, lovede Kjøbmanden ham at være ham behjælpelig med at finde en god og passende Plads til ham. Nogle Dage efter stod der i „Berlingske Tidende" en Bekjendtgjørelse om en Plads som Lærling paa et mekanisk Værksted i Kjøbenhavn; Kjøbmanden gav Anton en god Anbefaling, hjalp ham at affatte Ansøgningen om Pladsen, Brevet blev afsendt, nogle Dage efter indløb der Svar, at han var antagen, og, kort at fortælle, han fik Pladsen og var nu i Kjøbenhavn. Læretiden skulde vare fem Aar. „Jeg synes godt om at være her," skrev han; „men det er dog værst i Førstningen. Jeg er yngste Dreng, skjønt jeg er ældre end de tre næstyngste, det forstaar du nok. Jeg skal rende efter alt, hvad de andre peger paa; i Fritiden skal jeg endog gaa Byærinder for Svendene og hente baade Øl og Brændevin til dem. Det er ikke morsomt; men den meste Tid er jeg ved Forretningen, og den har jeg stor Lyst til og kan nemt lære. Mesteren siger, jeg er flink, og jeg tror, han kan godt lide mig . . ."

Brevet sluttede med den Erklæring: „Dette bliver det sidste Brev, du faar fra mig, hvis du heller ikke svarer denne Gang."

Men Brevet vandrede naturligvis i det hemmelige Rum inden for Skatolklappen til det første.

Der kom altsaa ikke flere Breve fra Anton med Udskrift: „Jomfru Vilhelmine Oris, Orisgaard."

Men da der var gaaet næsten et helt Aar, indløb der et fra ham til Sognefogden selv. Det lød saaledes:

„Kjære Plejefader!

Da vi sagde Farvel til hinanden i Aarhus, bad I mig om at lade jer vide, hvorledes det gik mig, og dette Ønske skal jeg herved opfylde.

Jeg er kommen i Lære paa et mekanisk Smeddeværksted; det er rigtig efter mit Sind, og jeg har det godt.

Det vil altid, under hvilken som helst Modgang eller Prøvelse, der maatte ramme mig, være mig en stor Trøst, at jeg har saa stor en Lyst til mit Arbejde. Jeg lærer med stor Lethed, alt hvad der bliver mig vist, og jeg faar tit Ros. Nu er jeg ogsaa kommen til at gaa i Tegneskole, og det kommer jeg ligeledes godt afsted med. Vorherre har været god imod mig, at han har givet mig saa gode Fatteevner. Det staar for mig, at jeg med Guds Hjælp kan bryde mig en Bane og komme i en god Stilling en Gang.

Jeg har dog ogsaa en anden Trøst; thi jeg har fundet en god og oprigtig Ven, hvem jeg holder meget af, som ligeledes har fattet megen Godhed for mig. Han hedder Axel og er ogsaa i Lære her. Det er en stor Gaardejers eneste Barn, og han er vist rig; men hans Forældre er døde, deri ligner vi hinanden, og det var egentlig det, der gjorde os gode Venner fra først af. Hans Penge staar i Overformynderiet, indtil han bliver myndig. Det er det rareste og bedste Menneske, jeg kjender her ovre, og han er ikke stolt, fordi han er rig. Det er ikke alle Mennesker, der er stolte af deres Penge."

„Nej se!" mumlede Søren Oris, da han var kommen saa vidt. „Nu forstaar jeg først Meningen med denne rare Axel; han skulde omtales, for at der kunde blive Lejlighed til at give mig et Spark — jo, den er klar!"

„Han har selv valgt denne Vej, fordi han har Lyst dertil," læste Søren videre; „men hvad det angaar at lære, da er jeg hans Mester, baade paa Værkstedet og i Skolen. Dette siger jeg ikke for at prale, men fordi det er sandt, og Axel ved det godt.

Jeg har ellers ogsaa en anden Ting at skrive. Jeg har sendt Mine to Breve, et fra Aarhus og et herfra, men hun har ikke tilskrevet mig et eneste Ord. Hvad er Aarsagen dertil? Er hun syg? Har hun glemt mig? Eller er I saa haard, at I har forbudt hende at skrive mig til? Det beder jeg om at faa at vide. Hvordan I er sindet imod os, fordi vi havde fattet God-

hed for hinanden, det ved jeg, og det har I sagt mig paa en Maade, jeg nok skal huske; men det er dog for haardt af jer, hvis I har forbudt hende at skrive sin Plejebroder til, og hvis hun ikke skifter Sind og glemmer mig, saa raader Gud og ikke I for, om hun og jeg skal blive Mand og Kone nogen Sinde. Jeg haaber da, at I ikke er saa grusom at nægte mig et Svar paa dette Brev."

„Jo, saa grusom, eller forstandig vil jeg hellere kalde det, bør jeg netop være," mumlede Søren, i det han gjemte Brevet, ikke hos Kjærestebrevene, men paa et andet sikkert Sted. „Den Bortførelses-plan gjør mig saa ubarmhjærtig som en Sten — skjønt jeg skal aldrig fragaa, at jeg gjør mig haardere, end jeg egentlig er; i Virkeligheden har jeg ondt af Fyren — og hende med; for det er ogsaa svært, hvor hun hænger med Næbbet. Men hvad! Saa-danne Ungdomsgriller forvindes let, naar man ikke er for ømskindet. Han snakker altid om „at bryde sig en Bane og komme i en god Stilling", det vil sige: blive Smeddemester i det allerheldigste Tilfælde. Det var d e t, jeg skulde tage Hatten af for! Nej, min gode Anton, hverken du eller nogen skal lære mig at tage Hatten af for en Smed, og min Datter skal ikke være Smeddekone. Vinden her ovre i Jylland er kravlet helt om i det gale Hjørne, lille Anton!"

Søren Øris lod sine Døtre skiftes til at være ude mellem fremmede for at lære Huslighed og „faa lidt Skik paa sig", som han kaldte det, og da det var gaaet saadan i nogle Aar, og han syntes, at nu var de saa flinke og dygtige, som de kunde blive, tog han dem hjem begge to og lod dem hjælpes ad at bestyre hans Husholdning.

Paa den Maade gik der ikke mindre end otte Aar. Mine havde ikke glemt sin Hjærtenskjær; men hun troede, at han havde glemt hende, siden hun i al den Tid ikke havde modtaget den ringeste Efterretning fra ham. I Førstningen var hun nær ved at fortvivle derover og græde sig Øjnene ud af Hovedet. Senere blev hun vel mere rolig og fattet, men Saaret var ingenlunde lægt, og Faderen havde fuldkommen Ret, naar han sagde, at hun „sørgede over Kjæresten".

Saa var det, Petersen kom og kjøbte sin lille Ejendom af Søren Øris, og her gjenoptager vi atter den afbrudte Traad.

Nogen Tid efter, at Kjøbet var blevet sluttet, „gik Handelen i Orden", som det jo hedder, og Sælgeren fik sine Penge.

„Ja, nu har jeg faaet, hvad jeg skal have," sagde Sognefogden til Kjøberen, „og nu kommer det an paa, hvad De kan faa ud af den Lyngknold. Mager er den som en Ulykke, men det sagde jeg Dem jo i Forvejen. De kan s'gu knap holde en Ko paa den, om jeg selv maa sige det."

„Mig derom, jeg er godt tilfreds med Handelen," svarede Petersen.

„Gid jeg aldrig maatte høre andet," sagde Søren.

Men det kan nok være, „der blev Liv der neden for Bakkerne," som Petersen havde forudsagt.

„Enten render han sig en Staver i Livet og forvinder det aldrig, eller ogsaa maa han have Penge som Snavs," sagde Søren Øris og alle de omboende.

Der blev anlagt en ordentlig og forsvarlig Vej fra Hovedlandevejen og helt ud til Ejendommen; der blev bygget en Vold, saa bred og solid som nogen Mølledæmning, tværs over Kjæret paa begge Sider af Aaen, og Aaløbet blev gravet op og uddybet. Der var daglig en Mængde Arbejdere der nede, og de grov og tumlede med Jorden, som om der skulde vendes op og ned paa al Ting. Og sikken Mængde Tømmer og Sten, der blev kjørt hid! Hver Dag, naar Vejret var godt, og han havde Stunder, tændte Søren Øris sin Pibe og gik ned og saa paa Arbejdet. Somme Tider gik han ikke helt der ned. Der var en gammel Kæmpehøj paa Marken oven for Aadalen, og paa Toppen af den sad han tit og holdt Øje med, hvorledes Bygningerne ligesom voxede op af den før saa øde Grund, og hvor flinkt alt gik fra Haanden. „Gud forstaar, hvad det skal være for et Spilleværk," sagde han ofte til sig selv, „for det bliver nok ingen almindelig Husmandshytte, kan jeg nok begribe." En Arkitekt var altid til Stede og ledede Anlægget. Han havde Tegninger at raadføre sig med; alt gik korrekt og punktligt, han kjendte sin Dont og behøvede aldrig at famle sig frem. Hver Gang Søren Øris kom til Syne paa Toppen af Højen, og en af Arbejderne fik Øje paa ham, sagde han gjærne i Spøg: „Nu er Overarkitekten kommen." Den virkelige Arkitekt vendte sig da om og tog sin Hat af for Søren Øris, og denne tog til Gjengjæld sin af for ham. De kjendte hinanden, disse to, og var rigtig gode Venner.

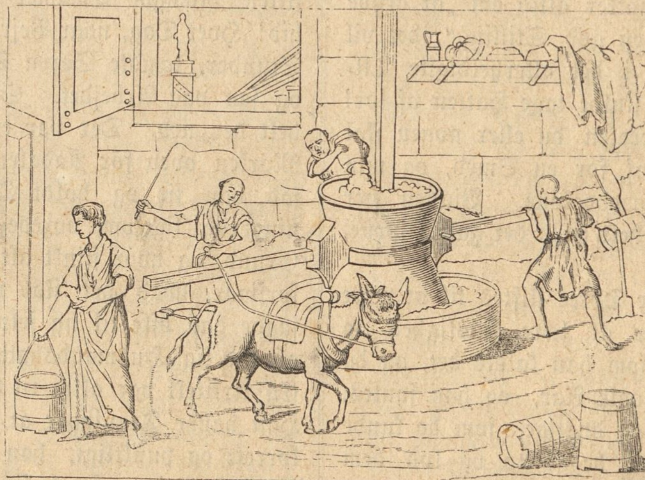
Saa længe Byggeriet stod paa, saa man ikke meget til Petersen; thi indtil Fabrikken blev færdig, havde han sin Gjerning anden Steds; men en Gang imellem kom han for at se, hvor vidt Arbejdet var fremskredet. Han og Søren Øris sad mangen god Gang Side om Side paa Kæmpehøjen og røg Tobak og passiarede. Ham vilde Sognefogden allerhelst snakke med; det var saadan et mageløs flinkt Menneske, syntes han. „Og han har Mønt," sagde han til sine Døtre, „og han har Hoved, den Karl, det kan I lide paa! Han ved, hvad han gjør, og hvor han vil hen!"

(Fortsættes.)

En Mølle fra Oldtiden.

Det lille Billede, som Læseren ser nedenfor, fremstiller en Mølle fra Oldtiden, vistnok fra Begyndelsen af den nuværende Tidsregning, altsaa for omtrent 19 Aarhundreder siden. Maaske er den endnu ældre, thi man har nemlig ved Udgravningerne i Pompeji opdaget et Bageri, i hvilket der fandtes flere Melkværne af den her viste Form.

En af de ældste Fremgangsmaader ved Tilberedningen af Brødet synes efter meget gamle Beretninger at have bestaaet deri, at man ristede Kornet, ligesom man nu rister Kaffebønner, derpaa blev det knust og saa bagte man Brød deraf. Senere opfandt man at bage Brød af gjæret Dejg, og nu kom Stenkværnene frem, som først bestod af en Understen med en skaaldannet Fordybning og en dertil svarende Oversten eller Løber, oven paa hvilken en Tragt blev anbragt, og som ved Hjælp af en Tværstang drejedes rundt ved Haandkraft. Det er omtrent en saadan Kværn, der er fremstillet paa hosstaaende Billede efter en gammel Tegning; den har, som man kan se, en vis ydre Lighed med vore nuværende Kaffemøller. Den her fremstillede Kværn betegner dog et lille Fremskridt, i det Haandkraften til Dels er bleven afløst af Hestekraft eller rettere sagt Æselkraft. Haandkraften og Heste- eller Æselkraften gaar Haand i Haand her, i det, som man ser paa Billedet, et Æsel virker paa den ene Tværstang og et Menneske paa den anden.

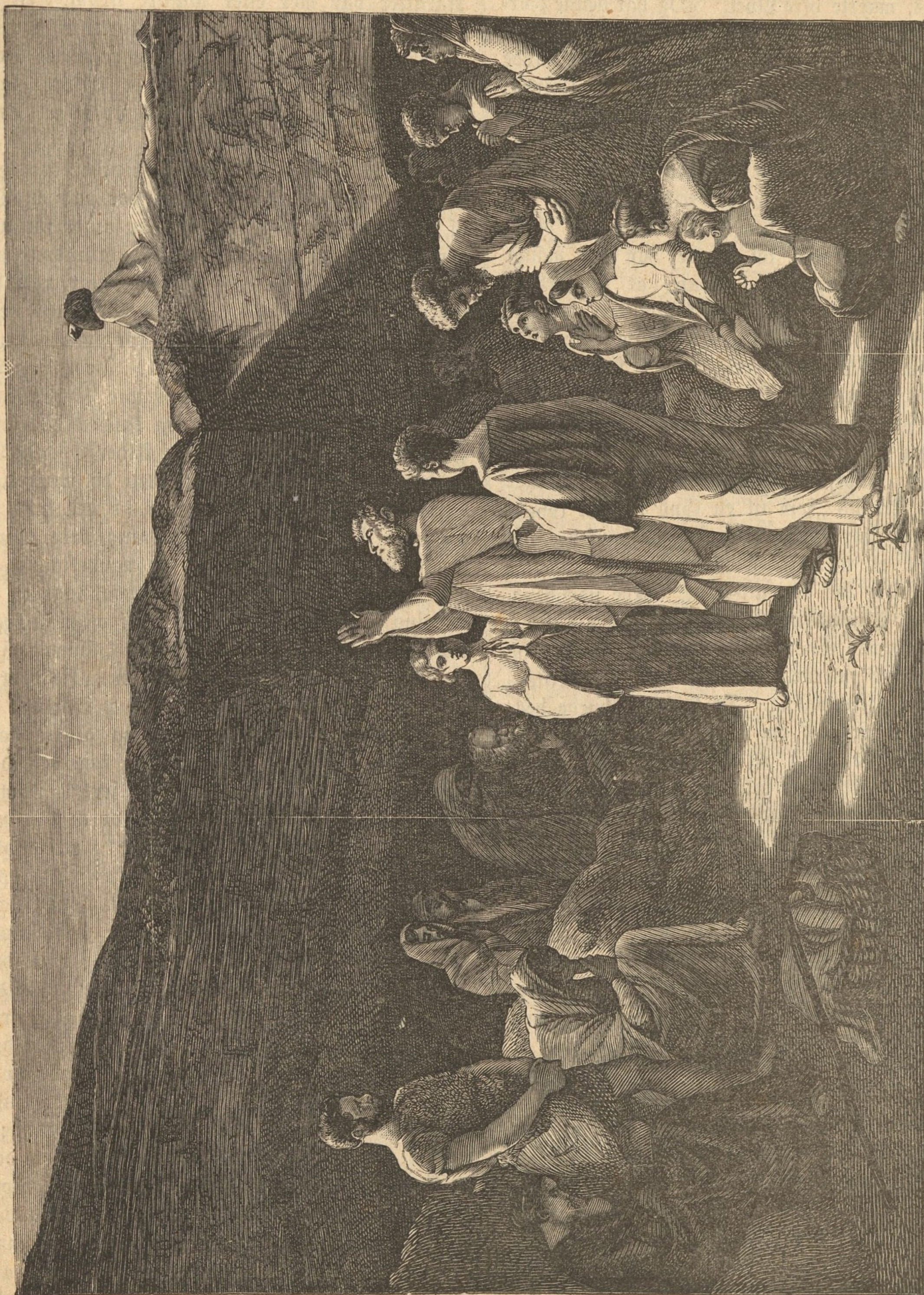
En Melmølle fra Oldtiden.

Blodvidnerne.

Ved Jørgen Slub.

Næppe havde Jesus, der selv blev det første store Blodvidne for sin hellige Lære, forladt sin lille Discipelskare, før de Varsler, hvormed han havde forudsagt sine troende Venners Forfølgelser og Mishandling, begyndte at gaa i Opfyldelse. Stefanus segnede under Bødlernes Stenkast, og Apostlene faldt alle for Bloddommen, maaske en undtagen. Og efterhaanden som den kristne Menighed udbredtes og fæstnedes, blev Forfølgelserne mod dem hæftigere og hæftigere. De første tre hundrede Aar af Kirkens Historie er plettet med Blod paa næsten ethvert Blad; men vidunderligt er det ved Siden af alle disse skrækkelige Bloddomme at lægge Mærke til, hvorledes Herrens Løfte om at være med sine alle Dage tilfulde stadfæstedes netop i hine Forfølgelsens Tider, i det han ikke alene gav sine Venner Mod og Kraft til at lide, men samtidig sørgede for, at hans Rige udbredtes Dag for Dag, trods Verdens Had og Forfølgelse.

Kristi Rige var „ikke af denne Verden," og dog var der intet, som Verden mere trængte til og ubevidst sukkede efter end netop dette Rige. Det skulde bringe Folkene den Kraft og Fornyelse, som de saa haardt trængte til. Fra først af udbredtes det næsten umærkeligt; dog da Aanden i de kristnes Samfund var stik modsat Romeraanden, maatte det komme til en Kamp mellem de romerske Magthavere og den kristne Menighed; men medens denne sidste brugte Aandens Sværd, anvendte de romerske Tyranner som sædvanlig Haandens blodige Glavind. Under Kejser Nero begyndte Forfølgelserne. Denne grumme Tyran, der stak Rom i Brand for at fryde sig over det mægtige Flammehav, skød Skylden for sin egen Udaad paa de kristne og begyndte at forfølge dem paa det skrækkeligste. Nogle blev indsyede i Dyrehuder og derefter sønderrevne af glubende Hunde, andre blev oversmurte med Tjære og dømte til at brænde som Fakler i Kejserens Lysthaver og under Væddeløbene, atter andre blev korsfæstede eller ophængte ved Hagen paa spidse Kroge o. s. v. Det er rædselsfuldt at tænke paa, med hvilken Opfindsomhed man baade den Gang og senere forstod at udtænke ny kvalfulde Dødsmaader for de kristne. At Nero selv maatte ende sit Liv under forfærdelige Samvittighedskvaler og som fortvivlet Selvmorder (Aar 68), var kun en daarlig Trøst for de efterlevende kristne; men disse søgte heller ikke deres Trøst her nede men paa højere Steder, og den Herre, som havde givet deres Brødre og Søstre Kraft til at lide Døden uden Angest og Vaklen, gav de efterlevende Mod til at gaa Frem-

De første kristnes hemmelige Gudstjeneste.

tiden i Møde med Lovsangens Toner paa Læberne. — Under Kejser Domitian (81—96) begyndte den anden store Kristenforfølgelse, i hvilken ogsaa Evangelisterne Markus og Lukas samt Pavli Lærling, Timotheus, maatte ofre Livet. Dog har denne Forfølgelse næppe været saa omfattende som den første. Værre blev det under Kejser Trajan, der dog havde Ord. for at være en af Roms dygtigste Kejsere. Han udgav Aar 99 en formelig Lov, hvorefter de kristnes Samfund blev adsplittede og de enkelte Medlemmer forfulgte. En af hans Landshøvdinge, Plinius den yngre, lagde to kristne Kvinder paa Pinebænken for at faa dem til at aabenbare deres Tros Hemmeligheder; thi baade han og mange andre hedenske Magthavere mente, at den kristne Tro eller „Overtro", som de kaldte den, maatte være grundet paa frygtelige Hemmeligheder, som dens Dyrkere ikke vilde frem med. Han fik dog ikke af de to nævnte Kvinder, eller af de andre ulykkelige, som han paa lignende Maade mishandlede, bragt anden Oplysning for Dagen, end at de kristne samledes paa en bestemt Dag hver Uge, sang Salmer og bad til Kristus „som til en Gud", samt lovede edelig ikke at gjøre ondt, hvorefter de samledes om Aftenen til et tarveligt Maaltid. Den taabelige „Overtro", der laa bag alt dette, burde udryddes, mente baade Plinius og Kejseren, saa meget mere, som den hedenske Gudsdyrkelse tabte i Anseelse og forsømtes af Romerne, samtidig med at Kristendommen vandt Fremgang. De kristne vidnede desuden nok saa frimodig om deres Tros Fortrin og om Hedenskabets Løgn og Mørke, ja forudsagde endog Romerrigets og hele Verdens Undergang. Fortjente disse frække „Gudsfornægtere" og Oprørere mod Statsreligionen ikke at forfølges og udryddes? Det er forunderligt, hvorledes de vantro baade den Gang og senere oprørtes af den Mildhed og Kjærlighed, som er Kristendommens Særkjende. Alt, hvad man hørte om de kristne, blev fordrejet og udlagt paa aller værste Maade. Man fortalte saaledes, at deres Sammenkomster om Søndagen gik ud paa Sammensværgelser mod Staten; endvidere, at de kristne Mænd og Kvinder ved deres hemmelige Møder gjorde sig skyldige i Uterlighed og alskens liderlig Færd, ja man gik endog saa vidt, at man beskyldte dem for, at de ved deres saakaldte Kjærlighedsmaaltider, ved hvilke de nød Nadverens Sakramente i Forening, ofrede og aad deres egne spæde Børn. Men disse Beskyldninger, der æggede den offentlige Mening imod de kristne, bidrog dog ogsaa til, at mange af Nysgjerrighed eller i Sandhedens Interesse gjorde sig Umage for at lære at kjende de kristne paa nært Hold, hvorved de blev grebne af deres Tro.

Det vilde blive for vidtløftigt her at komme nærmere ind paa de ti større Forfølgelser, som Historien fra de første tre Aarhundreder melder om. Desuden har den ene Forfølgelse en des værre kun alt for sørgelig Lighed med den anden, om end deres Karakter var mer eller mindre grum. Vi vil oprulle et enkelt Billede fra Martyrtiden for at give Læserne et lille Begreb om de romerske Herskeres gruopvækkende Fremfærd mod de kristne, samt tillige et Begreb om disses vidunderlige Trosmod og Kraft til sidste Aandedrag.

I Smyrna i Lille-Asien levede den berømte ældgamle Biskop **Polykarp**, der var en Discipel af Apostlen Johannes. Han blev anset for at være den ypperste af alle kristne i Østerlandene paa sin Tid, og selv i Vesten var han højt æret for sin inderlige Tro og Gudsfrygt. I Aaret 167 begyndte der en frygtelig Trængselstid for hans Menighed, og Polykarp blev omsider selv slæbt for Landshøvdingen. Man søgte at overtale den gamle til at ofre til de hedenske Guder og kalde Kejseren „vor Herre". „Tænk paa din høje Alder," sagde Landshøvdingen, „sig blot: Bort med de ugudelige (de kristne)!" Da raabte Polykarp, i det han vendte sig mod den blodtørstige Hedningeskare, som var stimlet sammen: „Bort med de ugudelige!" Men man skjønnede nok, at han havde lagt en anden Mening i Ordene, end han maatte, og man begyndte paa ny at trænge ind paa ham. „Sværg, saa vil jeg lade dig gaa," sagde Dommeren, „sig blot noget ondt om Kristus!" Men Polykarp svarede: „Nu har jeg tjent Kristus i 86 Aar, og aldrig har han gjort mig andet end godt; hvor kan jeg da tale ondt om ham, min Herre og Frelser!" Dommeren vedblev at trænge ind paa ham, for at faa ham til at sværge ved „Kejserens Skytsaand"; men Polykarp sagde nu rent ud: „**Jeg er en kristen**, og hvis du ønsker at lære Kristendommen at kjende, saa skal jeg efterkomme dit Ønske." „Jeg har Rovdyr i Baghaanden," sagde Dommeren, „og hvis du ikke besinder dig, kaster jeg dig for dem." „Lad dem kun komme," svarede den gamle, „jeg gaar fra det onde og over til Retfærdighed." „Siden du ikke frygter Dyrene, saa lader jeg Baalet tænde for dig," sagde nu Landshøvdingen. „Baalet!" udbrød Polykarp, „det brænder kun en stakket Stund; men du lod nok være med at true med Baalet, dersom du kjendte den Fortærelsens Ild, som paa Dommedag venter de ugudelige; — dog, hvorfor tøver du, gjør kun, hvad du tykkes bedst!" Da lod Dommeren udraabe tre Gange: „Polykarp har tilstaaet, at han er en kristen!" Disse Ord vakte et forfærdeligt Røre i Forsamlingen; nogle vilde strax have hidset en glubende Løve paa ham; men da det ikke kunde ske, raabte alle som med en Mund: „Brænd ham, brænd ham!" Polykarps Aasyn lyste med en Ro,

og salig Glæde, som forfærdede Landshøvdingen, og frejdig gik den graahærdede Biskop til Retterstedet, hvor han selv afførte sig sine Klæder. Bødlerne vilde efter sædvanlig Skik nagle ham fast til Brændestablen, men han sagde: „Lad kun være; den Herre, jeg tror paa, vil nok give mig Kraft til at blive rolig paa Baalet." Man nøjedes da med at binde hans Hænder paa Ryggen. „Herre almægtige Gud," bad han derpaa, „Fader til Jesus Kristus, din elskelige, velsignede Søn — dig takker jeg, fordi du har agtet mig værdig til at lide dette!" Han fortsatte med Bøn og Lovprisning en Stund, derefter blev Brændestablen, paa hvilken han selv havde sat sig, antændt, og Luerne slog op over hans Hoved; men der fortælles, at de dannede ligesom en Hvælving over ham uden at røre eller skade ham, og fra Ilden udgik samtidig en Vellugt som af den herligste Røgelse. Hans Legeme blev imidlertid nu gjennemstukket med et Spyd, og Blodet flød saa rigelig ud af Saaret, fortælles der, at Baalet slukkedes. Saaledes endte den gamle Troshelt sit Liv her nede.

Vel lod en Del af de kristne, hvis Tro ikke var stærk nok til at overvinde Pinslerne, sig friste til Frafald, men ikke des mindre øgedes Menighedens Tal efter hver ny Forfølgelse. For ikke at tirre Magthaverne eller selv give Anledning til Forfølgelse, holdt de kristne deres Sammenkomster hemmelige, i det de samledes i Huler og underjordiske Gange, hvor de uforstyrret af Verden kunde dyrke deres Gud ved Bøn og Lovsang og ved Nadverens Nydelse. Under Staden Rom strækker sig milelange Klippehuler, de saakaldte Katakomber, til hvilke den romerske Menighed søgte Tilflugt i Trængselstiderne. Oprindelig blev disse underjordiske Gange brugt af de kristne til Begravelsespladser for henfarne Brødre og Søstre, og endnu den Dag i Dag ses i disse labyrintiske Ganges retvinklede Sidevægge indhugne Gravkamre med Indskrifter over de afdøde, som her fandt deres Hvilested. Ligets Ansigt vendtes imod Øst, hvor fra man ventede Opstandelsesraabet, og en Stenflise blev efter Jordefærden muret for Aabningen for at dække den kjære afdødes Levninger. Her nede mellem hensmuldrende Lig holdt de kristne deres hemmelige Møder. Til Brug ved gudstjenstlige Sammenkomster var der forøvrigt udhugget rummelige Sale, hvis Vægge og Loft var prydede med Malerier over bibelske Emner.

Paa Billedet, som ledsager disse Linjer, ses en lille Skare troende Mænd, Kvinder og Børn forsamlede til Gudstjeneste i et aabent Stenbrud. Medens Ordets Forkynder løfter sine Hænder til Bøn, og Skaren ydmyg bøjer sig og lytter til hans Ord, ligger en Broder paa Udkig oven for Hulen for at sikre Forsamlingen mod Overrumpling af ildesindede Fjender. Mærker han det mindste Tegn til Fare, giver han øjeblikkelig sine Trosfæller Underretning derom, for at de i betimelig Tid kan sprede sig og ubemærket vende tilbage til Hjemmet.

Under Kejser Gallienus (259—68) blev Kristendommen lovlig Religion i Romerriget, men det var kun som et kort Havblik før den forfærdelige Forfølgelsesstorm, som atter udbrød under Kejser Diokletian. Atter kom de blodtørstige Bødler i Virksomhed, atter blussede Baalene trindt om i det romerske Rige. „Havde jeg hundrede Tunger og Munde," skriver en samtidig, „og en Røst med Malmets Klang, jeg vilde dog umulig kunne skildre al den Kval, de retfærdige blev undergivne." Døden, som ellers er Menneskenes Skræk, blev de kristne en forønsket Udløsning fra Pinslerne. Skarevis slæbte man Mænd og Kvinder til Pinebænken, sønderflængede deres Legemer, piskede dem med Svøber og knuste dem under Skruestokken, stak spidse Syle op under Neglene, sejpinede Kroppene ved at lade dem brændes over en langsom Ild og saaledes videre i det uendelige. Men omsider fremstod den Hersker, som skulde blive den kristne Tros Forsvarer, og som skulde give Tiden et forandret Udseende i det hele, nemlig **Konstantin den store**, der blev Eneherre i det romerske Rige Aar 323. Maaske var det mere af Politik end af Tro, at han gjorde Kristendommen til Statsreligion; men saa meget er vist, at han tog de kristne varmt i Forsvar og begunstigede dem ved sine Love frem for Hedningerne, hvorfor ogsaa Kirkefaderen Evsebius hæver ham til Skyerne. For øvrigt var det nok en meget tvivlsom Vinding for Kirken, at Konstantin satte sit Statssegl paa den; thi det blev nu en Modesag at være kristen; mange strømmede til og lod sig døbe uden at føle sig drevne af Aandens Trang, og paa samme Tid kølnedes den vidunderlige Kjærlighed, som havde knyttet de troende sammen under Trængselstiderne. Kristi Rige, som ikke er af denne Verden, stod ikke længere som den uovervindelige Stormagt, med alle Verdensstormene rettede imod sig, og Menighedens ildfulde Tro og brændende Kjærlighed tabte efterhaanden en Del af sin Inderlighed og aabnede Plads for Kjætterstridigheder og verdslig Indblanding; men Kirkens Herre maa have haft sin kjærlige og vise Hensigt med at skabe ny udvortes Vilkaar for sit Rige, og de efterfølgende Slægter maa i hvert Fald love og prise ham for, at han har forskaanet dem for en Gjentagelse af hine grænseløse Lidelser, som Kirkens Historie fra de første tre Aarhundreder vidner om.

Frøspireapparat.

Dette er Navnet paa en ny Opfindelse, ved hvis Hjælp alle og enhver vil være i Stand til paa en let Maade at undersøge de forskjellige Frøsorters Spireevne. Opfinderen er Hr. Gartner R. Jensen paa Rosvang i Thy, og hans Apparat har allerede fundet Anerkjendelse af flere sagkyndige. Det omtales som simpelt og findrigt indrettet til for Frø af alle Størrelser at kunne tilvejebringe de naturlige Betingelser for Spiringen, nemlig Varme, Fugtighed og Luft. I Hovedsagen bestaar det af en Beholder med Vand, der opvarmes af en Lampe, og over hvilket et med Huller forsynet Dække afgiver Underlaget for Frøprøverne. Disse lægges paa smaa uldne Tøjlapper, der ligger tørt oven paa Dækket, men staar ved en fra Lappen igjennem Hullet nedgaaende Væge i Forbindelse med Vandet; en Glasklokke hvælves oven over for at hindre en for hurtig Afkøling. Under en vis Varme, 16 til 20 Grader R., og en passende Fugtighed, spirer Frøet nu hurtig, en Del i Løbet af et Par Døgn. Ved et særlig dertil indrettet Thermometer bestemmes Varmegraden. Meget smaa og fine Frø prøves i cylindriske Glasrør, hvor de anbringes mellem to Totter vaadt Bomuld. Efter at Rørene er satte fast i de dertil indrettede Hylstre over det varme Vand, faar de ikke andet Vand end den fugtige Luft, der udgaar fra den vaade Bomuld og stiger op gjennem Rørene.

Apparatet forefindes i forskjellige Størrelser, men alle smukt udstyrede og til forholdsvis billige Priser. De mindste, hvorpaa der kan gjøres 3 Prøver under Klokker og 3 i Cylinderglas, koster 8 Kr. og vil især passe for mindre Landmænd. De større Apparater, der har en firkantet Vandbeholder ved Siden af den runde, hvori det opvarmede Vand gaar ud og hvorpaa Prøverne staar, kan ogsaa benyttes til Opelskning af Planter, der senere kan udprikkes i Mistbænken eller i Haven. Til dette Brug medfølger smaa Terrakottaskaale, i hvilke Frøet saaes i lidt Vand eller Jord; her har man da tillige den Fordel, at Frø af fine, vanskeligere Blomster og Planter sikrere kan fremtvinges end i nogen Mistbænk, hvor man ikke i den Grad er raadig over Varme og Fugtighed. Ikke blot for Havevenner og Planteelskere, men selv for Gartnere vil Apparatet til dette Brug vistnok være særdeles kjærkomment, da Opelskning af de spæde Planter jo er et vanskeligt Punkt selv for Fagmænd.

Hr. Gartner Jensen, der har ofret betydelige Summer paa at bringe sin Opfindelse til Fuldkommenhed, har taget Patent paa den i de fleste europæiske Lande. Løse Dele til Spireapparaterne, som Klokker etc., kan særskilt faas hos Forhandlerne til billig Pris. Brugsanvisning og Beskrivelse af Apparatet forsendes gratis og portofrit fra Patenthaveren R. Jensen, Rosvang pr. Thisted. Apparaterne fabrikeres af Carl Lund i Kjøbenhavn, og som Hovedforhandler er antaget C. Th. Rom & Co., Axelhus 2 B., Kjøbenhavn V.

Smaating.

En til at tage og føle paa. I et Selskab af Toldembedsmænd kom man ind paa Smuglerhistorier, og den ene overbød den anden i at fortælle de mærkelige Hændelser, han i saa Henseende havde oplevet. „Det er alt sammen intet," sagde en af Gjæsterne. „Nu skal De høre, hvad der en Gang hændtes mig, da jeg var ansat i Svejts: Sex Mænd havde til Hensigt, at smugle Krudt over Grænsen. Enhver af dem havde en Sæk fuld paa Ryggen, og det lykkedes dem ogsaa at komme forbi Toldhuset dermed, uden at blive standsede. Da de endelig troede sig i Sikkerhed for os, lagde de Sækkene i en Kreds og satte sig paa dem for at udhvile sig. De havde imidlertid ikke lagt Mærke til, at der fandtes et lille Hul i den ene Sæk, saaledes at der havde dannet sig en lang Stribe hen ad Vejen efter dem. Da jeg nu om Morgenen bemærkede den sorte Stribe paa Jorden og syntes, at det lignede Krudt, holdt jeg min brændende Cigar til, og som en Løbeild gjennemløb Ilden Linjen til Sækkene, som gik til Vejrs med samtlige Smuglere."

Den ene for den anden. Skomagerdrengen: „Jeg skulde hilse fra Mester og sige, at De endelig maa afgjøre den Regning jeg flere Gange har været her med, for han er syg og sengeliggende." — Herren: „Hvor kan din Mester falde paa det! Fordi han er syg, skal jeg saa aarelades!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Konger: en By i Rusland — en By i Forindien — en Flod i Bøhmen — en Flod i Frankrig. F.

Firkantet Rød. Af 4 E, 3 T, 3 D, 2 L, 2 O og 2 R dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første tit omgives af Glimmer, Guld og Pragt,
og staa det skal som Værge for Folkets Ret paa Vagt,
en Gang det svor med Fyrighed at ville dø i andet,
da tredjes Slægt vanartede, og Fjenden trued Landet.
Det fjerde venlig skjærmer mod Regn og Solens Brand,
fra Sted og til andet det ogsaa flyttes kan.

M. & H.

Bogstavgaade.

Følte du de første to,
kunde det vel nok sig hænde,
at du stundum første trende,
naar man styrrede din Ro.
Men var stærk du som to—tre,
trodsed Skæbnen du maaske,
dog du gad nok trende sidste
omvendt, naar du træt dig vidste.
Alle fire fremod læst
trodsed Kulde, Is og Blæst,
Ry om det for over Jorden,
mest dog her i selve Norden.

Opløsninger fra Nr. 21.

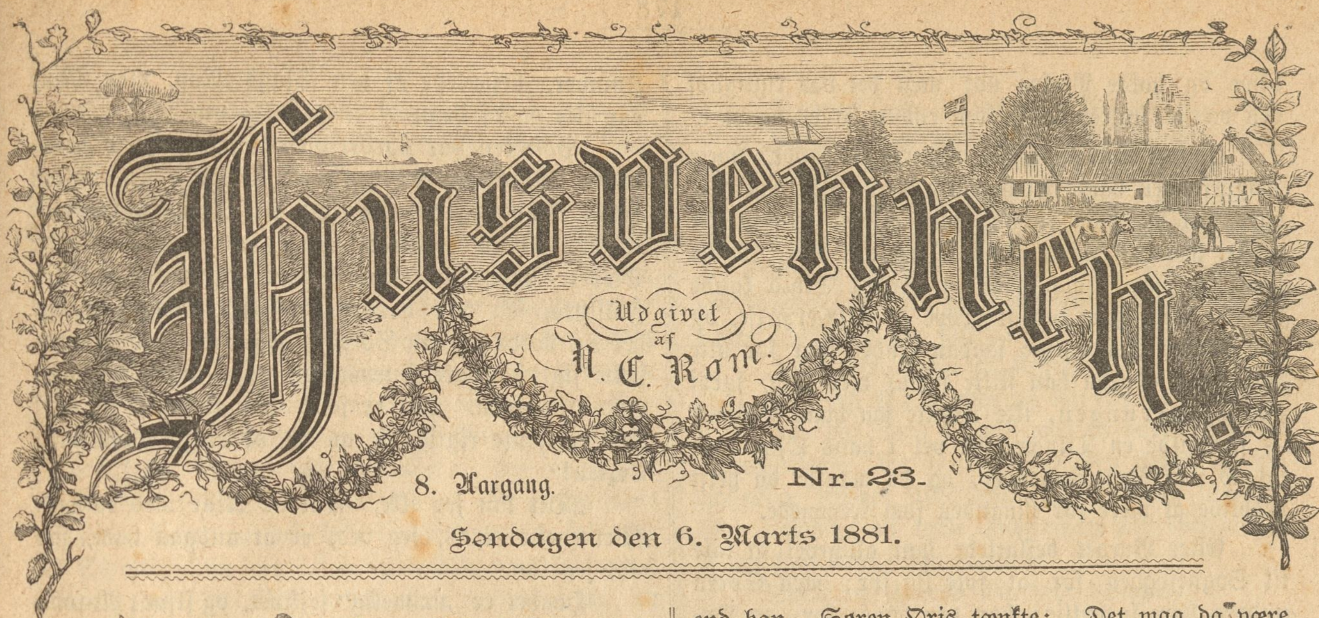
paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Rød:
Amsterdam	
Nauplia	
Trinidad	RIBE
Veser	ISAK
Erzgebirge	BANK
Rochefort	EKKO
Piemont	
Ebro	
Namur	

paa Bogstavgaaden: En treven Fyr bag Ploven.

Brevvexling.

M. S. Rahbeck i B. Det ønskede Papir kan De faa ved Henvendelse til Papirhandler Levison, St. Kjøbmagergade, Kjøbenhavn. For Tiden kan ikke opgives nogen, der sælger Husflidsschakspil. Elektricermaskiner faas billigst og bedst hos Instrumentmager C. Weitzmann, Jærnbanegade, Kjøbenhavn. V., fra hvem Prisfortegnelser paa Forlangende kan faas tilsendt.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 23.

Søndagen den 6. Marts 1881.

Søren Oris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Omsider var Fabrikbygningerne færdige, og de tog sig smukt ud der nede i Dalen med deres høje Vinduer, gule Stenmure og røde Tage. Maskiner var hidbragte og opstillede, alt det nødvendige Værktøj var ligeledes anskaffet, og „Spilleværket" ventede kun paa at sættes i Gang og begynde sin Virksomhed.

Men førend dette skete, gjorde Bygherren et „Rejsegilde" for Arbejderne, hvilket tillige skulde være en Indvielse af Fabrikken og en Velkomst til de tredive Svende og Lærlinge, der foreløbig skulde have Arbejde hos ham. De var alle til Stede, og Søren Oris var med som Æresgjæst.

Blandt de mange fremmede, som „Overarkitekten" ved denne Lejlighed fik at se, var der en ung Mand, hvem Svendene viste megen Ærbødighed og titulerede „Hr. Karlsen". Det var en kraftig, skulderbred Skikkelse med kulsort Haar og ditto Skjæg, der næsten dækkede hele Underansigtet. Han sagde ikke meget, men gik omkring og betragtede al Ting med et prøvende Kjenderblik. Der var i det hele noget overlegent og selvbevidst hos denne tavse, alvorlige Skikkelse med det rolige, tænksomme Blik. Hans Paaklædning var elegant, og Lintøjet skinnende hvidt. Der var noget uvilkaarlig dragende, noget høvdingligt hos denne fremmede, der gjorde Indtryk af at rage højt op over alle de andre, skjønt han legemlig ikke var meget over Middelhøjde, og Petersen f. Ex. var flere Tommer højere end han. Søren Oris tænkte: „Det maa da være et stort Kreatur." Ved Bordet udbragte Petersen hans Skaal og gjorde Selskabet den Meddelelse, at Karlsen var hans Kompagnon. „Jeg betragter det som en ligefrem Lykke for mig," sagde han, „at Karlsen og jeg har truffet sammen og lært hinanden at kjende. Vi har haft meget med hinanden at gjøre, delt baade ondt og godt, og vi føler os forenede ved et saa stærkt Venskabsbaand, at vi er uadskillelige. Derfor var det, vi slog os sammen og byggede denne Fabrik; thi vel er det mig, der har bygget den, men det er ham, der har givet Ideen dertil, og det er for en meget væsentlig Del hans Snille og ualmindelige Dygtighed, der skal bære Foretagendet op — Karlsen vil blive den egentlige Sjæl i Forretningen, maa jeg sige Dem."

Da Karlsen rejste sig for at takke, forekom det Søren Oris, at han sendte ham saadan et langt, underligt Blik. De sad temmelig langt fra hinanden, og Søren havde endnu ikke hørt hans Stemme rigtig; men ved de første Ord fra hans Læber gav det et Sæt i Sognefogden, han havde gjenkjendt Anton paa Røsten — jo, det maatte være ham, det var ham, det var aldeles vist! Og den anden var naturligvis hans Ven Axel, han havde skrevet om. Søren Oris var ikke godt tilpas nu, og han var tilfreds, han aldrig var kommen med til det Gilde. Han var til Mode, som om der laa en Bunke Kjærestebreve paa hans Bryst og brændte som Ild, fordi han havde stjaalet dem fra denne smukke unge Mand, dette pæne dannede Menneske, der ignorerede alle, og som virkelig lod til at være kommen saa vidt, at han fortjente, at man „tog Hatten af for ham". Kunde det ikke gaa an at snige sig bort og gaa hjem? Nej, det vilde vække alt for megen Opsigt, og Petersen vilde naturligvis raabe efter ham: „Hvor gaar De hen, Sognefoged?" Nej, der var ikke andet for end at

blive og holde Persen ud; men det var rigtignok den værste Kattepine, Søren endnu havde været i.

Anton Karlsen vidste naturligvis godt, hvem Sognefogden var. At han ikke havde hilst paa ham eller talt til ham endnu, kom af, at han jo ikke vidste, hvordan Forholdet var imellem dem. Mine havde jo glemt ham, saa for hendes Skyld kunde det ikke falde ham ind at prøve en Tilnærmelse, og var hendes Fader lige saadan sindet som for otte Aar siden — „da han skilte sig af med mig, fordi jeg, Tiggerungen, ikke maatte faa hans Datter" — saa vilde en Tilnærmelse vel i hans Øjne tage sig ud som Paatrængenhed, og de maatte da helst vedblive at være for hinanden som fremmede.

Efter Bordet besluttede han alligevel at tale til Sognefogden for at føle sig for; men Søren undveg ham forsætlig; han var bange for „en Opgjørelse"; Anton vilde naturligvis snart spørge: „Hvordan kunde det være, at Mine ikke svarede paa mine Breve?" og dermed vilde Søren være dømt — han gik af Vejen for Karlsen hele Tiden. Anton tænkte: „Ja saa! Naa, det er saadan, at Huen staar ude i Nørrejylland — tænkte det ellers nok! Nu er han naturligvis bange for, at Orisgaard og Datteren er udsat for ny Farer — thi hun er nok ikke bleven gift endnu, forunderligt nok — og derfor render han i Galop til den anden Side, hver Gang jeg nærmer mig. Ja, ja, min Fa'er! Lad os saa holde os hver paa sit — jeg skal saamænd ikke mørkne dine Døre."

Fabrikken begyndte sin Drift, og „Livet der neden Bakkerne" fortsattes Dag ud og Dag ind og somme Tider det meste af Natten med. Vandet skummede om det store Drivhjul, Maskineriet stønnede der inde som en mægtig lænkebunden Aand, der nødtvungen er gaaet i Menneskenes Tjeneste og vaandede sig under Udførelsen af sit Jættearbejde. Alle Hænder var i travl Virksomhed. Der hamredes, og der filedes, og der drejedes, og om Aftenen kunde Søren Oris sidde ved sit Vindue og se de røde Ildgnister, der uophørlig fløj oven ud af Fabrikskorstenen.

Der var ikke hengaaet mange Dage, inden det var almindelig kjendt der paa Egnen, hvem Petersens ansete og dygtige Delhaver var, og da alle „kjendte Rummelen" lige saa godt som Kristen Post, var man spændt paa, hvorledes Forholdet nu vilde stille sig mellem den talentfulde, dannede Fabrikmester og hans tidligere Kjæreste samt dennes Fader.

Mine blev helt forskrækket, da hun erfarede, at Anton, „den troløse", var vendt tilbage og var bleven hendes Nabo. Hvorledes skulde hun undgaa at mødes med ham? At møde ham med oprejst Pande, sætte Trods imod Trods, kunde hun ikke; der gives Kvinder, besjælede af den Slags Mod, men Mine var ikke en af dem.

Søsteren var oprørt over denne „uhørte Frækhed". „Det er et ligefremt Drilleri, en udsøgt Haan imod dig!" sagde hun til Mine. „Hvorfor er han ellers kommen? Der er jo da hundrede Steder, hvor han kunde have skjult sig med sin Falskhed, saa han havde ikke haft nødig at komme her og volde dig ny Sorg og Fortræd, ved at nedsætte sig paa vore Enemærker, hvor ingen har haft Bud efter ham. Det er sært, han skammer sig ikke! Han fortjente rigtignok, at du ordentlig læste ham Texten!"

„Det kan jeg ikke," svarede Mine med et Suk. „Det eneste Raad, jeg ved, er at undgaa ham, saa vidt jeg kan."

Haabet er „urimelig" sejlivet, og skjønt Antons Haab var „syg og mat", da han for otte Aar siden skrev sit andet Kjærestebrev, var det dog ikke fuldstændig udslukt endnu, der var en lille svag Gnist tilbage. Sin Kjærlighed havde han trofast gjemt, og da han hørte, at hans elskede fremdeles var ugift, kom Haabets Gnist til Live paa ny; der kom en Uro over ham, han gik daglig som i en Feber og længtes efter en Sammenkomst med hende, for at han kunde høre sin Dom af hendes egne Læber.

Men da det jo var „en hel Umulighed", at hun endnu kunde bryde sig om ham, eftersom hun aldrig havde villet skrive ham til, vilde han ikke søge Sammenkomsten, den skulde komme helt tilfældig, og han vilde gaa frem med den største Varsomhed og ikke rykke frem med det aller mindste, førend han af hendes Blik, Miner, Ord og hele Adfærd havde afluret hende, hvordan „Huen stod udi Nørrejylland" for hendes Vedkommende.

En Dag, da han sad og arbejdede paa Kontoret, hvis Vinduer vendte ud til Orisgaard-Siden, kom hun gaaende ad Stien, der førte fra Gaarden og ned over Marken og derpaa et lille Stykke løb langs ad Bakkekammen oven for Fabrikken. Hun var pyntelig paaklædt, havde en lille Pakke i et hvidt Tørklæde under Armen og gik meget hurtig, som om det havde Hast. Afstanden imellem dem var kun et almindeligt Bøsseskud, saa Anton havde let ved at kjende hende. Han blev sælsom bevæget ved Synet af denne kjære, elskede Skikkelse, og han blev siddende ubevægelig med Pennen i Haanden og stirrede paa hende, saa længe hun var at se, og da hun var forsvundet bag en fremspringende Bakkeknude, drog han et dybt Suk og sagde: „Nej, tossede Anton! Hun ikke saa meget som saa til den Side, hvor hun dog vidste, at jeg maatte være — det var ikke noget godt Tegn!" Og saa tog han atter fat paa sit Arbejde.

Men „Haabets svage Gnist" var nu en Gang,

i Følge Omstændighedernes Magt, bleven kaldt til Live, og den vilde endnu ikke lade sig slukke. Han foretog sig daglig en Spaseretur eller to, og en Gang imellem valgte han — helt „tilfældig" naturligvis — at skraa op over Bakkerne og tage Sognevejen, der gik lige forbi Sognefogdens Port. Anton gjorde ligesom Vejen, han gik „forbi" Porten baade frem og tilbage, men aldrig derind; men han holdt stadig Øje med, om ikke hun, der var hans stadige Tanke, tilfældig skulde komme ud af den. Det skete kun en Gang. Hun kom ud af Porten, paaklædt som til et Besøg hos en Nabo, lige som han nærmede sig Gaarden; men hun fik aldrig saa snart Øje paa ham, førend hun standsede, blev staaende et Øjeblik, som om hun pludselig var kommen i Tanker om et eller andet, hun havde glemt, og derpaa vendte hun hurtig om og gik tilbage igjen.

„Naa saadan staar det! Du er en Nar, Anton, at du vil gaa og trave efter hende," tænkte han; „den Vej gaar jeg ikke mere."

Det hændte dog oftere, at de mødtes, det vil sige: paa Afstand; thi fra nu af var de ligedan sindede og gik altid af Vejen for hinanden.

En Sammenkomst fandt dog omsider Sted.

En Dag var begge Søstrene i Kirke. Anton var ogsaa i Kirken den Dag, men han kom lidt senere end de, og de vidste ikke, at han var der. Sognefogdens havde deres Kvindestol næsten helt oppe ved Koret, og i den havde Søstrene taget Plads, et Par Minutter før Gudstjenesten begyndte. Anton kom ikke, førend Indgangssalmen var begyndt, og han listede sig paa Taaspidserne ned i en af de nederste Mandfolkestole og satte sig. Efter endt Gudstjeneste gik Kvindfolkene først ud, derefter Præsten, og Mandfolkene sidst. Saadan var Skik og Brug. Nogle af Kvindfolkene, og deriblandt Mine og hendes Søster, blev staaende lidt uden for Kirkedøren og snakkede sammen, inden de gik hjem. Pludselig fik Mine Øje paa Karlsen, lige som han kom ud ad Kirkedøren, i Samtale med Præsten. Deres Øjne mødtes. Hun blev til Mode, som om hun ikke vidste, hvor hun skulde skjule sig, medens han ikke forandrede en Mine, men sendte hende et Blik saa fast og koldt, som om han og hun aldrig havde set hinanden før. Hun og Mariane stod paa Kirkestien og samtalede med en ældre Kone, alles Øjne var skiftevis rettede paa ham og hende, om et Øjeblik vilde han komme tæt forbi hende, og . . .

„Kom, Mariane! Lad os gaa om og se til vor Moders Grav, inden vi gaar hjem!" sagde hun pludselig og trak afsted med Søsteren paa en noget paafaldende hovedkulds Maade om paa den anden Side af Kirken, hvor Graven var.

„Ih, men hvad var det, der stak dig?" spurgte Mariane under Vejs.

„Det var ham — saa du ikke ham?"

„Anton mener du? Var han i Kirke? Nej, jeg saa ham ikke."

„Da saa jeg ham, og han saa ogsaa mig — aa, han saa paa mig, som om jeg var ti Mile borte! Ja, sikken et Øjekast! Lad os blive her og pusle ved Graven, til vi kan være sikre paa, at han er borte! Jeg blev saa forskrækket!"

„Du er da ogsaa en Kujon."

„Ja, jeg er saa, men jeg kan ikke gjøre for det."

Hun var ivrig i Færd med at bortluge de faa Ugræsplanter, der fandtes paa den ellers saa omhyggelig fredede lille Gravhøj, medens Søsteren blev staaende og læste Indskriften paa Gravmælet, skjønt hun kunde den udenad.

Pludselig udbrød Mariane dæmpet:

„Der kommer han — men han kommer da vel ikke her hen?"

Mine saa hurtig op. Anton var just drejet forbi Kirkehjørnet — jo, han stævnede lige hen imod dem.

„Lad os gaa vor Vej!" hviskede Mine og var allerede i Færd med at rejse sig.

„Nej, du er da ogsaa rent tosset!" svarede Søsteren. „Bliv du siddende. Du behøver jo ikke at svare ham et Ord; jeg skal nok snakke med ham."

(Fortsættes.)

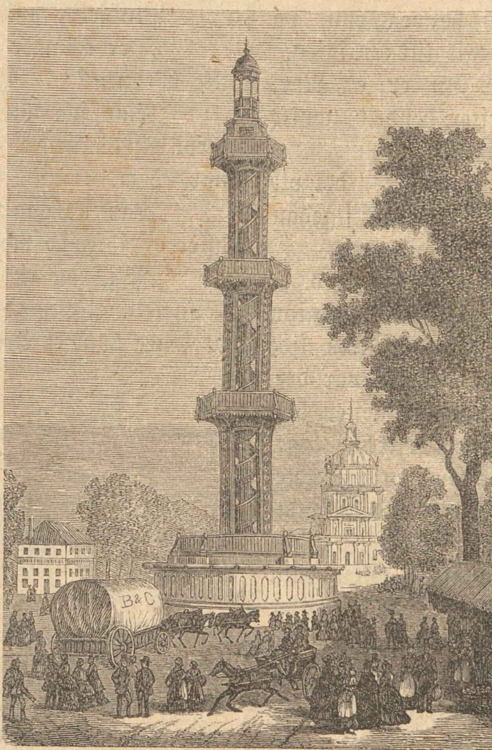
Artesisk Brøndboring.

Efter „Scientific American".

Naar en artesisk Brøndboring skal lykkes, er der tre Betingelser nødvendige: for det første en Kilde, som ligger højere end det Sted, hvor man vil bore, for det andet en jævn Skraaning af Lagene hen mod Brønden, da en brat Vinkel ikke er heldig, fordi Vandet herved vil flyde bort fra Omraadet af Boringen, som helst maa gaa gjennem en skarp Vinkel gjennem faa Jordlag, for det tredje en Afvexling af porøse og uigjennemtrængelige Lag under Overfladen. Undertiden er det Tilfældet, at Vandets Toppunkt ligger saa højt, at Vandet som et Vandspring bryder frem af Grunden i en uafbrudt Strøm. Ved at hæve Vandet over Overfladen gjennem Rør, opnaar man en passende Vandkraft. Paa mange Steder i Frankrig bruger man artesiske Brønde i dette Øjemed, og det Vand, de afgiver, har man fundet tilstrækkeligt til at drive tunge Maskinerier. Da Vandstrømmen kommer fra en stor Dybde, kan Forsyningen betragtes som stadig og vedvarende. En Kilde i Aire i Artois (hvorefter man har givet disse Brønde Navn af „artesiske")

har flydt stadig i omtrent 100 Aar og hævet en Vandsøjle paa 6 à 7 Tønder Vand i Minuttet, og i Byen Lillers, ligeledes i Frankrig, har en saadan Kilde endog strømmet uafbrudt siden Aaret 1126.

Nedenstaaende Træsnit fremstiller en artesisk Brønd i Grenelle, en af Paris's Forstæder. I 7 Aar og 2 Maaneder arbejdede man uafbrudt paa Boringen af denne Brønd, da den Klippe, som man skulde igjennem, var meget vanskelig at gjennembryde. Man naaede omsider det vandførende Lag i en Dybde af 1,802 Fod, hvorefter Vandet brød frem med omtrent 30,000 Tønder i Døgnet. Kraften er saa stor, at Vandet stiger op til en Højde af 120 Fod fra Overfladen gjennem Rør i det smukke Vandtaarn over Boringen, som man ser paa Billedet. Den nuværende Vandmængde er henved 20,000 Tønder i Døgnet. Dette Vand, som har en ensartet Varmegrad af omtrent 24 ° R. bruges til at opvarme nogle store Hospitaler i Nabolaget. Der fortælles, at under Boringen brækkede et Bor i en Dybde af 1,254 Fod og faldt med 270 Fod af Stangen ned til Bunden, og man behøvede 15 Maaneders uafbrudt Arbejde for at optage Stykkerne.

En artesisk Brønd i Paris.

Den dybeste artesiske Brønd i de forenede nordamerikanske Fristater er den, som blev boret for Galehospitalet i St. Louis; man naaede her den uhyre Dybde af 3,843 Fod eller 3,000 Fod under Havets Overflade. Dette giver et Vandtryk paa Bunden af 1,293 Pund paa Kvadrattommen. Den dybeste artesiske Brønd, som hidtil er bleven boret i Verden, er den ved Sperenburg, nogle Mil fra Berlin. Den var oprindelig en Saltmine og var endnu ikke fuldført for nogle Aar siden, da man havde naaet en Dybde af 4,194 Fod. I Algier har Franskmændene boret omtrent 75 artesiske Brønde, der tilsammen giver over 20,000 Tønder Vand i Timen. Disse Brønde er borede i ørkenagtige Egne, som herved er bleven gjort saa frugtbare, at der er bygget to ny og store Landsbyer der, samt plantet over 15,000 Dadelpalmer i 1,000 ny Haver.

Langs med Pacific-Jærnbanelinjen i de nordamerikanske Fristater har man gravet en Mængde artesiske Brønde for at kunne forsyne Lokomotiverne og Arbejderne i Minerne langs denne Vej med Vand. Den første Brønd findes ved Seperation, 724 engelske Mil fra Byen Omaha, og den sidste ved Rock Spring. Man mener at kunne befri dette Vand for de medfølgende mineralske Salte og bruge det i landøkonomiske Øjemed, saa at den hermed vandede Jordbund sandsynligvis vil blive langt mere frugtbar. En Kilde, der giver 35 Tønder Vand i Timen, vil kunne vande 500 Tønder Land. Naar man borer den til en Dybde af 1,000 Fod, vil Omkostningerne blive omtrent 10,000 Dollars.

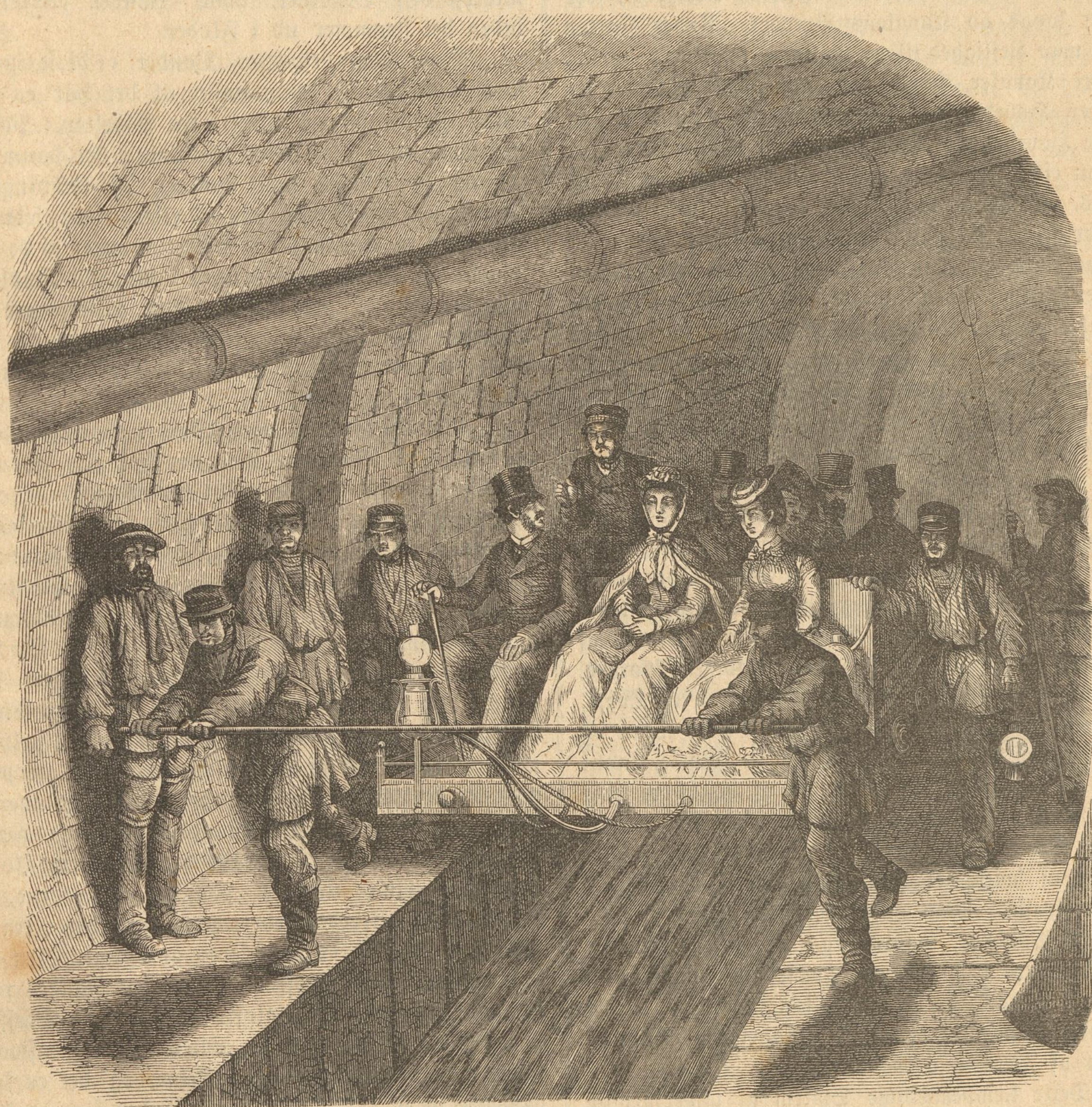
Boringer i Jorden for at opnaa en Vandstrøm eller for at undersøge dens Indhold af Kul, Mineralier o. s. v., er, som bekjendt, en Industri, der i de sidste Aar har taget et stærkt Opsving her i Landet, især siden Dannelsen af Aalborg Brøndboringskompagni. Dette Kompagni har allerede udført en Mængde Boringer rundt omkring i Landet af en Beskaffenhed, som man tidligere kun kunde indlade sig paa med overordentlig store Bekostninger, hvis man i det hele taget var i Stand til at udføre dem. Nu derimod udføres de vanskeligste Boringer med en forholdsvis ringe Udgift, og, hvad der er af største Betydning, langt hurtigere og fuldstændigere end tidligere. At undersøge Jorden i en Dybde af flere hundrede Alen er nu en temmelig ligefrem Sag med de udmærkede Redskaber, som man nu kan raade over, og ved mange af de foretagne Boringer har man opnaaet højst interessante Resultater ved pludselig at finde en Overflødighed af det mest udmærkede, spejlklare Vand paa et tidligere vandløst Sted.

Kloakerne i Paris.

Enhver stor By har sine Kloaker, underjordiske Afløb for Spildevandet. Det gamle Roms Kloaker, af hvilke man endnu finder kolossale Levninger, der i henved to Tusende Aar har trodset Tidens Tand, var beundringsværdige; men det storartede System af Spildevandsledninger, som i de sidste femti Aar er

anlagte i Frankrigs uhyre Hovedstad, staar næppe i nogen Henseende tilbage for hine i det gamle Verdensriges Metropol. Under Gader og Stræder, under Pladser og Boulevarder strækker sig en anden By, dannet af underjordiske Kanaler og Bassiner, der er bestemt til at rense den store Organisme, som man kalder Paris, ved at modtage og lede ud i Seine alle Slags Urenligheder fra den store Stad. Paris har saaledes sine Blodaarer, som den har sine Pulsaarer; gjennem Vandledningerne tilføres der rent Vand til Brug for Ernæringen og Renligheden, gjennem Kloakerne udføres atter dette Vand, efter at det har været benyttet. Til Fuldstændiggjørelse af Kredsløbet mangler end ikke visse Anlæg, som vil blive omtalt i Slutningen af disse Linjer.

Paris's Kloaker er tilgængelige for Publikum,

En Kloakfart i Paris.

og det lønner Umagen at gjøre sig bekjendt med dem. Paa visse Dage udstedes et bestemt Antal Adgangskort for lysthavende, der da bliver førte paa den bekvemmeste Maade gjennem store Strækninger af disse underjordiske Gange. De eleganteste Damer kan, uden Fare for deres Toilette, gjøre Touren med. I Regelen sker Nedstigningen fra Madeleine-Pladsen, tæt ved Kirken, hvor en Støbejærns-Falddør aabnes og en rummelig Tappe fører ned i Underverdenen. Man træder først ned i en hvælvet Sal, hvori udmunder en uhyre Tunnel, der med korte Mellemrum er oplyst af Stenoljelamper. Under Tunnelens høje Hvælving findes en Kanal, hvorigjennem en mørkladen, men ikke stinkende Strøm iler frem i et rivende Løb. Paa begge Sider af denne kunstige Flod findes Gangbaner for de Ar-

bejdere, hvis Idræt det er at udrense og føre Tilsyn med Kloakerne.

Vi begynder Farten ned ad disse. Fire Mænd med store Støvler paa løsner paa et givet Signal Ankertovene af en stor Pram, hvori 12 Personer magelig kan faa Plads. Bænkene er betrukne med grønt Klæde og fuldkommen fri for Smuds. Damerne tager Plads i Midten, Herrerne for og agter. Prammen bliver trukken af Arbejdere, der gaar langs ad Kanalens Bredder. Under Farten har man Lejlighed til at iagttage, hvorledes hyppig andre Kanaler, som løber under de Gader, der skærer Hovedlinjen, udgyder deres Vande i den store Hovedaare. Enhver af disse Ledninger bærer Navn efter den Gade, under hvilken den løber, saaledes, at hvem der skulde forvilde sig paa disse underjordiske Veje, vil, naar han kjender Paris, let kunne finde en Udvej af Labyrinten. Undertiden falder Sidegadernes Kanaler som Vandfald i Hovedkanalen med en Larm, hvis Ekko bruser frem under de lange Galleriers Hvælvinger. I Regelen er der en svag Kjælderlugt i Kloakerne; men disse er i øvrigt saa ypperlig ventilerede, at man aldrig bliver forulæmpet af stinkende eller usunde Uddunstninger.

En Del af Kloakerne er noget mindre, men dog store nok til at man ogsaa, hvis man har Lyst, kan passere dem; men Befordringen sker da paa en noget anden Maade, nemlig i et Slags Sporvogne, hvis Hjul løber paa hver sin Side af Kanalen i dertil indrettede Spor. Vognene føres fremad af 4 Mænd, 2 foran og 2 bagved, der følger Sporene, og hvoraf de forreste imellem sig holder en Lygte, da disse Gallerier ikke er oplyste. Baade foran og bag Vognen ruger derfor det dybeste Mørke, indtil man igjen nærmer sig enten en af de større Veje eller et af de mægtige Bassiner, der findes paa nogle Steder, hvor flere af Hovedaarerne samler sig, og af hvilke det under Boulevarden Sebastopol er det største. Man anbringer nu ogsaa i et stort Omfang Vandrør, Gasrør og Telegraftraade under Hvælvingerne i Kloakerne, hvilket jo blandt andet har den Fordel, at de lettere kan repareres, og at der ved Reparationerne ikke foraarsages Standsninger af Færselen i Gaderne.

Dette kæmpemæssige System af underjordiske Ledninger, der er bygget med en Fasthed, som svarer til dets storartede Omfang, og som i mange Henseender overgaar det gamle Roms cloaca maxima, er blevet til i de sidste 50 Aar. Indtil Midten af forrige Aarhundrede havde Paris kun aabne Afløbsrender, stinkende Aaer for Stadens flydende Urenligheder. Da begyndte Ministeren Turgot at overhvælve den største af disse; men indtil 1830 var Kloakernes Størrelse og Renlighed i høj Grad ufuldkommen, og Vanskeligheden ved at rense dem meget stor. Da fandt man paa at udskylle Ledningerne ved Hjælp af en Kanal; men herved var den store Ulempe, at de urene Vandmasser udgød sig i Seine midt inde i selve Paris og gjorde derved Flodvandet uklart og fuldt af usunde Bestanddele. Ved det ny Kloaksystem udføres alt Spildevandet til et Sted neden for Paris, hvor der hinsides Broen ved Asnières er en uhyre underjordisk Beholder, hvori Vandet samler sig, inden det strømmer ud i Floden.

Naar man betragter Vandet i disse underjordiske Afløb, vil man finde, at det har en sortagtig Farve, der hidrører fra Asfalten, Paris's Gadebelægning, ved hvis Afskylning der dannes en tyk og sej Masse paa Bunden af Ledningerne. Overfladen af Vandet er bedækket af en fedtagtig Hinde og af et Skum, der sikkert kommer af de store Masser af Sæbe, som bruges i Paris's Husholdninger. Men Lugten er som sagt, takket være den ypperlige Ventilation, ingensteds frastødende, selv ikke i de store Bassiner under Boulevard Sebastopol og Asnières.

Man har nu begyndt efter en stor Maalestok at exploitere Kloakerne med det dobbelte Formaal for Øje at rense Spildevandet for de deri indeholdte Urenligheder og at benytte disse til Markernes Frugtbargjørelse. I Clichy, kort før Udløbet i Seine, er i denne Hensigt anlagt storartede Etablissementer. Ved Hjælp af en Damppumpe udtømmer man den underjordiske Beholder og opsamler Spildevandet i Bassiner. De fedtagtige Stoffer, som danner sig paa Overfladen af det smudsige Vand, afskummes, og derpaa lader man det ved Hjælp af et Vandingssystem af mangfoldige Kanaler strømme ud over de dyrkede Marker, hvor det efterlader et Bundfald af organiske Bestanddele — en ypperlig Gjødning, der tjener i høj Grad til at berige Jordbunden. Efter at have passeret Kanalerne, er Kloakvandet allerede blevet meget forandret; fra at være sort og tykt er det bleven gulagtigt. Det opsamles nu i ny Bassiner, hvor det blandes med Svovlaluminium, der opløser de organiske Stoffer, som det endnu indeholder. Efter nogen Henstaaen lader man det strømme ud i Seine, og det er forbavsende at se det udgyde sig i Floden som en klar Strøm, lugtfrit, uden Spor af Urenlighed. Naar man om Sommeren besøger Markerne ved Clichy, vil man forbavses over deres umaadelige Frugtbarhed, over Størrelsen af de Havevæxter, som der dyrkes. Den taknemmelige Jordbund lønner her mangefold Menneskene for den Næring, den har modtaget fra Kloakernes smudsige Strømme.

Papir til Klædningsstykker.

I Handelen kjendte man allerede ret godt en Art japanesisk Læderpapir, der meget heldig efterligner almindelig Corduanlæder, og som vistnok allerede har fundet udbredt Anvendelse. Paa Verdensudstillingen i Wien saas en betydelig Samling af dette Papir, samt en Del heraf lavede forskjellige Sager, hvilket i det hele vakte stor Opmærksomhed.

Paa den samme Udstilling fandtes imidlertid ogsaa en anden Sort japanesisk Papir, om hvis Fabrikationsmaade man tidligere intet har vidst, fordi den holdes meget hemmelig i Japan, man har kun vidst og set, at der deraf lavedes Gjenstande, som det efter europæiske Begreber syntes umuligt at lave af et saadant Stof. Man saa saaledes paa Udstillingen ikke blot Lommetørklæder og Servietter, Gjenstande, der, som bekjendt nu gaar temmelig almindelig i Handelen, men ogsaa Ting, der ubetinget fordrer en Styrke, som ingen ret vil kunne tro er opnaaelig ved Papir, f. Ex. Paraplyer. At tænke sig en Paraply med Overtræk af Papir er noget, som ikke mange gaar ind paa, men ikke desto mindre var der paa Udstillingen et smukt Udvalg deraf. Endvidere var der ogsaa udstillet forskjellige Slags Lygter af Papir, samt mange andre lignende Sager, og endelig Klædningsstykker. Det var dog ikke blot Flipper, Kraver og Mansketter, som vi hver Dag kan se i Handelen, men man saa ogsaa Klædningsstykker af alle mulige Slags, lige fra Hovedet til Foden og lige fra det aller yderste og ind til den bare Krop. Hat, Trøje, Kjole, Benklæder, Underbenklæder, Skjorte, Sko og Støvler, o. s. v., og alle disse Gjenstande var i Besiddelse af stor Styrke og Holdbarhed, saa at de mange Ting, der var lavet paa denne Maade langt fra blev saa urimelige, som de strax viste sig ved det første Ojekast.

I den sidste Tid er det blevet noget mere bekjendt, hvorledes dette mærkelige Papir laves. Det laves af Barken af det saakaldte Papir-Morbærtræ (Broussonetia papejufera), hvilken Plante dyrkes paa en meget simpel Maade. Rødderne, der skæres i Stykker paa omtrent 3 Tommers Længde, nedlægges i Jorden, men kun i ringe Dybde, for at Spirerne snart kan skyde frem. Disse naar allerede i de første Aar en Længde af omtrent 9 Tommer, i det andet 27, og i det tredje Aar kan hele Planten have naaet en Højde af 13 Fod. Naar Vinteren nærmer sig, afskærer man alle Grenene, hugger dem i Stykker paa et Par Tommers Længde, hvorpaa de koges indtil Barken løsnes fra Grenen og let kan aftages. Det er af denne Bark, at man laver det mærkelige Papir. Først udsættes den for Tøring i 2 eller 3 Dage og bliver derpaa lagt i friskt, rindende Vand i 24 Timer. Barken bestaar af to Slags Fibrer, der bliver saaledes paavirket ved denne Opløsning, at de let kan skilles fra hinanden ved de dertil indrettede Apparater. De ydre Træfibre er af mørk Farve og bruges kun til simplere Papirsorter, de inderste bruges derimod til Fremstilling af det fineste Papir. De udvaskes godt i rindende Vand og koges i en Lud af god Aske. Derpaa bliver Massen stødt eller stampet i Kar og ombannes herved til en Dej, der bliver æltet i en ikke ringe Mængde af en Vædske, som er uddraget af Manihotplanten (Hebiocus manihot), til hvilken der er tilsat noget Risvand. Naar man saaledes har faaet det dejagtige Materiale færdig, gaar man for Resten frem paa en Maade, der temmelig svarer til den ældre europæiske Papirfabrikation.

Det Papirmateriale, som man faar paa denne Maade, kan bringes til en saadan Fuldkommenhed, at det ret godt lader sig spinde og derefter væve sammen med andet Stof eller for sig alene til Fremstilling af de tidligere nævnte Gjenstande, ligesom det ogsaa kan bruges paa mange andre interessante Maader.

Bognyt.

„Dyrevennen", nordisk illustreret Maanedsskrift, redigeret og udgivet af J. Chr. Lembcke. Dette i enhver Henseende smukke, smagfulde og velledede Blad, som vi for kort Tid siden i en længere Anmeldelse anbefalede vore Læsere, har nu udsendt sine to første Nr. af den ny Aargang, og efter disse at dømme vil denne ikke komme til at staa tilbage for sin Forgænger. Det første Nr. aabnes med nedenstaaende varme, følelsesfulde Digt af H. V. Kaalund:

En Synd.

Blandt meget andet, jeg har fortrudt,
som kommer igjen, naar jeg sidder alene,
er det: at jeg har en Sælhund skudt,
som hviled paa Strandens Stene.
Den laa der ude saa tillidsfuld
i den klare, venlige Foraarsaften,
mens Havet glimred som smeltet Guld,
— da lyned mit Skud og traf den.

Jeg saared den kun! Men Vinden bar
en underlig stønnende Lyd til mit Øre:
et Suk, der gjennem mit Hjærte skar,
jeg synes endnu det at høre.
Forbandede Skud! Jeg saared den kun
og saa den styrte sig angest i Havet
for at skjule sit Saar paa den dybe Bund,
der har saa meget begravet.

Hvad vilde jeg med den? Hvad drev min Haand?
For mig var Dyret et værdløst Bytte.
Det var Myrdelysten, som greb min Aand;
jeg vilde prale som Skytte!
Nu ligger imellem to Snese Aar,
fra Vinden fløj bort med Dyrets Klage. —
Selv fik jeg af Verden mangt et Saar;
hvorfor da med sligt sig plage?

Har man kiget i Livets Afgrunde ned,
været med at redde Menneskesjæle,
da ved man, som jeg, vel fuld Besked,
om hvad Tid og Sløvhed kan kvæle.
Mit bløde Sind har faaet en Skal
som Konkyliens tyk og tilbørlig hærdet.
Slig tankeløs Handling, sligt lille Fald
bestemmer ej Menneskeværdet!

Er min Synd da for evig begravet dermed?
Nej! Lad Alverden finde den lille;
for mig er den stor, — jeg blues derved,
den plumred mig Sjælens Kilde!
Blandt alt hvad andet, jeg har forskyldt,
som angrende jeg har forsøgt at sone,
jeg bærer den med i den Rejsebylt,
hvormed jeg skal staa for Guds Trone!

Smaating.

Ny Bonderegler.

Naar det regner den første Februar,
vil det regne oftere samme Aar.

Ryger din Skorsten godt i April,
maa det vel sagtens komme af Ild.

Naar Haren æder den første Maj,
saa er den sulten, tænker jeg.

Er Ræven i Juni gal og vild,
saa har den vel sagtens Grund dertil.

Er Oktoberregnen stærk eller svag,
saa falder der Draaber paa dit Tag.

Naar Klokken ringer Julenat,
saa har sagtens en i Snoren fat.

Ogsaa en Kjøretur. Kirsten, en gammel „Hvedebrødskone", havde været i Kjøbstaden, og da hendes svage Side var en stærk Tilbøjelighed for „vaade Varer", var det i en meget omtaaget Tilstand, at hun med uregelmæssige Skridt djinglede ud af Byen. Det var Vintertid, klart Frostvejr og Slædeføre, og da hendes Nabo, Hr. Brandt, netop kom kjørende i en aaben Slæde uden Bagsmække tilbød han Kirsten at sætte sig op bag i paa et Halmknippe. Kirsten tog med Tak imod Tilbudet og kravlede med megen Møje op i Slæden, hvor hun næppe var kommen vel til Sæde, før hun blidelig slumrede ind. Brandt skottede af og til om til den sovende Kvinde, der, nikkende med Hovedet og med hængende Næse og Mund, ikke afgav noget synderlig tiltalende Skue, og han fik da pludselig i Sinde at spille Kirsten et Puds. Han lod sine Heste gaa i Skridtgang, drejede sig paa sit Sæde om imod hende og skubbede med sin Fod Halmknippet saa langt tilbage, som det nogenlunde lod sig gjøre, uden at det skulde falde af Slæden. Da nu den Ting var i Orden, gav han sine Heste et Smæk, og ved det pludselige Ryk sank Kirsten paa sit Halmknippe ned paa Vejen, og han selv gled bort paa sin Slæde. Den bratte Dumpen jog dog ikke Kirsten op af sin Søvn, vel tumlede hun lidt ved Faldet og brummede saa smaat over den ujævne Kjørsel, men snart kom hun atter til Sæde paa sit Knippe og — sov videre. Kort efter kom en Bonde rask kjørende, og da han saa Kirsten, som han kjendte, sidde sovende paa Vejen, raabte han til hende: „Halløj! Sidder du der og sover, Kirsten! Vil du ikke kjøre med mig?" — Kirsten vaagnede halvt ved Tilraabet, sætter sig lidt i Lave, og da hun endelig finder sit Mæle, svarer hun mut: „Nej Tak! Jeg kjører med Brandt!"

En besynderlig Sværmer. „Sig mig, kjære Hr. Doktor, hvorfor gifter De Dem ikke?" — „Fordi jeg har alt for megen Højagtelse for det smukke Kjøn."

Nobelt Logis. A.: „Jeg har en Gang logeret hos den Herre der!" — B.: „Hvad? Hos saadan en fin Herre? Det er Løgn!" — A.: „Det er s'gu sandt!" — B.: „Hvem er da den Herre?" — A.: „Herredsfogden."

En Syndebuk. Manden: „Hør, Kone, det maa have en Ende med din bestandige Larmenteren. Jag dog Karoline bort, naar hun ikke duer. I hvad der saa end passerer, altid skjælder du ud paa hende." — „Konen: „Netop derfor kan jeg ikke jage hende bort; thi hvem skal jeg saa skjælde ud paa?"

En ung Bondekarl, der ikke før havde været i Theatret, gik hen til Billetkontoret, stak Hovedet ind gjennem den lille Aabning, hvorigjennem der udleveres Billetter, og mente saa at kunne staa der og se Komedien.

Gamle bekjendte. Undersøgelsesdommeren (til en Person, som skal i Forhør): „Jeg tror, at vi har haft med hinanden at gjøre før paa dette Sted." — Den anklagede: „Ja, jeg ved ikke — men Hr. Dommerens Ansigt forekommer ogsaa mig saa bekjendt."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en By i Frankrig og en By i Sverige: en By i Sjælland — en By i Holland — en By i Rusland — en Landsdel i Amerika — en Ø ved Sjælland. K. A. G.

Firkantet Nød. Af 2 A, 2 E, 2 R, 1 B, 1 V og 1 P dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første nævner aldrig mange,
men dog altid fler end en,
omvendt gjør det Pogen bange,
volder ham dog næppe Men.
Andet slutter Orden inde,
har dig vist et Ordsprog lært,
omvendt: Navnet paa en Kvinde,
hvem et Forbud faldt for svært.
For det tredje mangen Synder
skjalv, naar det ham kom for nær,
ellers man til Brug det ynder,
og det kjendes af enhver.

C. U.

Bogstavgaade.

1 U = N E = T MOD.

Oplosninger fra Nr. 22.

paa den geografiske Gaade:

Arkangels**k**
Bomba**i**
Ege**r**
Loir**e**

paa den firkantede Nød:

D R O T
R E D E
O D E L
T E L T

paa Bogstavgaaden: Vega.

Brevvexling.

A. M. i D. Vi tør ikke raade Dem til oftere at fremsætte Deres Følelser i Vers.

C. J. i B. Tak for Tilsendelsen, men Fortællingen vil dog ikke kunne bruges.

N. J. Tak! Men vi beklager ikke at kunne bruge Digtene.

H. N. H. Deres Ønske skal blive opfyldt.

A. S. i B. Med Tak modtaget.

S. Dit—. Tak for Deres venlige Brev og „Vinket". Skal have det i Minde som Modvægt til de mange Udtalelser om at faa mere i samme Retning.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 24.

Søndagen den 13. Marts 1881.

Søren Gris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Anton nærmede sig langsomt, tøvende, som om han betænkte sig. Det var en helt statelig og indtagende ung Mand, det kunde ikke nægtes, og hans pyntelige Paaklædning med det moderne klædelige Snit fremhævede yderligere hans legemlige Fortrin. Sin Salmebog havde han i den ene Haand og i den anden en lille let Spaserestok, med hvilken han uophørlig gik og svippede, som om han smækkede Hovedet af en Mængde Tidsler, der slet ikke fandtes.

„Han vil da vel ikke slaa os?“ hviskede Mariane spøgende.

Nu var han lige ved dem. „God Dag!“ sagde han og lettede høflig paa Hatten.

„God Dag!“ svarede Mariane. Mine sagde ingen Ting men blev siddende og flyttede Kransene af den ene Stilling i den anden. Hun saa ikke en Gang op.

„I er nok omme at se til Graven?“

„Ja vi er saa,“ svarede Mariane.

Anton var allerede inderlig vred paa sig selv, fordi han af sit stakkels syge Haab, der dog sikkert var dødsdømt, havde ladet sig forlede til at gaa her om — hun, for hvis Skyld han var kommen, vilde jo ikke en Gang se paa ham eller vise ham almindelig Høflighed. Vel var det klart, at hun skammede sig grundig; men hun kunde da se paa ham, tale med ham; han var da ikke et Uhyre, der vilde æde hende.

„Det er smukt Vejr i Dag,“ begyndte han igjen.

„Dejligt Vejr,“ svarede Mariane.

Hun begyndte at faa en trykkende Fornemmelse af, at Situationen var uhyre komisk; hendes medfødte Overgivenhed løb af med hende, og lige med et brød hun ud i en lydelig Latter.

„Mariane dog!“ sagde Mine og saa bebrejdende paa hende.

Anton var bleven ligbleg men røbede ellers ikke, hvor dybt han følte sig saaret.

„De er nok endnu det samme muntre Barn som for ni Aar siden,“ sagde han og tvang sig til at smile. „De har altsaa ikke forandret Dem stort.“

„Nej, ikke saadan som visse andre har.“

„Ja, hvad skal man sige,“ svarede han og trak paa Skuldrene. „Lad briste, hvad der ikke kan holde; det kommer vi til at rette os efter under alle Forhold.“

Mine, der paa sin Side lige saa bittert følte den Uret, der var overgaaet hende, misforstod naturligvis Meningen med denne Henthydning. Den ny Krænkelse, der laa i den letsindige Maade at tage en saa alvorlig Sag paa, gav hende et Øjebliks Mod. Hun rejste sig hurtig op, saa ham fast ind i Øjnene og sagde med glødende Kinder:

„Det er kun det daarlige, der brister, og hvad der ikke duer, er ikke værd at holde paa.“

Derpaa vendte hun sig fra ham og til Søsteren.

„Kom, Mariane! Lad os gaa.“

De tog hinanden under Armen og gik hurtig bort.

Anton følte sig som lynslaaet; han blev staaende nogle Øjeblikke, stirrende stift ned i Jorden.

„Nu er jeg helbredet og det til Gavns!“ mumlede han, da han endelig kom sig efter Overraskelsen og forlod Pladsen, „og nu skal jeg ikke længer løbe om som en Nar! Det kan man rigtig

nok falde et Par stolte Gaardmandsdøtre! Faderen maa have undervist hende grundig og begyndt strax efter min Bortrejse. „Hvad der ikke duer!" Et nyt Udtryk, der i Faderens Mund hedder „Tiggerungen!" Men lad dem kun le ad mig og knejse med Nakken — jeg skal vise hele Slægten, at jeg er lige saa god og har lige saa megen Grund til at være stolt som de."

Da Søren Oris Tid efter anden mærkede, at Anton Karlsen lod ham være i Fred og ikke vilde have ham i Forhør om Brevene, var han ikke mere saa bange for ham, og han gik stundum der ned i Besøg, skjønt han næsten var ræd for at komme til Skade mellem de gloende Jærnstænger, der haandteredes, og alle de snurrende Hjul. Men Karlsen gik derinde med sit rolige Blik, ordknap, overlegen, myndig, og syntes at beherske det hele med sine kloge, tænksomme Øjne. Det var ellers ikke til enhver Tid, man traf ham i Værkstederne; thi som oftest sad han paa Kontoret, fordybet i sine Tegninger og Overslag, og der holdt han ikke af, at nogen forstyrrede ham.

Søren Oris havde nu ganske andre Tanker om Anton end tidligere. At han ikke var slet og ret Smed, var let at forstaa. Søren kunde selvfølgelig ikke fuldt vurdere en Virksomhed, som han ikke var inde i, men han havde en god sund Forstand og et praktisk Blik, der sjældent bedrog ham, og Tid efter anden fik han en til Visshed grænsende Formodning om, at Anton Karlsen var stærkt paa Veje til at blive en anset og maaske velhavende Mand. Alt vidnede om, at Bedriften florerede, og at Fabrikanterne havde regnet rigtig: de tjente dygtig Penge. Det eneste, Sognefogden havde haft imod Anton tidligere, var jo kun dette, at han var for fattig, Partiet var for ulige, hans Datter skulde nødig giftes med en Smaamand, skulde ikke være „Smeddekone" f. Ex.; men naar nu Frieren ved sin Dygtighed og sine ualmindelige Evner selv fjærnede denne Hindring, naar han ligefrem ved en magisk Kraft tvang det manglende Mammon til at komme og lægge sig i hans Haand, og de unge fremdeles holdt af hinanden og kunde gjøre hinanden lykkelige — hvad saa? Ja, men disse ulykkelige Breve! De formelig pinte ham nu. Hvad skulde han gjøre ved dem? Brænde dem turde han ikke, af Frygt for, at Pinen skulde blive større, og han kunde jo da heller ikke gaa ned og give Anton Karlsen dem og sige: „Her er dine . . . Deres Breve. Mine har ikke læst dem, og hun ved ikke bedre, end at De bedrog hende, medens det derimod er mig, Sognefogden, Politimanden, Lovens og Retfærdighedens Haandhæver, der har bedraget jer begge og gjort mig skyldig i Brevsvig!" Kjedsommeligt med disse Breve! Det lod næsten til, at den eneste, der havde regnet galt og baaret sig dumt ad, var den store og ansete Gaardejer selv. Hvordan skulde han hjælpe sig ud af denne Klemme? Somme Tider prøvede han paa at mande sig op og blive ved, som begyndt, det vil sige: aldrig tænke paa, at Parret fik hinanden, men rolig vente, til der mældte sig en anden antagelig Frier til hans ældste Datter, og saa se at faa hende overtalt til at gifte sig med ham; thi han indsaa ogsaa godt, at det var mindre honnet, først at vrage Bejleren, skjælde ham ud, slaa ham paa Øret og sende ham bort, fordi han var en „Tiggerunge" — og saa nu, efter at han ved egen Flid og Dygtighed havde hævet sig til en hæderlig og indbringende Stilling, vinke ham til sig og sige: „Kom hid, Gutten min, nu kan du bruges!" Men lige saa ofte som han fattede dette mandhaftige Forsæt og sprang op som en Løve, faldt han ned igjen som et Faar. Sagen var jo den, at Manden havde alligevel Hjærte i Livet; han var kommen til at føle sin Uret, og han haabede, at alt skulde „falde i Traad" og ordne sig til alle Parters Tilfredshed, uden at han behøvede at gaa til Bekjendelse. Anton drog ham til sig som en Magnet, i hvor kold og frastødende han end var over for den gamle, og han gik til Fabrikken langt oftere, end han under andre Omstændigheder vilde have gjort. Han traf hyppig sammen med Anton Karlsen, og nu var det Søren Oris, der gjærne ønskede en Tilnærmelse; de talte ogsaa af og til sammen, der faldt nu og da et Ord fra Søren om „de gamle Dage", men Anton svarede kun med Enstavelsesord, sagde „De" til Sognefogden og havde altid sit kloge Hoved saa fuldt af Forretninger, at der aldrig kunde komme en ordentlig Samtale i Gang. „To Gange har han stødt mig fra sig og set mig over Hovedet," tænkte Anton, „første Gang da han transporterede mig ud over sin Ejendoms Grænser, og anden Gang ved Aabningsgildet her — tredje Gang skal han ikke faa Lov at gjøre det, og da mit lyseste og bedste Haab dog er bristet, paa Grund af hendes . . . Troløshed, saa foretrækker jeg for mit Vedkommende at blive min Beslutning tro: vi vil være for hinanden som fremmede."

Petersen kom jævnlig op til Orisgaard, somme Tider flere Gange om Ugen, og fik sig en lun Passiar med Sognefogden.

„Hils Karlsen, og tag ham med Dem næste Gang," sagde Søren Oris altid ved Afskeden.

„Ja, jeg skal nok sige det til ham," svarede Petersen; „men jeg frygter for, han kommer ikke. De maa tro, det er en sej Fyr at faa trukken ud af Buskene; jeg er bange for, han bliver en fuldstændig Hjemmesidder til sidst."

„Aa, da var det kjedsommeligt; se at sætte lidt Liv i ham."

Det følgende Efteraar gjorde Søren Øris et vældigt Høstgilde og indbød selv i egen høje Person de Herrer Petersen og Karlsen. Petersen kom, men Karlsen betakkede sig og blev hjemme.

„Han er jo formelig en Stikkenpind, en Særling!" tænkte Sognefogden og var helt ærgerlig til Mode.

Fabrikken havde været i Gang i et Aar, og i al den Tid havde Anton endnu ikke haft sin Fod inden for Ørisgaards Porte.

Søren Øris var nær ved at opgive Haabet om en Forsoning. Hans Forstand stod nu næsten stille. At ærgre sig til Gavns, tage sin Hue af, smide den hen ad Bordet og klø sig i Hovedet — disse og lignende Midler blev forsøgte mange Gange, men lige meget hjalp det.

Der var imidlertid et og andet, som Søren Øris lagde Mærke til, og som maatte have noget at betyde. De andre mente maaske, at den gamle saa ingen Ting; men lur Søren! Det kan være, han saa klarere i Tingene, end de troede.

Der var saaledes den Omstændighed, at jo længere Tiden led frem, des hyppigere blev Petersens Besøg paa Ørisgaard. Det forekom ogsaa Søren, at Fabrikejeren var bedst tilpas og trak Besøgene længst ud, naar Mariane var hjemme, hvorimod der syntes at lægge sig en Sky over hans Ansigt, naar han ikke traf hende, og i saa Fald havde det Hast med at komme afsted igjen.

Dernæst lagde Søren Mærke til en paafaldende Forandring, der foregik med hans yngste Datter. Hendes Munterhed forsvandt, og hun blev alvorlig og aandsfraværende; nu var det længe imellem, hun sang og trallede, og somme Tider græd hun og hang med Hovedet ligesom Søsteren. Og saa havde Søstrene en forskrækkelig Mængde at hviskes om, og de omfavnede ofte og kyssede hinanden, naar der efter Faderens Mening slet ingen Ting var at blive rørt over.

Omsider kom Løsningen paa Gaaden.

Petersen kom en Dag, iført sin fineste Pynt, op paa Ørisgaard og bejlede til Sognefogdens Datter.

„Ja, der er to, som De ved," sagde Søren Øris; „hvilken ønsker De?"

„Mariane," svarede Frieren.

„Snak saa med hende selv, og bag efter kan De og jeg tales ved om Resten — hvis hun ikke giver Dem Kurven; for den Vane er hun kommen i med, og jeg kan tro, i det Stykke ligner de hinanden, hun og Søsteren."

„Nej, vi er enige," sagde Bejleren med et Smil.

„Naa, det var en anden Sag. Kom saa med mig; jeg skal vise Dem noget."

Han førte Frieren ind i sit Sovekammer og lukkede Døren efter dem. Saa aabnede han sit Skatol og fremtog en Bunke Obligationer til et Beløb af mange tusend Kroner og viste Petersen dem.

„De er saa gode som rede Penge, og de er mine alle sammen, hver Stump," sagde han.

Og saa puttede han dem ned i Skatollet igjen og lukkede for dem.

„Lad os saa gaa videre," sagde Søren Øris.

Nu førte han Frieren ud i sin Græsmark. Der stod sex dejlige, blankbrune Heste og tyve udsøgte Malkekøer.

„De er mine alle," sagde Sognefogden.

Saa gjorde de en Tur rundt i Marken, at Frieren kunde se, hvor stor den var, og hvor kraftig Sæden stod.

„Det er alt sammen mit," vedblev Søren Øris. Frieren blev ordentlig bange.

Da der omsider ikke var mere at se, førte Søren Øris den forbavsede Frier tilbage til det samme Sted, hvor han havde begyndt at lade ham skue sine Herligheder, nemlig Sovekammeret, og da Døren var bleven lukket, og begge var komne til Sæde, smed Søren sin Hue i Vinduet, kløede sig bag Øret og sagde:

„Ja, nu har jeg vist Dem mit, og nu kjender De Udsigterne for Sognefogdens Svigersøn. Hvad synes De saa om Stillingen?"

Petersen vidste ikke rigtig, hvad han skulde svare paa dette Spørgsmaal.

„Ja, jeg mener, om De tror Dem i Stand til at indtage Fæstningen," vedblev Søren Øris. „For lige for lige, om Venskab skal holdes — hvad har De til Gjengjæld at møde med?"

„Nu forstaar jeg Dem!" raabte Frieren. „Jeg har min Fabrik; den giver en god Indtægt og kan nok føde sin Mand — om nogen Tid vil den være mere værd end Deres Gaard. Vi er jo rigtig nok to om den; men jeg er dog den egentlige Ejer."

„Sig mig en Gang, Petersen," sagde Sognefogden og spidsede Øren, „hvilken Part har Karlsen egentlig i Fabrikken, om det er tilladt at gjøre mig nysgjerrig?"

„Han faar fast Løn."

„Hvor meget, om jeg maa spørge?"

„2,000 Kroner aarlig. Men saa faar han desuden sine visse Procenter af Udbyttet, og det vil ikke vare længe, inden hans Indtægt stiger til det dobbelte — tredobbelte, hvis alt bliver ved at gaa, som det tegner. Karlsen er et sjælden sparsommeligt Menneske, han bruger ikke meget af sin Indtægt, og det meste sætter han i Forretningen."

(Fortsættes.)

Ulovligt.

„Fy skam jer dog, Polle og gamle Mis,
du grimme Køter, du slikvorne Kis!
Har I ikke set den røde Plakat,
hvorpaa den velvise By-Magistrat
bestemt forbyder alt Løsgængeri
— og saa kommer I her med jert Tiggeri.
I burde ha' Straf, og I skal faa Ris,
hvis nu I volder Koppens Forlis!
— Dog, det er det samme, I slikke den maa,
naar blot lidt muntert I lader det gaa;
men hvis I saa ej rupper ud af Døren,
det skal ej vare ret længe, førend,
jeg kalder Betjenten for Ret og Orden,
saa kommer I Kram nok paa Fattiggaarden!“

B. E.

To Sjæle en Tanke.

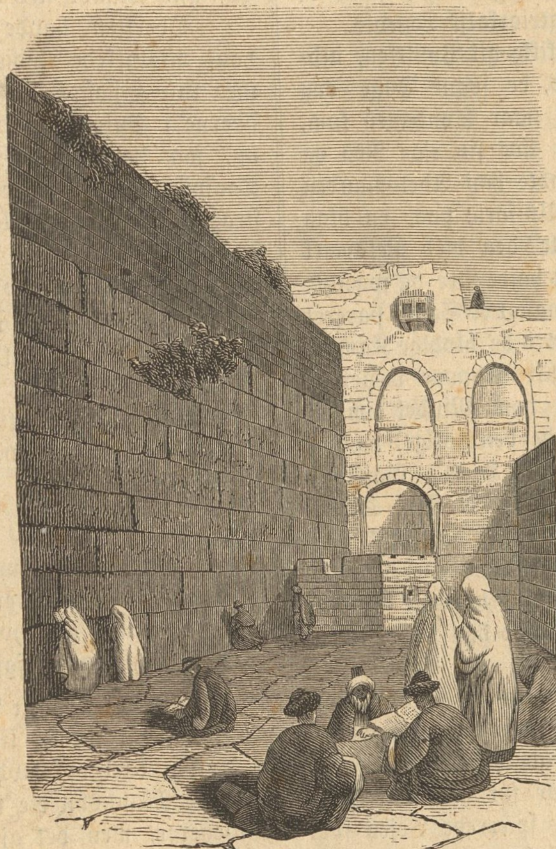
Jødernes Grædeplads.

Der er ikke noget Folk i hele Verden, der er saa mærkeligt som det lille Jødefolk. Skjønt dets Land er i Tyrkens Vold, og det lever adspredt over hele Jorden som Faar uden Hyrde, saa gaar dog dette Vidunderfolk ikke op i de Nationer, blandt hvilke det bor „som Gjæster og Udlændinge“; men hvad baade Moses og Vorherre Jesus forudsagde om det, gaar i Opfyldelse hver Dag for vore Øjne og er

saaledes et storartet Bevis for Evangeliets Sandhed. Derfor slutter ogsaa Holberg sin „Jødiske Historie" med de Ord: „At se et adspredt, forhaanet, med Ild og Sværd forfulgt Folk endnu at udgjøre et Antal af nogle Millioner Mennesker, der har bevaret deres gamle Sprog, Love, Sæder, Religion og Ceremonier er et Paradox, som ikke kan begribes, og en Knude, som ved menneskelig Ræsonneren og historiske Exempler ikke kan løses, saa at man ikke kan rede sig ud deraf uden at erkjende Guds Finger."

Men især er det mærkeligt at betragte de Jøder, der nu findes i kummerlig Tilstand i deres Fædres Land, og der er vel intet, der gjør et vemodigere Indtryk paa rejsende end Synet af de i Jerusalem boende Jøder, som hver Fredag Eftermiddag endnu som i mange henrundne Tider samles ved Foden af Moria-Bjærgets sydvestlige Hjørne paa en aflang, firkantet Plads, belagt med Fliser, der kaldes Jødernes Grædeplads. De samles her foran den Mur, der vel staar som den sidste Levning af den gamle Mur, som Salomon lod opføre omkring det prægtige Tempel, og de samles, mærkeligt nok, paa den Dag i Ugen, da de korsfæstede den Konge af Guds Naade, der varslede mod dette Sted.

„Fra snævre Gyder
Toget ud sig vinder
af stille Mænd, af
hvidt tilslørte Kvinder;
de mumle Bønnerne
og lydt sig hvene
og kysse saa med Graad
de kolde Stene."

Jødernes Grædeplads ved Tempelmuren.

En dansk rejsende fortæller herom i „Minder fra Østerland": „De blev alvorligere og alvorligere, som de nærmede sig Pladsen, og da de svingede om det sidste Hjørne, ilede de til og kastede sig grædende ind imod Muren. Her stod de nu i tætte Klynger, Mænd og Kvinder, gamle og unge. De laa henstrakte langs Muren, kyssede den og vædede den med Taarer, eller de skjulte deres Ansigt i deres Hænder og knugede Panden mod Stenene, eller de stak Albuerne ind i Murens Huller og støttede Hovedet i Hænderne. Nu sang Forsangeren: „For Slottet, der ligger øde," og Folket svarede: „Sidder vi her ensomt og græder." Forsangeren sang atter: „For Templet, som er forstyrret, for Murene, der er nedrevne, for vor Højhed, som er forsvunden," og Folket svarede: „Sidder vi her ensomt og græder!" Og Klagetonerne varer længer og længer ved, og der kommer flere og flere Jøder til, og alt som de bliver flere, bliver Klagekoret mægtigere, i det de indtil den silde Aften svarer Forsangeren i hjærteskærende Toner. Der var en Kvinde, hun havde samlet det hvide Klæde tæt om sit Hoved og lagt Ansigtet paa Muren; hun græd, saa en lille Dreng ved hendes Side saa forfærdet op paa hende og gav sig til at klappe hende trøstende; men hun sank mere og mere sammen, indtil hun til sidst kastede sig ned ved Foden af Muren, i det hun med de andre istemte Koret. Men uden at standse sang Forsangeren: „For vore store Mænd, som er døde, for vore kostbare Stene, som er brændte, for vore Præster, som er faldne, for vore Konger, som har foragtet Gud," og Folket svarede: „Sidder vi her ensomt og græder . . ." Synet var rystende, Scenen uforglemmelig, og mangen en Europæer forlod Pladsen med Taarer i Øjet."

Digteren Chr. Richardt siger træffende til disse klagende Jøder:

„O, Israels Folk, som paa Messias bier,
som endnu tror de gamle Profetier —
af disse Stene kunde Trøst du hente,
de tale just om ham, paa hvem I vente.

Thi kommen er den Konge af Guds Naade,
den salvede, om hvem Jesaja spaa'de,
og han har varslet mod dit Tempels Stene, —
og derfor sidder Staden nu saa ene."

J.

Et Billede fra Polen.

En Fortælling.

Medens der endnu var en Skygge af et uafhængigt Polen, levede en fattig Adelsmand ved Navn Gajewski, der i de mange Storme, som havde hjemsøgt det ulykkelige Polen, havde gjort Tjeneste ved den ridende Nationalgarde, paa en lille Gaard, hvis Jord ernærede ham, og for hvilken han havde en rig Magnat at takke. Skjønt den gamle var nær ved 80 Aar, var han dog endnu en kraftig Mand, thi han var en af de smaa, firskaarne Personer, som Tiden ikke ret kan magte, og som holder sig længe, naar de som han fører en tarvelig patriarkalsk Levevis.

Tro mod sine Fædres Skikke gik Polakken, indhyllet i en Kittel af Lærred, de søgne Dage bag Ploven og var Bonde, men naar Søndagen kom, eller han havde Forretninger hos sin rige Ven og Velgjører Oberst G., saa vendte han Adelsmanden ud, trak den gamle luvslidte Uniform paa, en blaa Jakke med røde Opslag, satte den med Pelsværk kantede firkantede Hue paa det højre Øre og spændte Sablen, der havde slaaet saa mangt et Saar, pareret saa mangen en Terts og Kvart i de blodige Kampe, ved sit Bælte. Obersten holdt grumme meget af den gamle Veteran, ærede i ham Mindet om en heltemodig Fortid og saa gjærne den rolige, næsten underdanige Mand hos sig i sit Hjem. Gajewski fik ogsaa snart et Læs Hø, snart et Par Sække Saakorn, et Anker Vin eller en Side Flæsk, og kneb det en Gang imellem paa Kontanter, vidste Obersten ogsaa Raad for det; thi den gamle Soldat kunde faa Adgang til ham, saa ofte han vilde, uden først at lade sig melde.

Af denne Forret vilde han nu en Gang gjøre Brug, da Obersten just havde fornemme fremmede. Gajewski havde taget sin Stadsuniform paa og nærmede sig sin Velynders Dør for at banke paa som sædvanlig, da en Tjener spærrede Vejen for ham og gav ham at forstaa, at han ikke kunde faa Obersten i Tale, fordi der var fremmede.

„Jeg har kun et Par Ord at sige Obersten," sagde den gamle Soldat og vilde skyde Tjeneren til Side.

„Det gaar ikke an, jeg siger Dem jo, han har fremmede."

„Men det er kun et eneste Øjeblik."

„Kan ikke lade sig gjøre."

„Men jeg vil og maa tale med ham," vedblev den gamle.

„Og jeg siger Dem, det sker ikke!"

Obersten, som havde hørt Skjænderiet, stak nu Hovedet ud af Døren og spurgte om Aarsagen til dette

„Det er den gamle Herre, som absolut vil forstyrre Hr. Obersten, skjønt jeg siger ham, at De ikke kan tale med ham nu," svarede Tjeneren.

Obersten, som var fortrydelig over at være bleven forstyrret, rynkede Panden og raabte vred: „Aa hvad! Er det ham, den gamle skal lade mig have Ro! Jeg har ingen Tid nu!" Med disse Ord slog han Døren haardt i efter sig.

Dette var Vand paa Tjenerskabets Mølle, der havde et Horn i Siden paa den fattige Adelsmand, fordi han altid saa ned paa det med en vis gammeldags Beskyttermine. To lange Lømler tog derpaa den gamle ved Kraven og satte ham ikke paa den høfligste Maade ned ad Trappen.

Obersten havde glemt baade den gamle og hans mislykkede Audiens og sad i munter Samtale med sine Gjæster, da nogen bankede paa et af Vinduerne i Salen, og da Husherren lukkede Vinduet op, saa han en lille Bondedreng, som stod paa Taaspidserne og rakte ham et Brev, hvorpaa han strax løb bort af alle Kræfter. Brevet indeholdt følgende:

„Deres Højvelbaarenhed!

Ikke for min ubetydelige Persons, men for den Uniforms Skyld, som jeg bærer, og som er bleven beskæmmet, ser jeg mig sat i den Nødvendighed at maatte fordre øjeblikkelig Oprejsning af Deres Højvelbaarenhed. Jeg venter ved Møllen bag Byen. Deres underdanigste Tjener

Gajewski.

P. S. Jeg beder Deres Højvelbaarenhed ikke at bringe Vidner, jeg har heller ingen anden end min lille Fyr hos mig og ønsker overhovedet, at Sagen bliver afgjort i al Stilhed."

Det var en højst fatal Historie. Obersten var vel ikke bange for en lille Fægteøvelse, thi han var en dygtig Karl og havde aflagt talrige Beviser paa Mod og Mandshjærte i Spidsen for de tapre polske Lansenerer, men det gjorde ham ondt at have fornærmet den gamle i Hidsighed. Han bad derfor sine Gjæster undskylde sig en halv Times Tid, da vigtige Forretninger krævede hans Nærværelse anden Steds, spændte sin Sabel om sig og red, fulgt af en eneste Tjener, ad Møllen til.

Strax bag ved Byen i Nærheden af den lille Bøgelund, ved hvilken Møllen laa, stod en beskeden lille Vogn, forspændt med en gammel, mager Vallak, der afgnavede det Græs, som voxede ved dens Fødder. Ved Siden af den gamle Krik laa en lille Dreng paa Ryggen i Græsset og sov, Gajewski sad med Hovedet støttet paa sine Hænder paa et Bundt Hø, der forestillede Agestolen, og sang en gudelig Sang.

I samme Øjeblik som Obersten kom, sprang

den gamle ned fra Høet, tog sin Hue af og bukkede dybt for sin Patron, der strax greb den gamles Haand og raabte:

„Hvad Fanden er det, du falder paa, vil du slaas med mig? Jeg er mødt, som du ønskede, fordi jeg kjender dig; du kunde tro, at jeg var bange for dig, eller at jeg ringeagtede dig. Men herved maa det bero. Det gjør mig ondt, at jeg har fornærmet dig, jeg var vred og beder dig om Forladelse, og er du ikke tilfreds hermed, saa følg med hjem, saa vil jeg bede dig om Forladelse i alle de fremmedes Nærværelse."

„Jeg nærer aldeles ingen Fortrydelse mod Hr. Obersten," svarede den gamle med et dybt Buk, „og Talen er her, som jeg allerede har haft den Ære skriftlig at sige Dem, heller ikke om min ubetydelige Person, men om den Plet, der er sat paa min Uniform, og som jeg ikke kan lade sidde paa den. Den kan kun afvaskes med Blod, og dette maa jeg have af Dem, om det saa kun er en eneste Draabe!"

Med disse Ord gik han hen til Vognen og trak en gammel, rusten Sabel, der stak i en Læderskede og var prydet med et Par forslidte Kvaster, frem af Høet.

„Men saa tag dog mod Fornuft!" raabte Obersten, „hvorledes skulde jeg kunne bære det paa min Samvittighed at slaas med dig? Du er en gammel Mand, og selv om du var yngre, end du er, saa er dine Lemmer for slemt medtagne af Krigen. Jeg derimod er endnu temmelig rørig og forstaar, som du ved, at føre en Klinge. Jeg hugger jo dine Parader igjennem og dig selv sønder og sammen i de første Hug."

„Som Gud og den hellige Jomfru vil," svarede den gamle Soldat underdanig, „mit Blod er heller ikke Vand, og saaledes vil vi da i Guds Navn gaa til Værket."

Med disse Ord trak han Sablen ud af Skeden, saa et Øjeblik smilende paa de mange Rustpletter og sagde: „Du er rusten, gamle Ven, det er længe siden, at du og Verden havde noget at bestille med hinanden!" tog en Visk Hø, gned Klingen et Par Gange med det og sagde rolig: „Se nu er det bedre; — Folk siger jo, at Rust skader Blodet!"

„Hallo, ingen Fornærmelser, om jeg maa bede, min Herre!" raabte nu Obersten rød i Hovedet af Vrede, „og glem blot ikke, at Deres Blod kommer over Deres eget Hoved. Til Sagen altsaa!"

„I Guds Navn!" svarede den gamle, gjorde Korsets Tegn for sig med Klingen paa Jorden, satte Huen, som han indtil nu ærbødig havde holdt i Haanden, fast paa Hovedet og ventede, at Obersten vilde gjøre det første Hug.

Hidsig, utaalmodig og med det Ønske saa hurtig som mulig at faa en Ende paa Historien med den gamle, halsstarrige Soldat, gik Obersten ham haardt paa Livet, men den gamle viste snart, at han heller ikke havde glemt sin Ungdom og forstod at bruge sin Klinge saaledes, at Obersten fik nok at gjøre med at værge sig selv og snart maatte gaa Krebsegang. Gajevski fulgte naturligvis efter ham og havde mere end en Gang kunnet gjøre det af med ham, men det syntes, som om han vilde skaane sin Modstander og kun gjøre ham mat. Pludselig slog han Kaarden ud af Oberstens Haand og raabte: „Holdt, Hr. Oberst, der kommer et Gjærde, De kunde falde og slaa Dem, og dertil holder jeg for meget af Dem!"

Obersten saa sig om, bemærkede virkelig et lavt Gjærde og sagde: „Lad os vende om og begynde for fra!"

Som sagt saa gjort. Kampen begyndte atter og blev mere hidsig. Belært af Erfaringen var Obersten nu bleven forsigtigere, men det hjalp ikke. Det varede ikke ret længe, før Gajewski havde drevet ham lige hen til Mølleaaen og raabte: „De skal ikke drukne. Lad os gaa længere tilbage!"

Dette skete. Den gamle gik derpaa hen til Vognen, tog en gammel Rytterkappe, bredte den ud paa Jorden, bukkede og sagde: „Hvil Dem lidt ud, Hr. Oberst, jeg kan vente!"

„Nej!" raabte Obersten, skummende af Raseri, „vi maa have en Ende paa denne Komedie!"

„Som De behager," svarede Gajewski, og Klingerne krydsedes atter.

Ved det tredje Udfald fløj Kaarden ud af Oberstens Haand, og den gamle raabte: „Det er nok, Hr. Oberst, jeg er tilfreds!"

„Hvad behager, hvad skal det betyde?" spurgte Obersten.

„Jeg har, hvad jeg ønskede," svarede Gajewski, i det han pegede paa Oberstens højre Haand, der syntes at være ridset med en Knappenaal, og fra hvilken Blodet piblede frem i ganske smaa Draaber. „Og nu tilgiv De Deres Tjener et Skridt, som han har gjort med blødende Hjærte, men som han skyldte sin Ære!" Med disse Ord omfavnede Gajewski Oberstens Knæ.

Denne løftede ham op, omfavnede ham og tog ham hjem med sig, hvor han forestillede ham for sine Gjæster som sin bedste Ven. Han fortalte disse om Duellen, og alle lod den gamle Soldats Tapperhed og Æresfølelse leve ved et Bæger fyrig Tokaier.

Almennyttigt.

Til Erstatning for Kartofler. I Tyskland anbefales det at erstatte dette Næringsmiddel med Majs, der skal være billigere, mere nærende og lettere fordøjelig. At Majsen nu væsentlig kun benyttes til Kvægfoder, ligger vel nærmest i Ukjendskaben til Behandlingen af Majsmelet, men efter fysiologiske Grundsætninger fortjener Majsen langt Fortrinet for Kartoflen, og i Italien, Ungarn og Rumænien er Majs-Polenta, en Slags Majsgrød, en yndet Spise. Kartoflen er et meget ensidigt Næringsmiddel, thi den indeholder foruden en Mængde Vand fortrinsvis kun Melstof og kun lidet Protein og lidet Fedtstof. Nydt i Forbindelse med meget proteinrige Næringsmidler som Kjød og Fedt er Kartoflen ikke blot fordøjelig, men endog nyttig for det menneskelige Legeme; men hvor den, som i Tyskland og Irland, ofte udgjør Hovedbestanddelen af Maaltidet i Forening med Kaffe eller Brændevin, bliver kun en ringe Del af Melstoffet fordøjet. Majsen derimod indeholder foruden Melstof meget Gluten og Fedtstof og er derfor langt bedre egnet til Næringsmiddel for fattige Folk end Kartofler. Tilberedningen af en Majs-Polenta eller Majsgrød fordrer kun liden Tid; den er let fordøjelig og kan nydes i Forening med lidt Ost eller Fedt eller endog med Løg, med Mælk, Sauce eller Steg. Majsen maa ikke males for fint, da den lidt kornede Majs gjør Polentaen lettere og mere velsmagende. Den maa opbevares i et tørt og frostfrit Rum og om Sommeren paa et ikke alt for varmt Sted. Til et Pund Majsmel bruges $2^{1}/_{2}$ à 3 Pund Vand. Det kogende Vand sættes over en Ild, og efter at Melet er slaaet i Karret, lader man det rolig koge i 10 Minutter. Derpaa tilsætter man det lidt Salt og rører det hurtig sammen til en Grød. Nu lader man det koge uden at røre i det, indtil Grøden løser sig fra Karret, og Polentaen er færdig og kan strax nydes.

Smaating.

I Kaffeen. Gjæsten (til Værten): „Deres Kaffe har en god og en daarlig Egenskab. Den indeholder ingen Cikorie — det er en god Egenskab; men den indeholder heller ingen Kaffe — det er en daarlig Egenskab."

Fra Skolen. En Dreng skulde nævne alle de forskjellige Skildpadder men glemte den græske. Læreren spurgte nu hans Sidemand, om han vidste, hvilken han havde glemt, men denne kunde ikke svare, da raabte en Dreng, der sjælden kunde noget: „Den forlorne Skildpadde!"

Bælgetræderen: „Hr. Organist! Hvilke Salmer skal vi spille i Dag?" Organisten: „Vi—? hvem andre end jeg spiller?" Bælgetræderen tier og mumler for sig selv: jeg skal dog lære ham at sige vi. Da Gudstjenesten er begyndt og det første Salmevers er spillet, lader Bælgetræderen pludselig Orgelet standse. Organisten springer op og siger: „Men saa træd dog! Vi mangler jo et Vers!" „Naa," — sagde Bælgetræderen tørt, „det hedder altsaa vi."

Geografisk Gaade. Forbogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, nævner en By i Italien; Endebogstaverne, læste opad, danner Navnet paa en mindre tysk Flod: Et Kobberværk i Skandinavien — en By i Nord-England — en By i Australien.

Firkantet Nød. Af 4 E, 4 T, 2 L, 2 Æ, 1 G, 1 O, 1 R og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

1) er et Tal, som er mindre end ti,
2) er en Mand, som ikke er fri,
3) er et lille og hæsligt Dyr.
4) en flittigt studerende Fyr.

Udgravningsarbejde.

Af nedenstaaende Vers kan udgraves Navnene paa 8 af Danmarks bekjendte Kjøbstæder. Hvilke?

Se! der gaar Husbond til Staden,
løb efter Anders da Ole, min Ven!
Lader os Kildevand hente fra Gaden,
brygge en Grog, før han kommer igjen.
Vin har vor Husbond i Masse paa Lager,
Vej let jeg finder til den i en Fart;
naar du gaar ud, kjøb ingen Kager,
dem skal jeg ogsaa forskaffe os snart. —
— Skaal Borger! Da vi nu har det saa flot,
var det en Skam ej at tømme til Randen
Glasset for Værten, vor Husbond, skjønt Manden,
sagtens os næppe det under saa godt.
Vinen er god; jeg er Kjender,
skjønt jeg ej ved, hvo den sender.

T. U.

Opløsninger fra Nr. 23.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
P r æ s t **o**	
A msterda **m**	P A R
R e v a **l**	A V E
I ndian **a**	R E B
S altho **lm**	

paa Bogstavgaaden: Et uforligneligt Mod.

Brevverling.

Manglende Numre. Udgiveren modtager stundum Klager over manglende Expedition, hvor nærmere Undersøgelse viser, at Fejlen ikke er Postvæsenets, men Bestillerens egen, i det Bestilling er sket i anden Mands Navn, eller Numrene forsinkes, ja bortkommer, paa mindre heldige Afleveringssteder. Naar da Klager indsendes voldes baade Udgiveren og Postvæsen et tidsspildende og brydsomt Arbejde med at oplyse simple Fejl eller Misforstaaelser paa Modtagelsesstedet, der med Lethed kunde være rettede ved Henvendelse til dette.

Vi beder derfor alle de Holdere, der ikke faar deres Numre, eller stadig faar dem forsinkede, om **strax**, helst skriftlig, at henvende sig paa det Sted hvor Bladet er bestilt og betalt med Besværing. Først da, naar Fejlen ikke afhjælpes i Løbet af nogle Uger, bedes Klage over Uordenen tilsendt Bladets Expedition, med Angivelse om, paa hvilken Postexpedition Bladet er bestilt, og naar Besværing over Mangler er afgivet hertil uden Resultat.

Som Regel afleveres manglende Numre gratis gjennem Postvæsenet, naar de affordres som manglende inden 3 Uger. Ældre manglende Numre leveres kun ved direkte Henvendelse til „Husvennens" Expedition mod Indsendelse af 10 Øre pr. Numer og et 4-Øres Frimærke til Forsendelsen.

Paa given Anledning bemærkes, at Postvæsenet er pligtigt at modtage Bestilling ogsaa paa de foregaaende afsluttede Kvartaler af samme Bind. Nægter nogen Postexpedient dette, bedes Meddelelse derom strax sendt Udgiveren direkte.

F. i B. Tak for tilsendte. Gode „firkantede Nødder" og „Udgravningsarbejder" modtages gjærne. Hver Gaade og Opgave maa helst, tillige med Opløsningen, skrives paa Papir for sig.

X. Digtet henlagt.

Hermed følger et Tillæg, indeholdende de til dette Numer hørende Husflidsmeddelelser, nemlig: Husflidsudstilling i Viborg. — Husflidssagen i Sverige, af N. C. Rom. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. — Kvindelig Husflid paa Fyn. — En Industri- og Husflidsudstilling. — Skoletasker og Rejsekufferter. — Dansk Husflidsselskab.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 25.
Søndagen den 20. Marts 1881.

Søren Øris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Søren Øris var yderst forbavset; men hvad han tænkte, tav han med og blev siddende nogle Øjeblikke med et Ansigt som en lukket Bog. Omsider sagde han:

„For den Sag — aa ja, saa mænd! det er et godt Spilleværk, og det kan bestille noget, det ved jeg, og jeg kan bansat godt lide det. Men der er den Ulykke ved det, at det kan gaa i Staa som ethvert andet Spilleværk, og hvad saa? Min Bedrift kan derimod aldrig gaa i Staa, saalænge Jorden kan holde at stikke en Plov i, og det vil sige, til den yderste Dag, efter mit Begreb."

„De vil altsaa nægte mig deres Datter?"

„Nej — jeg vil ikke, Petersen, det er ikke min Mening. Jeg vil blot sætte Dem en lille Lektie for, og naar De har lært den, skal De faa hende og det halve af alt, hvad jeg ejer. For Resten er det morsomt nok, sidder jeg og kommer i Tanker om, at De er den eneste af alle hendes Bejlere, jeg gjør Vrøvl med — for De er ikke den første, bild Dem endelig ikke det ind — men det er morsomt, siger jeg, eftersom De er den første, der har opfyldt Hovedvilkaaret, nemlig at blive enig med Pigen, og De er den af dem alle, jeg synes bedst om. Men, det nytter alt sammen ikke — der er et bitte Korn i Vejen endnu."

Søren Øris lukkede sit ene Øje og plirede nok saa skjælmsk med det andet. Frieren sad som paa Naale.

„Jeg skal sige Dem," vedblev Søren Øris, „jeg havde for en Del Aar siden en Plejesøn, som jeg holdt grumme meget af; men lige paa en Studs kom vi tværs paa hinanden, og jeg tror nok, han bildte sig ind, at jeg gjorde ham stor Uret, skjønt Gud skal vide, jeg havde kun hans Vel for Øje. Nok er det, han forlod mig i Vrede, og han har ikke været inden for min Dør siden. Jeg mener nu, det var dog ikke hans Ære for nær at komme til mig, siden han ved, hvor jeg bor, medens jeg ikke kjender hans Opholdssted" — her plirede Søren igjen polisk med det ene Øje — „og han nok kan tænke, jeg længes efter ham hver eneste Dag. Nu forlanger jeg af Dem, at De skal rejse ud og lede min Plejesøn op og føre ham tilbage til mig og faa ham til at give mig Haand, at vi kan blive gode Venner igjen — saa skal De faa Mariane."

Da Søren Øris begyndte at tale om sin Plejesøn, stirrede Petersen paa ham med opspilede Øjne. Men han fattede sig hurtig og begyndte at forstaa en halvkvæden Vise.

„Hvad hed Deres Plejesøn?" spurgte han, og nu saa han lige saa rævepolisk ud som Sognefogden.

„Anton — Anton Karlsen."

„Hvordan ser han ud?"

„Middelhøj, skulderbred, stærk som en Bjørn."

„Er han lys eller mørk?"

„Sort Haar og Skjæg, høj klar Pande, Ørnenæse, brune Øjne."

„Er han pukkelrygget?"

„Pukkelrygget! Nej, Gu' er han ej — rank som et Lys."

„Er det et sølle Fjog, kanske?"

„Nej, lille Ven! Ypperligt Hoved, stort Geni, kunde gjøre alt, hvad hans Øjne saa."

„Ja, for jeg maa jo vide, hvordan han ser ud, naar jeg skal lede ham op blandt saa mange. Saa er det vel bedst, jeg begynder min Vandring?"

Med disse Ord tog Petersen Afsked.

„Jeg skal nok staa ved Ord, bare De opfylder Vilkaaret!" raabte Søren Øris efter ham.

Ved Aftenstid kom der et Sendebud op til Ørisgaard med Brev til Sognefogden. Det lød saaledes:

„Jeg har fundet Deres Plejesøn; men han gjør sig stædig, den Krabat, og vil ikke lystre Signalerne. Hvad saa? Deres
Petersen."

Sognefogden svarede tilbage:

„Saa faar De ikke Mariane.
Søren Øris."

Manden var nær ved at blive vred nu.

„Nej, sikken storsnudet, uforstandig Pjæs!" mumlede han højt, da Buddet var gaaet med Svaret. „Men bi lidt! han giver vel Kjøb, inden det er endt. Petersen er dog, naar alt kommer til alt, hans Foresatte, og han faar ham vel til at valse ret om. Han kan jo for Exempel true med at sige ham Kontrakten op, og det gjør han naturligvis, hellere end at miste Mariane. Lad dem nu selv om det; jeg har dem rigtig i Klemme de gode Fyre!"

Men det skulde komme paa en helt anden Maade, end Sognefogden tænkte.

Der gik en, to, tre, ja hele otte Dage, og endnu havde Petersen ikke indfundet sig eller ladet høre fra sig, siden han sendte sit Brev og modtog Svaret derpaa. Det var dog løjerligt! Han kunde dog vel vide . . . hm! Søren Øris gik og blev helt utaalmodig og trippede, som om han havde Frost i Fødderne. Gjærne kunde han have haft Lyst til at trippe ned til Fabrikken og spørge „de gode Fyre," hvad saadanne Kunster skulde til; men han lod det være; han havde dem jo „i Klemme," og det var dog vist klogest at lade dem blive siddende i den, indtil de selv hjalp sig løs. De Kort, han nu havde paa Haanden, var dog de bedste, han havde haft i længere Tid, og de skulde ikke spilles ud til Unytte.

Med Døtrene var det rent galt fat. De græd, og de hviskede sammen, og de saa ogsaa saa forknytte og lidende ud, at Faderen syntes, de maatte skamme sig.

„Jeg ved hverken ud eller ind mere — jeg tror, al Ting er forhexet!" mumlede han en Gang imellem.

Saa en Dag opsøgte Mine ham inde i Sovekammeret, hvor han sad ved Skatolklappen med Brillerne paa og var ved at skrive et Embedsbrev til Herredsfogden.

Hun traadte sagte og tøvende ind, blev staaende et Par Minutter indenfor Døren, sukkede og tørrede sine Øjne, inden hun begyndte:

„Fa'er!"

„Ja, lille Mine!" svarede Sognefogden og blev ved at skrive.

„Maa jeg forstyrre jer?"

„Ja, du maa, min Pige; med Brevet har det ingen Hast. Hvad vil du?" Han lagde Pennen fra sig, skjød Brillerne op i Panden og vendte sig om imod hende. „Men du har jo grædt! det er en grumme kjedelig Ting med denne evindelige Tuden; kan I da ikke en Gang blive fornuftige, du og Mariane!"

Hun var allerede paa Vej til at græde paa ny; men hun tvang sig og sagde:

„Jeg vilde gjærne bede jer om, Fa'er, at . . . at jeg maatte komme ud at tjene."

Faderen røbede ikke sin Overraskelse, men spurgte rolig:

„Det skulde da vel ikke være som slet og ret Tjenestepige?"

„Nej, jeg kunde vel nok overtage en Plads som Husjomfru eller Mejerske."

„Ja, magelig, det er jeg vis paa; men jeg synes alligevel, det er et sært Indfald af dig. Mine Døtre behøver ikke at tjene. Du maa tro, du faar det ingen Steds bedre end hjemme."

„Jeg kan ikke holde ud at være her!" raabte hun hulkende.

„Ikke holde ud at være her — hos mig, din Fader, og din eneste Søster! Skam dig, Mine!"

Hun satte sig paa Kanten af en Stol, som stod der, og efter at have tørret sine Øjne, vedblev hun:

„Det varer vel ikke længe, inden Mariane bliver gift med Petersen og flytter ned paa Fabrikken, og saa . . ."

„Og saa bliver det alt for bart her hjemme, naar du skulde nøjes med mit Selskab! det er ellers kjønt at høre!"

„Nej, Fa'er, det er ikke det, og det ved I jo godt; I og Mariane er mine bedste, mine eneste Venner i denne Verden."

„Og disse to eneste Venner vilde du flytte bort fra?"

„Ja, for hans Skyld — det er ham, jeg er bange for at mødes med, det er ham, der jager mig bort."

„Anton mener du?" Disse Ord sagde han saa stille.

„Ja, det er ham, der har gjort mig ulykkelig," svarede hun, „og jeg faar aldrig Fred, førend jeg kommer saa langt bort, at jeg aldrig ser ham mere."

Disse Ord virkede paa Sognefogden som et Knivstik. Der, i Skuffen foran ham, laa de ulykkelige Breve, som kunde løse hele Gaaden, men som han forgjæves havde dynget Glemsel paa nu i snart ti Aar, og som aldrig turde komme for Lyset.

Han sad med nedslagne Øjne og rev en gammel Konvolut i Smaastykker. Endelig hævede han langsomt Hovedet og sagde i en svag Tone:

„Der er ogsaa en anden Udvej — du kunde blive gift og flytte herfra med din Mand. Friere har det da ikke manglet paa, og du er ikke kommen forbi det gode Haabs Forbjærg endnu, jeg ved."

„Jeg gifter mig aldrig."

Skjønt dette Svar blev udtalt dæmpet, næsten hviskende, udtrykte det dog en saadan Bestemthed, at Sognefogden følte, den Sten lod sig ikke rokke, saalænge den store Grundvildfarelse ikke var opklaret, og hvorledes lod det sig gjøre?

„Sæt nu, at jeg gav mit Samtykke til, at du fik Anton?" begyndte han igjen.

„Nej aldrig!" svarede hun saa fast, at Faderen næsten blev bange. „Hellere vilde jeg tigge mit Brød for hver Mands Dør, end gifte mig med ham."

„Du holdt dog meget af ham en Gang; hvorfor har du da saa meget imod ham nu?"

„Fordi han var falsk imod mig! Han var jo aldrig saa snart ude af Gaarden, inden jeg var glemt. I otte lange Aar fik jeg ikke en Tøddel fra ham eller Underretning om, hvor han var. Og saa at komme her tilsidst og slaa sig ned lige uden for vor Dør og oprive Saaret paa ny, som Tiden næsten havde lægt — det var hjærteløst, grusomt!"

Søren Øris tænkte paa, om ikke den Mulighed kunde indtræffe, at han kunde lægge sig til at dø; saa kom Brevene da for Dagen blandt hans efterladte Papirer, og alt blev godt — nej, den Udvej duede ikke; for saa vilde der hvile en Plet paa ham i hans Grav. Alt maatte klares, han maatte have deres Tilgivelse og se dem lykkelige, inden han gik til sin sidste Hvile.

„Har I aldrig mødtes, siden han kom her til Egnen igjen?" spurgte Faderen.

„Ikke ret tit," svarede hun.

„I har da talt sammen?"

„Jeg gaar helst af Vejen for ham, hvor jeg kan, og det gjør han vist ogsaa for mig; men ved Kirken har vi da talt sammen en eneste Gang."

„Hvordan stiller han sig an? Ser han venlig til dig?" spurgte Sognefogden og saa forventningsfuld paa Datteren.

„Aa nej! Jeg har kun vovet at se ham i Øjnene et Par Gange, og hans Blik var saa fremmed, saa koldt, at jeg nær havde faaet ondt — og dog er hele Uretten paa hans Side."

„Hm!"

„Og saa kan I jo nok sætte jer ind i, Fader, hvor pinligt det maa blive for mig, naar Petersen bliver gift med Mine. . . ."

„Hvad gaar hun egentlig og hænger med Næbbet for?" afbrød Faderen hende.

„Ja, hun er bange for, at Petersen skal slaa hende fejl og bære sig ad, ligesom Anton imod mig. I Førstningen var hun bange for, at I havde imod det, og nu, da han ikke har været her i otte Dage, bilder hun sig ind, at han kommer vel aldrig mere. Hun vidste naturligvis, hvad han var her efter sidst, og han gik sin Vej uden at tale med hende."

„Aa, hun kommer sig nok igjen, det svarer jeg for. Det er værre med det andet."

„Ja, ikke sandt, Fader? Naar nu Petersen bliver min Svoger, saa kan jeg da ikke godt undgaa at besøge min Søster, saa længe vi bor saa nær sammen, og jeg kan ikke, vil ikke mødes med Anton eller være sammen med ham. Det er mig en sand Pine at tænke derpaa. Lad mig derfor komme bort, Fader, helst langt bort."

„Nej, det sker ikke; vi maa se at faa det ordnet paa en anden Maade."

„Ja, hvilken anden Maade, Fader? Vil I hellere, at vi sælger Gaarden og bosætter os i en anden Egn? Det var maaske bedre, for saa blev vi da sammen, du og jeg."

„Sælge Ørisgaard?" raabte Faderen og sprang op. „Nej, ved du hvad min Pige, det faar du mig rigtig nok ikke til. Sælge Ørisgaard. Jeg tror, du vil!"

„Ja, hvad da Fader?"

„Jeg kan ikke saa lige forklare dig det i Dag," svarede han lidt utaalmodig; „men jeg skal nok hitte paa Raad; det kan du stole paa!"

Dermed lovede han alligevel mere, end han var sikker paa at kunne holde; men han var jo selv voldsom i Klemme, stakkels Mand og hvad skulde han gribe til?

Datteren havde dog aldrig havt Grund til at klage over Faderens Mangel paa Ordholdenhed; hun havde faaet et Løfte af ham; at han vilde hitte paa Raad, stolede hun paa, og i en noget roligere Stemning forlod hun ham, og gik ud til sin Gjerning.

Men Søren Øris var rigtig nok langt fra bleven beroliget af den stedfundne Samtale. Det trak tættere og tættere sammen over Hovedet paa ham, og han øjnede ingen Udvej. Ja, der var jo denne ene: at bekjende sin Brøde og dermed klare Misforstaaelsen; men den kunde han ikke bekvemme sig til at følge. Han snappede Hue og Stok og gik i Marken, hvor han blev ved at traske omkring, til det var mørk Aften, grublende uophørlig, men uden at kunne finde nogen Løsning paa Knuden. Da han kom hjem, spiste han næsten ingen Ting til Aften og skyndte sig saa i Seng, haabende at finde Raad paa Hovedpuden; men

Hovedpuden undte ham hverken Raad eller Søvn. Hen i Dagningen faldt han endelig i Søvn og vaagnede ikke, før Solen stod højt paa Himlen.

Mine kom ind til ham og spurgte deltagende, om han fejlede noget, siden han blev liggende saa usædvanlig længe?

„Nej, mit Lam!“ svarede han. „Jeg er, Gud ske Lov, baade frisk og rask; men jeg ligger og tænker paa, hvordan vi bedst skal ordne det med dette her, du ved nok. Det haster ikke med Kaffen; jeg skal nok staa op og komme ned, naar jeg ønsker den.“

Datteren forlod ham, og han blev liggende.

Der var saa tyst og stille her i det lille hyggelige Værelse, for en, som vilde være ene med sine Tanker. Intet afbrød Stilheden, undtagen Fuglenes Sang og Kvidder der ude i Haven. Et Kirsebærtræ strakte en af sine Kviste helt hen til Vinduet, saa at nogle af dens grønne Blade rørte ved Ruden. Der kom en lille Fugl flyvende og satte sig paa Kvisten, som bøjede sig en lille Kjende under den svage Vægt. Efter at have kigget i alle Retninger, ogsaa ind i Kammeret til Søren Oris, løftede den Hovedet, aabnede Næbbet og istemte en Sang, der sluttedes med et Par lange Triller, hvor efter den svang sig op i Luften og var borte. Solens Straaler spillede gjennem Vinduet og dannede en prægtig Bro fra Søren Oris's Sovekammer og helt op til Himlen. En af de klareste legede med Forgyldningen paa Ryggen af en af de faa Bøger i den lille Reol, der havde Plads over Skatollet, og dem laa Sognefogden nu og saa paa. Han kunde, trods Afstanden, tydelig læse Titlerne. „Biblia,“ stod der med store Bogstaver paa den gamle ærværdige Familiebibel, han havde arvet efter sin Fader, og hvori denne havde skrevet Sørens og hans Søskendes Navne og Fødselsdage. „Jesper Brokmans Huspostille“ stod der paa den næste ærværdige Bog. Fremdeles den „bedendes Kjæde,“ „Juridisk Haandbog,“ „Brev- og Formularbog“ osv. — alle sammen gamle alvorlige Bøger, der holdtes i Ære af Familien. De havde set paa Sørens sorte Forræderi med Brevene og naturligvis fordømt det. Han turde ikke mere se paa disse strænge Vidner imod ham men lod Blikket vandre videre. Væggen paa den anden Side havde hans Døtre i deres yngre Dage smykket med et Par Billeder i Ramme. Det ene forestillede Admiral Tordenskjold der stod paa Huggerten og med sin Riffel sigtede paa den svenske Kaptejn. Ham turde han heller ikke se paa; thi det saa grangivelig ud, som om Søhelten pegede hen imod Sengen efter ham. Det andet var et Billede af Døberen Johannes, der stod med løftet Finger, bart Hoved, strængt Aasyn, klædt i Kamelhaarskappen og med Læderbælte om Lænden, og forkyndte Lovens Ord. Baade Tordenskjold og Døberen vidnede imod Sognefogden; hos dem var der hverken Raad eller Trøst at faa, og det kunde ikke nytte at se paa dem længere. Han drejede sig om i Sengen, vendte Ansigtet mod Væggen og sukkede. Ogsaa denne Væg havde Pigerne smykket med et gammelt falmet Billede. Det var et Fotografi, som en omrejsende Fotograf for mange Aar siden havde taget af Søren, hans Døtre, Anton og alle Tjenestefolkene, der sad, „samlede i en fortrolig Klynge“ paa en Høstvogn og alle i Arbejdsdragt. Kristen Post var kommen til i det samme og havde faaet Plads paa Billedet, staaende lidt affides paa en Vognstige, der stod lænet op imod en Udvæg. Billedet havde, saa længe det var godt, haft Plads oppe i Overstestuen; men da det var falmet og havde begyndt at blive utydeligt, havde Pigerne givet det dets nuværende Plads. Møl og Tidens Tand havde især gnavet omkap paa Kristen Post; thi hans ene Posttaske, Stokken, begge Ben og den højre Arm var helt fortærede; men Ansigtet var endnu ubeskadiget og stod der tydeligt med det brede, fornøjede og selvtilfredse Grin. Det var dette Ansigt, Sognefogden kom til at ligge og stirre paa. Kristen Post vidnede ikke imod ham; derfor havde han jo lønnet ham rigelig. Dette eneste Ansigt kunde han udholde at se paa.

Pludselig rejste Søren Oris sig op i Sengen med et Sæt, klaskede Hænderne sammen og udbrød: „Jeg har det, jeg har det sandelig! Jh, men hvor har du da haft din Forstand Søren, at du ikke er kommen i Tanker om Kristen Post?“

I en Fart kom han op af Dynerne og i Klæderne, vaskede sig, gik ned og drak sin Kaffe, hele to store Kopper, med Smørresigtebrød til, passiarede oprømt med Døtrene og var i det nysseligste Humør af Verden.

Derpaa gik han atter op i Sovekammeret, laasede Døren af, slog Skatolklappen ned, fik Brevene frem, lagde dem i en Konvolut, forseglede den og brugte en gammel Toskilling i Steden for Signet, og efter at han med en fordrejet og ukjendelig Haandskrift havde paaskrevet Adressen: „Jomfru Vilhelmine Oris, Orisgaard“, stak han Brevet i Lommen.

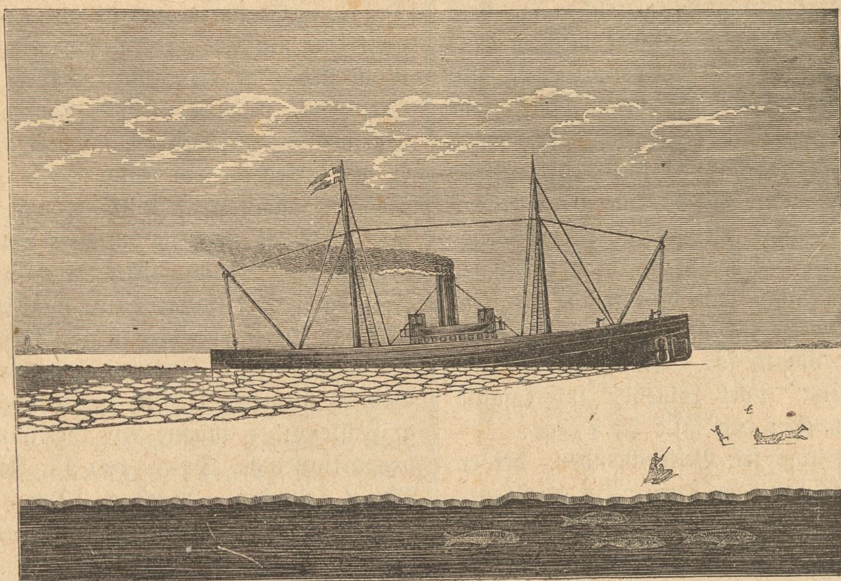
(Sluttes.)

Istransporten og Isbrydningsdampere.

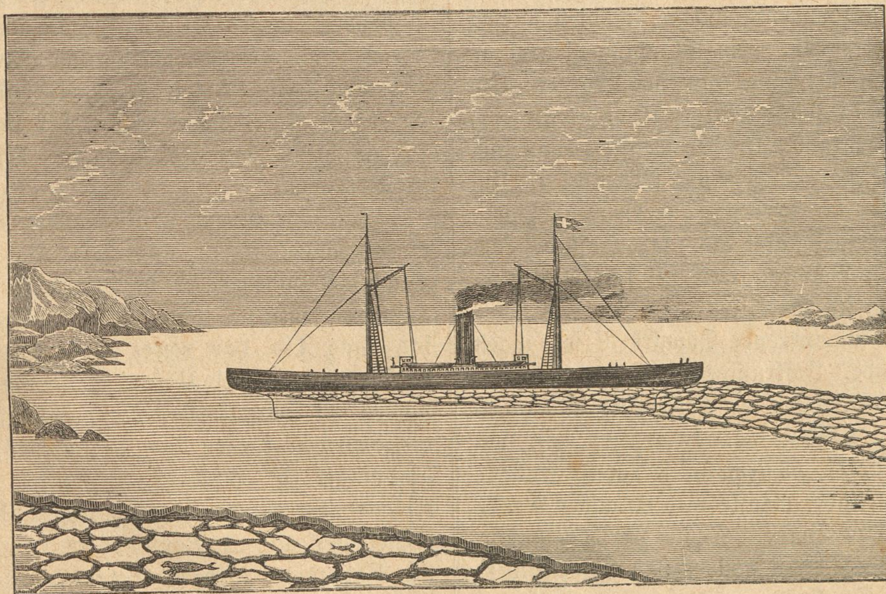
Ved E. Toepfer.

„Strænge Herrer regerer ikke længe,“ siger et gammelt Ordsprog, hvis Sandhed desværre ikke har bekræftet sig med Hensyn til Kulden i Aar. I snart to Maaneder har jo nu den barske og kolde

Vinter svunget sit Scepter her i Norden som en meget stræng Hersker, og der er kun ringe Udsigt til, at den vil opgive sit Herredømme for det første; thi i Bladenes Vejroversigt kan man næsten hver Dag læse den lidet opmuntrende Meddelelse: „Ingen Udsigt til Forandring", eller „Udsigt til østlig Vind med køligt Vejr". Denne vedvarende Kølighed er ikke alene en slem Gjæst for fattige Folk, men den bringer ogsaa en stor Del af vore Handelsmænd mange Bryderier og store Tab, thi fra alle Kanter af Landet hører man Efterretning om tilfrosne Havne og Istransport. Den vedholdende Frost har ikke alene lagt et Isdække mellem os og vore Brødre hinsides Sundet, men selv mellem Fyn og Jylland har Isen dannet en fast Bro, og det er bekjendt nok, at kun en ualmindelig haard og langvarig Kulde kan danne et fast Isdække over den stærke Strøm i Lillebælt. Medens det faste Isdække mellem Strib og Fredericia gjør Istransporten der til en forholdsvis let Sag, ser det derimod ganske anderledes ud i Storebælt, hvor Overfarten ofte er i høj Grad vanskelig, ja undertiden endog aldeles umulig. Strax da Istransporten begyndte i Storebælt, maatte man atter ty til de gamle Isbaade, thi de to saakaldte isbrydende Dampere „Fyn" og „Absalon" er saa svagt byggede, at de kun er Isbrydere af Navn, men ikke af Gavn. Naar Isen er fast og danner en jævn Flade paa kun 4—5 Tommers Tykkelse, kan disse Jærnskibe endda banke sig gjennem den, skjønt rigtignok meget langsomt, men naar Farvandet er fuldt af Grødis, eller som det teknisk kaldes „Sjap", da bliver Farten endnu vanskeligere, og saa snart Isen kommer i Bevægelse og „skruer", som det hedder, da er det umuligt for Damperne at bevæge sig i Isen. Under saadanne Forhold kan uhyre Isflader tørne sammen med et vældigt Brag, store Isblokke rejse sig paa Kant og stille sig op som Mure, og saa vidt Øjet rækker er alle Isflader i en gyngende Bevægelse, saa at Damperne er aldeles magtesløse, medens derimod de gamle Isbaade viser sig i deres fulde Glorie. Disse Baade er i Almindelighed 24 Fod lange, meget stærkt byggede, dybtgaaende og med en paafaldende høj Kjøl. Med disse Baade følger der et Mandskab af haardføre Søfolk, som man blot behøver at kaste et Blik paa for strax at faa en urokkelig Tillid til. Det er store, stærke og bred-

En Isbrydningsdamper.

En Isbrydningsdamper.

skuldrede Karle, rigtige Kjærnefolk i en simpel men solid Dragt, der i Almindelighed bestaar af en islandsk Nattrøje inden for Uldskjorten, en anden Islænder uden paa denne, en laadden Kabuds eller en vandtæt Sydvest paa Hovedet, og paa Fødderne et Par kæmpemæssige Vandstøvler, trukne saa højt op som muligt, og indvendig forsynet med en Visk Halm. Istransporten er et møjsommeligt og ofte tillige farligt Arbejde for disse brave Folk, som snart maa ro Baadene i de aabne Render, snart løfte dem op paa Isfladerne og trække dem afsted hen til den næste aabne Rende, og ikke sjældent kommer Folkene i Vandet til op over Støvlerne. I disse gamle Isbaade er der bleven udført mangen en kjæk og mandig Daad, som de rejsende ofte ikke ser, og endnu oftere ikke forstaar, fordi de ikke aner Faren, som de var udsatte for. En rejsende har for nylig i „Berl. Tid." givet følgende interessante Skildring af Turen over den faste Is i Aar:

„Jeg kommer lige fra Vester-Renden, det er Farvandet mellem Sprogø og Fyen. Det er tilsyneladende en fast Landevej, der forbinder Sprogø og Fyen, men den er alligevel ikke makadamiseret; der findes dybe Huller i den, saa dybe, at der skal et meget langt Ben til at naa Bunden af Storebælt. I tre Dage er Baadene nu blevne trukne over Isen i det samme Spor. Dette er nu ganske tydeligt og kjendeligt for Øjet, da det efterhaanden har faaet en let brunlig Farvetone. Landevejen er saa bestemt afsat, at da jeg i Onsdags Morges gik ud fra Knudshoved med Baadene for at vende tilbage med de fra Sprogø ankommende Baade, mødtes vi paa Midten af Vesterrenden. En Blanding af Hyl og Hurraraab hørtes; det var Søfolkenes Morgenhilsen til hverandre. I Tirsdags Morges udelodes Hylene, og et kraftigt Hurraraab hilste den svenske Kronprins, da han passerede Karavanerne paa Vejen til Berlin, hvor han agter at overvære Formælingsfesten. Overfarten skal have moret Hs. kgl. Højhed, som ikke vilde sidde i Baaden, men gik foran, undersøgende Isen med sin Stok.

Det er en imponerende Ismark at se; ingen større, jævn Flade, Isskruninger overalt. Smaa jævne Flader passeres paa en Strækning af 10—30 Alen, derefter en Opskruning, 1—2 Alen høj, saa en Mark af Isknolde, mellem hvilke enkelte Huller; saa igjen en fast Flade, maaske med en aaben Rende paa 4—6 Tommers Brede. Denne passeres hurtig af Baadene, medens Isen gynger paa begge Sider. Fem Mand med Trækseler er Forspandet; to foran og en ved hver af Siderne, holdende Baaden paa ret Kjøl ved en paa tværs lagt Aare; den femte Mand er agter ude. Kastes Baaden om paa den ene Side, i det en Isskruning passeres, saa ses Manden paa den anden Side hængende paa sin Aare oppe i Luften, dinglende med Benene, der er forsynede med svære Isbaadsstøvler. Det knager i Baadene, naar Skruninger gaas igjennem, saa mangen en Baad vil faa sit Banesaar i Aar. Og det er alle gode Baade, holdt i udmærket Stand. Der er intet sparet for at gjøre dette Materiel saa godt som muligt. De største Baade synes at ville blive afløste af en mindre Type, og som Isen er i Øjeblikket, vilde de største Baade heller ikke kunne arbejdes igjennem uden dobbelt Besætning. „Det er drøjt Arbejde; vi behøver ikke Dampbade i disse Dage," sagde en af Folkene, og jeg maatte sande det, efter at jeg havde faaet Lov til en kort Tid at prøve Trækselen. Det er Kjærnekræfter, disse Folk har. Det sjappede lidt paa Isen, og en Dame, som var gaaet en Strækning, ønskede at komme op i Baaden igjen. Føreren lod standse og befalede Baaden lagt paa Siden. „Behøves ikke," sagde en af Folkene; i samme Nu tog han den meget vel proportionerede Dame paa sin Arm, og i samme Minut sad hun i Baaden. Det var, som om det havde været en Muffe eller anden let Gjenstand, der blev lagt op.

For hver Dag, denne Is faar Lov til at ligge, bliver Landevejen bedre at passere. Det var ønskeligt, om de, der tror, at Istransport er et forældet Stadium, og at vi bør have Skibe, der kan bryde al Is, vilde forlade deres lune Dagligstue eller Kontor og begive sig ud paa denne Vej, Skuffelserne og den forkerte Bedømmelse af Forholdene vilde da blive mindre i Fremtiden. At stærke Skibe til Isbrydere meget vil bidrage til at forkorte Tiden for Istransporterne, er lige saa sikkert, som at der ikke med de hidtil kjendte Hjælpemidler, hvor store de end er, kan bygges Skibe, der vil være i Stand til at bryde den Is, som for Øjeblikket staar i Vesterrenden."

Er Forholdene vanskelige for de rejsende, som er nødsagede til at underkaste sig Istransportens Møjsommeligheder, er de dog endnu langt værre i Handelsverdenen, især her paa Sjælland, som i saa lang Tid har været næsten helt afskaaren fra al Forbindelse med Udlandet. Som Følge heraf er næsten al Fragtforsendelse standset, og Handelsvirksomheden for en stor Del ophørt, thi store Beholdninger af Landets Produkter er ophobet i Kjøbenhavn og flere andre Byer, hvor man blot venter paa aabent Vand for at kunne indskibe dem til Udlandet. Denne Standsning af Handelsvirksomheden har naturligvis, som man let kan tænke sig, medført uberegnelig store Tab.

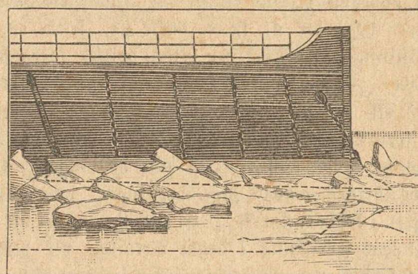
Da Landets Velstand for en stor Del er afhængig af, at vore Bælter og Farvande kan holdes aabne og sejlbare saa længe som muligt om Vinteren, og da Naturforholdene her er af en saadan Be-

skaffenhed, at vi altid maa være rede til at kæmpe med Isforhindringer i vore Farvande, skulde man tro, at vi var godt rustede til at optage en saadan Kamp. Dette er imidlertid langt fra Tilfældet; thi det er en sørgelig men sand Kjendsgjerning, at der overalt har vist sig en paafaldende Mangel paa Evne til at kunne bekæmpe denne strænge Vinters Vanskeligheder. Baade i Sundet og i Storebælt har vi føleligt mærket Savnet af stærke Isbrydningsdampere, der kan holde disse Farvande aabne saa længe som muligt. Man maa derfor haabe, at en lignende fremtidig Isvinter ikke maa finde os saa slet forberedte i denne Retning som i Aar. Regeringen har taget denne vigtige Sag i sin Haand og søgt Bevilling hos Rigsdagen til at lade en stærk isbrydende Damper bygge.

Da der fra alle Kanter raabes paa Isbrydere, og disse altsaa, saa at sige, staar paa Dagsordenen, skal „Husvennen" i Dag bringe sine Læsere et Par Billeder af saadanne Dampere samt en kort Skildring af disse.

Den første Isbrydningsdamper, som fremstilles paa omstaaende Billede, er blandt andet interessant derved, at der her er benyttet en Kraft, som selve Skibet er i Besiddelse af, men som man ikke tidligere har brugt paa denne Maade, nemlig Skibets egen Tyngde eller i det mindste en Del af den. Denne Isbrydningsdamper er nemlig bygget saaledes, at den, naar den føres mod Isfladen, ikke strax angriber denne fra Kanten eller i vandret Retning, saaledes som et almindelig bygget Skib gjør, men dens Forstavn løber op paa Isen, og udøver et Tryk paa denne, der bliver stærkere og stærkere, indtil Isen ikke længere kan modstaa det. Derved faar altsaa Isen den første Brydning, og det er let at se, at Skibet derefter lettere maa kunne arbejde sig fremad, da det jo forholdsvis maa være lettere paa den anførte Maade at drive Skibets Forstavn hen over Isen og derved bryde denne ved Tyngden, end strax at bryde den faste Is ved med fuld Kraft at løbe Forstavnen mod Kanten. Dette Skib er bygget spidst for begge Ender, saa at det lige saa godt kan gaa frem som tilbage uden at behøve at vende. Skibet har en saadan Bygning, at snart den ene og snart den anden Ende af det kan hæves oven for Vandet derved, at den modsatte Ende sænkes i samme Forhold. Naar den ene Ende af Skibet sænkes, kommer den modsatte Ende oven over Vandet omtrent saaledes, som man ser paa Billedet. Man skulde nu tro, at denne Hævning eller Sænkning af den ene eller den anden Ende maatte være forbunden med betydelig Møje, men dette er dog ikke Tilfældet; thi det opnaas paa en meget let og sindrig Maade. Det sker nemlig ved Hjælp af store Vandbeholdere, der findes i begge Ender af Skibet, og som let kan fyldes og endnu lettere atter tømmes ved at benytte Skibets egen Dampkraft. Eftersom den ene eller den anden af disse Vandbeholdere tømmes eller fyldes, har man det altsaa i sin Magt paa en meget let Maade at hæve den paagjældende Del af Skibet, saaledes som Billedet viser. Selve Vandbeholderne er inddelt i forskjellige Afdelinger og indrettet paa bedste Maade.

Den anden Isbrydningsdamper har ikke saadanne Vandbeholdere, hvorfor Hævningen og Sænkningen her falder bort. Denne Konstruktion medfører, at Skibet altid er færdigt til Brug uden nogen saadan Forberedelse. Det er ligeledes spidst bygget for og agter, og Kjølen begynder først et lille Stykke fra hver Ende, saa at hver Ende let kan komme op paa Isen og knuse denne ved Skibets eget Tryk eller Tyngde.

Ved hosstaaende Tegning (efter „Industritidenden") er fremstillet en Isbryder (konstrueret af Hr. Skibskaptejn S. Jensen af Aalborg) der er fuldstændig forskjellig fra tidligere Konstruktioner. Den er bygget af Tømmer, beslaaet med stærke Jærnplader, og har indre Form efter Forenden af det Skib, paa hvilken den skal anbringes. Dens Højde er omtrent 6 Fod, og den naar fra Forstævnen til hen imod Midtskibs. Den forreste Ende er dannet som en Vædder paa et Vædder-Panserskib, og naar Isbryderen er anbragt paa Skibet, i hvilken Stilling den holdes fast ved Tove eller Kjæder, rager Spidsen af denne Vædder ned under Isfladen, som hosstaaende Tegning viser. De punkterede Linjer betegner Skibets Form under Vandet samt Isbryderens Form. I det Skibet kraftigt bevæger sig fremad, vil Vædderen brække Isen op neden fra. Som Følge af Isbryderens Form hen ad Siderne, der er noget lig Formen af en Hyppeplov, vil de brudte Isstykker blive løftede og vendte og til sidst kastede ud til Siderne og over paa den faste Is, saa at Skibet strax danner en temmelig isfri Rende.

Denne Isbryder er prøvet praktisk ved Kjøbenhavn og godtgjorde, at den vil være i Stand til at udrette saare meget, naar den understøttes af den fornødne Dampkraft. Det kan næppe fejle, at

Regeringen maa tage Spørgsmaalet om Anskaffelsen af stærke Isbrydere op med Kraft. Et Par stærke Isbryderskibe ved Kjøbenhavn vilde i Aar have gjort store Ting, og et Par ditto i Storebælt vilde have gavnet hele Landet for Millioner.

Bognyt.

Geografiske Billeder. Under dette Navn vil der i Løbet af næste Maaned gjennem N. C. Roms Forlagsforretning begynde at udkomme en Række Billedhæfter (foreløbigt 12) indeholdende en rig Samling fortrinlige Træsnit, der gjengiver Billeder fra Naturen, Folkelivet og Dyrelivet i alle Verdensdele. Hvert Hæfte vil indeholde 32 Sider i stort Kvartformat, af tykt satineret Papir, med 50 à 60 Billeder, og vil blive leveret for den overordentlig billige Pris 50 Øre. 12 Hæfter vil danne et stort Bind, der saaledes kun vil koste 6 Kroner. Skjønt denne enestaaende billige Pris væsentligst er muliggjort ved, at Udgiveren har til Raadighed et rigt Antal Træsnit, der har været anvendte i „Husvennen" og „Familievennen", saa vil Foretagendet dog, for at kunne dække sig, kræve en meget betydelig Tilslutning fra Lærernes Side, hvilken forhaabentlig ikke vil udeblive. Enhver Lærer kjender af egen Erfaring, hvor fattig man ofte kan staa, naar man skal tydeliggjøre Børnene det, man fortæller dem om fremmede Lande. Et Bind af nævnte Art vil danne et Magasin, der i alle Retninger vil indeholde Forraad og bringe mangfoldige Tegninger, som ellers kun er til Raadighed i kostbare Værker. Enhver Lærer, der vil interessere sig for Skolens Forsyning i denne Retning, vil derfor næppe have Vanskelighed ved at formaa Sogneraadet til at anskaffe mindst et Par Exemplarer til hver Skole af dette billige Værk. Udgivelsen vil begynde saa snart Isspærringen ophører, og alle Hæfterne vil udkomme i Løbet af Aaret, saa at det kan være sluttet inden Nytaar.

Smaating.

En løst Opgave. En rig Englænder havde den Ide, at han paa sin Urskive vilde have malet et Hundehus med en Hund ved, dog saaledes, at Hunden skulde gaa ind i Huset, hver Gang han tog Uret op af Lommen. Ingen Maler vilde paatage sig dette Arbejde. Til sidst meldte der sig en ung men fattig Maler og fik Uret med sig hjem. Han malede da et Hundehus uden Hund og bragte Englænderen Uret. „Men hvor er Hunden?" spurgte denne. „Den er gaaet ind," var Svaret, „men saa snart De putter Uret i Lommen, kommer den ud." Englænderen var tilfreds og betalte 200 Lstr. til den fiffige Maler.

Gyldig Undskyldning. En drukken spurgte en Nat en Mand, som han mødte, om det var Maanen eller Solen, som stod paa Himlen. „Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan sige Dem det," svarede denne, „for jeg er fremmed her i Byen."

Opløsninger fra Nr. 24.

paa den geografiske Gaade:

R ø r a a **s**
O l d h a **m**
M elbourn **e**

paa den firkantede Rød:

O T T E
T R Æ L
T Æ G E
E L E V

paa Udgravningsarbejdet:

1ste	Linje:	Aarhus.
2den	—	Randers.
3die	—	Roskilde.
6te	—	Vejle.
7de	—	Rudkjøbing.
9de	—	Aalborg.
10de	—	Varde.
14de	—	Odense.

Brevvexling.

To enkelte Abonnenter har anket over, at „Husvennen" og „Familievennen" fra indeværende Binds Begyndelse for en væsentlig Del har Text sammen. Med Grund kan ingen Klage føres herover, da det i Slutningen af begge Bladenes sidste Aargang gjentagne Gange meddeltes: at da det har vist sig, at „Husvennen" og „Familievennen" hver for sig har fundet sin forskjellige Læsekreds, vil disse to Blade fremtidig faa en Del Indhold fælles.

Tiden vil forhaabentlig vise, at Bladene kun har vundet ved denne Forandring, som ved uoverkommeligt Arbejde var bleven en Nødvendighed, og som averteredes tidlig nok, til at de Abonnenter, der var saa venlige at holde begge Blade, kunde træffe deres Valg. Vi beder derfor de enkelte velvillige Holdere, der endnu har begge Bladene, om at vælge et af dem til fremtidigt at holde alene.

r—e. Deres Spørgsmaal: „Naar man læser i Aviserne: „Thermometret viste ÷ 750 Milimeter", hvad menes da dermed?" kan kun besvares med, at Thermometret ikke giver sig af med at vise Milimetre. Det maa være en Trykfejl for Barometret.

N. Bz. „Hvad Folk sige" er vandret i Papirskurven under Forudsølelsen af, at Folk vilde sige noget mindre morsomt, om den lille Fortælling kom til Syne i „Husvennen".

K. M. Historien om Regnekunstneren er virkelig. Hvad der siden blev af Drengen, ved vi ikke, men sandsynligvis er det gaaet ham som de fleste Vidunderbørn: han er ingen Ting bleven til.

P. L. og J. P. J. i S. S. Tak. Maaske et Par af Gaaderne kan bruges.

J. Chr. J. i T—y. Fortællingen kan ikke benyttes.

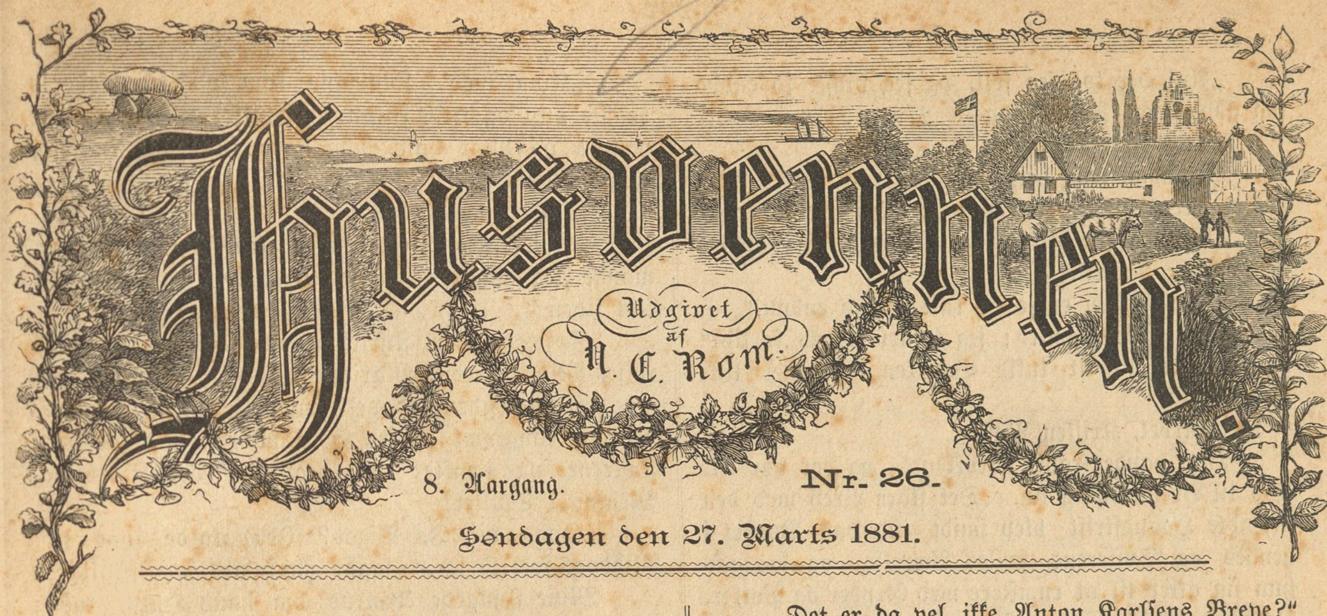
En Abonnent. Det er ikke alle, der er saa drabelige Nøddeknækkefaget, som De lader Dem forstaa med at være.

P. L. For Øjeblikket ser vi os ikke i Stand til at kunne give Dem Oplysning om, hvor og til hvad Pris de bedste Mælkegederacer faas; men det skal være os kjært at modtage og offentliggjøre Tilbud herom i „Husvennen"s Brevvexling.

P. z. Da Versene synes os mindre heldige, har vi henlagt dem.

Jonas M. Oversættelsen maaske, omarbejdet. Digtene henlagte.

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 26.
Søndagen den 27. Marts 1881.

Søren Oris & Kompagni.

Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

Det var just Postdag den Dag, og da Tiden kom, at Kristen Post kunde ventes, tændte Sognefogden sin Pibe og drev ned ad Vejen, ad hvilken Kristen Post skulde komme.

De mødtes et lille Stykke neden for Gaarden, og paa et Sted, hvor de ikke var udsatte for Vidner.

„Du kan give mig mine Breve, Kristen," sagde Sognefogden; „men det er dog bedst, du gaar op paa Gaarden. Pigerne har maaske Breve, som du skal have med dig."

„Ja vel."

„Og det er sandt, Kristen; vil du ikke give Mine dette?" vedblev Søre nOris, i det han hivede Brevet frem og gav Posten det.

„Jo, det skal jeg nok."

„Jeg kunde jo ogsaa selv have givet hende det; men jeg skal nu en Tur i Marken, og det er ogsaa bedre, hun faar det af Posten. Hvem det er fra, ved jeg ikke. Der var en, der stak det til mig forleden, og jeg antager, det maa være en Præsang eller saadan noget."

Kristen Post stod med det tykke Brev, vejede det paa Haanden, læste Udskriften og sagde:

„Den Haand kjender jeg ikke."

„Det kan jo ogsaa være ligegyldigt; der er vel ingen, der forlanger, at du skal kjende alle Haandskrifter."

„Det er da vel ikke Anton Karlsens Breve?" spurgte den gamle Rad pludselig.

„Aa, Sludder! hvad er det for noget forbandet Vrøvl!" raabte Sognefogden opbragt.

„Jeg ved ingen Ting, Søren."

„Nej, og du skal holde din Kjæft med det, du ikke ved — har du glemt det?"

„Paa ingen Maade; jeg kjender Texten, og er meget korrex i Embedssager. Jeg forraader ingen, hverken med Ord eller Portominer."

„Ja, lad mig se det, og jo tættere du er, des mere aabenhaandet bliver Søren Oris — det har du maaske lagt Mærke til."

„Ja vel, du er en god Mand Søren, og mine Instruxer kan du stole paa. Du har første Privilitet."

Sognefogden gik længere ud i Marken, og Kristen Post gik op i Køkkenet og spurgte, „om Damerne havde Breve, der skulde med Posten?"

Nej, de havde ikke.

Ja, saa vilde han sige Farvel.

Dermed gik han.

Men ude i Porten vendte han om og kom tilbage.

„Jeg havde nær glemt, at der var Brev til Dem lille Jomfru, vær saa artig."

Dermed gav han Mine det store Brev.

„Tak, Kristen; det var et lovlig stort et, jeg plejer ikke at faa dem saa store. Hvem mon det kan være fra?"

„Jeg ved det saa mænd ikke, lille Jomfru, der er hverken Frimærke eller Stempel paa det, som De ser; for der var en Privatist, der gav mig det her nede uden for Præstegaarden — jeg lagde saa gu' ikke Mærke til, hvem det var. Men jeg tænker, det er en Præsang i Anledning af Fødselsdagen."

„Nej, det kan det ikke være Kristen; der er jo mere end sex Maaneder, til jeg fylder Aar."

„Av! der tog jeg fejl, og jeg vidste jo endda saa godt deres Fødselsdag — 27de . . .?"

„14de Januar."

„Saadan var det, nu husker jeg det. Men det er ellers svært, hvor min Hukommelse taber sig med Alderen; jeg bliver hel skandaløs her oppe i den øverste Rubrik."

„Aa, Kristen er jo en rask Mand endnu."

„Nej, lille Jomfru; jeg spiller snart „forlidt" og kommer til at lukke Butikken. Farvel lille Jomfru."

„Farvel, Kristen Post."

Hun havde travlt i Køkkenet, og der var ikke Tid til Brevlæsning nu. Det store Brev med den ukjendte Haandskrift blev smidt ind paa Bordet i hendes og Søsterens fælles Værelse, og saa gav hun sig atter til at rumstere med Gryder og Potter. Desuden havde hun jo sin store, lønlige Sorg at bære paa; hvad brød hun sig om Breve?

Søren Oris kom hjem til Spisetid, og var spændt paa, hvilke Ansigter hans Døtre vilde vise ham, naar de fik ham at se.

Mariane stod ude ved Brønden og skurede Bøtter, da han kom gaaende hen over Gaardspladsen. Hun saa nok, det var ham, der kom, men lod sig ikke forstyrre i sit Arbejde. Der var ikke det mindste at mærke paa hende.

Løjerligt!

Han gik ind i Køkkenet. Mine var ved at give Folkene Mad, og hun saa akkurat ud, som hun plejede.

Det var dog mærkværdigt!

Søren Oris var saa beklemt om Hjærtet, at han næsten ikke kunde nyde sin Middagsmad. Han og Døtrene sad til Bords sammen. Pigerne var alvorlige og meget tavse — lige som de plejede at være.

Efter at have spist, lagde Sognefogden sig til Sengs for at sove Middagssøvn. Ja, sove kunde han nu slet ikke; han laa hele Tiden og stirrede paa Kristen Post.

Søstrene hjalp hinanden at tage af Bordet, og da det var bestilt, gav Mariane sig til at lave Kaffe, medens Mine gik ind paa Kammeret og gav sig i Færd med det omfangsrige Brev.

Da der var gaaet et Kvarters Tid, kom hun styrtende ud af Kammeret igjen, rød som et dryppende Blod, med Øjnene tykke af Taarer og de løse Breve i Haanden.

„Du frelsenste Gud, Mariane! hvor er Fader! hvor er Fader!" raabte hun forstyrret, faldt Søsteren om Halsen og kyssede hende heftig.

„Fader er gaaet hen for at lægge sig — ih, men hvad er det dog? Hvor du ser ud! Og hvad er det for Breve?"

„Kom med, Mariane kom op til Fader!" raabte hun og ilede foran. „Hvilket Skarn jeg har været! og hvor han maa have lidt, det stakkels, kjære Menneske!"

„Fader mener du?"

„Nej, Anton! Brevene er fra ham, og de er mange Aar gamle. Kristen Post kom med dem for lidt siden."

Søstrene kom styrtende ind i Faderens Værelse, Mine forrest, Mariane lidt bag efter.

Sognefogdens Hoved med Nathuen paa hævede sig langsomt op fra Hovedpuden; han saa paa Døtrene og tænkte: nu begynder der at blive Mening i Spillet!

„Hvad vil I, Piger? Jeg skulde sove til Middag, som I ser," sagde han nok saa uskyldig.

Mine slyngede Armene om hans Hals, kyssede ham gjentagende; hun baade græd og lo.

„Hvilken gruelig Misforstaaelse!" raabte hun, da hun endelig kom til Orde. „Her er Antons Breve, som han skrev til mig for ti Aar siden, men som jeg først har faaet i Dag — læs dem, Mariane! Du maa godt læse dem —. Han har ikke været falsk imod mig; men det er mig, der har gjort Uret, blodig Uret, imod ham!"

„Saa bliver al Ting vel godt," mente Faderen. „Jeg lovede dig jo ogsaa at hitte paa Raad . . . hvad siger jeg . . . nej, jeg mener . . . nu trænger du jo ikke til mine Raad."

„Hvordan skal jeg faa ham det sagt, hvor inderlig jeg fortryder min Adfærd, og mine slette Tanker om ham? Jeg maa derned strax! Lad os følges ad alle tre!"

„Det er bedre at sende Bud efter ham," foreslog Søren Oris.

„Han kommer ikke, Fader, han kommer ikke!"

„Jo, saa mænd gjør han saa, naar Buddet kommer fra dig. Skriv en Lap Seddel til ham."

„Jeg kan ikke skrive, Fader! jeg er, som jeg skulde gaa rent fra Samlingen!"

„Lad mig skrive for dig, Mine; vor Skrift ligner jo hinanden," sagde Mariane, der imidlertid havde gjennemløbet Brevene.

Søsteren skrev:

„Kjære Anton!

Først i Dag har jeg paa en gaadefuld Maade modtaget dine Breve, som du skrev til mig fra Aarhus og Kjøbenhavn. Hvor de har været i al den Tid, ved jeg ikke; men jeg er dybt bedrøvet over, at jeg har gjort dig saa storlig Uret, og jeg længes efter din Tilgivelse.

Nu som altid
din trofast hengivne
Vilhelmine."

„Ja, det er nok," sagde Mine, da hun havde

læst Brevet; „men hvem skal vi nu sende derned med det?"

„Mig naturligvis," svarede Søsteren.

„Glem ikke at hilse Petersen!" raabte Faderen efter hende; thi hun var allerede ude af Døren.

Der gik en lille halv Time. Saa kom der en ilende op over Agrene. Det var en Mandsperson, og da han kom nærmere, kunde man kjende, at det var Anton. Han skyndte sig, næsten løb, langs Havediget, gjennem Porten, hen over Gaardspladsen, ind i Dagligstuen, hvor Sognefogden gik og spankulerede paa Gulvet ganske alene.

Trods den ilsomme Gang, var Karlsen dog usædvanlig bleg, og hans Ansigtsmuskler bævede.

„Hvor, Fa'er? . . . hvor?"

„Oppe i Overstestuen, min Søn! Gaa der op til hende; jeg tror, hun længes efter dig."

Anton rev Døren op igjen og forsvandt lige saa hurtig, som han var kommen. Sognefogden var atter alene.

Det varede syv lange og syv brede; men endelig kom ogsaa Petersen og Mariane. Med dem havde det ingen Hast; de kom gaaende ganske langsomt, og Side om Side; Datteren smilede og lo, og var som helt forvandlet. Sognefogden truede spøgende ad dem med den knyttede Haand, da han fik deres glade Ansigter at se gjennem Vinduet. „Ja, nu er I lutter Smil og Solskin, nu I kan faa jeres Vilje," mumlede han; „for et Par Timer siden gik det i en anden Dur, og ingen af jer tænker paa, at alt Bryderiet har hvilet paa mig."

„Her bringer jeg en Fange," sagde Mariane, da de traadte ind.

„Og han overgiver sig paa Naade og Unaade," tilføjede Petersen. „God Dag, Sognefoged."

„God Dag, Petersen, velkommen."

„Hvor er Karlsen og Vilhelmine?"

„Jeg har spærret dem inde oppe i Overstestuen, og de skal blive i Arresten, til de bliver enige."

„Naa, har jeg saa opfyldt Vilkaaret?" spurgte Petersen.

„Ja til Punkt og Prikke, fuldkomment — det vil da sige, Mariane har opfyldt det for Dem; for De havde jo ingen Magt over ham; men det er ogsaa lige kraftigt, siden De og hun skal være Mand og Kone. Hid, Tøs! kom med Haanden! der har De hende, Petersen! Vær god imod hende, og Gud velsigne jer begge!"

I det samme aabnedes Døren, og Karlsen og Mine traadte ind. De var begge alvorlige; men det var dog tydeligt at se, at de havde forvundet deres Sorg.

Anton ilede hen til Søren Oris, greb hans Haand og sagde bevæget:

„Jeg har meget at gjøre Afbigt for, kjære Plejefader, og jeg ved ikke, om jeg tør . . . det er næsten for meget . . ."

Sognefogden afbrød ham:

„Nej, hør nu lille Søn! Lad os endelig ikke begynde at pirre op i det gamle; men er I kontent, du og Pigebarnet? Det er det, vi skal snakke om."

Anton svarede med at drage Pigen ind til sig og lægge Armen om hendes Liv. De saa begge paa Sognefogden; det var ham, der havde Ordet.

„Det er Ord nok," sagde han; „tag hinanden i Guds Navn, og Gud velsigne jer, Børn!"

Søren Oris var i en saa glad og løftet Stemning, at han kunde have velsignet tyve Par den Dag, om der havde været saa mange.

Og dog — der var en lille Orm endnu, der gnavede paa hans Hjærte, Hemmeligheden med Brevene! Den maatte jo frem for en Dag en Gang, og det var noget kjedeligt noget. Mon det ikke var bedst at faa denne Anstødssten ryddet af Vejen strax tillige med alle de øvrige, nu mens alle Parter var i den syvende Himmel?

De forlovede havde naturligvis meget at samtale om og vilde helst være ene, Par og Par. Petersen og Mariane gjorde en lille Spaseretur i Marken, medens Karlsen og Mine gik et Par Omgange i Haven. Søren Oris blev ene tilbage.

Han gik ud i Haven til sidst med den Beslutning at optræde som sin egen Anklager over for det saa haardt prøvede og forurettede Par.

Han traf dem i Lysthuset, uden for hvilket han standsede og spurgte:

„Maa jeg komme?"

„O, ja, Faer! kom og sæt jer hos os," svarede Datteren, i det hun stod op og tog ham ved Haanden og førte ham til Sæde paa Bænken.

„Hellere springe end krybe i det," tænkte Søren Oris. „I bliver naturligvis vrede paa mig," sagde han højt; „men det faar ikke at hjælpe — jeg maa have det frem. Det var mig, der gjemte Brevene, og det var mig, der gav Posten dem i Dag."

„Det har vi gjættet!" raabte de begge paa en Gang, „og det maa der ikke tales et Ord om!"

„Og I kan tilgive mig?"

„Det er tilgivet, gjemt og glemt! Vi er saa glade og lykkelige, at vi kan tilgive langt mere end det."

„Gud ske Lov! I Dag holder Lykken sit Indtog paa Orisgaard," sagde Søren Oris. „Nu er alt, som det skal være."

„Da de fem lykkelige Mennesker et Par Timer senere sad til Bords, sagde Sognefogden:

„Men hvordan gaar det nu? Naar I bliver

gifte, saa er det vel ikke Meningen, at I alle fire vil flytte ned paa Fabrikken og lade mig sidde ene her oppe? Det gaar jeg nødig ind paa."

„Mit Forslag er, at vi alle tre gaar i Kompagni sammen, hvis Fader ikke har noget derimod," sagde Anton, „og saa kan vi have alt tilfælles og bo sammen, om vi vil."

„Se om Anton ikke strax skulde hitte den bedste Udvej!" raabte Søren Øris fornøjet. „Jo, der er Hoved paa den Fyr!"

„Ja, det er en prægtig Ide," sagde Petersen, „især da det lader til, at den strax har vundet alle Parters Bifald; men hvad skal saa Firmaet hedde?"

„Ogsaa her maa jeg tillade mig at fremsætte et Forslag," sagde Anton. „Ære den, som Ære bør; det skal naturligvis hedde: „Søren Øris og Kompagni"."

Og saaledes blev det.

Et Minde fra Romsdalen.

Naar man betragter dette Fjældparti, saadan gjengivet paa Papiret, faar man maaske Indtrykket af en jætteagtig Vælde, af noget knugende tungt, som man helst vil unddrage sig. Disse mægtige Stenmasser, som hæver sig til en svimlende Højde, dækket øverst oppe og i Rifterne af den evige Sne. Mørke, nøgne Klipper med lodrette Vægge. Barskhed og Strænghed i alle Træk. Hvem skulde tro

Romsdal i Norge.

det, at just mellem disse Klippemure har Naturen gjemt sine yndigste Perler.

Romsdalen er berømt for sin Skjønhed. Romsdalshorn hæver sin mægtige Top imod Skyen, og kan lignes ved Spiret over et Naturens Tempel. Ser man nøje til og lader Fantasien lægge Farver over det lille Billede, kan man ogsaa gjætte sig til, der maa være skjønt. De har smukke Former, disse mægtige Kolosser med deres takkede Toppe, og ved deres Fod ligger Marker og Skove i maleriske Slyngninger om Fjord og Bugt, og ned ad Fjældene styrter sig de lystige Smaaelve, medens Naaletræer og Birk klatrer opad mellem Rifterne, og over det hele ligger der en farverig Lysglans, som Nordlændingen altid taler om med Begejstring, og som allerede kommer frem i Romsdalen.

Fjældpartierne har ligesom et Evighedspræg over sig. De beholder sit Fysiognomi medens Aarhundreder ruller hen over dem, i Modsætning til det dyrkede Land, som forandrer sit under Menneskenes Hænder.

De Menneskeboliger, som er antydede paa Billedet, er i Forhold til Fjældet rent forsvindende smaa Mærker. Dog er det til sidst dem, der drager vor Opmærksomhed til sig og maaske vort Hjærte. Menneskene fletter sine Kranse fra Hytte til Hytte og Landet rundt og fra Aarhundrede til Aarhundrede. Smaat og smaaligt kan Menneskelivet tage sig ud,

og man siger, at om 100 Aar er al Ting glemt. Jeg er 100 Aar tilbage i Tiden og ser, hvorledes en Familie kommer flyttende til Romsdalen. Civile og militære Embedsmænd der i Landet er ligesom et Slags Nomader eller Trækfugle. Manden befordres, hedder det, og saa drager han og hans Familie saadan en 50 til 100 Mile affted til det ny Kald, men sædvanlig til en gammel Embedsgaard. Her kom en Officer med sin Hustru og dennes trettenaarige Søster. De kom fra Trondhjem og den lille Pige havde næppe sat Foden paa Land, før hun løb efter Jord til sin Blomsterpotte.

Saa kom hun til at se sig omkring og saa — satte hun sig ned paa Marken og begyndte at græde.

Hussiterne i Naumburg.

Det var det storslagne i den Natur, som omgav hende, den højtidelige Stilhed, som greb hendes Hjærte, følt paa en Gang som Lykke og Smerte. Men saa blev der raabt: „Kassi, Kassi!"

Der var ikke Tid til at drømme og sværme. Et rigtig Arbejdsliv var begyndt baade for den unge Frue og hendes Søster. Men det var dog ikke et tungt Trælleliv, det var dygtige Naturer begge to, som baade kunde arbejde og slaa Gjækken løs. Men i den Tid lille Kassi gik til Konfirmation paa „Vedøen" var hun stærkt grebet og ønskede sig Døden for at komme bort fra den onde Verden. Og ofte kunde hun længes saa ubeskrivelig.

Der kan længes under Fjældet og med Blikket sendt ud fra den sukkende Strand! Naar Trækfuglene kom nord fra eller syd fra, vilde hun følge

dem, hjem til Mo'r, eller ud i den vide Verden! Omsider kom der et Brev, som kaldte hende bort. Det var fra hendes Broder, som var Præst langt syd paa i Norge, han var gift og bad Kassi komme for at hjælpe hans Kone. Svogeren og Søsteren vilde nødig slippe hende, men hun syntes, at hun maatte afsted. Først rejste hun hjem. Da Kassi var liden, var Moderen en velhavende Skipperenke. En Ildebrand havde røvet hendes Ejendom, og hun sad i smaa Kaar. Det blev en Afsked for Livet, da Kassi forlod sin Moder og indskibede sig i et Fragtfartøj, som først efter nogle Ugers Forløb kom i Havn i den lille By, som i 70 Aar blev lille Kassis Hjem. Hun var en gammel Kone, da hun døde, det er ogsaa allerede en Del Aar siden. Men hendes Slægt er spredt ud over Landet og uden for Landets Grænser, og hendes Navn er elsket og æret i denne Slægt. Hun opnaaede, hvad der havde været et spøgende Ord i Huset, at se en af sine Sønner komme i „Skillingsmagasinet“, og nu har den smukke lille Tegning fra Romsdalen givet Anledning til, at dette lille Ungdomsminde fra svundne Tider dukker frem i „Husvennen“.

Nicoline Sundt.

En Hjertesejer.

Vildt Lidenskaben brænder i Hussitens Blik og Barm,
til Kamp mod Tyranniet han viet har sin Arm.
Hans Tro har man haanet, hans Fører har man brændt*);
men Baalet har i Luer hans Trosiver tændt.

Snart Salmetonen klinger fra Læben, vild og stærk,
og snart til Kamp han haster som en fnysende Berserk.
Som Ørnen grisk og modig og snar som en Falk
han for sit Mærke kæmper: den gyldne Alterkalk.

Nys har paa Mejssens Marker, i Slagets vilde Dyst,
blandt Kejserhærens Række han gjort en blodig Høst,
og mens han Sejersrusen end nyder, vild og hed,
han iler frem mod Staden ved Saaleflodens Bred.

I Naumburgs Gader bryder et Rædselsskrig der ud;
fra Hussiten er der kommet et Ulykkesbud:
„Jeg kjender ingen Skaansel, men hugger ned for Fod;
i Morgen Flodens Vande skal rødme af Blod!“

Da træder frem en Borger og løfter op sin Arm,
i det han Røsten hæver over Folkesværmens Larm:
„Og hør, I Brødre, Søstre, af mig nu et Raad,
der skal os Frelse bringe og standse Frygt og Graad.

I ser, vi intet mægter imod Hussitens Hær;
thi vil vi da ej stride med Øxe eller Spær;
nej, skal vi Redning finde, da frem med eders smaa;
mod Bøn fra Barnelæbe kan ingen Fjende staa!

Thi raader jeg, vi skikker i hvide Klæders Skrud
i Morgen Børneskaren til Fjendens Telte ud;
der knæler for Prokop de i tætsluttet Rad
og raaber højt om Naade for deres Fædrestad.

Og vil han ej dem høre, de byder Halsen til;
lad se, om da han vover det grufulde Spil.
Er der en Gnist af Højhed end i hans haarde Bryst,
da skal for vist han skjælve for slig barbarisk Dyst!“

O ve! En angstfuld Gysen igjennem Hoben gik,
Fortvivlelsen sig præger i mangen Moders Blik;
men alle lønligt føler, at, er der Redning nu,
da maa det bedste voves, trods Hjertets Angst og Gru.

Alt Morgensolen spilled paa Hussitens hvide Lejr,
dens Straaler syntes varsle om Dagens stolte Sejer.
Hen over Hæren runger et mægtigt Salmekor;
saaledes Dagen vies til Plyndring og til Mord.

Ved Feltherreteltet højt det hvide Banner staar,
for Morgenvindens Luftning det let med Fligen slaar.
Ved Teltets Aabning sidder Prokopus sejerstryg
og læner sig i Tanker mod Stolens gyldne Ryg.

Men knap har Salmesangen sin Bølgesusen endt,
før rask han løfter Panden og lytter aandespændt.
„Hvad nu? Mig tykkes høre et dæmpet Sangerkor
af blide Englestemmer gjenlyde over Jord!“

Da ser han hist paa Marken en hvidklædt Børneflok
med løvsmykte Faner og blomsterkranset Lok.
Med stille Gang den nærmer sig Lejren Skridt for Skridt,
mens Sangen lifligt toner ud over Marken vidt.

En sælsom Undren griber Hussitens tavse Hær,
Prokopus løfter Haanden til Skjærm mod Lysets Skjær
og ser med ængstet Hjærte mod Børneskaren ud.
. . . Er det en Aabenbaring, et Aandesyn fra Gud?

Men Flokken fremad stævner imod Prokopus' Telt
og kaster sig til Jorden for den frygtelige Helt.
„O, Naade, Naade!“ lyder i hundredfoldigt Kor,
„o, skaan mit kjære Hjem, o, skaan min Fa'er og Mo'er!“

Og se, da rører Hjærtet sig i det haarde Bryst
— det Hjærte, som ej rørtes forhen i vilden Dyst.
„Ja sandelig,“ han hvisker, „Gud sender Bud i Løn,
hans Røst det er, jeg hører i Barnehjærtets Bøn!

Stat op, I Smaabørn kjære, stem op paa ny jert Kvad,
ej ondt skal eder times, ej heller eders Stad!“
Saa byder Generalen med Taaredryp paa Kind,
og Børneskaren jubler med frydefuldt Sind.

„Men har I Smaabørn vundet en Sejer, da er det bedst,
at her, hvor Kampen holdtes, I fejrer Slagets Fest.
Jeg selv vil Glæden dele som eders fuldtro Ven,
I skal en Stund mig lære at blive Barn igjen.“

Snart Horn og Trommer lyder til Flokkens glade Spring,
mens Frugt og Kage bydes af Skafferne omkring.
Og Festens Glæde breder sig over Lejren rundt,
en Fest som denne sjælden en Krigshær blev forundt.

---

*) Johan Huss brændtes som Kjætter 1415 i Kostnitz.

„Den, som sit Sind behersker og tæmmer Nid og Had,
han større er end Helten, der tager ind en Stad!"
Hin Sandhed greb Prokopus og gav hans Øje Glans,
imens han saa fornøjet paa Børneskarens Dans.

Da Flokken atter vendte med glade Budskab hjem,
en Jubel uden Lige i Staden bryder frem:
„Viktoria Hussiata!" i Toner raabes ud,
og hvert et Hjærte svulmer af Tak til Frelsens Gud.

Aarhundreder er svundne hen over Naumburg nu,
men grandt hint Frelsens Under end kommes dog i Hu.
Hver Gang hin Dag oprinder ved Sommertid paa ny*),
i festlig Dragt sig klæder den minderige By.

Og glade Børneskarer, i hvide Klæders Skrud,
i festlig Optog drager til Lejrpladsen ud.
„Viktoria Hussiata!" det lyder fjærnt og nær,
og Staden synes smile i Mindets lyse Skjær.

Jørgen Stub.

Tom Sheridans Mesterskud.

Medens Tom Sheridan**) var hos Lord Craven til Hampstead, gik han en Dag paa Jagt for sin Fornøjelses Skyld. Han var ganske alene og kun ledsaget af sin trofaste Hund. Men Fornøjelsen svarede langt fra til hans Forventninger, thi det var smaat med Vildtet, og de enkelte Stykker, „Nimrod" støvede op, „holdt ikke". Tom gik og gik, med den korte Jagtpibe i Munden og Bøssen paa Skulderen, og førend han vidste af det, var han kommen ind paa Naboens Vildtbane. Just som han gik og tænkte paa, om det ikke var bedst at vende Næsen hjemad, mødte han en trivelig, fornemt udseende Herre, ledsaget af en Tjener og væbnet til Tænderne. Tom satte sig i Forsvarsstilling og ventede Fjendens Komme.

„Halløj, Sir!" raabte den fremmede; „hvad bestiller De her?"

„Jeg gaar paa Jagt," svarede Tom.

„Ved De, hvor De er, Sir?" raabte den fremmede.

„Jeg er her," sagde Tom.

„Her!" svarede den fremmede vredt. „Ved De, hvis dette „her" er, Sir? Det er mit, Sir, mit Jagtomraade! Hvad siger De til det?"

„Aa," svarede Tom rolig, „skal jeg dømme efter Deres Adfærd, er det ikke meget tiltalende."

„Spøg til Side!" raabte Herremanden. „Jeg hader Spøg! Hvem og hvad er De?"

„Hvem og hvad jeg er?" svarede Tom. „Mit Navn er Tom Sheridan. Jeg er i Besøg hos Lord Craven og for Øjeblikket paa Jagt for at more mig. Men Fornøjelsen har hidtil været tynd, og jeg ved ikke af at have gjort mig skyldig i nogen Overtrædelse."

„Sheridan!" sagde Herremanden en Smule mere rolig, „og i Besøg hos Lord Craven? Naa, saadan! Men det kunde jeg jo ikke saa lige vide."

„Nej, det forstaar sig," indrømmede Tom; „men De havde ogsaa et forskrækkelig Hastværk med at gjøre Dem vred."

„Vred? Nej, jeg er ikke vred, i det mindste ikke paa Dem, Sir; men De ved ikke, hvad det har kostet mig at faa denne Vildtbane indhegnet, og hvilke Bryderier og Fortrædeligheder jeg har af den. De har let ved at snakke; men jeg gad nok vidst, hvad De i mit Sted vilde have sagt ved en Lejlighed som denne."

„Hvad behager?" raabte Tom fornøjet. „Hvis jeg havde været i Deres Herligheds Sted, vilde jeg have sagt: Jeg er overbevist om, Hr. Sheridan, at De ikke havde til Hensigt at fornærme mig, og da De ser ud til at være træt, turde jeg maaske indbyde Dem til at gaa med mig hjem og faa en Smule at styrke Dem paa."

Herremanden følte sig fuldstændig afvæbnet af den andens lette Tone, og — som det plejer at hedde i Aviserne — „vi behøver næppe at tilføje", at han virkelig fremkom med den Indbydelse, Tom havde lagt ham i Munden.

Tom gjorde sig til gode ved Herremandens vel forsynede Bord og brugte, medens han forsynede sig, sit vittige Hoved til at komme frem med det ene Indfald mere morsomt end det andet, og da han havde faaet sin Vært i et rigtig Perlehumør og mere end halvt vundet hans Hustrus og Døtres Hjærter, begav Jægeren sig omsider paa Hjemvejen.

Han kom igjennem en Forpagtergaard. Foran Forpagterboligen var der en Grønning, i Midten af Grønningen en Dam, og i Dammen svømmede og dukkede en utallig Mængde Ænder; paa dens grønne Bredder gik en spraglet Flok muntre Høns, pikkende og kaglende; Forpagteren lænede sig over den nederste Halvdør til Ladebygningen, der stod i Nærheden af Grønningen.

Tom var frygtelig kjed af at komme hjem uden Bytte, og da det hidtil havde slaaet fejl for ham at faa Skud paa noget Vildt, fik han nu pludselig et Indfald, der gav Udsigt til, at han i det mindste kunde redde Skinnet af sin Jægerære. Hvad han altsaa har at gjøre — han gaar hen til Forpagteren, hilser høflig paa ham og siger derpaa:

„Min gode Mand, jeg har et Forslag at gjøre Dem."

„Hvad er det for et Forslag?" siger Forpagteren.

„Aa, ser De — jeg har været ude hele Dagen og har ikke faaet løsnet et Skud; begge mine Løb er ladte, og jeg kunde nok lide at faa noget i Tasken. Hvad skal jeg give Dem for at lade mig affyrde begge Løb paa disse Ænder og Høns — her fra

*) Den 28de Juli. **) Berømt engelsk Skuespiller.

Stedet, hvor jeg staar, og saa at jeg maa tage alt, hvad der falder?"

„Er De en dygtig Skytte?" spurgte Forpagteren.

„Aa, saa temmelig, saa temmelig," svarede Tom.

„Og De tager alt, hvad De fælder?"

„Ja, hvert Ben, naturligvis."

„Ni Kroner."

„Det er for meget," sagde Tom; „men jeg vil give Dem sex Kroner, jeg har ikke en Øre mere i Fikken."

„Lad gaa da." Dermed var Handelen gjort, og Forpagteren fik Pengene.

Tom satte Ryggen mod Dørstolpen og lod først det ene Løb gaa og saa det andet. Men sikken en Skræppen og Plasken og Kaglen og Skrigen der blev!

Tom lo over hele Ansigtet, og han afsted hen til Valpladsen! Først samlede han en Høne op og saa en Kylling og saa en And o. s. v. Han fik Jagttasken propfuld.

„Det var rigtignok et Mesterskud," sagde Forpagteren.

„Ja," svarede Tom fornøjet; „otte fede Høns og Ænder er næsten mere end sex Kroner værd — mener De ikke?"

„Jo saamænd," sagde Forpagteren og kløede sig i Hovedet; „men mig kan det være lige fedt — hverken Høns eller Ænder er mine."

„Naa da!" plejede Tom at sige, naar han kom dertil i sin Historie. „Der blev jeg ordentlig tagen ved Næsen, og det kan nok være, jeg kom afsted i en Fart, inden den rette Ejermand kom — men jeg forsikrer, at jeg af Hjærtet undte Skjælmen, der snubbede mig, hans sex Kroner og mere til, for hans Koldsindighed og Snildhed! En saadan Vitz var ærlig sine tyve Kroner værd — ikke sandt?"

Bognyt.

60 Morgensange, gamle og ny, for Skolen og Hjemmet, er Titlen paa et lille Sanghæfte, udgiven af **Chr. Bredsdorff** og **A. Møller**. Udstyrelsen er net og smuk, og Samlingen indeholder et godt og træffende Udvalg af vore Morgensange fra ældre og nyere Tid, samt tre Melodier. Da den sælges til den, ikke blot forholdsvis, men virkelig billige Pris 20 Øre, vil selv Fattigbørn kunne anskaffe sig den.

Morgensange og Lovsange til Brug i Skoler, ved Folkehøjskoler og Seminarier. Samlede af **H. Tofte**. Dette Hæfte er lidt større end det oven omtalte, og har ogsaa, som Titlen siger, en mere udvidet Opgave. For Resten bærer det samme nette og tiltalende Udseende, og Udvalget er foretaget med samme Omhu og Skjønsomhed, hvorfor vi paa det bedste anbefaler det til Brug navnlig ved Folkehøjskoler og ved Husandagt i Hjemmet.

De to ovennævnte Bøger er udkomne gjennem **N. C. Roms Forlagsforretning**.

Smaating.

Det tunge Brev. **Postexpeditøren:** „Dette Brev vejer for meget, De maa sætte et Frimærke mere paa." — **Pigen** (mistænksom): „Jamen, saa bliver Brevet jo endnu tungere."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, giver Navnet paa en dansk Søhelt: en Øgruppe ved England — et Slot i Spanien — en By i Rusland — en By i Italien — en Landsdel i Irland — en By i Tyskland.

O. P. O.

Firkantet Rod. Af 7 E, 2 G, 4 N, 2 R og 1 Ø dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

1) Os kan du finde paa Alpetop,
men ogsaa ved Søens Bakke;
2) Mens jeg maa ile med hurtige Hop
og om paa Ismarker flakke.
3) Med bøjet Hoved vi staar paa vor Plads
som var vi visne og døde,
4) Mens vi endnu frisk og livlig gjør Stads,
indtil ogsaa vi bliver øde.

S.

Brevvexling.

A. & S. i B. — J. A. — o. fl. Indsendere af Gaader og Smaating: Venligst Tak, skal efterhaanden blive benyttet.

H. R. F. „Husvennen" besvarer gjærne rettede Forespørgsler, naar det er muligt at gjøre det paalideligt. Men mange Spørgsmaal bliver ubesvarede, naar dette ikke kan ske. Deres Spørgsmaal om det er sandt, at „amerikansk Fedt" laves af selvdøde Heste, Oxer, Hunde og Katte, staar paa Grænsen af, hvad der er muligt at svare paa. Det meste amerikanske Fedt er sikkert oprindelig godt afsmeltet Svinefedt, men det paastaas, at en Del, sidste Aar, skal være smeltet af Svin, døde af en almindelig farlig Farsot (Svinekolera), og af samvittighedsløse amerikanske Spekulanter er solgt for gode Varer. Dette benægtes imidlertid med stor Styrke fra andre Sider, og det rette Forhold turde vel være, at nævnte Fedt i Regelen er af sund Oprindelse, men at det modsatte ogsaa kan forekomme. Mon Faren for hvad der ved indenlandsk Kjød af syge Kreaturer bydes Menigmand dog ikke turde være større, end hvad der bydes af amerikansk Svinefedt?

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 27.
Søndagen den 3. April 1881.

Peter Christen Asbjørnsen.

Den 15de Januar 1870 bragte de norske Studenter den Mand, hvis Navn staar over disse Linjer, en smuk Hyldest. Det rygtedes i Studentersamfundet, som tilfældigvis havde Samlingsaften, at nogle af Asbjørnsens nærmeste Venner var samlede hos ham i Anledning af hans 58de Fødselsdag, og at de, da han just i det Aar kunde fejre et betydningsfuldt Jubilæum i Norges Literatur, i det det var 25 Aar siden, han udgav sine „Huldreæventyr", havde overrakt ham et sjældent gammelt Drikkehorn. Bjørnstjerne Bjørnson, som var Studentersamfundets Formand, foreslog de tilstedeværende, at de skulde bringe ham en Hilsen, og 400 Mand stærkt indfandt det improviserede Tog sig ved hans Bolig og bragte ham „Ungdommens Jubel og Tak — kom den end sent, saa skulde den til Gjengjæld række gjennem hans Alders Kvæld og gjentages af Ungdom efter Ungdom!" Det var selvfølgelig den allerede den Gang berømte Digter, der førte Ordet i de unges Navn, og han benyttede Lejligheden til paa sine egne Vegne at udtale de smukke og betydningsfulde Ord: „Gud skal vide, det var bleven lidet med mig, havde ikke du været!" Det vil forhaabentlig af det følgende korte Omrids af Asbjørnsens Liv og Forfattervirksomhed fremgaa, at disse Bjørnsons Ord ikke er overdrevne, for saa vidt som de indeholde en Antydning af, at den nyere norske Literatur for en stor Del skylder denne Mand sit ejendommelige Præg. Og ved Siden af, at han saaledes har en fremragende Betydning for det Folk, han særlig tilhører, er Asbjørnsen en Forfatter, som ved en enkelt Side af sin Produktion har vundet sig en Plads i Verdensliteraturen og fortjener at kjendes af alle, fordi han just ved at være

saa fuldt ud national, som han er, naar ind til det dybest menneskelige, der kan forstaas af enhver, som blot har Øre derfor.

Peter Christen Asbjørnsen blev født i Kristiania den 15de Januar 1812. Han viste tidlig en ualmindelig Opvakthed og blev derfor bestemt til Studeringerne, som det dog af forskjellige Grunde, bl. a. nogen Sygelighed i Opvæxten og knappe Kaar i Hjemmet, gik temmelig smaat med, saa at han først blev Student, da han var 21 Aar gammel. Forholdene var saadanne, at han strax efter Examen maatte tage en Huslærerplads paa Landet, og først fire Aar efter kunde han vende tilbage til Hovedstaden for at fortsætte sine Studeringer ved Universitetet. Dette lange Ophold, fjærnt fra Bylivet, blev af stor Betydning for Udviklingen af Asbjørnsens Personlighed og Evner. Han havde allerede tidlig lagt for Dagen, at han havde et aabent Blik for Naturen og en fin Sans for Menneskelivet i dets forskjellige Former, og disse Fortrin var yderligere bleven udviklede under et Par Aars Ophold (1826—27) i det naturskjønne Ringerike. Nu modnedes de paa hans Vandringer i de snart vilde, snart smilende men altid skjønne Egne, som den norske Natur er saa rig paa, og som han gjennemstrejfede paa Kryds og tværs, og ved hans Omgang med den friske og ufordærvede Almue, der har bevaret saa meget af den fra Fædrene arvede Ejendommelighed i Sæder og Tænkemaade. Han blev i disse Aar i en sjælden Grad fortrolig med sit Lands Natur og Folk, og dette hele hans Liv igjennem stadig udvidede Kjendskab, der ikke er tilegnet gjennem Bøger, men ude i Livet, er et af de Træk, der især bidrager til at give hans Forfatterskab dets Præg og Værd.

Allerede Aaret før han blev Student, havde Asbjørnsen begyndt at optegne norske Folkeæventyr, og dette gav Opholdet paa Landet ude i Almuens Midte ham selvfølgelig forøget Anledning til. Det var en Bog af de berømte tyske Æventyrfortællere, Brødrene Grimm, der først vakte hans Bevidsthed om Betydningen af denne Art af Folkedigtning. Han benyttede ivrig den Lejlighed, hans Vandringer i Landets forskjellige Egne gav ham til stadig at forøge sin Samling, og det viste sig snart, at Norge var et usædvanlig rigt „Æventyrland". I sin jævnaldrende Barndomsven og Skolekammerat Jørgen Moe (født 1813, nu Biskop i Kristianssand) fandt han en lige saa begejstret og dygtig Medarbejder, og allerede i 1840 udstedte disse tvende en Subskriptionsindbydelse paa en Samling „Norske Folke- og Børneæventyr". Opfordringen til at støtte det paatænkte Foretagende modtoges imidlertid saa kølig af det norske Publikum, at Sagen foreløbig maatte stilles i Bero. Det var yderst faa, der havde nogen Anelse om, at Almuen sad inde med rige Skatte af Poesi, der blot ventede paa at blive hævede; Æventyrene, som ingen havde skjænket nogen synderlig Opmærksomhed, stod for den almindelige Bevidsthed som ørkesløst Ammestuesnak, der ikke fortjente, at forstandige Folk ofrede dem en Tanke, og det er derfor ikke saa underligt, at den Interesse, hvormed Asbjørnsen og Moe omfattede denne Sag, i de flestes Øjne tog sig ud som et temmelig løjerligt Indfald. Den var imidlertid af den ægte Art, der holder ud, til den har sejret; i 1842 havde de overvundet eller sat sig ud over de økonomiske Vanskeligheder, der stillede sig i Vejen for Foretagendet, og det første Hæfte „Norske Folkeæventyr, samlede ved P. Chr. Asbjørnsen og Jørgen Moe" blev udgivet. Aldrig saa snart var dette sket, før Stemningen slog fuldstændig om. Almenheden, der tidligere ubeset havde vraget disse Udslag af den Folket iboende Poesi, fik Øjnene op for, at her var fundet en Guldgrube, og at de to Mænd, der havde givet sig i Lag med at udbytte den, i en sjælden Grad havde Forudsætninger til at hæve Skatten. Det første Hæfte efterfulgtes hurtig af to til, saaledes at Bogen allerede Aaret efter kunde afsluttes. Den er gjentagne Gange udkommen i ny (forøget) Udgave, ligesom den ogsaa uden for Norge slog stærkt an i Oversættelser paa forskjellige Sprog. 1871 udkom der en ny Samling norske Folkeæventyr, udgiven af Asbjørnsen alene, men med Bidrag fra Moes Rejser og Optegnelser, og allerede i 1845 havde han med sine „Norske Huldreæventyr og Folkesagn", hvoraf han har udgivet to Samlinger, der foreligge fuldstændige i den sidste (3dje) Udgave (1870), betraadt det Omraade, hvor hans Fortællertalent udfolder sig rigest og betydeligst. Endnu maa nævnes, at han i nogle Aar mødte som en kjær Julegjæst med sit „Juletræ", smaa Samlinger af norske Folke- og Børneæventyr, ligesom han ogsaa har forelagt sine Landsmænd adskillige Æventyr fra fremmede Lande — et lille Udvalg af Brødrene Grimms allerede 1841 — og at han i 1879 udgav et Udvalg af hele sin originale Produktion i denne Retning, ypperlig illustreret af Norges mest fremragende Kunstnere, en i enhver Henseende udmærket Bog *).

I det vi foreløbig opsætte nærmere at angive de Egenskaber, der udmærke Asbjørnsen som Æventyrfortæller, skal vi her endnu blot bemærke, at han paa dette Omraade udfoldede et saadant

*) De to ypperlige Træsnit, der foruden Portrættet ledsager denne Artikel, er ligesom dette laante fra denne paa den Gyldendalske Boghandels Forlag udkomne Samling „Norske Folke- og Huldreæventyr" og afgiver Prøver paa, hvor smukt denne i Forhold til sin Udstyrelse overordentlig billige Bog er illustreret. (Den store Bog koster kun 4 Kroner).

Talent, baade i Retning af videnskabelig Grundighed og Gjengivelse af den Humor og Poesi, der er nedlagt i den norske Folkedigtning, at det i høj Grad maa beklages, at han ikke blev sat i Stand til helt og holdent at vie sine Kræfter til denne Sag. Det skortede vel ikke paa Opmuntring og Understøttelse — det bør saaledes fremhæves, at af de mange Rejser, han har foretaget for offentlig Regning, gik to udtrykkelig ud paa at samle Folkedigtninger, Æventyr, Sagn o. s. v. — men Forholdene i Norge var i alt Fald den Gang for smaa, til at en Mand helt og holdent kunde ofre sig for et saadant Formaal. Efter at have taget anden Examen (1837) maatte Asbjørnsen bestemme sig for et Brødstudium, og han valgte da Medicinen, nærmest af Hensyn til de dermed forbundne naturvidenskabelige Studier, der al Tid havde interesseret ham, og som stemte godt med hans Tilbøjelighed til at færdes i Mark og Skov. Han tog aldrig medicinsk Examen, men førtes ved sine med stor Iver og Alvor drevne særlig zoologiske Studier ind paa en omfattende populær Forfattervirksomhed, der, om den end ikke i Betydning kan maale sig med hans Æventyrfortælling og hvad dermed staar i Forbindelse, dog med Føje har vundet stor Anerkjendelse og har haft en ikke ringe Indflydelse i Retning af at udbrede Sans blandt det norske Folk for den Natur, det lever og færdes i. Særlig fortjener i denne Henseende at fremhæves hans „Naturhistorie for Ungdommen" (6 Bind 1839—49), om hvilken det hedder, at den skal have øvet en vækkende Indflydelse paa flere af de yngre, dygtige norske Naturforskere. Tallet paa hans mer eller mindre populære Arbejder af denne Art, der dels foreligge som særlige Skrifter, dels som Artikler i Blade og Tidsskrifter, er meget stort, og man finder særdeles tiltalende Ting imellem dem, prægede, som de gjennemgaaende er, af Forfatterens fine Jagttagelsessans, parret med et friskt og aandfuldt Syn paa Naturen og med en livfuld og fængslende Fremstilling. Særlig videnskabelig Betydning fik hans Granskninger af Havets Dyreliv, som har beriget Zoologien med adskillige mærkelige Jagttagelser og Oplysninger. Navnlig blev et af hans Dybhavsfund vigtigt ved at give et af de første Stød til den Række storartede Undersøgelser af Havets Dyreliv, der er bleven foretagne i de senere Aartier; det var en hidtil ukjendt pragtfuld Søstjærne, han i 1853 fandt i Hardangerfjord paa stor Dybde, og som han gav Navn efter Frejas Brystsmykke Brising, som Loke efter Mythen gjemte i Havdybet. Det viste sig, at Brisinga for saa vidt tilhørte en uddød Dyreverden, som den i lige Linje stammede ned fra en Dyreverden, der nu i det hele forlængst er uddød, og dette og lignende Fund, der kastede et ejendommeligt Lys over Kridtets Dannelse i Fortid og Nutid, blev et af de Punkter, hvorpaa den berømte engelske Videnskabsmand Professor Wyville Thomson støttede sit Forslag til Royal Society i London om at lade udruste den første Expedition til Undersøgelse af Dyrelivet paa de store Dybder. Der er vist nok i det hele taget ingen Tvivl om, at Asbjørnsen ogsaa som Naturforsker og naturvidenskabelig Forfatter har ydet adskilligt af fremragende Værd. Forholdene førte imidlertid med sig, at han efterhaanden maatte opgive sine zoologiske Studier og slaa ind paa en Virksomhed af mere praktisk Art, hvortil han efter hele sin Udvikling var ualmindelig skikket.

I 1856 rejste Asbjørnsen med et betydeligt Statsstipendium, der satte ham i Stand til at blive borte i flere Aar, til Tyskland for at studere Forstvæsenet. Han tilbragte fem Fjerdingaar ved Forstakademiet i Tharand og berejste derefter i lige saa lang Tid Tysklands vigtigste Skov- og Bjærgegne. Efter sin Hjemkomst blev han i 1859 udnævnt til Forstmester, den Stilling, han endnu beklæder, og i hvilken han har udrettet overordentlig meget til Gavn for Ordningen af sit Fædrelands Skovforhold som i det hele taget for Udnyttelsen af Norges naturlige Hjælpekilder. Særlig maa fremhæves hans Undersøgelser af Landets Tørvemoser, hvis Resultater han foruden i forskjellige mindre Afhandlinger i 1868 fremlagde i et fra alle Sider som udmærket anerkjendt Arbejde, der blev udgivet efter offentlig Foranstaltning.

Det vil saaledes ses, at det er en mangesidig Virksomhed, Asbjørnsen har udfoldet; hans literære Produktion svarer ganske dertil, thi hvad denne Mand faar at gjøre med, faar han hurtig og let Interesse for, og naar en Ting opfylder ham, faar han snart Pennen i Haanden for at skrive om den — det er langt fra, at vi har faaet alle de Retninger med, i hvilke hans Forfatterskab har bevæget sig; for at give et lidt fyldigere Indtryk af, hvor broget dette i Virkeligheden er, skal vi endnu nævne, at man blandt de mange Skrifter, han har udgivet, ogsaa finder en Række Skildringer fra et ti Maaneders Middelhavstogt, han deltog i i Aaret 1849, samt — „En tidsmæssig Koge- og Husholdningsbog" (1864). Begge disse Arbejder vakte et betydeligt Røre, det første fordi det ved Siden af Billeder af Naturen og Menneskelivet, tegnede med sædvanligt Mesterskab, indeholdt en Mangfoldighed af lattervækkende Afsløringer af de nedarvede løjerlige og smaalige Forhold, der paa den Tid herskede i den norske Marine, som Forfatteren med hensynsløs Satire drog frem for Dagens Lys og derved bidrog væsentlig til at faa ændret, men selvfølgelig ikke uden at vække en Del Harme i de Kredse,

Satiren ramte. Var det her Marinen, han en Tid fik imod sig, viste han i det andet af de omtalte Skrifter, at han heller ikke var bange for at rejse en Storm iblandt Damerne. De Anskuelser, han i „Fornuftigt Madstel" gjorde gjældende, og som i mange Maader tilsigtede en gjennemgribende Revolution paa Madlavningens hidtil for Mændene lukkede Omraade, var imidlertid saa sunde og fornuftige, at de efterhaanden mere og mere trængte igjennem, og denne Bog har saa vel i Norge som i Danmark og Sverige udrettet meget godt.

Betegnende for hele Asbjørnsens omfattende Forfatterskab er ved Siden af det grundige Kjendskab til de Emner, han behandler, den underholdende og livlige Fremstilling, der udmærker alt, hvad der er kommet fra hans Pen. Hvad han saa end skriver om, forstaar han bestandig at faa sine Læsere til at interessere sig for Sagen. Han er da som Følge heraf ogsaa en af sit Lands populæreste og mest ansete Forfattere, og vilde ganske sikkert være det, selv om han ikke havde fortalt et eneste af sine Eventyr. Men det er dog først og fremmest som Eventyrfortæller, han har Betydning for sit Lands Literatur, som det ogsaa er paa dette Omraade, hans Evner har udfoldet sig rigest og ejendommeligst; her indtager han en meget fremragende Plads, ikke blot som Banebryder for sit Land paa dette Omraade, men ogsaa paa Grund af den fuldendte Kunst, hvormed han fortæller. Det er en vanskelig Sag at gjengive den Art Folkedigtning tilfredsstillende, og der skal mange Haande Forudsætninger til. Eventyrene er for en stor Del hele Verdens Fælleseje, har fra deres oprindelige Hjemsted vandret hele Verden over, tilegnede og udformede i de forskjellige Lande i Overensstemmelse med det vedkommende Folks Særpræg. Skal Eventyrsamlerens Arbejde derfor have noget videnskabeligt Værd ud over det, som en tro og nøjagtig Optegnelse af, hvad der umiddelbart lyder fra Folkets Mund, altid har, forudsætter det en omfattende Viden, der gaar langt ud over hans Lands Grænser. Men lige saa nødvendigt for den rette Tilegnelse af disse af Folkeaanden stærkt prægede Digtninger er det, at Forskeren kjender sit Folks ejendommelige Væsen til Bunds og er fortrolig med de Naturforhold, hvoraf dette er betinget; gjør han ikke det, vil al Verdens Lærdom ikke sikre ham imod alvorlige Fejltagelser. Disse aldeles uomgængelige Krav til, hvad man nærmest maa kalde den videnskabelige Side af Eventyrsamlerens Virksomhed, opfylder Asbjørnsen i fortrinlig Grad. Men han har ikke blot samlet et Materiale, der har Betydning for Videnskabsmænd, der give sig af med den sammenlignende Eventyrforskning, han har ogsaa lagt Eventyrene frem for den dannede Læseverden i en Form, der paa en Gang er den ægte folkelige og et Resultat af hans Kunst. Det er nemlig i saa Henseende ikke nok at give Eventyrene, som de umiddelbart nedskrives efter Diktat, thi i saa Fald kommer saa vel Fortællerens tilfældige Personlighed — og det er jo for det meste udannede Almuesmænd, hos hvem Eventyrene maa hentes —, som den Omstændighed, at Tiderne ikke er gaaede hen over disse i Folkemunde bevarede Digtninger uden at efterlade sig Spor i dem, til at gribe forstyrrende ind. For at løse den Opgave, Asbjørnsen har stillet sig, maa

Konen der ser Skatten i Elven.

man have levet sig saaledes ind i Folkets og Folkedigtningens Aand, at man med fuld Troskab imod denne kan trænge ind bag Eventyret, saaledes som det, mærket af alskens Tilfældighed, nu lyder i Folkemunde, ofte i høj Grad forskjelligt i forskjellige Egne af Landet, ja hos forskjellige Fortællere i samme Egn. Den, der skal magte det, maa paa en Gang have Videnskabsmandens Dannelse og Digterens umiddelbare Sans for Digtningens Krav, kun den, der forener disse Betingelser, kan løfte Skatten og give sit Folk det Eventyrguld tilbage, der ofte er saa tildækket af Mos og Støv, at det for den, der ikke har faaet denne sjældne Gave, tager sig ud som værdiløse Sten.

At Asbjørnsen i fremragende Grad er i Besiddelse af de videnskabelige Forudsætninger for en Virksomhed som den, han har udfoldet som Eventyrfortæller, har vi allerede fremhævet; vil man have et umiddelbart Indtryk af hans poetiske Evner, da behøver man blot at tage et hvilket som helst af hans Huldreæventyr for sig. Sagnene er her givne i en poetisk Iklædning, der fører en Række Natur- og Folkelivsbilleder frem for os, malede med den virkningsfuldeste realistiske Sikkerhed i alle Detailler og tillige gjennemtrængte af en saadan Stemning, at det bæres en for, at de gamle Eventyr og Sagn næsten med Naturnødvendighed springe frem af Omgivelserne. Fortællingerne er her al Tid saaledes sammenflettede med Skildringen af Stedsforhold og Personer, at det hele danner et harmonisk og i høj Grad stemningsfuldt Kunstværk.

Den skudte Tjur.

De literære Forhold i Norge var paa den Tid, da Folke- og Huldreæventyrene fremkom, af en ganske ejendommelig Natur. Indtil 1814 var Norge, som bekjendt, forbundet med Danmark, og Forholdene førte naturlig med sig, at den dansk-norske Fællesliteratur væsentlig blev dansk, i det de enkelte fremragende Forfattere, Norge frembragte, f. Ex. Holberg og Wessel, levede i Danmark og gik helt op i den danske Kultur. Først hen imod forrige Aarhundredes Slutning begyndte der at gjøre sig et særligt norsk Element gjældende, og da Norge var blevet selvstændigt, var det første, man tænkte paa, at løsrive sig fuldstændig fra den literære Forbindelse med Danmark. Forudsætningerne for Udviklingen af en selvstændig norsk Literatur var imidlertid aldeles ikke til Stede; den Dannelse, man havde, havde man modtaget fra Danmark, og de særlig norske Bestræbelser affødte foreløbig kun en nærmest komisk brovtende Ordgyder-Poesi, der væsentlig gik ud paa at forherlige Norge og Nordmændene som det ypperste Land og Folk i Verden, men som med al sin Talen om „Norges Fosser“, „Norges Fjælde“, „Norges Løve“ o. s. v. ikke naaede længere end til at gjøre det nationale gjældende i gold Almindelighed. Først i Trediverne begyndte man at faa Øjnene op for, at en norsk Literatur ikke kunde udvikles af intet, og alvorlig at fordybe sig i Fortiden og i Almuens Liv. Der begyndte et ihærdigt Arbejde paa at trænge til Bunds i det nationale Særpræg paa alle Omraader, og i den Henseende kan Betydningen af Asbjørnsens Virksomhed særlig som Eventyrfortæller ikke anslaas for højt. Hans Folke- og Huldreæventyr virkede i højeste Grad befrugtende; da han og hans Medarbejder Moe

først havde faaet aabnet deres Landsmænds Øjne for det norske Folkelivs og den norske Naturs Ejendommelighed, fik de snart Efterfølgere, der fra forskjellige Sider trængte ind til Kjærnen, og den poetiske Literatur i Norge slog ind paa den Bane, ad hvilken den har naaet en høj Grad af Originalitet og en stadig stigende Frodighed. Og ikke blot med Hensyn til den unge Literaturs Karakter i stoflig Henseende blev Æventyrene af gjennemgribende Betydning, ogsaa paa Udviklingen af det norske Bogsprog kom Asbjørnsen ved hele sin Forfattervirksomhed, og særlig gjennem Æventyrene, til at øve en betydelig Indflydelse. Han har et usædvanlig fint Øre for den ægte folkelige norske Sprogtone, og hans Stil er bestandig lige langt fra affekteret „Maalstræv“ og fra slap Eftergivenhed i Retning af at holde paa det tilvante, naar det ikke naturlig hører hjemme hos det Folk, han skriver for. Ogsaa i sproglig Henseende har den norske Literatur bygget paa den Grund, han har lagt. Bjørnson havde Ret, da han udbrød: „Gud skal vide, det var bleven lidet med mig, havde Asbjørnsen ikke været,“ og Norges øvrige Digtere i vore Dage kunde sige det samme. Æventyrfortælleren har virkelig i mere end en Henseende været Banebryder.

Fr. W. Horn.

Povl Sundby.

Fortælling af Janus Ridder.

Pintsedags Eftermiddag i Aaret 187* stod to unge Kjøbenhavnere paa Randen af den Klippe, der brat slutter „Paradisbakkerne“ ved den østlige Del af Højlyngen paa Bornholm. Den ene af de unge Herrer var en omtrent 25aarig medicinsk Kandidat ved Navn Holm, og den anden en Handelsfuldmægtig Wagner, efter Udseendet at dømme en Jøde, nogle Aar ældre end sin Ledsager. De var begge noget trætte efter en anstrængende Fodtur fra Øens nordlige Del. Nu stod de, som sagt, paa Klipperanden, belyste af den dalende Sol, og betragtede det grønne Landskab, der i Skygge af Bakkekjæden bredte sig neden for dem.

„En fortræffelig Dekoration!“ udbrød Holm, i det han satte en Dobbeltkiggert for Øjnene.

„Jeg vil haabe, det er et virkeligt Landskab,“ sagde Wagner; „jeg er forfærdelig tørstig, og naar jeg faar slukket Tørsten, vil jeg uden Tvivl opdage, at jeg ogsaa er skrupsulten.“

„Hvor du er en prosaisk Rejsekammerat,“ sagde Holm i en halvt vranten, halvt munter Tone. „Naa, ærlig talt,“ føjede han til, „ogsaa jeg mærker, at det kunde være ganske rart at faa et Fo'er snarest muligt; lad os saa skynde os at komme afsted til Nexø.“

„Er det den By der ved Havet?“ spurgte den anden med et Suk og pegede paa en Samling røde Huse i Synskredsen.

„Ja vel,“ sagde Holm og begyndte at se sig om efter en bekvem Nedgang fra den stejle Klippe.

„Hør, Holm!“ raabte Wagner efter ham. „Tror du ikke, at vi lige saa godt kunde faa Mad og Drikke paa den Gaard der nede?“ I det samme pegede han ned over Toppen paa et stort Egetræ.

„Maaske — man kunde jo forsøge det,“ mente Holm, i det han resolut svang sig ned paa en fremspringende Afsats paa Klippen, greb en af de yderste Grene paa det omtalte Egetræ og entrede, hurtigere end forsigtigt, ned i Dalen.

Wagner betragtede med Gysen denne Nedfart og syntes næsten, det var for meget at vove Livet for at faa Tørst og Hunger stillet. Pludselig udstødte han et Brøl. „En Hugorm!“ skreg han og entrede i halsbrækkende Fart ned til Afsatsen; det sortnede for hans Øjne, og inden hans Kammerat rigtig havde set sig om, trillede han paa Hovedet ned i en Hyldebusk.

Holm sprang op til ham, næsten forberedt paa at finde ham lemlæstet. Heldigvis var han sluppen fra Faldet med et stærkt blødende Saar i den venstre Haand.

„Det er nok godt, du har en Saarlæge med,“ sagde Holm, da han med et Lommetørklæde forbandt sin Vens rystende Haand. „Men,“ udbrød han derpaa, „hvordan er det, du ser ud?“ Wagner saa ned ad sig og opdagede et stort blodigt Spørgsmaalstegn paa sin lyse Frakke.

Efter dette Uheld havde Wagner en Grund mere til ikke at gaa længer end til den omtalte Bondegaard, for at faa den nødvendige Hjertestyrkning, og da de i det samme fik Øje paa en Mand, der i Skjorteærmer og smøgende af en Merskumspibe viste sig uden for Gaarden, gik begge de rejsende ham i Møde. De behøvede kun at udtale deres Ønsker halvt for denne Mand, førend Gaardens bedste Stuer og alt, hvad den ellers indeholdt, stod til deres Afbenyttelse; det var nemlig Gaardejeren selv.

Knap et Kvarter efter sad de trætte rejsende ved et Bord, der, naar man betænker den Hast, hvormed det var dækket, vidnede om, at der paa Gaarden til enhver Tid var et rigt og solidt Lager af saavel Spise- som Drikkevarer. Blandt de sidste fandt Gjæsterne særligt Behag i en liflig, virkelig fin Druesaft, som Værten forklarede var „Rokomadore“, i det han skjænkede den op i tre store klangfulde Glas.

Da man omsider rejste sig fra Bordet, var

baade Værten og hans taknemmelige Gjæster i en meget „animeret" Stemning, fremkaldt ved Gaardejerens hjærtelige Imødekommenhed og næret ved den søde „Rokomadore".

Det var egentlig ret morsomt, syntes Gaardejeren, at Hr. Wagner saaledes kom til Uheld; nu fik han da den Fornøjelse at beholde deres Selskab i Morgen med.

Det skulde være endnu større Fornøjelse for dem, forsikrede Holm, men deres Rejseplan tillod dem desværre ikke at blive længer end til næste Morgen tidlig.

„Men Hr. Wagners Frakke?" sagde den anden smilende. „Den kommer min Kone i Vask i Aften, og før i Morgen Middag er der ikke Tale om, at den bliver tør."

Med den Oplysning slog de sig til Ro, og kort efter blev der anvist de rejsende et Værelse med to Senge. Wagner kom hurtig under det svulmende Dynelag. Holm derimod kom i Hu, at det var hans Tur at skrive i den Dagbog, de havde begyndt paa Rejsen. Han trak Bordet hen til Vinduet, hvor Maanen skinnede ind, fremtog af sin Rejsetaske et Blækhus og en Pen, satte sig med Haanden under Kinden og stirrede op mod den hvide, runde Skive, der svævede oppe over Klippetoppen. Men han kunde ikke samle sine Tanker. Pludselig fik han en Indskydelse og skrev følgende Linjer af Homers Odyssee:

„Men da sig rejste ved Gry den rosenfingrede Dagning,
vandred vi rundt paa Øen og undredes svart ved at se den.

— — — — — — — — — — — —

Saaledes Dagen igjennem til sent, da Solen sig bjærged,
sad vi og nød fortræffeligt Kjød og Vin, som var liflig."

Her slog han en stor Krusedulle, saa Blækket sprøttede, smækkede Bogen sammen og lænede hele Overkroppen ud af det aabne Vindu for at indaande den svale Aftenluft.

Da forekom det ham, som han saa en Skikkelse i en knælende Stilling nede imellem Buskene i Haven. Han for med Haanden op til sin hede Pande for ligesom at bortmane et Syn, som han troede var skabt af hans omtaagede Hjærne. Et Øjeblik efter saa han atter hen paa Skikkelsen, der endnu laa ubevægelig. „Nej — det er jo umuligt!" sagde han halv højt, lukkede Vinduet heftigt i og laa snart efter i Søvnens Arme.

Solen havde for længe siden skinnet ind til de to sødt slumrende Venner, da Holm vaagnede, saa paa sit Ur, at Klokken var over ni, og vækkede sin Kammerat. I det samme stak en Tjenestepige Hovedet forsigtig ind ad Døren og meldte, at hvis Herrerne ønskede at spise Frokost, saa var der dækket.

„Ja, det kunde nok hændes, der var dækket!" tænkte Wagner, da han lidt efter traadte ind i Storstuen — en saadan Overflod paa solide Spise- og Drikkevarer, som Bordet bugnede af, det var en Kjøbenhavner ikke vant til at se. Gaardmanden kom ind til dem, og saa kilede man løs paa Smørrebrødet, Skinken, Pølsen, Osten, Øllet og Snapsene.

„Er her noget interessant at se i Nabolavet?" spurgte Holm samtidig med, at der blev bragt Kaffe ind.

„Ikke andet," svarede Værten, „end at en omvandrende Kolportør, eller saadan noget, holder Præken her paa Gaarden i Formiddag."

„En Mormon kanske?" henkastede Wagner, med Munden fuld af Mad.

„Ved jeg saamænd ikke," var Svaret, „han kom for et Par Dage siden og bad om Natteleje til i Dag. Folk siger, at han har gaaet omkring og solgt gudelige Skrifter og anden Læsning; i Gaar kom han og spurgte, om han maatte holde „Forsamling" paa min Lo i Dag."

„Saadan en Prædikant gad jeg nok høre," sagde Holm. „Skal vi tage de Løjer med i Rejseplanen, Wagner, siden vi alligevel maa forandre den?"

„For mig gjærne," var Svaret, „men jeg skal rigtignok ikke have noget af at høre paa Præken i Loen."

Holm blev saaledes ene om „de Løjer" at høre paa „Prædikanten", og medens hans Kammerat med en tændt Cigar drev ned i Haven, styrede han sine Fjed over i Loen, hvor han alt traf et lille ventende Auditorium forsamlet. Der var gamle Koner med „Korsklæder" paa, dito Mænd med uldne Halsbind, trods Aarstiden, og der var unge Piger og Karle; selv Børn havde grupperet sig paa Bænkene — Brædder, lagte paa gamle Fjerdinger og Kasser — omkring en Talerstol, hvis Oprindelse ikke kunde ses for de grønne Kviste, hvormed den var tildækket. Der kom flere og flere Folk til, og til sidst var Lokalet overfyldt. Endelig var der nogen, der banede sig Vej gjennem Mængden, en ung Mand dukkede op paa Talerstolen. Men — saa Holm Syner ved højlys Dag? Det var jo Skikkelsen fra Haven den foregaaende Aften — det var jo Sundby!

Det var Sundby. Ingen kunde tage fejl af dette blege Ansigt med det underlig blandede Præg af Lidelse og Livslyst, disse mørke udtryksfulde Øjne og denne alvorlige, fint tegnede Mund.

Holm hørte knap i Gjenkjendelsens overvældende Øjeblikke at Prædikanten bad en kort Bøn, men da Talen begyndte med klangfuld, gjennemtrængende og dog blød og kjærlig Stemme, da var han maaske

den mest opmærksomme Tilhører i dette primitive Gudshus.

Talen var fængslende, vækkende, næsten uimodstaaelig. Den fremhævede med den mest levende Overbevisning Kristi Frelsergjernings store Sandhed, og at Troen paa den var Kilden til den eneste virkelige Lykke. Mange af de tilstedeværende græd; naar Holm ogsaa maatte viske en Taare af Øjet, da havde andre Følelser end blot Andagt grebet ham.

(Fortsættes.)

Enkedronning Caroline Amalie.

Hør, nu ringer Klokker over Lande,
ringer for en Kvinde ædelstor.
Klokketoner bæres over Vande,
klinger over kolde Moderjord.

Og de stærke, dybe Klokketoner
bærer Bud: et dejligt Liv er endt,
thi et Liv, som Kjærligheden kroner,
er et Liv mod selve Himlen vendt.

Bærer Bud: hun var en ædel Kvinde,
faa der gives kun af hendes Værd;
hendes Minde sent i Danmark svinde,
thi hun stod det danske Hjærte nær.

Fulde Klokkeslag fra Jord sig hæver,
Lyden rummer stille Sørgeklang;
gjennem Luften milde Toner bæver,
klinger længe som en Mindesang.

Alle Klokker ringer over Lande,
fromme Toner bærer snelle Bud:
hun i Døden sænket har sin Pande,
Sjælen atter faret er til Gud!

Julius Viberg.

Smaating.

Godt beslaaet med Vidner. „Hr. Prokurator! Nu tænker jeg da, at man giver mig fri. Jeg har to Vidner, som vil sværge paa, at jeg laa i min Seng paa den Tid, da Tyveriet forøvedes, og to andre, som vil sværge paa, at jeg paa samme Tid var ude at spasere med dem. Saa ved jeg da, at det ikke kan slaa fejl for mig."

En god Recept. Jeg sa' til min Doktor: „Hør, Doktor," sa' jeg, „min Kone har Hovedpine, kan De ikke kurere hende for det? Jeg kan s'gu ikke holde ud længer at høre paa al den Hylen og Skraalen." Saa sa' Doktoren: „Ved De hvad, Mikkelsen," sa' han, „kjøb De en Silkekjole til hende og ta' hende med i Theatret hver Aften og gaa saa hver Dag ud at spasere med hende". Ja saadan sa' han, og det gjorde jeg, og det hjalp s'gu strax.

Daarlig Praxis. „Hvordan gaar det, kjære Ven?" sagde en bekjendt til en Ven, som var Læge, „du praktiserer jo nu i en lille Landsby." — „Ja vel," stønnede den anden, „og jeg er næsten død af Sult. Vi har saadan et forbandet sundt Klima hos os, at man nylig har maattet hænge en, for dog endelig at faa en Begravelse ud af det til Indvielse af vor ny Kirkegaard."

Tvetydigt Svar. „Har De hørt mig synge sidste Gang?" spurgte en daarlig Sanger en af Operaens Kritikere. „Den sidste Gang?" svarede denne sukkende, „nej, desværre!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, giver Navnet paa en berømt Feltherre og den By, hvor han led et stort Nederlag: En By paa Laaland — en Verdensdel — en Landsdel i Italien — en By i Fyn — en By i Jylland — et bekjendt Slot i Spanien — en Flod i Nordamerika — en Flod i Sydamerika.

Gr. J.

Firkantet Nød. Af 3 A, 2 E, 2 K, 2 O, 2 S, 2 V, 1 D, 1 L og 1 N dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Midt igjennem Hjul og Kugle al Tid første gaar;
paa det andet tramper Grisen, Koen, Lam og Faar;
tredje kjendes meget godt af hver en huslig Kone;
i en Værtshusholders Bo staar oprejst fjerdes Trone.

Stavelsegaade.

Det første lyder om det, der svandt,
det er ikke mere — men omvendt det findes
ved Strandbredden nede, og ofte man fandt
det inde i Højene, kan du vel mindes.
Det andet — aa ja, du kan nok forstaa,
at det foruden du nødig vil gaa.
Naar heles Advarsel dit Øre mon naa,
saa er det vel bedst, du agter derpaa.

Opløsninger fra Nr. 26.

paa den geografiske Gaade:

Hebriderne
Escoria**l**
Reva**l**
Livorn**o**
Ulste**r**
Frankfur**t**

paa den firkantede Nød:

ØRNE
REEN
NEEG
ENGE

Brevveksling.

T. N. Vi finder intet af det tilsendte passende for Bladet.

Otto B. Digtet henlagt.

Trykt hos J. S. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 28.
Søndagen den 10. April 1881.

Poul Sundby.

Fortælling af Janus Ridder.

(Fortsat.)

Omsider var Talen til Ende, Lokalet tømtes efterhaanden, og Holm ilede den unge Prædikant i Møde.

„Holm! Du her?" udbrød denne med blandet Glæde og Skræk, i det han uvilkaarlig traadte et Skridt tilbage.

„Kjære Sundby!" sagde Holm bevæget og greb begge hans Hænder, „hvordan har du det, og hvorledes kommer du her?"

„Du ved vel, hvor jeg har været siden sidst vi saas," sagde den anden, kæmpende mod en mægtig Sindsbevægelse for at faa Ordene frem. „Da jeg for en Maaneds Tid siden kom der fra, du ved nok, saa tog jeg her over og har ernæret mig ved at gaa fra Hus til Hus og sælge Smaaskrifter. I Morgen sejler jeg bort fra Nexø med et Skib, hvormed jeg har taget Hyre."

Holm vilde sige noget, men fik intet Ord frem, førend Sundby heftig slyngede sine Arme om hans Skuldre.

„Farvel, Holm," sagde han, „lev vel og hav Tak for alle de gode Dage, vi har tilbragt sammen. Hils din Søster . . . nej" — her brød Taarerne frem — „nej, hils hende ikke fra mig, det vil kun saare hende. Nu rejser jeg bort, langt bort og kommer aldrig mere til Danmark og jer, som jeg har elsket saa inderlig . . . jeg vil søge at begynde mit forspildte Liv for fra.

Tag disse Blade," sagde han derpaa og rakte Holm et lille Manuskript, som han havde gjemt i sin Brystlomme. „Læs dem, om du vil, og døm mig, som du vil — og saa Farvel for sidste Gang!"

Et Haandtryk, fast og varmt, og Sundby var borte, efterladende den anden, der knap vidste, om han drømte eller var vaagen.

Dampskibet „Skandia" spyede en Røgsøjle ind mod Bornholms takkede Kyster, der efterhaanden sank ned i Horisonten, da Holm Formiddagen efter det nys beskrevne Optrin satte sig paa en af de magelige Bænke paa Skibets Agterdæk, spændte sin Solskærm op og fremtog det Manuskript, han havde faaet af Sundby.

„Er det ikke det, jeg siger," henkastede Wagner, i det han gik forbi, „du er bleven forhexet paa den Gaard, vi kom ned i. Nu sætter du dig i den stegende Sol til at læse, i Steden for at gaa ned og spise Frokost."

Dermed forsvandt han ned ad Kahytstrappen til Lettelse for Holm, der nu endelig fik Ro og med stigende Interesse læste følgende:

Lyse Øjeblikkes mørke Erindringer,

nedskrevne af en Daare.

Hvorfor skriver jeg disse Blade? Og for hvem? Ak, kunde jeg blot i disse mine flygtige lucida intervalla — som Lægen kalder det — naar jeg bag efter læser min egen Historie, af Grunden til mit Fald finde Vejen til min Frelse . . .

Nede paa Laaland, ved Bredden af Sundet, laa et lille, pænt hvidtet Bondehus, omgivet paa de tre Sider af Bøgeskov, Piletræer og en med Siv bevoxet Bæk. Jeg ser det saa grant for mig: Huset med den lille Blomster- og Frugthave og Engen, der bredte sig bag om Haven ind i Skoven. I den varme Aarstid prangede Engen med Tusender af Blomster; som fattige, men nøjsomme og derfor

lykkelige smaa stod de der i den skjønneste Harmoni, uden at bekymre sig om, at Havens store Pæoner og Georginer og Tulipaner, og hvad de alle sammen hed, overlegent saa ned paa dem over det Risgærde, der betegnede Grænsen mellem en fornem og en simpel Verden. Og hvorfor skulde de ogsaa bekymre sig derom? Livets vigtigste Goder, den milde, varme Sol og den læskende Væde, kom jo fra en Himmel, der var over alle, baade store og smaa.

Det var denne Livsanskuelse, som Husets Beboere delte i deres Forhold til andre, og for deres Skyld kunde Greven paa „Gaarden" bag Skoven gjærne beholde sit Grevskab for sig selv. Han havde med sit meget jordiske Gods, naar alt kom til alt, maaske vanskeligere ved at finde Tilværelsen sorgfri, end de fattige Husmandsfolk, der kun havde fra Haanden og i Munden.

Jeg var disse Husmandsfolks eneste Barn. Hvor var jeg lykkelig i min Barndoms første Aar, især naar min Moder stundum tog mig paa Skjødet og fortalte mig om en kjærlig Fader i Himlen. Tidlig lærte hun mig at læse et Stykke højt af Bibelen, naar Fader om Aftenen var kommen hjem fra sit Arbejde. Men ogsaa tidlig fik jeg Anfægtelser. Jeg troede at opdage, at den eller den af mit Hjems nærmeste Omgangskreds ikke al Tid handlede, som han burde efter Bibelen. Det var mig ufatteligt, at et Menneske vilde sætte hele sin evige, evige Tilværelse paa Spil, blot for i dette Liv at kunne handle efter sit eget Hoved.

„Moder!" spurgte jeg da, „hvorfor er der nogle, som ikke holder Vorherres Bud?"

„Vel fordi de ikke tænker over, at de synder," var min Moders Svar.

„Men om du eller jeg sagde det til dem?"

„Saa vilde maaske nogle tænke over det, men ikke alle."

„Hvorfor ikke alle? . . . Hvorfor ikke alle?" gjentog jeg, da Moder ikke strax svarede.

Hun blev saa tankefuld og alvorlig, at jeg ikke vovede at spørge om mere. I det hun blidt strøg sin Haand over mit Hoved, sagde hun med sin kjærlige, bløde Stemme: „Lille Povl, det vil du først faa at vide, naar du bliver stor og kommer ud i den vide Verden."

Et halvt Aars Tid efter min Konfirmation kom jeg i Huset hos en Onkel, der var Hjulmager i Nabobyen. Her skulde jeg tjene for Føden ved at vogte Kreaturerne om Sommeren. Det var det værste for mig, og det var det, jeg kom til at begynde med. Hvor Tiden var lang og rædsom, naar jeg i disse Sommerdage ene drev omkring mellem de umælende Dyr. Og dog fandt jeg, at Nabogaardens Vogterdreng, min jævnaldrende Ven Hans, havde det værre end jeg. Stakkel! Han havde endnu, medens han var Skolebarn, i den halve Del af Aaret maattet undvære Skolen for at tilbringe Dagene i denne aandsfortærende Lediggang, dvask som de Køer, der var vort Selskab. Naar det blev Aften, drev han Kvæget hjem til Gaarden og fik haanlig Tiltale af Husbondens Børn. Saa fik han sin Aftensmad og kom, som alle andre Vogterdrenge, ind i Tjenestekarlenes fælles Sovekammer i en af Ladebygningerne. Der blev han drillet og fortrædiget, naar Karlene var i ondt Lune, og naar de var i godt Lune, fortalte de ham Historier, der skulde gjøre ham bange, ophidse hans Fantasi og skaffe ham urene Tanker, hvormed han faldt i en urolig Søvn i det stinkende, smudsige Kammer. Alt dette havde jeg hørt og set og gruet over. Lille Hans selv fandt det hele i sin Orden; han kjendte ikke til andet. Og naar hans Moder, den forarmede Fiskerkone, af og til kom op paa Gaarden ved et af Maaltiderne, for da var han hjemme, saa gik han hende i Møde fra Bordet, ræbende og med en oppustet Mave. Moderen betragtede da med et Slags Smil hans tykke Kinder og „takkede Vorherre for, at Hans var hos saadanne gode Folk". Derpaa gik hun ind og takkede selve „de gode Folk", fik sin Hunger stillet ved Bordets Levninger og lidt med hjem i en Pose.

Jo, Hans havde det værre end jeg! Hvorledes skulde der blive Menneske ud af ham?

Hvad skulde der blive af mig selv? Det var Spørgsmaalet, der Dag for Dag trængte sig ind paa mig med forøget Styrke. Jeg havde gode Skolekundskaber, det vidste baade min Lærer, jeg selv og det halve Sogn. Skulde det mon være saa vanskeligt at blive Skolelærer? For det havde jeg Lyst til at blive! En Søndag Eftermiddag gik jeg hemmelig til min gamle, brave Lærer hjemme i Landsbyen og meddelte ham i al Forsigtighed denne min Attraa. Det glædede ham mere, end det overraskede ham, og Resultatet blev, at jeg med alle Parters Samtykke flyttede til ham for at hjælpe ham med Undervisningen og selv blive undervist. Der forløb et Aar saa hurtigt, saa sorgfrit, saa stille og fredeligt. Skolelæreren var Enkemand uden Børn — i mig troede han at have fundet en Søn, og jeg glædede mig til at blive Arvtager af alle hans gode Egenskaber. Alt som Tiden nærmede sig, da jeg med hans Bistand kunde faa en Friplads paa et Seminarium, udmalede jeg mig den lyseste Fremtid som agtet Degn i en hyggelig Skole paa Landet og den store Glæde, det vilde blive for mine Forældre.

Da indtraadte der et Vendepunkt i mit Liv. Jeg havde en Søndag været en Fodtur til Kjøb-

staden og gik hen ad Aften tilbage til den en Mils Vej derfra beliggende Skole, da jeg blev indhentet af en Vogn, hvori der sad en meget fint klædt Herre. Jeg standsede, lettede paa min Hue og spurgte, om jeg maatte age med. Det maatte jeg gjærne, og Øjeblikket efter sad jeg da ved Siden af den fint klædte Herre. Ingen af os sagde et Ord et langt Stykke Vej; jeg sad og betragtede ham forskende og kom til den Slutning, at det maatte være en Handelsrejsende fra Kjøbenhavn, der holdt Foredrag for Provinskjøbmænd over de to store Prøvekasser, der laa bag i Vognen. Endelig vovede jeg at bryde Tavsheden med det indledende Spørgsmaal:

„Herren er vel fra Kjøbenhavn?"

Herren nikkede blot, og saa fulgte igjen en Pavse.

„Det er vel en stor By, Kjøbenhavn?" forsøgte jeg paa ny.

Han lod Blikket glide fra min Kasket til mine Sko, pustede en Mundfuld Cigarrøg ud og svarede op efter Røgen:

„Ja—a, den er jo ikke saa lille . . . men," tilføjede han lidt efter, i det han bortblæste den anden Røgsky, „det er rigtig nok ingen Ting mod Byer i Udlandet."

„Saa, Herren har altsaa været i Udlandet!" udbrød jeg beundrende. „Aa, fortæl mig lidt om andre Lande, det er saa morsomt."

Nu begyndte jeg nok at synes ham interessant, thi han drejede sig lidt om imod mig i Agestolen.

„Om jeg har været i Udlandet? Baade i Berlin, Wien og Paris — Paris, det er en By, kan De tro! . . . Vil De ryge en Cigar, unge Mand?"

Og saa vedblev han at fortælle om sine Rejser, og hvad han havde set og hørt i fremmede Lande, indtil han til sidst endte med at udtale sin Forundring over, „at et saa dannet, ungt Menneske som jeg endnu aldrig havde været i Hovedstaden."

„Ja, men nu skal jeg ogsaa derind," skyndte jeg mig at oplyse, „jeg skal nemlig læse til Skolelærerexamen."

„Skolelærerexamen!" udbrød den rejsende med et Smil, der ikke var fri for at være haanligt. „Hvad vil De med den?"

Jeg blev ganske forskrækket. Maalet for mine højeste Ønsker ringeagtet. „Det var da en meget nyttig Examen," mente jeg.

„Aa ja, for Folk, der ikke kan blive til noget ordentligt. Nej, det synes jeg ikke, De skulde. De, som er ung, opvakt og har Fremtiden for Dem, De skulde hellere se til at blive Handelsmand, komme i en Stilling, hvor De kunde tjene Penge."

Mine lærte Grundsætninger tro indvendte jeg alvorlig: „Men derpaa kommer det dog ikke an i Livet."

„Da gad jeg s'gu vidst, hvad det ellers kommer an paa!" raabte han.

Det gøs i mig; en indre Stemme sagde mig, at jeg talte med en Mand, der havde et beklageligt Fejlsyn paa Menneskets Livsopgave. Men Spørgsmaalet var det ikke saa lige en Sag at besvare, og for dog at sige noget gjorde jeg blot den Bemærkning: „Hvad staar der i den hellige Skrift?"

„Hm! — Ja, hvad staar der?" sagde han. „Har De læst om de gamle Patriarker, der roses i Skriften? De var hovedrige Folk alle sammen — om Fattigfolk tales der ikke, thi de havde ikke Midler til at udrette noget, der var værd at omtale."

„Men Kristus da?" indvendte jeg uden at ane, at den Mand, jeg talte med, maaske var Jøde. Han svarede heller ikke paa min Indvending. Efter et Øjebliks Betænkning pegede han ud over Landskabet.

„Se en Gang paa alle disse Hytter her!" sagde han. „Hvor kjedsommeligt, ørkesløst og tomt maa Livet ikke være for de Folk, der bor i dem. De ved ej, hvad det er at leve, ved ej, hvad skjønt og nydelsesværdigt der findes i Verden for dem, der har Evne og Sans til at søge og finde det. Mens de slider og slæber under en Kummer, der stiger med Alderdommen, samler hele deres Attraa sig i det eneste Haab, at de, naar de en Gang kreperer, maa slippe for at komme i det Helvede, som Præsten taler om."

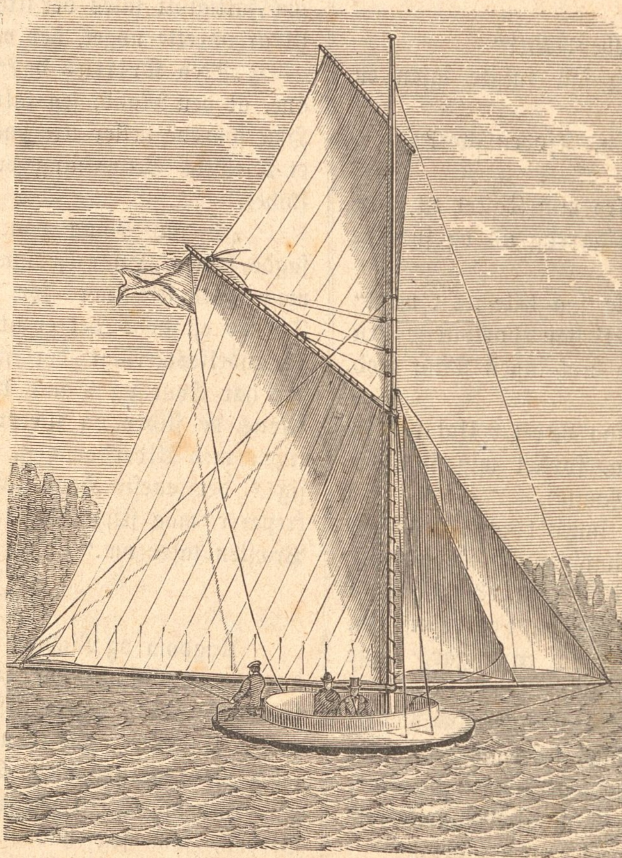
Ungdom og Visdom følges sjældent ad. Vare den gamle Mand, der første Gang udtalte disse bevingede Ord, havde tilføjet noget om, hvad han kaldte Ungdom. En søvnløs Nat fulgte paa Samtalen med den rejsende. Det var mig, som stod jeg ved Indgangen til en ny og bedre Verden, en Verden, som jeg havde læst om i adskillige Forfatteres Skrifter, en Verden, der stod saa højt over den, hvori jeg nu levede, en Verden, som jeg kunde komme ind i, naar jeg blot selv vilde. Og jeg vilde ind i den! For første Gang faldt det mig ind at finde Skolens Stuer mørke og smaa, Skolegjerningen dræbende kjedelig, den daglige Levemaade kneben, og at Læreren var en gammel vindtør Stakkel, der havde henlevet sine mange Aar uden egentlig at nyde Livet. Alle mine Omgivelser forekom mig saa fattige og ringe. Den rejsende havde sagt mig sit Navn tillige med Navnet paa det Hus, han rejste for. En halv Snes Dage efter min Samtale med ham satte jeg mig hemmelig til at skrive ham et Brev til, hvori jeg med den smukkeste Skrift og i de høfligste Udtryk bad ham skaffe mig

en Plads paa et Kontor eller Lager i Hovedstaden. Det blev besvaret efter faa Dages Forløb med et Tilbud, der var antageligt. Saa kom det ikke lette Skridt at aabenbare mit Forehavende for min Lærer og mine Forældre. Men hvad var der at sige til det? Unge Mennesker maa vælge, hvad de føler Lyst til, sagde min Lærer, og en Plads var mig jo sikret, trøstede mine Forældre sig med. En smuk Majmorgen tog jeg Afsked med mine kjære paa Dampskibet. Min Moders taarekvalte Stemme lyder endnu for mine Øren: „Lev vel, min elskede Dreng! Gid du aldrig maa fortryde, at du forlod dit Hjem, og husk al Tid paa, at Gud staar de hoffærdige imod, men de ydmyge giver han Naade."

(Fortsættes.)

Et cirkelrundt Skib.

Det højst ejendommelige, cirkelrunde Skib, som vi paa hosstaaende Billede fører frem for Læserne, er bygget efter en Tegning af den russiske Admiral Popoff, som har foræret det til en i St. Petersborg værende Klub for Lystsejlads.

Et cirkelrundt Lystfartøj.

Dette forunderlige Skib er 20 Fod tværs over Dækket fra den ene Side til den anden og stikker kun 6 Tommer dybt. Det er forsynet med en efter sin Størrelse usædvanlig høj Mast, da denne har en Højde af ikke mindre end 55 Fod; dets Sejl er ligeledes usædvanlig store, da Overfladen af dem er 1000 Kvadratfod. Skibet skal have vist sig meget bekvemt at manøvrere med, og det skal med Held have deltaget i flere Kapsejladser. Det holder sig meget stiv under Sejlene, skjønt disse, som nylig nævnt, har et usædvanlig stort Omfang. I det hele taget har det vist sig, at dette runde Skib ikke krænger nær saa meget som andre Skibe, der er bygget efter den almindelige Form.

Da Kongen af Sverige 1875 besøgte den russiske Kejser, krydsede denne Jagt omkring lige over for Petershoff-Paladset, og under Telegrafkommissionens Møde i St. Petersborg viste den ogsaa sin Dygtighed i Manøvrering, i det en Snes Medlemmer af Klubben for Lystsejlads krydsede omkring paa Newa-Floden i dette forholdsvis lille Skib.

Næsehornet.

Efter forskjellige Kilder ved E. T.

Næsehornet, som paa medfølgende Billede føres frem for Læserne, er næst efter Elefanten et af de største Landpattedyr og hører ligesom denne til Tykhuderne. Det har en meget plump, tyk og langstrakt Krop, der bæres af fire tykke, søjledannede Ben, som er saa korte, at Bugen næsten naar ned til Jorden. Den korte Hale ender med en Haardusk. Halsen er kort og tyk, Hovedet stort med to smaa Øjne, korte, opretstaaende Øren og en meget bred Snude, der er forsynet med 1 eller 2 Horn, hvorfra Navnet „Næsehorn" hidrører. Disse Horn er 2—2½ Fod lange, svagt krummede, kegledannede og spidse, men ikke hule som hos Oxerne. Legemet er dækket af en meget haard Hud, der næsten er en Tomme tyk og hist og her danner stærkt fremtrædende Folder, hvorved Dyret faar Udseende af at være dækket af Skjolde. Huden har i Almindelighed en mørke- eller lysebrun Farve og er næsten aldeles nøgen, i det den kun hist og her er forsynet med korte og stive Haar.

Man kjender 6 eller 7 forskjellige Arter Næsehorn, der har hjemme i det sydlige Asien, paa de indiske Øer samt i Afrika. Det indiske Næsehorn, der er fremstillet paa medfølgende Billede, har kun et Horn, medens de afrikanske Arter har to. De lever alle udelukkende af Planteføde og opholder sig især i vand- og skovrige Egne. Da deres Fordøjelse sker meget hurtig, kan de næsten al Tid æde, og tager daglig en forbavsende Mængde Næring til

sig. De lever enten parvis eller i smaa Flokke. Om Dagen holder de mest af at være i Ro og Fred paa Grund af den stærke Varme, og skjuler sig derfor enten i de tætte Skove eller mellem det høje Græs. Med Solens Nedgang forlader Næsehornet sit Leje og gaar ud for at æde og drikke. Det søger strax hen til Vandet, hvor det vælter sig omkring i Dyndet. Det faar paa denne Maade Huden

Det indiske Næsehorn.

dækket med et Lag Dynd, der tjener det som Værn mod Stik af Fluer, Bræmser og Myg. Disse smaa Dyr er en slem Plage for Næsehornet, som trods sin tykke Hud dog strax føler deres Stik. Da Dyndet hurtig falder af dets Krop, gjentager det Dyndbadet flere Gange om Natten, og forlader ogsaa en Gang midt paa Dagen sit Leje for at tage sig et saadant Bad. Næsehornet svømmer særdeles godt, og trods sit plumpe Udseende kan det dog løbe meget hurtig. Det har en fin Hørelse og

en skarp Lugt, Synet er derimod kun meget svagt udviklet. De afrikanske Arter Næsehorn har i „Oxehakkeren“, en Fugl, der er i Slægt med vor Stær, en Ven, der baade bøder paa dens svage Syn og værner dem mod deres værste Plageaander, Fluer, Bræmser og Myg. Denne Fugl ledsager al Tid Næsehornet og findes stadig i dens Nærhed. Den er meget aarvaagen og advarer ved sit Skrig Næsehornet mod enhver Fare, der nærmer sig. Oxehakkeren har hjemme i Afrika og lever udelukkende af Insekter, som den fanger paa Næsehornet, Elefanten og Flodhesten. Man kan tit se hele Flokke Oxehakkere paa disse Dyr, der rolig lader dem gaa omkring paa deres Legeme og pille Utøjet bort, som findes der i stor Mængde. De opsøger især Dyr, som har aabne Saar, da Fluerne i Mængde lokkes til disse, og de piller Bræmselarverne frem af Huden, hvor de har boret sig ind. Der hersker derfor et meget fortroligt Venskab mellem Oxehakkerne og de ovenfor nævnte Tykhuder.

Naar Næsehornets Hun skal føde, opsøger den et godt Skjul dybt inde i en eller anden tæt Skov. Her bringer den sin eneste Unge til Verden, der er et lille plumpt bygget Dyr, omtrent saa stor som en Hund. Ungen voxer meget hurtig og patter i henved to Aar hos Moderen, der viser den megen Kjærlighed og Omhu og med Raseri forsvarer den mod enhver Fjende.

Næsehornet er overalt Gjenstand for en meget ivrig Efterstræbelse fra Menneskets Side. Jagten paa det er forbunden med en ikke ringe Fare. Det ser vel ud til at være et meget godmodigt og dumt Dyr, men Skinnet bedrager. Næsehornet er tvært imod et ondskabsfuldt og vildt Dyr, som det al Tid er en farlig Sag at give sig i Kast med. Naar det overfaldes, bliver det aldeles rasende og styrter sig i fuldt Løb ind paa sin Fjende, som det søger at saare med sine Horn, der er et meget farligt og stærkt Vaaben.

Man jager Næsehornet paa forskjellig Maade. Jægeren søger at nærme sig det mod Vinden, for at det ikke ved Hjælp af sin skarpe Lugt skal opdage ham, indtil han er kommen det saa nær, at han er sikker paa at kunne sende det et dræbende Skud. Hvis det opdager ham, inden han har sendt det sit Skud, eller hvis han kun har saaret det let, styrter det sig rasende ind paa ham. Naar Jægeren vedligeholder sin Koldblodighed, kan han dog let undgaa dets Overfald; han kan nemlig ganske rolig lade det komme sig paa 12—15 Skridt nær og maa da pludselig springe til Siden. Det rasende Dyr vil da styrte forbi ham, og han kan saaledes faa Tid til enten at skjule sig et eller andet Sted eller at lade sin Bøsse igjen, hvis han atter vil optage Kampen med det. Jægerne skjuler sig som oftest tæt ved det Sted, hvor Næsehornet daglig plejer at tage sine Dyndbad, baade fordi de kan være sikre paa at træffe det der, og fordi Dyret glemmer sin sædvanlige Aarvaagenhed, medens det vælter sig omkring i Dyndet, saa at de kan faa Lejlighed til at sende det et sikkert og dræbende Skud. Undertiden opsøges det ogsaa om Dagen, naar det sover paa sit Leje, men det lykkes kun sjældent Jægeren at nærme sig det paa en passende Skudvidde, da den aarvaagne Oxehakker meget let opdager hans Nærværelse og vækker samt advarer det sovende Næsehorn ved sine Skrig. I Afrika dræber flere af de indfødte Stammer det enten ved Kastespyd eller Pile. I Indien jager man det ved Hjælp af Elefanter. Næsten alt af et dræbt Næsehorn bruges paa en eller anden Maade. Kjødet spises og er meget velsmagende hos enkelte Arter, Huden bruges paa forskjellig Maade, og af Hornene, der kan poleres meget smukt, laves der Bægere og Drikkekar, eller ogsaa bruges de til Haandgreb paa Sabler.

Den svenske Naturforsker Anderson, der ophold sig meget længe i Afrika, har givet følgende Skildring af en Jagt paa Næsehornet: „Jeg havde en Dag skjult mig i en Grube tæt ved en stor Sump for at gjøre Jagt paa Næsehornene, og efter kort Tids Forløb var jeg ogsaa saa heldig at faa Øje paa en lille Hjord af disse Dyr. De nærmede sig deres sædvanlige Badested, Sumpen, med den største Forsigtighed og standsede næsten hvert Øjeblik, som om de havde Mistanke om, at der var Fare paa Færde. Da de var for langt borte til, at jeg kunde sende et af dem et sikkert Skud, steg jeg op af Gruben for at nærme mig dem, men de fik strax Øje paa mig, flygtede bort og adspredte sig. Medens jeg saa mig om efter et andet Skjul, opdagede jeg pludselig et meget stort, hvidt Næsehorn, der stak sit Hoved frem gjennem nogle lave Buske tæt foran mig og stirrede paa mig med et vildt Blik. Da den var mig saa nær og tillige indtog en heldig Stilling, vilde jeg ikke lade en saa god Lejlighed gaa unyttet bort, men sendte det strax et Skud. Jeg traf det godt, og uagtet Dyret ikke strax styrtede, troede jeg dog, at det ikke ret længe vilde overleve sit Saar. Jeg ladede strax min Riffel igjen, og næppe var dette gjort, før jeg saa et andet Næsehorn, der i fuldt Løb kom ilende for at bade sig i Sumpen. Da det indtog en saadan Stilling, at der ingen Mulighed var for at dræbe det med et Skud, vilde jeg dog i det mindste gjøre det udygtig til Kamp og saarede det derfor i et af Bagbenene med en Kugle. Smerten i Saaret gjorde Dyret aldeles rasende; det styrtede ind paa mig og havde sikkert løbet mig over Ende, hvis jeg ikke hurtig var sprungen til Side. Jeg sendte det strax et andet Skud uden at ramme det. Jeg havde gjærne gjort

en Ende paa Dyrets Lidelser ved et nyt Skud, men jeg turde ikke følge efter det, da jeg af Erfaring vidste, hvor farligt det er at forfølge et saaret Dyr, saa længe dette endnu er i Stand til at kunne røre sig. Jeg vendte mig derfor mod det saarede hvide Næsehorn, som jeg snart fandt liggende død paa Jorden. Efter at have taget dette i Øjesyn, vendte jeg atter tilbage til min Grube, men inden jeg havde naaet denne, stillede pludselig det andet Næsehorn sig i Vejen for mig. Da det atter indtog en uheldig Stilling for et Skud, søgte jeg at jage det bort ved at kaste en stor Sten paa det. Dyret styrtede nu atter ind paa mig med sænket Hoved; der var ingen Tid til at fyre, og før jeg kunde flygte eller springe til Side var det inde paa mig og kastede mig til Jorden med et saa heftigt Stød, at mit Krudthorn, min Kuglepung, min Riffel og min Hue blev slyngede langt bort. Det var just det heftige Stød, der reddede mig, thi Dyret tabte selv Ligevægten og styrtede til Jorden med en saadan Kraft, at Snuden ved Faldet blev boret helt ned i Jorden. Jeg søgte at nærme mig dets Bagben, men Dyret slog rasende om sig, kastede mig atter til Jorden og rev Kjødet op paa mit højre Ben lige fra Foden til Knæet. Da jeg tillige paa samme Tid fik et stærkt Slag paa Skulderen af en af dets Forfødder, tabte jeg aldeles Bevidstheden. Efter nogen Tid kom jeg atter til mig selv igjen. Dyret var imidlertid død, og en Del af dets svære Krop laa oven paa mig. Jeg gjorde mig med megen Møje fri for denne Byrde, og da min Tjener nu kom til mig, blev jeg forbunden af ham, men det varede flere Uger, inden mine Saar var aldeles helbredte."

I den forhistoriske Tid fandtes der et langt større Antal Arter af Næsehorn end nu, og disse havde tillige en meget større Udbredelseskreds end i vore Dage. Man har fundet Knokkellevninger af disse Dyr i stor Mængde i Siberien samt desuden ogsaa i Rusland, Polen, Tyskland, England og Frankrig. I ingen af disse Lande findes der nu Næsehorn. Dette Dyrs Udbredelseskreds er, som før nævnt, indskrænket til Indien, nogle af de indiske Øer samt den mellemste og sydlige Del af Afrika.

Dyrplageri.

Nu da Foraaret nærmer sig, og det altsaa snart kan blive ved den Tid, da vore Husdyr skal paa Græs, kommer jeg til at tænke paa den Maade, vor gode Husven, Koen, bliver behandlet paa herude i Vestjylland og maaske ogsaa andre Steder. Det er nemlig ikke Skik her, at Koen, naar den skal paa Græs, faar Klaptræer paa, nej, Tøjrerebet bliver bundet om dens Horn, og for bedre at holde den bunden, navnlig i Bissevejr, bliver der lagt en Rendeløkke omkring dens ene Øre. Dette fortjener næppe et mindre skaansomt Navn end Dyrplageri. Thi nu gaar den stakkels Ko, der ofte kan være sin Ejermands bedste Hjælpekilde, hele Sommeren og slæber med det tunge Tøjr, hvorved Huden skrabes af Øret, saa dette kommer til at sidde i blodigt Kjød, og jeg har mange Gange set Blodet dryppe derfra. Navnlig maa det foraarsage Dyret store Smerter, naar dette paa Vejen fra eller til Stalden bliver sammenkoblet med andre Køer, der, selv om de maa døje samme Skæbne, dog ikke undlader at slaa om sig med Hovedet for at holde Fluerne borte. Da jeg en Gang saa en Ko, hvis Øre var halvt gjennemskaaret af Rebet, sagde jeg til Ejermanden, at det var Synd, som han gjorde mod Dyret; men han lo blot og svarede, at det hændtes ikke saa sjældent, at de rev Øret helt af.

Dette Dyrplageri bliver næsten dobbelt skammeligt derved, at det saa uhyre let kan afvendes. Blot man, i Stedet for at binde Koen Rebet om Hornene, vilde anskaffe sig et Par Klaptræer, som enhver jo selv kan lave sig; derved vil man tillige faa en nyttig Anvendelse af en Vinteraften, og Hovedlavreb til et Par Øre bliver da omtrent hele Extraudgiften. Det skulde glæde mig meget, dersom nærværende Linjer ved at optages i „Husvennen", kunde hjælpe til at skaffe de stakkels Dyr nogen Lindring.

En Ven af vore Husdyr.

Almennyttigt.

Frugttrædyrkning.

Det er en Fornøjelse at se, hvor mange unge Frugttræer der i de senere Aar bliver plantede i smaa som i store Haver, og dertil bidrager meget, at Træerne er blevne billigere; men endnu høres ofte det Spørgsmaal: Hvilke Sorter skal vi kjøbe? Der anbefales saa mange, og vi ved ikke, hvilke der er de bedste. Jeg skal fortælle, hvorledes det gik til i Frankrig, hvor Handelsgartnerne udbød hundredevis forskjellige Roser til Salg. Man opfordrede Haveejere til at indsende hver sin Liste over de Roser, de holdt mest af. Et Uddrag af disse Lister viste, hvilke Sorter der fik flest Stemmer for sig; la France fik f. Ex. 79 Stemmer, Baronne de Rothschild 76 o. s. v. Skal vi Frugttrædyrkere nu ikke enes om en lignende Stemmegivning; skrive Navnene paa de Æble- og Pæresorter, som vi sætter Pris paa, baade fordi de trives, bærer godt hvert Aar og bærer Frugt, hvis Smag, Størrelse, Holdbarhed m. m. gjør den yndet og let afsættelig. Dersom man vil vise mig den Tillid og sende mig, under nedenstaaende Adresse, hver sin Liste, hvori Navnene helst maa være opsatte i den Orden, som Sorterne anses for gode — saa skal jeg, med andre Pomologers velvillige Hjælp, forsøge efter Stemmeflerhed at opsætte og bekjendtgjøre en Liste paa de Sorter Æbler og Pærer, som maatte anses for mest anbefalede til almindelig Dyrkning. Det vil næppe være til Skade, om der paa Listen kommer til at findes 20—30 Sorter, thi da de bedste kommer øverst, vil det staa enhver frit for at gaa saa langt ned i Listen, som han finder for godt.

Efter de Erfaringer, som hidtil er gjort i Haven ved Hofmansgave, kan følgende Sorter anbefales:

Æbler:

Flaskeæble, Cox Pomona, Engelsk Vinter Guldpearmain, Graasten, Cellini, Hvid Astrakan, Kesvick Codlin, Rød Astrakan, Hawthornden, Alexander, Slesvigsk Jordbæræble, Faaremule, Danziger Kantæble, Borowisky, Reine des Reinettes, Scarlet Pearmain, Cox orange, Ribston Pippin, Blenheim Pippin, Åkeræble, Kafvelåsæble, Maglemer Stribæble.

Til Espalier: Kongelig Kortstilk, Rød Pigeon, Hvid Vintercalville, Mannington Pearmain.

Pærer:

Louise bonne, Graapære, Beurré Goubault, Williams bon Chretieu, Eywood, Beurré d'Amanlis, Moltkes Pære, Ahlmanns Pære, Dobbelt Philip, Høst-Bergamotte, Esperns Herrepære, Clara Frijs.

Til Espalier: Beurré blanc, Beurré Dìel, Napoleon, Duchesse d'Angouleme, Soldat laboureur, Líegels Vintersmørpære, Nelis Vinterpære, Nouveau Poìteau.

Dersom der først igjennem Erfaringer fra Landets forskjellige Egne er tilvejebragt et Udvalg af de Æble- og Pæresorter, som man anser for de heldigste til almindelig Dyrkning, saa vil en Beskrivelse over de enkelte Sorters Egenskaber næppe længe udeblive, og en saadan vil sikkert bidrage meget til den gode Sags Fremme.

Hofmansgave pr. Odense i Marts 1881.

N. E. Hofman (Bang).

Om Dværgfrugttræer.

Ved velvillig Imødekommen af Forfatteren, Hr. Etatsraad N. E. Hofman (Bang) til Hofmansgave, ser Udgiveren sig i Stand til at tilbyde alle de af „Husvennen"s Holdere, der i dette Foraar vil kjøbe den interessante og lærerige lille Bog

Vejledning til Behandling af Dværg- Æble- og Pæretræer

for 40 Øre. Bogen (hvis Bogladepris er 60 Øre) indeholder 56 Træsnit og er af virkelig Interesse for enhver Havedyrker, ikke mindst for Ejere af Smaahaver, hvorfor det paa det bedste anbefales enhver Landboer, der har Have, at benytte den nævnte for „Husvennen"s Holdere nedsatte Pris for at komme i Besiddelse af den smukke og nyttige lille Bog.

N. C. Roms Forlagsforretning,
Kjøbenhavn. V.

Smaating.

Et amerikansk Blad fortæller om en Mand, som var rejst til Syden for at aabne en Juvelerbutik: „Hans hele Kapital bestod i — et Brækjærn."

Ikke raadvild. „Men, min gode Mand," sagde en til en haltende Betler, „han hinkede jo i Gaar paa det venstre Ben, og i Dag hinker han paa det højre?" — „Ja, gode Herre, saa svag som jeg er, kan man ikke holde ud, al Tid at hinke paa det samme Ben."

Det kommer af Brugen. En Snyltegjæst beklagede sig en Gang over, at hans Bakkenbarter blev graa førend hans Hovedhaar. „Det kommer deraf," bemærkede en tilstedeværende, „at De bruger Deres Kjæber saa meget og Deres Hoved saa lidt."

Ikke uden Aarsag. „De ser jo ganske godt ud," sagde en Mand til en Markarbejder, der forhen havde været mager og elendig. „Ja, Herre," lød Svaret, „jeg har ogsaa været tre Maaneder i — Tugthuset."

Billedgaade.

1 u S \ M 1

E h

Firkantet Nød. Af 6 E, 2 A, 2 D, 2 L, 2 R, 1 H og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første jages saa vide om Land;
det andet: en gammel og anset Stand;
det tredje en Bolig for Smaafolk mon være;
det fjerde skal gode Sæder lære.

A. & L.

Opløsninger fra Nr. 27.

paa den geografiske Gaade:

N a k s k o **v**
A m e r i k **a**
P i e m o n **t**
O d e n s **e**
L ø g s t ø **r**
E s c o r i a **l**
O h i **o**
N e g r **o**

paa Stavelsegaaden: Varsko.

paa den firkantede Nød:

A K S E
K L O V
S O D A
E V A N

Brevvexling.

J. P. K. og S. P. K. Oplysning om Grunden til, at De først har modtaget „Husvennen" om Mandagen, kan Udgiveren ikke give. Bladet sendes fra Kjøbenhavn nøjagtig hver Torsdag med Aftentoget, og kan under almindelige Forhold i Løbet af Fredag være i alle Landets Postkontorer. Forsinkelserne i Aar maa vistnok nærmest søges i Istransporten og Togstandsninger. Naar Postabonnenterne flere Gange modtager Bladet forsinket, og Henvendelse til Posten ikke frugter (**men først da**) bedes Klage sendt Udgiveren med Oplysning om, hvilket Postkontor Bladet er bestilt paa. Saa skal nok Grunden til Smøleriet blive klaret.

K. B. J. i H. Tak for Brevet og Meddelelserne. Yderlig indhentede Oplysninger om de udskregne „Edisons Spiraler" eller „Elektriske Ørespiraler" viser, at det er ren skjær Humbug. Blandt andet kan meddeles, at „Ugeskr. f. Læger" har søgt Oplysning om disse Apparaters Værdi hos Professor Nyrop, og denne har, foruden selv at undersøge dem, formaaet Professor C. Holten til at underkaste dem en Undersøgelse. Resultatet foreligger i to Erklæringer fra de nævnte Mænd, hvorefter de paagjældende Apparater, der i Avertissementerne angives at være „forelagte de medicinske Fakulteter i Filadelfia, New-York, London, Paris, Wien og Berlin" og at være „enstemmig roste og anbefalede af samtlige Læger", er et i helbredende Henseende aldeles uvirksomt Legetøj, som har en Værdi af 50 Øre, men betales med 10 Kr.

„Vil De ikke i „Husvennen" give Oplysning om, hvordan man skal behandle tynde Træplader saaledes, at disse kan bøjes uden at knække, samt beholde den Form, de under Bøjningen har faaet."

N. C.

Dette kan let ske ved at væde den tynde Træplade med Vand paa den ene Side og varme den over Ilden paa den anden. Pladen slaar sig da krum til den opvarmede Side, og vil beholde sin Krumning temmelig uforandret, naar den fastspændes i denne Stilling, indtil den er fuldstændig tør.

„Husvennens Ven i Th." De enkelte Holdere, som ikke har haft Lejlighed til at faa Julepræmien „Fra Jylland", vil endnu kunne faa Bogen ved Henvendelse til Expeditionen.

M. C. N. Ts. Kan desværre intet tilfredsstillende Svar give paa Spørgsmaalet.

„En Noddeknækker." De har Ret; det er en Fejl, naar der i Opløsningen paa den firkantede Nød i Nr. 24 staar Tæve i Stedet for Tæge, ligesom der ogsaa i selve Gaaden skulde staa ikke 1 V men 2 V. (Fejlen er for øvrigt rettet i en Del Exemplarer.)

Fr. i L. Forbindtligst Tak! Skal blive anvendt snarest.

J. H. M. Bendix Hansens Skuespil naaede ikke at blive udgivne.

Trykt hos J. L. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

8. Aargang. Nr. 29.

Søndagen den 17. April 1881.

Povl Sundby.

Fortælling af Janus Ridder.

(Fortsat.)

Grosserer Müllers Kontor og Lager laa i en af Hovedstadens nyere Gader. Firmaets rejsende, Wagner hed han, indførte mig i de store Lokaler og anviste mig min Beskjæftigelse. Min Fritid var rigelig afmaalt, og jeg benyttede den først til at se mig om i den store, prægtige By, og navnlig til at besøge dens Kunstsamlinger og Musæer, dernæst til at læse fremmede Sprog og alt, hvad der kunde tjene mig til Nytte i min Stilling. Saaledes forløb et Aar, uden at jeg kunde sige at have oplevet noget, der var synderligt bedre, end hvad tidligere Tider havde bragt mig.

Den første i en Maaned fik jeg forhøjet Lønning og Ros for min Flid og Lyst til Arbejdet. Samme Dag bad jeg Chefens Søn, der bestyrede Kontorforretningerne, om Tilladelse til at forlade Kontoret i nogle Timer.

„Skal De ud at more Dem?" spurgte han.

„Nej, jeg gaar til Alters."

„Død og Pine!" udbrød han, „saa De gaar til Alters? Naa, ja — derfor kan De s'gu godt more Dem!"

Blodet for mig op i Kinderne.

„Men Hr. Müller dog," sagde jeg, „ved De, hvad det er, De taler om?"

„Gu' gjør jeg saa; jeg taler om det latterligste Komediespil, der er til — denne Gaaen til Alters, som der ikke er Fornuft skabt i — naa, det skal der vel heller ikke være!"

„Mener De da virkelig . . .?"

„Jeg mener, hvad ethvert fornuftigt og oplyst Menneske mener om den Slags Ting i vore Dage. Sig mig, læser De aldrig andet end Bibel?"

„Jo—o, jeg gjør."

„For ellers vil jeg f. Ex. anbefale Dem at læse „Common sense" af Payne. Den burde alle unge Mennesker læse to Gange — saa fik de Øjnene op for Religionens Daarskaber, og saa svarer jeg for, at de ikke brød dem om at gaa til Alters — at sige, naar de for øvrigt havde sund Menneskeforstand."

Da jeg kom ud paa Gaden og gik hen imod Holmens Kirke, havde der rejst sig en Kamp i mit Indre. Denne Bog, som Müller talte om? — Nej, jeg vilde aldrig læse den! . . . Men hvad stod der da i den? „Læste De den to Gange, saa svarer jeg for, at De ikke brød dem om at gaa til Alters." Hvorfor ikke? . . .

Jeg stod ved Indgangen til Kirken, hvor jeg saa Folk langsomt og alvorligt gaa ind. Nej, jeg burde ikke gaa med, naar jeg ikke var enig med mig selv.

Næsten listende traadte jeg op i en Boghandel og spurgte efter den slemme Bog. Man leverede mig den med den ligegyldigste Mine af Verden, medens jeg befandt mig til Mode, som var jeg Adam, der blev budt Frugten af Kundskabets Træ.

„Fire Mark og otte!" lød det over Disken. Mekanisk betalte jeg, og mekanisk gik jeg hjem, slængte Bogen hen i en Krog, besluttet paa ikke at læse den. Men var der da noget ondt i blot at læse den? Nej — jo — nej, det var der ikke!

Halvt glad ved den sidste Erkjendelse greb jeg Bogen og slugte dens Indhold med feberagtig Spænding. Det var noget nyt og tillokkende, det gav Tanken Frihed til at veje for og imod, hvad jeg tidligere havde taget som given urokkelig Sandhed. Jeg bladede tilbage i Bogen og lod mig rive med af dens Angreb paa Bibelens Troværdighed

og Dogmernes Rimelighed. At jeg ikke selv for længe siden havde tænkt paa det! Det var næsten med Undseelse, at jeg tænkte tilbage paa min barnagtige Forestilling om alt det, jeg havde lært i Skolen og af min uoplyste Moder.

Som jeg var bleven et ganske andet Menneske traadte jeg med en vis Fripostighed op paa Kontoret, hvor Müller modtog mig med et: „Naa, hvordan smagte det?"

„De maa ikke tro, at jeg var i Kirken."

„Nej, det kunde jeg nok begribe. Apropos: Kom op til mig i Aften Klokken ti, saa gaar vi ud at se paa Beriderne."

„Men saa er jo Forestillingen forbi."

„Hvem bryder sig om Forestillingen! Vi skal have en rigtig gemytlig Aften. — Kommer De saa?"

Jeg lovede det med Fornøjelse.

Cirkus bragede af Klap og Bravoraab, da fire alfelette Danserinder paa Ryggen af deres Heste forlod Manegen under en Regn af Buketter. Folkemassen fortyndedes paa Bænkene, indtil omsider kun enkelte unge Herrer hist og her gik andre Veje og forsvandt gjennem andre Døre end Tilskuernes Mængde. Blandt disse enkelte var Müller og jeg. Han ledte mig ind gjennem en hemmelighedsfuld Dør, der førte ind til et svagt oplyst Kammer. Der inde befandt sig, midt i et malerisk Virvar af Kostume- og Toiletgjenstande, de fire Beridersker, hvis Antal et stort Spejl paa Væggen fordoblede. De var ved at klæde sig paa igjen, da Müller, hvis Modtagelse røbede Bekjendtskab, sagde dem et Par sagte Ord paa et fremmed Sprog. Saa tog de blot Kaaber og Hatte paa og fulgte ham, medens jeg med en blandet Følelse af Undseelse og Spænding fulgte efter. Vi gik til Müllers Hjem, og jeg fandt her hans ene Værelse pragtfuldt dekoreret med Blomster og Grønt, Stolene var stillede op til Væggen, Bordet var sat hen under de tæt sammentrukne Vinduesgardiner og bar en stor Kage og Frugtskaal, omgiven af otte Champagneglas.

„Bravo!" raabte en tredje Herre, i det han Øjeblikket efter os traadte ind i det duftende Værelse, „det er Fanden tage mig nydeligt, Müller!" Den ankomne, en ung, smuk Mand, øjensynlig kun lidt over tyve Aar, var i Husarofficers Uniform og blev præsenteret som Greve X. Efter ham kom en høj, spinkel Yngling — „Studiosus medicinæ Holm" — præsenterede Müller.

Vi blev nu alle sammen forestillede for de fire Damer, Champagneglassene blev fyldte og tømte under Latter og Skjæmt; saa greb Studenten en gammel Violin, der hang paa Væggen, og spillede op til den vildeste Dans . . .

Hvorledes Natten egentlig endte, stod mig den næste Morgen ikke klart. Jeg vidste kun, at nu havde jeg nok begyndt paa den Nydelse af Livet, som den rejsende havde talt om hin Aften paa Landevejen.

Siden den omtalte Nat havde jeg to Omgangsvenner mere. Den unge Greve og Student Holm søgte mig nogle Dage efter paa min Bopæl, vi gjorde nogle Udflugter sammen, og jeg kom senere i Huset hos Holms Fader, en Mand, der førte Titel af Etatsraad. Etatsraad Holm var Enkemand og havde, foruden Sønnen, en Datter ved Navn Marie, en nysselig Blondine paa omkring sytten Aar. En Aften fik jeg den Ære at ledsage hende i det kongelige Theater. Jeg nægter ikke, at det var med en selvbehagelig Følelse, at jeg tog Plads ved hendes Side i Theaterlogen; men denne Følelse forsvandt for en ganske anden, efterhaanden som vi talte sammen. Der var noget saa naturlig smukt og elskværdigt ved den Maade, hun talte paa. Og saa var hun saa yndig! Hendes blonde Lokker bølgede ned over det blaa Kjolelív, der henrivende smagfuldt fremhævede hendes slanke, bløde og bøjelige Figur . . . Tæppet gik op: Det var Hostrups „Eventyr paa Fodrejsen", der blev spillet. Da Tæppet gik ned for første Akt, fortsatte vi vor Samtale, der blev mere og mere livlig. Jeg havde ikke tiltroet mig saa megen Evne til at „konversere", som jeg den Aften var i Besiddelse af; havde vi begyndt vor Samtale, fordi vi syntes, der burde siges noget, saa blev det i Samtalens Løb til en gjensidig Lyst til at meddele hinanden vore smaa Indfald. I anden Mellemakt forlod jeg min Dame for at hente en Forfriskning til hende. Paa Gangen fik jeg et Slag paa Skulderen, jeg vendte mig om og saa en Soldat, der lo over hele Ansigtet. Det varede nogle Øjeblikke, inden jeg kjendte, at det var Hans, min Barndomsven hjemme fra, og det er rimeligt, at mit Ansigt slet ikke udtrykte behagelig Overraskelse. I det jeg temmelig koldt bød ham Haanden til Gjenhilsen og vilde gaa ind paa min Plads, begyndte han at spørge, om jeg ogsaa morede mig.

„Ja—a, Phister er jo udmærket god," svarede jeg lidt overlegent.

„Ham, Skriverhans, mener du?" sagde Soldaten. „Men hør, ved du, hvad jeg har opdaget?"

„Naa!"

„At der sidder en med en Bog nede i et Hul foran Skuespillerne og læser op alt, hvad de skal sige — det kan tydelig ses oppe fra de øverste

Pladser," fortalte han med en polisk Mine, som havde han afsløret hele Kunstens Hemmelighed.

Jeg drejede mig rundt paa Hælen, henkastede et „Farvel" over Skulderen og sad strax efter hos det Væsen, der optog hele min Tanke.

Efter Tæppets Fald for tredje Akt, spaserede hun og jeg sammen gjennem Mængden paa Gangen. Det var to lykkelige, sorgløse, unge Verdensbørn, der gik — smukke begge to, om jeg tør sige det. Bekjendte af hende og Bekjendte af mig hilste os, af og til standsede vi og vexlede nogle Ord med denne eller hin. Saa kom sidste Akt, og da den var forbi, kom en lang, dejlig Spaseretur ud til hendes Hjem paa Østerbro. Det var en mild, stjærneklar Aften midt i Vaaren. Vi gik langsomt og talte sagte men levende. Hvad vi da talte om? Hvor ved jeg det! Der var, som jeg før sagde, en gjensidig Lyst hos os til at meddele os for hinanden, Samtalens Stof var det underordnede, vi talte, fordi vi ikke kunde andet. Da jeg — o, alt for snart — maatte sige hende Godnat ved Etatsraadens Dør, var det maaske med mindre fin Takt end med hjærtelig Mening, at jeg tilføjede: „Tak for i Aften, Frøken Holm! De er den interessanteste Dame, jeg i mit Liv har talt med."

Der var forløbet halvandet Aar siden dette mit første Sammentræf med Marie Holm. I den Tid var min agtede Principal og min elskede Fader gaaede bort fra denne Verden, den første efterladende sig en lykkelig Søn, der overtog det store Handelshus, og den sidste efterladende sig en sørgende Enke, der nu skulde arbejde ene for Livets Ophold.

Da jeg efter Begravelsen tog Afsked med min Moder, maatte jeg love at sende hende nogle Penge til at dække en Gjæld, der var løbet paa under min Faders Sygdom. Jeg spurgte da den unge Müller om Lønningstillæg. Det var noget tidlig at tale derom, syntes han, men i Betragtning af min Paalidelighed i Forretningssager, havde hans salig Fader bedet ham, foreløbig at give mig et „Gratiale" af to Hundrede Rigsdaler, og disse to Hundrede Rigsdaler — sagde Müller — kunde jeg efter Terminen hæve, naar jeg ønskede det.

En Følelse af Stolthed og Glæde opfyldte mig ved Tanken om, at jeg saaledes blev i Stand til at sende min Moder en meget rundelig Sum. Hvilken betydelig Hjælp vilde ikke blot hundrede Daler være for hende! Og med hvilken Anerkjendelse vilde ikke Omegnens Folk omtale hendes Søn!

Terminen var overstaaet — vi var midt i Sommerens Varme. Den første Juli, en Søndag, var det Student Holms Fødselsdag, i hvilken Anledning han havde indbudt fire gode Venner til at besøge ham i Etatsraadens Sommerlejlighed i Ordrup. Blandt de fire Venner var jeg. Netop som jeg stod i Begreb med at gaa fra mit Hjem, holdt Müller i sin Gig udenfor Gadedøren.

„De kjører vel med, Sundby?" spurgte han muntert — „jeg vil da ogsaa ud at hilse paa Etatsraadens i Dag."

„Sig mig," spurgte han, da vi paa det lette Kjøretøj rullede hen ad Farimagsvejen, „sig mig: tror De, at Frøken Holm er hjemme i Eftermiddag?"

„Hvorfor?" gjenspurgte jeg, lidt drillende.

„Aa, for . . . ikke for noget," svarede Müller, i det han slog et Knald med Pisken, der bragte Hesten til at sætte afsted i strakt Karriere.

(Sluttes.)

Danske Træskærerarbejder.

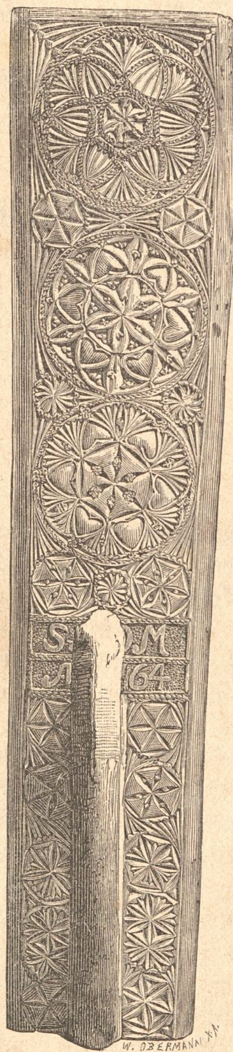
Af Bernhard Olsen.

„Det finere Træarbejde er mindre godt og røber i Udskæringen en holdningsløs Retning i Naturstil med mindre vel udførte Blade og desl. Noget saa vakkert som vore udskaarne Træarbejder i den svenske Stil, træffer man ikke fra Danmark.
„Aftonbladets" Anmeldelse om danske Træskærerarbejder."

Husflidsselskabet har i denne Tid udsendt et litograferet Blad, som indeholder Tegninger efter „svenske Gjenstande i Almuestil." Originalerne er indkjøbte i Stockholm og forfærdigede der af Frøken Selma Gjøbel, som har taget saa levende Del i Gjenoplivelsen af den svenske Husflidskunst. Den er fremkaldt ved Dr. Hazelius skandinaviske Museum og ført videre af Selskabet „Haandarbejdets Venner." Frøken Gjøbel er selv en dygtig Træsnitter og forestaar denne Afdeling af Virksomheden. Hun ledede ogsaa den smukke Udstilling, Selskabet havde i Paris 1878, og som blev saa meget paaskjønnet og hædersbelønnet. Naar de afbildede Ting kaldes „svenske," kan det for saa vidt forsvares, som de er skaarne og kjøbte i Stockholm, men Originalernes Stil er ikke udelukkende svensk, men nordisk og findes overalt i vort Land fra Bornholm til Vendsyssel. Den er ogsaa norsk og skaansk, og der er derfor stor Sandsynlighed for, at den tillige er svensk. Da det mulig ogsaa kan interessere Læsere af „Husvennen" at se Prøver paa vort eget Træskæreri, saaledes som det er blevet drevet af Bønder, har jeg samlet en Del forskjellige Sager, som til Dels var udstillede paa Kunst- og Industriudstillingen i Kjøbenhavn i 1879, og meddeler i Dag Billeder af dem her i Bladet.

Vort Træskæreri har ikke ført saa langt og uafbrudt et Liv som det norske. Dettes Stil viser i Følge Professor Dietrichsons Mening tilbage til

den hedenske Smag parret med den romanske, der kom til Norden med Kristendommen, og som i de sydlige Kulturlande herskede, indtil Korstogene bragte Spidsbuen hjem fra Østerland og derved skabte den gothiske Stil, der hos os levede i fuld Kraft til Reformationen. Medens Danmark fulgte jævnt med den almindelige Kulturudvikling, blev Norge staaende ved den romanske Stil og uddannede denne i Træbygnings- og Træskærerkunsten til en virkelig national og ejendommelig Stil, der rodfæstede sig i Folket og gav dets kunstneriske Evner en sær kraftig Retning og Styrke i Udviklingen. Da Renaissancen, som fødtes i Italien i Slutningen af det 15de Aarhundrede, brød ind over Mellemevropa og traadte i Gothikens Sted, var Handel og Samkvem saa udviklet og den ny Retnings Livskraft saa stor, at Norge fulgte med og optog dens Former, uden dog ganske at slippe Fædrenes Smag, og saaledes er det bleven ved indtil vore Dage, da denne Husflidskunst, der oprindelig trivedes indenfor Hjemmets Vægge og kun øvedes paa hjemlige Brugsgjenstande, ved sin Fremkomst paa de store Verdensudstillinger, hvor den gjorde velfortjent Lykke, er bleven til en Kunstindustri, der er andre Krav og Udviklingslove undergiven. Ifølge Dietrichsons Mening er den ved disse forandrede Forhold kommen i Tilbagegang, ikke i Haandfærdigheden men i Stilen, fordi den hjemlige Maner har maattet lempe sig efter de mange moderne Brugsgjenstande, den nu skal anvendes paa og derved fristes til at optage ufordøjede moderne Elementer, der tager sig ud i den gamle, enfoldige Stil som ny Lapper paa de gamle Klædebon.

Nr. 1. En Mangletræ.

Vi har som sagt ikke nogen national Almue- eller rettere Folkestil. Den samme Smag, som har vedbleven at leve i Norge har ogsaa i sin Tid været hos os, thi fra Syden gaar Udviklingen mod Norden, men den er forsvunden med dens Livskilde, som gav den Næring i Norge ligesom i Svejts, nemlig Træarkitekturen. Da Træhusene paa Landet forsvandt med Kristian den tredjes Dage, og Bindingsværket med lerklinede Vægge traadte i Steden, da spinklere Stolper kom i Steden for de svære Tømmerstokke, svandt Lysten bort til at smykke Huset med det gamle taknemlige Materiale. Den blev ved at leve i Kjøbstædernes flere Lofter høje Bindingsværk, hvis Knægte, Bjælker, Remstykker og Dørpartier som Minder om gamle Dage vedblev at være Gjenstand for Udsmykning, men dette er Haandværksbilledskæring og kommer ikke vort Emne ved. Fattigdom og Nød, moralsk Nedtrykthed gjorde Resten, og der skal næppe fra det syttende Aarhundrede kunne fremskaffes Prøver af dansk Husflidskunst i Træskærerfaget. Hvad der er levnet af huslige Brugsgjenstande er i Almindelighed meget bart og tomt, højst forsynet med et Aarstal, Snitterens Navn, Husets Bomærke eller med en indskaaren Sentens ofteſt af højst sørgeligt og misan-

Nr. 2. En Banketærskel.

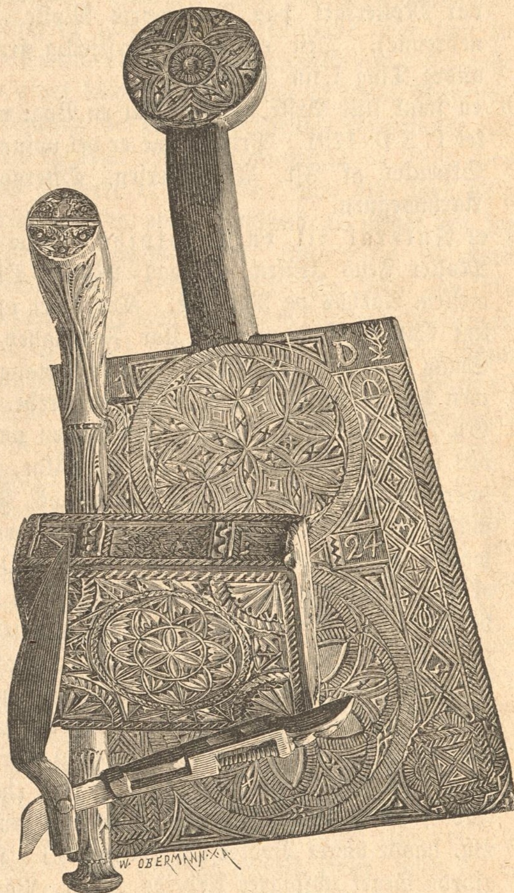
tropisk Indhold*). Hen imod Midten af forrige Aarhundrede fremkommer imidlertid i Bondens Hus betydelige Mængder af Brugsgjenstande, smykkede med indskaarne Prydelser. De viser sig udelukkende paa Ting, som oftest kommer i Kvindehaand, f. Ex. Manglesjæle, Vævespjeld, Gnidebrætter**), Vindepinde, Skætteknive, Syskrin, Naalehuse, Mælkepinde, Vandøser, Aag, Banketærskler, o. s. v. og disse Gjenstande er ofte forsynede med Forbogstaverne i et kvindeligt Navn. Det er Kjærestegaver enten overrakte som Indledning til Frieriet, eller naar Talen er om udskaarne Stole, Vugger eller lignende paa et noget senere Stadium af Forholdet. I de dannede Kredse, som kunde læse og skrive, gjør Kjærligheden sine Ofre til Digtere; hvor disse Udtryksmidler savnes, bliver de til Kunstnere i det Smaa.

Man kunde fristes til at tro, at det Træskæreri, af hvilket vi i Dag giver Billeder, havde sin Oprindelse af Gothiken; thi dets Ornamenter er, lige som denne Stils, byggede paa Lineal og Passer, og paa de Sammensætninger som disse Redskaber kan frembringe. Det er dog næppe Tilfældet, thi der er for stor en Mellemtid. Dietrichson bemærker i sin Bog om den norske Træskærerkunst, at den indskaarne Maner ogsaa fremkommer i Norge, og regner den der til Kunstens Forfaldstid, thi han betragter det ophævede Arbejde som det ypperste.

Nr. 3. En Bøsse.

Jeg tror ikke, det er Tilfældet hos os. Vore Sager er tvært imod frembragte af uøvede Hænder, der lærer sig til og prøver ad denne lidt besværlige Vej at frembringe noget skjønt, førend de vover sig til at begynde med Arbejdet i ophævet Maner. Det kom imidlertid ikke videre end til Prøven og hørte op med dette Aarhundredes andet eller tredje Tiaar. Som dette Snitværk er, er det imidlertid anbefaleligt, naar Smagen for Husflidskunst skal gjenoplives. Enhver kan finde paa Mønstrene, og enhver, der har lidt Haandelag, kan gjøre kjønne Ting deri. Det

Nr. 4. En Sammenstilling af forskjellige Ting.

er et Trappetrin, man skal træde paa for at komme højere opad.

Jeg skal kortelig gjennemgaa Rækken af Billederne.

Nr. 1. En Manglesjæl fra 1764 og vistnok et af de ældste Stykker i denne Stil, som er levnet. Den er i sin Tegning, saaledes som den findes overalt i Landet. Jeg kan ikke med Bestemthed sige, hvor den er skaaren, men det gjør ikke noget til Sagen; thi der er ikke Spor af Afvigelse i de forskjellige Landsdele.

Nr. 2. Banketærskel fra Sydsjælland.

Nr. 3. En Bøsse fra Roskildeegnen, til at

*) Paa en Manglesjæl fra Mols, som Museet for den danske Bondestand ejer, staaer indskaaret over hele Overfladen:

IMEN. DV. LEFVER. OC. LIDER. VEL. DA
HAR. DV. WENER. MANGE. NAAR. SO
RIG. OC. ARMOD. TRENGER. DIG. DA
SIDER. DV. ENE. BANGE | 1694
IRS. MID. DEN. 22. FEBRVARIVS.

**) Gnidebrættet brugtes til derpaa at glitte Linnedet med en Glassten for at opnaa den Glans, som nu tilvejebringes med Stivelse og Strygejærn. Det bruges endnu paa Amager og i Skaane, paa hvilket sidste Sted smukke udskaarne Gnidebrætter findes.

gjemme Smaating i, mærket E L D. 1811. Det er et af de originaleste Stykker, jeg har set, og fri i sin Opfindelse. Det er ikke let at gjætte, hvor Kunstneren har laant sine Ideer, thi det ser ud, som om han har haft et meget gammelt Forbillede for Øje. Den er velvilligt overladt til Aftegning af Ejeren, Hr. Bagermester Schmidt i Roskilde.

Nr. 4. En Sammenstilling af forskjellige Ting.

a. er en meget smuk Banketærskel fra Strølille, som en gammel Kone, Anders Sylvests Enke, forærede til Bondestandens Museum. Den er skaaren af hendes Mand i 1824, medens han var Møllerkarl paa Vesterports Mølle, (den nedrevne). Den er noget forskjellig fra de andre Ting i sin Maner.

b. en smuk lille Æske i Form som en Bog, mærket P. E D. 1791. Prydelserne er vel opfundne. Skjænket af Jfr. A. Petersen, Østergaard, Aarhusegnen.

c. et Futeral til en Kridtpibe, Gave fra Møller Jens Jensen i Tobæk Mølle, Odum mellem Aarhus og Randers. Det er et nydeligt Stykke, skaaren med stor Færdighed og Smag i ophøjet Snitværk. Aarstal mangler, men den er næppe fra dette Aarhundrede.

d. En Foldske af den Sort, som forhen puttedes i Lommen, naar man gik til Gilde, thi hver Mand tog jo efter Bedemandens Formular Ske og Kniv med*); Gaflen undværede man. Den er paa Halsen mærket A P D og er altsaa bestemt for en Kvinde. Aarstal findes ikke, men Ejeren, Afbygger Jørgen Nielsen i Sperrestrup ved Slangerup bevarer den som et Arvestykke. Den er skaaren af Rasmus Larsen, Ejeren af Bygaarden i Sperrestrup i Midten af forrige Aarhundrede. Han var en fingernem Mand og skar godt i Træ, (hans Fader, Lars Larsen paa Damgaarden i samme By, havde været Bødker i Kjøbenhavn.) Han gjorde meget udskaaret Arbejde f. Ex. Panelværk til sin Stue, en Æske, et Bæger, (som findes paa Bondestandens Museum) en Vugge, der desværre nu er forsvunden, og denne Ske, der nu er det eneste til overs blevne af hans Haandgjerning. Et Ur af hans Tilvirkning var længe paa Gaarden efter hans Død**).

Den uventede Rigdom af træskaarne Sager, som viste sig paa den omtalte Udstilling i 1879, bragte mig til at lægge Vægt paa at samle Prøver af denne smukke Husflidskunst, og jeg har til denne Dag faaet ikke saa lille en Samling, der vil komme til Syne paa Bondestandens Museum, hvis Aabning ikke skal være fjærn, saa fremt Medborgere for Resten vil staa mig bi. Ved at have disse Ting for Øje hver Dag, faldt det mig ind, at det kunde være interessant at prøve Stilen i Møbelsnedkereiet, og Kunstflidslotteriet gik villig ind paa Tanken. Jeg har nu med Snedkermester Jensens (Firma: Brødrene Jensen) gode Hjælp faaet et gammeldags Skjænkebord færdigt, der i denne Tid vil kunne tages i Øjesyn i Kunstflidslotteriets Lokale (Industriudstillingsbygningen). Der er vævet dertil Duge og Servietter paa gammeldags Vis med brogede Borter og Frynser, broderet Pyntekløder til at lægge paa Hylderne samt malet Tallerkener og Stel, passende til Farverne i Dækketøjet.

Der er ikke Spørgsmaal om, at Husflidsselskabet, hvis det har den Lykke at trænge igjennem og vække tilstrækkelig Opmærksomhed for sine Bestræbelser omkring i Kredsene, vil stifte megen Gavn. Det er et fortjenstligt Foretagende at redde det hensygnende Træskæreri ud af den aand- og meningsløse Gjentagelse af de fattige Motiver, det nu laaner hos det ringeste Svejtsersnitteri, føre det tilbage til Fædrenes Smag, som, lad den være saa jævn og enfoldig, som de meddelte Prøver mulig kan taxeres for at være, dog er en virkelig Stil dannet ud af Materialets ejendommelige Natur og det simple Værktøj (Tollekniven), der brugtes i den gamle Tid, og paa den kan der bygges videre. Det bliver nu Lærernes Sag at skaffe Mønstrene

*) Til Bryllup lød denne saaledes: „Jeg skulde flittig hilse fra (Navnene), om I ikke alle sammen, Far og Mor, Sønner og Døtre, Karl og Pige, vil være saa gode at møde (Tiden) i Gildesgaarden, blive bænket og skænket, følge med til Kirke og høre paa Vielsen, ofre med Brudefolkene, følge med hjem og spise til Middag og more jer siden saa godt I kan; tag Ske og Kniv med!“

**) Jeg kan ikke forlade denne Mand, der blandt andet godt ogsaa var stor og meget stærk, uden at meddele, hvad Carstensen fortæller om ham i „Hjørlunde Sogns Historie.“ Han giftede sig i 1728 med Naboenken paa Bygaarden, Ellen Svendsdatter. I Førstningen var det smaat for dem, og en Foraarsdag gik han derfor over til sin Fader og bad om Saabyg. „Kom over med din Hjulbør,“ sagde den gamle, „saa skal du faa saa meget, du kan trille hjem.“ Rasmus skyndte sig hjem, lavede i al Fart en mægtig Hjulbør og viste sig med den for Faderen, saa snart den var færdig. Da han havde faaet to Tønder læsset paa, lettede han paa Børen og sagde: „Jeg kan nok trille en Tønde endnu.“ Han fik den tredje Tønde paa, og da han atter havde prøvet Vægten, sagde han: „Jeg kan tage en paa endnu, Far,“ og han fik den fjerde. Da han nu skulde til at trille hjem, sagde Moderen, der havde staaet i Døren og frydet sig over sin stærke Søn: „Har du godt om Sulet derovre?“ „Nej, det har vi ikke stort af.“ „Kan du da have et Stykke paa?“ Det mente Rasmus, han magelig kunde, og han fik Lov til at tage et Stykke Flesk i Saltolden. Han tog en hel Side og lagde den oven paa de fire Tønder Byg. Men der var bedre Tømmer i ham end i Børen. Trille den kunde han, men paa Bygaden brast den i sønder; han fik dog nok Varerne hjem til sit.

anbragte paa saadanne Gjenstande, som egner sig til Afsætning; denne vil saa nok komme af sig selv.

En Støtte for Sagen vilde det være, hvis der kunde tilvejebringes en righoldig Samling af danske træskaarne Ting til Brug for de lærelystne Elever, og jeg anbefaler hver Ven af den danske Husflidskunst at støtte de Bestræbelser, jeg allerede har gjort i denne Retning. Der findes endnu spredt omkring i Landet, hvor hærget det end er af Opkjøbernes talløse Skarer, en stor Mængde træskaarne Ting, mulig netop fordi de ingen Værdi har i Handel. Hvad enten disse Ting er frembragte af Husflid, eller de hører til det fagmæssige Snitteri, saasom Brudstykker af Møbler, Panelværk o. s. v., kan de dog, hvor ringe Ejerne end taxerer dem, efter et fornuftigt Udvalg tjene til Belæring paa et Museum, og vil blive modtagne med Taknemmelighed.

Herrens Vidner.

Det sendtes ud fra Jerusalem,
i hele Verden det fik et Hjem,
det Budskab uden Lige.
Det lød i Tale, det lød i Sang,
det Gjenlyd fik i hver Klokkes Klang,
som kalder til Guds Rige.

De trodsed dog mod det Ord endnu
med Vold og Vælde og bitter Hu,
de Mænd, som Herren dømte;
men de, som flygted i Smertens Nat,
ej frygted mere; thi Modets Skat
til dem fra oven strømte.

„I dømme selv, I højlærde Mænd,
om det er Ret at fornægte den,
som Gud os gav at følge!
I Ære holder vi Stormænds Bud;
men frem for det vil vi lyde Gud,
det kan vi ikke dølge."

Og Haan og Pinsel blev deres Løn;
med ildfast Tro de dog om Guds Søn
højt vidnede for Hoben.
Sankt Stefan vidned med Kraft og Mod,
sit Ord stadfæsted han med sit Blod,
men saa Guds Himmel aaben.

Til nidkjær Voldsfærd drog Pavlus ud;
men ærligst Fjende vil Sandheds Gud
ej lade gaa til Grunde.
Han fik et Ærinde mageløst,
en Kæmpegjerning til Hedningtrøst;
den vilde Gud ham unde.

Og tusend Vidner i blodig Daab,
med Troens Ord og med Livets Haab,
i Døden gik med Glæde,
fordi de vidste det klart og vist:
der var beredt dem en Bolig hist,
hvor Lysets Engle kvæde.

Men vi, som døbtes i Jesu Navn,
vi vide ogsaa, der er en Havn
bag Jordens Sorg og Pine.
Vi har en Hyrde saa god og from,
som mægtig vogter sin Ejendom,
og Herren kjender sine.

C. A. Thyregod.

Smugler-Musæet i London.

Et af Londons mest interessante Musæer er det saakaldte Smugler-Musæum, der indeholder en Samling af alle Slags Gjenstande, der har tjent deres Ejermænd som Smugleredskaber. Et engelsk Blad giver følgende Skildring af dette Musæum:

Blandt de mange forskjellige Gjenstande ses f. Ex. en kolossal Wellington-Søjle af Bly; denne Søjles Historie er følgende: Paa Bly som Krigsmateriale hviler der i England en meget høj Indførselstold, hvorimod det, forarbejdet til Kunstgjenstande, kan indføres frit. En snild Spekulant fik nu den Ide at lade støbe flere hundrede Wellington-Søjler af Bly i Udlandet, som derpaa blev indførte til England. Disse blev imidlertid aldrig solgte eller opstillede, men vandrede simpelt hen til Birmingham, hvor de blev smeltede i Kuglestøberierne. Omsider kom Regeringen efter Sagens Sammenhæng og satte en Stopper for denne Industri. En anden interessant Figur i Musæet er en uformelig Statue, der er lavet af raat Ler og forestiller en gammel Kone, paa hvis Klædning man hist og her ser mere ujævne og fremstaaende Partier. Denne Figur viser, paa hvilken Maade de kvindelige Smuglere i Reglen plejer at skjule de toldpligtige Varer. Ved Siden af denne Lerfigur hænger en stor Kjole, fuld af Folder; naar man vender Nederdelen eller Skjørtet paa den om, opdager man to store Sækkelommer, der er bestemte til at skjule Varer i. En taarnhøj Chignon, der er bedækket med kunstigt ordnet Haar, viser sig ved nøjere Eftersyn at være et helt Magasin for ægte Brysseler Kniplinger. Et andet Sted ses en lille uskyldig Skjødehund, der ser saa inderlig from ud, men den er desværre ikke levende; ved nøjere Eftersyn viser det sig, at den er udstoppet med Kniplinger, Brillanter og lignende Kostbarheder. En tilsyneladende almindelig Vinterfrakke præsenteres ogsaa blandt disse forunderlige Gjenstande; i dens Foer har man fundet ikke mindre end 120 Guldure. I en Krog staar en vældig Stok, hvis Soliditet synes at gjøre den til et farligt Mordredskab; naar man løfter paa den, vil man imidlertid blive overrasket ved dens paafaldende Lethed. Da dens forhenværende Ejermand blev greben, tog man ikke mindre end 10,000 til Dels kostbare Ringe ud af denne Stok. En ganske simpel Støvle har det interessante

ved sig, at den har hørt til tusend Par, der blev konfiskerede, fordi deres Saaler havde den Fejl, at de var udforede med presset Tobak. Af indsmuglet Tobak ses ogsaa lange Ruller, der er tjæret udvendig og aldeles ser ud som solide Ankertove. Paa et Bord ligger en Oljekage, som indvendig er fyldt med Snustobak. Ved Siden af ligger en Bog, „Wolfs Livsfilosofi"; naar man vender nogle af dens Blade, ser man en Mængde runde Huller, som i sin Tid har tjent som Gjemmested for 60 Guld-Dameure.

I dette Musæum findes en Mængde lignende Ting, der alle er bestemte til Studium for Toldvæsenets Embedsmænd. Publikum tilstedes derimod i Almindelighed ikke Adgang til dette Musæum.

Almennyttigt.

Ny Skoleborde.

Ved at se Tegningen og Beskrivelsen af et svensk Skolebord i „Husvennen" Nr. 18 for 1876, kom jeg strax til at tænke paa, hvor uheldige vore gamle Skoleborde al Tid har været, og for at faa en Begyndelse gjort her paa Egnen, forfærdigede jeg strax to forskjellige Borde, som jeg foreviste paa forskjellige Steder, og i Forening med Hr. Arkitekt Kiilsgaard konstruerede jeg et tredje, som har vundet meget Bifald her paa Egnen. Jeg har leveret til fire Skoler af denne Slags og skal for en Tydeligheds Skyld tillade mig at give en kort Forklaring om Bordets Indretning: Hvert Bord er til to Elever; Størrelsen er beregnet efter de Maal, der er opgivne i „Husvennen"; den halve Plade er til at klappe op, og der under er et passende Rum for Barnet til dets Bøger og Tavler. Blækglasset er forsynet med en Messingdæksel, og Glasset kan let tages op og renses. For at disse smukke og praktiske Borde kan vinde større Udbredelse, tillader jeg mig gjennem „Husvennen" at meddele, at jeg ser mig i Stand til at levere dem af udmærket Fyrretræ med Egetræsfodstykker, smukt egetræsmalede, med sort Plade, med Blækglas og Dæksel, til den billige Pris 11 Kroner og leveret paa Mundelstrup Station for $11^1/_2$ Kroner Stykket.

Voldby pr. Hammel. H. H. Wörtz.

Ved at meddele ovenstaaende fra Hr. Snedker Wörtz, skal Udgiveren tilføje, at Bordet, efter den sendte Tegning, er smukt og hensigtsmæssigt bygget, omtrent som det under Fig. 38 viste i Østergaards Bog „Om Skoleborde" (faas gjennem enhver Boghandel à 70 Øre). Den opgivne Pris er særdeles billig, saa at vi kun kan anbefale Dhrr. Lærere at faa leveret et Prøvebord fra Hr. Wörtz, hvor ny Bordes Indførelse kan ventes gjennemført.

Bognyt.

Fundne Blade. Smaaskitser fra Have, Mark og Skov, af Stephan Nyeland, Direktør for Havebrugshøjskolen Vilvorde. Denne lille med Tryk og Vignetter smukt udstyrede Bog, indeholder i alt 17 Smaastykker, dels i Eventyr- dels i Rejseskitseform. Det er, siger Forfatteren i det Forord, hvormed han ledsager dem, „Blade, fundne fra Tid til anden, Blade, som jeg ikke nænnede at kaste bort, men samlede, da de, om de end mangler Poesi, dog maaske kunde vække Kjærlighed til Planter hos gamle og unge." Hr. Nyeland vil fra sin Skole- og Forfattervirksomhed være mange bekjendt som en Mand, der med Hensyn til alt, hvad der angaar Planteriget, forener Dygtighed med Kjærlighed til sin Opgave, og i det vi føjer vort Ønske til hans, om at de smaa, læseværdige Smaaskitser maa hjælpe til at vinde Venner for den maalløse Verden, anbefaler vi denne lille overordentlig billige Bog (75 Øre) til vore Læseres Opmærksomhed. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Smaating.

Ungdom og Visdom. Professor S. i Norge var en tør, vittig Mand. En Gang var han i et Selskab, hvor en ung Mand stedse førte Ordet og talte i en overlegen Tone om hvilken som helst Gjenstand. „Hvor gammel er De vel?" spurgte Professoren. „Tyve Aar," var Svaret. „Kors!" udbrød Professoren, „hvor De vil blive klog, inden De naar det et og tyvende."

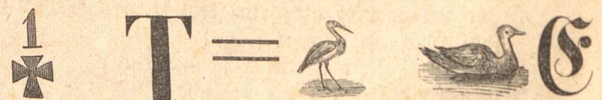
Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, nævner Navnet paa en Konge af den oldenborgske Stamme: en By i Kina — en Flod i Frankrig — en stor Ø i Europa — en Ø i Ishavet — en By i Rusland — en Sø sammesteds — en Bjærgkjæde i Italien — en By i Rusland. K. P.

Firkantet Rod. Af 4 L, 3 E, 2 A, 2 S, 2 U, 1 R, 1 T og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første fandtes i høje Nord,
de lærde ved ikke rigtig hvor.
Det andet findes som Bjærg og Flod
og har undertiden set Strømme af Blod.
Til Sommerkvælden er tredje, naar
man omvendt det for Øje faar.
Det fjerde dig nævner en Pigelils Navn,
maaske hun selv i dit Hus gjør Gavn.

S.

Billedgaade.

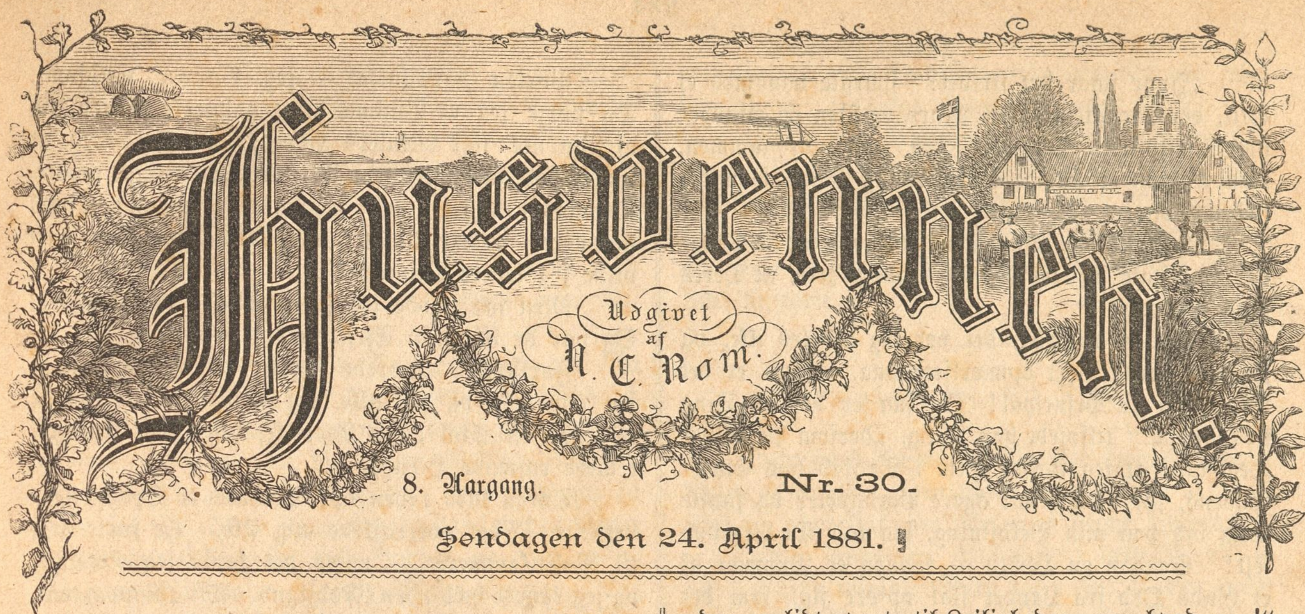
Opløsninger fra Nr. 28.

Paa Billedgaaden: En uforskammet Hestehandler.

paa den firkantede Rød:
HARE
ADEL
REDE
ELEV

Hermed følger et Tillæg, indeholdende, som Fortsættelse af Husflidsmeddelelserne i Hovednumret, følgende: Husflidssagen og Clauson-Kaas. — Dansk Husflidsselskab. — Om Dansk Husflidsselskabs og mit Forhold til Ritmester Clauson-Kaas, af A. Hindenburg. — Dansk Husflidsselskabs Skole. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. (Fortsat.) — Husflidssagen i Sverige, af N. C. Rom. (Fortsat.) — Husflidsforsøg i Almueskolen. — Om kvindelig Husflid paa Landet. (Af F.). — Dansk Husflidsselskab.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 30.

Søndagen den 24. April 1881.

Povl Sundby.

Fortælling af Janus Ridder.

(Sluttet.)

Vi talte ikke et Ord mere, førend vi holdt uden for Etatsraadens Villa. Fire Øjne opdagede da samtidig, at Marie Holm befandt sig alene i et Hjørne af Haven; to Hatte blev paa en Gang lettede til en Hilsen for hende, da vi, medens en Karl tog Kjøretøjet i Forvaring, gik op imod Stentrappen til Havestuedøren.

Hvor vidt der var flere end en, der tænkte paa, om hun ikke skulde lade sig se oppe i Stuerne, det ved jeg ikke; men efter at det lille Herreselskab havde spist en let Aftensmad og skyllet den ned med Rhinskvin paa vor unge Værts Sundhed, var der næppe nogen, hvis Hjærte bankede saa stærkt som mit, da hun i sin hvide Kjole, næsten som om hun svævede, gik over Gulvet i den Stue, hvor vi sad.

„Hør, Marie!" kaldte Broderen ad hende, „giv os et lille Nummer paa Fortepianoet!" Samtlige Herrer gjentog i Kor den samme Henstilling.

„Ja," svarede hun da, „naar en af Herrerne vil synge til . . . Hr. Sundby! De synger jo — ikke sandt?"

Desværre — Stemme havde jeg nok, men . . .

„Syng, hvad De selv vil, saa skal jeg akkompagnere."

Hun anslog nogle Akkorder paa Instrumentet, medens jeg lidt forlegen saa hen paa Nodebladet foran hende. Det var Berggreens Musik til Ingemanns „Lyksalig hver Sjæl . . ."

„Den kan De da synge," sagde hun muntert; „den er lidt aparte til Lejligheden, men hvad . . .!" De smalle hvide Fingre løb hen ad Tangenterne.

Og saa sang jeg, medens hendes bløde Akkompagnement understøttede min bævende Stemme. Gamle, søde Barndomsminder dukkede op for mig, — jeg havde sunget denne simple Sang mellem Blomsterne der hjemme paa Engen, jeg havde nynnet den under mit Arbejde paa Landsbyskolen — og nu, her i dette Hus — og ved hendes Side!

„Paa Jorden ej lever saa salig en Sjæl,
jo Lykken kan omskiftes fra Morgen til Kvæld!"

„Bravo!" afbrød Müller, hvem dette Sangnummer syntes at være ubehageligt. Han klappede med tvungen Lystighed i Hænderne. Frøken Holm holdt inde, rakte mig sin bløde, varme Haand til Farvel, hilste derpaa hurtig til det øvrige Selskab og forsvandt.

Inden vi tog Afsked med vor glade Vært, havde Vinen let omtaaget vore Sanser. Jeg var saa uendelig glad, og i min overstrømmende Lyksalighed lagde jeg kun lidt Mærke til, at Müller var bleven mørk og tavs, og at han, da vi havde taget Sæde i Giggen, gav Hesten et drøjt Piskeslag over Ryggen, saa at den med et voldsomt Ryk jog afsted. Det varede ikke længe, førend den, dampende af Sved og bedækket med Skum, holdt uden for Müllers Ejendom.

„Gaa med op paa Kontoret!" sagde han barsk.

Vi fulgtes ad derop, Müller tændte Lys, fremtog en Pengekasse og udbetalte mig til min Forundring min Løn for den sidste Maaned.

„Men de to Hundrede Rigsdaler?" spurgte jeg forsigtig.

„Hvad for to Hundrede Rigsdaler?" hvæsede Müller.

„Dem kan vi tale om i Morgen," svarede jeg — „de to Hundrede, som jeg maatte hæve efter Terminen."

„Hvor staar det skrevet?" spurgte han med et Blik, der trængte mig til Marv og Ben og mindede om Shakspeares Shylock. Jeg tog mig sammen, traadte ham et Skridt nærmere og sagde i en beskeden Tone:

„Hr. Müller! De ved meget godt, at de Penge var en Aftale mellem os! De sagde jo selv, at Deres salig Fader . . ."

„Saa—aa? Nej, det ved jeg aldeles ikke, og jeg maa gjøre Dem opmærksom paa, at nu er det mig, som er Principal! Og saa er der en Ting til Sundby!" tilføjede han heftig, „dersom De bilder Dem ind, at jeg skaffer Dem i Selskab hos Etatsraadens, for at De skal agere Vigtigpeter og snylte Dem ind paa min Bekostning, saa ta'r De Pinedød fejl! Saadan en Hvalp — saadan et Nummer af et Guds Ord fra Landet skal opføre sig, som det passer for ham og hans Lige, naar han kommer i Selskab med dannede Folk — forstaar han det! De har hermed deres Afsked, og saa er vi to færdige!"

Blodet steg mig til Hovedet; oprømt, som jeg var af Dagens vexlende Begivenheder og af den nydte Vin, hørte jeg paa Müllers Ordsalve med den dybeste Harme. Min Stemme dirrede, da jeg atter spurgte:

„De jager mig paa Døren — og jeg faar ikke de to Hundrede Rigsdaler?"

Hans forrige Blik, ledsaget af et Grin kom igjen, i det han haanlig sagde:

„Til at sætte Bo for, hvad? — Pjalt! he, he, he! Det bliver nok en fin Stilling, du kan byde hende — din tilkommende . . . nej, jeg er ikke saa gal . . ."

Jeg sansede ikke mere!

„Skurk!" raabte jeg, greben i mit inderste af Raseri over en saa grusom Forhaanelse; jeg snappede en Ridepisk, der laa under Pulten, greb den lapsede Svækling i Brystet, kastede ham om paa Gulvet og hudflettede ham, til Trods for hans Skrig, til jeg knap kunde røre min Arm. Saa tog jeg — o, skæbnesvangre Indfald — saa tog jeg de to Hundrede Daler af den paa Bordet staaende Pengekasse og for ud af Døren.

Min Kind brændte, mit Bryst arbejdede, som det skulde sprænges, jeg vidste næppe, hvad jeg gjorde, eller hvor jeg var, førend jeg segnede om paa et Stentrin i „Zahlkammerporten" paa Kristiansborg. Men da jeg lidt efter lidt kom til mig selv og i Halvmørket gik over mod Ridebanen, medens Gjenlyden af mine Fodtrin kastedes uhyggelig tilbage fra Slotsmuren, da stod min Overilelse for mig i hele sin rædselsfulde Klarhed. „Hvad har jeg dog gjort — Tyv, Røver, som jeg er!" raabte jeg, næsten højt, til mig selv og skyndte mig tilbage til Kontoret.

Porten var lukket — jeg ringede voldsomt. Da hørte jeg et Vindue blive aabnet i Stuen, ud af Vinduet stak Müllers Hoved, omviklet med et Tørklæde, hvorigjennem det magre Ansigt grinte. Det gøs i mig — nej, jeg vilde ikke komme ham nærmere — bort, langt bort vilde jeg — men først vilde jeg levere Pengene . . .

Men saa havde jeg jo intet! Og min Moder! Og var de ikke min Ejendom?

Fortumlet vandrede jeg til mit Hjem, angest for mig selv og for alle, jeg mødte. Jeg kastede mig paa en Stol i mit Værelse, begravede Ansigtet i mine rystende Hænder . . .

Døren blev reven op! Der kom to Opdagelsesbetjente — det overraskede mig ikke. De førte mig til Politikammeret — ogsaa det fandt jeg rimeligt, og jeg ravede med uden Modstand. Til „Rapporten" afgav jeg en fuldstændig Tilstaaelse om den Maade, hvorpaa jeg havde behandlet min foresatte. Og Tyveriet? Jeg havde ikke stjaalet. Hvad det da var for Penge, der fandtes hos mig ved Visitationen? Mine egne, thi saadan og saadan hang det sammen.

Saa blev jeg ladt ene i en Arrest, prisgiven til mit oprørte Sind.

Mit Øje havde ikke været lukket, da jeg næste Formiddag blev fremstillet for Skranken. Der stod han, Müller, med sit forslaaede Ansigt.

„Hr. Müller!" raabte jeg bedende, men dog med Følelsen af nogen Ret.

„Stille!" lød det som en Raket fra Assessoren.

Forhøret faldt ud til min Skade — Müller nægtede sit og jeg tilstod mit. Med en centnertung Følelse af, at maatte bøje mig for „Rettens" knugende Magt, fulgte jeg Betjenten tilbage til Arresten. Paa Gangen strøg Müller forbi os — det isnende lumske Grin stod i hans marmorerede Fjæs, da han bøjede sig hen imod mig og hvæsede mig i Øret:

„Jeg skal nok hilse Frøken Holm fra Dem!"

Jeg vil ikke pine mig selv ved Erindringen om de mange Dage, jeg sad i Varetægtsfængsel. Der kom endelig en Dag, da to Stævningsmænd traadte ind til mig. Den ene oplæste min Dom: Straffelovens Paragraf det og det — „Thi kjendes for Ret! . . . Povl Sundby bør hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i fem Dage."

„Det er en mild Dom," bemærkede Manden, i det han foldede Akterne sammen, „men derfor kan der naturligvis godt appelleres . . ."

„Vi har vist et Brev til Arrestanten," afbrød den anden, som om den forrige havde sagt noget, han ikke havde Lov til.

Jeg „acqviesserede“ ved Dommen, da alt i Verden var mig ligegyldigt; da Mændene var borte, saa jeg paa Brevet. Det bar min Skolelærers Udskrift, det var aabnet — af Øvrigheden formodentlig — og det begyndte saaledes:

„Min stakkels Povl!“

Store Gud! Man vidste altsaa hjemme . . .! Jeg skjælvede for Resten, og først efter nogen Besindelse læste jeg atter:

„Min stakkels Povl! Vi har hørt om din sørgelige Skæbne; men vi har Hjærte til at forlade. I Hast, da jeg har mange Forretninger, skal jeg underrette dig om, at din brave Moder i Nat Kl. tolv indgik til den evige Hvile. Hun bad paa sit sidste for sin elskede Søn, og jeg har lovet at bringe dig hendes Tilgivelse med Haabet om, at vi en Gang maatte samles til evig Glæde hinsides. Det var hendes sidste Ord . . .“

Mere læste jeg ikke — alle mine Sanser og Kræfter svigtede mig, og jeg faldt sønderknust sammen. O, min dyrebare, elskede Moder! Hvorfor skulde jeg — din eneste Søn, din Stolthed, din Lykke, dit Haab — gjøre dig denne forfærdelige Sorg i dine sidste Timer! Men Tak, du himmelske Gud, at hun dog kunde gaa bort med den Trøst, den eneste Lindring for hendes saarede Sjæl, at der var Haab om Gjensyn og Glæde i det evige hinsides!

Jeg behøver ikke at sige, at jeg græd, græd bitterlig og længe. Gud tilgive mig, hvis det var Synd, at jeg ønskede, i hint Øjeblik at maatte følge efter min Moder.

Hvor mange Dage, der saa gik, ved jeg ikke, thi hele min Tilværelse var sløvet. Vinden susede i Jærnstængerne uden for mit lille Vindue, Fodtrin og Raslen med Nøgler lød af og til ude paa Gangen — for Resten var der tyst som Graven omkring mig.

Saa blev jeg flyttet ind i en anden Celle, hvor min Straf skulde exekveres. Paa den fra Væggen nedslaaede Klap — „Bordet“ — laa min Føde: Rugbrød i tykke Skiver. Mine Øjne vendte sig fra det med Afsky, Menneskenaturen oprørtes i mig, hver en Nerve sitrede i mig, jeg fik Kræfter paany og knyttede Hænderne i det vildeste Raseri, det mest grænseløse Had til ham, der havde voldt min Ulykke. Jeg forbandede den Dag, da jeg mødte den rejsende paa Landevejen! Og dog — havde jeg ikke haft mine lykkeligste og mest nydelsesrige Timer siden den Dag? Jeg havde lært Marie at kjende — Marie! O, Topmaalet for al min Sjælekval! Nej, gid jeg dog aldrig havde kjendt hende! Hun maa jo foragte mig som alle de andre . . . Barmhjærtige Gud, hvad skal der dog blive af mig? . . . Skolen løb jeg fra — i Handelsverdenen er jeg umulig — ingen Forældre, intet Hjem, ingen Ven . . . Gulvet gyngede under mig, og det var mig, som stirrede jeg ud i et tomt, endeløst Rum.

Om de fem Straffedage gik, det ved jeg ikke. Da jeg ligesom vaagnede efter en lang, lang Nat, befandt jeg mig i ny Omgivelser. Det var en Daareanstalt, opdagede jeg. Her sidder jeg da nu, medens jeg nedskriver disse Brudstykker af mit Livs Historie.

Det er Juleaften. Til Nytaar er jeg udskreven.

Juleaften! Aarets dejligste Festaften, da Barnesjælen er opfyldt af en ubeskrivelig Følelse af noget stort og glædeligt, der ikke er af denne Verden.

Hvor kunde jeg ikke ønske i dette Øjeblik at være et lille uskyldigt Barn igjen, for blot en eneste Gang at se hint Glimt af Sjælens lyse Himmel og blive varmet op af dens Solskin.

Bede vil jeg, bede for alle Jordens store og smaa Børn — bede ogsaa for ham — Stakkel! Han var vel ikke i sig selv saa ond, som jeg mente. Han var jo et Barn, der var fostret af vor forvirrede Tid. Hvad fortalte ikke den gamle Gaardskarl, den skikkelige Lars? Müller havde en Gang som Dreng begaaet en Uret, som Lars satte ham i Rette for og sagde: „Husk, at Gud ser alle Ting.“ — „Æh!“ — grinte Drengen — „men der er ingen Gud!“ — „Fy, Barn! Hvor har du saadan skrækkelig Tale fra?“ — „Det ved jeg, vores Regnelærer siger, og han er meget klogere end vores Religionslærer.“

Jeg ser eder, alle I Regnelærere med samt eders Disciple, sidde og spotte i eders stille Sind over al den megen Højtidelighed paa Kristi Fødselsdag. „Sandelig, det var bedre, at en Møllesten blev hængt om eders Hals, og I blev kastede i Havet, end at I skulde forarge en af disse smaa!“

Men hvad Ret har jeg til at tale saaledes? Ogsaa jeg hører med til de Menneskebørn, der maa synke i Knæ for deres Gud og takke ham for, at det Evangelium har lydt til os paa denne Aften:

Eder er i Dag en Frelser født!

Her endte Manuskriptet. Den unge Læge lod de beskrevne Ark synke ned i Skjødet, støttede sin Haand under Kinden og stirrede ud over Havets glitrende Flade, hensunken i dybe Tanker. Damperens Signalpibe bragte ham til at fare sammen, og først nu opdagede han, at Kjøbenhavns Spir og Taarne allerede laa nær foran Skibet.

En halv Time efter kjørte han med sin Rejsefælle i en Droske over Kongens Nytorv.

„Blev der noget af Müllers Forlovelse med

din Søster?" spurgte Wagner dæmpet, i det han omtrent samtidig tog Hatten dybt af for en lang Modeherre.

„Nej — og det bliver der heller aldrig!" svarede Holm med en Tone, som om det var ham, der skulde afgjøre det.

* * *

Et halvt Aars Tid efter denne Bornholmsrejse blev en fire og tyveaarig Sømand indlagt paa et af Kjøbenhavns Hospitaler. Hans Lunger var stærkt angrebne, sagde Holm, der var Læge paa Hospitalet; Sølivet havde været ham for drøjt, og han stod næppe til at redde. Juleaften døde han. Da var det sidste Gang, at Sundby aabenbarede sig for den eneste Ven, han havde tilbage paa Jorden.

En mærkelig Paradisfugl.

Da vi allerede i „Husvennen"s fjerde Bind har bragt en længere Skildring af Lyrehalen eller Paradisfuglen og dens Levevis i Avstraliens Kratskove, kan vi i Dag, i det vi bringer et nyt Billede af Fuglen, men af en anden Art end Lyrehalen, indskrænke os til at omtale denne ejendommelige Udseende. Paa hver Side af Hovedet ser man tre langskaftede Fjer, paa den yderste Ende forsynede med en kort Fane. Disse Fjer er Fuglen i Stand til at bevæge saaledes, at de snart staar i en halv opret Stilling, som paa Billedet, og snart hænger ned om Hovedet. Paa Siderne bærer Fuglen et tykt Lag sorte Fjer, som den ligeledes kan bevæge i forskjellige Retninger; paa Billedet ser man dem oprejst saaledes, at de omtrent skjuler Vingerne. Brystet er beklædt med et Fjerdække, der ligner Fiskeskæl, er grøn af Farve og ser ud som det var kantet med Guld. Fuglens Hovedfarve er sort, kun er dens Hovedtop graa, og Nakken glimrende grøn.

En mærkelig Paradisfugl.

Kirkefaderen Johannes Krysostomus.

Det er et Træk af Kirkefaderen Johannes Krysostomus's Liv, som hosstaaende Billede fremstiller. Han indtog en fremragende Plads i sin Tids Kirke, og han er en af de store, fremragende Skikkelser i den ældre Kirkehistorie. Han fødtes i Antiochia omtrent 344. Faderen var en af de øverstbefalende i den kejserlige Hær, Moderen en from og elskelig Kvinde, hvis Liv og Færd var saaledes, at de aftvang den berømte Hedning Libanius det beundrende Udraab: „I Grækenlands Guder, hvilke Kvinder findes der dog ikke blandt de kristne!" Han begyndte med at være Sagfører og udfoldede i den Stilling en glimrende Veltalenhed. Men da han ret blev „greben af Kristus", tilfredsstillede denne Stilling ham ikke, han flyede ud i Ensomheden for der at forberede sig til den Gjerning, der nu stod for ham som hans Livsopgave, hvortil han udelukkende vilde hellige sine rige Evner og store Kræfter, Arbejdet for Sjælenes Frelse. Efter at være forberedt under Ensomhed ved Læsning af de hellige Skrifter, Bøn og Paakaldelse, lod han sig indvie til Præst og forkyndte Ordet med Ild og Kraft i den store Stad Antiochia, hvor der levede 200,000 Mennesker, blandt hvilke en Luxus og Overforfinelse havde fremkaldt Blødagtighed og yderst slappe Sæder; selv de kristne lod sig mangen Gang drage ind i den Ryggesløshedens Hvirvel, hvori Hedningerne levede. Hans henrivende Veltalenhed samlede store Masser om hans Prædikestol,

og for denne Veltalenheds Skyld gav man ham Navnet Krysostomus, hvilket betyder „Gyldenmund“, hans Døbenavn var Johannes. Hans Prædikener ser for os tit noget kunstige ud, er fulde af Overdrivelse; han var, hvad vi alle i mer eller mindre Grad er, sin Tids Barn. Men savnedes der end Enfold og Jævnhed, saa kan vi tydelig høre Kjærlighedens Puls banke mellem Linjerne og faar en levende Fornemmelse af, at den, som talte saaledes, talte ud af et Hjærte, der var gjennemglødet af Kjærlighed til sin Frelser og sine Medmennesker. At det ikke var ham om Menneskenes Bifald at

Krysostomus og Eneboeren.

gjøre, bevidner han selv højtideligt: „Saa længe jeg aander, vil jeg opfylde den mig betroede Tjeneste og gjøre, hvad min Herre har foreskrevet mig, hvad enten man saa vil høre mig eller ikke.“ Og Bifaldet, han høstede i saa rigt Maal, gjorde ham bekymret, fordi han tit i Livet saa saa liden Frugt af sine Ord paa dem, som var hans mest begejstrede Tilhørere. „Eders Bifaldsraab,“ siger han, „gjør Taleren berømt, men eders Sjæls Helliggjørelse vil være ham en Anbefaling for Kristi Domstol.“

Afbildningen viser Krysostomus som Bekæmper af en overspændt Gudsdyrkelse, som havde faaet Overhaand paa hans Tid, nemlig Eneboerlivet. Hvad tidligere enkelte havde gjort, hvad han selv

for en Tid havde gjort, for styrket og befæstet at kaste sig fra det ensomme Liv ind i det virksomme Liv med dets store Arbejder, dets Kamp og Strid, det kastede mange sig over, og den ene stræbte at overgaa den anden i Selvpinsel, medens det ensomme Liv for andre blev Kilden til ny Fristelser og dybe Fald. Denne Overdrivelse, dette, at Eneboerlivet var blevet en Modesag, modarbejdede Krysostomus, og han gik selv en Gang, som Billedet viser, ud til en Hule, hvori et Menneske havde indesluttet sig, og raabte ind i Hulen: „Arbejd i Herrens Vingaard, det er Gud velbehageligere end det Liv i Lediggang, som du fører."

Fra Antiochia blev Krysostomus meget imod sit Ønske og ikke uden stor Modstand fra hans Side, hentet til Konstantinopel som Erkebiskop. Men Hoffets Fordærvelse og den Syndens Pestsmitte, som derfra gik ud over Staden, vakte Harme i den nidkjære Herrens Tjeners Hjærte; aabent satte han Brændemærke paa Ugudeligheden og revsede, uden Gnist af Menneskefrygt, de stores Laster og Lyder. En Storm af Vrede fremkaldte han paa den Maade mod sig. Vreden ulmede til en Tid og voxede i det skjulte, men kunde ikke træde frem, fordi alt Folket hængte ved hans Ord. Til sidst fik Hoffet en Del misundelige Præster i Ledtog med sig. Et Kirkemøde blev foranstaltet, for det blev Krysostomus stævnet. Venner advarede ham fra den truende Fare, men han lagde ingen Dæmpen paa sin Tale. Han sagde højt fra Prædikestolen: „Hvem har jeg at frygte? Skulde det være Døden? I ved jo, at Kristus er mit Liv, og at Døden vilde være mig en Vinding. Skulde det være Landflygtighed? Jorden i hele dens Udstrækning er jo Herrens. Skulde det være Tabet af mine Ejendomme? Men vi har jo intet bragt med til Verden; det er da aabenbart, at vi ej heller kan bringe noget ud derfra. Derfor er Verdens Rædsler foragtelige i mine Øjne, og jeg ændser ikke dens Goder, jeg higer ikke efter Rigdom, jeg skjælver ikke for Døden, og jeg vil kun leve for eders Sjæls Frelse. I, mine Venner, kjender den sande Grund til min Unaade; det er, fordi jeg ikke har betrukket min Bolig med rige Tapeter; det er, fordi jeg ikke har klædt mig i Guld- og Sølvmors Dragter; det er, fordi jeg ikke har smigret visse Folks Blødagtighed og Sanselighed. Jesabels Slægt er ikke uddød endnu, og Naaden kæmper endnu for Elias. Endnu en Gang forlanger Herodias Johannes Hoved" o. s. v. Det af Hoffet ledede Kirkemøde dømte Krysostomus, paa nogle meningsløse Beskyldninger, for at have overtraadt Kirkens Love. Kejseren bifaldt Dommen, som lød paa Landflygtighed. Midt om Natten blev Krysostomus fængslet, slæbt om Bord i et Skib for over det sorte Hav at blive ført til en eller anden barsk og øde Kyst. Men da Rygtet den næste Morgen for rundt i Staden som en Løbeild, blev der Uro og Bevægelse hos Folket, som elskede den gavmilde, kjærlige Erkebiskop, der al Tid var de fattiges Hjælper og undertryktes Talsmand; det truede med Oprør. Samme Dag rystede et Jordskjælv hele Staden. Kejseren blev bange, Krysostomus blev kaldt tilbage og modtaget med endeløs Jubel og storartede Æresbevisninger.

Freden varede ikke længe. Under intetsigende Paaskud blev det forbudt Krysostomus at prædike i Kirkerne, og da han samlede sine Tilhørere i private Huse, blev Forsamlingerne adsplittede af Soldater under Blodsudgydelse og Voldsfærd af den grusomste og mest oprørende Art. Krysostomus blev nu atter slæbt i Landflygtighed og denne Gang for Alvor. Først blev han ført til Nicæa, derfra til Cucurus, en vild og usund Egn, som hyppigt hjemsøgtes af omflakkende Røverhorder. Her fra skrev han mange skjønne opbyggelige Breve, af hvilke en Del endnu er opbevarede, navnlig til en fornem og umaadelig rig Enke ved Navn Olympias, som brugte sine Skatte til, under Krysostomus's Vejledning, at hjælpe de fattige med, og som med utrættelig og trofast Kjærlighed havde staaet ved hans Side i Kampen imod Fjenderne, og for dette sit Venskabs Skyld døjet Had og Forfølgelse fra sin fornemme Slægts og Venners Side. Til hele Menigheden sendte han et Skrift, der hed: „At den som ikke gjør ondt, kan ingen skade." Det var næsten, som om han i sin Fraværelse, ved det herlige Minde, han havde efterladt sig, og de opbyggelige Ord, han skriftlig sendte sin dyrebare Menighed, virkede mere end under sin Nærværelse. Det kristelige Liv voxede i Konstantinopel, og dermed Harmen hos Fjenderne. Det gik ud over den landflygtige; det blev befalet, at han skulde føres endnu længere bort, til de fjærne ubeboede Egne paa Østkysten af Sortehavet. Meningen var vist nok, at han der skulde omkomme af Strabadser og Klimaets Usundhed, saa at man kunde faa ham dødet, uden ligefrem at slaa ham ihjel. To Soldater slæbte afsted med ham, han maatte gaa med blottet Hoved og utilstrækkelig Klædning, ussel Føde fik han. Efter tre Maaneders Vandring kom han mødig og træt til Byen Comanus. Her hvilede han i en Kirke, indviet til Martyren Basiliskus; han sov ind; i Drømme saa han Basiliskus og hørte ham sige: „Vær frimodig, Broder Johannes! I Morgen skal vi samles!" Om Morgenen bad han Soldaterne om Forlov at bede endnu en Stund i Kirken, de nægtede det og slæbte ham med sig, skjønt han næppe kunde gaa. Et Stykke Vej uden for Staden døde han med de Ord paa Læben, som havde været hans Valgsprog: „Ære være Gud for alle Ting."

G—n.

De gamle Bomærker.

Af Bernhard Olsen.

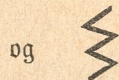
Som Slutning paa min Afhandling i forrige Numer skal jeg endnu omtale en Slags Træskæring af en vis historisk Betydning, og det er de gamle **Bomærker**. Det var forhenBoets, Bolets, Mærke, og anbragtes i Fællesskabets Tid som Brændemærke paa Kvæg og Øg, som Karvmærke paa Boskab, syedes paa Linnedet med farvet Garn, og trykkedes paa Brødet og Smørret. Jeg ved intet Sted i de gamle danske Lande, hvor de er i Brug endnu, undtagen paa Amager og det endda kun i Hollænderbyen, hvor man har holdt lige saa fast ved de gamle danske som ved de oprindelige hollandske Skikke. Den Dag i Dag bruges de som Brændemærker paa Kvæget, og de sidder endnu indskaarne paa Gaardens Gavl sammen med Aarstallet, da den blev bygget, og Byggerens Navn. Jeg skal her meddele samtlige Bomærker fra Magleby, (**Bolsmærker**, hedder de der) tillige med Navnet paa Gaardenes nuværende Ejere.

I Borreby i Ingelsstad Herred, Søndre Skaane findes en gammel Bomærkekjæp af Elmetræ, 1 Alen og 15 Tommer lang, 4 Tommer i Omkreds, som er mærket ved Knappen ANNO | 17 | 57 | B | M | (Borreby Mærker). Stokken er femsidet, og Indskriften er, som Mellemstregerne antyder, fordelt paa alle fem Sider. En lille Mærkekjæp fandtes for nogle Aar siden i Magleby, men jeg har endnu ikke kunnet faa fat i den.

Denne „Byens Kjæp“ beroede hos Oldermanden, som skiftede i Skaane paa Allehelgens Dag, den 1ste November, andre Steder i Danmark paa Kyndelmissedag, den 2den Februar. Hver Lørdag opgjordes ved Bystævne **Viderne**, (Bøderne), som i Skaane blev skaarne i Knævlingerne, smaa Stokke, af hvilke hver Bymand gjemte sine med Bomærker paa. Vest for Øresund derimod blev Skurerne ofte satte paa selve Bysens Kjæp, hvor hver Bomand havde sin Plads. De indkomne Penge blev næsten al Tid fortærede i Øl og Brændevin saa hurtig som muligt. Lunde Bys (Stevns) Kjæp er skjænket til Museet.

Undersøger man Bomærkernes Form, ses det, at enkelte har en flygtig Lighed med Runer, en naturlig Ting, da begge Sorter Tegn er opstaaede som Karvmærker i Træ, og derved har faaet en Form, som passer for Indsnit i dette Stof. Deraf de fremherskende lige Linjer. Nogle er ligefremme latinske Bogstaver („Sækkebogstaver“ kaldte Almuen dem), andre, der har optaget krumme Linjer er ikke Karv- men Brændemærker. Andre er vistnok formede som Afbildninger af Gjenstande f. Ex. paa Maglebyrækken Nr. 1 Bysens Mærke, et Anker, Nr. 4 en Gaasefod, Nr. 11 et Leblad eller en Klinge, Nr. 27 et Timeglas. Man træffer undertiden Mærker af meget høj Ælde, f. Ex.

, Thorsmærket, , Freysmærket,

og (Nr. 11 blandt Maglebymærkerne), der

ogsaa er et Thorsmærke (Lynilden). De sidste to Mærker er tolkede saaledes af Kammerherre Worsaae i hans Tydning af Guldhornene. Enkelte har en fælles Grundform med smaa Forskjelligheder, Nr. 5, 18, 19, 23, 25, 31, hvis Grundform er et Billede af Forken, og Nr. 8 og 27, 15 og 21.

Bolsmærker fra Magleby paa Amager.

1. Maglebys Mærke.
2. Peder. J Bacher.
3. Theis C. Smidt.
4. Jan Jacobsen.
5. P. Jensen.
6. Jan Wybrantsen.
7. Jan Raagaard.
8. Jan Cornelis.
9. Jan Chrillesen.
10. Zybrant Chrillesen.
11. Chrilles Dircksen.
12. Chrilles Zybrantsen.
13. Peder Wybrantsen.
14. Jacob Peders Enke.
15. Tønnes Jacobsen.
16. Peder Ysbrantsen.
17. Svend Pedersen.
18. Jan Gertsen.
19. Theis Jansen.
20. H. Chrillesen.
21. Jan Willumsen.
22. Tønnes Pedersen.
23. Gert Jacobsen.
24. Peder Jansen.
25. Svend Willumsen.
26. Jan Ysbrantsen.
27. Zybrant Albertsen.
28. Willum Peters.
29. Gert Willumsen.
30. Jan Jansen.
31. Jan Sybrantsen.

Dette Blad kommer vidt omkring i Landet og

læses af mange. Skulde nogen af dets Læsere af denne Artikel føle sig opfordret til ogsaa at ville hjælpe mig med at samle de gamle Bomærker op, inden de rent forsvinder, og sende mig dem til min Adresse (Bernhard Olsen, Vodrofvej Nr. 3 A, Kjøbenhavn V.), skal jeg sørge for, at de bliver bevarede for Efterverdenen. De faar en Gang deres Interesse.

Bognyt.

Retskrivningsbog for Drenge- og Pigeskoler. Ved A. Th. Jacobsen. Under sin aarelange Virksomhed som Lærer i Dansk har Forfatteren følt Savnet af et tilfredsstillende Hjælpemiddel; det er et saadant Savn ogsaa hos andre, han ved nærværende Arbejde ønsker at afhjælpe. Hensigten er, at ethvert Barn i de Skoler, hvor Bogen maatte blive indført, skal eje den, og Stoffet er saaledes anlagt, at enhver kan gaa frem efter Evne, hvad vist de fleste Læreres Erfaring vil bekræfte som meget heldigt. Bogen gaar fra lettere til sværere Diktatøvelser, som dog allerede tidlig afvexler med selvstændige mindre Opgaver. Valget af Øvelserne er foretaget med praktisk Dygtighed, i det Texten er saa livlig, og Afvexlingen saa rig, at Bogen paa ingen Steder vil trætte eller blive ensformig for Børnene. Ved Siden af sin egentlige Hensigt vil de fleste Partier af Bogen endogsaa kunne afgive en for Børnene ligesrem behagelig underholdende Læsning. Den indeholder nemlig et ikke lidet Antal Smaastykker, Sagn, Fortællinger og Digte af bekjendte Forfattere, saasom H. C. Andersen, Baggesen, Grundtvig, Holberg, C. Hauch, Em. Henningsen, Hostrup, Kaalund, Stenstrup, Sønderkøge, Worsaae o. m. fl. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Smaating.

En Misforstaaelse. En Frisør, som havde et græsseligt Snakketøj, ærgrede en Herre under Haarskæringen saa meget, at denne bestandig raabte: „Gjør det kort!“ Vred udraabte endelig Frisøren: „Det er allerede saa kort, at De ikke har mere Haar paa Hovedet.“ Manden var aldeles skaldet.

Uden Kur, ingen Betaling. En Landmand hentede en berømt Læge til sin syge Kone. „Jeg giver Dem hundrede Kroner, hvad enten De redder min Kone eller slaar hende ihjel, blot De kommer øjeblikkelig.“ Doktoren kom, ordinerede Medicinen, men Konen døde. Efter nogen Tids Forløb forlangte han sine 100 Kroner. „Hvorfor?“ spurgte den sørgende Enkemand, „har De da taget Livet af min Kone?“ — „Hvor i al Verden kan De falde paa det?“ — „Har De da reddet hende?“ — „Nej.“ — „Ja, men saa har De jo ingen Ting at fordre.“

Lige Ret for alle. „Mit Valgsprog,“ sagde den anklagede Ræv, „er: Lige Ret for alle! Enhver har Ret til at æde den anden op. Jeg æder Gaasen. Naturligvis har Gaasen ogsaa Ret til at æde mig — hvorfor gjør den det da ikke?“

Ugrundet Bebrejdelse. En Portrætmaler malede en Gang en stærkt sminket Dame, som bebrejdede ham, at hans Farver ikke var livlige nok. „De gjør mig vist Uret, Frue!“ svarede Maleren; „thi jeg kjøber mine Farver hos samme Farvehandler, hvor De kjøber Deres.“

En Forklaring. En Kone læste i en Avis om de engelske Parlamentsforhandlinger og spurgte sin Mand: „Sig mig en Gang, hvad er Oppositionspartiet?“ — „Min kjære Kone,“ sagde Manden, „Oppositionspartiet i det engelske Parlament er det selv samme, som du er her hjemme i Huset!“

Et godt Hoved. Konen (tager forbavset en Fisk op af Mandens Jagttaske: „Og det kalder du dit Udbytte af Jagten?“ — Søndagsjægeren (opbragt til sin Tjener): „Din Dumrian, sagde jeg ikke, at du skulde kjøbe en Hare? — Tjeneren: „Jo, Herre, men Vildthandlerens Harer var alle sammen fordærvede — derimod er Torsken der ganske frisk!“

Lige galt. En Forbryder, der var brudt ud, blev greben og ført for Politimesteren, der tiltalte ham saaledes: „Da De er brudt ud af Arresten, faar De et Aar forlænget af Deres Straffetid.“ — „De er da heller ikke til at gjøre til Pas, Hr. Borgemester, bryder jeg ind, er det galt, og bryder jeg ud, er det ogsaa galt.“

God Omtanke. En Herre skulde paa en lang Rejse og vilde se efter Barometret, om det vilde blive godt Vejr, men kunde ikke finde det nogen Steds. Han kalder paa sin Tjener og spørger ham, om han ikke ved, hvor det er. „Jo,“ svarede denne, „jeg har sat det op paa det øverste Loft, for at det skulde staa højt, medens Herren var paa Rejsen.“

Forsigtighed er en Borgemesterdyd. I Berlin vilde en gjennemrejsende fremmed lade sig sy en Overfrakke. Da Skrædderen, der skulde tage Maal af ham, spurgte, om den skulde laves efter engelsk, fransk eller tysk Snit, svarede den fremmede: „Gjør mig den heller neutral; man ved ikke, hvem man kan støde paa i disse urolige Tider.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Jylland: En By i Jylland — en Landsdel i Afrika — en By i Brasilien — en By i Syrien — et Kanton i Svejts — et Hav i Evropa.

K—n.

Firkantet Nød. Af 6 A, 2 B, 2 E, 2 R, 1 K, 1 L, 1 N og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første nævner dig en Kvinde,
hendes Navn du let vil finde
med den andens, naar du søger
lidt i dine Skolebøger.
Samme om det tredje gjælder
og om fjerde med — de melder,
tredje var en styg Forræder,
fjerde levede med Hæder,
fandt sin Død — du godt det kjender —
for de grumme Broderhænder.

P. L.

Billedgaade.

Opløsninger fra Nr. 29.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Kanton	
Rhone	
Irland	TULE
Spitsbergen	URAL
Tula	LAVS
Ilmen	ELSE
Apenninerne	
Nowgorod	

paa Billedgaaden: En overordentlig stor Kande.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 31.

Søndagen den 1. Maj 1881.

En Voldsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Det skylregnede, og det var just ikke rart for de mange Mennesker, som var til Stede paa Tranderup Marked. Om Morgenen havde det tegnet til en ganske smuk Oktoberdag, og derfor var Markedet stærkt besøgt; men saa ved Middagstid satte det til med øsende Regnvejr, og Markedspladsen, der blev opblødt af Regnen og optraadt af Folk og Fæ, var inden Aften Dynd og Søle fra den ene Ende til den anden. Der var vist mange, der tænkte, hvad en Spøgefugl gik og sang:

„Himlen er vaad, og Jorden er vaad,
Pigernes Kinder glinse af Graad;
det er dog rent forbandet,
hvor Tranderup Marked er vandet!"

Mest sølet var dog Landevejen, der førte igjennem Byen. I Vejgrøfterne gik der rivende Vandstrømme, og selve Vejen var optraadt og opkjørt til en bundløs Vælling. Da nu Folk begyndte at tage hjem fra Markedet, blev der paa Landevejen en saadan Trængsel af kjørende og ridende, Fodgængere og Kvægkobler, at man snart hverken kunde komme frem eller tilbage. Det maatte en Kvinde bekjende, som havde villet gaa tværs over Vejen, men var uforvarende kommen ind i den værste Trængsel og omringedes af urolige Dyr og halvfulde Kuske og Trækkere, saa hun stødtes, puffedes og udskjældtes og vidste ikke, til hvad Side hun skulde vende sig om Redning. Det saa en Karl, der kom gaaende paa den høje Vejbrink, og uden at betænke sig længe satte han med et Spring over Grøften; slog en Tyr paa Snuden, gav en Vognhest et Ryk i Tømmen og skaffede sig saaledes Plads. Der regnede Trusler og Forbandelser ned over ham; men derved blev det, og de Piske, der svingedes imod ham, ramte kun den tomme Luft. Han var da ogsaa en Karl, der saa ud til at have Kæmpekræfter, og dette samt hans kjække bestemte Aasyn kunde let lede til den Formodning, at den smækre Egekjæp, hvormed han jog Studene og Tyrene til Side, kunde ogsaa bruges til andre Ting, hvis det behøvedes. Snart stod han ved Siden af den forknytte Kvinde, som han drog med sig, i det han banede Vej for dem begge, saa løftede han hende i sine stærke Arme over Vejgrøften, og nu var hun i Sikkerhed og paa forholdsvis tør Bund.

Om den tæt tilhyllede, vaade og overstænkede Kvinde var ung eller gammel, kjøn eller grim, havde han ikke tænkt paa, men det var dog ingen ubehagelig Opdagelse, da hun nu drog det mørke Kastetørklæde til Side, og han saa et kjønt, ungt Pigehoved med prægtige gyldne Lokker, milde blaa Øjne og friske, røde Læber. Hun var velvoxen, fyldig og smuk, skjønt hun nu var noget bleg efter den overstandne Skræk. I passende Ord takkede hun ham for hans Bistand, i det hun tilføjede: „Jeg havde allerede givet mig Gud i Vold og tænkte, at jeg vist ikke vilde komme levende derfra."

„Der var jo dog næppe nogen egentlig Livsfare," svarede Karlen, „hvorvel du let kunde blevet stødt omkuld og slemt nedtraadt. Hvad vilde du ogsaa ude i det tætte Mylder?"

„Jeg vilde gaaet tværs over Vejen, og — O Gud! Jeg skal og maa der over, for jeg vil se at finde min Fader."

„Jeg søger ogsaa min Fader, han sidder sagtens i et eller andet godt Lag et Sted."

„Det gjør min Fader maaske ogsaa, — hvor der dog drikkes meget her paa Markedet!"

„Ja, hvert Hus og hvert andet Telt er en Kro, og i det strænge Vejr drikkes der tæt for at holde Kulden ude. — Kom! Lad os hjælpes ad at søge! Jeg har god Tid."

„Jeg ikke, for jeg skal kjøre med vor Nabo hjem; men jeg vilde gjærne vide, om min Fader ogsaa har Vognlejlighed."

Saa gik de videre. Han gav Agt paa Tid og Sted og fandt en Slippe i Trængslen, saa de kom over Vejen uden Ulempe. De gik videre fra Hus til Hus, fra Telt til Telt, men fandt ingen af dem, de søgte. Hun var temmelig forknyt; men han talte opmuntrende til hende, og var høvisk og hensynsfuld, og saa blev ogsaa hun efterhaanden mere livlig. Hun var mellem 19 og 20 Aar gammel, og han var omtrent 5 Aar ældre. Han var en smuk Karl, med et vindende og tillidvækkende Væsen. Han sagde hende, hvor han var fra, og at han hed Ole Pedersen, og til Gjengjæld fik han at vide, at hun hed Else Marie og var fra Elstrup Sogn.

„Hvad for noget?" udbrød han. „Jeg skal til November ud at tjene Præsten i Elstrup."

„Jeg ved nok, han skal have en ny Avlskarl," sagde hun. „Saa det er dig! Vi bliver altsaa Naboer, for min Fader har en lille Gaard, hvis Mark grænser ind til Præstegaardens."

Han fortalte hende, at ogsaa han var en Gaardmandssøn, men skulde nu ud at tjene, fordi hans yngre Broder var voxen og kunde gjøre det af som Karl hjemme. Han havde hørt, der skulde være en god Tjeneste i Elstrup Præstegaard. — Ja, det var der, sagde hun, Præstefolkene var meget flinke, især holdt hun meget af Døtrene, som hun plejede tit at komme sammen med. Under denne Samtale og ved deres forgjæves Søgen, var de komne vesten ud af Markedet. Her holdt en Vogn næsten fuldtpakket med Mennesker, og derfra tilraabtes Pigen: „Hvor bliver du af Else Marie? Vi venter paa dig, du skulde jo kjøre med!"

„Jeg har gaaet og søgt efter min Fader," sagde hun.

„Men han er vist langt borte," sagde Vognens Ejer. „Han skulde kjøre med Mads Faarvig."

„Og er Mads kjørt?" spurgte hun.

„Det tænker jeg; men skynd du dig nu at komme paa Vognen. Jeg ved din Fader er da gammel nok til at passe paa sig selv."

Saa sagde hun Farvel til Ole Pedersen, et Haandtryk gaves og besvaredes, og Blikke vexledes, hvori der lyste gjensidigt Behag. Snart var hun oppe paa Vognen, og den rullede bort. Han stod og saa efter den, til den ved en Omdrejning forsvandt bag den nærmeste Bakke.

Han fortsatte nu sin Søgen i den frembrydende Aften, og da han havde været rundt i selve Byen, gik han hen til en Udflyttergaard, hvor han endelig fandt sin Fader siddende blandt en Del andre Mænd, der fik sig noget at drikke. „Vil I med hjem, Fader?" spurgte han.

„Det regner vel lige stærkt endnu," sagde Peder Olesen.

„Ja, det gjør."

„Saa vil jeg blive indtil videre; men du kan gjærne gaa, om du har Lyst."

„Nej, saa vil jeg ogsaa tøve en Stund," sagde Ole og gik ind i en tilstødende Stue, hvor der dansedes. Det var, som allerede Else Marie havde lagt Mærke til, en slem Markedsdag med Drikkeri. Peder Olesen satte sig sjælden til at svire; men naar det en Gang skete, blev han let pirrelig og drillende; og det var slemt, naar han som her var blandt fremmede. Ole vilde derfor blive til Stede. Han fik sig en Svingom eller to, men havde stadig Opmærksomheden henvendt paa Drikkebrødrene i den ydre Stue.

Det hændte da ogsaa hen paa Aftenen, at der opstod en voldsom Tummel. Ole skyndte sig derud og saa sin Fader ligge paa Gulvet, medens en anden Mand knælede paa hans Bryst og bearbejdede ham med Næverne. I et Nu havde Ole den fremmede i Nakken og rev ham til Side. De to aldrende Slagsbrødre kom nu paa Benene, men saa forbitrede var de begge, at de øjeblikkelig fløj i Totterne paa hinanden igjen. Ole gik imellem; men lige meget hjalp det, og da der slet ikke var Fred at faa, tog han den fremmede i sine stærke Arme og bar og slæbte ham ud i Gaarden. Her satte han ham fra sig med de Ord „Gaa din Vej! Lad mig ikke se dig tiere, ellers slaaer jeg dig ihjæl." Manden luskede af, og Ole gik igjen ind i Stuen, hvor nu alt var roligt. Men der laa en sølvbeslagen Tobakspibe paa Bordet, og den maatte tilhøre Manden, der var bleven sat til Dørs, og som ingen af de tilstedeværende kjendte. Man tilkaldte da Manden i Huset og lod ham tage Piben i Forvaring, indtil Ejermanden kunde opspørges. — Ole fik nu snart sin Fader med bort fra Huset og Markedet.

Et Par Bøsseskud vesten for Elstrup Præstegaard laa nogle Smaagaarde, som hed Vesterager, og i en af disse Gaarde boede Knud Andersen med sin Hustru Trine og deres Datter Else Marie, Sønnen Anders og nogle yngre Børn. Knud var en ganske velhavende og agtet Mand, men han var noget stikken og paastaaelig. Det kunde gaa ham over, at han tog sig en Taar over Tørsten; men det skete ikke tit, og han ærgrede sig al Tid bittert over det bag efter. Han havde været til Trande-

rup Marked, hvor Datteren, da hun skulde hjem ad, søgte efter ham, men fandt ham ikke. Han var dog ikke kommen til at kjøre med Mads Faarvig, som hun bragtes til at tro; han kom først sent paa Natten hjem til Fods og havde traskel de to Mil i Regn og Mørke og var tilsølet og utilpas. Han havde mistet sin sølvbeslagne Pibe og lod sig forstaa med, at den var stjaalen ud af hans Lomme. I øvrigt omtalte han ikke sine Hændelser; men det var kjendeligt, at han ærgrede sig i flere Dage. Kone og Børn udspurgte ham saa ikke, da de vidste, at han under slige Omstændigheder helst vilde være i Ro med sine egne Tanker.

Novembertiden kom, og da der flere Steder i Egnen skulde skiftes Tyende, var Ungdommen nysgjerrig efter at vide, hvad for Folk, der nu skulde komme til Nabolaget. Den første Søndag var Knud og Anders i Kirke, og da de kom hjem, sagde Attenaarsknøsen: „Nu har jeg set Præstens ny Avlskarl; det er en pæn Karl."

„En rigtig Røverknægt," snærrede Knud.

„Kjender du ham?" spurgte Trine.

„Jeg saa ham i Dag ved Kirken. Ham skal du ikke holde Omgang med, Anders!"

„Præsten plejer dog al Tid at have ordentlige Folk," sagde Konen.

„Nu, maaske han ogsaa er ordentlig. Hvad ved jeg det? Det kommer jo heller ikke os ved, naar vi holder os paa vort eget."

Else Marie omtalte ikke, at hun kjendte noget til Karlen og brød sig ikke heller om, hvad hendes Fader havde sagt i sit vrantne Lune. Heller ikke hun havde omtalt sine Hændelser paa Markedsdagen, men i sit stille Sind havde hun tænkt ikke saa lidt paa Ole. Han havde jo ydet hende en kraftig Haandsrækning, da hun var i Fare, og hele hans Personlighed og hans Maade at være paa havde gjort et eget Indtryk paa hende. Hun var ikke fri for at længes efter at se ham igjen, og hun havde da ogsaa tit Ærinde i Præstegaarden, saa at Gjensyn næppe vilde være vanskeligt at opnaa.

Men Vinteren havde allerede begyndt at melde sig, og nu blev det i flere Dage en rygende Snestorm, saa det ikke var Vejr for en Kvinde at give sig ud i, naar det ikke var haardt nødvendigt. Dog saa kom der en Søndag med klar Frost og Blæst, og nu kunde man nok færdes, skjønt Vinden opfejede det øverste løse Snelag og drev det af Sted som hvide Taagebølger, der gnistrede i Solskinnet. Lidt før Aften gik da Else Marie over til Præstegaarden; thi hun havde nogen fin Syning for, og derved havde Præstens Døtre lovet hende Undervisning og Bistand.

Ole stod netop i Stalddøren, som hun kom der forbi. Hun standsede og hilste; men det var næppe nok, at han i den skjønne, pyntelige og yppige Skikkelse kunde gjenkjende den Pige, som han paa Markedet vel havde fundet smuk, men som dog den Gang havde haft en vis Lighed med en druknet Mus.

„Kan du komme ud i saadant Vejr," sagde han.

„Vejret er jo ikke saa slemt," svarede hun, „og desuden kunde mit Ærinde ikke opsættes længer." Hun omtalte, hvad hun gik efter, og han sagde: „Saa kommer du ikke hjem før i Aften."

„Nej, næppe før Sengetid; men Sneen lyser, og jeg er ikke mørkeræd."

„Ikke? Ja saa kan jeg vel ikke tjene Tak ved at følge dig hjem."

„Nej; men dit sidste Følgeskab er jeg da Tak skyldig for."

„Hvor bor du? Jeg er jo ikke kjendt her i Egnen."

Hun sagde ham det og nævnede sin Faders Navn, og hele Tiden stod hun med den ene Fod fremme, som om hun vilde gaa videre, men ikke ret kunde rykke sig løs fra Pletten, omsider gjorde hun dog Alvor af det og gik hen mod Stuehuset.

Ved Solnedgang blev Himlen overtrukken med graa Skyer, og ud ad Aftenen blev det atter Snefog. Anders i Vesterager blev nu sendt over at hente sin Søster, og det blev sagt ham, at hvis hun ikke var færdig, skulde han vente efter hende; men Knud føjede til, at han i saa Fald ikke maatte give sig af med Avlskarlen. Han kom ganske rigtig til at vente en Timestid i Folkestuen, hvor Ole og de andre af Præstens Tyende var til Stede, hvorimod Else Marie var inde hos Præstens Døtre. Saa sad Anders der og surmulede, og en af Præstens Tjenestepiger spurgte, om han havde glemt sit Mæle hjemme, og en anden sagde, at han var saa mut, at man ikke kunde tærske et Smil af ham med en Tøjrekølle. Saa lod man ham sidde og fordrev Tiden, som man kunde bedst. Talen faldt paa Kjæresteforhold, som Stuepigen saa gjærne vilde høre noget om, og Ole fortalte en Kjærlighedshistorie, som Pigerne baade lo og græd over. Da han var færdig, kom Else Marie.

„Nu kommer du for sent," sagde Kokkepigen, „ellers havde du faaet en kjøn Historie at høre. — Aa, fortæl den igjen Ole!"

Den fremmede Pige syntes at have Lyst til at tøve lidt, og Ole var heller ikke uvillig til at fortælle sin Historie igjen. Han begyndte allerede forfra; men nu opløftede Anders Røsten og sagde: „Vil du blive her hele Natten, Else Marie, saa kan du bare sige det, for saa gaar jeg hjem."

„Nu kommer jeg," sagde hun hastig og svøbte Tørklædet tættere om sit Hoved. „Historien kan jeg have til Gode til en anden Gang."

„Jeg maa vel gaa med, saa kan jeg fortælle den paa Vejen," sagde Ole.

„Det er ingen Nytte til," mente Anders.

Else Marie tilkastede Ole et Blik, der maaske blot skulde bede om Undskyldning for hendes Broders Tølperagtighed, men som Ole opfattede som en Opfordring til at følge med, og det gjorde han saa. Han og hun gik Arm i Arm. Efter hendes Forlangende begyndte han at fortælle Historien; dog det lod til at ville tage Tid; thi de havde Snestormen lige imod sig, og der var ogsaa Snedriver, han skulde hjælpe hende over, saa det var ikke sært, de kom langsomt fremad, og heller ikke at Anders, der var forud, blev utaalmodig og raabte:

„Skynd dig, ellers løber jeg fra dig! Jeg skal endnu ud paa Rugmarken og se til mine Haresnarer, inden jeg gaar i Seng."

„Løb du kun!" sagde Ole. „Jeg skal nok følge din Søster hjem."

„Ja, og kommer jeg før du, skal jeg vente ved Døren, at vi kan følges ad ind," sagde Pigen.

(Fortsættes.)

Prepositio quid est. Pars ora
tionis que pposita alijs par
tibus oratois signif cation
ea aut complet. aut mutat
aut minuit. Prepositioi quot accidut
Unu. Quid. Casus tm. Quot casus
Duo. Qui. Actus et ablatus. Dappo
sitiones acti casus: ut ad. apud. ante
aduersum. cis. citra. circu. circa. cotra.
erga. extra. inter. intra. infra. iuxta. ob
pone. per. pre. ppter. secdm. post. trans.
ultra. preter. supra. circiter. usq. secus.
penes. Quo dicimus eni. Ad patrem
apud villa. ante edes. aduersum inimi
cos. cis renu. citra foru. circu vicinos.
circa templu. contra hostes. erga pro

En Side af en af de ældste trykte Bøger.

Johan Gutenberg.

Johan Gutenberg er som bekjendt Navnet paa den Mand, der opfandt Bogtrykkerkunsten eller rettere Kunsten at sammensætte Bøger med bevægelige Bogstaver; thi allerede længe før hans Tid havde Munkene i Klostrene begyndt at skære Bogstaver ud i Træplader. Dette var imidlertid et meget sent Arbejde, især da Bogstaverne skulde udskæres bagvendte, og en stor Ulæmpe var det tillige, at Pladerne kun kunde anvendes til den Bog, de en Gang var udskaarne til. Der maatte derfor her foregaa et Fremskridt, hvis Opfindelsen skulde komme til at bære nogen kjendelig Frugt; Ideen med de udskaarne Bogstaver maatte føres videre, saaledes at de enkelte Ord kunde adskilles og derefter igjen de enkelte Bogstaver. Det er sandsynligt, at mer end en Munk i al Hemmelighed i sin ensomme Celle har syslet hermed uden dog at komme til noget tilfredsstillende Resultat. Da endelig i det i saa mange Henseender aands- og daadsrige 15de Aarhundrede fremstod den Mand, hos hvem Tanken fremtraadte i en klar og modnet Form, og som ved at bringe den til Udførelse er kommen til at staa som en af Slægtens Velgjørere.

Gutenberg er født omkring Aaret 1400 i Mainz og nedstammede baade paa Fædrene- og Mødrenesiden fra gamle og ansete Slægter. Under nogle Stridigheder, som i Aaret 1420 udbrød mellem Byens Adel og Borgerstand, maatte hans Fader gaa i Landflygtighed. Indtil 1445 levede Gutenberg nu i Strasburg, hvor han for en stor Del skal have ernæret sig af at slibe Ædelstene og polere Metalspejle. Men ved Siden heraf sysselsatte han sig tillige, dog i stor Hemmelighed, med Bogtrykkerkunsten, og i Aaret 1438, mener man, at han har begyndt at anvende bevægelige Trætyper. Ved en Proces tabte han imidlertid alt, hvad han ejede, og fattig paa Penge og Venner, forlod han i Aaret 1443 Strasburg og drog tilbage til sin Fødeby Mainz, efter først at have ødelagt sine med Møjsommelighed udførte Redskaber, for at andre ikke skulde berøve ham hans Arbejdes Frugter.

Efter mangfoldige mer eller mindre mislykkede Forsøg, staar den utrættelige Mand endelig 1450

færdig med sin store Opfindelse: Bogtrykkerkunsten. Et gammelt Dokument, som beviser dette, findes endnu i Mainz. Af dette fremgaar det, at Gutenberg i August Maaned, ovennævnte Aar, havde afsluttet en Kontrakt med en rig Borger i Mainz, Johan Fust, i Følge hvilken denne skulde forskyde ham den nødvendige Kapital til Anlæggelsen af et Trykkeri, samt være fælles med Gutenberg om Foretagendets Udbytte. Johan Fust var selv Jurist, men han havde en Farbroder, Jakob Fust, der var en dygtig Guldsmed, og som baade med sine Raad og sin Kunstfærdighed i at støbe kom Firmaet til stor Nytte. Kort efter indtraadte Peter Schøffer som tredje Mand i Interessentskabet. Schøffer var en dygtig Skjønskriver og i det hele et lyst Hoved, som gjorde den nys opdukkede Kunst flere væsentlige Tjenester.

I Aaret 1455 blev det store Værk, hvorpaa

Bogtrykkerkunstens Opfindelse.

Gutenberg først prøvede sine Kræfter, færdigt. Det var den store latinske Bibel, et Kæmpeværk i to Folianter og hver af disse indeholdende omtrent 320 Blade. Med Undtagelse af de første ti Sider er alle de øvrige Sider tospaltede. Af dette gamle typografiske Monument, findes i de offentlige evropæiske Biblotheker sexten Exemplarer i Behold, hvoraf syv er trykte paa Pergament og ni paa Papir; de første med Begyndelsesbogstaver i Guld og flere forskjellige Farver, de sidste i blaat og rødt. De fleste findes i England, Frankrig og Tyskland; Mainz selv ejer dog ikke noget Exemplar deraf.

Gutenbergs Modgangstid var dog ikke til Ende. Hans Kammerater, der nu var i Besiddelse af hans Hemmelighed, og altsaa ikke længere behøvede Manden selv, vidste paa en mindre ærlig Maade at trænge ham bort og selv tilegne sig det hele Bogtrykkermateriale, tillige med hvad der allerede var trykt. Først efter ny Anstrængelser lykkedes

det Gutenberg at faa en ny Kompagnon, i Forening med hvem han anlagte et nyt Trykkeri.

I Begyndelsen af 1468 døde Gutenberg; men med hans Opfindelse, der blev af saa stor Betydning for Menneskeslægten, og staar som et af Kulturhistoriens mest straalende Glanspunkter, skal hans Navn leve til de sildigste Slægter.

Johan Gutenberg

Foruden hosstaaende Portræt, en Gjengivelse efter et Kobberstik fra det 16de Aarhundrede, bringer vi i Dag tillige to Tegninger, den ene forestillende en Side af en af de ældste trykte Bøger, en latinsk Grammatik, trykt omtrent 1450, den anden det vigtige Øjeblik, da Gutenberg for den rige Borger i Mainz, Johan Fust, fremviser Aftrykket af det første trykte Bibelark.

Et stort Rederi.

Naar man af de Gjenstande, som en svunden Tids Mennesker har efterladt sig, vil udfinde, hvorledes disse Mennesker har levet og i det hele været beskafne, er blandt andet de Penge eller Mønter, som de har brugt, af den Art Gjenstande, som giver os mest Oplysning, thi ikke blot indeholder de Navne og Aarstal, som er af Vigtighed for Historien, men meget ofte lærer Mønterne os ogsaa andre Ting, som kan være os til stor Nytte og berige vor Viden. Lad os f. Ex. tænke os Tusende Aar frem i Tiden, naar Danmark enten er gaaet til Grunde eller maaske er langt større og mægtigere end nu. Lad os da tænke os, at lærde Mænd er uenige om, hvad der var de Danskes vigtigste Erhvervskilde i Slutningen af det 19de Aarhundrede; de lærde Mænd skriver og taler for eller imod de forskjellige Meninger og Striden er paa sit højeste. Da indtræder der pludselig den Begivenhed, at man ved at udgrave en Byggegrund finder en gammel Broncemønt, som er ganske grøn og irret af Ælde. Da Mønten bliver renset, viser det sig at være en Femøre fra gammel Tid, nemlig fra Aaret 1874. Paa den ene Side af den ses Kongens Navnetræk, C IX, og da man ved, at de gamle danske Konger jævnlig bar Navnet Christian, faar hine Fremtidens lærde Mænd deraf den Oplysning, at i Aaret 1874 regerede Kong Christian den niende. Paa den anden Side staar tydeligt at læse 5 ØRE. Heraf faar man altsaa at vide, at den danske Skillemønt i Kong Christian den niendes Tid benævnedes Øre. Men desuden findes der paa samme Side af Mønten Billedet af en Delfin og et Kornax. En lærd Mand fremsætter da den Mening, at disse to Figurer har en symbolsk Betydning og viser, at de Danske paa Kong Christian den niendes Tid mest spiste Brød og Fisk, men denne lærde Mand bliver snart af endnu lærdere Mænd overbevist om, at de Danske vel har spist Fisk, men ikke Delfiner, som jo ikke er Fisk men er og al Tid har været Pattedyr med varmt Blod. Man maa derfor forklare Delfinens og Kornaxets symbolske Betydning paa en anden Maade, og efter nogen Strid sejrer omsider den eneste rigtige Fortolkning, nemlig den, at man har anbragt Delfinen og Axet paa Mønten for at antyde, at de danske i Slutningen af det 19de Aarhundrede ernærede sig væsentligt ved Agerdyrkning og Søfart, i det Kornaxet betyder Agerdyrkningen og Delfinen Søfarten. Se, det vil der maaske alt sammen om nogle Tusende Aar komme ud af en Femøre.

Men vi vil nu vende tilbage til Nutiden, og da vi saa ofte her i „Husvennen“ har talt om Agerdyrkningen, vil vi i Dag til en Forandring tale lidt om Søfarten og se, hvad vi Danske kan udrette paa Søen.

Fra Oldtiden har de Danske plasket til Søs, og i vor stolte Nationalsang „Kong Kristian stod ved højen Mast“ forherliges jo mest vor Hæder til Søs, og Havet kaldes „de danskes Vej til Ros og Magt“. Og saaledes er det ogsaa. Lige fra hine fjærne Tider, da de danske Vikinger foretog deres blodige Tog til fremmede Lande og gjæstede Englands, Frankrigs, Middelhavets, ja endog Amerikas Kyster og ned til den Dag i Dag, har det lille Danmark hentet en stor Del af sin Rigdom fra fjærne fremmede Lande og ført den hjem paa sine egne Skibe. Men medens det i Oldtiden voldte Rædsel paa de fremmede Strande, naar de danske Vikingeskibe kom i Sigte, saa findes der nu ikke en eneste Havn paa hele Jorden, hvor man ikke ser paa Dannebrog med venligt Blik, og hvor man ikke ved, at de danske Sømænd er brave og medgjørlige Folk, og de danske Skibe gode og velstyrede. Og

har de danske Skibe dette gode Navn paa sig i Udlandet, saa skyldes det for en stor Del de danske Rederier, som sætter en Ære i at kunne vise Flaget frem med Hæder. Dermed tjener de paa en Gang deres Fædreland og sig selv bedst.

For at give vore Læsere en Forestilling om, hvad et stort Skibsrederi har at betyde, hvor meget det kan udrette, hvor mange Mennesker det giver Arbejde og god Fortjeneste, og hvor mange Penge det sætter i Omløb, vil jeg her give en kort Beretning om det største danske Dampskibsrederi, nemlig „Det forenede Dampskibsselskab“. Vi læser saa ofte dets Navn i Aviserne, men faa af os ved, hvor stort det er, og hvor betydeligt et Led det udgjør i Danmarks Søfart.

I tidligere Tid fandtes der her i Landet flere mindre Dampskibsrederier, af hvilke vi nævner Konsul Kochs for udenrigsk og Grosserer Priors for indenrigsk Dampskibsfart. Endvidere var der Brødrene Petersens Rederi, det helsingørske, det almindelige danske Dampskibsselskab og flere mindre Rederier. I Aaret 1867 blev disse forskjellige Rederier forenede til et eneste stort Dampskibsselskab, der stilledes under Konsul Kochs Ledelse. I de Aar, som er hengaaede siden denne Sammensmeltning fandt Sted, har Selskabet bestandig kjøbt og ladet bygge flere og flere Skibe. I Steden for de ældre og mere gammeldags er der kommen ny, større, hurtigere og hensigtsmæssigere Skibe. Det forenede Dampskibsselskabs nyere Skibe er af de bedste, som pløjer Havet, og tillige byggede efter de smukkeste Modeller og udstyrede saa solidt og smagfuldt som de bedste engelske, franske og amerikanske Skibe. Ganske vist ejer Selskabet en Del ældre Dampere, men selv om disse ikke er efter den sidste Mode eller forsynede med alle de Indretninger, som man i de senere Aar har opfundet, er de dog alle stærke, gode og bekvemme Skibe, som man med fuld Tillid kan betro sig selv og sit Gods til. Naturligvis kan det gaa galt med et af disse Skibe, saaledes som det f. Ex. gik galt med et af Selskabets store Skibe, „Fønix“, som gik under ved Island. Men „Fønix“ gik ikke under, fordi Skibet ikke var godt, nej tvært imod, netop fordi Skibet, skjønt ældre, dog var godt, holdt det Søen saa længe, indtil det kunde løbe paa Land, og Mandskabet kunde redde sig, uagtet hver Bølge, der slog op paa Dækket, strax frøs og lagde sig som tommetyk Is udvendig og indvendig. Ethvert Skib er jo bygget af Menneskehaand, og intet er endnu frembragt af Menneskehaand, som er saa stærkt, at ikke Naturens Kræfter, naar de sættes i Bevægelse af Stormens Herre, kan knuse det. Men for øvrigt er Strandinger og andre Uheld meget sjældne blandt det forenede Dampskibsselskabs mange Skibe. Naar man betænker, at Skibene ofte om Vinteren og i det haardeste Vejr foretager deres Vandringer til Island, England, Frankrig, Belgien, Amerika, Rusland, Norge o. s. v. fuldt ladede, uden at der sker noget Uheld af Betydning, saa maa man erkjende, at baade Skibene maa være gode, og Kaptejner og Mandskab flinke og dygtige Mænd. Paa Skibene hersker Orden og Paapasselighed; alt gaar efter sin bestemte Regel og enhver har sit Arbejde at passe. Man maa derfor ogsaa huske paa, at der i det forenede Dampskibsselskabs Tjeneste uddannes udmærkede Søfolk, hvilket er af stor Vigtighed for os i Krigstid, ligesom det bidrager til at hæve den danske Sømandsstand i det hele. Selskabets Indflydelse paa Uddannelsen af Sømænd vil bedst kunne forstaas, naar vi siger, at Selskabet nu ejer omtrent halvfjerdsindstyve Dampskibe, som for største Delen maa henregnes til de store Skibe. En Flaade paa 70 Dampskibe forslaar noget. Naar vi vil tænke os alle 70 Skibe komme dampende paa en Gang op ad Øresund i en Linje, det ene bag efter det andet med passende Afstand, vilde det sidste Skib ikke være kommen ud af Kjøbenhavns Havn, naar det forreste passerer Hveen, eller, med andre Ord, de vilde danne en Linje paa over 3 Mil. Der er intet, der saa godt som Tal kan give os en Forestilling om Størrelsen af det forenede Dampskibsselskabs Virksomhed. Vi skal derfor her angive nogle Talstørrelser, som vi har hentet af Selskabets Regnskab for forrige Aar, hvorved der altsaa ikke er taget Hensyn til de 7 store Skibe, som Selskabet lader bygge i Aar.

Værdien af Selskabets Skibe i 1880 er den nette lille Sum af 15 Millioner Kroner. Disse Skibe har i 1880 opsejlet en Fragt af omtrent 7,400,000 Kroner og brugt for omtrent 850,000 Kroner Stenkul. Til Olje, Smørelse og lignende er der brugt ikke mindre end 125,000 Kroner. Der findes omtrent 2,000 Personer, som staar i Selskabets Tjeneste og har deres Levebrød derved, og disse 2000 Mennesker faar noget over 1 Million Kroner i Løn. Naturligvis har Selskabet en Mængde Udgifter, som det vilde blive for vidtløftigt at omtale her. Vi skal kun nævne en enkelt Post: For Telegrammer og Frimærker har Selskabet i 1880 udgivet 71,000 Kroner og til Bekjendtgjørelser i Aviserne over 54,000 Kroner. Værdien af de Sække, som tilhører Selskabet, er 14,000 Kroner. Naar man betænker alt dette og husker paa, at Selskabet er udelukkende dansk og oprettet uden fremmed Hjælp, saa har vi vist nok Ret, naar vi siger, at Danmark kan være stolt af at besidde et saa storartet Rederi. Vel er Hovedhensigten med Selskabet den at tjene Penge, men enhver der har haft noget at gjøre med Selskabet, vil have erfaret, at det ikke er smaaligt eller nærigt. Tvært imod

maa man sige, at det al Tid stiller sig velvilligt og imødekommende mod Folk, som benytter dets Skibe, og at det paa saa mange Maader søger at lette Samfærdslen, selv om det ikke har nogen umiddelbar Fordel deraf. Et Exempel herpaa kan vi anføre: Naar en Mand paa Island har en god Ven i Odessa, der, som bekjendt ligger i det sydlige Rusland ved det sorte Hav, og Manden paa Island vil sende sin Ven i Odessa en Kasse med Ryper eller hvad, det nu er, han vil fornøje ham med, saa behøver han blot at aflevere Kassen til Selskabets Kontor paa Island, saa besørger det Kassen helt til Odessa, altsaa omtrent den længste Vej, der kan være Tale om, naar vi holder os til Evropa.

Især her i det nordlige Evropa er det forenede Dampskibsselskab vel bekjendt. Dets blaa Flag med det hvide Kors og dets sorte Skorstene med det røde Bælte gjør mange Rejser. Naar vi lægger Vejlængden af Skibenes Rejser i et Aar sammen, saa faar vi en Længde af ikke lidt over en Million Sømile, eller Vejen her fra og til Maanen fem Gange. Det er ikke saa lidt endda, for der er langt til Maanen.

Vi kunde fortælle endnu meget mere om det store Rederi, f. Ex. om at dets Kontorer i Kvæsthusgade i Kjøbenhavn er anbragt i Selskabets Ejendom, et Palads, som nok er 1/2 Million Kroner værd. Vi kunde fortælle om, hvor mange Centner der kan befordres med Skibene, eller hvor mange Soldater man ved Hjælp af dem kunde føre fra den ene Del af Landet til den anden, eller om, hvor mange Mennesker der behøvedes for at veje op mod Skibenes 5000 Hestes Kraft, og om mange andre Ting. Men i hvor interessant alt dette end kunde være, saa maa vi dog slutte og overlade til vore Læsere selv at tænke over, hvor godt det er, at der i vort Land findes slige store Foretagender. Man vil da selv se, at naar man i vore Dage saa ofte taler imod Kapitalens Magt, har man ikke al Tid Ret. Hvis man i Steden for det forenede Dampskibsselskab med dets 70 Skibe havde 70 enkelte Personer, der hver ejede et Skib, saa vilde disse 70 enkelte Skibsejere ikke tilsammen udrette en Femhundrededel af det, som udrettes derved, at de er forenede under en eneste fælles, forstandig Overbestyrelse. Derved bliver Udgifterne formindskede, og Indtægterne forstørrede, og stadig ny Foretagender iværksatte. Naar nu Selskabet ved Udgangen af dette Aar kan møde med sine store ny Skibe, af hvilke de fleste skal fare paa Rusland, saa vil det i det hele eje en Flaade, hvis Pengeværdi er mindst 17—18 Millioner Kroner. Vi kan vist alle blive enige om at ønske dette store Selskab Fremgang, thi naar det bringer sine Deltagere Fordel, bringer det hele Landet Fordel og gjør det Ære, saa at Danmark, om dets Magt til Lands kun er liden, kan blive mægtig til Søs og ad de vaade Veje blive stort og rigt, og vise sit røde og hvide Dannebrog paa alle Have som et Fredens og Virksomhedens Tegn.

Rasmus Nielsen.

Almennyttigt.

Sognebibliothekers og lignende Bogsamlingers — ikke Skolebogsamlingers — Opmærksomhed henledes paa, at den Raben-Levetzauske Fond har besluttet atter i Aar at anvende en Sum af 3000 Kroner til bedste for saadanne Bogsamlinger rundt om i Landet. Fonden har ligesom tidligere overdraget os undertegnede Anvendelsen af det nævnte Beløb. Andragender fra Bogsamlinger, der ønsker at komme i Betragtning ved Fordelingen af disse Gaver, som denne Gang kun vil blive ydede i Penge, indsendes til Komiteens Sekretær, Dr. phil. Fr. W. Horn, Frederiksberg Smallegade Nr. 5, Kjøbenhavn V., **inden 15de Maj,** paategnede og anbefalede af en stedlig Avtoritet (Sogneraadet, Præsten eller lignende). Andragenderne bør indeholde Oplysning om, hvornaar den vedkommende Bogsamling er oprettet, hvor mange Deltagere den har, hvor stort Medlemsbidrag der betales, o. s. v., i det hele, hvad der kan tjene til at vise, i hvilket Omfang den benyttes, og med hvor stor Interesse den omfattes af Beboerne.

A. Andresen. N. J. Fjord.
E. Holm, Fr. W. Horn,
Komiteens Formand. Komiteens Sekretær.

Opløsninger fra Nr. 30.

paa den geografiske Gaade:

Aalbor**g**
Algie**r**
Rio Janeir**o**
Hale**b**
Ur**i**
Sorte Ha**v**

paa den firkantede Nød:

S A R A
A K A B
R A N E
A B E L

paa Billedgaaden: Et Misforhold mellem to Kvinder.

Brevvexling.

G. N. Tak! men for sent.

L. J. i T. Fortællingen kan ikke benyttes.

Fr. Ingv. Det tilsendte fandtes ikke anvendeligt.

F. R. — Ben gjøres sort ved Kogning i en stærk Galæbleopløsning. Efter Tørringen lægges det derpaa i en Vitrelopløsning, til det er sort nok. Poleres med Pimpsten og Kulpulver, efter den i Haandgjerningsbog for Ungdommen givne nærmere Anvisning.

Fra Midten af Maj er Udgiverens fremtidige private Bopæl

Lykkesholms Alle 4, Kjøbenhavn V.

Adressen for N. C. Roms Forlagsforretning er **Jærnbanegade, Kjøbenhavn V.**

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Søndagen den 8. Maj 1881.

En Voldsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Saa blev de to ene, og da de havde Uvejret lige i Ansigtet, maatte de tit vende sig om for at drage Aande og tale et Par Ord sammen. Endelig stod de henne ved hendes Faders Gaard, der var Læ, og der kunde de staa i Skjul bag en Stabel Murstén. Og Tankerne fik mere Flugt og Varme i den strænge Kulde, og Snestormen suste og hvinede omkring Gaarden, men de stod forholdsvis lunt og trygt, og saa ømt faldt efterhaanden Talen, at hun lænede sit Hoved til hans Bryst og udhviskede det Ord, han bad hende om, og deres unge Kjærlighedspagt stadfæstedes med Haand i Haand og Mund paa Mund.

„Men hvor bliver Anders af?" udbrød hun endelig.

„Han maa vel nok være hjemme," mente Ole.

„Jeg er mere ræd for, han venter mig omme ved Døren. Han staar da og fryser, den stakkels slemme Dreng, og det har jeg Synd af. Godnat søde Ven."

Hun snoede sig ud af hans Arme og var snart inde i Gaarden, og Avlskarlen gav sig da ogsaa paa Hjemvejen.

Anders var dog ikke den Mands Søn, der stod og frøs hele eller halve Timer for en Søsters Skyld. Han var for længe siden inde og hængte over den varme Kakkelovn. Han mente nu ogsaa, han havde gjort sine Sager udmærket godt; thi han maatte jo ikke give sig af med Avlskarlen, og nu havde han for det første i Præstens Folkestue været saa dejlig tvær mod alle og især mod Ole, og dernæst havde han, da Karlen fulgte med, rendt fra baade ham og Søsteren. Saa var det da vel umuligt, at han bedre kunde have rettet sig efter sin Faders Paalæg.

Knud lod dog ikke til at være af den Mening, men han tav. Først da Pigen kom ind, for han op imod hende med det Spørgsmaal: „Hvor bliver du af saa længe?"

„Det var saa strængt at stride sig frem imod Vejret," sagde hun.

„Da ved jeg, I har ikke gaaet paa Vejen i al den Tid," udbrød Anders.

„Jo, omtrent. Vi stod rigtig nok til sidst og snakkede et Par Minutter omme bag Laden."

„Hvad snakkede I saa om?" spurgte hendes Fader.

„Aa, ikke om noget videre," svarede hun men blev blussende rød og vidste ikke, hvor hun skulde gjøre af sine Øjne. Knud lagde Mærke til hendes Adfærd men sagde ikke noget.

Næste Dag gik Knud over til Præstegaarden, og da han forlod denne igjen, blev Ole kaldt ind til sin Husbond, der modtog ham med en meget betænkelig Mine. „Sig mig en Gang," sagde han, „var du paa Tranderup Marked nu i Oktober?"

„Ja, jeg var."

„Hvad foretog du dig der?"

„Jeg trak der hen med et Par Stude af min Faders. Dem stod jeg og holdt ved, til de blev solgte. Ellers fortog jeg mig ikke noget."

„Var du ikke i Slagsmaal eller saadant?"

„Slagsmaal? — Nej, det kan jeg ikke sige."

„Kom du heller ikke paa en mindre rigtig Maade i Besiddelse af fremmed Ejendom?"

„Nej, jeg gjorde ikke. Maa jeg ikke faa at

vide, hvorfor Husbond spørger mig derom? Er jeg mistænkt for saadant noget."

„Det lader til det. Der er i det mindste en Mand, som siger, at du har overfaldet ham og frataget ham en sølvbeslagen Pibe."

„Hvad for noget? Hvem er den Mand?"

„Han siger," vedblev Præsten, uden at agte paa Karlens Spørgsmaal, „at han havde faaet vel meget at drikke, og var kommen i Mundhuggeri med nogen — han ved hverken hvem det var, eller hvad det var om, derimod husker han tydelig, at det var dig, der overfaldt ham og fratog ham Piben og truede med at slaa ham ihjel, hvis han ikke fandt sig rolig deri og gik sin Vej."

„Men saadan hænger det slet ikke sammen!"

„Det paastaar han dog bestemt; men da han ikke ret husker, hvad der gik forud, og om han muligen selv har haft nogen Skyld i Klammeriet, saa agter han ikke at forfølge Sagen ad Rettens Vej; dog han ønsker, som billigt er, at faa sin Pibe eller faa dens Værdi betalt; men saa ønsker han ogsaa — du fulgte hans Datter hjem i Aftes, og der er jo intet ondt i at følge en hæderlig Pige hjem i Mørke og Uvejr, naar hendes Broder løber fra hende for at tage vare paa sine Narrestreger — men Manden ønsker, at du vil undgaa at omgaas hans Børn, ligesom han da ogsaa vil vaage over, at de ikke søger Samkvem med dig."

„Naa, det er altsaa Knud i Vesterager, som her er Tale om; men maa jeg nu ikke forklare Sagen, for jeg var hverken fuld eller gal den Aften!"

„Vær saa god! Tal kun!"

Han fortalte nu alt, som det var gaaet til, at han altsaa dog paa en Maade havde været i Slagsmaal, hvilket han nylig havde nægtet for ikke at komme til at omtale sin Fader paa en mindre smuk Maade. Men hans egen Andel i Sagen havde kun bestaaet i, at han vilde fri sin Fader fra at faa Bank."

„Du sagde altsaa, at du vilde slaa ham ihjel?"

„Ja, men det var jo ikke mit Alvor; det var ikke en Gang sagt i Vrede, og jeg agtede ikke at gjøre Manden Fortræd, men vilde bare have ham bort."

„Det var alligevel et slemt, et forfærdeligt Ord at sige. — Og Piben! Fik du ikke den?"

„Nej, den var bleven liggende paa Bordet og var aldrig i min Haand. Den blev tagen i Forvaring af Værten. Han hedder Peder Møller og skal være en paalidelig Mand. Piben vil jeg let kunne skaffe."

„Nej, det maa jeg heller sørge for. — Ser du: min Ven, Præsten i dit Fødesogn har anbefalet dig til mig, jeg er meget vel fornøjet med dig, for den korte Tid du har været her; men efter hvad Knud har fortalt, tog jeg den Beslutning, jeg vilde søge en anden Tjenestekarl til første Skiftetid. Nu er jeg nær ved at tro, at din Forklaring er den rigtige, og faar jeg det til en vis Grad bekræftet, saa vil jeg helst beholde dig. Jeg sætter Pris paa at have ulasteligt Tyende, og rigtig nok var det et slemt Truselsord, du brugte, og det kunde du komme i Fortræd for; men et ubetænksomt og overmodigt Ord kan jo saa let slippe fra et ungt Menneske, saa det vil jeg ikke lægge videre Vægt paa."

„Jeg har nu sagt Husbond Sandheden, og jeg skal ikke nægte, at da det er første Gang, jeg er ude at tjene, vilde jeg ikke gjærne jages herfra i Utide."

„Det er der vist heller ingen Fare for. Det vil være mig kjært at beholde dig Aaret ud og kanske mange flere Aar efter dette. Men husk nu paa, at du ikke uden Nødvendighed render Knud eller hans Børn i Næsen, for man skal ikke ægge nogens Vrede, naar det kan undgaas, og du har dog virkelig fornærmet ham baade ved din Trusel og med din Handling, om du end ikke havde nogen slet Hensigt."

„Har Husbond mere at sige mig?"

„Nej, gaa nu kun til din Gjerning."

Knud havde ved sin Hjemkomst fra Markedet ikke nærmere villet omtale sine Hændelser og vilde fremdeles tiet dermed; men nu da Karlen uventet var dukket op i det nære Nabolag, nu blev han anderledes til Sinds og fortalte baade i sit eget Hus og andet Steds, at Ole Avlskarl var en Voldsmand og Røver, i det han fortalte Historien paa sin Vis og kun fortav, at han havde været beskjænket. Præsten havde imidlertid skrevet til Peder Møller i Tranderup og faaet sig Piben tilsendt tillige med nogle Oplysninger, der paa det nærmeste stadfæstede, hvad Ole havde sagt. Præsten overgav nu Knud hans Ejendom men læste ham med det samme Texten for hans urigtige Meddelelse. Manden tav over for Præsten, dog beholdt han sin tidligere Opfattelse af Sagen og fattede endnu dybere Nag til Karlen, der efter hans Mening havde faaet Peder Møller til at spille under Dække med sig, og havde saaledes faaet Kjendsgjerningerne forvanskede. Naar nogen spurgte ham, hvorledes han havde faaet Piben tilbage, svarede han blot: „Det gik let nok; den blev jo opdaget; men der skal ikke tales ret meget om det, for saadant noget kan jo være vanskeligt at bevise." Den Mening blev imidlertid gængs i Egnen, at Præstens ny Avlskarl var en glubende Voldsmand, som man skulde tage sig i Agt for.

Den Mening kom ogsaa til at raade i Knuds Hus, og Anders lovede sig selv, at han aldrig i

Mørke og Ensomhed skulde komme sammen med den stærke og voldsomme Karl, hvis han paa nogen Maade kunde undgaa det. Ogsaa for de yngre Børn kom Ole til at staa som en Slags Bussemand; kun Else Marie troede ikke saa fuldt og fast paa hans Skyld, da han havde en saa mægtig Talsmand i hendes eget Hjærte, og hun syntes, at der var noget tvetydigt i det hele. Rigtig nok skyede hun ham en Tid lang; men da de saa endelig mødtes, og Sagen kom paa Tale, saa kunde hun ikke lade være at fatte Tiltro til hans Ord. Deres Kjærlighedsforhold vedblev og plejedes i al Ærbarhed og Stilhed; dog det kunde ikke gaa saa skjult af i Længden, at man jo omsider fik et Nys derom i hendes Hjem. Men der var Forholdet meget ejendommeligt. Moderen var svag af Helbred, og Else Marie havde fra sin tidligste Ungdom været hende en paalidelig Støtte, og da hun derhos var saadan en trofast og forstandig Pige, havde hun stor Betydning i Huset og næsten fuld Raadighed til at gjøre og lade, som hun vilde. Dertil kom, at Faderen havde et lurende og indesluttet Væsen, der udelukkede Fortroligheden; men ogsaa over for ham havde Datteren et Tillidshverv; thi naar han drog til Marked eller saadanne Steder, saa vilde hans Kone gjærne, at Else Marie skulde følge med for at minde ham om at tage hjem i rette Tid. Det var mislykket paa Tranderup Marked, fordi hun ikke kunde finde ham; men det var lykkedes mange Gange før; thi vel kunde han give hende knubbede Ord i Øjeblikket; dog naar hun saa ved sine Bønner og Forestillinger sejrede, saa var han vel tilfreds med det bagefter. Men dette Forhold havde ikke bidraget til at befæste hans faderlige Myndighed over for hende.

Da han fik at vide, at hun havde noget Smutteri for med Avlskarlen, var det ham i højeste Grad imod; men han mente, at hvis den dumme Tøs havde forgabet sig i Ungersvenden, saa vilde fornuftige Forestillinger vel ikke hjælpe. Han bedømte da ogsaa den Slags Sager paa sin Maade. Elskovs liflige Rosenflor i det unge Hjærte kjendte han intet til eller havde i al Fald glemt det, om han nogen Sinde havde vidst deraf at sige. Men han var ikke uvidende om den Kjendsgjerning, at en sund og frodig tyveaars Pige kunde faa Lyst til at blive gift. Fik hun saa dette Ønske opfyldt og fik en Mand og et standsmæssigt Hjem, saa — det troede han i det mindste — var alt, som det skulde være, og alle tidlige Attraaer og Indbildninger var som bortblæste. Saa var han da ogsaa betænkt paa at skaffe Else Marie en Ægtefælle som Modgift mod det pjankede Tosseri med Ole Avlskarl.

Kirsten Enggaard i Elstrup var Enke, og havde en eneste Søn, der hed Niels Nielsen og i flere Aar havde været saa voxen, som han kunde blive. Han var rigtig nok en Splint af et Menneske, og var lige saa spinkel paa Sjælens som paa Legemets Vegne; men Kirsten havde en god Gaard og stor Velstand, hvilket maatte kunne opveje adskillige Mangler. Man vil sige, at Kirsten før havde været paa Færde for at skaffe sin Søn en Brud og havde netop faaet Øjet henvendt paa Knud Vesteragers smukke og dygtige Datter; men den Gang bed Knud ikke paa Krogen, fordi Pigen saa daarligt kunde undværes hjemme. Nu vilde han bortse fra dette Hensyn. Uagtet al Vagtsomhed og alle de stærke Udfald, der i hendes Paahør skete mod Ole, saas det dog i Vinterens Løb, at et Forhold blev ved at bestaa mellem ham og hende, og saa hen paa Foraaret skete der en Overenskomst mellem Knud og Kirsten. De var begge forsigtige Folk, og alt skulde nøje overvejes og afsnakkes. Det blev sagt Else Marie, at hun skulde giftes med Niels; men hun sagde, at hun ikke vilde have ham for nogen Pris.

„Det kommer af, at du har sat dit Sind til Ole," sagde hendes Moder; „men ham faar du ikke, og jeg ved ikke, hvor du kan være saa tosset."

„Er det tosset? Han er da al Tid bedre Karl end Niels."

„Han er da ikke saa rig."

„Maaske ikke; men fattig er han heller ikke. I det Stykke er han og jeg vel omtrent lige."

„Men saa er der den slemme Historie med Piben. Den tror du ikke paa; men det er da vist, at han har truet din Fader paa Livet, og det tilgives aldrig. — Nu vil din Fader, du skal giftes med Niels, og du gjør bedst i at adlyde."

„Niels har ikke bejlet til mig."

„Men det er da vist, at han gjærne vil have dig. Imellem hans Moder og os er alt aftalt. Han er jo saadan et stille, skikkeligt Menneske, at man kan faa det med ham, som man vil. Du vil faa gode Dage hos ham."

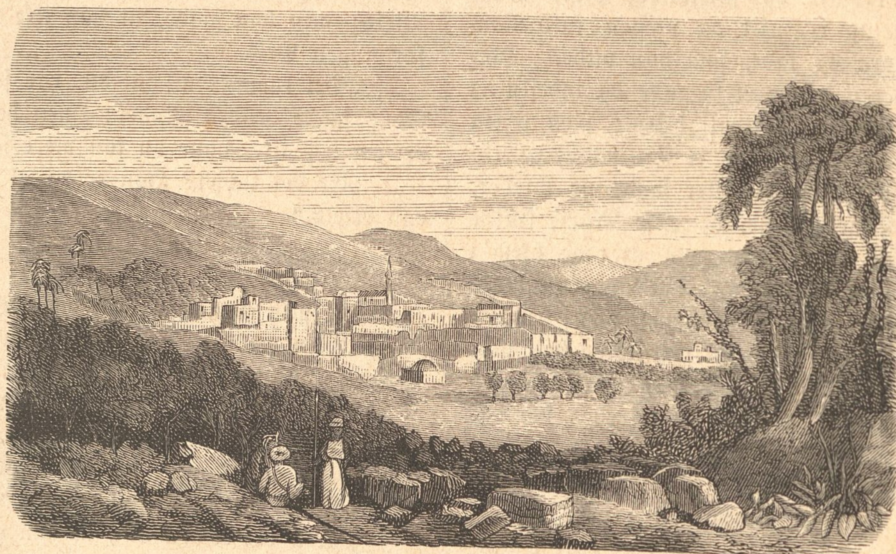
(Fortsættes.)

Nazareth.

Det lille venlige Nazareth, som ligger en 3 Dages Rejse eller omtrent 14 Mil nord for Jerusalem, er kjendt og elsket over hele Kristenheden som det Sted, hvor Englebudskabet om Frelseren, der skulde fødes, lød til den velsignede blandt Kvinderne, og som denne Frelsers Barndoms- og Ungdomshjem, hvor han i Stilhed voxede op og forberedtes til sit høje Kald. Byen ligger i en yndig Bjærgdal, som paa alle Sider er omgiven af maleriske Kalkklipper, smykkede med Blomster, som straaler i

Græsset med tusendfarvet Glans, medens bugtede Fjældstier slynger sig op ad de stejle Brinker. Smilende Smaahaver, omgivne af Kaktushække med store pragtfulde Blomster, pranger med Figen- og Olivenplantninger, enkelte Palmer og Cypresser, Oranger og andre Frugttræer, hvor Duerne kurrer, og travle Fugle fryder sig. Her er mildt og venligt, thi høje Bjærge omgiver Dalen og holder de barske Vinde borte. Op ad disse Bjærge ligger den lille smilende By med sine snævre Gader, flade Tage og hvide Stenhuse, ad hvilke det mørkegrønne Vinløv slynger sig. Den slanke Minaret af en muhamedansk Moske peger som en mægtig Finger mod Himlen, og det latinske Klosters store Bygninger i Midten af Byen rager op over alle de andre Huse. I den til dette Kloster hørende Kirke viser man den Grotte, hvor Jomfru Maria stod, da hun modtog Budskabet om, at hun skulde blive Frelserens Moder. En Gang med 16 Marmortrin fører fra Kirkens Hovedalter ned til Grotten, der skal have været den hellige Jomfrus Køkken, hvor prægtige Lamper oplyser Rummet, og to Søjler betegner Stedet, hvor Engelen og Jomfru Maria stod, da Bebudelsen skete. I en latinsk Indskrift læser man: „Her blev Ordet Kjød.“ — Grækerne gjør imidlertid ogsaa Fordring paa at have Stedet for Bebudelsen i deres Kirke, som ligger ved den hellige Jomfrus Kilde. Denne mærkelige Kilde udspringer en fem Minutters Gang nordøst for Byen, og til den iler Byens Kvinder, især ved Morgen- og Aftentide, for at hente Vand, og det er højst rimeligt, at ogsaa Jomfru Maria her har hentet Vand, og at hendes Søn har hjulpet hende dermed.

„Mellem disse grønne Høje
vogted ham hans Moders Øje,

Nazareth.

traadte han sin Barnesko;
gik med Kvinderne til Brønden,
slumred ind ved Bækkens Nynnen,
hvor de høje Palmer gro.“

Af Byens 5,000 Indbyggere er de fleste kristne, og der findes en evangelisk Menighed af indfødte; kun et Par Hundrede er Muhamedanere, og slet ingen Jøder.

Fra de Bjærgskraaninger, hvorpaa Nazareth er bygget, haves en herlig Udsigt. Vender man Blikket mod Syd, skuer man ned over Esskalonsletten, „hvor Vaaren holder Fest“; mod Vest ser man Middelhavets blaa Bølger, der beskyller Karmelbjærgets hvide Fod, medens det dejlige Forbjærgs grønne Krone ligesom peger mod Himmelens usynlige Kyster; mod Nord blinker Hermons majestætiske Istrone, og

„som en hellig Hymne over Verdensaandens Larm
løfter sig i Øst over Sletten saa varm
Thabor, i et Skyslørs festlige Skrud
med Myrter i Sløret, skjøn som en Brud.“

Med disse Omgivelser for Øje er Jesus voxet op. Ligesom Dalen indbød til at samle Sindet, saaledes kunde hans Blik fra Bjærghøjderne skue langt ud i alle Retninger, og saaledes var dette Sted fortrinlig skikket til Opdragelse for ham, som her „forfremmedes i Visdom, Alder og Naade hos Gud og Menneskene.“

Da Folkene i Nazareth kaldte Jesus „den Tømmermand“ (Mark. 6, 3), har det gamle Sagn vist nok Ret, som siger, at Jesus i sin Ungdom gjorde Plove og Aag. Luther fortæller om en from Biskop, som bad Gud om, at han maatte faa at vide, hvad Jesus foretog sig i sit Hjem i Nazareth.

Han drømte da nogen Tid derefter, at han saa en Tømmermand udføre sit Arbejde, og ved Siden af ham stod en lille Dreng, som opsamlede de afhugne Spaaner. Derefter kom en Kvinde med en grøn Kjole paa og kaldte ad dem, at de skulde komme ind og spise, og hun satte da et Fad Grød for dem. Imidlertid stod Biskoppen bag Døren og mente sig ubemærket, men den lille Dreng saa ham og sagde: „Skal den Mand, som staar der, ikke ogsaa have noget at spise?" Derover blev Biskoppen saa bange, at han stødte sit Hoved mod Sengekanten og vaagnede.

Men som Vorherres stille Liv i Nazareth er gaaet hen under Arbejde og Bøn, saaledes skal vi kristne, der endnu den Dag i Dag efter hans Barndomshjem af Muhamedanerne kaldes Nazaræere, lære af ham „at arbejde i Stilhed" og at nedbede Guds Velsignelse over vor Gjerning.

Andreas Hofer føres til Døden.

„Da har og Gud et Nazareth
til os et Steds paa Jorden,
en lille kjøn og yndig Plet
i Syden eller Norden,
hvor overalt vi ser Guds Spor
og lytter glade til hans Ord
som Aand og Liv paa Jorden."

K. J.

Andreas Hofer.

Ved Z—n.

Af berømte Folkehelte i indeværende Aarhundrede, indtager Tyrolernes kjække Fører Andreas Hofer en fremragende Plads. Denne brave, tapre og uegennyttige Leder af hin Folkekrig, ved hvilken de trofaste Bjærgbeboere paany søgte at forene deres Land med Østerrig, fra hvilket Rige det var bleven

adskilt ved Freden i Pressburg 1805, var i sin Tid lige saa berømt i Evropa, som den bekjendte italienske Folkehelt Garibaldi senere er bleven. Andreas Hofer blev født i Aaret 1767 i Værtshuset „am Sande“ i en af Tyrols skjønne Dale og overtog selv i en voxen Alder Værtshuset, samtidig med at han drev nogen Handel paa Italien. Sine første krigerske Bedrifter øvede han i Aaret 1796, da han i Spidsen for et tyrolsk Skyttekorps hug tappert ind paa Franskmændene ved Gardasøen, og nogle Aar efter viste han sin varme Interesse for sit Lands Forsvarsvæsen ved at arbejde ivrig for Ordningen af Landeværnet. Saa kom 1805, da Tyrol blev løsrevet fra Moderlandet og af Napoleon skjænket til Bajern, hvis Regering paa flere Maader handlede ilde med det lille Bjærgfolk. Af Misfornøjelse herover benyttede Tyrolerne i 1808, da en ny Krig udbrød mellem Frankrig og Østerrig, Lejligheden til at gjøre Opstand mod deres Undertrykkere, og i April 1809 stillede den tapre „Sandvært,“ som han kaldtes efter sit Værtshus, sig i Spidsen for Befrierne. Foretagendet lykkedes saa godt, at hele Landet blev erobret tilbage, og de fjendtlige Tropper udjagne i Løbet af tre Dage fra den 11te til 13de April, hvortil kom, at 8000 Mand af den fransk-bajerske Hær blev tagne til Fange af den tapre Hofer. Og da en endnu stærkere bajersk Hær brød ind i Landet, blev den slaaet af Hofer i to Træfninger, den 25de og 29de Maj, hvorved Fædrelandet atter befriedes. Imidlertid havde Napoleon sejret over Østerrigerne ved Wagram, og ved den derpaa følgende Vaabenstilstand maatte disse forpligtige sig til helt og holdent at rømme Tyrol. Nu rykkede den franske General Lefebvre med en Hær paa 40,000 Mand ind i Tyrol, men blev den 13de August slaaet af Hofer og hans kjække Bjærgboere og maatte fly ud af Landet. Herved paadrog Hofer sig Napoleons dybeste Had. Hofer beklædte nu i et Par Maaneder den højeste civile og militære Myndighed i Landet, men efter Freden i Wien den 14de Oktober ansaa Tyrolerne det for klogest at underkaste sig Fjenden, ligesom Østerrigerne havde maattet gjøre. Hofer fortsatte dog snart igjen Kampen, tilskyndet dertil af falske Rygter om, at Østerrigerne paa ny havde grebet Sværdet og vundet glimrende Sejre. Nu svigtede imidlertid Lykken den tapre. Slagen i flere Træfninger maatte han flygte og skjule sig i Bjærgene, og Napoleon udlovede en høj Betaling for hans Hoved. Han havde med Lethed kunnet flygte til Østerrig; men Kjærligheden til Fædrelandet var saa stærk, at han ikke, før det var for sent, var at formaa til at forlade samme. Denne Kjærlighed blev Aarsagen til hans Tilfangetagelse og Død, hvorom vi nu skal høre nærmere.

Med sin Familie drog Hofer først til Kellerlahn, men flygtede derefter dybere ind i Bjærgene, hvor han tog sin Tilflugt til en ensom af Sne og Is tildækket Alpehytte. Et Vandtrug, samt noget Hø og et Par Knipper Halm, var Stuens hele Møblement, men han ansaa sig her for at være sikker, og det var jo Hovedtingen. Franskmændene eftersøgte ham flere Steder, og lod endog skovle Veje ind under Sneen for at finde hans Skjulested; men Bønderne forstod nok saa listig at vanskeliggjøre Eftersøgningen; Franskmændene blev snart kjede af at lede og ansaa det desuden for sandsynligt, at Hofer var flygtet til Wien.

Der hen maatte nu ogsaa virkelig Hofer se at naa. Med et kort, rørende Brev fra ham ilede den trofaste Johannes Wild til Østerrigs Hovedstad, for allerede tre Dage derefter atter at ile med Pas, Penge o. s. v. tilbage til den ventende Flygtning; men han kom for sent; allerede i Linz læste han i en Avis, at Hofer var bleven tagen til Fange.

En Vintermorgen traadte Hofers Hustru ud af den tarvelige Bolig, og saa da til sin Forskrækkelse en Mand, i hvem hun snart gjenkjendte Frans Raffel, en lumsk og forræderisk Karl, der var vidt bekjendt for det daarlige, omstrejfende Liv, han førte. For at gjøre dette Menneske uskadelig, havde Hofer maattet dræbe ham, men hertil havde han ikke Sind. „Hvad søger du her oppe Frans?“ spurgte han blot. „Aa, jeg søger en Kalv, som er rendt bort fra mig,“ svarede han. „Hvor gaar du hen, naar du gaar her fra?“ „Jeg skal ned og føre nogen Vin til Meran.“ „Naa, saa drik da min Skaal,“ sagde Hofer og trykkede et Par Daler i Haanden paa ham; „men tilsværg mig ved din evige Salighed, at du ikke vil røbe mit Opholdssted for nogen; om fem Dage drager jeg til Wien.“ Med de helligste Eder tog Raffel Afsked; men under en Rus forraadte han sin Hemmelighed, og saaledes blev Hofers Skjulested røbet. Andre mener dog, at det var en forræderisk Præst Donay, der røbede det. Raffel blev tvungen eller underkjøbt til at være Vejviser for en Skare af 500 Franskmænd og Italienere, der ved Midnatstid paabegyndte deres Expedition over Sne- og Ismarkerne. En trofast Bonde, som fik Nys om deres Færd, skyndte sig af Sted for at advare Hofer men gik vild og kom for sent. Den 27de Januar om Morgenen blev Hofer tagen til Fange.

Natten var lys og stjærneklar. Den i Hyttens øverste Rum, sammen med Hofers Søn Johannes, boende Skriver vaktes ved en knagende Lyd ude fra. Med Raabet: „Franskmændene!“ sprang han op, krøb med Drengen ud paa Taget og klatrede ned paa Husets Bagside, hvor han haabede at kunne finde et Skjul i Sneen. Men de var knapt komne

ned paa Marken, før de var grebne og bundne, samtidig med at Hytten var omringet paa alle Sider. Næsten i samme Øjeblik traadte Hofer, som imidlertid havde vækket sin Hustru, med faste Trin ud af Rummet, og spurgte med rolig Stemme: „Taler nogen af Dem Tysk?“ Kommandanten traadte da frem, og en Gensdarm spurgte Hofer paa Italiensk: „Er du Andreas Hofer?“ „Ja, jeg er,“ svarede den tilspurgte med fast og høj Stemme. „Med mig faar I gjøre, hvad I vil,“ vedblev han, „men for min Hustru, Søn og den anden unge Mand der, beder jeg om Naade; de er i Sandhed uskyldige.“ Til de to sidstnævnte sagde han derhos: „Bed og vær standhaftige, lid med Taalmod, og gjør Bod for eders Synder.“

Hofer blev bunden saa fast om Hænder og Fødder, at han, da man senere i Botzen løste Baandene, behøvede et helt Kvarter, før han atter gjenvandt Følelsen i dem og var i Stand til at kunne røre dem. Den franske General lod ved Ankomsten til Botzen Fangerne indsætte i et passende Fængsel, hvor de blev behandlede menneskeligt. Hofers Hustru og Søn blev snart sendte tilbage til deres Hjem, men Hofer selv og hans Skriver blev førte til Mantua. Hofers Afsked med sine kjære var hjærtegribende, dog forblev han selv hele Tiden rolig, trøstet og styrket ved sin Tillid til Gud.

I Botzen bad han nogle Personer, som han troede at have krænket, hjærtelig om Forladelse, men fik blot Taarer til Svar. De to Maaneders lange Ophold i Bjærgene, Kulden, den usle Føde, men frem for alt Sagernes sørgelige Vending siden Oktober Maaned havde rystet Hofers kraftige Natur i dens inderste Grundvold. Dette saa man ogsaa strax paa hans Ydre, han var afmagret, Øjnene matte, og Haaret graat; han saa sygelig og udtæret ud, men hans Sjæl var endnu stærk og fuld af kristelig Ro.

Fire franske Officerer, en Bataillon Infanteri og otte Ryttere ledsagede Hofer til Mantua. Han blev der behandlet med den Agtelse, man skyldte en saa udmærket Helt. Fra Mantua skrev han hjem til sin Familie. Snart blev en Krigsret nedsat, Meningerne lød forskjellig, men paa Napoleons udtrykkelige Befaling blev Dødsdommen afsagt og lød paa Iværksættelse inden 24 Timer. Hofer hørte paa Krigsrettens Dom uden at forandre en Mine. Hans sidste Skrivelse til sin Hustru Gjertrud, sine Børn og Venner bar ogsaa Præg af Ro og Gudhengivenhed. Han foreskrev sin Hustru, hvor hun skulde holde Gudstjeneste for hans Sjæl, hvorledes hans Venner efter Tyrolernes Brug skulde beværtes ved Jordfæstelsen o. s. v., og slutter saaledes: „Lev saa alle vel i denne Verden, til vi mødes der oppe i Himlen, hvor vi faar Lov til at prise Gud uden atter at skulle adskilles. . . Farvel, du forgængelige Verden! Døden forekommer mig saa let, at jeg ikke en Gang fælder en Taare for den.“

Den 20de Februar 1810 Kl. 11, hørtes Generalmarch. En Grenader-Bataillon udrustedes, Exekutionsafdelingens Anfører traadte ind i Hofers Fængsel og førte ham ud til Henrettelsesstedet. Hofer fulgte glad og frimodig. Da Toget ved Porta Molina gik forbi Kassematterne, hvori nogle fangne Tyrolere sad, laa alle disse paa deres Knæ, bad og græd højt; de, som havde Lov at gaa frit omkring i Fæstningen, nærmede sig ham, kastede sig ned og bad om hans Velsignelse. Han uddelte denne og bad dem om Tilgivelse, hvis han var Skyld i deres Ulykke. De skulde dog blot være standhaftige og holde ud, sagde han; inden ret længe vilde sikkert Kejser Frans komme og bringe Hjælp. For ham udraabte Hofer med fast Stemme et sidste Leve!

Paa en bred Bastion, ikke langt fra Porta Ceresa, gjorde den kommanderende Holdt. Bataillonen dannede derpaa en aaben Firkant; tolv Grenaderer og en Korporal traadte frem med Hofer i Midten. Trommeslageren rakte ham det hvide Tørklæde, han skulde have om Øjnene og paaminde ham om at falde paa Knæ. Hofer slog Tørklædet bort og vilde ikke bøje Knæ. „Jeg staar over for ham, som har skabt mig, og staaende vil jeg opgive min Aand.“ Efter at han endnu havde givet Korporalen sine sidste Penge og bedet ham om at skyde sikkert, raabte han „Giv Fyr!“

De dødbringende Kugler havde trængt sig ind over Øjenbrynene og mellem Læberne og Kindbenene. Klokken havde lige slaaet 1. Liget jordedes i en Have, som tilhørte den ædle Præst, der havde ydet Hofer Religionens Trøst i hans sidste Timer. Hans Navn var I. I. Manifesti. Han satte en simpel Sten med følgende Indskrift paa Graven: „Her hviler Støvet af Andreas Hofer, kaldet General Barbone*), Fører af Folkevæbningen i Tyrol, skudt i denne Fæstning den 20de Februar 1810 og jordfæstet paa dette Sted.“

Saaledes endte den ædle Folkehelts Liv. Endnu skal kun tilføjes, at Kejser Frans i Aaret 1818, da baade Tyrol og Mantua igjen var komne ind under hans Herredømme, udstedte et Adelsbrev til Hofers Familie og gav den dens tabte Formue tilbage. Samme Aar blev Hofers Ben førte til Tyrols Hovedstad, Innsbruck, hvor de bisattes i det kejserlige Gravsted. Et smukt Mindesmærke, som senere er opreist i Staden, viser „Kommandan-

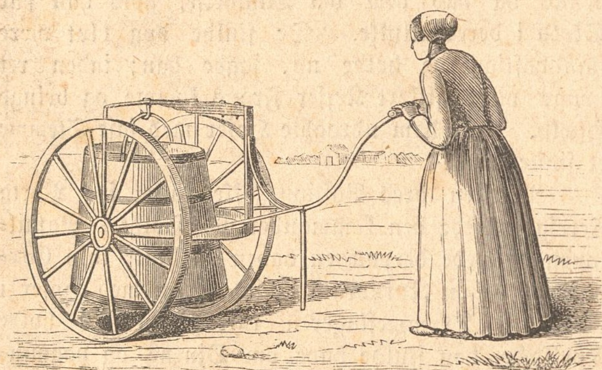
*) Italienerne kaldte Hofer „Generalen af Skjægget“ (Barbone) for hans lange Skjægs Skyld.

ten" over Tyrol i hans Nationaldragt, med Vaaben og Fane i Hænderne; men hans skjønneste Mindesmærke, som aldrig skal synke i Grus, har Hofer sat sig i sit Folks taknemmelige Hjærter og i alle ædle Fædrelandsvenners Hjærter over hele den kristne Verden.

Almennyttigt.

En Mælkevogn.

Den paa hosstaaende Billede fremstillede Mælkevogn er konstrueret af Hr. Forpagter Preben Hansen af Kjærsgaard og allerede for flere Aar siden patenteret. Vognen, der er særdeles let haandterlig, er, som man vil se, forsynet med to Hjul,

hvor imellem Mælkekarret hænger i en Fjeder saaledes, at den under Kjørselen ikke er udsat for Stød. Vognen er bleven kaldt Mælkevogn, men vil dog ogsaa kunne bruges til andre Ting, blandt andet er Opmærksomheden bleven henledet paa, at bruge den til Vandkjørsel ved Ildebrandstilfælde, hvad vist nok vilde være meget hensigtsmæssig.

Smaating.

Praktisk. I Kina bruges en fornuftigere Skik at betale Huslægen paa end hos os. En Huslæge faar nemlig vist om Dagen, saa længe vedkommende befinder sig vel. Bliver han syg, faar Lægen intet. Det ligger da i dennes Interesse at skaffe ham rask snarest mulig.

Man ved at hjælpe sig. En Læredreng havde været til Gilde. Da han kom hjem, udspandt følgende Samtale sig mellem Mesteren og ham: „Naa, Hans! Hvordan gik det saa?" — „Aa saa dejligt." — „Hvad fik I at spise?" — „Flæskesteg." — „Det var noget for dig; du aad vel dygtig?" — „Næ—æ." — „Hvad for noget! Det er jo din Livret?" — „Den var alt for fed, til at vi kunde spise den." — „Naa, hvad gjorde I saa?" — „Vi aad den alligevel."

Ejendommelige Love. Blandt et Privatselskabs Statuter i Byen F. findes følgende Paragrafer: 1. Der bør ikke optages flere Medlemmer, end der er Plads til i Selskabets Lokale. 2. Nytaarsdag bliver aarligen fejret to Gange. 3. Vil nogen have mere Forstand, end en anden, saa bliver han exkluderet. 4. Naar et Medlem har to Ideer, saa er han forpligtet til at aftræde den ene til et andet Medlem.

Praktiske Sprogstudier. I en tysk Ølhal sad to Herrer sammen ved et Bord. En Englænder havde taget Plads noget fra dem. „Jeg tror, jeg vil have noget at spise," sagde den ene Tysker. Englænderen begyndte: „Jeg spiser, du spiser, han spiser, vi spise, I spise, de spise." Tyskerne betragtede ham forbavset, og den ene spurgte ham, om det var til ham, han talte. „Jeg taler, du taler, han taler, vi tale, I tale, de tale," sagde Englænderen. Tyskeren sprang op og raabte vred: „Er De gal?" — „Jeg er gal, du er gal, han er gal, vi ere gale, I ere gale, de ere gale," sagde Englænderen rolig. — „Vi maa duellere," svarede Tyskeren. — „Jeg duellerer, du duellerer, han duellerer, vi duellere, I duellere, de duellere." — „Hvad i al Verden skal dog det betyde?" spurgte Tyskeren til sidst, og Englænderen forklarede ham nu, at hans Lærer i Tysk havde raadet ham til at bøje alle de Udsagnsord, han hørte i Talens Løb.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Profeter: en By i Frankrig — en Verdensdel — en Ø ved Grækenland — en By i Vestindien — en Del af Middelhavet — En By i Jylland. A. Lemming.

Firkantet Rod. Af 5 E, 3 G, 3 L, 2 T, 2 U og 1 N dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første, hvad enten Pige eller Dreng,
det andet elsker saa grumme.
Det tredje vaager, naar Folk er i Seng,
og fjerde hører op at brumme.

S.

Gaade.

Det første er i Dyr,
det andet i Fyr,
det tredje i Druen,
det fjerde i Luen,
det femte i Haven,
det sjette i Graven,
det syvende i Engen,
det ottende i Sengen,
det niende i Egnen,
det tiende i Regnen.
Det hele som en Talsmand staar,
der gjærne lindred Dyrets Kaar.

Tre Brødre.

Udgravningsarbejde.

Af nedenstaaende Vers udgraves 5 af Evropas Hovedstæder.

I den smilende, duftende Vaar,
medens Stæren og Droslerne slaar,
vi en Dag til Skoven vil gaa,
haaber Linden udsprungen at finde,
og ja, dejlig og grøn skal den staa,
derom tvivl ingen Sinde.
Bring os Mad, rid med det samme
ud at hente Øl og Vin,
til en Fest bag Skovens Stamme
snart skal straale Maanens Skin.

S. K.

Brevvexling.

En Vendelbo. Med Tak modtaget.

Fra Midten af Maj er Udgiverens fremtidige private Bopæl

Lykkesholms Alle 4, Kjøbenhavn V.

Adressen for N. C. Roms Forlagsforretning er **Jærnbanegade, Kjøbenhavn V.**

Trykt hos J. A. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 33.
Søndagen den 15. Maj 1881.

En Voldsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Det mente hun nu ikke; men mellem de gamle blev det bestemt, at Niels selv skulde prøve at overtale hende. Han indfandt sig da en Dag i Forsommeren og var pyntet i sine bedste Klæder. Pigen fik Befaling til at høre, hvad han havde at sige, og hun lo og sagde, at det kunde hun gjærne. Den velvoxne, skjønne Pige med de rige, lyse Lokker og de sundhedsblomstrende Kinder, stod da ved den ene Bordende, og den lille, sortsmudsede Mandsling sad ved den anden.

„Naa, hvad vil du saa?" spurgte hun.

„Jeg skulde spørge, om du vilde have mig til Mand," sagde han.

„Nej, det vilde jeg rigtig nok nødigt," svarede hun.

„Saa ved jeg nok hvorfor: det er fordi, du har en anden Kjæreste."

„Saa=aa! Ved du Besked om det?"

„Ja, det siger Moder. Men tror du ikke, du kunde glemme ham af Kjærlighed til mig?"

„Nej, for jeg har ingen Kjærlighed til dig, bitte Niels."

„Den kommer nok, naar vi bliver gifte. Det siger Moder."

„Men hvis hun nu tog fejl, saa at den ikke kom, saa var du jo narret."

„Da ved jeg, du kan sagtens holde lige saa meget af mig som af Ole, der er saadan et Voldsmenneske og vil baade stjæle og slaa Folk ihjæl."

„Det er Løgn! Ved du det! du maatte ønske, du var halvt saa god en Karl, som han er."

Den heftige Tone, hun sidst havde anslaaet, i Steden for den godmodig skjæmtende, forknyttede ham rent, og hans Aasyn blev et saadant Billede paa maabende Forskrækkelse, at hun uvilkaarlig maatte le. Saa fik han atter Mod og begyndte forfra; men nu sagde hun, at han skulde holde sin Mund og gaa sin Vej, og det gjorde han da. Men til sin Moder sagde han, at Else Marie i Førstningen havde været venlig og rar; men saa kom han for Skade og havde gjort hende vred, og saa var det forbi for den Gang. Men en anden Gang skulde han nok være forsigtigere, og saa haabede han at have bedre Lykke.

Else Marie var vant til hos Præstekonen og hendes Døtre, at hente Raad og Bistand i huslige Anliggender. Nu fik hun ikke Lov til at løbe der over saa tit som før; men helt kunde det dog ikke undgaas, og da hun nu en Dag kom der over, var Ole til Stede i Stalden, og hun smuttede der ind et Øjeblik. Hun fortalte ham leende, at Niels Enggaard nu havde friet til hende personlig, og at hun da havde været saa tosset at blive arrig over de onde Ord, Faarehovedet havde sagt om Ole.

„Ja, det var ikke klogt," sagde han. „Du skulde i det Sted have styrket ham i hans Mening og bildt ham ind, at jeg nok vilde komme efter ham og klø ham, hvis han ikke lod være at overhænge dig."

„Du siger noget! Det skal jeg prøve paa, hvis han kommer igjen, og saa bliver han skrækkelig angest. — Men det er vel ikke dit Alvor, at du kunde faa i Sinde at gjøre ham Fortræd?"

„Om det er? — Du kan da nok vide, at jeg ikke vilde smøre mine gode Næver paa saadan en Stymper!"

„Ja, jeg har nu den Tro, at du kan være glubsk nok, men jeg er alligevel ikke bange for dig, og jeg skal nok faa dig tæmmet. Tror du ikke?"

„Jo, det tror jeg vist. Jeg er ganske tam allerede."

Det skete da ogsaa, at Niels Enggaard atter indfandt sig paa Frierstøvler, og nu fortalte hun ham i største Alvor, at selv om hun havde Vilje til at sige ja til hans Bejlen, saa turde hun ikke, da hun derved udsatte ham for at blive overfalden og slaaet fordærvet af Avlskarlen. Fyren var grulig bange for sit Skind, og da han havde fortalt sin Moder om de ny mulige Udsigter, blev hun lige saa bange paa hans Vegne. Hun trak sig tilbage fra Overenskomsten med Knud og foresatte sig at opsøge sin Søn en Brud, hvis ja det kunde være mindre farligt at erholde.

Else Marie tog dog fejl, hvis hun troede at have vundet noget ved at skræmme Enggaardsfolkene. Hendes Forældre hærdede sig i deres Uvilje mod Ole, og de blev ogsaa strængere mod hende, der nu blev holdt under uvant Opsyn. Ethvert Ærinde i Præstegaarden blev nu besørget af hendes Søskende, og snart viste sig i Synskredsen en ny Bejler, der havde Mod nok til ikke at lade sig kyse af et Mundsvejr. Det var Jakob Snedker, der boede i Borup hos sin Broder, i hvis Gaard han havde sin Arvesum staaende. Han var ikke fuldt saa rig som Enggaardssønnen; men han var en rask og anselig Karl, en dygtig Snedker, og havde flere gode Egenskaber. Men han havde ogsaa Lyder; thi han var raa og hensynsløs i mange Forhold, og det sagdes, at han var slem efter Kvinder. Det var navnlig den sidste Omstændighed, der voldte, at Trine Vesterager trykkede sig ved at se ham som sin unge uskyldige Datters Brudgom; men Knud, der ikke var fintfølende, mente, at det fortog sig nok, naar han blev gift. Men vist var det, at han havde anderledes Evne til at vinde Kvindegunst end Stakelen fra Enggaard. Ham havde Else Marie gjort tykt Nar ad; det vilde hun næppe finde saa nemt ved med Jakob.

Det begyndte hun heller ikke paa. Hin uskadelige Tosse havde hun drevet Løjer med; men for den ny Bejler følte hun en uvilkaarlig Gru, og nu først begyndte hun at føle sig ulykkelig. Faderen fortalte hende med Strænghed, at hun skulde adlyde; sin Ven kunde hun ikke mødes med og søge Trøst hos; men Jakob var nu en hyppig Gjæst i hendes Hjem, hvor han forfulgte hende med vamle Elskovsord og frække Blikke. Men just hendes Modstand syntes at ægge hans Tilbøjelighed, hans Forfængelighed kom med i Spillet, og Pigens frodige og blomstrende Udvortes var maaske ogsaa særlig egnet til at opflamme hans Sanser. Han foresatte sig at naa sit Maal ved hvilket som helst Middel, og Pigens Fader med sin noget raa Synsmaade var villig til at staa ham bi.

Forældrene optraadte nu mod Datteren paa en Maade, som var denne uvant, og som var nær ved at betage hende Modet. Hun maatte nu idelig høre uvenlige Ord og bitre Hentydninger, hun vogtedes som en Forbryderske, og hun, der hidtil havde haft en næsten moderlig Myndighed over sine yngre Søskende, blev nu vogtet af dem paa Forældrenes Befaling. Den uvelkomne Bejler skulde rigtig nok ikke rose sig af den Venlighed, hun viste ham; thi endnu var hendes Modstandsevne ikke brudt; men hun begyndte at tænke sig Muligheden af, at hun kunde blive træt af Plagerierne, og da syntes hun rigtig nok, hun langt vilde foretrække den skikkelige Niels Enggaard for den raa Jakob; men hun vilde sagtens da ikke længere faa Lov til at gjøre noget Valg.

Og saa tænkte hun paa sin Hjærtensven, hvem hun elskede saa inderligt og tiltroede saa mange gode Egenskaber, skjønt hun mente, at han havde et heftigt Sind og kunde lade sig henrive til Voldsomhed. Saa meget af Faderens Fortælling havde hun i det mindste sat Lid til, og der var et Minde, hun aldrig kunde glemme; Mindet om den Stund, da hun troede sig i Livsfare, omringet som hun var af de af Markedstumlen forvildede Dyr og deres næsten lige saa vilde Styrere. Ungersvenden, som da med Mod og sejrende Kraft trængte ind i den forvirrede og truende Vrimmel for at redde en ukjendt Kvinde, syntes hende en Viljeskæmpe, der i afgjørende Øjeblikke satte alle Hensyn til Side for at slaa sig frem i Verden. Hvad vilde han gjøre, hvis hun bøjede sig for Tvangen og sveg ham? Vistnok i sin Harme og Kraftfylde gjøre en Ulykke paa sig selv eller andre, og deri var saa hun Skyld. Hun var, som hun havde sagt, ikke bange for ham, naar hun som hans Hustru kunde komme til at staa ham ved Siden; thi hun var inderlig forvisset om, at hans Hjærte var godt, og hun troede paa Kjærlighedens mildende Magt. Men hun troede, at han behøvede hende, lige som hun ikke kunde undvære ham.

Saa vendte hun sit Hjærte til Gud og sukkede til ham i Lys og Løn for dem begge; og hun troede fuldt og fast paa, at hun dog skulde blive bønhørt, da det jo ikke var noget ondt, de vilde. Ogsaa Ole tog sig det nær; men hans Husbond forestillede ham, at Forældres Vilje kræver Agtelse, og at Knud virkelig havde Grund til at nære Uvilje imod ham. Det var for hans Skyld, sagde Præsten, at der øvedes Tvang mod Pigen; thi var hun ikke kommen i Forhold til ham, vilde hendes Forældre vist selv have foretrukket at lade hende

gaa stille der hjemme som hidtil, fremfor at paanøde hende Bejlere som Niels Enggaard og Jakob Snedker. Det var derfor rigtigst, at de slog hinanden af Tanker, i det mindste foreløbigt og tilsyneladende, om hun ikke kunde komme til Ro i sit Hjem. Karlen fandt, at Raadet var værd at lægge Vægt paa, og i længere Tid mødtes han ikke med Else Marie. Nu var dog Knud og Jakob saa fuldstændig enige, at de vilde naa Maalet uden Opsættelse.

Imidlertid oprandt Juletiden, og saa var det en Dag, at Præstegaardens mandlige Tyende alle sammen havde faaet Lov til at gaa hjemme fra undtagen Ole, der havde paataget sig at røgte Kvæget, og i den Tid han havde tilovers, sad han i Staldkarlekammeret og udbedrede noget gammelt Seletøj. Da kom i Aftenskumringen Else Marie ind til ham og var i højeste Maade betagen af Angest og Uro. Nu var der ingen anden Frelse end Døden, sagde hun; thi nu var det uigjenkaldelig afgjort, at Ægteskabet med Jakob skulde tillyses den første Søndag i det ny Aar; men allerede fra Nytaar skulde han have Bolig i hendes Hjem, for at hun skulde vænne sig til at holde af ham. Men det, at skulle leve stadigt i Hus sammen med ham og være nødt til at taale hans Kjærtegn, fyldte hende med Gru og Væmmelse, saa hun end ikke kunde udholde Tanken derom. — Hun var halvt ude af sig selv, og hendes Meddelelse gaves i usammenhængende Ord; men da det var bleven klart for Ole, hvad der tilsigtedes, for han op med det Udraab: „Det skal aldrig ske! Før skal jeg slaa Arme og Ben i Stykker paa ham."

„Ak nej! — Ak, Gud nej!" bad hun. „Saa gjør du jo dig selv ulykkelig, og saa er jeg det ogsaa. Tænk endelig ikke paa nogen Voldsgjerning; men bed til Vorherre! Bed for mig, at han vil styrke og støtte mig, saa forsvarsløs og venneløs som jeg er! — Og saa! Tror du ikke, at du kunde faa Præsten til at indlægge et Ord hos min Fader."

„Jo, det tror jeg ganske vist, som Sagen nu staar. Jeg skal tale med ham om det i Aften eller i Morgen; men hvis det saa ikke hjælper."

„Saa kan Gud hjælpe! Lad os ikke fortørne ham med en syndig Gjerning. Ikke sandt! du lover mig jo, at du ikke vil øve noget ondt."

„Vel! Jeg lover det, og jeg skal se, hvad jeg kan faa Præsten til at udrette. Men vil du allerede bort."

„Jeg maa, jeg løb bort uden Forlov. Det er ogsaa snart Aften, og det har begyndt at sne. Nej du maa ikke følge med mig! Godnat, min Ven! Saa taler du i Morgen med Præsten!"

Hun gik, og han satte sig til at overveje, hvorledes han den næste Dag skulde føje sine Ord for at faa sin Husbond til at indblande sig i Sagen. — Ole havde ingen Anelse om, at hans og Pigens Skæbne den selvsamme Aften skulde faa en uventet og følgerig Vending.

Oppe i Hedehusene boede Rasmus Møllersvends Kone, som ikke forligedes godt med sin Mand, der nok ogsaa var noget forfalden, medens Konen paa anden Maade var i slet Rygte. Manden tjente i Aamølle to Mile borte og kom kun sjælden til sit Hjem; Konen med sine to Børn levede af den Smule, Rasmus nu og da bragte hende, og for øvrigt af sin Haandgjerning. Hun var Bødekvinde for Jakob Snedker, og det mentes, at der under skjultes et mindre uskyldigt Forhold.

Den samme Aften i Juletiden, da Else Marie saa fortvivlet var kommen over til sin Ven i Præstegaarden, gik Jakob op til Hedehusene med sine Arbejdsklæder, der skulde saales med Læderklude. Det var en temmelig lang Vej over Heden; Sneen faldt tæt i den vindstille Aften, saa man ikke kunde se ret langt fra sig. Jakob lagde ikke Mærke til, at en anden Mandsperson færdedes i hans Nærhed, slog ind paa samme Vej som han, men holdt sig i nogen Afstand. Rasmus Møllersvends Hus laa ensomt, og der var ingen, der lagde Mærke til, at medens Jakob var der inde, spejdede og lyttede hans usete Medfølger ved Vægge og Vinduer. Da Snedkeren gik bort fra Huset, forblev han ogsaa uvidende om, at den samme Ledsager fulgte ham i kort men usynlig Afstand.

Fra en Bakke omtrent midtvejs paa Heden snor Vejen sig ned i en snæver Dal, og da Jakob var næsten helt der nede, tog hans Forfølger stærkere Fart. Snedkeren hørte de raske Fodtrin paa den knirkende Sne tæt bag ved sig og vendte sig om; men i det samme susede det i Luften, og han fældedes til Jorden med et Stokkeslag, og derpaa regnede Slag ned paa ham som den dalende Sne og saa hvasse som Sværdhug. Han raabte om Hjælp; men til sidst kunde han blot klynke, og omsider laa han ganske stille. Da gav Voldsmanden ham et Fodspark og skyndte sig derpaa bort tværs over Heden. Da han var kommen noget bort, kylede han sin Knippel fra sig, saa langt han kunde, medens den faldende Sne udslettede ethvert Spor af hans videre Færd.

Overfaldet var sket langt borte fra Menneskeboliger; men Snedkerens Nødraab var bleven hørt af Folk, som var ude at gaa. Det formodedes, at Raabet kom fra et Menneske, som var faret vild, og man gav sig ud for at søge og kalde. Jakob blev da ogsaa funden og blev bragt hjem til sin Broder, hvorpaa der blev sendt Bud efter en Læge, og Voldsgjerningen blev anmeldt for Øvrigheden.

(Sluttes.)

Akvarium.

Ritmester Silfverlod.

Af Pehr Thomasson. Fra svensk ved B. E.

1.

Ved Foden af Halle- og Huneberg i Vestergötland, omtrent 1 Mil fra Venersborg, ligger en Bondegaard ved Navn Hjerpetorp. Det er til dette naturskjønne Sted, jeg nu vil bede Læseren følge mig.

Men jeg vil tillige bede ham (eller hende) følge mig noget over 170 Aar tilbage i Tiden, thi den Historie her skal fortælles, foregik i Karl den tolvtes daadrige Dage.

„Den gamla tiden är mig kär,
den gamla Carolinska tiden,“

synger Tegner, og med ham istemmer trofast hele det svenske Folk, og jeg for min Part gjør det af fuldeste Hjærte. Karl den tolvtes minderige Dage er mig mer end kjære.

Det har al Tid været en af mine største Fornøjelser at lytte til de Sagn fra hans Dage, som er gængse over alt blandt Almuen, jeg skal her fortælle mine Læsere et saadant.

Ritmester Silfverlod.

Paa en lille Husmandslod under Gaarden Hjerpetorp boede paa ovennævnte Tid en gammel Invalid fra Trediveaarskrigen, ved Navn Lod. Det var en høj, muskelstærk Gubbe, som med sit bølgende, sølvhvide Skjæg saa meget statelig ud. Han var livlig og glad af Naturen og derfor afholdt af alle i Nabolavet. Hele Vinteraftener igjennem kunde han sidde hos en eller anden af Naboerne og til Gammen og Glæde for alle, fortælle Historier fra sit æventyrlige Liv. Han var ved saadanne Lejligheder aldrig ledig men syslede stadig med noget Haandarbejde. Derved opmuntrede han andre til det samme, og dette gjorde, at især Husbond og Madmoder saa paa ham med milde Øjne. Lod led derfor heller aldrig nogen Nød, skjønt han sad i yderst smaa Omstændigheder, thi naar han kom i Mangel, blev han al Tid af Venner og Naboer forsynet med det nødvendige til sit og sin Sønnesøns Ophold.

Lod havde nemlig en lille Sønnesøn ved Navn Arvid. Dennes Fader, der havde været den gamles eneste Barn, var falden i det samme Slag, hvori Gubben blev saaret. Kort efter var den lille Arvid tillige bleven moderløs, i det Moderen var død af Sorg. Gamle Lod, der kunde synes at have nok med at hjælpe sig selv, maatte nu tillige tage sig af den stakkels Dreng og hjælpe ham. Dette gik i Begyndelsen daarligt nok, men lidt efter lidt fik den gamle bedre Greb paa Tingen, og da han samtidig blev mere kjendt der i Egnen for sine mange Historier og sit glade Sind, gik det helt godt.

Paa det Tidspunkt vor Fortælling begynder, var Arvid atten Aar gammel. Han var stor og stærk og syntes ikke at ville komme til at staa noget tilbage for sin Farfader. Dette glædede i høj Grad den gamle, thi han havde nylig ladet ham indskrive ved Regimentet, og Legemskræfter var den Gang nødvendige, hvis man skulde kunne udholde Soldaterlivets Anstrængelser.

Af Folk der i Egnen blev Arvid i Almindelighed kaldt for „Ritmesteren uden Rytteri.“ Anledningen hertil var, at Farfaderen allerede fra de spædeste Barneaar havde indprentet ham den Lærdom, at hvis han blev mandig og djærv samt uforfærdet i Farens Stund og ellers kom i Krig, saa skulde han nok med Tiden blive Ritmester. Aarsagen i at han foreholdt ham netop Ritmesterposten som Livsmaal, var, at der paa den Tid i Nærheden af Hjerpetorp fandtes en Ritmestergaard, hvis rødmalede Bygninger og tvende Æbletræer — sjældne Sager den Gang — al Tid stak Arvid i Øjnene lige saa meget, som den grønne Ritmesteruniform. Arvid troede ogsaa fuldt og fast, at Bedstefaderens Spaadom skulde gaa i Opfyldelse.

Saaledes stod Sagerne, da Arvid, skjønt endnu en ung Knøs, gik hen og forelskede sig i en ung, rig og smuk Gaardmandsdatter der paa Egnen. Rask og frejdig som han var, rykkede han strax frem med sit Frieri men fik til sin store Forbavselse det Svar af Pigens Fader: „Ja, naar du bliver Ritmester med Rytteri!“ Dette gjorde i Begyndelsen Arvid noget forstemt; thi det bedrøvede

ham nemlig, at ikke alle troede lige saa fast paa den Ting, som han selv. Men da han nærmere overvejede Svaret, blev han igjen glad; thi, efter hvad han forstod, laa der i Ordene: „Naar du bliver Ritmester," jo netop en Forudsætning af, at han skulde blive det. Og baade Anna — saaledes hed Pigen — og han havde god Tid til at vente.

Paa samme Tid brød Krigen ud, og Arvid blev udkommanderet. Efter at have taget Afsked med alle sine Kjendinger, sin Farfader og sin Fæstemø, drog han af Sted, glad i Hu; thi Anna havde givet ham det Løfte, at vente tro, indtil han kom tilbage.

2.

Mange Aar henrandt.

Fra Arvid hørte man intet, og gamle Lod, der følte sig træt af det jordiske Liv og ikke mente at kunne vente paa Arvid, gik til sine Fædre. Han bad dog Anna bringe Svenden en Hilsen, hvis han en Gang kom tilbage. Dette lovede hun, og hun vedblev trofast at vente Aar efter Aar. Alle Friere gav hun Afslag, skjønt Faderen baade truede og bad hende at gifte sig med en af dem og slaa Arvid af Tankerne.

Imidlertid færdedes Arvid vide omkring. Han var med i alle Slag mod Fjenden, hvor det gjaldt noget, og da han al Tid var bjærv og uforsagt, tiltrak han sig til sidst Kongens Opmærksomhed. Denne saa ofte med Velbehag paa sin raske Gut, og han tænkte flere Gange paa at belønne ham for hans Mod og Tapperhed, og omsider bragte han da ogsaa Tanken til Udførelse.

Det var Dagen efter et større Slag, hvori Svenskerne havde vundet en fuldkommen Sejer. Kongen gik omkring blandt sine Soldater og talte snart med en snart med en anden, som han plejede. Endelig faldt hans Blik paa Arvid.

„Hvad hedder du?" spurgte han.

„Arvid Lod!" svarede denne.

„Træk dit Værge, Sergeant Lod!" kommanderede Kongen efter et Øjebliks Tavshed.

Arvid adlød.

„Skulder, Fanejunker!" kommanderede Kongen atter.

Arvid skuldrede.

„Stik Sværdet i Skeden og træd nærmere, Ritmester Silfverlod," vedblev Kongen.

Arvid kastede sig dybt rørt for Kongens Fødder for at fremstamme en Tak for den Naade, der var vist ham; men i det samme mindedes han sin Barndom og den smukke Ritmestergaard og -Uniform, som da stak ham i Øjnene, og han spurgte derfor blot:

„Med eller uden Rustholdt, Deres Majestæt?"

„Med Rustholdt," sagde Kongen smilende. „Lad mig nu se," vedblev han og gav den anden et kraftigt Haandslag, „at Ritmesteren tjener sin Konge ligesaa tro, som den simple Soldat har gjort."

Vi behøver vel ikke at tilføje, at han gjorde det.

3.

Atter henrandt flere Aar.

Anna hørte aldrig fra Arvid, men hun vedblev lige trofast at vente paa ham. Hun haabede i sit stille Sind, at han nok en Dag skulde komme igjen. Imidlertid spurgtes Rygtet om Kongens Død ved Frederikshald, og at Krigen skulde ophøre. Den ene efter den anden af de faa endnu levende Soldater vendte tilbage, kun ikke Arvid.

Blandt dem, der vendte tilbage fra Krigen, var ogsaa en Ritmester Silfverlod, hvem Ritmestergaarden ved Halleberg var bleven tillagt. Rygtet fortalte, at han fra simpel Soldat havde svunget sig op til Ritmester og Adelsmand. Folk i Egnen var derfor meget nysgjerrige efter at faa ham at se, og de samledes i store Skarer paa Vejen den Dag, han skulde komme.

Blandt de talrige Tilskuere var ogsaa Anna og hendes Forældre.

Anna var endnu lige saa smuk som før, skjønt hun nu var over tredive Aar. Den eneste Forandring var, at hendes Ansigt var blevet blegere og alvorligere; ellers var hun sig selv lig.

Da de havde ventet et Par Timer, saas endelig et Kjøretøj at komme hen ad Vejen. I Vognen sad Ritmesteren, klædt i fuld Uniform. Det var en midaldrende, skjægget Mand. Da han naaede Folkehoben, lod han gjøre Holdt og besvarede venlig deres ærbødige Hilsen.

Pludselig fik han Øje paa Anna; med et Spring var han ude af Vognen og henne ved hendes Side.

„Kjender du mig ikke igjen, Anna?" spurgte han.

„Arvid!" udbrød hun og sank i hans udbredte Arme.

Efter at den første Glæde havde lagt sig, vendte Arvid sig til Annas Forældre, som stod hos, grebne af den største Forundring. Han hilste hjærtelig paa dem og spurgte derpaa Faderen:

„Maa jeg nu faa Anna, til Hustru, Fa'r, for nu er jeg Ritmester med Rytteri?"

„Gud velsigne jer begge to!" sagde de gamle, dybt rørte, og dette Ønske istemte hele Forsamlingen.

Gud velsignede dem ogsaa, saa de i Kjærlighed og Enighed levede sammen i mange Aar.

Skov og Sø i vore Stuer.

(Se Billedet Side 260.)

Ved Vintertid, naar Naturen ligger bunden under Is og Sne, kan man paa flere Maader aabne den et Fristed i sin Stue, hvor den til en vis Grad kan udfolde sig i sin Frihed og Skjønhed til Glæde for enhver, der har Sans for dens brogede Rigdom. Allerede Planterne, vi har i vore Urtepotter, er jo baade en smuk Pryd for vore Stuer, og hvor megen Fornøjelse kan vi derhos ikke have af at følge dem i deres stille Vækst og Udvikling. Men ogsaa Naturen i dens højere Former kan vi drage inden for vore Vægge. Et Blik paa vort Billede vil være tilstrækkeligt til at vise, hvor udmærket smukke Resultater der i den Henseende kan naas, og det, som ved det afbildede Akvarium gjør et saa tiltalende Indtryk, er jo vel at mærke ikke særlig Kassens smagfulde Udstyrelse, men først og fremmest den brogede Mangfoldighed af Dyr og Planter, den indeholder. Man kan med temmelig smaa Midler komme vidt i denne Henseende, naar man har den Kjærlighed til Sagen, den Taalmodighed og Udholdenhed, der skal til, hvis man vil naa et virkeligt smukt Resultat med sit Akvarium. En Skaal med Guldfisk kan være meget god, men et Akvarium er ulige bedre, og det er til at overkomme, ja, er man lidt nem paa Fingrene, er der ikke noget i Vejen for, at man selv kan lave det.

Vort Akvarium, eller rettere sagt Vivarium, thi det indeholder ikke blot Vand-Dyr og -Planter, falder, som Afbildningen viser, i to Dele, en Underverden, hvor Vandet breder sig med Fisk og andre Vanddyr, og en luftig Oververden med Blomster og Sommerfugle. Det bestaar af en firkantet langagtig vandtæt Zinkkasse, i hvilken der er fastkittet en Spejlglasside. Oven over denne findes en Overbygning helt af Spejlglas, saaledes anbragt, at den kan løftes af, for at man kan forny Vandet i Underdelen o. s. v. Bunden er bedækket med Jord, der til Siderne og i Baggrunden hæver sig over Vandets Overflade, saa at der kan voxe Planter og Blomster i den. Hvad det først og fremmest kommer an paa, er den størst mulige Gjennemsigtighed og Luftighed, samt let Adgang; er disse Betingelser til Stede, vil man med Lethed, naar man er i Besiddelse af den fornødne Sans for malerisk Ordning og forsyner det tilstrækkelig rigelig med Dyr og Planter, der slet ikke behøver hverken at være sjældne eller kostbare, kunne gjøre sit Vivarium til en sand Pryd for sin Stue og tillige have megen Fornøjelse af at iagttage det Liv, der rører sig i det. Tænk f. Ex. blot paa Insekterne. Vi ved jo nok alle sammen, at Larverne ikke bliver hexede frem, men kryber ud af ganske naturlig lagte, af Solen udrugede Æg, at de æder frygtelig, saa taber Appetiten, trækker sig tilbage i Enrum, bliver stive og hænger, som om de var døde, til Solen sprænger deres Hylster og de flyver ud deraf som brogede Sommerfugle. Men hvor mange har set det? Og det er nok værd at følge disse Forvandlinger.

Ved at anbringe Grupper af smukke Vand-, Sump- og Dværgplanter i Forbindelse med Sommerfugle, Smaafisk o. s. v., kan man faa en hel lille Feverden ud deraf, og man kan naturligvis i den Henseende naa meget vidt, naar man har Evne dertil og kan gjøre Vivariet stort nok; det ligger i saa Fald nær i stor Udstrækning at forbinde Drivhus og Akvarium. Der findes nu i flere af Europas store Byer storartede Anlæg af denne Art af høj videnskabelig Betydning og udmærket Skjønhed, og i England, hvor man i de senere Aar har lagt sig meget efter Akvarier, kan man selv hos Privatfolk finde Aviarier eller Fuglehuse sat i Forbindelse med dem, — de smaa glade Sangere tager sig baade bedre ud og føler sig bedre tilpas i saadan en Glassal med friske grønne Planter end i et kjedeligt Staaltraadsbur —, saa at man har alt, hvad Naturen frembyder af vidunderligt og smukt i det smaa, samlet i saadant et lille Krystalpalads. Men, som sagt, mindre kan gjøre det.

Glæden.

(Efter C. W. Böttiger.)

Vil du vide, hvor Glæden er?
Saa du Bien en Morgenstund
suge Honning af Rosens Mund;
saa du siden i Aftenrød,
Rosen visned, og Bien død?
Saa du Solen staa herlig op
over Skovenes grønne Top,
siden rulled fra sorten Sky
Stormens Brusen og Tordnens Gny?
Saa du Bækken saa blank og sval
blomsterkranset i Vang og Dal,
medens siden, hvor Bækken gik,
nogle Draaber kun fandt dit Blik?
Saa du Hytten i Morgengry
lagt i Aske ved Aftensky?
Saa du Rosen paa Pigens Kind
hurtig blegne for Dødens Vind?
Saa du Boblen saa skjøn og ren,
saa du Løvet paa Høstens Gren,
ser du Korset paa Graven der, —
O, da ved du, hvor Glæden er.

Smaating.

Det kunde være værre. Da en Dommer, efter at have oplæst Dødsdommen for en Forbryder, spurgte denne, hvad han sagde til Dommen, lød Svaret: „Kan jeg virkelig slippe med at miste Livet?" — „Ja," svarede Dommeren forbavset, „hvad havde De vel ventet Dem værre?" — „At jeg oven i Kjøbet skulde have været af med en Slump Penge," svarede den dømte.

Misforstaaelser. En Præst, som havde taget Doktorgraden, blev kaldet til et Sogn i Vesteregnen. Beboerne troede om ham, at han var baade Præst og Doktor, og en Dag kom en Husmand til ham for at faa doktret ved sin Arm, der var gaaet i Stykker. „Det kan jeg skam ikke," svarede Præsten, „jeg er ikke Doktor." — „Da vidste jeg ikke bedre," svarede Manden. — „Ja, det forstaar sig," svarede Præsten, „jeg har jo nok taget Doktorgraden, men det er saadan i det højere." — „Naa saaledes," sagde Stymperen, „ja, saa kan De ikke hjælpe mig, for det er jo rigtig nok min venstre, der er i Stykker."

Degnens Sang. Der var en Degn paa Laaland, som lagde Mærke til i Kirken, at en gammel Kone, der tit var til Stede, al Tid var glad og fornøjet, naar Præsten prædikede, men harmet og nedslaaet, naar han selv sang. Saa gik han en Dag til hende og spurgte om Aarsagen. „Nej, det tør jeg ikke sige, for saa bliver I vred." — „Jo, sig kuns frem, lille Mo'er, vi gejstlige vredes aldrig." Ja, hun gjorde endnu mange Indvendinger, men endelig tog hun Mod til sig: „Jeg kan saamænd ogsaa gjærne sige jer det.

Det var i Fjor, vi saaede Hvede,
da satte vi en sort Kalv ind at fede,
og i Aar, vi skulde ud at slaa,
da drukned den i Møllerens Aa;
hver Gang jeg nu hører vor Degn kvæde,
det er, som jeg hørte vor sorte Kalv bræge."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Sjælland: en Flod i Frankrig — et dansk Biland — en By i Italien — en By i Tyrkiet — en By i Rusland — en Flod i Asien — en Flod i Spanien — en By i England.

A. L. U.

Firkantet Rød. Af 5 A, 2 D, 2 E, 2 L, 2 S, 2 V og 1 N dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første har i Davids Salmer hjemme;
den anden var blandt Brødrene den slemme;
det tredje ofte har en prægtig Sage;
det fjerde er en utaalmodig Klage.

L.

Billedgaade.

Opløsninger fra Nr. 32.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Rød:
N a n t e **s**	
A m e r i k **a**	G L U T
T h e a k **i**	L E G E
H a v a n n **a**	U G L E
A r k i p e l a g u **s**	T E E N
N i b **e**	

paa Gaaden: „Dyrevennen".

paa Udgravningsarbejdet: Wien, Berlin, Rom, Madrid og Athen.

Brevveksling.

Rm. Kr. Bell. Fyn. Tak for Deres Venlighed! Men den tilsendte Fortælling tilfredsstiller langt fra selv de simpleste Fordringer, man plejer at stille til en saadan. De vil derfor maaske kunne forstaa, at vi ikke ser os i Stand til at imødekomme Deres Ønske, men maa lade Manuskriptet dele Skæbne med lignende umodne Arbejder i Papirskurven.

S. M. J. i G. De klager over to Ting: at „Husvennen" bringer for faa Fortællinger og næsten ingen Husflidsmeddelelser. Hvad det første angaar, kan vi kun svare Dem, at Bladet nu som al Tid bringer en Fortælling eller Fortsættelse af en saadan i hvert Nr. Nogle ønsker korte Fortællinger, andre længere, nogle alvorlige, og atter andre, deriblandt De, forlanger morsomme; vi kan derfor, som De vist vil kunne forstaa, ikke rette os efter den enkeltes Smag, men maa se at bringe noget af alt. At vi skulde bringe for lidt „Husflid" nu, navnlig i Modsætning til tidligere, overraskede det os at læse i Deres Brev; thi efter at vi siden Nytaar, foruden Husflidsmeddelelserne i „Husvennen", tillige en Gang maanedlig leverer vore Holdere et helt Blad, der kun omhandler Husflidssagen, synes der virkelig ikke at være Grund til Klage i den Retning.

J. M. P. i K—g. De tilsendte Billedgaader var temmelig lette. Send os kun de andre; gode Billedgaader modtages gjærne.

En Vendelbo. Tak. „Husvennen" er ganske enig med Dem i de i Deres Brev udtalte Anskuelser, derimod tror den ikke at kunne faa Plads til Deres Artikel. Prisen paa „Retskrivningsbogen" er 50 Øre, og den faas gjennem enhver Boglade.

Ejnar Tamper. Vi ser os ikke i Stand til at besvare Deres Spørgsmaal.

Povl Chr. i N. L. pr. R. Heller ikke.

J. P. i S—by. Tak! Der kan ikke antages Tryllekvadrater til Almanakken mere.

Trykt hos J. D. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 34.
Søndagen den 22. Maj 1881.

En Voldsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod

(Sluttet.)

Den følgende Morgen sad Else Marie i sine Forældres Stue i Vesterager og syslede med noget Sytøj, som hun dog ikke bestilte meget ved, da hun var betaget af Sorg og mørke Tanker. Hendes Forældre, der var til Stede i Stuen, lod hende have sine egne Lader. Da kom deres Nabo Mads Faarvig, og han blev bænket og skjænket, medens han forrettede et ubetydeligt Ærinde. Strax efter begyndte han: „Har I hørt, hvad der er sket med Jakob Snedker?"

„Nej! Er der sket noget med ham?"

„Ja, der er; han var ude at gaa i Aftes, og da blev han overfalden og slaaet halvt ihjel."

Pigen tabte forfærdet sit Arbejde af Hænderne og udbrød: „Herre Jesus! Saa har Ole alligevel — —." Hun standsede og blev bange for sit eget ufrivillige Udraab. Hun famlede efter sit tabte Sytøj; men hendes Fader spurgte strax: „Hvad har Ole? Hvad ved du om det?"

„Intet. Jeg ved intet," svarede hun.

„Ja saa!" brummede Knud mistroisk og udspurgte derpaa Mads videre, og denne fortalte nu, hvor Overfaldet var sket, og føjede til: „Han skal være slemt medhandlet: En Arm og et Ben i det mindste er slaaet i Stykker, og i det hele er han saa forslaaet, at han vist ikke kan leve."

„Og ved han, hvem Gjerningsmanden er?"

„Nej, det kom jo saa uforvarende paa, og det var mørkt, og Misdæderen mælede ikke et Ord. — Men det lader jo til, Else Marie ved noget om det."

„Nej, jeg ved ikke. Jeg snakkede over mig," sagde hun hastig.

„Se, saa! Gjorde du det," sagde Knud spottende; men nu fik Mads Faarvig travlt med at komme bort for at faa fortalt andet Steds om Else Maries uvilkaarlige Udbrud. Denne formentlige Nøgle til Gaaden blev bragt videre og videre, og da Herredsfogden kom til Borup for at holde Forhør i Anledning af Voldshandlingen, kunde man med temmelig Sikkerhed fortælle ham, hvem der havde øvet den, og hvorfra man havde sin Efterretning. Han tog over til Vesterager, og Else Marie, der ikke havde villet give sine Forældre videre Besked, maatte nu i et retslig Forhør rykke ud, med hvad hun vidste, og at Ole altsaa havde truet med det, som nu var sket. Knud omtalte, at Ole ved tidligere Lejligheder havde udtalt Trusler og øvet voldsom Færd, og Følgen af det hele blev, at Øvrighedspersonen tog Præstens Avlskarl med sig og satte ham i Fængsel. Men Else Marie græd tidlig og sent. Hun turde ikke tro, at han var uskyldig, og dog var det hende saa bitterlig tungt, at hun saa at sige var optraadt som hans Angiver. Men hendes Moder sagde: „Ilde gik det, og vel var det! Du kan takke Gud, at dine Forældre var klogere end du, saa du ikke fik Lov til at kaste dig bort til saadant et Menneske."

„Jeg tror ikke, han er et ondt Menneske, om han end har handlet i Overilelse, og — ak, Moder! — det er dog saa bedrøveligt, at jeg har forraadt ham, jeg, der har ham saa kjær, og som selv havde ægget ham med mine Klager."

„Det gik, som det skulde, og det er ikke Ret at dølge nogens Misgjerning. For øvrigt skjønner jeg, at du vel har været blind, men dog ikke helt

blind; thi du har godt vidst, hvad Karl han var, men har leget Skjul for dig selv dermed. Nu burde du være bleven helt seende, og er du ikke det, kan det ogsaa være det samme, da alt mellem ham og dig nu er forbi. Man siger, at han vil komme i Tugthuset i mange Aar."

„Moder! Søde Moder! Gid I havde Hjærte til at hjælpe mig!"

„Hvormed mit Barn?"

„Med at jeg kunde blive gaaende ugift her hjemme, til han har udstaaet sin Straf, og at jeg saa maatte faa ham."

„Noget saa taabeligt har jeg aldrig hørt, og det kan du heller ikke blive ved at mene, hvis du ikke er ligefrem forhexet. Slaa dig dog nu til Ro! Tænk saa lidt paa ham, som du kan! Jeg skal sørge for, du faar meget at bestille, det fortager Tankerne, og saa bliver du nok mere rimelig til Sinds med Tiden."

Imidlertid hensad Karlen i Fængsel og led meget ondt; thi Dommeren, der følte sig personlig overbevist om hans Skyld, vilde tvinge ham til at bekjende. Hensat i et mørkt Værelse uden Varme og Lys i den kolde Vintertid blev han oftere i længere Tid ad Gangen sat paa knap Kost, saa han led ligefrem Sult. Mangen Gang blev han om Natten vækket op af sin Søvn og stillet for Skranken, hvor han da maatte staa i mange Timer, medens Herredsfogden og hans Fuldmægtig skiftedes til at forhøre ham med snildt anlagte Spørgsmaal. Det blev dog uden synderlig Frugt. Han tilstod villigt, at han stundum — ogsaa den omhandlede Aften — havde udtalt stærke og truende Ord; men de var aldrig blevne til Handling; thi vel havde han kunnet blive vred, men ingen Sinde anderledes, end at han havde kunnet styre sig selv. Hin Aften havde han slet ikke været uden for Præstegaarden men siddet hele Tiden og syet paa gammelt Seletøj, hvilket han dog ikke kunde bevise, da han havde været alene.

Saa skete der Forespørgsel i hans Fødeegn om hans tidligere Forhold; men her fremkom det enstemmige Vidnesbyrd, at han al Tid havde været et fredeligt og godmodigt Menneske, der havde skyet Klammeri og Slagsmaal. Begivenheden i Peder Møllers Hus i Tranderup blev der nu ogsaa rørt op i; men de i den Anledning afhørte Vidner bekræftede, at han var kun optraadt for at stifte Fred, og at han kanske noget ensidig tog Parti for sin Fader, men dog ikke vidstes at have gjort Modstanderen værre, end i al Sindighed at sætte ham udenfor Døren. Ranet af Tobakspiben var pur Opdigtelse eller i al Fald en Fejltagelse af den ophidsede og berusede Mand. — Saa skulde han jo ogsaa have undsagt Niels Enggaard; men derom tilstod Else Marie, at det var slet ikke sandt, det var bare et Krigspuds, hun rigtig nok efter hans Raad, havde brugt for at afskrække den uvelkomne Bejler.

Der stod da ikke synderlig andet tilbage end Overfaldet paa Jakob, og her var Indicierne stærkt imod Ole; men der manglede dog flere væsentlige Led i Beviskjæden, og dem var den nidkjære Dommer meget ivrig for at faa tilvejebragt, samtidig med, at han Tid efter anden gjorde kraftige Forsøg paa at faa Synderen til at gaa til Bekjendelse. Saaledes hengik der flere Maaneder.

Paaskedag blæste en stærk Storm, der gjorde megen Skade og blandt andet flaaede Taget af Bertel Jensens Lade i Borup. Denne Skade skulde da snarest muligt udbedres, og den paafølgende Tirsdag Morgen sendte Bertel sin Karl og Pige ud i Heden for at plukke Tækkelyng. Men de havde været til Legestue om Natten, og Karlen var noget utidig. Op paa Formiddagen holdt han helt op at plukke og strakte sig, saa lang han var, i Lyngen.

„Vil du nu til at sove?" spurgte Pigen, der arbejdede i nogen Afstand fra ham.

„Ja, jeg gad nok tage mig et lille Blund; men Solen stikker mig i Ansigtet, og Lyngkvistene kildrer mig i Nakken. — Laan mig dit Forklæde at svøbe om mit Hoved."

„Du skal have en god Dag, skal du! Men her finder jeg netop en gammel Kjæp: den kunde bruges til at trække Dovenskaben ud af dine Rygstykker."

„En Kjæp? Jeg mangler netop en Kjæp. Duer den noget, saa lad mig faa den!"

„Der har du den! Slid den med Helsen," sagde hun og kastede den hen til ham.

Han satte sig overende og tog den i Øjesyn. Det var en tyk Enebærknippel med dobbelt tilskaarne Knaster og en forsvarlig Jærndupsko. „Nej sikken Dyrendal!" udbrød han. „Den var skam god at betale gammel Gjæld med! Hør! Var det ikke her i Nærheden, Jakob Snedker fik sine Stryg i Julen?"

„Ja, det var vel hist oppe ved Vejen. Men tror du da, at det er Ole Avlskarls Kjæp?"

„Hvor kan jeg vide det, der er nok ingen, der har set ham med andet end en tynd Egekjæp med ombøjet Haandtag. Men Lægen vilde jo mene, at Jakob var bleven slaaet med en tyk Knortekjæp, og Øvrigheden har haft saa travlt med at gaa paa Jagt efter Knortekjæppe, at den endog har taget min uskyldige Hvidtjørnspind i Forvaring. — Ved du hvad? Jeg tager denne her og gaar lige over til Sognefogden med den."

„Nej, du gjør vel ikke, for nu skulde der plukkes Lyng, skal jeg sige os. Har Kjæppen ligget her saa længe, kan den vel ligge et Par Timer

endnu, og saa kan vi tage den med hjem i Middag."

„A — ah!" gabede han. „Du har i Grunden Ret, og vil du nu vædde paa, hvem af os, der kan plukke flest Lyngknipper inden Middag?"

„Nej, jeg vil ikke, for jeg ved nok, du kan bestille noget, naar du vil."

„Og naar du driver paa mig! — Gid du vilde være min Studedriver al Tid!"

„Det vil jeg maaske; men den Ting kan vi al Tid betænke os paa."

Kjæppen kom i Herredsfogdens Hænder; men den blev ikke, som han først ventede, et Bevismiddel mod Ole, da den af flere paalidelige Folk blev gjenkjendt som tilhørende Rasmus Møllersvend. Nu vendtes Mistanken mod ham, og det oplystes, at han Dagen før hin Aften var gaaet bort fra Aamølle for at besøge sit Hjem. I Hjemmet var han dog ikke bleven set og Enebærknippelen, som han havde i Haanden ved sin Bortgang, havde han ikke med, da han næste Dag vendte tilbage. Nu blev han sat fast, og uden ret mange Omsvøb tilstod han Gjerningen. Han slap imidlertid med en læmpelig Straf, da det blev oplyst, at han havde skjellig Grund til sin Harme. Jakob Snedker, der nok havde faaet saa meget, at han vilde beholde Mærke og Mindelse deraf sin Livstid, fik saaledes Skammen tillige med Skaden. Men Else Marie fik han ikke; thi Knud Andersen fandt det dog for galt, at han vedligeholdt en Forbindelse med en gift Kone samtidig med, at hans Bryllup med en elskværdig og uberygtet Pige betragtedes som nær forestaaende.

Og Knud kunde være ensidig og udholdende i sin Vrede samt lidet nøjeregnende med de Midler, der brugtes, naar han troede at være i sin Ret; men han havde en Samvittighed og var paa sin Maade en rettænkende Mand. Saaledes som han i sin omtaagede Tilstand havde opfattet sit første Sammenstød med Ole, saaledes var dette Optrin blevet ved at staa for ham, uagtet alt hvad der senere sagdes. Han havde derfor ikke kunnet opgive sit Nag til Karlen. Men nu var det ved idelige Vidnesbyrd for Retten bleven godtgjort, at hans Opfattelse var urigtig, og at Ole ikke havde baaret sig stort anderledes ad, end enhver brav Søn vilde gjort, der saa sin Fader udsat for at faa Bank. Knud havde altsaa gjort Karlen Uret og fortalt Usandhed om ham, og der var kanske ikke mange, der vilde tro, at Usandheden var uvitterlig. Dette ærgrede ham betydeligt, og han vilde ikke være uvillig til at lade sit Fjendskab fare og række Haand til Forsoning, naar Historien derved kunde gaa i Glemme.

Ole blev selvfølgelig løsladt, da den skyldige var bleven opdaget. De Trusler, han havde udtalt mod Jakob og i sin Tid mod Knud var rigtig nok strafbare, men de betragtedes som sonede ved det lange og strænge Varetægtsfængsel. Der gaves ham en velvillig Advarsel om at passe bedre paa sin Mund i Fremtiden, og saa kunde han gaa, hvorhen han vilde. Han gik da først til sine Forældre, der havde været meget bekymrede for hans Skyld. Derefter gik han til Elstrup Præstegaard, hvor han havde sin Kiste og sine Klæder.

„Jeg behøver næppe at sige dig, at jeg glæder mig ved, at du er uskyldig," sagde Præsten, „og at jeg sørgede over det, da Skinnet var saa meget imod dig. — Jeg har nu faaet mig en anden Avlskarl, men ham skal jeg nok affinde mig med, og jeg venter, at du tiltræder din Plads, som der intet var hændet."

„Tak!" sagde Karlen. „Jeg ser dog lige saa gjærne at blive fri. Jeg har her i Egnen været udsat for saa megen Mistro og Forfølgelse, at jeg nok gad prøve at søge mit Brød et Sted, hvor det kunde være mindre brydsomt at være."

„Jeg synes dog ikke, du skulde tage det paa den Maade; men i alt Fald kan du jo blive her et Par Dage og betænke dig. Imidlertid kan vi tale nærmere sammen. Har du ikke ogsaa et Ærinde ovre i Vesterager?"

„Nej, hvad skulde jeg der? Folkene der har gjort mig den Fortræd, de kunde."

„Og Else Marie?"

„Hun angav mig, røbede det ubetænkte Ord, jeg under fire Øjne sagde til hende, som jeg ansaa for min trofaste Veninde."

„Vel! Du kan ikke dømme hende saa haardt, at hun jo dømmer sig selv endnu haardere. I Lidenskabens Hede undslap dig et Ord, som du hellere maatte ladet usagt, og i Skræk og Overraskelse sagde hun det Ord, som bragte dig i Fængsel. Kan du ikke tilgive det hos en ung, uerfaren og elskovsslagen Pige, saa faaer det være din Sag; men det vil jeg sige dig, og jeg leger ikke med mine Ord: Det er min fulde Overbevisning, at hun da græmmer sig til Døde af Sorg og Anger."

„Jeg har da heller ikke samlet Huld i det ny Aar!"

„Nej, jeg ser nok at Fængselsluften har sat sit uhyggelige Præg paa dit Aasyn; men det gaaer over. Din Uskyldighed er bevist, du har en god Samvittighed, og naar du nu tager fat paa din daglige Gjerning, skal du nok erfare, at der er Kræfter i Præstegaardens Brød og Sul. Der vil ikke blive set skjævt til, om du i den første Tid stiller større Krav til Grødfadet og Madkurven end sædvanligt."

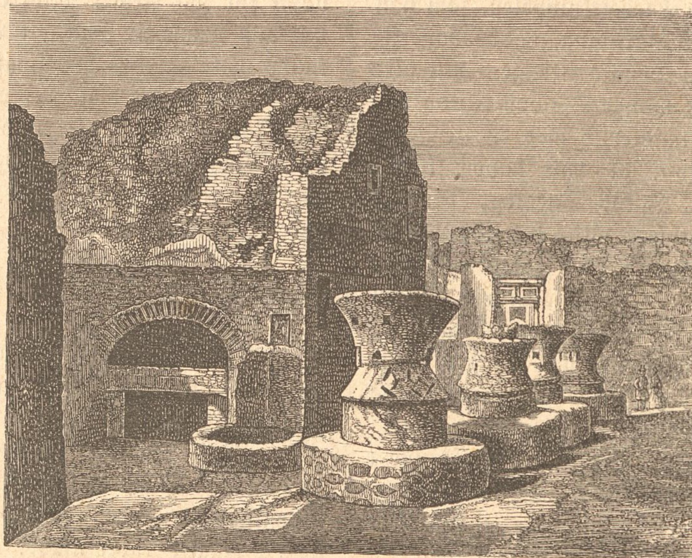
„Det tror jeg fuldt vel Husbond; men jeg ved ikke, hvad jeg skulde hos Knuds. Jeg har aldrig

været i hans Hus, og jeg tænker, han vilde smide mig paa Døren, om jeg kom der."

„I saa Fald har du jo smidt ham paa Døren før. — Jeg tør dog sige, du vil ikke være særlig uvelkommen, hvis du medbringer et forsonligt Sind. Du er ubestemt, ser jeg. Vær nu Præstegaardens Gjæst i et Par Dage og tænk dig imidlertid om!"

Ole blev, han striglede og børstede Hestene, der ikke syntes ham holdt saa pyntelige, som han vilde have det. Imidlertid sysslede han med sine urolige Tanker og betoges mer og mer af en dragende Længsel. Hen paa Eftermiddagen gik han over til Knuds.

Knud bød ham tørt Velkommen og gik derpaa sin Vej; Trine sagde et Par venlige og deltagende Ord og forlod saa ogsaa Stuen, hvor han nu stod ene og vidste ikke, om han skulde blive eller gaa. Da aabnedes en Sidedør, og en bleg og udtæret Pige, næsten kun en Skygge af hans prægtige, blomstrende Veninde, traadte skjælvende over Tærskelen og blev staaende med ydmygt, bøjet Hoved som en bodfærdig Synderinde. — I et Nu var da al hans Lidelse glemt, og den Bitterhed, han i de lange Maaneder havde kogt sammen i sit Sind, var som bortvejret. Han udbredte sine Arme imod hende, og hun kastede sig jublende til hans Bryst.

Et Bageri fra Oldtiden i Pompeji.

Han tiltraadte paa ny sin Tjeneste i Præstegaarden.

„Nu er jeg kommen ganske godt til Kræfter igjen," sagde han til hende nogle Uger efter, „og du er atter min smukke, rødkindede Else Marie, og vi kan mødes som trolovede Folk uden Hinder. Det saa det ikke ud til den Aften i Julen, da du stjal dig over til mig for at klage din Nød."

„Men husker du, jeg sagde, at Gud endda kunde hjælpe?"

„Ja, og det fik du Ret i; men det var min Sandten et sært Middel, han brugte."

„Men et godt Middel. Mine Forældre fik ganske andre Tanker om dig, ogsaa for mig kom du til at staa langt mere klar og ulastelig, hvor meget jeg end holdt af dig. Jeg sagde nok, at jeg ikke var bange for dig; men det var jeg dog en lille — en ganske lille Smule. Det var en almindelig Mening, at du var saa heftig og voldsom; men det er du jo slet ikke."

„Det tror jeg heller ikke. Jeg mindes ikke, at jeg med vred Hu har lagt Haand paa noget Menneske, siden jeg kom til Skjelsaar og Alder. End ikke da jeg første Gang stødte sammen med din Fader, var jeg vred. — Han synes ellers ikke at kunne tilgive mig: han gaaer helst af Vejen for mig."

„Min Fader er ikke nem at blive klog paa. Jeg tror dog ellers, han ærgrer sig mest over sin egen Adfærd baade den Gang og siden, og kunde du gjøre det første Skridt til virkelig Forsoning — men det kan du vel ikke?"

„Jo, det kan jeg meget godt. Det er jo hans Vilje, at jeg maa faa dig, og saa er jeg rigelig betalt for alt det onde, han har voldt mig."

Ole greb den første Lejlighed, der tilbød sig, til at bede Knud tilgive hans Adfærd og Truselsord hin Aften, og Knud modtog den tilbudte Haand og sagde: „Jeg har intet imod, at alt det onde bliver glemt." De blev dog aldrig fortrolige Venner, og Ole kunde ikke fuldstændigt forlige sig med Knuds lurende og tillukkede Væsen. Det gjorde ikke noget væsentlig Skaar i de unges Lykke, og da de fandt det paa Tiden at gifte sig, udstyrede Manden sin Datter sømmeligt efter sin Formue. Det samme gjorde Oles Fader for hans Vedkommende, og Parret blev bosat i ganske gode Kaar i Else Maries Fødeegn. Det gik dem fremdeles godt, og de vandt alles Agtelse. Omgivelserne kunde aldeles ikke begribe, hvorledes den godmodige og fredelige Mand, en Gang var kommen i Ord for at være en saadan slem Voldsmand.

Et Bageri i Pompeji.

I Aaret 79 efter Kristi Fødsel blev Stæderne Pompeji, Stabiæ og Herculanum i det sydlige Italien i Omegnen af Neapel fuldstændig begravede ved en Askeregn, der hidrørte fra et voldsomt Udbrud af Vulkanen Vesuv, hvorved en Mængde

Mennesker mistede Livet. Disse gamle Byer laa derefter i mange Aarhundreder forglemte under Jorden, indtil man i Aaret 1748 ganske tilfældig under Gravningen af en Brønd opdagede Spor af Pompeji. Denne Opdagelse vakte megen Opsigt, og Opmærksomheden blev nu henledet paa disse gamle og saa længe aldeles glemte Byer. Man begyndte strax paa en Udgravning af Pompeji, og denne Udgravning er med forskjellige Afbrydelser bleven fortsat lige indtil vor Tid, saa at nu atter omtrent en Tredjedel af Byen er bleven bragt for Dagens Lys. Da Herculanum ligger langt dybere begraven,

Zigeunerpigen.

og da desuden Byen Resina, en Forstad til Neapel, er bleven bygget oven paa den, har man kun været i Stand til at kunne udgrave en ganske ringe Del af den, og af den tredje By, Stabiæ, har man endnu kun fundet nogle ubetydelige Levninger. Det følger af sig selv, at man ved disse Udgravninger har fundet en Mængde særdeles godt bevarede Gjenstande; disse gjemmes i det store Nationalmusæum i Neapel, og de giver et rigt Bidrag til Kundskaben om de gamle Romeres Liv og Kultur.

Blandt den Mængde forskjellige Bygninger, som man stødte paa ved Udgravningen af Pompeji, var der ogsaa et Bageri, som fremstilles for Læserne paa omstaaende Billede. Til venstre paa dette ser man selve Bagerovnen, som næppe er meget forskjellig fra mange af de Ovne, som bruges i vor Tid. Til højre ses fire Møllekværne staaende i en Række, saaledes som de er bleven brugte for 18 Aarhundreder siden. Efter forskjellige Beretninger skal de gamle Romere have været vidt fremme i Møllebyggeriet, men de Kværne, som man ser her, vidner just ikke meget herom. Disse Kværne har omtrent samme Form som et Timeglas; de dannes af to hule koniskformede Sten, den ene stillet omvendt oven paa den anden og holdt i Stilling paa denne ved en kort Jærnbolt i Midten. Begge Bundene kom saaledes til at ligge mod hinanden, og imellem dem blev Kornet malet til Mel. Kornet blev kastet ned i den øverste Sten som i en Tragt, og derpaa blev Stenen sat i Bevægelse paa den Maade, som vi har fremstillet i den lille Skildring af en Melmølle fra Oldtiden (se Nr. 22 Side 172). Gjennem nogle Huller i Bunden af denne Tragt kom Kornet ud mellem begge Fladerne, og efter at det her var bleven malet til Mel, der vist nok var temmelig grovt og simpelt, faldt det gjennem nogle Huller i Bunden paa den nederste Sten ned i det underste Kar, hvor det blev opsamlet.

De udgravede Gader i Pompeji frembyder en Mængde højst interessante Mærkværdigheder; det samme er ogsaa Tilfældet med Husene, som man kan gaa ind i og tage i Øjesyn, og som findes bevaret i samme Tilstand, som den Gang da den frygtelige Ulykke ramte Byen. Blandt disse Bygninger findes der ogsaa ikke saa faa af den Slags Møller, som vi tidligere har omtalt. Uagtet disse Møller har været begravne i mange Aarhundreder, vilde man dog være i Stand til at kunne male Mel paa dem endnu den Dag i Dag, hvis man nu vilde være tilfreds med en saadan daarlig Malning.

Zigeunerpigen.

Oversat fra svensk af Z—n.

Hun rejste i Trods sit Hoved,
i Bølgegang gik hendes Barm,
om Læben sig krusede Spotten,
og Kinderne glødede af Harm.
Jeg saa hende, lænet i Tanker,
mod Brystværnets Blokke staa,
men Tanken i Ord sig formed,
og Sangen dem tolkede saa:

„Hvor Indus rejser sin Bølge
i vældige Fossers Dans,
hvor Vaaren evindelig hersker
med Sang og med Solstraalers Glans,
hvor Livet i Vellyst aander
af Duften fra blomstrende Strand,
der var i længst svundne Tider
vort herlige Fædreneland.

Men rovlysten Nabo sig vendte
begjærlig imod vort Hjem,
og snart som en blodgrisk Løve
han sprang mod sit Bytte frem.
Dog — før end vi skulde os bøje
som Trælle for fremmed Tyran,
vi valgte med Fædre og Frænder
at drage til ukjendte Land.

Nu trindt over Verden vi færdes,
vi rejser vort Telt i hvert Land:
i Nordens bugnende Skove,
paa Sydens solhede Strand.
Hvad gjør det, at hvor vi kommer,
os Folkene haaner frækt?
Det lønnes dem lige for lige
af Indiens hjemløse Slægt.

Med Spaadom og Drømmes Tydning
vi gjække dem, gammel og ung,
og lokker med daarende Løfter
hver Tosses Guld i vor Pung.
Ved Kvæld vi fejrer vort Gilde
ved gnistrende Bavners Glans
og ryster med Fryd Tamburinen
i Takt til vor lystige Dans.

Vi tror ej paa noget, vi leve
blot for den Dag, som vi se.
Vi ler kun ad Munkenes Lære
og blæser ad Kirke, Moske.
Et Liv efter dette? Hvem bryder
sig vel om den kommende Stund?
Man lever, saa længe man nyder,
og siden man dør som en Hund!“

Saa sang hun, Zigeunerpigen,
og Øjnene Ildblink skød,
mens nu efter Dansens Møje
hun Aftenens Hvile nød.
Til sidst hun hævede Haanden
og gav Tamburinen et Smæld,
og kyssende let paa sin Finger
hun flygtede, lig en Gazel.

Rabbis Tryllespejl.

En Jødehistorie af Sacher-Masoch.

Fra tysk ved B. E.

„En ond Kvinde ligner Uvejret,“ siger Talmud, „kun at dette jager Manden ind i Huset, medens Kvinden jager ham ud deraf.“

Dette fik Hirsch Bickeles alt for god en Lejlighed til at sande, da Snestormen en Dag i December tvang ham til at ty hjem, skjønt han var gaaet ud for at afgjøre en Forretning med Godsejeren, og næppe var han kommen indenfor Døren, før hans

Kone begyndte at give ondt af sig og vedblev dermed, indtil han atter var faret ud i det fri.

Hvad hjalp det Hirsch Bickeles, at han var en agtet Mand i hele Byen, at han blev misundt af mange, at hans Handel gik godt? Hvad hjalp det, at han havde en ung og smuk Kone? Schifre opførte sig saa slet imod ham, at han gjærne inden for sine egne fire Vægge havde gjort sig usynlig for sin elskede Mage, dersom han blot havde kunnet gjøre det. Det var ikke ved enkelte bestemte Lejligheder, at Schifre var ond, men hun var al Tid trættesyg; hun begyndte med sin Kiv og Trætte, naar hun om Morgenen stak sin lille Fod i de guldstukne Morgensko, og vedblev endnu dermed, naar Hirsch Bickeles om Aftenen snorkede, som kun en retfærdig kan snorke.

Hidtil havde Hirsch Bickeles taalmodig baaret sin Byrde, men denne Gang vidste han ikke, hvad han skulde gjøre for at formilde Schifre. At sige hende imod havde han forlængst opgivet, men det ærgrede hende netop, naar han tav stille, og allermest naar han gav efter. Hvad var der at gjøre? Hirsch Bickeles vidste intet, og saa løb han i sin Nød lige hen til den vise Rabbi Meiches og klagede sin Nød for ham.

Rabbi Meiches, der var lige saa stor paa Aand og Lærdom som lille paa Legeme, sad paa sin gamle Divan, sammenrullet som en sovende Kattekilling, og hørte smilende paa Stakkelen.

„Hvis De ikke hjælper mig, Talmuds Sol, saa er jeg en fortabt Mand," klagede Hirsch Bickeles, „men De vil redde mig, Dem lyder jo de onde som de gode Aander, og Dem har Gud jo givet Evnen til at gjøre de giftige maalløse og brænde den onde Tunge."

„Ser du Spejlet der?" begyndte Rabbi Meiches.

„Jeg ser det."

„Tag det og gjør, som jeg siger dig."

Hirsch Bickeles tog det lille, gamle Spejl, der var indfattet i en sort Ramme, forsigtig ned fra Væggen og betragtede det forundret.

„Saa tit din Kone begynder at kives," vedblev Rabbi Meiches, „saa hold dette Spejl hen foran hende, forstaar du?"

„Ja vel, og det er alt?"

„Gjør som jeg har sagt dig."

Hirsch Bickeles takkede og gik med Spejlet.

Snevejret var ophørt, Stormen havde adsplittet de hvide Skyer, Solen kom sagte tittende frem, og det lille, gamle Spejl blinkede i Hirsch Bickeles Haand.

Han blev staaende og betragtede det igjen. „Det maa være et Tryllespejl," sagde han til sig selv, „saadanne Hexemidler ser al Tid saa simple ud, for at enhver, som de ikke er skjænkede til, ikke skal agte paa dem."

Langsomt nærmede han sig Slagterens Hus, hvis store Hund — „Rys" hed den — aldrig lod nogen Lejlighed gaa forbi til at hjemsøge Hirsch Bickeles og med sine Tænder plukke i hans lange Talar.

Ganske rigtig laa Dyret foran Døren og rejste sig op og viste arrigt Tænder, da Hirsch Bickeles kom nærmere.

„Nytter det ikke," tænkte Hirsch, „kan det heller ikke skade." Og hurtig holdt han Rabbis Spejl hen foran den vrede Hund. „Rys" trak sig langsomt tilbage, og da Hirsch Bickeles vedblev at følge efter den med Spejlet, begyndte den venlig at logre og pibe, og til sidst slikkede den Jødens Hænder.

„Hvilket Vidunder!" udbrød Hirsch Bickeles, „den vise Rabbi være priset!" Og trykkende Spejlet ømt til sit Hjærte skyndte han sig hjem.

Den smukke Schifre — hun hed ikke blot saaledes, men var ogsaa i Virkeligheden den smukkeste Kvinde i hele Egnen — modtog sin Mand med en Strøm af Skjældsord. Han smilte kun, han havde jo Tryllespejlet, han halvvejs beklagede hende.

„Er du nu endelig kommen igjen, dit Bæst!" skreg hun. „Ja vent kun, jeg skal ordentlig hjælpe dig en Gang endnu!" Hun for løs paa den arme Hirsch i den Hensigt at rive ham i Skjægget eller i det mindste at kradse ham i Ansigtet. Da, i sin Vaande, holdt han Spejlet frem for hende, og som ved et Mirakkel blev Schifre pludselig stille, ganske stille, gik hen til Vinduet og satte sig ned.

„Skal vi ikke have Mad, Schifre?" begyndte Hirsch Bickeles, hvem den første Sejer havde gjort dristig.

„Nej, intet, ingen Ting, faar du!" skreg hans Kone, „Sten skal du æde!"

Hurtig holdt han atter Spejlet frem for hende.

„Aa, gaa dog bort med det hæslige Spejl," sagde Schifre nedstemt.

„Mit Spejl er slet ikke hæsligt."

„Vil du dermed sige, at jeg er det?" vedblev den smukke Schifre, „jeg er dog vist smuk nok endnu for dig."

Hirsch Bickeles holdt, uden at sige et Ord, atter Spejlet hen for hende.

Schifre vendte ham Ryggen, gik hen til Døren og begyndte at græde sagte.

„Hvad er det med dig, kjære Schifre?" spurgte Hirsch Bickeles venlig; thi hans medlidende Hjærte begyndte at vinde Overmagten.

„Du siger, at jeg er smuk," begyndte Schifre, i det hun tørrede sine Øjne, „og Folk siger det; men nu ser jeg, at jeg er styg, rigtig hæsligt styg."

„Nej, Schifre, du er smuk som en Engel, det vil sige, naar du — er god."

„Og naar jeg er ond, er jeg styg, ikke sandt?"

„Nej, Schifre, da er du ogsaa smuk, men smuk som en Djævel.“

Hun begyndte at le.

„Le kun,“ udbrød Hirsch Bickeles, „for saa er du allersmukkest! Hvor længe er det dog ikke siden, jeg har set dig le! Du klæder dig heller ikke mere ordentligt paa og reder ikke mere dit Haar, ja jeg tror næsten, at du heller ikke vasker dig mere.“

Schifre gik hurtig ud og lukkede Døren efter sig; men Hirsch Bickeles satte sig hen til Vinduet med sit Spejl, han vuggede det som et Barn i Sollyset og kyssede det gjentagende og saa ømt, som havde det været sin Kone, han kyssede. Nu traadte hun lydløs ind, iført glinsende hvidt Hovedlin, Silkekjole, en prægtig Pelskaabe og guldstukne Sko, med sænket Blik og forlegent smilende.

„Men, Schifre, min søde Kone, hvor du nu er dejlig!“ udbrød Hirsch Bickeles henrykt.

„Taler du nu virkelig Sandhed?“

„Se blot.“ Han holdt Spejlet frem for hende.

Hun smilte stolt og lykkelig, og endnu stadig smilende lagde hun sine bløde Arme om sin Mands Hals, kyssede ham og hviskede: „Jeg vil aldrig mere være styg, men tag Spejlet bort, jeg tror, det er et Tryllespejl.“

„Det er det ogsaa,“ sagde Hirsch Bickeles stolt.

Endnu den samme Dags Aften bragte han Spejlet tilbage til den vise Rabbi, og han fik nu aldrig mer Anledning til at faa Brug for det. Schifre var, som hun havde lovet, al Tid senere smuk som en — Engel.

Bognyt.

Livets Bølger er Navnet paa tre Fortællinger, som Forfatteren, Lærer J. S. Pedersen, Aale Vestermarks Skole ved Brædstrup, har udgivet paa eget Forlag. Pris hæftet 1 Kr. Ved skriftlig Henvendelse til Udgiveren forsendes Bogen overalt i Danmark. D'Hrr. Boghandlere, der vil tage den til Forhandling, erholder Rabat.

Smaating.

Selverkjendelse. Kaptejnen: „Sergent, de fem Rekruter, som De i Gaar har faaet til, maa De tage under Deres Behandling. Behandl dem ikke for mildt. Med det gode kommer man ingen Vegne med dem, de Folk er dumme og ondskabsfulde, jeg kjender det, jeg er nemlig selv fra den Egn.“

En Barber. Josef den anden kom en Gang ilende foran sit Følge inkognito til Lemberg, lod sig anvise et Værelse, og begyndte at barbere sig. Den nysgjerrige Værtinde nærmede sig ærbødig og spurgte: „Med Tilladelse, Deres Naade, hvad har De for en Tjeneste hos vor naadige Kejser?“ — Glad over at være ukjendt, svarede Josef: „Gode Kone, jeg barberer ham en Gang imellem.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navn og Tilnavn paa en dansk Konge: en By i Jylland — en By i Holsten — en dansk Ø — en By i England — en Ø ved Jylland — en By i Holland — en Ø i Kattegat — en By i Rusland.

A. L. U.

Firkantet Nød. Af 6 A, 2 K, 2 N, 2 R, 2 S, 1 J og 1 O dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første levede i et Land,
hvor tredje virked som Præstemand;
som førstes Moder var kjendt det andet,
og fjerde finder man og i Landet.

H. P.

Bogstavgaade.

Første trende tit man vier
ind med muntre Melodier,
omvendt læst i Kurs ej staar den,
dog som Handelsvare gaar den.
Næste tvende er jo tvende,
men de tre derefter en,
som vel allerførst du kjendte,
før du støttede paa Ben.
Tag dem omvendt, da du finder
Byen med de rige Minder.
Sidste fire kan de fleste;
tog det sidste bort fra dem,
da du Resten for det meste
bruger, naar du tæller frem.
Alle tolv du fik maaske
i en Cirkus tit at se —
men om selv du gjøre kan det,
det er noget ganske andet.

Opløsninger fra Nr. 33.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Rhon**e**	
Islan**d**	
Neape**l**	SELA
Galipol**i**	ESAV
Smolens**k**	LAND
Tigri**s**	AVDA
Ebr**o**	
Dove**r**	

paa Billedgaaden: Hovedmanden for Angrebet flygtede.

Bekjendtgjørelse.

Vejledning i Behandlingen af Dværg-, Æble-, og Pæretræer,

af Etatsraad N. E. Hofman (Bang),

med mange Afbildninger.

Prisen er 60 Øre, men for „Husvennen“s Holdere nedsat til **40 Øre**.

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Kalle Utter, Fortælling af Aug. Blanche. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. (Fortsat). — Husflidsmeddelelser. — Selvøvelse. — Kursus til Uddannelse for Lærere. — Dansk Husflidsselskab.

Trykt hos J. L. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

8. Aargang. Nr. 35.

Søndagen den 29. Maj 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

Som Barn kom jeg ofte i Huset hos en Morbroder, der ejede en større Bondegaard i en af Midtjyllands frugtbareste Egne. Jeg glædede mig al Tid til at være der, thi Morbroder og Moster var venlige og brave Folk, der holdt meget af Børn — de havde ingen selv — og især var jeg Gjenstand for deres Kjærlighed og Omsorg. Det var prægtige Dage, jeg nød i deres Hus, fri og ubundne, fulde af Glæde og Solskin, ukjendte med Skuffelsens Sorger. Hvor længtes jeg ikke tilbage efter dem, naar jeg var i mit Hjem, og hvor længes jeg ikke stundum efter dem endnu.

Og Morbroder og Moster længtes ogsaa efter mig, naar jeg var borte; og ved Gjensynet ved jeg næppe, hvis Glæde der var størst, deres eller min, skjønt denne, kan jeg forsikre, var ikke saa ganske lille, især, hvis det var i Sommertiden, ved Tanken om Rødgrød og Tykmælk og ikke at forglemme den gamle Ribs- og Æblehave. Og naar saa Afrejsedagen kom, og jeg stod iført de tykke, varme Rejseklæder færdig til at stige ud paa Vognen, da var det al Tid Mosters sidste Ord: „Lad mig nu se, du snart kommer og besøger os igjen, saa skal du se, hvad „godt“ jeg skal have til dig.“ Og alt imens proppede hun mine Lommer saaledes til med „godt“, at jeg fik et helt vanskabt Udseende.

Det er en Selvfølge, at jeg under mine snart kortere, snart længere Ophold hos Morbroder stiftede flere Bekjendtskaber blandt Tjenestefolkene, i hvis Selskab jeg tilbragte det meste af Tiden. Og naar jeg endnu den Dag i Dag gjenkalder hine Tider i min Erindring, træder flere af disse Skikkelser lyslevende frem for mig, Karle og Piger, unge og gamle, mellem hverandre, og jo længere min Tanke sysler der med, des flere Skikkelser ser jeg dukke frem af Mindets sagte glidende Vande. Det gaar her som med Ænderne, naar de dukker under og forsvinder i Søen, efterhaanden, en efter en, viser de sig atter i Vandskorpen og kommer snart helt frem. Det er ikke alle, der kan holde sig lige længe under Vandet.

Saaledes ogsaa her.

Der er en, som bestandig kommer først, en, som viser sig før nogen af de andre, og som al Tid træder fremmest i Forgrunden, hvorfor jeg maaske ogsaa ser hans Profil skarpere og hans hele Skikkelse mer levende for mig end nogen af de andres. — Og dog var Jerrik Murer, thi saaledes hed han, langtfra nogen fremtrædende eller fordringsfuld Person, lige saa lidt som hans Plads var blandt Livets Forgrundsskikkelser. Tvært imod, han lignede den store Klasse, han fra Fødselen tilhørte, den store hverdagslige Menneskeskare, de dunkle Baggrundsfigurer, som fødes og dø, uden at Verden i mindste Maade bekymrer sig derom. Ingen Glæde, ingen Jubel modtager dem ved Ankomsten, intet kjærligt, vaagende Øje ledsager dem paa den korte og dog ofte for lange Rejse, og falder en enkelt Taare ved deres Bortgang, saa tørres og glemmes den snart.

Jerrik var Røgter; Murernavnet bar han som et Minde om en tidligere Stilling i Samfundet.

Det første dunkle Minde, min Hukommelse har bevaret om ham, knytter sig til en Sommerformiddag,

jeg som fem Aars Purk ved Mosters Side traadte ud i Køkkenet. Solen skinnede paa de grønne, løvsvulmende Ribs- og Solbærbuske uden for i Haven, hvorfra rige, gyldne Straaler med grønlige Skjær og Stænk faldt ind gjennem Køkkenvinduerne og udgød en bred Lysstrøm over Bord og Gulv.

Ved den nederste Bordende sad Jerrik og tyggede paa en vældig smør- og ostbelagt Rundtenom, medens Solstraalerne i stadig Blinken og Vexlen legede paa hans graa Vesteryg. Jeg syntes strax ved første Øjekast, at der var noget i hans Ansigt jeg kjendte, men samtidig ramtes mit Blik af noget fremmed, haardt og bittert i hans Træk, som for en Stund skræmte mig saaledes, at jeg ikke svarede paa hans venlige Tiltale, men sky trak mig tilbage bag Mosters Kjole.

Vi blev dog snart bedre kjendte, og det varede ikke ret længe, før Jerrik, næst efter Morbroder og Moster, var min bedste Ven der i Gaarden. Og vort Venskab holdt urokkeligt hele min Barndom igjennem; thi medens jeg saa de andre Tjenestefolk komme og efterhaanden atter drage bort, stundum ogsaa forfremmes i Tjenesten, fra Udpige til Stuepige, fra Andenkarl til Forkarl, saa var jeg efter enhver Flyttedag al Tid sikker paa at træffe Jerrik paa sin vante Plads, røgtende sin sædvanlige Dont, al Tid det samme, ingen Forandring, ingen Forfremmelse; han flyttede ikke, og han avancerede ikke.

Kun faa Steder befandt jeg mig saa godt som i hans Selskab. Om Vinteren var jeg hos ham i Stalden, og om Sommeren ude paa Marken. Han lavede Legetøj til mig, var al Tid venlig og fortalte ofte Historier. Til Hverdags var han snaksom, undertiden munter, men en Gang imellem kunde det hænde, at han i flere Dage blev tavs næsten mut. Da sagde han ikke meget, men naar vi var ene to, hørte jeg ham tit nynne for sig selv paa den gamle Vise:

„Og der er ingen Ting, der kan flyve saa højt,
som Falken med alle sine Unger;
og der er ingen Ting, der kan skære saa drøjt,
som onde Menneskers Tunger.

Der er ingen Snarer, der skærer saa haardt
som Menneskers falske Hjærte;
Krist give, jeg maatte leve den Dag,
jeg kunde forvinde min Smærte.

— — — — — —
— — — — — — —

Og nu er jeg som et enligt Træ,
der stander paa vildeste Hede,
langt ude fra By, fra Læ og fra Ly,
som paa blæser Stormen den vrede.

Og nu er jeg som en enlig Fugl,
der sidder paa vildeste Kviste:
den sidder og sørger og græmmer sig der,
for Magen sin har den misted."

Hvad der paa saadanne Dage gik af ham, forstod jeg ikke, men naar jeg hørte ham gaa der ude ved Kvæget og med brusten, skurrende Stemme nynne paa de simple Viseord, da voxede min Medfølelse for den gamle Mand, og jeg saa op til ham med endnu større Kjærlighed og Agtelse end før.

Morbroder havde Ord for at være en god og flink Husbonde, kun i alt hvad der angik Kvæget, var han meget nøjeseende og kunde vanskelig vise Overbærenhed mod Forsømmelse og daarlig Røgt. Tidligere havde han ofte skiftet Røgter; først Jerrik havde rigtig vundet hans Tilfredshed. Han passede sin Gjerning akkurat og bestemt, og sørgede for Kreaturene med en Omhu, som havde de været hans kjødelige Søskende. Derfor fik han Ros, endog megen Ros — men det var ogsaa den eneste, jeg hørte, han fik.

Jerrik savnede blandt andet en vigtig Betingelse for at vinde sine Medmenneskers Sympathi, nemlig et smukt Ydre. Hans Skikkelse var knoklet og for over bøjet, Haaret tjavset og uredt, Ansigtet, hvis nederste Halvdel omgaves af et filtret, graasprængt Skjæg, stærkt rynket, havde skarpe fremstaaende Kanter og bar et lidende, dumpt-resignerende Præg; i det hele saa det gammelt ud, og uden et svagt rødmusset Farvestrøg, for hvis Fremkomst man for øvrigt tilskrev en meget bekjendt flydende Vare Æren, vilde man sikkert have anset Jerrik for adskillige Aar nærmere de syv Gange ti, end han i Følge sin Døbeseddel kunde tilkomme. Af nogen større Foryngelseskraft var bemeldte Vare dog nok ikke i Besiddelse, thi en Dag hørte jeg en af Pigerne beklage sig netop om Jerriks gamle Udseende, som den eneste Hindring for et Giftermaal mellem ham og hende, og skjønt Jerrik mindede hende om Ordsproget, der siger, at de gamle Stude har de stive Horn, saa var det dog ikke nok til at bringe Pigens Betænkelighed til at forsvinde.

Man har Lov til at tvivle, om Pigens Lyst til et sligt Giftermaal virkelig var saa stor, som hendes Ord lod formode. At være net og pyntelig paaklædt er en Fordring, som unge Piger gjærne stiller til deres Kavallerer, men over for hvilken den i høj Grad maatte være ligegyldig, der kunde føle sig tilfredsstillet med Jerrik; thi hans Dragt var som Regel mildest talt hverken renlig eller vellugtende. For Resten bestod den til Hverdagsbrug af et Par meget lyseblaa Vadmelsbuxer, rødstribet Hvergarnsvest med blanke Metalknapper og en strikket Uldtrøje, hvis oprindelige hvide Farve, Tiden forlængst havde givet en mørkere Kolorit. Pigerne opfordrede ham stundum til lidt hyppigere at gjøre Toilette, men fik gjærne et og samme Svar: „Hæ, om otte Dage, saa er en mi'sæl lige beskidt igjen." Kun i det højeste hver tredje Søndag kom han i

Pudsen, han holdt da et formeligt Storvask henne ved Vandtruget men afviste med Foragt et hvert Tilbud fra Pigerne om Sæbe. Haaret, der ellers struttede i svedige Tjavser til alle Sider, pyntet med Høstraa og Avner fra Foderloen, blev da vandkæmmet og der efter paa det omhyggeligste sat og ordnet med Skjel i venstre Side, og med en tyk, glat Bukling redt ned foran hvert Øre, akkurat som Moden foreskrev i Jerriks unge Dage. Stadsdragten kom frem: mørkeblaa Vadmelsbenklæder, blaastribet Undertrøje og Bronelsvest, den sidste en Levning af hans Bryllupsklæder, der med Alderen var slaaet over i en gullig Farvetone.

Det var i Embedsmedfør, at Jerrik blandt Gaardens Folk havde mest at gjøre med Pigerne. Men disse viste, trods deres Omhu for hans Renlighed, dog ikke al Tid den smukkeste Opførsel over for deres aldrende Medtjener, og det harmede mig tit at høre og se, hvorledes de drev Løjer med den gamle Mand. I Slagtetiden lagde de en opblæst Svinetarm i hans Seng, i Skagetiden fyldte de den med Hørskæver, og midt om Natten, naar de kom fra Dans og Lystighed, morede de sig med at kalde ham op af Sengen, ved at fortælle at et eller andet var paa Færde ovre i Nødset. Til andre Tider efterlignede de hans lidt dræbende Stemme og fortalte, at de var dødelig forelskede i ham. Jerrik gjorde sjeldent andet end resigneret at ryste paa Hoved, og, naar det gik for vidt, fremmumle et Par Ord, som ikke gjorde de lattermilde Piger bedre.

Og var Karlene eller Daglejerne til Stede, hjalp de til. De vidste at fortælle om en grøn Trepægleflaske, som Jerrik holdt gjemt oppe paa Høstænget og af og til aflagde et venskabeligt Besøg. Her syntes det mig, at de des værre havde en Smule Grund til at laste min Ven. Jerrik drak virkelig; han havde en Flaske, som han fik fyldt nede hos Høkeren og holdt gjemt et Sted i Udhusene; men det gik ikke paa til Stadighed, og da han aldrig drak mer, end han lige fuldt kunde gjøre sit Arbejde, lod Morbroder det gaa. Kun en Gang hørte jeg ham irettesætte Jerrik derfor. Det var henne i Stalden. Han talte strængt og alvorligt og foreholdt Manden det daarlige og uværdige i hans Levnet. Aldrig glemmer jeg Jerriks Skikkelse og Udseende i dette Øjeblik. Hans Hænder rystede, Knæene skjalv, Munden vibrede, og Øjnene var fæstede mod Jorden som en Hunds, der skammer sig. Saa pludselig brød han ud i lydelig Graad og Snøften. „Aa, ja, ja," sagde han, „jeg ved det jo godt alt sammen, jeg ved det, og jeg skammer mig, jeg stritter imod hver Gang, tit lover jeg mig selv, at det aldrig skal ske mere! . . . Men jeg er en Pjalt, et Asen! Jeg kan ikke staa imod, jeg kan ikke. . . . Aa, alle Glæder har de ogsaa taget fra mig i Verden, hver en, det piner mig, det gnaver paa mig, naar jeg ikke drikker. . . . Saa tit har jeg tænkt paa at drikke mig ihjel; men jeg ved jo, jeg maa ikke, jeg maa ikke!" Den gamle Mands Stemme kvaltes i hulkende Graad, han lagde Armene op paa den nærmest staaende Kos Ryg, skjulte sit Ansigt imellem dem og vedblev at græde.

En Tid efter drak han ikke, men siden blev det ligedan igjen.

Jerrik var ikke barnefødt der paa Egnen, og først som midaldrende Mand var han kommen dertil. En vaarfrisk Majdag havde han holdt sit Indtog der i Byen paa Toppen af et Læs Flyttegods og med en Bagtrop af Kone og syv Stifbørn, som paa et Haar nær havde bragt Kommunens Fattigforstander til at gaa fra Konceptern. „Den Murerhvalp," sagde han, „lægger sig en Rede fuld af Unger til og kommer saa her med dem, som om vi, vi, der af Kongens og Statens Regering er sat til at varetage Samfundets Vel og bedste, ikke havde andet at bestille end at føde saadanne forsultne Unger." De andre Sogneforstandere betragtede ham mistænkeligt, og hele Sognets fattige uglesaa ham.

Men de kunde have sparet sig al Bekymring og alle de mørke Anelser, som laa bag ved, thi Jerrik kom aldrig for at bede Sognet om Hjælp. Han murede om Sommeren, lavede Træsko om Vinteren, og paa den Maade fik han sine syv Børn opdragne og vel fra Haanden. Saa døde Konen, og Jerrik opgav Haandværket og tog Plads hos Morbroder som Røgter.

Det var kun lidt, man vidste om hans Fortid, og hvor han var kommen fra. Selv fortalte han intet, og Rygterne var usædvanlig sparsomme, men lidt vidste man dog. Det var mest Kvinderne, jeg hørte tale derom, især Præstens halvgamle Frøkener, naar de imellem besøgte Moster. Deres Yndlingsthema var al Tid Elskov, maaske fordi de havde saa lidt personlig Erfaring paa dette Omraade. Af deres Samtaler fik jeg ud, at Jerrik i sine unge Dage havde været Kjæreste med en rig Pige, at de ikke havde maattet faa hinanden, og at der endog knyttede sig sørgelige Begivenheder til deres Kjærlighed. Siden havde han giftet sig med en Enke.

„Og han elskede nok slet ikke denne Enke," sagde den ældste Frøken, „det var et rent Fornuftgiftermaal. . . . Ikke Spor af Kjærlighed!"

„Tror du maaske, søde Malle," begyndte den anden, „at der har været det i hans Forhold til den rige Pige? Nej, saa havde han ikke giftet sig, men levet for hendes Minde, thi den ægte Kjærlighed forgaar ikke som Duggen, der tørres i Solens brændende Lue, nej, den vedbliver til Hjærtet holder op

at slaa ... Den er Poesien og Romantiken her i Livet ... Ak min Frits, min Frits, naar jeg mindes dig ..." Den gamle Dame faldt i Rørelse, og de sidste Ord sagde hun med graadbristende Stemme.

De første Gange jeg hørte hende, blev jeg bange, som Børn ofte gjør, naar de ser voxne i en meget bevæget Stemning; siden maatte jeg bide mig i Læberne for at dy mig for Latter.

Saa drøftede man nærmere Sandsynligheden for, at en Person som Jerrik Murer kunde have næret den ægte, virkelige Kjærlighed, men man var fra Begyndelsen af saare tilbøjelig til at mene nej.

„Og han ser virkelig mildest talt styg ud," fremførte den sidste som en Støtte herfor, „sikke Klæder, og saa lugter han saa ækelt af Spiritus."

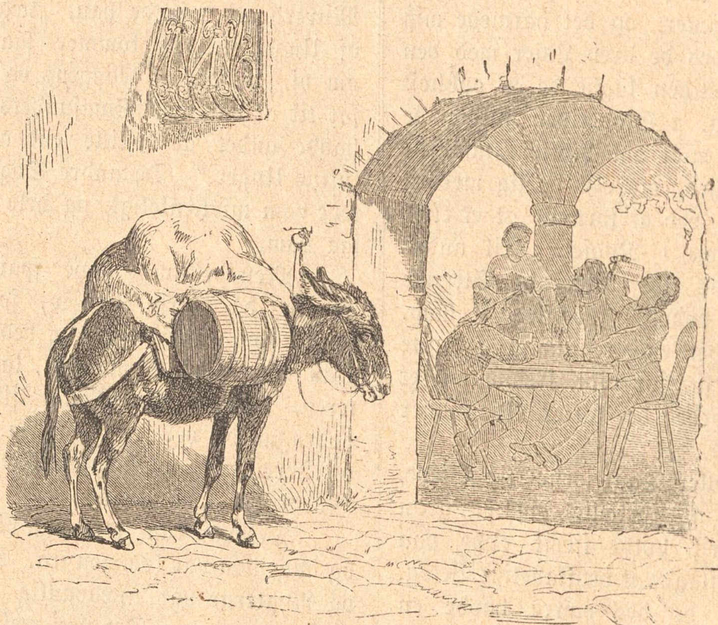
„Ja," sagde den anden, „og saa hans dumme, rødkantede Øjne, ikke Glimt af noget romantisk, noget saadant ... drømmende, eller hvad man vil sige. ... Ak, naar jeg tænker paa Frits!"

„Og saa saadant et ildeklingende Navn han har," tilføjede den tredje, „det lyder ved Gud næsten sjofelt, nej, han har saamænd ikke vidst, hvad den ægte Kjærlighed er!"

De andre gav deres Bifald tilkjende ved et Nik, og dermed var Sagen afgjort.

Saadan lød Folks Domme over Jerrik, slet ikke rosende; Pigerne lo ad ham, Karlene drillede ham, og andre var ikke bedre, alle havde de noget at udsætte paa ham.

(Fortsættes.)

Ved Osteriet.

Det kommer ud paa et.

Af Povl Falk.

Jeg syntes hver Dag, naar jeg kom der forbi,
at det var det reneste Dyrplageri,
naar Pietro sad der inde og svaled sig i Læ
af den buede Hvælving og det skyggende Træ;

slukkede sin Tørst i den funklende Vin
og gantedes med Allerkjæresten sin,
mens Æslet stod ude i Solens hede Brand
og smægtede efter lidt Grøntfoer og Vand.

Og nær jeg havde lagt et Ord for Æslet ind;
men da var det, der dukkede op i mit Sind,
et Billede fra om Vinteren, da jeg i Kane for,
og søgte tit i Sneen et lille, bitte Spor.

Det havde hendes Fødder saa let og sirlig traadt,
og det ledte mig bestandig saa forbavsende godt,
at snart jeg hende naaede med flot og dristigt Sving,
mens jeg lod som det var den naturligste Ting,

at her vi skulde mødes; band't Hesten ved et Led
og styrede med hende ind i Skoven mine Fjed.
Og mens gamle Peter trængte til sin Stald og sit Foer,
var jeg saa det lyksaligste Menneske paa Jord.

Nej! Jeg lod Pietro hvile sig i Fred og i Ro.
Vi er af samme Surdejg, det saa jeg nok, vi to!
Hesten den døjed Kulde — Æslet fik det for hedt,
men Grunden var den samme; ja, det kom ud paa et!

Nikobarøerne.

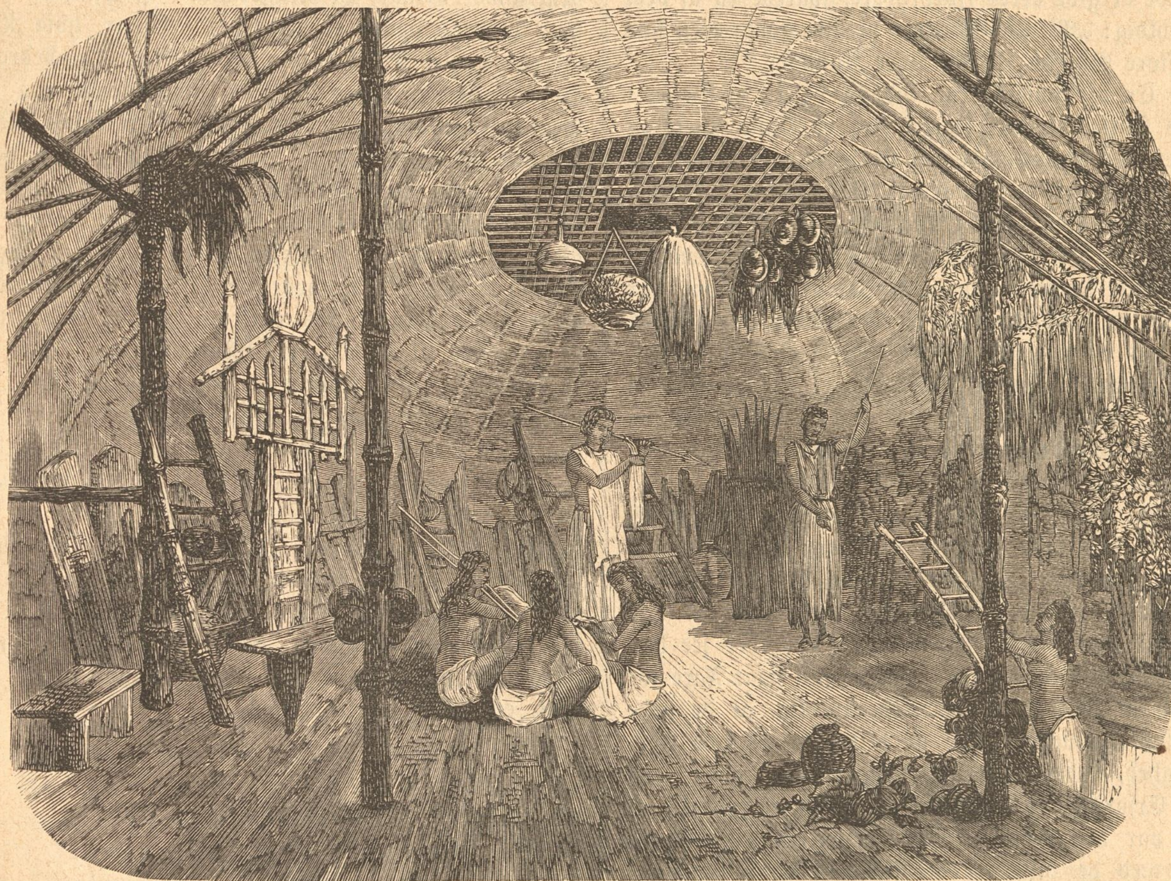
Ved J—n.

Denne Øgruppe, der ligger i den bengalske Havbugt mellem For- og Bagindien og bestaar af 7 større og flere mindre flade Øer, tilsammen 34 Flademil med 5000 malayiske, kun lidet kultiverede Indbyggere, var for et Hundred Aar siden i Danskernes Eje, men kom senere under Østerrigernes Herredømme. Omtrent ved 1840 gjorde Danmark et nyt Forsøg paa at bringe noget ud af sin gamle Koloni, men efter nogle Aars Forløb maatte Forsøget opgives, nærmest paa Grund af den for Evropæere højst usunde Luft, som findes paa Øerne. I Marts 1869 blev Nikobarøerne tagne i Besiddelse af Englænderne, der jo i vort Aarhundrede har udbredt deres Magt i et storartet Omfang i hine fjærne Egne. Øgruppen, der har faaet Navn efter et Par af de største Øer, Store- og Lille-Nikobar, har en Middelvarme af 20 ° R. Jordbunden er meget fugtig, hvorfor Øerne er klædte med en svulmende Plantefylde. Nordøst- og Nordvestmonsunen blæser over Øerne henholdsvis fra November til Marts og fra Maj til September, og den sidste fører stærke og hyppige Regnbyger med sig.

I 1858 gjæstedes Øerne af den østerrigske

Fregat „Novara“ paa dennes Verdensomsejling, og fra dette Besøg skriver sig nedenstaaende interessante Beretning fra en af Expeditionens Deltagere.

Fregatten kastede Anker ud for Øen Kar-Nikobar. Nogle af os gik i Land for at undersøge det indre af samme. Vi fandt os snart omringede af en Flok gabende indfødte, næsten aldeles nøgne, men væbnede med lange Knipler og med store Knivsblade uden Skaft. „Good friends? Good friends?“ (Er I Venner) spurgte de os. Da vi oplyste dem om vore fredelige Hensigter, rakte de forrestſtaaende Høvdinger deres Vaaben til de bag ved staaende Ledsagere og strakte os deres fedtede og snavsede Hænder i Møde, hvilke vi selvfølgelig skyndte os at modtage. De kom da frem med en Slags Attester, der var udfærdigede af forskjellige Søkaptejner og skulde godtgjøre Beboernes Redelighed i deres Handel med Kokosnødder. Nogle af disse Papirer indeholdt snurrige Forskrifter for fremmede Matroser, som kom til Øen; saaledes lød det i en af dem: „Hvis I vil være Venner med de indfødte, saa stjæl hverken deres Svin eller deres Kvinder.“ De fleste af Attesterne indeholdt Prisfortegnelse over de vigtigste Indførselsartikler fra Evropa; men alle

Det indre af en Hytte paa Nikobarøerne.

Priserne var ansatte i Kokosnødder. Saaledes betaltes en Sabelklinge med 300, en Suppeslev med 150 og et Halsklæde med 100 Nødder. Hvad der betaltes bedst var Frakker og navnlig Filthatte. Den usleste Filthat betaltes med 2500 Kokosnødder og var i Værd regnet lige med en dobbeltløbet Bøsse eller et Fad Rom. Hvis en dreven Handelsmand faldt paa at sende en Ladning gamle Filthatte til Nikobarøerne, skulde han visselig gjøre gode Forretninger med de indfødte. Disse, der har set en Del af de besøgende Kaptejner prydede med dette Slags Hovedbedækning, er af den Tro, at Hatten er et Tegn paa stor Værdighed, ligesom Kronen betegner den Storhedsglans, som omgiver en kongelig Person.

En af de indfødte, der kaldte sig Kaptejn Dixon, rakte mig en Attest, over hvilken han ikke var lidet stolt. „Endskjønt Kaptejn Dixon ser noget snavset ud, er han dog en brav Karl.“ Manden var velvoxen, nøgen, broncefarvet, med et langt, glinsende Haar, opbundet under et Slags Diadem. En af hans Ledsagere bar en Skjorte, en anden en Frakke, en tredje Støvler, en fjerde et Par Buxer. Tilsammen vilde disse spredte Klædningsstykker vel kunnet give en hel Dragt.

Jeg indbød Dixon og hans Kammerater til et

Besøg om Bord, i det jeg forsikrede dem, at vi betragtede dem som Venner, og at de derfor intet ondt skulde frygte. „Nej, ikke Venner," raabte han, „ikke gode Venner, men gode Brødre. En Fa'er, en Mo'er — vi alle Brødre!" — et virkelig smukt Udbrud af Broderfølelse, som det ikke kunde andet end overraske mig at høre af denne fedtede, nøgne Vildmand. Da vi kom om Bord, spurgte han, om vi kunde opvarte med Mad og Drikke og noget at røge. Hele Fregatten vakte deres Beundring, og navnlig studsede de ved at se dens store Kanoner. Da jeg spurgte dem, hvilken Straf de plejede at give deres Forbrydere, svarede en af dem troskyldig: „Vi ikke Skurker, vi alle gode; men hos jer store Skurker, derfor store Kanoner."

En af Høvdingerne indbød os til et Besøg i hans Hytte, der var bygget paa et Dusin Pæle og tækket med Palmeblade, og til hvilken man steg op ved Hjælp af en Stige af Bambusrør. Hytten var næsten tom, kun i et Hjørne saa man to eller tre Kister, der indeholdt alle Kaptejnens Rigdomme; endvidere fandtes der nogle Kastespyd, som var stillede op mod Væggen, en lav Sofa, paa hvilken han bød os tage Plads, og endelig et Stykke Fjæl, der hængte i Snore under Taget og dannede en Slags Gynge, i hvilken vor Vært tog Plads og gyngede højtideligt frem og tilbage med klar Bevidsthed om sin uhyre politiske Betydning.

Vi havde for fire Francs kjøbt en stegt Gris, som vi bød vore Venner ind paa; men ingen af deres Kvinder eller Børn viste sig ved Gildet. „De er flyttede ind i Skoven," sagde man os, „vi ved ikke hvorhen, og saa længe I opholder jer her, bliver de skjulte der inde, om de end staar Fare for at dø af Sult." Vi mærkede tydelig, at de godmodige Mennesker søgte at behandle os med Forsigtighed, i det de formodentlig tilforn havde gjort den Erfaring, at Europæernes Opførsel just ikke al Tid var den bedste. Ved Europæernes Sammenstød med de vilde er det sjældent de sidstnævnte, der fra først af har Uret.

Kokosnødden er Øens eneste Handelsgjenstand, men man vilde med Fordel kunne dyrke baade Sukkerrør, Tobak, Bomuld og Ris paa den. Man anslaar Mængden af de aarlig udførte Nødder til 4 à 5 Millioner. Palmen har en Højde af 60—100 Fod og et Gjennemsnit af 2 Fod og bærer en tagformet Krone af stedsegrønne Blade, der svaje sagte i Luften. Hvo kjender ikke den tusendfoldige Nytte, man gjør af dette Træ — dets Blade, Rødder, Stamme, Bark, Saft, Olje, Vin, dets Mælk og dets Trevler.

Nikobarøernes Beboere har en meget udviklet naturlig Følelse for Moral og Ret. Til Trods herfor har kristne Missionærer hidtil ikke haft den ringeste Fremgang blandt dem. Beboerne har modtaget dem med Velvilje, betragtet dem med Nysgjerrighed, hørt paa deres Prædikener, men har intet forstaaet og hidtil været uden Begreb om Hensigten, som laa bag den hele Virksomhed. Vor Vært fremtog dog af sin Kiste en engelsk Bibel og sagde til os med en vis naiv Selvfølelse: „Se, her har jeg Jesus Kristus! Naar jeg er syg, lægger jeg den under Hovedet, og saa bliver jeg rask."

Beboerne har den Skik at opgrave Forældres og Venners Legemer, som har ligget i Jorden et Aar, bære dem ind i en Hytte og samle sig om dem under Graad og Klageraab. I Munden paa hver Benrad sættes en brændende Cigar, hvis Røg betragtes som Billede paa Menneskets Aandedrag. Hovedskallerne bliver sluttelig nedgravede paa en Begravelsesplads, men de øvrige Ben kastes ud i Skoven eller sænkes i Havet. Skulde der heri muligen ligge en Antydning af, at de i Lighed med os betragter Hovedet som Sæde for Forstanden*)? Ved samme Lejlighed plejer de at omhugge nogle Kokospalmer, der lægges ved Siden af Benraden, medens Nødderne kastes omkring til alle Sider for at give Frø til ny Træer. Muligvis har Beboerne en instinktlignende Følelse af, at, ligesom ny Liv bestandig spirer frem af Naturens Skjød, saaledes skal ogsaa Mennesket efter Døden vaagne til et nyt Liv.

Indbyggerne paa Kar-Nikobar danser, men paa en bedrøvelig Maade, ligesom deres Sang er en ynkelig Jamren. Deres Udseende er saa klagende-sørgmodigt, at jeg uvilkaarlig kom paa den Tanke, at de var Efterslet af en Urbefolkning, hvis Tid for længst var udrunden, og at de derfor gik omkring med den Følelse, at de ikke havde andet at vente end Død og Undergang.

Strudsavlen.

Strudsavlen har i den senere Tid naaet en betydelig Udvikling i Afrika. Ved det gode Haabs Forbjærg har man efter en stor Maalestok søgt at gjøre Strudsen til Husdyr, og Forsøgene er fuldstændig lykkedes. For Øjeblikket tælles der over 40,000 Strudse i denne Koloni, som opdrættes i Bøndergaarde, og hvis Fjer i tusendvis udføres til Europa, hvor de finder en hyppig Anvendelse i Industrien. Ogsaa i Australien er der bleven gjort Forsøg med Strudsavl, som har givet særdeles gode Resultater.

Den sidste Beretning fra „Acclimationsselskabet" i Kolonien Viktoria indeholder interessante Oplys-

*) Kineserne tror, at Forstanden sidder i Maven.

ninger i denne Retning. De to vigtigste Strudsgaarde i Kolonien er Murray Downs og Sir Samuel Wilsons ved Wimmera. Hver Gaard har en Mængde Indelukker, som frembyder et godt Ly, og i hvilke der foruden Ungerne ogsaa findes en Han og to Hunner. Udrugningen foregaar dels ad naturlig og dels ad kunstig Vej. Ligesom ved det gode Haabs Forbjærg bruger man her „Douglas' Rugebord"; paa denne Maade skaffer man sig et betydeligt Antal Unger, der er lige saa stærke som de, der udruges af deres Mødre. Apparatet bestaar af et Fyrretræsbord med flere Rum, hvilende paa fire Fødder; ved hver Ende er der anbragt Kasser, i hvilke Æggene lægges, indsvøbte i Flonel. Man lader dem ligge der i 6 Uger. Hver Struds lægger i Gjennemsnit 20—25 Æg om Aaret. Udklækningen foregaar sædvanligvis i Juni Maaned. Naar Ungerne, som Opdrætteren maa hjælpe med at synderbryde Skallen, kommer ud af Ægget, er de saa store som en Kylling og af en askegraa Farve. Den første Dag faar de sjældent noget at spise, men den anden eller tredje giver man dem en Del meget fint Græs. Om Natten giver man dem Ly ved at lægge dem under en kunstig lavet Fugl. Indsamlingen af Fjerene begynder allerede det første Aar. Kolonisterne i Viktoria afskærer dem med en smal Kniv, skjønt mange holder Udrykningen for at være mere fordelagtig. Af Strudsfjerene er de, der voxer frem under Vingerne og Halen de mest søgte; de Fjer, der voxer ved den nederste Del af Halen og ikke er saa lange som de egentlige Pyntefjer, samles efter Størrelsen og sælges efter Vægt. Fjerene af de tamme Strudse kan fuldkommen maale sig med de vildes i Kvalitet. Indsamlingen foretages to Gange om Aaret i Australien; hver Han kan indbringe omtrent 250 Kr. og hver Hun 108 Kr. I Begyndelsen havde Opdrætterne dog meget at kæmpe med. Hele Strudsflokke, der var fødte paa deres Enemærker, omkom ved Oversvømmelser eller bukkede under for Sygdomme. Men efterhaanden har de lært at træffe de nødvendige Forholdsregler, og Strudsavlen lover nu et lige saa godt Udbytte der som i Kaplandet. Det er en Selvfølge, at Stamfuglene i Viktoria er indført fra Afrika; thi den saakaldte „nyhollandske Struds" eller „Emuen", et Slags Kasuar, har som bekjendt ingen Pyntefjer.

Vort Land!

Mel. af N. P. Hillebrandt.

Vort Land, vort kjære, gamle Land,
vort lille Land i Bølgens Arme
med Bøgeløv og Klittesand,
med Vintrens Sne og Somrens Varme,
end jubler glad fra Kornets Hav,
fra Lyngens Banker Haabets Lærke,
end vajer højt i Bølgens Trav
dit frie Banner, Korsets Mærke!

Vort Land, vort kjære, gamle Land
med Vikingsmilet, skjønt du lider,
med Runeskrift paa Skjoldets Rand
om Ærens Glans i svundne Tider,
vort Land, som bar os i din Favn
og lod os die ved dit Hjærte,
kun Gud kan stille dine Savn,
men vi vil lindre Savnets Smerte!

Vort Land, vort kjære, gamle Land,
end har vi Kraft til Dagens Møje,
end vil vi stræbe, hvad vi kan,
med hvælvet Bryst og løftet Øje,
end flammer Livet varmt og rigt,
end tør vi bryde Snillets Lanse
i Tankens Dyst, i Kunst og Digt,
for dig, vor Moder, at bekranse!

Vort Land, vort kjære, gamle Land,
vor Ros er din, vor Kraft, vor Evne,
vort Liv er dit til sidste Brand,
dit er det alt, hvad vi kan nævne,
og gaar dit Ry ej højt paa Flugt,
dog et skal rygtes trindt paa Jorden:
At ingen elskes varmt og smukt
som du, vor Moder her i Norden!

Vilhelm Gregersen.

Bognyt.

Geografiske Billeder for Skolen og Hjemmet, udgivne af **N. C. Rom**. De fleste, der kjender lidt til Undervisningen, er vist enige om, at hvad der især mangler i vor Almueskole er Anskuelsesmidler; i hvor høj Grad denne Mangel kan være til Stede fik man ret et Indblik i ved det lille Hæfte „Statistik", Danmarks Lærerforening for ikke saa længe siden har udgivet; naar man hører, at der er Skoler, i hvilke der kun findes et eneste Landkort, der endda er slemt medtaget, saa maa man indrømme, at der paa dette Omraade er et Felt, paa hvilket der trænges til Forbedringer; thi alle er vist enige om, at hvad der kan komme til Bevidstheden gjennem Øjet, fæster sig mere levende i Erindringen end det, man kun faar at høre om.

Dette Blads Redaktør har gjort mere end de fleste for at afhjælpe den paapegede Mangel — han maa undskylde, at jeg siger lidt til hans Ros — jeg skal kun minde om hans Gave til Skolerne af fædrelandshistoriske Billeder, der utvivlsomt har bidraget meget til en livligere Historieundervisning, navnlig til en livligere Deltagelse fra Børnenes Side.

Geografiundervisningen har for øvrigt været den, der

hidtil mest har savnet Hjælpemidler; thi at der i Skolerne har været et eller to Væggekort (i Reglen et Par gamle forslidte Tingester!), paa hvilke man „har læst paa Landkort", er virkelig ikke meget. Kort er nødvendige Hjælpemidler, men de har først Betydning, naar hvert Barn er i Besiddelse af sin egen Kortbog; ogsaa her har N. C. Rom ydet en udmærket Løsning af Opgaven ved sine Kortbøger, der ubetinget er de i alle Retninger fortrinligste og paa samme Tid prisbilligste, vi har. Hvor vigtigt imidlertid det er at have gode Kort, er der dog endnu en Ting der mangler, og som først sætter Kronen paa Værket, nemlig gode Billeder af Landskaber, Bygninger, Dyr og Mennesker rundt om fra hele Jorden. Ed. Erslev har haft den meget rigtige Tanke at udstyre de større af sine Geografier med Billeder, men ganske fraset, at disse saaledes ikke naaede ned til Almueskolen, saa er Billederne som bekjendt meget tarvelige. Nu har imidlertid Rom gjort Skridtet fuldt ud ved at paabegynde et Billedværk til Geografiundervisningen, hvilket, samtidig med at det bliver et sandt Pragtværk, der kan bringe Nytte og Fornøjelse i ethvert Hjem, bliver saa prisbilligt, at enhver Skole og enhver Lærer nok kan anskaffe sig det. Prisen paa de tolv store Hæfter bliver nemlig kun 6 Kroner, en Pris der er uden Sidestykke i Danmark og kun er bleven muliggjort ved den Omstændighed, at Rom i flere Aar har udgivet rigt udstyrede Billedblade. Jeg har liggende for mig første Hæfte af Værket; paa 32 Foliosider Velin indeholder det 57 større og mindre Billeder fra de forskjellige Verdensdele, og ikke faa af Billederne er sande Kunstværker; jeg skal saaledes fremhæve Stanleys Expedition, der passerer en Flod, Mavrerinder i Hjemmet, Italienske Kjøretøjer, Fuglebjærg ved Norge o. s. v.; jeg kunde nævne mange andre, men vil hellere anbefale Læserne selv at stifte Bekjendtskab med Hæftet, der paa Forlangende udsendes frit til Gjennemsyn.

At et saa billigt Værk skal have en betydelig Udbredelse for at kunne betale sig, er en Selvfølge, men jeg betragter det ogsaa som en Selvfølge, at mangfoldige vil faa Lyst til at eje dette Værk, og navnlig, at det vil blive almindeligt i Skolerne; naar en Lærer viser Sogneraadsformanden Prøvehæftet, vil det vist ikke være svært at faa et eller to Exemplarer til Skolen. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Helsingør den 8de Maj 1881.

H. Rasmussen.

Smaating.

Lykkelig er den, som passer sine egne Sager og ikke blander sig i andres;

— den Kvinde, som aldrig siger til sin Mand: „Var det ikke det, jeg sagde?"

— den Mand, som selv kan sy en Skjorteknap i, naar den lille skriger;

— den Mand, hvis Svigermoder aldrig taler om, at hendes Datter har gjort et daarligt Parti;

— den gamle Herre, som ikke hader Menneskene i Almindelighed og Børn i Særdeleshed;

— de gifte, som ikke ønsker at være ugifte, og de ugifte, som ikke ønsker at være gifte, og

— den Ægtemand, som ikke siger, at hans Moder lavede bedre Mad end hans Kone.

Fra Tugthuset. „Sig mig en Gang oprigtig," sagde Fængselspræsten til en nys ankommen Fange, „hvad bragte dig i Fængsel fra først af?" — „En Politibetjent, Deres Højærværdighed."

Et tungsindigt Afslag. To Skomagersvende mødte hinanden paa Gaden. „Det er dog forskrækkeligt, hvor Prisen paa al Ting stiger," sagde den ene. — „Aa, det har ingen Nød, nu har de slaaet af paa Middagsmaden, hvor jeg spiser." — „Det var mærkeligt; har de slaaet af?" — „Ja, før fik vi nemlig fire Boller paa Suppen, men nu faar vi kun tre."

Fejl Regning. „Kan du undvære en Tikrone, saa giver jeg en Flaske Vin," sagde en Ven til en anden. — „Aa ja, det kan jeg nok," lød Svaret. Man gik nu ind paa en Restavration og drak Vinen. „Lad mig saa faa Tikronen, du," sagde den første. — „Jeg har Skam ingen Tikrone." — „Men du sagde jo, at du kunde undvære en!" — „Ja, det er jeg nødt til, da jeg ingen har."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Holland: en Hovedstad i Europa — en By i Rusland — et Land i Evropa — en By i Sønderjylland — en By sammesteds — en By i Frankrig — en By i Syrien — et Kejserdømme i Bagindien — en By i Spanien.

A. L. U.

Firkantet Nød. Af 4 A, 3 S, 2 E, 2 T, 2 R, 1 H, 1 V og 1 X dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Ved første og sidste man rask kommer frem;
til andet gik Helten i Oldtiden hjem,
naar Livet paa Valen han misted.
Naar tredje blev afholdt med Fynd og med Klem,
til Taler og Skaaler det fristed.

P. H.

Gaade.

1.
Hvor mangen tog den ikke omvendt frem
og løftede den henrykt op til Munden,
naar langt han færdedes fra hendes Hjem
og Tanken dvælede ved Afskedsstunden!
Hun mødte ham i Skjul bag Havens Hegn
og bad ham være tro i Sind og Tanke;
han fik den som et sødt Forsikringstegn,
at hendes Hjærte monne for ham banke.

2. 3.
Men holdt den Slubbert ikke disse to
om Kysset, som hun gav ham hist bag Haven,
hvis han forstyrred hendes Fred og Ro
ved labansagtigt Brøl om Kys og Gaven —

1. 2. 3.
Da visselig fortjente han en Vinge,
der til det hele flux ham kunde bringe.

Billedgaade.

1 a
aPaBB
a

Opløsninger fra Nr 34.

paa den geografiske Gaade:

V i b o r g
A l t o n a
L a a l a n d
D o v e r
E n d e l a v e
M a a s t r i c h t
A n h o l t
R i g a

paa den firkantede Nød:

I S A K
S A R A
A R O N
K A N A

paa Bogstavgaaden: Saltomortale.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 36.
Søndagen den 5. Juni 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

Jeg voxede til, blev konfirmeret, og mine Besøg i Morbroders Hus var nu forbi. Jeg maatte ud i Verden, for at bryde mig en Bane, kom langt bort, og der gik en sex, syv Aar, før jeg atter gjensaa mine Frænder. Saa en Dag, det var sidst paa Vinteren, mødtes vi atter, og jeg fandt som før lutter Smil og varme Haandtryk. Hvor fristende Tanken om et længere Ophold end kunde være, saa tillod min Tid dog ikke, at jeg bragte den i Udførelse. Allerede næste Dag skulde jeg rejse længere vest paa, og jeg bad derfor Morbroder om at befordre mig et Stykke af Vejen til Vogns. Hertil var han naturligvis mer end villig, kun beklagede han, at han ikke selv saa sig i Stand til at være Kusk, da uopsættelige Forretninger krævede hans Nærværelse andensteds. Men Heste og Vogn stod til min Raadighed, og af hele Gaardens øvrige Mandbefolkning, kunde jeg frit udvælge til Kjøresvend, hvem jeg ønskede. Jeg tænkte mig lidt om og spurgte:

„Er Jerrik Murer her endnu?"

„Ja han er."

„Lad mig saa faa ham."

„Det var rigtig nok den værste, du kunde have ønsket," svarede Morbroder spøgende, „for — ja nu husker jeg ikke længer, hvor mange Potter Mælk og Pund Smør, det var, der vilde gaa tabt, naar Køerne skulde undvære Jerrik en Dag, men det var dog et ganske anseligt Antal — men du skal faa ham."

I Betragtning af at min Bøn vilde fremkalde Tab for Morbroder, besluttede jeg at tage den tilbage, men opgav det dog paa Mosters indtrængende Opfordring derom. Kreaturerne skulde nok faa en ordentlig Pasning, forsikrede hun, og det mulige Tab, som Morbroder havde anslaaet alt for højt, skulde hun tage sig let.

Næste Morgen holdt Jerrik for Døren. Efter et til Morbroder og Moster mange Gange gjentaget Løfte om snarest muligt at forny mit korte Besøg, tog jeg Plads paa Vognen ved min gamle Vens Side.

Det var en klam, vaad Tøvejrsdag, trist og mørk, uden Glimt af Sol eller Himmel. En frisk, skarp Tøvind kom langsomt sugende sig frem gjennem den graa, kolde Martstaage, der som et smærtensvævet Sørgeflor foldede sig med en blød Tunghed ud over den sort-øde, nys optøede Jord. Langagtige, grumsede Snedriver laa endnu hist og her bag Hegn og Diger, hvor der var Læ. Tøvandet piblede og sivede sig hen ad Agrene, boblede og sladrede i Vejgrøfterne og gjorde Vejene til et æltende og stænkende Bløde. Tavse og ludende stod Træerne og strakte de sorte, knoppede Grene fulde af blankt blinkende Taarer op mod den graaskyede Himmel, tavse og sørgmodige stod de, som var de Mindesmærker rejste paa den sidste Sommers Grave. — —

— Nogen stor Forandring var der ikke foregaaet med min Ven siden sidst, lidt mer affældig, lidt mer duvnakket var han blevet, Haaret tyndere og hvidere, Hænderne lidt mere famlende og rystende — alt sammen Ting, der jo følger med Alderen, ellers intet.

„I er altsaa levende endnu Jerrik," begyndte jeg for at indlede en Samtale.

„Ja, hvad," lød hans noget langsomme Svar, „en maa jo vente, til der kommer Bud efter en."

„Ja vist saa, men I bliver gammel nu."

„Ja Alderen har jeg," svarede han, „og jeg er ogsaa parat, naar det skal være."

Jeg tav. Mens jeg lod Blikket glide hen over det mørke, alvorsstemmende Landskab, gik Tanken paa Langvejsfærd tilbage til svundne Tider og drog Billede paa Billede frem, i dunkelfarvet Skjær og randede af en blaalig Taagedis.

Jeg saa Morbroders Have med de frodige Hækker og Løvkroner ligge og bade sig i den stærke straalende Sommersol, Frugterne, der skjælmsk kigede frem mellem de grønt glinsende Blade; jeg saa Hylden med sine snehvide Skjærme, Guldregnen med sine guldgule, farvedryppende Blomsterklasser, jeg følte den kryddersøde Duft af Humle og Solbær, af gule, runkne Gjemmeæbler, jeg hørte Køernes Brølen og Vogterhundens Bjæffen, og jeg saa Jerriks velkjendte Skikkelse midt i Flokken.

I vexlende Skiften drog alle de kjære Steder forbi: Gaarden i idyllisk Fred, Dammen mellem de grønne Brinker, Marken med sine Dale og Bakker; jeg saa det ved Vintertid, naar det laa indhyllet tæt og blødt i den hvide Sne, jeg saa det i den spirende, nynnende Vaar, i den frodige, gyldne Sommer, i den modne, solblanke Høst, jeg saa det i Efteraaret, Mindernes og Vemodets savnfyldte, drømmetunge Aarstid, naar det glimtende Sollys skød ned paa de mosgrønne Hustage og i Blink og Strimer faldt hen over de brogetfarvede Skove.

Jerrik begyndte at nynne. Det var den gamle Vise:

„Og der er ingen Ting, der kan flyve saa højt,
som Falken med alle sine Unger,
og der er ingen Ting, der kan skære saa drøjt,
som onde Menneskers Tunger.

— — — — — — — —

Og nu er jeg som en enlig Fugl,
der sidder paa vildeste Kviste;
den sidder og sørger og græmmer sig der,
for Magen sin har den mistet.

Og nu er jeg som en liden Smaafisk,
der ligger paa Havsens Grunde:
naar alle Smaafisk gaar sammen i Leg,
da ligger den ene paa Bunde.

O, lønlige Sorg, hvad est du dog haard!
hvad est du dog tung at bære!
du haver nu gjort mig Sorgen saa stor,
som før min Glæde monne være!"

Da han mærkede, at jeg iagttog ham, tav han; jeg var jo ikke længer den overfor ham, som jeg havde været for en halv Snes Aar siden.

„I kan den Vise endnu," sagde jeg.

„Ja, der er meget, jeg vil glemme før den," lød Svaret.

„Synes I saa godt om den?"

„Det er sandt, hvad der staar i den."

De faa spredte Træk, jeg i min Barndom havde hørt om hans Fortid, randt mig pludselig i Minde. Denne tungt-vemodige Vise, hvor hvert Ord talte om Sorg, bævede under Smærte og aandede i Suk, maatte have en særegen Betydning for ham. Var det maaske hans egen Historie, som fortaltes heri? Jeg fik Lyst til at vide det. At en ligefrem Opfordring til ham om at fortælle, hvad han havde oplevet, dog lidet vilde nytte, vidste jeg kun altfor godt; jeg maatte derfor se at fare med Lempe og lidt efter lidt bringe ham paa Gled.

„Hvor er I ellers fra, Jerrik?" spurgte jeg.

„Hvor jeg er fra," gjentog han; „ja, jeg er født der nede den anden Side Silkeborg, om du ellers er kjendt der, Byen hedder Saaby, og mine Forældre boede et lille Stykke der vesten for, tæt ind til en stor Mose."

„Hvad var de?" spurgte jeg videre.

„Aa, to de var kuns Husfolk og sad fattige ved det," svarede han og langede den nærmere Hest en Snært af Pisken. „Min Fader gik paa Dagleje — naar han kunde og vilde, at sige af — og min Moder havde saamænd baade Slid og Sølleheb med os Børn, for vi var mange. Men hun var et godt Skind og slæbte baade tidlig og sent for at skaffe os, det vi kunde spise . . . min Fader glemte det somme Tider, forstaar du?" Jerrik nikkede og puffede til min Arm.

Jo, jeg forstod ham nok. „I maatte vel tidlig ud at tjene?"

„Ja, det er vist vi maatte," svarede han, „men det vilde jeg ogsaa hellere end være hjemme. Da jeg var saa stor, at jeg kunde rinke et Tøjr og koble en Ko, kom jeg op til Povl Ris. Han boede lidt uden for Saaby og havde en Gaard til en fire Heste og en tolv Køer; men det kneb s'gu alligevel tit haardt for ham, Gjælden var ikke lille, og Povl vilde gjærne være den store Mand. For Resten var han saa flink at tjene som nogen, det var Synd at sige ham andet paa. Povl var god, men hans Kone var bedre, Kjesten hed hun. Ja, det var en sjelden Kone, jeg er vis paa, der er mange, der takker hende i hendes Grav; Skade var det, da for os at tykke, at hun saa tidlig maatte af Sted. Havde hun faaet Lov til at blive her lidt længere, var meget vel ikke gaaet, som det gik, men det var jo nu Vorherres Vilje, at det skulde være saadan. Ak ja, ja! jeg kan ligesaa tydelig huske hende, som om det havde været i Gaar, jeg saa hende sidst. Hun gik for det meste

i en grøn- og sorttavlet Kjole og med et blaaternet Forklæde for — ligesom den din Moster havde en Gang — undtagen om Søndagen, saa havde hun sin blommerantses for. Og saa havde hun al Tid saadan et Par store milde Øjne. Ja, ja, havde han været Mand, som hun var Kone."

Jerrik sukkede og tav.

„Blev I saa der længe?" spurgte jeg.

„Ja, jeg havde kun den ene Tjeneste i alle mine Drenge- og Ungkarledage. Jeg husker nu ikke saa nøje, hvor gammel jeg var, da jeg kom der, men jeg var da ikke andet end saadan et Korn Staaringsknægt, der lige kunde gjøre Nytte for Føden. Lige godt skulde jeg have to Rigsdaler og de Træsko, jeg kunde slide, i Løn, og ivessomda stak Kjesten lidt til mig, saadan da November kom, gav hun mig et Pund To*), og i Slagtetiden faldt der jo ogsaa lidt fra, som jeg bar hjem til min Moder.

Jeg lærte saa at harve og pløje, og da jeg var femten Aar gik jeg med baade i Høst og Slet, og gjorde mine Ting lige saa godt, som nogen af de andre. Da jeg var atten Aar, kom jeg til at tjene for Forkarl. Det var nu slet ikke for det, jeg brød mig saa meget om at blive der, for Løn kunde jeg faa større andre Steder, og slids og slæbsk var det, tidlig og sildig maatte jeg ligge og rakke snart hjemme, snart ude, og Kosten var s'gu ogsaa somme Tider smal nok, for pines og spares skulde der jo i alle Hjørner og Kanter, for at det kunde slaa til; men Povl tiggede mig hvert Aar for at blive, og Kjesten gjorde det samme. „Vi trænger til en dygtig Karl," sagde hun, „ellers ser det galt ud." Og naar jeg saa kom til at tænke paa, hvor meget godt, hun havde gjort mod min Moder, og hvor god hun havde været mod mig, saa kunde jeg ikke sige nej. Gud skal vide, hun havde Ret, de kunde nok trænge til en, der kunde tage sig af Sagerne, for der maatte passes paa, skulde Ploven blive i Furen, al den Stund Povl selv havde mere Lyst til at sidde og drikke Kaffepunscher og spille Kort henne i Kroen end passe paa sit Kram. Det var ikke for det, han saadan drak sig fuld, men han tabte den ene Skilling efter den anden, spildte Tiden, og naar han var hjemme, duede han ikke til sit Arbejde."

„Havde de ingen Børn til Povls?" spurgte jeg, da Jerrik gik i Staa.

„Jo — de havde en Datter, Metmari hed hun; hun var vel nogle Aar yngre end jeg, og det første jeg kom der, kunde jeg magelig bære hende paa mine Arme. Det var rigtig en rar Pige, saa god og blid som den lyse Dag var lang; hun sagde ikke meget, men naar hun smilte, saa var det, ligesom Solen skinnede. Vi gik til Skole sammen og voxede op sammen, og for hvert Aar, der gik, kom jeg til at holde mer af hende; hun var da ogsaa for mig at tykke den kjønneste Pige i vor hele By. Det kan gjærne være, naar jeg skal sige det, ligesom det var, at det var for hendes Skyld mer end for nogen andens, at jeg blev saa længe ved Povl Ris', som jeg gjorde. For et Aar eller to kunde jeg føje Kjesten, men saadan Aar ud og Aar ind, den ene Dag med den anden, at skulle blive ved at slide som en Helmis og have lidt for det, det tror jeg ikke, jeg havde gjort, havde Metmari ikke været. Men for hendes Skyld kunde jeg gjøre meget. Naar jeg var sammen med hende, saa glemte jeg al Ting, al Ærgrels' og al Arbejde og Slæb, selv om jeg saa var saa træt som en gammel Krik og ikke havde Malle*) for tre Skilling tilbage i Knoglerne. Aa, naar jeg tænker paa de Sommeraftener, vi sad ude ved Havediget, efter at de andre var gaaede i Seng, saa har jeg kun et Ønske tilbage her i Verden, og det er at leve en saadan Aften til. Hun rinkede Lærredet, der laa paa Bleg, og satte sig saa op paa Digekanten, jeg laa nede i Græsset, saa lang jeg var, og saa snakkede vi en Timestid, som'ti to, om hvad der kunde falde os ind. Ja, ak ja, det var skjønne Dage.

Tit og mange Gange sagde jeg til mig selv: „Slaa hende af dit Sind, Jerrik, det gaar aldrig godt, om I to skulde blive Kjærester, du er en sølle fattig Ræv, og hun en stor Gaardmandsdatter, den Steg er nok for lækker til dig." Men saa til andre Tider blev jeg høj i Kammen og tænkte som saa: „Du er Dælen i'et en dygtig Karl til dine Ting, Jerrik, det er ikke enhver der gaar i din Plads. Vil Pigen have dig, saa tag hende, du er pinde god nok til hende. Hun kan vente sig en Gaard med Tiden, naar der bliver passet paa, men hvordan blev der vel passet paa, hvis du ikke var. Mens din Husbond gaar og driver og ser ud som en forædt Stud, hænger du i, saa du er færdig at æsle dig rent ihjel, og naar han smovser i brankede Aal, faar du Vandgrød og Kartofler. Et Flab er du, hvis du gjør det for ingen Ting, og tager du ikke Pigen, forspilder du maaske baade din og hendes Lykke."

Naa, vi snakkede saa sammen, jeg og Metmari, og det varede ikke længe, inden vi blev enige om det. Vi lod det gaa lidt stille af, for vi var rædde for, at Povl skulde lægge sig imellem og forbyde det; men saadan noget kan jo ikke dølges ret længe, og saa tænkte jeg, du kan lige saa godt sige ham det rent ud af Posen, saa snart Lejlighed bydes.

*) To = Uld.

*) Malle = Marv.

(Fortsættes.)

Monolog paa Fødselsdagsmorgenen.

„Aa, hvilket dejligt Vejr vi dog faar!
Og i Dag saa fylder jeg otte Aar!
Jeg maatte saa tidlig op for at se,
om vi ikke skulde ha'e Regn eller Sne!
Sne! Nu snakker jeg rent i Taaget,
Sne i Juni! — Det var dog for broget.
Nej! Hvad det er for en dejlig Luft!
Hvad alle Blomsterne har for en Duft!
Jeg er ikke bleven klædt rigtig paa,
for jeg listede mig saa sagte paa Taa
hen til Døren til Moders Stue,
og det er rigtig, som jeg kan bru'e,
den var lukket af! Der staar Bordet dækket;
Mis er den eneste, som jeg har vækket,
men jeg gaar da ogsaa saa fint og let,
at ikke en Sjæl kan høre det!
Aa, hvilket Vejr til den Kjøretur!
Mon jeg ikke har godt af en lille Lur
paa „Morgenkvisten", som Onkel siger, —
den rare Onkel, som alle smaa Piger,
der kjender ham, holder saa meget af.
Mis, sagde du noget? Det syntes jeg. Hva'?
Hvor er du dog kjælen! Du har vel en Tanke
om alt det Slik, der i Dag vil vanke;
du stryger dig op ad min bare Arm;
aa, nej! Lad nu være! Jeg bliver saa varm.
Saa! Nu gaar det vist ikke længer, at jeg
staar her og snakker. Hvor jeg glæder mig!
For i Dag saa fylder jeg otte Aar,
og for et dejligt Vejr vi dog faar!"

Poul Falk.

Træpikkeren.

Ved E. Toepfer.

Den lille Fuglefamilie, som vi her fremstiller for Læserne, hører til en Afdeling af Sangfuglene, som kaldes Træløberne. Alle Træløberne er Skovboere, som stadig færdes omkring paa Træerne. Uagtet de ikke hører til Klatrefuglene og altsaa ikke har Klatrefødder, er de dog i Stand til at klavre omkring paa Træerne med stor Færdighed, ved hvilken Lejlighed de baade bruger Fødderne og den elastiske Støttehale. Af de forskjellige Arter Træløbere vil vi her kun holde os til en Art, vor almindelige Træløber eller Træpikker, som er fremstillet paa hosstaaende Billede. Det er en lille Fugl med en silkeblød Fjerdragt, der oven til er brungul med hvide Stænk og neden under hvid eller lys graablaaplettet. Paa Vingerne har den et hvidgult Tværbaand og over Øjet en hvid Stribe; Vinger og Hale har en brungraa Farve. Næbet er langt, lidt bøjet, kantet og meget spidst. Den er meget almindelig i vore Skovegne og findes desuden næsten over hele det øvrige Europa samt i Sibirien. Paa vort Billede ser Læserne en lille Træpikker-Familie, der bestaar af Han, Hun og to Unger. Man ser tillige Familiens Bolig, der er udhulet i en tyk Træstamme; Boligen er naturligvis i Virkeligheden ikke saaledes aaben til den ene Side, som Tegningen viser, men det er tegnet, som om der var taget et Stykke bort af den, for at Læserne kan tage dens Indre i nærmere Øjesyn. Paa Bunden af Reden ses nogle Æg, som Hunnen har forladt et Øjeblik for at tage Plads i Hullet for oven, der er den eneste Indgang til Boligen. Det er formodentlig de to flyvefærdige Ungers Skrig, der har lokket hende herop; disse er nu snart saa store, at de skal forlade de gamle og selv prøve deres Lykke i Verden. Hannen ses i Nærheden, klatrende op ad en Træstamme, som den underkaster et nøje Eftersyn for at finde Næring. Træpikkerne lever nemlig af Insekter og deres Æg, Larver og Pupper. Denne Næring kan de al Tid være sikker paa at finde i Mængde paa Træernes Stammer og Grene. Man ser derfor Træpikkeren næsten uafladelig klatre fra Roden op ad Træstammerne og ud paa Grenene, holdende sig fast med sine krumme Kløer og støttende sig paa sine stive Halefjer. Under Træernes Bark findes der nemlig en stor Mængde Insekter og Larver, som Træpikkeren snildt forstaar at lokke frem, i det den med Næbet banker paa Barken. Insekterne og Larverne bliver opskræmmede ved denne Banken og kryber frem af Revnerne i Barken, hvor da Træpikkeren lurer paa dem, griber dem med det spidse Næb og æder dem. Da disse Insekter og Larver er højst skadelige for Træerne, som de efterhaanden ødelægger, hvis de ikke hindres heri, gjør Træpikkeren megen Nytte ved at udrydde en talløs Mængde af dem. Den hører derfor til de Fugle, som der ubetinget bør fredes om.

Træpikkerens Rede.

Naar Træpikkeren vil indrette sig en Rede, udhuler den som oftest et passende større eller mindre Rum i en Træstamme, i det den af alle Kræfter hugger løs paa Barken og Veddet med sit stærke Næb. Den viser en saadan Iver og Kraft under dette Arbejde, at de afhuggede Træspaaner flyver omkring den til alle Sider, medens Hullet, den arbejder paa, med en forbavsende Hurtighed bliver større og større. Dette Arbejde udføres baade af Hannen og Hunnen, i det de skiftevis afløser hinanden, naar de bliver trætte. Da den helst vælger gamle og trøskede Træer til at indsætte sin Rede i, fordi det er lettest for den at udhule et Rum i disse, gjør den ingen Skade paa Træerne ved sin Redebygning. Naar det udhulede Rum er stort nok, er det ret morsomt at se den Omhu, med hvilken Hunnen tager Reden i Øjesyn baade udvendig og indvendig. Efter at have udforet Reden med Straa, Bast, Uld eller andre bløde Ting, lægger Hunnen sine Æg i den; disse udruges skiftevis af Hannen og Hunnen, som begge med en ubeskrivelig Anstrængelse opdrætter deres talrige Afkom. Hunnen lægger nemlig Æg to Gange om Aaret, den første Gang

8 eller 9 og den anden 3—5 Æg. — Lige saa behændig Træpikkeren færdes paa Træerne, lige saa kejtet og ubehjælpsom er den paa Jorden, hvor den derfor kun sjældent kommer. Dens Flugt er ujævn men temmelig hurtig; den holder ikke af at flyve lange Strækninger, men flyver som oftest kun fra Toppen af det ene Træ ned paa Stammen af det næste. Den viser ikke den ringeste Frygt for Mennesket, naar man ikke skræmmer den. Man kan derfor let faa Lejlighed til at iagttage den, hvad enten den arbejder paa sin Rede eller klatrer omkring for at søge Næring, og det er nok Umagen værd at tage den i Øjesyn, da en Træløberfamilie frembyder et meget tiltrækkende Skue.

Man har mange Historier om denne lille Fugl. Naturforskeren Wilson fortæller saaledes, at han en Dag fangede en Træpikker, som kun var let saaret i den ene Vinge. Fra det Øjeblik, da den blev fangen, udstødte den stedse de ynkeligste Klageskrig, der aldeles lignede Barneskrig. Den klagede sig paa en saa opsigtsvækkende Maade, at Folk stimlede sammen om dens Ejermand og Vogter eller kom frem i Døre og Vinduer, hidlokkede ved de bedrøvelige Skrig. Da Wilson med sit Bytte, som han havde indsvøbt i et Klæde, kom til et Hotel, blev baade Mænd og Kvinder her bestyrtede over de ynkelige Klager fra det i Klædet indsvøbte Væsen, og da han derpaa forlangte et Værelse for sig og sit Barn, blev Forbavselsen almindelig.

„Værten saa bleg og forvirret paa mig," siger Wilson, „Klageskrigene fra Klædet tog snarere til en af, og de omstaaende stirrede paa mig med saa forbavsede Blikke, som om jeg var en sand Barnemorder. Efter at jeg saaledes i mit stille Sind havde moret mig nogle faa Øjeblikke paa Bekostning af de tilstedeværende, tog jeg endelig min lille Træpikker frem, og nu blev Forbavselsen afløst af en almindelig Latter. Værten kom atter til fuld Besindelse, og jeg og mit Barn fik det forlangte Værelse. Da Fuglen var bleven lukket inde her, blev den rolig, og jeg forlod nu Stuen. Omtrent en Time efter gik jeg atter ind i Værelset, og den begyndte nu atter at udstøde sine klagende Skrig, denne Gang aabenbart af Ærgrelse over, at jeg kom lidt for tidlig hjem og forstyrrede den. Jeg opdagede nemlig snart, at den ikke havde været et Øjeblik ledig under min Fraværelse, men strax havde lagt en Plan til Undvigelse og udført den med overordentlig Kraft. Den havde over Vinduet hugget store Stykker bort af Gibsdækket og blottet Tømmerværket paa et 15 Kvadrattommer stort Stykke, og et Hul saa stort som en knyttet Haand var allerede hugget ud i Træet. En Times Arbejde endnu vilde have været nok for den til paa denne Maade at befri sig fra sit Fangenskab. Efter at denne Undvigelse saaledes forhindredes ved min Tilbagekomst, bandt jeg nu Fuglen fast til et Bord, hvorpaa jeg atter forlod den og overlod den til sig selv, men visselig ikke til større Glæde for mig. Nogle Personer uden for Værelset blev snart opmærksomme paa dens ivrige Arbejde og kaldte paa mig. Det viste sig da, at den i Løbet af nogle saa Øjeblikke ikke blot havde overskaaren Baandet, som holdt den fængslet, men ogsaa hugget saaledes løs i Bordet, at dette var aldeles ødelagt."

To Grovsmedde.

Af Aug. Blanche; ved J. Sk.

Som Dreng mødte jeg ofte en Person — jeg har ogsaa senere mødt ham — som jeg al Tid betragtede med en blandet Følelse af Frygt og Beundring. Det var en usædvanlig høj og stærkt bygget Mand med et bredt men veldannet Ansigt, sort Skjægbund, svære Bakkenbarter og buskede Øjenbryn. Snart viste han sig i Borgervæbningens Officersuniform, og snart med et stort Skjødskind for, frit for Sod og Pletter, men prydet med Hammer og Tang af rødt Safian kantet med gult Silke. Det var Kornetten ved Borgervæbningsrytteriet, Hofsmeddemester og Oldermand Ekeberg, som havde sit Værksted ved Lille Vandgade. En smuk lille Kornet, synes man vel, der uagtet sin kongelige Udmærkelse ikke skammede sig ved at spasere paa Gaden i sin Arbejdsdragt. Saamænd; men den gamle Tids Lavsmestere ytrede nu deres Storhed paa sin Maade; thi selv om de gjennem deres Haandværk havde erhvervet sig saa stor Velstand, at de ikke mere behøvede selv at tage Haand i med, stod de alligevel i Værkstedet, men med fint Skjødskind og i fine Træsko. Men Gud naade den Svend eller Læredreng, som ikke tog fat! Den Tid piskede Svenden Drengen, Mesteren Svenden, og Mestrene hinanden indbyrdes; men desuagtet var Omgangen mellem Herre og Tjener kanske fortroligere end nu. Ekeberg var stolt af sit Haandværk og paastod, at han var den ypperste Grovsmed i hele Stockholm, og hvad hans militære Fortjenester angik, da forsikrede han, at, væbnet bare med sin Forhammer, var han Mand for at jage et helt Kompagni paa Flugten. Ingen modsagde ham, hverken i den ene eller den anden Henseende, dels fordi man troede paa hans Frygtelighed, dels ogsaa fordi ingen vovede at tvivle derpaa, al den Stund Mester Ekeberg var, ulig stærke Mænd i Almindelighed, meget hidsig og al Tid færdig til paa Øjeblikket at give Slag i Sagen, og den, der efter et Sammen-

stød med Ekeberg slap fra ham med et Par tilmurede Øjne, en forvreden Haand eller Fod, kunde glæde sig ved at have sluppet for særdeles godt Kjøb. Sædvanlig gjaldt det Tabet af Arme og Ben, ja endog Livet. Der ymtedes om, at han havde udredet baade hel og halv Mandebod, og at han ofte, som en Følge af sin haardhændede Færd, havde siddet paa Hovedvagten, en Udmærkelse, der tilkom ham som Officer.

Navnlig gik der megen Tale om en frygtelig Kamp, han skulde have haft paa Værtshuset Nordbakken med et Medlem af det hæderværdige Slagterembede, en Jætte og Slagsbroder som Grovsmedden selv, og som endte højst ulykkelig for Slagteren.

„Han blev som den møreste Bøffsteg," forsikrede Smedden; „men han kostede mig ogsaa hundrede Rigsdaler (Boden), den Oxe."

Hundrede Rigsdaler for en Oxe var paa den Tid en urimelig Pris.

For øvrigt nød Ekeberg megen Anseelse baade som en formaaende og ordentlig Borger, der stedse var punktlig i at opfylde eller afgjøre et Mellemværende, hvad enten det gjaldt Tegnebogen eller Knytnæven.

Som Kornet ved Borgerskabet havde hans Jætteskikkelse vakt Kong Karl Johans Opmærksomhed, og ved en Parade havde højstsamme en Gang glædet hans Hjærte med nogle Ord.

„Jeg forstod ikke hans Rotvælsk," ytrede Kornetten bag efter, „men det ved jeg, at for ham skal jeg gjærne slaa nogle Slag, som ti Napoleoner skal blegne ved."

Hoffsmeddemestrene havde Kvartalssammenkomster paa den lille Børssal, hvor Embedets Forhandlingsæmner drøftedes; derpaa fulgte et rundeligt Fællesmaaltid og en stor Punschebolle. Da rejste sig en Samtale eller Underholdning lig en fjærn Tordens Buldren. Ord vexledes, som kunde have bragt en Grevinde til at daane, og der gjordes Armbevægelser, som vilde have skræmt en hel Flok Kammerjunkere paa vild Flugt. Det behøver næppe at siges, hvem der ved saadanne Festligheder havde det højeste Ord og de frygteligste Bevægelser, Ekeberg naturligvis; der fordredes Grovsmeddes Ørehinder og Ribben for at udholde det.

Det var ved en slig Sammenkomst, at Grovsmeddeunderholdningen naaede sin højeste Højde, og at Ekeberg var vildere og ustyrligere end nogen Sinde tilforn. Han havde allerede kastet tre af sine bedste Venner og Lavsbrødre under Bordet og var netop i Færd med at stable nogle Dusin knuste Punscheglas over dem, da der fra Baggrunden af Salen hørtes en klar Basrøst, der gjennemtrængte det vilde Bulder.

„Stille, Ekeberg!" lød Røsten.

Alle tav og stirrede med Forbavselse ad den Kant, hvorfra Røsten kom.

„Hvem raaber „stille" til mig?" spurgte Ekeberg med et Udtryk af haanlig Foragt.

„Stille, Ekeberg!" gjentog den samme Røst.

Røsten kom fra en Lavsbroder, som sad for sig selv ved et mindre Bord længst borte i Salen og hyppig flyttede sin Mund mellem Mundspidsen paa en Kridtpibe og et stort og meget mørkebrunt Toddyglas. Hans Navn var Løfgren, og han var ganske vist agtet som en hæderlig og retskaffen Haandværker, men de fleste ansaa ham dog for at være et Stykke af en Kryster, fordi han sjældent gav et Ord i Laget, og, hvad der var endnu mærkeligere, aldrig havde lagt Haand paa nogen, end ikke paa sine egne Arbejdsfolk, der holdt af ham som en Fader. Men hans Lavsbrødre paastod, at han ved sin Blødhed og Overbærenhed fordærvede baade sine Svende og Drenge, hvorvel de maatte indrømme, at hans Arbejde var ikke ringere end deres.

„Kjære Løfgren," sagde Ekeberg og nærmede sig Manden med Kridtpiben og Toddyglasset, „var det dig, der bad mig være stille, min lille Dreng?"

„Stille, Ekeberg!" gjentog Løfgren for tredje Gang, i det han rolig lagde Piben paa Bordet og rejste sig langsomt op, saa at han endelig stod Ansigt til Ansigt med sin frygtelige Fælle.

Løfgren var jævnaldrende med Ekeberg, men ikke saa høj som han, og hans Underkrop var heller ikke bygget af saa svært Tømmer som dennes, men Hals, Skuldre, Bryst og Arme kunde tilfulde jævnføres med Ekebergs, og hans Hænder var næsten vanskabt store og grove. For øvrigt havde han lyst Haar og lysladent Ansigt, med et barnligt, godmodigt Udtryk. Man saa tydelig, han var en gjennemhæderlig, fredelskende Mand, som, naar ikke hans Indre oprørtes, ingen Ting ønskede højere end at færdes og leve i Fred og Ro blandt sine Medmennesker.

„Befal din Sjæl i Guds Haand!" brølte Ekeberg, og hans Øjne gnistrede som en tirret Løves.

„Det gjør jeg hver Dag og Time," svarede Løfgren; „men gaa du hjem og læg dig, din Tosse."

Den stærke Slagters Overvinder hævede sin knyttede Kæmpenæve, og tungt faldt den. Men Slaget afbødedes af Løfgrens Arm og det med saadant Eftertryk, at Ekeberg tumlede overrasket et Skridt tilbage. Kanske anede Stockholms største Forhammer først nu, at den havde mødt Værkhammeren, som dreves af den vældige Strøm. Men Ekeberg betænkte sig ikke længe. Han styrtede paa ny ind paa Løfgren, og de to Kæmper tog nu Tag i hinanden.

Den, der har fortalt mig denne Tildragelse, er selv en haandfast Grovsmed og langt fra bly af

sig. „Men," saadan faldt hans Ord, „ved dette Naptag blegnede vi alle, og Væggene skjalv, Gulvet sukkede, og Stykker af Loftsgibsen faldt ned i den halvt tømte Bolle. Men Striden var ikke lang. Snart saa vi, hvorledes Løfgren greb Ekeberg ved Halsen med den højre Haand og i hans ene Ben med den venstre, løftede ham saa op fra Gulvet i Højde med sit Ansigt og værfede ham saadan fra sig, at han, Ekeberg, kastedes mod Gulvet, og det med saadan en Fart og et Drøn, at alle Fødder i Salen, Bordenes og Stolenes saa vel som alle Grovsmeddemestrenes, uvilkaarlig hoppede til paa samme Gang.

Derpaa fulgte nogle Sekunders Tavshed, og saa frygtet var Ekeberg, at, endskjønt alles Ansigter ikke alene udtrykte Forbavselse, men ogsaa den højeste Tilfredshed, vovede alligevel ingen at aabne sin Mund til Bifald.

„Herre min Gud!" brød Løfgren endelig Tavsheden; „min lille Pibe holder virkelig Ild endnu. Er det dog ikke mærkværdigt?"

Og saa indtog Sejerherren atter sin Plads ved det lille Bord, drog nogle Sug af sin lille Pibe og smagte paa sin Toddy lige saa rolig, som om der ikke var hændet det mindste mærkeligt.

Ekeberg rejste sig endelig og med synlig Anstrængelse fra Gulvet. Han saa jammerlig ud. Knap en hel Traad paa hans Krop, en Følge af det voldsomme Muskelspil under Striden, og hans Ansigt var hvidt som Borddugen. Uden det mindste Ord eller Blik til nogen af Siderne hinkede han ud af Salen og kom der aldrig siden.

Nu omringede alle Smeddene Løfgren og udtrykte deres Glæde over hans Sejer og Beundring for hans uhyre Legemsstyrke.

„Bah!" svarede Løfgren; „en retskaffen Grovsmed bør holde sig i Skindet baade ude og hjemme; og for Resten, mine kjære Brødre, er det ikke værd for os at skryde af vore stakkels Knokler, dem den mest fordrukne Graver en Gang kan spille Boldt med. Men tøm nu Bollen, Kammerater! nu tømmer jeg mit andet Toddyglas."

Fra den Dag var Ekeberg et helt andet Menneske. Han saas sjælden ude, men naar det hændte, viste han sig saa from og spag som et Lam. Dog levede han ikke mange Aar derefter. Men Løfgren, al Tid sig selv lig, vandrer endnu hver Aften Kl. 6 fra sit Værksted til Kjælderen Viktoria paa Nordlandsgaden, hvor han nyder sin vanlige Toddy, hans eneste Overflødighedsartikel.

Smaating.

En Beroligelse. Damen: „Vil De kjøre mig til Allegade Nr. 20? Men forstaar De ogsaa at kjøre?" — Kusken: „Hvorfor ikke? — Kjender De mig da ikke?" — Damen: „Hvor fra skal jeg kjende Dem?" — Kusken: „Det var jo mig, der væltede Dem i Fjor ved Theatret."

En god Spekulation. Medens Louis XI endnu var Kronprins spiste han undertiden Frugt hos en Bonde. Da han var bleven Konge, bragte Bonden ham en sjælden stor Roe fra sin Have. Kongen takkede ham og gav ham 1000 Francs for den. Godsejeren ved Landsbyen smigrede sig med at kunne fortjene endnu mere ved at sende Kongen den smukkeste Hest fra sin Stald. Han fremstillede sig for Kongen med det prægtigste Dyr, han ejede. Kongen roste det og gav ham i Steden for den store Roe, som han havde faaet af Bonden, sigende: „Se, her er en Roe, som er lige saa sjælden som eders Hest, den skjænker jeg eder og takker mange Gange."

Sikken et Spørgsmaal! En Løverdag blev der ved Theatret solgt Billetter til samme Aften og til Søndagen derefter. Om Løverdagen spilledes „Pak", og om Søndagen „Skikkelige Folk". En Tjener, der kom fra sit Herskab for at kjøbe Billetter, blev af Kontrolløren spurgt: „Skal det være til „Pak" eller til „Skikkelige Folk"?" — „Tror De maaske, at jeg tjener hos Pak?" raabte Tjeneren fornærmet.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, nævner Navnene paa to afdøde danske Digtere: en By i Rusland — en By i Spanien — en By i Jylland — en By i Sydamerika — en By i Sønderjylland — en By i Rusland. A. L. N.

Firkantet Nød. Af 5 G, 3 E, 2 A, 2 I, 2 T og 2 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første Polarhavets Vande har pløjet;
det andet vi ikke skal leve paa Jord.
Mange tit meget af tredje har døjet;
fjerde bør alle paa Herrens Ord.

J.

Tal- og Bogstavgaade.

a 1 T L.

Opløsninger fra Nr. 35.

paa den geografiske Gaade:

R o **m**
O d e s s **a**
T y s k l a n **d**
T ø n d e **r**
Eckernförd**e**
Rochefor**t**
Damasku**s**
A n a **m**
M a l a g **a**

paa den firkantede Nød:

H A S T
A S E R
S E X A
T R A V

paa Gaaden: Kolbøtte.
paa Billedgaaden: En Kamp mellem Aber.

Brevvexling.

Fl. Indsendere af Billed- og Bogstavgaader takkes venligst. Gode Rebuser og Nødder modtages gjærne. Af geografiske Gaader haves derimod i Regelen Overflod.

J. C. H. . . . Vi ser os ikke i Stand til at besvare Deres ærede Spørgsmaal.

En Ven af „Husvennen". Nej.

Udgiverens Bolig er:
Lykkesholms Alle, 4. Kjøbenhavn. V.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

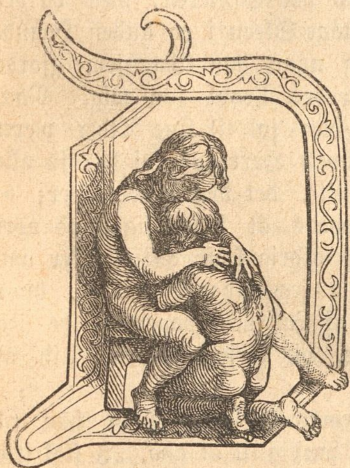
8. Aargang. Nr. 37.

Søndagen den 12. Juni 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

Den kom snart. Det var lidt før Høst; saa siger han en Dag til mig:

„Ja, du bliver her vel til næste Aar ogsaa, Jerrik?"

„Der bliver meget at gjøre," svarede jeg, „hvis vi skal have Kromandens Fragt." For vi skulde nu ogsaa bygge en ny Lade.

„Det er vi nødt til," sagde han, „vi maa rappe en Skilling, hvor vi kan, ellers kan jeg ikke bestaa; men jeg vilde nødig af med dig?"

„Ja," tager jeg saa til Orde og siger, „jeg vil tjene dig lige saa tro Povl, som jeg har gjort til i Dag, naar I saa vil give jer Mind' og Ynd' til, at jeg og Metmari maa faa hinanden."

„Hvad," siger han og sætter et Par Øjne op, „er det saadan ved det med jer! Nej! — som han kunde bande paa — det bliver der s'gu ikke noget af. Du er en fattig Karl, Jerrik."

„Det ved jeg vel," svarer jeg, „men pral nu ikke for tidlig; Metmari har ingen Gaard endnu."

„Hun skal s'gu faa," siger han og begyndte at blive bøs; „men hvad har du andet end at Par tomme Hænder?"

„Ja men de kan arbejde," svarede jeg, „og det kunde dog være, det kom lidt an paa dem, om der blev en Gaard til din Datter eller ej. Hvem er det, der i Grunden styrer det udvendige her i Gaarden?" siger jeg, for nu begyndte jeg ogsaa at blive varm, „hvem staar for Arbejdet i Høst og Slet, hvem maaler Kornet op og bestemmer, hvad der skal paa Loft, og hvad der skal til Kjøbstad? — I kan jo prøve, om I kan faa en, der kan og vil gjøre det, som jeg har gjort det."

Det summede han sig paa et bitte Korn. „Men," sagde han saa, „jeg vil betænke mig paa det."

Det vil sige, han vilde snakke med Kjesten om det, for Povl vidste ligesaa vel som andre, at han havde en god og dygtig Kone. Naar han var henne i Kroen mellem de andre Gaardmænd, var han ikke andet end en Visk, en Karklud, de kunde vende og dreje, som de vilde, men var han hjemme og ellers ædru, saa var han lige godt saa klog, at han spurgte hende til Raads, om det meste, han tog sig for. Ja, hun var ret hans gode Engel, og det var hun for flere end ham. Han fortæller hende strax om Kjæresteriet, og hun raadede nu som al Tid til det bedste og fik ham snart styret tilfreds. Jeg bliver saa kaldt ind i Kakkelstuen til dem.

„Ja, Jerrik," siger han vor Mand, „Kjesten tykkes ikke, at vi godt kan undvære dig, og jeg tykkes det heller ikke. Jeg har lovet Kromanden at kjøre hans Vare hjem fra Mikkelsdag, og vi maa se at faa Laden op til Sommer, saa du kommer til at blive ved os."

„Ja, har I ikke noget imod det med mig og Metmari," siger jeg „saa bliver jeg ogsaa?"

„Nej," svarede han, „kan I selv komme til rette om Sagerne, saa tag hinanden, men det har jo ingen Hast med at komme sammen for det første."

Det gav jeg ham Ret i, for jeg var kun et Par og tyve Aar.

„Til Lykke med det da," sagde Kjesten og smilte til mig. „Lad mig nu se, Jerrik," sagde hun, „at du bliver ved at være Karl, som du har været til

dette her, saa skal jeg aldrig ønske min Datter en bedre Mand end dig."

Men hvem der ellers blev glad, det var mig og Metmari, for vi havde ikke tænkt, at det havde gaaet saa let. Naa, jeg blev saa og tog mig af al Ting der i Gaarden ligesom før. Tit var jeg baade led og kjed af det Satans Udenomsarbejde, som han laa og tog sig paa baade for den ene og den anden. En Gang i hver Uge hele Vinteren igjennem maatte jeg lige og rakke til Aarhus efter Varer til Kromanden. Klokken tre — fire om Morgenen skulde jeg af Sted og kom sjælden hjem før over Midnat. Somme Tider var jeg s'gu saa stiv af Kulde, at jeg knap kunde spænde en Stroppe op, og somme Tider maskvaad lige ind til Skindet, af Regn og Sne, for hvordan Vejret end var, saa maatte jeg jo af Sted, og Vejen var lang. Men naar jeg kom hjem, sad Metmari al Tid oppe og havde lidt varmt færdig til mig, en Frikadelle et Spejlæg, eller saadan, og naar jeg først havde faaet det til Livs og varmet mig rigtig godt op baade foruden og forinden, saa var al Ting glemt, og jeg tænkte hverken paa Sne eller Kulde, men var saa lykkelig som en Kejser. For hendes Skyld kunde jeg gjøre al Ting, og jeg kunde glemme al Ting, men det var ogsaa den dejligste Pige, der kunde tænkes. Naar jeg var henne, tænkte hun paa mig, saa lang Dagen var, og naar jeg kom, havde hun varmt Mad og tørre Klæder til mig, og naar jeg saa havde drukket en Spølkum Kaffe, som al Tid fulgte oven paa det andet, saa sad vi jo og snakkede og slegede*) lidt for hinanden, ligesom Kjærestefolk de nu plejer. — Ja, det var rigtig velsignede Tider, vi levede den Gang, og jeg tænker tit ved mig selv, hvorfor maatte vi ikke blive sammen noget længere, var det egentlig rigtig at skille os to ad, som holdt saa meget af hinanden?"

Den gamle Mand tav en Stund.

„Naa, og hvad saa? Hvordan gik det siden?" spurgte jeg.

„Ja," svarede han, „hvis du vil høre det, kan jeg jo gjærne blive ved at fortælle det hele, som det gik til, men det er mere bedrøveligt end glædeligt. — Se, der gik saa et Par Aar omtrent, men saa i Onden go' Lav døde Kjesten. Der var ellers ikke mange, der tænkte, at der skulde have kommet Bud efter hende saa snart, men hvad — det skulde jo nu saadan være! Dog det ved Gud i Himlen, det var et haardt Slag baade for mig og Metmari, og om det havde været min egen kjødelige Mor, de havde kjørt paa „Kjerregaarden", saa kunde det ikke have gjort mig mer sorren**). Metmari græd

*) Slegede = kjælede. **) sorren = sorgfuld.

baade tit og mange Gange, jeg trøstede hende, det bedste jeg kunde, men havde det været os aabenbaret, hvad der skulde følge efter, saa kan hænds' hun havde grædt mer, og jeg med. Det vidste vi jo nu ikke, og saa slog vi os lidt efter lidt til Ro. Det var i Sædtiden, Kjesten døde, lige til Paaske, om jeg husker ret. Povl var lige saadan som før og sagde aldrig andet end godt, saa gik Sommeren med Slid og Travlhed, vi havde saa meget at bestille det Aar, som nogen Sinde før, for vi byggede en Mølle. Det var nu en Ting, jeg havde raadet Povl fra, for Per Hansen i Asklev byggede ogsaa en, og jeg mente ikke, at Gaarden kunde holde til det. Men derom vilde vor Mand ingen Ting høre, han slog stort paa og lod, som om han var sikker, og jeg tænkte, ja kanske, skjønt jeg vidste ikke, hvor han var kommen saadan til Kræfter fra.

Det blev saa hen paa Vinteren, men da begyndte Povl s'gu at tage Skeen i en anden Haand. Han gik til Kros, og naar han kom hjem, gjorde han al Tid en Helvedes Brøvl for mig. Naa, lidt „pininkle" havde han jo til sine Tider været alle hans Dage, og hvad Herregud, vi har jo alle vore Fejl. Jeg tænkte, det driver vel over; at han kunde faa til Hoveds at sætte sig imod vort Kjæresteri, kunde jeg aldrig komme i Tanker om.

Men omsider kom jeg under Vejr med, hvor han vilde hen. En af Julehelligdagene vilde jeg og Metmari i Kirke, vi plejede nu al Tid at følges ad.

„Du bliver hjemme i Dag," siger han til Metmari, da hun var færdig til at gaa, „I skal ikke her rende i Hælene paa hinanden hver Dag; det skal ogsaa have en Ende!"

Og akkurat det samme sagde han, da vi nogle Aftener efter skulde til Julestue ved vor Nabo Kræn' Jensen.

„Da tykkes jeg ikke, der kan være noget ondt i, at vi følges ad der op," siger jeg.

„Det bliver, som jeg har sagt," svarede Povl med et ondt Øjekast til mig.

Det var jo bedrøveligt at høre paa, og vi saa paa hinanden begge to. Men nu begyndte jeg at forstaa, hvad Klokken var slaaet.

Og Gud bedre det; det blev ikke derved mellem os og Povl, nej, hans gode Engel var væk, og han var en sølle Stakkel, de kunde kjøre baade ud og ind med, naar der var nogen, der vilde gjøre lidt Stads af ham. Ser du et god Stød*) ude paa Saaby Mark, der boede den Gang en rig Ungkarl, Morten Stork kaldte de ham, det vil da sige, naar han ikke hørte det, for dette her Storkenavn kunde han ikke sue**) godt lide. Han havde nok ellers

*) Stød = Stykke. **) sue = saare.

faaet det, fordi han var saa gruselig til at æde. Ham faar vi en Dag lige efter Hellig tre Konger Besøg af. Stor i Svinget var han og kjørende i Stads-fjedervogn og med et Par blankbrune Hopper for. Det var jo svært, hvor det gik til med ham; der blev braſt op og rettet an, og — ja ſikken Velſtand og Opvartning, der blev gjort i alle Maader, det var retten en Storhed, og naar det kom an paa det, saa var Povl missæl ikke den Mand der stak op med Gjesterivring eller nogen Ting. Da de var færdige med at spise og drikke, blev Storken vist omkring i Nøds og Stald, og hvor der ellers var noget at se. Povl Ris vilde jo nok vise sig for det, han var, og somme Tider lidt mere, for fremmede maatte aldrig vide, hvor nær paa Nokket det tit havde været med ham.

Hvad Ærinde Storken ellers kom i, det grundede jeg paa en Stund uden at blive klogere, men det kom mig for, at det ikke var det allerbedste. jeg kan saa tydelig huske, jeg og Andenkarlen, Stoffer hed han, vi stod og tærskede Byg den Eftermiddag. Da saa de kommer forbi Ladedøren og gaar hen i Svinestien, saa siger jeg:

„Hvad mon han vil? Jeg tykkes han ser mig noget kalkunsk ud." Det var Morten, jeg mente.

„Ja, Fanden ek'," svarede han, Stoffer, „jeg tænker, han er her for at bejle til Metmari."

Det var jo saadan noget til mig, forstaar du. Jeg tager saa Ordet og siger: „Tror du, han gaar i Giftermaalstanker."

„Ja Dælen fløjte mig, gjør han saa," svarede Stoffer, for han kunde nu ikke sige to Ord uden at nævne den slemmes Navn med. „Han har jo været baade her og der om en Kone, har du ikke hørt det?" siger han. „De kalder ham jo nu ogsaa for den Sags Skyld Alverdens Bejler."

Og det var ikke saa fri, at Stoffer havde Ret der. Nogle Dage efter var vor Mand ovre at besøge Storken, og da blev det nok saa omtrentlig afgjort, at han og Metmari skulde have hinanden. Det kan nok hænds' det var en Svoger, Povl Ris kunde være stolt af: en Gaard paa fire Tønder Hartkorn og Penge paa Rente. Og Morten syntes ogsaa nok om Metmari, for Povl gik jo for rigere, end han var, og siden han havde faaet den Mølle op, tog han sig endnu grummere ud.

Om Morgenen efter at han havde været ovre ved Storkens, kommer han farende hen til mig i Stalden. Jeg stod og striglede et gammelt blisset Øg, vi havde — det lignede snart den Frahaands der — et retten tro gammelt Dyr var det, Povl havde selv draget hende.

Han stod lidt, og jeg kunde nok se, at han ikke godt kunde faa sagt det, han vilde. Omsider saa kommer det:

„Det er bedst, du rejser til første Marts, Jerrik."

„Rejser," siger jeg, „hvordan det? Er I ikke tilfreds med mig?"

„Jo," siger han, „se hvad dit Arbejde anbelanger, saa er der vel ikke noget at udsætte paa det; men du maa nu helst se dig om efter en anden Plads."

„Er det jer Mening, kanske," spørger jeg saa, „at I vil gjøre det forbi med mig og Metmari?"

„Ja, hende faar du ikke," svarede han, „hun skal giftes med Morten."

„Saadan har I ikke sagt før, Povl," siger jeg og gaar ned fra Baasen og hen til ham; „nu har jeg tjent jer i saa mange Aar og hjulpet jer tro, og det er den Tak, jeg skal have?"

„Du har faaet din Løn, og nu ved du min Mening," sagde han, og saa gik han.

Der stod jeg, men jeg lod ikke lige strax Modet falde, for jeg vidste, at Povl var til at snakke for, og for mig at tykke, var han slet ikke selv rigtig glad ved denne her Bestemmelse med Metmari og Morten, det var den sneglede Rad, der havde tisket for ham. Men fra nu af, kom de sammen hver andt lidt, og jeg mærkede snart, der var ingen Ting at gjøre; Povls Bestemmelse stod fast.

Saa kom den første Marts, og jeg skulde med en Murer, for jeg havde nu faaet til Hoveds, at det var bedre at lære et Haandværk end tjene Bønderne, kanskesens der ogsaa kunde tjenes lidt mer, og saa var det al Tid mere frit; naar en tjener, skylder en jo en Mand en Dags Arbejde, hver Morgen en rejser sig.

Da jeg saa havde faaet mit Tøj pakket sammen, gik jeg ind i Pigekammeret, der var Metmari inde. Hun græd sine rindende Vandtaarer den Dag, det ved Gud, og du kan tro, jeg havde heller ikke mer end til mig selv.

„Du skal ikke være saa wandt*)," sagde jeg, „vil du være mig tro, saa vil jeg ogsaa være dig det, og saa bliver det med Guds Hjælp nok til det gode."

„Ja, Vorherre give det kunde," svarede hun med Suk og Taarer, „ellers ser jeg aldrig en glad Dag mere. Jerrik, Jerrik!" sagde hun og tog mig om Halsen, „kan du huske, den Gang min Moder var levende, hvor godt vi da havde det?"

Ja, det kunde jeg nok huske, hun behøvede slet ikke at minde mig derom. „Men nu maa du ikke være saa bedrøvet, Metmari," sagde jeg, „vi haaber til det bedste."

Ak ja, den Gang tænkte jeg mindst paa, at det skulde komme dertil, hvor det kom.

*) wandt = sørgmodig, bekymret.

Her tav Fortælleren et Øjeblik og strøg sig med den fugtige Uldvante over Øjnene. Saa mindede han de brune med et let Ryk i Tømmen, sad lidt og stirrede tavs ud i den graa Luft, derpaa vedblev han:

(Fortsættes.)

Fremtidsperspektiv.

Da Vaarsolen rigtig brød varmende frem,
de skyndte sig hid til vort nordlige Hjem,
der søgte og fandt de bag Bladenes Hang
den Plet, hvor de byggede Reden med Sang.

Forlængst er den, tækket med Mos og med Dun,
bleven dem en Arne saa fredsæl og lun;
de tvende Æg, som Hunnen har lagt,
de øver nu paa dem en fængslende Magt.

Skal Hunnen sig lægge? Det grunder de paa;
i Tankerne ser de to dunede smaa
bryde sig Hul paa den plettede Skal
og fjerklædte flagre i løvrige Hal.

P. F.

Eget Bo.

Genesareth Sø.

Fra gammel Tid har man betragtet Genesareth Sø og dens smilende Omgivelser som et Billede paa Livet og Paradis, medens man i det døde Hav med dets golde Klipper saa et Billede paa Døden og Helvede, og at dette Billede passer, forstaar vi, naar vi betænker, at medens vor Frelsers Tale aldrig lød fra det døde Havs dybe Svælg med dets kvælende Hede, havde han derimod sit Hjem ved Genesareth Sø, ved dens Bredder dvælede han helst, og i de Lignelser, han her fortalte, lod han Himmeriges Rige spejle sig i de simple Fiskeres Gjerning, som han her kaldte til at være Menneskefiskere, ligesom den høje lyse Himmel spejlede sig i Søens klare Vand, og i de Naturforhold, som omgav Søen, saa han et Billede paa Menneskehjærtet, ligesom Søen gjengav Billedet af de skinnende Bjærge og den frodige Plantevært, der omgav den.

Den jødiske Historieskriver Josefus, der havde hjemme i Galilæa, roser meget Genesarethsøens velsmagende og fiskerige Vand og skildrer dens

Omgivelser, hvor der voxede Palmer, Figen, Oliven, Druer og Valnødder, som et jordisk Paradis. I Modsætning til det døde Hav, i hvis bitre og salte Vand ingen Fisk kan leve, er Genesareth Sø endnu meget fiskerig. Paa Vestsiden bekranses Søens Bredder af straalende Liljer, pragtfulde Oleanderbuske og viftende Palmer, der spejler sig i Søens klare gjennemsigtige Vand, medens Lyset spiller med tusendfarvet Glans paa Østsidens stejle, hvide Bjergskrænter. Søen, der ogsaa kaldes Tiberias Sø og det galilæiske Hav, gjennemstrømmes af Jordan, men skjønt denne Flods Kilder ligger 600 Fod over Havfladen, saa ligger allerede Genesareth Sø lige saa meget under Middelhavet, og det døde Hav, der optager Jordan, ligger mere end dobbelt saa dybt. Jordan har derfor et meget stridt Løb, saa den svarer til sit Navn, der betyder den rindende, og den nordamerikanske Søofficer Lynch, der i 1849 undersøgte Floden, talte ikke mindre end 27 større og 3 Gange saa mange mindre Vandfald imellem Genesareth Sø og det døde Hav.

Genesareth Sø.

Paa Herrens Tid var Genesareth Sø, der er omtrent 4 Mil lang og 2 Mil bred, befærdet af over to Hundrede Fartøjer, og Jesus for ofte over Søen, og det var paa en saadan Sejlads, at han stillede dens oprørte Bølger. De høje Bjærge og dybe Kløfter, som omgiver Søen, foraarsager nemlig ofte heftige og pludselige Kastevinde, der ofte overrasker Folk ved fuldkommen klart Vejr. For nogle Aar siden fandtes paa Søen kun en eneste lille Baad, og den dybe Ensomhed, der er udbredt her, stemmer Sindet til at samle sig. Kun nu og da møder man en enkelt fattig, halvnøgen Fisker, der minder os om hine fattige Fiskere, hvis Forkyndelse skulde omdanne en Verden, eller man træffer paa en enkelt Faarehyrde, der minder os om, at den gode Hyrde her efter sin Opstandelse sagde til Peder, Fiskeren fra Bethsaida: „Vogt mine Faar!"

Af de mange Byer, som laa paa Søens Vestside, og hvoraf nu kun Tiberias er tilbage, skal her nævnes Herrens „egen Stad" Kapernaum (ɔ: Trøstens Bolig), hvis Ruiner man søger ved Tell Hum paa Søens Nordvestside; — Bethsaida (ɔ: Fiskerhuset), Andreas' og Peders Stad, og Magdala, Maria Magdalenes Hjem, laa sydligere. Tiberias, der blev anlagt af Herodes Antipas og opkaldt efter Kejser Tiberius, ser som de fleste østerlandske Byer smuk ud i Frastand, men kommer man ind i de snævre, smudsige Gader og ser de store Revner i Murene fra Jordskjælvet, der Nytaarsdag 1837 ødelagde Byen, da er Skjønheden forbi. Som Jerusalem og Hebron er Jødernes hellige Byer i Judæa, saa er Tiberias og Safed det i Galilæa. Her mener de, at Bønnerne om Messias' Komme virker kraftigere end paa andre Steder, og da det er deres Tro, at Messias først skal aabenbare sig i Tiberias, saa er Størstedelen af denne Bys Befolkning Jøder.

En halv Fjerdingvej sydøst for Tiberias er der fire varme Svovlkilder, der skal være meget lægende i mange Sygdomme. Kildernes Vand indeholder Svovl, Kalk og Jærn, og der er opført Badehuse med Marmorbassiner paa dette Sted, som kaldes Hamat. Her fra haves en dejlig Udsigt over den smukke Sø, der ligger „som det blanke Skjold, hvis Indskrift er et Kongenavn, men hans, hvis Rige ikke er af denne Verden."

Som det døde Hav, der opsluger Jordans levende Vande og dræber de Fisk, der med Floden føres derud, giver mørke Tanker, i det det minder om, at

„i Dødens Hav udrinder
og brat den Livets Elv,
som Jordens Konge finder
i Støvet hos sig selv,"

saa kan Synet af den dejlige Genesareth Sø, „som farver sine Bølger med Himlens klare blaa, bekranser sine Bredder med Engenes Liljer, og slynger sig i saa mangfoldige Bugter, at den stedse lader os ane ny Skjønheder," bringe Haabets Lysning, i det man, især naar Morgensolen spreder sit Guld paa Søens spejlblanke Flade, kommer til at tænke paa det

„forjættede Land, —
der hilses i Morgenens spejlklare Strand,
naar Børnene skimter dets Lignelse skjøn,
og drømmer, det findes, hvor Skoven er grøn,
hvor Barnet kan dele med Blomst og med Siv
sin Lyst og sit Liv!"

K. J.

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

Paa Bjærgene.

Efter at have tilbragt et Døgn paa den verdensberømte Bjærgtop Rigi-Kulm og fra dens 5,700 Fod høje Tinde nydt Udsigten over det storartede og skjønne Rundmaleri, der i en Omkreds af 100 Flademil ligger udbredt om Beskueren, sagde vi atter Stedet Farvel for at gjæste en anden berømt Bjærgtop, Rigi Schejdegg, der vel ligger en Mils Vej derfra i lige Linje. Afgangsklokken lød, Flokke af rejsende med Vadsække, Shawler og Solskjærme strømmede fra de to Kæmpehoteller, som knejser paa Bjærgets Top, skyndsomt ned til Jærnvejsholdepladsen tæt ved for at komme med Toget til lavere liggende Egne. „Toget?" spørger maaske en og anden Læser, „et Tog, et Jærnvejstog paa en henved en Fjerdingvej høj Bjærgtop?" Ja, hvor vidunderligt det lyder, findes her virkelig en Jærnvej, ad hvis stejlt skraanende Skinner man trygt og roligt kan kjøre lige fra Bjærgets Fod ved Vierwaldstættersøen til dets svimlende høje Top og lige saa trygt og roligt tilbage igjen. I klart Vejr har man under Kjørselen paa denne mærkelige Jærnvej Udsigt til utallige skjønne Naturbilleder: spredte Skovpartier med Bøge, Ahorn- og ægte Kastanietræer, frodige Engstrækninger i Dalene, blomstersmykkede Skrænter, skummende Vandfald og i Dybet den dejlige Sø, omgiven paa den modsatte Side af mørke Bjærghøjder, der atter danner Forgrunden for et milevidt, storslaaet Bjærglandskab, hvori Berner-Oberlands hvidtoppede Kæmpeskikkelser rager op mange Mile borte som en uendelig Række skarptakkede, solbelyste Skyspidser.*)

Efter disse korte Sidebemærkninger fortsætter vi Farten fra Rigi-Kulms Top ned over den graagule, knudrede Bjærgside med sine vildt strøede Klippeblokke eller lodrette Nagelfluh-Vægge langs Jærnvejen. Luften er kølig og tindrende ren; men lidt efter lidt bliver den varmere og mindre gjennemsigtig. Alle Sæder i Vognen er besatte. Solen stikker af og til sine brændende Pile ind ad Vognens aabne Udsigtsrum og træffer snart en skaldet, svedende Isse af en tyk engelsk Gentlemen, snart en glødende Kind af en ung Italienerinde, Solskjærmene kommer frem, Tørklæder og Vifter bevæger sig hurtig foran Ansigterne, medens livlige og højrøstede Samtaler i en halv Snes forskjellige Sprog, i Forbindelse med Damphestens Prusten og Klapren, sætter Luften i Svingninger om ens Øren. Ned ad, ned ad gaar det bestandig, men støt og sikkert. Vær blot ikke bange, du lyslokkede, lille Tolvaarspige, som sidder der henne og kiger ængstelig ned paa den hældende Vej, Maskinen sætter Hælene imod, der er ingen Fare! Der til højre ligger en af disse store, prægtige Pensionsanstalter, som det vrimler af baade paa dette Bjærg og i alle andre naturskjønne Egne her i Alpelandet. Lidt længere nede til venstre ligger en anden, og dybere nede, helt ned ad Bjærgets Side, ligger talrige brune Bondehytter spredte paa maleriske Affatser og Skraaninger.

Nu er vi ved Holdepladsen Rigi-Kaltbad og har altsaa nu kjørt en Tredjedel af hele Vejlængden til Vitznau. Her standser vi og stiger ud, for om en Times Tid at rulle ind paa et Sidespor, der med jævn Stigning fører til vort foreløbige Bestemmelsessted. Rigi-Kaltbad er ogsaa et af disse storartede Kurhuse, der baade udvendig og indvendig tager sig ud som fyrstelige Slotte af fineste Rang, og som sikkert ogsaa tit huser baade Fyrster og andre Stormænd, foruden den Mængde andre fornemme og rige Gjæster fra alle Lande, som ligger her om Sommeren og nyder Livet i Højheden og øser Penge ud med begge Hænder. Vi vandrer i Tankerne forbi Hotellet, tager Vejen ind mellem mosklædte Klipper og standser et Øjeblik ved et lille, romantisk beliggende Kapel, i hvis Nærhed en evigrislende Bæk skyder sig frem af en Klippespalte. Det er denne Bæks iskolde Væld, der har givet Anledning til Navnet Kaltbad (Koldt Bad), og dens Vand skal besidde helbredende Kraft mod adskillige Sygdomme. Endnu et Stykke længere fremme ligger det dejlige Känzeli paa en fremskudt Knude, som man har kaldet Bjærgets Skulder. Det er en indbydende lille Pavillon, hvorfra man har Udsigt til St. Gotthards-Gruppen, Bjærgknuden Pilatus, Byen Luzern og over uhyre Strækninger af Mellemsvejts med dets idylliske Landsbyer, drømmende Skove, Sempacher-, Baldegger-, Hallwyler- og Zuger-Søen samt Floderne Emme, Reuss og Lorze. Men vi maa tilbage til Holdepladsen for at fare videre.

Turen til Rigi-Schejdegg er højst interessant og smuk. I stadig opad gaaende Slangebugtninger vinder Jærnvejen sig uden om Klippepynter, gjen-

*) Om Rigi-Banen og Udsigten fra Rigi-Kulm m. m. skal jeg i Folkets Almanak for 1882 give en udførligere Skildring, ledsaget af Billeder, hvorfor jeg her indskrænker mig til et Par Antydninger.

nem Smaaskove, der alt imellem aabner Udsigt til fortryllende Landskaber langs Vierwaldstättersøen, forbi nøgne, ludende Nagelfluh-Vægge, gjennem Tunneler og over dybe Afgrunde, paa hvis Bund Vildbækkene tumler sig i viltre Spring. Ved Unterstetten ruller man over en umaadelig høj og tilsyneladende meget spinkel Jærnbro, der kun har selve Sporets Bredde for oven. Naar man under Kjørselen stikker Hovedet ud og kiger ned ad, ser man ikke det mindste Spor af Broen under sig, men Toget farer over Afgrunden som om det fløj, lig et pustende, ildsprudende Uhyre, frit igjennem Luften fra den ene Bjærgvæg til den anden.

Rigi-Schejdegg er et vældigt Hotel, 740 Fod langt, med Plads for 300 Personer. Selve Toppen, paa hvilken det ligger, er ligesom Rigi-Kulm skaldet og uskjøn, kun klædt med svedent, nedtrampet Græs; men forunderligt nok findes i denne uhyre Højde, 5,300 Fod over Havet, en sprudlende Kilde, hvis klare og iskolde Vand skærer sig Vej i rislende Strømme ned ad Bjærgets Nordside. Fra en Pynt tæt ved Hotellet har man et Rundskue, som i Skjønhed og storslaaet Pragt ikke giver det fra Rigi-Kulm meget efter. Særlig overvældende er Skuet ved Solnedgangen af de 10 til 15 Mile derfra knejsende Alpetoppe, der gløder med røde, gyldne og violette Farver.

Paa den anden Side af en flere tusende Fod dyb Dalsænkning med Smaasøer og grønne Enge ligger Bjærget Rossberg, hvor der i Aaret 1806 skete et forfærdeligt Jordskred, der ødelagde fem Landsbyer, deriblandt Goldau. Bjærgets Indre bestaar ligesom Rigi-Kulm af Nagelfluh, der, forinden Ulykken skete, var dækket af et blødt Mærgellag, over hvilket der igjen laa et Yderdække af Nagelfluh*). Aarene 1804 og 1805 havde været ualmindelig regnfulde; og Sommeren 1806 blev det i endnu højere Grad. Vandmasserne, der til sidst væltede ned som sande Skybrud, trængte sig gjennem Kløfter og Revner ned i Mærgellaget, opblødte lidt efter lidt dette, saa at det blev til en grødagtig blød Masse, der ikke længere formaaede at bære Vægten af de oven over hvilende Bjærgmasser, hvorfor disse rev sig løse og gled paa deres fedtede Underlag ned i Dalen. En mere rædselsfuld Begivenhed end et saadant Bjærgskred kan ikke tænkes. „Det af Stormen piskede Hav, det ildsprudende Bjærg, Urskovens Rædsler og Ørkenens Samum kan vel bringe Blodet til at stivne i Aarerne, men ingen Storm paa Oceanet, der aabner tusende Grave for den søfarende, intet Udbrud af en Vulkan, som strækker sine flammende Ildtunger op mod Himlen, ingen Skovbrand i Amerikas Urskove kan fremkalde større Forfærdelse end det Øjeblik, da Bjærgboeren tilraaber sin Hustru, sine Børn og sine Naboer: „Flyer! Bjærget kommer!" Kun et eneste Naturfænomen kan i lammende Rædsel stilles lige med Bjærgskredet, nemlig Jordskjælvet," siger Berlepsch, af hvis fortrinlige Værk „Alperne" nogle Uddrag her er laante. Om Formiddagen den 2den September 1806 hørte Regnskyllet op, Beboerne af Bjærgskraaningen og Dalen opdagede friske gabende Spalter i Klippevæggene, Grønsværet blev hist og her revet løst, og fra Skovene hørtes dumpe Brag som om Træernes Rødder blev voldsomt sprængte. Store Klippestykker begyndte at rulle ned, og Nedstyrtningen blev med hver Time voldsommere, Luften sitrede, og Folkene følte Jordbunden skjælve under deres Fødder. Klokken henad 5 om Eftermiddagen aabnede sig pludselig midt paa Siden af det jævnt skraanende Bjærg en stor Spalte i Jorden, Grønsværet væltede sig op, Fyrretræerne i den nærliggende Skov bølgede frem og tilbage, saa Stammerne slog mod hverandre, Ravne og Krager flygtede skrigende bort. Til sidst begyndte hele den øverste Del af Bjærget at glide ned mod Dalen, Marker og Haver, Gaarde, Mennesker og Dyr blev i stedse voxende Omfang dragne med ind i den forfærdelige Omvæltning. „Da hørtes pludselig et buldrende Drøn, som om Jordskorpen sprængtes, et saa forfærdeligt bragende, larmende Brag, som om tusende Lynstraaler paa en Gang havde slaaet ned i Bjærget og havde knust og søndersplittet det i alle dets Dele. „Steinbergerfluh", en Klippemasse paa flere Millioner Kubikfavne, tillige med den derpaa voxende Skov og den neden for liggende terrasseformige, over 100 Fod høje Breccievæg af det saakaldte Gemeinde-Märkt var styrtede sammen. Dette gav Signalet til almindelig Ødelæggelse, og der begyndte nu et Skuespil, hvis storartede Rædsel næppe kan beskrives. I den vildeste Uorden fløj Klippeblokke og Stene, Jordklumper og Græstørv, Buske og Træer, indhyllede i snart stigende, snart synkende Støvskyer, mellem hverandre ud over Bjærgskraaningen ned mod Goldauerdalen. Klippestykkerne syntes at ville indhente hverandre, det var som et Kapløb mellem den raa Materies Elementer. De kaotisk opdyngede Masser, den svimlende Fart, den almindelige Forvirring voxede med hvert Øjeblik . . ." I Løbet af faa Minutter fuldførtes paa en uhyre Strækning den skrækkelige Naturomvæltning, hvorved Hundreder af Boliger, Kvægstalde og Lader knustes og begravedes. Over halvfemte Hundrede Mennesker tilsatte Livet, og en samlet Værdi af 4 Millioner Kroner tilintetgjordes.

Berlepsch fortæller om nogle vidunderlige Redningstilfælde, som fandt Sted ved denne frygte-

*) „Nagelfluh" er en jærnhaard Dannelse af forskjellige tæt sammenkittede Bjærgarter: Rullesten, Grus o. s. v.

lige Begivenhed. En overtroisk Mand ved Navn Mettler, der boede næsten øverst oppe paa Bjærget, ilede ved Udbruddets Begyndelse ned til Præsten i Landsbyen Urth for at bede ham om at komme op og bortmane de onde Aander, som havde begyndt at husere slemt oppe paa Bjærget. Medens han var borte, flygtede hans Hustru med sit lille Barn ud af det vaklende Hus, og næppe var hun kommen uden for Hytten, før denne blev splintret og med rasende Fart slynget i Dybet, medens hun selv og Barnet frelstes, til usigelig Glæde for den ulykkelige Mand og Fader, der sveddryppende ilede tilbage, saa hurtig Forholdene vilde tillade det. Samme Mettler havde en Broder, der boede 500 Skridt længere nede paa Bjærget, men som under Nedskredet befandt sig med sit Kvæg paa Rigi. Huset med Konen og to Børn blev revet med og begravet af Bjærgskredet; men da man bag efter undersøgte den Plads, hvor det havde staaet, fandt man midt i en Dyndmasse det yngste Barn liggende uskadt og roligt sovende paa en Dyne. Dette Barn levede endnu i 1870 som en 64-aarig Mand i Goldau, og maaske er han i Live endnu den Dag i Dag.

Men endnu vidunderligere er det efterfølgende Redningstilfælde. En Tjenestepige Franziska og et lille femaarigt Pigebarn Marianelli blev begravne under Ruinerne af det Hus, hvori de havde hjemme. Den førstnævnte tabte Bevidstheden, da hun blev slynget til Jorden, og da hun kom til sig selv igjen, mærkede hun, at hun sad muret fast i en vaad, kold Dyndmasse. Hun troede, at Verden var gaaet under, og at hun var begravet midt inde i Jorden. Da hører hun Barnet klynke og blev uendelig glad ved at vide, at hendes lille Veninde er i hendes Nærhed. De begynder at tale sammen. Marianelli fortæller, at hun ligger paa Ryggen, fastklemt mellem Buske og Bjælker, men at hun gjennem en Spalte kan se Dagslyset. Stakkerne græd og bad og raabte om Hjælp, men forgjæves. De hørte Klokkerne fra et nærliggende Kirketaarn ringe til Aftenmesse, men endnu viste sig intet Tegn til Frelse. Dødens Kulde og Gravens Stilhed herskede omkring dem. Lidende frygtelige Smerter og halvdøde af Sult og Angest maatte de tilbringe Natten under Dynd- og Jordmasserne. Omsider slog Forløsningens Time. Den lille Piges Fader og hendes to Brødre kom ved Dagens Frembrud til Stedet, hørte de ulykkeliges Nødraab og fik trukket dem frem. Den lille Marianelli havde faaet det ene Ben brækket, men saa vel hendes som Franziskas Liv reddedes.

Store Skarer af rejsende gjæster endnu hver Sommer Ulykkesstedet. I mange Aar henlaa Egnen, hvor det gamle Goldau stod, som en øde Stenørken med vildt ophobede Klippeblokke. Tidens mildnende Haand har imidlertid nu omtrent udslettet Sporene af den forfærdelige Ødelæggelse, Blokkene forvitrer og falder sammen, det grønne Mos og andre Planter skyder frodigt op af Jordbunden og lægger farverige og bløde Folder over den før saa sønderrevne Grund. Selve Bjærgskraaningen er dog endnu nøgen og vildt furet, som om Fjældstyrtningen kunde være sket for faa Uger siden. Det var med en vis Rædsel, jeg stod og stirrede ned mod Bjærgets Fod, hvor Levningerne af disse mange ulykkelige Mennesker og af de mangfoldige knuste Bygninger var hensmuldrede under de nedvæltede Bjærgmasser. Oven over det Sted, hvor det gamle Goldau stod for 75 Aar siden, knejser nu det ny Goldaus Kirke. Hvilken uhyre Kirkegaard ringer ikke dets Klokker over!

(Sluttes.)

Smaating.

Fra Examensbordet. Professoren: „Hvad vilde De først gjøre, naar De skulde tage en i Kur, som var sprængt i Luften ved en Explosion af Krudt?" — Kandidaten: „Jeg vilde først vente, til han kom ned igjen."

Billedgaade.

Opløsninger fra Nr. 36.

paa den geografiske Gaade:

R e v a **l**
A licant **e**
H orsen **s**
B uenos-Ayre **s**
E ckernfør **de**
K i e **v**

paa den firkantede Nød:

V E G A
E V I G
G I G T
A G T E

paa Tal- og Bogstavgaaden: En Bagatel.

Brevvexling.

Chr. N. i K. At fordrive Træorme af lakeret Træ er vanskeligt, naar det først er angrebet. Det bedste Middel turde være at helde Stenolje i Hullerne, eller mætte Træet med Terpentin.

Fyrmester B. paa H—ø. I Nr. 26 for 1878 har „Husvennen" bragt en Vejledning til Udstopning af Fugle.

L. L. i Gj. Passer ikke for Bladet.

Hermed følger et Tillæg, indeholdende: En fattig Moders Formaning, af J. Knudsen. — Oremandsgaards Husflidsskole, af Paul F. — Husflidssagen i Sverige, af N. C. Rom. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. (Fortsat.) — Stene paa Husflidens Vej. — Husflidsexempel. — Fra Almueskolen. — Bognyt. — Husflidskursus.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 38.

Søndagen den 19. Juni 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

aa snakkede vi jo lidt mere om, hvad der var at gjøre og saadan; jeg lovede at skrive hende til, hvis Povl skulde forbyde mig at komme der, skjønt det Skrivning er en Ting, jeg aldrig har været korrex i; et enkelt Ord eller Bogstav kunde jeg s'gu skrive helt pænt, men naar det skulde være Sammenskrift, saa minkede det for mig.

Naa vi bød saa hinanden Farvel, og jeg sagde: „Nu skal du have Tak, Metmari, for alle de gode Dage vi har haft sammen; gid vi maa faa dem lige saa gode igjen!"

„Ja, du skal selv have Tak," sagde hun, men mer kunde hun heller ikke sige for jenlig*) Græden; jeg har aldrig haft saa ondt af det for nogen, hverken Mennesker eller Dyr, som jeg havde af det for hende den Dag.

Jeg gik saa ind i Kakkelstuen, der var Povl Ris.

„Nu maa I have Farvel, Povl," siger jeg, „men jeg vil bede jer om, ikke at være for haard mod Metmari; hun er da jert eneste Barn."

„Hold du heller dine Fingre af den Potte at slikke, for du faar ingen Ting," sagde han.

„Har I noget imod, at jeg kommer og besøger jer?" siger jeg saa.

*) jenlig: bare.

„Hvissommenstid du har noget at snakke med mig om," svarede han, „saa kan du jo komme; men Metmari skal du ikke gaa din Fod lang efter, og ikke heller skal du bryde dig om at skrive hende til, for med jer er det forbi."

„I vil saa ikke give jer Minde paa nogen Maader, Povl?" sagde jeg.

Nej, som han kunde lægge til at bande paa, vilde han ikke. „Hvad mon du og vilde med min Datter," sagde han, „har du maaske kjøbt, naa, saa siger jeg velbekom! Hvor stor er Herligheden? Til en Gaas og et Par Høns kanske, med en kold Skorsten, og hvor Sult og Armod er de Retter, du har at byde hende, kan du saa tilmed give hende en Tiggerpose i Brudegave, saa er det ellers en rar Medgift, maa jeg sige. For Resten," siger han, „saa skal jeg ikke have Svogerskab med en, der er kommen af Folk, som du er kommen af." Og nu begyndte han at himle op om min Fader, hvad for en Pjalt, han var, hvor fordrukken, han var, og saadan blev han ved, og saa grinte han saa ondt ad det. Det var sandt, hvad han sagde, men det var onde Ord, og mer, end jeg havde tiltænkt den største sølle Skurk. Det kan være strængt at have saadan en Stakkel til Fader, som min var, men det er næsten strængere, naar en tilmed skal lastes derfor, du maa tro, det skar mig i Hjærtet at høre derpaa. Ja, det er sandt, hvad der staar i Visen:

„Og der er ingen Ting, der kan skære saa drøjt,
som onde Menneskers Tunger."

Enhver kan ellers tit have nok i sine egne Fejl, og det er ikke saa godt at dømme over andre. Min Fader var en Stakkel, det var han, men den Brændevin, den Brændevin, den har ogsaa en svær Magt, . . . jeg ved det selv, ja jeg gjør! Og Povl var ellers ikke for god selv; baade han og mange af de andre pæne Gaardmænd drak mellem Aar og

Dag mer op end min Fader, men de sad inde i Kromandens Gjæstestue, og han laa ude i en Vejgrøft; se, det var jo en Forskjel!

Jeg sagde saa Farvel, men det sidste Ord jeg sagde til Povl, det var det: „Vær god mod Metmari! Tvinger I hende til at tage Morten, saa kan hænds', I vil komme til at mindes den Dag længere end ellers."

Saa gik jeg med min Bylt under Armen ud fra den Gaard, hvor jeg havde været i saa mange Aar og haft saa mange glædelige Ungdomsdage, og da jeg gik hen ad Stien ind mod Byen, da var det for mig, som jeg med det samme sagde Farvel til al Lykke og Glæde her i Verden, og jeg tænkte, nu skinner Solen aldrig mer for dig.

Siden blev det lidt bedre. Nu jeg fik fat paa Murskeen, tænkte jeg at tjene nogle flere Skillinger, og som du jo nok kan tænke, var det kun disse her, „Blaa" det kom an paa for Povl. Jeg mente, naar jeg først kunde et Haandværk til Gavns, saa kunde jeg tjene baade Guld og grønne Skove, men det gaar ikke saadan. Metmari hverken saa jeg eller snakkede med, og et Brev, som jeg prøvede at faa listet til hende, opsnappede Povl. Det gik saa hverken værre eller bedre, end vi omkring ved Majdagstider kom hen paa en hel anden Kant at arbejde, og jeg hørte nu ikke mer til, hvordan det gik derhjemme den hele Sommer. Men nu skal jeg alligevel fortælle dig det, som det gik til fra Ende til anden, og ligesom jeg siden har hørt det af andre og mestendels af Povls egen Mund selv. Ja, den Dag han fortalte mig det, da var han knap saa hoven som sidst.

De gik nu hver Dag, baade Faderen og en Faster, Metmari havde, og sled og ævlede med hende, at hun da skulde tage Morten og slaa mig af Tankerne. Han var saa god af sig, og havde Middel og Velstand nok, men hvad havde jeg? Ikke saa meget som Salt til et Æg. Hun blev ved at sige nej og vilde ikke vide noget af Morten at sige, og hver Gang han kom og besøgte dem, saa hun ikke til den Side, hvor han var, skjønt han gjorde saamænd sin Flid for at tage sig saa lækker ud, som han et Korn kunde, og kom med Foræringer til hende, men han maatte tage dem med sig lige saa hele hjem igjen. Men saa fandt de paa noget der var værre.

Nu skal du høre: En Morgen kommer en af Byens værste Sladderkjællinger ind til Povls med sin Mælkekande. Hun træffer baade ham og Metmari i Køkkenet.

„Da kan jeg hilse jer, fra jer gamle Karl," siger denne her Mær saa. De kaldte hende for Resten Kaffe=Else.

„Hvor har du set ham?" siger Povl Ris.

„Ih Jøsses, han var oppe at arbejde ved Rasi Møllers, det er ikke fjorten Dage siden," siger hun, „han var nok nærved at gjøre deres Piger rent tummelumsk! — Aa som han sjovede med dem, det var noget groft, Pigerne var nær ved at gaa rent fra Snøvsen, og min Datter, der tjener der, var nu saa meget forhippet i ham, blot han ikke har været hende for nær."

„Han skulde da aldrig blive din Svoger," siger Povl saa.

„Ja hvem ved," siger den Taske, „Sine var nu saa grusselig kjed af, at de ikke kunde beholde ham længere, saa gjæv og plasserlig, som han havde været; men jeg sagde til hende som saa: Ham skal du saagu aldrig bryde dig om, for han er en af dem, der har en i hver By og to i somme; og det er han s'gu ogsaa!"

Og saadan blev hun ved at himle op i en grov Tid, og sagde mer end det, som jeg nu kan huske. Løgn var det til Hobe, ikke en Tøddel Sandhed i det hele. Se, denne her Kvind var lejet og betalt af Povl og Morten til at gaa op og fortælle den hele Ramse for at sætte ondt mellem mig og Metmari. Den stakkels Pige blev baade rød og bleg ved at høre paa den Snak, og at hun ikke blev glad efter den Tid, kan en jo nok tænke. Hvor meget skulde hun tro af det? Hun jo hverken hørte eller saa mig, vidste ikke en Gang, at jeg var rejst væk fra Egnen, saa det var vel ikke saa underligt, om hun kunde faa lidt Wontanke*). Og det var ikke blot Kaffe=Else, de lejede til at fortælle dette her, men knaphændig efter kom et Par til og Fasteren braste ogsaa op med den samme Skraal**). Ja, var det ikke nogle Asener, at skille et Par Folk ad paa den Maade, ved Løgn og Beskyldninger — jeg kalder, at det er næsten ringere end at stjæle, og havde jeg vidst det, tror jeg, jeg havde slaaet dem ind i Synet, skjønt de siger, der er ikke en ond Blodsdraabe i mig. Værst var det for den sølle Metmari. Mens de gik og tudede hende Øjnene fulde af alt det onde, de kunde hitte paa om mig, skulde de jo nok passe paa, at hun ikke kom til nogen, der kunde give bedre Besked. Hvad de ikke havde snakked og præked for hende før om at tage Morten, saa gjorde de det da nu. Hun skulde da vide at slaa saadan et Spektakel som mig af sit Hoved, jeg vilde jo ikke andet end holde hende for Nar, og i den Dur gik det, op ad Vægge og ned ad Stolper. Nej, saa skulde hun tage Morten, han var saa god og saa skikkelig og holdt saa meget af hende — ja de skulde faa hans Skikkelighed at kjende — Middel havde han nok af, og Velstand fra Ende til anden; men

*) Wontanke: Mistanke. **) Skraall: Remse.

hvad havde jeg? Ikke det jeg kunde svøbe om min lille Finger. Og havde jeg saa endda været en skikkelig og ordentlig Karl, men nu da jeg var kommen fra dem, saa de, hvad Slags jeg var af. Saa længe blev de ved med dette her, at Metmari snart aldrig vidste, hvad hun skulde tro; at hendes egen Familie, hendes egen Fader vilde lyve saadan for hende, det kunde hun jo ikke tænke. Sorren og bleg var hun og gik og saa ud som en, de ligesaa godt kunde gaa hen og kaste et Hul til strax. Ingen Ting spiste hun, og ingen Ting tog hun sig for, og naar de forlangte at høre hendes Mening, saa svarede hun al Tid, at hun vilde prøve at glemme mig, naar det ikke kunde være anderledes, men Morten tog hun ikke med sin gode Vilje, og førmaatte de skille hende ved Livet end tvinge hende til at tage ham.

Det staar nu saadan til, til henimod Høst. Saa en Søndag kalder Povl Metmari ind til sig i Sovekammeret og siger til hende, saadan og saadan:

„Hør Metmari," siger han, „vil du nu ikke gjøre din gamle Fader den Glæde at tage Morten, en ved ikke, hvor længe vi skal blive sammen, saa det kan være, det er den sidste, du gjør mig."

Ja, saadan kunde den Rad snakke; men den, der saa ud til at skulle af Sted først, det var da Metmari.

(Fortsættes.)

Kuglemøllerne ved Kyffhausen.

Det er nok Umagen værd, paa en smuk Sommermorgen at foretage sig en Rejse fra Salzburg til Untersberg, ved Foden af Bjærget Kyffhausen, og besøge Kuglemøllerne der. Er den rejsende naaet op til det gamle Slot Glanech, som ved en flittig Vedligeholdelse er skjærmet mod Tidens Tand, har han der fra en næsten fortryllende Udsigt. Rundt omkring staar høje Løvtræer, hvis sagte Susen blander sig med den dumpe Lyd fra baade naturlige og kunstige Vandfald, som styrter ned over sønderrevne Klippestykker. Han vil hurtig her fra kunne naa Kuglemøllerens Hus, hvor han finder en venlig Modtagelse og Forfriskninger, hvis han ønsker saadanne. Efter en kort Hvile gaar han videre for at bese Fabrikken, om man tør kalde den saaledes, og naar, efter en Stund at have fulgt en bugtende Bjærgsti, en rivende Vandstrøm. Faa Øjeblikke efter staar han foran Kuglemøllen. I Midten af et stort Vandfald ses et Hjul snurre hurtig rundt og summende bevæge sig med en saa øjensynlig Lethed, at det synes at være Børneværk, og dog er dette Hjuls Hurtighed saa stor, at den derved frembragte Kraft er stærk nok til at bringe en Mængde haarde, firkantede Smaastykker af Marmor til at male rundt saa længe, til de antager fuldstændig Kugleform. Den nærmere Fremgangsmaade ved Forfærdigelsen af disse er følgende: Marmorstenene hugges først i smaa firkantede Tærninger. Af disse lægges 100—150 paa en Slags fastliggende, flad Møllesten (Underliggeren), hvori der er et vist Antal cirkelformige Furer. Naar Marmortærningerne er lagte i disse Furer, anbringes her oven paa en anden flad Møllesten (Løberen) med samme Diameter og nøjagtig tilsvarende Furer paa Undersiden. Oven paa denne Sten er fastgjort en lodret staaende Axel, som, støttet af et Træstel, tjener til at meddele Løberen sin Bevægelse fra de paa den øverste Ende af Stangen vandret fastgjorte Skovle. Nu ledes Vandet fra Vandfaldet gjennem en Trærende hen over Skovlene og driver ved sin Kraft disse rundt og med dem Løberen. Dette bevirker da, at Marmorstykkerne maa følge Løberens Bevægelse, og ved den bestandige Gnidning glattes de lidt efter lidt, hvilket Arbejde i høj Grad lettes ved de Vandmasser, som under Bevægelsen trænger ind i Furerne. Møllen passer nu sig selv og vedbliver at gaa rundt, indtil Kuglerne er blevne saa smaa, at de netop passer i Furerne, og Løberen berører Underliggeren; herved bliver Gnidningsmodstanden saa stor, at Vandets Kraft ikke er i Stand til at overvinde den, og Møllen standser da af sig selv. Løberen tages bort, og Kuglerne tages ud, runde, glatte og færdige til Salg. Ny Tærninger lægges i Møllen i Steden for Kuglerne, Løberen anbringes atter paa sin Plads, og Vandet ledes igjen hen over Møllen og saa fremdeles.

Hvis den rejsende, efter at have betragtet Kuglemøllerne, i disse Bjærge nu følger Bjærgstrømmen op efter, vil han for hvert Skridt bestandig finde ny afvexlende Partier. Til sidst naar han „Grotten" eller Strømmens Udspring. En Række naturlige Trappetrin af Marmorkalksten fører ham til denne Grotte, hvor Vandet er ubeskrivelig rent og forfriskende.

De fleste besøgende forener med Besøget ved Kuglemøllerne og Grottevældet, Opstigningen til Untersbergs Top. Untersberg er som en Station, hvor fra Turisten kan skue ud over Alpeverdenen. Alle Alpernes Hoveddele kan han her fra se. Kæmpebjærgene rejser sig foran ham som vældige Forposter, opstillede i en Halvkreds, og hele det Land, som før var adskilt i flere Kongeriger, men nu — oversaaet med Kanaler, Jærnbaner og Landeveje — forenet i det store tyske Kejserdømme, er synlig i mange Miles Omkreds.

A. L.

Kuglemøllerne ved Kyffhausen.

En Indsamling af Orredæg.

(Efter det engelske.)

Den kunstige Fiskeudklækning er en praktisk Videnskab, som, tilsyneladende let for den uindviede, i Virkeligheden paa ethvert Trin er omgivet med idelige Vanskeligheder, Ængstelser og en Del Udgift. Mr. Pondor og jeg har i Aar gjort vort bedste for at faa en god Del Æg til vore Udklækningskasser i Hampton, saa at vi der fra i rette Tid kan udsætte Yngel i Themsen, og det er frem for alt den smukke og velsmagende Hampshire-Orred, jeg har gjort mig Umage for at faa Æg af. Da jeg havde faaet Tilladelse af Ejerne af Orredfiskeriet i Hampshire, foretog jeg selv et Forsøg paa at samle Æggene.

Da Solen stod op den 17de Januar, saa jeg ængstelig ud af Vinduet i mit Soveværelse. Hvilket Vejr det ogsaa var! Det øsregnede, Vinden snoede sig omkring Gadehjørnerne med orkanagtige Stød, Rendestenene var som rivende Bække — kort, alt var saa lidet lovende som muligt. Jeg havde indbudt flere af mine Venner til at deltage i Fangsten, men kun en af dem, Hr. Bartlett, indfandt sig. Vi drog saa af Sted for at prøve vor Lykke og naaede snart Vandløbet ved Hjælp af en Slags Landsby-omnibus, som foruden os medførte vedkommende Opsynsmand, Garn, Kasser, Fade til Befrugtningen og mange andre nødvendige Ting. Vi naaede det bestemte Sted og steg ud; Vejret var om muligt endnu værre, og Floden var overstrømmende fuld, og det var bitterlig koldt. Lad os kun gaa paa,

Indsamling af Orredæg.

sagde jeg og gik ud med den ene Ende af Nettet, men da Vandet naaede mig næsten til Armhullerne, maa jeg tilstaa, at jeg først rigtig mærkede, hvor koldt det var, og jeg rystede, skjønt jeg havde en Vadedragt paa, der gik mig lige til Halsen. Vi vidste, at der var en Del Orreder i dette Hul, men vi vidste ogsaa, at det vilde kræve en god Del Ulejlighed at fange dem, da der var en Del gamle Træstammer i Hullet. Vi fastgjorde Nettet, slog i Vandet og trak endelig Nettet til os, fuldt af sprællende Fisk. I dette første Dræt toges: 1 moden Hunfisk, 2 ikke modne Hunfisk, 1 udlagt Hunfisk og 11 Hanfisk. Jeg tager al Tid selv Fiskene ud af Nettet, da uerfarne Hænder let kommer til at saare Gjællerne, hvilket oftest har Fiskens Død til Følge. Jeg fører al Tid to „Krinoline-Net" med mig, det vil sige Net, udspændte over Ringe, for at jeg deri kan have Fiskene, til jeg har faaet dem alle og gjort mit Valg. Krinoline-Nettene maa holdes udspændte i dybt Vand, og Fiskene maa udsættes saa lidt som muligt for Luften. Efter faa Minutters Forløb havde jeg en god Del Æg og satte alle Fiskene ud igjen uden at have skadet dem. Man maa slippe Fiskene og ikke kaste dem. Det næste Dræt bragte os to smukke Hanner, der dog begge var tomme. Derpaa gik vi over til en anden Strøm, hvor jeg for tre Aar siden havde haft godt Held. I Dag var ethvert Forsøg imidlertid forgjæves, og efter at vi ligeledes uden Udbytte havde prøvet os for et Par andre Steder, kom vi endelig til en lille Strøm, som var mig bekjendt for al Tid at indeholde Fisk. Medens Arbejderne blev lidt tilbage,

nærmede Bartlitt og jeg os forsigtig. Der var en Del Fisk paa Legepladsen, og vi stillede derfor et Net saaledes, at det spændte over det Sted, hvor den lille Strøm forener sig med Hovedstrømmen, og et andet Net satte vi faa Alen ovenfor Legepladsen. Jeg sprang derpaa pludselig midt ud i Strømmen, thi Erfaring har lært mig, at dette er den bedste Fremgangsmaade. Disse Ørreder er saa forskrækkelig snedige, at de, dersom de fatter Mistanke til, at der er noget paa Færde, sætter af Sted i et Øjeblik; men naar jeg plumper lige midt ud i Strømmen, faar de ikke Tid til at tænke sig om og styrter af Sted op eller ned ad Strømmen og farer saaledes i det ene eller det andet Net. Det synes underligt, men Hanfiskene gaar uden Undtagelse ned ad Strømmen, og Hunfiskene op ad den. Min List var ved denne Lejlighed heldig — de forskrækkede Fisk for af Sted som Pile, og Garnfloddenes Bevægelser sagde mig, at vi havde fanget dem. Men til min store Ærgrelse opdagede jeg, at det alle sammen var Hanner. Vi gik til et andet Sted; der var ligeledes en Hob Fisk paa Legepladsen. Jeg styrtede mig paa ny ud i Vandet, og paa ny fik vi vort Net fyldt med — fem Hanner og to udlegede Hunner. Jeg følte ind under Brinkene, saa langt som min Arm kunde naa, og rørte ved en Fisk, som vistnok var en Hun, og netop som jeg tog det nederststaaende Net ind, for en Fisk ind i det. Det var sikkert den Madam, jeg havde rørt ved, og da hun var en smuk Fisk, tog jeg hende ud af Nettet med den største Omhu. Mærkeligt nok var hendes Skæl næppe røde. Denne Fangst skaffede os omtrent 2,000 Æg. Efter at have nydt et Maaltid, fortsatte vi Fangsten endnu en Stund, og Udbyttet af hele Dagens Anstrængelser blev 48 Hanner, 5 modne Hunner, 7 udlegede Hunner og 8 tomme Fisk. Hannernes Overvægt stemmer med min tidligere Erfaring baade med Lax og Ørred. Ved denne Lejlighed var Forholdet mellem Hunner og Hanner som 1 til 4; tidligere har jeg endog funden Forholdet som 1 til 6.

I Svejts.

Rejsebilleder af Zakarias Nielsen.

(Sluttet.)

Naar man fra Rigi Schejdeggs Top ser ned paa den lille Kyststad Gersau ved Vierwaldstättersøen, umiddelbart ved Bjærgets Fod, skjønner man nok, at man er oppe i Højden; men man kan dog umulig tro andet, end at man paa en god halv Times Tid er i Stand til at springe ned ad den tilsyneladende jævnt skraanende Bjærgside. Nu vel, Forsøget maatte gjøres! Kl. 9 ½ Formiddag vilde et Dampskib lægge til ved Staden for derpaa at gaa videre langs Søens storartede og skjønne Kyst. Der maatte vi med! Klokken var endnu kun otte, saa vi havde rigelig Tid; men det kunde jo ogsaa være rart at sidde og hvile en Stund nede ved den friske, herlige Sø, inden Sejladsen begyndte.

I det mest smilende Solskinsvejr og i det friskeste Morgenlune kastede vi vore velsnørede Randsler over Nakken og begyndte vor nedad gaaende Bjærgvandring. „Knæbøjning skiftevis!“ hed det. Ok, det kunde man jo holde ud i en halv Dags Tid, det gik jo ganske af sig selv. Ja ja, lad os dog ikke være alt for kjæphøje; disse Dunk over Lænderne og disse evindelige Sæt i Nakken er just ikke saa meget behagelige; men hvad — det faar jo i hvert Fald snart Ende . . . Saa, lad os trække Vejret lidt og se, hvor længe vi nu har gaaet. En halv Time! — hvad for noget! Og vi er endnu ikke komne længere, end at hine cigarrøgende Drenge oppe ved Hotellet næsten kan spytte ned til os. Ja ja, vi har jo Tiden for os!

Hvor mange storartede og herlige Naturbilleder vandrede vi dog ikke forbi paa Vejen! Snart snoede Stien sig langs en svimlende Skrænt, der næsten lodret hævede sig fra en dyb, græsklædt Dal, snart bugtede den sig gjennem en lille Kratskov med rislende Smaabække og dugvaade Alpeblomster. Overalt paa de jævne Skraaninger stod gamle Kæmpefrugttræer, skyggende over den med fint Græs bevoxede Grund. Smaa Hølader og Vaaningshuse, hvis fladtskraanende Tage var belagte med store Sten, til Værn imod Føhnens ruskende Stød og Slag, laa spredte overalt. Vi gik ind i en af disse Hytter, en brunmalet Bjælkebygning med en udvendig Trappeopgang til Loftrummet, drak et Par Glas af den fede Svejtsermælk og hvilede os nogle Minutter i den kølige Stue. Fattigt og tarveligt saa der ud; men de mange Madonna- og Kristusbilleder paa Væggene vidnede om, at Familien havde Tanke for det, der gjør Hjemmet rigt. Et af Billederne, der aabenbart var tegnet og malet af en af Familiens egne Medlemmer, forestillede Kristi Kors, omvundet med Blomsterlænker, og neden under det stod skrevet med en ret smuk, men noget uøvet Haand:

Hvor der er Tro, er Kjærlighed;
hvor der er Kjærlighed, er Fred;
hvor der er Fred, er Salighed;
hvor der er Salighed, — er Gud.

Stuens Vægge var bræddeklædte fra Gulv til Loft. I det ene Hjørne stod et Uhyre af en Kakkelovn, flere Alen bred og bygget af store grønt glasserede „Kakler“; i det modsatte Hjørne hang et lille Glasskab med et Kristusbillede af Vox. Ellers lignede Rummet ganske en dansk Husmandsstue.

Klokken var bleven 9. Vi begyndte at blive betænkelige, thi vi var aabenbart ikke nær naaet halvt ned ad Bjærget endnu, skjønt vi saa at sige havde gaaet uafbrudt. Nu vel, kom vi ikke med det Dampskib, saa vilde der et Par Timer senere komme et andet, som vi kunde tage med. Stien snoede sig i evindelige Bølgeganglinjer til højre og venstre og var desuagtet paa flere Steder saa stejl, at man maatte krybe efter Siden, for ikke at styrte paa Hovedet. Vi mødte den ene halvnøgne Lastdrager efter den anden, fattige, forslæbte Bjærgboere, der paa deres runde og knudrede Rygge bar store Byrder af Brød og andre Fødevarer op til Hotellet. Sveden haglede dem ned over Ansigtet og det blottede Bryst, Øjnene stod næsten stive i Hovedet paa dem; men hvilket forfærdeligt Trælleslæb maa det ikke ogsaa være at stige Timer i Træk op ad ujævne, stenede Fjældstier med en centnertung Byrde paa Ryggen, tilmed for en Løn, som den mest forsultne Sjover her hjemme vilde rynke Næse af. Nu og da mødte vi ogsaa et Par Turister, unge Mænd og Kvinder, Søskende eller forlovede, der med Shawler og Tasker over Skuldrene arbejdede sig op ad Bjærgstien, medens de svedige og pustende støttede sig til deres lange Alpestokke. Adskillige af disse Stokke var forsynede med en Vrimmel af indbrændte Bjærgnavne, der syntes at vidne om, at vedkommende Ejere havde faret hele Svejts over. „Ja, jeg har virkelig været paa alle disse Toppe," forsikrede en vakker ung Tysker, som vi mødte; „men forøvrigt beviser de indbrændte Navne ikke al Tid, at Stokkens Ejermand har gjæstet de paagjældende Steder. Den Mand, af hvem jeg kjøbte Stokken, tilbød strax at indbrænde saa mange Navne, som jeg ønskede, saa kunde jeg gjæste Bjærgene, om jeg vilde, og lade være, om jeg vilde; men naar jeg saa en Gang vendte tilbage til mit Hjem, kunde jeg alligevel forbavse de indfødte ved at fremvise „sort paa hvidt" for at have gjæstet alle de berømteste Bjærgpartier i Alpelandet." En ganske vakker Meddelelse! Ak, Humbugen havde altsaa ogsaa sine Arnesteder i dette Vidunderland.

Time paa Time maatte vi fortsætte den umaadelig trættende Knæbøjning og finde os i disse drillende Stød i Nakken. Dampskibet, hvis Gang over Søens grønlige Vande vi tydelig kunde følge med Øjnene, var for længst kommet og gaaet, og endnu var vi kun komne lidt over Halvvejen. Det ungdommelige Løvemod, hvormed vi havde begyndt Nedstigningen, var unægtelig sunket nogle Grader. Benene begyndte at blive saa løjerlig dinglevorne og viste en Gang imellem en uridderlig Tilbøjelighed til at spænde Krog for hinanden, og det var ikke frit for, at der samtidig ytrede sig visse Fornemmelser i Nakken, der paa en uhyggelig Maade mindede om Faaresygens ubehagelige Stivhed. Men trods alt dette var Turen dejlig. Synet af de stadig vexlende Naturbilleder, bratte Kløfter, skovklædte Skraaninger, den i Solen blinkende Sø og de fjærnt ude blaanende Bjærgtoppe forjog os Trætheden og bragte Lunet op.

Jeg havde netop, efter at vi en Gang havde holdt et Par Minutters Hvil, faaet et lille Forspring, da jeg ved at svinge omkring en Pynt pludselig fik Øje paa min Rejsefælle, der i fuldt Løb ned ad en græsklædt Skrænt forfulgte en rullende Gjenstand — hans velstoppede Rejsetaske — der truede med om faa Sekunder at forsvinde i den mørke Kløft tæt ved. Jeg blev alvorlig forskrækket ved at se ham i dette spændende Væddeløb nærme sig den gabende Kløft i en saadan Fart; men heldigvis fik han i rette Tid fat i Tasken, smed sig samtidig som den skiløbende Palnatoke ned paa Jorden og greb fat i en Busk, hvorved Farten standsedes. Jeg fandt naturligvis Stillingen passende til at holde en alvorlig Formaningstale om Forsigtighed o. s. v., men fik kun en fornøjet Latter fra den gjennemsvedte Væddeløber til Tak for min Omhu. Men hvor kunde vi ogsaa, trods Nedstigningens alvorlige Møje, have Plads for andet end Glæde ved den herlige Bjærgvandring! Se nu, hvor Bjærgene paa den anden Side af Søen spejlede deres Hoveder i det klare Vand, og hvilke vilde og storslaaede Partier der viste sig inde mellem Gletschertoppene!

Men videre, videre! . . . Se der nede, hvor Stien snor sig til venstre, staar et Kors, formodentlig et af de mange Kristkors, som det vrimler med i disse katholske Egne. Nej, det var dog intet Kristusbillede — ak, Herre Gud: et Dødsminde midt ude i den vilde Natur! En paa Korset malet Indskrift tilkjendegav, at en attenaarig Yngling, der en brændende Sommerdag for faa Aar tilbage var paa Vej med en tung Byrde op til Hotellet, pludselig segnede død om paa denne Plet. „Du Vandringsmand, som gaar her forbi, pris din Gud, at du frisk og glad kan drage videre!" sluttede Indskriften. Ja, der rører sig noget i ens Hjærte, som siger, at denne Mindelse vel er værd at agte paa. Hvo ved, om det næste Trin, han vil gjøre, er et Trin ind i Dødens tavse Rige!

Vi nærmer os atter en af disse indbydende Hytter i den bekjendte Svejtserstil, med langt fremspringende Tag og udvendig Trappeopgang. Uden for Gavlen findes et friskt Kildespring, og tæt ved staar et lille Bæger paa en Sten; det maa vel være beregnet paa saadanne tørstige Sjæle som os? En ung, søndagsklædt Pige med korte, hvide Ærmer og et med røde Baand kantet grønt Liv træder frem

i Døren, nikker venligt og siger: „Værsgod!" hvorefter hun rødmende trækker sig tilbage. Aa, hvor den kølige Drik gjør godt, det er, som om den rislede forfriskende gjennem alle Aarer! Her kunde man nok have Lyst til at yde en Drikke-Skilling, men den unge Piges høviske Forsvinden er vel et Tegn paa, at hun intet vil modtage. Nu vel, du junge Mädchen, du skal til Gjengjæld for din Venlighed blive omtalt i et af Danmarks mest udbredte Ugeblade.

Endelig, endelig! Efter en Vandring paa tre stive Timer naaede vi med halvt opslidte Støvlesaaler og næsten helt opslidte Kræfter det længe attraaede Maal. Trættende og hed havde Turen visselig været, men tillige saa skjøn og rig paa Afvexlinger, at ingen af os nogen Sinde havde foretaget en herligere Fodvandring. Synet af den dejlige Sø, Dalens kølende Luft samt nogle lange Drag af en Flaske endnu mere kølende Druesaft forfriskede os snart saaledes, at vi med ny Kræfter kunde fortsætte Rejsen.

Smaating.

Gamle Sandheder.

At være sin egen Slave er det haardeste Slaveri.

Ti Røvere kan ikke trække Skjorten af nogen Mands Liv.

Blændende Talere er i Almindelighed langsomme Tænkere.

Sorgen finder Lettelse i Tiden, men Angeren lever evig.

Misundere dør, Misundelsen dør aldrig.

Det Menneske er slet, som skriver Fornærmelser ind i Marmor og Velgjerninger i Sand.

Tavshed er det mest passende Svar til Daarskaben.

Et Spørgsmaal. „Søren, hvis du møder Lars, saa sig, at han skal skynde sig." — „Det skal jeg, men hvad skal jeg sige, hvis jeg ikke møder ham?"

Et godt Raad. En ung Mand sagde til sin ugifte Onkel: „Hvad vilde du raade en ung Mand til, som tænker paa at gifte sig?" — „Jeg vil ubetinget raade ham at blive ved at tænke paa det."

Aabenhjærtet. En Herre, som sent en Aften mødte sin Tjener, sagde til ham: „Hvor skal du hen paa denne Tid af Natten? Vistnok ikke ud efter noget godt!" „Nej," svarede Tjeneren, „jeg vilde ud at hente Dem."

Fiffigt. En Tjener spurgte sin Herre, hvorfor han smurte Pomade i sit Haar. „For at Haarene ikke skal gaa af," lød Svaret. Dagen efter finder han alle sine Pomadekrukker tomme. Han kalder paa Tjeneren og spørger, om han har taget Pomaden. „Ja," svarede denne, „Herrens Rejsepels var saa slem til at haare, men nu har jeg smurt den rigtig godt ind med Pomade, saa hjælper det vel nok."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Floder i Evropa: en By i Frankrig — en Bjærgkjæde i Sydevropa — en Ø i Atlanterhavet — en By i Grækenland.

L. N.

Firkantet Nød. Af 6 E, 2 D, 2 N, 2 R, 2 U, 1 L og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Igjennem første skinner Lyset ind;
det andet er dig fjendsk i Sjæl og Sind.
Vil du det tredje med højmodigt Hjærte,
du gjærne giver Slip paa en af fjerde.

K. J.

Stavelsegaade.

Nærmer man sig første tvende,
kan vel af og til det hænde,
at man strider haardt imod,
gysende, med Haand og Fod.
Sidste tvende tit man finder
hvilende paa første — minder
den om hvad vi maatte miste,
kalder man den første-sidste.
Hele rødmende sig gynger
i de lune Sommervinde,
men paa sidste Vers den synger,
naar den ret er rød i Kinde.
Skjønne Læber da den priser —
ak, men man til sidst den spiser.

Tal- og Bogstavgaade.

10 v 80 i.

Opløsning fra Nr. 37.

Paa Billedgaaden: Lygtemand er daarlig Vejviser.

Brevvexling.

En Vestjyde x. Horn farves sort paa flere Maader. Mindre Stykker bejtses sorte ved Bestrygning med opløst Helvedessten (salpetersurt Sølvilte). Større Ting lægges i Potaskelud (ikke alt for stærk), tørres og lægges i en varm Bejtse, der er dannet ved at koge 6 Kvint stødte Galæbler, 6 Kvint Jærnvitrel og 2 Kvint Spanskgrønt et Par Timer i tre Pægle Vand; denne Bejtse tilsættes 5 Kvint Potaske, naar den omtrent er færdigkogt, og afgiver da en fortræffelig sort Farve paa Hornet.

Til „Husvennen"s Holdere.

De af „Husvennen"s Holdere, der modtager Bladet gjennem Postvæsenet, bedes erindre at bestille det for næste Fjerdingaar helst snarest efter Modtagelsen af dette Nr.

Det originale Oljetryksbillede, forestillende

Bisp Vilhelm og Kong Svend,

som alle helaarlige Holdere modtager i Løbet af næste Kvartal, er nu udført i Prøvetryk, som har vist sig særdeles vellykket. Billedet er af samme Størrelse og trykt med samme smukke Farver, som det, der medfulgte i Fjor.

Ny tiltrædende Holdere, der kunde ønske Oljetryksbilledet, kan faa den udkomne Del af Aargangen ved Henvendelse til Bladets Expedition eller gjennem Bogladen.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

8. Aargang. Nr. 39.

Søndagen den 26. Juni 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

u ved godt," sagde hun, „at jeg ikke kan tage Morten, jeg har lovet baade mig selv og Jerrik, at jeg ikke vilde have andre end ham, og det maa jeg holde, jeg kan heller ikke tro alt det, de siger om ham."

Om hun tænkte, han skulde selv komme og fortælle det? „Nej," sagde han Povl, „nu ved vi, hvad Tømmer han er af. Morten derimod er en æstimerlig Karl, som du i alle Maader kan være tjent med, og saa tænk paa, hvad for en Himlens Glæde, du gjør din Fader."

Ja, det vilde hun hellere gjøre paa en anden Maade, sagde hun.

„Du kan ikke Metmari," sagde han, „du kan ikke; i de sidste Aaringer er det gaaet saa snavs med mig, at hvissommenstid al Ting skulde klareres i Dag, saa fik jeg ikke sommet som to Skilling. Ser du saadan er det fat, men det tænker ingen paa, og du maa vogte dig for at sige noget enten til den ene eller den anden. Kan du faa en rig Mand, og det er Morten, saa er vi reddede; og hvad tykkes, du nu, du vil, enten gaa og være Nar for den Slyngel og saa lade din gamle Fader gaa fra Gaard og Gods til stor Spot og Skam i alle Folks Øjne eller ogsaa tage Morten, selv faa gode Dage og frelse mig fra Uære og Søllehed? Nu kan du betænke dig."

Det var sandt nok, hvad Povl havde sagt, det var bleven skidt ogsaa med hans Pengesager, siden Kjesten døde, og især var det Møllen, der havde lagt ham øde, for den blev ikke passet, som den skulde, og Per Hansen i Asklev tog hele Søgningen.

Saa den samme Dag, som Povl havde fortalt Metmari dette her, kommer en Mand der ind og hilser Metmari fra mig, at jeg vilde ikke have mer med hende at gjøre, jeg havde faaet mig en anden. — Den Mand var min egen Fader. Povl og Morten havde givet ham en Specie og to Potter Brændevin for at gaa op at sige det; og saadan en Stakkel var han den Gang, at han ikke vidste, hvad han selv gjorde.

Da han var gaaet, saa siger Povl: „Har du nu nok Metmari?"

„Jeg tror det," svarede hun og sank lige tilbage paa en Stol.

„Hvad vil du saa?" spurgte hendes Fader, da hun nogenlunde kom til sig selv igjen.

„Ligesom I vil," svarede hun, „for nu er der ingen Ting mer her i Verden, som jeg bryder mig om. Men Morten skulde lade mig være, for jeg bliver ham aldrig en ordentlig Kone."

Aa, det mente Povl, at det kom af sig selv, for Morten gjorde jo svært ud af hende.

Hvem der blev glad, det var Povl Ris, og hvem der ikke blev det mindre, det var Morten Stork; han havde i den sidste Tid gaaet og været helt kjærlighedssyg, og nu lod det jo til, at han skulde faa lidt lind. Der blev jaget paa med Bryllupet, og allerede den første Søndag efter blev der lyst første Gang, jeg kan tænke, de var rædde for, det skulde blive forpurret. Gildet skulde staa til Povls, og det skulde naturligvis gaa stort til i alle Maader. Der blev brygget og bagt og

pudset op i alle Kroge, aa — ja, sikken en Velstand, men jeg kunde forstaa paa det, at de havde ikke haft megen Nytte af Metmari i de Dage. Ingen Ting sagde hun, og bleg og sølle var hun; men hun græd ikke mer — to hun havde vel grædt, saa længe hun havde kunnet.

Saa stod Brylluppet, det varede i tre Dage og hele Gildelavet var med fra begge Sider. Ja, sikken Brudestads der var, det var længe siden, Folk havde set Magen til det, men det sagde de alle sammen, at Bruden saa mer ud til en Ligkiste end til en Brudeseng, og der var flere, der spaaede, at det vilde tage en Ende med Forskrækkelse.

Da saa Gildestadsen er forbi, flytter Metmari ind til Mortens, men han har vel sagtens tænkt, har jeg faaet Konen, vil jeg ogsaa have Medgiften, og han faar saa, et Par Dage efter at de var komne sammen, Povl med sig ind i Sovekammeret i Enrum, for at faa den Ting klareret. Men det var ikke saa let. Povl havde stadig bildt den anden ind, at han kunde vente sig saa og saa meget, og det var en grumme Hoben, og Storken havde godt nok troet det, for der var ingen fremmede, der vidste, hvordan Povl sad og horkede i det, og jeg tænkte saamænd heller ikke, det havde været saa nær paa Heldet med ham. Men da Morten nu begyndte at snakke om det og forlange rede Penge, saa hjalp det ikke, hvor „skred" Povl stillede sig an, den anden mærkede snart, at der var Fedtteri med i Spillet, og saa maatte det hele jo for en Dag.

„Din Helvedes Kjæltring!" sagde Morten saa til ham, „din Dævlens Skurk! Har du nu ikke gaaet her og prakket mig din Datter paa og sagt, at du havde saa og saa mange Penge, og saa er du jo — som han kunde bande paa — færdig til at komme i Fattighuset, og der skulde jeg hjælpe dig fra? Du tænkte vel, at naar du fik mig koblet sammen med din Datter, saa var du hyt, men du kan — som han kunde bande Fanden tordne i sig paa — tro nej!"

Men da nu Povl mærkede, fra hvad Kant Vinden blæste, saa var han heller ikke den, der vilde tie den anden et Ord. „Naa det var for Penges Skyld," siger han, „at du vilde have Metmari, og det var endda dig, der gik og var helt syg af Kjærlighed til hende."

Og saadan blev de ved vel snart en Time og lod hinanden høre alt det onde, de vidste, og der imellem da ogsaa, om hvordan de havde lejet min Fader og de gamle Kællinger til at gaa og fortælle alt det Løgn og Skidt om mig. Til sidst saa farer Morten op og siger: „Du vilde have snydt mig din Æsel! Du har listet mig til at tage din Datter, men har Præsten bunden os sammen, kan han — som han kunde bande paa — ogsaa skille os ad igjen, og det skal han komme til! Du er" sagde han til Povl, „ikke Mand for at tage mig ved Næsen! Øjeblikkelig skal der blive spændt for, og du og din Datter følger med til Præsten, saa skal den Potte s'gu snart være ude. Og ser du lille Povl" sagde han, „saa skal jeg fortælle Præsten og Hvermand, hvad du er for en Karl, jeg skal fortælle til din Datter, hvad det er for en Fader, hun har, hvordan han har fyldt hende med Løgn og betalt andre Folk for at gjøre det samme!"

Men det havde han slet ikke Behov, for da han i det samme aabner Døren, staar Metmari foran ham, saa hvid i Ansigtet som en kalket Væg. Hun havde hørt hvert eneste Ord, der var bleven sagt, for det var jo gaaet højrøstet til.

„Du er en Satan, Morten!" skal hun saa have sagt og holdt begge sine Knytnæver op imod ham. „Tror du ikke, jeg ved, at du er den sorte Djævel selv, jo, jeg saa nok i Nat, hvordan du sad der nede i Helvede og rinkede dine Løgne sammen." Og saadan blev hun ved at ramse op med det forfærdeligste Snak. Alle de, der var i Huset kom jo til, men der var ingen Styre paa hende. Da hun havde sagt, hvad hun vilde, farer hun, uden at tage Tøj eller noget paa sig, ud af Døren og hjem til Povls. — Hendes Forstand var henne, og som Povl siden sagde, det var vel ikke saa sært, efter som de havde gaaet og exet med hende hele Sommeren. Hvad Morten havde at gjøre, han sørgede for, at de blev skilte ad, saa snart det kunde lade sig gjøre, men der skete ingen Forandring med Metmari for det, taabelig var hun, og taabelig blev hun ved at være.

Se det er Ord til andet, hvad der gik for sig, og som Povl fortalte mig det siden. Jeg kan huske det endnu hver Tøddel, som alt først var bleven mig fortalt i Gaar, og jeg glemmer det vel sagtens heller aldrig."

Jerrik holdt inde. Den gamle Mands Hage var sunken ned mod Brystet; hans Ansigt var slapt og modløst, kun Munden fortrak sig krampagtig. Mange og lange Aar laa mellem nu og det skete, Tusender af Dage var henrundne siden, og ikke en Dag var gaaet, uden at han i Tankerne havde gjennemlevet de sørgelige Tildragelser, og dog kunde han endnu ikke beherske sig under Fortællingen derom; Graaden fik Magt, og han brød ud i en hæs, halvkvalt Hulken.

Lidt efter fortalte han videre:

„Hvor naar var det nu, jeg kom hjem? Ja, jeg husker nu ikke Datoen saa nøje, men det er ogsaa det samme. Ved Palle Jensens, hvor vi arbejdede, var de færdige baade med deres Vintersæd og Kartofler, saa det var i det sildige Efteraar. Det var

en Lørdag Morgen, jeg gik derfra, og det blev omtrent Aften, inden jeg kom hjem til min Faders. Jeg vidste aldrig en Grysen om det hele, hverken om Bryllupet eller om, at Metmari var bleven „sær," men det første jeg spørger om, da jeg kommer indenfor Døren, er jo hende, og saa fortæller min Moder mig, hvordan det stod til. Jeg blev, som jeg skulde have sunken i Jorden med det samme; men saa snart jeg fik mig samlet lidt sammen, gik jeg op til Povls. Jeg traf ham udenfor ved Havediget.

„Goddag!" sagde jeg.

„Tak," sagde han. En kunde nok se, at han havde forandret sig siden sidst.

„Naa, hvordan gaar det?" siger jeg, „I har nok ikke været saa meget gode mod Metmari."

„Nej, Gud bedre det," sagde han, „du har vel hørt, hvordan det er gaaet?"

„Ja, jeg har hørt noget om det," svarede jeg, „hvordan har hun det?"

„Det er skidt," sagde han, „men følg med ind til hende; Gud ved, om hun kan kjende dig?"

Vi gik saa ind til hende; hun laa i Sengen, og det var ret en Guds Ynk at se hende, saa simpels som hun var. Men hun var rolig af sig, og det var en god Ting, for i Førstningen havde de maattet have Vagt ved hende baade Nætter og Dage, men det behøvedes ikke nu. Jeg snakkede til hende og fortalte hende, hvem jeg var, men det vilde hun ikke rigtig tro, hun sagde, det var Morten, der havde taget sig min Skikkelse paa og nu vilde prøve at narre hende igjen, og saa ramste hun op, ligesom et taabeligt Menneske gjør, men det var noget sølle noget. Ja, det er tungt, at se det kjæreste, en har, ligge saadan, og havde der været Raad for hende, saa var jeg gjærne gaaet til Verdens Ende efter det. Da vi havde været inde ved hende et Stød, saa fulgte jeg med Povl ind i den anden Stue.

(Sluttes.)

Libanon og Ba'albek.

Der er vel næppe noget Bjærg, der er blevet saa lovprist for sin Skjønhed som Libanon, der som et mægtigt Gjærde mod Nordvest omhegner det hellige Land. Allerede Moses bad: „Min Herre, Jehova, du har begyndt at lade din Tjener se din Storhed og din stærke Haand; o, forund mig at drage over og se det dejlige Land hinsides Jordan og det skjønne Bjærg Libanon!" (5 Mos. 3, 24—25) og Profeten Jesajas (35, 1—2) skildrer den Lyksalighed, der skulde oprinde med Messias under Billedet:

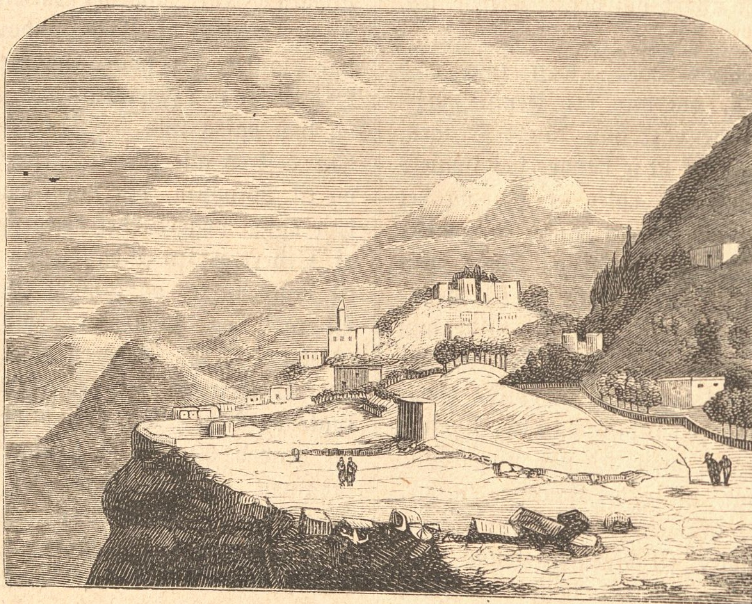
„mødes skal i Straaledans
Libanons og Karmels Glans,
Sarons Yndigheder."

Libanon betyder det hvide Bjærg, og dette Navn kommer enten af de hvide Kalkstensklipper, som skinner frem imellem de majestætiske Træer, eller af Sneen, der bedækker Bjærgets Isse, som rager henved 10,000 Fod i Vejret. „Mon Libanons Sne gaar bort fra Klippen paa Marken, eller mon de fremtrængende, friske, rindende Vande standser?" spørger Profeten (Jer. 18, 14), thi da Vinteren al Tid troner paa denne Bjærgkjædes højeste Toppe, risler der stedse rigelige Vandstrømme ned i Dalene, hvilke i Forbindelse med den milde Luft fremtryller et paradisisk Landskab med smilende Morbærlunde, Vingaarde og Oljehaver. De arabiske Digtere kalder derfor Libanon „en slumrende Kæmpe, som i hvide Sølverlokker bærer Vinteren paa sit Hoved, medens Vaaren leger paa hans Skuldre, Høsten hviler i hans Skjød, og Sommeren slumrer ved hans Fødder."

Mest berømt er Libanon dog bleven ved sine prægtige Cedre, hvorom Salmisten synger: „Herrens Træer mættes af Væde, Libanons Cedre, som han har plantet; der hvor Fuglene bygger Rede, Storkens Bo er paa Fyrretræerne" (Salme 104, 16—17), og som ogsaa stod for Salomons Tanker, eftersom han beskrev alle Træer, „fra Cederen paa Libanon og til Isoppen, der voxer paa Væggene," ligesom han ogsaa byggede det prægtige Tempel i Jerusalem af Cedertræ fra Libanon og „talte 70,000 Mand til Lastdragere, og 80,000 til at fælde Træer paa Bjærget, og 3,600 til Opsynsmænd over dem" (2 Krøn. 2, 2). Cederen er et Naaletræ, der ligner vore Lærketræer, med majestætisk Vækst, fast og vellugtende Ved. Det kan blive over 100 Fod højt og henved 30 Fod i Omfang. Det voxer meget langsomt og kan opnaa en særdeles høj Alder. Den hellige Lund af Salomons Cedertræer er endnu — hedder det i Joh. Koks: „Det hellige Land og dets Nabolande" — den største blandt Cederskovene paa Libanon. „Den ligger i Nærheden af en af de mest henrivende Bjærglandsbyer i Verden ved Navn Eden, 5,000 Fod over Havet, hvor ellers den store Trævæxt ikke naar hen. Træernes Antal kan vel anslaas til henved 400; de staar der som ærværdige Vidner til mange Aartusenders Historie." Ezekiel nævner Edens Træer som „de udvalgte og skjønneste paa Libanon" (Ez. 31, 16), og af Omegnens Beboere anses det som en Forbrydelse at fælde en af disse hellige, som de kalder dem. Ved at hæve eller sænke „deres uhyre Lemmer" varsler disse Træer, mener Araberne, om Sneen vil falde ned eller smelte, saa de betragter dem som levende Væsener med et vist Fremsyn.

Mod Østen, lige over for Libanon, hæver sig Antilibanon, hvis sydlige Fortsættelse kaldes Hermon, hvor Jordan har sine Kilder. I den frugtbare og skjønne Bjærgdal imellem Libanon og Antilibanon ligger det gamle Ba'albek, der af Grækerne kaldtes

Heliopolis eller Solstaden, fordi her var et Tempel, der var helliget Solen, der, saa snart den stod op, kunde kaste sine Straaler ind i dets allerhelligste. Der var et større Tempel, vistnok for Ba'al, Solens Gud, og et mindre, sagtens for Jupiter, Himlens Hersker. Desuden var der et stort Pantheon, det vil sige et Tempel for alle Slags Gudebilleder, hvilke Hedningerne samlede sammen for ikke at forbigaa nogen af de mange Guddomme, og for at være sikre paa Hjælp; thi hvis den ene ikke hjalp, saa skulde den anden. Endnu staar der 6 prægtige 70 Fod høje Søjler tilbage af denne mægtige Bygning. Af Soltemplet og især af det lille Tempel er der endnu flere Ruiner tilbage, og „mer end en rejsende har erklæret, at der ikke gives nogen prægtigere Oldtidslevning i hele Verden." En dyb Tavshed hersker her, thi Ba'albeks Beboere vover ikke at tage disse Ruiner i Besiddelse, da de mener, at disse Bygninger er opførte og endnu beboes af de mægtige Aander, som Salomon med sin hemmelige Visdom havde i sin Tjeneste.*)

Libanon.

Professor Scharling, der har besøgt og i „En Pilgrimsfærd i det hellige Land" beskrevet disse Ruiner, siger: „Medens Historien i øvrigt er tavs om disse Steder, har den bevaret et Erindringsblad fra Kristendommens første Kampe her. Thi i Heliopolis fandt Gelasinus Martyrdøden under Kristenforfølgelsen 304. Han var Skuespiller og skulde udføre en af Hovedrollerne ved de store hedenske Festligheder. Der skulde drives Spot med de kristne, og Galasinus forestillede en kristen, som skulde døbes. Han steg, iført den hvide Daabsdragt, ned i Vandbækkenet, men her blev han pludselig omvendt. Han for op af Vandet og raabte: „Jeg er en kristen; jeg saa i Daabsbadet den forfærdelige Glorie, derfor vil jeg dø som en kristen." Den rasende Mængde kastede sig over ham, rev ham bort fra Skuepladsen og stenede ham. Denne lille Fortælling giver et højst anskueligt Billede af den Lidenskab, hvormed Kampen førtes fra begge Sider. Den stakkels Skuespiller fik, om ikke Latteren, saa, hvad der var mere værd, Sandheden paa sin Side. Den Tro, for hvilken han døde, er bleven Verdensreligion. Ba'albeks Theater er forsvundet, dets straalende Templer er Ruiner, og ny Jordskjælv vil sagtens bringe de sidste Søjler af dem, som endnu staar oprejste, til at falde, men Kristi Kirke staar endnu usvækket trods alle Rystelser og skal vedblive at staa, indtil dette Jordelivs Skyggebilleder skal omskiftes med det evige Livs uforgængelige Herlighed."

K. J.

*) Billedet viser os det lille Tempel, saaledes som det saa ud for en halvandet Hundrede Aar siden.

Broen over Severn-Floden.

Denne storartede Bro kan med Rette siges at være af en ualmindelig Interesse, og Englænderne betragter den ogsaa som et Arbejde, der har Betydning for hele Nationen. Naar man betragter Englands Kort, vil man let se, at Severn-Floden udmærker sig ved sin store Bredde, især ved sin Munding, hvor den ikke mangler meget i at være lige saa bred som den engelske Kanal er paa Strækningen mellem Dover og Calais.

Naar man fra Severns Munding kommer op ad Floden, træffer man den første Bro ved Gloucester, 80 Kilometre fra Udløbet (en Kilometer er rigelig en halv Fjerdingvej). De herværende Beboere paa begge Sider af Floden er saaledes, skjønt der kun er faa engelske Mil mellem Bredderne, dog fjærnet saa meget fra hinanden, som om Afstanden var 100 Mil. Færgefarten er forbunden med mange Omstændigheder, som lægger ikke faa Hindringer i Vejen for den.

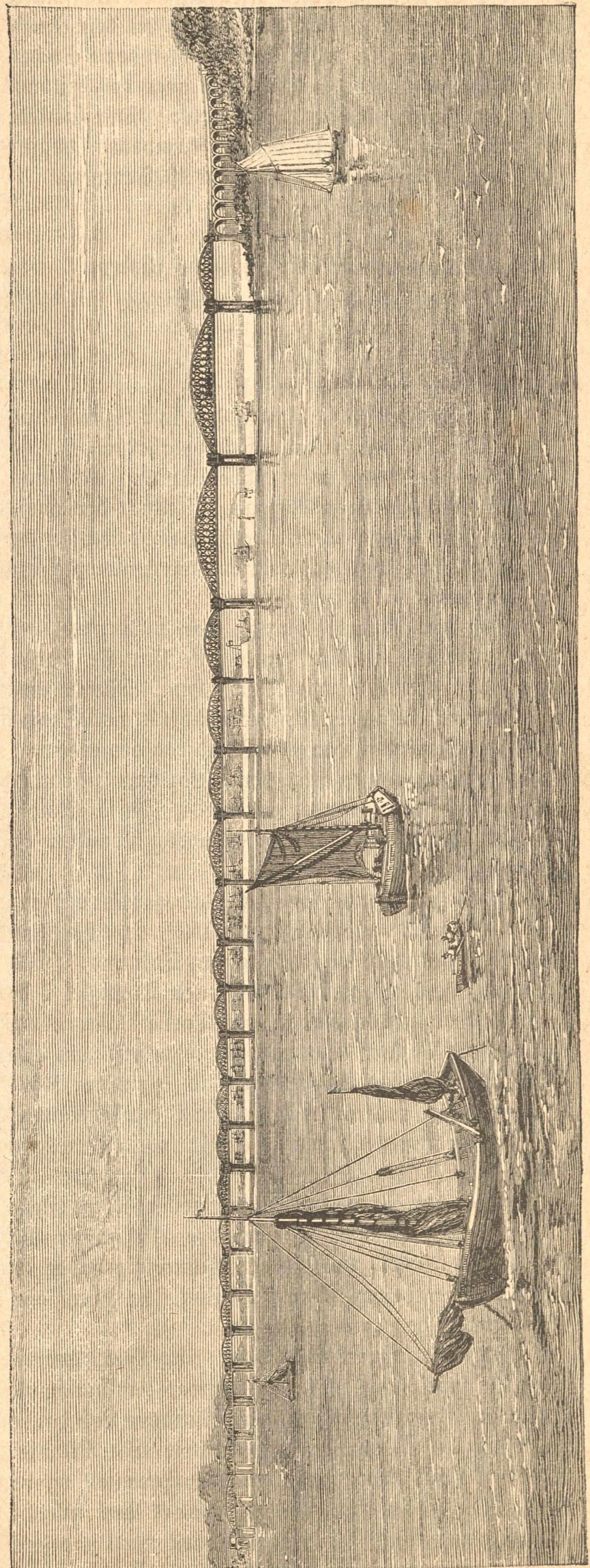
I Løbet af de sidste 30 Aar fremkom der mange forskjellige Forslag til en Bro over Severn, dels til en Jærnbaneforbindelse og dels til al øvrig almindelig Færdsel, især paa Strækningen mellem

Portskewet eller New-Passage og Newham. En stor Del af disse Forslag blev enten strax opgivne eller forkastede paa Grund af den Modstand, som de mødte i Parlamentet. Der var imidlertid dog to af alle disse Projekter, som opnaaede at blive foreløbig antagne i 1865, nemlig Towlers Bro ved Chepston paa 3 Kilometres Længde og Broen ved Newham, men ogsaa disse to Planer maatte til sidst dele Skæbne med alle de øvrige, i det de blev opgivne. Den Bro, der senere blev bygget over Severn-Floden, blev, hvad Hovedplanen angaar, vedtagen i 1872, men rigtig nok først efter en længere Kamp i Parlamentet. Der var store Vanskeligheder at overvinde, før det lykkedes at forene de modstridende Interesser, hvorved Paabegyndelsen af Arbejdet ved Broen blev trukken stærkt i Langdrag. Omsider blev Kontrakterne dog afsluttede, og man begyndte da strax med Kraft at tage fat paa Arbejdet ved Broen.

Sagkyndige vil let kunne se det usædvanlige ved denne Bro, men andre, der ikke er sagkyndige, vil vi dog bede betragte medfølgende Billede lidt nøjere, da de saa ogsaa sikkert vil faa Indtrykket af det overordentlige ved den. Ogsaa de vil, ved at betragte dette store Arbejde, let forstaa, at der her er udført et Værk, som selv i vor Tid, der er saa rig paa kæmpemæssige og store Arbejder, er vel skikket til at tiltrække sig stor Opmærksomhed. Vi skal her indskrænke os til at anføre nogle Enkeltheder med Hensyn til Broens Konstruktion, hvoraf man let vil kunne se det ualmindelige ved den.

Naar man gaar ud fra den nordlige Flodbred, altsaa til højre paa Tegningen, følger Buerne hinanden med følgende Afstand mellem Pillerne. Den første Bue er paa 134 danske Fod, derefter følger to paa 327 Fod, saa kommer der fem paa 171 Fod og til sidst 13 Buer med en Vidde paa 134 Fod. De to Buer paa 327 Fod strækker sig over det sejlbare Løb og hæver sig 70 Fod over Flodens almindelige Højvande. Højden for de øvrige Piller aftager gradevis fra 70 til 50 Fod. Pillerne under de to største Buer bestaar af fire Cylindre paa 10 Fods Gjennemsnit med deres Fundament 44 Fod under Vandets Overflade. Pillerne under de næste fem Buer paa 171 Fod bestaar kun af to Cylindre, hver med et Gjennemsnit af 9 Fod, og deres Fundamenter ligger i Gjennemsnit i en Dybde af 36 Fod under den laveste Vandstand. De øvrige Piller bestaar ligeledes kun af to Cylindre, hver med et Gjennemsnit af 6 Fod og med deres Fundamenter 15 Fod under Lavvande. Flodens Bund bestaar af Sand, der bedækker Klippegrunden i en Højde af gjennemsnitlig 25 Fod.

Paa den nordlige Side begynder Broen med et i og for sig meget stort Arbejde, nemlig en muret

Broen over Severn-Floden.

Viadukt, bestaaende af 12 murede Buer paa omtrent 70 Fods Højde. Billedet viser ogsaa dette smukke Arbejde til højre som en Indledning til den egentlige Bro. Paa den modsatte Side blev der i Steden for Viadukten bygget en Svingbro over den sejlbare Kanal mellem Gloucester og Berkeley. Den samlede Vægt af Jærn i hele denne Kæmpebro udgjør 6,800 Tons. (En Tons er over 20 Centner).

Malach Schneefusz og hans Golem.

En Jødehistorie af Sacher-Masoch.

Oversat af B. E.

At Malach Schneefusz var den lykkeligste Mand i den lille By ved Foden af Karpatherne, var en Ting, der var hævet over enhver Tvivl. Men han var maaske ogsaa en af de faa lykkelige, der overhovedet gives paa den hele vide Jord; thi han kjendte intet til Verden, og hvad bedre og mere misundelsesværdigt gives der vel end dette?

Det var akkurat, som om han midt ude i det store Ocean paa en lille, en ganske lille Ø, havde bygget sig et lille, et ganske lille Hus. Rundt omkring brydes Voverne, kæmper Skibene mod Storm og Klippeskjær, men den vise Mand paa den ensomme Ø ser intet og hører intet dertil, for ham henrinder Dagene lige saa rolige og ensartede, som for Rosen, der paa sin tornefulde Busk knoppes, blomstrer og afblomstrer.

Dette lille Hus, som han bebor paa den ensomme Ø, midt i Livets Bølgetummel, og hvori han føler sig saa stille og lykkelig, er Talmud. Hvad bekymrer han sig om Menneskenes Trængsel i de snævre, ildelugtende Gader, om Torvets Larm, om Handel og Trætte, Sværgen og Banden, om alle de smaa ængstelige Sjæle, for ham blomstrer Kabbalaens Have, fuld af de sælsomste Vidunderplanter, til ham nedstiger Profeter, Engle og alle Slags Aander.

Saaledes levede han midt imellem Menneskene som en anden Robinson, men dog ikke ganske saa ensom som denne, thi Malach Schneefusz havde en Kone, der var ung, smuk og klog, og hvem han var inderlig hengiven.

Malach Schneefusz ejede et lille Hus, hvortil hørte en smuk Have, der maaske netop var saa smuk, fordi den ikke blev passet, men i Aarenes Løb havde faaet Lov til at forvandle sig til et lille Vildnis. Desuden besad han ogsaa nogen Formue, og da hans Kone havde forøget den med et Par tusende Dukater, saa kunde de leve roligt og uden Sorger, og det saa meget mer, som de ingen Børn havde. Malach Schneefusz kunde uden Sorger sidde fra Morgen tidlig til Aften sildig og ofte langt ud paa Natten og fordybe sig i Talmud. Og Amri, hans Kone, kunde drømme uforstyrret, uden Sorger. Hun drømte, naar hun op paa Formiddagen forlod sit bløde Leje, og drømmende gik hun omkring i Huset. Om Sommeren drømte hun i Skyggen af det lille Vildnis, der laa bag Huset imellem høje Plankeværker, og om Vinteren, iført sin bløde Pelskaabe, ved det med Frostblomster bedækkede Vindue eller ved den store grønne Kakkelovn, hvori Ilden og Trækvinden fortalte besynderlige Æventyr om den store, rige Verden, der laa udenfor.

Saa kom der en Dag, da den første Livsbølge forstyrrende gik over den ensomme Ø, det lille Hus, hvori Malach Schneefusz holdt sig skjult, rystede i sit Grundfæste, og fra den Dag af var den stakkels vise ikke mere lykkelig.

I hele den Ulykke var en Ravn Skyld, som med afklippede Vinger flagrede omkring i Huset og var Malachs Yndling, fordi den havde lært alle Slags kabbalistiske Formularer, som den i baade rette og urette Tid gav til bedste paa den mest ravgale og morsomme Maade. Den var Skyld deri, thi hvad man ikke ved, volder ingen Sorger.

Malach havde et Sølvrør, hvori han fæstede sin Blyant, naar den blev for kort. En skjøn Eftermiddag i Høsten kom Ravnen ind i Vinduet og bortførte Røret. Malach forfulgte den gjennem Stuen, fra Stuen ud i Gaarden, fra Gaarden ud i Haven, men fik dog ikke sit Rør tilbage, derimod fandt han sin Hustru siddende ved en fremmed Mands Side paa en under en Hyldebusk anbragt Græsbænk.

Begge var saa hensunkne i deres hemmelige Samvær, at de hverken hørte eller saa den arme bedragne Mand, før han skjælvende som en dødsdømt, bleg og med bævende Knæ stod foran dem.

„Amri, hvad gjør du?" Det var alt, hvad Malach sagde, og det var nok. Den fremmede Mand styrtede afsted over Plankeværket, og Amri stod rødmende og med det smukke Ansigt vendt mod Jorden, i det hun med de hvide Hænder glattede Pelskaaben, der lagde sig i Folder om hendes yppige Hofter.

Fra den Tid af levede de hver for sig i det stille Hus, den sørgmodige, blege Mand, og den smukke Kvinde.

Og der kom atter en Livsbølge, der gik forstyrrende over den ensomme Ø.

Malach Schneefusz blev syg, meget syg, og da han ingen Hjælp søgte, stedse sygere. Bleg og mager som et Spøgelse sneg han sig omkring i Huset, og om Sommeren i Haven.

Saa skete det, da han en Gang, hensunken i dybe Tanker, stod ved det halvraadne Plankeværk

og betragtede Bølgernes Leg i det fjærne, at en munter Menneskestemme tiltalte ham med følgende Ord: „Malach Schneefusz, hvad fejler De? Er De syg, hvorfor kommer De saa ikke til mig?"

Talmudisten saa forbavset op og fik Øje paa Doktor Spær, den mest søgte Læge i hele Egnen; han holdt til Hest paa den anden Side af Plankeværket og smilte venligt ned til ham.

Dette Smil listede sig strax ind i den arme Malachs Hjærte, og han fattede Tiltro til Manden, skjønt han var en Vantro (kristen) og oven i Kjøbet en Læge. „Mig kan der ingen Ting hjælpe," svarede han resigneret.

„Hvad siger De?" udbrød Lægen; „naar jeg har sagt det, saa er der ikke mere at gjøre, men før ikke." Han bandt sin Hest til Plankeværket, steg over i Haven og begyndte derpaa uden mange Spørgsmaal nøje at undersøge Malach Schneefusz; da han var færdig, rystede han paa Hovedet og sagde: „Haabløs er Deres Tilstand ikke, men meget betænkelig. De har gaaet og ventet paa Hjælp fra Gud, men Gud hjælper ikke, før vi selv lægger Haand paa Værket. De er brystsyg. Den Slags Sygdomme opstaar som en Følge af Forkølelse, Betændelse —."

Malach rystede paa Hovedet.

„Som en Følge af daarlig Næring," vedblev Lægen, „som en Følge af Kummer, som jo nu ikke kan gjælde Dem, men endelig ogsaa ved Mangel paa god Luft og Søvn og ved aandelig Overanstrængelse, dette er Tilfældet med Dem."

„Det maa det vel være," faldt Malach ind med et bittert Smil.

„De trænger frem for alt til Sjælero," erklærede Lægen, „De maa studere noget mindre, gaa ofte i det fri, bestige Bjærge og sove og spise godt."

„Og hvilken Medicin skal jeg tage?"

„Guds skjønne Natur er den eneste Medicin for Dem. God Bedring!" Dermed fjærnede Lægen sig.

Malach saa ham ride bort og blev endnu længe, hensunken i sælsomme Tanker, staaende ved Plankeværket. Det glædede ham, at Lægen ingen Medicin havde foreskrevet ham. Han frygtede for den lange Recept og den store Flaskes rædselsfulde Indhold. Saa langt var han med — men Naturen? Deraf forstod han lidet eller slet intet. Skulde døde Stene, stumme Planter og Træer, usle Kryb eller Himmel og Skyer og Stjærner lære ham, hvad han forgjæves havde søgt i sine Bøger. Men han tænkte videre og stadig videre. Dette Menneske vidste intet om Kabbalaen, og han havde blot banket ham paa Brystet og lagt sit Øre til hans Ryg, og han vidste dog allerede, hvordan det saa ud inden i ham. Mon der virkelig gaves en Videnskab, der udbredte mere Lys end hans. Hvad nyttede Talmud ham, naar den ikke var i Stand til at bevare ham hans Hustrus Kjærlighed og Troskab eller gjengive ham hans tabte Sundhed?

Men det var nu hans alvorlige Forsæt at blive sund, saa snart Gud vilde hjælpe ham dertil.

Frem for alt maatte han have Sjælero, havde Lægen sagt.

Han begyndte altsaa med at sende sin Kone tilbage til hendes Fader. Hun græd meget, men hun føjede ham og forlod Huset endnu samme Dag. Paa denne Dag fulgte den første Nat, hvori Schneefusz igjen sov roligt. Da han den følgende Morgen vaagnede og følte sig i en paafaldende Grad styrket, udbrød han: „Lægen har dog Ret, ham har Gud sendt mig." Derpaa klædte han sig rask paa, tog sin Stok, gik ud gjennem Havens Plankeværk og skridtede rask afsted hen over Markerne.

Han kom snart ind i en smuk Egeskov, hvori han længe holdt Hvil, derpaa besteg han det nærmeste Bjærg, hvor man fra maleriske gamle Slotsruiner havde den dejligste Udsigt til Sletterne i det fjærne.

Først hen mod Aften vendte Malach tilbage til sit Hjem, træt og sulten, spiste som en Ulv, sov som en Syvsover og bankede den næste Morgen med beskedent men modigt Hjærte paa den brave Læges Dør.

„Naa, De ser jo allerede bedre ud!" raabte Lægen ham i Møde. „Følg De mig kun i et og alt."

„Vist følger jeg Dem," svarede Malach, „Medicinen, som De foreskrev, virker som et Mirakel."

„Saaledes paa enhver, min Ven," udbrød Lægen, „paa enhver!"

Malach Schneefuß saa sig nu forbavset omkring i Doktorens Værelse, og hvad han ikke saa, viste Lægen ham med elskværdig Iver. Han betragtede halv nysgjerrig, halv frygtsom Menneskeskelettet, der stod i Krogen, Dyrskeletterne, de udstoppede Fugle, de mærkværdige Forsteninger, de mange Bøger paa Reolerne, og Doktoren viste ham sit Herbarium, sine Mineralier, Biller, Sommerfugle, oplyste ham om Magnetnaalens og Elektrisermaskinens Brug og om endnu mange andre Ting, som Malach Schneefuß ansaa for lige saa mange Vidundere.

En hel ny, stor og herlig Verden aabnede sig for den stakkels Talmudist, og han sagde til sig selv, at det ingen Synd kunde være, at lære at kjende den Verden, som var skabt af den samme Gud, hvem han tilbad, og hvis Væsen han forgjæves i sin stille Stue ved den mugne Lugt af hundredaarige Folianter havde søgt at udgrunde.

Før han forlod Lægen, bad han ham meget beskedent om en Bog, og han fik da et Værk, der under Titlen: „Naturens Bog" gav en kort og letfattelig Fremstilling af hele Naturriget.

Malach Schneefuß slugte dens Indhold og hentede snart en anden og tredje, og dog var det kun paa regnfulde Dage, naar han ikke kunde forlade Huset, at han læste; saa snart Solen lod sig se, tog han sin Stok og sin Taske, hvori der fandtes en gammel Bog, forskjellige Smaaflasker samt en Hammer; tillige tog han sin med Naale gjennemstukne gamle Filthat og gik ud i Skoven og ind mellem Bjærgene, og naar han vendte tilbage, var den gamle Bog fyldt med friske Planter, Flaskerne med alle Haande Biller, og den gamle Hat overtrukken med Sommerfugle. Fra Dag til Dag følte Talmudisten sig raskere, friskere, og da ny Kampe truede ham, tog han kjæk imod dem, ja gik dem endog i Møde med en Skoledrengs overgivne Lystighed.

(Sluttes.)

Smaating.

Godt Raad i daarligt Vejr.

Hvis du en uhyggelig Aften skal ud,
naar Stormen bringer for Uvejret Bud,
naar Regnen strømmer, og Lynet knitrer,
og Tordnen ruller, saa Luften sitrer,
naar Himmel og Jord synes staa i et,
og Stormen danser en vild Menuet,
naar Regnen piskes mod Rudens Glar,
og inde i Stuen du hende har,
naar Huset rystes af stærke Vinde,
saa følg du mit Raad, og — bliv blot inde.

Da en Studepranger var viet og gik ud af Kirken med sin Brud, sagde han med et dybt Suk: „Saa, lille Maren, nu skal vi to forsøge, om vi kan staa i en Baas!"

„Jeg kan svømme," sagde en drukken Mand, han krøb paa Hænder og Fødder over en Vandpyt paa Landevejen.

Trøst.

Vel er det sandt, at Verden er besværlig,
og det er ogsaa sandt, den frister dig, min Ven;
men frygt det ej! hvis du den vandrer ærlig,
du snubler ej, gaar sikkert gjennem den.

Hyppigt Tandskifte. Et udenlandsk Blad omtaler som en Mærkelighed en gammel Dame, som for kort Tid siden har faaet sit tredje Sæt ny Tænder. Vi kjender en anden gammel Dame, som har gjort det bedre end som saa. Hun har haft fem Sæt. De to første var naturlige; det tredje tabte hun ned i en Brønd, da hun prøvede paa at spejle sig i Vandet, og det fjerde slog hun itu, da hun vilde prøve at drive et Søm ind i Væggen med det.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en dansk Konge og hans Dronning: en Hovedstad i Evropa — en By i England — en Ø i Østersøen — en By i Frankrig.

P. A.

Firkantet Rod. Af 4 L, 3 G, 3 E, 2 D, 2 U, 1 Ø og 1 F dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Andet er første, det fatter man let;
tredje os minder om Luer røde;
fatter du fjerde for Synden ret,
værner det dig for Brøde.

J. N.

Billedgaade.

1g M TT

Opløsninger fra Nr. 38.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Rod:
Montpellie**r**	R U D E
Apenninern**e**	U V E N
I s l a n **d**	D E L E
Navarin**o**	E N E R

paa Stavelsegaaden: Gravensten (Grav—en—sten).
paa Tal- og Bogstavgaaden: Tivoli.

Brevvexling.

H. K. i H. Tak! Mere af samme Skuffe modtages gjærne.

P. Tak for Rebusserne; en Del vil kunne bruges.

O. P. i H. Tak for Husflidsmeddelelsen og Gaaderne! Det øvrige vil næppe finde Anvendelse.

K. D. O. Hvis De vil gjennemse de udkomne Aargange af „Husvennen", vil De se, at Holderne ingen Sinde har faaet Løfte om gratis Tilsendelse af et Oljetryksbillede af Hs. kgl. Højhed Kronprinsen. Udtrykket i en Prisfortegnelse: „udført til „Husvennen"," hidrører fra, at det i sin Tid var Bestemmelsen, at dette Blads Holdere en Gang skulde tilbydes Exemplarer af nævnte Billede som Præmiebillede mod en mindre Efterbetaling, men denne Tanke er endnu ikke virkeliggjort. Skulde De, eller nogen andre af „Husvennen"s mangeaarige Holdere, ønske Billedet til den i sin Tid paatænkte modererede Pris, bedes De sende skriftlig Henvendelse til „Husvennen"s Hovedkontor (Jærnbanegade, Kjøbenhavn V.), hvorefter nærmere Meddelelse skal finde Sted.

„En ung Pige". Poemet kan ikke bruges.

Chr. R. i K. Mod Træorme har vi senere set anbefalet Kreosotolje, som ufejlbarligt Middel.

De af „Husvennen"s Holdere, der modtager Bladet gjennem Postvæsenet, bedes erindre at bestille det for næste Fjerdingaar helst snarest efter Modtagelsen af dette Nr.

Det originale Oljetryksbillede, forestillende

Bisp Vilhelm og Kong Svend,

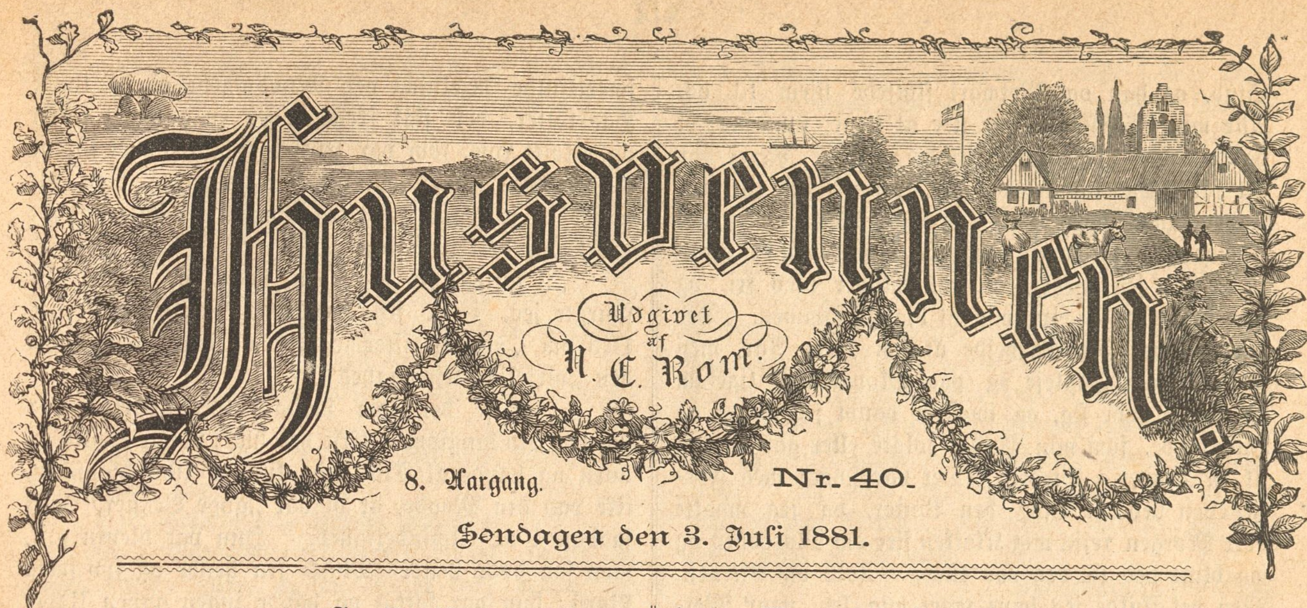
som alle helaarlige Holdere modtager i Løbet af næste Kvartal, er nu udført i Prøvetryk, som har vist sig særdeles vellykket. Billedet er af samme Størrelse og trykt med samme smukke Farver, som det, der medfulgte i Fjor.

Ny tiltrædende Holdere, der kunde ønske Oljetryksbilledet, kan faa den udkomne Del af Aargangen ved Henvendelse til Bladets Expedition eller gjennem Boghandlen.

I næste Fjerdingaar vil der blive optaget en ny Fortælling af C. A. Thyregod samt paabegyndt en Række Skildringer af H. Rasmussen af

berømte Bondersønner.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 40.

Søndagen den 3. Juli 1881.

Jerrik Murers Historie.

Af Bertel Elmgaard.

(Sluttet.)

Jeg er ræd, hun ikke kommer sig," sagde jeg.

„Nej," sagde han, „men Gud give, at der endda snart maatte blive løst op for hende, for ellers ved jeg ikke, hvad det skal blive til med os." — Og saa fortalte han mig i al Vidtløftighed det hele, som det var gaaet til, og jeg fik da ogsaa at vide, at om nogle Dage kom de og solgte for ham, hvad han havde. Han græd saamænd som et Barn, den stakkels Mand, og det gjorde han vel mange Gange, kan jeg tro.

„Og hvad skal vi nu gjøre?" sagde han; „jeg ejer ingen Ting, og vi er to Stakler begge to, hvor skal vi gaa hen, ingen vil tage sig af os?"

„Jo," sagde jeg, „det vil jeg. Om otte Dage maa I flytte ind til os hjemme, saa skal der være Plads til jer, og med Guds Hjælp skal I ikke komme til at lide Nød."

Povl gjorde jo noget Snak og tyktes, at det var mer, end han havde fortjent.

„Det er det samme," sagde jeg, „Metmari har fortjent det, og jeg kan arbejde for jer, ligesaa vel som jeg har kunnet før."

Det blev saa derved, og jeg gav mig paa Hjemvejen. Jeg mindes saa tydelig den Aften, som det havde været i Gaar. Det var lige i Mørkningen, og en rigtig raa og sviende Efteraarskulde, var det, al Ting saa saa øde og kyvsommelig ud, næsten lige som i Dag. Som jeg nu gik, kom jeg til at gaa og tænke paa alle de Glædens Dage, jeg og Metmari havde haft sammen, lige fra den Gang hun ikke var større, end jeg kunde bære hende paa mine Arme, og saa til vi maatte skilles ad. Nu var det forbi alt sammen, forbi, og det var Morten, der havde voldt det, ham kunde vi takke for det! Havde han været mig nær, jeg tyktes, jeg kunde have møvret ham ned og traadt ham ihjel som en Hund. Bedst som jeg gaar i de Tanker, saa træffer jeg nede paa Povls Boragre*) en Mand, og det var ingen andre end Morten selv.

„Naa træffes vi nu endelig!" siger jeg uden enten at sige Godaften eller noget.

Han blev murhvid og tog til at ryste.

„Hvordan er det, du har baaret dig ad, din Skurk," siger jeg til ham, „det er ikke menneskeligt, du er jo værre end et Dyr, men nu skal du faa, hvad du har fortjent."

Og inden han kunde flytte en Fod, saa knyger jeg paa og sætter ham til Jorden. Han lavede sig til at stritte imod. „Nej, holdt," sagde jeg, „jeg har lagt stærkere Karle end du til Jords før!" — Han vred og gav sig, saa det var noget groft, og da det saa ikke hjalp, saa tog han til at klage og bede for sig, saa meget gudsjammerligen. Men at se den elendige Djævel ligge der og ryste som en Hund, det var helt modbydeligt.

„Du er ikke værd at smøre en Haand paa," sagde jeg til ham, „men du er et Skarn Morten! Ved Løgn og Ondskab har du skilt mig og Metmari ad, og havde du endda saa behandlet hende ordentlig og været hende en god Mand, saa kunde det have været det samme med mig. Men saadan som du har baaret dig ad: det er mer lig en Djævel og en Bøddel end et Menneske." Saa rejste jeg mig fra ham og gik min Vej.

De solgte saa alt, hvad Povl havde, Rub og

*) Boragre = Kløveragre.

Stub, og han og Metmari flyttede hjem til os. Alle mine Sødskende var ude at tjene nu, saa vi havde endda nogenlunde Plads til dem; værre var det for Føde, for der var tre at skaffe ind til, min Fader kunde ingen Ting, og Povl duede heller ikke til andet end at gaa og passe Metmari, men det hjalp jo al Tid saa meget, at min Moder blev fri, og hun kunde saa hjælpe mig at bjærge sammen. Der var ikke mer Murerarbejde at faa dette Aar, men saa gik jeg i Dagleje og paa Skovarbejde ligesom det kunde byde sig, og imellem bandt jeg Limer og Halmkurve, som min Moder solgte eller gav hen og fik Madvarer i Steden. Det var smaat med Fortjenesten ved al Ting den Vinter, og jeg maatte hver Morgen rejse mig Klokken fire om Morgenen og saa blive ved til den var elleve — tolv om Aftenen. Men det skulde jeg have taget mig let, naar Metmari saa kunde have kommet sig; men der gik en Maaned, og der gik to, og der skete ingen Forandring; hun laa og tæredes stille hen, og med hendes Forstand var det ligedan.

Men saa hændtes det lige med et en Aften — det var tæt til Jul — at hun begyndte at snakke lige saa fornuftig som en af os andre, hun kunde kjende os alle sammen og vilde have at vide, hvordan vi havde det. Hun havde faaet hendes Forstand igjen, og du kan tro det lettede. Det blev sildigt, inden vi kom i Seng den Aften, for vi havde meget at snakke om, og da jeg næste Morgen gik paa Arbejde, var jeg saa glad, som jeg ikke havde været længe. Nu syntes jeg, det begyndte at lysne lidt for os, men min Glæde skulde faa en Ende. Da jeg om Aftenen kom hjem, mødte jeg Povl udenfor: hun var død!

Næsten hele Eftermiddagen havde hun sovet; saa hen imod Aften havde hun lukket Øjnene op og set paa dem alle sammen. „Nu skal jeg afsted," sagde hun, „hils Jerrik!" og dermed var hun sluppen hen.

Jeg tyktes, at jeg med et var bleven saa fattig og ene, al Ting saa saa mørkt og trist ud for mig, og i lange Tider efter var det mit eneste Ønske, at jeg snart maatte følge efter Metmari og faa et Kammer oppe ved „det hvide Hus", for inden en kommer der, bliver der nok alligevel ingen Fred. — Naa, Tiden gik, og de siger jo, at den læger alle Saar — Gud ved, om det ogsaa er sandt! Metmari kunde jeg ikke glemme, og jeg kan godt sige, at glad blev jeg aldrig siden."

Jerrik tav en Stund og sad og saa frem for sig, uden dog at blive opmærksom paa Hestenes sagte, ludende Gang. Hvor han forekom mig affældig og udslidt i dette Øjeblik, som han sad der med det blaalig blege Ansigt, der saa ud som det frøs, med det trætte, stirrende Blik, den vibrende, smertefulde Trækning ved Mundvigene og de tynde Haartotter, der stak frem under en gammel fedtet og falmet Hue, som var trukken dybt ned over Ørene — saa træt, saa haabløst, saa udlevet; men alt havde de jo ogsaa taget fra ham, alle Glæder havde Livet plyndret ham for.

„I giftede jer saa siden, hvem var det med?" spurgte jeg, i det jeg mindedes Præstefrøkenernes Ord om „Fornuftgiftermaalet" og deres Tvivl om den „virkelige Kjærlighed".

„Ja, se det kom saadan lidt aparte paa," svarede han langsomt, „Else hed hun; vi var Søskendebørn og havde al Tid godt kunnet lide hinanden, ikke paa den Maade, at vi var „gode Venner," men saadan i al Almindelighed. Hun var bleven gift, men saa døde hendes Mand fra hende og syv smaa Børn; hun var fattig og havde ingen anden Udvej end at drage ud at tjene for sit Brød og saa lade Sognet forsørge Børnene, og det er haardt for en Moder. Saa snakkede hendes Forældre og min Moder sammen om, at jeg skulde tage hende, og det vilde Else ogsaa nok. Jeg gik længe og var i Vildrede med mig selv; jeg havde slet ingen Lyst til at gifte mig. men at gaa og blive gammel, det tyktes jeg heller ikke var saa rart, og saa sagde jeg ja. Men det sagde jeg hende før Tiden: „Metmari er det eneste Fruentimmer, jeg har gjort rigtig ud af, og hende glemmer jeg aldrig." Og det har jeg heller ikke gjort; men det er somme Tider, det lægger sig saa tungt paa mig, og saa er det, at jeg ikke kan lade Flasken være.

Ja, se det er nu omtrent det hele," sluttede Jerrik „og det er slet ikke noget, jeg tykkes, kan interessere andre. Der kan være dem, der har prøvet mer end jeg, og der kan være dem, der har prøvet mindre, men det er ikke noget at snakke om, for Verden kan ikke gjøre Væsen og Anstalter af enhver Stodder og Stakkel, og andet er i Grunden ikke de fleste af os."

Jerrik Murer for sig et Par Gange med Haanden over Ansigtet. Derpaa piskede han paa de søvnige Heste; det var gaaet usædvanligt stille med Kjørselen den sidste Timestid, nu maatte det forsømte indhentes.

Jeg saa mig omkring. Vi var komne ud i Heden: til alle Sider store, flade og mørke Lyngstrækninger og oven over den raa, klamme Vintertaage, intet Vindpust bevægede den, tæt og tung hang den over den regnsorte Lyng, som en Sky fra et Flammehav af Sørgefakler. Her var al Ting stille, øde, ensomt og dødt, ja netop dødt, som var det selve Dødens Palads; ikke et Dyrs Skrig hørtes, ikke Fløjten eller Vingeslag af en Fugl, Vindene var gaaet til Hvile her, Livet forstummet, kun den graa Taage og den evig sorte Hede var der. Saa-

dan, tænkte jeg, maa det en Gang se ud, en Gang, naar alt, alt er forbi, naar Taaren er tørret, og ingen græder, og ingen lider mere.

Først efter tre Aars Forløb fik jeg Lejlighed til atter at aflægge Morbroder og Moster et Besøg og derved indfri mit Løfte fra sidst. Jeg hørte da, at for omtrent et halvt Aars Tid siden var Jerrik Murer død og nu hvilede oppe ved „det hvide Hus", der, hvor han mente, Freden var at finde.

„Blev han ved at drikke?" spurgte jeg Morbroder i Samtalens Løb.

„Nej," svarede han, „det sidste Aar, han levede, smagte han ikke Brændevin."

Han fortalte mig derpaa følgende:

Med Alderen var Jerrik bleven værre og værre til at drikke, og en Vinter især truede det med at tage Overhaand for ham. Saa en Aften da han var beruset, og det var glat Føre, var han skreden om og havde forslaaet sig temmelig slemt. Han maatte bæres i Seng og blev liggende i flere Dage. En Aften sad Morbroder og Moster inde hos ham, de talte med ham om hans Last, og han fortalte dem da sin Historie, fortalte om Metmari, og om hvorfor han drak, ligesom han havde fortalt mig det hin Dag under Kjørselen gjennem Heden.

Han forekom dem saa underlig bevæget den Aften, og Moster blev derfor siddende hos ham, efter at han var falden i Søvn. Efter et Par Timers Forløb vaagnede han. En Stund laa han og saa paa hende, saa sagde han: „I Nat har jeg drømt om Metmari, hun var ligesaa ung og kjøn som i sine Pigedage, og hun vinkede til mig og sagde, at nu skulde vi snart mødes." Saa laa han lidt, derpaa nikkede han og vedblev:

„Nej, hun skal ikke se mig som et Svin, men som en pæn Karl, for det var jeg en Gang; fra nu af drikker jeg ikke mer."

Og Jerrik havde holdt Ord.

Ovenstaaende Fortælling er i alt væsentligt bygget paa virkelige Begivenheder.

Negerriget Niam-Niam i Afrika.

Efter „I Hjærtet af Afrika" af Dr. Sweinfurth.

Et af de mærkeligste Lande, som Doktor Sweinfurth kom igjennem paa sin Rejse i Afrika, var Negerriget Niam-Niam, som ligger mellem den 4de og 6te nordlige Breddegrad. Det danner ikke et samlet Rige, men er delt i en Mængde mindre Stater, der hver regeres selvstændig af sin Konge eller Høvding.

Beboerne af dette Land, hvis Antal omtrent er 2 Millioner, er saa ejendommelige i flere Henseender, at man, selv om man kun en Gang har befunden sig mellem dem, dog let ved første Øjekast paa nogle enkelte Træk vil kunne kjende dem fra alle andre Negerstammer. De har i Almindelighed et stort Hoved og tæt, krøllet Haar, som er usædvanlig langt og som oftest deles i Duske og Fletninger, som hænger ned over Skuldrene og undertiden langt ned ad Ryggen eller Brystet. Øjnene er store og klare med tætte, markerede Øjenbryn; Ansigtet er vildt, dristigt og krigerisk, men har i Reglen et aabent og forstandigt Udtryk. Hudfarven er chokoladebrun med en mat Glans, og Tatovering er meget almindelig, i det man anbringer Firkanter og andre Figurer paa Panden, Kinderne, Brystet og paa andre Dele af Legemet.

En Høvding i Niam-Niam.

Klædedragten hos denne Negerstamme er meget simpel; enkelte bærer undertiden en Klædning, som er lavet af Bladene af en Art Figentræ, men de fleste bruger Dyreskind, som bæres omkring Livet paa en saa sindrig Maade, at det ser ret malerisk ud. De Skind, som bruges hertil, har i Reglen smukke og iøjnefaldende Farver. Kun Høvdingerne og deres ægte Afkom har Ret til at bære Hovedbedækning, som i Almindelighed laves af Lossens Skind. Det første af de medfølgende Billeder fremstiller en Høvding af denne Negerstamme, hvis hele Klædning indskrænker sig til et Skind, der er bundet omkring Lænderne. Naar Mændene i Regntiden gjennemstrejfer Stepperne, kaster de i Reglen et stort Antilopeskind omkring Halsen, hvilket ofte naar dem helt ned til Knæene; det stribede Antilopeskind tager sig særdeles godt ud paa denne Maade med sine skinnende hvide Striber paa den gule Grund. Høvdingernes Sønner bærer deres Klædning ophæftet kun paa den ene Side, paa den anden Side er den aaben saaledes, at hele Benet bliver ubedækket og frit.

Medens Kvindernes Frisure er saa simpel og beskeden som vel mulig, lægger Mændene derimod megen Vægt paa deres Haarpynt og gjør sig saa megen Ulejlighed med denne, at man vanskelig vil kunne finde nogen Slags Fletning, Dusk eller anden

kunstig Maade at sætte Haaret op paa, som de ikke kjender. Det andet af de medfølgende Billeder fremstiller den mest kunstige og ejendommelige Slags Haarpynt, som bruges af Mændene af denne Negerstamme. Hovedet er, som man kan se, paa Billedet, omgivet af en Straalekrans, der minder noget om den Glorie, der omgiver Helgenbilleder. Disse mange Straaler dannes paa en behændig og sindrig Maade af selve Haaret, der deles i en Mængde tynde Fletninger, hvis yderste Ende fastgjøres til et lille Tøndebaand eller en lignende Bøjle, som tillige pyntes med en Mængde brogede Sneglehuse. Denne Krans fæstes ved Hjælp af Metaltraade paa en saadan Maade til Hovedbedækningen, at man kan give Straalekransen en forskjellig Stilling. De Mænd som bruger denne kunstige og ejendommelige Haarpynt, maa hver Dag anvende en ikke ringe Tid paa Opsætningen af dette Behændighedsarbejde.

Kun Mændene bærer nogen egentlig Hovedbedækning, og det er endda kun Høvdingerne og deres ægte Afkom, der som før nævnt, har Ret til at bære en saadan. Hovedbedækningen bestaar som oftest af en høj, cylinderformet Hat uden Skygge, der foroven er firkantet og al Tid er prydet med en vajende Fjerbusk. En saadan Hat fastgjøres ved Hjælp af store Naale af Jærn, Kobber eller Elfenben, paa hvis Hoved er anbragt en Halvmaane, en Trefork, Kugler eller andre Gjenstande af forskjellig Form. Som Prydelser bæres Tænder af Mennesker eller Dyr; en meget almindelig Prydelse er ogsaa en Kjæde af smaa Stykker Elfenben, der er tilskaarne som Løvetænder, og en saadan hvid Kjæde ser meget godt ud paa den mørke Hud. Den mest yndede Prydelse er dog en Krans af Hundetænder, der anbringes under Haarene og derfra hænger ned paa Panden omtrent ligesom en Frynse. Glasperler og andre Prydelser af Glas sætter Beboerne i Niam-Niam derimod kun meget ringe Pris paa i Modsætning til de andre Negerstammer.

Haarpynt i Niam-Niam.

Med Hensyn til Levemaaden, da tillaver Beboerne i Niam-Niam vel enkelte Retter meget omhyggelig, men de er i Almindelighed sikke meget kræsne i Valget af deres Næringsmidler. Kjød er denne Negerstammes kjæreste Næring, og da der paa visse Aarstider og paa mange Steder i Landet er fuldt op af Vildt, er det Mændenes vigtigste Beskjæftigelse at jage og dræbe dette med deres Vaaben, som især bestaar af Lanser og forskjellige Kasteredskaber af Jærn eller haardt Træ. Flere rejsende har beskyldt Beboerne i Niam-Niam for at være Menneskeædere, hvilket ogsaa er sandt, i det mindste i enkelte Egne af Landet. Beboerne gjør heller ingen Hemmelighed af denne Tilbøjelighed, men praler endog med Prydelser, f. Ex. Halsbaand, som de har lavet af Tænderne af de Mennesker, de har spist, og hvis Hjærneskaller de tillige gjemmer som en Slags Jagttrofæer. Menneskekjødet spises meget almindelig, og Beboerne paastaar, at det har en berusende Virkning. I Krigene fortærer man de faldne og saarede af enhver Alder og undertiden dræber man ogsaa Fangerne og spiser dem. Enhver, som dør uden at efterlade sig Slægtninge, er sikker paa at blive spist, og Legemet bliver da al Tid fortæret i det Distrikt, hvor den døde levede. I Nødstilfælde vrager man intet Lig som Næringsmiddel, med mindre at Personen dør af en eller anden Hudsygdom. Det er dog langtfra alle Beboerne, som har en afgjort Tilbøjelighed til dette afskyelige Menneskeæderi; en stor Del af dem nærer tvært imod en saa stor Modbydelighed herfor, at de f. Ex. aldrig vil spise af samme Fad, som en Menneskeæder har brugt.

Paa Vestkysten af Afrika findes der en Negerstamme, de saakaldte Faner, som langt overgaar Beboerne i Niam-Niam med Hensyn til Menneskeæderi. Øjenvidner paastaar endogsaa, at disse Negere driver det saa vidt i denne Retning, at de opgraver Lig og spiser dem eller endog driver Handel med dem. Fanerne og Beboerne i Niam-Niam har i øvrigt mange fælles Skikke, som vidner om et nært Slægtskab mellem disse Folk. Begge disse Negerstammer har f. Ex. den Skik at file deres Tænder spidse; de bruger begge Klæder af Bark og farver Huden med den samme Farve. Høvdingerne hos begge Stammer bærer Leopardskind som Tegn paa deres Værdighed og deres Undersaatter anvender alle lige megen Omhu med deres Haarpynt, og endelig bruger begge Stammer aldeles de samme Krumspring under den Dans, som de opfører ved Fuldmaanesktin.

Alle Fyrsterne eller Høvdingerne i Niam-Niam bærer Titlen „Bie," og deres Magt er aldeles uindskrænket, saa at enhver af dem ubetinget er Herre over sine Undersaatters Liv. Enhver Høvding er ikke alene sine Undersaatters øverste Krigsherre, som ene har Magt og Ret til at bestemme Krig og slutte Fred, men han beklæder ogsaa en Skarpretters Værdighed, i det han med egen Haand hugger Hovedet af enhver, som han har dømt til Døden. Høvdingernes Indtægter er i Almindelighed ikke store. Indtægterne bestaar dels i Elfenbenet af de dræbte Elefanter og dels i Halvparten af disse Dyrs Kjød. Høvdingerne faar ogsaa en Del

Indtægter ved Salget af de Produkter, som avles paa deres Ejendomme, der dyrkes af Slaver eller, hvad der er mer almindeligt, af deres talrige Koner. Endvidere har enhver Høvding ogsaa en Indtægt af Slavehandelen paa hele hans Omraade. Ved denne Slavehandel gaar det næsten udelukkende ud over fremmede Negere, som har bosat sig i Niam-Niam, men ikke hører til samme Stamme som de øvrige Beboere i dette Land. Enhver af disse Negere maa nemlig betale en Skat til den paagjældende Høvding, og denne bestaar i en Udskrivning, som Høvdingen foretager mellem de fremmede Negeres unge Drenge og Piger. De udtagne Drenge og Piger sælges til Slavehandlere, som kommer til Niam-Niam for at kjøbe Slaver. Høvdingen beholder i Reglen dog ikke selv hele Indtægten for sin egen Mund, men er saa ædelmodig mod Forældrene, at han giver disse en lille Del af den som en Skadeserstatning for de Børn, de har maattet udlevere.

Høvdingerne i Niam-Niam foragter alt Pral og alle tomme Ceremonier, men deres Værdighed og Magt er derfor ikke mindre respekteret. Ingen af de mindre, underordnede Høvdinger vover at indlade sig i Kamp eller Trætte uden efter den overordnede Høvdings Befaling, lige saa lidt som de paa egen Haand vover at slutte Vaabenstilstand, Fred eller uddele Vaaben. Visse paa deres Magt og Overlegenhed bærer Fyrsterne eller de øverste Høvdinger sjældent noget særegent Tegn paa deres Værdighed, hvorved man kan adskille dem fra deres Undersaatter; deres Stilling som Hersker viser sig derimod allerede i deres Færden, deres majestætiske, noble Gang og Bevægelser, i hvilken Retning de ikke staar tilbage for nogen europæisk Fyrste. Det kan dog af og til hændes, at en eller anden Høvding kan finde sig foranlediget til at erindre visse Undersaatter om den Respekt og Lydighed, som der skyldes ham. Ved en saadan Lejlighed overbeviser han dem paa en slaaende Maade om, at han raader over deres Liv og Død, i det han udpeger et Offer blandt Mængden; dette ulykkelige Menneske faar da en Strikke omkring Halsen, og Høvdingen kapper da allernaadigst Hovedet af ham med egne Hænder. Enhver Høvdings ældste Søn betragtes som Tronarving og overtager Faderens Magt og Myndighed ved dennes Død, medens de yngre Sønner fører Kommandoen over den væbnede Styrke i de forskjellige Distrikter. Det hænder dog ogsaa af og til efter en Høvdings Død, at hans Sønner kommer i Strid og slaas om Magten, eller at de yngre Sønner gjør Krav paa en selvstændig og uafhængig Stilling i det Distrikt, hvor de tidligere har været Befalingsmænd under Høvdingens Overkommando. Hvor krigerske end Høvdingerne er i dette Land, vil man dog aldrig se, at de i et Slag personlig stiller sig i Spidsen for deres Krigere; de holder sig stedse noget tilbage fra Kampen, og hvis denne tager en uheldig Vending for dem, søger de al Tid at frelse sig med alle deres Koner og Skatte ved at flygte til et utilgængeligt Sted eller ved at skjule sig i det høje Græs paa Stepperne.

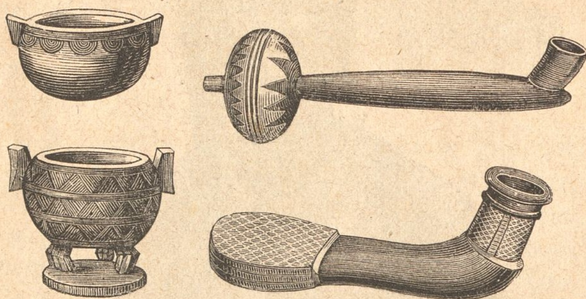
Høvdingens Magt udstrækker sig ogsaa til alle Giftermaals Anliggender. Naar en Mand vil indgaa et Ægteskab, gaar han frem paa en meget simpel Maade, i det han kun henvender sig til Høvdingen eller til Befalingsmanden i det Distrikt, hvor han opholder sig, og denne sørger da strax for, at der bliver udsøgt en Kone til ham blandt Stedets unge giftefærdige Piger, og Bryllupet fejres derefter

En Brud i Niam-Niam.

snart. Uagtet denne meget simple og prosaiske Fremgangsmaade, og uagtet Flerkoneriet er almindelig i Landet efter en stor Maalestok, holdes de ægteskabelige Forbindelser, som stiftes paa denne Maade, næsten al Tid hellige, og enhver Utroskab straffes med Døden. Hvis der avles Børn i et saadant Ægteskab, betragtes disse som et aabenbart Bevis paa den Lykke, som forener Forældrene, de er Segl paa den gjensidige Tilbøjelighed og Hengivenhed mellem Mand og Kone, og Moderen til en talrig Børneflok nyder derfor en særlig Agtelse og Opmærksomhed, som aldrig nægtes hende. Den Agtelse, som Mændene viser deres Koner, er overhovedet et fremtrædende og karakteristisk Træk hos

Indbyggerne i Niam=Niam. Den unge Pige, som Høvdingen har valgt til at være en Mands Kone, føres i sin Brudedragt, i hvilken hun er fremstillet paa medfølgende Billede, simpelt hen til sin ny Bolig af Befalingsmanden i Distriktet. Hun ledsages af et større eller mindre Følge, i Spidsen for hvilket der marscherer en Del Musikanter og Personer i Narredragter, der gjør Tjeneste som en Slags Hofnarre. I et saadant Optog kommer Bruden til sit fremtidige Hjem, hvor hele Selskabet nu indtager et Maaltid. Ved denne Lejlighed spiser Kvinderne sammen med Mændene, hvilket er en Undtagelse fra den almindelige Regel, da de ellers al Tid spiser for sig selv. Enhver gift Kvinde paalægges der mange og store Pligter. Hun skal ikke alene sørge for Maaltiderne og Næringsmidlerne, men hun skal ogsaa besørge Arbejdet i Haven og Marken, ligesom hun ogsaa hver Dag har det vigtige Hverv at rede sin Mands Haar og opsætte det paa den rigtige Maade. Børnene lægger derimod kun ringe Beslag paa Moderens Opmærksomhed, dels fordi baade gamle og unge omtrent gaar omkring lige saa nøgne, som Vorherre har skabt dem, og dels fordi de smaa Børn i Almindelighed passes af en Amme, indtil de bliver saa store, at de kan overlades til sig selv.

Tobakspiber og Kar af Ler i Niam-Niam.

De indfødte i Niam=Niam er i Besiddelse af en stor Haandfærdighed og en virkelig god Smag, hvilket viser sig paa mange Maader i deres forskjellige Arbejder i Jærn, Træ og Ler. Alle deres Husholdningsgjenstande, som Fade, Tallerkener samt deres Kurvefletninger vidner gjennemgaaende om en god Smag, ligesom ogsaa deres Arbejder i Ler er smukt udførte. Smaa Kopper, Bægere og store Kar til Maaling laves med den største Nøjagtighed; deres Tobakspiber, som ligeledes laves af Ler, forarbejdes ogsaa med stor Omhu og pyntes med en smagfuld Dekoration, hvilket man kan se paa medfølgende Billede, paa hvilket der ses to Piber og to Lerkar. Man ser ogsaa ofte Stole, Bænke og flere forskjellige mindre Møbler, som er saa smukt udført, at de til Dels er virkelige Kunstsager. En lignende Kunstfærdighed lægges ogsaa for Dagen under Forarbejdelsen af de forskjellige Vaaben, som Krigerne bruger.

Det er ganske vist i høj Grad forbavsende hos et saa raat og uciviliceret Folk dybt inde i Afrika at finde en saa naturlig Sans og Smag for smukke Former og Dekorationer, som træder tydelig frem i mange af deres Arbejder. Paa den ene Side staar denne Negerstamme paa et saa lavt Kulturtrin, at Forældre sælger deres Drenge og Piger som Slaver til den højest bydende, og paa den anden Side er den i Besiddelse af en saadan Skjønhedssans, at dens Haandværksfrembringelser ofte er saa smagfuldt og kunstnerisk udførte, at de næsten kan taale en Sammenligning med de mest civiliserede Nationers Arbejde. Det er unægtelig mærkelige Modsætninger.

Da Negerstammen i Niam=Niam staar paa et saa lavt Kulturtrin, er det ikke saa underligt, at der hersker en høj Grad af Overtro hos den. Som Exempel herpaa fortæller Doktor Sweinfurth, at naar Indbyggerne i dette Land vil skaffe sig Underretning om Udfaldet af en eller anden forestaaende Kamp, tager de en Høne og dukker denne til Gavns i en af rødt Træ udvunden harpixagtig Vædske. Hvis Hønen overlever denne Behandling, tror man, at Kampen vil faa et heldigt Udfald, men hvis den dør, mener man, at Kampen vil blive uheldig. I Steden for Hønen tager man undertiden ogsaa en Hane, som gjentagne Gange en vis Tid holdes under Vandets Overflade i en Flod. Hvis den ulykkelige Hane overlever denne Behandling er det Tegn paa et heldigt Udfald, men hvis den dør, er det et Tegn paa det modsatte. Det uheldige Udfald af et saadant Forsøg paa at kaste et Blik ind i Fremtiden, har ikke sjældent afholdt denne Stamme fra at begynde en paatænkt Angrebskrig eller et Overfald paa en anden Stamme.

Malach Schneefusz og hans Golem.

En Jødehistorie af Sacher=Masoch.

Oversat af B. E.

(Sluttet.)

Da han paa sine Udflugter generedes af den lange Talar, ombyttede han den med en kort Frakke. Strax hed det sig mellem de fromme Sjæle der i Byen, at Malach Schneefuß var en frafalden, thi han bar kristne Klæder. Dertil kom endvidere, at han plejede venskabelig Omgang med en kristen og læste Bøger, der var forbudte af de fromme. Der gaves snart intet saa skrækkeligt, at man jo paadigtede ham det, ja selv det frygteligste fortalte man om ham, nemlig, at han spiste Svinekjød.

Det jødiske Menighedsraad tænkte allerede for Alvor paa at lade ham indstævne, og, hvis det ikke lykkedes ham at retfærdiggjøre sig, saa at udtale Forbandelsen over ham.

Malach Schneefuß lo ad det hele. Hans Husholdning førtes af en gammel jødisk Pige, Chai Sore. En Dag bad hun synlig bevæget om sin Afsked.

„Hvem har sat dig det i Hovedet?" spurgte Malach rolig; „man har fortalt, at jeg var ingen god Jøde, hvad?"

„Jeg vil dog ikke forbandes," svarede den gamle.

„Godt, det er dine Ord," vedblev Malach; „hør nu, hvad jeg har at sige. Jeg er en bedre Jøde end alle Rabbinere, thi jeg kjender ikke blot Thoraen og Talmud bedre end de, men jeg kjender ogsaa Kabbalaen, forstaar du?"

Chai Sore begyndte at skjælve.

„Jeg vil ingen Tjenestepiger have omkring mig, der sladrer," vedblev Malach, „du bliver her i Huset, indtil jeg finder mig en passende Tjener, og indtil da skal du være stum."

„Retfærdige Gud!"

„Stum har jeg sagt. Saa snart du aabner Munden, før jeg tillader det, skal du dø paa Stedet."

Med disse Ord aabnede Malach en af sine Foliobind og oplæste en kabbalistisk Formular. „Tal nu, Chai Sore, hvis du kan," tilføjede han derpaa.

Chai Sore begyndte at græde, men hun sagde ikke et Ord mere.

Da det Rygte udbredte sig i Byen, at Malach havde berøvet sin Tjenestepige Mælet, gaves der ikke en eneste mere, som turde træde fjendtlig op imod ham, alle gik helst af Vejen for ham.

Men det blev ikke derved.

En Uges Tid efter mødte Malach ude paa Marken Klokkeren, der hilste ærbødigt paa ham.

„Hvad er det, jeg hører," begyndte Kabbalisten, „Rabbinerne vil indstævne mig."

„Det kjender jeg slet ikke noget til," stammede Klokkeren, rystende over hele Kroppen, „hvad skulde jeg vel vide."

„Hvad du skulde vide," vedblev Malach. „Du skal vide, at jeg nu laver mig en Golem, og naar de lader mig indkalde, saa sender jeg Golemmen med en stor Hammer til Raadsalen, forstaar du, han skal dræbe dem alle, hvis det da ellers er Guds Vilje."

Klokkeren skyndte sig bævende af Angest hen til Rabbinerne og fortalte, at Malach vilde lave sig en Golem. „Han vil lave sig en Golem," skreg Jøderne i ti Miles Omkreds, „hvorledes kan han det, naar Gud har forladt ham!"

„En Golem," spurgte Malachs Hustru, „hvad er det?"

„Mit Barn," sagde hendes Fader, „det er ikke saa let at forklare. Intet Menneske har endnu set en Golem. Om hellige Mænd og store Kabbalister fortæller man, at de kunde frembringe et saadant Vidunder."

„Paa hvilken Maade, Fader?"

„Det skal jeg sige dig, mit Barn: de fastede i syv Dage, bad syv Bønner, derpaa dannede de af Ler en Menneskeskikkelse, udtalte visse kabbalistiske Formularer, og ved Ordet schemhamphores blev dette Menneske levende. De kaldte ham for Golem. Paa hans Pande stod skreven: aemaeth, Sandhed, Gud. Han kunde ikke tale men forstod alt, hvad man befalede ham. Med Tiden voxede han og truede med at blive større og stærkere end alle andre Mennesker. Da udslettede man de første Bogstaver paa hans Pande, saa at der kun stod maeth, det betyder: død; han faldt om og var igjen en livløs Lerklump."

Samme Aften, som Amris Fader fortalte dette, lod Malach kjøre syv Trillebøre Ler ind i sin Gaard, dernæst kaldte han paa Chai Sore og sagde: „Da jeg endnu i Nat vil lave mig en Golem, behøver jeg ikke dig længere, og jeg giver dig dit Mæle tilbage. Tal og forlad strax mit Hus."

Den gamle adlød.

Den samme Nat førte Malach Schneefuß i al Stilhed et Menneske over Plankeværket, gjennem Haven og ind i sit Hus. Denne fremmede, der var stor og stærk men døvstum, havde han opdaget paa en af sine Udflugter til Karpatherne. Han skrev ham med Helvedesstén, som han havde laant af Lægen, Ordet aemaeth paa Panden og lod ham derpaa kjøre Leret af Gaarden og ind i Haven.

Den næste Morgen for det som en Løbeild gjennem Byen: Malach Schneefuß har lavet sig en Golem; han sidder allerede saa levende som et Menneske foran hans Dør. Og ganske rigtig sad den døvstumme der med aemaeth paa Panden, og enhver, der saa ham, skjalv for Malach Schneefuß og hans kabbalistiske Magt, og mest af alle skjalv Rabbinerne. De stævnede ham ikke for Raadet, de forbandede ham heller ikke; tvært imod, naar de mødte ham, hilste de ærbødig paa ham, som var han den første, den bedste, den viseste og retfærdigste iblandt dem.

Og naar Rabbinerne behandlede ham med saa megen Ærefrygt, hvem vovede vel saa at forstyrre hans Ro?

Saa henlevede Malach Schneefuß og hans Golem fredeligt et Aar eller mere i deres stille Hus. Da hændtes det, at Golemmen en Dag indfandt sig hos Malachs Svigerfader med et Brev, hvori hans Herre intet mindre forlangte, end at hans Kone strax skulde vende tilbage.

Amris Fader sagde imidlertid nej, og Golemmen forstod ham og gik hjem. Men samme Dag kjørte

den første paa Landet, og næppe hundrede Skridt fra Byen styrtede en lille Træbro sammen under ham, og han brækkede sin Arm.

Den næste Dag sendte Malach atter Bud til ham, og da han udbad sig tre Dages Betænkningstid, gav Malach følgende Svar skriftlig: „Dersom du ikke inden tre Dage giver mig min Hustru tilbage, vil Solen blive formørket.“

Den første Dag fik Amris Fader Tandsmerter. „Det har din Mand voldt,“ sagde han til sin Datter.

Paa den anden Dag drog et frygteligt Hagelvejr hen over Egnen. Hos Malachs Svigerfader blev der ikke en hel Rude tilbage i hele Huset, og Haven, hans Stolthed og Glæde, var inden faa Minutter forvandlet til en Ørken. Amri græd, og hendes Fader vendte sig sukkende bort.

Da paa den tredje Dag hen imod Middag Solen virkelig begyndte at formørkes, samlede Jøderne sig omkring det Hus, som Malachs Svigerfader beboede, og raabte og skreg, om han vilde bringe hele Byen i Fordærvelse.

Næppe et Kvarter efter bankede det paa Døren til den Stue, i hvilken Malach Schneefuß gjennem et sværtet Glas iagttog Solformørkelsen, og Amri, hans Kone, traadte bleg og bævende ind.

„Straf mig,“ begyndte hun grædende, „men skaan Byen!“ Hun vilde kaste sig paa Knæ foran ham, men Malach tillod det ikke. Han løftede hende op i sine Arme og førte hende hen til den lille Divan i Vinduesfordybningen.

„Jeg tænker slet ikke paa at straffe dig,“ sagde han, „tvært imod, jeg beder dig om Tilgivelse.“

„Spot mig ikke, er jeg ikke den skyldige?“ svarede hun beskæmmet.

„Nej, du tager fejl, Amri; jeg, jeg alene, er den skyldige,“ fortsatte Malach, „jeg har kun elsket den tilslørede skjønne: Kabbalaen, og da du hos mig ingen Kjærlighed fandt, har du søgt den hos andre. Det smertede mig dybt, men jeg har fortjent det. Tilgiv mig derfor, Amri, jeg elsker dig af hele mit Hjærte og vil al Tid elske dig.“

Han slyngede Armene omkring hende, og hun sank rødmende af Skam og Lykke til hans Bryst.

Under tusende Kys sluttede de det ny Kjærligheds Forbund, og denne blev aldrig siden brudt fra nogen af Siderne. Amri skjænkede sin Mand en talrig Børneflok, og deres Samliv var siden saa fredeligt og lykkeligt, som om der aldrig havde vist sig en mørk Sky paa deres Himmel.

Men Jøderne der i Byen undrede sig over, at Malachs Golem ikke voxede ham selv over Hovedet, men stedse vedblev at være sin Herres flittige og trofaste Tjener.

Husflid.

Polering af drejede Arbejder.

Polering af drejede Sager sker paa Drejeladet og er i visse Maader lettere at udføre end Polering af Flader, naar man først har faaet det rette Greb. Gjenstanden, der skal poleres, afslibes først omhyggeligt, saa den er muligst glat og fri for Ridser. Paa haardt Træ kan Slibningen foretages med en lille skarp Trækklinge eller med et Stykke skarpt Glas, som man holder i skraa Stilling mod det omdrejende Træ, saa det tager ganske fine Spaaner af. Derpaa slibes med fint Sandpapir, der holdes let i Haanden mod det hurtigt omdrejende Træstykke. Den sidste Afslibning sker med fineste Sandpapir og Linolje, hvorefter Drejestykket renses, ved at man lader det løbe mod en ren Linnedklud eller i fine Drejespaaner, som lempelig holdes om det med Haanden. Gjenstanden vædes nu med nogle Draaber ren Olje, og man paafører Polituren med en lille Balle, lavet af en Lærredsklud, eller en lille Tot Bomuld, hvilket er bedst, naar der er mange Fordybninger og Kanter paa Drejestykket. I det man lader Drejeladet gaa mindre hurtigt rundt, bevæger man den med Politur fugtede Balle med et jævnt blødt Tryk frem og tilbage mod Arbejdsstykket, helst saaledes, at man lader Hjulet gaa avet om og lader den lille Polerballe glide frem og tilbage under Arbejdsstykket, da man derved lettere med Øjet følger Poleringens Gang. Naar der er paaført Politur nok, afsluttes Poleringen ved forsigtig Aftrækning med Spiritus, hvoraf man kun maa hælde faa Draaber ad Gangen paa Polerkluden, der hurtigt bevæges frem og tilbage paa det hurtigt omdrejende Træstykke, hvorved den højeste Glans tilvejebringes.

Vil man paaføre en bestemt Farve med Polituren, kan man gjøre denne gul med Gurkemeje, rød med Sandel og grøn med Spanskgrønt. Man lægger lidt af det pulveriserede Farvestof i et sladt Lag udenpaa den lille Polerballe under den fine uden om lagte Klud, saa at Polituren maa sive gjennem Farvestoffet, hvorved den medtager lidt Farve hele Tiden under Poleringen.

Smaating.

Ikke raadvild. Moderen: „Men, Malvine, hvor kan du dog tænke paa at tage paa Maskerade, du glemmer, at vi har Sorg.“ — Datteren: „Ja, men Moder, jeg vil ogsaa være Negerinde.“

En tykhudet. Jens Persen i Snydstrup har saa tyk Hud, at naar en Loppe bider ham i Julen, mærker han først Kløen til Fastelavn.

Opløsninger fra Nr. 39.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Kristiani**a**	F U G L
Nottingha**m**	U G L E
Usedo**m**	G L Ø D
Diepp**e**	L E D E

paa Billedgaaden: en bagklog Skolemester.

Brevvexling.

J. P. C— i O. Den af Dem ønskede Anvisning til at polere drejede Træarbejder findes ovenfor under Husflid.

F. E. Tak, meget godt.

N. P. i S. Tak for Smaatingene, som gjærne for en Del skal blive brugt. Digte desværre ikke afsættelige saa lidt som Klodsbunde.

En Holder af „Husvennen“. Naar De gjennem „Husvennen“ ønsker oplyst, „hvor meget en Vogn kan koste, som man kan kjøre med paa Landevejene og trække med Haandkraft af en Person og helst saa letgaaende og billig som mulig,“ da er det af den Slags Spørgsmaal, som selv de bekjendte „syv Vise“ ikke kan besvare.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 41.
Søndagen den 10. Juli 1881.

Vaabensmedden fra Antverpen.

Frit efter L. v. Erlburg.

Ved J—n.

Det kunde vel være en Times Tid efter Midnat, at en velvoxen ung Mand, iført en kostbar og klædelig Dragt af den Slags, som blev baaret af romerske Rigmænd i det femtende Aarhundrede, forlod et fornemt Palads ved Tiberen for at begive sig hjem til sin egen Bolig. Han gik med raske Skridt langs Flodbredden, steg ned i en Baad, som laa og ventede paa ham, og sejlede over til den modsatte Bred. Ankommen hertil sprang han i Land og styrede sine Skridt efter Via Giulia, men for at naa derhen, maatte han gaa tværs over en Plads, der paa denne Tid af Døgnet var øde og menneskeløm. Han drejede sorgløst ind paa Pladsen, hans hurtige Gang maatte sikkert tilskrives andre Omstændigheder end Frygt for et ukjærkomment Møde.

Som han netop havde tilbagelagt Vejen over Pladsen traadte pludselig fra en mørk Krog tre formummede Skikkelser ham i Møde med dragne Sværd. Han belavede sig hurtig paa en Kamp, i det han med et rask Spring for hen til den nærmeste Mur, hvor han kunde have Ryggen dækket. Og da han havde et uforfærdet Hjærte og besad stor Færdighed i Brugen af Vaaben, holdt han sig virkelig en god Tid sine Angribere fra Livet. Imidlertid var de jo tre imod en, og til alt Uheld blev hans lette Kaarde slaaet i Stykker ved et drøjt Slag af en af Modstandernes brede Slagsværd; men i samme Øjeblik faldt pludselig, som kommen fra Himlen, et fjerde Sværd ind i den ulige Fægtning, hvorved den nærmeststaaende Bandit blev slaaet til Jorden og hans Nabo saaret. Den tredje havde faaet nok af denne Prøve og løb bort, saa hurtig hans Fødder formaaede at bære ham.

„Ved den hellige Lukas!" raabte den befriede, „det var Hjælp i rette Tid!" Med overstrømmende Taknemmelighed rakte han den ham ubekjendte Redningsmand sin Haand i Møde og følte den i samme Nu omsluttet af en haard, barket Næve. Det var en ung Mand der stod for ham, og enhver vilde ved første Blik kunnet se, at han var en Udlænding. Blond, med blaa ærlige Øjne, stor og bredskuldret iført en simpel Lædervams og støttet paa sit lange Sværd stod han i den lyse romerske Nat som en paa ny opvaagnet Helteskikkelse fra den germaniske Fortid.

„Signor!" raabte Romeren fyrigt, „jeg skylder eder mit Liv og kun ved at vise eder lige Tjeneste til Gjengjæld bliver min Taknemmelighed fyldestgjort. Sig mig, jeg beder eder: hvem er I?"

„Aa, det er ikke noget at gjøre saa meget Væsen af," sagde han paa daarligt Italiensk og halvt smilende. „Jeg kom jo over de Karle bag fra, og behøvede bare at lange efter dem for at slaa dem ned. I er da vel ikke saaret?"

„Nej, takket være eders betimelige og modige Hjælp! Men vil I ikke sige mig eders Navn."

„Hvorfor ikke, naar det kan interessere eder at vide det?" Jeg hedder Quintin Messys og er Vaabensmed i min Fædreneby Antverpen. Men sig mig nu ogsaa eders Navn; thi jeg tror næsten aldrig, jeg kan glemme eders Ansigt igjen."

Der gled et let Smil henover den unge smukke

Romers Aasyn. „Kald mig Urbino," svarede han og trykkede hjærtelig den grove Haand, der endnu omsluttede hans, og sig mig for al Ting, om og hvorledes jeg kan være eder til Nytte. I er her fremmed og har sikkert ikke gjort Rejsen hertil uden en bestemt Hensigt. Jeg beder eder indstændig at betro mig denne og alt, hvad jeg formaaer at udrette skal være til eders Tjeneste, paa hvad Maade I selv ønsker."

„Pas paa, at jeg ikke tager eder paa Ordet," sagde den anden smilende. „Dog før jeg kunde gjøre Brug af eders gode Tilbud, maatte jeg fortælle eder en lang Historie, og skjønt den er min egen, vilde den dog sikkert falde eder kjedelig; desuden . . ."

„Eders Livshistorie!" faldt Urbino ind. „Fortæl! Der er ikke noget der interesserer mig mere end saadanne Fortællinger af det virkelige Liv."

„Hm ja! I kan nok vide, at Kjærligheden naturligvis spiller en fremtrædende Rolle i min Historie. Desuden har den ogsaa en Del med Kunsten at gjøre.

„Med Kunsten?" spurgte Urbino med synlig Interesse.

„Ja, Malerkunsten."

„Nej virkelig!" udbrød Urbino med en endnu større Interesse. „Hør, stik eders Sværd ind og følg med mig her ned ad," vedblev han og tog den fremmede under Armen. Saa fortæller I mig det hele, mens vi vandre sammen, og hvad jeg derefter kan gjøre for eder, det kan I betragte, som det allerede var gjort."

Der laa noget uimodstaaeligt i den unge Romers hele Personlighed, i hans fyrige, sværmeriske Væsen, hans hjærtelige Imødekommenhed. Vaabensmedden gjorde intet Forsøg paa at unddrage sig det troldomsagtige Herredømme, den anden alt havde vundet over ham. Han gjorde tavs, hvad Romeren bød ham, stak sit Vaaben i Skeden og begyndte villig i det, han Arm i Arm fulgte sin unge Ven ned ad Gaden, at fortælle sin Livshistorie.

„Jeg forudsætter," sagde han, „at I er lige saa fremmed for Antverpen som jeg for Rom, og at I derfor formodentlig aldrig har hørt Tale om vor store Maler Michael Floris."

„Michael Floris! Kjære Ven, hvilket Menneske i Italien skulde ikke kjende dette store Navn? Fortæl videre! Hvad er det med Michael Floris?"

„Hm!" sagde den anden efter et lille Ophold, „han har en Datter . . ."

„Aha!"

„Vi var Nabobørn og opvoxede sammen næsten som Søskende. Men da vi begge var bleven voxne, begyndte jeg mere og mere at føle, at jeg holdt af Estella paa en anden Maade, end jeg holdt af mine to Søstre. Hun var saa smuk og kjærlig, saa klog og god, at ingen anden Jomfru i Antverpen kunde lignes ved hende, hvorfor hun ogsaa var almindelig kjendt under Navnet „Antverpens Perle." Hun var den første og eneste Kvinde jeg rigtig holdt af, og netop som min Kjærlighed til hende begyndte ret at klares for mig selv, kom jeg til den lyksalige Overbevisning, at hun gjengjældte mine Følelser. Med et Hjærte fuldt af ungdommeligt Mod og glade Forhaabninger traadte jeg frem for hendes Fader og anholdt om hendes Haand. Det turde jeg gjøre, Signor Urbino — bejle til „Antverpens Perle!" Mit Navn var ærligt og ubesmittet, min Velstand grundfast, mine Hjælme og Harnisker, mine Sværd og Skjolde vidt berømte i alle Lande. Jeg kunde umulig tro andet, end at selv den stolte Michael Floris maatte være glad ved en saadan Frier. Og dog — jeg blev afvist!"

„Stakkels Ven!" faldt Romeren ind greben af oprigtig Medfølelse. „Hvad kunde han da have at udsætte paa eder?"

„At jeg ikke var Maler," svarede Ynglingen, i hvis Kinder Blodet skjød op. „Han vilde, sagde han, kun skjænke sin Datter til en Kunstner. Kun en saadan skulde arve hans bedste Skat, hans eneste Barn. Jeg bad og besvor ham, Estella græd, men alt forgjæves. Mod mig personlig havde han ikke det aller mindste at indvende, sagde han, og i og for sig ærede og agtede han ogsaa min Stand; men hans Svigersøn skulde være Maler, og dertil en Maler, som kunde maale sig med ham selv; ja han gav ikke utydelig tilkjende, at det helst maatte være en af den store Rafaels Elever, der begjærede Estellas Haand."

„Hvorfor da ikke den store Rafael selv?" raabte Urbino og lo højt.

„Ja med ham er det nu sin egen Sag," mente Vaabensmedden. „Man vil hjemme hos os paastaa, at den store Rafael ikke er saa særdeles stærk i at vise Troskab i Kjærlighed, og hvad dette Punkt angaar; ser I forstaar vi ingen Spøg i Antverpen."

„Se, se, naa saaledes? hvad saa videre?"

„Ja hvad saa videre? Da jeg havde overtydet mig om, at intet i Verden vilde være i Stand til at bringe Faderen fra hans Forsæt, afskedigede jeg mine Svende, lukkede Værkstedet, samlede alle mine rede Penge sammen og forlod min Fædrenestad, efter at jeg havde givet Estella mit Ord paa ikke at vende tilbage før jeg formaaede at fyldestgjøre hendes Faders Fordring. Nu er jeg kommen her til, og . . ."

Den unge Romer standsede sin Gang, og saa med et halvt medlidende og halvt beundrende Blik op og ned ad sin Ledsager. „Og hvad vil I

her, min stakkels Ven?" spurgte han med en lidt rystende Stemme.

„Jeg vil søge," var Svaret, „at formaa en af de mange Kunstnere, som bor her, til at undervise mig i Malerkunstens Begyndelsesgrunde. Hidtil har jeg kun givet mig af med Tegning af Vaaben . . ."

„Og I tror," faldt Urbino ind, og strøg med sine lange smalle Fingre ligesom prøvende over Bagen af den haarde Haand, der hvilede paa hans Arm, „og I tror, at I med denne Haand, der er vant til at føre den svære Hammer, endnu kan omgaas med Pensel og Palet? I vil paa denne Vej gjøre eders Livslykke afhængig af et dumdristigt Foretagende, hvorved I mener at kunne trænge ind i den guddommelige Kunsts Hemmeligheder, som de største Mestere sysselsætte sig med fra deres tidligste Barndom til deres graanede Alderdom, uden dog at blive udlærte i den? Betænk hvad I gjør Quintin Messys!"

„Jeg har betænkt alt, før jeg kom hertil," svarede denne, „og jeg er forlængst kommen til den Overbevisning, at et Menneske kan ved Guds Hjælp overvinde alle Hindringer, naar han kun besidder den fornødne Kraft og Vilje."

„Jeg vil antage, at det er saa; men sig mig en Gang, vil eders elskede ogsaa anse sig for bunden ved sit Løfte, om I nu bruger Aar til eders Studium? Vil „Antverpens Perle", der naturligvis snart vil faa ny Friere . . .?"

„Hold inde Signor!" udbrød Vaabensmedden „med at opkaste Tvivl, som I ingen Ret har til at nære. En Mø i mit Hjem skifter ikke Kjærlighed, som man skifter Klæder; hun har kun et Ord og en Tro."

Urbino tav et Øjeblik og syntes at hensynke i sine egne Tanker. Saa gik de rask videre.

„Hvis det er saaledes, og I er saa fast overtydet derom," sagde endelig Romeren, „saa sig mig kort og godt, hvad jeg skal gjøre for eder."

„Har I maaske blandt de herboende Malere en Kjending?" spurgte Quintin Messys med et Anstrøg af Undselse der klædte ham særdeles godt.

„Ganske vist, mere end en. Vil I . . .?"

„Dersom I vilde indlægge et godt Ord for mig hos en saadan, saa vilde det være den største Tjeneste I i dette Øjeblik kunde vise mig."

„Hvorfor ikke hos den store Rafael, som I kalder ham," sagde Urbino og lo i Skægget.

„Hvad tænker I paa?" raabte Vaabensmeden forskrækket. „Saa højt tør jeg ikke strække mig, I glemmer, at jeg maa begynde helt med Begyndelsen. Jeg tænkte, at der muligen kunde findes en eller anden fattig Kunstner, der manglede Arbejde . . ., jeg er villig til at betale gode Lærepenge."

De havde under denne Samtale naaet omtrent til Enden af det lange Via Giulia. Foran et ikke meget stort men venligt Hus blev Urbino staaende og satte den blanke Metalhammer paa Porten i Bevægelse. Porten blev indvendig fra aabnet, og den unge Romer greb med Fyrighed sin Ledsagers Haand og sagde „kom med, Quintin Messys!"

Siden det ovenfor omtalte Æventyr var fire Aar forløbne. I den gode Stad Antverpen var den berømte Vaabensmed og brave Borger Quintin Messys endnu dybt savnet. Ingen havde i den lange Tid trængt sig ind i hans Hjem, og lige saa lidt havde nogen Mand af hans Haandværk haft Mod til at indtage Pladsen i hans Værksted. I de sidste fire Aar, var der fra hans Esse ingen Røgsøjler stegne op i den blaa Luft, havde intet Hammerslag vækket Naboerne af deres Morgensøvn, ingen munter Sang lydt fra Værkstedet. Alt var ensomt og stille saa vel i Stuen som i Værkstedet; — et forladt Hjem, et øde Hus!

„Han kommer ikke mer tilbage," sagde en Ven og Nabo, „han har nedsat sig et eller andet Sted i et fremmed Land. Det kunde ikke slaa Fejl, at han maatte gjøre sin Lykke."

„Han formaaede ikke at overvinde den Skam og Ærgrelse, som den gamle Floris væltede over ham," mente andre, og alle var enige i at holde den store Maler for en egensindig og overspændt Daare, fordi han ikke alene havde ofret sit eneste Barn for en tosset Grille men ogsaa berøvet sin Fædrenestad en af dens bedste Borgere.

Estella var det eneste Menneske i Antverpen, der ventede Vaabensmeddens Tilbagekomst. Den unge Pige tvivlede intet Øjeblik paa, at hans Foretagende vilde lykkes, og endnu mindre tvivlede hun paa hans Troskab imod hende. Hun kjendte hans Hjærte, dette ærlige, trofaste og ædle Hjærte, og hun vidste, at hans Vilje var saa fast og ubøjelig som det funklende Staal i hans Harnisker. Han havde intet Tidspunkt bestemt for sin Tilbagekomst; men ligesom hun nu i fire Aar havde ventet med Trofasthed paa ham, saaledes vilde hun kunne vedblive at vente sit hele Liv med Kjærlighed og Troskab.

Den unge Romer havde ikke taget Fejl, i at der snart vilde indfinde sig ny Friere til „Antverpens Perle." Den store Mesters Datter, der for øvrigt førte et meget tilbagetrukkent Liv, var ved sin Skjønhed, sin Forstand, sin for den Tid sjældne Dannelse og sin personlige Elskværdighed bleven næsten lige saa berømt i Staden som hendes Fader. Hvem der blot en Gang havde opnaaet den Lykke

at møde eller se hende, følte sig som af en troldomsagtig Magt dreven til atter og atter at gjøre Forsøg paa at komme i hendes Nærhed, hvilket ingenlunde — ikke en Gang ved Gudstjenesten i Kirken — var saa let at opnaa. Mangen Patriciersøn og mangen ung og rig Borger havde i disse fire Aar anholdt om hendes Haand; men hun havde givet dem alle Afslag. Den stolte Kunstner lod hende gjærne have sin Vilje; hans Forsæt stod uomtvistelig fast: kun en Maler skulde blive hans Svigersøn. Hans Ønske var nær ved at blive opfyldt, i det en af hans mest begavede Elever, en ung Mand, der næsten tegnede til at skulle blive hans Ligemand i Kunsten, fattede en brændende Kjærlighed til den skjønne Jomfru og anholdt om hendes Haand hos Faderen; men Estella gav ogsaa denne Gang sit uforanderlige Nej. Da bruste den gamle Mester op og begyndte med haarde Ord at minde Datteren om den Lydighed, hun som hans Datter var ham skyldig.

„Kjære Fader," svarede hun blidt men bestemt, „jeg er dig jo ogsaa lydig; jeg giver jo Afkald

Kristi Gravlægning.
Efter Maleri af Quintin Messys.

paa ham, jeg elsker, indtil det er lykkedes ham at fyldestgjøre hvad du forlanger; men kræv ikke af mig, at jeg skal være utro mod mit givne Løfte."

„Du tror altsaa endnu paa hans Tilbagekomst?"

„Ja, saa sikkert som jeg tror paa mit eget Liv."

„Du Tosse!" udbrød han vredt, „du en Malers Datter, skulde bedre kjende Vanskeligheden ved at trænge ind i Kunsten, end at du skulde tro paa hans taabelige Forehavende!"

„Vanskelighederne kjender jeg fuldt vel, kjære Fader; men jeg kjender ogsaa Quintin Messys; derfor er jeg saa frimodig."

„Hvem ved endog, om han endnu lever! Livet i fremmede Lande har mange Farer."

„Om levende eller død — mit Hjærte er hans, min Tro er i Pant hos ham."

Derved blev hun. Det var med et tungt Hjærte at Michael Floris overbragte den forsmaaede Frier hendes Afslag. Han kunde ikke andet end harmes paa Datteren, fordi hun ved sin „Egensindighed" havde betaget ham et længere næret stille Haab. Forholdet mellem dem havde hidtil været hjærteligt, men fra nu af blev det koldere og Estella formaaede med al sin Omhu og Kjærlighed

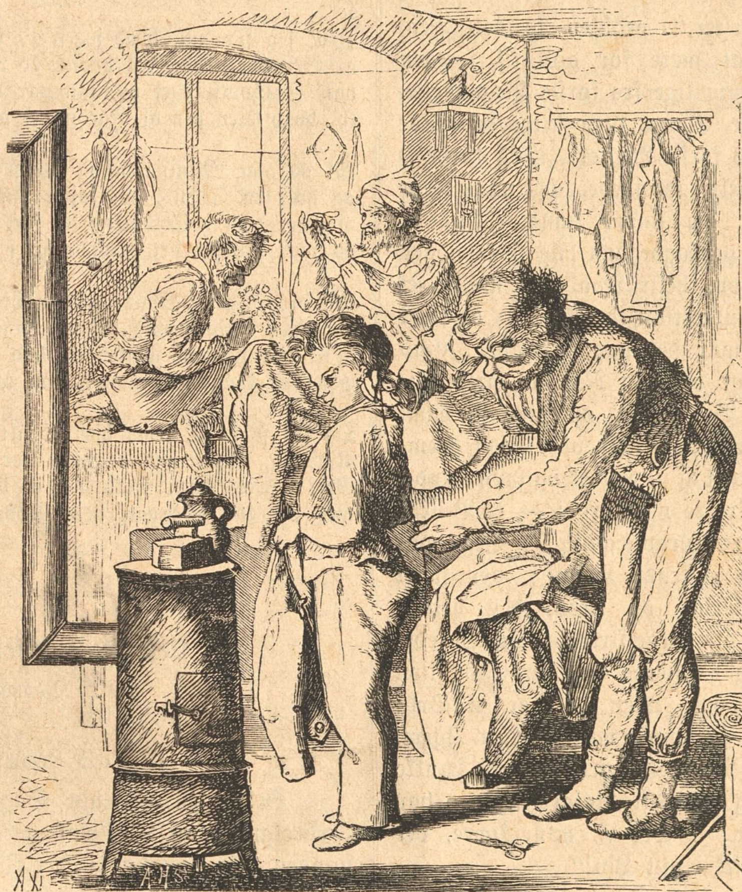
ikke at overvinde den Forstemthed, hun daglig sporede hos Faderen.

Den unge Pige udgød i Stilhed mange Taarer derover; hun gik med stræng Samvittighedsfuldhed i Rette med sig selv og forelagde sig atter og atter det Spørgsmaal, om hun ikke gjorde Uret i at forkaste Frieren og om det dog ikke, som Faderen havde sagt, var en Daarskab af hende at holde fast paa en tilsyneladende saa haabløs Kjærlighed. Men da traadte den elskedes Billede, forklaret gjennem Adskillelsens Smerte frem for hende, og hans trofaste blaa Øjne syntes hende at spørge med mild Bebrejdelse: „Og jeg! Skal jeg som har stræbt og arbejdet, som har gjort det umulige muligt, ved Tilbagekomsten til min kolde Arne kun modtage en bitter Skuffelse som eneste Løn for min Stræben?"

For dette Spørgsmaal svandt enhver Tvivl, og det stod klart for hende, at hun kun kunde være sig selv tro, ved at hun under alle Forhold var sin elskede Ungdomsven tro. For at undgaa alle paatrængende Friere trak hun sig fuldstændig tilbage fra al Forbindelse med Omverdenen og levede i sine Værelser i en næsten klosterlig Ensomhed.

En Sommeraften ved Solnedgang sad hun ved Vinduet i sit Kammer og syede med kunstnerisk Snille paa et Alterklæde til Domkirken i hendes Fædreneſtad. Da blev Døren pludselig revet op, og hendes Fader traadte ind med alle Tegn paa en usædvanlig Overraskelse og Glæde. Selv overrasket rejste hun sig for at gaa ham i Møde; men han greb med den gamle faderlige Mildhed begge hendes Hænder og udbrød: „Mit kjære Barn, du havde Ret og jeg Uret! Tilgiv din gamle Fader til Gjengjæld for den Overraskelse som jeg bereder dig."

Endnu en Gang gik Døren: Quintin Messys kastede sig for Jomfruens Fødder.

Paa Skrædderværkstedet.

„Han er vendt tilbage," sagde den gamle Mester med en af Rørelse dirrende Stemme, „og har i rigt Maal fyldestgjort alle mine Ønsker og Fordringer! Han er vendt tilbage ikke blot som Værkfælle paa den guddommelige Kunsts Omraade, nej meget mere — han kommer som Elev af den store Rafael!"

Efter at den første Glædesrus havde sat sig og de bevægede Sind var komne lidt til Ro, maatte den hjemkomne fortælle sit Æventyr.

„Dine Bønner har tilfulde vist deres Kraft, Estella," begyndte han, „og min Skytsengel har i Sandhed været mig god. Knapt havde jeg opholdt mig en Time i den evige Stad, før jeg havde den Lykke at kunne yde en ung Mand, der var falden i Hænderne paa tre Banditter, min virksomme Hjælp, netop i det Øjeblik da de troede at have ham i deres Vold. Det havde kun kostet mig den Anstrængelse at svinge Sværdet til et Par velmente Hug, men den befriede unge Mand udtalte i sin overstrømmende Taknemmelighed, at han til Gjengjæld for den Hjælp, jeg havde ydet ham, vilde være mig til Tjeneste med alt, hvad han formaaede at gjøre for mig. Saa fortalte jeg ham Hensigten med min Rejse til Rom og tænkte, at han muligen kunde hjælpe mig at finde en Læremester. Jeg fortalte ham endvidere hele min Historie her hjemme fra, og da han havde hørt den, tog han mig med sig til sit Hjem, og — tænk eder min Overraskelse, da jeg ved Indtrædelsen i samme fandt et Malerværksted. Og hvilket Værksted! Hvilke Malerier, hvilke Skitser, hvilke Madonnabilleder — aa, det svimlede for mig, jeg var som beruset! Han glædede sig nogle Minutter tavs over min grænseløse Henrykkelse, men endelig lagde han sin Haand paa min Skulder og spurgte mig kjærlig:

„Quintin Messys, vil I være min Lærling? Jeg er Rafael Sanzio.“

„Rafael!“ udbrød Estella jublende og slog sine smaa Hænder sammen. „Rafael Sanzio! Nej, hvilken Lykke, hvilken Overraskelse!“

„Ja,“ vedblev Quintin, „det var en forunderlig Følelse, der gjennemstrømmede mig i dette Øjeblik. Jeg havde kastet mig for den store Mesters Fødder, hvis han ikke i samme Øjeblik havde grebet mig i sine Arme. Jeg ved kun en Time, der var endnu lykkeligere, endnu mere overvældende . . .“

„Naar var det?“ spurgte den unge Pige i aandeløs Spænding.

„Min store Mester,“ vedblev hendes Ven, „ansaa sig ikke for at være for god til i egen Person at undervise mig lige fra første Begyndelse. Ingen af hans talrige Elever blev betroede til at indvie mig i Kunstens første Regler. Jeg turde se paa ham, naar han selv arbejdede, og mine egne første Forsøg udførte jeg under hans Tilsyn og Vejledning. Omsider paalagde han mig uden nogen Hjælp, uden noget som helst Raad at udføre et Arbejde efter egen Komposition, hvilket han da først vilde tage i Øjesyn, naar det var fuldendt. Gud i Himlen kjender, hvor mangen Nat jeg gjennemvaagede, hvor mange Bønner jeg opsendte til ham, indtil der endelig for min skjælvende Sjæl fremstillede sig — vel fra først af utydeligt og svømmende, men senere bestandig lysere og klarere — et Billede af vor hellige Frelsers Gravlægning. Jeg paabegyndte Værket med rystende Haand; men snart vandt jeg mere Sikkerhed og Mod, den hellige Kunst fyldte mig med sin Begejstring. Da Billedet var fuldendt, førte jeg Mesteren ind for Staffeliet. Han betragtede det længe uden at sige et Ord; men da vendte han sig mod mig: „Gaa hjem, Quintin Messys, hils Michael Floris og den smukke Estella fra mig og sig dem, at Rafael Sanzio har intet mere at lære dig!“ Ser I, mine kjære, det var det største Øjeblik i mit Liv!“

De to unge, i saa lang Tid prøvede, men tro befundne elskende, holdt nogle Dage derefter deres Bryllup, der blev fejret med festlig Pragt. Hele Antverpen tog Del i deres Lykke, enhver undte dem den. Deres Bryllupsdag var Begyndelsen til et langt og lykkeligt Samliv, der, tilsmilet af Kunstens og Kjærlighedens Genier, hengled saaledes i Fryd og Fred, at de ikke lagde Mærke til Aarenes Gang, før de begge stod i den graanende Alderdom.

Endnu er bestandig hint Mesterværk, der først grundede „Vaabensmedden af Antverpen“s Ry, Gjenstand for den højeste Beundring hos alle rejsende, som gjæster Domkirken i hans Fædrenestad, og som muligvis ved den store Kunstners Gravmæle lytter til den snakkesalige Klokkers Beretning om, hvorledes Kjærligheden førte Kunstneren til „Staden paa de syv Høje“, og hvorledes han der reddede den store Rafaels Liv.

Efter at have læst nærværende lille Fortælling vil det vist interessere Læseren dobbelt at se omslaaende Billede, der er en tro Gjengivelse af det paagjældende Mesterværk, der nok for Resten opbevares i Antverpens Musæum og ikke i Domkirken. Den berømte Maler døde 1530.

Mester har Ordet:

(Se Billedet Side 325.)

„Ja, jeg si'er nu, hvad jeg si'er, hvad jeg al Tid har sagt,
at Skræddere dog det bedste er paa Jorden,
had' I Godtfolk ej os, saa var der mi'sæl bagt,
thi hvad blev der af Facon vel og Orden.

Til os maa Ministeren og Præst og Rigsdagsmand
og hver en Svend, der føjter om paa Gaden;
vi kiger dem i Sømmene og ser, hvad de kan,
og vort Lav er det ældste s'gu i Staden.

Thi drev Fatter Adam ej selv vor Profession,
saa maa I sylte mig i salte Lage;
ka'ske var han en Fusker og had' ej videre Facon,
men den Gang var man ogsaa langt tilbage.

Og jeg si'er nu, hvad hjælper alt de lærdes Vrøvleri,
Rigsdag, Befæstning og hvad der er paa Moden.
Nej, Klæ'er skaber Folk, det er vores Filosofi;
med den kan vi regere hele Kloden!“

B. Elmgaard.

Berømte Bondersønner.

Af H. Rasmussen.

I. Niels Hemmingsen.

Det er en bekjendt Sag, at mange af vort Fædrelands største Mænd er udgaaede af Bondestanden, og navnlig er det Tilfældet med Mænd i Præstestanden; naar en Gaardmands- eller Husmandssøn i gamle Dage viste et mere end almindeligt godt Hoved, og han derfor ved sine Forældres eller godgjørende Folks Hjælp blev sat til Studeringerne, saa tænkte man først og fremmest paa at faa en god Præst ud af ham; det at kunne faa Ret til at staa paa en Prædikestol betragtede vore Fædre som det højeste, der kunde tænkes, og deri havde de ikke saa megen Uret, al den Stund Forkyndelsen af Guds Ord maa være det højeste Kald for et Menneske.

Medens en hel Række af vore store Mænd — f. Ex. Rasmus Kr. Rask, N. M. Petersen, Rasmus Nielsen — er fynske Husmandssønner, saa har Laaland ikke mange at fremvise, ja vel egentlig

kun en, hvis Navn er naaet over hele Verden, men saa er han maaske til Gjengjæld den berømteste Bondesøn, der er fostret paa vore Øer, nemlig Niels Hemmingsen.

Hans Fader hed Hemming Nielsen og var Fæstebonde i Errindlev ved Rødby, og Moderen hed Karen; om hende ved man, at hun blev meget gammel og saaledes opnaaede at se sin Søns store Berømmelse. Han blev født i Aaret 1511 og viste tidlig stor Lyst til at læse, hvorfor hans Farbroder, Hans Nielsen, som var Smed i Errindlev Sogn, tog sig af ham og satte ham i Latinskolen i Nysted; senere gik han i Skole baade i Nakskov og Nykjøbing og paa Sjælland i Næstved, Slagelse og Roskilde. Det gjaldt for fattige Studenter den Gang at komme omkring, hvor de bedst kunde faa Føden, baade den legemlige og den aandelige, og naar vi hører om Niels Hemmingsen, at han flakkede om fra en Skole til en anden, saa var det til Dels fordi han ingen Steder traf Lærere, der tilfredsstillede ham; med sin store Aand var han allerede i 18—19 Aars Alderen deres Ligemand. I Roskilde hørte han Rektoren i Lund rose som en Mand, der var dygtig i Græsk, og da det var sjældent paa den Tid, rejste Niels Hemmingsen derover, hvor han blev til sit 24de Aar, og hvorfra han rejste til Universitetet i Wittenberg.

Da han blev født to Aar, før Kong Hans døde, og sex Aar før Luther fremtraadte, følger det af sig selv, at hans Forældre var Katholiker, der altsaa vel havde bestemt ham til at blive katholsk Præst. Naar han gik over til Luthers Lære, ved vi ikke, men det er sandsynligt, at det allerede er sket i Frederik den I's. Tid, da Mænd som den fynske Bondesøn Hans Tavsen forkyndte den ny Lære; i Skaane var Reformationen desuden tidlig begyndt baade i Malmø og Lund, og kort efter at han havde forladt denne Bys Skole, blev Reformationen indført over hele Riget af Kristian III. (1536); at han derfor valgte at gaa til Wittenberg, hvor Luther, Melanchton og de andre Reformatorer virkede i fuld Kraft er ganske naturligt. Til et udenlandsk Universitet skulde man nemlig den Gang, naar der skulde være noget ved Lærdommen. Rigtig nok havde Kjøbenhavn allerede under Kristian I. faaet et Universitet, men det var ikke stort bevendt med det, og i de tre Krigsaar, der kaldes Grevens Fejde (1533—36), i hvilken Kjøbenhavn udholdt den haardeste Belejring, den nogen Sinde har haft, var dets Virksomhed aldeles ophørt; det var først da Kristian III. skjænkede det en hel Del af det katholske Kirke- og Klostergods, at det kom paa Fode og fik nogen Anseelse som en god Højskole.

I Wittenberg tjente Niels Hemmingsen sit Underhold ved at undervise rige Studenter og fik desuden Understøttelse af et Par Godsejere fra Laaland. Han hørte Luther holde Forelæsninger, men sluttede sig især til Melanchton, med hvem han senere gjennem hele sit Liv stod i Brevvexling; denne Tilslutning fik stor Indflydelse paa Niels Hemmingsens senere Skæbne; thi Melanchton indtog en mæglende Stilling mellem Lutheranere og reformerte og saa allerhelst, om disse to protestantiske Partier sluttede sig sammen, og samme Anskuelse kom Niels Hemmingsen ganske naturlig til at dele.

I 5 à 6 Aar studerede han i Wittenberg; ved sin Hjemkomst blev han snart Professor ved Kjøbenhavns Universitet; kort efter blev han Professor i Hebraisk og Theologi (Religionsvidenskab) samt højtidelig udnævnt til Doktor i Theologien. En Tid var han ogsaa Sognepræst ved Helligaandskirken i Kjøbenhavn. Efter at han havde giftet sig, kappedes de fornemste og rigeste Folk om at faa ham til at tage deres Sønner i Kost; thi han var ikke alene en Lærer i Universitetssalen, hvis Lige Danmark aldrig havde set, men det var ogsaa særdeles lærerigt at være i hans Hus og høre paa de venlige og belærende Ord, hvormed han krydrede ethvert Maaltid; saa stor var hans Berømmelse, at man kaldte ham „Danmarks Lærefader,“ og da han aldrig glemte, hvorledes han selv havde været en fattig Student, der kun var kommen frem ved gode Folks Hjælp, saa havde fattige og nødlidende Studenter al Tid en varm Ven og Beskytter i ham. For øvrigt var hans huslige Forhold ulykkelige; hans Hustru var ham utro, og til sidst maatte han skille sig fra hende, men til Gjengæld kunde han glæde sig ved hele Folkets Kjærlighed og ved et berømt Navn, der gjenlød over hele Evropa, ikke saameget for hans Lægegaver, som kun hans Landsmænd kjendte, som for hans mange Skrifter, der naaede saa langt som til Spanien og Ungarn og alle Vegne betragtedes som Mønster saavel paa Lærdom som paa et glimrende latinsk Sprog. Hans store Berømmelse blev imidlertid Aarsag til hans Fald. Det er allerede tidligere berørt, at han i Lighed med Melanchton vilde forsøge Mægling mellem de reformerte og Lutheranere; Forskjellen mellem disse drejer sig især om Læren om den hellige Nadvere; medens vi siger, at denne er os et Pant for vore Synders Forladelse, og at Jesus „i, med og under“ Brød og Vin er selv til Stede, saa vil de reformerte kun betragte Nadveren som et Erindringsmaaltid i Henhold til Ordene „gjører dette til min Ihukommelse“; derved mister Nadveren sit Særkjende som Sakrament; men til Trods derfor hældede Niels Hemmingsen til de reformerte. I de Dage vaagede man med stor Iver over, at den rene Tro, vi havde faaet ved Luther, ikke skulde forfalskes; Religionsfrihed kjendte man ikke en Gang af Navn,

men desuagtet bar man over med Niels Hemmingsen, fordi man erkjendte hans store Dygtighed og Lærdom; til sidst kom der imidlertid Bud fra Sachsen, hvor Kongens Svoger var Kurfyrste, med Bøn om at se Doktor Niels rigtig efter i Sømmene. I Kurfyrstens Land var der nemlig af de fornemste Præster gjort Forsøg paa i Henhold til Melanchtons og Niels Hemmingsens Lære at ændre lidt ved Nadverlæren, saa den blev mer overensstemmende med den reformerte. Nu mente Kurfyrsten da, eftersom hans egen Gejstlighed beraabte sig paa den berømte danske Doktor, at en saadan Mand var det farligt at have til Lærer for de unge Præster, og Niels Hemmingsen blev endogsaa nødt til at tilbagekalde nogle af sine Lærdomme, som man ansaa for kætterske; dette hjalp ham endda ikke, der kom stadige Angreb paa ham fra Sachsen, og Frederik II. afsatte ham til sidst fra hans Embede i Aaret 1579 og befalede ham at tage Bolig i Roskilde, hvor han fik saa meget, han kunde leve af.

I Roskilde levede han saa i 21 Aar og havde det i ydre Henseende ret taaleligt; Regeringen betragtede ham stedse med Velvilje, endskjønt den havde funden sig nødt til at afskedige ham, Bisperne raadførte sig med ham, og udenlandske Fyrster og lærde Mænd kom for at besøge og tale med den store lærde. Kristian IV. fortæller saaledes i en af sine Stilebøger, som endnu er til, at han „i Bispegaarden i Roskilde havde haft den Fornøjelse at se den berømte Doktor Niels Hemmingsen og tale med ham." Da Kristian blev Konge, turde han ogsaa vove sig frem med flere ny Skrifter; thi saa længe Frederik II. levede, udgav han intet for ikke at vække Kongens Mistænksomhed.

Han opnaaede den høje Alder af 89 Aar og døde den 23de Maj 1600, efter at have levet under 6 Konger. (Hans, Kristian II., Frederik I., Kristian III., Frederik II. og Kristian IV.) I de sidste Aar af sit Liv var han blind, men bevarede sin Aandskraft usvækket til det sidste; han fulgtes til Graven af Professorerne i Kjøbenhavn og den største Del af Sjællands Præster; han blev jordet i Roskilde Domkirke. Biskoppen over Sjællands Stift, Dr. Peder Winstrup holdt Talen over ham og sagde bl. a.: „Denne Mand har i Sandhed været et Lys for Danmark, et saare nyttigt Redskab for Guds Menighed, en Sir og en udmærket Pryd for Skolerne. Vi kan ikke noksom takke Gud for, at han samler saa nyttige og heldbringende Arbejdere i sin Vingaard, og at han værdiger at udruste dem med saa store Helligaandens Gaver."

Smaating.

Den gamle Bøsse. Gamle Ire Wattler forsikrer, at han var blandt dem, der deltog i den store amerikanske Revolutionskrig og bidrog til at skaffe Landet Uafhængighed. Han ejer et Gevær, om hvilket han paastaar, at det gjorde fortrinlig Tjeneste i den omtalte Krig. Det har al Tid beredt ham en stor Fornøjelse at vise dette gamle Vaaben frem til sine Venner og fortælle om de mange dristige Bedrifter, det i gamle Dage satte ham i Stand til at udføre. En Dag, da Ire fremviste sit Vaaben for en opmærksom Tilhørerkreds, og talte om de Konflikter, han havde gjennemgaaet, banede Sam Pickler, der var en snu Fyr, sig Vej hen blandt de forreste og spurgte, om han maatte se lidt nøjere paa „dette her Gevær". Sam tog det og lod, som om han beundrede det, men han sagde dog, at Kolben saa noget ny ud, eftersom det var et saa gammelt Gevær. „Naa ja," sagde Ire, „Sagen er, at den gamle Kolbe var frygtelig ormædt, og derfor lod jeg lave en ny." Men Sam syntes ogsaa, at Løbet saa Pokkers nymodens ud. — „Ja, hvad saa," udbrød Ire lidt ærgerlig; „jeg har ladet et nyt Løb sætte ind, fordi det gamle var saa slidt." — „Men," sagde Sam, „det forekommer mig, at at Laasen . . ." — „O, bryd dig bare ikke om Laasen," sagde Ire, „den er ogsaa ny, men det er da ikke noget at gjøre saadant et Væsen af en saadan Ubetydelighed. Sagen er, at der ikke er andet tilbage af den rigtige gamle Bøsse end Fænghullet."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Jødeland: en By ved Rhinen — en Bjærgkjæde i Asien — en Flod i Rusland — en Hovedstad i Evropa.

U. U.

Firkantet Nød. Af 4 A, 3 M, 2 K, 2 L, 2 R, 2 S og 1 O dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første minder nærmest om et Svin,
det andet om en Kvinde favr og fin;
det tredjes Godhed synger Konens Ære;
som Dreng vel fjerde ønsked du at være.

A. C. B-U.

Bogstavgaade.

Hvis din Vin er 3. 2. 1.,
maa langt heller Øl du drikke.
Tit 2. 3. kan gjøre Men,
selv om det dig skæmmer ikke.
4. 5. 6. — ak, dette Navn
vækker tusend lyse Minder.
6. 5. 4.'s Ry ej svinder,
lyser som en mægtig Bavn.
3. 5. 6. hold fast i Haand,
naar paa Bølgens Top du gynger.
Glad du 2. 3. 4. slynger
om din ranke Liljevaand.
Hele Liv ved Kunsten fik;
Tusender af Aar kan rinde,
lige skjønt det dog kan minde,
om den Slægt, som længst forgik.

Tal- og Bogstavgaade.

1 = / vid Es10LLING.

Hermed et Tillæg, indeholdende følgende Husflidsmeddelelser: Husflidsudstilling i Brædstrup. — Fra en Husflidsudflugt. — Tre Husflidsudstillinger. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. (Fortsat.) — Billedskæring og Løvsavning som Husflidsarbejder. — Husflid i Kjøbenhavn. — Dansk Husflidsselskab.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.

Udgivet af N. C. Rom.

8. Aargang. Nr. 42.

Søndagen den 17. Juli 1881.

Højt Spil.

En lille „Ende“, „spundet“ paa Nattevagten.

Af C. Middelboe.

an du stikke den, min Kammerat! Nej, spille mig om du kan, for saa vil jeg — uden at rosse mig selv, la'e mig kalde et Æsel-hoved*).“

„Ja hvor kan du nu vide det, Per Madsen? Du kan da ikke saadan huske hvert eneste Kort, der er tilbage.“

„Ja, ka' du maaske'sens stikke? Ka' du, spø'r jeg,“ og Per Madsen saa ud til at være nok saa sikker i sin Sag. Hans Medspiller, Frants, svarede kun ved langsomt og med en vis Vægt at lægge en krøllet Spar Ni oven paa Per's Spar Otte. Per blev lang i Ansigtet, spyttede Skraaen ud og bandede en tre, fire Gange, medens Frants sad ganske tavs og betragtede ham med et lunt Smil paa Ansigtet. Endelig sprang Per Madsen op — han havde lige-som Frants siddet paa Hug paa Dækket — slog sig for Panden og sagde: „Jeg vilde have sat mit Ho'de paa, at den Nier var gaaet — men det var jo godt, at jeg ikke satte noget,“ føjede han polisk til.

„Ja, der kan man se,“ fortsatte han, halvt i Tanker — „ja der ka' man s'gu se — der er vist to Spar Nier i det Spil! Lad mig se!“ og med febrilsk Iver greb han efter Kortene.

„Hvordan skulde det være gaaet til?“ bemærkede Frants rolig. „Ja, se kun efter! Jeg skal ikke lægge dig noget i Vejen.“

Det var en Søndag Eftermiddag. Folkene havde fri, og medens nogle sad og smaapassiarede, fordrev andre Tiden med Kortspil. Kortene var ikke overdreven rene, dertil havde de sejlet for længe, og de bar alle sammen tydelige Spor af, at deres forskjellige Spillere til sine Tider havde været i Forlegenhed med, hvor vidt de skulde spille dem ud eller ej, thi krøllede var de. Det er en Ejendomme-lighed hos næsten enhver Sømand — hvor fra den stammer, ved jeg ikke — al Tid at sidde og krumme Kortene efter deres Længderetning og med Bag-siden udad, og saa har alle Matroser en vis Mod-bydelighed for Hjørner, i alt Fald var der om Bord i Korvetten mange Spil Kort mellem Besætningen, men næppe et eneste Kort havde sine fire Hjørner i uskadt Stand. Per Madsen gik Spillet igjennem, og det var slet ikke gjort i et Øjeblik, netop paa Grund af at Kortene var saa krøllede, som de var. Et for et og med megen Alvor lagde han Kortene op, men han fandt kun en Spar Ni og kløede sig betænksom bag Øret.

„Uden at rosse mig selv“ — det var nu et Mundheld, som Per Madsen brugte meget hyppig, hvad enten der var Mening i det eller ej, ja hyppigst endog uden Mening, og han plejede at udtale Ordet rose, som om det stavedes med to s'er — „jeg ka' sk'unte finde mere end den samme“ — her krammede han Spar Ni, som om der ikke skulde blive andet end Atomer tilbage af den — „det var da ellers for Resten møjet mærkeligt, var det itte? Jov!“ Saaledes gav han selv baade Spørgsmaal og Svar.

„Det havde da ellers været mærkeligere, om der havde været to,“ mente Frants, „for hvor sku' den anden Ni'er være kommen fra.“

„Ja det havde kanske'sens været møjet mærke-ligt nok, men det var dov ellers møjet mere mærke-ligere, at jeg saad'n ku' ta' Fejl, for jeg plejer ellers — uden at rosse mig selv — at være gruelig durkdreven til at huske Kortene — ja jeg gjør —

*) Æselhoved kaldes det Forbindelsesstykke, som holder Mast og Stang eller Bovspryd og Klyverbom sammen.

og det er en farlig lang Tid siden, det jeg ka' huske, at jeg har været saa bestemt paa et Stik, der var forkert," og Per saa endnu i høj Grad tvivlende ud. Men Kjendsgjerningerne var ham for stærke, lidt efter lidt gav han sig.

„Og jeg kan endda sige, at jeg imellem Stunder stak ham, spanske Hansen, i at huske Kortene," fortsatte han atter halvt i Tanker, „og han ha'de endda spillet sig sin Kjæreste til; ja det var . . ."

„Hvad for en? Hvem er han? Hvordan F . . . gik det til?" væltede Udraab og Spørgsmaal fra Frants.

„Ja—h! Se, de kalder ham spanske Hansen, men det er da ejentli for Resten mest, fordi hans Kone er spansk — og hvordan han fik hende, eller vandt hende? — Ja—h! se det er ejentli itti saad'n fortalt i en Snupfallera — det er s'gu en lang Histaarie."

„Saa gi'e 'en i Nat paa Hundevagten," svarede Frants, „naar du har haft dit Tørn paa Bakken, og jeg ved Roret, saa ka' du jo gi'e os den."

„Ja—h! De' ka' jeg vel nok," sagde Per Madsen, men han var allerede igjen falden halvt i Staver over den Sag med Spar Ni.

„Du spekkelerer nok," mente Frants og gik for efter.

Han var ellers en støt Fyr, samme Per Madsen, fuldbefaren og dygtig til sin Gjerning. Lidt heftig var han af Gemyt, og han havde en Gang haft en Extra-Vagt, fordi han havde „langet en ud" til en Kammerat; men denne havde rigtig nok ogsaa taget ham paa hans ømme Sted og sagt, at den Ting at spille godt Kort, det kunde ethvert Fæhoved gjøre, mens der var mange begavede Mennesker, som ikke kunde det. Per Madsen blev rasende og langede ham, som sagt, „en ud"; han slap med en Extra-Vagt, fordi der var „formildende Omstændigheder" ved Sagen, i det den anden var bleven ved med at drille ham. Per spillede for Resten aldrig om Penge — det var altsaa ikke Gevinst eller Tab, der interesserede ham, men han havde en lidenskabelig Interesse for selve Spillets Gang og var stolt af at blive anset for den dygtigste Spiller blandt Mandskabet. Per Madsen var fra Kallehave, medens Frants, hans nærmeste Omgangskammerat om Bord, var en Læsøboer. Han var en rigtig Jyde, rolig og faamælet, men ikke tabt bag af en Vogn, hvad enten det gjaldt at arbejde paa en Raa eller slaa et Slag Kort med Per Madsen.

Klokken et om Natten var Per bleven løst af som Udkig paa Bakken*) og Frants som Rorgænger**). Korvetten plaskede lystig af Sted for en smuk Pasat, og det dejligste tropiske Maaneskin oplyste dens Dæk, hvis Hvidhed var formelig blændende og gav dens Rejsning med de mange Sejl — Læsejl til Luvart og Bovensejlene paa — et eget feagtigt Skjær, som kun et saadant Maaneskin kan give. Det var vel en 19—20 Graders Varme, og Folkene, som ikke havde Tørn, laa og sov rundt omkring paa Dækket, medens Baadsmanden gik og purrede ud paa alle dem, der ikke laa i Skyggen. „Naa da! Rejs ut, min Gut!" var den Tiltale, som omtrent gaves dem, „vil du kanske'sens risk'ere at vrænge Næse a' dig sæl, naar du i Morgen ska' friserere dig i Spejlet? Hva'? Eller vil du maaske'sens ha' Pi'ebarnet til at sla'e op, naar du kommer tilbaves med en Kartoffeltud, der endda er skjæv? Naada! Ka' han humme sig, go'e Ven! Ind i Skyggen med jer. Maanen er en Lurendrejer, saa kjøn hun er; man bli'er dolig af at sove, naar hun ser paa en."

Paa sin Vandring kom han hen under Kommandobroen om Styrbord og saa her en Mand ligge med Ansigtet udenfor Skyggen. Han begyndte sin vante Tale, men blev afbrudt af Frants — det var ham, som laa paa Dækket — med den Bemærkning, at han ikke sov men laa og ventede paa Per Madsens „Ende".

„Har Per Madsen en Ende?" spurgte Baadsmanden, „og hvem spinder du den for, Per? Hva'? Er du en Lurendrejer, Per, som vil sidde og høre paa de andres og inte la' dem høre din, hva'? Sikken en. Kom du barestens med mig! Frants følger nok med."

Men Per mente, at Stedet kunde være godt nok; de andre kunde høre paa ham, lige saa meget de vilde, men de „skrabede" jo. Endelig blev det bestemt, at Per skulde fortælle fra den Plads, han selv havde valgt sig, men vente, til Baadsmanden havde gjort sin Ronde.

Fem Minutter efter begyndte Per Madsen.

Historien var passeret for en fire, fem Aar siden. Per for med en Skonnertbrig fra Troense, som ejedes halvt af Skipperen, og som „sejlede paa Eventyr", som det kaldes, naar Skipperen sejler efter sit eget Hoved og ikke paa Ordre fra Rederiet. Styrmanden hed Hansen og var en flink Fyr, der spillede djævleblændt godt Kort, og hermed var det givet, at Per Madsen var hans svorne Ven og tro undergivne. Han tog undertiden Per med ind agter i sit Lukaf og spillede To-Mands Whist med ham, „og det er spille mig et fint Spil ellers, der maa man — uden at rosse mig selv — ha'e et Øje paa hver eneste Negl, om man ellers vil vinde," forsikrede Per Madsen. Der var en Tid, hvor Skonnertbriggen — hun hed for Resten Ellen — jævnlig kom til Portoriko, og her havde Hansen forelsket

*) Det forreste af Skibet. **) Manden, som staar til Rors.

sig. Hun var en spansk Kreolinde og var kjøn, — „uden at rosse mig selv", lagde Per til — og det var ikke saa sært, at Hansen blev forliebt, og da han selv var en smuk Fyr med dejligt lyst krøllet Haar og smukt blond Skjæg, med store alvorlige, blaa Øjne, et rask Ansigt og en kraftig Figur, se saa var det jo da heller ikke saa løjerligt, mente Per, at hun syntes om ham, saa meget mere, som Hansen „ga' den rigtig paa spansk," som Per udtrykte sig, „med Serinajer og hvad nu alt saad'n no'et Pusleri hedder." Nok er det, Hansen og Elvira -- for det hed Pigen — de var enige, men de havde endnu ikke faaet talt med de gamle. De var hemmelig forlovede, „og det ska' jo nu være det aller som dejligste."

„Ellen" havde en Rejse til Rio og derfra til New=York. Endelig en smuk Dag hen ad Eftermiddagen kom den tilbage til Portoriko efter at have været henad fem Maaneder borte derfra.

„Styrmanden var begribeligvis svært essig efter at komme i Land og se til Pi'ebarnet," fortalte Per, „og det var lige even bleven mørkt, da han kommer hen til mig og si'er: „Ta' og vrik mig ind med Jollen, Per," si'er han, og jeg faldt*) i Jollen. Hansen var lige kommen ned, og vi ha'de akkurat sat aff — og et dejligt Maaneskin var det, justement som i Nat — saa ser vi en bitte lille Stump af en Jolle komme paddlende**) ud imod Skibet.

„Hvem kan det være," si'er Hansen.

„Ja hvem ka' de vel være," si'er jeg.

„Skynd dig lidt, Per," si'er Hansen, „ellers kan jeg blive opholdt."

„Javehl, Styhrm'n," si'er jeg, og saa vrikkede jeg af Sted.

„Hahns'n! Hahns'n!" raaber det med det samme med en bitte spæd Fruentimmerrøst ovre fra denne her bitte Stump af en Jolle. „Elvira!" udbrød Hansen, og saa fik jeg, rimeligvis jo, Ordre paa at vrikke hen til Jollen. Naada! Sikk'n et Kys! — Huh ha, jeg husker det, som det var i Gaar — Kjæresten var i Jollen med sin Bro'er, en Gut paa en femten Aar eller saa.

„Gaa du om Bord, Per," si'er Hansen, og saa gik jeg om Bord, men imens jeg vrikkede paa Siden af „Ellen" hørte jeg dem snakke spansk og hende græde. Hva' ka' der nu være i Vejen? tænkte jeg — der er da ogsaa al Tid Flæveri med di Pi'ebørn! Naa! Jeg var jo — uden at rosse mig selv — inte filovet, og en halv Time efter tænkte jeg itte mere paa den Ting.

*) Falde i et Fartøj er et Sømandsudtryk for: gaa i et Fartøj, stige i et Fartøj eller lignende.

**) Engelsk, paa dansk roende.

Men den næste Dag var Hansen rent herunter, som man si'er. I det ene Øjeblik saa han ud som en vaad Hund, og i det næste som om han vilde æde os. Han grubeliserede, og han skar Tænder. Endelig gaar han ind til Skipperen og faar Lov til at gaa i Land. „Per," si'er han, „ta' og vrik mig ind med Jollen," si'er han, og det gjorde jeg. Paa Vejen saa si'er han: „Per."

„Javehl, Styhrm'n."

„Du ved, jeg har en Kjæreste her."

„Ja jeg ved det, Styhrm'n," si'er jeg.

„Hun skal have en anden."

„Aa Slujjir vel?" (Ja, ser I, jeg talte jo lidt frit til ham, naar vi var alene, for vi var jo ejentli talt Venner.)

„Jo, det er sandt, Per," si'er han, „og de skal have Bryllup om en Maaned."

„Den var værre, Styhrm'n," bemærkede jeg med Medlidenhed — for det er jo itte ejentli saadan rart at se sin Kjæreste bli' gift med en anden — „Hva' er det for en Karl?" spø'r jeg.

„Det er Styrmanden paa den spanske Fuldrigger — du ved nok. Jeg kjender ham; han er en Spillefugl. Han spiller Hazard som en Tiger," si'er Hansen, „men det gjør hendes Fa'er nok ogsaa, saa maaske kan de to meget godt med hinanden. — Men jeg skal dog se, om jeg ikke kan pudse den Karl," og saa faldt han i Tanker, til Jollen laa ved Havnemolen.

„Gaa saa om Bord med Jollen, Per," si'er han, „jeg kommer først sent og skal nok besørge mig selv om Bord."

„Vehl, Styhrm'n," si'er jeg og vrikkede om Bord.

Da Per Madsens Foredrag, som det vil ses, er lidt langtrukket, fortsætter jeg paa hans Vegne. Ikke alene Per men hele „Ellens" Besætning blev meget forbavset over i den følgende Tid at se deres Styrmand stadig i Selskab med Styrmanden fra den spanske Fuldrigger, og over at det saa ud, som om der hurtig udviklede sig et varmt Venskab imellem dem, hvilket var saa meget mærkeligere, som de ikke havde været de bedste Venner før — ja Hansen havde endogsaa en Gang givet Spanieren, der for Resten hed José Pasto, et Par „blaa Briller"*), som han gik med i over otte Dage, foruden nogle andre drøje Knubs; de var ragede sammen paa Spillehulen oppe i Byen, hvor Hansen kun havde været den samme Gang og da kun som Tilskuer.

Det varede ikke mere end tre, fire Dage, før José havde faaet Hansen indført i Huset hos Alphonso Gantes, hvem hver især betragtede som sin tilkommende Svigerfader. Naar José gik i Land,

*) „Blaa Øjne".

kom han ofte paa Siden af „Ellen" og tog Hansen med sig — jo det var svært, saa de var blevne fine Venner. Hansen gik ualmindelig meget i Land i den Tid, og han maa have talt med Skipperen derom, for denne var al Tid klar til at give ham Lov og tog af og til selv hans Arbejde for ham; undertiden smilede han ganske polisk, naar de to Venner var satte fra Borde. Flere Gange var den spanske Styrmand om Bord i Besøg hos Hansen, og saa blev de begge budne ind til Skipperen, hvor de spillede Hazard, saa det knagede efter. Det gik ikke af uden Smaaskjænderi, for José var en hidsig Knægt, men Skipperen og Hansen gav al Tid efter, saa der kom ingen Spektakler ud af det; Spanieren blev som oftest i en temmelig drukken Tilstand hjulpet ned i Jollen og bragt om Bord i sit Skib. Saadan gik det i godt og vel tre Uger; Besøgene og Spilleaftenerne om Bord i „Ellen" blev hyppigere og hyppigere, medens samtidig Besøgene hos Svigerpapa aftog. Der var nu kun en 5—6 Dage til Brylluppet, og Hansen saa ligefrem daarlig ud, bleg og forsviret. Han talte ikke meget, og Per Madsen fik ikke noget at vide om, hvordan det stod sig med Forholdet til Elvira. „Han stikker vel a' med hende," tænkte Per, men han kunde dog ikke rigtig rime den Hensigt med det varme Venskab mellem de to Rivaler. Endelig en Tirsdag Eftermiddag, da Per er i Færd med at vrikke Styrmanden i Land, kunde han ikke holde sig for at spørge:

„Hvo'den gaar 'et i Land, Styhrm'n?"

„Brilliant!" Men det var ogsaa det eneste, han fik at vide, og han vilde ikke trænge paa med at gjøre flere Spørgsmaal.

Da de var komne til Land, siger Styrmanden:

„Fortøj Jollen, Per, og følg med mig."

„Ja vehl, Styhrm'n," svarede denne, gjorde Fangelinen fast om en Fortøjningspæl og gik bag efter Hansen, som langsomt gik hen ad Havnemolen. Da Per naaede ham, paaskyndede han sin Gang, og lidt efter siger han:

„Hør nu, Per Madsen. Du er jo klar til at vise mig en Tjeneste, ikke sandt?"

„Brandstage mig ja, Styhrm'n! Det er jeg, spille mig — og ti for en!"

„Tak for det, Per. Hør nu. I Aften viser jeg dig et Hus. I dette Hus bor der en Mand, som hedder Alphonso Gantes; han er Elviras Fader" — her standsede han lidt — „forstaar du, Per?"

„Ja vehl, Styhrm'n."

„Han er en smuk, ældre Mand med hvidt Haar, men med sorte Øjenbryn — jeg tænker, jeg kan vise dig ham gjennem Vinduet — bid godt Mærke i ham."

„Ja vehl, Styhrm'n."

„Og i Huset, saa at du hurtig kan finde det, selv om det er mørkt."

„Ja vehl."

„Naar jeg saa i Morgen Aften har Selskab om Bord — du ved ham Spanieren — („Ja vehl, Styhrm'n") og jeg gi'er dig et Brev, saa tager du Ole og Søren (det var to af Matroserne om Bord paa „Ellen") med dig i Jollen, som ligger lige klar, forstaar du?"

„Om jeg gjør! Brandst . . ."

„Saa roer I, som I var gale, Per — du kan selv vrikke med det samme — og naar I kommer til Land, bliver de to andre liggende med Jollen, klar til at sætte dig og en anden om Bord, og du løber, saa hurtig som du kan, hen til dette Hus og giver Brevet til denne Mand, som er hjemme. Er du med, Per?"

„Om jeg er, Styhrm'n!"

„Han gaar vistnok strax med dig, og saa kommer du saa hastig som vel mulig om Bord med ham og stiller ham op henne ved Skylightet*) til Kahytten, og derpaa stamper du tre Gange i Dækket. Her kan du lade Manden blive indtil videre. Er du nu rigtig paa det rene med det alt sammen, Per? Husk paa, der maa ikke komme Slinger i Valsen."

„Det ska' der spille mig heller itte fra min Side, Styhrm'n. Jeg ska' nok klare min Rulle, ja jeg skal."

(Fortsættes.)

Til et Morgenbillede.

Som Barn jeg lytted til Havets Sang,
naar skumklædt det bruste og bølged;
jeg stirred, jeg undred saa mangen en Gang,
paa hvad der bag ved sig dølged.

Som Barn jeg jubled i Egens Ly
og leged paa Enge og Agre
og skued mod Aftenrødens Sky
med Drømme og Anelser fagre.

Som Barn jeg elsket den fri Natur,
i Slud og i Solskin og Taage,
— langt heller end Stær og Stillids i Bur
jeg hørte paa Ryle og Maage.

Lad det være Vinter hvad eller Vaar,
i Sangens og Sommerens Dage;
lad Bøgen pudre med Rim sit Haar,
og Skyerne sortne og jage;

lad Stæren fløjte, og Lærkerne le,
lad Solen strø Guld over Vove,
lad Stormen kun sukke sit Ak og Ve,
og Høstkvælden mørkne i Skove.

*) Vinduet i Dækket over Kahytten.

Tidlig Sommermorgen.

Naturen dog er mig en Moder god,
den kjærlig dulmer min Klage,
den mildner mit Sind og fæstner mit Mod,
saa styrket i Strid jeg kan drage.

Derfor jeg glædtes, hver Gang jeg den saa
med Kunstnersnille fremstillet.
— O, kjære, dersom du skjønner derpaa,
saa betragt en Gang dette Billed!

Disse græsgrønne Straa og svajende Siv,
disse nøgne og fattige Stene,
dette friske, duftende, dæmrende Liv,
som præger en Morgenscene.

Disse Blomster, badet i Nattens Dug
og kysset af Morgenens Brise,
fra Agerstjærnen til Tidslens Fnug —
hvilken Pragt har de ikke at vise!

De staar der med Duft, med Farve og Glans,
saa ringe og dog saa rige;
som intet de griber og tryller min Sans,
jeg tror dem fast uden lige.

Og saa denne prægtige Andeflok,
som blødt sig i Græsset har lejret;
af Morgensøvnen den alt har nok
og spejdende kiger i Vejret.

Og se til de smaa, hvad fejler de vel?
— En Fjende de nok har opdaget;
og næppe de helmer med Skræp og Spræl,
før de ham fra Dammen har jaget.

Højt gjennem de slanke, løvede Træer
en sagtelig Susning bæver,
og Sommertaagen saa lys og skær
over Kløvervangen hensvæver.

Hvor sommerlig stille den hele Egn!
Knap høres en Hane at gale
Fra Liljer og Vandax og Skovrosens Hegn
der driver en Em gjennem Dale.

Snart Solen forgylder den friske Luft,
og Lærken den fylder med Toner,
den bølger og vifter og svulmer af Duft
fra Lindens og Poplernes Kroner.

Disse fattige Siv, disse Urter og Straa,
disse Blomster paa Stængler grønne,
hvor tit og hvor ofte jeg end dem saa,
de blev mig dog lige kjønne.

Jeg kan dem ej glemme bag Stuens Mur,
ej Søen, ej Ager og Bakke.
— O, milde, moderlig ømme Natur,
hvor maa vi dog ikke dig takke!

Naar træt jeg hvilte ved mosfede Sti
og vendte mit Blik mod det høje,
et Glimt af den evige Harmoni
jeg syntes at se i dit Øje.

Da gav du Kræfter til fortsat Id,
du gav mig med fulde Hænder,
og mens jeg nu staar i den larmende Strid,
en kjærlig Tak jeg dig sender.

Bertel Elmgaard.

Hvad er Naturlære?

Kjære Niels!

I Anledning af, at jeg i mit sidste Brev omtalte, at jeg underviser i Naturlære, beder du mig forklare dig, hvad dette er for et Fag, og hvad man kan lære af det. Lad mig svare ved at give dig et Spørgsmaal til Gjengjæld, et, som du maaske vil studse lidt over. Det lyder saaledes: Har du nogen Tid set en Dugdraabe? Du mener vel sagtens, at dem har du set saa ofte. Naa, det kan jo ogsaa være, at du har Ret, og det skal glæde mig meget, om det er saaledes; men, kjære Niels; det kan ogsaa være, at du ikke har det; for, ser du, naar jeg taler om „at se“ saa mener jeg: at se saaledes, at man forstaar eller i alt Fald søger at forstaa det, man ser. At du stundum har mærket, at du er bleven vaad om Fødderne, naar du om Morgenen har gaaet i det høje Græs, og at du maaske saa smaat har ærgret dig herover, det beviser slet ikke, at du har set en eneste Dugdraabe. Men har du tænkt som saa: Det er dog noget mærkeligt noget med den Dug, hvorfra monstro den kan komme? se saa har du Lov til at sige, at du har „set“ Dugdraaberne.

Eller har du nogen Sinde set en Telegrafstang?

Ja bevares, jeg tvivler ikke om, at du nok ved, det er saadan en lang Tingest med nogle hvide Klokker paa o. s. v.; men har du nu rigtig set paa den og klaret dig, hvad den staar der for, og hvad den skal med de Klokker og med de Traade, som fra den løber hen til de andre Telegrafstænger. Har du ikke det, saa kan du lige saa godt sige, at du har aldrig set den. Eller endnu et: eders Vejrglas, har du ogsaa set rigtig paa det? du har tit nok kiget efter, om det „steg“ til godt Vejr eller faldt til daarligt, men har du nogen Sinde spurgt dig selv eller andre, hvoraf det kan komme, at en Smule Kvægsølv i et Glasrør kan sige dig, hvad Vejr der er i Vente?

Du vil heraf forstaa, kjære Ven, at det „at kunne se“ næsten er en hel lille Kunst, og du vil vel sagtens saa ogsaa have at vide, hvorledes man skal lære det.

Ja det er netop det, der skal læres ved det Fag, som man kalder Naturlære, og som du i dit sidste Brev spurgte om, Naturlæren er, som Navnet antyder, den Videnskab, der indeholder Læren om Naturen, i det det nemlig er ved den, vi søger at komme til Kundskab om de forskjellige Naturbegivenheder, at lære, hvorledes disse gaa for sig, og dernæst, hvorfor de netop sker saaledes; med andre Ord vi efterforsker Aarsagerne til alt, hvad vi ser.

Man hører saa tit, at der tales om „Tilfældet“ og om, at et eller andet er sket „ganske af sig selv,“ men disse Talemaader er meningsløse, thi intet sker „af sig selv,“ og der findes intet „Tilfælde.“

Der er en Grund for alt, hvad vi ser, og at finde denne — er det vi skulde se at lære. Dette sker ved, at vi først ved nøje Iagttagelse søger Kjendskab til den Maade, hvorpaa Naturbegivenhederne foregaar (Regn og Storm, Lyn og Torden, Jordens Bevægelse o. s. v.), og saa efterforsker vi de Love, i Følge hvilke de sker. Men nu er der jo mange Naturbegivenheder, som vi ikke hver Dag har Lejlighed til at iagttage, og derfor søger vi at efterligne disse i det smaa, og deraf søger vi saa at uddrage Lovene. Naa, naar du nu kommer paa Højskolen, vil du vel nok komme til at gjøre lidt Bekjendtskab med dette fornøjelige og højst vigtige Fag, det vil jeg da haabe.

„Men, naar dette Fag er saa vigtigt, hvorfor undervises der saa ikke i det i enhver Skole?“ vil du spørge. Jeg kan ikke sige dig Grunden, naar det da ikke er den, at I selv ikke har faaet Sans for dette Fag endnu. I vil jo dog gjærne, at der i Landsbyskolen skal opnaas disse to Ting: 1) at Børnene lærer noget, og 2) at de er glade ved at komme der. Indførtes Naturlæren som Undervisningsfag, er jeg vis paa, at begge Dele opnaaedes. Det er dog virkelig for galt, at et Barn kan gaa Skolen igjennem uden at se en Magnet, uden at høre et Ord om Telegrafen, knap vide Besked enten med Lyn eller Torden, Dugdannelse og Skydannelse, Regn og Blæst, ja næppe vide Forskjel mellem et Termometer og et Barometer o. s. v.

Og saa skulde du blot se, hvor det morer Børn, og hvor let det hele i Grunden gaar. Jeg for min Part har ingen fornøjeligere Timer end dem, i hvilke jeg underviser i Naturlære og Børnene er noget nær af samme Mening.

Men lige saa lidt som en Lærer kan lære Børn at læse uden Læsebog eller lære dem Geografi uden Landkort, lige saa lidt kan han lære dem Naturlære uden Redskaber til at gjøre Forsøg med. Det maa der nødvendig til, men det er slet ikke saa farlig en Historie. Det gjøres ikke nødig at begynde med Luftpumpe og Elektrisermaskine — ak nej; blot en Snes Kroner kan gjøre Sagen klar, thi naar Læreren blot faar nogle faa Redskaber at begynde med, og han saa ser, at I har Sans for Sagen, saa forfærdiger han selv let en Del, og mange kan jo let skaffes til Veje i den enkelte Time, som Termometer, Barometer, Tridse, Vægtstang, Kile, Flydevægt o. fl. a.

Men, som sagt, vil I have, at eders Lærer skal undervise i dette højst taknemmelige Fag, saa maa I selv vise Sans for det og ikke knibe for meget paa den Smule Penge til Redskaber (de skal snart vise sig at bære gode Renter), thi skal Læreren tigge og trygle om hvert nyt Stykke, saa bliver han snart kjed af det og giver Naturlæren en god Dag. — Hvem, tror du, det bliver, som har Skaden heraf?

„Men er der Tid hertil?“ spørger du? Jo, det tror jeg; hvor der er god Skolegang, vil der nok kunne blive en Time om Ugen til Naturlære, og det er allerede ikke saa lidt.

Er der nu mere, du vil have at vide om Naturlæren, saa spørg eders Skolelærer eller spørg mig i dit næste Brev.

Grunden til, at du modtager mit Brev ad denne Vej, er at jeg tænkte mig, at der mulig kunde være flere end dig, som ønskede Svar paa det Spørgsmaal: „Hvad er Naturlære?“

Din Ven

A. Svendsen.

Bognyt.

Dansk Ordsprogsskat, samlet, ordnet og udgivet af E. Mau. (Gads Forlag). „Ordsprogene,“ siger Peder Syv i Fortalen til sin Ordsprogssamling, „pryder og forbedrer Talen, skjærper Næmmet, forlyster Venner og andre i Samkvem. Saadan Tale gjør derfor tit, at man lettelig kan overtale. De formaar med Kraft og Eftertryk at bevise noget, og undertiden i en vanskelig Handel kan man slippe derfra eller erlange det ved et Ordsprog, som ikke ellers kunde ske ved en lang Tale og vigtige Vidnesbyrd.“ Enhver ved, hvor nøje disse Linjer karakteriserer Ordsprogene. Hvor ofte har de ikke med deres rige Vexling af Alvor og Gammen, bidende Vid og lystig, godmodig Skjæmt bragt Liv i en Samtale, og hvor ofte har et Ord- eller Tankesprog ikke udtrykt en Mening langt klarere og fyndigere og med langt større Virkning end mangen udførlig Forklaring. Det er saaledes, thi Ordsprogene er paa en Maade set en Slags Autoritet; de er ligesom Folkeæventyrene opstaaede i en fjærn Fortid, er gaaede fra Mund til Mund, og deres Sandhed og Gyldighed er vejet og prøvet af Slægt efter Slægt, de staar derfor nu med tusendaarig Hævd og Erfaring, staar som Udtryk for Menneskeslægtens praktiske Livsfilosofi, deres Sandhed er bleven almengyldig og er saa sammenvoxet med Folkets Synsmaader og aandelige Bevidsthed, at de taaler ingen Modsigelse og vil strax paa træffende Vis kunne tilbagevise saadanne. De er ligesom Folkedigtningen en Skat af stort Værd, og det selv om man ser bort fra det ofte dybe og al Tid sunde Indhold, de gjemmer, og de ofte gyldne Raad, de i smukke poetiske Billeder tolker. De er nemlig i blot og bar kulturhistorisk Henseende af ikke ringe Betydning. Man vil gjennem et Folks Ordsprogsskat være i Stand til at udlede, hvad der er dette Folks ejendommelige Særpræg og har været det gjennem Tiderne, man vil faa Oplysning om dets Sæder og Skikke, dets Moral og dets Syn paa baade himmelske og jordiske Ting. Det kan derfor ikke undre, at Ordsprogene lige fra de ældste Tider har været holdte højt i Ære. De gamle Østerlændere skal hyppigt have benyttet sig af Ordsprog og været rige derpaa, og det samme var Tilfældet med Grækerne, hvis syv vise ofte talte i Ordsprog, ogsaa

Plato brugte dem i sine filosofiske Foredrag, og Aristoteles og hans Disciple begyndte allerede at foretage Samlinger af dem. — Den ældste Samling af danske Ordsprog er Peder Laales fra Begyndelsen af det sextende Aarhundrede; derefter følger Syvs for sin Tid saa fortjenstfulde Samling, Grundtvigs og Molbechs og endelig nu E. Maus. Denne udgjør to store Bind paa tilsammen ca 1300 Sider og er i enhver Henseende den betydeligste og righoldigste Ordsprogssamling, der foreligger paa dansk, ja rimeligvis paa norsk og svensk med. Grunden til dette Arbejde blev lagt for tredive Aar siden, uden at Forfatteren dog den Gang havde nogen bestemt Hensigt dermed, men efterhaanden som hans private Samling af Ordsprog blev rigere og rigere, gik det op for ham, hvor ufuldstændige de Samlinger var, der forelaa, og Planen til det Arbejde, der nu alt i nogen Tid har været fuldstændig udgivet, modnedes. Men at det har kostet Forfatteren baade Tid og Møje at faa dette uhyre Stof klaret og ordnet paa en overskuelig Maade, vil selv et flygtigt Blik paa hans „Ordsprogsskat" vise. Denne tæller af Ordsprog, Tankesprog, Mundheld o. s. v. over halv trettende Tusende Nummere, foruden en stor Mængde Afændringer. Medens Molbech indordnede sine Ordsprog i forskjellige Grupper efter deres Indhold, saa har Man som en mere praktisk Maade foretrukket Ordbogsformen, saaledes at han har ordnet Ordsprogene i Bogstavfølge efter det Ord, der maatte anses for at være Hovedordet eller Stikordet, hvorved der er opnaaet en skarpere Deling. Selvfølgelig stiller man større Krav til Maus Samling end til nogen af hans Formænds, da han har haft et Forarbejde at støtte sig til, som de fattedes; men hans Værk er ogsaa saa meget rigere, saa meget mere gjennemarbejdet og sigtet, at det mer end tilfredsstiller enhver billig Fordring. Han har optaget det meste af Laales og Syvs Samlinger og forøget dette med Ord-, Tanke- og Rimsprog og Talemaader, dels fra trykte og skrevne Kilder, dels fra Folkemunde. Derved er „Ordsprogsskatten" i Sandhed bleven, hvad dens flittige Samler ved Udsendelsen af første Hæfte udtalte den som bestemt til, nemlig at være „en værdig Fortsættelse af eller en omhyggelig omordnet og ikke lidet forøget Udgave af Syvs i sin Tid bekjendte Værk, saa det kunde blive for Nutiden og den følgende Tid, hvad hans var for et Par Hundrede Aar siden og længe derefter." Det er, som sagt, en ikke liden Sum af Tid og Kræfter, Man har nedlagt i dette Arbejde, og da dette ikke blot er dygtigt udført, men i sig selv er saare betydningsfuldt og staar i inderlig Forbindelse med vore Dages øvrige Bestræbelser efter at bringe det ejendommeligt folkelige til sin Ret, saa fortjener det Tak og Paaskjønnelse af enhver, og et til — Kjøbere og Læsere.

B. E.

Smaating.

Nærgaaende. „Marie, du bliver meget hæslig, naar du bliver stor, hvis du saadan giver dig af med at skære Ansigter." — „Skar du da Ansigter, Tante, da du var lille?"

Træffende. Ved en Bortlodning af Husdyr siger Opraaberen: „Nr. 87, et fedt Svin." En tyk Kone holder sit Nummer i Vejret, i det hun glad udbryder: „Det er mig."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Byer: en By i Frankrig — en Flod i Europa — en By i Tyskland — en Flod i Afrika — en By i Sverige — en Verdensdel.

N. N.

Firkantet Nød. Af 2 B, 4 E, 2 F, 1 I, 1 L, 1 N, 2 R, 1 T og 2 Æ dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Led efter mit første, det er Træf naar du det finder;
i Jylland er mit andet, en By med gamle Minder;
mit tredje rødt og rundt er og dejligt kan det smage;
mit fjerde mest bekjendt var i „de gode gamle Dage."

Axel.

Billedgaade.

1 O E E Ende

Opløsninger fra Nr 41.

paa den geografiske Gaade:

K o l l **n**
A l t a **j**
N e v **a**
A t h e **n**

paa den firkantede Nød:

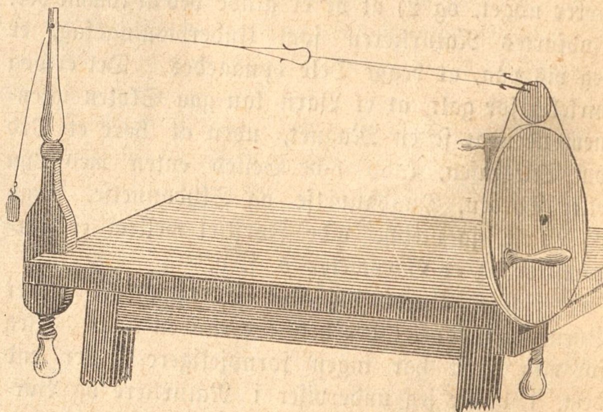
M A S K
A L M A
S M Ø R
K A R L

paa Bogstavgaaden: Marmor.

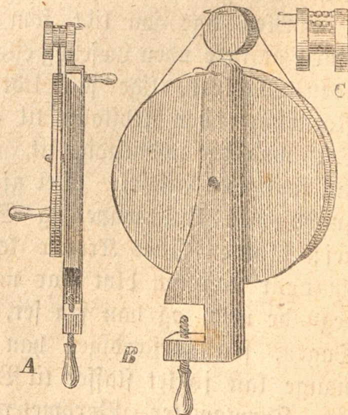
paa Tal- og Bogstavgaaden: En vidunderlig Forestilling.

Brevvexling.

F. R. Til Snoning af mindre Snore (som til de korte Snører, Fiskerne sætter Krogene paa ved deres Fiskeliner [Bakker]) bruges bedst et lille Redskab, der fastspændes paa et Bord, som vedføjede Tegning viser.

Brugen behøver næppe nogen Forklaring, og for at De kan forfærdige det lille Snoningsredskab selv, tilføjer vi endnu hosstaaende Smaategninger, der tydelig viser de enkelte Dele: A Snohjulet set fra Kanten, B samme set fra Siden og C de to smaa Spindler, set fra Kanten.

Trykt hos J. G. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 43.

Søndagen den 24. Juli 1881.

Højt Spil.

En lille „Ende",
„spundet" paa Nattevagten.
Af C. Middelboe.
(Fortsat.)

„Gjentag for en Sikkerheds Skyld Gangen i det hele," sagde Styrmand Hansen et Øjeblik efter, og det gjorde Per Madsen; han havde naturligvis til Punkt og Prikke forstaaet, hvad han skulde gjøre, og var helt vel fornøjet ved Tanken om at skulle være med til at spille ham, Spanieren, et Puds, for det kunde han jo nok regne ud, at det gjaldt om. De kom snart til Huset, som laa i Kanten af Byen. I Stueetagen var der Lys. Styrmanden listede sig hen og kigede ind gjennem en Sprække paa Siden af det ene Jalousie*), derpaa kom han tilbage og gav Per Ordre til at liste sig hen og kige ind og saa komme tilbage til ham. Per Madsen efterkom Ordren og saa ind i et ret rummeligt Værelse, hvor en smuk, ældre Mand med lidenskabelige Ansigtstræk sad og læste i en Avis, medens en ældre Kone sad ved et Bord og røg en Cigaret. En ung, smuk Pige — Elvira — laa henslængt i en Gyngestol med flettet Rørsæde og klimprede paa en Art Guitar.

„Det saa for Resten lidt a'rakket ud, hvad Møblerne angik," bemærkede Per, da han kom tilbage til sin Styrmand, „men han giver sig jo ogsaa af med at spille." Hansen hørte ham slet ikke, men spurgte ham ud om, hvad han havde set. Per rapporterede nøjagtig.

„Ja, saa kjender du ham," sagde Styrmanden, „gaa saa om Bord og hent mig Klokken elleve."

„Ja vehl, Styhrm'n," sagde Per og gik om Bord.

Næste Eftermiddag kom José Pasto paa Siden af „Ellen" og havde en Kammerat med sig i Jollen. De kom begge to om Bord og gik ind agter i Kahytten, hvor Skipperen og Styrmanden tog imod dem. Først spiste de og drak en hel Del dertil; da de senere sad agter ude paa Hytten**), var de temmelig højrøstede alle sammen, men navnlig Hansen og José syntes at være i et glimrende Humør. De gik og var meget kjærlige mod hinanden og drak adskillige Gange en „Plus Caffée" sammen. (Ved I ikke, hvad en Plus Caffée er? — Det er saad'n en sød Snaps, som man ta'er til sin Kaffe. — Hvor den har faaet saad'n et fint Navn fra? — ja, se det . . . ja—h . . . se alle dem, som har taget Styrmandsexamen, ved jo nok, at en Ting plus en anden, det er, naar man lægger de to Ting sammen — ja—h — se nu mener jeg, at en Plus Caffée, det er, naar man lægger en sød Snaps til Kaffen — forstaar I?" Det var Per Madsens Forklaring paa en „pousse Caffée", og man ser, at han havde tænkt over Sagen, selv om man ikke kan sige, at han var ganske paa det rette Spor).

Da Selskabet var færdig med at ryge, eller rettere sagt, da de havde luftet sig tilstrækkelig, for de blev ved at dampe paa Cigarerne, som om de var betalte for det, foreslog Hansen, at man skulde spille. Forslaget blev modtaget med megen Henrykkelse, og navnlig fra Skipperens Side — „se, det gjorde mig nu klar paa, at der var noget Pusleri paa Færde, for vores Skipper ga' sig ellers itte a' med de Dele," bemærkede Per, „men jeg spekkelerede dog forgjæves paa, hvad Fa'en det ku' være, de lavede sammen paa."

*) I Troperne haves ikke Glasruder i Vinduerne, men Jalousier. Man har da Skodder, naar man yderligere vil lukke tæt til.

**) Dækshuset agter.

„Nu gik 'en ellers strygende der nede i Kahytten. Det kan nok hæn's, at Hansen og José de var ivrige; de blev ved med at drikke Plus Caffée'er og var saa røde i Kabussen saa det var gefærligt — jeg stod nemlig ved Skylightet, ska' jeg si'e vos, for jeg sku' jo være klar, naar Hansen kom med Brevet. — De bandede paa spansk, saa det formelig kriblede i en, de trumfede i Bordet, saa Glassene dansede, og Spanieren saa ud, som om han vilde æde Bordet og Kortene og hele Molevitten. Hansen saa snarere ud, som om han vilde komme ham i Forkjøbet og æde ham. Men lige saa ilter som José blev, lige saa rolig blev efterhaanden Hansen."

Det begyndte med at se galt ud for baade Skipperen og Hansen og den fremmede Spanier, som havde et rent nederdrægtigt Navn, det jeg aldrig har kunnet sige og endnu mindre huske. De tabte alle tre, og det var itte Smaaskillinger, ikke. José stablede Sterling og Pjastere og Dobeloner*) op omkring sig. Men de tog den med Ro, de tre. De satte Pengene ud li'saa glat, som José strøg dem ind, og kun Hansen gjorde af og til noget Brøvl, men Gud ved, om han mente noget rigtig med 'et? Jeg ha'de saadan paa Fornemmelsen, at det ejentli barestens var for at gjøre Brøvl, som man si'er. Nu var José færdig med at være Bankør, og vores Skipper skulde til det; men Spanieren vandt immervæk gevaltig. Saa kom den fremmede — ham med det her forbandede Navn — og José blev ved at vinde, næsten i et Kjøre væk. Jeg tænkte ved mig selv indvendig, at de var gale, de tre. Det sku' s'gu itte ha' været mig, itte, der lod mig saad'n blanke a' uden at ta' Reb ind. Men bag efter fik jeg jo Forklaring paa det af Hansen."

„Da den fremmede Spanier var omtrent halvt klar med at være Bankør, begyndte José at tabe saa jævnligt, og Hansens Øjne begyndte at lyse saa livlig.

„Ha, ha! Nu tror jeg, din Tur kommer!" sa'e José til Hansen, som var kommen ind paa at vinde. De talte for Resten spansk hele Tiden, kan I nok vide — begribeligvis jo.

„Ja, nu tror jeg, min Tur kommer," svarede Hansen, „men undskyld mig et Øjeblik, jeg kommer strax igjen."

Han rejste sig og gik ud paa Dækket, jeg listede natyrligvis væk fra Skylightet og var klar til at ta'e imod ham.

„Per Madsen!" raabte han, skjønt jeg stod lige ved ham; „lad bringe noget mere brandy**) ind i Kahytten!" skreg han, saa at de kunde høre ham hele Skibet over, og imens stak han mig Brevet i Haanden.

Jeg sprang i Jollen tillige med de to andre og prajede til Drengen om at bringe brandy'en. Vi jollede af ind imod Land med al den Fart, vi kunde sætte paa Karethen, og jeg var snart paa Vejen til Huset, hvor den gamle Alphonso Gantes boede. Jeg fandt det natyrlig paa en Prik — jeg ha'de jo ta'et mine Pejlinger og Kjendinger Aftenen i Forvejen — jeg bankede paa for en Høfligheds Skyld, men gik rigtig nok ind med det samme — jeg ha'de jo Hastværk. Den gamle var alene i Værelset, som jeg i Gaar havde kiget ind i; jeg flyede ham Brevet og blev staaende. Han læste og sagde „bueno, bueno"*), og hans Øjne begyndte at sprutte — formelig med Gnister, forstaar I. Han for ud af Døren som en Raket og kom ind igjen som en Bombe. „Kom," sa' han, og saa gik det over Stok og Sten ned til Havnen.

„Hvor ligger Baaden?" spø'r han, eller saadan no'et var det da — jeg forstod da, at det drejede sig om Baaden.

„Aki," sa'e jeg — det betyder paa dansk „her", forstaar I — og saa gik jeg i Forvejen og hjalp ham ned i Fartøjet. I en Fart kom vi om Bord og helt for ude havde vi faaet stillet en Falderebslejder**) an, førend vi satte aff; den fik vi ham nu op af, og jeg stillede ham op henne ved Skylightet.

Herre Jemini! Sikken et Mudder, der var der nede. Den gamle Hr. Gantes stod som naglet fast til Dækket og rystede min Salighed over hele Kroppen, som om han sku' springe i Vandet eller noget andet grueligt. De bandede der nede og skjældede, saa det var noget forfærdeligt at høre paa. José var hvid som et rent Lagen, og Sveden stod i Perler paa hans Pande; han dampede af en Segar som et rigtig Lokomotiv. Skipperen og ham med dette her nederdrægtige Navn var dem, der tog det mest roligt; Hansen var derimod ivrig; nu var det ham, der stadig vandt. Hans Segar var gaaet ud, og han havde omtrent skraaet den helt op. De kølede sig, som man si'er, med en „brandy og water"***), og det var — uden at rosse mig selv — den dejligste Duft — hva' beha'er! — der kom op af Skylightet. Naa! Jeg ha'de jo ejentli for Resten ikke no'et mere der at bestille, jeg ga' mine tre Stamp i Dækket — ja det ha'de jeg begriveli'vis

*) Sterling engelsk Mønt; et Pund Sterling = c. 18 Kroner. En Pjaster, spansk Mønt, der gjælder c. 3 Kroner 75 Øre. En Doublon, spansk Mønt, der gjælder 15 Pjastre.

**) Engelsk. Cognac.

*) Spansk, „godt, godt".

**) En Rebstige til at gaa om Bord.

***) Engelsk. Cognac og Vand, en meget almindelig Drik i de varme Klimaer, hvor Vand alene let medfører Mavetilfælde.

gjort, li'saa snare jeg ha'de faaet Svigerpapa stillet op — og saa drev jeg forefter.

Men — uden at rosse mig selv — jeg kunde brandstage mig ikke holde mig af bare Nysgjerrighed for at faa at vide, hvo'den det gik henne agter. Jeg fik mig listet op i Storvantet om Styrbord, og derfra ku' jeg se ned i Kahytten. José tabte immer væk. Han rev sig i Haaret og bandede og trumfede i Bordet det vildeste, som jeg nogen Sinde har set et Menneske skave sig. Til sidst ha'de han ingen flere Moneter. Han vilde laane hos sin Kammerat — ham med det nederdrægtige Navn — men han sa'e simpelt hen nej. José smeldede ham sin brandy og water lige i „Fisonomiet", og den anden røg mærkelig nok ikke i ham, hvad der ejentli syntes mig noget fordægtig, li'som det, at han ikke vilde laane ham Penge. José rev sit Ur op af Lommen, satte det paa et Kort og raabte:

„Tag det for 20 Pjastre, for Djævlen!"

„Lad gaa," sa'e Hansen, og lidt efter strøg han Uret hen til sin Pengebunke.

„Igjen for 20 Pjastre, for hede Helvede!" brølede José og satte en lang Guldhalskjæde paa det samme Kort.

„Lad gaa," og Hansen tog ogsaa Kjæden hjem.

José var blanket a', som man si'er; han rasede, som var det Satan selv. „Laan mig Penge, din Djævel!" raabte han til sin Kammerat.

„Nej," sa'e han med det nederdrægtige Navn.

„Hold nu heller op, José Pasto," sa'e Skipperen.

„Rejs og ryg!" hvinede José. „For Satan dog! Hvad skal jeg sætte ud? — Hansen, din Slyngel, hvad vil du tage imod?"

„Tør du sætte Kjæresten paa imod alt dette her?" spurgte Hansen — nu forstod jeg ham spille mig først rigtig. Den var ellers fint regnet ud, hva'?

„Ja! I Djævlens Skind og Ben! Hende — og hendes gamle Rævepels af en Fader — og hele den fordømte Bande der hjemme! Læg op!" og Øjnene stod næsten ud af Hovedet paa ham. Hansen var bleven saa bleg i Ansigtet som en nyskuret Bakke, men han smilede roligt, medens Kortene blev lagt op.

José tabte.

„Perro furioso! que maldad*)!" brølede Svigerpapa ned gjennem Skylightet med en lang Ramse af spanske Skjældsord.

Men nu sku' I barestens ha' set José. Som en Tiger røg han i Hansen og greb ham med begge Hænder i Struben, brølende li'som en gal Tyr. Skipperen og den anden fløj i dem for at skille dem ad, den gamle løb som gal ned fra Hytten for at komme ind til dem. Jeg kunde begriveli'vis itte holde mig, hvor jeg var; jeg ku' jo ikke vide, paa hvad Side de to Spaniere vilde slaa sig — den gamle og saa ham med det nederdrægtige Navn — men even som jeg kommer jumpende ned paa Dækket, kommer José paa Hovedet ud af Kahytsgangen og Hansen springende bagefter. José blev liggende nede i Borde og stønnede, Hansen var helt revet i Flænger paa Halsen, og Blodet strømmede ned ad hans Skjorte.

„Den var værre, Styhrm'n," sa'e jeg til ham, „fik'en en forb . . ."

„Smid ham i Jollen, Per, og sæt ham om Bord i hans Skib," sa'e Hansen — „men stop lidt. Lad ham faa alle sine Penge med, den Karl, og Uret — gaa ned, Per, tag Halvdelen af de Penge, der ligger paa Bordet, og Uret og Kjæden — den anden Halvdel kan den anden Spanier faa — og sørg mig for at aflevere det sammen med ham selv til hans Skipper."

„Ja vehl, Styhrm'n," si'er jeg, og saa fik Ole og Søren og jeg Kammeraten i Jollen og satte ham om Bord. Da vi roede tilbage, mødte vi Skipperen og Hansen med de to fremmede i den anden Jolle.

„Gaa I om Bord," sa'e de, „og tag jer kuns en „brandy and water"," og det gjorde vi.

(Sluttes.)

*) Spansk. „Rasende Hund! Hvilken Nederdrægtighed!"

I Engen.

Vi mejer Hø i Enge
og sætter det i Hæs
og kjører det til Laden
i svingende Læs.
Alle de Smaablomster, der spired i Vaar,
dem hugger vi nu om og lægger paa Skaar,
ja selv den unge El,
og Skovrosen smuk,
maa falde for vort Hug,
men hvad gjør det vel,
thi foran mig jeg skuer to Øjne saa blaa;
ej dejligere Kjærminder man nogen Tid saa!

Hedt Sommersolen brænder
paa vor Jordklode ned,
vi river, og vi mejer
og driver af Sved.
Haardt maa vi slide den udslagne Dag,
Lemmerne trættes i det evige Jag;
ja mangt et mødigt Skridt
maa vi gjøre i Høst,
men vi gjør det med Lyst
og nynner til hver Trit,
thi Søen den er blank, og Himlen den er blaa,
og Bryllup vi lader til Sankte Mikkel staa!

Bertel Elmgaard.

J Engen.

Bedstemoders Yndling.

I Morgen er det Bedstemoders Fødselsdag, den rare gamle Bedstemoders, der kan saa mange kjønne Historier. Saa kommer alle Børnebørnene hen og besøger hende, en bringer et Par Kaffekopper, en en Flødekande, en tredje Tøj til et nyt Forklæde, en fjerde en stor Papirspose fuld af modne Kirsebær, og et bringer de alle: et inderligt Ønske om, at Bedstemoder maa leve rigtig længe endnu. Og saa naar Gaverne er tagne i Øjesyn, og der er drukket Kaffe og spist Kage, saa sætter Bedstemoder sig ud i det lille, venlige Lysthus og fortæller om Prinsessen, der var saa hvid som Sne og saa rød som Blod. Det er rigtig en Festdag for Børnene, naar Bedstemoder fylder Aar, og alle glæder de sig da ogsaa til den, som var det til en lille Julehøjtid; men en af de allergladeste er lille Inger, hun er nemlig Bedstemoders særlige Yndling, er kaldt op efter hende, og faar al Tid Lov at sidde paa den gamles Skjød, naar hun fortæller Æventyr. Sidste Gang Bedstemoder holdt Fødselsdag bragte Inger hende sin lille Spaankurv fuld af Kirsebær — men hvad skal hun bringe hende i Aar? Dette har været det store Problem, hvormed lille Ingers Tanker i de sidste tre Uger har

Hos Gartneren.

syslet. Hun har ingen Ting kunnet hitte paa, for noget, der særligt kunde glæde den kjære gamle, skulde det være. Og nu er det i Dag den sidste Dag, Valget maa træffes, men Inger er stadig lige klog. Sidste Nat har hun næsten ikke sovet, og i Dag gaar hun og ser saa tankefuld ud som en nybagt Rigsdagsmand. Grundende paa det store Spørgsmaal driver hun af hen ad Gaden og standser saa lige uden for Gartner Petersens Havelaage. Som hun nu bedst staar og ser paa de duftende Roser og Levkøjer, som der inde staar i deres fuldeste Flor, kommer hun til at tænke paa Bedstemoders gamle Rose, som Frosten ødelagde i Vinter. Hvor Bedstemoder havde været bedrøvet den Gang, lille Inger havde set Taarer i hendes Øjne, men det var ikke saa sært, for Rosen havde ogsaa været en Gave fra hendes Mand paa deres Sølvbryllupsdag. „Hvad om jeg kjøbte en Rose til hende igjen," tænkte Inger, „mon hun saa ikke vilde blive glad? Jo, det vil jeg!" Uden videre Betænkning aabnede hun Havelaagen og styrede lige hen mod Gartner Petersen selv, der gik og røg sig en Pibe Tobak. Det var en mild og venlig Mand, og Inger var slet ikke en Smule bange for ham. Skjønt det var første Gang, hun handlede paa egen Haand, gik hun dog lige løs paa Sagen og spurgte,

om han havde en Rosenplante at sælge, og hvad den kostede. „50 Øre med Potte og samt,“ svarede Petersen. Inger stod og betænkte sig lidt, for hun havde kun 35 Øre; da gik der pludselig en lys Ide op for hende: „Den graa Mis hjemme,“ sagde hun, „fik Killinger i Søndags; naar jeg giver 35 Øre — for dem har jeg — og saa to af Killingerne, kan det saa ikke gaa? — det er til Bedstemo'er!“ „En kan gjøre det,“ svarede Gartneren, „og saa skal du endda faa den allerkjønneste Rose, jeg har.“ Han tog den største og smukkeste Rose, han kunde finde, hyggede lidt om den og bandt den forsigtig fast til sin Pind. Og alt imens stod lille Inger og saa til; hun var krøben om bag Bænken, hvorpaa Gartneren sad, og iagttog nu derfra enhver af hans Bevægelser. Alt det øvrige i Haven, de dejlige Blomster, de modne Frugter og Havekarlene, der gik og arbejdede, alt havde tabt enhver Interesse for hende. Ved Rosen hang hendes hele Blik og Tanke, og det lille Barneansigt stod i et Smil: Nu var Problemet løst, og hun vidste, at Gaven, der i Morgen mest vilde glæde Bedstemoder, var den, hun bragte. Og Bedstemoder, hvad vil hun gjøre, naar hun modtager den kjønne Rose? — hun vil tænke ved sig selv: Saaledes planter de unge Blomster, der hvor de gamles visnede.

Berømte Bondesønner.

Af H. Rasmussen.

II. Christen Sørensen.

Nær ved Lemvig laa i gamle Dage en Bondeby, der hørte under Rysenstens Gods og kaldtes Langbjærg; nu er den imidlertid ikke mere til som By; thi i Vestjylland er alle Gaardene udflyttede, og til alle Huse hører der en større eller mindre Jordlod, saa ogsaa de ligger spredte fra hverandre; men Sognet hedder nu Lomborg. Her boede i Midten af det sextende Aarhundrede en Gaardmand, der hed Søren Christensen; han fik en Søn, som ganske naturligt, kom til at hedde Christen Sørensen; under dette Navn er han imidlertid ikke kjendt af mange; thi den Gang var det Skik blandt lærde Folk at have deres Navne paa Latin, og da Christen Sørensen blev en meget lærd Mand, fik han ogsaa et langt latinsk Navn: Christianus Severinus, og dertil føjede han saa sit Bynavn Langbjærg, der paa Latin kom til at hedde Longomontanus.

Han blev født den 4de Oktober 1562, og da Faderen døde, medens han var Barn, skulde han hjælpe sin Moder med at drive Gaarden; han havde imidlertid ikke stor Lyst til at pløje og saa, men meget mere Tilbøjelighed til

„At grunde over de Stjærner smaa,
der glimter paa Himmelens Bue,
og undres paa,
hvor de Blomster kom fraa,
der smykkede Lyngens Tue,“

og saa en skjøn Nat, da han var bleven 15 Aar, snørede han sin Ransel og løb hjemme fra uden at fortælle sin Moder, hvorhen Rejsen gjaldt. Saa vandrede han da til Viborg, hvor der paa den Tid var en berømt Latinskole; han tiggede og bad om at faa Lov til at gaa i Skole der og var der saa i 11 Aar, i hvilken Tid han fik sit Underhold hos gode Mennesker i Byen. Ved Viborg Skole var der den Gang en Lærer, en lærd Magister ved Navn Mathias Hvas; han havde været i Wittenberg og havde der grundigt sat sig ind i Mathematiken. Da han nu kom til Viborg, gav han de Disciple, der havde Lyst og Evne til den Videnskab, Undervisning deri; i de Tider var Mathematik nemlig ellers ikke et Læresag, hvorpaa der lagdes Vind; thi den Gang gik det hele ud paa at faa de unge Mennesker lært en hel Del Latin; men det drev man ogsaa saa vidt, at de talte den bedre end deres Modersmaal.

26 Aar gammel kom han saa i Aaret 1588 til Kjøbenhavns Universitet: Paa den Tid boede den lærde Herremand Tycho Brahe paa Hven, hvor han havde bygget sig et prægtigt Slot, Uranienborg, og et astronomisk Taarn, hvorfra han betragtede Stjærnehimlen i de lange Nætter; hans Jagttagelse af Stjærnehimlen udmærkede sig ved en for den Tid ukjendt Nøjagtighed og Righoldighed, saa at han af alle lærde Mænd i Europa betragtedes som sin Tids første stjærnekyndige. Blandt sine mange gode Egenskaber havde Tycho Brahe ogsaa den, at han samlede adskillige dygtige Studenter om sig, underholdt dem og oplærte dem i sin Videnskab. Da nu Longomontanus i Viborg havde lært Mathematik, fik Astronomen paa Hven snart fat i ham, og hos ham blev han saa til 1597, da Tycho Brahe forlod sit Fædreland. Longomontanus var dennes dygtigste Discipel, hvorfor han ogsaa rejste med ham til Udlandet og delte hans Landflygtighed. De rejste først til Wandsbech i Holsten, hvor de et Aars Tid opholdt sig hos den lærde Adelsmand Henrik Rantzau, om hvem det er sagt, at „han var den Adelsmand i Europa, der var rigest paa Bøger, Herregaarde, Penge og Børn.“ Derefter fulgtes Mester og Lærling ad til Bøhmen, hvortil den tyske Kejser Rudolph havde indbudt Tycho Brahe at komme. I Bøhmens Hovedstad, Prag, levede denne derpaa æret og anset et Par Aars Tid, medens han lod Longomon-

tanus paa sin Bekostning besøge flere tyske Universiteter; i Rostock blev han f. Ex. udnævnt til Magister og fik Tilbud om at blive Professor ved Universitetet der, hvilket han dog afslog. Da Tycho Brahe saa i Aaret 1601 ved et ulykkeligt Tilfælde var død i Prag, vilde Kejseren have haft ham til at blive sin Mesters Efterfølger; dog dette afslog han ogsaa, hvor efter Brahes anden Hoveddiscipel, Tyskeren Kepler, fik Pladsen. Saavel denne som Longomontanus overgik snart deres Lærer, i det de videnskabeligt godtgjorde, at Jorden og de øvrige Planeter gik rundt omkring Solen; Tycho derimod levede og døde i den Tro, at Solen og alle faste Stjærner gik rundt om Jorden, medens de andre Planeter, efter hans Antagelse, gik omkring Solen; men man maa ogsaa huske, at han døde inden Kikkerterne blev opfundne, hvorimod hans Disciple kunde gjøre Brug af dem. For øvrigt overgik Kepler snart i Berømmelse Longomontanus, da det lykkedes ham ved Hjælp af de saakaldte „Keplerske Love" nøjagtig at bestemme de Baner, i hvilke Planeterne bevæger sig.

I Aaret 1603 kom Longomontanus hjem til sit Fædreland og blev strax Forstander for den Skole, ved hvilken han havde modtaget sin første Lærdom, Viborg Latinskole nemlig. To Aar efter kaldte Kong Kristian IV. ham til Lærer ved Kjøbenhavns Universitet, hvor han snart blev Hovedlærer i Mathematik og blev meget benyttet af Kongen, der selv var en dygtig Mathematiker og nok kunde have Brug for den Slags Folk ved sine mange Bygningsforetagender; — navnlig ved vi, at Planen til det bekjendte „Runde Taarn" skyldes Longomontanus; her blev der af ham og hans Efterfølgere anstillet astronomiske Jagttagelser lige indtil den nyeste Tid; og navnlig var det de mathematiske Professorers Arbejde „at regne Almanakken ud." Nu har man imidlertid som bekjendt flyttet Observatoriet til Nørrevold, fordi Runde Taarn rystede ved Vogntummelen paa Gaden, og rystende Instrumenter kan en Astronom ikke bruge; dertil er Maalingerne for fine.

Indtil sin Død, der indtraf 1647 i hans 85de Aar, virkede Longomontanus ved Kjøbenhavns Universitet, agtet som en stor Astronom og afholdt af Kongen. Han skrev flere lærde Værker naturligvis paa Latin, som det den Gang var Skik og Brug blandt lærde Folk, blandt dem maa især nævnes et, „Den danske Astronomi," der vandt Navnkundighed over hele Evropa.

Gloende Kul.

Ved A. Th. J.

Foran Raadhuset stod en Klynge Landboere, af hvis ivrige, højrøstede Tale man kunde skjønne, at der her var Tale om noget usædvanligt; kun en hvidhaaret, mager og ærværdig gammel Mand med et alvorligt Ansigt stod støttet til sin Stok og stirrede op i den blaa Luft, som om han der oppe søgte noget, der ikke var at finde her nede. De havde alle været til Stede som Vidner under Retsagen mod deres Bysmed, der var beskyldt for Brandstiftelse. For kort Tid siden var den gamles Lade nedbrændt, og Mistanken for at have paasat Ilden var strax falden paa hans Nabo, Smedden, der allerede i længere Tid ikke havde hørt til de trofaste Naboer, om hvilke han daglig bad. Manden havde svoret ham Hævn, fordi han, der var Sognefoged, flere Gange havde maattet optræde imod ham paa Embedsvegne; ved Brændevinsglasset i Kroen var Hjærtets skjulte Tanker ofte blevne aabenbarede, desuden havde man i den Nat, da Ilden udbrød, set Lys i Smedjen, og paa Vejen derfra til Brandstedet havde man hist og her funden Smeddekul. Han blev derfor arresteret og havde i Dag siddet paa de anklagedes Bænk; Forhandlingerne var netop til Ende — han var bleven frikjendt.

„Var det ikke det, jeg sagde dig," sagde Kromanden til den gamle, „at han nok skulde lyve sig fra det?"

Den gamle svarede smilende: „Lad det være godt, min Ven. I Tugthuset kommer han dog alligevel."

„Hvordan det?" spurgte man fra alle Sider.

„Lad I kun mig sørge for det."

Et Aar var forløbet, da Smedden en silde Aftenstund listede sig hen til Naboens Hus. Dog syntes han ikke at have ondt i Sinde, thi sagte og beskeden bankede han paa Vinduet, og da det graa Hoved viste sig der, bad han lige saa sagte og beskeden om for Guds Skyld at maatte tale et Ord med ham i Enrum. Den gamle aabnede Døren og førte ham ind i den lille Stue.

„Hvad er der paa Færde, Nabo? Du ser saa daarlig ud; er du syg?"

„Ja, syg og usel lige ind til Hjærtebenet. Jeg kan ikke længer holde det ud."

„Men hvad er der da i Vejen?"

„Ak, det er de gloende Kul, de gloende Kul!"

„Hvilke gloende Kul?"

„Dem, jeg bar til din Lade, og dem, du siden efter har samlet paa mit Hoved. O, hvor de brænder! Det kan ikke være saa slemt i Tugthuset; det er for mig, som om jeg sad i Helvede."

„Saa du tilstaar altsaa nu, at du er en

Brandstifter? Nu vel, det er jeg ogsaa; jeg har gjengjældt Lige med Lige. Men vær ved godt Mod! Jeg har faat mine Kul hos Kristus, og han har hjulpet mig med at puste dem i Gløb, saa han vil ogsaa nok hjælpe mig med at slukke dem."

Folk i Landsbyen undrede sig efterhaanden over den Forandring, der var foregaaet med Smedden. Alvorlig og stille, som han var vendt tilbage fra Arresten, var han vedbleven at være; men det sky, indesluttede Væsen fra den første Tid havde ganske forladt ham. Hans Nabo havde strax begyndt at lade arbejde hos ham igjen, og de andre havde efterhaanden fulgt hans Exempel. I Kroen saa man ham ikke mere; men des flittigere besøgte han Kirken. Og hvad der var mest paafaldende, var det venskabelige Forhold, der tilsyneladende bestod mellem de to Naboer.

Kromanden kunde til sidst ikke lade være med at spørge den gamle Sognefoged om, hvordan det egentlig forholdt sig; han havde jo villet bringe Manden i Tugthuset.

„Han har ogsaa været der."

„Hvordan det?"

„Det er min Hemmelighed."

Læg vel Mærke til: der er to Slags gloende Kul. Der er dem, som Djævelen henter i Helvede og kaster ind i Menneskesjælene, saa de tænder Misundelse, Vrede, Had og Tvedragt; derpaa rager han dem længere ind, ind i Samvittigheden, og der brænder de da som en Ild, der fortærer Marv og Ben og kun kan slukkes ved Jesu Kristi Blod; ellers bliver de den Ild, der aldrig udslukkes. Det andet Slags Kul samler vor alkjærlige, barmhjærtige Frelser paa sine Fjenders Hoveder; det er de Velgjerninger og Velsignelser, hvilke han udgyder rigeligen over dem, at de fra deres Hoveder kunne gløde ned i Hjærtet og bevæge dette til at tænke over de Ord: „Det gjorde jeg for dig; hvad gjør du for mig, og ved du ikke, at Guds Godhed leder dig til Omvendelse?" Men Frelserens Efterfølgere gaar hen og gjører lige saa. Naar deres Fjende hungrer, giver de ham Mad, tørster han, giver de ham Drikke, for saaledes at overvinde det onde med det gode og derved mere og mere at ligne den Frelser, der ogsaa satte sit Liv til for sine Fjender.

Smaating.

Misforstaaet. „Er din Herre oppe?" spurgte en tidlig besøgende en Adelsmands Tjener. „Ja, Herre," svarede Tjeneren troskyldig. „Johan og jeg bar ham op Kl. 2 i Morges."

Faren kan afvendes. Manden: „Kan jeg uden Fare gaa over denne Mark?" Pigen: „Ja, den gamle Tyr holder jo rigtig nok ikke meget af rødt, men naar Herren kridter sin Næse, saa gaar det nok."

Beroligende. En Dame, der var tvungen til at forlade Byen et Par Dage, efterlod sin Moder meget syg i Hjemmet. Da hun kom tilbage, spurgte hun meget ængstelig sin Mand: „Hvorledes har min kjære Mama det? Er hun endnu i Live?" — „Ja, hun er, kjære Ven," svarede han. „Hun har lige for et Øjeblik siden kaldt mig en Nihilist og kastet mig en Tallerken Havresuppe i Hovedet." — „Naa, Gud være lovet for det! Saa vil hendes Liv blive frelst! Saa vil hun ikke blive berøvet os!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnet paa et Kongerige i Evropa: et Land i Evropa — en Ø ved Sjælland — en Flod i Rusland — en Klippefæstning i Norge — en Verdensdel — en By i Rusland — en By i Sverige.

A. & S.

Firkantet Nød. Af 4 A, 1 H, 2 K og 2 T dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

I hver en Gaard her i Landet,
i Afrikas Sand og Indiens Krat
det tredje færdes ved Dag og ved Nat;
men om du vendte det tredje om,
da uventet let til første du kom,
og saa — — du sagde det andet.

Axel.

Stavelsegaade.

Det første Led er ikke „under",
ej heller „over", „efter" eller „ved",
men Grammatiken klarlig dog begrunder,
at det som Ord i Slægtskab er dermed.
I Fald jeg kunde mig som „andet" svinge
højt op i Luften over Land og By,
da skulde Jorden ej mit Legem tvinge,
men Rejsen let og hurtig gaa mod Sky.
Og naar det hele i en prægtig Kaabe
stolt spanker om i sine Klæders Pragt,
da ligner det for vist saa mangen Taabe,
hvis hele Værd kun stikker i hans Dragt.

T. N.

Udgravningsarbejde.

Af nedenstaaende Vers kan udgraves Navnene paa 7 af Danmarks mest bekjendte Konger.

Vaagn dog, Orm! gnid Søvnen af dit Øje,
har al Dagens Glans for dig sin Ynde tabt!
Ser ej Jordens Ven du i det høje,
Solen, som bestraaler alt, hvad Gud har skabt.
Du har sovet nok, nu Dagen vinker,
sval' de Marker lokker i det fri,
førend atter Nattens Stjærne blinker,
er der ikke Tid for dig at sove i.
Fred er ikke mere denne Sinde
i din Seng for Dagens Id at finde.

T. N.

Opløsninger fra Nr. 42.

paa den geografiske Gaade:

O r l e a n **s**
D o n a **u**
E i s e n a c **h**
N e g i **r**
S a l **a**
E v r o p **a**

paa den firkantede Nød:

T R Æ F
R I B E
Æ B L E
F E E N

paa Billedgaaden: Et ringe Foretagende.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 44.

Søndagen den 31. Juli 1881.

Marietta del Arco.

Et Par Pennestrøg fra en Rejse.

Af Poul Falk.

Jeg havde brugt Druekuren ved det tyske Badested Meran og skulde just den næste Dags Morgen rejse til Riva ved Gardasøen sammen med en Bekjendt, som Opholdet ved Badet havde bragt mig, en flink, ung østerrigsk Maler. Vi slentrede afsted Arm i Arm ud ad Vejen, der fører til et gammelt Slot i Nærheden, under en livlig Passiar. Vi var ikke komne ret langt, før jeg, der i de sidste Par Minutter havde gaaet og nydt den smukke Udsigt over den henrivende Dal, stolende paa min Vens Arm, pludselig blev staaende stille ved det voldsomme Ryk, hvormed han rev sin Arm ud af min og raabte:

„Men saa se dog Menneske! der henne ved Kilden, der staar hun jo, Pigebarnet, vi saa forleden ved Musikpavillonen, men som blev borte for os i Menneskemylren. Hun er ypperlig, som hun staar der! Jeg maa have hende strax, i den Stilling. Vær bare rolig!"

Han skrev nede paa Foden af Papiret: „I dybe Tanker, Meran, Oktober 187—", og tegnede saa hurtig og dristig den sorthaarede, maaske næppe fuldt udvoxne Pige med den svulmende Mund, den endnu halvt barnligbløde Næse, de sænkede Øjne med de lange, sorte Vipper og stærkttegnede Bryn, som stod der lænet op ad den vinløvdækkede Klippe, fra hvilken Kilden, kunstig ledet ud gjennem et Rør, plaskede ud i det naturligt dannede Bassin. Hun havde slaaet et stribet, uldent Schawl, der tidligere havde pranget i høje Farver, op over Ryg og Hoved, i Haanden holdt hun et Strikketøj, men hun bevægede slet ikke Pindene. Hun var enten meget langt borte fra Stedet, hvor hun stod, eller helt optaget af noget i sit eget Indre; det sidste var det rimeligste. Min Ven fik akkurat gjort et flygtigt Udkast, da hun ved en Støj et eller andet Sted fra slog sine store, mørkebrune Øjne op og gjorde en hastig Bevægelse, som om hun vilde til at løbe sin Vej.

„Saa stop hende dog! Stop hende!" raabte han, og jeg skyndte mig hen til hende for at forklare hende Sagen med Maleren, der gjærne vilde tegne hende, og viste hende, for yderligere at lokke hende til at blive, en lille Guldmønt, som jeg holdt op for hende mellem min højre Pege- og Tommelfinger. Glubsk som et katteagtigt Rovdyr vilde hun gribe Mønten, i det hun paa daarligt tysk, blandet med fuldttonende italienske Ord, sagde, at hun nok vilde staa for Maleren.

„Nej, vent lidt," sagde jeg, „Arbejdet først og saa Lønnen!" Jeg sendte et Nik tilbage til Maleren, og lidt efter kom han hen for at rette noget paa hende og faa hende i akkurat den samme Stilling, som han først havde set hende i, og saa skynde sig at gjøre sin halvfærdige Skitse færdig, mens det endnu var lyst nok, thi Solen var lige ved at gjemme sig bag Bjærgene paa den anden Side Floden. Det var hende aabenbart let at indtage samme tankefulde Stilling paa ny, ja, lidt efter var det, som om hun aldeles, uden at tænke paa vor Nærværelse, havde fortabt sig i den samme lange og dybe Tankerække, vor Ankomst havde skræmmet hende op af. Hun var endnu helt borte i den, da Maleren raabte: „Tak, det er godt!" og saa gik det

ogsaa først efter et Par Sekunders Forløb op for hende, at hun havde noget at fordre, fordi hun havde staaet for min Ven, og hun rakte bestemt og bydende Haanden ud som for at indkræve, hvad der med rette efter Akkorden tilkom hende.

„Vi vil have lidt endnu for Pengene,“ sagde jeg venlig og lagde Haanden paa hendes Skulder. „Vi har set dig før, forleden Aften, da du stod og hørte paa Musiken, og vi syntes begge to, at du ikke saa ud til at høre rigtig hjemme her; og nu hører vi jo ogsaa, at du ikke er nogen Mester i det tyske. Italiensk er dit Modersmaal, ikke sandt?“

„Jo, det er det!“ sagde hun med straalende Øjne. „Kan Herrerne forstaa det?“

„Saa temmelig, lille Ven. Naa, sig os saa, hvor du er fra, saa er Guldmønten din.“

„Men det er sandt,“ faldt min Ven mig i Talen, „jeg maa absolut have at vide, om det var bedrøvelige eller blot gnavne Tanker, du stod i før. Ser du, det er nødvendigt for Billedet her. Hvad er der i Vejen? Du skal ikke være bange for os. Kom, sæt dig her paa Stenbænken og fortæl. Først og fremmest, hvad hedder du?“

Hun saa ind i hans glade, aabne Ansigt med de trofaste Øjne, som hun vilde læse sig Tryghed til i dem, og sagde:

„Marietta!“

„Naa, Marietta, saa ud med Sproget, her er Guldnøglen, der aabner dine Læbers Lukke.“

„Ja, jeg var bedrøvet, Signor, jeg er bedrøvet endnu og bliver vist længe ved at være det, maaske al Tid, hvis jeg ikke kan blive rig, meget rig, saa rig, at jeg kan komme tilbage til Arco ved Riva, nær ved Lago di Garda, for der er vi fra. Men jeg ejer slet ingen Ting, før jeg faar den Mønt der af Dem, og det er dog for lidt, alt for lidt, til det jeg skal bruge Penge til.“

Hun tav. „Vi kan maaske hjælpe dig, Marietta,“ sagde jeg opmuntrende. „Du har Lykken med dig i Aften. Min Ven der og jeg rejser til Riva i Morgen. Sig os, hvad det er, du skal i Arco, og kan vi gjøre noget for dig, saa skal vi.“

„Aa, hvis De blot kunde! Det er et Papir, et vigtigt Papir, noget om Fader og Moder, jeg ved ikke rigtig, hvad det kaldes. Alle de andre er der, kun det mangler, og saa længe jeg ikke har det, er der slet intet Haab om, at jeg kan faa ham.“

„Hvilken „ham“,“ spurgte Maleren igjen, da hun atter holdt inde.

„Han er fra Ober-Schönna der henne,“ svarede hun og pegede i den Retning, hvor denne Landsby laa. „Han er lige gaaet herfra; uf, den lange Vej, og det er snart mørkt. Tit venter jeg ham her forgjæves, og mangen Aften kan jeg saa være lige ved at tabe Taalmodigheden, men saa hører jeg pludselig hans muntre Jodlen, og lidt efter kommer han. Han er saa ung, Signor. Han er ikke bestemt nok.“

Hun rejste sig op og stampede i Jorden og blev staaende, mens hun vedblev:

„Naar det ikke er noget ondt, man har for, skal man ikke lade sig sige. Fordi ens Fader er rig, kan han godt være god. Min Fader var fattig og god, men hvorfor skal Rigdom gjøre ond? Han tør ikke holde af mig for sin Fader. Inde hos hans Gudmoder i Meran der bor jeg. Der har han set mig, og han holdt af mig, og jeg af ham den første Gang. Han var den eneste, der talte rigtig kjærlig til mig, da Fader var død, og jeg var saa ulykkelig og ikke vidste, hvad jeg skulde gjøre ved mig selv. Det var ham, der bad sin Gudmoder, og hun kan nu ingen Ting nægte ham, skjønt hun just ikke al Tid er saa himmelsk blid, om at beholde mig og være god imod mig. Jeg tror nok, men jeg ved det dog ikke rigtig, at han stak et og andet til hende for det. Hun beholdt mig saa. Men god er hun nu, som sagt, ikke al Tid mod mig, især efter at hans Fader havde været hos hende og saadan skjældt og smældt, fordi hans Dreng — jeg kan jo godt sige Herrerne, hvad han hedder, for det kan da ikke skade nogen, Wenzl hedder han — naa, fordi hans Dreng var bleven rent tosset efter den lille italienske Tøs, gik og hang med Næbbet og ikke vilde vide mere af Naboens Datter at sige. Jeg hørte det saamænd selv alt sammen, for jeg stod ude i Haven, og i deres Iver glemte de naturligvis at lukke Vinduet. Saa gik der lang Tid, hvor jeg ikke saa Wenzl, men da han saa endelig kom igjen, var han saa bedrøvet og modløs, at jeg skammede ham dygtig ud, fordi han bare sad og stirrede paa mig, og næsten havde Taarer i Øjnene. Det var sidste Gang, han saa mig, sagde han; Papirerne var ikke i Orden, havde hans Fader sagt, og der blev aldrig noget af den Historie. Saa kan De tro, Signor, at jeg blev ivrig, jeg truede hans Gudmoder til at vise os Papirerne, og ak, det var sandt, Wenzl sagde selv, at der manglede et. Men vi mødtes dog siden her oppe, og det var alt dette, jeg stod og tænkte paa, og grundede over, hvor jeg skulde faa de Penge fra. Wenzl bliver i den sidste Tid holdt saa knapt af sin Fader, saa han har ingen, og hos hans Gudmoder faar jeg kun Kosten og lidt aflagt Tøj; hun har lært mig at strikke, men det kaster ikke noget af sig, før jeg faar mere Øvelse. Ja, og saa kan jeg synge, Signor, men i disse Klæder!“

Hun pegede fortrydelig ned ad sit Tøj og tav.

„Er du da helt uden Slægt og Venner, stakkels Pige?“ spurgte min Ven deltagende.

„Ja, omtrent, Signor. Moder var jo lige

død, da Fader rejste med mig. O, hun sang saa dejligt! Saa smukt kommer jeg aldrig til det. Men hendes Bryst var nok ikke saa stærkt, og hun sang for meget. Tit tog de fremmede hende med i hele Dage, og hun maatte synge for dem ude paa Søen i Maaneskinsnætterne; det gav godt af sig, men hun taalte det ikke i Længden, Stemmen gik bort med Hosten; det var snart forbi, otte Dage, saa begravede vi hende. Fader kunde ikke udholde at blive der, han solgte al Ting, kjøbte sig et lille Instrument for nogle af Pengene, lidt havde vi jo saa desuden i Bylten. Han skulde spille, og jeg synge, saadan skulde vi kæmpe os frem til en stor tysk By; der levede en maestro, hos hvem han en Gang i sin Ungdom havde haft Tjeneste ved Hestene; ja, han havde endogsaa selv redet for Publikum en Aften, da en af Selskabet pludselig blev syg. Det talte han tit med Stolthed om, og til denne maestro vilde han nu. Jeg tror, han mente, at han kunde være bleven noget stort paa den Vej, ja, at han maaske endnu kunde blive det. Men her i Meran blev Fader syg, han var ikke vant til det Vandreliv og kunde aldrig komme hurtig nok afsted. Hos Wenzls Gudmoder, i hendes simple lille Logishus tog vi ind; her døde han, alle Pengene gik med til Begravelsen, ja, og saa ved De Resten! I Arco har jeg rigtig nok en gammel Slægtning af min Moder, men hun er døv, fattig og gaar næsten i Barndom, saa hvad skulde jeg have taget der hen for? Saa blev jeg her, og den hellige Gudsmoder gjør maaske al Ting godt endnu!"

„Vi skal se, Marietta, hvad der er at gjøre. Er det nu ogsaa virkelig sandt, at din Fremtidsskæbne beror paa den Attest?" spurgte jeg.

„Herren kan jo gaa hjem og spørge den gamle — jeg mener Wenzls Gudmoder, ad," svarede hun i en bedrøvet Tone.

„Aa nej, det kan være det samme; vi tror dig paa dit Ord. Her har du din Løn. Men hør nu: Vi rejser, som sagt, til Rivo i Morgen. Har du Tillid til os, saa lad os nu følge med dig, og giv os de andre Papirer, saa skal vi se, hvad vi kan gjøre ved den Sag. Gaa nu i Forvejen og vis os Vej til Stedet, hvor du bor, at vi rigtig nøjagtig kan faa skreven Adressen op, til vi skal sende dig Papirerne tilbage."

Og saa sprang hun da foran os, det tillidsfulde, uskyldige, forældreløse Sydens Barn til Gaden og Huset, hvor hun hørte hjemme, og kom lidt efter ud med en lille Pakke, indsvøbt i et temmelig snavset og laset Stykke Papir.

„Her er de, Signor! Gud velsigne Dem for, hvad De vil gjøre for mig. Gid Lykken maa være Dem god! Se, der staar den gamle oppe, hvor hun er forbavset! Det er sandt, hun har igjen forsikret mig om, at Wenzls Fader giver sit Minde, naar Papirerne blot er i Orden. Han er bange, skal jeg sige Dem, han har mistet en Datter, fordi hun ikke maatte faa den, hun havde kjær. Hun er aldrig bleven funden. Floden har sagtens tagen hende med, og Wenzl kunde godt gjøre det samme. Farvel, Signori! Og tusend Tak! Lad mig endelig snart høre fra Dem. Jeg tæller Timerne, til Brevet kommer. Hvor Wenzl dog vil blive glad!"

Og hun fik naturligvis Brevet med alt i Orden, den lille Marietta! Det var ikke forbundet med synderlig Vanskelighed at faa den Vielsesattest udstedt. Moderen havde været Faderens ægteviede Hustru. Den rige Tyrolerbonde vilde intet Slegfredbarn have ind i Slægten; han vilde ingen Pletter have i sit Skjold.

Da vi i April vendte tilbage til Meran, forhørte vi os om Marietta i Logishuset. Den „gamle" havde det ikke længere. Den ny Ejerinde fortalte stolt, at hun styrede Huset for Wenzls Fader, mens Marietta og hendes Mand havde faaet en mindre Ejendom paa Faderens Jorder, og just for et Par Dage siden havde holdt Bryllup.

„Se, saadan kan det lønne sig at falde i „de dybe Tanker"," sagde min Ven Maleren, da vi, vel fornøjede med denne Besked, vandrede hjem til vort Hotel.

Til Ober-Schönna kom vi dog ikke den Gang, hvad vi halvt om halvt havde tænkt paa. Og Marietta vilde vist næppe, selv om hun havde kjendt vor Adresse, have været saa stiv i Pennen, at hun kunde have sendt os sin Tak skriftlig. Vi var begge sikre paa, at hun følte den i sit Hjærte, og vi var glade ved Bevidstheden om at have hjulpet et andet Menneske til at naa sit højeste Ønske og med Guds Hjælp Livets højeste Lykke.

Pavemagten.

Historisk Skitse af —n.

En af Middelalderens mest storslaaede Fremtoninger er uomtvistelig Pavemagten. Dens Historie er til en vis Grad ikke alene Middelalderens kirkelige men ogsaa dens verdslige Historie; i alt Fald greb Pavemagten ind paa alle Magtomraader og vilde herske baade i Kirke og Stat.

Som bekjendt fører den katolske Kirke Pavemagtens Oprindelse tilbage til Apostelen Peter. Efter et romersk Sagn, der muligvis turde være „lavet" i en bestemt Hensigt, skal denne Apostel have været Biskop i Rom; men Peter var jo, som

I dybe Tanker.

vi ved, den Klippe, hvorpaa Herren vilde bygge sin Menighed; til ham overdrog Jesus Nøgleembedet og gav ham Magt til at løse og binde, saa at hvad han løste paa Jorden, skulde være løst i Himlen, og hvad han bandt paa Jorden, skulde være bundet i Himlen. Efter Peter arvede Roms senere Bisper den samme aandelige Myndighed over Menigheden, og det er i Sammenhæng med denne Anskuelse, at Paven betegner sig selv som Kristi Statholder paa Jorden. Det er imidlertid historisk bevisligt, at Peter aldrig har været Biskop i Rom. De første romerske Bisper nød heller ikke større Anseelse end andre Biskopper, og den katolske Kirkes Paastand om, at Pavemyndigheden skriver sig fra de første kristne Tider, er altsaa grundfalsk. Først flere Aarhundreder op i Tiden begyndte den romerske Biskop at faa Forrangen for Kirkens andre Bisper. Naar man erindrer sig Staden Roms historiske

Kjætterbaal under Pavevælden.

Storhed og Glans, og naar det fremdeles erindres, at denne Stad blev Midtpunktet for Kristendommens Indflydelse paa Hedningefolkene, da kan man let forstaa, at den romerske Bisp maatte tiltrække sig mere end almindelig Opmærksomhed. I det han støttede sig til det omtalte Sagn, forstod han klogt at benytte sig af Omstændighederne til at udvide sin Myndighed over de andre Bisper og over Gejstligheden i det hele. Allerede ved den store Kirkeforsamling i Nikæa Aar 325 blev det anerkjendt, at den romerske Bisp maatte anses for at være en af de ypperste, og ved et senere Kirkemøde (451) blev han anerkjendt som Romerkirkens første Mand, medens Biskoppen i Konstantinopel skulde anses for den vestlige (græske) Kirkes Overhoved; men de romerske Bisper vidste snart at overfløje deres græske Medbejlere, og medens det Aar for Aar gik tilbage for den græske Bisp, steg den

romerske Bisps Vælde i samme Forhold. Det vil heller ikke kunne nægtes, at mange af de romerske Bisper var overordentlig dygtige Mænd, der ikke alene ved deres store theologiske Lærdom, men ogsaa ved deres Rettroenhed og hele aandelige Overlegenhed havde Krav paa mere end almindelig Agtelse og Respekt. Det blev snart almindelig Skik ved kirkelige Stridigheder at indanke Stridspunkterne for Romerbispen og at underkaste sig hans Dom, og det var upaatvivlelig ofte til Gavn for Kirken, at en Mand med virkelig aandelig Myndighed kunde træde op med et afgjørende Ord og dermed standse de Kampe, som ofte rasede i Kirken, og som tærede paa dens bedste Kræfter; men denne Overhøjhed førte igjen den Mislighed med sig, at Biskoppen eller Paven (hvilket Ord kommer af papa, der betyder Fader) ofte opkastede sig til Mellemmand mellem Gud og hans Menighed og tiltog sig en Myndighed, som kun daarlig stemmede med Guds Ord. Ingen Steds har Præsteherredømmet udviklet en saadan Magtfuldkommenhed som i Romerkirken, og dette hænger sammen med den Anskuelse, at Præsterne ved Indvielsen til deres Embede modtog en Naadegave, der maa stilles lige med eller endog over de Naadegaver, som skjænkes Menneskene i Daaben og Nadveren. Gejstligheden (det er Aandeligheden) danner saaledes en kirkelig Afdeling, der staar Gud nærmere end Lægfolk; kun igjennem dens Mund taler Helligaanden til Menigheden; men den ypperste gejstlige er Paven i Rom; han er Kristi højre Haand og styrer Kirkens Anliggender paa hans Vegne. Se, det var den Anskuelse, som udviklede sig i stedse større og større Bølgeringe omkring Bispestolen i Rom, og for hvilken Menigmand bøjede sig med den Ærefrygt, man skylder Kirken.

Folkevandringen bragte Forstyrrelse i mange Magtforhold, men Pavemagten stod uantastet. Østgothernes Konge, Theodorik, stævnede vel (503) Pave Symmakus for en synodisk (d. e. biskoppelig) Domstol; men denne erklærede, at Paven, som var alles Dommer, kunde ikke dømmes af nogen. Og da Vestgothernes Konge, Alarik, plyndrede Rom, skaanede han alt, „hvad der hørte Kristus til“. I Reglen vistes der saaledes Kirken Respekt, men det var naturligt, at Pavemagten ofte, naar den blev fortrædiget af verdslige Herrer, eller naar den selv vilde udstrække sin Myndighed paa verdslige Omraader, maatte komme i Strid med Konge- og Fyrstemagten. Det varede derfor ikke længe, inden Paverne begyndte at gjøre Brug af verdslig Magt. For at værne om de Ejendomme, som var tillagte Kirken af gavmilde Konger og Rigmænd, blev der i Tidens Løb oprettet en kirkelig Forsvarshær, som traadte i Skranken mod verdslige Overgreb. Gejstlige Dommere traadte ogsaa ofte sammen med verdslige for at afgjøre Sager, der berørte baade Kirken og Staten. Senere ser man ogsaa, at Bisperne blandede sig ind i Politiken, deltog i Hoflivet og i Rigsforsamlinger og lidt efter lidt banede sig Vej til en betydelig verdslig Magt. Paven raadede over store Ejendomme paa Sicilien, Sardinien, i Dalmatien og mange flere Lande, og kunde i disse Egne optræde blandt de livegne Bønder med en verdslig Herskers Magt. Og da Barbarerne havde indtaget Italien, blev Paven i Virkeligheden Roms Herre; han forhandlede med de græske Kejsere, førte Krig og sluttede Fred med de longobardiske Konger og optraadte saaledes som sit jordiske Fædrelands Forsvarer. En af de kraftigste, men tillige alvorligste Paver fra det 6te og 7de Aarhundrede var **Gregor den store** (død 604), under hvem Pavevælden tog stort Opsving til Trods for at han personlig var saa ydmyg, at han kaldte sig Guds Tjeneres Tjener. Under ham kom Læren om **Skjærsilden** og de dermed i Forbindelse staaende Messeofre først ret til Anseelse, ligesom det ogsaa var under ham, at den højtidelige Korsang ved Gudstjenesten indførtes.

En væsentlig Støtte for Pavevældens Udvikling var de katholske Missionærer; der, samtidig med at de bragte Kristendommens Velsignelse ud i Hedningelandene, tillige lærte de omvendte at se op med Ærefrygt og Underdanighed til Kirkens mægtige Fader i Rom.

Den Plan, der tidlig dæmrede frem for Paverne som et herligt og nødvendigt Fremtidsmaal for deres Magt, nemlig at tiltvinge sig Overhøjhed ogsaa i verdslig Henseende over alle kristne Lande, lod sig dog ikke let gjennemføre. Paven maatte længe trække det korteste Straa, naar han kom i Strid med kraftige Herskere. **Karl den store** gjorde endog sin kongelige Myndighed gjældende paa kirkelige Omraader, og Paven maatte nøjes med at være Rigets ypperste Biskop. **Pave Leo den tredje** viste Karl sin Ærbødighed ved at sende ham Nøglerne til Apostelen Peters Grav samt Romerkirkens Banner; til Gjengjæld værnede Karl Paven mod Vold og Overgreb af hans Fjender, men lod sig atter til Gjengjæld herfor højtidelig krone af Paven som romersk Kejser. Karl var i øvrigt Kirkens fuldtro Ven, om end maaske for en Del af klog Beregning. Han oprettede en Mængde ny Bispedømmer i Saxen, viste stor Gavmildhed mod Gejstligheden i det hele og navnlig ved at sikre den betydelige Tiendeindtægter, hvorfor han anlagde ikke mindre end 365 Klostre. Men han saa paa den anden Side ogsaa baade Bisper og Præster paa Fingrene.

(Sluttes.)

Højt Spil.

En lille „Ende", „spundet" paa Nattevagten.

Af C. Middelboe.

(Sluttet.)

Uden at rosse mig selv — jeg drak mig en lille „Knaldperle" den Aften, jeg var i saadan et forunderlig godt Humør, saadan af det Slags, hvor man drikker og drikker og slets ikke mærker, at man har en lille en paa Skallen, før den er der. Da den var der, tørnede jeg til Køjs og sov som en Sten.

Da Skipperen og Hansen kom om Bord, sendte Styrmanden Bud efter Per Madsen. Per tørnede ud, stak Hovedet i en Pøs Vand for at klare Tankerne lidt og var hurtig agter ude hos sin Ven og foresatte.

„Kom her, Per Madsen, og sæt dig ned," sagde Styrmanden, „vær's'go', her er en Cigar. Jeg føler Trang til at snakke med dig."

„Tak, Styhrm'n."

„Nu er den Ting i Orden, Per. Pigen er min. Slyngelen er afskediget."

„Se, se! Saad'n ska' det være, Styhrm'n; men hvo'den ku' de' saad'n flaske sig med det Spilleri?"

„Ja, ser du, Per . . . . ." og nu forklarede Hansen lidt om Sagerne. Han havde sluttet sig til José, den Gang han havde talt med Elvira i Baaden, uden at have nogen bestemt Plan. Han vilde føle sig for. Han blev indført i Alphonso Gantes's Hus og blev der meget forbavset over at høre den gamle Alphonso udtale en stærk Afsky for Folk, der spillede Hazard. Hansen vidste, at han selv var hengiven til denne Last — han havde jo selv set ham spille — men ved at tale med ham om Sagen, kom Hansen dog paa det rene med, at Alphonso mente, hvad han sagde, om han end selv, oftere end godt var, gav efter for Fristelsen. Aftenen i Forvejen, da Per havde været med inde for at se paa Huset, havde Hansen fortalt Alphonso, at José Pasto var en forfalden Spiller. Den gamle havde ikke villet tro det, og Hansen havde da paataget sig at overbevise ham derom og havde til den Ende fortalt ham, hvad der vilde ske i Aften. Det havde kun været Hansens Mening at vise den gamle, hvor lidenskabelig en Spiller José virkelig var, men da hans Lidenskab var paa det højeste, havde Hansen faaet den Ide, at prøve den Ting med at faa ham til at sætte Kjæresten ind — „hvorledes det gik, ved du jo, Per," sluttede han.

„Ja vehl, Styhrm'n. — Men hvo'den ku' det gaa til, at han til Slut saad'n blev ved at tabe?"

„Ja, ser du, Per. Han havde jo vundet usædvanlig vedholdende i lang Tid og var bleven forfærdelig ivrig, og naar man saa begynder at tabe, gaar det i Almindelighed længe galt. Men for Resten var Skipperen med til at hjælpe mig, og den anden Spanier ogsaa — den Slyngel havde jeg kjøbt dertil for 50 Pjastre, han har et skjævt Øje til José fra Spillehulen."

„Naa saad'n, Styhrm'n, ja saa forstaar jeg."

„God Nat, Per Madsen, og Tak for din Hjælp," sagde Styrmanden og gav Per hjærtelig Haanden.

„Go' Nat, Styhrm'n, og ingen Aarsag," svarede Per, og begge gik til Køjs.

„Ja, han fik altsaa Pi'ebarnet, og dermed er min Histaarie ejentli for Resten forbi," sagde Per Madsen til sine Tilhørere, der ikke havde afbrudt ham en eneste Gang.

„Slog Spanieren sig til Ro med det?" spurgte en af Selskabet.

„Nej, ejentli ikke saadan helt," svarede Per.

„Hvad gjorde han da?"

„Ja, jeg saa ham kun en Gang efter den Aften, og det var en anden Aften, jeg havde vrikket Hansen ind til Land. Li'som Hansen var kommen op paa Molen, saa springer denne lumske Rad af en Slyngel ind paa ham og stikker ham i Armen og Skulderen med en Kniv — ja han gjorde s'gu saa, det Afskum af et Bæst! — Men Hansen langede ham saad'nen en paa Tyggetøjet, som Baadsmanden si'er saa smukt — („Naada! Inte vittig!" lød det lidt stødt fra denne. „Om Forladelse, Baadsmand," svarede Per og fortsatte) — han langede ham saad'nen en ud, si'er jeg, at han gik udenbords — faldt i Vandet, forstaar I.

„Ta' ham op, Per," sa'e Hansen, „og smid ham i Land."

„Ja vehl, Styhrm'n," sa'e jeg, men — uden at rosse mig selv — saa lod jeg ham ligge lidt og brøle. Da jeg synes, at nu ku' det være vel, vrikkede jeg hen til ham, og det var spille mig vel, at jeg ha'de syntes, at det nu ku' være vel med Plaskeriet, for han var brandstage mig lige ved at gi'e den op. „Kom her, din Lurendrejer," sa'e jeg og trak ham ind i Jollen. Han ha'de ikke møjet at skulde ha' bemærket lige strax, men da han ha'de sundet sig lidt, forlangte han, at jeg sku' sætte ham om Bord paa hans Skib.

„Nono! non possible,"*) si'er jeg.

„Si, si!"**) si'er han og viste mig en Pjaster.

„No no, sennor; darme un dublon,"***) si'er jeg — jeg kunde jo li'esaa gjærne være grov i mine

*) Spansk; paa dansk: „Nej, nej! Ikke muligt."

**) „Jo, jo."

***) „Nej, min Herre. Giv mig en Doublon."

Fordringer, da jeg jo vilde drille Raden. Ejentli ha'de jeg tænkt at vrikke ham om Bord for ingen Ting.

„Eh!“ si'er han saa ganske gnaven og rækker mig en lille Skilling, som bag efter viste sig at være et halvt Pund*).

„Bueno,“ si'er jeg og satte om Bord. Ja, det var det sidste, jeg saa til ham, og jeg skjøtter da ejentli heller ikke om at møde ham igjen, for — uden at rosse mig selv — det var en af de værste Halunker, jeg nogen Tid har truffen paa, og man har jo dov i sin Levevej truffen paa en Del. — Gi'e mig saa en Skraa, Frants.“

Per Madsen fik sin Skraa, og Fortællingen var endt.

„Hvordan gik det din Styrmand?“ spurgte endnu en.

„Han blev gift — begriveli'vis — nu ha'de han jo faaet en Kjæreste. Han bor nu hjemme; det er ham, som de kalder „spanske Hansen“. Jeg faar mig undertiden et Slav Kort med ham.“

„Naar Enden er god, Børn, er al Ting godt, som man si'er,“ sagde Baadsmanden med værdig Alvor — han sluttede saa godt som enhver Fortælling med en af sine egne Bemærkninger — „og den Ende var jo slets inte do'lig klaret. Men for Resten skylder jeg mig sæl at tilføje,“ vedblev han med Eftertryk paa Ordet „sæl“, „at det ikke er saadan, hva' man kalder ganske passendes, Per Madsen, at „sitrere“**) en af sine Oversuperiører.“ Og dermed gik Baadsmanden majestætisk forefter og begyndte sin Jagt efter Maaneskinssovere, af hvilke han nappede ikke saa ganske faa, thi Maanen havde under Fortællingen forandret sin Stilling, saa at Skyggen faldt anderledes end sidst, da han ronderede.

*) Et halvt Pund Sterling omtrent ni Kroner.
**) Citere.

Smaating.

En Kvindetunge. „Jeg tror virkelig ikke, at nogen Mand med Spor af sund Fornuft vilde billige din Adfærd.“ sagde en opbragt Ægtemand til sin Kone. Hans bedre Halvdel svarede strax: „Hvor kan du dømme om, hvad en Mand med Spor af sund Fornuft vilde gjøre?“

Misundelse. „Ja,“ sukkede den stakkels Ægtemand, „der tager hun nu sit eget Haar saa let af, at hun naturligvis ikke kan gjøre sig noget Begreb om, hvor ondt det gjør, naar mit bliver revet af.“

Barnligt. „Fader, er Kanibaler Folk, som lever af andre Mennesker?“ — „Ja, min Dreng.“ — „Ja, men Fader, saa maa Onkel Georg jo være en Kanibal, for Moder siger, at han al Tid lever af os.“

Efterskriften. En Herre friede nylig i et i lidenskabelige Udtryk affattet Brev til en Dame, men tilføjede følgende kuriøse Efterskrift: „Jeg beder Dem svare mig hurtigst muligt, da jeg har en anden i Kikkerten.“

Et Spørgsmaal. En ung Kjøbstaddame, der havde ægtet en Landmand, kom en Dag ned i Kostalden, hvor hun blandt andet spurgte Malkepigen: „Det er sandt, Marie, jeg vilde nok vide, hvad det er for en af Køerne, der malker Kjærnemælk.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer ved Limfjorden: en By i Frankrig — en By ved Donau — en By i Indien — en By i Skotland.

Firkantet Rød. Af 5 A, 1 B, 2 D, 1 E, 2 L, 2 M, 2 N og 1 P dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

I Skov det første findes over alle Jordens Lande,
det andet er bekjendt blandt Siberiens Vande,
det tredje er Navnet paa et af Indiens Riger,
og Elverpiger
til Danseguly bruger i Aftenens Skygger
det fjerde, derude hvor Mosekonen brygger.

Axel.

Gaade.

Skjønt let vi kan tredje,
at første og andet
kan tælle en Masse
rundt om i Landet,
saa maa vi dog tilstaa:
af samtlige trende
(skjønt dunkelt det klinger!)
kun syv vi kjende.
Men ta'er vi som Enhed
de trende Led,
lidt Skjæmt eller Alvor
vi faar derved;
og ta'er vi de sidste
tvende for sig,
de klang vel saa ofte
for dig og for mig.

Billedgaade.

Opløsninger fra Nr 43.

paa den geografiske Gaade:

Danmark
Amager
Neva
Munkholm
Asien
Riga
Karlstad

paa den firkantede Rød:

TAK
AHA
KAT

paa Stavelsegaaden: Paafugl.

paa Udgravningsarbejdet:

1ste	Linje:	Gorm.
2den	—	Harald.
3dje	—	Svend.
5te	—	Knud.
6te	—	Valdemar.
8de	—	Erik.
9de	—	Frederik.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
8. Aargang. Nr. 45.
Søndagen den 7. August 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af

C. A. Thyregod.

~~~~

I Kristian den sjettes Tid ejedes Elmsholt Gaard og Gods af Ritmester Løvenhof. Han havde været ansat ved det slesvigske Kyrasserregiment og havde haft Kvarter i Aarhus indtil 1733, da Regimentet tillige med flere Tropper overlodes den tyske Kejser til Hjælp imod Frankrig. Krigen vedkom ikke Danmark og i Grunden heller ikke Tyskland eller Frankrig, da den kun drejede sig om, enten Kejser Karl den sjettes Svoger eller Kong Ludvig den femtendes Svigerfader skulde være Konge i Polen. Det var en Familietvist imellem Magthaverne, der gik ud over Undersaatterne; men af den Slags Krige er der jo ført saa mange i Verden. Den her omhandlede Krig førtes dog temmelig søvnig, og der indtraf kun faa Begivenheder af almindelig Vigtighed. Derimod var det af Betydning for Elmsholt Gods, at dets Ejer, Ritmester Løvenhof, i en mindre Træfning fik en Musketkugle i Skulderen. Han tog nu sin Afsked og drog hjem til sin Herregaard. En af hans undergivne, Vagtmester Harblek, blev samtidig saaret og mistede den venstre Haand; men han havde ingen Herregaard at trække sig tilbage til. Ritmesteren overlod ham da et Hus ved Holmsted Aa og gjorde ham til en Slags Skovbetjent. Baade Ritmester og Vagtmester var Familiefædre.

Herregaarden Elmsholt var den Gang en betydelig Ejendom med en anselig teglhængt Hovedbygning, der var omgivet af dobbelte Grave, medens Ladegaarden kun var beskyttet af en enkelt Grav, der endog næsten var tilgroet. Gaarden var smukt liggende mellem frodige Enge og Skove. Svære og ældgamle Elmetræer var der mange af omkring Gaarden, som maaske efter dem havde faaet sit Navn. Af Bøndergods ejede Ritmesteren hele Søbjærg Sogn og noget af de tilgrænsende Sogne, saa der var i det hele 3 eller 400 Tønder Hartkorn. Hans Børn var Officerer eller var paa anden Maade komne frem i Verden. Han kunde altsaa med sin Frue leve paa Elmsholt som Blommen i et Æg og te sig som en lille Konge i sin Kreds.

Og det gjorde han. Han krævede Underdanighed og punktlig Lydighed af sine undergivne; men naar de deri var ham til Vilje, saa vilde han ogsaa fremme deres Velfærd, saa vidt han forstod. Og han forstod det efter sin egen Mening meget godt. Havde han baade i Fred og Krig kunnet styre en Eskadron Kyrasserer, saa maatte det vel være ham en let Sag at regere nogle Bønder. Hans Mening om rigtig Godsstyrelse faldt dog ikke sammen med hans Forvalters, hvorfor han gav denne sin Afsked og vilde fremtidig være sin egen Forvalter.

Hr. Løvenhof var maaske en dygtig Kavallerist, ligesom han rimeligvis ogsaa besad anden Dygtighed, han mente selv at være en ganske god Regnskabsfører, og dog gik Godsregnskabet snart i Skuddermudder for ham. Han paalagde da Povl Ladefoged at holde Regnskabsvæsenet i let overskuelig Orden, og Povl turde ikke sige, at han heller ingen Hexemester var i Regnskabsføring. Han søgte derfor Hjælp hos sin gamle Ven, Degnen Svendsen i Søbjærg, og saa kom den Ting til at gaa ganske antagelig.
~~~~

I Aarene 1739 og 1740 udkom der kongelige Forordninger, sigtende til at sætte Almueundervisningen paa en bedre Fod. Mangen Godsejer vidste at omgaa eller undgaa disse Bestemmelser; men sligt brugte Ritmesteren ikke, og han tog under Overvejelse, hvad der burde gjøres i den Sag. Oppe i Søbjærg Degnebolig var der en Skolestue; men da der for en Del af Sognet var for langt dertil, bestemte Herremanden, at Mølleren i Skylvig Mølle skulde overlade sin Storstue til at holde Skole i, og Degnen skulde saa skiftevis undervise der og i Degneboligen. Saa blev der fastsat Bøder for de forsømmelige Børn, og Ritmesteren anviste en Smule Lønningstillæg til Degnen for dennes forøgede Arbejde, og saa var den Sag i Orden.

Men der var endda en Hage ved. Degnen var en brav Mand og havde antagelige Kundskaber, men han var gammel og svag, maatte meget af Tiden holde Sengen, og naar han var oppe, kunde han kun liste sig frem ved en Kjæp. Med hans Skolehold i Degneboligen kunde det blive maadeligt nok, og det var slet ikke at tænke paa, at han skulde gaa til den en halv Mil fraliggende Mølle. Det blev forestillet Ritmesteren, men han svarede kort og godt: „Det er ikke min Sag. Er man Indvalid, maa man trække sig tilbage. Saadan har jeg gjort.“

En smuk Sommerdag saas en hvidhaaret og sortklædt Mand at liste sig op ad Trappen til Elmsholt Skriverstue; han støttede sig ved en Krykkekjæp og havde endda ondt ved at kravle op ad de fire eller fem Stentrapper. Endelig naaede han ind i Stuen og forlangte at tale med Godsejeren. Denne kom snart efter til Stede, og den gamle Degn bukkede saa dybt, som hans Skrøbelighed tillod. Ritmesteren var en høj, sværlemmet Mand med et barsk Udvortes og en vældig Stemme. Han førte den højre Arm noget stivt, men havde da ogsaa i det hele et stivt og myndigt Væsen, der stod i omvendt Forhold til den Ydmyghed, der vistes ham. I en ganske velvillig Tone bød han Degnen tage en Stol, og spurgte dernæst: „Hvad godt, min gode Svendsen.“

„Ja, naadige Herre!“ stammede Svendsen. „Det er det Skolehold, som det er rent galt med.“

„Nej, aldeles ikke. Han ved min Vilje, Svendsen, og kan han rette sig derefter, er alt godt.“

„Men det kan jeg ikke. Ak Gud! Hvad skal jeg gjøre? Jeg er en gammel svag Mand og har fire uopfødte Børn.“

„Det er ikke min Skyld. Hvorfor har han som en gammel Mand gaaet hen og giftet sig med en ung Kone.“

„Det var kanske ikke klogt gjort; men jeg kunde ikke blive ved at sidde Enkemand. Nu er det jo ogsaa sket.“

„Ja, sket er sket, og som man har redet, maa man ligge, det ved han vel nok, min gode Mand. Kongelig Majestæt vil, at Almuens Undervisning skal sættes paa en bedre Fod, og jeg vil det ogsaa. Naa, har han mere at sige?“

„Ja, hvis naadig Herre tillader. Jeg har en Søn, en Søn af mit første Ægteskab, han er voxen, og hvis jeg turde tage ham til Hjælp, kunde Tingen maaske gaa.“

„Naa, og hvad er den Søn nu? Er han Røgter eller Tøndetærsker?“

„Nej, naadige Herre! Han er Skriver hos Amtmanden paa Skivehus.“

„Ja, saa! Der er dog maaske Rimelighed i Snakken. Man kunde jo gjøre et Forsøg.“

„Ja, jeg siger mange Tak; men alligevel — han er nu tre og tyve Aar og har været paa Skivehus i otte Aar og kan vel have Haab om en Smule Forfremmelse med Tiden. Faar jeg ham nu bort derfra, og jeg saa falder fra om et Aar eller to — min Tid bliver vel ikke lang — saa er han ude af sit Brød. Men kunde han blive beskikket til min Substitut med Haab om at faa Degnekaldet efter mig, saa vilde jeg lettere kunne formaa ham til at drage her hjem.“

„Ja, det tror jeg nok! Degnekaldet i Søbjærg, saadan som jeg nu har forbedret det med Skoleløn, er nok værd for saadan en ung Knægt at have i Udsigt. Nu, jeg vil ikke være haard imod ham, Degn, og naar hans Søn fra Amtmanden paa Skivehus — han er jo Baron og Kammerherre, er han ikke?“

„Jo, naadige Herre.“

„Naar hans Søn fra Hr. Baronen og Kammerherren kan fremvise en god Anbefaling, saa skal han faa Løfte om Degnekaldet.“

„Kunde det ikke være nok med en Anbefaling fra Fuldmægtigen, for ham staar min Søn da nærmest under?“

„Nej! — Farvel, Svendsen! Lad mig nu se, han gjør sig Umage, at han ikke skal blive brødløs!“

Den daværende Amtmand paa Skivehus var ikke alene en højfornem men ogsaa en velvillig og omgængelig Mand, og den unge Holger Svendsen var velyndet baade af ham og Fuldmægtigen. Knøsen havde rigtig nok to Gange gjort sig skyldig i den Misgjerning at gaa paa Fiskeri med en Medestang ved Skive Aa og havde begge Gange faaet en ordentlig Rivaf for det; men derom blev der intet skrevet i den Anbefaling, som under Amtmandens Haand og Segl blev ham meddelt, og som med Ros omtalte hans Forhold i de forløbne otte Aar. Med denne Anbefaling rejste han til sit Fødehjem og fremstillede sig pligtskyldigst for Herskabet paa Elmsholt.

Holger Svendsen var en slank og smuk Ungersvend med et aabent, livsglad Aasyn og et livligt Væsen. Hans Optræden var beskeden og sømmelig, men hverken hundeagtig krybende eller soldateragtig stiv, og det var egentlig de to Fremtrædelsesformer, som Ritmesteren helst saa hos sine undergivne. Og saa talte Svenden frimodig og rent ud, og han titulerede Ritmesteren „velbyrdig" og ikke „naadig", og Følgen af dette blev, at Herremanden lige fra først af ikke blev „naadig" stemt imod ham. Fru Løvenhof, der ogsaa var til Stede, følte sig endnu i højere Grad stødt af hans ligefremme og tilfredse Væsen.

Men mod den fremviste Anbefaling kunde Ritmesteren intet indvende, og Holger blev altsaa antaget som sin Faders Medhjælper og Efterfølger, og han overtog strax Faderens Gjerning i Kirke og Skole. Menigheden indtoges til Gunst for ham, da hans dybe, fuldtonende Sangstemme lød i Kirken, og i Skolen var der ogsaa gjort et godt Bytte ved at faa den unge, livlige Svend i Steden for den gamle syge Degn. Præsten var vel tilfreds med ham, og saa kunde Ritmesteren ogsaa slaa sig til Ro; thi imellem Degnens Substitut og Herskabet paa Elmsholt var der ikke mange Berøringspunkter.

Alligevel blev der snart noget at udsætte paa ham, og der var mange, som ikke fandt hans Fremtræden mest passende efter hans Stilling, thi selv ved Kirketjenesten formaaede han ikke at tage sig et Bededagsvæsen paa. Han gjorde ærligt sit til, at alt kunde gaa sømmeligt og med Orden, men hans ungdommelige Livsfylde gav sig uvilkaarlig Luft i alle hans Bevægelser. Han kunde ikke være lang i Ansigtet eller fromt hælde med Hovedet, og det gjaldt om ham, hvad der i vor Tid blev sungen om en Degn i vort Naboland:

„Blandt Fattigfolk i fattigt Hjem
fra Ugens travle Færden
han steg i Søndagskoret frem
den gladeste i Verden."

„Den glade Holger Degn" blev da ogsaa hans almindeligste Kjendingsnavn; men der var intet usømmeligt lystigt og intet Abekatteri i hans Adfærd, det var snarest en indre stille Tilfredshed, der lyste i hans Ydre, og det kunde kun Hængehoveder have imod. Men det var jo ogsaa Hængehovedernes gyldne Tid. Præsten var ikke et af disse, men tilhørte en ældre Skole og var en grundlærd Mand, der helst vilde leve i Fred i sit Studerekammer. Det var ham nok, at Holger var en ypperlig Kirkesanger og en duelig Skolelærer efter Tidens Krav, og den unge, godmodige Substitut blev da ogsaa godt lidt af mange.

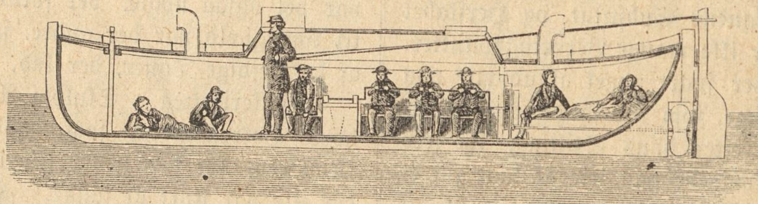
Der var fattigt i Degnehuset med den skrøbelige Mand og de mange smaa Børn. Holger fik ingen Løn men Føde og Klæder, og det var knap nok med begge Dele. Degnekonen havde aldrig haft noget Moderhjærte for sin Stifsøn, og hun kunde ikke ret indse, at hans Nærværelse var bleven nødvendig. Holger var nøjsom og fordringsløs; men et Menneske skal dog have nogen Fornøjelse, og han havde alt tidligere lagt sig efter at blæse Klarinet. Denne Idræt havde han jævnlig øvet i sin Fritid ude ved Skive Fjord, og intet Menneske havde haft noget imod det, ja de unge Baroner og Baronesser havde endog oftere anmodet ham om at spille for dem og bragt ham et Stykke Kage fra deres Moder til Løn derfor. Nu tog han Klarinetten frem, og mangen Aften stod eller sad han i Degnehaven og spillede sine Kæmpevisetoner, saa det klang ud over Kirkegaarden og gjenlød fra Kirkens mosgraa Mure. Men det var der nogle, der fandt bespotteligt mod den hellige Bygning og de dødes stille Fred. Der klagedes til Ritmesteren, og denne fandt vel ikke Klagen synderlig grundet, men lod dog Holger advare, og Svenden rettede sig efter Advarslen og brugte nu kun Klarinetten paa sine Vandringer til og fra Biskolen i Møllen. Der var vel ogsaa nogle, der forargedes derover, men til Gjengjæld var der andre, som havde Fornøjelse af de frejdige Toner, der lød, hvor han færdedes.

Fiskeretten i Skylvig Aa og Mølledam tilhørte Herremanden, som havde overladt den til Mølleren, der dog heller ikke brød sig om den, da der ikke var stort at fange. Holger fik da Lov til at tage alle de Fisk, han kunde, og skjønt det ikke blev ret mange og ikke andet end Smaafisk, fandt han dog af og til Fornøjelse i at færdes ved Vandene med sin Medestang, og hans Smule Fangst var da ogsaa velkommen hos hans Stifmoder. I henved et Aar havde han været Substitut hos sin Fader, da han en Sommerdag fulgte Mølleaaen et temmelig langt Stykke syd paa. Hist og her traf han Folk, som arbejdede paa Marken, de hilste ham venligt, thi de fleste led godt den unge Skoleholder eller Degn, som han allerede kaldtes. Ja, somme kaldte ham ogsaa Substituten eller „Tutten"; men det var der dog mange, som antog for et Spotnavn, hidrørende fra, at han gik og „tuttede" i sin Klarinet. Blandt dem, Holger den omtalte Dag mødte, var ogsaa en Mand, der sagde, at ovre i Holmsted Aa var der vist rigeligere med Fisk, og da han tillige meddelte, at denne Aa ikke var langt borte, men flød tæt østen for Elmsholt Skov, saa gik Holger derover og begyndte at følge Aaen op ad uden at tænke paa, om han der havde Ret til at fiske eller ikke. Her gav hans Fiskeri ogsaa noget, om end ikke meget Udbytte. Han vedblev med sin Idræt, til han var forbi Skoven og helt inde i Holmsted Sogn.

(Fortsættes.)

En Redningsbaad med Skrue.

Under en stærk Storm er det i Almindelighed et meget vanskeligt og ofte livsfarligt Arbejde at drive de sædvanlige Redningsbaade frem gjennem de oprørte Bølger, naar et eller andet Skibbrud kræver en hurtig og kraftig Hjælp. Redningsbaaden arbejder sig møjsommelig frem for at frelse de stakkels skibbrudne, men trods det Mod og den Dødsforagt, som det brave Mandskab i Baaden viser, krones dets Anstrængelser ofte ikke med et heldigt Resultat. De oprørte Bølger kaster undertiden Redningsbaaden tilbage den ene Gang efter den anden, og Bølgegangen kan være saa stærk, at det bliver umuligt for Mandskabet at føre Baaden ud til det strandede Skib, hvis Besætning da finder sin Grav i Bølgerne, hvis det ikke kan lykkes at redde den ved Hjælp af Raketter eller paa anden Maade. Tanken herom har bragt Englænderen Harris til at konstruere en Redningsbaad, som kan bevæges ved Hjælp af en Skrue, og der siges, at de Prøver, som man har anstillet med denne Baad ved de engelske Kyster, har faaet et meget tilfredsstillende Udfald. Den drives fremad ved Hjælp af en Skrue og er aldeles overdækket, saa at baade Mandskabet og de reddede Søfolk er under Dækket. Det er denne ejendommelige Baad, som fremstilles paa hosstaaende Billede, der forestiller et Gjennemsnit af den efter Længden. Skruen, der driver Baaden frem, sættes i Bevægelse ved Haandkraft ved Hjælp af fire Mand, som man ser siddende midtskibs i Maskinrummet. Foran dem staar Styrmanden, som kan styre Baaden ved Hjælp af to Tove, der gaar hen til Roret. Der, hvor han staar, er der i Dækket indrettet et ophøjet Parti, der til alle Sider er dækket af meget tykt og stærkt Glas. Herved sættes Styrmanden ikke alene i Stand til at kunne se ud til alle Sider, men man faar ogsaa her igjennem det nødvendige Lys i Rummet under Dækket. Den fornødne Luft faas gjennem et Vindfang forude og et lignende agterude, der er vendt i modsatte Retninger. Denne lukkede Baad, i hvilken Redningsmandskabet skal være meget sikret mod Bølgerne, er bygget af Jærnplader og er beklædt med et 5 Tommer tykt Lag Kork. Den er 30 Fod lang og 7 Fod bred. Trods sin ikke ringe Størrelse skal den dog forholdsvis let kunne sættes i Vandet, ligesom den ogsaa, anbragt paa Hjul, med Lethed kan trækkes af to Heste.

En lukket Redningsbaad med Skrue.

Pavemagten.

Historisk Skitse af —n.

(Sluttet.)

Under Karl den stores Efterkommere, de svage og uduelige Karolinger, steg Pavemagten betydelig. Pave Nikolaus den første tvang en Konge til at tage sin forskudte Hustru til Ægte igjen, ligesom han ogsaa aabenbart forkyndte Pavemagtens Overhøjhed over alle verdslige Fyrster. En Krønikeskriver bemærker om ham, at „han herskede over Konger og Tyranner og underlagde dem sin Myndighed, som om han havde været Verdens Herre.“ Under Nikolaus kom det ogsaa til fuldstændig Brud med Bispen eller Patriarken i Konstantinopel, og den romerske Bispestols Overhøjhed, blev nu almindelig anerkjendt. Senere sank dog Pavemagten en Del igjen, navnlig under de kraftige tyske Kejsere af det saxiske Hus. I Aaret 1046 saa man det Særsyn, at der i Steden for en var tre Paver, der delte Kirkens Indtægter, medens hver gjorde Fordring paa Magten; men Kejser Henrik den tredje affatte dem alle tre og lod Biskopperne vælge en ny, samtidig med at Romerne svor paa, at de aldrig mere vilde antage nogen Pave, uden at han var indsat af Kejseren. Men Bladet vendte sig snart igjen. Karl den stores mægtige Rige oploftes i mindre Stater, Lehnsvæsenet tog større og større Opsving paa Fyrstemagtens Bekostning, Bisper og Abbeder optraadte som mægtige Lehnsmænd og spillede Stormænd mellem verdslige Herrer. Paa en Kirkeforsamling i Frankrig erklæredes Præstedømmet at staa over Kongedømmet, og det varede ikke længe, inden Bisperne i Tyskland foreskrev Kongerne Vilkaar for, hvorledes de skulde regere, og Pavens Magt gjorde sig atter gjældende over Bispernes. I øvrigt gik de forfærdeligste Udskejelser i Svang blandt Gejstligheden, ikke mindst ved selve Pavens Hof, og hine Tiders kirkelige Historie med al dens Verdslighed, dens Simoni og Hykleri er alt andet end glædelig at læse. Og hvad den verdslige Magt angaar, da havde de tyske Kejsere ikke alene tiltaget sig Ret til, tvært imod gammel kirkelig Sæd, at indsætte og afsætte Paver, men Konger og Fyrster ranede Kirkens Gods og bortgav kirkelige Embeder til de højstbydende eller bortgav dem til saadanne Bisper og Præster, som

bedst forstod at logre og krybe for dem. Da fremstod der en Pave, der mere end nogen anden greb ind i Tidens Forhold, en Mand der søgte alvorligt at rense Kirken, og som med Jærnhænder stræbte at gjennemføre Kirkens Overherredømme over Staten. Denne Mand var Munken Hildebrandt, som igjennem en Række af Aar havde haft en stor Indflydelse paa Pavestolen, og som i Aaret 1073 selv blev Pave under Navn af Gregor den syvende. Han lod sig vælge af Kardinalerne, Pavestolens nærmeste og højeste gejstlige Embedsmænd, og ikke af den tyske Kejser, og det første, han foretog sig, var at sende Kejseren et truende Brev, hvori han udtalte, at han ikke vilde finde sig i hans Overgreb. Derefter begyndte Gregor at oprette Kirketugten og bekæmpe Gejstlighedens Udskejelser.

Henrik gjør Bod i Kanossa.

Han var mild mod de eftergivende, men ubøjelig stræng mod de gjenstridige. Han henvendte sin Opmærksomhed paa hele Kristenheden, sendte Breve og Sendebud baade til Klostre og Kongeborge, han paalagde Bisperne at drage Omsorg for Videnskabernes Fremme, han forbød den barbariske Skik at plyndre skibbrudne og bød en Konge gjøre Ende paa Slavehandelen, ligesom han under Trusel af Band forbød baade Filip den første af Frankrig og den før omtalte Kejser Henrik at sælge gejstlige Embeder. Han skærpede Fordringerne om Cølibatet (Præsternes ugifte Stand) for at frigjøre Gejstligheden fra Familiebaandet og andre verdslige Hensyn, som kunde drage deres Tanker bort

fra Kirken, og satte sig i det hele som Maal at frigjøre hele Gejstligheden fra Fyrstemagten. „Kirken bør være fri," siger han i et af sine Skrifter, „og bør blive det gjennem sit Overhoved, Kristenhedens første Mand, Troens Sol, Paven. — Den pavelige Magt er som Solen, den kongelige som Maanen. — Paven er Guds Statholder og styrer Verdensriget. — Da Paven er af Gud, er alt ham underlagt, alle aandelige og timelige Sager bør undergives hans Dom. — Paven er Kristi Stedfortræder og er over alle, høj og forfærdelig er hans Stilling. — I Kraft af sin Myndighed kan Paven indsætte og afsætte Kejsere, Konger, Fyrster, Erkebisper o. s. v." — Det var i Sandhed store Planer, Pave Gregor omgikkes med, og det var ikke saa underligt, at de høje verdslige Herrer begyndte at blive ængstelige til Mode, især da de kjendte den Kraft og Sikkerhed, hvormed Paven forstod at gjennemføre sine Planer. „Jeg er født til at herske," sagde han, „og før jeg giver efter, før vil jeg dø."

Paa den tyske Kejsertrone sad den Gang den herskesyge, lunefulde og udsvævende Henrik den fjerde, som allerede er nævnt et Par Gange. Det var at forudse, at det maatte komme til et forfærdeligt Sammenstød mellem ham og Paven, og dette lod heller ikke vente længe paa sig. Paven affatte flere af de Biskopper, som havde kjøbt deres Embeder af Kejseren, og paa et Kirkemøde i Rom fik han vedtaget, at Kejseren ikke mere skulde have Lov til at indsætte og afsætte gejstlige Embedsmænd. Kejser Henrik var frygtelig forbitret over Pavevældens Anmasselse. Rundt om i hans store Rige gjærede Uro og Misfornøjelse med hans Regering, og hans Fjender glædede sig over hans mislige Stilling. Der maatte prøves et kraftigt Slag. Paa et Møde i Worms erklærede han og hans Bisper Paven for affat. „Stig ned af Pavestolen," saaledes lød Slutningen af det Brev, Kejseren derefter sendte Gregor, „stig ned og vær forbandet i al Evighed." Men Paven lod sig ikke kyse. Han greb til sit frygteligste Værge, Bandstraalen og løste samtidig alle Kejserens Undersaatter fra deres Troskabsed. De tyske Fyrster erklærede derefter paa en Rigsdag, at de ikke vilde anse Henrik for deres Herre, men skride til et nyt Valg, hvis han ikke inden et Aar havde frigjort sig for Bandstraalen. Kejseren maatte krybe til Korset. Med sin Dronning og et spædt Barn maatte han midt i Vinterens strængeste Kulde rejse over Alperne og ned til Slottet Kanossa, hvor Paven havde søgt Tilhold hos den mægtige Grevinde Matilde af Toskana. For at blive befriet fra Bandet maatte Henrik, skilt fra sin Hustru og sine Tjenere og iført en Bodsdragt, i tre Dage og Nætter, fastende og barfodet, staa og vente uden for Slottets Port, indtil Paven endelig tog ham til Naade, og løste ham af Bandet. Trods sin Ed hævnede Henrik sig dog siden paa Paven, rykkede mod Rom og nødte Paven til at flygte til Robert Giskard i Apulien (Neapel) hvor han i Aaret 1085 døde som landflygtig med de Ord: „Jeg har elsket Retfærdighed og hadet Uretfærdighed, derfor dør jeg i Udlændighed."

Gregors Tid var Begyndelsen til Pavemagtens Blomstringstid. Under Korstogene, der strakte sig gjennem hele det 11te og 12te Aarhundrede, samlede alle Interesser sig om Kirken, og under den almindelige Begejstring, hvormed de kristne i Evropa søgte ved Raad og Daad at frigjøre det hellige Land fra Fjendevold og overvinde Hedningerne trindt om, steg Pavens Magt til en forhen ukjendt Højde. Han bortskjænkede ikke alene Bispedømmer og Abbedier, men indsatte og affatte Konger og Fyrster, og vilde man ikke lystre, greb han til Bandets Lynstraale, hvormed han knuste enhver Modstand. Han aabnede lige let Døren til Himlen og Døren til Helvede. Navnlig maa Innosens den tredje (død 1216) nævnes som den mægtigste Pave, der nogen Sinde har siddet paa St. Peters Stol. For hans Vælde skjælvede Konger og Kejsere, ligesom Gejstlighed og Lægfolk bøjede sig for ham med samme Underdanighed. Han frigjorde Kirkestaten fra Afhængighed af Kejseren og optraadte som verdslig Fyrste. Det var under ham, at Læren om Brødets legemlige Forvandling i Nadveren blev indført. — En anden mægtig Pave var Bonifacius den ottende (død 1303.) Ved hans Kroningsfest opvartedes han ved Taflet blandt andre af to Konger med Kroner paa Hovedet. Det var ham, der lyste den danske Konge Erik Menved i Band og belagde Landet med Interdikt, fordi han havde vovet at fængsle Erkebisp Jens Grand, og som ved disse kraftige Forholdsregler tvang Kong Erik til ydmyg Underkastelse. I et Brev, hvor Kongen ydmygeligst bad for sig, skrev han blandt andet til Paven: . . . „Hvad skal jeg sige mere? Tal Herre, eders Tjener hører! Den algode Gud bevare eders Hellighed vel og længe!" — Kongen slap saa med en Bøde. Ogsaa med Frankrigs Konge Filip den smukke kom Bonifacius i heftig Strid, men i denne maatte dog Paven trække det korteste Straa. I det hele taget begyndte Pavevælden at synke i denne Paves Tid.

Fra 1207 til 1377 var Pavens Sæde i Avignon i Frankrig, og dette Rige forstod snildt at benytte sig af den hellige Stol til at fremme verdslige Formaal, men Pavemagtens Anseelse sank betydeligt blandt Folkene derved, at den saaledes lod sig leje ud i verdslige Øjemed. Fra 1378 til 1417 var der to Paver i Avignon og i de sidste otte Aar oven i Kjøbet en i Rom. Disse tre Paver, der kun

var enige i at skrabe Guld til sig ved haarde Udsugelser, laa i evig Strid og udslyngede forfærdelige Beskyldninger for Kjætteri mod hinanden, medens de hver for sig, ligesom Gejstligheden i det hele, levede i Utugt og Overdaadighed, til Forargelse og slet Exempel for hele Kristenheden. Den sidst valgte Pave, Johan den 23de, ved hvis Valg de andre to blev erklærede afsatte, uden at de dog derfor vilde trække sig tilbage, var en bundfordærvet Natur, der i sin Ungdom havde været Sørøver, og som beskyldes for Mord, Utugt og alle mulige andre Forbrydelser. Ved et Kirkemøde i Kostnitz fra 1414 til 1418, der var saa storartet, at der mødte Udsendinge fra alle kristne Lande, 80,000 Mennesker i alt, blev Pave Johan afsat, ligesom hans to Medbejlere, af hvilke dog den ene godvillig trak sig tilbage, vedblivende erklæredes afsatte, hvorefter man valgte en ny Pave, samtidig med at man overvejede, hvad der kunde gjøres for at rense Kirken for al dens Daarlighed. Det var en almindelig Mening trindt om i Landene, at der trængtes til en „Reformation baade paa Hoved og Lemmer"; men hvem skulde iværksætte den?

Allerede i Slutningen af det 12te Aarhundrede havde Valdenserne i Frankrig rejst en Bevægelse mod Paven, men de blev heftig forfulgte og adspredtes efterhaanden og tabte sig blandt mer eller mindre kjætterske Partier. I England var Johan Wiklif optraadt skarpt mod Paven og Munkene og vandt mange Tilhængere. Han skrev en Bog om Kirkefordærvelsen i det hele, ligesom han senere udgav flere Stridsskrifter, hvori han blandt andet kalder Paven Antikrist, den fordømte Pengepuger o. s. v., og angreb navnlig skarp Afladshandelen, der jo som bekjendt bestod i, at Paven ved sine Haandlangere solgte Syndsforladelse for Penge. Wiklifs Skrifter blev brændte, og mange Aar efter hans Død blev hans Ben gravet op og brændte som Levninger af en Kjætter. I Bøhmen optraadte derefter Præsten Johan Huss som Reformator, revsede Afladskræmmerne alvorlig og ivrede mod den sædelige Fordærvelse i Romerkirken; men ogsaa han blev dømt som Kjætter til Baalet (1415). Der fortælles imidlertid, at da han besteg dette, udbrød han: „Nu brænder I en Gaas*), men om hundrede Aar skal der opstaa en Svane af min Aske, og den skal I ikke faa Magt med."

De ovennævnte Reformatorer, hvis Tal kan forøges med adskillige andre, havde ikke levet forgjæves. Kirkerensningens Sæd var lagt, Folkene fik Øjnene mer og mer op for Pavevældens forfærdelige Udskejelser, for Gejstlighedens Pengetørst og Vellevnet, ligesom alle alvorlige Mennesker skjønnede, at kun Vantro og Ugudelighed kunde gro i saadanne Kirkelæreres Spor. Da opstod den mægtige Svane, som Johan Huss i Dødens Stund havde varslet om, hin „fromme Guds Mand," der med Guds Ords Sværd gav Pavevælden et Knæk, som den aldrig forvandt. 1517 opslog Morten Luther sine bekjendte „Theses" paa Kirkedøren i Wittenberg, og i Løbet af faa Aartier lykkedes det denne Sandhedens og Troens Kæmpe og hans tro Tilhængere at fravriste Paven Herredømmet over Halvdelen af den romerske Kirke, til Trods for Bandstraaler og Kirkekoncilier, og til Trods for Pavens hensynsløse Drabanthær, Jesuiterne. Selv i de Lande, der vedblev at se op til Paven som Kirkens Overhoved, blev hans Forhold et andet end forhen, Fyrsterne frigjorde sig mer og mer fra hans Overhøjhed, og nu blev det dem, der beskyttede den hellige Stol, hvorimod det omvendte tidligere havde været Tilfældet. Ved den franske Revolution blev Kirkestaten udslettet af Staternes Tal, og vel blev den senere gjenoprettet, men Paven maatte stadig ty til fremmed Hjælp for at opretholde sin Magt. Senere er som bekjendt Pavestolen indlemmet i Kongeriget Italien, saa at Paven i vore Dage har tabt al verdslig Magt, paa samme Tid som det — til Trods for, at man endnu for faa Aar tilbage proklamerede Ufejlbarhedslæren — er gaaet stærkt til agters ogsaa med hans kirkelige Myndighed.

Pavevælden har udspillet sin Rolle; men ved at se tilbage paa dens Historie maa man ikke stirre sig blind paa alle dens Synder. Ved Siden af alle de Misbrug og alle de vrange Lærdomme, som i Tidernes Løb voxede frem som Svampe paa Pavemagtens stærke Stamme, maa det fremhæves, at Pavekirken fra de første Tider værnede om den rette apostoliske Tro. Paa samme Tid, som den græske Kirkeafdeling aabnede Armene for alle Haande falske Lærdomme, holdt Romerkirken fast paa den rene Lære og tillod navnlig ikke, at Sakramenterne, Daaben og Nadveren, forvanskedes. Pavekirken fra de første Tider kan derfor med rette betegnes som en Formur for den sande Tro fra Apostelttiden, i hvor meget man end kan have at indvende mod dens senere Udvikling. Ogsaa højere op i Middelalderen havde den sine store Opgaver at løse. Kirkeriget, i hvilket Paven ragede op som en Fyrste, omgivet af sine Bisper, Præster og Munke, var med alle sine Skrøbeligheder dog Arnestedet for en aandelig Virksomhed, der havde sin store Betydning over for den raa Magt, der udfoldede sig i Middelalderen. Gejstligheden ragede ikke alene op over de andre Samfundslag i Dannelse, men den havde tillige i sin kirkelige Styrke et Middel til at værne om de smaa, de forurettede, og til at sætte Grænser for

*) Navnet Huss betyder en Gaas.

det Voldsherredømme, som trindt om udfoldedes. Med sin Bandstraale skræmmede Paven mangen Tyran fra blodige Voldsgjerninger og frelste mangt et Slagtoffer fra Bøddelens Haand, og med den gejstlige Myndighed skræmmedes ofte raa og fordrukne Krigsfolk tilbage fra Røveri og Tøjlesløshed. Munkelivet havde ogsaa sin store Betydning for Civilisationen, i det Munkene virkede i vide Kredse for en forbedret Agerdyrkning, Haandværkernes Udvikling og boglige Kundskaber. Men ved Siden af alt dette træder rigtig nok Pavekirkens store Synderegister stærkt frem især i protestantiske Øjne. Naar Paven, trods Kristi Vidnesbyrd om, at hans Rige ikke er af denne Verden, vilde gjøre Kirken eneraadende ikke alene over Samvittighederne men ogsaa over Kroppene, over Stat og Kommune, da var dette en grov Misforstaaelse af Kirkens Natur og Væsen, ligesom ogsaa alle hans selvlavede Lærdomme om Skjærsilden, Messeofferet, Helgener, Afladshandel, Cølibat o. s. v., forkludrede Menighedens Gudsforhold og satte Menneskemagt og menneskelige Paafund ved Siden af eller over Evangeliet og Troen paa det enegyldige Forsoningsmiddel i Kristi Lidelse og Død.

Bognyt.

Folkets Almanak for 1882, udgivet af N. C. Rom og C. A. Thyregod, indeholder den fuldstændige Kalender med Højvandetabeller og alle for det store Flertal af Almanakkens Brugere nyttige og nødvendige Angivelser. Kalenderen er ordnet saaledes, at der findes en lille Noteringsrubrik for omtrent hver Dag i Aaret. Almanakken indeholder tillige en fuldstændig Festkalender for Resten af Aarhundredet, hvoraf enhver med Lethed kan se, paa hvilken Dag Paaske og Pinse, St. Bededag og Kristi Himmelfartsdag falder i hvert Aar indtil Aar 1900. Efter almindelig Opfordring indeholder Folkets Almanak for 1882 endvidere en Tabel med Vejrspaadomme for hele Aaret. Da Almanakken er den mest udbredte Folkelæsning i Byen som paa Landet, har vi anvendt den største Flid paa, at Indholdet af Folkets Almanak for 1882 kunde blive saa fornøjeligt og nyttigt som muligt.

Den underholdende Del af den største Udgave indeholder nemlig følgende: Billedalmanakkernes Oprindelse, med Vignetbillede. — Gangen forbi Møllen, Digt af S. Schandorph, med Billede af Carl Thomsen. — Mon det gaar godt, Fortælling af Jens Kamp, med 4 Billeder af Anker Lund. — Hr. Mikkels Livsæventyr, af E. H., med 12 Billeder af Kaulbach. — Juleaften i Lodshuset, Fortælling af Chr. Middelboe, med 4 Billeder af Anker Lund. — Fra Gaden, af Chr. Richardt, med Billede af O. Bache. — En Rømningsmand, Fortælling af C. A. Thyregod, med 7 Billeder af Anker Lund. — Folkevise af Mads Hansen. — Rigi Kulm, Rejsebillede fra Svejts af Zakarias Nielsen, med 3 Billeder. — En Styrkeprøve, Fortælling af Emanuel Henningsen, med Billede af Erik Henningsen. — En Guds Gave, Fortælling af Bertel Elmgaard, med 4 Billeder af Knud Gamborg. — Korset, Digt af Z. N., med Billede af Carl Thomsen. — En æventyrlig Udflugt, Fortælling af P. P., med 6 Billeder af Anker Lund. — Vægelvisten, Digt af Anna W. Horn, med Billede af H. Fischer. — Det britiske Bibelselskabs Oprindelse, af J. Plenge, med 2 Billeder. — Mærkelige Træer, af C. Toepfer, med 9 Billeder. — Store Tanker, Fortælling af Anton Nielsen, med 4 Billeder. — En Historie fra Skagen, af Andreas Beiter, med 4 Billeder af Michael Ancher, samt en Del mindre Smaating og humoristiske Billeder af H. Tegner og N. Wiwel.

Ligesom der er anvendt den største Omhu paa at tilvejebringe en sund og fornøjelig Læsning, ledsaget af gode Billeder, saaledes er der heller intet sparet for at „Folkets Almanak“ med Hensyn til Papir, Tryk, Hæftning og hele Udseende kan fremtræde i en en saadan Folkebog værdig Udstyrelse. Folkets Almanak for 1882 kan derfor paa det bedste anbefales til alles Velvilje.

Folkets Almanak for 1882 foreligger i tre Størrelser til en Pris af 50 Øre, 75 Øre, 1 Kr. og 1 Kr. 25 Øre. (N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.)

Smaating.

Sorg. „Jeg ser, De bærer Sorg, er det for en Slægtning?“ spurgte en Mand paa Gaden en af sine Venner. — „Nej,“ svarede den anden, „jeg bærer Sorg for mine Synder“ — „Saa, gjør De det, jeg vidste ikke, at De havde mistet nogen af dem,“ lød Svaret.

Smigrende. I et Selskab sagde en Maler om en meget afholdt Dame: „Ja, hun har jo rigtig nok en Mund som en Elefant.“ — „O, Hr. Sully, hvor kan De være saa styg.“ — „Styg, mine Damer! Hvad mener De? Jeg siger, hun har en Mund som en Elefant, fordi den er fuld af Elfenben.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Kongeriger i Bagindien: en Hovedstad i Evropa — et Vandfald i Amerika — et Rige i Afrika — en Flod i Belgien.

Firkantet Nød. Af 2 A 3 E 2 G, 2 M, 2 N, 10, 3 S og 1 T dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første bør du have, naar du kjøber Pynt;
det andet findes her i Landet næsten alle Vegne;
det tredje er som Skjældsord gangbar Mynt;
det fjerde er en By i Belgiens Egne.

Axel.

Tal- og Bogstavgaade.

V
D1 ddd INT1 HA9NT1 VINddd.

Opløsninger fra Nr. 44.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Nime**s**	BLAD
Ismai**l**	LENA
Batavi**a**	ANAM
Edinburg**h**	DAMP

paa Gaaden: Devise.
paa Billedgaaden: En komisk Fortælling.

Indhold. Den glade Holger, Fortælling af C. A. Thyregod. — En Redningsbaad med Skrue, med Billede. — Pavemagten, historisk Skitse af —n., med Billede. — Bognyt. — Smaating.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 46.

Søndagen den 14. August 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af

C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Oppe i en kratgroet Kløft mellem de vestre Banker var der et Hus, og ned derfra kom en Pige gaaende hen over Engen til ham.

„Har du fanget noget?“ spurgte hun.

„Kun lidt,“ svarede han.

„Vil du sælge det?“ spurgte hun videre.

„Jeg fisker ikke til Salg, men“ — føjede han til — „jeg har maaske slet ikke Lov til at fiske her, og hvis jeg har gjort Indgreb i nogens Rettighed, saa vil jeg bede . . .“

„Nej, nej, det er ikke paa den Maade,“ svarede hun. „Jeg — vi har intet med Fiskeriet at gjøre; men min Moder ligger syg, hun har ingen Madlyst, og jeg tænkte, at hun muligen kunde spise en Smule Fisk, hvis jeg kunde skaffe det.“

„Du maa faa, hvad jeg har,“ sagde han og tog frem af sin Pose dennes hele Indhold, to Aborrer og en lille Gjedde.

„Men jeg vil betale det. Jeg tog Penge med mig.“

„Jeg vil ingen Penge have. Tag kun Fiskene, og gid de maa bekomme din Moder godt!“

„Ja, saa tager jeg dem, og du faar mange Tak. Men hvem er du? Jeg kjender dig ikke.“

„Man kalder mig Holger Degn, Holger Skole, Holger Tut eller den glade Holger. Jeg lyder saa at sige alle Navne, som der er Holger ved. Mit rigtige Navn er Holger Svendsen; jeg er Degnens Søn i Søbjærg.“

„Ih nej da! Og jeg staar her og siger du til ham.“

„Ja, hvad ellers. Men hvem er du? Jeg kjender heller ikke dig.“

„Jeg hedder Magdalene Harblek. Min Moder er Enke og boer i Huset der oppe mellem Bankerne. Men jeg maa skynde mig hjem til hende. Mange Tak for dine Fisk! Farvel!“ Hun gav sig skyndsomt paa Tilbagevejen, og han stod og saa efter hende. Han fandt, at hun var en prægtig Pige, skær og rødkindet, temmelig høj og fyldig. Hun havde store Hænder og var i det hele noget storslaaet, var aldeles som Holger kunde tænke sig en frisk og fager Kyrasserdatter, der var opdragen af en brav og omhyggelig Moder, som havde nogen Dannelse, saa at Pigen havde faaet et tækkeligere Væsen end Egnens fleste Bønderpiger. Degnesønnen havde nok hørt Tale om Vagtmester Harblek, som Ritmesteren i sin Tid havde bragt med sig og givet Bopæl der i Egnen, han havde endog set et Par af Vagtmesterens Sønner, om hvem han vidste, at de nu var Kyrasserer eller Korporaler; Datteren havde han derimod ikke kjendt tidligere.

Holger vendte sig snart til sit Medetøj, og det var, som han skulde have Lykken med sig der paa Stedet, thi uden at gaa ret mange Skridt fangede han fem ret anselige Fisk. Siden vilde de ikke bide, og da det saa blev Aften, og han gav sig paa Hjemvejen, opdagede han, at denne var langt kortere, end han havde tænkt, naar han gik tværs igjennem Elmsholt Skov. Imidlertid tænkte han paa Pigen og syntes endnu at se hendes smukke blaa Øjne, mælkehvide Tænder og tiltrækkende Smil. Det mindskede ikke hans Deltagelse for hende, at han siden fik at vide, at hun førte en meget stille og

tilbagetrukken Tilværelse hjemme hos Moderen, og at de levede hæderligt af deres Haandgjerning og af en lille Formue, som Vagtmesteren havde efterladt sig, og som Enken havde vidst at benytte med Klogskab og Sparsomhed. Nogen Støtte havde de ogsaa af Herskabet paa Elmsholt, thi Ritmesteren havde haft megen Godhed for den afdøde Vagtmester, og Fru Løvenhof var Magdalenes Gudmoder.

Det varede ikke mange Dage, inden Holger atter drev over til Holmsted Aa, hvor han sidst havde gjort god Fangst, og derfor nok kunde have Grund til at komme igjen. Han skottede gjentagne Gange op til Huset mellem Kratbankerne; men der lod ingen Mennesker sig se, og saa syntes han, at han gjærne kunde gaa op og spørge til den syge Kone. Der var smukt der oppe. Huset var gammelt, men velholdt og ganske kjønt oppudset. Det stod i Udkanten af et smukt Lindekrat ved en rislende Bæk, Roser blomstrede ved Husvæggen og Gedeblad ved Havegjærdet, frodige Humleranker snoede sig op ad lange Stænger, der laa op mod Hustaget. Længere oppe ved Bækken var der et smalt Engstrøg, hvor en rødbroget Ko græssede. Hele den smukke Dal med de maleriske Skrænter laa i Eftermiddagsbelysning under den straalende Julisol.

Pigens Aasyn overgødes ved en høj og blændende Rødme, da Holger traadte ind. Hun sagde sin Moder, hvem den fremmede var. Konen takkede for Fisken, som havde bekommet hende godt; hun var nu i Bedring og sad i en Lænestol. Den fremmede fremtog atter et Par smaa Fisk, som Kvinderne var glade ved; men de søgte forgjæves at paanøde ham Betaling. Konen lod endog i den Anledning forstaa, at de ikke var fattige, hvad Bohavet i den renlige, hyggelige Stue da heller ikke tydede paa. Svenden nød et Krus Øl, men da han saa vilde fjærne sig, bød Konen ham atter Penge for Fiskene.

„Nej, Penge vil jeg ikke have," sagde han; „men her er saa mange Roser ude i Haven, kanske jeg maatte faa et Par af dem!"

„Ja, hjærtelig gjærne," sagde Konen. „Søg dig selv ud af de smukkeste og tag saa mange, du vil."

En misfornøjet Skygge gled over hans Ansigt, og hans og Magdalenes Blikke mødtes, hun syntes uvilkaarlig at forstaa, at han ikke satte tilbørlig Pris paa en saadan Tilladelse, og hun sagde leende:

„Han tager dem vist alle sammen; det er bedre, jeg gaar med og søger ud til ham, dem han maa faa."

„Hvor du er uartig!" udbrød Moderen. „Jeg tænker snarere, han vilde være alt for beskeden. Men gaa du kun med og giv ham af de kjønneste, alle dem han vil have."

De fulgtes ad ud til Roserne. Der var Overflødighed af dem. To af de smukkeste paa en Tvillingstilk satte hun i hans opkrampede Hat, en plukkede hun til sig selv og tog Stilken mellem Læberne, saa begyndte hun at udsøge en Haandfuld til ham; men han standsede hende og sagde: „Nu er det nok! Giv mig nu ogsaa den, du har i Munden."

„Den er ikke den kjønneste, jeg skal finde en anden," sagde hun.

„Nej, den vil jeg helst have, og saa skal du give mig den; det har din Moder sagt."

Hurtig blandede hun den mellem de andre, hun havde i Haanden, og gav ham dem alle; men hun saa godt, at han havde mærket sig den og gav den en fremtrædende Plads. Hun rødmede ved det. Bag efter viste hun ham omkring i den lille Have, og saa tog han nølende Afsked, medens hun gik ind til sin Moder.

Siden kom han temmelig ofte til Skovhuset, og hans og Magdalenes Øjne talte saa længe Kjærlighedens stumme Sprog, til den gjensidige Tilbøjelighed ogsaa fik Lyd paa deres Læber. Den forsigtige Moder, der nu helt havde forvundet sin Sygdom, skjønnede snart, hvad det var, der drog ham hid, og hun tog sine Forholdsregler; da hun havde skaffet sig Underretning om Svendens Fortid og Opførsel saavel som hans Fremtidsudsigter, lod hun Sagen gaa sin Gang. Hendes Datter var jo hverken rig eller fornem og havde ikke Udsigt til nogen glimrende Forsørgelse. At Magdalene kunde blive Degnekone i Søbjærg ansaa hun for en antagelig Lykke, som Moderen langt vilde foretrække for den nærliggende Mulighed, at hun kunde blive en Trælbondes Hustru, og hun fik snart at vide, at hendes Velyndere paa Herregaarden nærede en lignende Tanke.

Ritmesterens første Uvilje mod Degnesønnen var nemlig i Færd med at tabe sig. Han var retsindig nok til at lægge en Hovedvægt paa, at Knøsen røgtede sin Gjerning forsvarlig, saa det kunde siges, at Herren paa Elmsholt som sin Konges lydige Undersaat fulgte Befalingen om at sørge for Skolevæsenet. Klagerne over Klarinettonerne brød han sig ikke videre om, thi den gamle Kyrasser kunde ikke indse, at deri var noget syndigt. Dertil kom en anden Omstændighed. Holger var kommen til i Steden for sin Fader at hjælpe Povl Ladefoged ved Regnskaberne, og Ritmesteren blev opmærksom paa den smukke Haandskrift og fik at vide, hvis den var, og saa fik Povl Lov til at tage ham hjem paa Skriverstuen somme Tider. Hans Punktlighed og Orden behagede Herren, og han vænnede sig til uden Uvilje at se det ungdommeligt glade Ansigt. Holger vænnede sig ogsaa til at kalde Herremanden „naadig" i Steden for „velbyrdig" og det var allerede et stort Fremskridt.

Det var paa dette Tidspunkt, at Madam Harblik underrettede Fru Løvenhof om det Forhold, hun troede, der var indtraadt mellem hendes Datter og Holger, og da Herskabet ikke misbilligede dette Forhold, saa billigede hun det ogsaa, og det sagde hun til Magdalene. Da sidstnævnte siden en Gang kom op paa Herregaarden, kneb Ritmesteren hende naadigt i Øret og sagde, at hun var en stor Skjælm, men bag efter trøstede han hende og indrømmede, at Holger var en smuk Knøs, der oven i Kjøbet havde en god Forstand, saa han nok vilde lære med Tiden at opfatte sin Stilling rigtig. Og Fruen underviste hende om, at det baade for en Degn og en Degnekone var saa at sige den ypperste Pligt at være ydmyg over for sit Herskab. Pigen modtog med Taknemmelighed sin fornemme Gudmoders Lærdomme, og det saa meget mere, som Herskabet virkelig havde vist ikke liden Godhed baade mod hende og hendes Forældre. Siden bragte Magdalene Lærdommen ganske frisk til sin Hjærtensven, og han lo ad hende og sagde, at han havde set større Herre end en Ritmester. Han skulde nok vise Herskabet al den Ærbødighed, der tilkom det og endda lidt til, da det ikke var hans Lyst at have nogen Uvenskab; men Spytslikkeri vilde han ikke indlade sig paa, og det vilde han vist ogsaa komme daarligt fra.

Saa gik der en Tid, og saa lagde han Mærke til, at han ikke blev hentet til Elmsholt Skriverstue, og Ladefogden kom heller ikke til ham om Hjælp. Det brød han sig ikke videre om; thi han havde ikke faaet stort for sit Arbejde, og kunde Ritmesteren og Povl hitte ud af deres Regnskaber uden hans Hjælp, saa havde han intet imod det. Sin Kjæreste besøgte han af og til og var velkommen baade hos hende og hendes Moder. Saaledes var han gaaet der over en Søndag Eftermiddag i Vintertiden, og nu sad han inde i den lille Stue, hvor Brændet knitrede lystigt i Murstensovnen, medens Vinterblæsten tudede udenfor. Magdalene sad ved Bordet og syede, og han sad lige for hende og rodede i hendes Syskrin, og medens han holdt Snak med Moderen, næsten uden at vide hvad Talen var om, talte hans og Magdalenes Øjne et varmere Sprog, end Moderen fik at høre.

Endelig tog han sig sammen og spurgte: „Er der kommen en ny Skovfoged til Gaarden?"

„Nej, ikke det jeg ved af," sagde Konen.

„Eller Skytte?"

„Nej, det tror jeg heller ikke."

„Da mødte jeg et Menneske her i Skoven med en Bøsse paa Armen."

„Hvem var det? Hvordan saa han ud!"

„Han var ikke fuldt ung, var bredskuldret og mager, var klædt i violet Kofte, havde røde Baandsløjfer ved Knæene, store Læggе, en lang Haarpisk og en Mund som en Lergrav."

Magdalene knistrede; men Enken udbrød: „Herregud! Det er jo den Jens Steffensen, jeg lige har fortalt dig om. Hvor har du haft dine Tanker henne!"

„Om Forladelse!" sagde han og lukkede Syskrinet i. „Jeg hørte ikke efter. Tjener han paa Gaarden? Hvad bestiller han?"

„Ja, han er paa Gaarden, og det er jo det, jeg siger, at baade Henning Podemester og Povl Ladefoged ser skjævt til ham og er bange for, at de skal blive fortrængte af ham. Han skal nok være et dygtigt Menneske, der forstaar sig paa alt. For Tiden er han nok en Slags Skriver eller saadan noget."

„Aha! Saa det er derfor, at jeg ikke mere ulejliges med Godsregnskabet. Nu, det kan ogsaa være det samme."

„Jeg syntes dog godt om, at Herskabet behøvede dig," sagde Konen. „Men det kan maaske komme igjen. Jens Steffensen skal have tjent en af Ritmesterens Venner ovre paa Fyn, men blev overflødig, da Godset blev solgt. Maaske han blot skal opholde sig her, til han faar en anden Plads."

Siden mødte Holger ved mangfoldige Lejligheder denne fremmede, der snart ikke længer var en fremmed. Jens Steffensen havde virkelig mangesidig Dygtighed og forstod ved enhver Lejlighed at gjøre sig gjældende, og han var dristig nok til at tilegne sig god Forstand paa Ting, som han havde kun ringe Kjendskab til. Han var krybende ærbødig overfor sine overordnede og blev snart baade Potte og Pande for Ritmesteren. Ligeledes fik han en høj Stjærne hos Fruen og kom i særlig Yndest baade hos Præstekonen og Degnekonen. Han besad nemlig en udmærket Evne til at opspørge og fortælle nyt. Fru Løvenhof gad nok være underrettet om alle de Smaabegivenheder, som forefaldt paa Godset; noget lignende var Tilfældet med Præstekonen, som mente, Præsten burde være underrettet om alt, hvad der hændtes i Menigheden; men da han ikke egnede sig til at lytte efter Bysladder, vilde hun nok paatage sig Ulejligheden; Degnekonen vilde ikke have Ord for at være nysgjerrig, men vilde dog gjærne vide alt.

(Fortsættes.)

Æselsvæddeløb.

Saaledes som vi kjender Æslet af de faa Exemplarer, der findes i vort Fædreland, vilde det ikke let falde os ind, at dette Dyr skulde kunne bruges til Væddeløb, at det paa en Rendebane i

store Kredse skulde kunne bære sin Rytter med den pilsnare Hastighed, som vi kjender fra vore Hestevæddeløb. Og dog er saadanne Æselsløb meget almindelige i det solvarme Provence og i Italien, men hvor rigtig nok ogsaa Æslet ser anderledes ud end den forkrøblede Skabning, der her bærer dette Navn.

Vi vil ledsage hosstaaende Billede med et Par Ord om dette mærkelige Dyr, der er et slaaende Vidnesbyrd om, hvorledes de tamme Dyr i Menneskets Tjeneste forkvakles eller forædles i Forhold til den Behandling, de faar, den Omhu eller Vanrøgt, der vises dem. Ganske vist bærer ikke Behandlingen alene Skylden for, at Æslet i Mellem- og Nordevropa staar tilbage i Skjønhed og smukke Egenskaber for sine Artsfæller i Landene omkring Middelhavet. Dette Dyr, hvis oprindelige Hjem er Asiens varme Steppelande, taaler ikke godt som Hesten Fugtighed og Kulde; men det er dog utvivlsomt især den ringe Kost og den tarvelige Pleje,

Et Æselsridt.

ofte i Forbindelse med strængt Arbejde, der har bragt det til at udarte. Hesten gjør i det hele hos os Æslet overflødigt; men det turde vise sig, at hvis man vilde anvende en Del af den Flid paa dets Forædling, som man har anvendt paa Hesten, vilde det gjennem faa Slægtled vinde baade i ydre og indre Egenskaber, blive større og stærkere, lettere og mere udholdende, villigere og kløgtigere. Enhver, der har haft Lejlighed til at kjende vore indenlandske Æsler, vil allerede vide, at de mindre gode Egenskaber, man finder hos disse Dyr, er langt mindre til Stede hos de yngre end hos de ældre, og at navnlig Føllene er temmelig livlige. Hermed er det dog ikke Meningen, at det i alle Henseender vilde kunne naa sin nære Stammefrænde Hesten. Men bliver det end, selv hvor det er mest fuldkommen udviklet, tilbage for Hesten i Skjønhed, Størrelse og Styrke, saa besidder det til Gjengjæld adskillige Egenskaber, som bringer Sydevropæeren til i et stort Omfang at foretrække det for Hesten

baade til Kjøre- og Ridebrug. Det er saaledes billigere at holde, fordi det af Naturen er et nøjsomt Dyr, det er ikke mindre hurtigt, medens det er langt taalmodigere; det er derhos i høj Grad udholdende og har en saa sikker Fod, at Bjærgboeren med den største Tryghed overgiver sig til dets Førelse ad de vanskeligste Bjærgveje. Dertil kommer, at dets Udseende paa ingen Maade gjør dets gode Egenskaber til Skamme. Hos os er Æslet langhaaret og forpjusket, dets hele Udseende er hæsligt og det er dovent i sine Bevægelser. Men i Italien finder man Æsler, hvis blanke og glatte Skind fremhæver deres sirlige Bygning, og om hvis Lethed og Hurtighed Tegningen ovenfor giver en Forestilling. Hvem der har set et saadant Løb, vil vakle i sin Fordom mod den her almindelig foragtede Race. Der er Ild i Dyrets Øje, og naar Rytteren ægger det med Stemme og Gestus, synes det at forstaa, at Sejren er en Æressag og anspænder alle sine Kræfter for at naa først til Maalet.

De Egenskaber, der findes hos det vilde Æsel, fra hvilket det tamme almindelig antages at nedstamme, stemmer ogsaa i høj Grad med, hvad vi ovenfor har sagt til Fordel for dette. Det vilde Æsel lever i uhyre Flokke i Turans Lavland og i Landene omkring det røde Hav, maaske i to forskjellige Racer, medens en tredje Race, den saakaldte Dschaggetai, bebor Mongoliets uhyre Stepper. At disse Dyr hører hjemme i Jordens ørkenagtige Egne er et Bevis for deres medfødte Tarvelighed. De forskjellige Racer ligner hinanden meget, men navnlig skildres den, fra hvilken vort Æsel antages at nedstamme, som et smukt og overordentlig hurtigt Dyr, med stor Snildhed og meget skarpe Sanser, hvilke Egenskaber ogsaa tillægges den vilde, eller vel snarere forvildede Hest, der ligeledes lever selskabelig paa Højasiens Stepper.

—r—n.

Isbjørnen.

Ved E. Toepfer.

Det største og farligste Landpattedyr i de nordlige Polarlande er Isbjørnen, ogsaa kaldet Polarbjørnen eller Hvidbjørnen. Den overgaar alle de andre Bjørnearter i Størrelse, da en fuldvoxen Han-Isbjørn kan opnaa en Længde af over 8 Fod og en Vægt af indtil 1600 Pund. Dens langstrakte Krop, der ender med en kort, tyk Hale, bæres af korte, men svære og kraftige Ben; Fødderne er længere og bredere end hos de andre Bjørne og er forsynet med en Svømmehud mellem næsten det halve af Tæernes Længde. Det langstrakte og forholdsvis smalle Hoved ender med en spids Snude og bæres af en lang Hals. Haarlaget i den lange og tætte Pels dannes dels af korte Uldhaar og dels af lange, glinsende Dækhaar, der er fine og bløde; ogsaa Fodsaalerne er beklædte med Dækhaar, hvorfor Isbjørnens Gang næsten er lydløs, især paa Isen. Pelsens Farve er hvid eller hvidgul hele Aaret igjennem.

En Isbjørn med sine Unger.

Isbjørnen har, som allerede Navnet antyder, hjemme i Jordens koldeste Egne, nemlig i de nordlige Polarlande, hvor man har fundet den lige saa langt som Mennesket er trængt frem mod Nord. Dens tykke Fedtlag under Huden og dens tætte og varme Pels sætter den i Stand til at byde den strængeste Kulde Trods. Under den mest isnende Kulde og de stærkeste Storme skrider den sin jævne Gang hen over Ismarkerne eller svømmer omkring i det aabne Hav; Snevejr holder den derimod ikke af, og saa længe dette staar paa, holder den sig rolig i sit Leje. Man træffer den almindelig i Landene langs Baffins- og Hudsonsbugten, i Labrador og i Grønland, snart paa det faste Land og snart paa Drivisen. Undertiden kan man endog træffe hele Flokke af dem; saaledes fortæller Scoresby, at han en Gang ved Grønlands Kyst stødte paa en Flok, der talte ikke mindre end 100 Individer, af hvilke det lykkedes ham og hans Ledsagere at dræbe 20. Øen Spitsbergen, der ligger nord for Norge, er dens stadige Hjem her i Evropa.

Paa Landet bevæger Isbjørnen sig sædvanlig langsomt og plumpt, men naar den er i Fare, eller naar Sulten driver den, kan den paa Isen løbe langt stærkere end noget andet Pattedyr eller end Mennesket, og dens uhyre Styrke gjør den til en meget farlig Modstander. Vandet er dens egentlige Element, da den er en Mester i at svømme, hvorfor ogsaa de andre Bjørnearter i Modsætning til den kaldes for Landbjørne. Den søger ogsaa især sin Føde i Vandet; i Almindelighed bestaar denne mest af Fisk, som den jager under Vandet og driver ind i Bugter eller Flodmundinger, hvor den da dræber en Mængde af dem. Sælerne er ogsaa et kjærkomment Bytte for den, og hvor snilde og behændige disse Dyr end er, har de dog Vanskeligheder ved at undgaa den. Sælerne plejer ofte at ligge enlig eller i Flokke tæt ved en eller anden Aabning i Isen, for at de let kan smutte ned i Vandet, naar en eller anden Fare truer dem. Isbjørnen, som svømmer under Vandet, forstaar med Lethed at opdage disse Aabninger; den dukker pludselig op af denne, og nu er det ude med Sælerne, da de er afskaarne fra Vandet og næsten er aldeles ubehjælpsomme paa Isen, hvorfor de bliver et let Bytte for Isbjørnen. Naar denne i lang Afstand fra Landet eller Isen faar Øje paa en Sæl, stiger den sagte ned i Vandet og svømmer mod Vinden hen imod den; naar den er kommen i Nærheden af den dukker den under og angriber den neden fra. Isbjørnens Udholdenhed og Hurtighed i Svømning, der sætter den i Stand til at kunne tilbagelægge lange Strækninger, gjør den til en farlig Fjende for alle Havdyr. Kun i Nødstilfælde overfalder den Landdyr, men da er hverken Rensdyr, Ræve eller Fugle sikre for dens Efterstræbelser.

Isbjørnen sover ingen Vintersøvn, men i den koldeste Aarstid opholder Hannerne sig udelukkende i Havet eller paa Isen, medens derimod de drægtige Hunner gaar i Land. Her indretter de sig et bekvemt Leje, under Klipper eller fremspringende Isblokke; i Nødstilfælde graver de sig et Hul i den frosne Sne og lader sig indesne der. Det stærke Snefald i de nordlige Egne skaffer dem snart et lunt Dække; Sneen træder i Steden for Drikkevand, og anden Næring behøver de ikke, da de forud har samlet saa meget Fedt paa Kroppen, at de kan tære paa det hele Vinteren igjennem, thi de forlader ikke deres Leje, før Foraarssolen kalder dem frem. Paa denne Tid og i dette Leje er det, at Hunnen føder sine Unger. Medfølgende Billede viser en Hun-Isbjørn i sit lune Vinterleje under nogle fremspringende Klipper, hvor den ligger og nyder Modenglæderne, i det den af og til slikker sine to Unger. Hunnen viser altid en stor Omhu for sine Unger og forsvarer dem rasende mod ethvert Angreb, selv naar de næsten er voxne, hvorfor Sammenstød med den paa denne Tid er langt farligere end ellers. Følgende paalidelige Fortælling giver et smukt Vidnesbyrd om dens Moderkjærlighed. Da Skibet „la Carcasse“ for en Del Aar siden var bleven siddende fast i Isen, viste der sig en Dag paa en Gang tre Isbjørne ganske nær ved det, vistnok hidlokkede ved Lugten af Hvalroskjødet, som Matroserne havde sat over Ilden. Det var en Hunbjørn med to næsten voxne Unger; de styrtede hen mod Ilden, hvor de greb et stort Stykke Kjød, som de strax slugte. Da Matroserne kastede mere Kjød ud til dem, greb Moderen det og bragte det til Ungerne. Medens den hentede det sidste Stykke, skød Matroserne Ungerne og saarede Moderen, men ikke dødeligt; uagtet den stakkels Isbjørn kun med Møje var i Stand til at bevæge sig paa Grund af det Saar, den havde faaet, krøb den dog hen til Ungerne, lagde ny Stykker Kjød for dem, og da den saa, at de ikke rørte Kjødet, søgte den med sine Labber møjsommelig at rejse dem op og udstødte et klagende Skrig ved at se, at al dens Møje var forgjæves. Derpaa gik den et Stykke bort, stadig tudende, saa sig om efter Ungerne, gik tilbage til dem og snusede til dem. Da den omsider mærkede, at de var døde og kolde, vendte den sig om mod Skibet, brummende af Raseri og Fortvivlelse. Truffen af flere Skud sank den ned over Ungerne, slikkede deres Saar og døde.

Isbjørnen plejer i Reglen at gaa af Vejen for Mennesket og ikke angribe det, uden naar den plages af Sult eller bliver tirret; i saa Tilfælde gaar den lige løs paa Fjenden og viser sig som en frygtelig Modstander, hvilket følgende paalidelige Fortælling bekræfter. Da Kaptajn Munroe i Aaret 1820 laa indefrossen i det nordlige Ishav med sit Skib, fik en Dag en af Matroserne, som vistnok havde kiget for dybt i Rumflasken og hentet sig Mod i den, Lyst til at dræbe en Isbjørn, som viste sig i længere Afstand fra Skibet. Trods sine Kammeraters Forestillinger sprang han ned paa Isen og begav sig ud paa sit farlige Foretagende blot væbnet med en Harpun. En højst møjsommelig Vandring paa omtrent en halv Mil hen over den ujævne Isflade og Isblokker bragte ham i Nærheden af Isbjørnen, der til hans store Forbavselse uforfærdet stirrede paa ham i Steden for, som han troede, at tage Flugten ved Synet af ham. Paa Vejen var en stor Del af hans Mod bortdunstet tillige med Rummen, og han begyndte at blive betænkelig, især da Bjørnen ikke viste Spor af Frygt, men tvært imod antog en udfordrende og truende Mine. Han standsede derpaa sin Gang og svingede Harpunen et Par Gange frem og tilbage, som om han var uenig med sig selv, om han skulde angribe

eller blot indskrænke sig til Forsvar. Bjørnen stod ligeledes stille. Matrosen kunde ikke bekvemme sig til at angribe denne frygtelige Modstander, som ikke veg af Stedet; han søgte forgjæves at skræmme den ved at skrige og ved at svinge Harpunen mod den, men Bjørnen forstod enten ikke hans Trudsler, eller foragtede dem. Knæene begyndte at ryste under ham, og han havde helst strax flygtet tilbage til Skibet, hvis han ikke frygtede for at blive udlet af sine Kammerater. Bjørnen lod nu til at blive kjed af denne afventende Stilling, thi den begyndte dristigt at rykke ind paa Livet af ham. Ved dette Syn svandt den sidste Rest af Matrosens Mod; han vendte sig om og begyndte af alle Kræfter at løbe tilbage til Skibet. Det hjalp imidlertid ikke, at han halede ud, det bedste han kunde; thi Bjørnen havde snart indhentet ham. Han kastede nu sit eneste Forsvarsvaaben Harpunen fra sig, da den var ham for tung at bære og løb videre. Heldigvis tiltrak Harpunen sig strax Bjørnens Opmærksomhed; den standsede, studsede, snusede til den og bed i den og optog derpaa atter Forfølgelsen. Den var snart lige i Hælene paa ham, hvorfor han kastede sin ene Vante fra sig i Haab om herved atter at standse den. Hans List lykkedes, og medens Bjørnen standsede ved Vanten og underkastede den et nøjere Eftersyn, vandt han et godt Forspring. Bjørnen fortsatte imidlertid snart igjen Forfølgelsen med den største Haardnakkethed. Uagtet han søgte at opholde den ved først at kaste sin anden Vante og derpaa sin Hue fra sig, vilde, den dog uden Tvivl have indhentet ham, da han baade tabte Vejret under dette Væddeløb paa Liv og Død, og begyndte at miste sine Kræfter. Heldigvis opdagede de andre Matroser paa Skibet nu hans fortvivlede Stilling; en Del af dem væbnede sig med Harpuner og Rifler og ilede til for at frelse ham fra dens Kløer. Ved Synet af denne uventede Undsætning standsede Bjørnen et Øjeblik; da den ikke fandt det raadeligt at optage Kampen med saa mange Modstandere, tiltraadte den et ærefuldt Tilbagetog uden at blive foruroliget. Den flygtende Matros var greben af en saadan Frygt, at han trods den tililende Hjælp ikke standsede sin Flugt, før han aandeløs var naaet tilbage til Skibet. Han blev ved denne Lejlighed saa grundigt helbredet for sin Lyst til Isbjørnejagten, at han aldrig oftere indlod sig paa et saa farligt Foretagende, og han maatte døje megen Spot af sine Kammerater paa Grund af den uheldige Jagtudflugt, der endte med, at Bjørnene gjorde Jagt efter ham i Steden for omvendt.

I et engelsk Værk, fortælles et andet interessant Exempel paa Isbjørnens Farlighed. En Kaptajn Lewis angreb en Gang tillige med 5 andre Jægere en Isbjørn; da de omtrent var 40 Skridt fra den, affyrede de fire af dem deres Rifler paa den og tilføjede den flere Saar. Den saarede Isbjørn for nu løs paa dem med aabent Gab, men da den brølende rykkede ind paa Livet af dem, skød de andre to, som havde sparet deres Ild, Skulderbladet i Stykker paa den, hvilket standsede den et Øjeblik. Men før de atter havde faaet deres Bøsser ladte, optog Bjørnen igjen sit Angreb, og de maatte nu af alle Kræfter løbe til Strandbredden, hvor den til Trods for sin lammede Fod dog nær havde indhentet dem. To af dem sprang i Baaden, medens de andre skjulte sig bag nogle Isblokke og skød saa hurtig paa den, som de kunde lade. Den fik herved atter nogle Saar, men dette tjente kun til at forøge dens Raseri, og den kom omsider saa nær ind paa Livet af to af Jægerne, at disse maatte springe ned i Vandet fra en 20 Fod høj Isblok. Isbjørnen styrtede efter dem og havde næsten naaet den bageste, da Kræfterne omsider begyndte at svigte den, og den udaandede som Følge af det svære Blodtab. Efter at Jægerne havde faaet den slæbt op paa Strandbredden, fandt de, at den var ramt af 8 Kugler.

Hvor farlig Isbjørnejagten end er, drives den dog lidenskabeligt, da den giver et værdifuldt Jagtudbytte. Baade Fedtet og Kjødet af den bruges, og af dens Skind laves der udmærkede Pelse, Tæpper, Støvler, Handsker o. s. v. Eskimoerne i Grønland samt Jakuterne og Samojederne i Sibirien bygger sig Træhytter, i hvilke de lurer paa den og dræber den.

I de store zoologiske Haver ser man ofte Isbjørne; i den zoologiske Have ved Kjøbenhavn er der kun en. Disse Isbjørne er blevne fangede som Unger, da Eskimoerne ikke sjældent udgraver dem om Foraaret af deres Sneleje. Uagtet de fra Ungdommen af er blevne vænnede til menneskeligt Selskab, behager Fangenskabet dem dog langt fra, og selv ved den bedste Pleje ser de dog højst ulykkelige ud. De kan ikke taale Varme og maa flere Gange daglig overgydes med koldt Vand, hvis de ikke fra Buret kan gaa ud og tage et Bad i en stor Vandbeholder, naar de føler Lyst dertil. Under Fangenskabet fødes de som de unge med Mælk og Brød og som voxne med Kjød og Fisk eller Brød, hvoraf en voxen Isbjørn daglig behøver 6 Pund.

Himmelstigen.

En Stige sig hæver fra dunkle Jord,
usynlig blandt Livets Vrimmel.
Dens nederste Trin paa en Klippe staar,
foroven den naar til Guds Himmel.

Den viste sig synlig for Jakobs Blik,
paa Marken, i blide Drømme.
Guds venlige Engle paa Stigen gik,
Lysstraaler udgød sig i Strømme.

I Sekler den fast, urokkelig stod,
til Tusenders Held og Glæde;
uskyldige Barn selv med svage Fod
kan i Tillid dens Trin betræde.

Naar kun du med barnlig Kjærligheds Fjed
betræder den Himmelstige,
Guds Engel ledsager dig atter ned,
vil ej af dit Hjærte bortvige.

Og naar du i Lidelsens tunge Stund,
dig hæver fra Jordens Vrimmel,
da Bønnen, som bygges paa Troens Grund,
er Stigen, der naar til Guds Himmel.

J. Chr. Lehrmann.

Bognyt.

Nøgle til Almanakken. Af D. H. Wulff. (Magnus A. Schultz's Forlag, Aalborg.) I en populær Form giver denne lille Bog en kort Forklaring over Aarets Inddeling og Tidsregningen, over de kirkelige Festers Oprindelse og Betydning, over Maanedernes og Dagenes Navne, tillige med de væsentligste dertil knyttede historiske Begivenheder og Legender. Publikum vil gjennem denne „Nøgle“ paa en let Maade kunne skaffe sig Oplysning om de fleste Spørgsmaal, der maatte falde dem ind under Læsningen af Almanakken, og da Bogen tillige er særdeles billig — 60 Øre for over 6 Ark — anbefales den til alles Velvilje.

— Paa samme Forlag er udkommen i syvende Oplag: „Den lille Amerikaner“, en letfattelig og paalidelig Vejleder for Udvandrere og andre, som i kort Tid vil lære at forstaa og gjøre sig forstaaelige paa det engelske Sprog. Den lille Bog har ved det betydelige Antal Oplag, den i forholdsvis faa Aar har oplevet, forlængst godtgjort sin Brugbarhed, særlig for Udvandrere til Nordamerika. Pris indbunden i Papbind 1 Kr.

Smaating.

Den onde Samvittigheds Magt. Hr. Pumpus, der bebor et møbleret Værelse i Berlin, ser sig tidlig om Morgenen til sent om Aftenen omgiven af Rykkere. Han har haft den Forsigtighed at lære sine Venner at banke paa Døren, for at han ikke en Gang uformodet skal se en af sine Rykkere trænge ind i hans egen Bolig. En Morgen, just som han var vaagnet, hører han, at det banker paa almindelig, men ingenlunde venskabelig Maade, og som Følge heraf forholdt han sig stille som en Mus. Det bankede anden og tredje Gang, og endelig raaber en skrækkelig Stemme, Skrædderens: „Jeg ved godt, at De er hjemme, Hr. Pumpus, men kun ikke vil aabne Døren. Jeg bliver imidlertid staaende her udenfor, indtil De lukker mig ind.“ Pumpus lo i sit stille Sind, vendte sig om paa den anden Side og tænkte: jeg holder nok længere ud end du. Da det blev Middagstid, tvang Sulten ham imidlertid til at staa op. „Jeg gad dog vidst, om den dumme Karl endnu er der ude?“ siger han til sig selv, kaster sig ned paa Jorden og kiger gjennem Dørsprækken. Jo rigtig, man kan se hans Fødder. Klokken bliver tre, fire, det bliver Aften, men naar Pumpus kiger, møder hans Øje de fordømte Støvler. Til sidst fatter han en stor Beslutning, da han jo dog ikke kan dø af Sult, og Skrædderen jo dog ikke, naar alt kommer til alt, kan æde ham. Han støder da altsaa rask Døren op og ser — sine egne Støvler, som han Aftenen før har sat udenfor til Pudsning. Han er nu bleven flittig og beskjæftiger sig for Tiden med at omforme sine Livserindringer til et Drama, der skal bære Titlen: „Den onde Samvittigheds Magt“.

Parreret. „Dersom De havde skyet Brændevin,“ sagde en Brændevinshandler til en af sine bedste Kunder, „saa havde De sandsynligvis nu kunnet kjøre i Deres egen Ekvipage.“ — „Og dersom De aldrig havde solgt Brændevin,“ svarede Drukkenbolten, „saa havde De rimeligvis nu været min Kusk.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to store Riger: en Flod i Frankrig — et Land i Europa — en By i Holsten — en By i England — et Højdepunkt i Andesbjærgene — et Hav ved Danmark — et Bjærg i Norge.

H. Hovrup.

Firkantet Nød. Af 2 B, 4 E, 2 I, 2 K, 2 N, 1 O, 2 S og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Naar Vinteren tager sin Afsked,
og det andet løber afsted,
saa kommer det første og siger:
„nu bringer jeg Foraar med.“
Det fjerde kan give dig Drikke
og vil du, du kan det og spise;
er Drikken det tredje, man ikke
dens Velsmag ret meget skal prise.

Arel.

Stavelsegaade.

Hvis man 2 og 1 sig ta'er,
mens man skal sit Arbejd gjøre,
saa og pløje eller høre
efter Lærdom, sund og klar,
da fortjente man paa Øre.
1 og 2 med malmfuld Klang
sender Budskab over Vang.
3 og 4 er en Mand,
som til Kunstner tit det driver,
men hvis han det hele bliver,
ej man paa ham stole kan.

Opløsninger fra Nr. 45.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Amsterda**m**	SMAG
Niagar**a**	MOSE
Ashant**i**	ASEN
Maa**s**	GENT

paa Tal- og Bogstavgaaden: Den, der intet vover, han intet vinder.

Brevverling.

L. R. B., Ang.: „Ordsprogsskatten, af E. Mau“ faas i enhver Boglade og koster hæftet 16 Kr. 60 Øre.

Hermed et Tillæg, indeholdende følgende:
Vejrforudsigelser, ved P. M. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte. (Fortsat.) — Fra Sverige. — Haandarbejde i Skolerne i Svejts. — Husflidsafdelingen ved Bornholms Industriudstilling. — Husflidsudstillingen i Gjærup Skole. — Hvad Husfliden kan indbringe. — Almennyttigt. — Bognyt.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 47.

Søndagen den 21. August 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Jens kunde føre Sladder saa godt som den bedste Rendekælling, og paa en næsten ubegribelig Maade forstod han at skaffe sig Underretning om alt, hvad der passerede. Aldeles fri for at lyve var han ikke; men han løj dog mere, ved det han tydede hen paa i dunkle Ord, end ved det han ligefrem fortalte, ligesom han ogsaa vidste, hvem han turde lyve for, og hvem han kun turde fortælle Sandheden. Og han kunde fortælle saa morsomt baade med Ord og Fagter, hvor man satte Pris paa sligt, medens han til andre Tider og Steder kunde paa en salvelsesfuld Maade istemme sine Tilhøreres Klager over Menneskenes Letsind og Verdens Daarlighed.

At Holger Svendsen gik og fiskede ved Holmsted Aa og snart fangede den smukke Vagtmesterdatter, var ikke længer nogen Hemmelighed; men derimod kunde han fortælle Degnekonen, at deres Kjendskab skrev sig fra, at han gav hende nogle Fisk, han havde fanget, og Jens overdrev i høj Grad disse Gavers Betydning. „Men det er i sin Orden," sagde han. „Magdalene skal jo være Degnekone her, og saa er det jo rigtigt, at hun i Tide vænner sig til at leve flot og godt."

Degnekonen kunde ikke lide at høre tale om, at Magdalene nærede Haab om at afløse hende, dog tog hun sig i det og sagde: „Holger raader selv for de Fisk, han fanger, og desuden er det smaa Fisk, der ikke er meget værd."

„Ja, det er vel kun smaa Fisk, han bringer hjem; men hvor bringer han de store hen? Forleden fangede han en Gjedde paa fjorten Pund, hvor blev den af."

Ja, det vidste hun ikke, men hun trode Jens Ladefogeds usande Ord og blev mer og mer uvenlig sindet mod Stifsønnen og hans Kjæreste.

Ved den Tid laa Degnen stadig til Sengs, og det var baade hans og andres Mening, at han ikke havde længe tilbage. En Dag Holger var ene inde hos ham og sad ved hans Leje, spurgte den gamle ham ad, „om det var Alvor, at han og Magdalene holdt af hinanden."

„Var der noget ondt i det, om saa var?" spurgte Sønnen.

„Det er vel saadan, og saa er det meget bedrøveligt."

„Hvorfor det? Har Fader noget imod hende."

„Nej, slet ikke. Hendes Forældre har jeg anset for brave Folk, og hende selv kjender jeg ikke. Men det ser tungt ud for din Moder og dine smaa Søskende, naar jeg gaar bort. Jeg var saa glad, da jeg fik dig hjem, Ritmesteren lovede dig Kaldet efter mig, og du gik saa vel tilfreds og røgtede din Gjerning. Det har altid fornøjet mig at høre dig kaldt den glade Holger, for det er ikke i Synd og slet Selskab, du søger din Glæde. Men saa tænkte jeg, at det maaske kunde blive ved at gaa som hidtil, saa du og din Moder kunde hjælpes ad, indtil dine Søskende bliver opfødte. Dog det Haab maa jeg vel slippe, naar du nu i din unge Alder tænker paa at gifte dig."

„Aa hvorfor det? Fordi jeg holder af en Pige, er det da ikke afgjort, at jeg strax løber hen og gifter mig. Jeg skal ikke undlade at hjælpe min Stifmoder og hendes Børn med, hvad jeg kan."

„Turde jeg være vis paa det, saa kunde jeg dø roligt."

„Tal nu ikke om at dø! Fader kan leve mange

Aar endnu. Inden ret længe har vi Foraar med Løvspring og Solvarme. Det vil gjøre Fader godt; I har jo altid været saa glad ved den opvaagnende Natur."

„Oplever jeg Vaaren, saa overlever jeg den ikke, det er jeg vis paa. Du tror vel det samme og vil blot sno dig fra dit Løfte, og det kan jeg heller ikke fortænke dig i, da enhver er sig selv nærmest."

„Nej, jeg vil ikke sno mig fra noget, der er ret og godt, og jeg vil gjærne give Løftet, hvis det kan berolige eder."

Og han gav den højtidelige Forsikring, at han, hvad der nu skete, ikke skulde slaa Haanden af Moderen og hendes Børn, naar deres Fader var død. Om han desuagtet vilde gifte sig snart eller sent, blev der saa ikke talt om.

Senere fortalte Holger sin Kjæreste og hendes Moder, hvad han havde lovet. Enken fandt, at det var en meget byrdefuld Forpligtelse; men Magdalene syntes, at han ikke havde kunnet undslaa sig derfor og endogsaa burde paataget sig den, om der intet Løfte var givet. De behøvede jo ikke at gifte sig i de første Aaringer, og Fremtiden kunde bringe mange gode Ting. Imidlertid gik Degnens Anelse i Opfyldelse, og han døde i Foraaret. Holger styrede Embedet som forhen; men Ritmesteren bestemte, at han ikke skulde have Kaldet for det første; men at Enken i et Aar skulde oppebære Indtægterne. Deri fandt Holger sig villigt. Han og Magdalene nærede de lyseste Haab for Fremtiden, men syntes ogsaa, at Nutiden var ubeskrivelig dejlig. Pigen kom nu et Par Gange til Degneboligen, hvor Enken ikke var særdeles venlig stemt mod hende, dog søgte hun at skjule sin Uvilje. Den unge talte aabenhjærtig om Fremtiden og vilde gjærne være Ven med Degneenken. „Min Moder vil blive boende i sit nuværende Hjem, om jeg ogsaa forlader hende," sagde hun; „men jeg er saa ung og forstaar saa lidt, og det vil være til stor Gavn for mig at have en gammel Kone i Huset, der kan give mig gode Raad."

Dette var uforsigtig sagt af Magdalene. Der gled en mørk Sky over Enkens Aasyn; thi hun der kun var nogle og fyrretyve Aar, holdt ikke af at blive kaldt gammel, og hun lod heller ikke falde Hentydninger til, at en anden Kvinde kunde faa Raadighed i Huset.

Imidlertid gled Tiden. Det saakaldte „Naadensaar" var omme, og endnu var Kaldet ubesat. Holger gad heller ikke vise sig utaalmodig i den Henseende, og naar han nærede et varmt Ønske om snart at blive Herre i Degnehuset, saa var det nærmest for at faa Ret til at holde Jens Steffensen fra Døren. Jens kom der nemlig meget tit, og Holger kunde ikke lide ham. Han vidste ingen bestemt Grund til denne Uvilje, som han dog ikke kunde dølge, og for ikke at være uartig mod den fremmede, gik han helst af Vejen, naar han var til Stede.

Hen ad Sommeren kom Degnekonen til Elmsholt for at tale med Ritmesteren om Degneboligen, som det var paalagt hende at sætte i Stand til Aflevering. Hun mente det var tilstrækkeligt, naar der ikke blev gjort Indsigelse af Eftermanden."

„Og hun mener vel, det bliver Holger? Det er dog ikke saa ganske afgjort," sagde Herremanden.

„Jeg ved det nok. Det kan ogsaa være der er En, der søger Kaldet, som vilde være mere billig end Holger."

„Ja saa! Hvem mener hun?"

„Jens Steffensen."

„Saa! Og mener hun, at han vilde være saa god at komme til Rette med?"

„Jeg tænker det. Rigtig nok havde jeg aldrig ment, at jeg skulde faa Sind til at forandre mig efter salig Svendsens Død; men naar det er Guds Vilje, og Naadigherren vil tillade det, saa for mine fattige smaa Børns Skyld — Naadigherren forstaar mig jo nok."

„Ja vel. Svendsen var en brav Mand, der kjendte sin Stilling over for sin Øvrighed, og for hans Skyld vilde jeg dog maaske givet Holger Kaldet, da jeg ved, han havde lovet at forsørge sin Faders efterladte; men naar hun har Udsigt til anden Forsørgelse, saa er det en anden Sag."

„Ja, hvis eders Naade vilde unde Jens Steffensen Kaldet, saa var jeg bedst hjulpen."

„Godt! Jeg skal tænke over det; det kan maaske nok lade sig gjøre."

Hun nejede til Gulvet med ydmyg Taksigelse, og Herren gav naadigt et Tegn til, at hun kunde fjærne sig.

Degnekonen tøvede ikke med at gjøre Ord af, at hun paa ny skulde være Degnekone; men Holger fik det først at vide nogen Tid efter. Han blev underlig til Mode derved. Han var dog temmelig uforknyt; thi han var ung og frejdig, og om han end maatte opgive Haabet om Levebrødet, saa var han ogsaa fritaget for det Løfte, han gav sin døende Fader, da hans Moder og Søskende blev forsørget paa anden Maade og blev ved Embedet. For ham selv laa Verden aaben, og han forestillede sig alle Haande lyse Udsigter. Imidlertid strøg han nu ud til Skovhuset for at høre, hvad Folkene der syntes om Sagen.

Magdalene saa forgrædt ud, hendes Moder modtog ham med Kulde og sagde, at naar hans Haab om Degnekaldet glippede, saa var det ogsaa bedst at anse Aftalen mellem ham og Pigen for

usket. De behøvede jo ikke strax at opgive Tanken, hvis det smertede dem alt for meget, og kunde han komme i en anden nogenlunde god Stilling, saa var der jo ikke noget forspildt. Havde Ritmesteren virkelig lovet ham Kaldet og nu vilde bryde sit Løfte, saa var det ikke videre kjønt; men Hensynet til Enken kunde undskylde det noget, og Ritmesteren var en saa billigttænkende Mand, at han nok vilde gjøre sin Uret god igjen ved at unde den unge Mand en anden Forsørgelse. Det skulde han kjønt bede en anden om, og hun, Vagtmesterenken vilde ogsaa gjøre sin Indflydelse gjældende hos den naadige Frue. — Andet havde hun for Øjeblikket ikke at sige; men Holgers Besøg i hendes Hus maatte ophøre indtil videre, og hun vilde ikke tillade nogen hemmelig og fortrolig Omgang mellem de unge; men de skulde kjønt sige hinanden Farvel i hendes Paasyn. Det maatte de ogsaa finde sig i; thi hun var en omhyggelig og stræng Moder efter gammel Skik.

Det var nok ikke fri, at den glade Holger jo græd lidt, da han forlod Huset og gik igjennem Skoven. Det kunde for øvrigt hænde ham oftere; thi hans Livsglæde havde ikke sin Grund i Ligegyldighed, men i et nøjsomt og letbevægeligt Sind. Han gik lige til Herregaarden for at tale med Ritmesteren; men paa Vindebroen stod Jens Steffensen skrævende ud med Benene og med Næverne i Siden. Han grinte Holger ondskabsfuldt op i Ansigtet, og det opirrede Ungersvenden. Da han kom ind i Gaarden og blev stedet for Herren, var han mindre end nogen Sinde oplagt til krybende Underdanighed. Paa en ikke særdeles ydmyg Maade mindede han om det Løfte, der i sin Tid var givet ham, og spurgte, om det vilde blive holdt. Herremanden fortørnedes og afviste ham kort.

Da han atter forlod Borggaarden, stod Jens Steffensen paa den samme Plet. Holger lod, som han ikke saa ham; men Jens spurgte i en deltagende Tone: „Var han oppe at søge Degnekaldet?"

„Ja," svarede Svenden og blev ved at gaa.

„Fik han det saa?"

„Nej."

„Jh, fy for den fæle Ræv!"

Jens gættede, at Holger ikke havde faaet nogen velvillig Modtagelse eller var steget i Herremandens Yndest. Han smeddede nu, mens Jærnet var varmt, og inden mange Timer var gaaet, fik han Brev paa Søbjerg Degnekald.

Samme Dag kom Vagtmesterenken for at gjøre sine Hoser grønne hos Fruen, der jo havde syntes godt om at se sin Guddatter som Degnekone i Søbjerg. Fru Løvenhof talte med sin Mand om Sagen og fik da at vide, at den var uigjenkaldelig afgjort. Det brød hun sig nu ikke videre om for Holgers Skyld, da hun altid havde fundet, at hans glade Aasyn og utvungne Væsen var en Fornærmelse mod et højadeligt Herskab; men det var Magdalene Harbliks Fremtid, som hun vilde tage sig af. Da hun endvidere fik hele Sammenhængen at vide, syntes hun, det var Synd, at den indsmigrende og meget vindende Jens Steffensen skulde kobles sammen med den halvgamle Degneenke. Han blev da kaldt ind for Herskabet og bekjendte, at han langt heller vilde være fri for Enken, og at han heller ikke havde lovet hende Ægteskab, men det var bare hendes eget Vrøvl og Paafund, hun havde løbet med. Imidlertid vilde han baade i denne og i andre Sager rette sig efter det høje Herskabs Befalinger. Saa talte Herren og Fruen sammen, og derefter foreslog de ham, at han skulde gifte sig med Magdalene. Ja, det vilde han langt hellere, og saa blev det besluttet, og Ritmesteren sagde, at han vilde sørge for Degneenken paa anden Maade.

Vagtmesterenken ventede paa Besked, og den fik hun, i det Fruen meddelte hende, at nu kunde hendes Datter alligevel blive Degnekone i Søbjerg. Konen nejede og takkede. Rigtig nok havde hun godt kunnet lide Holger; men han var somme Tider meget uforstandig. Han havde jo paataget sig den Byrde at sørge for sin Faders efterladte, og han havde ikke forstaaet at gjøre sig yndet paa Herregaarden og havde ingen Udsigter. Herskabets Yndest og Degnekaldet var de to Ting, som nærmest stod den gode Kone i Hovedet, og begge Dele vilde blive hendes Datter til Del ved at ægte Jens. Og Jens var dygtig og kløgtig, var i sin bedste Alder og var altid pyntet og stram, og heller ikke ellers var han ubehagelig af Udvortes. Jo mere hun tænkte over Sagen, jo skjønnere fandt hun den, og efter at hun andægtigt havde kysset Fruen paa Haanden, skyndte hun sig hjem til sin Datter med den ny glade Tidende.

Men Pigen blegnede af Skræk og Smerte ved Efterretningen; thi den glade Holger var hendes elskede, hendes unge Hjærtes et og alt her i Verden, og der var ingen Ting, der havde Værd for hende i Sammenligning med hendes Elskov. At Jens Steffensen havde et Par stygge, lumske Øjne, der ofte havde forraadt et ondt Sindelag, hvor han ustraffet kunde drille og skade, det anførte hun ikke til sit Forsvar; hun havde kun et at sige, nemlig, at hun for ingen tænkelig Pris vilde slippe Holger og tilhøre nogen anden. Hun saa vel, at han var uden Levevej, og hun vilde ogsaa gjærne give Tid, saa længe det skulde være; men svigte ham vilde hun ikke. Enken gjorde Modforestillinger og fremførte Grunde, som hun selv fandt meget overbevisende; men da det ikke hjalp, lod hun Datteren snakke og græde, i det hun mente, at Tid og

Eftertanke nok vilde paavirke hende. Holger, der nu vilde blive brødløs, vilde vel blive nødt til at søge til en anden Egn, og Konen vidste, at ude af Øje er mangen Gang enstydigt med ude af Sind.

(Fortsættes.)

Ingen Sinde.

Hist hvor Linden hvælver højt sin Krone
over Skovens blomsterstrøede Grønsvær,
Pigen sad og bandt en Krans af Roser,
sad med Taarer i sit skjønne Øje
og en Kind saa bleg som Liljens Blade.

Sagte hvisked Kilden blank og væver,
nær den i det grønne Skovgræs risled:
„Hvi er du bedrøvet, unge Pige?
Er din Ven rejst bort fra Hjemmets Arne,
saa du ej kan mere med ham tale?
Giv til ham mig Bud og Hilsner mange,
og jeg strømmer gjennem alle Have,
til en Gang din Hjærtenskjær jeg finder."

Pigen sænkede sit skjønne Øje
blidt mod Kilden, og hun svared stille:
„Klare Kilde, du min Ven ej finder,
ej hans Snække Bølgen vugger mere."

Gjennem Løvet Sommervinden dansed,
kyssed Pigens blege Kind og sagde:
„Gaar din Ven i fremmed Land og vanker,

Vinterfornøjelse i Rusland.

du skal ikke græde, ikke sørge;
vidt jeg spreder ud min Kæmpevinge,
og min Flugt gaar over alle Bjærge,
dybe Vande kan den ikke standse,
sorte Afgrundskløfter ikke tvinge.
Alle vide Vegne vil jeg søge,
da til sidst din Hjærtenskjær jeg finder,
og din Hilsen jeg ham saa skal bringe,
han din egen Stemme tror at høre."
Pigen rysted paa de blonde Lokker,
og hun svared i en dæmpet Tone:
„Vilde Vind, du stryger over Voven,
over Bjærg og alle vide Sletter,
men min Hjærtenskjær kan du ej finde."

Sang da Lærken mellem grønne Buske:
„Sørg ej mere, Skovens unge Datter,
smyk dig til et Møde med din elskte,
thi jeg flyver, og jeg skal ham bringe.
Sejler han paa Sø og salten Vove,
sætter jeg mig paa hans Mast og nynner,
nynner ham en liflig Elskovsvise;
vandrer han i fjærne Blomsterlunde
eller i de store, travle Stæder,
skal i Drømme jeg ham tyst fortælle
om den Mø, der gaar og længes saare.
Eller sidder han bag Fængslets Mure,
hvor Guds Sol faar aldrig Lov at skinne,
sætter jeg mig uden for hans Vindu
og i friske, klare Toner synger,
synger, saa at alle Lænker brister!
Længere jeg gaar end Kildens Vande,
højere end alle Markens Vinde,
derfor græd du ej, min unge Pige,
smyk dig til et Møde med din elskte."
Pigen svared, hævende sit Øje:
„Lille Lærke, paa din rappe Vinge
kan du flyve over Sky og Fjælde,
svæve lige ind i Aftenrøden;
men min elskte kan du ikke bringe,
Bud og Hilsen fra ham ikke heller:
ingen Sinde bristed Dødens Lænke,
ingen Sinde nogen kom tilbage,
havde først han traadt dens skumle Haller."

Bertel Elmgaard.

En Vinterfornøjelse i Rusland.

Ved Jørgen Stub.

Hver Aarstid har sine Fornøjelser. Ogsaa den barske Vintertid, med sine glitrende Isbroer over Vandene og sit hvide, gnistrende Dække over Marker og Veje, har sine Glæder, om de end stundum foraarsager Svie i Fingrene og Stikken i Næse og Øren. Spørg den raske, idrætslystne Fjortenaarsgut om, hvilken Aarstid han foretrækker — han vil upaatvivlelig, med en hurtig Tankebevægelse i Retning af Slædefarter, Skøjteløb og lystige Batailler paa Snemarken, svare: Vinteren. Og mangen voxen, paa hvem lystige Kanefarter med Piskesmæld og Bjældeklang, saa vel som hurtige og muntre Løb over den blanke Flade, udøver samme Tiltrækning som Vinterens Stuefornøjelser — Baller, Maskerader o. s. v. — vil muligvis slutte sig til Guttens Valg. I alle Lande, hvor Vinteren bringer Kvægsølvet i Varmemaaleren ned under Frysepunktet, og hvor Skyerne i rigelig Mængde drysser deres fine hvide Dun over Jorden, har Beboerne med en vis Opfindsomhed vidst at benytte sig af de kolde Vintergaver til varmende og forfriskende Sportsglæder. I Rusland, hvor Vinteren er langt strængere og mere langvarig end hos os, dyrker man ikke alene med Lyst de sædvanlige Glæder paa Isen og Snedækket, men man har der vidst at indrette sig en Art Glidebaner, der i den kolde Vintertid kalder Tusender og atter Tusender af Landets Børn ud af de varme Stuer, indbydende dem til rutschende Farter over deres buede, spejlglatte Flader. Sjældent savnes ved nogen By en saadan Rutschebane, og sjældent staar den ubenyttet. Ved Landsbyerne er de ofte indrettede med meget simple Midler; men ved de større Stæder er de til Gjengjæld byggede og udstyrede paa en hel storartet Maade. Ofte bygger man her taarnagtige, 30—40 Meter høje Stilladser eller Forhøjninger, med en jævnt affaldende, stundum over en Kilometer lang Bane, der ved omhyggelig Overisning gjøres saa glat som et Spejl. Omstaaende Billede kan spare al videre Beskrivelse, da det giver en tydelig Forklaring over Banens hele Indretning.

Jeg kom til Staden, fortæller en rejsende, der gjæstede en af Ruslands større Byer, midt i Vinterens Hjærte. Medens jeg selv knugedes af den forfærdelige Kulde, syntes Byens Folk, der var vante til endnu strængere Vintre, at befinde sig i bedste Velgaaende. Min Vært indbød mig en Dag til en Kanetur ud til en, et godt Stykke uden for Staden, værende Glidebane, som vi, ved at skyde Gjenvej over en tilfrossen Sø, kunde naa ud til i Løbet af et Kvarters Tid. Allerede inden vi naaede Stedet, forbavsedes jeg ved at se en umaadelig Vrimmel af Mennesker bevæge sig omkring Banen, samtidig med at et enkelt Par nu og da gled i susende Fart ned over de skinnende Buer og ligesom mødtes i Farten med et fra den modsatte Side kommende Par. Da jeg kom nærmere til, saa jeg, at Banen, der paa Afstand tog sig noget spinkel ud, var bygget af tykke Bjælker og i alle Maader solidt indrettet, samtidig med at den var tækkelig pyntet med smaa, grønne Grantræer og Flag. Høje Trapper med to eller tre Afsatser førte op til Endetaarne, hvorfra Farten tog sin Begyndelse. Hele Tiden saa man større eller mindre Flokke, stundum dog kun enkelte Personer, vandre møjsommelig op ad de temmelig stejle Trapper, for i næste Nu at vove sig ud paa den tilsyneladende noget halsbrækkende Tur

ned ad Banen. Damerne valgte sig i Reglen en af de paa Taarnene stationerede „Førere“, der for en Betaling af 15 Kopeker styrede Nedfarten med koldblodig Sikkerhed. Turen foretoges baade siddende og staaende, i førstnævnte Tilfælde paa smaa, lette Slæder, omtrent som dem, Drengene plejer at benytte. Unge og gamle, Mænd og Kvinder, saa vel af Stadens Befolkning som af de hidkomne Landboere, rutschede afsted efter hverandre med en sand Jærnbanefart. Haar og Baand flagrede om Ørene paa dem, Damerne vred Kroppen efter alle Leder, hvinede og lo, nu og da slog en Ungersvend en ufrivillig Kolbøtte, fejede en Snes Alen paa Bagen ned ad Banen, men sprang atter op og gled videre paa Benene. Og medens de uforfærdede Idrætsmænd og dito Kvinder hengav sig til den styrkende Vinterglæde, forfriskede en talrig Flok af mere adstadige Medborgere sig ved Nydelsen af de mer eller mindre fristende Spise- og Drikkevarer, der rundt om serveredes paa uhøvlede Fjælleborde, samtidig med at et kunstelskende Publikum, der nærmest bestod af meget unge Russere, frydede deres Hjærter ved Synet af de Himmelspræt, som en omrejsende Trup af ekvilebristiske Kunstnere udførte i et Bræddeskur midt for Banen. Det var et helt lille Stykke russisk Folkeliv, der udfoldede sig for mine Øjne, og jeg kunde ikke andet end være min Vært taknemmelig for den muntre lille Udflugt til Glidebanen.

En Pottemager.

Nu om Stunder kan man ikke godt tænke sig et dækket Bord uden Tallerkener, Fade o. s. v. af det bekjendte hvide Fajance, og dog er det ikke nogen gammel Opfindelse. Det egentlige Porcellæn er som bekjendt først kommen fra Kina og var meget kostbart. I ældre Tid har ogsaa rige Folk brugt Tallerkener og Fade af Guld og Sølv, men Middelstanden havde disse Sager af Tin, medens simple Folk maatte nøjes med Træskaale, Træbrikker eller ogsaa grove Lerkar. Det saakaldte hollandske Stentøj med blaalig Glasur og blaa Tegninger brugtes ogsaa en Del, men var ubekvemt formedelst dets Tykkelse og Tyngde. Det er ikke meget over hundrede Aar siden, at det saakaldte engelske Fajance kom frem og snart kom i almindelig Brug, da det forenede Skjønhed og Hensigtsmæssighed med Prisbillighed.

Denne kulturhistoriske Omvæltning skyldes en enkelt Mand, hvis Navn var Josias Wedgeworth. Han var født i Staffordshire i England, var Søn af en fattig Pottemager og havde selv lært Pottemagerhaandværket. Han blev dog ikke staaende ved, hvad han havde lært, men stræbte at forædle og forskjønne sine Frembringelser baade fra Materialets og fra Formens Side, og ved idelig Pønsen og udholdende Forsøg lykkedes det ham at fremstille en Vare, der vel ikke var saa fuldkommen, som de, vore Fabrikker nu leverer, men dog var væsentlig af samme Beskaffenhed. Hans Fødeegn var en Pottemageregn, og hans Arbejde fandt snart Efterlignere, der dog ikke paa egen Haand kunde holde Skridt med de Forbedringer, han Tid efter anden opfandt, hvorfor de fandt deres Regning ved en nøjere Tilslutning, og de flyttede sammen i en Fabrikby, hvis Hoved og Mester Josias Wedgeworth var, saa længe han levede. Byen blev kaldt Etruria til Minde om et Landstrøg i Italien, hvor Pottemageriet i Oldtiden var dreven til en Fuldkommenhed, der senere var gaaet i Glemme.

Wedgeworth var ikke alene en dygtig Arbejder og et opfindsomt Hoved, men han var tillige en praktisk Forretningsmand. Efter at have lært sine Omgivelser at frembringe en smuk og god Vare, maatte der sørges for Afsætning, hvilket med Datidens Samfærdselsmidler og Handelsforhold ikke var saa ganske let; men han havde allerede erhvervet sig Formue, og nu affendte han den ene Kiste Stentøj efter den anden som Foræring til Fyrster og Rigmænd rundt om i Evropa. Rimeligvis fik han sine fleste Foræringer gjengjældte, men sin Hovedhensigt at gjøre sine Varer bekjendte og bringe dem i Mode opnaaede han ogsaa, og snart indløb der Bestillinger i Mængde, og han udvidede Fabrikationen, der blev mer og mer indbringende for ham og hans Medarbejdere.

Men han boede i en afsides og uvejsom Egn, saa det blev vanskeligt at faa Varerne bragt til Handelspladser og Udskibningssteder. Paa sin egen Bekostning lod han anlægge en Vej paa 8 engelske Miles Længde over Bjærge og Moser; men heller ikke det var tilstrækkeligt. Nu var dog den offentlige Opmærksomhed henvendt paa Sagen, og ved Wedgeworths udholdende Bestræbelser og utrættelige Arbejde lykkedes det ham at faa Parlamentet til at vedtage en Lov, hvorefter en sejlbar Kanal anlagdes, der forbandt Floderne Trent, Mercey og Severn. Derved fik han det gjort lettere og billigere baade at skaffe Raaemner til Fabriken og at faa dennes Frembringelser bortsendt. Det er en Selvfølge, at den ny Vandvej ogsaa paa andre Maader blev til Nytte for de tilgrænsende Egne.

Josias Wedgeworth omtales af sine samtidige som en stille og jævn Mand, der i Væsen og Levemaade bestandig var den beskedne Pottemager, skjønt han blev baade rig og anset. Han var meget godgjørende, og det ikke blot mod sine Omgivelser, men

ogsaa overfor enhver Bestræbelse, der sigtede til at udvikle Landets Hjælpekilder; thi en saadan Sag kunde altid gjøre Regning paa hans Bistand, der var saa meget mere værdifuld, som hans Ord havde Vægt i de mægtiges Raad, efter at det havde vist sig, hvor praktisk hans Blik var over for den Slags Ting.

Smaating.

Gode Raad. En Hattemager, der lige var bleven Mester og skulde etablere sig, skulde have lavet sig et Skilt. Han forfattede selv Indskriften; der skulde staa „Peter Petersen, Hattemager, forfærdiger og sælger Hatte for kontant Betaling," syntes han, og derunder skulde saa være afbildet en Hat. Da det var hans første Arbejde som Forfatter, fandt han det sikrest at vise det til gode Venner og Bekjendte og høre deres Mening om den Ting. Den første, han kom til, syntes at Ordet „Hattemager" ikke behøvedes — der stod jo strax efter „forfærdiger Hatte", sagde han, og saa blev det Ord da streget over. Den næste fandt, at der ikke havde nødig at staa „forfærdiger"; det kunde jo være Folk lige meget, hvem der lavede Hattene, naar han blot solgte dygtig af dem, var det jo lige fedt. Saa blev „forfærdiger" streget Den tredje sagde, at det var ganske overflødigt, at der stod „for kontant Betaling", der var vist ikke mange, der faldt paa at kjøbe Hatte paa Kredit, og skulde der være en og anden, kunde han jo sige Nej. Saa blev ogsaa de Ord strøgne. Saa stod der altsaa blot „Peter Petersen sælger Hatte". „Det er dumt, at der staar, at du sælger Hatte," sagde saa den fjerde, han viste sin Indskrift til, „enhver kan da sige sig selv, at du ikke giver dem bort." Saa blev „sælger" streget ud, og saa stod „Hatte" jo der til ingen Nytte, saa det gik no med det samme, og der kom saa blot til at staa „Peter Petersen" og derunder en Hat, og der er endnu ingen, der har taget Fejl af, at Petersen er Hattemager.

I en snæver Vending. En Mand kjørte til Byen med et Svin, som laa skjult i Halmen bag i Vognen. Paa Vejen kom en fuld Mand til ham og bad om at maatte kjøre med. Han lod denne sætte sig paa det andet Sæde og naaede omsider Toldboden. Paa Toldbetjentens Spørgsmaal, om han havde noget at fortolde, svarede han: „Ja, et Svin," og pegede polisk bag ud. Toldbetjenten lo og sagde: „Ja, kjør kun med det."

Det er en hel anden Sag! En gammel Kone kom en Dag til Prinsen og beklagede sig over, at man havde taget hendes Søn til Soldat. „Der er jo Krig," svarede Prinsen, „og Landet trænger til alle sine Undersaatters Bistand. En Soldat mer eller mindre gjør meget til Sagen." Efter at Konen endnu havde gjort en Del Indvendinger, siger Prinsen endelig: „Gaa nu! Det nytter Dem dog intet; jeg er jo ogsaa selv Soldat, og min Broder ligesaa." — „Ja, det tror jeg!" svarede Konen; „De har jo heller ikke lært andet, men det har min Søn, han er Skrædder!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to danske Digtere: en By i Forindien — en Verdensdel — en By i Sverige — en anden By sammesteds — Navnet paa en sjællandsk Sø — en By i Tyrkiet — en Flod i Tyskland — en By i Jødeland.
H. K. J.

Firkantet Nød. Af 2 A, 4 E, 3 G, 1 H, 2 I, 1 N, 2 R og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første gjærne har hver Gaade og Karade;
det andet giver Sæd i Bondens Lo og Lade;
det tredje maa du have, om du skal Gaader gætte;
det fjerde var en Frue, som ypped mangen Trætte.

Axel.

Bogstavgaade.

1. 2. 3. 4.
Frejdig den sin ranke Krop
hæver over Klippen op,
svøbt i tætte Kappe ind
trodser let den Vintrens Vind.
2. 3. 4.
Dybt i Havets Huler laa
hun i længst henrundne Dage.
4. 3. 2.
Den Slags tæller ej saa faa,
at de jo kan volde Plage.
1. 2. 5. 4.
At de gjør sig selv til dette,
vil dog næppe paa dem rette.
6. 5.
Tæller fremad du i Fart,
kommer du til dette snart.
6. 5. 4.
Men i Jorden maa du stige,
før du naar til dettes Rige.
1. 2. 3. 4. 5. 6.
Var dit Hjærte koldt som den,
var det haardt som dennes Kjærne,
da for vist jeg ikke gjærne
vilde kaldes for din Ven.

Opløsninger fra Nr. 46.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Rhone	VIBE
Ungarn	ISEN
Segeberg	BESK
Liverpool	ENKO
Aconcagua	
Nordsøen	paa Stavelsegaaden:
Dovrefjæld	Lurendrejer.

Brevvexling.

Hr. Løjtnant C. Middelboe takkes for den paa Nattevagten spundne Ende, af

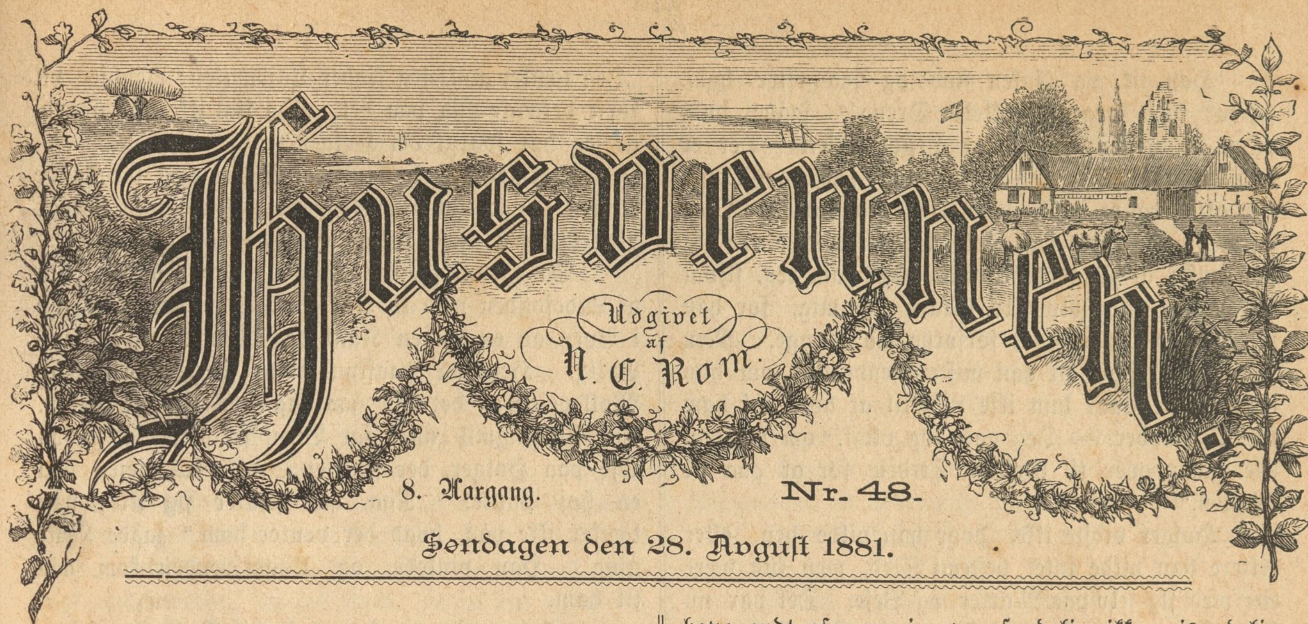
en gammel Ulk paa Hestehoved Batteri.

Darnok. Red. ser sig desværre ikke for Tiden i Stand til at meddele, hvor „Scenografen" faas.

En Haveven. Det simpleste Apparat til at forfærdige „Gødningsurtepotter" med, er fremstillet i hosstaaende lille Gjennemsnitstegning, der forestiller en lille glaseret Krukke (Salvekrukke fra et Apotek) a a, hvori man har slaaet et Hul ud i Bunden, en løs Bund, lavet af en lille Træbrikke b, hvortil er fastgjort en Træpind c, samt et drejet Stempel med Haandtag, d, der er af mindre Gjennemsnit end Krukkens Indre. Anvendelsen er meget simpel: Krukken fyldes halvt af en sammenæltet Ler- og Komøgsmasse, Stemplet trykkes saa langt ned, at Potten er udformet og denne med Stempel trykkes ud af Formen med den løse Bundpind.

Rettelse. I en Del Exemplarer af forrige Nr. staar Side 367 første Spalte Linje 19 fra neden: Harpuner og Vifter i Steden for Harpuner og Rifler.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 48.

Søndagen den 28. August 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Det Ægteskabsløfte, Jens Steffensen havde givet Degnekonen, var der ingen Vidner paa, og han nægtede det med Frækhed og sagde, at han ikke kunde gjøre ved, hvad den tossede Kælling havde bildt sig selv og andre ind. Kvinden blev meget forbitret og kunde ikke styre sin Harme, og da hun var temmelig snakkelysten, omtalte hun i uskaansomme Udtryk baade Ritmesteren og Jens Steffensen. Denne hørte, hvad hun gik og sagde i Byen og bragte hendes Ord i øget og forbedret Udgave for Herskabets Øren, hvorover hun mistede den Velvilje, som dette muligen endnu nærede for hende. Da den ny Degn holdt sit Indtog i Degnehuset, forvistes Madam Svendsen til en Indsidderstue i et Gadehus. Tag over Hovedet uden Husleje var al den Enkeforsørgelse, der tilstodes hende.

„Gud fri mig, Holger, hvor jeg har lavet det ilde for os alle," klagede nu Enken til sin Stifsøn. „Havde det Skarn, Jens Steffensen, ikke besnæret mig med sine falske Ord, saa jeg selv havde talt hans Sag hos Ritmesteren, saa vilde du nok have faaet Kaldet, og du vilde vist ikke have jaget mig og mine smaa ud af Huset."

„Nej, det var ikke min Tanke," svarede han.

„Jeg ved ikke, hvad der stak mig," vedblev hun. „Det var saamænd ikke Giftelyst. Magdalene Harblik har aldrig staaet paa det Sted, jeg kunde have ondt af, og jeg var sandelig ikke misundelig paa hende, men jeg syntes, at jeg vilde være bedre og mere sikkert stillet paa den anden Maade."

„Ja, det forstaar jeg nok."

„Nu skal hun jo være Degnekone alligevel, siger man. Men du, hvad agter du nu at gjøre."

„Jeg? — Jeg har længe haft Lyst til at rive de falske Lægge af Jens Steffensens tynde Ben; men nu kunde jeg fristes til at rive ham det falske Hoved af Skuldrene."

„Var dig for at give efter for den Fristelse! Men jeg mente ellers, hvad du nu agter at tage dig for. — For mig og Børnene ser jeg ingen anden Udvej, end at vi maa tigge vort Brød for Hvermands Dør."

„Hvad jeg vil tage mig for, ved jeg endnu ikke. Her paa Stedet vil næppe blive synderligt for mig at udrette, og jeg vil ogsaa helst bort her fra. Hvad det angaar, at I ikke har anden Tilflugt end Tiggerposen — Ak ja! det kan blive baade saa og saa; men I skal dog ikke komme til at lide Nød, saa sandt jeg kan hindre det. Det har jeg jo ogsaa lovet min Fader."

„Ja, men det var i det Tilfælde, at du blev Degn."

„Det var, „i hvad der end skete." Saaledes lød Ordene uden Betingelser. Jeg fortryder det heller ikke. Skal jeg miste alt, hvad jeg havde sat mit Haab til, kan det maaske være godt nok, at jeg har et bestemt Formaal at arbejde og leve for. Men jeg maa som sagt se mig om efter en Levevej andensteds, og I vil maaske helst blive her i Egnen."

„Det vil jeg ikke sige. Her er ikke noget rart for mig at vente. Men tænker du at slaa Magdalene af Tankerne?"

„Tanker er toldfri. Giv mig min Kofte, Moder! Jeg har et Ærende ned til Skylvig Mølle."

Han gik, og Enken stod og saa efter ham. „Hvor han sørger, stakkels Dreng!" sagde hun. „Han er næsten ikke til at kjende igjen. Der er dog et godt Sindelag i ham, og jeg har kanske ikke altid været imod ham, som jeg burde. Men en er jo ikke mere end et Menneske. Nu vilde jeg dog ønske, at Magdalene vilde blive ham tro, skjønt det maaske vilde blive til Skade for mig, for han vil ikke faa let ved at forsørge saa mange. Men jeg tør nok sige, at han mister hende, for om hun ogsaa vilde, faar hun ikke Lov til at holde af ham for sin Moder. — Jeg gad dog vidst, om han nu ikke gaar over til hende i Steden for at gaa til Møllen."

Holger vidste ikke, hvor han vilde hen, eller rettere han vilde intet bestemt Sted, men kun være ene med sig selv paa Marker og Veje. Det var nu flere Dage, siden han og den øvrige Familie havde maattet forlade det hidtidige Hjem, og han havde ogsaa i den Tid forsøgt en Tilnærmelse til Magdalene, men var bleven afvist af hendes Moder, der var meget vagtsom for at hindre enhver Sammenkomst mellem de to unge. Han lagde heller ikke synderlig Vind paa at skuffe hendes Aarvaagenhed, han vidste jo, at Pigen var vant til punktlig at adlyde sin Moder.

Og hvad skulde for øvrigt en Sammenkomst føre til. Han var uden Erhverv og havde endog i de seneste Dage levet paa sin Stifmoders Regning, skjønt hun ikke havde anden Indtægtskilde end at sælge af sit mindst nødvendige Bohave. Saaledes kunde det ikke blive ved, og han vilde vanskelig opnaa en Stilling, som han passede til, da han ikke fra nogen højtstaaende Mand kunde fremvise nogen Anbefaling. Hin fra Amtmanden paa Skivehus havde han nemlig ikke mere, og han havde skrevet til Fuldmægtigen og bedet om en ny samt tillige spurgt, om han ikke kunde faa en Plads igjen som Skriver; men Breve gik langsomt i den Tid, og endnu havde han intet Svar faaet.

Kort efter, at han var gaaet bort fra Indsidderstuen, kom Henning Podemester fra Elmsholt. Han havde hørt, sagde han, at Degneenken solgte af sit Bohave. Der var en Løjbænk, som han muligen vilde kjøbe. Enken bød ham til at se paa den; men det syntes han ikke at have Stunder til; han vilde først tale med Holger.

„Skylder Holger dig maaske Penge?" spurgte Konen mistroisk.

„Nej, saamænd gjør han ikke; men jeg vilde tale med ham snarest muligt. Hvor er han?"

„Han sagde, han vilde til Møllen; men det kan jo gjærne være, han først er gaaet et andet Sted hen."

„Saa gaar jeg efter ham," sagde Henning. „Jeg tænker nok, jeg kjøber Løjbænken; men jeg vil først betænke mig paa det. Du skal ikke sige nogen, at jeg har spurgt om Holger."

Dermed var han ude af Døren, og saa kunde Konen længe nok undre sig over den gamle sindige Podemesters usædvanlige Hastværk og Uro.

Da Henning gik sønden ud af Byen, saa han, at Ladefogden med to Karle fra Elmsholt kom ind i Byen ad en anden Kant og nærmede sig Enkens Bolig. Henning paaskyndte nu sin Vandring ad Møllevejen, i det han saa sig om til alle Sider. En Fjerdingmil uden for Byen fik han saa ogsaa Øje paa Holger, der stod et Stykke fra Vejen paa en høj Banke. „Naa, han skjuler sig ikke; han tænker ikke paa, hvad der venter ham," sagde Henning. Han vinkede, og Ungersvenden kom ned til ham.

„Følg med mig her ned til Bækken," sagde Podemesteren.

„Hvad skal vi der?"

„Jeg har noget at sige dig."

„Det kan du jo lige saa godt sige her, eller vi kan følges op ad Vejen. Jeg gaar hjem nu."

„Nej, det er ikke værd, at du gaar hjem lige strax."

„Hvorfor det?" spurgte Holger forundret.

„For der er vist fremmede hjemme. Ritmesteren har sendt Bud efter dig, og det er sagtens ikke noget godt, han vil dig."

„Jeg skjønner ikke, at han kan gjøre mig mere ondt, end han har gjort."

„Ja, det maa du jo bedst vide. Det skader dog ikke at gaa af Vejen for sin Overmand. Her nede mellem Elletræerne ved Bækken kan vi bedst snakke om det i Mag."

Holger fulgte nølende med ham. Nede i Bækdalen sagde han utaalmodigt: „Kan jeg saa faa at vide, hvad der er paa Færde."

„Ja, aa ja, kan du saa. Man siger, du har skrevet noget, der kan fornærme Herremanden."

„Det er en forbandet Løgn. Jeg skrev rigtig nok forleden en Ansøgning for Søren Lavsen i Egebjærg; men den var saa høflig mod Ritmesteren, som den kunde være."

„Derom ved jeg intet. Det er noget helt andet, der er Tale om. Din gode Ven, Jens Degn — som han jo nu kaldes — har paa en Hylde i Degnehuset fundet en gammel Bog, og deri laa et Stykke Papir, hvorpaa du skulde have skrevet noget slemt om Herskabet."

Holger standsede, slog sig for Panden og udbrød: „Dosmer, som jeg er, at jeg ikke har set mig bedre for!"

„Naa, saa er der dog noget om Snakken," sagde Henning.

„Ja, noget. Jeg skrev bare et Par Linjer; men siden fortrød jeg det og vilde tilintetgjort Bladet; jeg ledte da forgjæves om det og maa altsaa have stukket det fra mig paa en Hylde, hvor jeg ikke saa nøje nok efter siden."

„Og var det saa ærerørigt mod Herskabet?"

„Det kan maaske udlægges saadan. Jeg husker ikke Ordene. Men hvor har du faaet det at vide?"

„Degnen havde pralet af sit Fund til en vis faderløs Pige, som baade du og jeg kjender. Han tilbød, han vilde brænde det, naar hun godvillig vilde sige ja til hans Bejlen. Men da hun hellere viste ham sin Hæl end sin Taa, og hun desuden mente, at saadan en Lap kunde ikke have meget at betyde, saa viste hun ham kort af. Saa kom Bladet i Herremandens Hænder, og han og Fruen blev nok meget vrede, og det siges, at de kan gjøre dig helt ulykkelig for det, du har skrevet. Den omtalte Pige kom da til mig og bad mig med grædende Taarer, at jeg vilde advare dig for Faren. Selv turde hun ikke. Det var lige godt nær ved, at jeg var kommen for sent; thi da jeg nu gik ud af Byen, saa jeg mandstærkt Bud komme fra Herregaarden vistnok for at hente dig. Men hvad Djævelen er det, du har skrevet, som kan volde en saadan Staahej? Man siger, det kan koste dig Livet."

„Noget dumt Sludder skrev jeg," svarede Holger. „Der er et gammelt Ord, som siger: „Straf ej i Vrede og skriv ej i Harme!" Den sidste Del af denne Formaning havde jeg glemt, og mine Uvenner vil sagtens heller ikke rette sig efter den første Del. Naa, saa faar jeg at lide, hvad ej staar til at vride."

„Men jeg har et Budskab til dig fra Magdalene. Jeg skulde bede dig komme til den hule Eg paa Lindebanken. Der vilde hun komme og tale med dig."

„Nu vel! Jeg skal nok indfinde mig. Tak for Budskabet!"

Det, som havde voldt al den Larm, var bare et firelinjet Vers, som Holger i sin Harme havde i et ledigt Øjeblik henkastet paa en Lap Papir, og som lød saaledes:

„Det røde Elmsholt er kjendt af enhver
som Herresædet bag Elmekroner;
men nu er der Krambod, nu høkres der
med Degnekald og med Degnekoner."

„Skandskrifter", som det kaldtes, var i den Tid en farlig Sag. At skrive saadanne gjaldt Straffearbejde paa Livstid, og naar de fornærmede Øvrigheden, hvortil Godsherskabet for Holgers Vedkommende vel kunde regnes, var der endog sat Livsstraf derpaa. Holger var lovkyndig nok til at vide det, og skjønt han ikke mere huskede Versets Ordlyd, vidste han dog, at det uden stor Møje kunde udlægges saaledes, at det var ærekrænkende for Herremanden. Men derved var intet at gjøre, og Holger, der saa sig forfulgt af den ene Ulykke efter den anden, følte en vis trodsig Nysgjerrighed efter at vide, hvor vidt de til sidst vilde bringe ham. Stævnemødet med Magdalene vilde han imidlertid ikke forsømme.

Lindebanken kaldtes en Højde, som mod Vest hævede sig op fra den Dal, hvori Vagtmesterenken boede. Blandt Træerne, som der voxede, var den omtalte hule Eg, der løftede sin svære Krone højt over Omgivelserne, som mest bestod af tæt Underskov. Da Svenden nærmede sig Træet, traadte Magdalene ud af Træets Hulning med det Udbrud: „Ak, kjæreste Holger! Hvad er det dog, du har gjort?"

„Noget uklogt maaske; men jeg faar tage Følgerne," svarede han.

„Ak, Gud!" vedblev hun hulkende. „De siger, at det kan koste dit Hoved."

„Nu, saa bliver jeg et Hoved kortere. Jeg tænker dog ikke, det gaaer fuldt saa haardt til."

„Men du maa reddes!" sagde hun. „Du maa bort fra Egnen eller maaske ud af Landet, inden det er for sent. Det siger min Moder ogsaa. Det er med hendes Vilje, at jeg sendte Bud efter dig, og hun gav mig Penge med til dig, at du kunde komme afsted lige strax. Se her!"

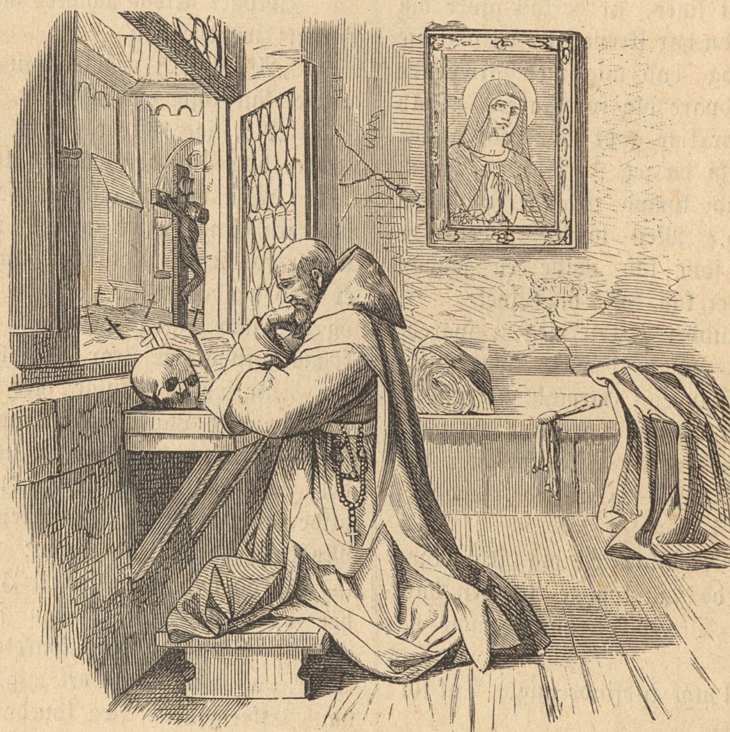
„Ja, vil du følge med mig bort her fra og til fremmede Lande, lille Magdalene! — Naa, det synes du ikke om. Jeg vil heller ikke friste dig til det; for den Lod, jeg kunde byde dig, vilde sagtens blive alt andet end glimrende. Men giv din Moder hendes Penge igjen; jeg bruger dem ikke. — Afbryd mig ikke, kjære! Jeg kom halv fremmed her hjem til min Fødeegn for at varetage min Faders Gjerning. Jeg varetog den saa godt, jeg kunde, og det blev lovet mig, at jeg skulde blive hans Eftermand. Jeg lovede da at forsørge hans efterladte, skjønt jeg vel vidste, det var en tung Byrde, jeg paatog mig; men jeg agtede at bære den med god Vilje. Saa døde min Fader, og tvært imod det givne Tilsagn blev jeg jaget bort fra Kaldet, og Familien kastedes paa Døren. Dermed nøjedes man dog ikke; men du min søde Veninde, min kjæreste Ejendom, skal ogsaa tages fra mig, og nu skal et Par ubetænksomme Ord, som jeg har nedskrevet i en bitter Stemning, bruges til at styrte mig dybere i Ulykke."

(Fortsættes.)

Munken.

I gamle Dage ved Sø og Strand
laa Klostre spredte i Danmarks Land,
og hvo, der ej fandt i Verden Lykke,
fandt ofte Ly bag de Mure tykke.
Der strede Munke i fælles Bøn
en Kamp mod Verden, men med Guds Søn;
dog ofte sagdes der lumsk at lure
den værste Ondskab bag Klostermure.
Men, hvor det stod under Aandens Tugt,
bar Klosterlivet velsignet Frugt,
skjønt rigtigt var det vel ingen Sinde,
at Herrens Venner sig lukked inde.
Men Kamp der førtes, og Ladhed ej
drev altid Manden paa Klostervej,
til Vidne derom vil jeg fortælle:
en Munkekamp i en Klostercelle.

Han var saa mægtig en Ridders Søn,
var selv en Kæmpe hel stolt og skjøn,
der drog i Kampen for Pris at vinde,
men Lykken kunde han ikke finde.
Og hvor han drog udi Ledingsfærd,
for Ret og Sandhed han drog sit Sværd;
paa Tungen eller hans Hænder stærke
ej fandtes Svig eller Niddingsmærke.
Skjønt Verden gav ham en Venneflok,
af Guld og Ære vel mer end nok,
han sukked: „Kan jeg al Verden vinde,
mit Hjærtes Fred kan jeg ikke finde!“
Det Sværd, der havde ham Stordaad gjort,
han kasted og banked paa Klosterport;
sit Gods og Guld han gav for ene
i Munkekappe sin Gud at tjene.
Han brugte flittig sin „Perlesnor“
og bad med Alvor sit Fadervor;
han sang, mens Klokken i Sky mon kime,

og messed i Nattens stille Time.
Et Brix af Træ var hans haarde Seng;
sit Kjød han aved med Svøbens Stræng,
hver Uge fasted han Dage tvende,
men Freden lærte han ej at kjende.
Og alt som mere ham Angsten tog,
han ivrig gransked i Klosterbog,
men det, et bange Hjærte søger,
man finder aldrig i gamle Bøger.
Men Gud, paa hvem han ej havde bygt,
han tyed til i sin stærke Frygt,
og vidned ydmygt for ham herefter:
„Jeg kan slet intet ved egne Kræfter.“
Og Herren peged ved Aandens Mund
paa Frelsens Gjerning i Daabens Stund,
hvor Jesus stod som den gode Hyrde,
der gav ham Freden og tog hans Byrde.
Nu bygger han fast paa Jesu Navn
og finder sin Fred i Gud Faders Favn;
han glad i sin tavse Celle dvæler
og dybt for Kristus og Korset knæler.

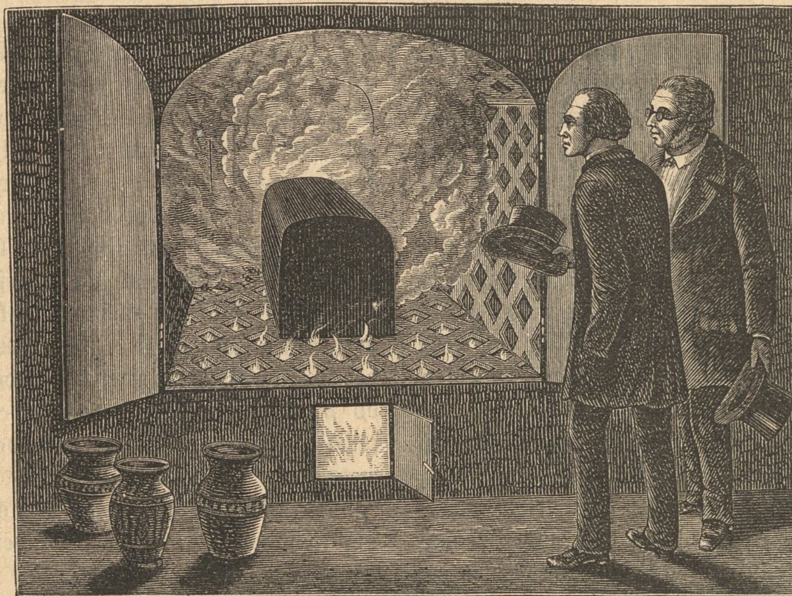
Jens Povlsen.

Ligenes Behandling før og nu.

Medens man tidligere mente, at kun de gamle Ægyptere kjendte og brugte Indbalsameringen af Ligene, har man senere erfaret, at denne Behandlingsmaade af de døde ogsaa har været kjendt og brugt flere andre Steder; man har saaledes baade i Peru og Mexiko fundet balsamerede Lig eller de saakaldte Mumier. Efter paalidelige Beretninger

skal de gamle Peruanere have balsameret Ligene af de døde af den i Landet herskende Stamme, som kaldtes „Inkaerne" eller „Solens Børn", omtrent paa samme Maade, som det skete i Ægypten. I det gamle Tempel i Byen Cuzco i Peru sad Peruanernes døde og balsamerede Konger paa de samme Guldtroner, som de havde siddet paa, medens de levede. Disse Mumier sad i en kongelig Dragt med korslagte Arme over Brystet og med lidt nedbøjet Hoved, som om de hilste deres Dronninger, der sad paa lignende Troner lige over for dem. Man ved ogsaa, at de tidligere Indbyggere paa de kanariske Øer ved Afrika ligeledes brugte en Indbalsameringsmaade, som dog var højst simpel. Man indskrænkede sig nemlig til blot at udtage Indvoldene og tørre Ligene i Luften, hvorpaa de blev overstrøgne med en Slags Fernis, omviklede med raa Gedeskind og saa til Slutning lagte i Trækister.

Hos intet Folk var Indbalsameringen af Ligene udviklet til en saadan Fuldkommenhed som hos de gamle Ægyptere. Den græske Historieskriver Herodot har givet en meget nøjagtig Fremstilling af den ægyptiske Indbalsameringsmaade, og han fortæller tillige, at den blev dreven af Folk som en regelmæssig Forretning eller Næringsvej. Man udtog først Hjærnen og Indvoldene, fyldte de tomme Rum med Myrrha og forskjellige Stoffer, som kunde modvirke Forraadnelsen, hvorpaa Ligene i 70 Dage blev nedlagte i en Opløsning af kulsur Natron. Derefter blev de omhyggelig udvaskede samt omviklede med fint Lærred, der var overstrøget med Harpix, og til Slutning nedlagt i Trækister, som havde

Thompsons Ovn til Opbrænding af Lig.

samme Form som Legemet. Denne Fremgangsmaade var den fuldkomneste og mest kostbare, hvorfor ogsaa kun de rige eller fornemme Personers Lig blev behandlede paa denne Maade, men man brugte ogsaa andre Maader, der var mere simple og billige. Den simpleste Indbalsamering bestod i blot at udtage Indvoldene og derpaa ved Hjælp af en Sprøjte at fylde Liget med Cederolje, hvorefter det blev lagt i en Opløsning af Natron, indtil Kjødet var blevet godt gjennemtrængt deraf.

Naar man undersøger den Maade, paa hvilken de forskjellige Folkeslag paa Jorden lige fra den ældste Tid til vore Dage har behandlet Ligene af de afdøde, kommer man til det Resultat, at denne Behandlingsmaade hidtil er gaaet ud paa enten at bevare Ligene eller at tilintetgjøre dem. Oldtidens Ægyptere afgiver et bekjendt Exempel paa et Folk, som benyttede den første Fremgangsmaade, og den græske Historieskriver Herodot giver en meget udførlig Skildring af den Maade, paa hvilken de indbalsamerede Ligene, saa at disse kunde bevares flere Aarhundreder. Tilintetgjørelsen af de afdødes Lig har hidtil bevæget sig i to Retninger, i det man enten har brændt eller begravet dem. Forbrændingen af Ligene var meget almindelig i Oldtiden; den brugtes af vore Forfædre her i Norden i den saakaldte Brændalder, og den var ligeledes almindelig hos de gamle Romere. Denne Behandlingsmaade af Ligene gik imidlertid efterhaanden mere og mere af Brug, i det man gik over til at formulde Ligene ved at begrave dem, men Ligforbrændingen har dog vedligeholdt sig hos enkelte Folk, f. Ex. hos Indbyggerne i en stor Del af Forindien, som bruger

den endnu den Dag i Dag. I de senere Aar er der i forskjellige Lande fremkommet Forslag om, at man atter skulde vende tilbage til den gamle Skik og brænde Ligene i Steden for at begrave dem. Dette Spørgsmaal er især blevet drøftet i Tyskland, England, Italien og Amerika, hvor det er blevet gjort til Gjenstand for mangfoldige Afhandlinger og Foredrag. Samtidig hermed er der ogsaa fremkommet forskjellige Forslag om den Maade, paa hvilken Forbrændingen skal foretages, og disse er mer eller mindre praktiske. To Mænd ved Navn Siemens og Recham har paavist en Fremgangsmaade og opfundet et Apparat til Forbrændingen, som synes at være i Besiddelse af flere Fortrin. Deres Fremgangsmaade gaar ud paa at lede almindelig Lysgas gjennem et Rørsystem ind i det Rum, hvor Forbrændingen gaar for sig, og samtidig gjennem et andet Rørsystem at tilføre atmosfærisk Luft, hvis Ilt forøger Lysgassens Brændkraft. Forbrændingskammeret er for oven forsynet med et Dæksel, gjennem hvilket Liget indbringes. Oven over hele Apparatet, som bedst anbringes i en Kjælderetage, er anbragt et Gulv, gjennem hvilket Liget nedsænkes i Forbrændingskammeret ligesom i en Grav. Forbrændingen skal paa denne Maade kunne ske saa fuldstændig, at der kun bliver omtrent 13 Pund Aske tilbage af en voxen Mand.

Det medfølgende Billede fremstiller en Opbrændingsmaade, som for et Par Aar siden blev opfunden af Henry Thompson i London, hvor den blev underkastet en praktisk Prøve, som gav et meget tilfredsstillende Resultat. Det af ham opfundne Apparat bestaar af et Kammer af Sten eller Jærn paa omtrent 7 Fods Længde og 5 Fods Bredde, hvis gjennemhullede Gulv er anbragt oven over en Ovn, saaledes som man ser paa Billedet. Kammerets indre Overflade er fladt og hvidt. Liget anbringes i en Metalkiste, som sættes paa en Rist af ildfaste Sten, og naar Dørene er lukkede, sker Forbrændingen i omtrent 55 Minutter, hvorefter Liget er forvandlet til en lille Hob hvid Aske paa omtrent 5 Punds Vægt. Thompson foreslog tillige, at der skulde opføres et Opbrændingshus med to eller tre større Sale og, adskilt fra disse, flere store Ovne af den nylig nævnte Slags. Ligfølget skulde da samles i en tilstødende Sal, hvor de sædvanlige Begravelsesceremonier kunde gaa for sig, medens Opbrændingen fandt Sted, hvorefter den afdødes Slægtninge tog den i en Urne opsamlede Aske med sig.

Opbrændingen af Ligene, som især er tilraadelig af sanitære Grunde, medfører imidlertid den Ulempe, som Modstanderne af den uden Tvivl af al Magt vil fremhæve. Vi sigter hermed til Umuligheden af at frembringe Beviser i Forgiftelsestilfælde, som man nu faar ved Undersøgelse af Liget, hvis en saadan Undersøgelse ikke kunde finde Sted før efter Forbrændingen. En nødvendig Følge heraf vilde uden Tvivl blive, at ethvert Lig maatte aabnes og undersøges, men dette vilde medføre betydelige Omkostninger og i de fleste Tilfælde møde stærk Indsigelse fra den afdødes Slægtninges Side. Det umulige ved paa anden Maade at kunne paavise en udøvet Forgiftning kunde let friste til Forbrydelser.

For et Par Aar siden blev der i New-York stiftet et Opbrændingsselskab, som paa et Møde vedtog en Plan for sin Organisation. Det paalægger sig at udføre Opbrændingshandlingen paa ethvert Medlem af Selskabet, naturligvis under den Forudsætning, at vedkommende Medlem udtaler Ønsket herom inden sin Død, og de nærmeste Slægtninge ingen Indvendinger gjør. Der vil blive taget de strængeste Forholdsregler for at forebygge Opbrænding af nogen, der ikke er død af naturlige Aarsager, og Omkostningerne er satte saa lave som muligt. Asken af Liget udleveres til den afdødes Slægtninge eller Venner, som kan lade den begrave eller gjemme i en Urne. Selskabet har foreslaaet at lade opføre Bygninger med Ovne i New-Yorks Forstæder til Forbrænding af Ligene.

Forbrændingen af Ligene har vundet en Del Tilhængere rundt omkring i forskjellige Lande, men Antallet af disse er dog endnu kun ringe. Det er derfor ikke godt at sige, hvorledes det vil gaa med denne Sag i Fremtiden, om den efterhaanden vil dø hen, eller om den vil vinde et saa stort Parti for sig, at den vil træde i Steden for Begravelsesmethoden. Som bekjendt har der i den sidste Tid dannet sig et Selskab i Hovedstaden for at faa Ligbrænding indført her i Landet.

Tulipanen.

En kulturhistorisk Skitse

af Anton Andersen.

ulipanens Anseelse er i vore Dage ikke saa stor. Den lunefulde, hurtigvexlende Mode har ogsaa her øvet sin Indflydelse, thi for et Hundrede Aar tilbage var den, som en af Datidens Havebogsforfattere udtrykte sig, „den vigtigste Blomst udi en Blomsterhave“, og i Midten af det 17de Aarhundrede opnaaede den en Berømmelse, der aldrig er bleven nogen anden Plante til Del, ikke en Gang „Blomster-

nes Dronning", Rosen. Oprindelig hører Tulipanerne hjemme i Orienten, i Tyrkiet og Persien, og er der fra indførte til Evropa i Aaret 1559. Hollænderne kastede sig strax ivrig over deres Dyrkning og Forædling og frembragte snart en stor Mængde Varieteter af højst forskjellig Farve. Aldrig saa snart var Tulipanen kommen i Mode, førend den strax frembragte en fuldstændig Omvæltning i Blomsterliebhaveriet og blev til sidst en Handelsvare, der solgtes til aldeles fabelagtige Priser, ja somme Tider efter Vægt som Perler og Ædelstene. De rige overbød hinanden, ja ruinerede hinanden og bragtes til Betelstaven blot for disse Blomsters Skyld. Handelen blev til et fuldstændigt Raseri, som man har kaldet „Tulipanmanien". Og alt dette opnaaede den uden at være i Besiddelse af særegne udmærkede Egenskaber. Der gives vel flere smukke Tulipaner; men de fleste har i Grunden skrigende og afstikkende Farver og mangler den behagelige Duft, der udmærker mangen anden uanselig Plante. Det er regelmæssige Sextalsplanter, der i Linnés System henregnes til 6te Klasses 1ste Orden. Roden er et Løg (Zwiebel), der udsender flere halvomfattende, bredt lancetformige Blade og en opret, ugrenet, trind Stængel („Skaft"), der bærer en enlig Blomst. Efterhaanden har man frembragt en aldeles forbavsende Masse af Varieteter; i Følge Professor Hornemann skal der findes over 5000 Farvenuancer. Professor Schnyl i Leiden anførte i sin Tid i sit berømte Katalog ikkun 7 Slags, medens man samtidig saa deres Tal angivet til 233 og af andre til 439 og meget mere. Saa længe Løgene alene kom fra Holland, anvendtes, som allerede anført, forbavsende Summer til Anskaffelsen af sjældne Sorter. En betydelig Del affendtes til Hoffet i Paris og Versailles, hvor Kavallererne kappedes om at kjøbe dem til høje Priser for at forære Damerne de mest udsøgte og berømte. Men ogsaa i selve Holland dreves denne Mani paa den mest taabelige Maade, og for at Folk ikke aldeles skulde ødelægge hinanden, maatte Generalstaterne af Vest-Friesland udstede et Forbud, dateret 27de April 1637, hvilket gik ud paa: „at denne Tulipanhandel ganske skulde ophæves, og ingen maatte bruge den mere." En ældre Bog (Chr. Juncker: „Geographische und Historische Beschreibung der Ziebenzehn Niederlandschen Provincien", v. Pag. 12), som jeg skal hidsætte et Par Citater af, giver ret artige Oplysninger om denne Handel. Saaledes blev der i Byen Alcmar i Holland, Aar 1637, solgt 26 Tulipanløg for 90,000 holl. Pund. Og en enkelt Løg, som kaldtes „Admiral von Enchuysen" blev med sine Affætninger solgt for 5,200 Pund. Et Par „Brabanconnes" naaede 3,800 Pund. En anden Løg, bekjendt under Navn af „Vice Roi", kostede 4,203 Pund, saa man ser, det just ikke var smaa Summer, man den Gang bortødslede for et Blomsterløg, man nu næppe vilde give 10 Øre for. Saa omskiftelig og ustadig er Modens lunefulde, letfærdige Gudinde! I en anden, nu lidet kjendt, tysk Kulturhistorie, hedder det, at ikke alene solgtes Tulipanerne til fabelagtige Priser, men i Mangel af rede Penge tog man ogsaa Varer til høj Værdi som Betalingsmiddel. En „Vice Roi" blev 1637 i Holland solgt for: „2 Læster Hvede, 4 Læster Rug, 4 fede Oxer, 8 fede Svin, 12 fede Faar, 2 Oxehoveder Vin, 4 Tønder (8 Gyldens) Øl, 2 Tønder Smør, 1000 Pd. Ost, 1 Seng med Tilbehør = 100 Gylden, 1 Pakke Klæde af Værdi 80 Gylden, 1 Sølvbæger til 60 Gylden, hvilket, alt i alt, vilde løbe op til den ganske nette lille Sum af 2,500 hollandske Gylden. En „Vice Roi", som vejede 410 Gran, kostede 300 Gylden, og den ansete „Semper Augustus", vægtig 200 Gran, solgtes for 5,500 Gylden, saa det i Sandhed var paa Tide, at Regeringen skred ind. Men selv for blot et Seculum siden var Tulipanerne højt ansete, og de gamle Havebøger er alle enige i at lovprise dem. Man forsøgte mange Haande Kunster for at frembringe ny Farver og store kraftige Exemplarer, som man kaldte „Tulipa monstrosæ". Saaledes forsøgte man, henholdende sig til et Sted i Plinii: Histor. mund. Libr. 21, at hænge Zwieblerne i Røg og derefter lægge dem i Bærme af rød græsk Vin. Naar de da bliver satte i Haven og vandede med nævnte Vin, skulde de bære store purpurfarvede eller brunrøde Blomster. Naar det ikke kronedes med Held, sagde man, at Grunden var den, at man manglede den af Plinius omtalte „grækiske Vin". Ligeledes tog man to Løg af forskjellige Farver, skar dem midt over og sammenføjede f. Ex. Halvdelen af en hvid med Halvdelen af en rød o. s. v., bandt en Traad fast omkring og plantede disse, der saa frembragte en „Tulipa monstrosæ". Fremdeles farvede man Vand med Brasilietræ, Korsbær, Lakmus, Kornblomster o. s. v., lagde Løgene i Afkoget i 3 Uger og plantede dem da ud, saa skulde de faa Farve efter Vandet. Iver Dam Just anfører i sin Havebog af 1774, at man skal saa Frøet af Tulipanerne i „tiltagende Maane i Tvillingens eller Vægtens Tegn."

Som de sjældneste Tulipaner nævner han: den himmelblaa, som meget sjælden findes, den sorte, som Dapper siger voxer i Afrika, er rar i Evropa, ja findes næppe, og den grønne. Men vi maa beklage, at vi næppe lige saa lidt som salig Hr. Just nogen Sinde vil faa Fornøjelsen at se disse Sjældenheder. I Lægevidenskaben har Tulipanen derimod ingen Rolle spillet. Naar Løget bliver lagt i Eddike og Peber, skal det kunne an-

vendes som Brækmiddel. Bladene og Stænglen anbefales af nogle som et fortrinligt Husraad mod Bistik, naar man strax indgnider Stedet dermed. Hornemann skriver, at Have-Tulipanen skal findes vild i Capadocien og Rusland. Hos os kan den undertiden forvildes i Nærheden af Haver, og jeg har ofte, især paa Skovgrund, fundet ret kraftige Exemplarer af saadanne forvildede Individer. Derimod har vi en vildtvoxende Art i Danmark, nemlig **Skov-Tulipanen** (Tulipa silvestris), der har megen Lighed med den dyrkede, men er mindre og har en gul, vellugtende enkelt Blomst. Den findes hist og her i Kratskove, samt hyppig i Kjøbenhavns Omegn. Den har dog forhen været dyrket som Zirplante i Haver og forekommer derfor ikke saa faa Steder ved gamle Gaarde. Saaledes optræder den ved Klingstrup i Sydfyn, og er sandsynligvis, som Rostrup antager, en Levning af Valkendorfernes smukke Have. Særlig talrig har jeg fundet den blandt Krat i Vigerslev Præstegaards Have i Nordfyn.

Trods sin gamle Berømmelse hører Tulipanen ikke til de af Digterne besungne og lovpriste Blomster, i saa Henseende gaar Rosen, Liljen, Violen og Forglemmigejen langt foran. Kun i en bekjendt komisk Vise af Erik Bøgh faar den ubetinget Fortrinet, naar Lars Skytte synger:

„De andre er Liljer og Roser,
men du — du er en Tulipan!“

Endnu kan mindes om Hostrups morsomme Vise i „Æventyr paa Fodrejsen“, hvor Skriverhans synger om sin tilkommende, at

„hun skal have Kinder som den røde Tulipan,
og Øjenstene, der kan rigtig skinne!“

Bognyt.

Et fattigt Sødskendebarn. Fortælling af A. Kielberg. (C. A. Topps Boghandel.) En let læselig og underholdende Bog, hvori der fortælles om en fattig, men brav Gut, der ved redelig Dygtighed og alvorlig Flid driver det til at blive Skibskaptajn, og trods alle Gjenvordigheder opnaar at blive gift med sit smukke, elskværdige Sødskendebarn, den rige Kjøbmandsdatter. Og ikke blot det, men det lykkes tillige den flinke Sømand at redde sin Fader fra at gaa til Grunde i et drikfældigt Liv. Denne Fortælling er Forfatterens første udkomne Arbejde, og har som saadant adskillige Begynderfejl; men ved Siden heraf er der ogsaa ikke lidet godt og lovende. Saaledes i Skildringen af Helten og dennes Fader, den gamle Søren Kjørboe; i det hele er det de mest vellykkede Partier, hvor Sømænd fører Ordet. Ogsaa i Fremstillingen af den Rickeske Familie med de to pjankede, sladdervorne Frøkener er der noget træffende, om end Forfatterens Satire gjennemgaaende er for spinkel og hist og her minder om det traditionelle Romanmønster. Tillige lader Sproget paa sine Steder noget tilbage at ønske; der er Ord og Vendinger, der har alt for gangbar Kurs i daarlige Lejebibliotheksromaner, til at de bør gives Adgang andensteds. Dog trods sine Mangler er der saa meget godt ved Fortællingen, der helt igjennem er præget af en lys og venlig Tone, at den nok er værd særlig at anbefale til Folkelæsning. — e —

Smaating.

Alle Dyr uden Undtagelse bliver tamme paa Havet; selv de vildeste synes en Følelse af Svaghed at overfalde. Aber har meget at lide af Søsyge, ogsaa Fuglen angriber Havet betydelig, thi de synger ikke under Sejladsen. Høns og Gæs bliver meget snart magre; Hanerne galer ikke mere; Duerne dør, som man paastaar; men Ænderne bliver muntre og graadige. Katte og Hunde viser sig meget urolige; de første bliver sky og ængstelige og holder sig hyppig skjulte hele Dagen; Hundene trænger sig gjærne hen til Mennesker, synes at blive meget pirrelige og taber helt Ædelysten. De uregerligste Oxer, Bøfler og Heste vænner sig paa Havet snart til deres Vogtere. Kun Svin og Slanger synes at blive fri for enhver Indvirkning.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis opad og nedad, danner Navnene paa en dansk Konge og hans Dronning: en Fjord i Norge — en Flod i Asien — en By i Frankrig — en By i Hindustan — en By i Tyskland — en Sø i Sverige — en Bjærgkjæde i Evropa — en Biflod til Donau. J. A.

Firkantet Nød (uden Skal). Af 1 H, 4 K og 4 U dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Naar Storken bygger Rede og Bøgen staar Brud,
raaber første og tredje i Skoven: „Kom ud!
Saa blid
er hver Luftning herude, selv ved Midnatstid.“
Naar Efteraaret kommer med Regn og med Rusk,
saa raaber mit andet i bladløse Busk:
„Gaa ind!
Det er isnende koldt her i Aftenens Vind.“

Læs fra højre og venstre, læs op og læs ned,
to Fuglerøster finder du, nu ved du Besked.

Axel.

Opløsninger fra Nr. 47.

paa den geografiske Gaade:

B o m b a **i**
A s i e **n**
G ø t e b o r **g**
G ä f l **e**
E s r o **m**
S i s t o v **a**
E l b e **n**
N a j **n**

paa den firkantede Nød:

H A G E
A G E R
G E N I
E R I S

paa Bogstavgaaden: Granit

Brevvexling.

P. Ifølge „Ugeskr. for Landmænd“ har den berømte amerikanske Entomolog, Prof. Riley, nylig udtalt i en Landboforening, at man med Lethed kunde dræbe alle Insekter og deres Yngel med fortyndet Petroleum. Der er kun den Vanskelighed, at Petroleum ikke lader sig blande med Vand, men denne Hindring kommer man over, naar man først blander Petroleum med Mælk, thi denne Vædske lader sig fuldstændig blande med en større eller mindre Mængde Vand. Det synes, som om Insekterne kvæles af denne Olje.

L—l. Det er ikke muligt endnu at afgjøre, om De er den sidste Gaadeløser. Der kan jo komme mange endnu inden Bladet ophører.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 49.

Søndagen den 4. September 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af

C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Men jeg flygter ikke. Det Løfte, jeg gav min afdøde Fader, var givet uden alt Forbehold, og, at andre bryder deres Løfter, fritager mig ikke for at holde mit, og jeg vil ikke ved Flugten unddrage mig fra enten dette eller andet, der kunde være mig ubehageligt. Vil man fjærne mig med Magt, er det en anden Sag. Jeg tror nu ikke, at jeg kommer til at bøde med Livet for de Ord, jeg har skrevet; men det kan gjærne være, jeg kan blive sendt til Bremerholm nogle Aar. Det faar jeg saa finde mig i, og jeg skal se at bære mine Lænker og trille min Skubkarre som en brav Karl. — Man siger, Ritmesteren er en god og retsindig Mand; det er en egen Slags Godhed, han har vist mod mig, og jeg gad nok se, hvor vidt han vil drive den."

„Jeg forstaar det ikke," sukkede Pigen. „Jeg har altid troet, han var en god Herre, og han maa visselig være foresnakket af andre. Det maa være Jens Steffensen, den Skurk, som —"

„Saadan skulde du nødig kalde din tilkommende Mand," sagde han.

„Holger! Holger! Hvor kan du nænne at sige det," udbrød hun. „Du ved jo godt, at jeg ikke for alt i Verden vil have ham til Mand."

„Godt Ord igjen min Pige! Jeg beder om Forladelse. Hvad var det ellers, du vilde sagt?"

„Jeg vilde bede dig om at blive her i Træet og holde dig godt skjult, for der er Folk ude for at gribe dig. Imidlertid gaar jeg op til Gaarden og vil bede baade Herren og Fruen om, at du maa faa Fred. Jeg vil trygle ydmygt og bønligt, og Gud vil være mig naadig og give mine Ord Indgang. Har du noget imod det? Det kan du ikke have, om jeg saa kun opnaar, at du faar Fred, for at du kan ordne dine Sager og søge dig et andet Hjem."

„Nej, jeg bør ikke have noget imod det, og jeg vil selv ønske, du maa have Held med dit Forehavende. Kommer du til mig her igjen."

„Ja, jeg gjør. Hold dig bare godt skjult og lev vel saa længe."

Da hun kom op paa Gaarden var der stort Røre blandt Tyendet og Hovfolkene, og de fortalte, at der søgtes alle Vegne efter Holger Svendsen. Pigerne græd af Medynk med den vakre og muntre Svend og ønskede, at det maatte lykkes ham at undfly; thi alle var enige om, at den Gjerning, han havde gjort, kunde koste hans Hals. Det stod udtrykkelig i Loven, vidste man. Magdalenes Angest voxede, medens hun ventede paa at blive indladt til Fruen. Tyendet havde ingen Ro paa sig, men holdt idelig Øje med Vindebroen, hvor over man ventede at se ham bragt; men om han saa skulde kastes i Hundehullet indtil videre eller strax føres bort i Lænker, eller, som nogle mente halshugges med det samme, der om var Meningerne delte. — Endelig indløb det usande Rygte, at han var greben, og at Mandskabet kom trækkende med ham. Magdalene var nær ved at synke om ved denne Tidende; men i det samme kom der Bud, at hun skulde komme

ind til Fruen. Hun tog sig da sammen, saa godt hun kunde, og med skjælvende Lemmer og beklemt Hjærte fulgte hun Budet.

Da Pigen var gaaet bort fra Holger, holdt han sig en Stund rolig i den hule Eg; men der faldt det ham for trangt at vente, og han gik udenfor. Her gik og stod og laa han en Stund, i det han holdt sig i Underskovens Tykning. Der var just ikke rart at være; thi i Buskenes Skygge plagedes han af Myg, og hvor der var mere frit, brændtes han af Avgustsolen, der nu snart stod i Middagshøjden. Timerne gik, og Forventning og Uvished gjorde dem dobbelt lange. Han følte egentlig ikke Frygt; thi han var fattet paa det værste, der kunde hændes. Han overskuede i Tanken sit forudgangne Liv og syntes, at han ikke var sig nogen stor vitterlig Brøde bevidst; men af Fremtiden havde han intet godt at vente, og han var ikke fri for at tænke, at man lige saa gjærne kunde hugge Hovedet af ham, saa havde det da en Ende. Han forestillede sig, at han i sin sidste Stund stod lige over for Ritmesteren, og spurgte sig selv om denne da kunde se ham lige i Ansigtet.

Han blev sulten og tørstig, og da han nu havde opgivet at skjule sig, gik han ned til Bækken og drak. Derefter gik han hen til Magdalenes Hjem, men fandt Døren aflaaset. I Haven blomstrede endnu en enkelt Rose, den tog han og tænkte derved paa den første Gang, han var der i Huset og paa de fagre Roser, som den gryende Elskov, da havde fremkaldt paa Magdalenes Kinder. Endnu plukkede han en Haandfuld Stikkelsbær, og spisende dem gik han atter op paa Lindebanken, dog ikke til den hule Eg, men til en mere fri Plads i Skovens Udkant, hvor han satte sig paa den friske Stub af en fældet Bøg. I Stubbens Nærhed blev han, medens der atter gik Timer, og Solen gled længer og længer om i Vester.

Det raslede i Buskene bag ham, og han vendte sig hurtig did. Den kommende var Henning Podemester, hvorimod Holger havde ventet Magdalene eller ogsaa Ritmesterens Udsendinge, der skulde fange ham.

„Jeg bringer dig en god Tidende," sagde Henning. „Du kan nu frit gaa hjem eller hvor hen, du vil, og der skal ikke mere blive talt om de tossede Kragetæer, du har kradset op."

„Virkelig! Hvem sender den Tidende? Kommer Magdalene ikke?"

„Nej, men Budskabet er fra hende."

„Hun lovede dog selv at komme; men maaske hun kommer bag efter."

„Nej, du skal ikke vente hende, for hun vilde helst undgaa selv at bringe den anden Tidende."

„Naa, der er mere! Jeg synes nok, du ser ud, som du ikke havde idel godt at fare med. Hvad er saa det andet."

„Aa, det er den Pris, hun har betalt for din Fred og Frihed. Kjøbet er kanske blevet hende lovligt dyrt, stakkels Barn."

„For Satan! Kan jeg faa at vide, hvad det er?" raabte Holger.

„Naa, naa! Bid mig ikke! Det er saamænd slet ikke andet, end at hun har forpligtet sig til at lade sig trolove med Jens Degn."

„Det maa ikke ske!" udbrød Svenden. „Jeg gaar strax hen og overgiver frivillig mig selv til Ritmesteren."

„Det nytter nok ikke, min Dreng, for Trolovelsen er allerede sket. Præsten var kommen ned til Gaarden — for at lægge et godt Ord ind for dig, mener man — Degnen er jo altid ved Haanden, og Pigens Moder blev hentet. Al Ting er klappet og klart, og saa snart Tillysningen i Kirken er sket, skal der holdes Bryllup."

„Og du kunde ikke vise mig den Venskabstjeneste at komme og sige mig det, at jeg kunde hindret det, før det var for sent."

„Nej, formedelst at jeg ikke vidste det før bag efter. Jeg har ikke min daglige Gang inde i Herskabets Stuer og Lønkammer. Hvordan skulde du for øvrigt have hindret det?"

„Nej, det glemte jeg. Naar hun selv har Lyst, kan jeg jo ikke have noget der imod."

„Lysten var vel ikke stor. Degnen er en Øretuder og en lumsk Ræv, og havde det ikke været for at skaffe dig Fred, saa tænker jeg — men hvor gaar du hen, Holger?"

„Ned til Skovhuset. Jeg maa tale med Magdalene. Det kan gjøres om endnu."

„Det tror jeg ikke. Da hun bad mig gaa med Budskab til dig, lod det til, hun var fattet og bestemt. Jeg vilde i dit Sted ikke volde hende mere Uro for det første."

Men Holger var ikke stemt til at tage mod gode Raad, og han gik sin egen Gang. Som en beruset tumlede han ned ad Skrænten og tværs over Bækken; men i Skovhuset, hvor nu baade Moder og Datter var hjemme, havde man maaske en Tanke om, at han vilde komme. I hvert Fald blev han set fra Vinduet, og Magdalene kom ud til ham.

Hun var øjensynlig bleg og lidende, men rolig og besluttet. Hun havde kun samtykket i, hvad hun havde troet, hun ikke kunde undgaa, hvor meget det end var hende imod. Det var hendes Moders Vilje og Herskabets Vilje, og Herskabet var hun fra Barn af vant til at betragte som hendes og hendes Moders jordiske Forsyn, og det kunde faaet afgjørende Følger for dem begge, om hun ved-

blivende havde vægret sig. Moderen havde med Taarer bedet hende om at sige ja, og Præsten havde forestillet hende, at hun ved nu i dette Øjeblik at give efter kunde fri Holger Degn fra den haarde Straf, som hans letsindige Handling ellers kunde medføre. Pigen stod ene imod dem alle, hun kunde ikke staa imod, men gav sukkende sit Samtykke, i det hun troede at bringe sig selv som Offer for hendes Hjærtensvens Fred og Frelse. Det fortalte hun ham nu i faa og jævne Ord.

Holger var som ude af sig selv. Han vilde ikke modtage noget Offer — jo, der var dog et, han vilde modtage: Vilde hun forlade sin Moder og sit Hjem og flygte med ham ud i den vide Verden? — Nej, det vilde hun ikke. — Ja, saa brød han sig heller ikke en Døjt om den Sikkerhed, der var bleven ham tilsagt, han vilde øjeblikkeligt gaa til Ritmesteren og sige: Gjør det værste, De ved! Jeg forlanger ingen Naade og allermindst den, jeg skal have en troløs Kvindes Forbøn at takke for! — Ja, han fik at gjøre, hvad han vilde; men hendes Skæbne blev nu den samme. — Saa var hun vel endogsaa glad ved denne Skæbne, glad ved at hun havde faaet et Paaskud til at bryde de dyre Løfter og Forsikringer, hun saa ofte og senest den selvsamme Formiddag havde givet ham. Nu vel! Saa vilde han ønske hende megen Lykke til hendes Giftermaal og i det Hjem, hvor fra han var udjaget ved hendes tilkommende Ægtefælles Rænker. Hans Ord faldt bitre og skærende, og hun hørte paa ham med en Taare i Øjet og et smerteligt Smil om Munden. Da han endelig tav, som om han ventede Svar, sagde hun, at en saa troløs Pige ikke var hans Vrede værd; det gav han hende Ret i, og derpaa skiltes de.

Men da han var af Syne i Skoven, kastede hun sig ned paa Grønsværet og græd, indtil ved Solnedgang, hendes Moder opsøgte hende og fik hende ind. Netop ved samme Tid sad Holger paa Søbjærg Kirkegaard ved sin Faders Grav. Vestenvinden for i stødende Bølger frem over de nøgne Højder og susede underligt i de gulnede Straa og om de gamle Kirkemure. Men i Ungersvendens Bryst havde Stormen lagt sig, og dyb, stille Sorg var kommen i Steden. Han tænkte nu angrende paa de haarde Ord, han havde sagt hende, og gad gjærne opsøgt hende igjen for at sige hende, at han godt vidste og havde altid vidst, at det ikke var af Vægelsind, hun havde svigtet ham; men at tvært imod hendes Kjærlighed til ham var en væsentlig Aarsag til, hvad der var sket, hvorhos Trusler og Overtalelser af de Mennesker, hun var vant til at nære mest Ærefrygt for, havde virket stærkt paa hendes unge Sind, saa det var intet Under, hun havde maattet give efter. Søge at mødes med hende vilde han nu dog ikke, da han holdt det for bedst, at de saa meget som muligt gik hver sine Veje. Han vilde nu, som han forhen havde foresat sig, se sig om efter et andet og fjærnt Hjem til sig, sin Stifmoder og hendes Børn.

Det gik dog ikke saa let. Han vilde ikke bede Ritmesteren om et Skudsmaal, og uden et saadant var det vanskeligt at faa en saadan Plads, som han duede til. Han blev da for det første, og da han ikke var helt uvant med Bondearbejde, kunde han i den travle Høsttid nok faa noget at fortjene. Nu og da skrev han Breve og andre Ting for Folk og tjente derved en Smule. Degneenken solgte det Bohave, hun kunde undvære, og saaledes kom man over nogle Uger uden at lide Nød.

Jens Degn var trolovet med Magdalene Harblek; men med Bryllupet blev der ikke hastet. Bruden stundede vist heller ikke stærkt der efter, og for Brudgommen var der andre Ting i Vejen. Jens Steffensen havde sin meste Tid været en Slags Trækfugl og haft Tilhold paa de forskjelligste Steder, og nu havde han ikke sine Papirer i Orden. Desuagtet havde Præsten paa Ritmesterens Ord trolovet Parret, men havde betinget sig, at der skulde foranskaffes fuldgyldige Bevisligheder, inden der fandt Tillysning Sted. Det syntes noget vanskeligt for Jens. Han gjorde en Rejse, og han gjorde to, og synderlig Glæde havde han næppe af sin Trolovelsestid; thi det hed sig, at Bruden var syg, og han kunde ikke en Gang faa hende i Tale. Andre sagde, at hendes Sygdom ikke havde noget at betyde; men at hun havde betinget sig af sin Moder, at hun vilde være fri for Jens Steffensens Nærværelse, indtil Bryllupsdagen oprandt, og at Moderen havde troet at burde føje hende i dette Ønske.

(Sluttes.)

En smuk Palme.

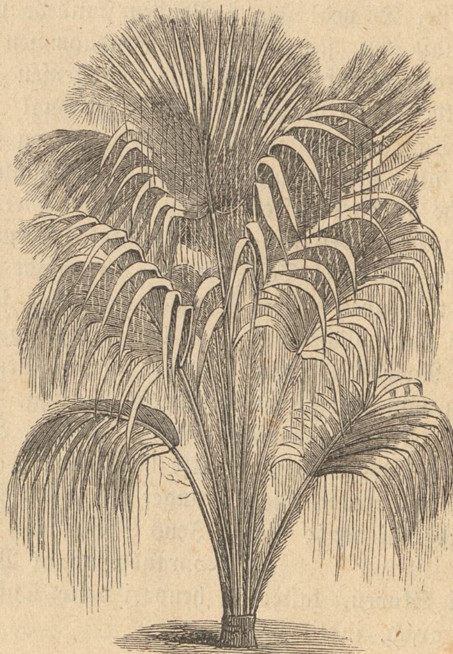
Uagtet de tropiske Lande næsten udelukkende er Palmernes rette og egentlige Hjemsted, træffer man dog ogsaa enkelte Arter i denne store Familie, som er saa haardføre, at de kan taale nogen Kulde. Dette er f. Ex. Tilfældet med den Palme, Pritchardia filifera, som fremstilles for Læserne paa omstaaende Billede. Den har hjemme i Amerika, og den voxer længere mod Nord end nogen anden Palme, da den nemlig kan overvintre i Ny-Mexiko uden at tage nogen Skade af Frosten. Det er en af de smukkeste Palmer, hvorfor den ogsaa har vakt en almindelig og vel fortjent Beundring. Det ser ud, som om den var beklædt med Fjer paa Grund

af de lange, hvide Traade, der hænger ned fra dens store, viftedannede Blade, hvilket giver den et særdeles smukt og ejendommeligt Udseende. Den har derfor tiltrukken sig alle Haveelskeres Opmærksomhed, og man har paa Grund af dens Skjønhed indført den i Sydeuropa, hvor det har vist sig, at den godt kan voxe og trives i fri Land; i de nordligere Lande kan den kun trives godt i almindelige Drivhuse.

Kirkeforsamlingen i Clermont.

Af —r—n.

Den mægtige Bevægelse, der ved det ellevte Aarhundredes Slutning greb Kristenheden, og som sendte talløse trosivrige eller rovbegjærlige Skarer fra Evropa over til Asien, til det hellige Lands Erobring, blev efter den almindelige Mening vakt af en Munk, Peter Eremit, og af Pave Urban den anden. Korstogenes Tanke ligger dog dybere. Disse Tog skyldes lige saa lidt som nogen anden af de store Revolutioner, der har gjort Epoke i Verdenshistorien, enkelte Personer, hvor stor en Rolle disse end har spillet i Begivenhederne. De store Omvæltninger er alle forberedte gjennem lang Tid, og naar Øjeblikket er kommet, naar den i Masserne herskende Gjæring har naaet et vist Højdepunkt, kan det mindste Paaskud, en i sig selv ubetydelig Begivenhed fremkalde Udbrudet.

En amerikansk Fjerpalme.

Længe før Peter Eremit og Pave Urban havde Ønsket om det hellige Lands Befrielse fra de vantroende bevæget de kristne Sjæle. De talrige Pilgrimme, som i en stadig Strøm valfartede til de Steder, hvor Kristus levede og døde for Menneskeslægten, havde givet den vestlige Verden et mørkt Billede af de Ydmygelser og den Elendighed, hvorunder de kristne Befolkninger i Palæstina sukkede, og mange Røster havde Tid efter anden anraabt om Hjælp og opfordret til Hævn.

Aar 999 udsendte en berømt gejstlig, Gerbert, i det hærjede Jerusalems Navn et rørende Brev, hvori han anraabte om de kristnes Hjælp mod de vantroendes Tyranni. Dette Brev fandt stærk Anklang i alle Lande, og dets nærmeste Følge var, at det ansporede den Iver, hvormed Pisanerne den Gang angreb Saracenerne i Afrika. Aar 1010 sendte Jøderne i Orleans det Budskab til Sultanen i Babylon, at han snart vilde blive fordrevet fra sit Rige af de kristne, hvis han ikke tilintetgjorde deres Tempel i den hellige Stad.

I December 1074 skrev Pave Gregor den syvende til Kejser Henrik den fjerde, at over 150,000 Italienere og Franskmænd havde ladet ham vide, at de vilde befri den hellige Grav, hvis Kirkens Overhoved vilde stille sig i Spidsen for dem. Gotfred af Bouillon ytrede som Yngling, efter hans Moders Vidnesbyrd, ofte det mest levende Ønske om en Gang at kunne føre en sejerrig Armé mod Jerusalem.

Ogsaa i Orienten, blandt Muhamedanerne, herskede mørke Anelser om strænge Tider, der vilde komme. Den Saracener, hos hvem Robert af Flandern i Aaret 1090 boede i Jerusalem, sagde en Dag til ham: „Vi har i Stjærnerne set forunderlige Tegn, som forudsiger os, at de kristne vil komme til dette Land og overvinde os efter en lang Række af Kampe og Sejre; men vi vil siden igjen besejre dem og jage dem bort fra vore Enemærker.“

I 1095 rørte Tanken om Korstogene sig i alle Sjæle. Peter Eremit, der i 1093 havde været ved den hellige Grav for at begræde sine Synder, havde i de mellemliggende to Aar med Korset i Haanden gjennemvandret Italien og Frankrig, i det han bittert klagede over Muselmændenes Forfølgelser, fortalte om Aabenbaringer, han havde faaet fra Himlen og æggede Folkene til den hellige Krig. Urban II. gav efter for Sværmerens Forestillinger, og efter at have afholdt et Par andre talrigt besøgte Kirkemøder, saaledes et, ved hvilket over 30,000 Mennesker var til Stede, og hvor der mødte Gesandter fra Kejseren i Byzans, Alexander Comenius, holdt han endelig i November 1095 den uhyre Kirkeforsamling i Clermont-Ferrand.

Under Navn af Augusto Nemetum var Clermont berømt i Romernes Tid. Der fandtes i Staden en Skole for de skjønne Kunster og et Tempel, helliget Guden Mars, hvis kolossale Billedstøtte ogsaa tiltrak sig Opmærksomhed. I Tidernes Løb var Nemetum et Bytte for alle de Erobrere, der hærjede Galliens Jord, lige fra Vandalerne til

Kirkeforsamlingen i Clermont 1095.

Normannerne. Sit senere Navn (Clarus mons) skyldte den sit paa en Bjærgkegle liggende Citadel.

Efter at Kirkeforsamlingen havde beskjæftiget sig med forskjellige kirkelige og politiske Sager, forhandledes paa sammes 10de Møde det store Spørgsmaal om den hellige Krig. Dette Møde blev holdt under aaben Himmel, og hvor uhyre Plads den tilstrømmende Mængde krævede, kan skjønnes deraf, at Forsamlingen efter daværende Historieskriveres Vidnesbyrd talte, foruden det romerske Hofs Prælater, 225 Biskopper, 4,000 lavere gejstlige og 300,000 Lægfolk. Det var en broget Blanding af vadmelsklædte Bjærgboere, harniskklædte Krigere, Kjøbmænd og Haandværkere, Præster, Munke og Prælater, og over dem, paa en ophøjet Plads Pave Urban ved Siden af Dagens Helt, Peter Eremit. Den omgivende Naturs Skjønhed, den udstrakte, af Floden Allces vandede Slette med dens Byer og Landsbyer, de maleriske Bjærgkjæder og Højsletter, hvorover Puy de Dômes' mægtige Kegle hævede sit lyse Hoved, alt dette harmonerede godt med det storartede Skuespil af denne, maaske den største Forsamling, Historien kjender. Mange Forfattere har beskrevet Kirkeforsamlingen i Clermont; men de enkelte Træk af det passerede, navnlig selve de Ord, Pave Urban henvendte til Folket, er kun lidet overensstemmende og derfor lidet troværdige. Paven roses for sin Lærdom, sin høje Dannelse og værdige Optræden; men i det Billede, der gives af ham, faar man ingenlunde Indtrykket af Trosiveren, hvis lidenskabelige Begejstring for den hellige Sag maatte rive Tilhørerne med sig, maatte bringe det letfængelige Stof til at explodere. Man er ikke en Gang enig om, hvilket Sprog han talte; dog antages det nærmest, at han udtrykte sig paa Latin, et Sprog, som Mængden ikke forstod, og denne Antagelse er sandsynlig, da det næppe er rimeligt, at han selv tilfulde forstod nogen af de mange Dialekter, der taltes af Folket i det transalpinske Gallien.

Men dette gjør kun lidet til Sagen. At Kirkens Overhoved var til Stede ved det Møde, som alle vidste skulde være ligesom Indvielsen til Kristenhedens store Kamp, at den biskoppelige Velsignelse blev givet de bortdragende, saa at de i egentlig Forstand kunde kalde sig Kirkens egne Stridsmænd, der var sikre paa Himlens Belønning, hvis de skulde dø for Kristi Sag, og tillige paa jordisk Løn, hvis de som Sejerherrer drog ind i den hellige Stad — dette var det væsentlige; der behøvedes ikke bevingede Ord til at varme de allerede glødende Hjærter, opildne de allerede vakte Lidenskaber. At denne Indvielse skete i det sydlige Frankrig var naturligt; ingensteds var den religiøse Begejstring stærkere end i det solrige Provence og i Auvergnes frugtbare Dale. I det Pave Urban lovede Syndernes Forladelse og Himlens Kongerige til dem, der tog Korset, lød et tusendstemmigt Raab fra Mængden: „Gud vil det! Gud vil det!", der gjentoges af Paven. Mange af de højeste Prælater gjorde strax Løftet om at gaa med til den hellige Krig, og Tusender af de tilstedeværende fulgte deres Exempel. Paven uddelte til dem Kors af rødt Klæde, som de skulde bære paa Skuldrene til Tegn paa deres Kald, og det hedder, at Byen Clermont ikke kunde skaffe Stof nok til disse Kors. En almindelig Vaabenstilstand blev paabudt mellem alle kristne Folk, og Gejstligheden fik Befaling at prædike Korstogene i alle Lande.

Bevægelsen var umaadelig. Mennesker af alle Klasser og Samfundsstillinger: Friherrer og Riddere, Mænd og Kvinder, Oldinge og Børn, Biskopper og Munke, Arbejdere og Kjøbmænd, fattige og rige, Beboere af By som af Land ilede med at tage Korset. De fleste dreves virkelig af Begejstring for Sagen, nogle af Kjærlighed til Kampe og Æventyr, andre af Haab om Rov og Bytte; hos dem alle var noget af den instinktmæssige Drift, som drager Nordens og Vestens Befolkninger til det varmere Syden. Alle Baand, der knytter Menneskene til Hjemmet, var ligesom sprængte: Mænd forlod deres Hustruer, ja endog Mødre deres Børn. Korstogene gav Anledning til, at nogle vendte om fra forbryderske Veje, men blev ogsaa benyttede som Paaskud til slette Handlinger. Røvere og Mordere fik Aflad og tog Korset, Skyldnere unddrog sig deres Kreditorers Efterstræbelser. Paa Konciliets Tid hærjede en Hungersnød Frankrig. De fattige maatte nære sig af vilde Urters Rødder, og alles Bekymring var stor over for den uhyre Elendighed. Kornpugerne søgte som sædvanlig at gjøre Kapital af denne; men Beslutningen om Korstogene frembragte ligesom ved Trylleri en mærkelig Forandring i denne Tingenes Tilstand. En pludselig og overordentlig Formindskelse fandt Sted af Priserne paa alle Levnedsmidler, og al Mangel ophørte. Samtidige Forfattere angiver meget forskjellig Tallet paa de første Korsfarere; men den mindste Angivelse anslaar dem til 1,300,000 Sjæle.

En skæbnesvanger Hestehandel.

Gjenfortalt af Robert Schak.

Naar man i Almindelighed hører Skildringer fra Fæstevæsenets Tid under Adelsvælden, saa er de saa mørke, at man næsten kan blive uhyggelig til Mode ved at høre dem. Stundum kan de vel ogsaa være meget overdrevne, skjønt enkelte af de

gamle Adelshuse nok kan svare til de mørke Billeder, der er tegnede af dem. Det er derfor som et forfriskende Aandepust fra hine Dage, naar man kan fremvise Billeder med lysere og blidere Farver af Forholdet mellem Herremanden og hans Bønder, og af saadanne kan der nok tegnes nogle, navnlig her fra Jylland, hvor Adelsvælden vel næppe nogen Sinde har været saa trykkende som paa Øerne. Blandt saadanne tror jeg nok med Rette at kunne nævne Tjele Gods mellem Viborg og Randers. Naar jeg i min Barndom hørte gamle Mænd fortælle om deres Hoveri, saa var det aldrig med Bitterhed mod Herremanden; men Fortællingerne drejede sig gjærne om de pudsige Scener, der var forefaldne, og af Fortællingerne fik jeg gjærne det Indtryk, at de unge Folk hellere vilde til Hovarbejde, hvor det gik muntert til, end være hjemme. Men dette skal jeg her ikke dvæle ved. Derimod skal jeg fortælle en lille Historie, jeg lige kommer i Tanker om, og som jeg hørte af en gammel Mand, der dog havde grædt en Gang ved Hove. Den lyder saaledes med Mandens egne Ord:

„Jeg var saadan ved en Pas tredive Aar, da jeg fæstede Gaarden, jeg var ung og rask og syntes, der var ikke noget, som kunde staa imod mig, skjønt jeg i Virkeligheden ikke havde mere end af Haanden og i Munden. Saa var jeg en Dag til Pløjning paa Hovmarken, og der var ikke en Mand, der var saaledes kjørende som jeg; thi jeg havde fire Skimler for, og den ene havde jeg nylig kjøbt og givet tredive Rigsdaler for. Til Mellemmaden havde jeg faaet vel mange Snapse, saa Modet var kommet til at sidde mig lidt højt, og da jeg saa kjørte hjem, saa kjørte jeg i Firspring gjennem Gaarden og raabte Hurra uden for Herremandens Vinduer. Men da jeg kom uden for Porten, mødte jeg Herremanden, der kom fra Jagt med Bøssen over Skuldrene, og da han saa, hvordan jeg havde det, tog han sandfærdig Bøssen, lagde den til Kinden og skød min bedste Hest, saa den styrtede paa Stedet.

„Nu kjører du vel ikke i Firspring gjennem Gaarden i Morgen!“ sagde han og gik ind.

Den Gang græd jeg. Jeg fik nogle af Hovfolkene til at hjælpe mig Skindet af Hesten, og jeg maatte nu kjøre hjem med de tre Heste. Men næste Dag, da jeg mødte igjen, kom Herremanden og gav mig halvtredsindstyve Rigsdaler. Hvem der nu blev glad, det var mig; thi til den Pris maatte han gjærne have skudt alle de andre Heste med.“

Da Bønderne i Reglen havde deres Gaarde i Fæste paa billige Betingelser, saa var det ikke saa sjældent, at man kunde træffe Fæstebønder der paa Godset, som efter Datidens Begreb om Velstand kunde kaldes temmelig formuende. Dette var navnlig Tilfældet med en Mand i Nørre-Vinge, der hed Jens Ove. Manden, der fik Hesten skudt, har ogsaa fortalt mig følgende Historie, som var passeret i hans Faders Tid.

Jens Ove i Nørre-Vinge var altsaa en rig Mand, saa rig, at han fæstede en Gaard paa Godset til hver af sine fire Sønner. Den yngste af dem fik Faderens Gaard, og kort derefter lagde Jens Ove sig til at dø, ligesom han vilde sige: „Hvad skal jeg nu gaa her efter længere? nu har jeg gjort min Dagsgjerning, og jeg vil derfor lægge mig til Hvile!“

De tre Sønner blev alle nogenlunde velstaaende Mænd; men den yngste, den lille Jens Ove „hykkede“ i det og kunde ikke rigtig komme nogen Vegne; ikke fordi han enten var doven eller ikke passede sine Sager, thi han var lige saa flittig og dygtig en Mand som nogen af sine Brødre, men han havde meget Uheld med sine Kreaturer, og det var Aarsagen til, at han bestandig havde det lidt smaat.

Han havde to Sønner, og hans Børneflok blev aldrig større. Da disse Sønner blev i en Alder af en femten sexten Aar og kunde begynde for Alvor at hjælpe Faderen med Arbejdet, begyndte Fremtiden at vise sig lidt lysere for Familien.

Men som ved et brat Tordenslag, blev den igjen styrtet ned i Armodens Dyb, hvor Jens aldrig mere rejste sig; dette var kun forundt hans Enke og Sønnerne.

Han havde i de sidste Aar haft temmelig godt Held med sit Kreaturtillæg, navnlig havde han nu to ualmindelig smukke og kostbare Heste, og dem kunde han helt undvære. De indkomne Penge kunde han altsaa putte i Lommen, naar han fik dem solgt til det forestaaende Randers Marked, da han ikke behøvede at kjøbe andre i Steden. Han kom altsaa til Marked med sine Heste og var ogsaa heldig og fik dem solgt til den ualmindelig høje Pris af tre Hundrede Rigsdaler. Det var en sønderjysk Pranger, som havde kjøbt dem, og de skulde leveres om Eftermiddagen til et vist Klokkeslet. Prangeren mødte ogsaa til den fastsatte Tid; men han havde et forfærdeligt Hastværk. „Jeg har et stort Kobbel Heste her henne i Byen,“ sagde han, „som staar og skal afsted, og disse her skal med dem; lad mig løbe hen og faa dem afsted, saa skal jeg strax komme tilbage og betale dig Hestene. Du kan træffe mig om en lille Time hos din Kjøbmand, hvor du er kjørende til!“

Prangeren saa solid og agtværdig ud, og hans Tale lød saa naturlig og sand, at Jens aldrig kunde have nogen Betænkelighed ved at gaa ind paa hans Forslag. Han gik altsaa ind til Kjøbmanden og satte sig til at spise sin Mellemmad og

fik en Snaps til; men der gik en Time, og der gik en til, og der kom ingen Pranger for at betale Hestene. Nu begyndte han at blive utaalmodig, som heller ikke var saa sært. Hans Bymænd, som han skulde rejse sammen med hjem, begyndte at længes efter at komme afsted. Han ledte hele Byen igjennem; men der var hverken Pranger eller Heste at finde. Der blev nu sendt Bud ad Aarhusvejen for at indhente ham; men dette kom tilbage med den Besked fra alle Krostederne, at der ingen Pranger var kommen, saa han maatte være tagen en anden Vej. Det var nu Jens Ove klart, at han var bleven sine Heste narret fra.

Det varede i tre Dage, inden Jens kom hjem; han havde sviret i Randers hele Tiden og kom drukken hjem; det var første Gang i hans Liv, det var sket med ham; men det blev des værre ikke sidste.

„Det kan ikke hjælpe, jeg slider og slæber mere," sagde han, „jeg er født til Ulykken, og det bliver aldrig bedre," og saa drak han paa ny. Og i de paafølgende Par Aar var han saa at sige aldrig ædru. Han blev et usselt Menneske, og det saa sørgeligt ud for hele Familien. Men sørgeligst var det dog for ham selv, da der i Virkeligheden var en god naturlig Grund i ham. Derfor havde Vorherre ogsaa bestemt, at han alligevel ikke skulde gaa bort som et lastefuldt, fortabt Menneske.

En Vinterdag, da Sneen laa tykt paa Jorden, bød han sine Sønner at spænde Hestene for Slæden, han vilde ud at kjøre. Han kom ravende ud af Døren og satte sig i Slæden, tog Tømmen og slog til Hestene med Pisken.

„Hvor kjører I hen, Fader?" spurgte Sønnerne.

„Jeg vil kjøre over Søen til Bigum!" raabte han, i det han for ud af Gaarden.

Sønnerne ilede nu i største Hast bag efter og raabte flere Folk til for at forhindre ham i denne Kjørsel; thi Søen havde kun været tilfrosset i nogle Dage, saa det var umuligt, den kunde bære Hestene. Men de kom for sent; de naaede Søbredden i det Øjeblik, da Isen brast, og Heste og Slæde sank i Vandet. Heldigvis var Isen saa stør, at den ikke kunde bære Befordringen længere end nogle Favne ud fra Landet, hvor den sank igjennem paa godt et Par Alen Vand. Det lykkedes derfor Folkene efter en Del Anstrængelse at redde baade Manden og Hestene. Men Jens havde dog været saa meget under Vandet, at han havde tabt Bevidstheden, saa de maatte bære ham hjem, og det varede en Stund, inden han kom til sig selv igjen.

(Sluttes.)

Smaating.

Oprigtigt — men hofligt! Ludvig XIV viste en Gang Boileau nogle Digte af egen Komposition og bad ham sige sin Mening derom. „Sire," svarede Boileau, „for Deres Majestæt er intet umuligt; De har villet digte slette Vers, og — selv dette er lykkedes Dem!"

Fra Skolen. Læreren: „Hør. Peter, kan du sige mig, hvad faar Drengene til at voxe?" — Peter: „Regnen, Hr. Lærer!" — L.: „Saa—aa, men hvorfor voxer vi Mænd da ikke?" — P.: „Fordi De altid bærer Paraply, naar det regner."

Stenen og Havet. I et Selskab blev det omtalt, at en vis Forfatter, hvis Produkter ikke var meget efterspurgte, havde skrevet to større Digte, „Stenen" og „Havet", som han forgjæves havde tilbudt flere Boghandlere. Han var nu i Forlegenhed med, hvad han skulde gjøre med Digtene. „Ih nu," sagde en tilstedeværende, „han kunde næppe gjøre bedre end at kaste det ene i det andet."

Klaret. „Opvarter! Hvad er dette! der er jo ingen Ost paa mit Smørrebrød." — „Undskyld, men Osten har saa store Huller, at De netop tilfældigvis kun har faaet et Hul."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa et Rige i Evropa og et Landskab i Sverige: en By i Sjælland — en By i Sverige — en By i Portugal — en Sø i Italien — en Biflod til Elben — en Flod i Rusland — en By i Frankrig.

P. L.

Firkantet Nød. Af 4 S, 3 E, 2 A, 2 B, 2 L, 1 O, 1 R og 1 Æ dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første rødmende bag Løvets Gjem
sig gynger i de lette Sommervinde;
det andet drager Østen dig i Minde
og trofast Kjærlighed for Tanken frem.
Med Dovenprædikat det tredje Navn
just ikke skjænke vil sin Ejer Ære,
og doven maa vel sagtens Smedden være,
der ej det fjerde bruge vil til Gavn.

Tal- og Bogstavgaade.

R 1 9 N G $\frac{1}{\text{rask}}$ Ende.

Opløsninger fra Nr. 48.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Vestfjord Amur Lille Delhi Elbing Mälarn Alperne Raab	KUK UHU KUK

Brevvexling.

L. L. i N. A. Forbilleder til Udskæring klæbes bedst paa Træ med muligst lidt Klister.

N. — Anton Nielsens Højskole hedder Vesterskerninge og ligger ved Svendborg. Undervisningen begynder vist til November, men nærmere Underretning maa De indhente hos Forstanderen.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 50.

Søndagen den 11. September 1881.

Den glade Holger.

Fortælling af

C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

Omsider forelaa der Vidnedsbyrd fra Degnens tidligere Opholdssteder, som Præsten fandt noget nær, om end ikke helt tilfredsstillende, og saa iværksattes Tillysningen. Det var en mørk Efteraarsdag, da der tillystes anden Gang. Lyset faldt kun sparsomt ind igjennem de smaa blyindfattede Ruder i de smalle og højtsiddende Vinduer. De ujævne Kirkevægge var grønne af Fugtighed, der lugtede muggent og var i det hele lidet hyggeligt. Alligevel var Kirken fuld af Folk; thi der var tvungen Kirkegang i de Tider. Desuden var Præsten yndet som Prædikant selv af Udensogns Folk, og en fremmed Kirkegænger var intet Særsyn; saa undredes man da heller ikke den Dag over, at der var en fremmed Kvinde med en tiaarig Dreng ved Haanden. Kvinden var høj af Vært, sorthaaret, med skarpe Ansigtstræk, og var i det mindste gammel nok til at være Moder til Drengen, der ogsaa lignede hende. Begge satte sig i en af de nederste Kirkestole og nærmest inde ved Væggen.

Da Degnen i Korsdøren fremsagde den almindelige Indgangsbøn, gik han i Staa midt i Fadervor, i det hans Blik tilfældig kom til at strejfe den fremmede Kvinde. Han tog sig dog sammen og fortsatte Bønnen; men siden havde han ondt ved at holde sine Øjne i Tømme. De søgte stadig hen til den fremmede, der dog nu bøjede Hovedet og saa i sin Salmebog, saa hendes Træk, halvmørkt som det var i Kirken, ikke var til at skjelne i Frastand. Han kunde godt under Sangen gaaet ned i Kirken og set sig for; men han blev siddende i sin Stol, var ikke ret ved Stemme og syntes i det hele noget utilpas.

For øvrigt gik Gudstjenesten sin sædvanlige Gang. Prædikenen var ude, og Tillysningen begyndte; „Dersom nogen har noget mod dette Ægteskab at indvende o. s. v." Ved disse Ord rejste Kvinden sig og sagde med lydelig Røst: „Jeg gjør Indsigelse; Jens Steffensen har trolovet mig for elleve Aar siden."

Præsten tav. Alles Øjne vendte sig did, hvor fra Indsigelsen kom. Nu sad Kvinden dog stille, og Tjenesten fortsattes; men Degnen var snart rød, snart bleg, og hans Sang var værre end nogen Sinde.

Da Præsten gik ud af Kirken, lod han den fremmede Kvinde kalde ind i Præstegaarden, hvor Præstens „Medhjælper" ogsaa var til Stede. Hun gjentog nu sit Udsagn fra Kirken og tilføjede, at den medbragte Dreng var hendes og Jens Steffensens Søn. Hun beviste saa temmelig sine Ord af medbragte Attester, og det saas nu, hvad Præsten før troede at kunne overse, at der var et Hul i de Vidnesbyrd, Jens Degn havde fremskaffet, og Degnen havde fortiet, at han havde opholdt sig et Aars Tid i Hagenbjærg Sogn paa Als. Der var Kvinden fra, som han havde trolovet og forført, og som han end videre havde fralokket en Pengesum. Derefter var han forsvunden, og hun havde ikke kunnet faa ham opspurgt, førend hans Anstrængelser for at skaffe sig Bevisligheder rygtedes i hendes Hjem, og hun derefter fik opsporet, at han var Degn i Søbjærg og i Færd med at gifte sig.

Præsten underviste hende nu om, hvorledes

hun lovlig skulde forfølge sin Sag; men der blev dog ikke videre ud af den der paa Stedet. Datidens Lovgivning var stræng i alle Retninger og da ogsaa i Ægteskabssager. Jens Steffensen kunde let indse, at han ikke fremdeles kunde faa Lov til at beklæde Degneembedet, og han fandt det rigtigst ikke at afvente Tingenes yderligere Udvikling. Næste Morgen var Degneboligen lukket og laaset, og paa Yderdøren stod skreven med Kridt:

„Med Degnekaldet gik snart jeg kaput,
nu faar I nøjes med Holger Tut,
nu siger jeg Elmsholt Abekat
og alle de Søbjærg Narre — Godnat.

Jens Steffensen.

Fordum velmeriteret Degn i Søbjærg."

Da Bymændene hørte tale om denne Indskrift, samledes de ved Døren og lod sig den forelæse. Da de alle havde hørt den, udslettede de omhyggeligt Ordene om „de Søbjerg Narre"; men det øvrige lod de staa og meldte Sagen til Ritmesteren. Han lod hele Indskriften aftvætte og lod Døren opbryde; men Huset fandtes tomt for Bohave paa noget gammelt, unyttigt Skramleri nær. Man fik siden at vide, at Jens Steffensen havde faaet Rakkeren i Egebjærg til at kjøre sig og sit Flyttegods bort om Natten; men hvor hen han var rejst, fik man aldrig rigtig at vide, lige saa lidt som om hans Fæstemø fra Hagenbjærg fandt og fulgte hans Spor.

Fæstemøen ovre fra Skovhuset fulgte ikke efter ham, men takkede Gud, at hun paa en god Maade var sluppen fri for den afskyede Brudgom. I hele Egnen var der næppe nogen, der sørgede over hans Forsvinden.

Men nu manglede man en Degn, Præsten foreslog, at den glade Holger atter skulde overtage Gjerningen, som han jo før havde røgtet til de flestes Tilfredshed. Ritmesteren gav sit Samtykke til, at han midlertidigt blev antaget, og det saas da, at Svendens livlige Væsen i den overstaaede Modgangstid havde faaet et mere alvorligt Præg, og de, som havde fundet noget stødende i hans kirkelige Optræden, syntes nu bedre om ham.

Saa kom der endnu en anden Omstændighed til. Siden Jens Steffensen begyndte at komme i Kridthuset hos Herremanden, havde han faaet Godsets Regnskaber under Hænder og var derved efterhaanden bleven vist større og større Tillid. Nu skulde Povl Ladefoged atter til at sysle med Regnskabsvæsenet; men det var i en saadan Forvirring, at han umulig kunde finde sig til rette dermed. Ligesom i gamle Dage søgte han da Hjælp hos Holger, og denne fik da ogsaa de indfiltrede Sager nogenlunde opredet; men da viste det sig, at den gode Jens Steffensen havde snydt baade Herremanden og Bønderne for ikke saa ganske smaa Summer. Ritmesteren blev yderligere forbitret, da han fik at se, hvordan Sagerne stod, og allermest ærgrede det ham, at nogen skulde faa at vide, at en Mand som han kunde lade sig tage ved Næsen.

„Han vil ikke, at du skal fortælle nogen, hvordan Sammenhængen er," sagde Ladefogden en Dag til Holger.

„Jeg render heller ikke og raaber ud i Byen alt, hvad jeg ved," lød Svaret.

„Nej, jeg ved det nok. — Hvad jeg vilde sige: Ønsker du nu at faa Degnekaldet?"

„Mit Ønske har intet at betyde; det er Ritmesteren, der raader for, hvem der skal have det."

„Du skulde bede ham om det!"

„Han har lovet mig det en Gang; men da brød han sit Løfte."

„Ja vist, ja! Det ved jeg; men dermed er Sagen ikke afgjort, Ser du, Holger! Jeg har kjendt dig, siden du ikke var større end en af mine Støvler, og din Fader var min gode Ven. I Jens Steffensens Tid havde jeg intet at sige hos Ritmesteren; men nu lader det til, han igjen bryder sig lidt om mine Ord. Desuden — hvem tror du, der ærgrer sig mest over, at du ikke blev din Faders Eftermand?"

„Ja, det gjør selvfølgelig jeg."

„Nu, det vil jeg ikke modsige; men ellers tænkte jeg paa en Mand, der er højere paa Straa, og som slet ikke har Vilje til at være ond eller uretfærdig. Det kan hænde sig, han fandt din Optræden vel stivnakket; men Hovedsagen var dog, at han lod sig lede af en slesk og forslagen Kjæltring, og jeg tør sige, at han nu fortryder, hvad der er sket. Dog det gaar jo ikke an for en Mand som ham at tilstaa det, lyd derfor mit Raad, Holger! Gaa til Naadigherren og bed ham om Kaldet, og saa er jeg vis paa, han er glad ved at give dig det, og jeg ved ogsaa en lille Pige, hvis kjønne Øjne vil tindre af Glæde, den Stund hun hører, du er bleven Degn i Søbjærg."

„Er det maaske en Pige, der har sat sig for, at hun vil være Degnekone i Søbjærg, hvem end Degnen er?"

„Aa Snak! Du ved saamænd meget bedre Besked. Men gjør nu, som du vil! jeg har raadet dig paa dit bedste."

Den Gang havde Holger dog allerede haft Held til at mødes med Magdalene, den skjønneste Forstaaelse var bleven tilvejebragt imellem dem. Han bestemte sig ogsaa til at søge Degnekaldet, og denne Gang fik han det uden Vanskelighed, og ikke længe efter drog Magdalene ind i Degneboligen som sin Vens Hustru.

Herskabet bekostede det unge Pars Bryllup,

og i Brudegave overlodes dem en Fæstegaard i Søbjærg uden Indfæstning og Hoveri. Det hed sig jo nok, at det var Fru Løvenhof, som paa den Maade betænkte sin Guddatter; men Povl Ladefoged sagde til Holger: „Du kan tro, at det er lige saa meget for at gjøre den tidligere Uret god igjen, og saa bør den ogsaa være glemt paa din Side."

Det var den ogsaa. Holger var siden stadig i Yndest hos Ritmesteren, hvis Regnskaber han holdt i god Orden. Løftet om at forsørge sin Faders efterladte holdt han ogsaa og kunde det nu saa meget lettere, som han foruden Degnekaldet havde en god Bondegaard paa billige Vilkaar. Han var nu atter „den glade Holger" og blæste flittigt paa sin Klarinet; men i sine Kaldsforretninger lagde han Vægt paa at fremtræde med den gejstlige Værdighed, som den Tids Mennesker satte saa stor Pris paa, og om han end ikke altid krummede sin Ryg saa meget for Ritmesteren, som denne fandt passende, saa blev det ikke regnet ham til Last for hans andre gode Egenskabers Skyld.

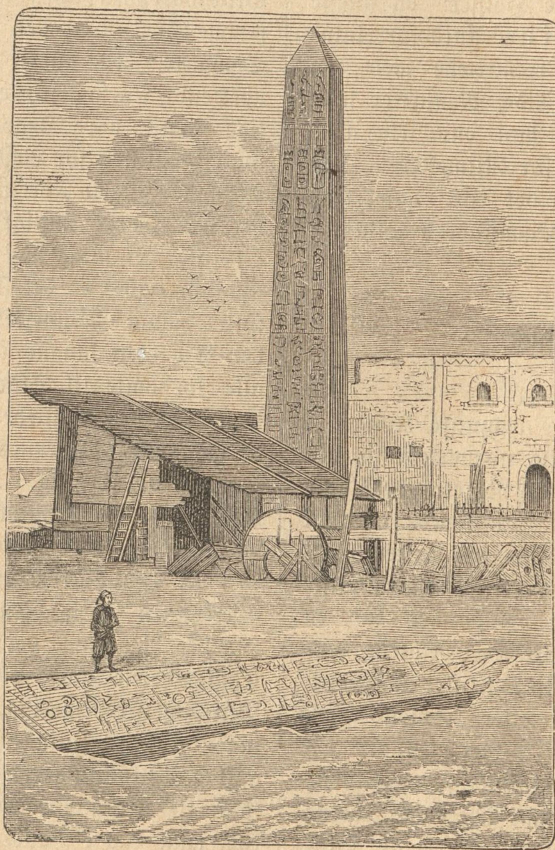
Kleopatras Naal.

I den lange Række af ægyptiske Konger i Oldtiden er der en, som særlig udmærkede sig ved sine store Egenskaber og ved sin Regerings Glans, nemlig Thotmes den tredje. Han levede omtrent 1600 Aar før Kristi Fødsel, altsaa for næsten 3,500 Aar siden, og i hans Regeringstid stod den ægyptiske Kunst i sin fulde Blomstring. Thotmes lod en Mængde Pragtbygninger opføre og befalede desuden, at der skulde udhugges to Obelisker af kæmpemæssig Størrelse til Byen On eller „Solens By", som Grækerne kaldte Heliopolis, der betyder det samme. Disse Obelisker skulde opstilles foran Solens Tempel i denne By som et fromt Offer til Solens Gud, Osiris, der som Lysets og Varmens Kilde virkede frugtbargjørende og opholdende paa alt Dyre- og Planteliv. Der blev strax taget fat paa dette kæmpemæssige Arbejde, og en Mængde Mennesker begyndte at udhugge Obeliskerne af den rosenrøde Granit, som fandtes i Elefantines Stenbrud, men dette Arbejde optog meget lang Tid, da Obeliskerne jo som bekjendt er uhyre firkantede Søjler, der blev udhuggede af en eneste Sten. Thotmes oplevede ikke Fuldendelsen af disse Obelisker, thi han var død og borte, inden de blev færdige. En af hans Efterfølgere, Ramses den anden, der er mere bekjendt i Historien under Navnet Sesostris, lod dem under store Højtideligheder opstille paa det bestemte Sted. Paa begge Obeliskerne var der indhugget Hieroglyfer eller Billedskrift, som betegnede, at de var rejste til Ære for Solens Gud, og til disse Hieroglyfer lod Sesostris føje en Del andre, der skulde minde om hans krigerske Erobringer.

Solens By, i hvilken disse store Obelisker blev opstillede, har delt Skæbne med mange andre af de gamle Byer i Ægypten. Den er forsvunden, og dens pragtfulde Bygninger og Mindesmærker er enten ødelagte eller adspredte. Da Romerne tog Ægypten i Besiddelse, lod den berømte Dronning Kleopatra de nævnte to Obelisker flytte fra Solens By til Alexandria, hvor de blev opstillede paa Cæsariumspladsen og efter hende fik Navn af „Kleopatras Naale". Man opstillede dem nær ved Strandbredden; den ene af dem staar endnu paa samme Sted, hvor den blev sat, og er et velbekjendt Sømærke, den anden er senere af en eller anden ubekjendt Aarsag styrtet om og har ligget saaledes lige indtil vore Dage. Det er disse to Obelisker, som fremstilles for Læserne paa medfølgende Billede. Man har ingen Forestilling om, ved hvilke Midler det har været muligt at transportere disse uhyre Obelisker den lange Vej fra Heliopolis til Alexandria. Sandsynligvis er det sket ved Menneskekraft og har kostet mange Menneskeliv. De ulykkelige, som paa den Tid blev fangne i Krigene, var en Gang for alle fordømte til Slaveri, og om en Mængde af dem døde ved at slæbe sig ihjel under Transporten af saadanne kæmpemæssige Søjler, var noget, som ingen brød sig om. Hvis Kleopatras Naal kunde tale, havde den vistnok adskilligt at meddele om de Grusomheder, der fandt Sted under Transporten.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede forærede Vicekongen i Ægypten den faldne Obelisk til den engelske Regering som en Tak for den Hjælp, som Englænderne havde ydet ham mod Franskmændene. Den engelske Regering modtog vel Gaven, men traf ingen Foranstaltninger til at benytte den, da man anslog Omkostningerne ved dens Transport til England til ikke mindre end 200,000 Kroner. Senere kom man dog i Tanker om denne Gave, der laa i en Slags begravet Tilstand paa Ægyptens Kyst, og der fremkom forskjellige Forslag til dens Overførelse, som dog alle blev opgivne. Obelisken vilde maaske endnu i mange Aar have faaet Lov til at blive liggende paa Ægyptens Kyst, hvis ikke den rige og berømte engelske Læge Wilson for nogle Aar siden havde tilbudt den engelske Regering at ville afholde alle Udgifterne ved dens Transport fra Alexandria til England. Paa Grund af dette rundhaandede Tilbud tog man nu for Alvor fat paa at drøfte Sagen, om hvorledes man bedst skulde faa Obelisken transporteret den lange Vej. Det var let at indse, at det vilde blive et højst vanskeligt Arbejde; thi Obelisken var 73 Fod lang, 7 Fod bred i Firkant ved Foden, og man anslog dens

Vægt til mindst 400,000 Pund. Der fremkom forskjellige Forslag, og af disse antog man et af den engelske Ingeniør Dixon som det bedste og mest praktiske. Hans Forslag gik ud paa at bygge et Skib uden om Stenkolossen og derpaa gjennem en udgravet Kanal at lede Vand til for at bringe Skibet til at flyde. For en Sikkerheds Skyld skulde Obelisken indesluttes i Træ og pakkes godt ind, i hvilken Tilstand den skulde fastgjøres lidt neden for Midten af Skibet. Dette skulde have Form af en Cylinder og ved syv Tværskillerum deles i otte vandtætte Afdelinger. Skibet skulde bygges af Jærnplader og være omtrent 95 Fod langt og 15 Fod bredt; naar det var færdigt, og Obelisken vel inden Borde, skulde det slæbes ud i Havnen for der at blive forsynet med Kjøl, Dæk, Ror, Sejl samt Ballast, og en Bugserdamper skulde derpaa slæbe det til England. Denne geniale Plan blev udført i alle dens Enkeltheder og uden at støde paa nogen videre Vanskelighed. Da det mærkelige Skib var bleven færdigt og derpaa udrustet i Alexandrias Havn, tog Damperen „Olga" det paa Slæb, og Rejsen begyndte. I de første Dage gik alt godt, og der var en stadig Udvexling af Signaler baade Dag og Nat mellem „Olga" og „Kleopatra", saaledes havde man døbt det mærkelige Skib, hvis lille Besætning blev gynget dygtigt i den høje Sø. Uden noget Uheld naaede man ind i den spanske Sø, men her rejste der sig en saa voldsom Storm, at „Olga" kun havde Valget mellem at gaa under med „Kleopatra" eller at kaste Bugsertovet los og overlade „Kleopatra" til dets Skæbne. „Olga" valgte det sidste og kastede Bugsertovet los, men gjorde dog først et Forsøg paa at redde „Kleopatra"s Besætning. Dette Forsøg mislykkedes imidlertid, thi den Baad, der blev sat ud fra „Olga", blev reven bort af Bølgerne og forsvandt sporløst. „Kleopatra", som nu var given aldeles til Pris for Stormens Rasen, drev i to Dage hjælpeløs omkring, indtil det endelig blev bjærget af en engelsk Damper, som bugserede det ind i Byen Ferrols Havn i Spanien. Her blev „Kleopatra" underkastet en Reparation, men da Kaptejnen paa den engelske Damper gjorde Fordring paa en stor Sum i Bjærgeløn, fik „Kleopatra" ikke Lov til at forlade Havnen, før der var bleven deponeret en stor Pengesum til Sikkerhed for denne Bjærgeløn, hvis Størrelse Domstolene skulde afgjøre. „Kleopatra" blev nu tagen paa Slæb af den store Bugserdamper „Anglia", som efter fem Dages heldig Fart førte den i sikker Havn ved London, hvor den blev modtagen med stor Jubel og efter nogen Tids Forløb opstillet paa en Plads i Byen. Det følger af sig selv, at den Dag var en Højtidsdag for hele London, da dette interessante Mindesmærke fra Oldtiden blev oprejst paa engelsk Jordbund.

Kleopatras Naal.

Den her omtalte Obelisk er ikke den eneste, som fra Ægypten er bleven ført til Europa. Foruden den Mængde Obelisker af forskjellig Størrelse, som der findes i Rom og som blev ført dertil fra Ægypten af de gamle Romere, findes der ogsaa en Obelisk i Paris. Det er den saakaldte „Luxorobelisk", der er opstillet paa Concordiapladsen. Den har Navn efter den ægyptiske By Luxor og er lidt over 72 Fod høj foruden Fodstykket, der er 15 Fod, og har en Vægt af 500,000 Pund; det er en smuk Stensøjle af rødligt Syenit. Omkostningerne ved dens Transport fra Luxor i Nærheden af Theben til Paris beløb sig omtrent til 2 Millioner Franks eller omtrent $1^1/_2$ Million Kroner.

I September.

Her, hvor endnu man ser smile
i Græsset en bly Viol,
vil jeg mig sætte og hvile
tyst i den glimtende Sol.

Sommerlig lune September,
liljehvid er din Kind;
Rosernes Gløden du dæmper,
luller i Vemod os ind.

Stille og blidt dine Dage
rinder som lydløse Fnug
bort uden Støj, uden Klage,
bort med et Smil og et Suk.

Lysstraaler sagtelig spille,
Lærken hun glemmer sin Sang,
slaar kun en sagtelig Trille
over den høstlige Vang.

Bladene gulnes og briste,
daler fra Røn og fra Pil;
duftende end til det sidste
Blomsterne dør med et Smil.

Luftninger susende strømme
hen over Marken vid,
kalder Tanken i Drømme
bort til en svunden Tid.

Forbi jeg nu ser det drage
alt, hvorved Hjærtet har lidt,
alt, hvad der voldte mig Klage,
saaret mig ofte og tit.

Efteraar.

Haab og Længsler i Klynge
bristende for mig jeg ser.
— Ak, men det kan ikke tynge,
kan ikke smerte mig mer.

Sorgen og Hadet fortoner
her i Naturfredens Skjød:
Septemberdagen forsoner
ofte, hvad Vaaren forbrød.

I dette høstlige stille,
paa denne drømmende Plet,
mellem Naturaander milde,
her er selv Døden jo let.

Bertel Elmgaard

En skæbnesvanger Hestehandel.

Gjenfortalt af Robert Schak.

(Sluttet.)

Han sov hele den Dag og næste Nat med; men Morgenen efter vaagnede han og havde en stærk Feber; han klagede over heftige Smerter i Ryggen, og længere hen paa Dagen sank han hen i vilde Feberfantasier. Det kolde Bad havde foraarsaget en heftig Bryst- og Lungesygdom, hvoraf han i flere Uger laa og svævede imellem Liv og

Død. Han talte ikke et Ord i al den Tid uden i Bildelse. Omsider lod det, som om der skete en Forandring til det bedre. Hans Aandedræt blev roligere, og han faldt i en stille og vederkvægende Søvn, hvoraf han vaagnede med fuld Bevidsthed. Hans Hustru fortalte ham, hvad der var sket med ham, hvilket han slet ikke kunde huske noget om. Han talte kun meget lidt og alt i en hviskende Tone; ellers laa han ganske stille hen med Hænderne foldede over Brystet, og ofte trillede der en Taare ned over de indfaldne Kinder. Naar hans Hustru og Sønner var i Stuen, laa han og saa paa dem med et smerteligt Udtryk i Øjet.

En Dag vinkede han dem alle, baade sin Hustru og sine Sønner hen til Sengen til sig. I det han tog sin Hustrus Hænder og trykkede dem mellem sine afmagrede Fingre, saa han med taarefyldte Øjne paa hende og paa Sønnerne, med den mest bønlige Mine og hviskede: „Kan I tilgive mig den Uret og Synd, jeg har begaaet imod jer, saa vil Gud ogsaa være mig naadig, og jeg kan dø rolig?"

Da brast alle i Graad. Hans Hustru talte kjærligt til ham, trøstede ham med de Ord, at de jo nok kunde leve længe sammen endnu; han var jo nu meget bedre.

Men med et svagt Smil svarede han hviskende: „Nej, nej, med mig er det snart forbi; og jeg er glad ved at dø, nu jeg ved, at du og mine Sønner har tilgivet mig. Men skynd dig og send Bud efter Præsten, at jeg kan faa den hellige Nadvere, inden jeg dør, for jeg har ikke længe tilbage!"

En Times Tid efter kom Præsten. Medens han holdt en kort og gribende Skriftetale, laa den syge ganske stille, medens ofte et forklaret Smil drog over hans Ansigt. Men da Præsten vilde række ham Sakramentet, knugede han Hænderne mod sit Bryst og sagde med høj Røst: „Ja, ja! ogsaa ham, ham, som har voldt al min Elendighed, vil jeg tilgive af mit ganske Hjærte, saa sandt Gud Fader for sin Søns Blods Skyld vil være min arme Sjæl naadig!"

Det var de sidste Ord, han talte. Efter at have modtaget de hellige Panter paa sine Synders Forladelse, sank hans Hoved ned mod Puden, og han laa med tillukkede Øjne, og førend Præsten forlod Stuen, var han stille og rolig slumret hen.

Da Jens Ove var død, saa det daarligt ud i hans Gaard. Det var en temmelig stor Bondegaard; men desuagtet bestod Kreaturbesætningen kun af to simple Køer, en gammel Hest og en halv Snes Hedefaar. Den øvrige Besætning var dels solgt af Manden selv i den Tid, han svirede, og enkelte Kreaturer havde Konen og Sønnerne maattet sælge for at afholde Doktor- og Apothekregninger under hans lange Sygdom. Gaardens Avlsredskaber, som Plove, Harver, Vogne og sligt, svarede til Kreaturbesætningen, og saa kan man nok slutte sig til, hvordan det stod sig med Markens Drift; thi uagtet Sønnerne var to ualmindelig flinke og dygtige unge Mennesker, saa kunde de dog langt fra drive den store Mark blot nogenlunde, da de dertil manglede alt nødvendigt. Til al denne Jammerlighed kom endnu, at de stod i Borg og Gjæld paa Tjele til op over Ørene, i det de resterede med Landgildet for flere Aar, saa Herremanden kunde smide dem ud, hvad Øjeblik han lystede. Det var ikke at tænke paa, at de kunde blive ved Gaarden. Fæstevilkaarene var rigtignok saaledes, at Enken havde Lov til at blive siddende paa Mandens Fæste, saa længe hun levede; men, — vel at mærke, — naar hun betalte, hvad hun skulde, og det kunde der jo slet ikke være Tale om her.

Enken besluttede sig da til en Dag at gaa op paa Herregaarden, og tale med „ham selv" om Sagerne. Hun var overbevist om, at han nok vilde hjælpe hende til at faa et lille Hus et Sted, naar hun sagde sig Gaarden fra, og saa kunde de nok bjærge Føden, helst om hun kunde overtale ham til at fritage hendes Sønner for Soldatertjenesten, hvilket Herremændene jo efter den Tids Skik kunde.

Herremanden var øjensynlig bevæget over hendes Skildring baade af hendes Mands sidste Dage, og hvad de havde lidt, medens han var henfalden til det jammerlige Levnet, han havde ført, siden han blev bedragen med Hestene. Sluttelig bad hun ham, da hun antog det for en Selvfølge, at de skulde fra Gaarden, om han ikke nok vilde være saa god at hjælpe hende til at faa Husly et Sted, saa vilde hendes Sønner nok gjøre, hvad de kunde, for at hun ikke skulde komme til at sulte.

Da hun havde talt, gik Herremanden længe frem og tilbage paa Gulvet i dybe Tanker, pludselig vender han sig om til hende og siger: „Hør, min gode Kone! jeg kan slet ikke lide, at du og dine Sønner skal fra Gaarden. Din Mand var en af de driftigste og agtværdigste Bønder paa mit Gods, førend han af Sorg over sit store Tab henfaldt i sin Svaghed, og dine Sønner kan jeg godt lide, de tegner til at blive dygtige Mennesker. Nu er den ældste jo omtrent en Snes Aar. Jeg vil lade ham fæste Gaarden; Indfæste skal han ikke betale. I Morgen kan han komme her op og underskrive Fæstebrevet, og hvad I resterer med indtil nu, vil jeg slaa en Streg over, og saa skal jeg fritage dem begge for at være Soldater!"

Den stakkels Kone var saa bevæget af Taknemmelighed over den ualmindelige Godhed, at hun næsten ikke for Taarer kunde takke ham; men

hendes Overraskelse blev endnu større, da han efter et lille Ophold sagde: „Men nu har han jo ingen Ting at begynde med. Besætningen er borte, og Avlsredskaberne er næsten ubrugelige. Jeg vil laane ham fire Hundrede Rigsdaler til at begynde Driften med. Renter skal han ingen give af, og Pengene kan han betale tilbage igjen, efter som han faar dem samlet!“

Det var med tungt Hjærte, at Enken gik til Herregaarden; thi hun syntes, det var meget, hun vilde bede Herremanden om; men Tilbagevejen gik med overvættes Glæde; thi hvad hun havde opnaaet var saa overraskende stort, at hun aldrig kunde have haft nogen Anelse om, at hendes Gang kunde faa et saadant Udfald.

Men Herremanden havde ikke spildt sin Godhed paa uværdige. Allerede nogle faa Aar efter var de fire Hundrede Rigsdaler betalte tilbage. Gaarden var godt besat baade udvendig og indvendig, og Enken og hendes Sønner betragtedes som jævnt velstaaende Folk. Ingen af Sønnerne giftede sig, saa længe Moderen levede, hun stod for Styret indvendig, og Sønnerne passede det udvendige. Familiens Samliv var fredelig og kjærligt. De havde alle tre baaret trofast sammen, da Ulykken tyngede paa deres Skuldre, derfor kunde de nu ogsaa i Kjærlighed dele Lykkens Goder med hinanden.

Det kunde vel være saadan omtrent en halv Snes Aar efter Jens Oves Død, at der en Dag kom en net Befordring ind i Gaarden. I Vognen sad to velklædte Mænd, der kunde se ud til at være i en Alder af mellem tredive og fyrretyve Aar. De havde et Par kraftige Heste for; men det saa ud til, at de havde kjørt baade langt og stærkt; thi Hestene var baade smalle og svedige. Da Vognen holdt paa Stenbroen, gik begge Sønnerne ud og tog imod de fremmede Mænd.

„Er dette Jens Oves Gaard?“ spurgte de og blev siddende paa Vognen.

„Ja!“ svarede den ældste Søn.

„Er han levende?“

„Nej! han er død for flere Aar siden; men hans Kone er endnu levende.“

„Er I to kanske hans Sønner?“

„Ja,“ svarede den ældste videre; „men gaa nu ind i Stuen, saa vil vi spænde Hestene fra, for det ser ud til, at de nok kan trænge til et Foder!“

De stod nu af Vognen og gik ind, tillige med Sønnerne, da Hestene var satte i Stalden.

„Hvor er disse her to Mænd fra?“ spurgte Konen, efter at hun havde budt dem at sidde ned.

„Ja,“ svarede den ældste af Mændene meget alvorlig, „førend vi svarer derpaa, kjære gamle Kone, saa vil vi i Guds Navn bede jer om at høre paa os med Ro og Overbærenhed; thi vi har en Sag af stor Vigtighed at tale med jer og jeres Sønner om. Og ligesom vi alle maa haabe paa Guds Barmhjærtighed og Naade, saaledes vil vi ogsaa for Guds Skyld bede jer alle at være barmhjærtige og tilgive en stor Synder, naar I nu hører hans Forbrydelse.“

De studsede alle over den lange og højtidelige Indledning. Manden vedblev: „Vi er Sønner af en Mand fra Sønderjylland, der for en Del Aar tilbage har bedraget jer Mand et Par Heste fra.“

„Ak det Skarn!“ udbrød nu Konen med Graad, „han er Skyld i al vor Elendighed og i min Mands Død.“

„Kjære Kone!“ sagde Manden bevæget, „forband ham ikke; han er vor Fader, og han er nu gaaet ind for den store Dommer. Han kaldte os til sit Dødsleje og aabenbarede for Præsten og os alle med stor Anger sin Forbrydelse og bad os med Smertenstaarer, saa snart som muligt, at drage her ned, og bede jer alle om Tilgivelse for Jesu Skyld, samt rigelig erstatte jer det Tab, som I ved hans Forbrydelse har lidt. Dette er vort Ærende. Og nu beder vi jer for vor afdøde Faders Salighedes Skyld at tilgive ham, saa sandt som vi alle haaber paa Guds Tilgivelse!“

Baade Enken og Sønnerne var dybt bevægede ved Mandens Tale, og Konen udbrød dybt rørt: „Ja Gud forlade mig, for hvad jeg før sagde; min Mand tilgav ham af sit Hjærte paa sit Dødsleje, og saa kan vi ogsaa sagtens tilgive, som Gud har været saa god imod siden.“ Og efter at have skildret dem sin Mands sidste Dage, sluttede hun med de Ord: „Ja Gud være baade dem og os alle naadig for Jesu Skyld!“

De fremmede Mænd fældte Glædestaarer over Enkens Ord og over det heldige Udfald af deres Rejse. Men førend de drog bort, nødte de Enken til at modtage sex Hundrede Rigsdaler som Erstatning for det lidte Tab. „Og saa er vi dog glade, sagde de, i det de tog en hjærtelig Afsked, „at det blev os forundt efter Evne at gjøre godt, hvad vor afdøde Fader har forbrudt!“

Smaating.

Ogsaa en Kejser! En Dag i Aaret 1815 spaserede Kejser Alexander af Rusland og Kongen af Preussen i Paris; de vilde gaa fra Palais Royal tilbage til Tuillerierne, men forvildede sig i alle de mange Smaagader der omkring. Kejseren henvendte sig derfor til en velklædt Pariser og bad ham vise dem Vej. „Jeg skal selv der hen,“ svarede denne, „og det skal være mig en Fornøjelse; tør jeg spørge, hvem jeg har den Ære at føre?“ Czaren svarede: „Jeg er Kejseren af Rusland.“ Dette optog Pariseren med et vantro Smil og spurgte, hvem hans Ledsager

var. „Kongen af Preussen," lød Svaret; „men med hvem har jeg den Ære at tale?" Pariseren, der troede, at de fremmede holdt ham for Nar, betænkte sig ikke længe, men svarede: „Aa, jeg er Kejseren af Kina!" Derpaa indtraadte en Pavse, og man naaede Slottet. Nu lød der Trommehvirvler, Soldaterne traadte i Gevær, og alles Hoveder blottedes. Da overbevistes Beherskeren af det himmelske Rige om, at hans Ledsagere havde større Fordringer paa en Trone end han, og da de høje Herskaber vendte sig om for at takke ham, var han — forsvunden.

Sørgespil. „Har De set det ny Sørgespil?" — „Nej," lød Svaret, „tror De jeg gaar i Theatret for at se et Sørgespil? Har jeg Lyst til at se et Sørgespil, behøver jeg blot at gjøre Forsøg paa at tælle mine Penge."

Dog en Mulighed. En General var bekjendt for sin Fejhed, og at han altid holdt sig uden for Ilden. En Dag blev det meldt til den øverstkommanderende, at samme General havde faaet en Kugle i Maven. „Umuligt!" raabte Marschallen, „i saa Fald maa han have slugt den!"

Beskedenhed. En Underofficer kom ind til en Boghandler og forlangte et Kort over Danmark. „Ønsker De et Generalkort?" spurgte Boghandleren. — „Nej, jeg er Korporal og kan godt nøjes med et Korporalkort, det er vel billigere."

Den rigtige. Hans var nylig kommen fra Landet og havde faaet Tjeneste hos en gammel Frøken, der slugte et helt Lejebibliothek om Aaret. „Herregud," sagde Hans til Bibliothekaren, da han allerede havde byttet Bøger en Snes Gange i den første Maaned, „kan jeg da ikke snart faa den rigtige?" — „Var de andre da ikke rigtige?" — „Nej gu' var de ej," svarede Hans, „ellers havde jeg vel ikke behøvet at rende her hver anden Dag og bytte dem."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to bekjendte Stormænd paa Erik Glippings Tid: en By i Spanien — en Landsdel sammesteds — en By i Rusland — et Storhertugdømme i Tyskland — en By paa Sjælland — en Republik i Evropa — en Flod i England — en By i Holsten — en Ørken i Asien.

Firkantet Rød. Af 3 E, 3 N, 2 A, 2 O, 2 P, 2 R, 1 K og 1 T dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første maa findes paa Frakke og Vest,
ja ogsaa paa meget andet;
det andet fortjener som Blodhund Attest,
skjønt Drot over Romerlandet.
Det tredje drager med Hygge og Fred
i kolde og varme Zoner;
det fjerde kaldes den fine Smed,
som smedder paa Rim til Toner.

p.

Billedgaade.

E 2 G [and] 1

Opløsninger fra Nr. 49.

paa den geografiske Gaade:

R i n g s t e **d**
U d d e v a l l **a**
S e t u b a **l**
L a g o d i G a r d **a**
A l s t e **r**
N j e m e **n**
D i e p p **e**

paa den firkantede Rød:

ÆBLE
BOAS
LARS
ESSE

paa Tal- og Bogstavgaaden: En overraskende Efterretning.

Til Læserne.

Til „Husvennen"s næste Aargang, der begynder den 1ste Oktober, foreligger fra vore dygtigste og mest ansete Folkeskribenter en Række Fortællinger, Skildringer og Digte samt Tilsagn om mere. Ligeledes kan ventes optagne flere udmærkede Billeder, hvoriblandt særlig skal fremhæves nogle Tegninger af den ypperlige, afdøde Kunstner J. Th. Lundbye. Holderne vil fremdeles som Tilgift hver Maaned modtage et Tillæg til „Husvennen", indeholdende Fortællinger og Skildringer fra Husflidens Omraade. Dette Tillæg er bestemt til at danne et samlet Hele for sig, og dets Aargang slutter til Nytaar.

Endvidere vil, inden Aarets Slutning, udkomme et af E. Henningsen samlet Bind Fortællinger af „Husvennen"s flittigste Medarbejdere, der som

Julegave

vil blive tilbudt alle „Husvennen"s Holdere mod en særdeles billig Efterbetaling.

I det „Husvennen" nu nærmer sig sin 8de Aargangs Slutning, kan jeg ikke undlade at bringe enhver, der har støttet og holdt Bladet, min oprigtige Tak. Som hidtil vil der fremdeles intet blive sparet, for at Bladet kan fremtræde med den smukkeste Udstyrelse og det bedste Indhold. Det er derfor mit Haab, at de Venner, som „Husvennen" paa sin otteaarige Vej har forstaaet at vinde, vedblivende vil staa den bi. Jo flere Døre der aabner sig for den, i jo flere Hjem den finder Indgang, des bedre og rigeligere i Udstyrelse og Indhold vil den blive.

N. C. Rom.

Med næste Nummer af Bladet følger et med 12 Farver trykt, fint i Oljetryk udført **Præmiebillede,**

Bisp Vilhelm og Kong Svend,

efter et for „Husvennen" udført originalt Maleri af Figurmaler Anker Lund.

Ny tiltrædende Holdere vil endnu kunne faa hele indeværende Bind og dermed modtage ovennævnte smukke Billede, hvis Bogladepris er 1 Krone.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 51.

Søndagen den 18. September 1881.

Eilert Sundt.

Efter at Norge i Aarhundredets Begyndelse var skilt fra Danmark, fremstod Henrik Wergeland. Det var en rig, alsidig og omfattende Begavelse; han var ikke blot Digter — som Lyriker maaske Nordens største — han var ogsaa Folketaler, Folkeskribent, Politiker, Theolog, Oplysningsmand, Samfundsreformator, alt tog han Del i, alt kastede han sig ind i, intet var ham for smaat og ringe, selv ikke de mest prosaiske, hverdagslige Ting, som Klædedragt, Moseudtørring og Husstellet i de fattiges Hjem. Han var mange Ting, og dog, kan man næsten fristes til at sige, kun en Ting, nemlig Digter.

I hans rige, mangeartede Virksomhed vil man ligesom finde Spirerne til alt det, som i den Menneskealder, der er gaaet siden hans Død, har fundet Vækst i Norges Jordbund, til alt det, Landets dygtigste og friskeste Kræfter har virket for, og hans Navn har været det Bannermærke, hvor under dets Sønner har fylket sig. Der maatte, for at fortsætte den Gjerning, hvori Døden 1845 afbrød ham, for at føre hans ofte ufordøjede og kun halvfærdige Ideer videre, mange Kræfter til; de talrige Omraader, han havde været inde paa, maatte nu saa at sige fordeles paa flere Hænder. Og Kræfterne lod da heller ikke længe vente paa sig. Lige fra den store Skjalds Dødsdag til den Dag i Dag har Norge haft en Række af Storaander paa Politikkens, paa Skolens og paa Literaturens Felt at opvise, som alle sammen med rette bærer Navn af Wergelands Arvtagere.

Til disse hører sikkerlig ogsaa Eilert Sundt. Det var Wergelands Stræben efter at løfte Almuen

i moralsk Henseende, hans Virken for en bedre Husordning paa Landet og et smukkere og ædlere Samliv mellem Mand, Hustru og Tyende, at Sundt ubevidst tog op og førte videre. Gjennem Aaringer af sit Liv drog han omkring fra Dal til Dal, fra Bygd til Bygd og indsamlede Oplysninger om Landboforholdene, og Frugten af hans Rejser blev en Række af Skrifter, hvori omhandledes saa godt som alt, hvad der vedrører Bondens daglige Liv og Færden.

Eilert Sundt blev født 1817 i Farsund i Kristiansands Stift. Faderen havde tidligere været Skibsfører, men var nu, efter at have lagt op, bleven Postexpeditør. Moderen, af hvem Sundt under sin Opvæxt blev mest paavirket, var en begavet Kvinde og frem for alt en god Husmoder. Da Embedets Indtægter var smaa, og Børneflokken stor, søgte hun at erhverve sig en Bifortjeneste ved at udleje Værelser til rejsende og indrette sig en lille Butik, hvor der solgtes Hvedebrød. Her i denne Butik modtog Eilert sin første Undervisning i Geografi og Regning. En ældre Broder, der passede Handelen, var Skolemester.

Af en Præst paa Landet modtog han sin egentlige Forberedelse til Examen artium, som han tog 1835. Først ti Aar efter naaede han at tage den theologiske Embedsexamen, da han hele Tiden maatte tjene sit Ophold ved Informationer og oftere led saaledes af Nervesvækkelse, at han helt maatte afbryde Studeringerne.

Som Student blev han Lærer ved Kristiania Tugthus, og han fik her rig Lejlighed til at lære sine ulykkelige Medmenneskers aandelige Tilstand at kjende. Hans Opmærksomhed blev hurtig henledet paa nogle sortsmudsede, skulende og i det hele af Udseende lidet tiltalende Folk, hvoraf der sagtens har været forholdsvis mange i Fængslet. Det var Fanterne, som de kaldes i Norge, en fred- og hjemløs Menneskerace, der svarer til de jyske Natfolk eller Kjeltringer og til sydligere Landes Zigeunere. Sundt havde uhyggelige Minder fra sin Barndom om dette Folk, og det var derfor en med Frygt blandet Nysgjerrighed, hvormed han først tog dem i nærmere Øjesyn. Men efterhaanden tiltrak de med deres hemmelige Væsen og gaadefulde Herkomst sig hans Interesse, og Følgen blev et fuldstændigt Vendepunkt i hans Liv.

En Søndag Eftermiddag kort efter Nytaar 1847, da Sundt holdt Samtaler med Tugthusfangerne over Luthers Katekismus, saa han blandt sine Tilhørere en sortskjægget, vildtudseende Mand, han ikke tidligere havde set. Paa Sundts Spørgsmaal gav han fledske og undvigende Svar, og hans Adfærd blev endnu mere krybende, da Sundt, efter at Undervisningen var forbi, tog ham for sig i Enrum; blandt andet benægtede han paa det bestemteste at være „Fant“. I Ugens Løb overbeviste Sundt sig af Domsakterne om, at han var en saadan, at hans Navn var Kristian Frederiksen, og at han var som Løsgænger indbragt til Tugthuset for at konfirmeres. Han kaldte atter Fangen for sig næste Søndag. Kristian nægtede nu intet, men forholdt sig omtrent tavs, indtil Sundt spurgte, om „Fanterne imellem sig har opdigtet et stygt Skøjermaal, hvormed de bedrager enfoldige Bønder?“ Da tegnede Forbitrelsen sig i alle hans Træk, han sprang hurtig op og svarede kjækt: „Det Sprog, vi taler, hedder Rommania, og det har vore hellige Fædre for mange Aar siden bragt med sig her til Landet fra Byen Assas i Assaria!“ Sundt formaaede Fangen til at nævne nogle Ord af Sproget, som han nedskrev. Siden forevifte han dem for en sprogkyndig Ven, og hørte nu til sin store Overraskelse, at det Sprog, som dette usle Fantefolk her oppe i Norden talte og kaldte for sit eget, var i nøje Slægt med Indiens ældgamle Sprog „Sanskrit“.

Om Sommeren foretog Sundt et Par kortere Rejser, i den Hensigt at indvinde større Kjendskab til Landstrygerfolket. Men han saa snart, at skulde det lykkes i nogen større Udstrækning, maatte der ofres mere baade af Tid og Arbejde. Med Regeringens Understøttelse foretog han den følgende Sommer en længere Rejse og gjennemvandrede Landet fra Kristiania nord over til langt forbi Trondhjem.

Fantefolket blev for første Gang talt i 1845, og deres Antal beløb sig da til 1145. Hovedstammen er af østerlandsk Oprindelse, og deres Levevis er fuldstændig landstrygersk: ingen fast Bopæl, altid paa Vandring, Sommer som Vinter. Som de jyske Natmændsfolk, der nu mest kjendes af Blichers og Carit Etlars Noveller, er de en Stat i Staten, deres Haand er imod Samfundet, og Samfundets imod dem. Ad Landevejen drager de frem i større eller mindre Flokke, snyder og bedrager den godtroende Bonde, og lykkes det ikke, bestjæler de ham, eller gjør dem skyldige i endnu værre Forbrydelser. Sættes de en Gang imellem fast af Politiet, forstaar de ved Løgn, Snedighed og Forstillelse, eller ogsaa ved ligefrem Vold, oftest atter at slippe løs. Og nu deres Liv indbyrdes: den samme Tøjlesløshed, den samme Raahed og Mangel paa Moral. Enhver Fornærmelse afgjøres med Kniven, og den forfærdeligste Hævn truer den, som har vovet at røbe hele Stammens eller en enkelt Bandes Hemmeligheder; thi i alt, hvad der angaar deres egne private Anliggender, fordres usvigelig Troskab, og noget af den samme Troskab finder man undertiden ogsaa i deres Familieliv. Men ellers er det et raat, vildt Naturfolk, hvis Liv er

en Række af Lovovertrædelser, et Brud paa de almindelige Menneskerettigheder, en Kræftknude paa Samfundslegemet.

Og dette Folk var det, der fængslede Sundts Interesse, blev Gjenstand for hans Stræben og Arbejde. Fra Foraaret til sent paa Høsten var han paa Rejse, og hvor Lejlighed bødes, gav han sig i Snak med Fanterne; han opsøgte dem paa Landevejene og i Fængslerne; om deres Færd forhørte han sig hos Almuen, og Spørgsmaalet om, hvad der var at gjøre for deres Frelse, drøftede han med Præster og Politiembedsmænd. Hvor rigt og bevæget dette Rejseliv har været, faar man bedst en Forestilling om ved at læse hans Beretning derom, som under Titlen „Fante- eller Landstrygerfolket i Norge“ blev udgiven paa offentlig Foranstaltning i 1850. Der findes heri foruden en historisk Undersøgelse af Fanternes Oprindelse, Forslag til deres Forbedring og en Ordbog over deres Rommani, tillige en Række af Træk og Iagttagelser, saa livlige og spændende, at de ofte gjør Indtryk af en Samling af Smaanoveller.

I 1854 havde Sundt den Glæde, at Stortinget paa hans Forslag bevilgede 24,000 Kr. til „Forsøg paa at skaffe Fanter og andre deslige omflakkende Personer en lovlig Næringsvej, samt give deres Børn en ordentlig Opdragelse.“ Tre Aar efter bevilgedes et lignende Beløb, og i sin „Fortsat Beretning om Fantefolket“ (1859) kunde Sundt berette, at af 250 Fanter tegnede Forsøget godt for de to Tredjeparters Vedkommende. Fra Fanterne ledtes Sundts Interesse snart hen paa selve Folket.

Paa sine Rejser havde Sundt indset Vigtigheden af at lære selve den norske Almue med dens Sæder og Skikke at kjende, og han foreslog derfor i sit Skrift om Fantefolket, at en kyndig Mand blev beskikket af Regeringen til at undersøge Samfundsforholdene paa Landet. Man gik ind paa hans Forslag, og Valget faldt paa ham selv. Han fik et bestemt Livserhverv, og i Steden for at søge Embede og leve i en rolig Præstegaard, tilbragte han nu de følgende tyve Aar af sit Liv for en stor Del paa Rejser og helliget Undersøgelser af Bondens daglige Kaar og Levevis. Dette skete paa hans egen originale Maade. Som folkelig Videnskabsmand i Ordets bedste Forstand foretog han sine Undersøgelser paa en videnskabelig granskende Maade. Sundt studerede Almuen. Men han sad ikke hjemme i sit Studereværelse og begravede sig i Dynger af statistiske Beregninger og Bunker af Tabeller, nej, han gjorde sine Studier i aaben Mark, færdedes selv ude blandt Folket, spiste ved deres Bord, sov i deres Senge — kort, han saa og vilde se med egne Øjne. Derfor blev hans Kjendskab til Almuen saa stort og saa paalideligt. Han kjendte dens Husstel ud og ind, lige fra Storstuen til Stabbur og Fjøs, og han kjendte Bonden selv, kjendte ham fra øverst til nederst, hans Arbejde og Levemaade, hans Følelsesliv og hele Tankegang. Selv de fineste Træk, selv de svageste Afskygninger i Karakteren undgik ikke hans sikre Blik. Thi frem for alt var hans Blik sikkert, hans Iagttagelsesevne skarp, og hertil kom snart en rig Erfaring.

Som hans første Bog havde handlet om Fantefolket, saaledes kom hans følgende Skrifter til at handle om den norske Almue. Hvert Skrift har sit Emne, men disse er alle saa nær beslægtede, saa nøje sammenkjædede, at de slet ikke kan adskilles; at sysselsætte sig med det ene, vil føre det andet med sig, alene Titlerne vil vise det: Om Giftermaal i Norge (1855), Om Dødeligheden i Norge (1855), Om Sædelighedstilstanden i Norge (1857), Om Ædruelighedstilstanden i Norge (1859), Om Bygningsskikken paa Landet i Norge (1862), Om Husfliden i Norge (1867), og endelig Om Renlighedsstellet (1869). Det er just ikke altid hyggeligt at læse disse Beretninger, som han fører frem; alt for ofte er Skyggepartierne større end Lyssiderne. Men Sundt afpudsede heller ikke, han udsmykkede ikke, lige saa lidt som han overdrev; han fortalte simpelt hen om Sagen, som den var, fortalte roligt, klart og ædrueligt, og dog mærker man strax, at der under denne Fremstilling gaar en Strøm af Kjærlighed og varm Medlidenhed. Han vilde ikke skjule Daarligheden, blottes skulde den, men af en mild Lægehaand. Han havde arvet den store Wergelands Kjærlighed til de smaa og svage i Samfundet, derfor blev han aldrig træt i sin Virksomhed, aldrig ubillig i sine Domme. Ikke direkte, ikke ved Lovbud, ikke ved nogen aandelig Vækkelse, i alt Fald kun lejlighedsvis, har han draget Bonden op til højere moralsk Stade, men han har ved sine Skildringer af Sæder og Skikke, ved sine statistiske Oplysninger om mangt og meget, som før var indhyllet i Mørke, ad indirekte Vej virket mere end kanske nogen anden derfor; han har udført det Forarbejde, som nødvendigvis maatte til, før Brøst og Mangler kan afhjælpes.

Her er ikke Plads til at gaa ind paa en nærmere Omtale af disse Skrifter enkeltvis, blot nogle Ord i al Almindelighed. Det er statistiske Værker, dersom de endelig skal have et videnskabeligt Navn. Men Sundt nøjes ikke med at fremsætte de tørre Tal og Procentberegninger, nøjes ikke med stive, kjedelige Talrubrikker, han iklæder sine Kjendsgjerninger Kjød og Blod, og hans Bøger om Almuen er, ligesom hans Skrift om Fanterne, rige paa karakteristiske Smaatræk og Begivenheder, malende

Exempler paa Karakter og Folkeskik. For ham er Almuen ikke en løjerlig Fremtoning, som man gjennem et Par Lorgnetter kan betragte paa fjern Afstand, lige saa lidt som de er den eneste sunde og ufordærvede Jordbund i hele Folket; hans Syn paa den er ikke fornemt-aristokratisk, ikke taabeligt-fantastisk, men sundt menneskeligt. Som Mennesker betragter han og med hjærtelig Deltagelse. Han ser Nøden, Uvidenheden og Fordærvelsen, og han lægger ingen Skjul paa, hvor stærkt Laster som Usædelighed og Drikfældighed gnaver paa Folkelivet. I flere Egne er Tilstanden forfærdelig, og hvor tit mon han ikke var fristet til at harmes over den Raahed, hvortil han var Vidne? Men som sagt, han blev aldrig ubillig i sine Domme; som den sande Menneskeven forstod han altid at retvende sit Syn. Han tog Forholdene som de var, sammenlignede de forskjellige Egne og mærkede sig den store Forskjel, der ofte kunde være i Levevis og Tankesæt. Nu gjaldt det om at finde Aarsagen hertil. Bærer en Ager daarligere end en anden, er det ikke saa vanskeligt at sige, hvoraf det kommer, men saaledes ikke her. Folkeundersøgelsens Felt var jo hidtil udyrket, intet Forarbejde var udført, og der var altsaa heller ingen tidligere indvundne Erfaringer at gaa ud fra. Her maatte begyndes paa bar Bund, og Sundts Kjærlighed og Taalmodighed stod sin Prøve. Gjennem et omhyggeligt Studium af de Forhold og de Naturomgivelser, hvori Almuen vokser op, vandt han større og større Klarhed, ikke blot over Sygdommens Aarsager, men ogsaa over Lægemidlerne, der maatte til.

Sundt har for Offentligheden aflagt en nøjagtig og sand Beretning om Fante- og Almuelivet. Forhold, der før laa i Mørke, har han lagt frem i det klare Dagslys, og han har givet vægtige Bidrag til Forstaaelsen deraf. Vejen er nu farbar, og Lovgivningsmagten kan træde til med Reformer.

Dog, Sundt skrev ikke for at oplyse Videnskabsmænd og Lovgivere alene. „Der er Folk — siger han — hvem klar Kundskab om Folkelivets Fejl og Skrøbeligheder angaar nærmere — det er Massernes Folk selv. Jeg skulde kalde et Aar af mit Liv vel anvendt, om jeg kunde skrive en Bog om Folket, som ti af Landets bedste Mænd kunde billige og have Nytte af, men jeg skulde glædelig give ti Aar, om det kunde gives mig at skrive for Folket og til Folket om Folkets alvorlige Ting, saaledes at selv Massernes Folk kunde sige: „Ja, dette er saa sandt, som det er sagt. Vi vidste det jo nok før paa en Maade, men nu staar det klarere for os. Dette maa vi tænke paa herefter."

1850, samme Aar, som Sundt fik sin første Bog ud, giftede han sig med Nicoline Hansen*), Datter af den bekjendte Novelleforfatter Mourits Hansen, en begavet og aandsdannet Kvinde, med hvem han levede et lykkeligt Familieliv.

Foruden sine Undersøgelsesrejser i Indlandet foretog Sundt et Par Udenlandsrejser til England og Danmark, for ogsaa der at gjøre sig bekjendt med Almuens Kaar. Han var Medlem af flere literære og videnskabelige Selskaber, og fra 1857 var han i en længere Aarrække Redaktør af Tidsskriftet „Folkevennen", hvori flere af hans Arbejder først saa Lyset. I det hele havde han her igjennem en god Lejlighed til at virke for Almuens Oplysning. Han skulde dog ikke faa Lov til udelukkende at hengive sig til sit Studium til sin Død. Fra forskjellige Sider mentes hans Gjerning blandt Folket at være endt, og i Aaret 1870 inddrog Regeringen de Rejsepenge, han hidtil havde faaet bevilget, medens han dog stadig beholdt sin Gage som Ventepenge. Da Ejdsvold Præstekald kort efter blev ledigt, blev han anmodet om at søge det, og han fik det.

Natur- og frihedselskende som Sundt var, kunde han for den Sags Skyld næppe have ønsket sig et bedre Sted at bo paa end det skjønne og fra Fortid og Nutid saa minderige Ejdsvold**), hvis Jordbund er bleven Nordmændene hellig. Men som Præst dér var han des værre ikke rigtig lykkelig. Der var et Misforhold mellem ham og Menigheden, som ikke kunde andet end gjøre den virksomme Mand hans sidste Leveaar tunge, og Aarsagerne hertil var ikke vanskelige at finde. De laa i den store Aandsforskjel, der var mellem Menigheden og dens Præst. Sundt var en fin, poetisk Natur, og i kristelig Retning stærkt paavirket af Grundtvig og Wexels. Intet kunde staa mer i Modsætning til Ejdsvoldfolket. Fra gammel Tid har dette haft Ord paa sig for at være mere udpræget materialistisk og mere umoralsk end nogen anden Del af Folket. Og hertil kommer, at det i den senere Tid er bleven stærkt smittet af Pietismen. Folket forstod ikke sin Præst, det poetiske Skjær, der bredte sig over alt, hvad han tog sig for, stødte an mod deres raa Materialisme, og deres snæversynede eller utaalsomme Religiøsitet kunde ikke forliges med den anderledes tænkende, lyse og skaansomme Kristendomsanskuelse, hvortil han hørte. Forholdet bedredes dog i hans sidste Aar, i det flere og flere lærte at kjende og skatte hans gode Hjærte og blide, varmtfølende Sindelag, og der var al Udsigt til, at han skulde have faaet det godt, havde han levet noget længere; men dette skulde ikke være.

*) Hun lever endnu, og nærværende Blad (S. 204) har for ikke lang Tid siden bragt en lille smuk Skitse fra hendes Haand.

**) Henrik Wergelands Fødested.

Han døde 1875, og hans sidste Ord var: „Gud velsigne Ejdsvold!“

Medens han saaledes fra selve Folket manglede ret Forstaaelse af sin Gjerning, blev dette ham endnu tungere ved den Mangel paa Paaskjønnelse og de skarpe Angreb fra den „dannede Klasse“, han i sine sidste Leveaar blev Gjenstand for. Aarsagen til denne var den større Bog, der afsluttede hans Folkeundersøgelsesvirksomhed: „Om Renligheds-stellet i Norge“. Denne Bog var et varmt Indlæg til ret Forstaaelse og Undskyldning af mangt og meget i Almuens Stel, hvilket den „dannede“ saa ofte ubillig fordømmer som Følge af Raahed og Vanart. Mange, navnlig i Lægestanden, følte sig trufne eller udæskede, og der fremkom bitre Angreb paa den i sine Domme og Retninger maaske for almuekjære Forfatter. Denne Afslutning paa et langt og flittigt sandhedssøgende Livsarbejde græmmede Eilert Sundts milde Natur meget, og blev ham en bitter Løn for en Livsgjerning, man skal lede viden om for tilnærmelsesvis at finde Magen til. Først ved hans Død mindedes Folket, at det havde tabt en af sine bedste Sønner.

Det viste sig dog, at hans Gjerning og varme Iver havde forstaaet at vinde Venner over hele Landet og i alle Samfundslag, at hans lyse og begavede Aand havde vundet Tak og Paaskjønnelse, og at hans ihærdige Arbejde i Oplysningens og Fremskridtets Tjeneste har baaret og vil bære Frugt; det saas den Dag, da en talrig Sørgeskare fulgte ham til Graven. En Kreds af ansete Mænd traadte sammen og indbød Medborgere til at rejse et Mindesmærke over ham — men denne Gjæld venter endnu paa sin Indfrielse, ligesom hans Gjerning endnu venter paa sin Arvtager.

* — *

Viktoriafaldet i Zambesefloden i Sydafrika.

Viktoria Vandfaldet.

Om dette mærkelige Vandfald i Sydafrika, hvoraf vi i Dag bringer vore Læsere et Billede, giver Livingstone, der har besøgt Stedet, følgende Skildring:

Næste Dag besluttede jeg at besøge Viktoria Vandfaldet, som af de indfødte kaldes Mosioatunya eller med et ældre Navn, Shongwe. Vi havde ofte hørt Tale om det under vort Ophold paa Egnen. De indfødte gik aldrig saa nær til Vandfaldet, at de kunde undersøge det, men betragtede det i Frastand med Bæven og sagde om Skumstøvet og

Bulderet: „Musi oa tunya" (Her buldrer Røg.) Tidligere kaldtes det Shongwe, men Betydningen af dette Navn kunde jeg ikke opdage; det ligner Navnet paa en Gryde, saa det betyder maaske en kogende Kjedel, men jeg er ikke sikker paa det.

Efter tyve Minutters Sejlads fra Kalai fik vi for første Gang Øje paa de Støtter af Skumstøv, som ganske passende kaldes Røgen, og som hævede sig i en Afstand af noget over en Mil; de saa aldeles ud som en af de store afrikanske Steppebrande. Vi skjelnede fem Søjler, som bøjede af for Vinden og syntes at støtte sig op mod en lav, skovgroet Aas; det øverste af Støtterne forekom os i denne Afstand at gaa i et med Skyerne. De var hvide for neden og mørkere højere oppe, saa de havde en paafaldende Lighed med Røgstøtter. Det hele var et overordentlig skjønt Syn: Bredderne og de Øer, hvormed Floden er besaaet, smykkedes af Skovgrupper, i hvis Farve og Form der hersker stor Afvexling. Adskillige Træer var for Tiden oversaaede med Blomster. Paa de tre Sider er Vandfaldet omgivet af Aase paa 3—400 Fods Højde, bedækkede med aaben Skov. Omtrent en halv Fjerdingvej oven for Vandfaldet forlod jeg den Kano, som havde bragt mig saa langt, og gik i en lettere, hvis Besætning var godt kjendt med Hvirvlerne og førte mig midt ned ad Strømmen. Vi landede paa en Ø, faa Favne fra det Sted, hvor man med et Blik kunde overse hele Faldet, men jeg tror ikke, at nogen endda vilde kunne forstaa, hvor den uhyre Vandmasse blev af; den syntes at tabe sig i Jorden; thi den modsatte Rand af Kløften, hvori den forsvandt, var ikke mer end 80 Fod derfra. Jeg i det mindste kunde ikke blive klog derpaa, før jeg forsigtig krøb hen til Randen og stirrede ned i en bred Revne, som naaede fra Bred til Bred, tværs over hele den mægtige Flod Zambese; her saa jeg den 1500 Alen brede Strøm styrte sig ned i Dybet af hundrede Fod, hvor den pludselig indsnævredes til en Bredde af 20—30 Alen. Hele Faldet er ikke andet end en Spaltning i den haarde Basaltklippe fra den ene Bred af Zambese til den anden. Naar man fra den højre Side af Øen stirrer ned i Revnen, ser man kun en tæt, hvid Sky, som, da jeg besøgte Stedet, bar to skinnende Regnbuer. Fra denne Sky hævede sig et uhyre Springvand af Skum, aldeles som Damp, til en Højde af 2—300 Fod; der fortættede det sig, saa det saa ud som en tyk Røg, og faldt atter ned som en jævn Regn, der snart gjennemblødte os lige til Skindet. Denne Regn falder i Reglen paa den modsatte Side af Revnen, og nogle Favne bag ved Randen staar der en Hæk af evig grønne Træer. Fra Rødderne af disse løber en Mængde Smaabække tilbage til Svælget; men der, hvor de styrter ned ad den stejle Væg, slikker den opstigende Skumstøtte dem lige af Klippen og tvinger dem til at stige op igjen. De løber uafladelig ned, men naar aldrig Bund.

Paa venstre Side af Øen ser vi Vandet paa Bunden som en hvid, rullende Masse, der vælter sig afsted mod Forlængelsen af Spalten, som bøjer af tæt ved den venstre Flodbred. Et Sted paa venstre Side af Øen er der faldet et Klippestykke ned, som rager op af Vandet forneden; efter det skjønnede jeg, at Faldets Højde kunde være omtrent 100 Fod. Siderne af denne uhyre Spalte er lodrette og bestaar af en ensartet Klippemasse. Randen paa den Side, hvor Vandet falder ned, er afslidt en 2—3 Fod ind, og flere Stykker er styrtede ned, hvorfor den har et noget sønderrevet Udseende. Den modstaaende Rand er derimod aldeles skarp undtagen paa venstre Side, hvor der viser sig en Revne, og et Stykke ser ud til at være ved at falde. I det hele taget er der ingen Forandring foregaaet siden Spaltens Dannelse. Klippen er mørkebrun af Farve, med Undtagelse af de 10 Fod nærmest Bunden, hvis Farve forandres af Vandets aarlige Stigning til denne eller en endnu større Højde. Paa venstre Side af Øen har man et godt Overblik over den Vandmasse, som opsender den ene Skumstøtte, da den styrter frit ud over Klippevæggen, som den aldeles ikke berører, men danner et tykt, sammenhængende Slør over den, lige ned til Bunden. Den var saa hvid, at den lignede Sne — et Syn, jeg i mange Tider ikke har set. Alt som den, (om det kan kaldes saa) brast i enkelte Stykker, der alle styrtede afsted i en Retning, udsendte hvert af disse adskillige Straaler af Skum — aldeles ligesom Staalklumper spruder hele Rækker af Gnister ved at brænde i ren Ilt. Det snehvide Tæppe saa ud som Tusender af smaa Kometer, der ilede afsted i en Retning og hver efterlod Haler af Skum bag sin Kjærne. Jeg har intet Steds set noget lignende omtalt. Det synes at være en Følge af, at Vandmassen strax i Faldet kom klar af Klippen og kun langsomt opløste sig i Fraade.

En Kongedom.

Kongen i Kastilien, Don Pedro den retfærdige, havde for Skik, som det ogsaa fortælles om andre dygtige Regenter, at vandre forklædt om, undertiden for, selv ukjendt, at se, hvorledes hans Bud efterlevedes. En Nat vandrede han saaledes om i Sevillas Gader, og det hændte sig, at han kom i Strid med en anden natlig Vandrer. Kong Pedro var heftig og voldsom. Foruden Tilnavnet: „den

retfærdige", har han ogsaa faaet et andet Tilnavn: „den grusomme". Han gav ikke let efter i en Kamp, og det gjorde han da heller ikke den omtalte Nat, men dræbte sin Modstander paa Stedet.

Han havde dog selv givet strænge Love for Mord og bestemt, at der skulde bødes Liv for Liv, samt at den, som kjendte Gjerningsmanden til et Drab, skulde angive Misgjerningsmanden eller ogsaa være lige Straf undergiven med denne. Kongens egen Gjerning den omtalte Nat var bleven set af en Borger i Byen, som siden sagde, at han kjendte Drabsmanden, men turde ikke angive ham. Don Pedro lod Borgeren kalde og udspurgte ham, men i Steden for at nævne Morderens Navn pegede han paa Kongens eget Portræt, i det han sagde, at han vilde og kunde ikke give anden Oplysning. Det behøvedes heller ikke, thi Kongen vidste jo selv Besked. Han kunde dog ikke godt lade sig selv henrette, men han tilstod offentlig sin Brøde, og til Minde om den lod han sit Billede opsætte i den Gade, hvor Mordet var begaaet. Det var en Støtte, udhuggen af Sten, et Slags Skamstøtte, vistnok den eneste, som nogen Konge med Bevidsthed har rejst for sig selv. Den siges at staa endnu efter fem Hundrede Aars Forløb og fortjener vel snarere at kaldes et Hædersminde end mangen Ærestøtte, som lav Smiger har rejst for Magthavere, der var lige saa hensynsløse, men ikke saa sandhedskjærlige som Don Pedro.

Bisp Vilhelm og Kong Svend.

Af N. F. S. Grundtvig.

At nær ved Kirke stander Slot,
det sagtens kan sig føje,
men Haand i Haand man Bisp og Drot
kun sjælden ser for Øje;
dog Danmark saa som Ven hos Ven
Vilhelmus Bisp og Konning Svend.
De Venner ene lignes kan
ved David og hans Jonathan.

Det var en hellig Julefest,
og Kongen gjorde Gilde,
velbaaren var hver Julegjæst
men mangen døde ilde,
hver Gjæst blev hed af Mjød og Vin,
det bøded mangen Ridder fin.
For Vin og Vrede vogte sig
hver kristen Drot paa Jorderig!

Det ringed efter hellig Skik,
det var en Nyaarsmorgen,
og Bispen ind i Kirken gik,
han gik der ind med Sorgen;
o ve! En Tidende saa ond
ham bar den aarle Morgenstund.
Og Villum elskede Kong Svend,
som Jonathan sin Hjærtensven.

Der var en Plet paa Korets Gulv,
den var saa rød at skue,
den kom, da Knud lod myrde Ulv
alt i den Kirkestue;
nu lavet var der rundt omkring
af Ulvens Søn saa rød en Ring;
vel sørge maatte Kongens Ven,
thi Ulvens Søn det var Kong Svend.

Kong Svend han axlede sit Skind,
han lod sig Sværd omspænde,
han agted sig i Kirken ind
med Riddere og Svende;
der inde lød en Nyaarsfang,
men hult og mat fra Kor det klang.
Om mørken Bisp og røden Flod
de sorte Klerke blege stod.

Sig føje Stunder Kongen gav,
han vilde brat indgange,
men der stod Bispen med sin Stav
i Messeklæder lange,
han løfted Stav og stødte Pig
mod Kongens Bryst saa dristelig.
De frommes Kjærlighed er sær,
de tugter mest, hvem de har kjær.

„Hvad vil du Ulv i Faareflok?"
saa mæled Kristi Hyrde,
„fik du endnu af Blod ej nok,
har end du Lyst at myrde?

nej gak herfra, du Ildværksmand,
og vid, du est i Kirkens Ban!"
Men Villum elsked dog Kong Svend
som Jonathan sin Hjærtensven.

De Hirdmænd gik paa Bispen ind
alt med de dragne Sværde,
men Herrens Præst ej veg et Trin,
han var ej at forfærde,
Guds Engle stod ham bi og nær
og døvede de hvasse Sværd,
han tænkte kun paa Gud og Svend
sin kjære, faldne Hjærtensven.

Alt som en Støtte stiv og kold,
og bleg som Lig i Jorde,
saa stod en Stund den Konning bold,
dernæst han tog til Orde:
„O rør ham ej, han staar i Gud,
han staar paa Vagt for Kristi Brud!"
Saa maatte, mod, den Herre bold
fra Kirke gaa før Messehold.

Bisp Villum staar for Alterbord,
sit Kyrie han kvæder,
Kong Svend han kysser sorten Jord
i Pønitenseklæder;
han skjalv for Gud, som hævner Blod,
han skrifted for den Herre god,
og naar der skriftes saa paa Jord,
da vorder Fryd i Englekor.

„Du Angerstaarer har udøst,"
saa monne Bispen tale,
„af Kirkens Ban er du udløst,
og Gud dit Sind husvale!"
Saa tog han Kongen i sin Favn,
velsigned ham i Jesu Navn,
og Villum elskedes af Svend
som David af sin Hjærtensven.

Kong Svend han stod i Guld og Staal
med sørgelig Gebærde,
saa gjorde han sit Skriftemaal
for læge Mænd og Lærde:
han Kirken gav saa rig en Bod,
og Taarer i hvert Øje stod,
men ved det Skriftemaal i Nord
Guds Engle sang et Gammenskor.

Smaating.

Reddet. En theologisk Student, som skulde katekisere med Børn under Overværelse af en Provst, var saa forlegen, at han længe ikke var i Stand til at fremføre et eneste Spørgsmaal. Til sidst spurgte han: „Hvem var det, der galede, da Peder fornægtede Frelseren?"

Logik. En drukken Soldat, der kom op at skjændes med en Gefrejder, sagde til sidst: „Hold Mund, du er jo ingen Mand!" — „Hvad for noget! Er du gal?" — „Sludder, siger ikke Kaptejnen altid: „Sex Mand og en Gefrejder"."

Frøkenen: „Aa, lille Stine, spring hen til Plenge paa Hjørnet af Pilestræde og hent mig „Donizettes Elskovsdrikken." — **Stine:** „Jo, Frøken — skal jeg ikke tage en Flaske med?"

Rimeligt. „Ja, min gode, unge Mand, disse Ideer om Frihed og Lighed lyder smukt nok, men de holder ikke Stik i Praxis. Hvad nu, om jeg delte min Formue med Dem? Om tre Maaneder vilde De jo have brugt Deres Part, medens min endnu stod urørt i Sparekassen. Hvad saa?" — „Saa delte vi naturligvis om igjen!"

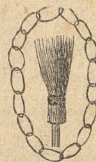
Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Tilnavnene paa to danske Søhelte: et Bjærg i Asien — en By i England — en Flod i Spanien — en By i England — en By i Frankrig — en Flod sammesteds.

J. A.

Firkantet Nød. Af 4 I, 4 L, 3 U, 2 E, 1 H, 1 S og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

1. Det drejer og ruller
   sig frem med Bulder.
2. Men altid den kommer
   med mild Skjærsommer.
3. Med Hylen og Tuden
   de vejrer med Snuden
   og sætter i Rend
   mod Byttet hen.
4. Læst omvendt, det nytter,
   arbejder, beskytter
   paa Havet, paa Jorden,
   i Syden og Norden.

Billedgaade.

N G

Opløsninger fra Nr. 50.

paa den geografiske Gaade:

M a d r i **d**
A r r a g o n i e **n**
R i g **a**
S achsen-Weima **r**
K a l l u n d b o r **g**
S v e j t **s**
T h e m s e **n**
I t z e h o **e**
G o b **j**

paa den firkantede Nød:

K N A P
N E R O
A R N E
P O E T

paa Billedgaaden: Et og andet.

Hermed følger til alle Bladets **helaarlige Holdere** et med 12 Farver i Oljetryk udført **Præmiebillede,**

Bisp Vilhelm og Kong Svend,

efter et for „Husvennen" udført originalt Maleri af Figurmaler Anker Lund.

Ny tiltrædende Holdere vil endnu kunne faa hele indeværende Bind og dermed modtage ovennævnte smukke Billede, hvis Bogladepris er 1 Krone.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

8. Aargang. Nr. 52.

Søndagen den 25. September 1881.

En uheldig Peter.

Stockholmshistorie af August Blanche.

Fra svensk ved B. E.

Peter Domnerus, Sognets Kirkenotarius, var noget over 50 Aar, da jeg gjorde hans Bekjendtskab. Hans Skikkelse var endnu rank og kraftig, et tro Billede af hans redelige og venlige Sind. Han havde i sin Tid været ansat i et af Ministerierne, men var bleven nødsaget til tidlig at forlade denne Plads. De, der havde kjendt ham som ung, paastod dog alligevel, at han paa Grund af sine Kundskaber og praktiske Dygtighed havde haft de bedste Fremtidsudsigter, foruden det, at han ved sit fordelagtige Ydre og sine Selskabstalenter var som kaldet til at spille en større Rolle i Samfundet.

Hvad havde vel da været Aarsagen i, at han nu efter 20 Aars Forløb beklædte en saa ubetydelig og fordringsløs Post? Jeg gjorde ham en Gang selv dette Spørgsmaal, og han besvarede det med sin sædvanlige Godmodighed. „Tre Ting har forstyrret min Lykke," sagde Domnerus, „og det er Ost, en Skjødehund og en Raket."

Hvorledes det var gaaet til, vil man erfare af det følgende.

Domnerus havde kun i faa Aar været ansat i Ministeriet, da det paa Grund af hans smukke Ansigt og dannede Væsen lykkedes ham at indtage en ung, rig Pige, hvis Moder var Enke efter en Godsejer paa Landet. Pigens Fædrenearv udgjorde mindst 300,000 Kroner, og efter al Rimelighed havde hun mindst lige saa meget i Vente efter Moderen. Det vakte derfor storlig Forundring, da det blev bekjendt, at denne rige og virkelig dannede Pige blandt sine mange Friere, hvoriblandt flere baade af Byrd og med Formue, valgte en simpel Embedsmand, og dertil en, der bar et saa plebejsk Navn som Peter Domnerus.

Domnerus kom naturligvis hver Aften i sin Svigermoders Hus; men da han nok holdt af at leve godt, saa ærgrede det ham, at han aldrig blev trakteret med andet end en Kop Te, naar han kom, og Smørrebrød samt et Glas Ost til Aftensmad. I fjorten Dage holdt han det ud, men paa den femtende skød han noget trevent Ostglasset fra sig.

„Holder du ikke af Ost?" spurgte hans tilkommende Svigermoder, noget forbavset over en saa aabenbar Mangel paa god Takt og Smag.

„Aa jo," svarede Domnerus, „Ost kan være god nok, men jeg tror ikke, den gjør mange Mennesker glade."

„Gaa du saa hellere andre Steder hen, hvor de er gladere," udbrød Værtinden fornærmet.

„Tag Dem ikke Sagen saa nær, kjære Tante," sagde Domnerus skjemtende, „men lad os hver gaa den halve Vej: Giv mig Øllet og behold I saa selv Osten."

Men Værtinden, som ikke taalte Spøg, naar det angik hendes Yndlingsdrik, rejste sig heftig fra Bordet. Det ene Ord tog det andet, og til sidst blev Domnerus afskediget. Mindre Ting end Ost har forvoldt langt større Omvæltninger her i Verden, og nogle Uger efter var den rige Arvtagerske forlovet med en Løjtnant ved Garden; denne, klog af andres Skade, drak ikke mindre end tre Glas Ost hver Aften hos sin tilkommende Svigermoder og holdt trolig ud dermed lige til Bryllupsdagen, da var det nok forbi med Svigermoderens Magt og vistnok ogsaa med Osten.

Peter Domnerus vedblev at være en eftersøgt Gjæst overalt, og han var fast besluttet paa, at

dersom Lykken atter skulde smile ham i Møde, da ikke at være saa nøjeregnende med Drikkevarerne. Han kom i mange fornemme Huse, hvortil hans musikalske Talenter og hans udmærkede Evner, ogsaa som Danser, skaffede ham Adgang. En brændende hed Sommerdag befandt han sig paa en af de Baade, der regelmæssig farer mellem Carlberg og Ny Kongsholmsbroen. For ude sad en Herre med en stor Puddel, og i Bagstavnen ved Siden af Domnerus en gammel Grevinde med sin Skjødehund, der syntes ualmindelig vel ved Magt. Da Baaden nærmede sig Ny Kongsholmsbroen, gav Herren i Forstavnen et Tegn til sin Puddel, som strax sprang i Vandet.

„Hvor den svømmer charmant!“ udbrød Grevinden henvendt til Domnerus, hvem hun personlig kjendte, og som endog havde haft den Ære flere Gange at have været indbudt i hendes Hus. „Min stakkels „Netta“ kunde ogsaa nok behøve at komme lidt i Vandet,“ lagde Grevinden til med et ømt Blik paa den lille Yndling, som laa i hendes Skjød, plaget af Varmen, gispende og med den lille, røde Tunge hængende langt ud af Halsen.

„Det kan meget godt lade sig gjøre, Deres Naade, naar vi kommer hen til Broen,“ sagde Domnerus.

„Men er De sikker paa, at lille Netta kan svømme?“ spurgte Grevinden.

„Den Egenskab er af Naturen forlenet ethvert Dyr,“ forsikrede Domnerus smilende.

„De svarer for det?“

„Ja, Deres Naade, saa sikkert som det var for mig selv,“ svarede den uforsigtige Domnerus.

Da Baaden skulde lægge til ved Broen, tog Domnerus paa Grevindens Anmodning derom den lille Netta i Nakken og kastede den forsigtig i Vandet.

Plop, plop, plop! lød det, hvorefter lille Netta sank, efterladende sig de dejligste Bølgeringe paa Vandfladen.

„O, min Gud, hvor blev lille Netta af?“ raabte Grevinden forfærdet.

„Den dukker blot,“ sagde Domnerus, som begyndte at faa en Anelse om, at det gik galt med lille Netta.

„Dukker?“ raabte Grevinden, „hvorfor dukker hun?“

„Ja, ja, Gud ved — formodentlig for at søge friskere Vand,“ svarede Domnerus og kløede sig ængstelig bag Øret.

Bølgeringene vedblev at brede sig ud over Clara Sø, men lille Netta vedblev ogsaa at søge friskere Vand og søger det kanske endnu, thi lille Netta kom aldrig op igjen.

„Men Menneske dog! red hende, red lille Netta!“ skreg Grevinden og greb fat i Domnerus.

„Bare jeg kunde svømme,“ sukkede denne.

„Naa, saa De kan ikke svømme . . . men Netta kunde svømme! De forsikrede, at enhver Skabning kunde svømme!“

„Ja, det tror jeg ogsaa, hun kan,“ svarede Domnerus, „skjønt hun kanske har lidt vanskelig ved at holde sig over Vandet.“

Grevinden raste som en Furie og gav en Scene til bedste i Baaden.

Fra den Dag af var det ogsaa forbi med Domnerus' Lykke og Fremgang i den fornemme Verden. Ondskabsfulde Tunger fortalte, at Domnerus med Forsæt havde druknet Grevindens Hund, og alle, der havde Skjødehunde, kunde ikke nævne hans Navn uden den største Afsky.

Domnerus mente selv, at dette Uheld var Skyld i, at der hengik saa lang Tid, inden han blev forflyttet; først efter ti Aars Forløb lykkedes det ham at faa et bedre Embede. Dette havde han beklædt vel omtrent et Aars Tid, da Chefen i det Departement, hvor han var ansat, bød ham ud paa sit Landsted, for der i Forening med de øvrige Embedsmænd at fejre Fruens Fødselsdag.

Domnerus tog et større Parti Fyrværkerisager med sig fra Staden, for dermed at gjøre sit til at forherlige Festdagen. Da man havde drukket Te, og Mørket begyndte at falde paa, samledes hele Selskabet nede i Haven for at nyde den smukke Avgustaften og se paa Fyrværkeriet, som den snilde Domnerus selv vilde afbrænde. Han havde allerede afbrændt en Sol, som vandt Selskabets udelte Bifald, og opkastet tre Raketter, der overstrøede Haven med Stjærner af alle Kulører, da Ulykken vilde, at han tabte sin Lunte mellem alle de øvrige Fyrværkerisager. En Explosion opstod, i det det hele antændtes og kastedes i horisontal Retning ind mellem Gjæsterne. Det knitrede og spruttede, men disse Lyd overdøvedes dog af Herrernes Banden og Damernes Skrig. Departementschefens Frue, en temmelig høj og svær Dame, fik en af de saakaldte „Sværmere“ ind under sit Skjørt, hvor den naturligvis bar sig alt andet end smukt ad og bevirkede, at den arme Frue gjorde saadanne Hop og Spring, som næppe en Kunstberiderske havde kunnet gjøre hende efter. Chefen, en lille vissen Herre, havde med Møje søgt at undfly Valpladsen, da en Raket for saa nær forbi hans Øje, at han besvimet styrtede til Jorden. Overalt hvæste Ildslanger og knaldede Granater, uden noget som helst Hensyn til Øjne og Øren, Damerne og Herrerne sprang, skreg og slog om sig i et Væk — og alt dette i bengalsk Belysning —, det var rigtig en Scene af Dantes Helvede. Kort at fortælle, sjælden har en Fødselsdag sluttet med et mere vældigt Knald; men Peter Domnerus, der lig en Moses havde

staaet i den brændende Busk, uden dog at blive tilbedt af Mængden, gik skamfuld sin Vej, vel vogtende sig for at tage Afsked med Vært og Værtinde.

Da Chefen efter nogle Dages Upasselighed atter indfandt sig paa Kontoret, saa man, at han som en Følge af Raketten var bleven skeløjet, noget, som han des værre vedblev at være i flere Maaneder. Det var næppe, at de underordnede Embedsmænd kunde gjenkjende deres Chef, men denne kjendte saa meget desto bedre dem, og da især den ulykkelige Domnerus, der ydmyg stod og bukkede for sin høje Chef, et levende Billede paa Synden og Angeren tilsammen.

„Min Herre!" udbrød Chefen, henvendt til ham, „det var en smuk Opførsel, De viste, da jeg sidst havde den Ære at se Dem. Gjorde jeg Dem Deres Ret, saa burde jeg, ja jeg burde . . ."

„Ak, naadige Hr. Chef," afbrød Domnerus, „ingen kan bedre foreholde mig min store Uforsigtighed end jeg selv har gjort, og jeg takker virkelig Himlen for, at intet værre skete."

„Intet værre," buldrede Chefen op og skelede med Øjnene, „er det ikke galt nok kanske, hvad, ikke galt nok!"

Da den ulykkelige Domnerus i det samme kom til at kaste et Blik paa sine Kammerater bag Chefens Ryg og saa dem trække paa Smilebaandet, kunde han umulig tilbageholde Latteren længere; han begyndte først en sagte Fnisen, som lidt efter lidt gik over til en uimodstaalig Latter, og snart stemte alle de øvrige Embedsmænd i med, thi intet er saa smitsom som Latteren.

Ord kan ikke skildre, hvad Chefen i denne Stund følte. Han blegnede, bevægede Læberne, men fik ikke et eneste Ord frem. Man maatte række ham et Glas Vand og lede ham til hans Stol, hvor han atter nogenlunde gjenvandt sin Fatning. Men den ulykkelige Domnerus, som aldrig mere vovede at komme for hans Øjne, indsaa Umuligheden af en ærefuld Fremtid i Statens Tjeneste; han begjærede sin Afsked, dette bifaldtes strax — det eneste Bifald, han vandt under hele sin Embedsvirksomhed.

„Forladt af Staten kastede jeg mig i Kirkens Arme og blev Kirkenotarius," ytrede Domnerus, da han havde endt Fortællingen om sin uheldige Skæbne, „men jeg ryster, hver Gang jeg hører en Skjødehund bjæffe, og endnu værre er det, naar man afbrænder Raketter, og jeg lader mig før piske, end jeg smager Olost."

Ariel - Svalen.

Under sit Ophold i Ny-Sydwales i Avstralien fik den engelske Naturforsker Gould gjentagne Gange Lejlighed til at iagttage en Svaleart, som baade i Legemsform og Farve har ikke ringe Lighed med vore evropæiske Svalearter. Baade Hannen og Hunnen har den samme Farve; Hovedet er rustbrunt, Ryggen staalblaa, Vingerne og Halen mørkebrune, Underkroppen hvid med et rødligt Skjær paa Struben og Brystet. Han fandt denne Svaleart, som han kalder Ariel-Svalen, mange Steder i det sydlige Avstralien, baade i beboede og ubeboede Egne. Den udmærker sig frem for de andre Svalearter ved den ejendommelige Form, som den giver sin Rede. Denne ligner nemlig en Flaske og er ligesom vore Svalers lavet af Ler og Dynd. Indgangen til Reden dannes af et langstrakt og smalt Rør, medens den egentlige Rede er stærkt udbuet og har et Tværmaal af indtil 6 Tommer; med Indgangsrøret kan hele denne Redebygning opnaa en Længde af indtil 9 Tommer. Naar en saadan Rede skal laves, udføres dette Arbejde altid af mindst et halvt Dusin Svaler; en af disse optræder som den egentlige Bygmester, medens de andre, som formodentlig først skal lære denne Kunst, indtager en mere beskeden Rolle som Haandlangere og bringer Bygmesteren det Stof i deres Næb, som Reden skal opføres af. Reden opføres paa forskjellige Steder, i det den snart fæstes til den indre Væg af et hult Træ, snart langs de stejle Bredder af en Flod og

Ariel-Svaler.

snart paa en lodret Klippevæg, men altid helst i Nærheden af et Vandløb eller en Dam. I beboede Egne anbringes Reden ogsaa meget ofte under Taget paa et Hus eller i Krogene paa Vinduerne. Man ser sjældent en enkelt af disse Reder, men næsten altid flere, som oftest 12—15 ved Siden af hverandre, af hvilke nogle springer lodrette frem fra Væggen, medens andre indtager en mere skraa Stilling med Indgangen ned ad mod Jorden. Det indre af enhver Rede er udforet med Fjer og fine tørrede Plantedele, for at danne et blødt og varmt Leje for Æggene, der enten er aldeles hvide eller rødplettede. Foranstaaende Billede fremstiller to Samlinger af disse ejendommelige Reder; i den ene Samling til venstre er Rederne anbragte i et hult Træ, medens Rederne paa den højre Side derimod er fæstede til en næsten lodret Klippevæg, og i Baggrunden paa Billedet ses en lille Sø.

Indbydelse.

Naar en Mand har gavnet sit Folk og sit Fædreland, da har han Krav paa sine Medmenneskers Agtelse og Anerkjendelse. Dette, tror vi, gjælder ogsaa om den i Fjor afdøde fynske Digter og Bonde, Mads Hansen. Han har virket af et ædelt og uegennyttigt Hjærte for sit Folks, særlig sine Standsfællers Oplysning og aandelige saa vel som materielle Udvikling. Det levende Eftermæle, han har sat sig ved sine Sange og sin øvrige Virksomhed, haaber vi, maa blive bevaret fra Slægt til Slægt. For Folkelivets og Folkeoplysningens Fremme virkede han paa mange Maader, især gjennem de af ham stiftede Foreninger: Folkelig Læseforening, Egnens Skyttekreds og navnlig Vesterskjerninge-Hundstrup Sangforening, samt ved Oprettelsen af Vesterskjerninge Folkehøjskole. Budskabet om hans Død fremkaldte Sorg hos mange danske Mænd og Kvinder, høje og lave. Til disse, som endnu bevarer den fynske Bondedigter i kjær Erindring, henvender vi os om Bidrag til Anskaffelse af et Mindesmærke over den afdøde.

Skulde der indkomme mer end det paatænkte Mindesmærke vil koste, vil Overskudet blive anvendt til Udbetaling af den Gjæld, der paahviler det Forsamlingshus i Vesterskjerninge, som Mads Hansen og hans Sangforening har rejst.

Komiteen til et Mindesmærke over Digteren Mads Hansen, i Juli 1881.

Bidrag modtages af Mejeriforpagter Anders Jørgensen, Løjtved, Stenstrup Station.

Smaating.

Ikke muligt. Da en gammel Dame saa en meget lille Ligkiste, udbrød hun: „Men det er da ikke muligt, at den kan være bestemt for noget levende Væsen!"

Gammel Kjærlighed ruster ikke. I England har man for nylig haft et mærkeligt Exempel paa en paa ny opvaagnende Kjærlighed. En Mand, som ikke har levet sammen med sin Kone i de sidste fem og tredive Aar, er nu vendt tilbage til hende og har tilbudt at glemme det passerede og lade alt blive igjen som før Adskillelsen. Et Par Dage, før han gjorde dette Tilbud, havde hans Hustru arvet et stort Gods.

Opdaget. „Naa, der ser man da endelig, hvor ens Klædesnore bliver af!" udbrød en Bondekone i Jowa, da hun saa sin Mand hænge i Stalden.

Morderisk. En Underofficer bandede en Rekrut og sagde blandt andet: „De burde sendes til en ubeboet Ø, hvor De kunde sulte ihjel og faa Bank til!"

Den manglende Del. „Hvad skal jeg Stakkel gjøre," udbrød forleden en Mand, „jeg har lovet min Datter 2000 Kr. i Medgift, og jeg er kun vis paa at have de 1000." — „Vær du blot rolig," svarede hans Ven, „din Svigersøn er alt for nobel til ikke at eftergive dig det ene Tusende." — „Ja, det regner jeg ogsaa paa," sagde Manden mistrøstig; „det er netop det Tusende, jeg har. Det er det andet Tusende, jeg mangler."

En værdifuld gammel Hat. Paa et Traktørsted i Pesth kom for nogle Dage siden en Herre ind og forlangte et Glas Vin. Kort efter kom en anden Herre ind, satte sig ved det samme Bord, forlangte ligeledes et Glas Vin, drak det, betalte og gik. Da den først ankomne Gjæst havde afgjort sin Regning og vilde gaa, opdagede han, at den anden havde byttet Hat med ham, i det han havde efterladt en splinterny Hat og taget en gammel med. Men mærkværdig nok bragte det fordelagtige Bytte den tilbageblevne Gjæst aldeles ud af sig selv. Værten søgte at berolige ham, men alt var forgjæves, og Manden vedblev at rase, som om han var gaaet fra Forstanden. Strax efter kom imidlertid den anden Herre tilbage, gjorde Undskyldning for Fejltagelsen og tog sin egen ny Hat med. Da nu Gjæsten havde faaet sin gamle Hat igjen, rev han hurtig Foret ud og fandt til sin store Glæde de fem Banknoter paa 100 Gylden, som han havde gjemt i Hatten, for at de skulde undgaa hans Kones Opmærksomhed.

En Forhindring. Til et Komite-Medlem for et Heste-Væddeløb kom en lurvet klædt Person og bad om at maatte blive betroet en eller anden Bestilling ved det forestaaende Væddeløb: „Hvad skulde man vel bruge dig til?" — spurgte vedkommende. „De kunde jo f. Ex. bruge mig til Forhindring," svarede Sjoveren, „jeg skal nok den Dag sørge for ikke at være helt døddrukken."

Militær Examination. Underofficeren: „Hvormed pudser Soldaten sit Gevær i Felten?" — Rekruten: „Med Værk." — „Naar han nu ikke har noget?" — „Med en Klud." — „Og naar han ikke har nogen Klud?" — „Saa tager han sit Lommetørklæde" — „Men naar han nu ikke har noget Lommetørklæde?" — Rekruten tier. — Underofficeren: „Din Æsel, en Smule Blaar finder han altid i sit Tornyster!"

Opløsninger fra Nr. 51.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Arara**t**	H I U L
Dove**r**	I U L I
Ebr**o**	U L V E
Liwerpoo**l**	L I E S
Epina**l**	
Rhon**e**	

paa Billedgaaden: Ringe Omkostning.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.